

ספרי – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קיבוץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

בראשית

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד העניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מה"ר דובער נבג"מ ז"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכח"י

חזקתק וחוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ותשע לבריאה
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

**MAAMOREI ADMUR HOEMTZOEE
BREISHIS**

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5749 • 1988

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Dov Beer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-ems'a'l, Breishis.

(Sifriy. Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch)

(Kovets shalshet ha-or, hekh' 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoe, Breishis.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Includes bibliographical notes and index.

1. Bible. O.T. Genesis--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoe, Breishis. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitch. IV. Series: Kovets shalshet ha-or, hekh' 4, sha'ar 10.

BM740.S3625 1988

ISBN 0-8266-5488-6 (v. 1)

Library of Congress Catalog Card #86-18516

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאוו
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

נסדר בדפוס "עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא
EMPIRE PRESS
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות דאור ליו"ד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) תשמ"ה אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכת"י, ובהמשך להנדפס מכבר¹ — הננו מו"ל מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס בראשית².

המאמרים נלקטו מכו"כ ביכלאך³ כתבי-יד מעתיקים — ורק חלק מדיה להבין מארז"ל במדרש ע"פ וקווי ה'; ד"ה והוא עומד עליהם וד"ה ויביאה יצחק נמצא תח"י בגכ"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי⁴ — כמצויין בפרטיות כשוה"ג לתחילת כל מאמר. ונסדרו ע"ס פרשיות התורה והמועדים.

בסוף הספר הוספנו רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס השנים — לפ' בראשית-ויחי.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות ומראי מקומות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלכסנדר זיסקינד שי' פיקארסקי.

מערכת „אוצר החסידים“

מוצאי ר"ה, שנת תשמ"ט
ברוקלין, נ.י.

- (1) ויקרא ח"א — ב' ניסן תשמ"ה; ויקרא ח"ב — עשק"מ כסלו תשמ"ז; במדבר ח"א — ד' אדר שני תשמ"ז; במדבר ח"ב — ט"ז סיון תשמ"ז; במדבר ח"ג — לפני ל"ג בעומר תשמ"ז; במדבר ח"ד — כ' מ"ח תשמ"ח; דברים ח"א — ב' אייר, תפארת שבתפארת תשמ"ז; דברים ח"ב — עשק"מ כסלו תשמ"ז; דברים ח"ג — ה' מניא תשמ"ז; דברים ח"ד — ר"ח שבט שנת הקהל שנת תשמ"ח.
- (2) בנוסף על מאמרי בראשית שנדפסו ע"י אדהאמ"צ בס' תורת חיים ח"א [עד ס"פ ח"ש, בשנת תקפ"א] וח"ב [פ' תולדות — יחזי בשנת תרכ"ז] ע"י בנו מו"ה מנחם נחום. ומאמרי ס' שמות נדפס [בשנת תש"ז] מביכל כנראה מסודר לדפוס כת"י הרי"ש סופר [2:781], דרושי אדמו"ר האמצעי ונעתקו מביכל כתבים [1085] של הרצ"ה ר' הירש דער שוחט⁵ [פתח דבר לס' תרי"ח שמות הוצאה שני].
- (3) המאמרים שהיו תח"י בכמה כת"י, נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צוינו כשוה"ג. מכמה מאמרים ה"י תח"י (לע"ע) רק כת"י מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק כ"י. ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת"י או נוסח שונה של מאמרים הנ"ל, יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.
- (4) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע (נדפסה בהתמים חוברת ב' ע' עט): דער זיידע [כ"ק אדמו"ר האמצעי] פלעגט זיין כתבי-יד געבן חסידים אויף צו לערנען און איבער שרייבן . . . באַ בעשען זיינען געווען איבער פערציג ביכער דעם זיידענס האַנטשריפט וועלכע זיינען פאַרברענט געוואָרן אין דער שרייפה דשנת תקפ"ד.
- (5) מביכל (דפים מלוקטים) 1194 גכ"ק אדהאמ"צ. רובם נדפסו בספרי מאמרי אדה"ז ואדהאמ"צ וחלקם יבואו בדפוס בעז"ה.

מפתח

בראשית

א בראשית . . ירא בשת — שבת חנוכה תקפ"ז
נו ורוח אלקים מרחפת
עז להבין מארז"ל במדרש ע"פ וקווי ה'

נח

צג אלה תולדות נח — שבת פ' נח תקע"ח
ק אלה תולדות נח

וירא

קז והוא עומד עליהם — תקע"ט
קפג ארדה נא ואראה
קצה ויאמר ה' . . ארדה נא ואראה — וארא תקפ"ב

חיי שרה

ריט ויביאה יצחק האהלה
רכז ויביאה יצחק האהלה

תולדות

רלו ויתן לך
רנח להבין שרשן של הדברים

מקץ

רעט ואת גביעי גביע הכסף — מקץ תקפ"ג

חנוכה

שיג להבין . . הפ' דעטרת תפארת (ביאור)
שכט רני ושמחה בת ציון — שבת חנוכה תקפ"ז
שסא מי כה"א המגביהי לשבת — תקפ"ז(?)

ויחי

תלה ויחי יעקב

ואני נתתי לך שכם אחד תנט
יהודה אתה יודוך אחיך — ויחי תקע"ז תצז
להבין שרשי הדברים תקיב
יהודה אתה יודוך אחיך תקל
חכלילי עינים מיון תקסג

* * *

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים תקעז

בראשית (בתיקונים תיקון הז' ותיקון הט' ותיקון הי"א), ירא בשת, ירא
שבת, ברא שית. הנה ידוע דבראשית הוא בבחי' החכמה דאצי'
שנק' ראשית כמ"ש ראשית חכמה יראת ה' והוא חכמה דתורה שנאמר בה ה'
קנני ראשית דרכו שבשביל התורה ברא כו', ובית דבראשית הוא בחי' בינה
דאצי' וכמ"ש כחכמה יבנה בית בית דבראשית, דזהו בחי' חו"ב דאצי' שנק'
תרון ריעין דלא מתפרשין כו', ובחי' החכמה נק' אבא ובינה נק' אימא כו',
ובית דבראשית זהו כמו שהחכמה בחי' נקודה דיו"ד בהיכלא דבינה כו'

בראשית: נמצא בכ"ז א=146 ע' קב. ג=282 ע' כג (ושם חסר מתחלת המאמר עד לערך סוף פ"ד. ונחלק
לכ' פרקים]. ג=460 ע' ק"ז [ונחלק לט"ז פרקים]. ד=476 [דפים מלוקטים — ובסופו (מאמצע פ"ד) חסר].
ה=493 לט, ב [בריש הע' נרשם: .זה הכתבי קודש גזר אומר אדמו"ר ש"י ששמעו אניש דק' פאריטש מפיו
הקדוש והטהור בשנת תקפ"א זי"ן]. בעזרה ששמעו מאדמו"ר תקפ"וין בק' ליובאוויטש שבת חנוכה". —
באם הכותרת הנ"ל אינה העתק גרידא מקודמה, איכ נכתב המאמר בחי' האדמו"ר. — ולהעיר אשר בתחילת
שנה היא (תקפ"ו) נאסר' כ"ק אדהיא ויצא לחירות יריד כסלו שנה ההיא (ראה מבוא לקונטרס בד קודש).
ו=697 ע' כט [בכותרת: בעזרה בשנת תקפ"וין בשבת חנוכה]. *ו=1278 בסופו [מתחיל מלקמן ספי"א].
ז=2021 ע' ב [ובראשו נרשם: בעזרה ששמעו מאדמו"ר מהרי"ד בק"ק ליובאוויטש שנת תקפ"ז שבת חנוכה].
ח=2025 בתחלתו [ונחלק לכ' פרקים]. ט=2104 בתחלתו.

המאמר נדפס מבוך ג' ומאמצע פ"ב מבוך א' ובי"ן אריחיים ניתוספו בפנים אותיות או חיבות מבוך
ד' ומבוך ה' ושנינו נוסחאות נרשמו בשולי הגליון. התחלת או סיום חצאי עיגול שנמצא בשאר הביכלאך
תוקן בפנים מבלי להעיר על כך. חלוקת הפרקים נעשה מבוך ג' — וכנראה שהחלוקה היא מהמעתיק.
מאמר זה נזכר לקמן בד"ה מי כה' אליקינו בע' ששא [וע"ש בתחלת המאמר ע"ד תאריך מאמר ההוא
ושבכתי אחז נרשם עליו תקפ"ו].

מאמר זה מיוסד על ד"ה יקרה היא מפנינים שנדפס בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' ל. ובתוס' אריכות
בדרך חיים שער התשובה פרקים כה"כו.

בראשית: בראשית א, א.

תיקון ה' . . ירא בשת: ראה (ד"ה ביום השמיני שלח תקפ"ז) במאמרי אדהיא דברים ח"ד ע' איתס.
החכמה . . שנק' ראשית . . ראשית חכמה: תהלים קיא, י. ראה זהר בראשית לא, ריש ע"ב. מאמרי אדהיא
דברים ח"א ע' רלד. ושי"ן ח"ד שם. ושי"ן. וראה גם פלח הרמון ר"פ בראשית.
יראת ה': אד"ה: כו'. ב"א ניתוסף בכתי אחר ממעל לתיבת כו': יראת ה'.

ה' קנני ראשית דרכו שבשביל התורה ברא: משלי ח, כב. ראה רשי' ר"פ בראשית. הנסמן בלקוטי שיחות
נח כרך ג ע' 755.

בחכמה יבנה בית בית דבראשית: משלי כד, ג. ראה מאמרי אדהיא ויקרא ח"ב ע' תרכו. דברים ח"א ע'
רפד. ח"ב ע' שסו.

חוי"ב . . שנק' תרון ריעין: ראה זהר בשלח נו, א. ויקרא ד, א ובאור החמה לשם. לקוטי תורה ראה יח, ב
ומקבילו במאמרי אדהיא דברים ח"ב שם ע' שסו. ושי"ן ח"ד ע' ארי"י. לקמן פ"ג. לקמן ע' שלו.
החכמה נק' אבא: ראה זהר (אדרא זוטא) האזינו רצ, א. תניא פ"ג. ביאורי הזהר ויצא טו, ג. בלק קג, ב.
לקוטי תורה שיר השירים יג, סע"ד.

ובינה נק' אימא: ראה בהערה שלפניו.

שהחכמה . . נקודה . . בהיכלא . . כמ"ש בתיקונים: ראה תקוני זהר ת"ה (ט, א): תכ"ח (עב, ב). אגרת

(כמ"ש בתיקונים). והנה ידוע דהחכ' נק' אין ובינה נק' יש ומאין דחכ' נמשך לבניה שנק' יש כמעיינ' הנובע בהעלם טיפין טיפין ונמשך לנהר ברוחב ואורך כו' כידוע, ולפי שהמשכה מאין ליש מחכ' לבניה היא בתמידות (כמעיינ' שנובע בנהר בתמידות) לכך נקראים תרינ' ריעין דל"מ כו' וזהו בבחי' משפיע ומקבל עכ"פ רק שזיווגייהו תדיר כו'. ועפ"י כ"ז יובן ג"כ בשרש ענין תושב"כ ותו[ש]בע"פ, כידוע דתושב"כ הוא בבחי' החכמה שהוא נק' אב כמו שמע בני מוסר אביך שהוא תושב"כ ותושבע"פ היא בבניה שנק' אימא כמ"ש ואל תטוש תורת אמך וכן הביאני אל בית אמי תלמדני כו' כידוע שזהו ג"כ בבחי' משפיע ומקבל כאו"א (וכמשל המעיין שמשפיע לנהר כנ"ל). והנה איתא ברע"מ בענין מה שהקדים אב לאם כבוד כמ"ש ככד את אביך כו' וביראה הקדים אם לאב כמ"ש איש אמו ואביו תיראו, דתושב"כ היא בבחי' אב כנ"ל הקדים בו כיבוד משום דאין כבוד אלא תורה (דכבוד גימ' ל"ב שהן ל"ב נ"ח כמשי"ת) והוא תושב"כ שנק' כבוד עליון דבחי' ח"ע חכמה בראש (וזהו בראשית ראש בית כמ"ש בתיקונים), וביראה הקדים אם שהוא תושבע"פ שנק' אם כנ"ל (ואעפ"י שגם בח"ת דתושבע"פ שנק' חכ' בסוף יש ג"כ בחי' כבוד כמ"ש כבוד חכמים ינחלו כמ"ש במ"א ע"פ כי על [כל] כבוד חופה שיש ב' מיני כבוד [כבוד עליון וכבוד תחתון] ח"ע וח"ת ועל כל א' חופה בחי' מקיף כו' והיינו בחי' כבוד נאצל וכבוד נברא (כמשי"ת), אמנם

הקדש ס"ה (קו, א. ושם: בזה"ק — ראה זהר בהקדמה ו, רע"א. תצוה קפ, א). לקוטי תורה ראה ית, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכה. ושי"נ. דברים ח"ב ע' שסו. ושי"נ.

דהחכ' נק' אין ובינה נק' יש: ראה תקוני זהר ריש תיקון מב. זהר ויחי רמב, ב ואור החמה שם. ביאורי הזהר ויצא ובלק שם. אמור פ, ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשי, ומקבילו בלקוטי תורה ואתחנן יב, ד. (והנחת הר"מ ב)ספר המאמרים תקס"ו ע' יב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ריג. במדבר ח"א ע' מ. ח"ב ע' תתנ. ח"ג ע' תתקכו. דברים ח"ב ע' תקעט. לקמן ע' שנו. שו"ה (כמעיינ' — לכך . . . כו': ד' : ולכך . . . אדה"ו: כו').

שויווגייהו תדיר: נסמך לקמן ע' שנו.

דתושב"כ . . . החכמה . . . שמע בני . . . תורת אמך: משלי א, ה. כמאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתנ בשם הזהר. ושי"נ. לקמן ע' תקט וע' תקנט.

הביאני אל בית אמי תלמדני: שיר השירים ח, ב (ושם: אביאך, אבל כ"ה גם לקמן פ"ו. ובפ"ט: הביאך).

איתא ברע"מ . . . שהקדים אב לאם בכבוד: ראה שם (בזהר) קדושים פא, ב.

ככד את אביך . . . איש אמו ואביו תיראו: יתרו כ, יב. קדושים יט, ג.

דאין כבוד אלא תורה: אבות פ"ג, ג. ראה לקמן פ"ו.

דכבוד גימ' ל"ב: זהר (רע"א מהימנא) צו לג, א.

שהן ליב נ"ח: ראה לקמן הערה ד"ה: כוהר.

חכמה בראש . . . חכ' בסוף: מובא בכ"מ בשם ספר יצירה, ומהם: סידור שער המועדים רכ, א. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצוה. ושי"נ. במדבר ח"א ריש ע' רכד. ראה זהר בראשית כו, ב. (רע"א מהימנא) פינחס רלח, סע"א.

בראשית ראש בית כמ"ש בתיקונים: תקוני זהר ח"ג. לקמן ספ"ט.

כבוד חכמים ינחלו: משלי ג, לה.

כי על (כל) כבוד חופה: ישעי' ד, ה. ראה סידור דרושים לחתונה קכה, ד. לקוטי תורה שיר השירים מז,

ב. הנחות הר"פ ע' מט.

בחי' ח"ת הרי הוא מקבל מבחי' ח"ע שבראש באותיו' הדיבור שאינו רק בחי' התגלות אור השכל שבמוח החכ' [לכך עיקר בחי' כבוד בח"ע דתושב"כ להיותה בחי' משפיע מאין ליש כנ"ל וכמשי"ת].

והנה להבין זה יש להקדים ביאור ענין כבוד, דהנה ארוז"ל ע"פ יקרה היא מפנינים מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים (שזהו בהיכל קד"ק בבחי' כתר דחכ' כו'), והרי התורה נק' יקר משום דתרגום של כבוד יקר כידוע אין כבוד אלא תורה ולכך א' בה יקרה היא כו', וכמו שא' באדה"ר [אדם] ביקר בל ילין ביקר הוד דתורה כו') וכתרגום כבודו זיו יקרי', ויקרה היא מפנינים שהיא האבן טוב שהוא יקר וחשוב וגם ביוקר גדול, ועל ב' הענינים דיקר בחשיבות דיוקר וכבוד קאי על חכמה דתורה שיקרה היא מפנינים כו', ומהו שא' מכה"ג שנכנס כו' מהו ענין כה"ג שנכנס לפני כו' לענין יקר דאור דתורה דוקא כו'. אך הנה תחלה י"ל בטעם ענין כבוד דחכ' שהוא ענין ל"ב נתיבות חכמה מהו ענין ל"ב נתיבות החכמ' שנק' בשם כבוד דוקא ששייך באב שהוא בחי' מוליד ומשפיע כנ"ל. דהנה ידוע בזהר דל"ב נתיבות החכ' זהו ג"כ שנק' ל"ב שבילין דאתפתחא במוחא כו' והן ל"ב חדרים שבמוח בכלל כמו ובדעת חדרים ימלאון (והיינו [חוי"ב] שמחלק לב' מדות דחו"ג] ע"י הדעת שכל א' מד' מוחין דחו"ב וחוי"ג נחלק לח' אותיות דהוי' ואדני',

ש"ה התגלות — החכ': **א** ניתוסף בכתי' אחר ממעל לשורה. דהו': ליתא. יקרה היא מפנינים מכהן גדול: משלי ג, טו. סוטה ד, ב. לקמן פ"ז. בהיכל קד"ק בבחי' כתר דחכ': ראה ספר המאמרים תקסי"ב ח"א ע' רפג. דתרגום של כבוד יקר: תרגום יונתן יהושע ז, יט. תרגום אונקלוס וישלח לד, יט. וכמו [אוצ"ל (וכמו)] שא' באדה"ר: ראה סנהדרין לח, ב. (אדם) ביקר בל ילין: תהלים מט, יג [ושם: ואדם — אבל כ"ה גם בשבת קנא, ב. סנהדרין שם. שערי אורה שער הפורים ע' ק פליח"ט. דרך חיים שער התשובה לב, ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקצה. ויקרא ח"ב ע' תשג. ושי"ג].

וכתרגום כבודו זיו יקרי': תרגום יונתן לישעי' ז, ג. ותרגום לתהלים עב, יט. ש"ה מפנינים — שהיא . . . ומהו: כ"ה בשאר הכתי'. ובכתי' זה: שאין . . . זהו. ש"ה ומהו — כה"ג . . . יקר: ד' ליתא. **א**: ניתוסף (בכתי' אחר) ממעל לשורה . . . דהו': ליתא. **א**: ניתוסף (בכתי' אחר) ממעל לשורה.

ש"ה נתיבות — מהו . . . החכמ': ד' ליתא. ולהעיר שבה במקום תיבת מהו נכתב שהוא (ותיבת חכמה [שלפניו] ליתא שם), ולפי"ז הוא הכפלה ממה שנכתב לפניו. או שנשמט מפני תיבות הדומות: נתיבות . . . נתיבות: או: חכמה . . . החכמ'.

בזהר דל"ב נתיבות החכ': ראה זהר תרומה קעד, א. (אדרא זוטא) האוינו רצ, א. ספר יצירה פ"א מ"א (ובמפרשים שם) ובראב"ד בהקדמה לשם (ב, א. י, א). פרדס שער (יב) הנתיבות. שיעור קומה סצ"א (צ, א). מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"רמב.

ל"ב שבילין דאתפתחא במוחא: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכח, ב. קכט, א. קלו, א. ובדעת חדרים ימלאון: משלי כד, ד [ושם: ימלאו, אבל — כ"ה בגוכ"ק במאמרי אדה"א דברים שם. ושי"ג. לקמן פ"ז. ולקמן ע' רב. במדבר ח"ד ע' אישי"ג].

מד' מוחין . . . דהוי' ואדני': ראה מאמרי אדה"א שם ובהגסמן שם. לקמן פ"ג.

והיינו ענין ליב ויאמר אלקים דמע"ב, דבראשית הוא כחי' אור אבא דאמר לאימא ע"י שביל דקיק דבי' עייל אבא לאימא ונק' נתיב לא ידעו כו' (והוא שער הנו"ן דבינה), ברא אלקי' הוא כחי' אימא שבה נחלק לליב כו'. ולהבי'ן ביאור ענין ליב גיח ולמה היא כחכ' דוקא ולא כבינה (דבינה נחלק למיט' שערים והשער רחב ופתוח לכל יוצא ונכנס [כמו] שאו שערים ראשיכם כו' זה השער לה' כו') וכה"ג משאי"כ הנתיבות (כמשי"ת), והוא לפי שו' מדות יש כבינה וכל א' כלול מז' שהן מיט' שערים ובחכ' הוא בבחי' העלם עדיין [ו]אינו מתחלק רק לליב שבילין שהן ליב חדרים שנחלק ע"י הדעת שהוא כולל חסד וגבורה לבד, והן גילוי העלם דנתיבות (כמשי"ת), בהיות ידוע שגם החכמה מאין תמצא היינו מבחי' אין ממש והוא מבחי' העלם והסתימות דאור הכתר (שזהו [מבחי'] מזל הח' דאי' ונוצר חסד אותיות צינור ורצון כו', ושרש הבינה במזל הי"ג ונקה או ועושה חסד כו'), וכמו הצינור הוא ההולך בו בהעלם ובדקות מן החביות [א] הנהר והיינו מה שבצינור המקלח מים אינו רק שהוא פותח המקור מוצא מים הנעלמים שיצא בו השפע מעט מעט ובתמידות בלי הפסק כלל, כך הוא ענין צינור שפותח העלם מקור החכ' שיומשך מן העלם לגילוי, וזהו מזל מחכים כו', כמו מזל ונוצר זה שהוא צינור להמשכת העלם ואין דחכ' שנק' תעלומות חכ'

ליב ויאמר אלקים דמע"ב: נמנו בפרטיות כתיקוני זהר חדש קיב, ג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכה, ושי"ג.

אבא דאמר לאימא: ראה זהר בראשית כב, א. מאמרי אדה"א ויקרא שם. דברים ח"ב ע' תרנא ואילך. שביל דקיק דבי' עייל אבא לאימא: ראה זהר בהקדמה יג, ב [ובראי"ג באור החמה שם]. בראשית כט, ב. (רע"א מהימנא) עקב רעא, א.

נתיב לא ידעו... שער הנו"ן דבינה: איוב כח, ז. ראה ביאורי זהר בלק קה, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שכו. דברים ח"ב ע' שכו. דברים ח"ב ע' תמו, ושי"ג.

בחכ'... דבינה נחלק למיט': ראה אמרי בינה שער התפילין [קה"ת תשמ"ה] קכ, ג ואילך.

שאו שערים ראשיכם... זה השער לה': תהלים כד, ז. ט. קיח, כ.

השער רחב ופתוח... משאי"כ הנתיבות: ראה אמרי בינה שם קכא, א.

הדעת שהוא כולל חסד וגבורה: ראה עץ חיים שער (לד) תיקון הנוקבא פ"ג. תניא ספי"ג. ספ"ג. תורת חיים וירא קיב, א (פ"כ). מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארמא ואילך. לקמן ע' רא.

החכמה מאין תמצא: ראה איוב כח, יב. שערי אורה שער י [קכ, ב]. לקמן ע' קלג וע' שפא. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרס. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעט. ושי"ג. ח"ד ע' אקע. ושי"ג.

החכמה... מזל הח': מובא בשם האד"ר [מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אר"ד]. ראה זהר (אדרא זוטא) האזינו רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תקעד. אגרת הקודש סכ"ח. סידור אדה"א סדר תשליך.

ונוצר חסד אותיות צינור ורצון: תשא לד, ז [ושם: נצר]. ראה אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קיט ואילך. לקמן פרי"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפח (ושי"ג) וע' א"כו (ושי"ג). ח"ד ע' א"תט. במדבר ח"ב ע' שפח. ח"ג ע' אר"ד.

הבינה במזל הי"ג: ראה לעיל הערה ד"ה: החכמה.

במזל הי"ג ונקה או ועושה חסד: תשא לד, ז. יתרו כ, ה. ואחחנן ה, י. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שנת. ע' תלו ואילך. ע' תרנד. דברים ח"א ע' רכט. ח"ד ע' אריא.

מזל מחכים: שבת קנז, א.

תעלומות חכ': איוב יא, ה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקפט. בהערה הבאה.

ופליאות חכ' כו' בהמשכות והתגלות סודות ורזין דאורייתא שנפתח הצינור שבו מקלח ונמשך מבחי' מ"ע דח"ע כמו פתח רבי פ' שפתח הצינור העליון שנק' מזלא בבחי' מקיף דח"ע שממנו נובע השכל ממקורו כמעין שהוא נובע בהעלם ממקורו ויוצא לגילוי שנק' מעיין המתגבר ונובע בלי הפסק, כך בחי' החכ' שנובעת ממקורה מקור החכ' נק' מעיין החכמה, דגם שנביעה זו ג"כ בבחי' ההעלם כטפה אחת שיוצא מן ההעלם עכ"ז נק' גילוי קצת לגבי המקור עצמו שמשם נובע המעיין, וכן בצינור המקלח דגם המעט מים שבצינור נק' העלם לגבי המים שנמשכים ממנו בכלי עכ"ז נק' גילוי לגבי מקורו בנהר או חביות (וכן במזל ונוצר שנק' צינור נק' [גילוי] ההעלם דמקור עצמו). וזהו ג"כ מה שהחכמה מאין תמצא במציאות חכמה שהיא כנקודת אור השכל המבריק כברק בעלמא (שנק' התחכמות והמצאה בל"א ע"ש בליצי"ט על המוח) שעדיין אינו מושג בהשגה וסברא כלל אבל גם זה עכ"פ נק' גילוי ההעלם דמקור השכל הזה שנובע משם התחכמות זאת שלא נודע מציאותו כלל וכלל ונק' אין ממש, וזהו פ"י הפשוט דהחכמה מאין מהיכן תמצא כמצאה זו שלא נודע ממי נפלה כו'. ונמצא שיש ממוצע בין ההעלם דמקור החכמה והשכל שהוא כח השכל שמשכיל ומוליד שכל וסברא זו שלא נודע מציאותו ובין גילוי הברקת אור השכל שנק' התחכמות חכמה עכ"פ (רק שלא באה בהשגה דבינה עדיין וכמו טפת המעיין כנ"ל), והוא ענין הנביעה עצמה שנובע ונמשך ממקור זה המשכיל שכל זה לגילוי, כמו הנביעה דמעין ממקורו עד שבאה לגילוי טיפין טיפין שנביעה זו בהעלם וכן בצינור שמקלח בו המים שלא נגלה מהות מים עדיין בהיותו] הולך בצינור (וכמו השערה שנובע בה יניקה מן הגומא כו').

(ב) וזהו ענין ופי' הא' בבחי' נתיבות החכמה שאין הכוונה בהמשכה מחכ' לבינה שנק' ג"כ מאין ליש כנ"ל אלא הכוונה הוא בהמשכה העליונה שנמשך מן ההעלם דכתר לחכ' כמ"ש והחכמה מאין תמצא שזהו מאין ליש דגם החכ' עצמה שנק' אין ליש דהשגה דבינה נק' יש ממש לגבי מקורה הנעלם ממש, והוא כענין הנ"ל כנביעה עצמה דמעין בהעלם עד שנתגלה בטיפין טיפין ו]נביעת השכל מכח השכל שנק' כח המשכיל טרם

ופליאות חכ': ראה אמרי בינה שער התפילין [קה"ת תשמ"ה] קטז, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארי"ט. וש"נ.

פתח רבי פ' שפתח הצינור: ראה הדרת מלך לזהר בתחלתו בשם הר"ח: אור החמה שם (א, ד) ד"ה והרא"ג כתב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תנן. וש"נ.

ש"ה שנק' — דח"ע: אדה"ו: דחכמה.

והמצאה בלי"א ע"ש בליצי"ט: אדה"ו: והמצאה. אה: (עש. ד: עס ו' עש. א: בליצעט. דו': כלצעט.

ש"ה נודע — אין. . הפשוט: ה: מאין. . הפסוק.

ש"ה ההעלם — החכמה והשכל: אדה: השכל.

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב. ראה הנסמן לעיל ע' ב הערה ד"ה: דהחכ'.

שמבריק בבחי' גילוי להתחכמות דבר מה כו' שזהו ענין ובחי' המשכה הנעלמת עכ"פ ומה שנתגלה ממנה כברק ואור נק' גילוי יש, שזהו מאין תמצא במציאות חכמה עכ"פ, ואין זה נק' צינור נודע גם הוא רק שלא נודע בגילוי גמור שהרי הוא נובע וממשיך מן ההעלם ממש (בל"א ע"ש קוועל"ט פו"ץ מקור כו'), אבל בחי' המקור דכח המוליד ומשכיל אף לשכל בחכמה זו הפרטית לא נודע כלל כנ"ל. ובחי' ממוצע של הנביעה שמאין תמצא זהו שנק' נתיבות החכ', כמו ענין הנתיב שאינו כמו הדרך הכבושה לרבים מעיר לעיר שהכל יודעים ומכירים אותה לילך בה (והן כמו המשכות הבאים בגילוי השגת השכל דבינה שנק' דרכים הגלויים) אלא הוא אורח ושביל קצר מאד הוא שנק' נתיבות שילכו בהן סביב לעיר במקומות צנועים ונסתרים שלא נודע לכל רק למקצת בני אדם שיודעים במוצאות ומבואות העיר לסבב בהן בעקלתון בהעלם גדול להחבא שם מפני השונא או להיות מהן סיבוב והילוך נעלם שלא יכירו בהן הולכי דרכי' ואנשי העיר כלל, ונמצא שעיקר הנתיבות שהן עשויות להילוך בהעלם וסוד נעשים כדי לבא על ידן מעיר לשדות ולדרכים דוקא בגילוי רק שיבואו על ידן בדרך העלם והסתר שלא נודע לאדם משא"כ ההילוך בדרכים הגדולי' הכבושים לרבים נודע לכל מוצאן ומובאן בלא העלם והסתר כלל. והדוגמא מזה יובן ג"כ בענין נתיבות דחכ' שהוא כמו בחי' המשכה נעלמת הנ"ל שנמשך והולך בהן השפע דאור השכל [ו]חכמה חדשה מאין ליש כנ"ל שנביעה והמשכה זו באה בדרך העלם והסתר עד שנגלית להיות במציאות שכל וחכמה (דחכמה בה"א מורה על מציאת [שכל] שמתחכם בדבר מה בפרט) זהו שנק' נתיבות דחכ' שבהן הולך השפע ממקור החכ' בדרך העלם בצינור אותיו' ונוצר להיות מהן התהוות החכ' מאין ליש ממש כנ"ל ולכך נק' נתיבות שהן שבילין קצרים בצמצום (כגידי המעיינות) וכשערות דמזלות דנוצר [כ]מזל מחכים מאין ליש כנ"ל שלא נודע במציאות חכמה רק בהעלם ונק' גם הם בחי' תעלומת חכמה (כרזין וסודות התורה שבאים לגילוי מן ההעלם בסוד ה' ליריאיו כו' כמו פתח ר' פלוני כי פתח ה' אוצרו [הטוב] אוצר החכמה הנעלמה וכמו שנתן חכמה לשלמה כו', משא"כ רזא דרזין שלא באו לגילוי [מן ההעלם] לעולם). וזהו [כ]מן חדלו ארחות הולכי נתיבות כו' שהן ההולכים בדרך העלם והסתר בנתיבות דח"ע

הנתיב . . . אורח ושביל [ד]: ליתא] קצר: ראה אמרי בינה הנ"ל קכא, ב. אור התורה שלח ע' תקנ"ג. משלי כרך א ע' תקנ"ד.

ש"ה (חכמה) — ליש: אדה: ממש. ו: מתחלה כתב (ככפנים) ליש, ומחקו וכתב ממש. בסוד ה' ליריאיו: תהלים כה, יד. ראה גם דרך חיים שער התפלה לה, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אחט וע' אחיג. וראה גם דברים ח"ב ע' תקפ"ט.
כי פתח [ד]: וכיפתח] ה' אוצרו: תבוא כה, יב [ושם: יפתח ה' לך את אוצרו]. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקפ"ה. דברים ח"ד ע' אחיג. ושי"ג.
שנתן חכמה לשלמה: ראה מלכים"א ג, יב. ה, י. כו.
רזא דרזין . . . לעולם: ראה אמרי בינה שער הק"ש פניה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמו ואילך.
חדלו ארחות הולכי נתיבות: ס' שופטים ה, ו [ושם: והולכי].

קודם שיבואו בגילוי שכאשר באים בגילוי הוא שנק' דרכים ואורחות הוי' שכבר נתגלו מח"ע כמו בטעמי מצות שנתגלה בהשגה ליראי ה' כנ"ל (משא"כ בבחי' טעם הכמוס לרצון העליון שבמצות שלא נודע בהשגה עדיין והיינו גם המצות מצד הרצון שלמעלה גם מן הטעם הכמוס דחכמה שצינור אותיות רצון כמו כצינה רצון תעטרנו ונק' תרי"ג ארחין דגלגלתא כו') (וכמו ענין ל"ב חוטי"ן דציצית שמבואר במ"א שהן בחי' המשכות מקוריים ונעלמים מבחי' מקיף העליון שהוא הטלית בכלל דכתיב לבושו כתלג חיזור כו', וכך הוא במקיף הכללי דחכמה עילאה דתורה דכתיב בה עוטה אור כשלמה כו').

(ג) ונמצא מובן לפי"ז עכ"פ בפ"י ל"ב נ"ח שנתיבות אלו הן מקוריים להמשכת גילוי אור החכמ' מאין ליש כנ"ל. אבל פ"י הב' בנתיבות חכמ' כפשוטו דנתיבות אלה הם המאירים וגמשכים מן אור החכמ' כאשר כבר היא באה במציאות יש מאין מן ההעלם לגילוי כנ"ל בענין הברקת אור התחכמות דבר מה בגילוי בנקודה א' עכ"פ, וכמו טיפין דמעין שנמשכים לנהר וכה"ג, וכך הוא ענין הנתיבות שהן המשכות פ"טי' מנקודה דחכמה לבינה, ואעפ"י שהחכמ"ה כבר נמצאה מאין ליש בגילוי מ"מ נק' בשם נתיבות שהן בהעלם וצמצום ולא נודע לכל כנ"ל שהרי נק' גם זה [בחי'] אין והעלם לגבי בחי' ההשגה והתפיסא ממש שבבינה כי עדיין נקודה דחכמה רק כברק בהעלם במוח ולא נתפס בגילוי בהשגה איך ומה בפרט ולא בטעם מובן ומושג לשכל עדיין רק הטיית והברקת אור שמשכיל כך (שנק' הבנה והמצאה דבר שכל חדש בכללות), וזהו כמו הנתיבות שהולכים בהם בהעלם ומהם יבואו לדרכים הרחבים כך מנקודה דחכמה ממשיך בצמצום והעלם ומוזה יבא להתפשטות השגה, וכמו בגילוי התחלקות [המדות] דחסד וגבורה שבחכ' שמתחלק בגילוי בבינה דוקא כמו שכל הנוטה כלפי חסד בטעם גלוי בבינה והיפוכו שכל הנוטה כלפי דין בטעם גלוי לדין (והן בחי' חו"ג דחכ' ובינה שבד' פרשיות דתפילין שמתחלק ע"י דעת נוטה לל"ב חדרים הנ"ל, והן ל"ב נ"ח שבהעלם דחכ' רק ה' כלולים בהעלם ובקיצור בלא טעם גלוי ולכך הן מספר ל"ב דוקא כי הדעת מזווג חכ' לבינה ויש ל"ב נ"ח בבינה בגלוי בחור"ג] שמתחלק ל[ח'] חדרים ע"י הדעת וכמ"ש ובדעת [חדרים] כו' כך מוכרח שיהי' בהעלם ואין [דנקודה] דחכ' ל"ב נתיבות שהן

כצינה רצון תעטרנו: תהלים ה, יג.

תרי"ג ארחין דגלגלתא: ראה זהר (אדרא רבא) קכט, א. קלו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ריש ע' א"רצט.

וש"נ.

ל"ב חוטי"ן דציצית . . לבושו כתלג חיזור: דניאל ז, ט. ראה אמרי בינה שער הציצית ט, א.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

שו"ה שנמשכים — שהן . . נתיבות: ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הנתיבות שהן . .

נתיבות שהן.

וכמ"ש ובדעת: ראה לעיל פ"א.

בהעלם ומאירים בבחי' העלם דוקא (ונק' ג"כ צינורות דחכ' שיומשך בהן להשגה דבינה וממדות לדבור (כענין מילוי דיו"ד וי"ו דליית מדות ודבור), וזהו ענין מה שנק' ל"ב שבילין דמתפתחא במוחא, והוא ע"י קרום התחתון שמכסה המוחין ומפסיק בין חדר לחדר כו', ואמנם בקרום העליון דגלגלתא זהו למעלה גם ממקור החכ' דמזלות דונוצר שנק' קרומא דאורא שנק' פרסא המפסיק בין קדש דחכ' לקדה"ק דכתר עצמו (שלמעלה גם מטעם כמוס לרצה"ע הנ"ל), וז"ש יהי רקיע כו'. ונמצא מובן מכל הנ"ל שב' פי' הנ"ל בל"ב נ"ח היינו ענין ב' מדריגות שיש בחכ', א' כמו שהחכ' בבחי' אין והעלם ממש שזהו בבחי' מזל ונוצר צינור וכגידי המעיינות שנק' ממוצעים כנ"ל (וזהו כח מ"ה דחכ' בלי מהות כלל מה שפשטת כו' וברזין וסודות קודם שבאו לגילוי בהשגה ונק' שכל מופלא ונעלם מכ"ר כו' (או ח"ס ותעלומות חכמה כנ"ל), והב' בחי' החכמ' שנמצאת מאין ליש בבחי' נקודה עכ"פ (וזהו מה דחכ' לשון מהות אלא שנק' מה בבחי' ביטול יש בהשגה וזהו מה שפשטת בהשגה כו') שמזה נמשך ל"ב חדרים במוח בגילוי והן ל"ב ויאמר דמע"ב לבא בדבור ג"כ בחי' ל"ב נ"ח שמאירים בכינה ע"י הדעת שמחלק כנ"ל, כמו שאנו רואים התגלות כל פרטי השגות דח"ג במדות שבא הכל כדיבור בגילוי ממש, וזהו בראשית אבא אמר לאימא שהוא אלקי',

שו"ה בהעלם — ומאירים: דהו: האורות. א: מתחלה כתב האורות, ונמחק (ובכתי"א אחר) נרשם ממעל לתיבת האורות: ומאירים.

מילוי דיו"ד וי"ו דליית מדות ודבור: ראה לקוטי תורה במדבר ב, א. חקת נח, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפה.

קרום התחתון . . . ומפסיק בין חדר לחדר: ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' רנג. ובחי' (הנחת הר"מ) ע' תקכג ואילך. אור התורה נח כרך ג ע' 992. שמיני ע' נו.

קרומא דאורא . . . פרסא . . . דחכ' . . . דכתר: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכת, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסט. ושי"נ. דברים ח"א ע' קנת. במדבר ח"ב ע' תקלב. ח"ג ע' א"רכא. לקמן פי' הערה ד"ה: והבדילה.

שו"ה כמוס — לרצה"ע הנ"ל (ד"ו: לרצון) . . . יהי רקיע כו' (ד"ו: כו'): בראשית א, ו. כח מ"ה דחכ': זהר (רע"א מהימנא) צו כח, א. לד, א. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכא. במדבר ח"ג ריש ע' ארטו.

מ"ה . . . בלי מהות כלל: ראה בהנשמן בסמוך הערה ד"ה: מה . . . לשון מהות. מה שפשטת: זהר בהקדמה א, ב.

שכל מופלא: במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפה: בלשון המקובלים. ראה הקדמת הראב"ד לספר יצירה. הנתיב הא"י. דברים ח"ב ע' תקפט בהערה.

שכל . . . ונעלם מכ"ר: מובא בכ"מ בדא"ח בשם: רע"מ; פרדס, לשון הגאונים. ראה פיוט א"ל מסתתר [בסידור הר' יעקב עמדין סדר סעודה שלישית] לתלמיד הר' משה קורדינר. ובסידור קול יעקב (למהרי"ק) בתחילתו ע' יז מייחסו לר' אברהם בן הרמב"ם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכב. ושי"נ. דברים ח"ד ע' אריא. ושי"נ.

מה . . . לשון מהות: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשפו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעא. ושי"נ. ע' תשסז. ושי"נ. לקמן ע' קלג.

ל"ב ויאמר דמע"ב: נסמן לעיל בפ"א. לאימא שהוא אלקי': ראה זהר בהקדמה ב, א ובמקדש מלך שם. (תוספתא) בראשית לא, ב.

ומאלקים זה נמשך במדות ביו"ד מאמרות ונחלק למדות בלב במספר ל"ב לפי שמקבל מן המוח (כמ"ש בע"ח בטעם ש' ל"ב כו' וד"ל).

(ד) והנה יש עוד מדריגה בל"ב נ"ח שלמעלה גם מבחי' אין והעלם דחכמה דנוצר חסד הנ"ל, כי בחי' העלם דנביעות השכל הנ"ל הרי הוא בא לגילוי בדבר שכל מיוחד בפרטי' [ג"כ כמו] להטות בשכל וחכמ' לזכות דוקא שנובע נביעה בהעלם לזכות יבא לגילוי בנקודה כנ"ל ומתפשט בהשגה וטעם דבינה כנ"ל וע"כ הן ל"ב נ"ח בהתחלקות דחוי"ג לכמה אופנים וכמו שיכולים לילך מנתיב לנתיב אחר כי כל נתיב ושביל הולך לנתיבות זולתו (כנתיבות שבדרום שסוכבי' והולכים בהם להנתיבות שבצפון וכן מצפון לדרום וכך ממזרח למערב כי כלולים ומתאחדים זה בתוך זה שיכולים לסובב בהן כל העיר כו'), וכך הוא בנתיבות שנמשכים שכליים וסברות בבחי' העלם שכל מה שבא בגילוי בהתחלקות לחסד ודין כך הי' בהעלם בכל פרט זה, והיינו מה שיכולים לילך בדרך והשכלה של זכות לשכל המטה כלפי דין ומשכל של דין לשכל של זכות כמו בדעת נוטה כו', וכמו הצינור או מעיין שמקלח מים שיררדים במקום מיוחד ומשם מתחלקים לכמה כלים כו', וא"כ יכול להיות המשכה מיוחדת מן ההעלם דכח השכל להטותו לחסד או לדין בכמה פרטי' שונים רק שהוא בהעלם ואין כל חדש בזה כלל במה שבא לגילוי בל"ב חדרים שבמוח בבינה שמקבל מנקודה דחכמ' מאין ליש ממש (ואעפ"י שנקודה דחכ' ג"כ אין בה התחלקות לחסד בפרט בפ"ע רק שכל מבריק מ"מ בא לגילוי בהשגה וטעם כמו מאי טעמא דר' פלוני כו' וכמ"ש במ"א) (וזהו כמו שמצייר בהעלם במחשבה איך לצייר האות בגילוי בפועל שאין כל חדש וכמעין שנובע כו'), ומה שיכולי' לילך משכל של חסד לשכל של דין בגילוי הטעם זהו רק מחמת הילוך שבהעלם הנובע שכל דחסד וגבורה ש[נקרא] נתיבות נעלמות כנ"ל). אבל מדריגה עליונה מזה שהוא במקור העצמות דכל חכמ' אף בכלל כמ"ש והחכמ' מאין תמצא דקאי גם בכללות כל החכ' שזהו כמו שהוא נמשך ממקור כל חכ' שנק' כח המשכיל ההיול"י שיכול להשכיל כל שכל ועדיין לא השכיל דבר חכמ' בפרט בהעלם דצינור להמשיך לגילוי כלל אלא ממנו יומשך כל כח השכל להשכיל בכל חכמה כמו וה' נתן חכמה לשלמה שנתן בו כח החכ' להשכיל בכל חכ',

כמ"ש בע"ח בטעם ש' ל"ב: ראה שם שער (לא) פרצופי זי"ן פ"ד. שער (ה) סנתיא פ"ה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תקצד. ושי"ן. חיד ע' ארמב. ושי"ן. שו"ת בהשגה — וטעם . . . מנתיב: ד' ליתא. שו"ת פרט — בדרך והשכלה . . . כו': אד"ו: מהשכלה. ה': מהמסכה. אדה"ו: כו'. ולא נסמן בהכתי' התחלת החצאי עיגול. שו"ת או — שיררדים: אדה"ו: מיוחדים. והחכמ' מאין תמצא: איוב כח, יב. שו"ת המשכיל — בפרט . . . חכמה: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: חכמ' . . . חכמה. וה' נתן חכמה לשלמה: מלכ"א ה, כו. ראה פירוש המלות י, ג.

שזהו ודאי למעלה הרבה מענין הנתיבות שבהעלם שעדיין לא יומשך בכל נתיב כמעיינות תהום שנק' מעיין סתום שזהו נביעת התהום כמו שהוא שכלול מכל כללי המשכות דמעיינות הבאים בגילוי ועדיין לא נמשך מהם אף בהעלם (וכענין רזא דרזין טרם שבא להעלם וגילוי שנק' סוד סתים).

ויובן כ"ז ע"ד דוגמא ממה שאנו רואים בכל מיני חכ' בשכל האנושי הנמצאים בעולם שיש בהן בכא"א ב' מדריגות, א' בבחי' הכלל שכולל כל החכמ' ההיא, והב' בדרך פרט שבאה בהתחלקות כמה מיני לימודים ובכל לימוד כמה מיני שכליים חדשים וסברות, כמו בחכמת הרפואה שבאה ונמשכה מלמעלה ממקור החכ' (שזהו מבחי' חכ' שבמל' דעשי' כחכמי הגוים אשר מקבלים שפע חכ' בפרטי' וכחרטומי מצרים בימי פרעה כו'), וכך בכל דור נמשך שפע חדשה בהמצאות כמה מיני חכ' בלימודים חדשים כו'), א' בדרך כללות השרשים דחכמה זו והב' מה שמתחלק בפרט בכמה מיני לימודים כמו בפרטי האברים, וזהו נתיבות פרטי' דחכ' זו גם בהיותה באה מן ההעלם ממקור החכ' זו, ומי שמשכיל בחכ' זו בהשכלה פרטית בדרך העלם שנופל לו דבר חידוש שבדבר פרט יכול הוא עצמו להשכיל מזה [השכל] בהשכלה אחרת באותה חכמה בדבר פרט אחר, וזהו כהילוך מנתיב נתיב באותה החכ' עצמה מן הכלל אל הפרט (וזהו דמיון ופי' להבין דנתיבות שנמשכו מהחכ' בפרטי פרטיות וכמו"כ ל"ב חדרים שבמוח שנמשך שכל חדש בכל פרט מן המדות דחו"ג בשכל לזכות ולחוב כו' כנ"ל וכך הוא בכל חכמה וחכמ' [כ]חכמת התכונה וחכמת הפלסופי' (והמוזיקע) והחמיעה שנק' חכמ' הטבעית וכה"ג). והנה ודאי יש מקור מיוחד לכל המשכות חכמה בכללות ממקור כל חכמה שהוא חכמה שבמל' דעשי', כמו להמשכת מציאות חכ' הרפואה בכלל ובפרט שלה יש מקור מקודם בעצמות החכמה דמל' להמשיך למטה כללות החכמה הזאת דרפואה בכח ושם מיוחד (ע"י המלאך רפאל) בשרש יניקת החכמה דמל' דק"ג מחיצוניות החכמה דמל' דקדושה, ומכח ומקור [מיוחד] לזאת החכמה נמשך בכללות שלה, וגם בפרטיות שלה למתחכמים בה בכל דור ובכל זמן שמתחדשים ענינים [ו]לימודים חדשים נפלאים שלא שערום חכמי הדורות הראשונים, כנראה בנסיון אצלם בפעולה טובה להחיות עם רב ולהציל בתחבולות חדשות כו', וכך [גם] בכל חכמה כתבונה וטבעית כהרכבת היסודות מתחדש בכל דור, והכל נמשך להם מלמעלה ממקור כל שפע חכמ' דעשי', ויש מקור מיוחד לכל המשכת חכמה בכללות ופרטות בפ"ע, ונק'

ש"ה נתיב — כמעיינות [אדהו]: (כמעיינות, ולא נסמן שם סיום החצאי עיגול] . . . סתום [אדהו: חתום] . . . כמו [דהו: ליתא. א: ניתוסף (בכתי' אחר) ממעל לשורה].
 ש"ה לימודים . . . מיני: ה: ליתא. וכנראה נשמש מפני תיבות הדומות: מיני . . . מיני.
 ש"ה לימודים — חדשים: דה: וחידושים.
 ש"ה דמיון — ופי' להבין: אדה: לפירוש ה'.

מקור הזה שהוא הולך בעולם להמשיך מציאת החכמה המיוחדת בעולם מאין ליש בשם נתיב ושביל פרטי, כמו הנתיב שהולך להמשיך מציאת החכמה דת[כ]ונה אעפ"י שהיא חכמה כללית אינו רק נתיב א', וכן המקור הממשיך החכמה דרפואה או לתשבורת ולטבעי' ופלוסופי' נק' נתיבות אחרים, ובודאי בכללות כולם נק' ל"ב נתיבות חכמה שהן ל"ב מיני נ"ח שנמשכים בעולם מן ההעלם ומתחלקים בפרטי' יותר (וזהו כפי' הא' דנתיבות חכמה הן מקוריים להתהוות מציאת החכמה בעצם מאין ליש כנ"ל), וזהו כענין הנ"ל בבחי' כח השכל ההיולי כשמשכיל בחכמה זו בפרט מן הכלל שהולך מהשכלה זו לזולתה שנק' נתיבות דחכמה זו [בפרט], וכך הוא [גם] בחכם גדול בעצם שבכחו להשכיל כל מיני חכמה כללית כנ"ל שבאותו כח השכל שמשכיל לחכמה זו בכלל ו[ב]פרט הוא אותו הכח השכל עצמו[ו] שבא להשכיל ולהוליד שכליים חדשים בכלל ו[ב]פרט בחכמה אחרת כמו מחכמת הרפואה לחכמת התכונה אעפ"י שא"א לילך משכל וחכמה זו לזולתה כהולך בחכמה אחת מן הכלל לפרט ומענין לענין אבל מ"מ באותו כח השכל שנק' חכ[ם] בעצם הרי הוא שהולך [מ]חכ' זו להשכיל בחכמה אחרת, ונמצא שנק' גם הוא הולך בנתיבות דחכמה [מ]נתיב הכללי' דחכמה זו לנתיב ומקור החכמה אחרת ושיון אצלו כח השכל ההיולי להשכיל בחכמה זו או באחרת רק כאשר בא להשכיל בחכמה זו נפתח מקור וכח השכל המיוחד להמשכת חכמה זו בנתיב מיוחד כנ"ל וכצינור המקלח במקום מיוחד כנ"ל וכשבא להשכיל באחרת נפתח לו מקור בפ"ע (וכמו"כ גם בפרטי התחלקות השכל בחכמה אחרת מענין לענין אחר שבו עצמו, רק שהן ענפין מתפשטים מן כללות החכמה ושרשי' משא"כ בכמה מיני מציאת חכמה שמתחלקים [מ]כח ומקור ההיולי שהוא כח המשכיל בעצם כמו שהוא טרם שמשכיל בחכמה כלל שא"א לומר שנחשבים כמו פרטי' לכלל מאחר שכח [המשכיל] כל חכמה אינו עדיין במציאות מהות [חכ'] גם בכלל ושיון בו כל מיני חכמה כרפואה ותכונה כו' וד"ל), וזהו כמו שנתן חכמ' לשלמה שזהו [כח] החכ' להשכיל בחכ' כל מה שתהי' וכמ"ש וידבר שלשת אלפי' משל כו', וזהו בחי' ח"ת. שלפ"ז מובן למעלה ג"כ בבחי' חכ' דמל' דעשי' שהוא מקור הממשיך ומשפיע כל מציאת חכ' בעולם שהוא עצמו למעלה בערך נבדל מכל מציאת חכ' כמו שכח המשכיל ישכיל בכל חכ' בשוה כו', ולא עוד אלא שמשם מקור כל כח השכל להשכיל בעצם ולא חכ' במציאות בפרט, כמו שנתן חכמ' לשלמה שבחי' חכ' זו היינו מה שיהי' חכם בעצם בכח השכל שיוכל להשכיל כל חכמה ועדיין לא השכיל מאומה [שגם כח ה]זה הכולל להשכיל השכלת כל חכמה הוא שנמשך מלמעלה מן החכ' דמל' והוא מ"ש והחכמ' מאין בכללות בחי' מציאות החכ' שהן כמה מיני חכמה הנמצאיי' שכולם נמשכו ממקור כל חכמ'

שו"ה בכללות — נ"ח: אדהו: חכ'.

וידבר שלשת אלפי' משל: מלכיס-א ה, יב.

שו"ה שנמשך — דמל': או ניתוסף: דמל'.

וגם בכח החכ' בעצם להבין ולהשכיל ולחדש כל חכמ' מאין תמצא כמו 'יהב חכמתא לחכימין כו', ועכ"ן יש נתיב מיוחד לכל המשכות ח"ע בפ"ע כמו שאנו רואים שזה החכם מסוגל נשמתו רק להשכיל ולהצליח בחידוש חכ' זו ולא בחכ' אחרת כו' ויש כמה מיני חכ' שמשתלשלי' כענינים גבוהים ונמוכים כחכמת התכונה בצבא השמים וחכמת הרפואה באברי הגוף וחכ' הטבעי' ביסודות וכמו שכל שבמדות שנמוך מעצם השכל [ב]סברא והשכלה וגם במדות יש פרטי' כשכל של חסד ושכל של דין וממוצע אך שכל שבמעשה נמוך ממנו ועכ"ז יש שכל עמוק בעשי' כמו חכם ח[ר]ש במלאכת מחשבת בכנין ובלטישת אבן טוב וכ[ן] שכל במעשה בפרנסה כו'.

(ה) ויובן מזה דגם [שבחי'] חכ' שבמל' דעשי' הוא המקור להיות מציאת מיני חכמה בעולם מ"מ זהו מקור למציאת שכל אנושי המוגבל בגשמיות כו' ואין לזה המקור ערך כלל לחכמ' שבמל' דיצי' בעולם היצירה או בג"ע דעשי' שהוא מקור להתהוות השגות המלאכים דיצירה ועשי' שהוא רוחני' ועליון הרבה יותר [גם] מעומק חכמ' דעשי' בשכל האנושי שהוא כוזב ומדמה, וגם האמת שבו ערך ומוגבל וגשמי הוא לגבי חצוני' [דחיצוני'] דג"ע [ד]עשי' וכשי"כ לגבי השגות הנשמות בג"ע דעשי' מחכ' שבמל' דיצי' (ואפי' לחכ' דמל' דעשי' שמבחי' חיצוני' שבה נמשך התהוות העולמות דעשי' ובחי' הפנימי' שבה הוא החכ' דתורה דעשי' הנגלית לנו שלומדים בג"ע דעשי' כידוע) (וכמו שא' הרמב"ם שאין לדמות ערך התענוג שבשכל האנושי או תענוג שבכבוד הרוחני לגבי עונג העליון האלקי שבג"ע דעשי' אפי' בד' יסודות הרוחני' דשם (כעץ נחמד למראה כו') וכן לגבי עונג בהשגות אלקות דמלאכי' דעשי' כו'). וכמו"כ יובן דילוג הערך מחכ' דמל' דיצי' שהוא במדות אהוי"ר כמו בשרפי' וחיות הקדש בהשגות דחכ' שבמל' דעשי' לאופני' דעשי' עד התהוות חכ' דעוה"ז כמו ערך שכל שבעשי' לגבי ערך שכל שבמדות שבלב הרוחני' כו', וכמו"כ מחכ' למדות דיצי' לחכמ' דמל' דבריאה שהוא בהשגות דבינה שבמל' למלאכי' ונשמות בג"ע דבריאה שהוא כמו עצם המושג בהעיון דחסד וגבורה שבשכל מצד עצמו שהוא בשרפים שאו' קדוש

יהב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא.

שו"ה חכמתא — ז"ע: אד"ה: חכ'.

וכמו שא' הרמב"ם: ראה פירוש המשניות להרמב"ם סוף מס' עוקצ'י. הקדמה לפ' חלק ד"ה ועתה אהל.

תורת חיים בשלח קפת, סעיב. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תמ.

כעץ נחמד למראה: בראשית ב, ט.

בשרפי' וחיות הקדש . . . לאופני' דעשי': ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מד. וש"נ. דברים ח"ג ע'

תתקמו ואילך. וש"נ. לקמן ע' שעב וע' תקמג.

שו"ה אהוי"ר — דעשי' לאופני' . . . דבינה שבמל': ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: שבמל'

. . . שבמל'.

שו"ה המושג — בהעיון: דה"ו: בהטיות. א': נכתב בהטיות, ונמחק ונתקן (בכתי' אחר) ממעל לתיבה זו:

בהעיון.

בשרפים שאו' קדוש: ישע"י ו, ב. ג. תוד"ה ברוך תולין צב, רע"א.

כו' דאימא בבריאה וז"א ביצירה כו'. ויש בכ"ז כלל ופרט כמו דחכ' דמל' דיצי' מקור כללי להתהוות השגות דמלאכ' דיצי' במדות אהו"ר כפני ארי' להימין ומחנה מיכאל באהבה ושכל והשגה דאהב' זו מתחלק לכמה אופנים וכן פני שור מהשמאל [ב]יראה ופחד כו' וכמו כל שכל של חסד ודין בבחי' השגות דמלאכים דבריאה, ובחי' הכלל שלהם כמו כלל דחכ' ופרטי' המתחלק' וכל עולם כלול מבי"ע שהן שכל ומדות ומעשה עד בחי' [ט'] כלים החיצוני' דחב"ד דמלכות דבריאה שזהו בעשי' דחכ' דמל' [ד]בריאה ש[מ]שם מקור הראשון להשתלשלות עד התהוות גלגלים דעשי' וחכ' חיצוני' דעוה"ז מחיצוני' חכ' דמל' דעשי' כנ"ל, וגם מל' דבריאה שרשה במל' [שבמל'] דאצי' שנעשי' עתיק לבריאה כידוע שהוא חיצוני' הדבור דיו"ד מאמרות שנמשך בהבל החיצוני' שבדבר ה' ורוח פיו כל צבאם כו' שכולל כל ההשתלשלות דבי"ע כחיצוני' שאינו רק חכ' וחסד חיצוני' שנמשך בצירופי אותיות הדבור שממנו נמשך בדילוג הערך כל מע"ב וג"ע דבריאה עד סוף עולם העשי' בדצח"מ גשמי' וחכמ' האנושי' ותענוג' גשמי' כו', וכללותם נק' בכי"מ לי"ב נ"ח והיינו [בחי'] לי"ב נ"ח דמל' דאצי' בג' עולמות דבי"ע, שזהו כענין הנ"ל בענין המשכות נתיבות דחכמה דמל' דעשי' להתהוות חכמת האנושי כו' וד"ל.

וזהו כולם בחכ' עשית בחכמה אחת שהוא מקור כללות כל מע"ב שזהו בחי' חכ' שבי"ד מאמרות בהמשכות צירופי אותיות שנברא בהן כל עולמות העליוני' ותחתוני' בפרטי פרטיות עד הגלגלים ודומם צומח חי מדבר דעשי' מחיצוני' הכלים דמל' דעשי' כנ"ל. ויש בחכ' זו ב' מדריגות כנ"ל, א' בבחי' הכללות שכולל כל מה שמתחלק אח"כ מראש לסוף הכל כא' כמו מחכ' דמל' דבריאה במלאכ' ונשמות דשם עד חכ' שבמל' דעשי' בגלגלים ודצח"מ דעשי', ואח"כ מתחלק בדרך פרט בג' עולמו' ובכל עולם באופנים פרטי' בשכל ומדות ומעשה (ושכל שבעשי' דבריאה גבוה משכל דחב"ד דיצי' וכן שכל דעשי' [ד]יצי' גבוה מכלים דחב"ד דעשי' בג"ע דעשי' ושכל דעשי' שבחכ' דמל' דעשי' גבוה מחכ' דמל' דמל' דעשי' בחיצוניות המשפיע [ב]התהוות חכ' חיצוני' וכה"ג וד"ל). ואמנם כ"ז היינו בבחי' התפשטות דחכ' שבמל' דאצי' בדיבור דיי"מ שנק' חכ' תתאה בכלל (והוא שנק' כבוד תחתון וכבוד נברא כו'), ומבואר למעלה דכבוד גימ' לי"ב שהו

דאימא בבריאה וז"א ביצירה: תקוני זהר ת"י (כג, א). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איקסו. ושני. כפני ארי' להימין . . . פני שור מהשמאל: יחזקאל א, י. ומחנה מיכאל באהבה: ראה לקוטי תורה במדבר י, א. במל' (שבמל') דאצי' שנעשי' עתיק לבריאה: ראה עץ חיים שער (ו) העקודים פ"ב. שבדבר ה' ורוח פיו כל צבאם: ע"פ תהלים לג, ו. שורה וכללותם — בכי"מ: **אדה**: גיכ. כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

לי"ב נ"ח דהחכ' שלמעלה שהוא בבחי' חכ' שבמל' שע"ז נא' כולם בחכ' עשית
 ולי"ב נ"ח היינו מה שמתפשט' ממנה בבייע וכלול ג"כ ממוחין ומדות
 שנמשכי בדבור ונק' חכ' ומדות המתגלים בגילוי אותיות הדיבור, והוא שנק'
 מלך הכבוד סתם כמו שדבר מלך שלטון בי"מ שא' יהי אור ויהי אור כו',
 ובמדות שבדבור יש ג"כ בחי' התחלקו' דחוי"ב ע"י הדעת כמו בלי"ב חדרים
 שבמוח כו', אך כמו שמבואר למעלה בפ"י הא' דנ"ח שזהו בחי' המקוריים
 הנעלמים שנמשכי להיות מציאות חכ' מאין ליש כו', כך גם החכ' שבדבור
 שנק' [בשם] כבוד תחתון מאין תמצא, והוא מלי"ב נ"ח שבמדות שכלב והלכ
 מקבל מן הלי"ב חדרים שבמוח שלכך נק' לי"ב דוקא כידוע, והענין הוא דבחי'
 החכ' שבמדות שכלב כמו חסד וגבורה שכלב בעצם הרי הוא למעלה [הרבה]
 ממדות דחוי"ג שמתגלי' באותיות הדיבור שאינו רק בחי' התגלות מן [העצם
 כמו מאמר יהי אור דחסד אינו רק בחי' התגלות מן] החסד והעצמות שכלב
 האדם העליון דאצי' כו'), וכנ"ל ששכל דעשי' נמוך משכל שבדבור וכך שכל
 שבדבור נמוך מן שכל שבמדות שכלב כו', ולפי' יקרא המשכות המדות
 שכלב העליון ליו"ד מאמרות שבדבור בבחי' לי"ב נתיבות מקוריים נעלמים
 להתגלות החכ' שבדבור כמו שחכ' שבדבור נק' לי"ב נ"ח לגבי התהוות החכ'
 נג' עולמות דבייע מחכ' דמל' דבריאה (שהוא בעולם המחשבה) עד חכ'
 שבמל' דעשי' כו', ונק' לי"ב מטעם שכלב התחלקות המוחין דחוי"ב בחוי"ג
 ופרטיהו, ואעפ"י שגם המדות ומוחין שכלב נק' ג"כ בחי' מקבל מן המוחין
 שכראש שאינו רק בחי' התגלות והתפשטות דלי"ב חדרים שבמוח לבד
 (כהתגלות הדבור מן הלב כנ"ל), מ"מ נק' בחי' מקור משפיע למדות וחכ'
 שבדבור כנ"ל (וכמ"ש למעלה בענין הבדלת הערך שיש בין ג' מדריגות
 דשכל שבעשי' ודבור ושכל שבמדות ושכל שבמוח עצמו, כך הרי גם עולם
 האצי' ככללי' שהוא בבחי' ע"ס דחב"ד חג"ת נהי"מ שבוודאי יש הפרש גדול
 בין מדות שכלב למדות שבמוחין דחב"ד שנק' חכ' בראש כידוע). ונמצא
 מובן עכ"פ שמקור היותר ראשון לכל ההשתלשלו' בבחי' החכ' הוא בחי'
 החכ' שכראש שנק' חב"ד דז"א ושרשם באו"א דאצי' שנק' תרין ריעין כו'
 כנ"ל בפ"י בראשית ברא אלקי' דאבא אמר לאימא תחלה דהיינו לי"ב נ"ח
 [דאור אבא דאצי' שבו א' ג"כ והחכ' מאין כו' דגם שמשפיע לי"ב נ"ח] לבינה
 ומבינה נמשך במוחין ומדות שכלב דז"א עד חכ' שבדיבור בי"מ כנ"ל, מ"מ
 גם אור החכ' דאצי' שכאב באוי"כ כמו חכ' מוחא כו' הרי נאצל מעצמות
 המאציל מאין ליש (וכפי' הא' דנ"ח הנ"ל), והגם שחכ' דאצי' הוא בחי' מקור
 כללי לכל פרטי התחלקות המוחין בנאצלים כמו בלי"ב חדרים דדעת כו' (עד

מלך הכבוד: לשון הכתוב תהלים כד, זי.

שדבר מלך שלטון . . . יהי אור ויהי אור: קהלת ח. ד. בראשית א. ג.

שלכך נק' לי"ב דוקא: ראה לעיל ספ"ג.

שריה האצי' — גדול . . . למדות שבמוחין: אדה: ליתא . . . בכתי' זה נכפל.

חכ' מוחא: זור (רעיא מהימנא) פינחס רלה. ב. חקוני זור בהקדמה (ז, א). תיע (כג, א).

שנמשך למדת החסד שכל בפיע כניל), מ"מ נק' בחי' מקבל גם הוא מאין דעצמות המאציל, והוא בחי' ל"ב ניח דעצמות המאציל שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל שהן מקוריים נעלמים להמשיך לגילוי להיות מציאות חכ' דאצי' (כמו יהי אור [אור] קדמאה כו') וכמזל ונוצר דאור אבא מקבל ממנו) וזהו דבראשי' דחכ' בראש נמי מאמר הוא (וע[ד]י' גם בחי' מוחא סתימאה דא"א [מאין] [ד]חכ' דאדם קדמאה וחכ' דאי"ק מחכ' דמלי' דאי"ס עצמו כידוע).

וייז) ומעתה יש להבין ע"ד כל הנ"ל בשרש ענין תושב"כ ותשב"ע' שנק'
גיב בבחי' אב ואם כניל, ומ"ש בר"מ בטעם שהקדים כיבוד
באב כו'. דהנה מבואר למעלה בענין בראשית כו' בשביל התורה שנק'
ראשית כו', להיות שכל מה שמבואר למעלה בענין ל"ב ניח שנק' כבוד
ובכלל יש כבוד נברא וכבוד נאצל שזהו בחי' חכ' תתאה וח"ע חכ' בסוף
חכמה שבדבור וחכ' בראש כו' ובחי' חכ' שבדיבור מקבל מחכ' שבראש שנק'
כבוד נאצל שזהו בחי' אבא כו' וכמ"ש למען יזמך כבוד ולא ידום שהוא
בבחי' כבוד תחתון דבחי' מלי' שעולה לקבל ממדות שבלב עד בחי' החכ' שבראש שנחלק ל"ב חדרים כו', הנה כ"ז אינו רק בבחי' החיצוניות דחכ' וחסד העליון שהיא כל מע"ב (דגם בראשית דח"ע כמו מאמר פתוח מן העולם דח"ע כניל), שע"ז א' כי אמרתי עולם גם באמירה שברצון ומח' הקדומה כמו שא' בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' (ובוזהר א' בריש הורמנא כו' גליף גליפו בטה"ע שזהו מה ששיער בעצמו בכח כו' כמ"ש בע"ח), וכמו שא' ברוך שאמר, שאמר ברצון הקדום והי' העולם בכללות ההשתלשלו' דאבי"ע, שזהו כמו העלם הרצון שבחכ' בראש שמאין ליש

חכים ולא בחכ' ידיעא: זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה (ז, ב). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א.צ. חיד ע' ארי"ט.
 יהי אור (אור) קדמאה: ראה זהר בראשית ל, ב. תרומה קסו, א. אמרי בינה (קה"ת תשמי"ה) קכו, ריש ע"ב. שורה (כמו — וכמזל: ארציל: (וכמזל).
 דבראשי' . . נמי מאמר הוא: בראשית א, א. ראש השנה לב, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקפא. ושי"נ במדבר ח"ג ע' אפ"ד.
 שורה דבראשי' . . מוחא: אדה"א: חכ'.
 תושב"כ ותשב"ע"פ . . בר"מ: נסמן לעיל כפי"א דיה: בראשית.
 למען יזמך כבוד: תהלים ל, ג.
 בראשית . . כמו [ד"ה: נמין] מאמר פתוח: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקפא. ושי"נ במדבר ח"ג ס"ע תקפ"ד ואל"ך.
 כי אמרתי עולם: תהלים פט, ג.
 וכמו שא' בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להאציל: שער (א) דרוש עגולים ויושר ענף ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תקפ"ד בהערה. ח"ג ע' תתקמ ואל"ך.
 ובוזהר א' בריש הורמנא . . ששיער בעצמו בכח . . כמ"ש בע"ח: זהר בראשית טו, א. ראה שבר יוסף למהרי"י סרוג בתחלתו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כה וע' קלב. ושי"נ. ח"ב ע' תריל"ד.
 ברוך שאמר [ד"ה: ליתא] שאמר ברצונו הקדום: נוסח ברוך שאמר. ראה שערי תשובה שער התפלה ח"א כו, א.

תמצא בליב נ"ח במוח בינה ודעת כו' עד חכ' שבדבור ביו"ד מאמרות כנ"ל, כ"ו אינו נק' בחי' פנימי' ועצמי' הרצון והתענוג ולא פנימי' ועצמי' החכ' כלל רק מצד שחפץ חסד הוא, וגם כאשר עלה ברצון הטוב להטיב מטובו עכ"ז א"כ זה פנימי' ועצמות שלו ממש רק מחמת [מה] שיש לו כוונה ומח' פנימי' ועצמיות בהעלם דוקא שמוזה יבא לו עיקר התעוררות הרצון זה, והוא מה שא' בשביל התורה שנק' ראשי' כו' ואגב פנימי' החכ' דתורה הקדומה שנק' אמוז מוצנע ומופלא כו' בשעשועי' עצמי' שיתגלה למטה דוקא כמו במ"ת מזה ה"י סיבת אור הרצון וחסד וחכ' דמע"ב בכללות, וכמ"ש בזהר דאסתכל באורייתא (וכידוע במ"ש בזהר דיו"ד הדברות הן פנימי' דיו"ד מאמרות, וכמארוז"ל תנאי ה"י לו להקב"ה בויו"ד ימ"כ כו'), והיינו גם כמה שעלה ברצונו הפשוט להאציל מאוא"ס שבכתר לח"ס בבחי' ל"ב נ"ח דחכ' תתאה בחכ' בסוף בדיבור ד"מ כנ"ל, הכל ה"י בשביל גילוי העלם דעצמות ופנימי' החכ' דתורה הקדומה (ווי"ש בי מלכים ימלוכו אפי' להיות גילוי מל' דא"ס קב"ה להיות מקור לע"ס דא"ק וע"י כו'). וזהו הטעם שעיקר שם כבוד הוא בחכ' דתורה דוקא כמאמ' דאין כבוד אלא תורה, דכבוד הוא ל"ב נ"ח דתורה שנמשך בבחי' פנימי' לחיצוני' [הרצון] והחכ' דכל ההשתלשלי' [דמע"ב] וכמ"ש אם לא בריתי כו' וכמ"ש מי הוא זה מלך הכבוד הו"י צבאות כו' שזהו ש' הו"י שבתורה דוקא כמ"ש בה ה' קנני ראשית דרכו בתחלת הרצון להשתלשלי' דאבי"ע (והוא ב' דבראשי' שבחכ' יבנה בית בחכ' דתורה כמשי"ת).

והנה כמו שמבואר למעלה שיש ב' מיני כבוד כבוד עליון ו[כבוד] תחתון (ועל כל כבוד חופה אור מקיף כו') בכללות ההשתלש' דמע"ב, כך

שחפץ חסד הוא . . . להטיב מטובו: מיכה ז, יח. לקמן ע' חקטו בשם הע"ח. ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. הערה במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמג.
אמוז מוצנע ומופלא: ראה בראשית רבא בתחלתו. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכב בהערה.
בשעשועי' עצמי': ראה שבר יוסף שם. עמק המלך שער שעשועי המלך. ספר המאמרים תרנ"ד ע' שו.
מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמו. ושי"ג.
וכמ"ש בזהר דאסתכל באורייתא: ראה זהר תולדות קלא, א. תרומה קסא, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רעט. וראה גם לקמן ע' קל.
דיו"ד הדברות הן פנימי' דיו"ד מאמרות: ראה זהר יתרו צג, ב. ויקרא יא, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפ. ושי"ג. ח"ג ס"ע א"כ. ושי"ג. לקמן ע' עז. ע' קט. ע' קלה וע' תטו.
תנאי ה"י לו להקב"ה בויו"ד ימ"ב [מתכת לו ליתא כ"ד]: ראה שבת פח, א.
שורה שעלה — לח"ס: אדה"א לחכ'.
שורה שעלה — נ"ח דחכ': בג: נ"ח בכבוד עליון בחכ' בראש הגיל ולברוא בליב נ"ח דחכ' להאציל. ועדיו ניתוסף כא' [כתתי אחר עה"ג].
בי מלכים ימלוכו: משלי ח, טו.
דאין כבוד אלא תורה: אבות פ"ז, ג.
אם לא בריתי . . . מי הוא זה מלך הכבוד . . . בה [דה"א] ליתא: ה' קנני ראשית דרכו: ירמ"ג לג, כה. תהלים כד, י. משלי ח, כב.

הוא בכח' הפנימי' ועצמי' דח'ע דתוה"ק, והיינו שרש ענין תשב"כ ותשב[ב]ע"פ, דחכ' דתשב"כ נק' כבוד עליון וחכ' בראש, ותשב"ע"פ היא בחי' [תכ'] שבבב"ר דע"פ דוקא וכמ"ש תורה צויה לנו [משה] כו', וזהו שנק' ספר וסיפור ספר באותיות דתושב"כ וסיפור בתושב"ע"פ כידוע ודיל'. ואיכ' הרי יובן שיש ב' פירושי' ג"כ בענין ל"ב ג"ח דתורה בפנימי' הח'ע כמו שיש ב' אופני' הנ"ל בחיצוני' החכ' שנמשך בשביל השתלש' דכולם בחכ' עשית כנ"ל דהיינו פ"י הא' דנתיבות החכ' הוא בחי' המקוריים הנעלמים שנובע בהן בהעלם ממקור כל החכ' עילאה הפנימי' דתורה הקדומה שגם עלי' א' והחכ' מאין תמצא מאין ליש וכמאמר קנה חכ' או אאלפך חכ' כו' ומעיינות החכ' דתורה נמשכו בבחי' צינורות דקים כמעיינות תהום כו' (וכמו לעיל דח'ע העצמי' יתגלה מן ההעלם ויפתח ה' [את] אוצר החכ' כארובות השמים כו' ומעיינות תהום רבה יבקעו והוא בת"ר לחיי נח צ"ע כו' ושלימות דח'ע הפנימי' דתוה"ק יהי' במשיח דכל רז לא אניס ל"י כו' אפי' רזא דרזין כו'), וכחכמת שלמה שכולל כל מיני חכ', וכמשכיל ההיוליי שמשכיל בכל חכ' בשוה, וכך מעצמיות ופנימיות כח חכמתו ית' נמשך כל מיני ח'ע דפנימי' התורה אף בכלל ואח"כ מתחלק מן הכלל אל הפרט בכל חכ' כמו בהתהוות חכ' האנושית למטה שנמשך מקור מיוחד ל[כל] התהוות חכ' בכלל נק' נתיב מיוחד כנ"ל, כך מחכ' דעצמי' איס' שלתבונתו אין מספר נמשך מקור מיוחד להתהוות ח'ע דתורה בכלל, כמו לכל מצוה ומצוה בפ"ע יש מקור מיוחד במקור החכ' דתורה שנק' נתיב [מיוחד], והו' ל"ב ג"ח בפרט להיות גילוי אור דחכ' דתורה מאין ליש כו' וכמאמר תורה קנין א' כמ"ש ה' קניני כו' שזהו בחי' עצמי' כמו שנפש השכלי' נק' ע"ש כח השכל העצמי' שמשכיל בכל חכ' להוליד כדומה לו כו' שהוא עיקר נפש אדם וכן נש"י שקשורים בס"ר אותיות התורה (כמשי"ת), וזהו עוטה אור כשלמה אור דחכ' דתורה, ונחלק לל"ב ג"ח ומתפשט אח"כ בהתחלקות אותיות וצירופי' רבים בכ"ד ספרים דאורייתא כמ"ש במ"א בפ"י ותמלא כדה כו', וזהו כידוע שהתורה היא בבחי'

תורה צויה לנו: ברכה לג, ד. ראה גם תורת חיים שמות יו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תנד. ספר וסיפור: ראה ספר יצירה בתחלתו. מאמרי אדה"א תקס"ז ע' שלה. תורת חיים ח"י שרה קלא, א. שמות שם. פירוש המלות ז, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרנו. ח"ג ע' תתקעס ואילך. לקמן ע' תלג. קנה חכ' . . . אאלפך חכ': משלי ד, ה. ז. איוב לג, לג וישם: ואאלפך. ראה הנסמך במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו.

כארובות השמים . . . ומעיינות . . . בת"ר לחיי נח: ע"ד נח, יא. ראה זהר וירא ק"ו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קא. וש"נ. ח"ד ע' איתי. במדבר ח"ג ע' אר"י.

דכל רז לא אניס ל"י: ע"ס דניאל ד, ג.

שורה חכ' — נק' . . . בכלל: ה': בכלל: א': ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: בכלל . . . בכלל.

תורה קנין א': אבות פ"ו, י.

נש"י שקשורים בס"ר אותיות התורה: נסמן לקמן בפ"ח.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

ותמלא כדה: ח"י שרה כד, טז. ראה תקוני זהר תכ"א (מו, ב). מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכו. וש"נ.

ח"ד ע' איקסו. וש"נ.

כלל ובבחי' פרט כו', וזהו פי' הבי' דנ"ח שמתפשט מן החכ' לבינה בל"ב נ"ח כלולים בל"ב חדרים כו', והוא מה שנמשך מתשבי"כ שנק' ספר לתשבע"פ לדבור, וכמו במדות דבינה שהן מ"ט פנים טמא כו' שכל מדה יש לה שכל וטעם מיוחד ונק' מ"ט שערי בינה, ושרשם היא בל"ב נ"ח (כמ"ש בחכ' פותח שערים כו') שלגבי בינה נק' החכ' אין כניל שהוא כנקודה מבריק שהוא בהעלם ובא להתגלות בהשגה דבינה ובהתחלקות אופנים שונים כו'. וזהו כל ענין תושבע"פ בשיתא סדרי משנה שמתחלקים לס' מסכתות והכל בפרטי התחלקות המוחין ומדות שבדבור לענין מעשה שנק' ח"ת וכבוד תחתון שמקבל מכבוד עליון דח"ע הפנימי שנתושבי"כ, וכניל בכבוד דמל' העולה למעלה לקבל ממוחין דח"ע, כך בכבוד דתושבע"פ דכתיב בה כבוד חכמים ינחלו עולה לקבל מח"ע שבראש עד חכ' דאיס עצמו כניל וד"ל.

וכ"ז בבחי' אוי' מלמעלה למטה שבחי' ל"ב נ"ח דחכ' שבראש בתשבי"כ משפיע למדות ומוחין שב[ח]ת דתשבע"פ (וכניל בערך שכל שבדבור לשכל שבמוחין ומדות שבלב כו' בכל עולם דבי"ע כו'), אבל בעי"ס דאור"ח [מלמטה למעלה הרי בחי' המל' הוא בחי' הכתר כו', ולטעם זה נעוץ תב"ס דוקא, וזהו] שיש יתרון מעלה הרבה בח"ת דדיבור דתושבע"פ יותר מן המשפיע דח"ע דתושבי"כ וכמ"ש לע"ל אשת חיל עטי"ב כו' וכן במשיח ישיכיל עבדי כו' וגבה מאד כי זהו ככת האור"ח שיעלה למעלה מתחלה דאוי"י כמים תחתוני' דעומק התהום שעולים מלמטה למעלה יותר משרשה מים עליוני' וכמ"ש יצא[ו] מים חיים מירושלים לים הקדמוני דחכ' הקדומה דתורה"ק שנק' משל הקדמוני כו', וכמו שרואים בענין חידוש גמור מאין ליש בפלפול שבדבור בתשבע"פ עד שמתחדש דינין והלכות בחידוש מעיקרו מבחלי

שניה כלל — נ"ח כלולים: דה: נתיבות כללים.

מ"ט פנים טמא: ראה ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב. ספר המאמרים תקפ"ח ח"א ע' ת. פירוש המלות ה, רע"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ר"נ. ושי"נ.

בחי' פותח שערים: ברכות ק"ש — תפלת ערבית.

בשיתא סדרי משנה שמתחלקים לס' מסכתות: ראה ג"כ לקמן פ"ט.

לס' מסכתות: כ"ה בכ"מ — ראה זהר פינחס רט"ו, א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' שעח

ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תד. ושי"נ.

בעי"ס דאור"ח... המל'... בחי' הכתר: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרכד. דברים ח"א ס"ע רמא. ושי"נ.

אשת חיל עטי"ב: משלי יב, ד.

במשיח ישיכיל עבדי... וגבה מאד: ישעי' נב, יב. תרגום יונתן וילקוט שמעוני שם. ראה כסוים המאמר.

מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשפה.

שניה תחתוני' — משרשה מים: כ"ה בהכתי"ו. וכניל: משרש המים.

יצאו מים חיים מירושלים: זכרי' יד, ח [בדילוג. אל הים. וכ"ה לקמן בפ"ט].

דתורה"ק שנק' משל הקדמוני: שמואל"א כד, יג וברשי"י שם. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תב.

ושי"נ. ח"ד ע' אקעט. ושי"נ.

שיעור כלל כר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים כו', ואעפ"י שמקבל מאותיות דתשבי"כ מ"מ יש כח במקבל יותר ממשפיע, וכמאמר דבינה יתירה ניתנה באשה כו', והיינו כמו שיש כח החידוש בכח הצומח שבארץ לחדש יש מאין בריבוי גדול (כמו גידול הולד בטי"ח בתוס' וריבוי גדול כמ"ש במ"א), וראי' לזה [גם בבחי' לב] דגם שנק' לב מטעם שמקבל מליב נ"ח דמות חכ' בבינה מאין ליש מ"מ בהגיע [השפע לבח' הבל הלב בדבור יתרבה בריבוי גדול ובחידוש גמור שלא הי' כלל בכח] השכל ההיול"י להשכיל בנביעתו מן ההעלם והוא מצד בחי' האוי"ח דהכל הלב בדבור שיש בו כח גדול לחדש חכ' חדשה במקורה שלא יוכל להשכיל בכח עצם החכמ' שלו כלל, ולא עוד [אלא] שאנו רואים בחוש שכאשר האדם יתן אל לבו הטיב בחשק ותשוקה ורצון אמיתי בלבו הגשמי דוקא ללמוד חכ' ביגיעה רבה ועצומה עד מיצוי הנפש או [יוכל] לקנות חכ' רבה ויתירה הרבה יותר מכה עצם חכמתו שלא הי' בכחו כלל להשיג אפס קצהו, וכמו ר"ע שהי' ע"ה וע"י חשק ורצון ביגיעה ושקידה רבה נעשה חכם גדול במעלה יתירה על כל חכמי דורו והי' שמו הולך כו' ודורש על כל קוץ כו', וכן אמר ר"י חכם לכשריצה דוקא שהוא הרצון והתקשרות שבלב לדבר חכ' שיתחכם אז יותר מכפי המדה כו', וכן א' פתח לבי בתורתך כו' שפתיחת לב זה [הוא] בלב בשר הגשמי שמייגע עצמו ונותן לבו בהתקשרות אמיתית שאין זה רק בחי' אוי"ח דקטנות המוחין שדוחק כלי מוחו ביגיעה מאד עד שיעמוד על האמת (שבוקע הקרום המכסה על המוחין שמתפתח) לליב חדרים מלמעלה למטה) שאין כח זה באוי"ח דחכ' דמאין דכח השכל ההיול"י להשיג כלל וכמ"ש לקנות חיים ולב אין כו', דמובן מזה שייגדל כח דאוי"ח דלב שלמטה בחי' יותר מליב חדרים דמות חכ' בבינה מלמעלה למטה. וזהו יתרון מעלה דתושבע"פ [לעתיד לבא] שתהי' אי"ח עטי"ב למעלה מתשבי"כ [וזה שכתוב יקרה היא

כר"ע שהי' דורש: ראה מנחות כט, ב.

שו"ת שמקבל — ממשפיע: בכתי"י זה ניתוסף ואח"כ, ואחרי תיבה זו הניח מקום פנוי.

דבינה יתירה ניתנה באשה: נדה מה, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' רמט ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אירד. ושי"י.

כח החידוש בכח הצומח שבארץ: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצד ואילך.

דבינה יתירה . . . כמו גידול הולד בטי"ח: ראה גם ד"ה לטוסי"י מכ"ק אדה"א, נדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' רנא.

שו"ת לחדש — בתוס' וריבוי: כ"ה גם ב"אב. [בכתי"י א' ניתוספה תיבת "בתוס' ממעל לשורה בכתי"י אחר]. דה"ו: וריבוי [ה': בריבוי].

ר"ע שהי' ע"ה: פסחים מט, ב.

והי' שמו הולך: ראה יבמות טז, א.

ר"י חכם לכשריצה: גיטין טז, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסח.

פתח לבי בתורתך: ברכות יז, א. תפלת אל"ק נצור. לקמו פט"ז.

לקנות חיים [ד"ה: חכ'] וכן אין: משלי יז, טו.

יקרה היא מפניני: משלי ג, טו.

מפניני דקאי כחושבע"פ (כמשי"ח), ובענין איש אמו ביראה דחושבע"פ כו' כמעיינות תהום רבה מלמטה שיעלו לים הקדמוני, וזהו למחכה לו למאן דדייק כו' (וכמו שיתבאר). וכך הוא גם למעלה בבחי' המל' שנק' נפש דוד שעולה בהעלאה דאי"ח באהבה וחשק לכלל באורות דאצי' וכמו ואל אישך כו' וכמו לך אמר לבי בקשו פני כו' שהמלכות נק' לבי, לפי שיש כח באו"ח דמקבל לעלות למעלה מן המשפיע כו' וע"כ יש כח בהתשוקה דלב האדם דבריאה שנק' כבוד גברא כמ"ש למען יזמך כבוד ולא ידום וא' בזהר דנה"ת שהוא בחי' המל' קארי [תדיר] לנהורא עילאה דאצי' ולא שכיך לעלמין ונק' עולת תמיד כו' אש תמיד תוקד כו' להוסיף כח ברצון וח"ע דעצמיות המאציל יותר מכה דח"ע ורצון העצמי דאו"י מטעם הנ"ל דבחי' ל"ב דאו"ח גדול מל"ב דאו"י, וזהו אשר יעזרו בלא ל"ב ול"ב כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

(ויזין) והנה מעתה יש להבין מ"ש יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס כו', דהנה תרגום כבוד יקר (כמו מכה"כ ותרגומו זין יקרי' כו') וכמו למי יחפוץ המלך לעשות יקר [יותר ממני] כו' שהוא כבוד [וגדולה יתירה עד שמתגדל ומתרום ומתנשא בכבוד זה כו', ונמצא שעיקר הכבוד הוא רק] בחי' ההתנשאות והחשיבות במעלה ומדריגה יתירה עד שיתרום לנפש עצמה, שזהו ודאי בפנימי' דיחידה שהוא בפנימי' ועצמות הרצון והתענוג (וכמ"ש ברמב"ם שאין ערך לכל תענוג [לתענוג] הרוחני שכבודו והתנשאות בגדולה יתירה להיותו מושלל מכל ההרכבה דתענוג בדבר מה רק כעצם הרוממות דנפשו משא"כ העונג המורכב שבשכל חדש ורצון ומדות

איש אמו ביראה דחושבע"פ: ראה לעיל פ"א.

למחכה לו למאן דדייק: ישעי' סד, ג. ראה זהר חי שרה קל, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתנו. וש"ג. לקמן פ"ז וע' רכו.

המל' שנק' נפש דוד: ראה זהר לך פז, א. מצורע נה, א ובמקדש מלך שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצא.

שורה שטולה — וחשק [ד"ה: ותשוקה] . . . ואל אישך: בראשית ג, טז.

לך אמר לבי . . . שהמל' נק' לבי: תהלים כו, ח. ראה פרדס שער (כג) ערכי הכנייים מערכת לב.

למען יזמך כבוד ולא ידום: תהלים ל, יג.

ואי בזהר דנה"ת . . . ולא שכיך: ראה זהר תרומה קמ, רע"א. וישלה קעה, ב. לך עו, ב. פו, ב.

המל' . . . ונק' עולת תמיד: פינתס כח, ו. ראה זהר (רע"א מהימנא) פינתס רנו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתמו. וש"ג.

המל' . . . אש תמיד תוקד: צו, ג. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשצד.

אשר יעזרו בלא ל"ב ול"ב: דברי הימים"א יב, לג (ושם: ולעדור בלא).

יקרה היא מפנינים מכה"ג . . . זין יקרי': ראה לעיל פ"א.

למי יחפוץ המלך לעשות יקר: אסתר ג, ו.

וכמ"ש ברמב"ם שאין ערך . . . (לתענוג) . . . שבכבוד: ראה פירוש המשניות להרמב"ם סוף מס' עוקצי.

הקדמה לפי חלק ד"ה ועתה אחל. תורת חיים שמות קפח, ב. ספר המאמרים תרמ"ז ריש ע' קעה. מאמרי אדה"א ויקרא ע' תקו.

כו', ולפי"ז יתכן הטעם שנק' הכבוד בשם יקר בלשון תרגום שמורה ענין ה'ינוק'ר] ג"כ כניל שהוא מצד החשיבות יתירה בהפלגה גדולה שאין חשוב ויקר הערך כמוהו לכך אין ערך למקחו בכל כסף וזהב כו', וכמו העטרת זהב החשובה ביותר לפי שקבוע בה אבנים טובות שהן אבני יקר ביוקר מופלג שאין גבול ושיעור ליוקרם מצד עצם החשיבות שאז ראוי להתכבד בה בכבוד מלכים להיות עטרה לכתר מלכות בראשם, ולפי"ז הרי עיקר חשיבות [ויקר] דאבני יקר ואבנים טובות היא בכח' כתר ועטרה ע"ג הראש שמורה על הגדולה והכבוד שנק' כבוד הדר מלכותו ותפארתו וגדולה דוקא שהוא רוממות העצמי' הנפש שלמעלה הרבה מן החכ' שבראש (שתחת הגלגלתא), והוא למעלה מכל רצון ותענוג ושכל ומדות כניל, וא"כ יפלא מה שהחכמה נק' כבוד שתרגומו יקר וכמ"ש כבוד חכמים ינחלו חכמים דוקא שהרי עונג שבשכל מורכב בהשגות חכמה שלמטה הרבה מעצמיות הרוממות ומה שייך בה לומר ענין יקר וכבוד וגדולה וחשיבות ורוממות (ואדרבה בחכ' הוא העונה ושפלות בחי' מה בעצם שזהו היסוד הגדולה וההתנשאות דכבוד שנק' יקר ואיך אמרו כבוד חכמים ינחלו שהן ב' הפכים כניל).

אך הענין הוא כמו שמבואר למעלה שיש בחכמה ב' מדרגות פנימי' וחיצוניות, והיינו ב' פירושים נתיבות חכ' כניל, דמה שהחכמה נמשך מאין ליש זהו במציאות חכמה שנמשך בהשגה דיניה ומדות שמורכב העונג ורצון בחכמה ובינה ונק' מוגבל בבחי' י"ש וכחכמה דמע"ב שנמשך מאין ליש ממש כמ"ש כולם בחכמה עשית כמ"ש דאבא אמר לאימא עד חכמה שבדיבור דיי"מ כו', אבל פנימי' דחכמה היא החי' העצמי' דתורה אור שהוא בבחי' אין והעלם דכתר בביטול המציאות כמו בעצמיות כה החכ' שלתבונתו אין מספר כו' שכל פנימי' ועצמי' שלו מתאחד בה ממש כניל (ו[כ]פ"ה הא' שנתיבות חכמה שיומשך כל מיני חכמה בחיצוניות וכך הוא במקור המשכה דחכ' פנימי' כניל), וזהו שנק' כבוד שהוא יקר שהוא ענין א' ממש עם בחי' הרוממות דעצמיות אי"ס ב"ה כמו שלגדולתו אין חקר, והוא כמו בחי' כתר מלכות בעטרה שע"ג ראשו באבני יקר כו' כך מתעטר' אותיות התורה שנק' אבני יקר להיות לעטר' וכתר מל' דאי"ס כידוע דעיקר התלבשות אוא"ס בפנימי' אינו אלא בפנימי' דחי' שהוא בבחי' כ"ע דמל' דאי"ס שנחשב מעולם

כבוד הדר מלכותו: ע"פ תהלים קמה, יב.

כבוד חכמים ינחלו: משלי ג, לה.

כולם בחכמה עשית . . . דאבא אמר לאימא . . . דיי"מ [דיי"ד מאמרות]: תהלים קד, כד. נסמו לעיל בפ"א.

שלתבונתו אין מספר: תהלים קמה, ה.

כמו [א]: (ניחוסף בבחי' אחר ממעל לשורה). ד"ה: ליתא שלגדולתו אין חקר: תהלים קמה, ג.

דעיקר התלבשות אוא"ס . . . דחי'ע: לקמן ע' תח [ב]כלל הידוע ראה תניא פ"ח. פ"ה בהנה. סיפור ערב

שנת קסה, א. מאמרי אדהיא ויקרא חי"ב ע' תרכא.

הא"ס ממש והיינו כמו שחכ' דתורה היתה שעשועים אצלו ממש וכמ"ש ואהי' אצלו אמון מוצנע ומופלא כו' כמו בעטרה שנק' יקר שאין ערך ליוקרו מצד החשיבות היתירה שבו מתגלה מעצמי' הרוממות דא"ס ב"ה שנק' יקר גימ' ש"י ב"פ קנה חכ' ובינה כמ"ש להנחיל אוהבי יש דעוה"ב שהוא בחי' יש האמיתי וממילא אוצרותיהם ח"ע וחית אמלא כו'). וזהו שא' כבוד חכמים ינחלו דקאי בכבוד עליון דל"ב נ"ח דפנימי' החכ' כמו שהוא בבחי' אין ממש בפנימי' הכתר ששם גילוי עצמו' הרוממות דא"ס ב"ה דכתר מל' כנ"ל שזהו הכבוד שחכמים ינחלו שלהם נאה הכבוד הזה והרוממות ויקר הזה (אעפ"י שהו בחי' שפלות וענוה בחי' מ"ה אדרבה זהו שגורם בחי' ביטול במציאות דחכ' באין הנעלם דפנימי' הכתר כי מה שפשטת כו' וכמשה שהי' עניו ומה בעצם כו' (כמשי"ת). וזהו בעטרה שעטרה לו אמו כיום חתונתו זו מ"ת דוקא שא' ואתא מרבנות קדש שהו אותיות דתוה"ק שהו בבחי' אבני יקר וכבוד וכמ"ש כי על כל כבוד תופה (אך זהו דוקא בכבוד התחתון בחי' דתשב"ע"פ דוקא שעולה בבחי' אור"ח שלמעלה מאורי' דח"ע דתשב"כ והוא מקיף דחכ' באורי' שעי' אמר כבוד חכמים ינחלו חכמים דתושב"ע"פ דוקא [ד]כתר מל' איהו כ"ע ממש באורי' כידוע, וכמ"ש ובדעת בל"ב נ"ח שבמלכות חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים דאעפ"י של"ב נ"ח בראש שכתשב"כ נמשך מאין ליש בבינה ומדות שבדבור בוי"ו סדרי משנה כשר פסול כו' וכנ"ל, אך אדרבה זהו עצמו הטעם שיאיר בזה דוקא [מכל] הון יקר ונעים דיוקר [ו]כבוד העליון בחי' יש האמיתי כו' בתוס' מרובה על העיקר כנ"ל בר"ע

ואהי' אצלו אמון מוצנע ומופלא: משלי ה, ל. הנסמן לעיל בפ"ו הערה ד"ה: אמון.
 יקר גימ' ש"י: מאורי אור מערכת יקר סכ"ה. ממש מלך (מד, ב) לזהר מצורע נד, ב. ספר המאמרים
 תקס"ד ע' סד. שערי אורה שער המורים ע' 200.
 ש"י ב"פ קנה חכ' וכינה: ראה פרי עץ חיים שער (כה) תפילות ר"ה פ"ג. שער (כו) יוהכ"פ ספ"ה. שער
 הפסוקים לתארוזיל משלי ד, ה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' טז. ושי"ג ח"ג ע' תשצ. ושי"ג.
 להנחיל אוהבי יש . . . אוצרותיהם . . . אמלא: משלי ה, כא [ישם: ואצרותיהם].
 כי [ד"ה: כמן] מה שפשטת: זהו בהקדמה א, ב.
 וכמשה שהי' עניו: בהעלותך יב, ג.
 וכמשה שהי' . . . ומה בעצם: ראה בשלח טז, ד.ח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה. ח"ב ע' תשל וע'
 תשסו. באורי' זוהר בשלח מז, ג. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' תסג.
 בעטרה שעטרה לו אמו . . . מ"ת: שיר השירים ג, יא. ראה רש"י ומצודת דוד שם. תענית כג, ב (כמשנה).
 ספר הערכים חביד ח"ב ע' תי הערה 104.
 ואתא מרבנות קדש: ברכה לג, ב. בלקוטי תורה ר"פ ברכה, ועוד: ואתה. אבל במאמרי אדה"א מוכא
 כפסנים (באליף לבסוף) וכ"ה בחגיגה טז, רע"א. ילקוט שמעוני בשלח רמז רמב.
 כי על כל כבוד תופה: ישעי' ד, ה.
 (וזאתו מל' איהו כ"ע: ראה תקוני' זהו בהקדמה י, א. לקמן ע' תקיח. הנסמן לעיל בפ"ו הערה ד"ה:
 בעים דארי"ח.
 ובדעת . . . חדרים ימלאו [אד"ה: ימלאון] כל הון יקר ונעים: נסמן לעיל כפ"א.
 כנ"ל בר"ע שהי' דורש: לעיל בפ"ו.

שהי' דורש וכו' וכמ"ש הביאני [א]ל בית אמי תשבע"פ שזהו חדר הורתי כו' (וכמו שבט"ח מתגדל הולד כו' כנ"ל) יותר מיקר [ו]כבוד דחכמה תשבי"כ המשפיע, וזהו יקרה היא בחי' נוקי' שהוא תשבע"פ דוקא כנ"ל ומטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו שא' יקרה היא מפנינים דזהו בחי' פנימי' דח"ע דתורה דוקא שנתלכש בה בחי' יקר העליון (שזהו בחי' תפארת שנק' יקרא דמלכא), שהוא היוקר והחשיבות המופלגת ביותר [כ]עטרת זהב מן אבן יקר שאין גבול ליוקר שנק' מלך [הכבוד] כתר גומו כבוד יקר, ובחי' הכלי שהוא בית קיבול לקבל הארת אור א"ס ב"ה שנק' יקר זהו החכ' העצמי' דתורה ומטעם זה נק' יקרה בה"א לפי שמלוכש בה יקר ה' ותפארתו (וכמ"ש בי מלכים ימלוכו שהוא בחי' הכתר מל' כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו [ודוקא אמו] שהוא תשבע"פ שנק' תורת אמך (כמש"ת מטעם הנ"ל), והוא פנימית כ"ע שנק' כתר דחכ' בחי' כתר תורה שהוא כתר מל', ולכך כבוד חכמים ינחלו משום דאין אוא"ס שורה בגילוי רק בכח מה דחכמה [ד]תו' כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כו' כנ"ל (וזהו יקרה היא מפנינים שהן המרגליות ואבני חפץ היקרי' מכל הון, והוא מ"ש וכל חפצים לא ישוו בה אפי' חפצי שמים שהן המצות ששכרם לעוה"ב בעונג שברצון העליון דמצות שאין לו ערך לעצמי' התענוג הפשוט שברוממות העצמי' דא"ס [וכמ"ש קדושים יכול כמוני כו'] שנק' יקר ומלוכש בפנימי' דחכ' דתורה שנק' יקרה לכך יקרה היא מפנינים, והוא מ"ש בעדן עין לא ראתה אפי' בעוה"ב אלקים זולתך יעשה למחכה לו בעליות העולמו' שאחר עוה"ב (והוא יש השני דחצי העליון שבכתר גימ' תר"כ והוא בכתר שבכתר) למאן דדייק כו' וד"ל).

והנה מ"ש מכה"ג שנכנס לפני ולפנים [כו' הענין הוא דכוונתו לומר בזה דגם שכה"ג שנכנס לפני ולפנים] ג"כ הוא [בחי' כלי לקבל אור יקר

הביאני (אל) בית אמי: נסמן לעיל בפ"א.

חדר הורתי: שיר השירים ג, ד. ראה לקמן פ"ט.

שבט"ח מתגדל . . . כנ"ל: בפ"י.

ש"ה המשפיע — נוקי': ה': מקבל.

ש"ה בה — בחי' תפארת . . . שהוא: ה': ליחא.

ש"ה יקרה — יקר ה' [ה': יקר העליון] . . . כי מלכים ימלוכו: משלי ח, טו.

ה' קנני ראשית דרכו: משלי שם, כב.

וכל חפצים [ה': חפציו] . . . אפי' חפצי שמים: משלי שם, יא. מועד קטן ט, ריש ע"ב.

קדושים יכול כמוני: קדושים יט, ב. ויקרא רבא פכ"ד, ט.

מ"ש בעדן עין לא ראתה: ישע"י סד, ג. ברכות לה, ב.

שבכתר גימ' תר"כ: ראה עץ חיים שער (יו) דא ספ"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארצט. וש"נ.

למאן דדייק: נסמן לעיל ספ"ז.

מ"ש מכה"ג שנכנס לפני ולפנים: נסמן לעיל בפ"א.

העליון דמלך הכבוד בבחי' גילוי הרוממות העצמיות דאי"ש [ש] בכתר כו', וזהו שנכנס לפני ולפנים דמשמע בפנימי' דפנימי' שזהו בפנימי' דאור אי"ש שמלוכש בפנימי' [דח"ע] שהכתר והעטרה דמל' דאי"ש שורה עליו ממש כו' עכ"ז החכמה העצמיות דתורה יקרה ממנו יותר. וביאור הענין הנה ידוע בשרש בחי' כה"ג למעלה שהוא בפנימי' הכתר שזהו [ב] בחי' רב חסד דאי"א שהוא מקור לחכ' דאי"א, והוא באה"ר שברצון [העצמי] ו[שרשו] בחסד דע"י שמלוכש בגלגלתא כו', וזהו למעלה הרבה מן החכ' שבראש כי אין טעם לרצון וחסד הפשוט כו', ולכך אמרו דכה"ג נוטל חלק בראש כו' ועל ידו יומשך כל המשכות קדושה וברכה מאוא"ס שבבחי' הפנימי' הכתר לחו"ב ומדות דזו"ג דאי"א וגם כל יחודי' עליוני' דע"ס דאי"א נמשך לבי"ע על ידו דוקא, ולכך א' באהרון כה"ג בהעלותך את הנרות שיוכל להעלות לנשי' בשרשם ולהמשיך ממקורם הראשון [מ] עצמי' או"ס כו', ובפרט ביו"כ שנכנס לפני ולפנים שזהו להיכל ק"ק כבגדי בד ובקטורת והואה על הכפורת כו' לכפר בקדש, שכל זה הוא בבחי' פנימי' לפנימי' דהיינו שהולך ומתעלה בעבודתו בקדש ביוה"כים דוקא [ובבגדי הקדש למעלה ממדריגה למדריגה עליונה ביותר להמתיק הגבורות ממקור כל החסדים] העליוני' ב"ה"ג מדות הרחמים שהן י"ג ת"ד דאי"א שנמשך ע"י מרעדכ"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו כו', והוא ע"י מה שנכנס להיכל ק"ק דוקא ששם הארון והלוחות וכפורת שעליו שזהו בבחי' כתר דח"ע דפני' שאוא"ס עצמו שורה שם כו' וידוע דהמשכות יגמח"ר זהו מפנימי' הכתר שלמעלה גם מן החכ' דתורה להיות נושא עון כו'. ועכ"ז א' שהתורה עצמה יקרה מכה"ג שנכנס לפני ולפני [ם] שיוה"כ בהיכל ק"ק שגם זה הרי הוא בפנימי' דפנימי' (שזהו בפנימי' עתיק

כה"ג . . . רב חסד דאי"א . . . בחסד דע"י: ראה מאמרי אדה"א דברים חיד ע' אילג. ושי"ג ח"ג ע' אקלט. ושי"ג.

בחסד דע"י שמלוכש בגלגלתא: ראה עץ חיים שער (יג) אי"א פי"ז. דכה"ג נוטל חלק בראש: יומא יד, א (במשנה). ראה סידור שער הסיכות רסח, רע"ג, ומקבילו בלקוסי תורה דרושים לסוכות פ. א. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' קטו. ושי"ג במדבר ח"ב ע' שיו. שם ע' שז וע' תסו.

בהעלותך את הנרות: בהעלותך ת, כ. וראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתפא ואילג. ושי"ג. ובפרט ביו"כ . . . להיכל ק"ק כבגדי בד ובקטורת והואה על הכפורת: אחרי פט"ו. בייג מדות . . . י"ג ת"ד דאי"א: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלא, א. (ספרא דצניעותא פי"ח) תרוסה קעו, א. עץ חיים שער (יג) אי"א פי"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רסט. ח"ב ע' תפסד.

שורה הרחמים — דאי"א . . . ק"ק: ד' ליתא.

יעבור ה' על פניו תשא לך, ה.

שורה שעליו — דח"ע: ד"ז שבכ"ז.

דהמשכות יגמח"ר . . . שלמעלה גם מן החכ' דתורה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שלא. ח"ב ע' חקסה ח"ג ע' תשנת.

שורה ביוה"כ — עתיק: ד' ע"י — ראה עץ חיים שער הכללים פי"ב אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' רל. ד"ה בבחי' לגני תשמיה פי"ז.

וא' בע"ח [ד]פנימי אבא זהו פנימי עתיק כו', והוא בבחי' שמן הטוב על ראש דכה"ג שממנו מקור כל כלי קדושה כו' כמ"ש יורד על הזקן כו'. אך הענין [הוא] דבאמת בכה"ג ביוהכ"פ שנכנס לפני ולפנים ודאי מאיר עליו מאוא"ס שבפנימי הכתר ופנימי' החכ' שמאיר שם בק"ק על הארון וכפורת ופרוכת כו' רק שאין זה בבחי' אור [ב]כלי ממש בבחי' פנימיות ועצמיות כמו באותיות התורה ממש רק שבא האור בדרך ה[ת]לבשות בהעלם דמקף העליון כמו בלבושי דכה"ג כנגדי בד כו' ובענן הקטורת וכה"ג גם בנשמתו אינו מאיר רק בבחי' מקיף מרחוק ה' נראה לי ולא בגילוי גמור ממש ולא בבחי' פנימי' ועצמות כאותיות דתורה כמכתב אלקים שבלוחות שבארון כו' וכה"ג, [וגם] בכל אותיות דח"ע דתשב"כ עד הלכות דתשבע"פ שנק' ד' אמות של הלכה היכל ק"ק ממש כו' ששורה בהם עצמי' ואו"ס ממש שהוא בחי' יקר העליון שמפני זה א' יקרה היא כו' וכנ"ל וד"ל.

(ח) וביאור הענין הנה אעפ"י שאנו מוצאי' גם בדורות האחרונים בכה"ג שמשמו בכית שני שהי' קדושי עליון כמו קדושת אהרן כה"ג שהי' נביא כו', וכמו ר"י כה"ג שנכנס להיכל ק"ק וראה כו' וא"ל] ישמעאל בני ברכני א"ל יהי' מלפניך כו' שבדאי הי' נשמת ר"י כה"ג בחי' מרכבה ממש לבחי' פנימי' החכ' שבפנימי' הכתר ששורה בו א"ס בהיכל ק"ק [כנ"ל] מאחר שראה בעיניו וגם ניקש ממנו כרכתו כו', ועכ"ז הרי שרש נשמת ר"י כה"ג זה [הי'] בבחי' בע"ג ותכלית אף שהי' שרשו בחכ' וחסד דכתר מל' דבריאה וכה"ג מאחר שנ[ד]ב[ק] שם נשמתו בהיותו בהיכל ק"ק דבריאה כו' והרי נתעלה נשמתו מאד והי' מרכבה לבחי' קה"ק כתר עליון ושורה על נשמתו להמשיך על ידו ממקור החסדים ביגמה"ר כו', עכ"ז הי' בבחי' נברא בע"ג ואין זה [בחי'] כלי עצמי' לאוא"ס שבכתר וח"ע שבקה"ק, משאי"כ בחי' גילוי או"ס עצמו שבכתר וח"ע העצמי' דאותיות התורה שהוא בחי' כלי עצמי' וקדוש בקדושת העצמי' דא"ס בבחי' קדוה"ק ממש, אעפ"י שיורד אור הח"ע דתורה למטה בהשתלשלות רבות וצמצומי' שונים עד שירדה להיות בבחי' אותיות בכתב כמו מכתב אלקים שעל הלוחות גשמי', מ"מ נק' מכתב אלקים ממש שהוא בחי' [כלי] עצמית לגילוי עצמי' דא"ס בכתר וח"ע

וא' בע"ח [ד]פנימי אבא . . . עתיק; מובא בכ"מ בשם הע"ח; הפרע"ח. ראה לקמן פ"ב. ספ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתע וע' תתקי. ושי"ג ח"ד ע' אר"צ. ושי"ג המשך יר"ס של ר"ה תרס"ז ע' צה. שטן הטוב על ראש . . . כלי [ד]ה: ליתא]. . . יורד על הזקן: תהלים קל"ג, ב. מרחוק ה' נראה לי: ירמ"י לא, ב.

ד"א של הלכה היכל ק"ק: ראה ברכות ח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמד. ושי"ג דברים ח"ב ע' תיד. אהרן . . . נביא: ראה תנחומא שמות כו. שמות רבא פ"ג, טו. כה"ג הובא בריש' מגילה ד', א ד"ה נבואה. רבנו תנבאל מגילה שם. רשי' שמות ד', י (יג). שמואל"א ב, כו. לקח טוב שמות ד', יג. רמב"ן בשלה טו, כ. ר"י כה"ג שנכנס להיכל ק"ק: ראה ברכות ז, א. ספר המאמרים תקס"ג ח"א כאו ע' ל. דרך חיים שער התשובה כאו לב, ס"ג ואילך. שער יהודו פ"ב. וראה ג"כ מאמרי אדה"א אהלת ע' ע. מכתב אלקים [ד]: האלקים. ה': ליתא] שעל הלוחות: תשא לב, טו.

בעצמו כלל לומר בו שמבטל עצמותו כו' וכמ"ש הו' יראה ה' היא חכ' שהכל א' ממש, וכידוע דיראה אותי ראי' שהוא כחכמה בראי' עין השכל כחכם הרואה [את] כו' שלמעלה מן ההשגה דבינה שנק' שמיעה שהוא בבחי' יש ודבר מה שמשיג בשכל כו' (ולכך אמרו אם אין חכ' אין יראה אם אין יראה אין חכמה דקאי ביראה עילאה הפנימי שענין א' הוא עם החכ' כח מה בעצם הניל, וזהו כמו שהחכ' היא בבחי' אין דכתר כניל שהוא ענין מצות כבוד באב תחלה כניל). והמדריגה [הב' בחי יראה חיצוני שנק' יר"ת שהיא באה רק מצד השכל והטעם דבינה] שמתבונן במוחו באיכות גדולתו ית' ביחוד'ע ויחוד'ת וכל ההשתלשלות עד שנפלא ומרומם בעיניו ותיפול עליו היראה ופחד אלקי, והוא מה שניחז מישות וגסות שלו ומבטל כל רצון זר להיות כל רצונו להתקרב לה' שנק' ביטול היש לאין ולא שהוא ביטול בעצם כניל אלא שנעשה בטל בהתפעלות מן ההשגה וטעם שבמות בינה, [ו]כל שיעמיק יותר בהשגה וטעם בגדולת הכורא בהרחבה וביאור בפרטיות כמו איך שנבראו העולמי מאין ליש בדיבור דיו"ד מאמרות ובחכ' וחסד דאצ"י שנמשך בדיבור וכיצא בזה יותר יתבטל מישותו, שכ"ו אינ[ו]ן ביטול בעצם מצד הראי' מקרוב בבחי' החכ' כניל אלא בבחי' שמיעה מרחוק שהוא השגת המציאו' האלקי כמו שמשיג רוממות וגדלות המלך מרחוק כשמספרין לו ומבין ואינו דומה שמיעה לראי', ועכ"ז כל שיבוא לביטול היש לאין ע"י היגיעה בהשגה והתבוננות באמת יותר להפשיט מעצמותו בתכלית ביראה תתאה או יעלה ויבוא לבחי' יראה פנימי' שהוא החכ' בביטול עצמו הניל שהוא בבחי' אין כמו בראי' מקרוב ממש. וזהו דרך הישר לכל ההולכים בעבודת ה' שמתחיל ביראה תתאה בהשגה ודעת שזהו עליות הנשמה וקרבתה מעט מעט בהפשטת עצמה בביטול הרצון והיש עד שתבוא לכלל ביטול במציאות ממש ביראה פנימי' הניל. וזהו שאמרו אם אין יראה אין חכ' דהיינו אם אין יראה תתאה בהשגה דבינה כניל אין חכמה דיראה עילאה הניל (ומ"ש ברישא אם אין חכ' אין יראה דמשמע בלא חכ' דיראה עילאה הניל אין יראה תתאה שזהו בהיפוך, הענין הוא כמ"ש במ"א דיש ב' מיני חכ' ח"ע וח"ת שהן יראה עילאה ויר"ת, ומ"ש אם אין חכ' אין יראה [מ]דבר בח"ת ביטול היש לאין אין יראה עילאה דביטול דח"ע, ואם אין יראה תתאה אין ח"ע כניל. אך איכ

הו' יראה ה' [הו' חכ' חכ' אינו כח, כח. ראה הנספח במאמרי אדה"ו תפיסה היא לע' מה. ידראה אותי דאיי' ראה סידור שער הליג בעומר שו, א. דרך חיים כאן לב, ב. תורת חיים בשלח רטו, א. כחכם הרואה נאחז: תמיד לב, א.
 דבינה שנק' שמיעה: ראה זהר (אדר"א רב"א) בשא קלה, ב. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תקי ואילך ובתוספתו לשם. לקמן ע' רמב וע' תקו.
 אם אין חכ' אין יראה: אבות פ"ג מ"ז. ראה תניא פ"ג. סידור שער הציצית ה, א. אמרי בינה ש' הציצית פו, ריש ע"ד. תורת חיים בשלח שכו, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שצ, ושינ.
 וחינו דומה שמיעה לראי': ראה מכלילת יתרו יט, ט. לקח טוב שלח יג, יח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א שי ואילך, דברים ח"א ע' קמו ואילך. לקמן ע' תקד.

מדבר הכל ברישא ובסיפא [בענין א' שהוא] אם אין ירית אין יריע [וברישא מדבר בחי' ובסיפא מדבר בחי' ובסיפא מדבר בחי' וביראה להיפך ברישא ביריע] ובסיפא ביראה תתא דודאי ברישא ובסיפא מדבר בכל א' בענין א', אלא צ"ל בהכרח דברישא מדבר בבחי' או"י שהולך מלמעלה למטה דחי' קודמת ליראה שהוא ביטול דחי' עילאה כיח מה בעצם כמו ברא' מקרוב קודם ליראה שהוא בנינה בביטול היש לאין כניל (וכמו שא' במשה דיראה מלתא זוטרתי לגבי משה לפי שהי' נשמתו בפנימי' אבא שלוה הי' ככד פה בדיבור כו' דירית נכללת כיראה עילאה דביטול במציאות במ"ה דאבא כו'), ומ"ש בסיפא אם אין יראה אין חכמה כו' מדבר בבחי' או"ח מלמטה למעלה דיראה קודמת לחכ' וכמ"ש ראשית חכ' יראת ה' שהוא ראשית וקודם לחכ' כו' והוא ירית דבינה בהשגת אלקות שעי"ז דוקא יבא לבחי' חי'ע מטעם הנ"ל וד"ל).

אך איכ' מאחר שא"א לבא לבחי' היראה בקבלת עומ"ש בביטול הרצון כו' בלא חכ' דביטול העצמי הנ"ל כמו שהוא מלמעלה למטה כניל וא"א לבא לבחי' חכ' דמ"ה בביטול זה העצמי בלא יראה תתא כניל באיזה מהן יתחיל האדם, דאם יתחיל מלמטה למעלה כירית הנ"ל הרי א"א בלא חכ' דיראה עילאה ואם יתחיל בחי'ע א"א בלא יראה תתא משום דהא בהא תליא כו', ועוד דמקרא מפורש ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה כו' וזהו כודאי ביראה תתא בקבלת עומ"ש לבד ולא ביראה עילאה שאין כל אדם מגיע לזה כו' וכת"י ראשית חכ' יראת ה' וכן אמרו כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת כו'. אך האמת הוא דצריך להתחיל ביראה תתא בביטול היש לאין מלמטה למעלה בהעלאה דאו"ח כניל, [וזהו] בזאת יבא אהרן כו' וזה השער להוי' כמ"ש בזהר שנק' היראה פתח ושער להוי' דחי' דתורה, והוא רץ לבך דתפילה שקודם לבחי' שוב דתורה בביטול עצמו רק לדבר דבר ה' זו הלכה כו' להמשיך אוא"ס בחכ' דאותיות התו' כידוע וכמאמר שהאומר אין לי אלא תורה כו', וז"ש אם אין יראה אין חכ', אך מ"ש

דיראה מלתא זוטרתי: ברכת לג, ב.

משה . . נשמתו בפנימי' אבא . . ככד פה: שמות ד, י. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי'ב ע' תתצה. ושי"נ.

דברים ח"ד ע' אירפא. ושי"נ.

שירה כו' — במ"ה דאבא: **אד"ה**: דמה דחכ"ע.

ראשית חכ' יראת ה': תהלים קיא, י.

שירה דיראה — תחאה: **א**: [ניתוסף בכת"י אחר ממעל לשורה]. **ד"ה**: ליתא.

ועתה ישראל מה ה' שואל: עקב י, יב [ושם: ה' אלקיך].

כל שיראת חטאו: **אבות** פי"ג מי"ט.

בזאת יבא אהרן [אד"ה]: ליתא . . . וזה השער להוי': אחרי טו, ג. תהלים קיח, כ. ראה זהר אחרי נו, ב.

מאמרי אדה"א ויקרא חי'ב ע' תתס. ושי"נ. פירוש המלות מד, סעיב ורע"ג.

כמ"ש בזהר שנק' היראה פתח ושער: ראה שם בהקדמה ז, ב. יא, ב. לקמן ע' עו.

רץ לבד . . . שוב . . . דבר ה' זו הלכה: ספר יצירה פ"א מ"ח. עמוס ח, יב. שבת קלח, ב.

שהאומר אין לי אלא תורה: ראה יבמות טז, ב.

אם אין חכ' אין יראה זהו יראה פנימי' דביטול במציאות כמ"ש הן יראת ה' היא חכ' כו' וכמו שאמרו ולא ע"ה חסיד ואין בור ירא חטא (והוא שהקדים כיבוד באב תחילה לאם וביראה א[ם] לא[ב]) (וכמשי"ת), ואין זה תירוץ נכון שאינ[ו] מדבר ברישא ובסיפא ביראה א' וחכ' א' כו', אלא שרש הענין דברישא מדבר באוי"ר דנעוץ טוב"ת יראה בחכ' שהחכ' נק' ראשית ויראה סוף כידוע ובסיפא מדבר בבחי' אוי"ר דיראה שהוא המל' בחי' כתר וראש [ו]החכ' סוף ונעוץ תחב"ס ע"כ א' אם אין יראה אין חכמה, וזהו שהקדים יראה באם תחילה וד"ל).

(ט) ובכ"ז יובן המאמר דר"מ הנ"ל במ"ש הקדים כיבוד לאב כו' דזהו בבחי' אוי"ר שהשפע הולך ואור [ע]צמיות דא"ס בחי'ע שנק' כבוד שהו לי"ב באין דחכ' מהעלם דאור הכתר כנ"ל (בפי' הא' דלי"ב ג"ח הנ"ל), ומחכ' ואילך נשתלשל ויורד אעפ"י שבא האור למטה מאד שהוא בבחי' יש ממש כציור אותיות דתשב"כ צריך כיבוד כמו שמכבדו לאב כנ"ל, וזהו שכל העם קמ"י בפתחת הס"ת ומסתכלים באותיות שבה כדי לקבל הארה וחיות [ל]כל א' לשרש נשמתו שבאה מהם בתולדה בעצם ממקורה הראשון כמו שהנשמה נמשך מאור הזרוע לצי"ע למעלה כו' (בכחי' יסוד אבא כנ"ל) שהוא בבחי' פנימי' המוחין דאבא דוקא כמו כי אתה אבינו כו', ולכן נק' מוסר אביך כנ"ל [[כ]טפה שנמשך ממוח האב כו'). אך זהו דוקא בעצם הנשמה כמו שהיא בכחי' כתר שבה קודם שבאה להתפשט' בשכל ומדות שזוהו מאור אבא דוקא כנ"ל, אבל בבחי' בינה שנק' [אימא] עילאה משם מקור התפשטות של כל נשמה בשכל ומדות באוי"ר ומעשה באוי"כ פנימי' וחיצוני' (כוולד שנתפשט בבטן אמו ברמ"ח איברי') כמ"ש בביאורי הזוהר ע"פ כי מראש צורים כו' דמסט' דאימא את[מ]תח כו' (והיינו אברהם אביכם ושרה כו', וזהו כמו שהנשמות ה' עיבור בבטן אימא דבינה שנק' אימא עילאה ומל' אימא תתאה), וזהו שאנו רואים שיש הפרש בין השכל והשגה באלק' והתפעלות אוי"ר בין איש [זה] לזולתו, כמו בס"ר דיעות שהי' במ"ת כו' וכמ"ש תוכן רוחות ה' שרוח ונשמה של כל א' מיוחד במדרגה

ולא ע"ה חסיד: אבות פי"ב מ"ה.

דנעוץ טוב"ת . . . תחב"ס: ראה ספר יצירה פ"א מ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרג. ושי"ן. במדבר חי"ב ע' שסט. דברים חי"ב ע' תסב. לקמן ע' שנוב [ושם: שוהו הכלל הגדול בכל ההשתל]. ע' תק"ח.

שכל העם קמ"י . . . ומסתכלים . . . לקבל הארה: ראה פרי עץ חיים שער (יד) קריאת ס"ת ספ"א ד"ה מע"ה: גם ומקבילו בשער הכוונות ענין קריאת ס"ת דרוש א' בחתלות.

כי אתה אבינו . . . (נכטפה . . . ממוח האב: ישעי' ט"ז, טז. ראה גם מאמרי אדה"א דברים חי"ב ע' איק"ג. ושי"ן. לעיל בפ"ח פסקא ותנה.

בינה שנק' (אימא) עילאה: ראה לעיל רפ"א.

נחיש בביאורי הזוהר: בלק קג, א. נדפס גם בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' רסט.

אברהם אביכם [א]: אאע"ה[ו] ושרה: ישעי' נ"א, ב [ושם: ואל שרה].

תוכן רוחות ה': משלי ט"ז, ב [ושם: ותכו. אבל כ"ה בכ"מ — ראה בהנסטו בסמוך]. ראה לקמן ע' ששה.

מאמרי אדה"א דברים חי"ג ע' תשמא. ושי"ן.

בפ"ע וכמו שזה מתפעל באהבה משכל והשגה זו וחבירו מתפעל בשכל אחר שאין כל א' דומה לחבירו כו', וכ"ז מצד שרש התולדה של כל נשמה כמו שהיא באה ונמשכת בהתפעלות שכל ומדות במקורו במל' (וכמו נשמת שדי תבינם כו') ובכינה שנק' אם הבנים כו', ומבואר למעלה דישראל מתקשראן באורייתא כו', וכמו שמקור עצם הנשמה מאותו דאור פנימי דתשבי"כ כניל כך בחי' התפ[שט]ות דשכל ומדות כציור אברי' הוא כבינה שזהו תשבע"פ במדות ודב[ור] שבה (שהן ס' מסכתות הכלול' בו"ו סדרי משנה שהן ו' מדות דנוק') (כסדר זרעים חסד דנוק' כו' כידוע שנק' ס' מלכות שרש נשי' שנק' ק') בני מלכים ב[מ]ספר ת"ר אלף שרשים כמו בס"ר אותיו דתשבי"כ). וזהו שתשבע"פ נק' תורת אמך כאם הבנים שהי' כאו"א מהם בבחי' עיבור בט"ח באימא עילאה ותתאה כו'. וזהו הביאך אל בית המלך אמי תלמדני שמשם יש מקור של ההתפשטות השגה [ו]מדות של כל נשמה ונשמה שנק' חדר הורות בבחי' הריון ועיבור ולידה, כמ"ש בזהר ע"פ והתורה והמצוה (שזהו תשבי"כ ותשבע"פ) אשר כתבתי להורותם להרתם כתי' (וכמ"ש במ"א), וכמ"ש להורות את בני' כו' שעיקר ההוראה וההבדלה בין כשר לפסול [בין] טמא וטהור כפרט הוא בתשבע"פ בו"ו סדרי משנה והלכות כו', והוא שנק' ג"כ בשם חדר הורתי ענין הריון כאשה הרה שעוברה מתגדל בט"ח שנבדל בין כל אבר ואבר ובין פנימי לחיצוני' כו' עד שנק' אדם שלם ברמי"ח אברים שהן רמי"ח מ"ע בפרטות [למעשה דוקא שהוא בתושבע"פ דוקא שמבררים ומבדלים בין טמא וטהור כו' ומפרשים לכל מצוה] כפרט איך ומה כל דיני

נשמת שדי תבינם: איוב לב, ח [ושם: ונשמת. אבל כ"ה גם בהנמנו בסמוך]. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תבה. ושי' לקמן ע' שסד.
 ובבינה שנק' אם הבנים: ראה זהר ויחי ריט, א. יתרו פד, א. פה, ב. פרדס שער (כג) ערכי הכיניים
 מערכת אם הבנים. לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פח, ד.
 ומבואר למעלה דישראל מתקשראן באורייתא: בפ"ח פסקא והנה.
 ס' מסכתות הכלול' בו"ו סדרי משנה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צג. לעיל פי'.
 שירה מדות — דנוק': אדה"א: דמל'.
 וזהו חסד חסד דנוק': ראה פרי עץ חיים שער (יו) הנהגת הלימוד ד"ה משנה. שער המצות: טעמי המצות
 ואתחנן ד"ה אחיכ יקרא: סדר קביעות התורה. מאמרי אדה"א ויקרא שם. במדבר ח"ב ע' תתכז.
 ס' מלכות: שיר השירים ו, ח. הנסמן לעיל בפ"ו הערה ד"ה: ל"ס.
 נשי' שנק' בני מלכים [ד': מלאכים]: שבת סז, א. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ריש ע' תתקנד.
 דברים ח"ד ע' א"שג.
 ת"ר אלף שרשים . . בס"ר אותיו: ראה הנסמן לעיל בפ"ח הערה ד"ה: נשי'.
 הביאך אל בית המלך [אדה"א: ליתא] אמי תלמדני: נסמן לעיל בפ"א הערה ד"ה: הביאני.
 חדר הורתי: שיר השירים ג, ד.
 כמ"ש בזהר ע"פ והתורה והמצוה: משפטים כד, יב. ראה זהר שמיני מ, ב. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע'
 קמב.

להורות את בני' שמיני י, יא [ושם: ולהורות].
 אדם . . ברמי"ח אברים שהן רמי"ח מ"ע: אהלות פי"א מ"ח. מכות כג, ט"ב.

עד שיהי כלי להשראת אלקי' למעלה ברמ"ח אברים דמלכא] למעלה כידוע, וז"ש והתו' והמצוה כו' להורותם להרתם כתי' דהכל א' ודיל'.

וְזִשׁ דביראה הקדים אם לאב שהוא תשבעיפ שנק' אם כמ"ש ואל תטו[ש] תורת אמך שמפני שכללו' נשי' קשורי' בבחי' עיבור [ה]תכללות דתשבעיפ' שמתפשטי' בציור אדם דוקא כניל ולכך א' וזאת תורת האדם זאת דוקא שהוא תשבעיפ' מל' כו' (וזהו אז ראה ויספרה בספר דתשביכ הכינה וגם חקרה בהתפשטו' בהשגה ומדות ודבור בתשבעיפ' שהוא בנין שלם עד שנק' תורת האדם ממש בציור רמ"ח אברים, וז"ש ויאמר לאדם דוקא הן יראת ה' היא חכמה דתשביכ וסוימ כינה בתשבעיפ' ששרשה ביראה דוקא שהוא בסוימ שזהו ב' מדריגות דיריע וירית חיע וחית (כמשיית). והטעם הוא מחמת כ' דברים, הא' שבא מצד נשי' שהוא בבחי' עיבור במל' שהוא תשבעיפ' שנק' בחי' אם ששם הוא בחי' היראה דוקא, כי עיקר היראה היא במל' שנק' מל' שמים [דלעילא כמ"ש שום תשים כו' שיקבל עליו עומ"ש] שלימה, והוא שנק' שכינה ואימא תתאה כידוע, והוא שא' סוף דבר כו' את אלקי' ירא כו' וכן מ"ש ועתה ישראל כו' שזהו ירא[ת] אלקים דבחי' המל' דוקא, ע"כ הקדים יראה כאם תחלה לאב כמ"ש איש אמו ואביו תראו אמו שהיא השכינה והיא בחי' המל' ובינה כידוע בענין א"א דאצי' ו[כנ"ל] (וכמו גזול א"א כו' כמ"ש בזהר), וזהו שאנו רואי' שעיקר היראה אינו באה כ"א בהשגה וטעם בהתבוננות שבבינה דוקא שיש מי שמשגיג ומתפעל כו' ביראה דמלאכים מהשגה שלהם בכח האלקי כו' שהוא [בבחי'] ביטול היש לאין דוקא כניל, וזהו אני בינה לי גבורה גימ' יראה בהיפוך מראי' דחכ' שהוא

ברמ"ח אברים דמלכא: ראה תלוי זהר תיל (עד, סע"א). הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק. דברים חיד' ע' קא.

ואל חסונש) תורת אמך: משלי א, ת.

שירה תורת — בבחי' עיבור: א': [ניתוסף ככתי' אחר ממעל לשורה] דהו': ליתא.

שירה דתשבעיפ' [דהו': בתר] . . . וזאת תורת האדם: שמהל"ב, יט.

זאת . . . תל': פרדס שער (כג) ערכי הבינויים מערכת זאת.

אז ראה ויספרה . . . ויאמר לאדם: איוב כח, כז, שם, כח.

שום חשיש: שופטים יז, טו.

מל' . . . שנק' שכינה ואימא תתאה: ראה תניא רפני"ב. אגרת הקדש סכ"ה (קלט, א). מאמרי אדה"א

פרשיות התורה ח"ב ע' תשלט וכהנסמן לשם.

סוף דבר . . . את אלקי' ירא: קהלת יב, יג.

ועתה ישראל: ראה גם לעיל ספ"ח.

איש אמו ואביו תראו: קדושים יט, ג.

גזול א"א . . . כמ"ש בזהר: משלי כח, כד. ראה זהר (תכלות) סקודי ר"ג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע'

תשנ"ד וש"נ.

שירה דוקא — וזהו: כנצ"ל: (וזהו).

אני בינה לי גבורה גימ' יראה: משלי יד, יד. ראה רמ"ז לזהר אחרי ג, א (גז, סע"א). לקוטי תורה במדבר

טז, ב.

בחי' אין בעצם שלמעלה מביטול בהשגה כו' כניל), ומ"ש הן יראת ה' היא חכ' זהו ביראה עילאה הפנימי' שע"ז א' אם אין חכ' אין יראה כניל שהוא מלמעלה למטה ולכך מצות היראה כאם תחלה לאב כו' אעפ"י שבחי' אב דחכ' למעלה מהשגה דבינה ומל' לפי שזהו מלמטה למעלה דוקא בבחי' איח כניל (וע"ז א' אם אין יראה תתאה אין ח"ע דנתב"ס דוקא בבחי' א"ח כניל). והטעם ה"ב להקדמת היראה כאם תחלה לאב זהו מצד עצמות דאור אימא תתאה שהוא תשבע"פ שעיקר ענינה וכל עיקר בנינה הוא רק בבחי' היראה דאימת מל' אעפ"י שהיא בחיצוניות כביטול היש לבד, וכמו שאנו [רואים] ביראה דקבלת עומ"ש שאינו רק [מ]התבוננות דאימת מל' ית' כניל, כך הוא ככל פרטי דינין] והלכות דתשבע"פ מה שמדקדקים ומחמירים ודורשים לחדש דבר הלכה לומר שגם זה אסור ופסול כו' בכמה פרטי אופני' שונים הכל הוא רק מפני עוצם היראה דלאו זכרת [וכה"ג] הכתוב ומפורש בתשבי"כ שלא יבא ויגיע אפי' באפס קצהו אף בכל מה שהשכל והמח' יכולין לחשוב שגם ככה"ג יש איסור של תורה כו' כמובן בכל התלמוד והמשנה בכל פרטי חידושי הלכות ודרשות שמוסיפים על תשבי"כ וכמו שנק' דקדוקי סופרים או ד"ס שסופרין כל אותיות כו' הכל הוא רק מצד בחי' יראה מל' בלבד מפני שירא מאד מאלקים חיים ומלך עולם בכל אשר יוצא דבר מלך בגילוי רצון בתשבי"כ שהי' בלי הטיי' כלל כפי אמית' רצונו ומצד אימת המלך ביותר פן לא יכוונו שיגעו בדבר איסור מפרשים ומחמירים ביותר מפי המדה (וכמו שהעכדים העושים חתר מל' בציור נאה שמחמת גודל היראה יכוונן] לדקדק באופן הציור שהי' נאה ומתקבל לרצון המלך כו', כמ"ש במ"א ע"פ לבך יהגה אימה איה סופר כו' שהן דברי חכמים שנק' סופרים ושוקלים במדה כל הדינים דמ"ע ולית משום שלבך יהגה אימה יתירה כו' ע"כ הוא מדקדק מאד בכל פרט ופרט לחדש דיני' רבים כו' ודיל'.

וּנְמַצָּא שעיקר בנין ויסוד הדלכות דתשבע"פ והפלפול אינו רק [ב]בחי' היראה וכמו רבא יתיב באימתא, ולכך מצד עוצם הביטול שלהם לדבר מל' נקי תיח' שרי מלוכה שכל דבר מל' נחתכים על פיהם דוקא

שריה ביראה — כך הוא בכל: דה': אעפ"י שהוא.

דקדוקי סופרים . . ד"ס: טובה כח, א. ועוד. ערוכין כא, ב. ועוד.

שסופרין כל אותיות: ראה קדושי' ל, א.

שריה ד"ס — מל': דה': מלך. וראה לקמן הערה ד"ה: שריה מלכות.

לבן יתגה אימה איה סופר: ישע"י לג, יח. ראה גם לקמן ע' תסו. מאמרי אדה"א במדבר חי' ע' איק"ו. דברים חיד' ע' אחי וע' אחיה.

רבא יתיב באימתא: ראה דקדוקי סופרים שבת ל, ב. מסחים ק"ז, א. וכיה גירסת ר' תנאל מאירי פסחים שם. ילקוט שמעוני מלכים ב ג, יד (רמז רכו). תניא פ"ז ובליקוט פירושים לשם ע' קסד. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קי וע' קצנ. במדבר חי' ע' תשמת. תורת חיים נח ג, ג. ספר המאמרים תקס"ה חי' ע' תתלו.

והעובר על דבריהם כעובר על דבר מל' ממש כמו שא' ריבז' אני כשר לפני המלך כו', עד שגם הם נקראי' בשם מלכים כמו מאן מלכא רבנן וא' מתניתין מלכתא כו', וראי' [מ]לא [תס]ור כו' שכל המצות שבתשבי"כ אינו רק כפי הפי' וביאור שלהם בכל פרט ופרט ונצטוו שלא לסור כו' אפי' על שמאל שהוא ימין כמו אתם אפי' מוטעים כו' וא' כמה טפשאי' כו' דקיימו ק[מי] ס'ת ולא קיימו קמי רבנן דגרעי ממל[ק]ות כו'. וזהו הטעם שהקדים [היראה] באם תחלה לאב שיש לירא תחלה מד'ס שהו שמפרשי' התו' וכמ"ש את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח כו', והוא בחי' היראה ואימה יתירה שבתשבע"פ שנק' תורת אמך דוקא והוא לדקדק היטיב ולעיין בכל לבו באיכות פרטי רצה"ע שבמצות בלימוד הלכות בו"יו סדרי משנה וטעמיהם לשמוע דבר מלכות בפרטיות כמו ששומעין גזירת מל' באימה יתירה כו', ואח"כ יבא לבחי' הביטול דמ"ה דחכ' בעצם הנשמה בקריאה כתשבי"כ שהוא נכחי' כיבוד א[ב]ב] שנק' מוסר אביך כו' (משום ד[מ]למטה למעלה בחי' או"ח היראה קודמת לחכ' מטעם הנ"ל, וע"ז אמר אם אין יראה אין חכ' משא"כ באו"י כו'). וזהו שמקבל [עליו] עומ"ש תחלה בפ' שמע כמו שא' תמליכיה בשמים כו' והוא יראה שקודמת לאהבה דמל' שמים היא השכינה שנק' אם שא' איש אמו ואחי' תראו, ואח"כ יקבל עליו עול מצות שזוהו ביחוד עליון דקוב"ה ושכינתו' שיש בכל מצוה כידוע שצ"ל באהבה ויראה, וז"ש והא"ש כו' לאהבה את [ה'] ולעבדו כו', כידוע בד' מדריגות דחילו ורחימו רחימו ודחילו שזה יר[ע] שקודמת לאהבה עילאה [נק' דחילו] ורחימו ודחילו תתאה אחר [ה]אהבה שנק' רחימו תתאה, ולפי שנועץ תחב"ס דוקא ע"כ שרש דחילו תתאה דקבל[ת] עול] מ"ש בביטול היצוני' בדחילו עילאה ביטול

שא' ריבז' אני כשר לפני המלך: ראה ברכות לד, סעיב. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קלא. לקמו ע' שבו. ושי"ג.

מאן מלכא [ד]ה: מלכין רבנן: ראה גיטין סב, א.

מתניתין [ד': מתניתא] כתובות סא, ב. ביצה כה, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אע.

וש"ג.

(מלא) (חסור) . . אפי' על שמאל שהוא ימין: שופטים יז, יא. ראה ספרי ורשי"ש.

אתם אפי' מוטעים . . כמה טפשאי' . . דקיימו: ראש השנה כה, א. ראה מכות כב, ב.

את ה' אלקיך תירא לרבות ח"ת: ראה ואתחננו ו, יג. עקב י, כ. פסחים כב, ב. קדושין נו, רע"א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעו בהערה ד"ה: שמעון.

שירה מלכות — גזירת [ד': דבר] מל': אדה"א: מלך. וראה לעיל הערה ד"ה: שירה ד"ס.

שמקבל (עליו) עומ"ש תחלה . . ואח"כ . . עול מצות: ברכות יג, א (במשנה).

תמליכיהו בשמים: כ"ה בכ"מ בדא"ת. — ראה ברכות יג, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלג. ושי"ג. ח"ב ע' תסג. ושי"ג. ח"ד ע' אחקה. במדבר ח"ג ע' תתפה וע' אקפא. לקמו ס"ע שפד. ריש ע' תטט. ע' תק. ע' תקלו וע' תקמו.

ביחוד . . דקוב"ה ושכינתו' . . בכל מצוה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתאי ואילך.

והא"ש . . לאהבה (את) ולעבדו: עקב יא, יג (ושם: היא).

בד' מדריגות דחילו ורחימו: ראה ותר (רע"א מהימנא) נשא כגג. סעי"א. מאמרי אדה"א תקס"ב ח"ב ע' תקמו ובהסמך לשם. פרשיות התורה ח"ב ע' תתה: ע' תתט וע' תתטו.

שרש דחילו תתאה . . בדחילו עילאה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרנט. ושי"ג.

במצואות, וכמו במשיח שא' הוקם על עולה של תורה ומצות כו' ודיל),
 וכמבואר למעלה שיש יתרון מעלה בתשבעי' בלב [דאוי'ח] דקטנות עולה
 מלמטה למעלה [כ]ענין חכם לכשירצה דוקא וכפתח לבי כו' [ש]למעלה
 הרבה מחכ' שבראש להוסיף [כח] בכח החכ' בלי שיעור כלל כמו ר"ע כו',
 וזהו בינה יתירה באשה תשבעי' למעלה מתשבי' כו', וזהו כבוד חכמים
 ינחלו בתשבעי' וקא, וכמי' אשת חיל עטי' ויצא מים חיים כו' אל היס
 הקדמוני כו', ולכך כל חידוש יש מאין ובריבוי לאין שיעור כלל בתשבעי'
 כמו כח הצומח שכארץ כו' ודיל). וכך יובן כ"ו [גי'כ] ביתרון מעלה שיש
 ביראה קבלת עומיש בביטול חיצוני' באימ' וביראה שבדקדוקי סופרים כניל
 שעולה למעלה הרבה אף מיראה וביטול פנימי' דמ"ה דחכ' בעצם כו',
 דאעפ"י שבאוי' אור אבא משפיע לאימא וחכ' קודמת ליראה שע"ז א' אם אין
 חכ' אין יראה, אבל באוי' דמל' הוא בכתר בחי' היראה דעומיש עולה
 למעלה מחי' והוא בפנימי' הכתר כחולם ע"ג האות וככתר ש"ט דמשיח
 שהקנים [ענן] כו' וכמי' עד דוד הגדיל כו', וכמי' הגדיל ה' לעשות עם
 אלה [ש]יהי' נשי' בתוס' וריבוי גדול הרבה יותר משרשה הראשון דאור אבא
 שהן ת"י אלף שרשים נגד ו' מדות לבד אבל בפנימי' [הכתר] יהי' למעלה
 מן המספר וכעלמות שהן ההלכות אין מספר, ואעפ"י דס' מלכות ס' מסכתות
 נגד ו"ו מדות דמלכות אבל הלכות שמתחדשים אין מספר משום דבינה
 יתירה ניתנה כו' כניל מטעם שבחי' או"ח עולה המל' בפנימי' הכתר
 [כ]חיריק שתחת האות בביטול כמו נקודה תחת יסוד שנעשה חולם ע"ג
 האותיות ודיל.

והנה אחר כל הנ"ל יובן ענין מ"ש בתיקוני' על תיבת בראשית יר"א בש"ת
(וגם ירא שב"ת וברא ש"ת כמ"ש בתיקוני' הט' וי"א), דהנה מובן
מכל הנ"ל שיש בחכ' ג' מדריגות, הא' בחי' פנימי' דחכ' כמו שהוא בבחי' אין

במשיח . . . הוקם על [ד"ה: הקים עול] . . . של תורה ומצות: כ"ה בכ"מ בדא"ח — ראה מאמרי אדה"א
 דברים ח"ד ע' איתא. ושי"נ.
 שו"ה במצואות — ודיל) וכמבואר [אוצ"ל: דיל (וכמבואר) למעלה: ספי'.
 כבוד חכמים ינחלו . . . אשת חיל עטי'ב: משלי ג, לה. שם יב, ד.
 ויצא מים חיים: נספן לעיל בס"ז.
 שו"ה דאעפ"י — אין חכ': א' [ניתוסף ממעל לשורה בכתי' אחר] ד"ה: ליתא.
 וככתר ש"ט דמשיח: ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תקל"ו. דברים ח"ד ע' אישפה. ושי"נ. לקמן ע' שיב.
 ס"ע תטו. ע' תקלב וע' תקסב.
 עד דוד הגדיל . . . הגדיל ה' לעשות עם אלה: שמואל"א כ, מא. תהלים קכו, ב.
 וכעלמות שהן ההלכות אין מספר: שיר השירים ג, ה. זהר (רע"א מהימנא) פינחס רטז, א. ראה מאמרי
 אדה"ז מרשיות התורה ח"א ע' שעז ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אירד. ושי"נ.
 המל' . . . נקודה תחת יסוד: ראה זהר בלק קצא, א והגהות מהרח"ו שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'
 תרכ"א. דברים ח"ב ע' שפב. ושי"נ.
 (כ)חיריק . . . שנעשה חולם: ראה ביאורי זוהר בשלח מה, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתא. ושי"נ.
 מ"ש בתיקוני' . . . בראשית יר"א בש"ת: ראה לעיל בריש המאמר.

דכתר (שזהו פי' הא' דנתיבות חכ' שהוא בהעלם דחכ' במקורה בכח המשכיל שנובע וממשיך בהעלם [כ]צ[נ]ור ו[כ]גידי המעיינות כו' והוא [מש] מזל ונוצר דחיס וכהג'), והיינו ג"כ בחי' כח מ"ה דחכ' (טרם שבא לגילוי נקוד' דיו"ד) שהוא ביטול במציאות בעצם שנק' יר"ע כניל כמ"ש הן יראת ה' היא חכ' הנזיל, והב' חיצו' דחכ' (כח"ב דמע"ב) שנמשך מאין ליש בגילוי, וכנקוד' דיו"ד שבא בהשגה [דבינה] שנק' יש (שהוא פי' הב' דליב נ"ח כו'), והג' בחי' חכ' בסוף כחכמ' שבדבור שהוא ענין תשבע"פ מל' קרינו לה כו', וכל ג' אלה המדרגות נכללי' בפי' דבראשית שהוא החכ' בכלל שא' דבראשית הנמי מאמר הוא הכוונה שנק' מאמר פתוח מן ההעלם דחכ' (כמזל ונוצר) לגילוי מאין ליש [והוא] בבי"ת דבראשית דאבא א' לאימא [ב]ליב נ"ח ובחכ' פותח שערי' דבינה כו' שהן המדות דוימ"ב ביו"ד מאמרות בחכ' ש[ב]דבור שנק' ח"ת כניל. אך הנה יש מדרגה הד' שלמעלה גם מבחי' פנימי' דחכ' כניל, והוא בחי' אור הכתר עצמו שמאין דכתר תמצא החכ' שלמעלה גם מחכ' [סתמאה], חכ' שבכתר כו'), והוא בחי' עצם הרצון הפשוט שלמעלה מן הטעם לגמרי, שביטול עצם הרצון הוא הביטול בעצמות הנפש [ממש] שלמעלה גם מביטול פנימי' דחכ' [בחי'] מה בעצם כניל (וזהו רצון שבלתי מורכב בחכ' כלל למעלה מבחי' אותיות צינור שהוא כגלגלתא בראש שלמעלה גם מחכ' [סתמאה] שנק' טעם כמו"ס לרצה"ע עכ"פ שהביטול הוא בכח החכ' עכ"פ שנק' יראה פנימי' אבל הביטול בכל עצמותו זהו שמבטל כל עצמות הרצון כאלו אינו במציאות ומהות דבר מ"ה בפ"ע כלל וכלל (כעבד לפני המלך שלמעלה משר כמשי"ת). וזהו בחי' יר"א בש"ת שהוא בבחי' אור הכתר עצמו, והוא כמו מה שא' דאפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא לגבי עה"ע עצמו [או אתחשך קמי' עה"ע, ופי' אור צח הוא] ח"ס שבכתר ומצוחצח הוא אור הכתר עצמו דאתחשך לגמרי לגבי עה"ע כו' דפי' אתחשך זהו ביטול כל העצמות ממש עד שאין בו מציאות אור כלל וכלל וזהו כמו ביטול עצמי דרצה"פ בעול מצות כמו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' (כמשי"ת).

הן יראת ה' היא חכ': נסמן לעיל בפ"ח.

תשבע"פ מל' קרינו לה: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א.

דבראשית נמי מאמר . . מאמר פתוח: נסמן לעיל ספ"ה: רפ"ו.

שריה דבינה — ביו"ד מאמרות: אד"הו' פי' מאמר.

רצון . . . אותיות צינור: זהר הרקיע (כה, ב) לזהר בראשית נא, א, הובא בלקוטי תורה פ"חט עא, א.

מקדש מלך (קצא, א) לזהר תרומה קנז, א. מאורי אור מערכת צנור סל"ז. תורת חיים משפטים ע' תכ. מאמרי

אד"הא במדבר ח"ב ע' תר. דברים ח"ב ע' שפס.

מחכי' (סתמאה) שנק' טעם כמו"ס: ראה מאמרי אד"הא ויקרא ח"ב ע' תקג וע' תתס ובהנשמן שפ. לקמן

ע' תג.

אור צח ומצוחצח אוכם הוא: ראה תקוני זהר ת"ע (קלה, ב). מאמרי אד"הא דברים ח"ד ע' אמה. ושי"נ.

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי: תהלים עג, כה.

והטעם שנק' ביטול העצמי' דאור הכתר בשם יר"א בש"ת שאין זה אפי' בפנימי' דחכ' כמו שהוא בבחי' אין דכתר הנ"ל, הנה יש להקדי' בדרך כלל להבין בשרש ענין אור הכתר למעלה באצ"י שהוא נחלק לכ' מדריגות בכללות, הא' בחי' פנימי' הכתר (שזהו כתר' שבכתר' והוא בבחי' פנימי' ע"י בחי' גיר שבו כו') נחשב מסוף עולם דא"ס עצמו והוא למעלה מהיות מקור ושרש לנאצלים, וכידוע בכללות ההשתל' דמל' שבעליון נעשה כתר לתחתון כו' כך ממל' דא"ס בכלל נעשה כתר וראש לנאצלים, וכמו כל ממוצע המחבר עליון ותחתון שיש בו בחי' האחרונה שבעליון שהוא מל' דא"ס ויש [בו] ג"כ מבחי' ראש ושרש לנאצלים, והכתר בכלל נק' ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים, ולפי"ז מה שנק' מקור וראש לאצ"י זהו בבחי' החיצו' שבו (שהוא כח"ס חכ' שבכתר'), אבל בפנימי' שבו היינו מה שהוא בחי' האחרונה שבמאציל עצמו, וא"כ גם שבעצמות המאצ"י הוא בחי' אחרונה לכד וטפל וכתל שם במציאות ממש, מ"מ הרי הוא גבוה הרבה ממה שנעשה בריחוק מקום בחי' מקור ושרש לאצ"י שאינו רק בחי' חיצוני' שלו לבד כו' (וכמו כל עלול שדבוק בעילתו בבחי' ביטול ממש כיהושע נער לא ימ[נ]י[ש] וכפני לבנה דאתחשך לגבי השמש דא"א להיות ראש ומשפיע ד[א]ידי דטרוד למבלע כו' ובריחוק מקום נעשה בחי' משפיע וראש כו' (כמשי"ת). וזהו ענין ירא בש"ת שבפנימי' הכתר שאוכם ואתחשך הוא לגבי אא"ס ב"ה עצמו מטעם הנ"ל שנחשב מבחי' האחרונה לכד שבעצמו' כו' והוא למעלה הרבה ממה שנק' ראש לנאצלי' כו' כנ"ל שאינו רק בחיצוני' שבו שהוא מאמר דבראשית שהוא בחי' חכ' שבכתר והוא רא"ש ב"ת כמ"ש בתיקוני'.

יוד) ולהבין ביאור כ"ז יש להקדי' ענין המבואר במ"א ע"פ כי אל דיעות הוי' כו' שיש ב' מיני דיעות בחי' ד"ע וד"ת, ד"ע שהוא כמו שאצל המשפיע בעצם כמו שהוא ממש טרם שהשפיע שנק' מיש לאין דהיינו

הכתר . . . נחלק לב' מדריגות: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א. וראה גם לקמן ס"ע שפא ואילך.

שור' מהיות — ושרש: **אדה: ראש.**

דמל' שבעליון נעשה כתר לתחתון: בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרס: והוא הכלל הגדול בכל ההשתלשול' — ראה עץ חיים שער (מז) כסא הכבוד פ"ב ופ"ה. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' לד. דברים ח"ג ע' תשפ.

שור' כתר — וראש: **אדה: ליתא.**

שור' בריחוק — ושרש לאצ"י: **אדה: וראש לאצ"י. ד: וראש לנאצלים.**

כיהושע נער לא ימ[נ]י[ש] וכפני לבנה: ראה תשא לג. יא. נבא בתרא עה. א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרכב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקיב וע' תרא. דברים ח"א ע' רטו.

שור' וכפני — דאתחשך: **אדה: ליתא.**

ד[א]ידי דטרוד למבלע: ראה חולין קת. ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצו. ושי"נ. במדבר ח"ג ע' אקמט. ושי"נ.

דבראשית . . . רא"ש ב"ת כמ"ש בתיקוני': נסמן לעיל בפ"א.

כי אל דיעות הוי': שמואל"א ב. ג. ראה תורת חיים בשלח ע' רטו ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשט. ושי"נ. לקמן ע' שפא וע' תכב.

שעצמו או"ס ביה נחשב בחי' יש האמיתי ומה שמתגל מאורו כמו שהוא כלא ממש חשיב (כאור השמש בשמש עצמו וכתנועה דחי בחי עצמו וכה"ג שכלול) ובטל בעצם ולא ניכר במציאות כלל וכלל, ונק' אין דכלא וכאין חשוב להיותו בחי' טפל ממש כידוע, והבי' בחי' ד"ת שהוא כאשר יבא לכלל השפעה שחוק מעצמו שצריך לצמצם אור העצמי שזהו נק' מאין ליש שהוא מבחי' העלם לגילוי שבא כפי הראוי להיות בסדר ההשתלשלות דעו"ע כמו שהחכ' מאין ליש תמצא כו', ואין זה הבי' הוא בחי' מקור ושרש לגילוי היש הנפרד (כחיות האדם הניכר במציאות בתנועה והתפשטות ממש בד"ם) הוא הנפש כו' שבא מכח ההעלם שהוא בחי' חיות הרוחני' דנפש עצמה כידוע שנק' רוחני דגשמי' וכמו כח הצומח הרוחני שמצמיח הח[ט]ה בצמיחה גשמיות [ממש כו']. ונמצא יש ב' מדרגות כאין, א' בחי' האין [הא'] דכלא חשיב לגבי העצמי' ממש (שנק' גשמיות שברוחני' העצמי', וכת[נ]ועה הרוחני' שכלולה בעצם החי טרם ש[נ]יע כפוי"מ וכצמיחה הרוחני' שכלולה בכח הצומח טרם שמצמיח כו') וכאור השמש בשמש עצמה טרם שמתפשט ההארה וכחיות הנפש שכלולה בחיות הרוחני' דנפש עצמה טרם שמחכ' דבר מ"ה כו'), שבדאי מובן ממילא שאין ערך כלל לבחי' אין של היש הנפרד לגבי בחי' האין הא' שכלא חשיב בעצמי' המשפיע אעפ"י שאינו ניכר שם במציאות כלל ונק' מיש לאין כני"ל אבל נחשב הוא עכ"פ מבחי' העצמי' כמו שהוא טרם שמשפיע, משא"כ בחי' האין של היש הנפרד הרי גם הוא נפרד מן ה[ע]צמות כריחוק מקום (כחיות הנפש כגוף וכצמיחה גשמי[ות] וכה"ג כני"ל) אעפ"י שנק' מקור לגילוי האור וחיות הגשמי' אין לו ערך לבחי' האין דקמי' העצמות ואדרבה כל עיקר ומקור של השפע של בחי' אין [ליש] (שנק' בחי' ד"ת) הוא בא מצמצום האור דאין הא', וגם זה בא כריחוק מקום דוקא, דמבחי' אין הא' כמו שהוא בהתכללות בעצמות ממש אי"א לבא ממנו שום שפע לחוץ דאידי דטריד למיבלע כו' וכעומד לפני רבו או מלך שמתבטל ממציאותו לגמרי ולא ניכר בעצמו לשום דבר מ"ה ולא יוכל להיות מקור לשפע זולתו כ"א בהתרחקות הרבה מן הרב או מן האדון שאז יוכל לצמצם א"ע להיות משפיע כו' וכל מה שמשפיע אינו רק אפס קצתו ממה שה' טפל ובטל כשהי' בקירובו למקורו (דהיינו ע"י צמצום גדול [והוא] שנק' בחי' פרסא או מסך שמפסיק ומעלים כמו כריחוק מקום כו' דוקא), ודוגמא לזה במה שאנו רואים כמעיינות תהום שזהו ג"כ [דמיון ל]ענין הנ"ל כדילוג בערך מן העצם לבא להשפיע למקבלו בבי' מיני [אין] הנ"ל (שזהו ב' מיני דיעות ד"ע וד"ת כני"ל), א' מה שנמשך מן ה[תהו]ם עצמו אינו נק' בחי' שפע כלל רק זהו גילוי המקור עצמו כמו שהוא בעצמו עדיין וכדי שישלח פארותיו להשפיע לחוץ [זהו] שהוצרך להיות כריחוק מקום דוקא שהוא ההפסק של כדור הארץ עצמה שהמעיינות תהום נתעלמו שם ולא נגלה מהם

רק ע"י הפסק מקום דעובי [כדור] הארץ [ש]מ[שלח מעיינות בנחלים שע"פ הארץ שזהו רק אפס קצהו המצומצם בשילוח שפע לנהרות (שזהו נק' אין של היש המוגבל כמו חיות הנפש בגוף וכמו צמיחה בפורים כנ"ל)], וגם כאן הגם דמעיינות [תהום כלא חשיב לגבי התהום עצמו הרי הן למעלה הרבה מנביעת מעיינות בנחלים] וכל מה שנמשך מגידי המעיינות בנחלים אינו רק מצמצום דנביעות מעיינות דתה"ר שבא כריחוק מקום וד"ל, וכך הוא למעלה מב' מיני אין דחכ' שמאין תמצא, הא' בבחי' ד"ע כמו שהוא מעצמות א"ס ב"ה מיש האמיתי לאין דאין זה הוא טפל ובטל לגבי העצמות זה[ו] כדמיון דמעיינות תה"ר שבלתי מוגבל וכלא חשיבי, והוא שנק' קדה"ק שבלתי יכול לבוא בגילוי מאין ליש במקבלים כלל (והוא בחי' פנימי דכתר שנק' אור צח ומצוחצח דאוכס הוא לגבי עה"ע כו' (כמשי"ת) א[ו] רזא דרזין שהוא סוד סתום ומעין חתום לגמרי כנ"ל, וזהו אין העצמי דבחי' כתר העצמי שנק' קדה"ק, ויש בחי' פרסא מפסיק כריחוק מקום עד שיוכל להיות בחי' אין הבי' שזהו בחי' ד"ת שמאין ליש וזהו בחי' העלם ומקור החכ' שנק' פלאות חכ' וח"ס שבא מאין [זה] ליש [ד]בינה כנ"ל וכמעיינות בנחלים וכגילוי אור וחיות בדם הוא הנפש ובכח הצומח הרוחני בגשמי' כנ"ל, שאין לאין זה דיש המוגבל בבינה (וע"י מזל ונוצר צינור שהוא רצון המורכב בטעם כמוס עכ"פ כנ"ל) ערך כלל לגבי בחי' אין הנעלם מיש דבחי' הכתר עצמו, וזהו ג"כ אינו בא רק ע"י [ריחוק] מקום שנק' פרסא כמ"ש והבדילה הפרוכת כו' ותרגומו פרסא בין הקודש דחכ' שמאין דכתר כו' ובין קדה"ק דכתר וגלגלתא עצמה שנק' כתר' שבכת"ר והוא בחי' קרומא דאורא הדבוק לגלגלתא שלמעלה הרבה משפע החכ' מן העלם לגילוי כסודות התורה שנגלה ליראי ה' שאינו רק בחי' אין דחכ' שבא ביש דבינה [ה]מוגבל בליב שבילין כו' וד"ל, [ו]כך היא גם למטה מן החו"ב כשבא האור מעליון לתחתון שאינו בערך ממנו כלל צ"ל ע"י הבדלה כריחוק מקום שנק' פרסא כקרומא הנ"ל (שהוא הקרום העליון שבו יעב[ו]ר) מכת המשכיל [ה]היולי ש[ו]ן כל לבוא לנב[ו]עה[ה] שכל חדש בקרום התחתון שמתפתח לליב חדרים במוח מאין ליש כו', וכך הוא בהמשכת השכל שבמוח להיות מזה התהוות תולדות המדות שבל"ב זהו בא בדילוג [ה]ערך מאד צ"ל ג"כ ע"י מפסיק שנק' פרסא (והוא מיצר הגרון כו', וכמ"כ מהמדות שבל"ב כשבא לידי מעשה בבחי' נה"י כו' זהו ג"כ דילוג

(ש)שלח מעיינות בנחלים: ע"פ תהלים קד, י.

א[ו] רזא דרזין: ראה לעיל פ"ג.

והבדילה הפרוכת . . . בין הקדש . . . ובין קדה"ק: תרומה כו'. לג. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע'

אקלה. דברים ח"ג ע' תתק. ושי"ב. לקמן סי"ב. לעיל בפ"ג הערה ד"ה: קרומא.

ותרגומו פרסא: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' קס ובהנסמו שם.

קרומא דאירא: נסמן לעיל בפ"ג הערה ד"ה: קרומא.

תולדות המדות . . . ע"י . . . מיצר הגרון: ראה ביאור לכן אמור תקסיג בתורה אור וארא נה, ב. בתורת

חיים שם סי' עג וא"ך (הנחת כ"ק אדה"א). ספר המאמרים תקסיג ע' ק"ג (הנחת הר"ם).

גדול שלא בערך מאחר שצריך להביא למעשה ממה שיופסק במדות שבלב לחסד או לדין כו' ציל ג"כ ע"י פרסא, והוא חצר הכבד כו' וכמ"ש במ"א (וכמשי"ת).

ובכל [זה] יובן בתוס' ביאור יותר ענין בראשית יר"א בש"ת הנ"ל שזהו בפנימי' הכתר בכלל שנחשב מסוף עולם הא"ס כמו הממוצע שיש בו מבחי' אחרונה שבעליון ומבחי' ראשונה שבתחתון כנ"ל דודאי מה שהוא מבחי' האחרונה שבעצמות גבוה הוא הרבה ממה שנעשה כתר וראש למטה (כמו הוי זנב לאריות כו') וכתלמיד לפני רבו ועבד לאדון שנעשה ראש לאחרים בריחוק מקום כו', שזהו דמיון להבין בכלל ענין פנימי' הכתר שנק' [ט]פל ובטל במציאות ממש לגבי העצמות דא"ס, ולכך נק' יר"א בש"ת כיראה שבאה בבושת פנים אזיל סומקא ואתי חיורא שנתלבן באור פניו ולא יש בו אור כאלו דומם הוא ולא ניכר במציאות כלל, משא"כ היראה שאינו בבושה רק מפני חשיכותו וגדולתו שמתבטל לפניו בפנימי' שלו כשר לפני המלך שיש לו מציאות ומהות חשיכות דבר בפ"ע רק בבואו מקר[ו]ב למלך [י]בוטל בעצם והי' כלא הי' בעיניו שאעפ"י שנק' ביטול פנימי וכמו יראה [עילאה] הנ"ל הרי יש מי שבטל, ויש בזה חילוקי מדריגות בכאור"א לפ"ע בחי' החכ' שבו שנק' כח מה שלפ"ע דקות עצם חכמתו מכיר יותר בגדולת המלך ונתבטל יותר ומי שאינו חכם בפנימי' כ"כ לא יבוטל כ"כ בפנימי' כו', וזהו לפי שהשר בהיותו בפ"ע בריחוק מקום הוא ראש ומושל [ו]לזה כשמגיע מקרוב למלך מתבטל בביטול בפנימי' לפ"ע דקות עצם חכמתו כו', משא"כ העבד העומד תמיד לפני המלך שאינו מהות דבר בפ"ע כלל וכלל לעולם כי הוא עבד נרצע ונקנה להיותו טפל ובטל בתמידות [ונחשב] מעצמות האדון ממש, אעפ"י שהוא טפל ובטל בתכלית בכל עצם מהותו ולא יש מי שבטל כו' בזה יתרון מעלתו על השר כמה שהוא נחשב מן עצמות המלך כי עבד המלך אין לו מהות בפ"ע כלל. וזהו דמיון לבחי' הביטול בכל עצם מהותו בבחי' יר"א בש"ת דפנימי' הכתר הנ"ל להיות מבואר למעלה בענין ד"ע וד"ת שבחי' ד"ע זהו מיש האמיתי לאין (כאור השמש בשמש וכוחות הרוחני שכלול בנפש וכן כח הרצון העצמי וגם כח השכל העצמי טרם שמתפשט להיות ממנו נביעה כנ"ל) הי' כלא ממש נגד העצמי' דא"ס ואינו נחשב במציאות ומהות [דבר] בפ"ע כלל ואמנם נחשב הוא מבחי' העצמי' אעפ"י שהוא בחי' האחרונה שבו (כמעיינות תה"ר וכח הצומח והחי טרם שמצמיח ומחי' כו' וכה"ג שנק' גשמי' שברוחני' כו' כנ"ל) מאחר שאינו בריחוק מקום

הוי זנב לאריות: אבות פ"ד, מט"ז.

אזיל סומקא ואתי חיורא: כאמ' מצי"א נח, ב.

החכ' . . . שנק' כח מה: נסמן לעיל בפ"ג.

שרה הוא - האדון . . . עצמות: א"ה: ליתא. וכנראה נשטם מפני חיבות הדומות: עצמות . . . עצמות.

לעולם, אבל בחי' ד'ת הנ"ל שזהו בחי' אין של היש המוגבל והוא כמו שהחכ' באין והעלם ובא לגילוי (שהוא חכ' שבכתר) שנק' ראש לנאצלים בריצוניות הכתר כנ"ל ה"ז בא בריחוק מקום מן העצמות דוקא שזהו ע"י בחי' פרסא הנ"ל שמבדלת בין קה"ק לקדש החכ' שבהעלם (כ)קרומא דאוריא כנ"ל, ולמטה זהו בכדור הארץ שמפסיק בין מעיין תחום למעיין ה[נ]גלה בנחלים (כנ"ל) ולא יתכן לקרותו בשם בחי' האחרונה שבעצמות (כעבד לפני המלך) מאחר שנק' ראש למקבלים בבחי' אין ליש כנ"ל (אלא כמו שר לפני המלך כנ"ל) ולזאת לא יקרא בשם יר"א בש"ת בביטול כל עצם מציאותו לגמרי כאין הא' הנ"ל אלא בבחי' יראה פנימי' חכ' שזהו כמו בחי' הביטול במציאות כמי שהוא מציאות ומהות בפ"ע תחלה אלא שבגגיע מקרוב יתבטל ביראה ופחד לפי שעה וד"ל.

(יא) ו'יובן זה יותר במה שמצינו בספרי הקבלה שבחי' הכתר נק' נורא כמו נורא תהילות כו' (כמ"ש במ"א בוי"ז דוהנורא שזהו מל' דא"ס שמתמצם בקו"ח כו'), וכמו [כ"י] ה' עליון נורא ומלך גדול כו' וכן המלאכים יראים מכתר מל' דאצי' שע"ז א' ועוזו נוראותיך יאמרו. והנה זהו שנק' נורא הוא בא בירידת המדרגות באור הכתר שנק' ממוצע כנ"ל והוא כשנעשה בחי' כתר וראש ומקור לנאצלים כנ"ל אזי יקרא בשם נורא, אבל כהיות בחי' הכתר בפנימי' שבו למעלה בהתכליות כסוף עולם הא"ס דכלא ממש חשיב כמו שא' דאפי' אור צח כו' אתחשיך קמי' עה"ע ונק' יר"א בש"ת לא נק' נורא [גב]י המקבלי' אלא אדרבה הוא עצמו טפל ובטל [ואינו ניכר במציאות כלל כנ"ל, ואמנם הרי מבואר למעלה דמה שהוא טפל ובטל] וכלא חשיב בעצמו יותר גבוה הרבה ממה שנק' ראש ומקור למקבלים, וכך הוא בבחי' עליו' דאור הכתר כמו שהוא בקירוב לעצמו' א"ס שנק' ירא בש"ת [למעלה] הוא הרבה ממה שנק' נורא כשנעשה ראש ומקור לנאצלים בהיותו בריחוק מקום ע"י בחי' פרסא [כ]נ"ל, וכמו שמוכח מלשון נורא שהנו"ן מורה בכ"מ ענין נפעל שנפעל ונעשה נורא כו', כמו נשבע שהנו"ן מורה על הנפעל שנשבע בשבועה שהשבועה היא העצם והאדם הנשבע בשבועה הוא המקשר א"ע בשבועה זו לזולתו שנק' נשבע כו', וכך הוא ענין ולשון [נורא] שנעשה נורא [למקבלים] והוא מה שמתלבש א"ע במדה זו דיראה שיהי' ממשיך יראה ופחד על הכל ויקרא] נורא כי היראה באה בבחי' המשכה מן העצם שממנו יתפעל ביראה ופחד, והוא מה שנק' נורא כשהמלך בכתר מלכות ומראה אימה יתירה נק' נורא שממנו תיפול היראה על הכל עד

שבחי' הכתר נק' נורא: ראה סידור שחרית מו, ג.

נורא תהילות: בשלח טו, יא.

(כ"י) ה' עליון נורא ומלך [א]: מלך גדול: תהלים מו, ג.

ועוזו נוראותיך יאמרו: תהלים קמה, י.

שיראי' ממנו הכל כו', וכמ"כ למעלה כמ"ש כי עמך הסליחה למען תורא שנק' נורא כו', דמשמע מכ"ז שיש מעלה ומדריגה שגבוה מאד נעלה ממה שנק' נורא למטה והוא כמו שהוא ברוממות העצמות דכלא חשיב שם גם כל בחי' הגדולה והממשלה רק שמתמצצם ביראה דנורא זה להיות ראש לשועלים כו', כנ"ל דמה שהוא בבחי' האחרונה שבעצמי' שנק' יר"א בש"ת זהו למעלה הרבה [ממה] שנק' נורא בהיותו בריחוק מקום וראש למקבלים כנ"ל וד"ל. ואמנם מובן מזה דמה שנק' יר"א בש"ת למעלה בהיותו בחי' ה"א האחרונה שבא"ס (כמל' דא"ס כו') זהו עצמו שיורד בריחוק מקום כנ"ל ומתצמצם בהיותו מקור לנאצלים ונק' נורא תהילות לגבי הנאצלים כו' וד"ל.

(י"ב) וּבְכ"ז יוֹבֵן בְּתוֹס' ביאור בטעם מה שנבחי' הכתר דוקא נק' יר"א בש"ת ולא החכמה בפנימיותה שב[ה] שהיא באין דכתר כנ"ל שאינו [נ]ק' יר"א בש"ת אלא בראשית כנ"ל דבראשית נמי מאמר הוא כו' ועכ"ז א' כתיקוני' בראשית יר"א בש"ת כו'. דהנה באמת לכאורה אינו מובן מה שאנו רואים שיש ערך כאופן הביטול במציאות באדם לגבי הגדול ממנו לפ"ע דקות שכלו [שמבין] ומכיר הוא יותר בחשיבות ורוממות המעלה של הרב או האדון ומלך וכל מי שאינו בדקות ועומק כ"כ לא יבוטל כ"כ כנ"ל, והלא לכאורה [הי' ר]אוי להיות להיפך ממש שכל מי שיש בו מעלות החכ' והדקות שבשכל הרי הוא קרוב בערך יותר אל הרב וכן שר גדול יותר [יותר] יחשב בקירוב הערך למלך ולא יתבטל כ"כ אבל הנמוך ממנו היותו בריחוק ערך והשפלות לגבי הרוממות דאדון או חכמת הרב יותר יתבטל כו', וצ"ל שיש הפרש בזה בין ביטול בפנימי' לחיצו' דבחיצוני' כל הריחוק בערך יותר יבוטל ובפנימי' נהפוך הוא שכל הקרוב קרוב יותר בערך [ב]חכ' ושררה יותר מכיר באיכות הפלגת הרוממות או הפלגת החכ' ויתבטל בפנימי' יותר, והיא גופא הגורמת שכל מה שמקרב ועומד במדרגה מאד נעלה יכיר יותר הפלגת הכדל[ת] הערך ויתבטל יותר בפנימי' כו'. וזהו דמיון להבין ההפרש בין יר"א בש"ת שהוא בפנימי' דאזיל סומקא [ואתא] כו' בלי אור כלל היותו עומד בקרוב יותר לעצמות א"ס ב"ה יותר כלא חשיב דכל הקרוב קמי' יותר אוכם הוא יותר כו' בלא מציאות כלל, משא"כ בריחוק מקום כשנעשה ראש וכתר לאצ"י בבחי' החכ' שבכתר כנ"ל שאז הוא נק' נורא במקבלים שם הוא בבחי' היראה ש[מ]ריחוק מאין ליש שמחמת רוממות הערך ממנו מתבטל ממציאותו הראשונה יותר שנק' יראה בחי' צוני' לגבי בחי' יראה בש"ת הנ"ל

כי עמך הסליחה למען תורא: ראה עטרת ראש דרוש לעשיית נה (א) ב ואילך. ש ע י. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"ב. ח"ד ע' אקפט וע' איתא.
 שריה שנק' — והוא: מכאן מתחיל בוך יו.
 שריה כ"ל — היא: אדה"ו: ליתא.
 שריה וכתר — לאצ"י: ד: לנאצלים.

כי אחר צמצום הפרסא החכ' מאין ליש תמצא בבחי' יש מוגבל שהוא בינה ומדות דאצי' כניל ודיל.

ו[מ]עתה י"ל מ"ש בתיקוני' בראשי' יריא שבת וברא שי"ת, דהנה ע"פ כל הנ"ל בענין ד"ע וד"ת כב' מדריגו' דבחי' אין הנ"ל שנעשה ע"י ריחוק מקום דוקא [שנק' פרסא] וכמ"ש והנדילה הפרוכת לכם כו' כניל, איכ' עדיין י"ל מ"ש בראשי' יריא בש"ת דמשמע שבראשית דחכ' עצמו יקרא ירא בשת שהוא בבחי' פנימי' דאור הכתר עצמו ואיך אפשר להיות זה אחר [זה] אחר שאין] ערך ביניהם כלל עד שיש פרסא מפסקת ומבדלת בין בחי' הקדש דח"ע ובין קדח"ק דפנימי' הכתר כניל ודיל. אך הנה באמת עכ"ז גם בראשית דחכ' יקרא ירא בשת בפנימי' הכתר והיינו הך בלי הפסק פרסא ביניהן כלל (כמ"ש בע"ח דרך כלל בכ"מ דפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י) (וכך שמעתי ולא ידעתי הטעם כו'). והענין הוא כמבואר למעלה בענין ההפרש בין חכ' לכתר שזהו ענין ההפרש בין חכ' דתורה לרצה"ע שבמצות, דהחכ' דתורה במל ונוצ"ר אותיו' צינור שהוא בח"ס דאיא ושרש המצות הוא ברצון הפשוט ועצמי שבגלגלתא שנק' תרי"ג ארחין דגלגלתא שלמעלה מח"ס שאין טעם לרצון העצמי ואפי' טעם כמוס כניל, וזהו כצנה רצון תעטרנן] כו' [כן] א' לכל תכלה שהוא עונג ראיתי קץ וגבול רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש כידוע, וז"ש דוד בפיקודיך אשיחה בתשב"כ אביטה אורחותיך כו'. ובאמת הרי משמע בכמה מקומו' להיפוך דהתו' למעלה מן המצות כמ"ש והתורה והמצוה כו' ות"ת כנגד כולם לפי שהמצוה נק' נר

שויה ונמ[ע]תה: מכאן אילך נעתק מבוך א.

שויה ריחוק — איכ' . . . הכתר עצמו [ה' ניתוסף: כניל]: ג': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כניל . . . כניל (כבכתי' ה').

שויה בשת — ואיך . . . קדח"ק: ד': ליתא.

כמ"ש בע"ח . . . דפנימי' אבא: נסמן לעיל פ"ו.

ההפרש בין חכ' דתורה לרצה"ע שבמצות: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' עדרת ואילך.

ונוצ"ר אותיו' צינור: נסמן לעיל פ"א.

תרי"ג ארחין דגלגלתא: נסמן לעיל ס"ב.

כצנה רצון תעטרננן: תהלים ה', יג.

לכל תכלה . . . ראיתי קץ . . . רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

לכל תכלה שהוא עונג: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב (ע' תכנב) ע' תפל. ע' תקלד. ע' תרעו וע'

תשנו. ח"ג ס"ע אילו וס"ע איקבא. לקמן ע' שצג.

רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש: ראה גם תורת חיים בראשית מה, ד. דרך חיים שער התפלה ק"א, א.

שערי אורה שער התוכנה ע' 60. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצט. ח"ד ע' איתקט. לקמן ע' שצב וע' תמו.

בהערה שלפניו.

בפיקודיך אשיחה . . . אביטה אורחותיך: תהלים קיט, טו [ושם: ואביטה, אבל כ"ה בכמה מקומות — ראה

מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנה. ושי"ן. ח"ב ע' תתיו. במדבר ח"ב ע' תערה וע' תשכא. ח"ג ע' א"ב. דברים

ח"ג ע' תתקט].

והתורה והמצוה . . . ות"ת כנגד כולם: משפטים כד, יב. פאה רפ"א.

שהמצוה נק' נר מצוה ותורה אור: משלי ו', כג.

ותורה אור דהאור עיקר, וכחכ' שבראש שהוא מקור לכל חיות האיברי' שהן רמיח מ'ע למעלה כידוע, ועוד שהרי א' בראש' בשביל התורה שנק' ראשית דרכו כו' וכמ"ש יקר[ה] היא כו' שמלוכש בה כל יקר העליון כנ"ל לפי שעיקר גילוי פנימ' ועצמ' דא"ס ב"ה אינו רק בחכ' שכתורה דוקא וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו'. אך הנה באמת יש יתרון מעלה בחכ' דתורה יותר מן המצות, ואעפ"י שהמצות[ת] שרשן ברצה"פ שבגלגלתא אבל זהו רק חיצוני' בבחי' התגלות הרצון שבמצות לבד וגם התענוג שברצון זה אעפ"י שאין טעם כמוס לרצון פשוט אמנם יש שרש לטעם הכמוס שבחכ' שבראש (אעפ"י שהוא למטה מן הגלגלתא כנ"ל) למעלה גם מרצה"פ שנק' כתר שבכתר והוא בעצמות התענוג הפשוט שבעצמו' א"ס ב"ה שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש שלמעלה הרבה גם מן התענוג שברצון העליון שבמצות, והוא מ"ש בחכ' דתורה ואהי' אצלו שעשועי' [בחי' שעשועי'] העצמי' הנ"ל ממש וד"ל.

ויובן זה עפ"י הקדמה הנ"ל בענין ד"ע וד"ת כו' בב' מדריגו' דאין מיש לאין ומאין ליש כו', שזהו דוקא בבחי' החכ' דתוה"ק כמבואר למעלה בבחי' קרומא דאירא שנק' פרסא המפסיק בין קדה"ק לקדש דחכ' הבאה מאין ליש שנק' סוד ה' ליראיו כו', וכמו כח המשכיל ההיולי שבנפש שנק' הנפש ע"ש השכל דוקא נפש השכלית ובו דוקא כח המוליך להוליד נפש בעל שכל כיוצא בו כו' וא"כ הרי כח המשכיל הזה נחשב בבחי' עצמי' הנפש ממש והרי הוא למעלה מבחי' מקור משפיע ומוליך שכל מן ההעלם לגילוי עדיין אלא רק מה שיש בכחו להשכיל ולהשפיע כל חכ', וזהו בחי' מיש לאין בחי' ד"ע והוא בחי' חכ' העצמי' דא"ס ב"ה שא' בזה ואהי' אצלו שעשועי' בבחי' השעשועי' העצמי' ממש, וגם דכא[י]ן חשיב לגבי מהו"ע ממש מ"מ בזה מלוכש כל בחי' עצמותו ממש בבחי' תענוג הפשוט ההיולי שבעצמו' ממש, וזהו למעלה הרבה גם מן הרצון הפשוט ותענוג הפשוט שבמצות שהוא מורכב בדבר מה עכ"פ הגם שנק' נטימיות רצונו כו' ונק' ארחין דגלגלתא אבל אינו רק בעצם הראש בחיצוניות לבד כו'. אך מדריגה הב' דתכמה דתורה היינו כאשר נובע ונמשך מחכ' הקדומה הנ"ל אחר הבדלת הפרסא שהוא בחי' קרומא הנ"ל בבחי' אין הב' שנק' אין של היש, כמו במזל ונוצר אותיות צינור כנ"ל בב' מיני מעיינות דתה"ר וכמו סודות רזון דארורייתא שנק' פלאות חכ' ויוכלו לבא לגילוי גמור בהשגה דכינה כו'.

בראש' בשביל החורה שנק' ראשית דרכו: נסמן לעיל רפ"א.

וכמ"ש יקר[ה] היא: משלי ג, טו.

ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.

שעשועי המלך בעצמו: נסמן לעיל פ"ו.

ואהי' אצלו שעשועי': משלי שם (בדילוג).

סוד ה' ליראיו: תהלים כה, יד.

ואעפ"י שאין ערך כלל בין זה לזה וכמ"ש והבדילה הפרוכת בין קדש דחכ' אין ליש ובין קדה"ק דכתר שלמעלה מבחי' הקרומא שאינו בכלל מקור לחכ' עדיין כנ"ל, עכ"ז יוכל להיות שבחי' ד"ת דחכ' שמאין ליש תמצא יהי' באותה המדרגה דבחי' אין הנעלם דחכ' הקדומה דתוה"ק שהוא בחי' שעשוע[י] עצמיי' דעזר כו'. וזהו שא' בראשית ירא בש"ת דבראשית בחי' אין דחכ' הוא בבחי' ירא בש"ת בפנימי' הכתר כנ"ל וד"ל.

והענין הוא משום דכל מה שמבואר למעלה בענין ב' מדריגות דמיש לאין ומאין ליש כו' זהו בבחי' ההמשכה והירידה מלמעלה למטה בבחי' החסדי' דארי' דוקא שצריך לבא בבחי' ההשתלשלות דנו"ע מחכ' ולמטה שזהו בחי' ד"ת שמאין ליש ע"כ צ"ל בחי' פרסא מפטיק כנ"ל והוא לפי שא"א שיבוא האור והשפע מלמעלה למטה מעצמי' האור דא"ס ב"ה ממש שנק' עילאה [על] כל עילאין סדכ"ס דלמחתי"ב כלל אלא ע"י בחי' ירידה וצמצום תחלה מיש לאין ואח"כ בריחוק מקום דוקא כנ"ל יומשך מאין ליש, אבל בבחי' ההעלאה דארי' שעולה מלמטה למעלה הרי כל או"ח חוזר לקדמותו ממש א"כ העלאה זו מגיע בעצמו' א"ס ב"ה שלמעלה מן הפרסא והיינו מפני שבוקע ועובר את הפרסא מלמטה למעלה ועולה ונכלל בבחי' אור העצמו' כמו דקמ"י ממש שזהו בבחי' אין דיש האמיתי שהוא בחי' תענוג הפשוט הנעלם וכלול בעצמי' ממש כנ"ל בתוה"ק. וזהו דבראשית דאין דחכ' נעשה באו"ח להיות בבחי' ירא בש"ת וד"ל.

(י"ג) ומעתה יובן ג"כ מ"ש בתיקונים דבראשית ירא שבת כו', דהנה ידוע בשרש ענין השבת שהוא בבחי' פנימיות חכ' עילאה שנק' קדש העליון וכמ"ש ושמרתם את השבת כי קדש היא כו', וידוע במ"ש בזהר דקדש מלה בגרמי' כלומר שהוא קדוש ומובדל בערך לגמרי מהיות גם בחי' מקור להשגה דבינה שנק' יש, וזהו פלא לכאורה דא"א שיובדל בחי' המקור דחכ' [מאחר] שנק' אין של היש כמו מעיין שנובע ונמשך בעפר וכנביעת הברקת אור השכל שבא מיד בהכרח לבחי' ההשגה דוקא כידוע שמפני זה נק' חוי"ב ת"ר דלי"מ לעלמין כו'. אך ידוע שיש הפרש בזה בין פנימי' חכ' שנק' כח מ"ה שזהו אין דחכ' כמו שהיא במקורה (שנק' ח"ס כנ"ל) ונק' שכל מופלא שכל הנעלם מכל רעיון כו' זהו שא"א לבא להשגה (רק לפרקים

והבדילה הפרוכת בין קדש: נסמו לעיל פ"י.

מיש בתיקונים דבראשית ירא בש"ת: ראה לעיל בהתחלת המאמר.

השבת . . . שנק' קדש . . . ושמרתם את השבת: תשא לא, יד, ראה זהו אמור צו, א. סידור שער המועדים

ריו, א. מאמרי אדו"ר דברים חיד' ע' איקפב. ושי"ג.

שריה קדש — וידוע . . . מהיות: ג' ליתא.

במ"ש בזהר דקדש מלה בגרמי': אמור צו, ב. ראה לקוטי תורה מסעי צו, א.

חוי"ב ת"ר דלי"מ לעלמין: נסמו לעיל בריש המאמר.

כגילוי סוד ה' ליראינו כנ"ל) והוא שנק' קדש דשבת מלה בגרמי' (והיינו שא' בשמן שצף ע"ג יין שאינו חיבור לטומאה כו' דשמן הוא ח"ע הנעלמה כמו שמן משחת קדש או שמן הטוב כו' שצף ע"ג יין דבינה כו'), אבל חיצוניות דחכ' הוא שנק' תרדל"מ שנמשך תמיד מאין ליש כנ"ל, והוא ההפרש בין ימות החול ליום השבת שהוא בפנימיות דח"ע הנק' קדש מלה בגרמי' כנ"ל, דגם שאף בימות החול נמשך בחי' החכ' מאין ליש בסדר דמעיב שמתחדש בכל יום ממקורם הראשון כמ"ש כי ב"יה כו' שזהו בראשית ברא אלקי' מאין דחכמה לבינה ומבינה למדו' ודיבור די"מ כנ"ל, אבל זהו רק בחיצוניות דחכ' שזווגייהו תדיר לצורך בנין העולמות לחדש בכל יום מעיב כמו עושה בראשית דבראשית נמי מאמר פתוח הוא מן העולם דאין דחכמה סתימאה שנק' פלא כו' לבא בגילויי בבינה ומדות ודיבור כמ"ש כולם בחכמה עשית שזהו בחי' יש דחכ' שמאין תמצא כו' וד"ל, אבל בשבת הרי שובת ונת מכל מלאכתו אשר ברא אלקי' כו' דהיינו גם מבחי' הירידה וההמשכה דמקור הראשון דכל מעיב (אף בעולם האצי') שהוא מאין דחכמה בבינה שנק' אלקי' עילאה, וענין שביתה זו היינו שעולה גם בחי' אין דחכמה שנמשך בוי"מ החול לבינה ומדות כו' לשרשו במקורו באין דחכ' שבהעלם קודם שנתגלה (כמו צינור ונוצר כו') וזהו שנק' קדש מלה בגרמי' כו' שזהו עיקר בחי' שבת שהוא נייחא דרוחא ונייחא דנשמתא כו', דגם שיש בחי' שבת בשביתה בכל עולם ועולם דבי"ע שהן נגד נר"נ בכלל, ואמנם כללותן בחי' אוי"ח דכל ההשתלשלות דע"ס דמל' דאצי' בבי"ע לבחי' כתר דחכ' שנק' קדש כו', וזהו שבת תתאה דמל' בכלל כליל שבת שנק' חקל תפוחין כו' בעליות ג' העולמות בג"פ הבו כו', ועד"ז יש נר"נ באצי' עצמו בחביד חגיית נה"י דז"א ובחי' השביתה באצי' דהיינו בבחי' אוי"ח דנר"נ דאצי' במוחא וליבא כו', עד שעולה גם בחי' אין דחכ' דאצי' בהעלם דחכ' עצמה כמו שהיא בכתר (שנק' ח"ס דאיא שנובע בצינור כו'), וגם בחי' העלם דח"ס עולה למעלה יותר ונק'

בשמן שצף ע"ג יין: טבול יום פ"ב מ"ה. ראה אמרי בינה שער הק"ש פניד וכהנסמן לשם (בהוצאת קה"ת תשמ"ה קמח, ד). מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע רמה ואילך.

שמן משחת קדש: תשא ל, כה. לא.

שמן הטוב: מלכים-ב, כ, יג.

כמ"ש כי ב"יה: ישעי' כו, ד.

דבראשית נמי מאמר פתוח: נסמן לעיל רפ"ו.

כולם בחי' עשית: תהלים קד, כד.

מכל מלאכתו אשר ברא אלקי': בראשית ב, ג.

בבינה שנק' אלקי': ראה זהר בהקדמה ב, א ובמקדש מלך שם. (תוספתא) בראשית לא, ב.

שבת שהוא נייחא דרוחא: ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצו הערה ד"ה: ענין.

דמל' . . שנק' חקל תפוחין: ראה זהר יתרו פת, א"ב.

בעליות ג' העולמות בג"פ הבו: תהלים כט, א"ב. ראה פרי עץ חיים שער (ח) השבת פ"ח. שער הכוונות ענין (קבלת שבת) מזמור לדוד הבו. לקוטי תורה ראה כה. א. שערי תשובה ח"א שער התמלה פ"ט ס"ע 66 ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע ת.

שיר ליום השבת שהשבת הנק' קדש בח"ע ח"ס עולה בשיר למעלה במקורו הנעלם יותר, והוא שעובר ודוחק את הפרסא שמפסיק בין קדש לקדה"ק (שהוא קרומא הנ"ל) למעלה מן הפרסא באור העצמו' דא"ס שזהו בבחי' השביתה בעצמי' כח חכמתו ית' כמו שהוא טרם שנמשך להיות כנביעה להיות מקור לחכ' בנילוי, ואעפ"י שזהו למעלה עדיין מבחי' השפעה לגמרי ולא שיר שביטה ומנוחה רק במה שבא לכלל ירידה והמשכה חוץ מן העצמי' כידוע עכ"ז בבחי' העלאה דא"ח אף בחכ' ורצון הנעלם שנק' קדש דשבת כניל עולה וחוזר לעצמי' ממש גם בבחי' אין [הא'] דיש האמיתי שנק' שבת' כו', וזהו עולת שבת דקדש דחכ' כשבתו בקדה"ק, ונק' מנוחה לחה"ע ונק' יום שכולו שבת כעוה"ב כידוע ודל'.

אך הנה ידוע בענין שא' אלמלא שמרו בני' ב' שבתות כהלכתן כו' שזהו ב' מיני שבת שיש בכל שבת ושבת, א' בהעלאה דא"ח מלמטה למעלה שהוא ליל שבת שבת תתאה שנק' הילוך מלמטה למעלה, והב' שבת עילאה בבחי' או"י בהמשכ' דחסדי' שאחר ההעלא' דא"ח דכת' וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכוּבד, דקריאה זו הוא בחי' הירידה וההמשכה מלמעלה למטה, והוא להמשיך לקדושה דשבת שנק' קדש העליון בבחי' העונג העליון הפשוט שלמעלה מן החכ' לגמרי, והיינו משעשועי' העצמי' דא"ס ביה שנק' מנוחה עצמי' שלמעלה מעונג שבשביטה מן ההשפעה דרצון וחכ' יומשך גם בחכ' ורצון שבא מאין ליש בחו"ב דמע"ב, שזהו בהכרח בא בסדר ההשתלשלות שהוא אחר ריחוק מקום דפרסא הנ"ל, וא"כ לכאורה אינו מובן דלפי"ז נתעלם האור העצמי' דתענוג הפשוט הנ"ל בהעלם דפרסא שמפסקת בין הקדש דחכ' כו' שזהו גם בימות החול, ולפי"ז מהו החידוש שאמר בקדושה דשבת וקראת לשבת כו' דמשמע שאינו מיוחד וראוי רק לבחי' קדש דשבת דוקא, אלא מוכרח לומר דהארה זו הפנימי' והעצמי' דעונג ושעשועי' שבעצמי' שנק' מנוחה עצמי' דחה"ע (כעוה"ב שנק' יום שכולו שבת כמ"ש במ"א) באה בירידה והמשכה מלמעלה למטה בקדש דשבת בלי העלם כלל בלבוש דפרסא הנ"ל, והיינו שבושק ועובר דרך הפרסא כמו שהוא ואין הפרסא מפסקת כלל (כמו דרך לבוש זך ובהיר מאד), ו[ל]כך נק' עונג זה הנעלם קדוש הוי' מכוּבד שצריך לכבדו בכבוד ויקר כמ"ש וכבדתו מעשות דרכיך כו' (בענין הנ"ל בבחי' כיבוד לאב דוקא שהוא בפנימיות דחכ' העצמי')

שיר ליום השבת: תהלים צב, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקפסב.

עולת שבת . . . בשבתו: פינחס כח, י. ראה פירוש המלות פי"ז.

מנוחה לחה"ע . . . יום שכולו שבת בעוה"ב: ראה סוף תמיד. מכלילת תשא לא, יג. הנסמך במאמרי אדה"א

דברים ח"ד ע' אקפס.

אלמלא שמרו בני' ב' שבתות: ראה שבת קיח, ב. תורת חיים שמות ש, ב. ספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע'

תנן. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשלא.

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

וכבדתו מעשות דרכיך: המשך הכתוב וקראת לשבת עונג.

שיש בו כח המוליד כו' בתושב"כ כו') (וכידוע בענין כ"ו כלי"ח שאו' בשבת
 דחסדי' דשם הוי' מאירי' ובוקעי' המסך דשם אלקי' שאינו מסתיר כלל על
 שם הוי' דח"ע דקדש העליון דשבת, כמו שיהי' לעיל שיוציא חמה מנרתקה
 דזהו שמש ומגן כו'), וכל זה מה שקראת לשבת עונג העצמי (כמו שאו' דא
 היא סעודתא דע"י ממש) בלי העלם דפרסא הנ"ל זהו לפי שעלה בבחי' או"ח
 כליל שבת ובוקע המסך שבין עולם לעולם מלמטה למעלה ועולה בבחי'
 העצמי' ממש ע"כ ממקום שעלה לשם משם דוקא יורד ההמשכה ג"כ
 בבקיעת הפרסא שלא יעלים כלל, כידוע דכל העלאה גורם המשכה לפי ערך
 ההעלאה דוקא, והיינו לפי ערך השביתה זהו בחי' דאו"ח דחכ' דמע"ב בבחי'
 ביטול היש לאין למעלה ממקורו דוקא כשביתה דאין דח"ס ג"כ בלמעלה מן
 החכ' לגמרי (משא"כ ביטול היש לאין בימות החול שאינו גורם רק המשכה
 מאין ליש מחכמה לבינה ומבינה למדות כידוע). ונמצא מובן עכ"פ דהעלאה
 והמשכה דשבת שנק' קדש מלה בגרמי' נבדל בערך מהעלאה והמשכה דוי"מ
 החול כחוי"ב ומדות ודיבור בכל ההשתלשלו' כמה שהעלאה דמנוחה ושביתה
 הוא בבחי' פנימי' דח"ע שעולה בפנימי' ועצמי' דא"ס ממש שלמעלה מבחי'
 השפעה בכתר וחכ' כנ"ל וממילא יבא ההמשכה דארי' מבחי' פנימי' ועצמי'
 דא"ס בתענוג העצמי ופשוט כנ"ל שלא ע"י העלם כריחוק מקום בפרסא כלל
 אף באור החכ' בכינה ומדות שנק' או"ח וז"א כו'. וזהו שנק' קדוש הוי'
 מכובד דוקא וכבדתו כו' שיש בזה ב' דברים, א' הכבוד בלבוש יקר [וקדש]
 ועונג באורי' והב' השמירה מן המלאכה גשמי' שלא יהי' חילול שבת וכמ"ש
 את שבתותי תשמרו (כמשי"ת). וזהו ענין ב' שבתות כהלכתן א' מלמטה
 למעלה באורי' כליל שבת והב' באורי' ביום השבת כהמשכה מלמעלה למטה
 כמ"ש וקראת לשבת כו', והכל בבחי' פנימי' ועצמי' התענוג הפשוט דוקא
 כנ"ל, והא בהא תליא דוקא שההמשכה [היא] לפי אופן ההעלאה דוקא כנ"ל.
 וזהו את שבתותי ב' מיני שבת כהלכתן שית' וש"ע מיד היו נגאלין דגאולה זו
 היא בחי' התגלות אור העצמי' דא"ס כמו בעוה"ב שנק' מנוחה לחה"ע מנוחה
 שלימה שאתה רוצה בה כו' (כמ"ש במ"א) וד"ל.

(י"ד) ובכל זה יוכן מ"ש בתיקונים דבראשית ירא שבת כו'. דהנה כמו
 שמבואר למעלה בענין טעם בראשית ירא בשת שזהו מצד בחי'

כ"ו כלי"ח [כי לעולם חסדו] שאר בשבת: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישית.
 לעיל שיוציא חמה מנרתקה . . שמש ומגן: ראה עבודה זרה ג. סעי"ב. תהלים פד, יב. מאמרי אדה"א שם.
 רש"י.

כמו שאו' דא היא סעודתא דע"י: סיפור אדה"א סדר קידוש ליום השבת. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג
 ע' ארנתו. דברים ח"ג ע' אקית. ושי"ג.

שירה דא"ס — כלל: ג"ד: כנ"ל.

את שבתותי תשמרו: קדושים יט, ל. בהר כו, כ.

מנוחה שלימה שאתה רוצה בה: לשון תפלת העמידה במנהג לשבת. ראה ד"ה אתה אחד מכ"ק אדה"א
 קה"ת תשכ"ה פסקא זו.

אוי"ח דחכמה אף בחי' האינן והעלם שלה למעלה מבחי' הפרסא (שנק' קרומא כו') שמגיע בשעשועי' העצמי' כמו שהוא בבחי' דיע' מיש האמיתי לאין שהוא אין הב' הנל לכך נק' ירא בשת משום דאוכ"ם הוא לגבי עה"ע עצמו כו', וכך הוא בבחי' ההעלאה דאוי"ח דקדש העליון דשבת למעלה בעצמי' התענוג הפשוט כו' זהו ג"כ שמבראשית דחכ' הנק' קדש נעשה ונעלה במדריגה דפנימי' הכתר שנק' אין שכלול ביש האמיתי בבחי' מנוחה העצמי' כניל שמפני זה נק' ירא שבת שהוא בחי' שבת העליון שנק' שבת"ו ממש שהוא בבחי' יראה דעצמו' שלמעלה מיראה וביטול דחכ' כח מ"ה שנק' יראה פנימי' [כניל] והוא שנק' ירא בשת כמ"ש דאר צח כר אוכ"ם הוא כר כאותיות בשת שהוא אותיות דשבת ונק' ירא שבת, אלא ההפרש הוא דבחי' ירא בשת הנל זהו בבחי' העליו' דכח החכ' הנעלם כשבאה בהתכללות וביטול במציאות לגמרי עד שאין בו אור כלל (כמתבייש שנתלבן פניו ואייל סומקא כו' כניל) וכמ"ש דאתחשיך קמי' עה"ע כו' להיותו בקירוב ביותר כניל, אבל בשבת הרי ממקום שעלה לשם באוי"ח לעצמו' ממש כבחי' שביתה עצמי' [שם] יורד באור המאיר דוקא ברצון וחכ' מאין ליש דיבנה כו' וכמ"ש וקראת לשבת עונג כו' ובמה מענגו כו' בעונג מורגש כמו שאר' דא היא סעודתא כו' כמו ענין לחם הפנים כשבת כו' לפי שנק' הארה פנימי' ועצמי' [דוקא שלא עיי' העלם ולבוש דפרסא כלל כניל ע"כ נק' ירא שבית דקדש דחכמה הפנימי' כמו שמאיר בה מבחי' פנימי' ועצמי'] דאי"ס בתענוג הפשוט ועצמי' כניל, וזהו היפך דירא בשת בהיותו בבחי' עליו' בקירוב לעצמי' אי"ס דאוכ"ם הוא כו' בלי אור כלל, ואמנם הא בהא תליא דוקא כניל ודל'.

והטעם שנק' ירא שבת דלכאורה מה ענין יראה לשבת שנק' קדש מלה בגרמי' דוקא כניל דצריך למצות כיבוד דוקא כמ"ש וכבדתו כו' והכיבוד הוא בבחי' החכ' שנק' אב קודם לאם כניל והיראה באם תחלה כמ"ש איש אמו ואביו תיראו כו', הענין הוא דשניהם אמת לפי שעיקר בחי' השבת הוא רק השביתה ומנוחה מן השכל ומדומ' כניל שזהו בחי' העלאה דאוי"ח דוקא כניל כשבת תתאה דמל' כליל שבת כו' ע"כ צריך לבחי' היראה דוקא דהיינו שלא לחלל שבת במלאכה גשמי' שהוא היפך השביתה וכמו ולא תחללו את שם קדשי כו' שעיקר החילול ביו"ד דשם הוי' [כ] נוקב שם הוי' בחסרון ופגם כמו אם פגמתי באות יו"ד דחכ' שהוא קדש העליון דשבת

שו"ה כו' — כמו: ג"ד: כו': ה': ליתא.

כאותיות בשת שהוא אותיות דשבת: לקוט' תורה להאריז'ל בראשית ג. כג. מאמרי אדה"א אתהליך ס"ע רב. אור התורה נצנים כרך ו ע' בתידי.

לחם הפנים בשבת: ראה אמור' כו', ח. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקסו.

איש אמו ואביו תיראו: קדושים י"ט, ג.

ולא תחללו את שם קדשי: אמור' כב, לב.

אט פגמתי באות יו"ד: נוסח הידיו דק"ש שעשה"ש — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע איפא ואלך.

ושי"ג שם ע' אקסו.

שע"ז א' מחלליה מות יומת כו', ואין עיקר סיבת השמירה דשבת מכל פגם דמלאכה רק ביראה דמל' שמי' שהוא בבחי' א"ס שנק' שכינה (ווי"ש בתיקונים הנ"ל ירא שבת דא שכינתא והוא שכינה תתאה דמל' ושכינה עילאה דבינה כו') שהקדים בה היראה לאם כניל, ווי"ש בפ' קדושים איש אמו ואביו תיראו וסמך ל' את שבתותי תשמרו דמשמע דהא כהא תליא דאם איש אמו כו' ביראה דמל' שמים וממילא שבתותי בהילוך דאוי"ח להמשיך לשבת עונג העצמי' באוי" תשמרו דהיינו שבת תתא' ושבת עילא' דב' שבתות כהלכתן הנ"ל משום דאוי" באוי"ח תליא, ולכך גם מ"ש לכנד"ו לקדוש ה' מכוונד דקאי בשבת דיומא [דוקא] כניל זהו תלוי ביראה דשבת דמעלי שבתא בהעלאה דאוי"ח שהוא בשמירה מן המלאכה בלבד שלא לחלל את הקדש דשבת (דיראה דאם תחלה גורם כיבוד דאב דחכ' בהמשכה דאוי" מעונג העצמי' דנתב"ס דוקא) (וכמ"ש במ"א בענין לית ומי'ע דלית בייה כו' דז"ש ולא תחללו כו' מיד ונקדשתי כו'). וזהו ירא שבת ביראה דמל' שעולה למעלה עד בחי' ירא בשת דפנימיות הכתר דוקא דאוי"ח חוזר לקדמותו ומשום דנתב"ס (כמשי"ת). וזהו ג"כ ירא שבית שהוא אותיות תשיב בחי' תשובה תתאה בשבת תתאה שתשוב הרוח אל האלקי' כו' כך הוא העלאה דאוי"ח מעבודה דתו"מ ותפלה דחול בשבת שנק' תשב היא תתאה וחוזר ויורד מזה העונג הפשוט המשכה דאוי" שנק' תשב הי' ביו"ד וכמ"ש במ"א. ווי"ש אם עושין תשובה נגאלין תשו"ע ותשו"ת שהן ב' שבתות כהלכתן הנ"ל. ונמצא דפי' דבראשית ירא בשת אותיות תשב באוי"ח דתשו"ת ותשו"ע ואותיות שבית בבחי' ירא שבית הכל ענין א' הוא וד"ל.

ועכ"ז יתורץ ג"כ הקושיא דלעיל בענין חכ' דתורה שיש בה ג"כ ב' מדריגות דאין כו' שיוכל להיות אין די'ש דבינה בבחי' אין די"ש האמיתי שהוא בבחי' שעשועי' העצמי' כו' שזהו ג"כ עיי בחי' העלא' דאוי"ח דוקא מלמטה למעלה שעולה בעצמו' ממש, וזהו בראשית ירא בשת כו' שע"ז נמשך אוי" ג"כ בלי העלם ולבוש דפרסא כו', והלא א' בראשית בשביל התורה שנק' ראשית שזהו קודם שהי' ההשתלשלות כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו שאין העלאה דאוי"ח כלל (ואיגו דומה לבחי' חכ' דקדש דשבת שא' וקראת לשבת עונג כו' כניל, וזהו בא עיי העלא' דאוי"ח דוקא כליל שבת כניל בירא שבית כו'), וצריך לומר שיש מעלה יתירה בחכ' דתורה אור, שגם

מחלליה מות יומת: כי תשא לא, יד.

שורה העצמי': עיי נמצא בסוף ה'.

שורה העצמי' — (וכמ"ש . . . כו'): ג' ליתא.

וכמ"ש . . . בענין לית ומי"ע . . . ונקדשתי: ראה גם תורת חיים פקודי תרנ"א, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ע.

שבית שהוא אותיות תשיב: ראה אגרת התשובה ספ"ו. לקמן ע' קד. מאמרי אדה"א דברים חיד ע' אקפ. רש"י.

תשב הי' ביו"ד: ראה זהר (רע"א מהימנא) נשא קכב, א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פט.

בלי סיבת ההעלאה דא"ח כלל יבא האור העצמות דא"ס בעצמי' התענוג ושעשועי' להשתעשע בחכ' דתוהיק כמי'ש ואהי' אצלו שעשועי' כו' כנ"ל, וזהו בבחי' או"י מצד עצמו שיווד מלמעלה למטה, ולא עוד אלא שיומשך גם באין דחכ' הב' שיבא מן ההעלם לגילוי בסודות התורה שנתגלו טעמי מצות שנק' טעם כמוס לרצה"ע שלא ע"י בחי' העלם ומסך דפרסא (שנק' קרומא), וראי' לזה ממת' שאנו או' באור פניך נתת לנו כו' באור פניך ממש שזהו כמו [חכמת] אדם שתאיר פניו דהיינו כשמשכיל שכל חדש ונפלא ועמוק ביותר שבא מכה המשכיל העצמי כנ"ל שאז יאיר פניו בהארה גדולה (כמו ר"א מצא תוספתא חדת[א] וצהבו פניו כו'), ואע"פ שחכ' ושכל זה החדש הוא שנולד דרך העלמת המסך דקרומא הגיל' עד שנובע מאין ליש כנקוד' המבריק כו', עכ"ז במית' שהי' אור הפנימי' דח"ע העצמי ממש כשא' אנכי כו' האיר פני הוי' בבחי' הארה הפנימי' ועצמי' דכח חכמתו ית' כמו שהיא שעשועי' העצמי' כנ"ל ובלי העלם ומסך כלל, ולכך מאיר אור הפנים דוקא כידוע שבפנים יש מאור העצמי' ופנימי' דוקא ע"כ נק' הארת פנים כמו באור פני מלך כו', וזהו תיקון הו' ואמת שהוא בחי' תרין תפוחין כו' שאין שם בחי' שערות כשאר ת"ד דא"א כמי'ש במ"א, ואין זה אלא בחי' החכמה העצמי' ממש שמאיר דרך הפרסא בלי שום שינוי המהות כלל, והוא אמת דתורה דוקא שמאיר בה אמיתית פנימי' עצמותו כמו שהוא טרם שבא לכלל השפעה ברצון כו', וזהו הטעם של האריו"ל בכלל זה דפנימי' אבא הוא פנימי' עתי' כו' ואין הפרסא שבין כתר לחכ' מפסיק כלל (וכמי'ש במ"א ע"פ מי כמוך באילים הוי' שזהו הוי' דת"ת שהוא בחכ' דתורה שאין הכלים דשם אלקי' מסתיר על האור הוי' כמו הוי' אלקיו עמו כו' ע"כ נאדר בקודש העליון דח"ע ועושה פלא דח"ע בגילוי בלי העלם כלל), ולכך א' בראשית בשביל התוהיק שהי' שעשועי' כו' שיתגלה כמו שהוא כמי'ש ואמת ה' לעולם כמו במית'. וזהו בראשית ברא [שית'] שית תיבין דיח"ע (כמישית).

שאנו או' באור פניך נתת לנו: בסיום תמלת העמידה.

[חכמת] אדם שתאיר פניו: ע"פ קהלת ת, א.

רא מצא . . . וצהבו פניו: ראה ירושלמי שבת פ"ח ה"א. הנסמך במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשל.

כשא' אנכי: יתרו כ, ב.

באור פני מלך: משלי טו, טו.

תיקון הוי' ואמת . . . תרין תפוחין: ראה זתר (אדרא רבא) נשא קלא, א. קלג, ב. עץ חיים שער (יג) א"א

פ"ט. לקוטי תורה מסעי צג, א ואילך.

הטעם של האריו"ל בכלל זה: ראה לעיל פ"ב.

מי כמוך באילים הוי' . . . הוי' אלקיו עמו: בשלח טו, יא. בלק כג, כא. ראה לקמו ע' שפה. מאמרי אדה"א

במדבר ח"ב ע' תקנד. דברים ח"ג ע' תשפד. ושי"ג.

שריה העליון — פלא דח"ע: ג"דו. פלא דח"ס.

ואמת ה' לעולם: תהלים קיז, ב.

בראשית ברא [שית]: ראה לעיל רפ"א.

שית תיבין דח"ע: ראה בהערה הבאה.

(ט"ו) ומעתה יש להבין מ"ש עוד בתיקונים דבראשית ברא שית כו' שהן שית תיבות דיח"ע בפסוק שמע ישראל כו' והן בחי' פנימי' המדות דח"ע העצמי' דתוה"ק כמו מ"ה שמו מ"ה שם בני' (כמשי"ת). דהנה ידוע שהתורה ירדה בהשתלשלות בבחי' ע"ס דאצ"י בבחי' ציור אדם וכמ"ש וזאת תורת האדם כו' והוא כמו שירדה מלמעלה מח"ע הקדומה לגילוי אור דחכ' בנינה כמ"ש בזהר בכמה דוכתי דאוריית' מחכ' נפקת אבל ירדה עוד מחכ' ולמטה והוא מן החכ' במדות כמ"ש דמח"ע נפקת משמע שיצאה מחכ' ולחוצ' מן החכ' שהן המדות והוא מ"ש להורות ולהבדיל בין טו"ט כו' שמפני טעם זה נק' תורה ל' הוראה שהוא במדות דוקא שתחלת המדות הוא בחו"ב עצמו כשכל המטה כלפי חסד או דין ואח"כ נמשך ללב להטות לחסד בלב כו', ולפי שזהו דילוג המדריגה מאד צ"ל ג"כ ע"י ממוצע ומפסיק בבחי' הפרטא כנ"ל בחכ' מלמעלה מן החכ' שמפסיק הקרומא כו' (וכמו שגם הכתר בחי' ממוצע והיינו שהוא מבחי' האחרונה שבעצמו' וראש לנאצלים כו', והיינו ע"י ד' מדריגות, מ"ש לאין תחלה ואח"כ מאין איש, דאין הא' בחי' האחרונה שבמשפיע ואין הב' מקור למקבל כו', וכך הוא מן השכל למדות שבחי' האחרונה שבשכל שמתצמצם במיצר הגרון הוא שנעשה מקור וראש בבחי' מוחין למדות שכלכ, וכך הוא במדות שבתורה להבדיל בין טו"ט [עד] שיש שכל וטעם מיוחד לחסד שיומשך כך וכך ולא כך וכך, ובכלל הן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת בחי' החסדים במ"ע והגבור' בל"ת ובפרט יש חו"ג בכל מ"ע ול"ת כידוע, וזהו ג"כ ענין פ' שמע שמשיג ומתבונן ביחוד דח"ב שזהו הוי' אלקיננו ושנמשך מהם המדות דאצ"י שהוא הוי' א"ח דל"ת וכמ"ש תמליכהו כו' בוי"ק מעלה ומטה כו', ואח"כ מצות אהבה בלב ואהבת כו' שזהו כולל לכל ציור אדם דתורה כמוחין ומדות ומעשה, והוא בחי' פנימי' בכלל לכללות כל ההשתלשלות דמע"ב שבחכ' וחסד יבנה כמ"ש בראשית בשביל התורה כו' שזהו מה שהתורה באה בעה"ד טו"ר לברר ולהבדיל בין טו"ט וכזה' (ולא בשביל התוה"ק שהי' שעשועי' כו' משום דעיקר שלימות דחש"מ

שית תיבות דיח"ע בפסוק שמע ישראל: ואתחנן ד. ו. ראה זהר בראשית יח, א. מ"ה שמו מ"ה (ג': ומ"ה) שם בני' נסמן לעיל פ"ח.

וזאת תורת האדם: שמואל"ב ז, יט.
דאוריית' מחכ' (ג': מח"ע) נפקת: זהר בשלח טב, א. יתרו פה, א. (רע"א מוהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א. חוקת קטב, א. ואתחנן רסא, א.

דאוריית' מחכ' נפקת . . . שהן המדות: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפ"ו ושי"נ. להורות ולהבדיל בין טו"ט: ראה שמיני י, י. יא (ושם): ולהבדיל בין . . . הטמא ובין הסהור. ולהורות. תורה ל' הוראה: ראה זהר מצורע נג, ב. רד"ק לתהלים יט, ה (ובס' השרשים שלו ערך ירה). גור ארי ר"ם בראשית. ספר המאמרים תקטיב חיב ע' תיג. תקטיב ח"א ע' קכח. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אתחסת. לקמן ע' שמו וע' תי.

שגם הכתר בחי' ממוצע: ראה לעיל פ"ט פסקא והטעם. איזן דל"ת: ראה פרי עץ חיים ערך (ח) הקיש פ"ב.
וכמ"ש תמליכהו: נסמן לעיל פ"ט.

בתה"ק אעפ"י שהיא חכ' ברורה מכבר רק בסוף מעשה כשבאה חכ' דתורה במדות דחויג' במ"ע ולית' (כמשי"ת).

וזהו בראשית ברא שית שהן אלפי שנין דהוי עלמא, שנמשכו מחיצוניי המדות דאצי' שנק' ו' יומין עילאין כידוע במ"ש כי אלף שנה כיום כו', והן ו' ימי' הכלליי' שמקבלים מחויב' דבראשית' ברא אלקי', ובחיי' הפנימי' שלהם זהו שית היכלין שהן מדות הפנימי' דחכ' דתורה כניל', והן שית תיבין דיח"ע שבשמע ישראל והיינו אחר העלאה והמשכה דאורי' ואוי' בירא בשת וירא שבת כניל' בחכ' דאצי' נמשך אח"כ גם לבחי' המדות דז"א דאצי', שזהו דאורייתא מח"ע נפקת כניל' והיינו אותן ליב גי' דאבא באימא בליב חדרים כניל' הוא שנמשך במדות גי' ע"י פרסא שהוא מיצר הגרון בתשבי"כ בבחי' מדות דחויג' בלב כניל' ודיל'. והנה ממילא מובן שיש עוד ירידה אחר ירידה זו בחכ' דתורה אור כאשר צריך לבא מן המדות למעשה בפ"מ שזהו דילוג גדול יותר, וזהו כל עיקר ענין תשבע"פ שמברר' היטיב הדק בכל פרט ופרט איך להביא הדבר מצוה להלכה למעשה דוקא בדרך פרט שזהו הבירור היותר אחרון שהוא העיקר להיותו סוף המכוון מכל החכ' ורצון שנתשבי"כ במדות דחויג' בכלל ובפרט בכל מ"ע ולית', וזהו בא גי' ע"י בחי' פרסא שזהו בא מן הלב לאיברים שנמשך ע"י הפסק חצר הכבוד כו' כך מן המדות שבלב להביא לענין מעשה צריך להיות העלם והפסק האור כדי שיוכל להיות בחי' המעשה, וע"ד הנ"ל בחכ' ומדות כו' ודיל'.

(ט"ז) א]ך הנה כל זה שנמשך [אור דחכ' דתו' ממקורה הראשון בחכמ' הקדומה שהיתה שעשועי' כו' בירידה אחר ירידה דרך ג' פרסות הנ"ל] עד שנמשך למעשה זהו הכל בבחי' אוי' דחכ' כמו ותורת חסד על לשונה, אבל מבורא למעלה שיש יתרון מעלה בסוף הכל שהוא בחי' המעשה שבתושבע"פ יותר מן התחלה דאוי' דמשפיע כו' מב' טעמים, א' מצד העלא' דאורי' שעולה למעלה מאוי' דחכ' הקדומה והוא מה שמייגע א"ע מצד מאד עד מיצוי הנפש (כמשי"ת) לידע הדין ואינו משיגו לתכליתו וכמ"ש ומיץ חלב כו' וחושק בלבו מאד כמו פתח לבי [בתורתיד] כו' שיפתח [בה] כח כעצמו' כח המשכיל ההיולי ביתר מכפי מדתו להשכיל חדשות בחכ' דתורה

שית אלפי שנין דהוי עלמא: ראש השנה לא, א. ראה לקוטי תורה בהר מא, ריש ע"ב. אור הגנוז [להרי"ל (כה) פ' וחי יו, טע"א. לקוטי שיחות משפטים כרך בא ע' 453.
כי אלף שנה כיום: תהלים צ, ד [ושם: שנים בענין כיום]. ראה מאמרי אדה"א דברים ת"א ע' רו. וש"נ.
ח"י ע' תתה. וש"נ.

שורה עד — דחכ"ב: דתושבי"כ. ד"ו: דחסד.

ותורת חסד על לשונה: משלי לא, כו.

ומיץ [ל] מיץ [חלב: משלי ל, לג [ושם: כי מיץ — אבל כיה גם במאמרי אדה"א ויקרא דלהלן. במדבר ח"ב ע' תתקח]. ראה ברכות סג. ב. מאמרי אדה"א ויקרא ת"א ע' קי.

פתח לבי [בתורתיד]: ראה לעיל פ"ג.

אור הרבה יותר מעצם אור הנמשך מכה הח"ע העצמי' מיש לאין בהעלם הפרסא כו' ואף יותר משבא לגילוי אור כמית באור פניו כו'), וזהו בינה יתירה ניתנה באשה [יותר] כו' (שבחי' קטנות המוחין בהסתלקו' השכל מקוצר המשיג ועומק המושג יגיע תוס' כח רב בעצם כח המשכיל להיות חכם גדול שלא הי' בדרך בריאה כלל וכמיש אדם כי ימות באהל תורה במי שממית עצמו עלי' (וכמאמר הרוצה לחיות ימית א"ע הרוצה למות יחי' א"ע) שהוא היגיעה במיצוי הנפש ממש ובחשק נפלא ביותר כו' כר"ע ובי"ע וכה"ג. והטעם ה' לפי שכירור זה בסוף מעשה מפני שהוא אחרון יותר הוא העיקר דוקא שעלה במחשבה תחלה וקודם לפנימי' דח"ע ורצון הפשוט כו' וכמיש אז ראה ויספרה כו' עד ויא' לאדם בסוף מעשה דוקא הן כו'. וזהו הטעם כשבא להביא הדבר במעשה צריך ישוב ועיון גדול הרבה יותר ממה שהי' תחלה בחכ' שבמדות שבלב כו' כי עיקר שלימות הרצון וחכ' הוא כשבא למעשה דוקא כמו שאין חכ' כבעל נסיון שמביא הדבר חכ' בכירור דמעשה אז יוברר לתכליתו ממש כו' (וזהו דאדם חיצוני למעלה מאדם פנימי' בשכל ומדות, ורא' מאדה"ר בגופו כו'), וזהו דעיקר שלימות הרצון וח"ע תהיה"ק הוא בתושבע"פ דוקא שמכווני' לאמית' נקודת הרצון בלי נטי' ימין ושמאל ולכך נצטוו בלא תסור כו', וכ"ז מצד היראה דעומ"ש שבלבם באימה יתירה כנ"ל שמגיע בירא בשת הנ"ל ולמעלה ממנו אעפ"י שאינו אלא יראה חיצוני' אבל הוא בבחי' ביטול כל העצמות כעבד לפני המלך כנ"ל ע"כ יוכל להיות כשרי מלוכה אח"כ שדבר מל' נחתך על פיהם, וזהו דוקא שהמה הן מכווני' כמו במשה שא' בכל ביתי נאמן הוא כבעה"ב עצמו וזהו לפי שנק' עבד הוי' כו', דמפני זה הקדים יראה באם שהיא תושבע"פ כו' שמה דוקא יבא בחי' הכבוד דתורה אור בתושב"כ דאוי' וד"ל.

וזהו בראשית ברא שית כו' שזהו שית סדרי משנה דוקא שנק' סי' מלכות שחן סי' מסכתות כנ"ל שיש בהן מעלה יתירה הרבה ממדות דז"א

בינה יתירה ניתנה באשה: נדה מה, ב.

אדם כי ימות באהל . . . בני שממית עצמו עלי': חקת יט, יד. ראה ברכות סג, ב. וזה (רעיא מהימנא)

תרומה קנח, ב.

הרוצה לחיות ימית א"ע: ראה תמיד לב, א.

כר"ע: ראה לעיל פי".

ובי"ע: ראה יבמות סג, ב. טוטה מט, א (במשנה). מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תרנו"ז.

אז ראה ויספרה . . . ויא' לאדם . . . הן: איוב כח, כוכ"ח.

שאין חכ' כבעל נסיון: כמאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תפו בשם מאחז"ל. ראה עקדה פ"ג שער יד ד"ה

[ההקדמה] השלישית. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נו. ושי"ן. לקמן ע' קמא.

שריה הוא — דוקא: דל ניתוסף: והו' שהמה דוקא הן. ראה בהערה הבאה.

שריה כשרי — וזהו . . . מכווני': דל' ליתא. וראה הערה שלפני.

בכל ביתי נאמן הוא: בהעלותך יב, ז. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תנט. ושי"ן. לקמן ע' שנד וע'

שס.

במשה . . . שנק' עבד הוי': ברכה לד, ה.

בתושב"כ דמח"ע נפקת כניל מב' טעמים הנ"ל, וזהו אי"ח עטי"ב כידוע וד"ל,
ולא עוד אלא שיש עוד עליי' למל' בתושב"ע"פ למעלה גם מבחי' הכתר
כשנק' יריא בשית וירא שבית באו"ח ואו"י במ"ת כני"ל. והענין הוא כמ"ש
במ"א דכל ענין הנ"ל בב' מיני אין בב' דיעות ד"ע וד"ת זהו רק עכשיו
שהאור והשפע הולך כפי סדר ההשתלשלות שצריך להיות מאין ליש שא"א
להי' כ"א ע"י בחי' ההעלם דאין האי' בבחי' ד"ע תחלה ובריוחוק מקום
דפרסא כני"ל, אך הנה לעיל א' להנחיל אוהבי יש מבחי' יש האמיתי דהיינו
ממהו"ע אי"ס ביה ממש כמו שהוא ממש למעלה גם מבחי' ההארה דחכ'
דתוה"ק שהי' לו בה שעשועי' שנק' מיש לאין כני"ל אלא יוכלו הנשמות לקבל
מיש האמיתי וכמו שהן בבחי' יש שנק' מיש ליש בלי אמצעי כלל וכלל (דלא
כעכשיו מרוחני' לגשמיו' ע"י גשמיו' שברוחני' כני"ל) וכמ"ש בשביל התורה
כו' שזהו תושב"ע"פ במעשה ולא תוה"ק ובמי נמלך בנשיצ שיחיו בגופי'
באדם חיצוני, וזהו במשיח שיעלה למעלה מעלה עד אין [קץ ו] שיעור כלל
כמ"ש ישכיל עבדי מלמטה למעלה בבחי' או"ח דסוף מעשה בתושב"ע"פ
כיראה ואימה יתירה וגבה מאד, שזהו כצמיחה בגובה מלמטה למעלה בלי
שיעור והוא באי"ס עצמו, שזהו למעלה מבחי' או"י דתורה אור שע"י משה
במ"ת אף בהארט פנים בבקיעת הפרסא כני"ל, והוא בחי' העדן עצמו שאחר
העוה"ב שזהו יש השני דפנימי' הכתר שא' למחכה לו למאן דדייק כו'
וכמ"ש במ"א, וזהו ברא שי"ת דוקא וד"ל.

אי"ח עטי"ב משלי יב, ד.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקס"ה. חיד ע' אקס"ה. רש"י. לקמן

ע' שא. ע' שפ"ו. ע' תח וע' תפ"ה.

ובמי נמלך בנשיצ שיחיו [ד': שיהיו] בגופי': ראה בראשית רבא פ"ה, ז. ורות רבא פ"ב, ג. מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' תשס"ג. רש"י. חיד ע' אשמד וע' איתו.

במשיח... ישכיל עבדי: נסמן לעיל פ"ז.

למחכה לו למאן דדייק: נסמן לעיל ספ"ז.

בעז"ה שבת בראשית

ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים כו'. הנה אותיות מרחפת רפ"ח מ"ת לרמוז על בחי' רפ"ח ניצוצין שנפלו מבחי' רוח אלקי' דבינה דנקודים שהוא בחי' ס"ג דתורה שבו ה"י השבירה והוא בחי' ע' רבתי שבבחי' התורה כידוע, וזהו רפ"ח מ"ת דמאז דנפיל מדרג"י איקרי מיתה וכמ"ש וימלוך וימת כו' ולפי שנפלו למטה מטה ביותר עד התהוות בחי' היכלות דנוגה שנק' מתים ממש ששרשן ג"כ בבחי' רפ"ח כו' ע"כ אמר מרחפת רפ"ח מ"ת כו'.

ולחבין כ"ז [הנה] יש להקדים תחילה בענין עש"ן. הנה בחי' עולם שנה נפש ג' מדריגות הללו ישנם בכל דבר מציאות פרטי שבכל פרטי ההשתלשלות וגם דרך כלל בכללות כל ההשתלשלות כו', דהנה בחי' עולם הוא בחי' מציאות ומהות [של] כל דבר כאשר ישנו במציאותו נק' בשם עולם או היכל, כמו המדות שבלב שהוא האהבה וכה"ג כאשר ישנה במציאותה נק' עולם האהבה והוא הנק' ג"כ היכל האה' גם שהוא בחי' [מקור] משפיע לכל מיני האהבה שלמטה כמו בחי' אה"ר שהוא בחי' מיכאל שבעולם הבריאה שנק' כה"ג נק' היכל האהבה או עולם האהבה וכמ"כ ענין היכל היראה דגבריאל ונק' ג"כ עולם היראה כו', כמ"כ בבחי' החכ' כאשר ישנה במציאות

ורוח אלקים מרחפת: נמצא בבוך K - 357 ע' ד בכותרת: בעז"ה שבת בראשית. J-375 ע' סה [חסר קצת בתחלתו]. ג-925 בתחלתו. ד-1278 ע' רטו. ז-1748 ע' יא. ו-1797 פט, ב [רק חלק עד לקמן אמצע פיסטא ובחי' נפש].

המאמר נעתק מבוך ג' ובין אריחים ניתוספו כמנים אותיות או חיכות מבוך K ומבוך ד. המאמר מיוסד על ד"ה זה שנודע במאמרי אדה"ז פרשיות התורה היא בתחלתו. ראה ספר המאמרים אחריו ע' קטב. פר"ח ע' נד.

ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים: בראשית א, ב. אותיות מרחפת רפ"ח מ"ת: ראה עץ חיים שער (יח) רפ"ח ניצוצין פ"א [ושם: מ"ת רפ"ח]. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ל"ע א.

רפ"ח ניצוצין: ראה עץ חיים שם פ"ב. הנסמן במאמרי אדה"ז דברים ח"ד ע' אקעד. דבינה . . . ס"ג: ראה עץ חיים שער הכללים פ"ח.

דבינה . . . ה"י השבירה: ראה מבוך שערים ש"ב היא פ"א. מאמרי אדה"ז דברים ח"ב ע' שעו. ושי"ג ח"ד ע' אריג.

ס"ג דתורה שבו ה"י השבירה: ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. מאמרי אדה"ז דברים ח"ב ע' שעט. ושי"ג ח"ד ע' ארי.

דמאז דנפיל מדרג"י: כמאמרי אדה"ז דברים ח"ג ע' תתעד בשם הוה"ר (ראה שם אדרא רבא נשא קלה, ב). ושי"ג.

וימלוך וימת: וישלח לו, לב ואילך. עש"ן: ראה ספר יצירה פ"ג מ"ג ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה כאן. מאמרי אדה"ז דברים ח"ג ע' תשצב ושי"ג ע' תשצג ואילך.

האהבה . . . מיכאל . . . הודאה דגבריאל: ראה לקוטי תורה במדבר י, א. מיכאל . . . הח"ג: ראה הור' (סחרי תורה) לך פ, סע"א. פא, רע"א. (רע"א מהימנא) תרומה קנט, א. ספריו

רלא, א. (רע"א מהימנא) צו לג, א. נשא קמה, ב. שו"ת מהר"י ווייל סע"ב.

נק' עולם החכ' או היכל החכ' גם שמשם מקור לכל המשכות חכ' למטה כו', וכן בכח' הרצון והתענוג שלמעלה מהחכ' כאשר נהווה מציאות[ות] הרצון נק' עולם הרצון או היכל הרצון כו', כך הוא בכל מציאות דבר מה כשישנו במציאות נק' עולם או היכל כו' וד"ל. והטעם לזה שקוראין אותו בשם עולם או היכל דוקא, הנה ידוע שבכל מציאות דבר מה יש כ' מדריגות בחי' אור ובחי' הכלי שלו המגביל את האור כו'. הענין הוא שבחי' האור שבו היינו בחי' אור וחיות שבו שמקבל מאור האלקי, ובחי' הכלי שלו היינו מה שנראה לבחי' יש ודבר במציאות בפ"ע כמ"ש במ"א, אשר ע"כ מצד בחי' האור שבו שהוא בטל ונמשך לשרשו באצ"י שלוקח משם עד שהי' נמשך ונכלל ונתבטל לגמרי שם כמו ביטול הנר בפני האבוקה וכה"ג ולא הי' מוגבל ונתפס למטה בבחי' מציאות ויש בפ"ע כלל וכלל כו', אך מצד בחי' הכלי שלו המגבילו הוא אשר מונע ומעכב מלצאת ולהתכלל למעלה במקור חוצבה כו' לפי שבבחי' הכלי האור נתפס בבחי' יש ודבר מה במציאות כו', וכמו כל חומר וצורה שנברא'י שלמטה [כ]נפש הגלגל שמשתחוה ובטל והי' מתבטל במציאות ליכלל באור האלקי המהווה אותו כו' ובחי' חומר הגלגל הוא המונע בחי' ביטול והתכללות זאת כו', וכך יובן עד רום המעלות בכל פרטי ההשתלשלות דבי"ע וד"ל. והנה גם שאנו רואי' אשר גם בבחי' הכלי של כל נברא יש בחי' ביטול כמו וצבא השמים לך משתחוים כו' הרי גם בבחי' החומר והכלי שלהן הם בטילים כו', אבל אין זה בחי' ביטול אמיתי מכל וכל רק שהיש [שלהם] בטל לבחי' אין האלקי ואינו בבחי' יש ונפרד לגמרי אבל מ"מ הרי יש מי שבטל ויש מי שאוהב וגם שאהבתו מתפשט בהמשכה רבה אל שרשו ומקור חוצבו כו' מ"מ לא נתבטל לגמרי ויש מי שאוהב רק שאהבתו רבה כלי גבול כו', וע"כ זהו הנק' בשם עולם או היכל כמו ההיכל והעולם שניכרים במציאות יש ודבר עכ"פ כניל וד"ל. והנה בחי' עולם זה ישנו] בפרט בכל מציאות נברא ובכללות בג' עולמות דבי"ע, וכמ"כ גם בבחי' האצ"י יש ג' מדריגות עולם שנה כו', ומה שנק' [בשם] עולם או היכל בבחי' האצ"י היינו ג"כ מה שנתפס בבחי' מציאות יש ודבר מה בבחי' האצ"י, והוא כמו בחי' הכלי של האותיות דאצ"י, ואע"פ שהן בחי' מקורים משפיעי' לבי"ע בבחי' אין של היש הגבולי כו' מ"מ נק' בשם עולם או היכל, וכידוע דמבחי' [ל] כלים דאצ"י נעשה מקורים לבי"ע כו' וד"ל.

והמדריגה הב' הוא בחי' שנה שהוא בחי' הזמן שבכל פרט של כל מציאות דבר מה, ובכללות כל ההשתלשלות של כל העולמות

וצבא השמים לך משתחוים: נחמי ט. ה. ראה בבא בתרא כה. א. סנהדרין צא. ב. תנא פמי"ב בהגה (ע' סא). לקמן ע' סד. סידור שערי המילה קמב. ב ואל"ף. ספר המאמרים תקס"ב ח"כ ע' שצד. אור התורה שנועות ע' קטז.

שרה החומר — זה: מכאן מתחיל כתי' ב.

שרה והוא — האותיות: אד"ו: האורות.

(ל' כלים דאצ"י נעשה מקורים לבי"ע: ראה עץ חיים שערי (מד) השמות.

יש בחי' הזמן בכללות כו'. והענין הוא דגם לאחר שנתהווה איזה דבר מה במציאות בפרט כמו חכ' או אהבה או איתיות ודומם וצומח וכה"ג יש בו חומר וצורה כניל, הנה כמה יהי' זמן קיומ[ו] של אותו הדבר מה שכבר יש במציאות דהיינו כמה יתקיים להיות בבחי' יש לעצמו ומתי יתבטל ויצא ממציאותו ליכלל במקור חוצבו כו', וע"ד דוגמא גם בד' יסודות הגשמיות כמו עץ שמורכב ישותו מארמ"ע יש לו זמן שהוגבל זמן קיומו בהרכבתו הזאת להיות במציאות עץ עד שיכלה זמנו אז ירקב ויצא אור חיות שלו ע"י הרקבון או ביובש וכה"ג והחומר כלה ונפסד לגמרי כו', וכך הוא בכל הנמצאים כולם הווים ונפסדים כו' לעת זמן קיצם כו', גם בעולמות עליוני' הרוחניים כל שהוא בבחי' נברא מהותו עכ"פ יש לו זמן קצוב, והוא בחי' שנה בכללות כל העולמות דבי"ע וד"ל.

ובחי' נפש הוא בחי' אין של היש של כל הנמצאים הנק' עולם דהיינו בחי' אין אלקי המחייה ומהווה את כל מה שיש בבחי' מציאות ויש גם לאחר התגלותו לבחי' יש ודבר, כמו כל מציאות מהות דבר מה שנמצא בנבראים אם בחי' מהות התענוג והרצון או מהות האהבה גם שכבר הן במציאות מ"מ יש להן בחי' נפש שהוא בחי' אין ההיולי שנשפע בתוך תוכם אשר ממנו נמצא עיקר קיום מציאותם בתמידות ואם לאו לא הי' להם קיום כלל, עדי"מ נפש האדם הנה מתפשט ממנו מציאות כחות רבות במהות ומציאות דבר מה והרי תחלק הנפש לכמה חלקים שונים כמו בחי' ומדות וכה"ג כל א' מהות בפ"ע וחלק פרטי מן הנפש וכל א' נק' עולם אבל מ"מ מעצם הנפש מאיר בכל פרטי חלקים הללו, והוא בחי' אין ההיולי שמאיר בכל חלקי ומהות בפרט שממנו עיקר קיום מציאותו תמיד להיות במהות זה, כי הנפש בכללות הוא בחי' נקודה ההיולית בתכלית הדקות וההעלם שממנו נלקחו כל מציאות הכחות אשר ע"כ גם לאחר שנתחלקה הנפש לחלקי' רבים שנק' חלקי הנפש מאיר בהן מבחי' נקודה ההיולית הנק' אין בכל פרט מחלקי הנפש להיות קיום מציאותם בבחי' יש כו', וכמו מהות החכ' גם שנמשכה מן הנפש במציאות דבר מה הרי מאיר בה בחי' אין ההיולי של הנפש שהוא תכלית נקודה ההיולי להיות מזה התהוות מציאות החכ' וא"כ יש בחי' אין ההיולי בפרט בכל מציאות נמצא בו בחי' אין ההיולי שלו שהוא תכלית נקודת דקותו כמו שהוא נמשך מן הנפש כו', כך בבחי' מציאות התענוג והרצון הרי גם לאחר שנמצא מציאות התענוג מאיר בו בחי' נקודה ההיולי של התהוות מציאות התענוג כמו שיש בחי' אין ההיולי דחב' כו', כך במציאות המדות כמו מציאות האהבה הנה יש בחי' אין ההיולי שממנו נמצא תמיד קיום מציאות האהבה כזאת, הגם שכבר זאת האהבה נתעוררה בלב [נ]באה בבחי' גילוי מהות דבר אהבה מ"מ הרי באור האהבה זו יש בחי'

נקודה של אהבה ותמציתה ובחי' דקותה ההיולי שנמשך מן הנפש להיות מציאות אהבה זו בגילוי והוא עיקר ומקור החיות להחיות ולהוות למציאות אהבה [זו] הגלוי בלב (מלבד מה שנולדה כבר מן השכל שבמוח כי בחי' אין ההיולי שבכל פרט מן הכחות כולם מקבלי' מעצם הנפש ולא זמ"ז). והנמשל מזה יובן למעלה בבחי' נפש של כל חיות העולמו' כולם דהיינו בחי' אין האלקי שהוא מאיר בכל עולם ועולם בפרט להיות מזה עיקר קיום מציאותם כתמידות ואם לאו אין לו קיום כלל, והוא בחי' נקודה ההיולית שנמצא בכל עולם בחי' נקודה ההיולי שלו, כמו בעולם החכ' בחי' נקודה ההיולי דחכ' ובעולם התענוג נקודה ההיולי דעולם התענוג וכמ"כ בכל העולמו' והיכולות בפרטי פרטיות וד"ל. וז"ש כי עמך מקו"ח פ"י מקו"ח הוא בחי' אין האלקי ההיולי שנק' בחי' נפש של כל חי במציאות דבר מה וע"כ נק' בשם מקו"ח, והוא בחי' שם אד' את אשתמודעא אדון על כולא, וכן שם אלקי' לשון כח שהוא כח של כל כחות הנמצאי' שמאמיתית כחו נמצאו כל הנמצאי' תמיד מאין לי'ש כו' וכמ"ש גדול אדונינו ורב כח כו' ונק' אלקי האלקי' כו' וכן אדון האדוני' וכה"ג, ונק' ג"כ בשם כח הפועל בנפעלים והיינו בכל נפעל בפרט כו' וד"ל.

והנה כמו שיש ג' מדריגות הללו עולם שנה נפש בכל מציאות בפרט כמ"כ בכללות כל העולמות והיכולות דבי"ע יש בחי' נפש בכלל והוא הנק' נפש כל חי, והוא בחי' מל' דאצי' שנק' נפש בבחי' האצי' כמו נשבע ה' בנפשו וכה"ג, ובחי' מל' דאצי' מקבלת מבחי' ז' כלים דז"א כנ"ל גם שנק' בחי' עולם [ו]היכל [ב]אצי' כנ"ל מ"מ נק' בחי' [אין] ההיולי ומקור למקור דבי"ע כו' וד"ל. וכמ"כ גם בבחי' האצי' יש עש"נ ובחי' עולם הוא בחי' מציאות ויש של האורות וכלים כו' כנ"ל, אך בבחי' אין ההיולי של עצמות המאציל הוא שמאיר בכל א' בפרט גם לאחר שנאצלו להיות מזה עיקר קיום מציאותם כנ"ל בעולם הנברא, כך הוא בעולם הנאצל מאחר שנק' בשם עולם

כי עמך מקו"ח: תהלים לו, י.

את אשתמודעא אדון על כולא: תקוני זהר בהקדמה יו, ריש ע"ב.

אלקי' לשון כח: ראה שלחו ערוך אדה"ז דין כוונת הברכות סיה ס"ג. אור התורה יתרו ע' תשנא.

שמאמיתית כחו נמצאו כל הנמצאי': ראה רמב"ם הלכות יסודי התורה בתחלתו.

גדול אדונינו ורב כח: . . . אלקי האלקי': תהלים קמו, ה. עקב י' יו.

אדון האדוני': ראה עקב שם. תהלים קלג, ו.

אד" . . . אלקי' . . . בשם כח הפועל בנפעלים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים חי"ב ע' תקס ובהנשמו שם.

נפש כל חי: איוב יב, י.

מל' . . . שנק' נפש: ראה פרי עץ חיים בתחלתו.

נשבע ה' בנפשו: ירמ' נא, יד [ושם: ה' צבאות]. עמוס ו, ח [ושם: אדני ה' (אלקים)]. אבל כ"ה בכ"מ.

(מהם: זהר תור"ע מה, סע"ב. מאמרי אדה"א במדבר חי"ג ע' אעט. שם ע' איצו וע' אקסו. דברים חי"ג ע' תתצא. ושי"נ.

שורה בנפשו — ז': אד' ל'. וכ"ה לעיל סוף מיסקא ולהבין.

ע"כ פרי הרי יש לו בחי' נפש והוא בחי' תכלית דקות הנקודה ההיולית שבכל א' בפרט, כמו נקודה ההיולי דחכ' דאצ"י כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו', וכמ"כ יש [בחי' נקודה ההיולי' דתענוג העליון ורצון העליון כו' וכך בכל הספי' העליונים] בכל פרטי פרטיהם, ובכללות כולם הנה יש בחי' נפש והוא מל' דא"ס מקור הכל שנק' נפשו דא"ס עצמו בכלל (ובפרט הנה יודע גם בחי' א"ק נק' עולם הבריאה בכלל כמ"ש לכבודי בראתיו כו' ובחי' מל' דא"ס נק' נפש דא"ק ובחי' מל' דא"ק בחי' נפש דע"י כו' וכידוע), וכמ"כ עד רום המעלות יש בחי' עש"נ ואין קץ ושיעור בעילוי אחר עילוי מעולם לעולם, והכל רק בבחי' זיו ואור דא"ס בלבד ולא בבחי' מהותו ועצמותו ממש, וכמו שידוע בענין והכל ירוממוך סלה שזהו בבחי' אור וזיו המאיר מעצמות א"ס ב"ה שאין לו קץ ושיעור בעילוי אחר עילוי כו' ע"כ ירוממוך סלה בלי הפסק כו' וד"ל.

ומעתה הנה יש להבין שרש בחי' ענין רפ"ח ניצוצין שנפלו כו' שזהו מבחי' ז' מלכין קדמאין שמתו כמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלך מלך לבני ישראל שזהו [בחי' עולם התווה שלפני עולם האצ"י שהוא בחי' עולם התיקון וא"כ כל בחי' השתלשלות דעולם האצ"י אינו רק מבחי' רפ"ח ניצוצין שנפלו כו'. ולהבין ענין נפילה זאת מה היא למעלה, הנה עיקר הענין הוא בחי' וענין הירידה הגדולה מעצם מדריגתו כשהיא באה בלא סדר והדרגה אלא בדילוג גדול שלא כדרכו וטבעו סדורו וירד ממדריגה למדריגה שלמטה ממנה אלא הוא יורד בדילוג [גדול] כמו מאיגרא רמ[ה] לבירא עמיקתא וכה"ג כהדולג ויורד ממדריגה עליונה שבסולם למדריגה התחתונה שבארץ וכה"ג, שזהו הנק' נפילה או מיתה, כמו ענין שחשוב כמת מפני עוצם ירידתו מן הרוממות אל השפלות מן הקצה לקצה וכל דבר שירד והושפל מן הקצה לקצה נק' נפילה ומיתה, כמו עד"מ בן מלך גדול שדרכו

והחכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.

שוה דא"ס — דא"ס: א: דא"ס.

א"ק נק' עולם הבריאה: ראה תט"ז וזר ת"ט מב, א. ת"ע קלג, טע"א. ע"ז ח"ט שער (א) דרוש עגולים ויושר ענף ד, שער (ב) השתלשלות י"ס דרך עגולים ענף ב, שער (ג) סדר אצ"י בתחלתו. מאמרי אדה"ז ענינים בתחלתו ובהנמנו במ"מ לשם.

לכבודי בראתיו: ישע"י מג, ז [ושם: ולכבודי — אבל כ"ה בכ"מ ראה לקמן ע' שצ"ח, ע' ת"א וע' חט"ו. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרצה. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקצ"ח, ע' ארמא וע' ארנה. דברים ח"ד א ע"רפ"ה. ושי"נ].

והכל [צ]: הכל ירוממוך סלה: ברכת יוצר לשבת. ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' רסא. תקס"ה ח"ב נוסח א' ע' תתקס"א (נוסח שני) ע' תתקס"ב (ושם: והכל). תק"ע ע' קו.

ואלה המלכים... לבני ישראל: וישלח לו, לא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצ"ד. ושי"נ לקמן ע' קסח וע' שע"א.

מאיגרא רמוה) לבירא עמיקתא: ראה חגיגה ה, ב. הנמנו במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תכה. ענין שחשוב נדריים סד, ב. זהר (רע"א מה"מנא) משפטים ק"ט, א. רש"י שמות ד, ט.

וטבעו תמיד בטוב [ה]תענוגים הדקים כמעדני מלכים וכל לבושו בלבושי יקר והוד מלכות וכל עניני צרכי גופו הכל בתכלית הרוממות והדקות ביותר, והנה הוא נשכה אל יד השונא או שהורידוהו אכיו ונתנו בבית האיש העני הכפרי לעבד לעבוד עבודת האדמה הגשמי ביותר ולאכול מאכלי הגשמי וללבוש שק וכה"ג, אשר זהו ירידה ונפילה שלא בערך והדרגה כלל אלא מן תכלית קצה הרוממות לתכלית קצה השפלות, משא"כ [ב] אשר הגדול שאינו מלך גם שהוא שר נכבד וגם הוא רך וענוג בכל מיני תענוגים מעדנים ולבושי הוד וכלי יקר אבל לא כיד המלך, כאשר הורד לבית העני והשפל ה"ז ירידה גדולה אבל לא מן תכלית הרוממות אלא קצת הדרגה יש בזה, ומכשי"כ כשלא ירד לשפלות כי"כ רק למעט התענוג כמו ממיני מעדנים לאכל לחם ומים לבד [ו]ללבוש לבושי פשוטי אבל לא לחם גם וצר ומים לחץ ולבוש שק וכה"ג. וכיוצא בזה יובן ג"כ כאשר ידבר המלך עם שר הקרוב אליו להשגיח באיכות הצטרכות שפע[ו] ומ[זו]ן[ו] שזהו ירידה גדולה לגבי רוממו המלך מ"מ יש בזה הדרגת הערך, ומכשי"כ משר זה לשר שתחתיו הרבה במדרגה ג"כ יש בזה ערך כו', אבל כשהמלך מצמצם א"ע לדבר עם העני והשפל ביותר באיכות הצטרכות מזונו ולבושו הגס ביותר שאין ערך כלל למזון ולבוש המלך כנ"ל הנה זהו הירידה מן הקצה להקצה, משא"כ השר שמדבר עם העני אין זה ירידה מן הקצה העליון של הרוממו כי"כ כו', וכ"ז משל ודמיון להבין למעלה ענין בחי ירידת אור ושפע האלקי מגבוה לנמוך כי"כ מן הקצה העליון של הרוממות לקצה האחרון של השפלות, והוא מ"ש בו מלכים וימלוך וימת, פי' וימלוך בחי מלוכה הוא תכלית ענין הרוממות וההתנשאות האלקי אנא אמלוך כו' (וכידוע ד' מלכים הוא בבחי' שם ב"ן בארץ אדום), ואח"כ וימת בבחי' נפילה וירידה לתכלית השפלות, שזהו ענין השבירה שירד האור למטה מטה ביותר להיות התהוות היכלות הקליפות דנוגה שנק' מות כמ"ש רגלי יורדות מות וכנ"ל, והיינו כמאן דנפיל מדרגי' בבחי' דילוג גדול שלא בערך כנ"ל שנק' מיתה כמו העני שחשוב כמת כו' (רק דוד המלך אע"פ שהי' מלך בתכלי' הרוממו' אמר ע"ע כי עני ואכיון אנכי בתכלית הקצה האחרון של השפלות לפי שגם שטבע בחי' המלוכה הוא להיות בבחי' יש דוקא אך דוד הי' מלך ישראל שהוא בחי' התיקון כמ"ש לפני מלך מלך לבני ע"כ הי' בו בחי' הביטול בתכלית

שויה הגשמי: א: הגסי.

אנא אמלוך: ראה דרך מצותי' ע' 340 בשם האד"ר. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצד.

ד' מלכים . . שם ב"ן: ראה עץ חיים שערי (יט) אנ"ך פ"ה.

רגלי יורדות מות: משלי ה, ה.

כי עני ואכיון אנכי: תהלים קט, כב. ראה מאמרי אדה"א הקצרים ע' תקג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקסו.

דוד . . המלך: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקטו.

השפלות כעני ואביון גם שה' מלך כו', וכידוע דבחי' המל' נמשל לסיהרא דללמגי' ונק' דל כמי'ש מקים מעפר דל כו', אבל צדיק אחר זולת דוד לא הי' בו בחי' זו להיות בעצמו עני ואביון ממש גם שהוא עשיר כו' ודל'. וזהו ורוח אלקי' מרחפת כו', פי' רוח אלקים הוא בחי' שם ב"ן בחי' מל', והוא בחי' מל' דאי'ס שהאיר בעולם העקודים בחי' התווה וכמי'ש ע"פ המים שמשם הי' בחי' השבירה ונפילה דרפי'ח ניצוצין שנפלו כו' מו' מלכין קדמאין שמתו, ונק' מתים לפי שנפלו מדרגהו וכו', וזהו ורוח אלקי' מרחפת רפי'ח מ"ת שמוה נמשך בחי' נפילה למטה מטה להיות בחי' מיתה ממש והוא בחי' היכלות דקליפות שנק' מות כמי'ש ע"פ ב' עדים יומת המת דמעיקרא ומשם נמשך שרש מלאך המות כידוע דרגלי' יורדות מות כו' כנ"ל ודל'.

אך הנה עיקר ענין השבירה והנפילה בו' מלכין קדמאין כו' זה גופא הי' רצון עצמות המאציל, והיינו מ"ש ורוח אלקי' מרחפת שזה נמשך מבחי' רוח אלקי' כמי'ש שהוא בחי' מל' דאי'ס (כי מ"ש מרחפת היינו נוגע ואינו נוגע שזהו בחי' מטי' ולא מטי' שמוה נתהווה שרש הכלים שמהם נסתעף בחי' קץ וכליון למטה מטה כו' כמי'ש במי'א), והטעם הוא לפי שעלה ברצון המאציל מה שעתידי להיות בחי' כירור ותיקון לבחי' רפי'ח ניצוצין, והוא ע"י בחי' התיקון דשם מ"ה שבחכ' אתברירו כידוע, ותכלית וסוף כל הברירו' דעכשיו [כל זמן הגלות ע"י תרי"מ כו'] היינו לעתיד דוקא בימות המשיח ותתהי' שאז יבוער רוח הטומאה לגמרי ויתהפך הרע לטוב והחושך לאור

המל' נמשל לסיהרא: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכיניים מערכת לבנה.

לסיהרא דללמגי'כ: ראה זתר תולדות קלה, סעי'ב. ויתו רלו, ב. רמט, ב. ויקול רטו, א. בחוקות קיג, ב. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שפג.

המל' . . . ונק' דל: ראה סידור כוונת המטה קנו, ג. קנה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקסט. ושי"ן. דברים ח"ג ע' תתעב. ושי"ן.

מקום מעפר דל: שמואל"א, ב, ח.

שם ב"ן בחי' מל': ראה עץ חיים שער (לט) מ"ן ומ"ד דרוש ז.

בעולם העקודים בחי' התווה [בד' העיר עה"ג: לכאורה צ"ל הנקודים]: כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקעד. ושי"ן.

ע"פ ב' עדים יומת המת: שופטים יו, ו (כדילוג). ראה זתר (רע"א מהימנא) שופטים ערה, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרכו. ושי"ן.

מרחפת היינו נוגע ואינו נוגע: ראה ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א. חגיגה טו, א. רשי' האיזו לב, יא. בראשית רבא פ"ב, ד.

מטי' ולא מטי': זתר בראשית טז, ב. נח סה, א.

מטי' ולא מטי' . . . שרש הכלים: ראה עץ חיים שער (י) העקודים פ"ג. מאמרי אדה"א אתהלך לאוניא ע' רכב.

כירור ותיקון . . . ע"י . . . דשם מ"ה: ראה עץ חיים שער (ה) טת"א פ"א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה. ושי"ן. ח"ב ע' תקעג ואילך. ח"ד ע' אריג ואילך.

שבחכ' אתברירו: באגה"ק סכ"ה: כוה"ק. ראה זתר (היכלות) פקודי רנד, סעי'ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצה. ושי"ן. ח"ב ס"ע שעט. ח"ג ע' תתקנו. ח"ד ע' רטו.

כו', וע"כ יהי' אז תחיה' לפי שאז נאמר ובלע המות לנצח שיובלע המות ויהופך לחיים, וזהו ענין תחיה' שמסם המות יהופך לסם חיים לבחי' מקור כל החיים כו', וע"כ אמרו טוב מאד זה מה"מ כשיהופך לחיים כו' כי בחי' הארוך דקליפה מתהפך לברוך מאחר שהרע עצמו נתהפך לטוב כענין זדונות נעשו כזכיות כו', וזהו ובלע המות לנצח שיובלע ויוכלל בבחי' נצחיות דא"ס חיי החיים כו', כי שרש בחי' המקור והרע דקליפה בא מצד סיבת השבירה והנפילה דרפ"ח ניצוצין שנפלו למטה מטה ביותר בבחי' דילוג המדריגה כמו מאיגרא רמ' כו', וכ"כ יורד למטה ביותר בריבוי הצמצומים ותכלית ההסתר עד אשר [את] זה לעו"ז עשה האלקי טו"ר, וזהו שרש עה"ד טו"ר שמשם יש ניקה ושרש ל"י כתרין דמסאבותא היכלות הקליפות כנ"ל, לפי שזוהו עיקר ענין השבירה שהוא בחי' פירור ופיזור לחלקי קטנים ביותר כמו אתה פוררת בעוז ים שהוא בחי' התוהו כו'. והנה כאשר יהי' בחי' בירור ותיקון דעה"ד טו"ר כשיהופך הרע לטוב וממות לחיים כו' הרי עי"ז יש יתרון אור הרבה גם בעולם האצי' שאין שם בחי' ניקה ושרש לרע כמ"ש לא יגורר רע כו' (וכידוע דשרש עה"ד טו"ר מתחיל למטה מן החוה דז"א בבחי' חסדי' מגולים כו' שהוא בחי' התגלות הדבר ליש מורגש שמוה נסתעף בחי' יש נפרד כמ"ש במ"א), ולפי שבחי' התוהו קודם השבירה הוא למעלה מבחי' התיקון וזהו בחי' ס"ג שלמעלה משם מ"ה וע"כ ה"י רצון המאציל שיהי' בחי' שבירה בז' מלכים דתוהו כדי שע"י בחי' הבירור דתוהו יתעלה גם בחי' אור האצי' דתיקון, שזהו ענין תחיה' לעתיד שרפ"ח ניצוצין שנפלו שנק' מתים כשיחיו [הרי'] יקומו למדריגתם שבבחי' התוהו שקדם

ובלע המות לנצח: ישע"י כה, ח [ושם: בלע — אבל כ"ה בכ"מ בדא"ת. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"כג. ושי"ג ח"ד ע' א"רטו. ושי"ג].

טוב מאד זה המ"מ: בראשית א, לא. ראה בראשית רבא פ"ט, י. פירוש המלות פס"ח וא"לך. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ג. ושי"ג.

זדונות נעשו כזכיות: ראה יומא פו, ב. תורה אור מגילת אסתר צט, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקעא. במדבר ח"ב ע' תפ"ה ו' תשס"א. דברים ח"א שם. ח"ג ע' א"קלה. ושי"ג.

שור"ה דא"ס — המקור: ט"ז: המות.

(את) זה לעו"ז עשה האלקי: קהלת ג, יד. ראה ביאורי הזהר פקודי נט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תצ.

ל"י כתרין דמסאבותא: ראה זהר שמיני מא, ב. אחרי ע, א.

עיקר ענין השבירה . . . פירור . . . לחלקי קטנים . . . אתה פוררת: תהלים עד, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקפ.

לא יגורר רע: תהלים ה, ה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תצג. ושי"ג.

עה"ד . . . מתחיל . . . מן החוה דז"א: ראה לקוטי תורה להאריז"ל בראשית ג, א. שער הפסוקים שם ב, א.

לקוטי תורה מסעי צ, א. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' ד וא"לך (הנחת ה"מ נדפסה באור התורה נח כרך ג ע' תקצו וא"לך) ע' תקצט וא"לך. — הנחת כ"ק אדה"א (משנת תקס"ג) לא נדפסה לע"ע. ראה לקמן בהוספה ברשימת המאמרים לפי נח. לקמן ע' רסב.

ס"ג שלמעלה משם מ"ה: ראה עץ חיים שער (ה) סנתי"א פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה הערה ד"ה: שם. לקמן ע' קסח וע' שע"א.

במעלה ומדריגה לבחי' התיקון, וז"ש איח עטיב דשם ב"ן למעלה משם מ"ה לאחר הכירור שעולה בבחי' ס"ג דתוהו כידוע. וזהו ורוח אלקי' מרחפת בחי' שם ב"ן דתוהו שלפני האצי' בחי' התיקון שנעשה רפ"ה מ"ת כנ"ל, אך לאחר הכירור דשם ב"ן זה עולה למעלה מבחי' התיקון, וזהו (הטעם) דבע"ת גדול[י] מצד[ג] כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

אך הנה יש להבין בעיקר ענין עה"ד טו"ר מהו, להיות שיש להבין בענין העולמות שהם נפרדי' בבחי' יש מאין כו' שכולם מקבלי' אור חיותם מבחי' מל' דאצי' שנק' חוה כי היא היתה אם כ"ח כ[ידוע], איך יתכן לומר שיש שם בחי' תערובת טו"ר שזהו בחי' עה"ד טו"ר שחיה אכלה כו'. אמנם הנה יובן כמו ב[ענין] תערובות טו"ר שבבחי' נוגה ע"ד דוגמא מבחי' נוגה דעש' שבכלל הוא גם צבא השמים הגשמי' כמו השמש והירח והכוכבי' דכתיב בהם וצבא השמים לך משתחווים דהיינו בחי' ביטול ממש בהשתחואה רוחני בהשגת נפש הגלגל והשתחואה גשמי' דגשם חומר הגלגל שסובב תמיד בלי מנוחה כלל שזהו רק ענין השתחואה שלו בחי' ביטול, אך אי"כ למה הם נראים בבחי' יש ודבר מה בחי' נפרד אי"כ הרי מזה יש הוראה שיש בהן בחי' פירוד ליש שזהו בחי' תכלית דקות התערובות רע כטוב כמו תערובות א' ברבבה וכה"ג שנק' גי"כ תערובות, וראי' לדבר זה הוא כמו שיש הרבה עובדי ע"ז משתחווים לשמש ולירח ולכומ"ז שהן ודאי בבחי' רע גמור בחי' נפרד לגמרי שהעובד ע"ז חייב סקילה שנחשב מסיא וקליפה טמאה לגמרי אלקי' אחרים כו', ומאחר שמכוכבי' ומזלות נסתעף זה מוכרח שיש בהן בחי' זו בבחי' תערובות בתכלית הדקות עכ"פ כמו חלק א' ברבבה וכה"ג, ואע"פ שאמרו וכי בשביל שוטים שקלקלו כו' מ"מ יש להו קצת שייכות ענין ע"ד זו, ולכך לע"ל אמר הנה בורא שמים חדשי' כו'.

יובן זה עדי"מ מי שהוא עבד נאמן לפני אדונו המלך הגדול ועומד לפניו באימה ופחד בתכלית הביטול במציאות עד אשר אין מרגיש א"ע כלל

איח עטיב דשם ב"ן . . . שעולה בבחי' ס"ג: משלי יב, ד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אר"י. ושי"ג דבע"ת גדול[י] מצד[ג]: ברכות לד, ב. ראה תורת חיים נח ס, ג ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקמ"ד. ח"ד ע' אקעב. ושי"ג לקמו ס"ע קעא ואילך. ע' רכז. ע' שעא וריש ע' תיש. ח"ד . . . חוה: ראה פרסם שער (כג) ערכי הכינויים: ערכי הכינויים לבעל סדר הדורות וקהלת יעקב מערכת חוה.

כי היא היתה אם כ"ח: בראשית ג, כ.
וצבא השמים לך משתחווים: ראה לעיל ע' נג.
תערובות א' [בכתי' זה: אלףו ואולי כונתו לאות' אליף, ולקמן כמסקא והגמ"ש: א'] ברבבה: ראה לקוטי לוי יצחק אגרות ע' שנה.
שהעובד ע"ז חייב סקילה: ראה שופטים יז, ב ואילך.
וכי בשביל שוטים שקלקלו: ראה עבודה זרה נד, ב.
הנה (TK): הנני בורא שמים חדשי' [TK]: חדשה — וכ"ה במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תשא: ישע"ה טה, יז.

מגודל הפחד והכיטול אמיתי בשעה שעומד לפניו, והנה באותו שעה כאשר יבוא איזה איש מעבדיו או מאנשי ביתו הכטילים לגביו וישתחוה לפני העבד הזה בהיותו עומד לפני אדונו המלך הלא מאוד יחרה לו ויצר לעבד זה כי לא יוכל לסבול כלל בעצמו לקבל איזה כיטול והשתחוואה לעשות איזה בחי' יש ודבר בהיותו אז בתכלית הכיטול כלא חשיב ממש עד אשר לא יעמוד על רגליו, ומכשיב כשיבוא איזה איש נכבד ושר ויפול לפני רגליו בשעה שעומד לפני המלך שאין לו מקום מפני הנושה והצער עד שיוכל להתעלף מזה וכיוצא בו. אמנם כ"ז הוא כשהביטול הוא בתכלית האמת, אבל כאשר אינו לאמיתתו כ"כ כי גם שפחד המלך עליו מאד מ"מ מרגיש א"ע לבחי' יש ודבר מה במקצת וכ"ז אז יכול להיות שיוכל לסבול בנפשו מה שישתחוה לו האיש גם בהיותו עומד לפני המלך ומקבל זה להיות בבחי' יש ודבר קצת גם שלא ייטיב לו הדבר הזה לעוצם הביטול שלו מ"מ לא יצר לו כ"כ עד שלא יוכל לסבול כלל וכלל, וא"כ מזה מורה שאין ביטולו בתכלית האמת כ"ו. והנה ודאי שאותו האיש המשתחוה לפני העבד הזה בשעת עמדו לפני המלך הוא שטטה וחסר דעת לגמרי אשר אינו מכיר בגדלות המלך [כלל וכלל] שאם ה"י מכיר אפילו במקצת דמקצת הרי ה"י רואה ומשיג בכיטול עבד זה לפניו ואיך ימרוד במלך להשתחוות לפני עבדו כ"ו, אלא מוכרח שאין לו הכרה כלל במלך, אך בעבד זה אם ה"י מכיר ורואה בו תכלית הביטול במציאות לפני המלך ה"י גם הוא מכיר במלך קצת ולא ה"י משתחוה עכ"פ להעבד אך מפני שגם בעבד אין בו בחי' הביטול כ"כ כנ"ל ע"כ זאת גרמא לסיבת השתחוואת האיש אל העבד כ"ו, ונמצא שבחי' קצת הפירוד הדק שבעבד הוא הגורם לבחי' הפירוד הגמור של האיש העובדו לעבד זה בהשתחוואה בהיותו לפני המלך כ"ו וד"ל.

והנמשל מזה ממש יובן בעובדי כו"ם, דהגם שהכו"ם עצמן הן תמיד בבחי' הכיטול והשתחוואה כסיבובם יומם ולילה רק עפ"י הרצון אלקי כ"ו, מ"מ מאחר שבני אדם משתחוים להם בעת שסובבים ומתגלגלים לפני הו"י ה"ז כמו שמשתחוה אל העבד בשעה שעומד לפני המלך כנ"ל שבהכרח שיש בהן איזה שמץ תרובות בתכלית הדקות כמו א' ברבבה בבחי' הפירוד להתפס בבחי' יש ודבר עכ"פ עד שמחמת זו יכולי' לסבול בעצמן להיות בבחי' הישות ע"י השתחוואות בני אדם אליהם גם שירע להם זה אבל לא שירע להם כ"כ עד שלא יוכלו לסבול כ"ו. וזהו ביום ההוא יפקוד על צבא [ה]מרום במרום כ"ו שהן בחי' ע' שרים שלמעלה שמלוכשים במזלות וכוכבים שעל ידם נמשך כל שפע הרוחני' דחלקי הדצח"מ הגשמי' שבכל הארץ כ"ו [וד"ל]. אך הנה אעפ"כ גם עכשיו איא לכומי' להשפיע למטה כ"א עפ"י ההשגחה האלקי' דוקא בכל פרטי פרטיות, וכמו שאנו אומרי' ומסדר

ביום ההוא יפקוד [אד]: אפקוד, וכ"ה בסמוך] על צבא (המרום במרום: ישעי' כד, כא. שאנו אומרי' ומסדר את הכוכבי': ברכת קיש (בתפלת ערבית). ראה שער היחוד פ"ג.

את הכוכבי' במשמרותיהם ברקיע כרצונו פי' במשמרותיהם בבחי' היכולות דנוגה שנקי' משמרותיהם של הכוכבי' ומזלות כי הכומ"ז קבועי' ברקיע ואמנם בחי' כח אלקי שולט עליהם להנהיגם בהנהגה וסדר כפי ההשגחה האלקי' ורצון ה' דוקא לא יסבו בלכת[ן] כלל כי רוח החי' באופנים והאופנים הן בחי' פנימיות המקור לגלגלים שכומו"ז קבועים בו, וכמו שמש בגבעון דום שעמד גלגל השמש בציווי ה' לפי שמקור חוצבו הרוחני עמד בגזירת הציווי, והוא בחי' האופן הרוחני מקור של גלגל השמש כו', וכמו ויסר את אופן מרכבותיו כו' דתבר שלטיהון לעילא כו', [וכך] הוא מסדר את הכוכבים במשמרותיהם למטה ברקיע כרצונו ממש שלפעמי' משנה סדרם הקבוע ברקיע כמ"ש גבי מכול נטל מזל כימ[ה] כו' וכן לפעמי' מרבה כח ושפע במזל זה וממעט האור והשפע במזל זה, וכמ"ש על מלכי האדמה באדמה שהן ע"ש כמו שר של יוון ושר של פרס וכה"ג שמשפיל לזה ומגבי' לזה, וז"ש אפקוד על צבא המרום במרום וממילא על מלכי האדמה כו', ומסיבה זאת אנו רואים ריבוי שינויים ביותר באופני השפעת והמשכת חלקי דצח"ם וארמ"ע שבכל הארץ בין אקלים זה לאקלים זולתו שהארץ והאקלים הזה מגדיל רב תבואות כו' ומגדלת חכ' וגבורה ועושר והצלחה גדולה בפרטי כל המינים דשם ובארץ ואקלים השני זולתו הוא להיפוך שאין שם הצלחה בגידול ורב תבואות ופירות ולא בחלק החי והמדבר שאינה מגדלת גבורים ולא חכמים כו' ואין שם הצלחת עושר ופרנסה וגם לא אריכות ימים דהיינו בני חיי ומוזני דכמזלא תליא, וגם החכ' תליא במזל וגם העושר כמ"ש מזל מחכים מזל מעשיר כו', וכך כל פרטי הצלחות כל מין ממיני דצח"ם יש לכל א' מזל מיוחד עד שאמר אין לך עשב שאין לו מזל, וכן בחלק הדומם כמ"ש [ל]גדא דהר כו' כי אנו רואי' שההרים ימושו כו' כי נפל מזל אותו ההר כו', ולכולם יש שינוי העתים שבעת זאת מזל זה מצליח ומתרום ומזל השני נשפל ובעת האחרת להיפוך. וזהו ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים

לא יסבו בלכתון) . . כי רוח החי' באופנים: יחזקאל א, יב, יז, שם, כ, כא.
והאופנים הן . . פנימיות המקור לגלגלים: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תכו. דברים ח"ג ע' תעו
ובתבונתו שם.

שמש בגבעון דום: יהושע י, יב.
שריה שעמד — ה: כיה בהכתי'. ה: הניח מקום פניו.
ויסר את אופן מרכבותיו . . דתבר שלטיהון לעילא: בשלח יד, כה. ראה זוהר בשלח מט, א.
נטל מזל כימ[ה]: ראה ברכות נט, רע"א. ראש השנה יא, ב ואילך.
על מלכי האדמה באדמה . . ע"ש [ע' שרים]: המשר הכתוב וחי' ביום ההוא [ושם: ועל . . על האדמה].
שריה ולא — אריכות ימים דהיינו: א: ליתא.
בני חיי ומוזני דכמזלא תליא: נטמן לקמן ע' רמא.
מזל מחכים מזל מעשיר: שבת קנו, א.
אין לך עשב שאין לו מזל: ראה בראשית רבא פ"ו, ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתח וע' תתעו
ואילך. ושיב.
(ל)גדא דהר: חולין מ, א.
ובתבונה משנה עתים: ברכת קיש (תמלת ערבית).

ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו דוקא לשנות סדרם ומהלכם עד שלפעמים מגבי' לזה ומשפיל לזה ולפעמים להיפוך שזה תלוי בסדר אופן מהלכם וסיבובם כו' ובוה תלוי כל עניני שינוי העיתים בחילוף הזמנים שאנו רואי' בהשפעת והצלחת בני אדם בחכ' ועושר ובני חיי ומזוני וגם בכל חלקי דציח שבכל חלקי העולם כניל ודיל.

ובזה יוכן ענין העובדא דר"א בן פדת הנז' בגמ' שהי' עני גדול וביקש להחיות נפשו כפרנסה מועטת והשיב לו [ה'] בעית דאהפיך לעלמא ואפשר תיברא בשעת[א] דמזוני כו', כי הנה שרש נפשו דר"א [זה] הי' במזלות הקבועים ברקיע בהשפלה גדולה לפי אופן ההילוך והסיבוב שהי' אז בסדר והנהגה האלקי' במזלות העליונים הקבועים ברקיע על כל ההשפעות דבני אדם באותו השעה והוא לפי אותו הזמן שבאותו הדור שיהי' דנין אותו הדור לפי מעשיהם עפ"י המשפט הזה הי' מסודר אופן הסיבוב וההילוך במזלות להשפיל ולהרים כו', שזהו ומסדר את הכוכבים כו' כניל משום דהכל במזל[א] תליא ואין מזל א' דומה לזולתו לפעמים מזל זה בשפלות וזה בהגבהה כי גלגל חוזר ומזלות קבועים וכשחוזר חלילה הרי ישתנה מעליון לתחתון ומתחתון לעליון דבר מעליונה לתחתונה שנהפך ראשה לסופה וסופה לראשה כו', וכמ"כ בגלגל המזלות שנק' עולם שכאשר מסודר באופן מיוחד אז מזל העליון שלו בהגבהה והתנשאות והמזלות התחתונות בשפלות כו' וכשיתהפך מתחתיתו לעליונו[נ] יתהפך התחתון להיות עליון ואז מגביה שפלים ומשפיל גאים כו', וכך הוא ענין שינוי העיתים להשפיל ולהרים מפני סיבת ההיפוך בהילוך וסיבוב הגלגל כו', וכמ"ש בזהר דמשפטים בענין דמעת העשוקים כו' כהאי תקלא כו' וז"ש והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו כו' ודיל. וזהו שא"ל הקב"ה בעית דאתהפיך לעלמא לעולם המזלות שהוא שינוי לשנות אור ההשגחה אלקי' על מזלות הארץ ובני אדם להשפיל ולהרים בכל פרטי חלקי הארץ ולדרים וכל אשר בה גם ככל פרטי חילוקי דציח כמו חלק[ה] א' תמטר כו', וזהו להפוך לעלמא זה מסדרו של עכשיו לסדר באופן אחר בענין שיבוא מזל דר"א זה בשעתא דמזוני דקדק לומר בשעתא דוקא כי שינוי אופן הסדר הזה [הוא] לימים ושעות ממש אשר בכל הימים והשנים של [כל] שית אלפי שני דהוי עלמא כמ"ש עוד כל ימי הארץ כו' (וכמ"ש והימי' ימי ביכורי ענבים כו' אינון יומין

דר"א בן פדת הנז' בגמ': ראה תענית כה, א.

בוהר דמשפטים בענין דמעת העשוקים: קהלת ד, א. ראה זהר שם קיג, א. והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו: איוב לו, יב. ראה ספר המאמרים חקטיה ח"א ע' ט.

חלק[ה] א' תמטר: עמוס ד, ז.

שית אלפי שני דהוי עלמא: נסמן לעיל ע' נג.

עוד כל ימי הארץ: נח ה, כב.

והימי' ימי... אינון יומין אשתמודע לעילא: שלח יג, כ. ראה זהר שלח קנח, ב.

אשתמוּדע לעילא כו' ויש ימי הרעה וימי הטוב[ה] כו') ובכל ימי השמים על הארץ וצל ימינו עלי ארץ בכלל ואיש יהוי עלמא הכל עפ"י רצון ה' בהשגחה אלקי' מסודר כל פרטי אופנים ההשפעות שבכל יום ושעה כו', וכמו שאנו אומרי' בברכת המזון ומפרנס אותנו תמיד בכל יום [ועת] ושעה כו' (וכמ"ש בווהר דרב המנונא סבא ה' מבקש ומתפלל על מזונו גם בשעה שסעודתו מזומנת לפניו כו'), וכך בכל השפעות פרטי דצח"מ בכל עת ורגע יש שינויים כמ"ש לרגעים תבחננו כו' וד"ל. וז"ש בעית דאהפך לעלמא לעשותו באופן וסדר אחר ואז אפשר איברית בשעתא דמוזני כו'.

אך עדיין יש להבין למה צריך להפוך לכל עולם המזלות בשביל עילוי השפעת מזל זה דר"א ב"פ כדי שיברא במזל זה שהוא בא בשעתא דמוזני כו', ועוד מהו [הספק] דאפשר איברית בשעתא דמוזני כו' הלא כשישנה הסדר יוכל לעשות הסדר באופן שיברא בשעתא דמוזני כו'. אך הנה יובן זה ע"מ כשצריך אדם להשפיע איזה דבר חכ' שצריך להביאנה כדיבור או כתב בכמה צרופי אותיות ותיבות הרבה מסודרים באופן שיובן מהם כל תוכן כוונת השכל הוה ואז אם יחסר אפי' אות א' מתיבה א' הרי גם שמובן ומושג הרבה מן השכל בתיבות השלימים שבהם מלוכש הרבה מן השכל מ"מ לא נודע ומושג כל עיקר המכוון הפנימי שבו רק בשלימות כל האותיות והתיבות, וגם אם ישנה אופן וסדר וצירוף אפי' אות א' יאבד עיקר המכוון שבכל השכל כו', ונמצא שגם בשביל חסרון אות א' או שסדרו רוצה להפך צריך להפך כל הסדר של כל הצירופים מראשו לסופו מאחר שבאות זה תלוי הבנת כל המכוון לפי שכא"א מחובר עם זולתו ולא שכל צירוף הוא שכל כפ"ע ע"כ בכללותו יחד דוקא נמצא עיקר המכוון אשר לזאת יאבד עיקר המכוון בחסרון ושינוי סדר אות א' כו' וד"ל. וכך יובן בענין עולם המזלות שסדר הילוכו בכל ו' אלפי שני כו' הוא ע"פ חכ' אלקי' כמ"ש ובתבונה משנה עתים ומסדר את כו' כרצונו וחכמתו דוקא, וא"כ בחי' עיקר המכוון שבכל החכ' הזאת ישתנה גם משינוי אות א' שהוא כמו בשביל מזל א' דר"א זה הפרטי שהי' מושפל באותו הסדר להיות עני וכדי שהי' עשיר צריך להפוך כל גלגל המזלות מראשו לסופו בשביל פרט מזל זה להגביהו שאין זה לפי [אופן] סדר הראשון כו'. וזהו שאמר דאהפך לעלמא, וגם זה אפשר דאיברית] כו' כי אולי גם בהיפוך כל הסדר מראשו לסופו שבכל ו' אלפי

ימי הרעה וימי הטובה: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקג.

ימי השמים על הארץ: ע"ד עקב יא, כא.

וצל ימינו עלי ארץ: איוב ת, ט [ושם: כי צל].

וכמ"ש בווהר דרב המנונא סבא: ראה זהר מקץ קט, ב. בשלה סב, ב [ושם: ר' יסא, וכ"ה במאמרי אדה"א אהלך לאוניא ע' ק]. ראה סידור שער בהמ"ז ק"ב, ד. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרמח. דרך מצותיך קו, א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' ר"ו. פרי הארץ פ' ריגש (י, ב). לרגעים תבחננו: איוב ז, ה.

שני כו' לא תברי בשעתא דמוזני כי גם לפי סדר השני אפשר יבוא סדר מעמד מזלו להאיר כשעה שהיא השפלת האור והשפע דמוזנא כו' ודיל.

והנה כתיב ויניחהו בגי' לעבדה ולשמרה כו'. דהנה מבואר למעלה בענין עה"ד טו"ר שיוכן למעלה גם בעולמות עליונים דבי"ע שמקבלים מחוה שהיתה אם כל חי כו' מבחי' תערובות הרע דטו"ר שבכומ"ז מאחר שיש עובד כו"מ כו' הגם שצבא השמים לך משתחוים בסיכוּב והילוך רק עפי" רצון האלקי והשגחה הפרטיות לא יסבו בלכתן כו' כלל כנ"ל. והנה כמ"כ יובן גי' ענין עיקר מקומו של עה"ד טו"ר שהוא בגי' התחתון דעולם העשי' כמ"ש ויניחהו בגי' לעבדה ולשמרה כו' שענין הפשוט הוא שהוא כמו גן גשמי כמו כרם גשמי שצריך עבודה רבה לתקן שיהי' טוב לצמיחת אילנות ופירות טובות ביותר. והנה כללות ענין עבודה של הכרם נחלקת לב' דברים, הא' התיקון והשבח להשביח ולתקן גוף עפר הגן ממש שיהי' עפר טוב ומתוקן להצמיח כל פרי מגדים, והוא בכלל עי' השקאת מים על העפר לרככו ולתקנו לעשות בו שינוי המהות שזהו נק' עבודה מענין עורות מעובדים כו' שהעקר משתנה מהותו בעיבוד כידוע והשקאת מים וכה"ג בזה נעשה תיקון ושינוי המהות לטוב בעפר קרקע הגן, והב' הוא ענין התיקון לא בגופו של קרקע הגן אלא להסיר ממנו כל הקוצים והדרדרים וסלעים ואבנים קשים וכה"ג שהן המקלקלים את העפר ומונעים בו כל זריעה וצמיחה טובה כו' ובהסיר אותן לא יהי' עוד קלקול בעפר המונע ההצלחה הטובה בזריעה וצמיחה, אבל לא שמחמת הסרת הקלקול הזה נעשה שינוי במהות עצם העפר לתקן שיצמיח בטוב כי הרי [ה]עפר כמו שהי' רק שהוסר מעליו הקוצים והאבנים בלבד שלא יקלקלו אותו, אלא מה שהסירו המקלקלים הוא רק כמו טפל לגבי העיקר שהוא ענין תיקון גוף עפר הארץ לרככו ולתקנו בשינוי המהות עי' השקאת המים וכה"ג, ואעפ"כ תועלת גדולה הוא ההעדר של הקוצים והאבנים עד שתועיל אח"כ יותר ענין התיקון של גוף עפר הגן לרככו מאחר שכבר הוברר והובדל ממנו כל סיג ודבר רע המקלקל, וכל שהוברר ממנו כל דבר רע ביותר יותר יוכל להת[ת]קן [ב]תיקון שלו העצמי להצמיח בכי טוב כי יכול בנקל יותר להתתקן בשינוי המהות עי' השקאת מים עי"ז שהוברר ממנו כל פסולת ודבר המונע כו', וכמו שמבואר בפרטי המל[א]כות ועבודת אילני הכרם במס' מ"ק לאברויי לאילנא ולאשקויי כו' שכלולים הכל בבי' ענינים הנ"ל ודיל. וכך ממש יובן בענין קרקע הגן הרוחני שהוא בחי' גי' דעולם העשי' דכתי' בי' לעבדה ולשמרה שזהו בי' עניני התיקון הנ"ל שבקרקע גן כרם הגשמי רק שבגי' הרוחני היז בבחי' הרוחני.

ויניחהו בגי' לעבדה ולשמרה: בראשית ב, טו.
בחס' מיק: ראה שם ג, א.

והנה תחילה יש להבין בביאור ענין הגן הזה שנק' ג'ע דעש' להיות ידוע שבח' צורה הרוחניות של הד' יסודות ארמ'ע הוא בבח' גלגל היומי כמ'ש בע'ח בסופו והוא הנק' גלגל הירח כו', ובח' הרוחני ותכלית הדקות של צורה זו של הד' יסודות דאש רוח מים עפר נמשך ומתהווה מבח' קרקע ג'ע דעש' (והוא בח' המשכת נהר פרת שנמשך מג'ע דעש' כמ'ש ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד כו'), וע'כ א"א למצוא מקום שטח של הג'ע באקלימי הארץ הלזו כלל כי הרי הוא בבח' הרוחני של רוחני דד' יסודות ואינו נתפס בגדר וסוג גשמי כלל. ויש ויטע הוי' אלקי' גן בעדן מקדם, שני שמות הללו דשם הוי' ואלקים נטעו בבח' הרוחניות את בח' גן זה מאחר שבח' דומם שבדומם שבגן זה הוא נעשה בח' מקור להמובחר והצורה של ד' יסודות שבגלגל היומי, והוא הנק' עפר אשר בקרקע הגן בח' דומם שבדומם כו', כי גם דומם כלול מצומח וחי ומדבר כמו שמדבר כלול מדצ'ח וכל א' כלול מארבעתו כידוע. והנה כמו שיש בח' תערוכות טו"ר בעפר הארץ הגשמי וכל אשר בה גם מבח' חלקי דצח'מ וארמ'ע כו' כך יש בח' תערוכות טו"ר גם בבח' עפר הגן העליון הרוחני שבעדן העליון כו', רק ששם הוא בבח' תכלית הדקות של הרוחניות מאחר שהוא בבח' רוחני דרוחני דד' יסודות הגשמי כנ"ל, וכמו שאנו רואי' תערוכות טו"ר בגשמיות הדומם והצומח כמו שיש עפר רע וקשה לכל דבר ויש עפר טוב כמו עפרות זהב כו' ועפר שמינה לצמוח כל טוב, וכה"ג באבנים יש אבנים טובות ומרגליות וכה"ג ויש אבנים קשים ורעים המזיקים כו' כידוע בספרי החקירה, וכמו שיש בצומח עשב ממת ועשב מחי' כך בכל פרטי צמחות דעשבים ואילנות ותבואות מעורבים טו"ר יש דברים שמזיק לנפש ויש דברים המחיים לנפש כידוע בענין תיקון הרפואות וסממנים שיש בהן סם חיים ויש שהן סם המת וכולם נעשה מהרכבת חלקי הצומח והדומם מפני שמעורב' טו"ר כו', וכן בחלק החי אנו רואי' שיש חיות ועופות ובהמות דורסים וטורפים והן קשים ומזיקים כו' ויש הרבה מן המינים שהן טובות ויפות כו', וכן בחלק המדבר אנשים טובי' ואנשים רעים ומזיקים וכמו גזלנים ואכזרים וכה"ג, וכן גם החכ' עצמה בתערוכות טו"ר כמו חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו

בע'ח בסופו . . . גלגל הירח: ראה עץ חיים שער (3) קיצור אביע מ"ח.

ונהר יוצא מעדן . . . ומשם יפרד: בראשית ב, י.

א"א למצוא מקום . . . הג'ע: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס'ע תשכ ואילך. וישנ' אור התורה

בראשית כרך ז ע' תתשסג.

ויטע הוי' אלקי' גן בעדן מקדם: בראשית ב, ח.

שיש בח' תערוכות טו"ר: ראה מאמרי אדה"א ויקרא שם ואילך.

עפרות זהב: איוב כח, ה.

טו"ר והב — באבנים . . . וכה"ג: ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: וכה"ג . . . וכה"ג.

יש אבנים . . . ויש אבנים: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תשה. במדבר ח"ב ע' תכג [ושם: מתכת].

דברים ח"ג ע' אקיא.

חכמים המה להרע: ירמ' ד, כב. ראה גם לקמן ע' רה.

ויש להיפוך שחכמתו דוקא להיטיב כמו והחכ' תחי' בעלי' ולהרע לא ידעו כו' ודיל. וגם בצבא השמים יש כוכבים טובים המשפיעי' חסד וטוב ויש משפיעי' רע ודיון, כמו שאין לך עשב שאין לו מזל כו' ויש מזל טוב מגדל עשב טוב המח' ויש מזל רע המגדל עשב רע שמזיק וממית כו', וכך הוא בכל המזלות הרוחניים כמו מזל מחכים לטוב ורע כו' וכה"ג ודיל. ודרך כלל נקי' כחי' טויר כחי' חוי"ג כי הרע שרש לדין קשה להמית והטוב שרש לחסד להחיות כמו ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע כו', שזהו בבחי' עה"ד טויר שבכל חלק העולם בהיותו רוחני עד היותר הגשמי, רק שהפרש ביניהם כמו ערך הטויר שבעשב לגבי מזל רוחני המצמיחו שעשב הרע הוא רע בגשמיות להזיק כמו עשב המר ורע המזיק ושרשו במזל הרוחני ג"כ בבחי' מרירות רוחניות שהוא כחי' רע רוחני, והרי זה כמו ערך מרירות הנסעם כחיך שהוא גשמי לגבי מרירות שברוחניות הנפש שנק' מרת גפש וכה"ג כך ערך מרירות שבעשב למרירות הרוחני שבמזל המגדלו כו', וכן מתיקות העשב לגבי מתיקות שבמזל המגדלו. וכך יובן כחי' טויר שנק' מר ומתוק עד רום המעלות גם למעלה מן המזלות, והוא גם בבחי' הרוחניות דרוחניות של הדי' יסודות שהוא קרקע ג"ע דעש" הניל, רק שהוא בתכלית הדקות של הרוחניות ואינו רוחניות ג[סה] כמו רוחניות [הדציח] שהרי צורת הדי' יסודות שבגלגל נמשך מבחי' דומם שבדומם שבגן זה, אבל מ"מ [נ]וכל להבי' בערך ודוגמא עכ"פ שימצא בהכרח גם בגן זה תערוכות טויר בבחי' הרוחניות עכ"פ בכל חלקי דצח"מ שכלולי' בו כניל (ע"ד הניל בצבא השמים כו'). וזהו ענין לעבדה ולשמרה לעשות כחי' תיקון ובירור הטוב מן הרע בג"ע העליון הרוחני הזה, והוא ב' עניני תיקון הניל (וכמשי"ת).

ובכ"ז יובן ג"כ ענין תפוח או חטה שאכל אדה"ר וחוה מעה"ד הזה שנטוע בג"ע שהי' מעורב טויר כו'. כי הנה אדה"ר הי' שרש נשמתו מבחי' האצ"י ממש וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים ומאן דנפח מתוכו נפח וכמו אתה נפחת כו' כי וגופו נעשה מעפר שבקרקע גן הזה וכמ"ש וייצר הוי' אלקי' את

והחכמה תחי' בעלי' כיה בכ"מ — ראה לקמן ע' פו. ע' קמו (ושם מגוכי"ק) ריש ע' רנב. הנסמו כמאמרי אדה"ר דברים חיד ע' אירכג. ובקהלת ז, יב: החכמה.
 ראה נתתי לפניך: נצבים ל, טו (בדילוג — וכיה לקמן ע' רי).
 מרת נפש: לשון הכתוב שמוראל"א, יא.
 תפוח . . . שאכל אדה"ר: ראה בראשית רבא פט"ו, ז: אתרוג. תודיה פרוי שנת פת, סע"א.
 חטה שאכל אדה"ר: ברכות מ, סע"א.
 ויפח באפיו נשמת חיים: בראשית ב, ז. ראה לקמן ע' תלו.
 ומאן דנפח מתוכו נפח: בתניא רפ"ב: אגרת התשובה מהדויק ע' תקט: אגרת הקדש טט"ז — בשם הזוהר.
 במאמרי אדה"ר אתהלך לאוניא ע' קה בשם חז"ל. ראה הנסמו בלקוטי הגהות לתניא שם.
 אתה [X]: ואתה נפחת בני: ברכות ס, ב. ברכת אלקי נשמה. ראה אגרות קדש מביק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' שיג ואילך. מאמרי אדה"ר דברים חיד ע' אקסד. ושי"נ במדבר ח"ג ע' אירע.
 וייצר הוי' אלקי: התחלת הכתוב דרפח באפיו.

האדם עפר מן האדמה כו', וע"כ ארז"ל שעקבו של אדה"ר ה"י מכהה גלגל חמה כו' לפי שגופו ה"י רוחני יותר גם מבחי' צורת הנפש שבגלגל היומי שרש הדי' יסודות כו', ואמר כע"פ שראשו של אדה"ר ה"י בעולם הבריאה ורגליו בעולם העשי' דהיינו שגופו מלא קומתו ה"י כלול מג' עולמות וראשו ששם משכן נשמתו שבבחי' האצ"י ממש ה"י מבחי' ו"ק דבריאה שהוא בחי' מטי"ט כו' ורגליו שזהו בחי' נה"י הוא בעשי' בגי'ע דעשי', ושם ה"י עובד את הקרקע דגי'ע זה כמ"ש ויניחהו בגי'ע לעבדה ולשמרה כו' דהיינו לברר הטוב מן הרע שקרקע הגן מעורב טו"ר בבחי' הרוחניות, וגם האילן שנטוע בגן זה הוא שנק' עה"ד טו"ר אשר בתוך הגן ה"י מעורב טו"ר, גם שבדאי בחי' אילן זה וכל פירותיו ה"י בבחי' הרוחניות [כ]רוחניות דקרקע הגן [הזה] מאחר שאילן זה נשרש ונטוע בתוך עפר הגן רק שהוא צומח שבדומם הגן הזה וגוף האדם נעשה ג"כ מעפר זה כו', וא"כ תפוח דעה"ד זה שאכל אדה"ר ה"י בבחי' הרוחניות ביותר רק שה"י מעורב טו"ר בבחי' רוחניות (רק גופו לא ה"י מעורב טו"ר גם שנוצר מעפר זה לפי שנלקח מעפר שבקרקע המשכן דוקא שהוא לאחר התיקון כמ"ש במ"א).

והנה עיי האדם ה"י בחי' תיקון וביורר לכל הגן הזה לברר הטוב מהרע, והוא עיי בחי' היחודים העליונים שה"י עושה שם להמשיך בחי' תוספות אור באצ"י מעצמות המאציל כפרצופים דע"י וא"א ואו"א וזו"נ דאצ"י אשר בזה ה"י בחי' תיקון וביורר לרפיח ניצוצין שנפלו שם שמוזה נתהווה בחי' עה"ד טו"ר ונעשה בחי' תערובות טו"ר בכל העולמות כידוע לפי שבבחי' אתבירורו כו' וד"ל. אך ה"י בעבודתו שם ב' דברים, א' בחי' התיקון לגוף הגן הזה שיה"י בו בחי' שינוי המהות להיות מצמיח בכי טוב [כ]משל עבודת הכרם בגשמיות ע"י השקאת מים או מטר וכה"ג וכנ"ל, וכך ה"י אדה"ר שנשמתו באצ"י ממשך מבחי' מים העליונים שמן בחי' השמים דיצירה לגי'ע דעשי' שיה"י בחי' תיקון וביורר לגן זה שיוכל להצמיח כו', וזהו לעבדה. ועד"ז בחי' תיקון הב' שהוא לבער ולכלות הקוצים מן הכרם כו' כנ"ל שזהו למעלה בחי' ביעור ואיבוד הרע דנוגה שיש להן אחיזה ויניקה משם שלא יקלקלו וימנעו בחי' הטוב העליון הזה שבגי'ע כו', וזהו לשמרה מיניקת החיצונים כי עיי בחי' תערובות טו"ר שבגן גם שהוא בתכלית הדקות

שעשבו . . . מכהה גלגל חמה: ראה ויקרא רבא פ"ב, ב. זהו (רע"א מהימנא) קדושים סג. ריש ע"ב. הנסמך במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפ"ו.
ואמר בע"פ שראשו . . . בעולם הבריאה: ראה שער מאמרי רשבי לוח"ג סג. א. מובא גם בשם הע"ח במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו. וש"נ. כמדובר ח"ג ע' א"סג וע' א"סט.
ו"ק דבריאה שהוא בחי' מטי"ט: ראה סידור שער החנוכה רעג, סע"א ואילך. ספר המאמרים תשי"ח ע' 202 הערה א. מלאכי עליון (מרגלית) מערכת מטי"ט ע' פח"ט.
אדה"ר . . . גופו . . . מעפר שבקרקע המשכן: ראה זהר (רע"א מהימנא) קדושים סג. א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א סע קלה ואילך. וש"נ. דברים ח"ד ע' א"שט.
שבבחי' אתבירורו: נסמן לעיל ע' סב.

והרוחניות מ"מ יש מזה הסתעפות יניקה לרע [גס] יותר שהוא כמו הקוצים והאבנים בכרם המקלקלים כו' שמהן מקבלים הקליפות שהולכים סביב לג"ע כמ"ש סביב רשעים יתהלכון כו', וע"כ עשה את להט החרב כניל לשמור את דרך עה"ח כו' שלא יקבלו גם מעה"ח לאחר חטא אדה"ר כעה"ד וכידוע וכמ"ש בזהר דתרעין דג"ע אסתמו כלילה כו' וד"ל.

והנה מבואר למעלה [בענין] בחי' תיקון הב' להסיר הקוצים כו' הגם שבזה לא יש תיקון ושינוי המהות בגוף הגן כו' מ"מ עי"ז דוקא יותר יוכל להיות תיקון הא' בגוף העפר לתקנו שיהי' מוכן בכי טוב יותר להצמיח כל צמח טוב ויפה ביותר כו', וכך למעלה ע"י בחי' הנירורים דלשמרה לבער ולכלות הקוצים שבג"ע הנה בזה יש תועלת גדולה להיות בנקל יותר בחי' התיקון העצמי לתקן גוף עפר הגן שיהי' מוכן בכי טוב יותר להצמיח בתוספות כל פרי נחמד כניל. והענין הוא לפי שבירור זה הסרת הקוצים בזה נזדכך חומר הארץ בזיכוך גדול מכל סיג ופסולת, כמו הזדככות ובירור הסיגים [מן ה]כסף שיוצא כל הפסולת והסיג מופרד לעצמו ואז נשאר הכסף נקי בתכלית וקודם שבררו מכל סיג ופסולת [הרי] ה' הפסולת הזה מעורב בכל חלקיו כמו כל תערובות שהתערובות הוא מעורב כל החלקי' יחד בשוה ממש והבירור הוא רק להבדיל הפסולת המעורב בכל החלקים כו', וכך ה' בחי' הזדככות חומר קרקע הגן להיות בחי' הפסולת שהי' מעורב בו יוצא מופרד לעצמו ואז נעשה חומר מוכן לקבל הזריעה ותצמיח בכי טוב, אבל דוקא ע"י השקאת מים לאחר הזדכך העפר שאז ירויה [את הארץ] ותוליד ותצמיח משאיכ' בלי השקאה גם שמוכן החומר אבל אין בו כח הקבלה וההתפשטות וההשרשה שזהו עיקר התיקון עצמותה כניל. אמנם אם יהי' נשאר בעפר הגן איזה שמץ תערובות דפסולת בחלקיה הרי כשתקבל הנטיעה או הזריעה מקבל בו חלק הפסולת עם חלק הטוב ביחד ואז מה שתצמיח יהי' ג"כ מעורב טו"ר במקצת, וע"כ ה' צריך אדה"ר לבער ולכלות לגמרי בכל בחי' הפסולת בבירור אחר בירור וצירוף אחר צירוף כדי שלא יהי' שום תערובות דבר זר בצמיחת הגן כדי שלא יהי' [שום צד] קירוב לחיצוני' בזה כו', וכמו ע"דמ' היתוך הכסף שבפעם [הא'] יוצא פסולת הגמור ועדיין נשאר בו פסולת דק וצריך צירוף שני וכו' עד כמה פעמים עד שיצא כל הסיג אפי' תכלית הדק שבו כו' וד"ל (וכך הוא ענין לעבדה ברמ"ח מ"ע ולשמרה בשס"ה ל"ת כמשי"ת בע"ה).

סביב רשעים יתהלכון: תהלים יב, ט.

את להט החרב כניל [כ]: כו' לשמור את דרך עה"ח: בראשית ג, כד.

דתרעין דג"ע אסתמו כלילה: ראה זהר לך צב, א. וישלח קעב, א. ויחי רמב, ב. בהר קו, ב.

שויה בתוספות . . . כניל: [כ]: ברוחניות . . . כו'.

שויה בכל — יחד בשוה ממש: [כ]: ליתא.

לעבדה ברמ"ח מ"ע . . . ל"ת: בראשית ב, טו. ראה זהר בראשית כו, א. תרומה קסה, ב. טור ברכת

התקדמה להל' פסח (א, א) בשם חז"ל. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תל. דברים ח"ב ע' ששט. ושינ.

והנהגה כמו שהי' עבודת אדה"ר בג"ע לעבדה ולשמרה בבחי' הרוחניות דג"ע כנ"ל, כך כל עיקר המשכת והבאת נפש האלקי' בזה העולם בהתלבשות בחומר גופני אינו רק לעבדה ולשמרה, והוא בחי' בירורי נוגה כמ"ש בע"ח דהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון ולא ירדה לעוה"ז רק לברר ולתקן לבחי' נוגה כו' שהוא לברר לבחי' תערוכות טו"ר ששרשו [מ]בחי' עה"ד טו"ר בכל העולמות עד בחי' נוגה דעשי' כו'. והנה בחי' הברור הזה נחלק גם הוא לב' ענינים, א' לעבדה שהוא בחי' רמ"ח בחי' ה"ח המגדילי' את האילן כו', כמו ע"מ השקאת מים לגן ואילן שמצמיח פרי בכי טוב כו', וזהו העבודה לעשות בשינוי המהות ע"י השקאת מים וכו', וכך הוא ע"י העבודה בתו"מ ה"ז כמו השקאת מים מבחי' [מ] החסדי' העליונים שהוא להמשיך גילוי אור העליון למטה בכי"ע וממילא יבורר בחי' נוגה שבהם נעשים כל המצות בבחי' שינוי המהות עד שתוליד ותצמיח לעשות פרי למעלה בכי טוב ביותר, וכידוע דכל עיקר המצות שנעשי' למטה בדברי' גשמי' דנוגה כמו קלף התפילין וצמר דציצית וכה"ג אינו רק כדי להמשיך אור למעלה שזוהו מאיר למטה לרוות את הארץ מל' דנוגה שתצמיח פרי למעלה כמו דוגמת השקאת מים בגן כנ"ל, וגם ת"ת שכנגד כולם הרי כשאדם מדבר ד"ת בהבל פיו שהבל פיו נמשך מבחי' נוגה דעשי' שמשם שרש נפשו החיונית הטבעי' כידוע ודבר ה' זו הלכה שרשה בבחי' ח"ע דאצי' ממש דאורייתא מח"ע נפקת, וע"כ אמרו דהקב"ה יושב ושונה כנגדו הלכה זו ממש כי הקב"ה [הוא] בחי' ז"א דאצי' שיושב ושונה מבחי' ח"ע דתו' דאצי' כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ הרי נמשך בחי' גילוי אור דח"ע דאצי' בבחי' נוגה שהוא בהבל דיבור של אדם שמדבר דבר ההלכה כו', ונמצא שזוהו כמו בחי' השקאת מים לגן כנ"ל להיות מזה בחי' הולדה וצמיחת פרי למעלה כו' שזוהו כמו כל בחי' היחודים העליונים שהי' אדה"ר עושה בג"ע לעבדה כו', כך הוא בחי' יחודים העליונים שבתו"מ בהיות שכל עיקרם הוא רק להמשיך אור באצי' וכמ"ש בע"ח, ובחי' המשכה זו שבאורות וכלים דאצי' באה למטה לברר בירורי נוגה מאחר ש[ה]תו"מ הן מלוכשי' בדברים גשמי' דנוגה כו'

כמ"ש בע"ח דהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון: בתניא פלוג' מה: ב: בע"ח שער כו [שער הצלם פ"א].
ראה תורה אור ח"י שרה טו, ג (מע"ח שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש א) והגהות הצי"צ שם קמא, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמה. דברים ח"ג ע' תמיד. ושי"ג. אור התורה בלק ע' תתקפז.
שו"ת נחלק — רמ"ח בחי' ה"ח: אוצ"ל: רמ"ח מ"ע, בחי' ה"ח (החסדים).
דכל עיקר המצות... ת"ת שכנגד כולן: נסמן לקמן בהערה ד"ה: שבתו"מ. פאה רפ"א.
ודבר ה' זו הלכה... דאורייתא מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' כט וע' נב.
דהקב"ה יושב ושונה כנגדו: ראה תנא דבי אליהו רבא רפ"ח. הנסמן כמאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשע"ד.

הקב"ה... ז"א: ראה סידור שער התפילין ז, ג. אמרי בינה שם קיד (א), ב. סידור שער המילה קמ"ג, ג. תורה אור לך יב, ג.

כי הקב"ה... דתו' דאצי': ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' רסח.
שבחור"מ... להמשיך אור באצי' וכמ"ש בע"ח: שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש יא כלל טו. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"חסו. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' א"רסו.

וד"ל. וענין העבודה הב' הוא תיקון הב' דלעיל לבער הקוצים מן הכרם כו' שזהו לשמרה כו', וגם בענין המצות הז' בחי' שס"ה לית שנק' שמירה לשמור מבחי' יניקת החיצונים שלא יקבלו זרים חיות מאור האלקי, והוא להסיר כל קלקול ומונע גילוי אלקות, והו' שס"ה לית [ו]כל דקדוקי סופרים וגדרים וסייגים דאורייתא שהוא תיקון הכרם מן הקוצים לבער כל סיג ופסולת בתכלית, שמה תועלת גדול לענין תיקון הא' שע"י רמ"ח מ"ע בהמשכת אור חסדים העליונים להיות גילוי אלקות לעשות פרי למעלה באופן שלא יהי' שם שום תערובות זר כלל באותו התולדה כגיל במשל וד"ל.

וזהו ג"כ ב' פרשיות דק"ש, פ' הא' הוא לנגד רמ"ח מ"ע באמרו ואהבת שהאהבה שרש רמ"ח מ"ע ובפרט מצות ת"ת ותפילין שכוללת כל המצות כידוע, ופ' הב' והי' איש שעיקר ענינה מ"ש השמרו לכם פן יתה כו' שכולל כל שס"ה לית כידוע, ובמס"נ בפסוק הא' דשמע ה"י בחי' היחוד העליון ואח"כ נחלק לב' ענינים לעבדה ולשמרה בקראו ב' פרשיות הללו דוקא וד"ל. אך ענין פסוד"ז שלפני ק"ש וש"ע הוא לעורר בחי' התלהבות הלב באהוי"ר ברשפי אש בקול רעש גדול כמלאכי' ושרפים כו', ואמנם אין זה תכלית העבודה האמיתית כי אין האהוי"ר בהתלהבות נק' עבודה שהרי נאמר לאהבה ולעבדו כו', והאהבה והיראה גם שהן שרשים לרמ"ח מ"ע ושס"ה לית כג"ל מ"מ אין האהבה רק כמו הכנה לגבי עיקר העבודה בפומ' לרמ"ח מ"ע, דהיינו שכל התפעלות האהבה לא הי' רק למען העבודה ברמ"ח מ"ע איכ' העבודה עצמה היא העיקר, וכן היראה היא רק בשביל השמירה לשמור מכל שס"ה לית איכ' השמירה עצמה שנשמר מכל דבר רע וטמא ואסור כו' הוא העיקר והיראה הקודמת לזה הוא רק כמו הכנה (וע"כ נק' אהוי"ר גדפין שהם טפלים לגוף העוף ומ"מ הם המגביהים אות[ה] כו' וד"ל). ולפי זה [מי] שמראה נפשו בזה שמתפעל באהוי"ר בפסוד"ז בהתלהבות התשוקה כשכא לעיקר הדבר שהוא לעבדה ולשמרה שכוללי' בק"ש שתי פרשיות שהוא להמשיך אור כקורא בתורה ולעשות מ"ע כו' לשמור מכל רע כו' ובזה הוא מתרשל ואינו עובד כראוי כו' הי' עושה את הטפל עיקר והעיקר טפל, כי אדרבה כל מה שמייגע את נפשו בהתבוננות בפסוד"ז להתפעל באהוי"ר [ברו"ש] ברשפי אש התלהבות אינו אלא כדי שיוכל לעבד

שהאהבה שרש רמ"ח מ"ע: ראה תניא פ"ד. סידור שחרית לשבת קטח, א. מירוש המלות פס"ט. הנסמו במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשכה.

מצות ת"ת ותפילין שכוללת כל המצות: ראה טאה במחלתה. קדושו ליה, א.

השמרו לכם פן יתה [אד]: ליתאן: עקב יא, טו.

ונחמ"נ בפסוק הא' דשמע: ראה זור (רע"א מוהמנא) משפטים ק"ט, א. צו לג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תו. ושינ.

לאהבה ולעבדו: עקב יא, יג (בדילוג).

נק' אהוי"ר גדפין: במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תלא בשם הוהר. ראה תניא פ"ט. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרלה. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשמג. ע' תתלד. דברים ח"א ע' קפט.

את ה' בק"ש בקבלת מ"ש בסו"מ וע"ט שלזה ירדה הנשמה בעוה"ז רק לברר ולתקן לבחי' תערובות טו"ר ע"י תו"מ כניל, ואע"פ שא"א לעבוד את ה' עבודה תמה זו רק ע"י קדימת אהוי"ר מ"מ לא [ל]זה יש[א] אדם את נפשו לעשות מזה עיקר המכוון ולא לזה יהי' כל עיקר יגיעת נפשו שאין זה תכלית המכוון למעלה אלא רק כדי שעי"ז יוכל לעבוד עבוד[ה] דתו"מ שזה כל האדם שירד לעוה"ז והתשוקה באהוי"ר אינו רק בשבילה כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן [במ"ש] ב[מ]י שאין לו דרתא ותרעא לדרתא עביד. דהנה היראה נק' פתח [ו]שער עדי"מ הפתח השער שמשמש בכניסה לבית שבו נכנסים לבית ובלא פתח [או] שער א"א לכנוס אל היכלי הבית, וגם מהיכל להיכל יותר פנימי באותה הבית עצמה [א"א שיכנס] רק ע"י הפתחים שיש מזה לזה כידוע, ואי"כ מי שהוא הולך דרך הפתח אל הבית אין כוונתו רק ליכנס לבית ולא מכוון להיות עובר בפתח בשביל להיות נשאר שם עומד בפתח כי א"צ לעמוד שם רק לעבור ע"י וליכנס לבית, אבל מי שרוצה ליכנס לבית ונשאר עומד בפתח הרי עשה לטפל עיקר כו', וכך אהוי"ר נק' שני פתחים כמ"ש זה השער לה' פתח ושער, וז"ש שילך שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל כו' שאינם רק לעבור וליכנס אל בית התפילה ששם הוא עיקר המכוון, והוא ענין לעבדה ולשמרה הנ"ל. אך כתיב בזאת יבוא אהרן דרך בחי' הפתח והשער דוקא כמ"ש זה השער לה', אבל בחי' אהוי"ר עצמו בלי כניסה לבית שהוא בלי עבודה דתו"מ הרי זה כמו שעומד בפתח ואינו נכנס להיכל המלך כלל כו' וד"ל. וז"ש על מי שאין לו דרתא שהוא בחי' דירה והיכל להשראת אלקות ע"י תו"מ בפו"מ לעבדה ולשמרה כו' ותרעא לדרתא עביד הוא בחי' היראה ש[נק'] שער ופתח כו', אלא העיקר הוא הדרתא שהוא להמשיך אור בתו"מ כו', (ובאמת צריך אהוי"ר קודם להעבודה דתו"מ כי אהוי"ר שרש למ"ע ולית' כניל וזהו כמו שהשער קודם להיכל, (אך השער משמש גם יציאה לחוץ מן הבית וההיכל, כך כל בחי' גילוי אורו דתו"מ מלמעלה למטה צריך לצאת ע"י היראה כו' וד"ל). ובה מתורץ קושיי' הידוע בגמרא זו דתרעא לדרתא ע[ביד] הרי מדבר בעוסק[י'] בתו' ואין בהם יראת שמים שדומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות שהוא היכלות דתו' ולא מסרו לו מפתחות החיצוניות דיראה כו' בהי עייל כו', אך לפי שגם התורה נק' פתח ושער ואי"כ העוסק בתו' בלי יראה אין לו רק בחי' הפתח והשער, [רק] הכניסה לפנים כמו היראה היא הקודמת לתו' שאם אין יראה אין חכ'

בנמו שאין לו דרתא . . . היראה נק' פתח (ושער): שבת לא, ריש ע"ב. נסמן לעיל ע' כט.
 אהוי"ר נק' שני פתחים: ראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' סא. אור התורה תשא ע' איתתקטו.
 זה השער לה' . . . פתח ושער: [כ]: כו' פתחו שערי כו' [יראה ישע"י כו', ב. תהלים קיח, יט]. ד': פתחי
 ושערי': תהלים קיח, כ.

שילך שיעור שני פתחים . . . בזאת יבא אהרן: ראה ברכות ה, א. נסמן לעיל ע' כט.
 שויה מסרו — התורה: כיה בכת"י ב. ובשאר הכתי' הדירה.
 שאם אין יראה אין חכ' . . . שאם אין חכ' אין יראה: אבות פ"ג מ"ז.

וזהו בתי עייל, כך היראה קודמת לחכ' [ו]חכ' קודמת ליראה שאם אין חכ' אין יראה הרי החכ' נק' פתח ושער [וזהו] תרעא לדרתא, ושניהם אמת ודל').

להבין מארוזיל במדרש ע"פ וקווי ה' יחליפו כה יעלו אכר כנשרים שלעיל
 יעשה הקב"ה כנפיים לצדיקים והם שטים ע"פ המים כו' ושמא
 תאמר יש להם צער ת"ל וקווי ה' יחליפו כח כו' ע"ש באריכות. הנה כתי'
 בראשית ברא ות"א בחוכמתא כו' כי כל בריאת העולמות הוא בחכ' דוקא
 כמ"ש כולם בחכ' עשית וכן כתי' ה' בחכ' יסד ארץ כו' וגם בדרזיל הרי א'
 דבראשית נמי מא' הוא והיינו כתי"א בראשית בחוכ' והוא מ"ש ג"כ והלא
 במא' א' יכול להבראות שהוא החכ' כו'. אך לכאורה יש להבין בזה שהרי
 בכמה דוכתי מצינו שכל עיקר השתלשלות בריאת העולמות הוא בחכ' שבתו'
 דוקא וכמארזיל בראשית בשביל התו' שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית
 דרכו וכן בזהר אמרו אסתכל באורייתא וברא עלמא, ואין הכוונה בשביל
 התו' ולא בתו' עצמה שהרי נא' ואהי' אצלו אמון כו' וא' במדרש אמון פדגוג
 כו' עדימ האומן הרואה בלוח איך לצייר אופן הבנין כך היום"מ כל פרטי
 אופניהם אסתכל באורי' תחילה והוא ביו"ד הדברות כמ"ש במ"א וי"ש ה'
 קנני ראשית דרכו ביו"מ כו' וכמ"ש בזהר [ב]יו"מ מכוונות נגד יוה"ד כו',
 וא"כ מ"ש כולם בחכ' עשית כו' וכן ה' בחכ' דהיינו בחכ' שבתורה, אבל אין
 הפשט מורה כן אלא שבחכ' סתם המיוחדת לבריאת העולמות בלבד ברא
 ועשה הכל (וכמשמעות פשט הלשון דבראשית נמי מא' הוא דא"א שזהו בתי'
 חכ' שבתורה, וכן מ"ש לשון בשביל התו' דהיינו רק בשבילה ובעבורה עשה
 וברא את הכל בחכ' כו'.

להבין מארוזיל במדרש ע"פ וקווי ה': נמצא בכרך א' - 1194 ע' נה כגוכ"ק (מתחיל מלקמן ע' פא
 וכ"מ הוא קרוע). ב' - 1761 ע' קסב. נדפס מבוך א' הנזיל ובמקומות שהי' קרוע וכי' הושלם, בין אריתיים.
 מבוך ב'.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה משנת תקע"א שנדפס באור התורה בראשית כרך א' ע' 56 (ואולי מאמר זה
 הוא הנחת אדה"א ממאמר הנזיל), ובאריכה - בתורת חיים בראשית בתחלתו (נדפס לקמן ע' קל ואילך).
 להבין מארוזיל במדרש: באור התורה כאו: בחלק. אבל כ"ה גם לקמן ע' קמט. ושי"ן. וראה גם לקוט'
 שיחות כרך ד' ע' 1236 בשולי הגליון האי. - להבא לקמן ראה לקמן ע' קל ד"ה והנה.
 וקווי ה' יחליפו כתי' ישע"י מ. לא.

בראשית ברא ות"א בחוכמתא: בראשית א, א וראה תרגום ירושלמי שם. ובאור התורה כאו: כתי"א. אבל
 כ"ה בכ"מ - ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' עדר. ושי"ן. חיב ע' תרנא וע' תשכב. חיג ע' תתקפא.
 כולם בחכ' עשית. . . ה' בחכ' יסד ארץ: תהלים קד, כד. משלי ג, יט.
 דבראשית נמי מא' הוא. . . והלא במא' א': נסמן לעיל ע' טו. אבות רפ"ה.
 בראשית בשביל התו'. . . ה' קנני. . . אסתכל באורייתא: נסמן לקמן ע' קל וע' טו.
 ואהי' אצלו אמון. . . אמון פדגוג: משלי ח, ל. בראשית רבא בתחלתו.
 היום"מ (היורד מאמרות). . . וכמ"ש בזהר ביו"מ. . . יוה"ד: נסמן לעיל ע' טו.

אך הנה באמת מיש כולם כחכ' עשית כו' הוא כח' חכ' שנמשך מבחי' חכ' שבתו' וב' הענינים אמת ולא סתרי אהרדי כלל. ולהבין זה יש להקדים מיש בזהר ע"פ חכמות בחוץ תרונה חכ' תרין חכ' ח"ע וחית וכד אתמשך מוחא עילאה במוחא תתאה נא' חכמות בחוץ תרונה, ויש להבין מהו ח"ע וחית וענין חיבורם יחד ומה שבחוץ תרונה רינה זאת מה היא. ועוד יש להבין מא' א' בדברי רז"ל במדרש בדוגמת מא' הזהר הנ"ל וזהו מיש דקודם שנבה"ע הי' מים במים, פי' שקודם שא' יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים פי' מים עליונים ומ"ת נוגעים זע"ז כו', וכמ"ש בן זומא שאין בין מ"ע למ"ת אלא כמו ג' אצבעות, וזה לאחר ההבדלה כו' אבל קודם הי' מים מים דבוקים ומעורבים כא' ממש ואח"כ הבדיל ביניהם ונק' מים עליוני' ומ"ת כו', ולהבין כל זה הנה ידוע דהחכ' נק' מים על היות שהחכ' נק' כיח מ"ה בחי' היולי כמו המים שאין להם גוונין עצמי רק לפי גוון הכלי וכמ"ש במ"א, ולכך מעיין מטהר בכל שהוא כמ"ש אך מעיין כו' וכידוע ככוונת המקוה. והנה יש ב' מיני חכ', הא' בחי' ח"ת שהוא מיש כולם כחכ' עשית שירדת למטה מטה בהשתלשלות העולמות ע"ד בחי' החכ' המצומצמת בסוף עולם העשי' כמו בהטבעת ד' יסודות דארמ"ע ברוחני' ובגשמי', והב' בחי' ח"ע שנק' בה חכים ולא בחכ', דהיינו בחי' חכ' העצמי' שהוא שרש חכ' הת"י וכמ"ש ואחי' אצלו ממש כי הוא המדע כו' כמו שהוא בעצמותו בבחי' א"ס כך בחי' חכ' העצמי' הוא בבחי' א"ס ממש וכמ"ש ולתבונתו אין מספר, וגם אשר נמשך מאורה כחכ' שבתו' מתאחד כחכ' העצמי' והי' לאחדים ממש כמ"ש ואחי' אצלו ה' קנני כו', וזהו פי' הפשוט מיש בזהר דאורייתא מח"ע

שורה אד: ראה לקמן ע' קלא.

בוהר ע"פ . . . חכמות בחוץ תרונה: נסמן לקמן ע' קבג.

דקודם שנבה"ע הי' מים במים: נסמן לקמן ע' קלב.

יהי רקיע . . . מים למים: בראשית א, ה.

שורה בין — פי': כנצ"ל: הי'.

וכמ"ש בן זומא שאין בין מ"ע למ"ת: ראה חגיגה טו, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ס"ע ארכא ואלר.

שורה מים — מים: כנצ"ל: במים.

דהחכ' נק' מים: ראה סידור כונת המקוה קנט, ג. לקמן ע' קכב וע' קלא.

שהחכ' נק' כיח מ"ה: נסמן לעיל ע' ת.

המים שאין להם גוונין: ראה פרדס שערי (ד) עצמות וכלים פ"ד.

מעיין מטהר בכל שהוא: מקואות פ"א מ"ז.

אך מעיין: שמיני יא, לו. ראה סידור שם.

כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

חכים ולא בחכ' . . . ואחי' אצלו . . . הוא המדע: נסמן לעיל ע' טו. משלי ת, ל. ראה רמב"ם הל' יסודי

התורה פי"ב הי'.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה [ושם: לתבונתו — אבל כ"ה גם בסידור שחיר"ט, כ. ל' קוטי' תורה

במדבר ז, ג. (ג, ט, ג). ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקפז. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרצז וע' תשטז. ח"ג

ע' א"ב. (וראה גם) דברים ח"ב ריש ע' תסט].

דאורייתא מד"ע . . . נפקא: נסמן לעיל ע' נב.

שבעצמי נפקא. ולפי"ז ערך רחוק מאד מערך בחי' ח"ת מח"ע שהרי ח"ת אינו המשכה מצומצמת ביותר לבריאת העולמות כלבד ואין לה ערך כלל לגבי חכ' העצמי' שהיא בבחי' א"ס ממש.

אך מ"מ קודם שנברא העולם היו מים במים כו', פ"י שהי' גם בחי' ח"ת הנ"ל מיוחדת ונכללת בח"ע העצמי' בתכלית היחוד כו'. ויובן זה עדי"מ מלך חכם שחכמתו העצמי' רבה מאד כחכ' שלמה אז גם בחי' חכ' שלו מתפשטת ממנו בעניני סדר הנהגת המלוכה וגדולה מאד גם שאין לחכ' זאת המצומצמת בעניני המלוכה ערך כלל לגבי עצמי' חכ' מ"מ הא בהא חלי' שהרי מלך שאינו חכם בעצם כ"כ גם חכ' בעניני המלוכה קטנה כו'. ולפי"ז אנו רואי' שיש קשר וחיבור להם עכ"פ בקטנות וגדלות לפי הערך, איכ' ממילא מובן שבטרם התפשטות החכ' קטנה בעניני המלוכה ודאי הי' להם קשר וחיבור בעצם חכ' ומתאחדת בה בתכלית כו'. ומזה מובן למעלה בבחי' ח"ת שבטרם בריאת העולמות הייתה כלולה בח"ע העצמי' בבחי' א"ס כו'.

וזהו פ"י חכמות ב' מיני חכמות הנ"ל היו כלולים כא', וע"כ לא הי' יכול להיות בחי' צמצום כ"כ להיות כולם בחכ' עשית להיות העולמות כו', ע"כ הוצרך להיות הבדלה ביניהם להבדיל ולהפריד לבחי' ח"ת מח"ע ואז יוכל להיות כולם בחכ' עשית. וזהו מ"ש יהי' רקיע בתוך המים והי' מבדיל בין מים שהוא בחי' ח"ע שנק' מ"ע לבחי' ח"ת שנק' מ"ת שנק' מי בוכים אנו בעינין למהוי קדם מלכא, כי בחי' ח"ת ירדה למטה בבריאת העולמות יש מאין בבחי' הגבול ונתרחקו מכמו שהי' תחילה כלולי' בח"ע בבחי' אין הנק' כח מ"ה דמפני זה ראשית הגילוי א"ס בחכ' דוקא כידוע, וזהו אנו בעינין למהוי קדם מלכא מיוחד בעצמותו כמו ח"ע כניל. וזהו ההבדל הוא ע"י הרקיע שהבדיל ביניהם והרקיע עצמו נעשה ע"י מא' באמרו יהי' רקיע כו' (והוא בחי' קרומא דאורא כו') כמ"ש במ"א בענין והבדילה הפרוכת כו', ועיקר טעם הצטרפות הבדלת הרקיע הוא מפני שב' חכמו' הנ"ל ב' הפכים הן, שהח"ע הוא בחי' אין ומ"ה דוקא, ובחי' ח"ת הוא לעשות יש דוקא כמ"ש כולם בחכ' עשית, וראי' מן התהוות האדם בעל בחירה להיות נפרד שהוא מח"ת דוקא כמ"ש במ"א, ולזה הוצרך להיות הבדלה שאם מאיר בח"ת הרי גם בח"ת הוא בחי' אין ומה ולא הי' נברא יש כלל כו' וד"ל).

והנה בזמן מ"ת חזר ונעשה בחי' חיבור והמשכה מבחי' מ"ע למ"ת שהן ב' חכמות הנ"ל כמו שהי' קודם הכריאה שלא הי' רקיע כלל מבדיל בין

שוריה שבעצמי' — ערך רחוק . . . מערך . . . אינו: אוצ"ל: רחוק . . . ערך . . . אינו אלא.

שוריה אן: ראה לקמן ע' קלו.

מי בוכים אנו בעינין למהוי קדם מלכא: ראה לקסי' תורה במדבר ג. ב. הנסמן לקמן ע' קג.

ראשית הגילוי א"ס בחכ': נסמן לעיל ע' כא.

קרומא דאורא . . . והבדילה הפרוכת: ראה הנסמן לעיל ע' לט.

שוריה בח"ת: אוצ"ל: ח"ע בח"ת.

מים למים והי' נובעו' מים בחי' ח"ע בחי' כניל. והענין הוא להיות ידוע שבחכ' אתברירו רפי'ח ניצוצי' כו' והיינו בחכ' שבתו' דוקא. כי הנה כל עיקר התו' הוא רק בענין הבירורים לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ברמיח מ"ע ושפי'ה לי'ת וכמש' להבדיל בין טמא לטהור כו', להיות כי בסיבת השבירה נפלו ניצוצות דתוהו למטה מטה ביותר וצריכי' תיקון להעלותם למעלה, והיינו ע"י החכ' שהוא בחי' שם מ"ה דחכ' כידוע דמ"ה מברר בין והוא ע"י התו' דאורייתא מח"ע נפקת. אך הרי מבואר למעלה דבחי' חכ' שבתו' מובדל בערך להיות מקור להשתלשלות דכולם בחכ' עשית אלא מתאחדת בחכ' העצמי' וכמש' ואהי' אצלו כו' וזהו פי' הפשוט דאורי' מח"ע נפקת מח"ע דוקא, ואיך א' דבחכ' שבתו' אתברירו והלא הבירורים הוא בעולמות שנתהו יש מאין מבחי' ח"ת דוקא כניל. אך הענין הוא דיש הפרש בין בחי' שכולם בחכ' עשית לבחי' חכ' שבתו' שמברר ברורי נוגה כו'. כי הנה מ"ש כולם בחכ' עשית היינו רק בחי' צמצום החכ' האלקי בשביל התהוות בריאה יש מאין כלבד כמו ויאמר אלקי' יהי אור יהי רקיע וכה"ג ככל המאמר' שנק' חכ' שבמאמר' הללו כמו בחי' שכל המלוכש בעשי' או דיבור חצונני, וכמ"ש בזהר לאו אורחי' דמלכא לאשתעי מילין דהדיוט' שהן יו"מ, וכמ"ש אדם לעמל יולד וא' במדרש איני יודע אם לעמל שיחה, פי' עמל שיחה הן יו"מ בכלל ובפטי' פרטיהן שנק' שיחה בעלמא (וכמ"ש מגיד לאדם מה שיחו לאדה"ע מגיד כו', ומתחילה א' יוצר הרים חו"ב ובורא רוח בחי' המדות דאדם ואח"כ מגיד לו מה שיחו אחר הבירורי' ע"י שם מ"ה ואפי' שיחה קלה כו' דנשים דעתן קליה בחי' הי"ג דאימ' בלבד שבין איש לאשתו דמ"ה מברר לבין כו'), ופי' עמל תורה הוא מה שבחכ' שבתו' אתברירו ע"כ נק' עמל תו'. ויובן זה עדימ' גזירות מלך ב"ו שגוזר ואומ' דבר מלך לעשות כך וכך שאינו רק כמו שיחות דברי' בעלמא בלתי טעם ודעת נגלה לחכמי' כלל מדוע מצוה המלך כך וכך ולא כך וכך, אך המלך בעצמו יודע הטעם והשכל הגנוז בציווי זה והוא בחי' חכ' דמלוכש בדיבור ועשי' חיצוני, ולמעלה הוא מ"ש

שבחכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

להבדיל בין טמא לטהור: שמיני יא, מן (שם): הטמא ובין הטהור — אבל כ"ה גם לקמן ע' שמו. ספר המאמרים תקסי"ח ח"א ע' ת. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתסו. ושי"ג.

דמ"ה מברר בין: נסמן לעיל ע' סב.

ויאמר אלקי' יהי אור יהי רקיע: בראשית א, ג. ה.

לאו אורחי' דמלכא לאשתעי מילין דהדיוט' . . יו"מ (י"ד מאמרות): ראה זהר בהעלותך קמט. ב.

אדם לעמל יולד . . לעמל שיחה: נסמן לקמן ע' קלה.

מגיד לאדם . . יוצר הרים . . ובורא רוח: עמוס ד, יג (שם): ומגיד, אבל כ"ה גם בויקרא רבא פכ"ו, ז.

ראה גם לקמן ע' קלה.

ואפי' שיחה קלה . . שבין איש לאשתו: ראה ויקרא רבא שם. כלה רבתי רפ"ג. תגיגה ה, ב. רמב"ם הל'

דיעות פ"ה ה"ד.

דנשים דעתן קליה: שבת לג, ב. כ"ה בכ"מ. קלה' — ראה עין חיים שער הכללים פ"ו ובאור זרוע

למהר"ם מפארוש (ירושלים תשמ"ז כא, א) שם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלו. ושי"ג. לקוטי שיחות תוריע

ח"ו ע' 149 הערה 14.

כולם בחכ' עשית בחי' חית שביו"מ שנק' עמל שיחה כו' וד"ל. אבל בחי' עמל תו' הוא מה שבחכ' שבתו' אתברירו, והענין הוא עדי"מ הנ"ל באותו שכל וטעם הגנוז בציווי זה של המלך שנק' חכ' שבעש"י ודיבור, הנה ודאי גם זה השכל נלקח ממקור ושרש כללי, והוא מבחי' כח חכ' העצמי שמשם נמשך כל פרטי החכ' בכל אשר יגזור ואמר ועושה כו', וכנ"ל דהא בהא חלי' בבחי' הקטנות והגדלות כו'. ולמעלה היינו בחי' ח"ע הנ"ל דאורייתא נפקת משם, ופי' נפקת יוצאת לחוץ הוא בחי' המשכת ח"ע בחי' חכ' שביו"מ לברר בחי' חכ' שבעש"י, והן הנה ענין הלכות שבתו' ששרשו בח"ע דוקא ויצאו למטה בבחי' ח"ת לברר ברורים לאהפכא חשוכא כו' להבדיל בין טמא כו' כנ"ל, והוא הנק' עמל תו', פי' תו' למעלה הוא בחי' ח"ע העצמי ומה שיוצאי' למטה לברר בירורי' נק' עמל תו' ויגיעה, כמו שבאדם מה שמייגע בחכ' העצמי לתקן איזה דבר שבא כדיבוריו ובמעשיו נק' עמל כמו לתרץ קושי' שהקשו על דבריו וכיוצא או לתקן דבר המקולקל, ולמעלה הוא בחי' התיקון דתהו שנפלו למטה כו' וד"ל. וזהו כל עיקר ענין התו' שירדה למטה ונתלבשה בדברים גשמי' דוקא משום דבחכ' שבתו' דוקא אתברירו דהיינו בבחי' ח"ע שנתלבש בחי'ת. ובה מתורץ הקושי' דלעיל דהלא הביורורים הוא בחי'ת והתו' בח"ע, דאדרבה היא הנותנת דאורי' מח"ע נפקת ע"כ באה בהתלבשות בחי'ת לברר בירורי' כו' וד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ מה שמצינו שכל התו' לא נתנה רק ע"י משה דוקא ולא ע"י אחר, שהרי נא' ובלב כל חכם לב נתתי חכ' כו' וכמ"ש יהיב חכ' לחכימין דהיינו מי שיש בו בחי' ח"ת להיות ביטול היש לאין ע"י התו' הקב"ה נותן בו ח"ע הנ"ל שלמעלה מבחי' הביורוי' כו'. אך הענין הוא משום דבמשה נא' בו מן המים משיתיהו מבחי' מים עליונים שמבחי' ח"ע הנ"ל וכמ"ש ונחנו מ"ה מ"ה ממש כו' וע"כ ע"י יוכל להאיר אור ח"ע בחי'ת לברר בירורי' ע"י התו' להיות ביטול היש לאין לאהפכ' חשוכא כו', וגם שבלב כל חכם לב בחי'ת ח"ע הנ"ל היינו ע"י משה דוקא לפי שנשמתו מבחי' ח"ע העצמי הוא שנותן כח ועוז להיות חכם לב בבחי' הביורורים שבחכ', וכך הוא בכל ענין הביורורים שבחכ' שבתו' למטה אינו רק ע"י משה דוקא מטעם זה, וכמו ענין ויך את הסלע במסיהו פעמיים כו' וד"ל. [וזהו] שבזמן [מית] חזר ונעשה חיבור והמשכה ממים עליוני' דח"ע שהן בחי' הלכות שבתורה שירדו

שוריה ובכל: לפסקא זו ראה לקמן ע' קלח ד"ה: ובכל.

ובלב כל חכם לב נתתי חכ' . . . יהיב חכ' לחכימין: נסמן לקמן ע' קלט.

מן המים משיתיהו: נסמן לקמן שם.

ונחנו מ"ה: נסמן לעיל ע' כב.

שוריה חכט — בוד"ח ח"ע: אצ"ל: בחי'ת נתתי ח"ע.

ויך את הסלע במסיהו פעמיים: חוקת כ. יא. ראה לקמן ע' קלט וע' קנ.

שוריה וכמו — שבזמן: מכאן נדפס מגוכי"כ.

למטה בח"ת ד" מאמרו' שנק' מים תחתוני' ונתאחדו מים עליוני' במים תחתונים כמו שהיה קודם ההבדלה דרקיץ שהי' בחי' ח"ת נכללת בח"ע כנ"ל.

(אך מ"מ יש הפרש ביחוד זה בכי' דברים הא' שקודם הבריאה הי' יחוד ח"ת בח"ע בבחי' עליי' והתכללו' מלמטה למעלה שזהו כמשל התחתון העולה אל מקום העליון וע"י מ"ת הרי ירד אור מח"ע לח"ת לברר כניל שהוא בחי' יחוד ח"ע בח"ת בענין ירידה מלמעלה למטה כמשל העליון שיורד לגבי התחתון כו', והבי' דמה שירד מח"ע למטה בשביל הברורי' הוא הנק' נובלות חשימ' בלבד שיוציא' להו"ץ כמ"ש כי הנה ה' יוצא ממקומו העצמי כדי לברר ברורי', וע"כ אור ח"ע שבח"ת לברר נק' עמיל תוריה ולא תורה עצמה כניל להיות שירדה ח"ע להתלבש בדברי' גשמי' כו', משאי"כ חיבור ויחוד ח"ת בח"ע קודם הבריאה הרי הוא בבחי' ח"ע עצמה שנק' חשימ' או תורה של מעלה קודם שיוצאת ונמשכת למטה לברר כו', וכניל בפ"י אורי' מח"ע נפק"ת שזהו כמ"ש הנה ה' יוציא כו'. אך הגם דלכאורה יש יתרון מעלה ביחוד מים במים שקודם הבריא' ליחוד דמים במים שבמ"ת בכי' דברי' הנ"ל, שבודאי עליי' התחתון לגבי העליון יותר מעלה מירידת העליון שאינו יורד רק מבחי' חיצוניתו כו', אבל האמת אינו כן דא"כ מה זה שאנו מוצאי' מעלה יתירה במ"ת יותר מקודם הבריא' עד שאמרו תנאי הי' להקדביה כו' אם יקבלו ישראל כו' וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו שהוא רק בשביל התורה כניל, ולפי הנ"ל קודם הבריא' הי' יחוד יותר עליון דח"ע וח"ת כו'. ועוד יקשה האיך יוכל להי' היפך המאמר דיהי רקיע בתוך ויהי מבדיל כו' מאחר שכבר נעשה רקיע המבדיל א"א שיבוטל מציאותו וא"כ האיך חזר ונעשה חיבור והמשכה ממים עליוני' במים תחתוני' בשעת מ"ת אחר שיש רקיע המבדיל ביניהם כו'. אך הענין הוא דגם שבאמת ירידה גדולה היא לבחי' ח"ע לצאת למטה לברר כדברי' גשמי' ונק' נובלות חשימ' כניל אבל הרי ידוע דירידה זאת צורך עלי' היא דהיינו שע"י בחי' הירידה לברר נתעלה בחי' ח"ע בפנימי' יותר במקור חוצבה באי"ן האמיתי' וכמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא (דקאי על כל בחי' חכמ' עד בחי' חכמ' דא"ק) [יו"ת] מכם שהיתה תחלה טרם שירדה למטה לברר כו', והטעם הוא כי בחי' כח הברור הזה דח"ע שרשו במקור החכמה יותר מגוף ח"ע. ויובן זה עדימ' הידוע שכל מי שהוא חכם יותר בעצם פנימי' כח חכמתו יוכל יותר להשפיל

שו"ה נאן: ראה גם לקמן ע' קמ ואילך.

כי הנה הי' יוצא ממקומו: ישע"י כו'. כא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפ. וש"נ.

תנאי הי' להקדביה . . . אם ישבנו ישראל: ראה שכת פח, א.

ה' קנני ראשית דרכו: משל ה, כב.

דיה רקיע בתוך ויהי מבדיל: בראשית א, ו (כדילוג. וכ"ה לקמן ע' קד).

והחכמה מאי"ן תמצא: איוב כח, יב. ראה גם לקמן ע' קמא.

א"ע למטה מטה לתקן כל טעות ולהסיר כל סיג בעיון ודקדוק גדול ביותר כמו לתרץ כל קושיא וטעות זך ביותר ולהבחין בין טוב לרע בתכלית הדקדוק, משא"כ מי שאינו חכם כ"כ אינו מבחין בדקדוק כ"כ ואין ביכולתו לתקן כ"כ כו' וזהו שחכמתו עמדיה לו כו', שכח זה נמשך מפנימי החכמ' ביותר ממקור גופו של השכל שבמוחו טרם ירדתו לברר ולתקן כו', ואדרבה לפי ערך כח ההבחנה והבירור שעשה בחכמתו כך נותנין לו השפעת חכמה לעצמו, וכמ"ש ירב חכמתא לחכימין וכן בלב כל חכ"ם ליב נתתי חכמי' דגם שכבר הוא חכם אך לפי ערכו בעבודת חכמתו לברר ולתקן ולהפוך י"ש לאיין כנ"ל כך לפי ערך נמשך לו תוספת אור חכמה לעצמו, ונמצא מאחר שתלוי תוס' אור דחכמת עצמותו בעבודת חכמתו לתקן ולברר כו' מזה יש הוראה גמורה דרש ומקור זה הבירור והתיקון הוא למעלה ממקור חכמתו הקודם עד שעיין ניהוסף לו במקור חכמתו תוס' מרובה כו' דאל"כ האיד תולה עיקר בטפל כו' וד"ל. וכמ"כ יובן למעלה בחכמ' שבתורה לברר שגם שנק' נובלות חשימ' זהו לשבח משום דרש זה הבירור הוא בפנימי ח"ע יותר, והוא ענין עמ"ל תורה ששרשו יותר נעלה מגופה של תורה עילא' שנק' ח"ע, וזהו שהי' תנאי כו' שאם יקבלו התורה בבחי' בירורי' דנוגיה לאהפא כו' הי' יותר נעלה מיחוד ח"ע שלפני הבריא' מפני שירידה זו עליי גדולה היא לח"ע, וכן מ"ש ה' קנני כו' דוקא בשביל התורה לברר, וא"כ בחי' חיבור ויחוד דח"ע בחי' לברר גם שהוא ירדת עליון בתחתון יותר נעלה מעליי התחתון לעליון. וזוהו מתורץ ב' קושיות הנ"ל, דגם הרקיע לא נתבטל מציאותו כי גם בשביל הבירור צריך להיות הבדלת רקיע משום דיציאה וירידה זו לברר הרי הוא במקום המתברר דוקא שהוא דבכרי' מוגבלי' מאין ליש שנתהוו מחי' אחר הבדלת הרקיע דוקא מטעם הנ"ל, וגם מצד עצם ירידה זאת דח"ע כדי לתקן כמובן במשל הנ"ל הרי צריך לבחי' צמצום ההעלים עצמו ח"ע, וזהו הנק' תורתו אומנתו כלי אומנו' לתקין ולברר כו' שצריך להעלים א"ע בלבוש דבר המתברר דוקא כמו האומן שלובש א"ע בבגדים השייכי' לאומנתו כמו שאמר בגד"י שבשל בהן קדרה כו'. [וזהו] מ"ש בתורה שקדמה לעולם ואהי' אצלו אמוין אמוין פדגוג כו' דבריאית העולמו' לא הי' רק בשביל התורה לברר דוקא ששרשו יותר נעלה מתורה עצמו ע"כ מ"ש ואהי' אצלו אמוין הוא לשבח דוקא יותר על מעלת

שחכמתו עמדיה לו: ע"ד קהלת ב, ט.

ירב זכותא לחכימין: נסמן לקמן ע' קלט.

בלב כל חכ"ם ליב: תשא לא, ו [ושם: ובלב. וכיה במיסקא שלפניו ושלאחיז. ראה לקמן ריש ע' רצה].

נובלות חשימ' זהו לשבח: נסמן לקמן ע' רסט.

תורתו אומנתו כלי אומנו' לתקין ולברר: שבת יא, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכב

ובנהנסו שם.

בגדי שבשל בהן קדרה: שבת קיד, רע"א.

ואהי' אצלו אמוין פדגוג: משלי ח, ל. בראשית רבא בתחלתו.

עצמותה כו' וכמ"ש והחכמ' מאי"ן תמצא ומ"ש ה' קנני ראשית דרכו הוא בשביל הברור' דוקא. וזהו יהי רקייע בתוך המיים כו' גם בענין הברור' שצריך להי' הבדלה בין ח"ע לחית ע"י הרקייע שהוא צמצום ח"ע למטה כדי לברר כו' ודיל'.

וזהו [חכמות] בחוץ תרונה דמשמע שבי' החכמות ח"ע וחית הנ"ל שניהם ירדו למטה בחוץ, וזה פלא לכאורה דבשלמ' בח"ע שייך ל' ירידה לחוץ ממקומה העליון למטה בעולם הנפרד אבל חכמה הב' בח"י חית כבר היא בחוץ בעולם הנפרד כמ"ש כולם בחכמיה עשיית כנ"ל. אך הענין הוא דלא קאי בחית שכולם בחכמ' עשית אלא על בח"י חכמה שבתורה שרשה בח"ע דוקא כנ"ל שלמעלה מן הרקייע ויצאה לחוץ כמ"ש הנה ה' יוצא ממקומו כדי לברר, וביורר זה הוא בא מבחי' פנימי' ח"ע יותר, אך מ"מ הרי ירד למטה במקום המתברר ונק' בשם חכמ' תתא' ע"ש הביורר בלבד אבל שרשו בחוץ דוקא רק שהוא בח"י נובלו' והיינו בח"י ב"ן דמיה וכמ"ש מה שמ"ו מיה שם בני' הבא בבחי' הביורר'. ונמצא שייך לומר ענין ירידה גם בחית זאת שבתורה לברר מצד שרשה למעלה בח"ע. ומ"ש חכמות ב' חכמ' ולכאורה הרי ח"ע עצמה לא ירדה רק בח"י חיצוני' שבה בלבד, הענין הוא כנ"ל בענין משה שכל התורה ניתנה על ידו דוקא מפני שנא' בו מן המיים משיתהו בח"י מיים עליוני' דח"ע שנותן כח ועוז שיוכלו לברר וכמ"ש ובלב כל חכ"ם ל"ב כו', כך בכללות ענין התורה הרי ירדה גם בח"י ח"ע ליתן כח ועוז לתורה שלמטה שבבחי' חית שתוכל לברר כמ"ש תנו עוין' לאלקי' בח"י ב"ן ואין עוין' אלא תורה שהוא תורה של מעלה שנותנת עוז לתורה שלמטה (ומ"ש למעלה שרקיע מבדיל גם כשביל הברור' היינו לצמצם א"ע לחקן כו' אבל שרש כח בירור זה הוא יורד מבחי' פנימי' כח חכמתו יותר ומפני שירד מבחי' כח עצמותו למטה הרי ירידה זו נק' ירידת ח"ע ומה שיש בכחו לברר הוא בח"י ירידת חית, וזהו חכמות ב' חכמ' ירדו לחוץ כו' ודיל' (ונמצא יש כאן ד' מדרגות ב' בח"ע פנימי' וחיצוני' והחיצוני' שרשו בפנימי' ח"ע יותר כנ"ל ובי' בחית א' מ"ש כולם בחכמ' עשית והב' מה שבחכמיה אתבריר'ו וככללותם נא' יהי רקייע כו').

ומעתה יש להבין מ"ש חכמות בחוץ תרונה רינה זאת מה היא. דהנה פי' בחוץ הוא בעולמו הנפרדי' שנק' חוץ כמו אמצאך בחוץ כו'

ש"ה וזהו: ראה לקמן ע' קמב ואילך.

כולם בחכמיה עשיית כנ"ל: לעיל ע' עט.

מה שמד' מיה שם בניו: [נסמן לעיל ע' כו]. ראה גם לקמן ע' קמג.

מן המיים משחיהו: ראה לקמן ע' קלט. וש"ג.

תנו עוין' לאלקי' . . . ואין עוין' אלא תורה: נסמן לקמן ע' קלת.

ש"ה ומערתה: ראה גם לקמן ע' קמד ואילך.

אמצאך בחוץ: שיר השירים ת. א.

שהוא בחי' הברורי' דנוג'ה שבחכמ' אתברירו ע"י הצדיקים שמקיימי' התו"מ בסור מרע ועשה טוב כו', שזהו ירידה גדולה ביותר מבחי' פנימי' ומקור ח"ע שנתלבש כ"כ למטה בדברי' גשמי' דנוג'ה, אך מבחי' ירידתם של ב' חכמ' הנ"ל נתעלו בבחי' עילוי אחר עילוי למעלה ממקור שרשן למעלה קודם שירדו למטה לברה כו', וזהו תרונה' שהוא בחי' ההעלא' בשיר' כידוע דכל ריני'ה בשיר' הוא בחי' ההעלאה מלמטה למעלה מעלה בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור כו', וכמו ע"ד דוגמת הלוי' בשיר' שהוא מבחי' ההעלאה מלמטה למעלה כנודע (כמו בי"א יב"א בריני'ה נושא אלומותיו שהוא הזריעה שבאה לידי קצירה וגמר המלאכה בתוס' מרובה על עיקר הזריעה שאז ירנן הזורע, כי בעת הזריעה כלה הזריעה ונפסדת בארץ וע"כ הלך ילך ובכה נושא משך הזרע כי לא יודע אם תצמח, אך לאחר שתצמח ויאסף אלומותיו אז בא יבא ברינה לביתו. ונמצא עיקר הרינה על דבר חדש שלא הי' יודע אם ישיגנו אדרכה כו' וכאשר השיגו ע"י יגיעה רבה ע"ז יתכן הרינה, וכן המו"מ שמפור מעותיו ויש חשש שיאבדו וכאשר ירויח יותר ממה שהי' לו בזה יפול ל' שיר' ורינה, וכן בניצוח מלחמה שהי' חשש שיפלו ביד אויביהם וע"י המלחה שהצליחו נצחו את האויבי' ושללו שללם אז יבואו עם השלל ברינה כמו בתופי' ומחולו' שיוצאי' בעלי המלחמה כשמצליחי' וכן יריעו בקול רינה בשעת המלחמה כשגוברי' על האויבי', וכה"ג יובן בכל ענין רינה ושיר' שזהו כאשר יהופך דבר מה מיגון לשמחה ומרעה לטובה כמו הגיסי' בהצלות נפשו' וכה"ג. וזהו הפרש בין רינה לשמחה כמ"ש בזוהר שמחה בצפרי"א דוקא שהוא מצד עצם הטוב והחסיד דבקר' כו' ורנניה ברמשי"א מבחי' הברורי' דנוג'ה לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וכמ"ש ותקם בעוד לילה כו', שזהו כמו האסיפה דתבואה שאחרי הזריעה והרייח באסיפת ממון אחר הפיזור וכמו נצחון מלחמה וכל דבר שנתהפך מרע לטוב וכה"ג, ונמצא שהריני'ה הוא בבחי' העלא' מלמטה למעלה שהוא ענין דבר חדש שהתחתון עולה למעלה, וכמו מי"ם תחתוני' שעולי' קדם מלכא שירוני', וזהו וחסידיך ירנניו בסיבת התהפכו' רע לטוב בבחי' הברורי' דתו"מ והוא הנק' העלא' מ"ן בכלל, וזהו בא יבא ברינה נושא אלומותיו כמ"ש במ"א כפי' מאלמ"י אלומי' שהן בחי' הברורי' דנוג'ה כו' כמו בכלות עבודת האדם מן השדה כשבא לביתו בא יבא ברינה נושא אלומותיו כו' וד"ל). וכמו ענין השיר' בט"ו מעלות שהיו נושאי' את המים מע"ג עד וכו' שהי' בזה ט"ו

רינה בשיר' . . . ההעלאה . . . הלוי' בשיר': נסמן לקמן ע' קמד.

בי"א יב"א בריני'ה: תהלים קכו, ו. ראה לקמן שם.

כמ"ש בזוהר שמחה בצפרי"א . . . ורנניה ברמשי"א: זהו ויחי רכט, ב.

ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.

וחסידיך ירנניו: תהלים קלב, ט.

כפי' מאלמ"י אלומי': ושב לו, ז. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' צט ואילך. ומכילו בתורה אור

וישב כו', א. תורת חיים ושב סג, ג ואילך.

השיר' בט"ו מעלות . . . מעיני: ראה לקמן ע' קמו.

מעלות ועל כל מעלה היו מרנני' בשיר' שבכל עליי ועליי יש שיר ורינה מיוחדת, וענין מספר ט"ו מעלות היינו שהיו או' ט"ו שיר המעלות לנגד בחי' ט"ו יסודו' והן ט"ו וויין דאמת ויציב כו' ודיל. וכמ"כ ענין שיר השירי' שיר על כל השירי' כו' לפי שיש כמה מיני שיר בכמה מיני עליות זו אחר זו עד רום המעלות שנק' שיר על כל השירי' (והוא הנק' שיר פשוט שבבחי' הכתיר שגם הוא עולה כמ"ש דאפי' אור צח כו' אוכ"ס הוא לגבי עלית העילוי, ושיר כפול הוא בחי' העלא' דחויב שנק' שירי'ם ושיר משולש דחביד כו' וכמו שאמר חכמו' הוא נק' שיר כפול דח"ע וח"ת כו').

וזהו חכמו' בחוץ ב' חכמו' הנ"ל ח"ע וח"ת שיצאו לחוץ לברר ברורי נוגה כאשר לאחר ירידתם עולין למעלה בתשלום כל הברורי' שניהם עולין בריני' ושיר דוקא וזהו תרונ'ה, וריני' זאת הוא בחי' ההעלא' מלמטה למעלה מעלה עד אין שיעור כנ"ל והיא עד בחי' ומדרגה שלמעלה משרש מקור חוצבן בתחלת התהוותם והוא ע"י הברורי' דוקא (כמשל הנ"ל באלומות התבוא' שהן בתוס' מרובה שנתעשר הרבה כו', כמו ויזרע יצחק בארץ וימצא מאה שערים כו', או כמשל ריוח מוי"מ שנתעשר מאד כו'). ומלבד תוס' ריות זה הרי ניתוסף בו מעלה יתירה שלא הי' בו קודם הברור, וכמ"ש והחכמ' תח"י בעל"י, פ"י בעל"י דחכמ' הי' לו שיעור ומדה וקצבה בחכמתו, אך כאשר חכמתו עמדה לו למצוא כל טרף מו[נו] או ריוח גדול באיזה עבודה בשדה או בענין מלחמה וכה"ג שבוה נתעלה כח חכמתו ותח"י אותה בחי' נוספת במעלה יתירה, וי"ש והחכמ' בבחי' הברורי' בעל"י תח"ה מטעם הנ"ל ששרש כח הדיבור הוא במקור פנימי החכ' יותר ממקור התהוו' עצם החכמ' דח"י בה והחכמ' מאין כו', וכמ"כ בכל דבר חכמה כשבאה לידי תיקון דבר מה שניתקן דבר מה בחכמה זאת בזאת תתעלה עצם חכ' [זו למעלה ממקור חוצבה בתחלה כו' ודיל] (וכמ"ש במ"א במשל בן המלך [ש]חכמתו עמדה לו כמה שיכול לפרנס א"ע בחכמתו שהוא יותר נעלה מכל חכמתו שלמד בהיותו על שולחן אביו כו'). וזהו תרונ'ה יחדיו ב' חכמות הנ"ל לפי שהעיקר הוא הברור שבת"ת הנ"ל).

ונמצא מוכן מכל הנ"ל דכמו שהי' מים במים חכ' תתא' בח"ע קודם הברור בטרם הבריאה, כך הוא לאחר הברור ובתשלום] הברור

ט"ו שיר המעלות . . . ט"ו יסודו' . . . ט"ו וויין דאמת ויציב: נסמן לקמן שם.
 שיר השירי' שיר על כל השירי': נסמן לקמן שם.
 אור ציח . . . אוכ"ס הוא לגבי עלית העילוי: נסמן לעיל ע' לו.
 ויזרע יצחק בארץ וימצא מאה שערים: תולדות כו' יב (בדילוג).
 והחכמ' תח"י בעל"י: ראה לקמן ע' קמו.
 והחכמ' מאין: איוב כה, יב.
 במשל בן המלך: ראה לקמן שם.

עולה (כח בירור ז) לה לשרשו בח"ע שנתן כח ועוז זה מלמעלה למטה, ואמנם שניהם עולים למעלה ממקור דח"ע עצמו שזהו ה[נקי] רינה ושניהם עולים יחדיו בעילוי זה מטעם המובן מכל הנ"ל. ונמצא מובן מכל זה דכמו שהי' מים במים ח"ת בח"ע קודם הבירור בטרם הבריאה, כך הוא לאחר שנתבררו מים במים ממש, אמנם זה היחוד בעלייתו למעלה ממקור דח"ע עצמה ביחוד עליון הרבה יותר מחיבור ויחוד דח"ע וח"ת בשעת מ"ת שהוא בשביל הבירור מאחר שירידתו צורך עלי' הוא כו' (ונמצא ג' יחודים יש דח"ע וח"ת קודם הבריאה ויחודם בשעת ירידתו למטה ויחודם בעלייתו שעל זה נא' תרונה שמתייחדים בתכלית בבחי' העלאה מלמטה למעלה כו' וד"ל).

[וה]נה מ"ש חכמות בחוץ תרונה ל' עתיד הוא דקאי לעתיד דוקא כאלף הו' שיהי' אז עליות העולמות. כי הנה מבואר למעלה בענין ב' חכמו ח"ע וח"ת שהן בבחי' ירידה צורך עלי' דוקא, וענין הירידה הוא בכל שיחא אלפי שני דהוי עלמא דוקא להיות שבו' אלפי' שנין הללו הוא זמן הבירור בדרך ירידה מלמעלה למטה דהיינו שבחי' ח"ע יורדת בוק' דאצי' המתלבשי' למטה בבי"ע בבחי' ח"ת לברר ברורי' באלף הראשוני' בבחי' החסד ובאלף הב' בבחי' הגבורה כו', ודרך פרט בכל יום מימי השבוע נמשך בחי' בירור פרטי מח"ע דאצי' בבי"ע כמ"ש בע"ח בענין ומרדכי' יצא כו' וכן ענין הקיטע יוצא בק"ב כו' שהוא בחי' יסוד אבא שיורד כמל' שבבי"ע לברר ברורי' נוגה כידוע. ונמצא כל ו' אלפי' שנין הוא בחי' ירידת ח"ע וח"ת למטה כמ"ש חכמו' בחו"ץ כו' כנ"ל, והוא ע"י מעשה הצדיקי' בתו"מ כו' כנ"ל, אך באלף הו' הוא לאחר תשלום כל הברורי' שבו' אלפי' שנין שנקי' חד חרוב אז נא' בב' החכמו' הנ"ל תרונה בבחי' עליי' שאחרי ירידתן כל ו' אלפי' שנין, וכנ"ל בפ' תרונה שהן עולין למעלה ממקור שרשן ומתייחדי' בתכלית היחוד, ונקי' מ"ים במ"ים כמו שהן בטרם שנאצלו בבחי' גילוי אור כו' כמ"ש למעלה באריכו'.

אך הנה גם לאחר שיהי' עליי' לח"ע וח"ת למעלה מעלה באלף הו' הרי גם אז יהיו נשמות הצדיקים שטין ע"פ המ"ים במ"ים הללו דלעתיד, להיות כי נשמו' הצדיקי' למעלה גם מעליי' דב' חכמות הנ"ל עד שהן שטין ע"פ

שו"ה (והנה): ראה גם לקמן ע' קמח.

חכמות בחוץ תרונה: משלי א, כ.

שיחא אלפי שני דהוי עלמא: נסמן לעיל ע' נג.

באלף הראשוני' . . . החסד ובאלף הב' . . . הגבורה: נסמן לקמן ע' קמט.

כמ"ש בע"ח בענין ומרדכי' יצא: אסתר ח, טו. ראה פרי עץ חיים שער (ט) הפורים פ"ה. מאמרי אדה"א

דברים ח"ב ע' שפא. ושיג.

הקוטע יוצא בק"ב: שבת טו, סעי'ב (במשנה). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ט"ע תרצו ואילך. ושיג.

באלף הו' . . . שנקי' חד חרוב: ראה השנה לא, א. סנהדרין צו, סע"א.

שו"ה א': ראה לקמן ע' קמט.

המים מלמעלה כמו ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים כו'. והענין הוא משום דנשמתן של צדיקי' עלו במחשבה בבחי' מחשבה הקדומה בעצמות המאציל בבחי' פנימי' ועצמיו' ממש כו' (וכמארז"ל במי נמליך בנשמתן של צדיקי', ופי' נמליך ברצון הקדום אנא אמלוך כו' הרי נשמתן של צדיקי' למעלה ממחשבה ורצון דאנא אמלוך מאחר שנמליך בהן כו', והוא בבחי' פנימי' המחשבה שבבחי' העצמו' ממש, ואורי"י דמח"ע נפק' שרשה גיכ בבחי' פנימי' חכמתו העצמי' ומ"ש ואהי' אצלו אמוין הוא ענין יציאתה לחוץ להי"ו על ידה כל השתלשלו' דאבי"ע. וע"כ גם לאחר עליי' דב' חכמו' הנ"ל היז עולי' לבחי' פנימי' החכמ' שבעצמו' ממש שלמעלה מבחי' מים עדיין ושם שרש נשמו' הצדיקי' ע"כ הן שטין ע"פ המים דוקא. וזהו שרמו להם כשתגיעו לאבני' שיש טהור אל תאמרו מים מים, פי' אבני' שייש הוא בחי' בין דמיה דחכמ' שנק' אבין א' בן ואבני' שייש הוא במקור פנימי' החכמ' לאחר תשלום הברור שנק' טהורין בבחי' טהירין עילא, ע"כ אל תאמרו מים כי הוא למעלה מבחי' מים דחכמ' מקור הברורין (וגם לא יאמרו מים מים כי כי הן בתכלי' היחוד כני"ל).

וזהו שאמרו שהן שטין ע"פ כו' פי' שטין כמו ע"ד שיטת העוף המורה ע"פ המים ששט בשיטה א' כל שטח המים וכך נשמו' הצדיקי' שטין ברגע א' ע"פ כל בחי' מים העליוני' שלאחרי עלייתן כני"ל. ויובן זה ע"ד דוגמא ממה שמצינו גם עכשיו שיש כח כזה בנשמו' הצדיקי' ששטין בכל התורה כולה, כי הרי בכח השגתם משיגי' כל חכמת התורה כולה שנק' מים עליוני' בבחי' שיטה א', וכמו שא' בווהר על רה"מ סבא שנק' נונא רבא ששט את הים מראשו לסופו כו', וכך כללו' נשמו' הצדיקי' נמשלו ללויתן ששט בסופריו כל הים ברגע א' כו', אך בחי' הלויתן או שאר גוני' ימא רבא הרי הן מובלעי' בתוך ים החכמ' שנק' ימא רבא בחי' חכמ' הקדומ' כו', ולעתיד שיתעלו נשמו' הצדיקי' בשרשן הראשון שלמעלה גם מבחי' חכמ' הקדומ' שרש ההשתלשלו' הנק' מים העליוני' להיות שרשן במחשבה העצמי' ממש כני"ל ע"כ אמר שהן שטין אז ע"פ המים בבחי' מקיף מלמעלה ע"פ המים, שזה למעלה ממדרגת לויתן שגם ששט כל הים ברגע א' אבל עכ"פ יניקת חיותו מן הים משא"כ כמו עוף השט ע"פ המים כו' וד"ל (וכמו מי שהוא חכם גדול ששכלו גדול הרבה מן הדבר המושג שהוא שט בכח שכלו על

ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים: בראשית א. ב.

במי נמליך בנשמתן של צדיקי': ראה לקמן ע' קג.

טויה במחשבה — ממש: אצ"ל: ממש.

ואורי"י דמח"ע נפק' . . . ואהי' אצלו אמוין: נסמן לעיל ע' נב. משלי ה. ל.

כשתגיעו לאבני' שיש טהור: ראת תגיגה י. ב. לקמן ע' קג.

טויה וזהו: ראה לקמן ע' קנא.

שאי' בווהר על רה"מ סבא: ראה לקמן שם. ושיב.

אותו המושכל המצומצם בבחי' המקיף מלמעלה, משאי"כ להיפך כששכלו קטן מאותו המושכל שאז נבלע כח שכלו ונכלל באותו השכל כו'. ונמצא דמה שנשמו' הצדיקי' שטין ע"פ המים לאחר העלי' שלהם כניל הוא למעלה ממדרגת העוה"ב, כי העוה"ב נברא ביו"ד דחכמ' והעוה"ב הוא בחי' מי"ם דבינה שמקבל מחכמ' כידוע בענין אך מעיין ובור מקויה מים כו', והיינו מה שאמרו צדיקי' יושבי' ונהניו מזיו השכינה בלבד שהוא בחי' השגה דינה שבשכינה העליונה בחי' מל' דאי"ס אבל לא בעצמו' חכמ' המאציל קודם שיב[א] לבחי' השפעה כלל שהוא למעלה מבחי' מי"ם (כידוע בענין אמיר אויר מי"ם רקיע כו' כמ"ש במ"א), ומה שא' שהן שטין ע"פ המים היינו למעלה גם מיו"ד דחכמ' שנברא בו העוה"ב. והענין הוא כי העוה"ב אינו רק קבלת שכר על הברורי' דו' אלפי שנין, אבל עליו' דנשמות הצדיקי' הוא לאחר קבלת שכר על הברורי' שזהו למעלה מבחי' הברורי' ואז אין התורה נקי' מי"ם כלל, ע"כ הן שטין ע"פ המים, והיינו שישגו אז הצדיקי' לבחי' פנימי' התורה כמו שהיא בעצמו' המאציל ממש שלמעלה גם מבחי' עלי' דמים עליוני' הנ"ל לעתיד מטעם הנ"ל וד"ל.

ואחר כל זה יובן לשון המדרש דלעתיד יעשה הקדביה כנפים לצדיקי' ככנפי שרפים ויהיו שטין ע"פ המים כו'. להיות ידוע שהנשמות ירדו למטה מטה מאד והוא בבחי' הגבלה בהשגה מוגבלת מאד, ומה גם בהיותה בעוה"ז ככלי חומר הגוף, אך להיות שעי' נשמות הצדיקי' שבעוה"ז שמקיימי' תו"מ בהן ועל ידן דוקא נשלם בחי' הברורי' שבחית' שרשה בח"ע כניל באריכות, ע"כ אמר שלעתיד יעשה לנשמות הללו כנפיים שעל ידן יוכלו להתעלות מעלה מעלה ברום המעלות כי"כ והוא להיות שטין ע"פ המים העליוני' שעולין לאחר תשלום הברורי' שבחכמ' כניל.

אך למה כנפים דוקא וכנפי נשרים דוקא, הנה ידוע בענין בחי' כנפי השכינה שהוא בא מבחי' ברורי' דנוגה שהם כמו נשמות הגרים שנכנסו' תחת כנפי' השכינה דוקא, כמו עדי"מ נוצות הכנפים שהן לבוש נפרד חיצוני שנעשה רק לתועלת הגבהת הגוף באויר או לפרוש כנפיו על הנכנסים תחתיהם, ולהיות שהגרים הן ניצוצו' קדושי' שנפלו כע' שרים דנוגה

שריה מאותו — ונמצא: ראה לקמן ע' קנב.

העוה"ב נברא ביו"ד: מנחות כט, ב.

אך מעין ובור מקויה מים: נסמן לקמן שם.

צדיקי' יושבי' ונהניו מזיו השכינה: ראה ברכות יז, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע שפח.

אמיר אויר מי"ם רקיע: ראה זור תרומה קל"ב, ב. קס"ז, א. עץ חיים שער (יא) המלכים פ"ז. מאמרי אדה"א

דבריים ח"ג ס"ע תשעז ואילך, ושי"ג. במדבר ח"ג ע' ארה וע' ארכ.

שריה ואחר: ראה גם לקמן ע' קנד.

המדרש דלעתיד יעשה הקדביה כנפים: ראה הנסמן בריש המאמר.

שו"ד אך: ראה גם לקמן ע' קנד.

נכנסו' רק תחת כנפי השכינ' כו'. וכך לנשמו' הצדיק' שמהותן העצמי הוא מבחי' פנימי' אדם העליון רק כנפים יעשה להם מצד בחי' בירורי' שלהם בקיום תו"מ בעוה"ז דוקא, ועי"ז שטין למעלה ע"פ המים וד"ל. ודוקא כנפי נשרים, דהנה כתיב דרך הנשר' בשמיים שעלייתו למעלה מעלה ביותר וכמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים וכן ישארו על אברתו כו', ולפעמי' כנשר יעיר קינו על גזוליו ירחף, ושניהם אמת דהנה כתיב לפני דפני לארבעתן שבכל א' מהמרכבה יש בחי' פני נשר, והוא להיות כי ידוע דפני אר"י להימין הוא בבחי' קו הימין חז"נ, לפני שור מהשמאל בבחי' קו השמאל בגי'ה, לפני נשר' הוא בבחי' קו האמצעי דתי' והוא ענין בחי' הרחמים שנק' בריח התיכון העולה עד פנימי' הכת"ר, וז"ש דרך' הנשר' בשמיים בבחי' מקיף דכתר כו' ששם נק' רחמים רבים כי אור הכת"ר כולו רחמים פשוטים כו', וז"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים דוקא בבחי' רחמי' הפשוטי' העליוני' ועל כנפי נשרים דוקא, כי מה שדרך הנשר עולה בשמיים הוא ע"י הכנפים שתועלתן להגביה מאד נעלה, והוא ע"י בחי' רצוא ושוב שבמדת הרחמי' לעורר רחמי' מלמטה ולהמשיך רחמים מלמעלה שלפי ערך השפלו' כך תפול התעוררו' רחמי' מלמטה ולפי ערך הרוממו' כך ערך המשכת הרחמי' מלמעלה, וכמו מחי' מתיים ברחמי' רבים כו' כמ"ש במ"א, ובכנפי נשרים יש בחי' הרו"ש ביותר מכל העופו' כי הנשר רחמני ביותר על בניו מכל העופות כנראה בטבעו שמגודל רחמ[נו]חו ישא בניו וגזוליו על אברתו מלמעלה ולפעמי' על גזוליו ירחף שפורש כנפיו עליהם ומכניסם תחת כנפיו, שבזה יש ב' הפכי', שכאשר ישאם על אברתו צריך להגביה כנפיו להיות פרושות למעלה דוקא וכאשר יכניסם תחת כנפיו מלמטה צריך להשפיל כנפיו ולכופפם עליהם, והענין הוא כידוע דכאשר צריך לשומרם מן החום של השמש על גזוליו ירחף וכאשר ישמרם מן החץ הבא מלמטה או ישארו על אברתו, וכל א[לה] רק מטבע הרחמי' אם בהעלא' למעלה לנשאם על אברתו להצילם מן החץ אם בדרך השפלה למטה לשומרם מחום השמש, וזהו ב' הפכי' שיש בכנפי נשרים בהעלא' בתכלית ובהשפלה למטה ביותר.

ובדוגמא זאת בבחי' הרחמי' העליוני' שהוא בבחי' פני נשר שזהו מ"ש דרך הנשר' כשמיים למעלה מעלה כמ"ש ישארו על אברתו להעלות לנשמו' ישראל למעלה מעלה עד בחי' פנימי' אור א"ס שבשמיים עליוני' בחי' הכת"ר [כו'] וכמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ממש, וכן בהיפך כתיב בדרך ירידה על גזוליו ירחף לשומרם

דרך הנשר' בשמיים . . . ואשא אתכם על כנפי נשרים: משלי ל, יט. יתרו יט, ד.
ישארו על אברתו . . . כנשר יעיר קינו על גזוליו ירחף: האוינו לב, יא.
ופני נשר לארבעתן: יחזקאל א, י.
מחי' מתיים ברחמי' רבים: ראה לקמן ע' קנו.

לכנ"י בבחי' מקיף חיצוני מיניקו' החיצוני' שנמשל לחץ כמו חץ יעוף יומם כו', והן ב' הפכים שבהעלא' הכנפי' וירידת הכנפי' שהוא בחי' מקיף העליון שיורד להיות' מקיף חיצוני בבחי' ירידה, והא בהא תליא, והוא בחי' מקיפי' דאימא דפריסת גדפהא על בנין כידוע בענין ופרוס עלינו סוכיט שלמך, והוא הגק' כנפי' השכינה כניל, והוא בחי' רוי"ש שבכנפי' נשרים ביותר מכל להיות שרשו בקו האמצעי שעולה יותר למעלה ויורד יותר למטה כמיש מבריש מן הקצה לקצה משא"כ בבי' הקוין דימין ושמאל כו', וע"כ יש בחי' פני נשר בכל א' מהמרכבה לפי שבי' הקוין עולין גם הן דרך קו האמצעי כו', וזהו ופני נשר לארבעתין כו' ודיל. וזהו שיעשה לנשמו' כנפי נשרים דוקא כדי שיעלו בתכלית העילוי [כנ"ל], והוא מצד בחי' הברורי' שלהם שהוא למטה ביותר הוא שעולה למעלה ביותר, כמו מחיה מתיים רפ"ח ניצוצי' שנפלו בז' מלכ"י שמתין כו' ברחמי" רביים דוקא מטעם הגיל, וכן ענין ברחמי"ך הרביים דוקא רח"ם עלינו כו' ו[דיל].

אך הנה יש להבין בזה למה הוצרך לעשות לנשמו' כנפי' והלא כנ"י נק' בניי כמיש בניי"ם אתם וכמו אימא דפריסת גדפה"א כו' או ישאהו על אברתי' שאז הן למעלה מן הנשר עצמו (וכטבע הרחמ[נות] שיוכל להפקיר א"ע, וכמו על גזוליו ירחף לקבל בעצמו החום ולא יכה החום בבניו וכן ישאהו על אברתו מפני החץ לקבל בעצמו החץ וכה"ג, וכך למעלה בכנ"י שנק' בניי כתי' המו מעי לו רחם [ארחמנו כו'] יותר מעצמותו כבי' ע"כ אמר כנשר כו' על כנפי' נשריים וכה"ג). אך הענין הוא עד"מ מנשר הגשמי הנה מ"ש ישאהו על אברתי' היינו כשכניו קטנים ביותר ואין להן [כנפיים] עדיין לפרוח [בגובה כ"כ] וכן על גזוליו ירחף היינו כשהן קטני' מאד, אבל כשיגדלו ויש להן כנפי' גדולים כמוהו ממש אז המה מעצמם ישמרו א"ע בכנפיהם ואין הפרש כלל [לבניו שהן בדומה לו ממש ולא יתעורר] ברחמי' עליהם כי א"צ שמירה שלו מאחר שהן כמוהו ממש. וכך יובן למעלה בכנ"י שנק' בניי בזמן יצי"מ שנא' הבן יקיר לי יליד כו' בבחי' [הקטנו' ביותר ואז נא' ואשא אתכם על כנפי נשרים] וכן ישאהו על אברתו למעלה הימנו כבי' וכן על גזוליו ירחף [כו'], אבל לעתיד יתעלו כנ"י להיות בבחי' הגדלות בתכלית העילוי בדומה [לאב כמו מה שמו ומיה שם בנו שנק' אדם אדמה לעליון ממש כו'] הרי לא יצטרך אז לשאת אותם על אברתי' כי יהיו שטים למעלה בכנפיהם מכה עצמם כמיש דרך הנשיר בשמי' כו' וא"צ שמי[רה]

חץ יעוף יומם: ע"פ תהלים צא, ה.

דאימא דפריסת גדפהא על בניו . . . ופרוס עלינו: נסמן לקמן ע' קנה.

מבריש מן הקצה לקצה: תרומה כו, כח. ויקהל לו, לג [ושם: אל הקצה].

בניי אחס: ראה יד, א.

המו מעי לו רחם: ירמי' לא, יט.

הבן יקיר לי יליד: התחלת הכתוב המו מעי [בדילוג].

כלל. וזהו שיעשה לנשמות כנפי נשרים ויהיו שטים ע"פ המ"ע] דח"ע לאחר העילוי גם שהיו נשמו' הללו תחלה בבחי' הקטנוי דח"ת לברר בירורי' בעוה"ז אך עי"ז דוקא נעשה [לה]ם כנפי]ם גדולים בתשלום הבירור עד שיהיו שטים ע"פ המים עצמם כו' וד"ל. ושרש] הנשמות רק מח"ע [דטיפת אבא, וכ]אשר שטי"ן ע"פ המים דח"ע הוא בתכלית העילוי]וי במקור דח"ע כנ"ל, ואעפ"כ מד]ריגה א' הוא עם מ"ש ישאהו על אברתו למעלה מעלה שהן על אברתו למעלה בבחי' הקטנות מאד (כשהן שטי"ן מעצמם למעלה מעלה הוא בבחי' הגדלות ביותר כו').]

בעז"ה שבת פ' נח תקעז"ח לפ"ק

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים ה' בדורותיו את האלקי' התהלך נח. להבין ענין ב"ם נח תולדות נח ונח איש צדיק תמים, וגם שהלא ידוע ההתורה היא נצחית, והנה מבואר בס' הקבלה שתיבת נח הוא הדוגמא דלעתיד. ולהבין כ"ז צריך להקדים שיש ב' בחי' יחוד פנימי ח"יב ושם הוא החסדי' מכוסים והוא בחי' עה"ח ואכל וחי לעולם שאין מזה הסתעפות רע כלל, ויחוד היצוני' ח"יב בחי' חסדים מגולים והוא בחי' עה"ד טו"ר, דהיינו המדות שנתהווים משכל הוא בחי' עה"ד כו' אבל כמו שהמדות הם בשכל הוא בחי' עה"ח כו'.

ולהבין זה צ"ל מה שכתוב ועמך כולם צדיקים צדיקי' לשון רבים ב' צדיקים צ"ע וצ"ת, פ"י שרש הנשמה שלמעלה נק' צ"ע והנשמה שבגוף נק' צ"ת, ובנח כתי' כי אותך ראיתי צדיק לפני כו' בחי' צ"ע. והנה כתי' נר ה' נשמת אדם כו', הענין הוא כי הנה הנשמה כמו שהיא למעלה לא שייך לומר בחי' ביטול לאין שהרי היא בחי' אלקות ממש אלא הנשמה שבגוף ששייך לומר בחי' ביטול לאין הוא בחי' חכ' שבנפש האלקי' בחי' כח מ"ה,

אלה תולדות נח: נמצא בנ"ך א' = 523 רמ, ב. ב' = 974 קמ, ב. ג' = 2007 קסז, ב בכתרת: בעז"ה שבת פ' נח. ד' = 2026 שמא, ב בכתרת: בעז"ה שבת פ' נח. ה' = 2030 ע' נב בכתרת: בעז"ה שבת פ' נח תקעז"ח לפ"ק.

המאמר נעקף מנ"ך ב ובין אר"חיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מנ"ך א' ובך ה'.

בנ"ך 974 באים שלשה מאמרים זה אחר זה בדי"ה אלה תולדות נח (שנים מהם נדפסים כאן), והם: א) אלה תולדות נח, ונרשם עליו: ביה שבת פ' נח תקע"ח (ראה לקמן בהוספה) רשימת המאמרים לפ' נח. ב) מאמר דין. ג) ד"ה אלה תולדות נח . . . כאשר נשבעתי. בנ"ך 523 נמצאים רק שנים ממאמרים הנ"ל ובשינוי הסדר, והם: א) הנרשם לעיל (בנ"ך 974). ב', ב) הנרשם לעיל. א' ונרשם עליו תקע"ח, כנ"ל. בנ"ך 2030 ישנם שנים מהמאמרים הנ"ל, והם: א) הנרשם לעיל (בנ"ך 974). ג', ב) הנרשם לעיל. ב' ונרשם עליו תקע"ח.

אולי גם מאמרי ה"י (דנ"ך 974) הוא גם משנת תקע"ח.

אלה תולדות נח: נח ט.

דהתורה היא נצחית: ראה תניא פי"ז. קונטרס אחרון לתניא ס"ה. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' פ. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תפא. לקוסי שיחות יוגש כרך ה ע' 241 הערה 14. שלח כרך יג ע' 39 הערה 3.

שתיבת נח הוא הדוגמא דלעתיד: ראה גם לקמן ע' קב.

ואכל וחי לעולם: בראשית ג, כב.

ועמך כולם צדיקים . . . ב' צדיקים: ישע"י ט, כא. ראה גם לקמן ס"ע רצז. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקסו. ושי"ב. ח"ד ע' אתקו. ושי"ב.

כי אותך ראיתי צדיק לפני: נח ז, א.

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז.

חכ' . . . כח מ"ה: נסמן לעיל ע' ח.

דהיינו ע"י התבוננות בחי'ע איך שהעולם נהווה מאלקות או למעלה מזה בענין התהוות אצ"י מהמאציל ומקרב אל השכל כמארו"ל כשם שהנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם כו' שהוא מדמיון חיות הנפש בגוף או ממשל הדיבור שבאדם כמ"ש בדבר ה' [שמ"ס] כו' ונתפעל מזה, ולא כמו שהעולם קוריו להתפעלות שהוא בחי' רשפי אש כי בחי' כזאת אינה רק לפי שעה ואחר זמן חולפת ועוברת אלא המכוון של התפעלות זאת היא החוש (ונק' דער הער), והוא בחי' הביטול, ולא [פ"י] ביטול הוא שנתבטל מהעולם אלא פ"י הביטול הוא הזוה ממקומו הראשון, וחוש זה הוא מצד הנשמה, ומצינו זה גם במדריגה נמוכה שהוא הבעי"ת שאחר עשיות העבירה מיד יפול אל לבו מרירות על העבר והוא בחי' ביטול והזוה ממעמדו ומצבו הראשון, והוא מצד הנשמה שהרי מי שאין לו נשמה לא יגיע ללבו מרירות כלל או בענין התפעלות הנ"ל שהרי עכ"ם גם שיתבונן בזה ויעמיק [ב]זה לא יתפעל כלל, אלא חוש זה הוא מצד הנשמה כי הנשמה נלקחה מאלקות לכן מתפעלת מאלקות כמו טבע גם מהקיצור כלא התבוננות כמו רבון העולמים ואדוני האדונים כו' ואחה מחי' את כולם כו' מצד בחי' מ"ה שבנפש, אלא שההתבוננות הוא רק החיזוק לזה אבל חוש זה יש אצל כאורא כלי התבוננות כלל, רק שיש בזה חילוקי מדריגות שיש [מ"י] שיש לו נשמה דביאה ויש שיש לו נפש דעשי' לבד שזה שיש לו נשמה דביאה מתפעל יותר לעומק ומי שיש לו נפש דעשי' אינו מתפעל לעומק כ"כ, אבל איך שהוא הוא מצד הנשמה חכמה כ"ח מ"ה כו' בחי' ביטול כו', והי' כמשל מי שרואה את המלך פתאום שאין שייך לומר שנתפעל כרשפי אש אל המלך אלא הוא אז בבחי' ביטול מעצמותו מאחר שרואה את עצם המלך, ונק' בשם נקודת החכ' נקודה בהיכלא כו' ובחי' פנימי' בינה הוא בחי' עומק המושג והוא בחי' התמצית. והענין יובן עפ"י משל אדם שלומד איזה דבר גם שנפל לו ההשכלה מ"מ לא יוכל להסביר לזולתו עדיין באריכות [הדברים] ואפי' לעצמו ג"כ לא יוכל לסדר באריכות ההסבר אלא שנפל לו בשכלו שבדאי כן הוא והוא בחי' התמצית מכל האריכות, ואחר זמן כמו אחר יום [א] או יומיים יסדר זאת באריכות ההסבר וטעמים, וכמו שמצינו בגמ' ומה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה שתק רב ולא ידע להשיב טעם לדבריו ומאחר שלא מצא טעם לדבר זה מפני מה לא חזר בו אלא שעלה לו בהברקת שכלו

כשם שהנשמה ממלא את הגוף: ראה וקרא רבא פ"ד, ת. ברכות י, א. מאמרי אדה"א וקרא חיב ע' תשצא
וע' תשצה.

בדבר ה' (שמ"ס): תהלים לג, ה.

ואחה מחי' אח כולס: נחמי' ט, ו.

שויה שהוא — חכמה [אד]: ליתא. . . כו' . . . אש: אה: ליתא. א: רשם ציון (לסימו שחסר ?) (ע"ה)ג לא נרשם מאומה.

נקודה בהיכלא: נסמו לעיל ע' א.

ומה בין זה לעגל: ביצה ג, א.

רב . . . לא חזר בו: בספר המאמרים תרנ"ד ע' רפו מצינו: ע' חוס' ב"ב דסיב ע"א ד"ה ומודה דהור ב"י.

שבודאי כן הוא אבל לא מצא עדיין טעם כו', וכמו מיט דביש מיט דביה שזוהו האריכות אבל התמצית בזה הוא הדין הנאמר במשנה. וכמו"כ [יובן] בעבודת ה' שבחי פנימי בינה הוא עומק המושג ולא ההסבר והתבוננות באריכות שזה נק' חיצוני בינה כמשי"ת אלא הוא בחי התמצית כו' ודיל.

וּפְנִימִי בינה מקבל מחכ', והוא הנק' יחוד פנימי חריב והחסדי הן מכוסים דהיינו המדות אינו בבחי מורגש בלב אלא הם מכוסים ונק' בשם עה"ח שמבחי' זו לא יהי' הסתעפות רע, ובחי' חסדים מגולים שמבחי' חיצוני' חריב הוא האהבה אשר מצד השכל, ונק' בשם אהבה נקנה שנקנה מצד השכל שהוא דוקא מאריכות הדברי' והסבר כמי"ש נודע בשערי' בעלה וכל חד לפום מה דמשער בליבי' יש שכל מתפעל ויש שכל מתפעל כו', והוא הכן שאחר התבוננות, ובחי' זאת אינו אלא לפי שעה, כי ידוע שבעת שנולד האהבה מן השכל מסתלק השכל כמשל במור"מ שאחר שהשכיל טיב המרי"מ ונתפעל בבחי' אהבה לעסק אזי אז מסתלק השכל כו', והוא בחי' יש מי שאוהב ומי שאוהבים אותו דהיינו שהם שני מהותים נפרדי' רק שנדבקו יחד לכן יכול להיות חולפת ועוברת אחר זמן כשבא אהבה זרה לידו מאחר שנסתלק השכל והאהבה היא מורכבת ולא עצמיות, ונק' בשם חסדי' מגולים, והוא בחי' עה"ח טו"ר. והענין יובן עפי' משל מחכם ושוטה שהתפרש ביניהם הוא שהחכם ההתחכמות שלו הוא לאמיתו משאיכ שוטה גם כשאומר איזה התחכמות אינו לאמיתו, ועפי"ז יובן גי'כ בבחי' חיצוני' בינה שאינו בבחי' ואמת הוי' כו', וכמו שנראה בחוש באדם כשאומר איזה שכל בהרחבת דברי' יש בזה נובלות אשר אינם שייכים כלל להשכל ואדרבא יכול להיות ההיפוך מהשכל כו' ודיל, משאיכ בחי' פנימי חריב הוא בחי' ואמת הוי' בחי' עה"ח כו'.

וזהו ענין אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים כו', שתולדות נח הוא בחי' חסדי' המגול' כו' ונח צדיק תמים כו' הוא בחי' פנימי חריב, כי נח הוא בחי' יסוד אבא ותיבת נח הוא פנימי בינה והוא בחי' יחוד פנימי חריב,

מיהו משמעות המפרשים כאן והרבה מהפוסקים ולא הור' בי' עי' רא"ש ורמב"ם ה' י"ט פ"ב הא והגמיי שם. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תרנ"ט ע' עד.

וראה גי'כ שבדי' לוחות להרמ"ע מפאנו קרוב לסופו. מאמרי אדה"ז פרישות התורה ח"ב ריש ע' תשכד. ענינים ע' חצר וע' רצט. תורת חיים בראשית טו, א. וירא קו, ד. אמרי בינה שער הק"ש נו, ב. שער התפילין קכט, ג. קלה, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חתטו. במדבר ח"ג ע' תתקס. דב"ט ח"א ע' רנא. דרך מצותיך מצות קידוש החדש ע' 138. אור התורה האתחנן ע' חכד. המשך תעריב ח"א ע' סח וע' רסב. סה"מ תשי"ד ע' 19. תשי"ח ע' 102. לקוטי דבורים ח"א ע' 152 ואילך. לקוטי שיחות אתחנן כרך כד ע' 367.

שורה שנקנה — מאריכות . . י"ש: אה: ליתא.

נודע בשערי' בעלה: משלי לא, כג. ראה זהר וירא קג, ריש ע"ב.

שורה טיב — אז: א: ליתא.

משל מחכם ושוטה: ראה גם תורת חיים נח מה, ד.

ואמת הוי': תהלים קח, ב.

נח . . יסוד אבא: לקוטי תורה הארז"ל בראשית ה, ח. ר"פ נח.

וכנ"ל שנח ותיבתו הוא הדוגמא דלעתיד, כי הנה לעתיד כתי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ מפני שיהי' גילוי אלקות בעולם ולכן יבטלו טורפי' ומזיקי' כמי'ש ופרה ודוב תרעינה הגם שכעת הם מזיקי', וכי'ז הוא מפני שיהי' התגלות בחי' אין ויהי' נמשך בחי' ביטול על כל הברואי' עד שארי' בבקר יאכל תבן הגם שתבן אינו מאכלו כעת וגם כעת הוא מזיק לבקר אבל לעתיד לא יזיק מפני שיהי' נמשך עליו בחי' ביטול, כמו הדוגמא קודם חטא אדה"ר שהי' חיות ובהמות ולא הזיקו זלי' כלל מפני גילוי אלקו' שהי' אז בעולם, וראי' מחמורו של רפב"י שלא אכל שאינו מעושר מפני שהי' מאותן הבהמות בהררי אלף שקודם החטא אדה"ר ולא הי' יכול לאכול שאינו מעושר ולא שלא רצה לאכול מצד הבחירה אלא שלא יכול לאכול מפני בחי' האין שהי' נמשך עליו לפי'ע, וכדוגמא זו הי' לעתיד גי'כ שיהי' פחד ה' על כל הברואי' כמו שאנו או' ובכך תן פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת וישתחוו לפניך כו' שיהי' פחד ה' גם על בהמות וחיות כמו ארי' [ושו'ר] דמרכבה שהוא בבחי' ביטול כו' כמוי'כ יהי' על ארי' ושו'ר גשמי לפי ערכם כו', ותיבת נח הוא גי'כ הדוגמא דלעתיד, אלא שלעתיד יהי' מפני שאת רוח הטומאה אעביר כו' ובתיבת נח הי' עי' רחיצה שמי המבול בחי' מים העליוני' רחצה כל הרע שבארץ ולכן הי' בתיבת נח גי'כ חיות ובהמו' וגם בהמות טמאות וכמי'ש שנים מכל כו' ולא הזיקו זלי' כלל מפני בחי' אין כו', והוא מטעם הנ"ל שנח ותיבה הוא יהוד פנימי' חוי'ב בחי' עה"ח כו', אבל אלה תולדות נח הוא חיצוני' חוי'ב חסדי' מגולים עה"ד טו"ר כו' ויכול להיות ההיפוך מבחי' אין שהוא בחי' יש, וכידוע שיש ד' עולמות אבי"ע ויש בחי' נוגה גם באצ"י כו', וצ"ל איך שייך בחי' רע באצ"י הלא כתי' טהור עינים מראות ברע וארוז"ל טהור אתה לא יגור במגורך רע, אלא בחי'

ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ: זכרי' יג, ב.

ופרה ודוב תרעינה: ישעי' יא, ז. ראה גם תורת כהנים בחוקותי כו, ו. ו. לקוטי שיעות בחוקותי כרך ז ע' 188 ואילך.

שארי' בבקר יאכל תבן: ישעי' יא, ז. סה, כה. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תיא וע' תתמד ואילך. קודם חטא אדה"ר . . . ולא הזיקו: ראה רמב"ן בחוקותי כו, ו. ו. נח ט, ו. ו. רד"ק ישעי' יא, ו. ו. לקוטי שיעות נח כרך כה ע' 30. ושי'.

מחמורו של רפב"י: חולין ז, סע"א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתלד. ושי'. במדבר ח"ב ע' תתמד.

הבהמות בהררי אלף: תהלים נ, י. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקעה. ח"ג ע' אינט. ושי'. במדבר ח"ב ע' תתקלו.

כמו שאנו או': תפלת העמידה לימים נוראים (בדילוג).

שנים מכל: נח ו, יט.

ולא הזיקו . . . מפני בחי' אין: ראה ספר המאמרים עורית ס"ע מו.

יש בחי' נוגה גם באצ"י: ראה תורת חיים נח נא, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעה ואילך. אור התורה נח כרך ג ע' תרא.

טהור עינים מראות ברע: כ"ה בכ"מ. ראה חבקוק א, יג ובמנחת שי שם. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' שמו ובתנ"ש לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תתיא ואילך. דברים ח"ב ע' תיב. ושי'.

טהור אתה לא יגור במגורך רע: ראה שבת קמט, ב.

נוגה דאצ"י הוא בחי' בליטה כמ"ש ופלגשו ושמה ראומה ראו מ"ה שהמ"ה בולט, ובאמת הוא בחי' אלקות ממש ואין בזה תערובת עצמו כלל כמו מה שמרדק ומרנן מחמת שמחת ה' כמו שמחה של מצוה דכתי' עבדו את ה' בשמחה כו' שהוא בחי' אלקות ממש, אלא שהדבר במורגש ויכול להסתעף מזה אח"כ שנעשה קדוש וטהור בעצמו ויקפיד מאד על כבודו אבל בשעת מעשה הוא בחי' אלקות ממש, וכמו שר"א למד תורה הרבה והי' דעתו ז[ח]ה עליו ואמר כמה מכוער כו' שבדאי בעת עסקו בתורה לא הי' בזה שום כוונת עצמו רק שהי' דעתו ז[ח]ה בחי' הגבהת הלב, וכדוד המלך כתי' לא גבה לבי ולא הלכתי בגדול[ו]ת כו' שהי' שווה אצלו בין שהי' בהתפעלות כו' וקרא לנפשו חוטא, אבל ביהושפט כתי' ויגבה לבו בדרכי ה' כו', ובאמת דבר זה היתר גמור כמ"ש קרבת אלקי' לי טוב כו' רק שיכול להסתעף מזה אח"כ כמו ר"א שאמר כמה מכוער כו', וכידוע שמאצ"י נתהווה בריאה שרובו טוב ומיעוטו רע, והוא תערובת העצמי' ממש שעיקר הדבר שעושה כמו בהתבוננות והתפעלות הוא מחמת אלקות ואם לאו לא הי' עסק זה כלל רק שיש בזה תערובת עצמו ג"כ מעט, ויצ"י הוא חציו טוב וחציו רע והוא הנק' בחי' יש ולגרמי' ממש, כענין ערב רב שהי' להם מס"נ בתכלית ואחר שהראו להם הרחקה לא רצו כאלקות כלל מזה ה[נ]ראה על תחילתם שלא הי' להם רק כוונת עצמם ולא האלקות כי אם כוונתם לאלקות לבד הי' שוה אחר [ה]הרחקה כמו קודם, והוא כמ"ש אמרו אחיכם שונאיכם מנדיכם למען שמי [דוקא] יכבד ה' כו' שיהי' גילוי אלקו' אבל למען שמי שיהי' הוא הדבר כו' וכמ"ש לא יחפוץ כסיל בתבונה כי"א בהתגלות לבו כו', ובלשון רז"ל נק' צבו[ע]ים כו', ויש ב' מיני צבו[ע]ים, הא' הוא צבו[ע]ים בפרהסי' שמרמ[ו]ם לכתחילה לזולתו, והב' הוא שאצל עצמו הוא מרומה (הנק' גינצארט כו'), וראי' לדבר שתיכף אחר התפילה יעשה כל הפסלנות ואחר הפסלנות תפילה

ופלגשו ושמה ראומה: וראו כב, כד. ראה תורת חיים נח שם. מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' אהצג. ושי"ג לקמן ע' קע.

שריה נוגה — ראו מ"ה: אה: ליתא.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

שר"א למד תורה הרבה: ראה תענית כ, טע"א.

לא גבה לבי ולא הלכתי בגדול[ו]ת: תהלים קלא, א (בדילוג).

וקרא לנפשו חוטא: ראה שמואל"ב יב, יג. כד, י. ה. ועוד.

ויגבה לבו: קרבת אלקי': דברי הימים"ב יז, ה. תהלים עג, כח.

בריאה שרובו טוב ומיעוטו רע: ראה עץ חיים שער (מט) קליטת נוגה פ"ו. לקמן ע' קע. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתלג. ושי"ג. חיד' ע' אהצג. ושי"ג.

כענין ערב רב: ראה מאמרי אדה"א מרשיות התורה ח"א ע' רמז ובהנסמו לשם.

אמרו אחיכם: למען שמי: יכבד ה': ישע"י סו, ה. ראה תורה אור מגלת אסתר קכב, ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרלד וע' תתטו. דברים ח"א ע' ת. ושי"ג.

לא יחפוץ כסיל בתבונה: משלי י"ה, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ת. ושי"ג. חיד' ע' שעט. ושי"ג. ובלשון רז"ל נק' צבונושים: ראה סוטה כב, ב.

ואינם סותרים ול"ז כלל, ולא שהוא בדרך נפילה שמתחילה כשהתפלל הייתה לאמיתו ואח"כ נפל ממדריגתו ואחר נפילה עלי' כו' אלא שאינם סותרי' כו' והוא מצד שתחילתו הי' שקר ומוטעה בעצמו כו' וכידוע, ועשי' הוא רובו רע ומיעוטו טוב כו', והו' שארז"ל שטן ופניגה לשי"ש נתכוונו ואח"כ מסתעפת גתן עיניו במקדש ראשון והחריבו כו' ואח"כ נעשה רצועה לאלקאה כו' עד שיודעי' את רבונם ומתכוונים למרוד בו, והנה כל הסתעפות אלה הוא רק מבחי' חסדי' מגולים שאחורי החזה כו', אבל מחסדי' מכוסים לא יוכל להסתעף שום רע.

והנה באמת כתי' וידעת היום והשבות אל לבביך וכתי' אתה הראת לדעת שזהו עיקר עבודת האדם באהבה מורגשת שמצד השכל והטעם, וכמ"ש שמע ישראל ואהבת שמע הוא לשון הבנה שהוא התבוננות באריכות ועייז' נעשה ואהבת שהוא אהבה שמצד השכל כמ"ש בזהר לית פולחנא כפולחנא דרחימותא דוקא, והו' עיקר טעם ירידת הנשמה לגוף להיות לבי ובשרי ירננו אל אל חי להיות האהבה מורגשת בהבל הלב הגשמי אשר מאב ואם כמ"ש הן בעון חוללתי כו' וכמ"ש למען דעת כל עמי הארץ כו' כידוע ולא הירידה הוא בשביל הביטול דאין שמצד הנשמה שהרי כשהייתה הנשמה למעלה הי' לה יותר כחי' ביטול כו', והגם שיכול להיות הסתעפות רע זהו עבודת האדם לאהפכא חשוכא לנהורא כו', ועל הקוטב הזה הוסדה כל התפילה, כי התפילה נחלקת בכלל לב' בחי' ב"ש ופסודיז' וק"ש הוא בקול רם שהוא אהבה מורגשת שמצד השכל כמ"ש שמע ישראל ואהבת כניל,

טויה והוא — בעצמו: אה: בנפשו.

שטן ופניגה לשי"ש נתכוונו: כבא בתרא סו, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תעו. ושי"ז. לקמו ע' קע.

נתן עיניו במקדש ראשון והחריבו: סוכה גב, סע"א. ראה מאמרי אדה"א דברים חיב ע' תקנו. ושי"ז. ח"ד ע' אהצנ. ושי"ז. לקמן ע' קע.

רצועה לאלקאה: ראה זהר בהקדמה יא, כ. ביאורי זהר קדושים קמ, ד. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' תעו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' צב. ושי"ז.

שיודעי' את רבונם ומתכוונים למרוד בו: ראה תורת כהנים בחוקותי כו, יד (הוכא ברשי' וילקוט שמעוני שם) רשי' נח י, ט. לך יג, יג. זהר בשלח סה, א.

ידעת היום . . . אחת הראת לדעת: ואחחנן ד, לט. שם, לה.

שמע ישראל ואהבת: ואחחנן ו, ד. ה.

שמע הוא לשון הבנה: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלח ב. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תשל. ושי"ז. דברים חיב ע' תרגו. לקמן ע' קסד וע' שעד.

כמי' בזהר לית פולחנא: ראה לקטי' תורה שלח מב, ג (ובמראי מקומות לשם מציין) זהר ואחחנן רסו, א. בשלח נה, ב.

לבי ובשרי ירננו: תהלים פד, ג.

הן בעון חוללתי: תהלים נא, ז.

לשטן דעת כל עמי הארץ: מלכ"ס"א ת, ס. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהקו וע' אהקיא.

וש[מ]ע הוא בחשאי צלותא בלחש וקולה לא ישמע, וכמו שאנו או' אדני שפתי תפתח אתה שפתי תפתח לדבר כי אין מלה בלשוני שאין בי כח לדבר וכמו רבא פכר ידיו ומצלי שהוא כ[מו] אבן דומם שאין בו כח לזוז עם אבריו כלל, כי שרש דשיע הוא בכחי' מקיף כמו בחי' שרש הנשמה בחי' ביטול שמצד העצם כמשל הרואה המלך עצמו כו'.

אך צ"ל כי כאמת אין בנו בחי' זאת להיות כאבן דומם מצד עוצם הביטול ועכ"ז הוא דינא דגמרא להיות מראה בבחי' חיצוני' על אופן זאת להיות פכר ידיו כו' וגם אמרו המשמיע קולו בתפילתו היז מקטני אמנה כו'. אך הענין כי שרש הביטול חיצוני מגיע יותר מבחי' הביטול הפנימי וכמשל העומד לפני המלך ביו שעיקר הוא להראות ביטול בבחי' הכנעה חיצוני' כו'. והענין הוא כי בחי' המקיף אינו מתגלה כ"א דוקא בבחי' חיצוני', והיז בדוגמת הנחת תפילין כידוע בכוונת דרשש תפילין הוא במקיפי' דאבא כו' ולמה צריך להניח תפילין יקשר שכלו באלקות בלא תפילין אלא מפני [שמה] שהוא מקשר שכלו הוא בחי' פנימי' ואינו אלא לפי שעה אבל המקיף הוא נותן כח על כל היום, וכמו"כ יובן בשיע וד"ל. ודוגמא לזה הוא מיש אך בצלם יתהלך איש כו', איש הוא בחי' שכל ומדות, והענין יובן עפ"י משל אדם שהולך לצד מערב מפני שרוצה לילך לשם או למזרח או לדרום כו', וכמו"כ יובן בעבודת ה' שבחי' איש הוא שכל ומדות בעבודת ה' הוא תלוי בצלם שהוא המקיף, שמפני מה נופל לו שכל ואפי' רצון בזה הוא מפני שרש נשמתו וכפי אופן שרש נשמתו שהוא הצלם ככה נופלי' לו הרהורי' כו' בחי' איש. ועפי"ז יובן ענין ש[מ]ע כי הוא בחי' מקיף הנותנת לו כח ועוז על כל היום כו' כי ש[מ]ע הוא הביטול [ל]אין כמו שהוא בעצם כו', והגם שאין זה בבחי' פנימי' צריך להראות מבחי' חיצוני' בזה ובבחי' חיצוני' מתגלה המקיף כניל וד"ל. ופסוד"ז הוא בחי' התגלות חסדי' כניל.

וזהו אלה תולדות נח [נח] שם חם ויפת ומאלה נפצה כל הארץ עה"ד טורי', שכעת הוא תולדות נח דוקא בחי' חסדי' מגולים כו' כניל ונח איש צדיק תמים הוא בחי' פנימי' חוי"ב שיתגלה לעתיד, ותמים הוא בלי מום

ושמ"ע הוא בחשאי צלותא בלחש: ראה תיקונים בזהר חדש קא, ג. זהר ויקהל רב, א. שולחן ערוך אדה"ז ה"ל תפילה סק"א ט"כ"ד. ניצוצי אורות לזהר ויגש ר"י, א. אור התורה נח כרך ג ע' 1204.

וקולה לא ישמע: שמאל"א, א, יג.

וכמו שאנו או' אדני שפתי תפתח . . . כי אין מלה: קדם תפלת העמידה. תהלים נא, י. שם קלט, ד. ראה סידור שער תפלת ר"ה רלו, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אימא. ושי"ן חיד ע' איהו. לקמן ע' תקנה. רבא פכר ידיו ומצלי: ראה שבת י, א. שולחן ערוך אדה"ז ה"ל תפילה ס"א ס"ז. המשמיע קולו בתפילתו: ברכות כד, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשס. ושי"ן. אך בצלם יתהלך איש: תהלים לט, ו. ראה תורת חיים נח נו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצח ואילך. שם חם ויפת ומאלה נפצה כל הארץ: ראה נח ו, י. ט. ית. שם, יט. וראה ג"כ לקמן ע' חט.

כמ"ש כולך יפה רעייתי ומום אין בך כי פגם דחטא ועון אינו מגיע כ"א
בנפש שבגוף אבל נח צדיק תמים הוא בחי' צ"ע, וזהו את האלקי' התהלך נח
אלקי' הוא בחי' פנימי' בינה כו' כניל ודיל.

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו את האלקי' התהלך נח.
להבין ענין ב' פעמים נח, כתי' כאשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על
הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך כו', להבין כ"ז צריך להקדים ענין
שעבוד מלכות דכעת שאברהם ביקש זה, כי כל נשמה א"א לעלות בגיע כ"א
ע"י שתתברר ותתלבן בגיהנם וכמארז"ל אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל
הנשמות מן האוצר ששמו גוף ויתבררו ויתלבנו ואח"כ יבא בן דוד, והי'
בקשת אברהם שהליבון יהי' ע"י שיעבוד מלכות. ואין המכוון של שעבוד
מלכות שהוא מסים וארגונית שניתן כעת למלכי אוה"ע שהרי בימי מלכי
ישראל היו נותנים חלק העשירית להמלך והיו המסים גדולים יותר מכעת,
אלא פ"י שעבוד מלכות הוא טרדת הפרנסה שלב והמוח מקושר בטרדת
הפרנסה עד שכל אוכל דחכ' אלקות תחעב נפשם וכל חכמתם תתבלע ויגיעו
עד שערי מות כו', ובחי' זו נק' בשם מים רבים כמ"ש מים רבים לא יוכלו
לכבות את האהבה עצמיות כמשי"ת, וענין הכיבוי מה שהמים מכבים הוא כי
הנשמה נק' בשם אור שהוא התפעלות במוח או בלב כו' ועכשיו המים רבים
מכבים דהיינו טרדת הפרנסה מכבים אור הנשמה שלא תתפעל לא במוח ולא

כולך יפה רעייתי: שיר השירים ד, ז. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרנה. דברים ח"א ע' מט.
ושי"ן ח"ב ע' תקד. ושי"ן.

את האלקי' התהלך נח: נח ו, ט. ראה תורת חיים נח נח, רע"ג.
אלה תולדות נח: נעתק מבוך K-974 קמו, א. ובין חצאי ריבוע ניהוספו אותיות או תיבות מבוך
ב = 2030 ג, ב.

מאמר זה מיוסד על ד"ה מים רבים וביאורו שבחורה אור ר"פ נח ומקבילו בהנחות הר"פ ע' סט וע' נח.
ובהנחות באור החורה נח כרך ג ע' תרט ואילך. ובארוכה בחורת חיים נח נח, ד.

אלה תולדות נח: נח ו, ט.
כאשר נשבעתי מעבור מי נח: כ"ה גם בהנחות הר"פ כאן, ב ובחורת חיים כאן: כי כאשר ובישע"י נח,
ט: אשר.

שעבוד מלכות: . . שאברהם ביקש: בראשית רבא פמיד, כא.
אין משיח (ב: ליתא) בן דוד בא: ראה עבודה זרה ה, א וברשי' ותוס' שם. רשי' יבמות סב, סע"א, סג, ב.
רשי' ותוספי הראש נדה יג, ב. וזה חדש [מדרש הנעלם] בראשית פ"ד י, ב.
נותנים חלק העשירית להמלך: שמואל"א ח, טו. יז. רמב"ם הל' מלכים פ"ד ה"ז.
שכל אוכל: . . תחעב נפשם וכל חכמתם תתבלע ויגיעו: תהלים קו, יח. כז.
מים רבים לא יוכלו לכבות: שיר השירים ה, ז.

בלב ואפי' בהתעוררו' תשובה וכמיש' כי באו מים עד נפש ועד בכלל כו'. וזהו ההפרש שבין זמן הכית לכעת, שבזמן הכית היו עוסקים ג"כ בפרנסה ופרנסתם הי' עבודת שדות וכרמ[ים] וכמיש' וישבו איש תחת גפנו כו' אבל לא הי' מקושר המוח והלב בהעסק משא"כ כעת. ובוה יוכן מ"ש בק"ש והי' אם מ"ע תשמעו כו' בכל לבבכם ובכל נפשכם בחי' מסיג בתכלית ואח"כ כתי' ואספת דגנך שלכאורה אינו מובן איך אפשר להיות ב' הפכי' אלו בנושא א', שהלא נראה כעת ששווה בזה הקטן והגדול שבשעת עסקו בפרנסה אזי הוא מקושר בזה ואין לו בחי' בכל לבבך כו', אלא דקאי על זמן הבית שאז לא סתר זל"ז כלל שגם שהיו עוסקי' בפרנסתם לא היו מקושרים בזה לעומק כו'. וצ"ל ענין בקשת אברהם שעבוד מלכות מהנשמות בגופים יהיו מטורדים מאד בטרדת הפרנסה כו'.

ולהבין זה צ"ל ענין המבול, דלכאורה הוא גזר דין גדול שימח את כל היקום כו' אשר נתהווה ע"י עשרה מאמרות כמיש' ויאמר אלקי' תוציא הארץ דשא כו' וע"י המבול כלה הכל. אך הטעם הוא כי ע"י החטא אדה"ר נעשה תערובת טו"ר והרע הוא בארץ כמיש' כי מלאה הארץ חמס כו' שכל הרע שבני אדם עושין ואפי' הרע של חיות ובהמות הכל הוא בארץ. והנה לע"ל כתי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו' ע"י שיהי' גילוי אלקות למטה ואז כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעי' כו', כמו הדוגמא דיצי"מ דכתי' ועברתי בא"מ אני ולא מלאך אני ולא שרף כו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו כמיש' ובמורא גדול זו גילוי שכינה כו' מפני שישראל היו משוקעי' אז במצרים בני' שערי טומאה וע"י גילוי שכינה שהוא הקב"ה בכבודו ובעצמו אזי כהמס דונג כו', וכמו"כ יהי' לעתיד ג"כ, ובמבול נלקח הרע מן הארץ ע"י רחיצה במים, וכענין וורקתי עליכם מים טהורים כו', כמשל אדם הטמא שמתהר עצמו במקוה כמיש' אך מעיין ובור מקוה מים כו'

כי באו מים עד נפש: תהלים סט, ב.

וישבו איש תחת גפנו: ראה מלכ"א ה, ה.

והי' אם שמוע . . . ואספת דגנו: עקב יא, יג, יד.

שימח את כל היקום . . . עשרה מאמרות: ע"ד נח ז, כג. אבות רפ"ה. בראשית בתולתו.

ויאמר אלקי' תוציא הארץ דשא: בראשית א, יא [ושם: תדשא הארץ].

ע"י החטא . . . תערובת טו"ר: ראה תורת חיים בראשית ל, ב. מקץ עה, ב.

כי מלאה הארץ חמס: נח ז, יג.

ואת רוח הטומאה . . . כהמס דונג: זכרי' יג, ב. תהלים סח, ג.

ועברתי בא"מ אני ולא מלאך: בא יב, ב. ספרי תבוא כו, ח. וזה (מדרש הנעלם) וירא קו, א. סדר הגש"ס.

ובמורא גדול זו גילוי שכינה: תבוא כו, ח ובספרי והגש"ס שם.

שישראל היו משוקעי' . . . בני' שערי טומאה: כ"ה ככ"מ בדא"ת. ראה זהר חדש יתרו לא, א. ספר

המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשנ. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אר"כ. ושיג.

וורקתי עליכם מים טהורים: יחזקאל לו, כה.

אך מעיין ובור מקוה מים: שמיני יא, לו. ראה חגיגה יא, א. תורת כהנים ובמפרשים שם. וראה הלשון

בתורת חיים כאו נט, סעיב ור"ע.

שלא יהי' מים מכונסים אלא מים הנובעי' ושיהי' מ' סאה אם אדם טובל בהן נטהר הוא מטומאתו כמו טומאת קרי וכדומה, ואז הי' צריך כל הארץ טהרה לכן הי' המבול על הארץ, והגם שיהי' [ע]ונש להכרואי' אבל [י]הי' תיקון לארץ וכמ"ש במ"א שתיבת נח הוא הדוגמא דלעתיד כו'.

והנה אופן המבול הי' ע"י ב' אופנים הא' הוא ממעיינות תהום רבה נבקעו ונתגברו [מי] התהום מלמטה למעלה והב' הוא שארובות [ה]שמים נפתחו כו'. כי הנה בתחילה הי' הכל מים כמ"ש ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים והיו מעורבים יחד מים העליוני' שהוא בתכלית הרוחני ומים תחתוני' שהוא בתכלית הגשמיות, ונמצא שלא הי' הדק בתכלית הדקות ולא הגס בתכלית הגסות מאחר שהיו מעורבים יחד, ואח"כ כתי' יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים שהוא בין מים עליוני' למ"ת ומים העליוני' המה בתכלית הרוחני, וכמו שהשכילו חכמי התכונה שאיך שייך להיות מים גשמי' מעל השמים כמ"ש והמים אשר מעל השמים שהוא המים העליוני' אלא מוכרח להיות שהמים המה רוחני' כו', ואח"כ הי' ציווי להמים תחתוני' שירדו למטה מהארץ וכמ"ש יקוו המים אל מקום א' ותראה היבשה ויהי היבשה למעלה ממים וכמ"ש ירוקע הארץ על המים כו', וכל המים מקבלי' מגיע הארץ שבו השווה כמ"ש ונהר יוצא כו', ובמבול הי' מתגברין מי תהום מלמטה למעלה היפוך טבע המים, ומזה לא הי' עדיין מבול עד שארובות השמים נפתחו והי' גשם מן השמים שמים הרוחני' נתגשמו ונמצא שהיא גשמי' אשר מרוחני' ולא [כ]גשמי' ממש ונתערבו יחד מ"ע ומ"ת כמו קודם כו'.

וכמו"כ יובן בעבודת ה' הנה יש ב' מיני נשמות, דהיינו הנשמות כמו שהם בשרשם נק' מים עליוני' ונשמות שבגופים נק' מים תחתונים, ובהשתלשלות העולמות יש ג"כ ב' בחי' אלו כמ"ש כולם בחכ' עשית הוא

שתיבת נח הוא הדוגמא דלעתיד: ראה מאמרי אדה"צ אהלהך לאזניא ע' נח. לעיל ע' צג. ספר המאמרים עזר"ת ע' מו.
 ממעיינות תהום רבה . . . שארובות (ה)שמים נפתחו: ראה נח ז. יא.
 ורוח אלקי' מרחפת . . . יהי רקיע . . . מים עליוני': בראשית א. ב. ו. ראה בראשית רבא פ"ה. ב. רש"י שב (פסוק ו).
 חכמי התכונה . . . והמים אשר מעל השמים: תהלים קמח, ד. ראה רד"ק הארוך שם. מורה נבוכים חלק שני פ"ל. אלשיך בראשית א. ב.
 יקוו המים . . . ויהי היבשה [כ ב] ליחא ב' תיבות אלו] . . . לרוקע הארץ על המים: בראשית א. ט [כדילוג]. תהלים קלו, ו.
 מגיע הארץ שבו השווה: ראה עץ חיים שער (ג) קיצור אביע פ"א. מאמרי אדה"צ ויקרא ח"ב ס"ע תשב ואילך. דברים ח"א ריש ע' כג ובהנשמו לשם.
 ונהר יוצא: בראשית ב. י.
 כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

בחי' חכ' תתאה היורד [מלמעלה] למטה להחיות גם שאלו ואבדו וע' שרים וכמ"ש אולע"ז עשה האלקי' שגם הלעו"ז עשה האלקי' וכמ"ש בראשית ברא כו' שהיא חכ' הנק' ראשית, ויש בחי' ח"ע אשר אינו שייך כלל להשתלשלות העולמות והוא בחי' חכמתו העצמית, והוא בחי' עץ החיים שלמעלה מעץ הדעת טו"ר, כי בחי' חכ' תתאה הרי מחי' ג"כ לקליפות המגנד לאלקות משאי"כ בחי' חכ' עילאה הוא בחי' עה"ח, וזהו שרש התורה ג"כ כמ"ש עץ חיים היא למחזיקים כו' ששרשה ג"כ מעה"ח שלמעלה מעה"ח טו"ר ולכן אמרו ז"ל אין ד"ת מקבלין טומאה. וכמו"כ הוא בנשמות הנ"ל ששרש הנשמה היא למעלה בעה"ח בחי' אין ואין שייך שם חטא כלל וכמ"ש יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו כו', ומים תחתוני' הוא נשמות שבגופי' וכמ"ש אשריכם זורעי על כל מים ב' בחי' מים מ"ע ומ"ח.

והנה מים תחתוני' בוכים אנו בעינין למהוי קדם מלכא שמפני שהי' למעלה וירדון] בתכלית הירידה בגוף גשמי אשר מאב ואם כמ"ש הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי שהוא נפש הטבעי' אשר מאו"א ולכן בוכי', ולזה הוא תכלית ירידת הנשמה בגוף כשביל הצער והבכי' היפוך העונג, ועי"ז משכי' ל"י לקוב"ה בחילא יתיר, והוא בחי' בעי"ת שארז"ל במקום שבעי"ת עומדין צ"ג אינם יכולים לעמוד, כי צ"ג נק' התענוג אשר מצד הנשמה בעצם ובעי"ת הוא המרירות אשר מצד הגוף שהוא הנהי"ט יכול להיות המרירות אשר מצד הגוף הוא טוב יותר מהתענוג הנשמה, וכמו שידוע ברשע בן צדיק שהנשמה שלו נמוכה אבל הנהי"ט היא דקה כו' דהיינו שמה ששייך לגוף שהוא המרירות והכנעה הוא גדול יותר ממה שייך לנשמה שהוא התבוננות והתפעלות תענוג כו'. וזהו בקשת אברהם שעבוד מלכות שעי' שנשמות בגופי' המקושרי' מאד בתכלית בטרדת הפרנסה ויש להם מרירות מזה שהוא הצער היפוך העונג זהו דוקא התיקון להנשמה, וכמו

שאלו ואבדו: משלי טו, יא. כו, ב. ראה ערובין יט, א. וראה גם לקוטי שיחות שבועות כרך כג ע' 344. אולע"ז עשה האלקי' קהלת ז, יב. בראשית ברא . . . חכ' ענק ראשית: נסמן לעיל כריש הספר. עץ חיים היא למחזיקים: משלי ג, יח. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תצו ואילך וע' תרפג ואילך. אין ד"ת מקבלין טומאה: ברכות כב, א. יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו: יתיר כ, יז [ושם: יראתו על פניכם — אבל כיה גם במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תתצו. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אעדר ודברים ח"ב ע' תרמו בהוספת תיבת ותי']. אשריכם זורעי על כל מים: ישעי' לב, כ. מים תחתוני' בוכים: בלקוטי תורה במדבר ג, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אר"ח בשם זוהר. ראה תקוני זהר ח"א (ט, ב). מדרש עשרת הדברות ט"ב. בחי' ויקרא ב, יג. תוספות השלם (ירושלים תשמ"ב) בראשית א, ח ד.

הן בעון חוללתי: תהלים נא, ז.

משכי' ל"י לקוב"ה בחילא יתיר: ראה לקמן ע' קעב. וש"נ.

מקום שבעי"ת עומדין: נסמן לעיל ע' סד.

שרי' בעצם — שהוא . . . הגוף: ב' ליתא. וכנראה ששם מפני תיבות הדומות: הגוף . . . הגוף.

שידוע דכל נפש קודם עלותה בגי' צריכה לטבול בנהר דינור שהוא בחי' הצער היסר העונג ולפום צערא אגרא כו' ודל'. וזהו תכלית ירידת הנשמה בגוף ולא בשביל התענוג שמצד עצם הנשמה כו', וגם בהיות ידוע שרפי"ח ניצוצין דשבי"ח שרשם הוא מבחי' התוהו לפני מלוך מלך כו' שקדמה לתיקון, וכידוע מן המאכל שהוא בחי' צומח שמחי' את האדם בחי' מדבר נמצא שהוא מקבל חיות מצומח הגם שבחי' השתלשלות האדם גבוה הוא במעלה אך בשרשו המאכל גבוה ולכן הוא מחי' לאדם וכמ"ש אחר וקדם צרתני אחר למעיב וכמארז"ל אפי' יתוש קדמך, וכמ"כ יובן בענין בירור נפש האלקי בחי' אדם לנהיב כו' ודל'.

והנה עדיין צ"ל ענין היתרון מעלה של הנשמה בירידתה לגוף שהוא [ענין] מים תחתוני' בוכי' אנו בעינינו למהוי קדם מלכא שהוא כמו קודם ירידת הנשמה לגוף אבל מהו היתרון לנשמה בזה. אך הנה במבול כתי' ט"ו אמה גברו המים כו' ויכוסו כל ההרים ותנח התיבה בחודש הו' כו' שע"י המבול לא היו המים גדולים כיכ לכסות כל ההרים ואח"כ נתגברו מעצמם עד שתנח התיבה בחודש הו' כו' שהוא חודש תשרי שבו עליית הנשמות כמ"ש ומשפט לאלקי יעקב שאז הוא המשפט הן על חיי הגוף הן על חיי הנשמות. וביאר הענין הוא עפ"י הידוע שיש ב' בחי' שבת, שבת תתאה ושבת עילאה ושבת הוא אותיות תשב שהוא בחי' תשו"ע ותשו"ת, וזהו ענין ב' פעמי' נח אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים כי תרגום של שבת הוא נח ויש ב' בחי' נייחא נייחא תתאה שנק' תולדות נח ונייחא עילאה שנק' נח

לטבול בנהר דינור: ראה זר מקץ רא, א. ויקהל ריא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכא וע' תתכב. ושי"ג דברים חיד ע' אשלג. ושי"ג ולפום צערא אגרא: אבות ספיה. ולפי גי' אדה"א בסידורו מביא. שרפי"ח ניצוצין. . לפני מלוך מלך: ישלח לו, לא. ראה עץ חיים שער (יח) רפי"ח ניצוצין פ"ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים חיד ע' אקלד. תמאכל. . שממז' את האדם: ראה תורה אור כאן ט, ד. תורת חיים כאן ט, ג ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' חקעה. ושי"ג ויקרא ח"ב ע' תשעא. במדבר ח"ב ע' תשנז. ח"ג ע' תתצה ואילך. ע' תתקיד ואילך וע' תתקצב. וראה גי' לקמן ע' קט וע' קכו. אחר וקדם צרתני אחר למעיב: תהלים קלט, ה. כרכות סא, א. אפי' יתוש קדמך: ראה בראשית רבא פ"ח, א. סנהדרין לח, א. ט"ו אמה גברו המים: נח ז, ב [בדילוג]. ויכוסו כל ההרים ותנח התיבה: נח ז, יט. ה, ד. המים. . נתגברו מעצמם: ראה רשי' נח ז, יח. בחודש הו'. . חודש תשרי: ראה זר בהעלותך קמט, ב. מנחם דנח, ב. תפיני זר ח"א נח, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרטו. ושי"ג חיד ע' אישכס. ומשפט [ב] משפט] לאלקי יעקב: תהלים פא, ד. שבת תתאה ושבת עילאה: ראה זר בהקדמה ה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשיט וע' תשכו ואילך ומסקלו בלקוטי תורה בהר מא, א ואילך. מג, ד ואילך. ושבת הוא אותיות תשב: נסמן לעיל ע' ג. תרגום של שבת הוא נח: תרגום אנגלוס בראשית ב, ב. ג.

איש צדיק תמים, הענין הוא כי ששת ימים הוא בחי' עבודה ויגיעה כמיש ששת ימים תעשה מעשיך כו' וביום השביעי הוא שבת וינפש שנח ממלאכה, ולמעלה הוא מה שבכל ימי החול הוא בחי' כולם בחי' עשית כו' ובשבת הוא עליות העולמות בחי' נייחא, ובעבודת ה' הוא שבכל ימי החול הוא בחי' בירורי רפיח ניצוצין מים תחתונים בוכים וכחי' חדשים לבקרים כו' שבכל בוקר נותן כח בנשמה כו' כידוע, וזהו ההפרש שבין תפילות שבת לתפילות חול, שתפילות חול הוא בבחי' בכי' ומרירות כו' בחי' מלחמה כמיש הלוח ילך ובה כח נושא משך הזרע כמשל אדם הזורע שבוכה אז שאין יודע אם יצליח או שמא ירקב לגמרי, אבל תפילות שבת הוא אחר המלחמה והוא אחר בירורי הרפיח ניצוצין בחי' תענוג ונקי בשם נייחא דרוחא ואינו בבחי' בכי' בעינן למהו קדם מלכא אלא שהוא קדם מלכא ממש שאז הוא תענוג הנשמה כמו שהיא מצד העצם וד"ל.

והנה שבת אותיות תשיב שהוא כמיש והרוח תשוב אל האלקי אשר נתנה והוא כניל שבשבת עולה הנשמה לבחי' עצמותה והוא ענין נשמה יתירה דשבת, והנה זהו בחי' נח תתאה ושבת תתאה שהשבייתה היא לפי ערך המלחמה ובירורי' דשבוץ שעברה, והוא בחי' אריח כו' שלפי ערך ההעלאה של הבירורי' ככה הוא ערך השבת. והנה בכל שבת מאיר הארה מיום שכולו שבת שהוא בחי' מנוחה לחיי העולמי' מנוחה עצמי' ולא השבייתה ממלאכה והוא בחי' התגלות עצמותו מצד עצמו, והוא כמשל הידוע ב' בנ"א א' עומד גבוה בהר והשני בגיא עמוק שיש ב' אופנים באופן יחודם או שהעליון יורד למטה או שהתחתון יעלה למעלה, והנה עכשיו הוא בחי' ההעלאה ולפי ערך ההעלאה כך היא ההמשכה, אבל לעיל כחי' ישוב ירחמינו מאן אתר ישוב מההוא אתר עתיקא סתימאה שהעליון יורד לגבי התחתון מצד עצמו, והוא בחי' התגלות עצמו אפי"ס אשר אין אתעדלית שהוא בירורי' דתומיץ וגם בחי' בכל מאודך שעי' תשובה תתאה מגעת לשם כלל, והוא הנקי תשו"ע

ששת ימים תעשה מעשיך . . . וביום השביעי . . . שבת וינפש: משפטים כג, יב. תשא לא, ז.
ובשבת הוא עליות העולמות: ראה עץ חיים שער (מ) פנימיות והיצוניות דרוש ג, ה. טו. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תמה. ושי"ג.
חדשים לבקרים: איכה ג, כג. ראה שערי תשובה ח"ב שער התשובה ז, א. שער האמונה בהקדמה קרוב לסיפה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישנ"ט.
הלוח ילך ובכחה: תהלים קכ, ה. ראה לקמן סי"ע קמד ואלך.
והרוח תשוב אל האלקי: קהלת יב, ז.
נשמה יתירה השבת: ביצה טז, א. ראה סידור (עריבת לשבת) קעא, א. (שחרית לשבת) קמג, ד. צא, ד.
צב, ד. לקוטי תורה בהר מד, ג. שבת שובה טו, ג. שיר השירים יט, א. לקוטי שיחות תשא תשמ"ז.
בכל שבת מאיר הארה מיום שכולו שבת: סוף תמיד. ראה סידור שחרית לשבת קפט, סעי"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג סי"ע תשעה. ושי"ג.
כמשל הידוע ב' בנ"א: מובא בכ"מ בדא"ח, ומהם: מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רגה. ח"ב ע' תמד. הנסמן במראי מקומות ללקוטי תורה [הוצאת קהת תשד"מ ואלך] ר"מ האתחנן.
ישוב ירחמינו מאן אתר: מיכה ה, יט. ראה זהר ויקרא טו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשמו. ושי"ג.

שהעליון ישוב לגבינו מצד עצמו. וזהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה עצמי' זאת, אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בזה יבזוז לו, איש הוא הקב"ה וה[ו]ן ביתו הוא בירורי רפ"ח ניצוצין, בזה יבזוז לו לגבי האהבה עצמי' שיתגלה לע"ל מצד עצמו, וכמ"ש יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונח"י לפניו כו', יחיינו מיומים הוא כעת בירורי' בתורה ומצות כו' וביום השלישי קאי על העוה"ב ואז נח"י לפניו ממש כו'. ועפי"ז יובן ענין אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים שעכשיו הוא תולדות נח היא בחי' נייחא תתאה כנ"ל ולע"ל יתגלה בחי' נח איש צדיק תמים נייחא עילאה ישוב ירחמינו, וגם נח הוא לשון חן וחס הוא בלא שיעור כנ"ל וד"ל.

איש הוא הקב"ה: סוטה מב, ב.

יחיינו מיומים: הושע ג, ב.

נח הוא לשון חן: ראה גם תורת חיים כאן סב, א. ביאורי הוהר להצ"צ כרך א ע' כה.

ב"ה בחתונה שנת תקעט"ת לפ"ק

והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו. הנה יש להבין למה לא נו' שתיי שא"א לאכילה בלא שתי' ולמה לא השקה אותם, ואין לחלק ולומר דיש ענין אכילה גבי מלאכי' כשבאי' בהתלבשו בזה העולם ולא שתי' דמאי שגא, ועוד שהרי נא' ישקו כל חייתו כו' ישברו פראי' צמאם וזה נא' על המלאכי' כידוע וא"כ למה לא א' ויאכלו וישתו. וגם יש להבין מא' הוזהר הידוע דאכלו ריעי' לעילא שתו ושכרו דודי' לתתא למה חילק ביניהם שזה לעילא וזה לתתא דוקא כו'.

והנה יש להקדים ענין האכילה למטה שכלול מב' מדרגו' אכילה רוחני' ואכילה גשמי' כי גשם המאכל עצמו שבא לידי בירור ועיכול בקיבה מורכב מטויר' כידוע ונברר ממנו הפסולת הגס וגם כל חלקי הדקו' שבפסולת ומבחר שבו נעשה חיזות רוחני' כדם הוא הנפש בכל חלקי האיברי'

והוא עומד עליהם: נדפס מבוך א=1194 (דפים נפרדים — גוכתייק) ע' מחינג והמשך בע' צט, ולא נמר בכתיבה. וכתלק נמצא גם בבוך ג=113 ע' קעט. ג=118 ע' לב [בכותרת, בס"ד מכבוד אדמו"ר מוהרי"ד נ"ע ובגמ"ו פ' וירא]. ד=421 בתחלתו. ה=523 רפח, כ. ג=654 ע' כג. ז=925 ע' סג. ח=974 ע' קסח [בכותרת: בעזיה בחתונה שנת תקעט"ת לפ"ק]. ט=988 ע' מ. י=2045 ע' נח.

מאמר זה מיוסד על המאמרים דלהלן:

א) ד"ה וירא עומד דזיה נפש שביעה שנדפס בספר המאמרים תקס"ב חיב ע' חיג (ונדפס גם בסה"מ תרכ"ח ע' כ) וע' חיה, ונ"א שם ע' תטו. וראה ד"ה זה בסה"מ תרנ"ז ע' רפח. סה"מ תרס"א ע' תו ואילך. ב) עמודים קה"קל מיוסד על ד"ה כפירים — בסה"מ תקס"ד ע' יט. ופכ"ד מדי' לה"ע ברכת חתנים מכ"ק אדה"א [נדפס במאמרים יקרים (חמיד, תרכ"ד. ג. י. תשל"ח), ונדפס בעזיה במאמרי אדה"א דרושי חתונה].

ג) מ"ק על קד ע' קסג נדפס בתורת חיים בראשית בתחלתו. ומיוסד על ד"ה להבין. . וקו"ה' נדפס לעיל ע' עו.

ד) מ"ק קסג מיוסד על ד"ה ויתן לך תקס"ד — במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קסד.

והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו: וירא יח, ת.

למה לא נו' שתיי: בד"ה באתי לגני, וירא לית — נדפס בספר המאמרים תרכ"ח ע' כ: וצ"ל למה באברהם. . נא' רק אכילה בלבד ולא שתי' כמי' ויקח חמאה וחלב וכן הכתר ויתן לפניהם כו' ויאכלו (והגם כי חלב מכלל הדי' משקין הם מימ' הנה נא' רק ויאכלו משמע שגם החלב הי' ניתן לאכילה, שהרי החלב נחשב גם מן הדברי' המלפתי' המאכל כו').

ישקו כל חייתו כו' ישברו: תהלים קד, יא [בד"ה באתי לגני הנ"ל: ישבעו. וכ"ה בסה"מ תרכ"ח שם ס"ע גג]. ראה ספר המאמרים תרנ"ז כאן שמציי': כמי' שבו"א פי' ויצא דקני' ע"א בענין ונאספו שמה כל העדרים וע"ש בס"ת. וראה גם זהר חוקת קטא, א.

מא' הוזהר הידוע דאכלו ריעי': שיר השירים ה, א. זהר ויקרא ד, א. לקמן ע' קטו. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' אירכד (ושי"ג) וע' אירלא ואילך.

המאמר נמצא בבוך ה' עד לקמן ע' קטו ובביכלאן ב'ITZ עד לקמן ע' ק"ו ובביכלאן III עד לקמן ע' קכה ובבוך ' מחזיק מע' קכה עד ע' קסג, ולהעיר שנחזק מבוך ה' סיום המאמר בכל הביכלאן הוא סיום הדף בגוכי"ק.

בכ"מ הגוכתייק קרוע. מקומות אלו נסמנו להלן בנקודות: במקום שחסרה חיבה או שתיים — נסמנו שתי נקודות, ובמקום שחסרים יותר — נסמנו שלשה נקודות.

מרגל לראש בפנימי וחיצוניו עד שכל כוחו גופניו מתחזקי וגם השכל ותענוג ורצון שהרי נהפך לכו ודעתו לטוב אחר המאכל וכמו ונשבע לחם נהי טובי שנעשה רצון טוב וישכיל בטוב יותר כו' והכל בדם הוא הנהי' החיוני, וזה נק' אכילה חיצונית וגשמי עדיין, אבל אכילה רוחנית הוא מן הטעם הרוחני שבמאכל שחיד יטעום אוכל עולה למוח ששם משכן אור הנשמה האלקי לחזקה ולהחיותה באור חיו' חדש כמו שגשם המאכל נותן תוס' חיו' בדם הוא הנפש הטבעי החיוני כניל. ואמנם מהיכן יש כח זה בטעם שבמאכל שגם הוא גשם, הענין הוא לפי שנפל הטעם הזה כשבירה כו' ושרש שרשו בבחי' טעמי' העליוני' והוא בחי' כלי למא' האלקי שמחי' רוחנית' אור ושפע זו שבא בהגשמי' במאכל, והיינו מא' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם שהוא הניצוץ אלקי בחייוק המוחי' ומדו' מראשה לרגלה רק על כל מוצא פי ה' שבמאכל הלחם הוא שנעשה תוס' חיו' רוחני לנשמי' אדם כמו שמן גשם המאכל נברר ונעשה חיו' לנהיט (דאדם א' דים ברוחנית) הנשמי' וכמו בדמייך חיי' חיו' הנשמי' כמו שדים הוא הנפש בנפש הטבעי, ועי' הביור דמאכל שנעשה דים בגשמי' כך הוא במאכל הרוחני בטעם שבמאכל נעש' דם הוא הנפש האלקי, וראי' לזה מענין התאחדו' והתלבשו' הנהי'א בנהיט באופן התפעלו' שכל ומדו' אויר במוח ולב וזה בא עי' המאכל גשמי שנעשה חיות חדש בנהיט ובוה עצמו מלוכש החיו' האלקי שבנהי'א כשמתפעל בהשגו' אלקו' במוח ולב ברצון טוב וישכיל ויתכונן יותר בטוב עי' בחי' אור הרוחנית' האלקי' דמוצא פי ה' וכו' שבמאכל). ולפי' יש להבין למה לא יתכן האכילה גם במלאכי' עליוני' למעלה כמו בנשמי' אדם למטה שהרי הנשמי' גבוה מן המלאך כידוע והיינו מצד בחי' אור הרוחנית' האלקי שבמוצא פי ה' שבמאכל שמחי' האדם' שהיא הנשמי' כניל ולמה לא יחי' זה גם למלאכי' שלמטה מן הנשמי' בשרשם כידוע.

אך הנה יש עוד להבין בהיות ידוע שגם התורה נק' לחם כמיש' לכו לחמו בלחמי כו' וכמו ותורתך בתוך מעי כאכילה גשמי' והיינו לפי שאותו

ונשבע לחם נהי' טובי' ירמי' מד, ח [ושם: ונהי'].

שחיד יטעום אוכל: עי' איוב יב, יא.

כי לא על הלחם לבדו: עקב ח, ג.

דאדם א' דים: ראה שליה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א. הנסמן במאמרי אדהי' דברים חיד ע'

איתמב. לקמן ע' תקעה.

בדמייך חיי': יחזקאל טו, ה.

הנשמי' גבוה מן המלאך: ראה עץ חיים שער (כח) העיבורים פי"א. מאמרי אדהי' ויקרא ח"א ע' צט. ושי"ג.

דברים ח"ב ע' תנו.

התורה נק' לחם: ראה שבת קכ, א. לקיטי שיחות בהעלותך כרך ד ע' 1038 הערה 26.

לכו לחמו בלחמי... ותורתך בתוך מעי: משלי ט, ה. תהלים מ, ט. ראה לקמן ע' תפ"ו וסי' תקס"ד. מאמרי

אדהי' במדבר ח"ב ע' שיה ועי' תעב.

התו' שמלוּבש בענין גשמי שזהו כמו גש"ם המאכיל וצריך כירור כך תורתך בתוך מעי' לנש"מ האלקי' כמזון גשמי' לנה"ט, והיינו דוקא תו' הנגלי' בשכל שבמות הגשמי ומדבר בפיו הגשמי ונכנס הדבר הלכה שמדבר בגשמי' בתוך הנש"מ אלקי' בתוך מעי' כמאכל גשמי במעי' הגשמי כו', והוה אכילה גשמי' דתו', ואכילה רוחני' הוא בבחי' הרוחני' דדבר ה' שבהלכה שמחי' לרוחני' הנש"מ כמו כי אמרת'ך חייתני' ממש, והוה מלוּבש בטעמי' שבתו' כמו בטעם הרוחני שבמאכל ששם שורה מוצא פי ה' שבמאכל כניל כך שורה מוצא פי ה' דתור' הרוחני' בדבר ההלכה בטעמה כמו טוב טעם ודעת למדיני כו', והוה בחי' אכילה רוחני' דתו', וכמו הלועס בשיניו שמוציא הטעם הרוחני כך הגירסא שטוחן בשיניו דבר ההלכה טועם טעם רוחני וזוה מלוּבש אור וחיו' דמוצא פי ה' שיחי' האד"ם ברוחני' דנש"מ יותר מתורתך שבתוך מעי' כו' וכמ"ש כי לא על הלחם דתו' כגשם הדבר הלכה כו' יחי' האד"ם כי על כל מוצא פי ה' שבדבר הלכה ברוחני' דתו' יחי' האדם וכניל שזהו כי אמרת'ך חייתני' כו' ודיל.

ומעתה יש להבין דאם הנש"מ תקבל חיו' הרוחני והגשמי שבה ע"י לחמה של תו' כניל דעל מוצא פי כו' למה תצטרך כלל לאכילת המאכל גשמי גם למוצא פי ה' שבמאכל כניל דודאי בחי' מוצא פי ה' שבתו' ברוחני' וגם בגשמי' גבוה גם מרוחני' דמוצא פי ה' שבמאכל כמא' תדשא הארץ בצומח ותוצא הארץ בחי' וכה"ג דדבר ה' ד"י הדברו' גבוה מי' מא' כידוע ודיל. אך הענין הוא כידוע שיש בנשמה האלקי' ב' מדרגו', הא' חלק הנש"מ שבגוף שנוזע מאור זרוע לצדיק עליון שזה רק קצה האחרון שורה בהתלבשו' בנפש החיוני' שבגוף רק בהארה בעלמא כו', והב' עיקר מהות הנש"מ דבוקה למעלה במקור חוצבה בצרור החיים ומשם מאיר רק בבחי' מקיף לבד על הנש"מ שבגוף ונק' צלם אדם כמ"ש אך בצל"ם יתהלך איש כו' ובל' הגמ' נק' מולא כמו בחביריו של דניאל אע"ג דאניהו לא חזו מזליהו חזו כו', וכידוע שזהו בכל א' מישראל ב' מדרגו' אלה ונק' יעקב וישראל

תו' הנגלי': ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארכו ואילך.

כי אמרת'ך חייתני': תהלים קיט, נ.

טוב טעם ודעת למדיני': תהלים קיט, טו.

ומעתה יש להבין: ראה ג"כ לעיל ע' קד.

תדשא הארץ . . . ותוצא הארץ: בראשית א, יא. שם, כד.

ד"י הדברו' גבוה מי' מא': נסמו לעיל ע' טז.

שיש בנשמה האלקי' ב' מדרגו': ראה הערה הבאה.

אך בצל"ם יתהלך איש: תהלים לט, ז. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצח ואילך.

אע"ג דאניהו לא חזו מזליהו חזו: ראה מגילה ג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקסט.

ב' מדרגו' . . . יעקב וישראל: ראה ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' תיג: ובלשו' המקובלים. אור התורה

דרושים לריה כרך ה ע' ב"ק.

יעקב י' עקב נשמ' שבגוף וישראל שרש הנשמ' למעלה כו'. והנה חלק הנשמ' שבגוף כמא' נשמ' שנתת בי ממש כו' ע"ז יתכן שיחי' האד"ם ממוצא פי ה' הרוחניו' שבמאכל כניל' שיהי' לה לחיזוק המוח' ומדו' להוסיף כחה האלקי' ממש כניל' מאחר שהיא המתלבשת ומתאחד' ממש בכל פרטי כוחות האלקי' בכוחו' נהיט במוח ולב כו' בכחי' נר"נ שבה באור וכלי ממש באופן הגשמה דמוח ולב הגשמי, כידוע שבתפלה מתפשט אור הנשמ' בכל איברי הגוף כו' וכמ"ש במיא, אבל לחלק הנשמ' העיקרי' שלמעלה בבחי' מקיף לא יתכן לומר שיתחזק כחה למעלה ע"י הרוחניו' שבמאכל גם שהוא מוצא פי ה' כו' כי אין לחלק עיקר הנשמ' שלמעלה חיבור וקשר עם הגוף ונפש אשר מלוכש בגשם וכ"ש עם רוחניו' שבגשם המאכל רק ממוצא פי ה' שבלחמה של תו' כניל' יחי' גם שרש הנשמ' שלמעלה, והטעם לזה מובן דאע"פ שהמאכל נברר ונעשה דם הוא הנפש בגשמי' וכמ"כ ברוחניו' האלקי' שבמאכל נעש' ד"ם באד"ם האלקי' הוא הנפש האלקי' כל זה לא יתכן כי"א לאותו חלק הנשמ' שמלוכש בגוף ששם נברר המאכל גשמי והי' לדם הוא הנפש כו' בגשמי' וברוחניו' דנשמ' שבגוף אבל לאור עליון דנשמ' למעלה לא יגיע התוס' אור חיו' זה להיות בערך חיות כלל, אבל לחמה של תור' גם שמלוכש ג"כ בדברי' גשמי' כניל' מי"מ כמו שגשם לחמה של תו' באותיו' הדיבור כפה האדם מחי' לנשמ' שבגוף כך ממש רוחניו' אור דתו' למעלה שנק' דבר ה' ומוצא פי ה' ממש יחי' האד"ם דלעילא שהוא שרש נשמ' אדם כמו שהיא למעלה דוקא, וגם מוצא פי ה' שמלוכש בדבר הלכה גשמי' שע"ז א' ותורתו' בתוך מע"י דנשמ' שבגוף יוכל להחיות לעיקר הנשמ' העליונה שנק' אור זרוע לצדיק עליון כו' משום דג' קשרין הן ישראל מתקשרא' באורי' כו' וכמו ס"ר נשי' למטה בגופי' מתקשרא' באורי' בס"ר אותיו' דתור' כך שרשן למעלה ג"כ מתקשראן כו' לפי שהתלבשו' התו' באותיו' גשמי' אע"פ שנק' לח"ם אינו נבדל כלל משרשה הרוחני בתו' הרוחניו' שלמעלה וכמ"ש ודבריי אשר שמת' בפ"ך ממש וד"ל.

יעקב י' עקב: ע"ז חיים שע"י (ג) סדר אצי' למהר"ז פ"ב. ראה לקמן ע' תנו. מאמרי אדה"א (דברים ח"ג ע' תתמו. ושי"ג) ח"ד ע' אישי"ט.

יעקב . . . נשמ' שבגוף: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איצא ואילך. לקמן ע' שמג. נשמ' שנתת בי: ברכות ס, ב. נוסח ברכת אלקי נשמה. שבחפלה מתפשט אור הנשמ': ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשמו ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תשנו ואילך. דברים ח"ב ע' חקכב. ושי"ג. דג' קשרין הן ישראל מתקשרא' באורי': נסמן לעיל ע' כו. ס"ר נשי': ראה תניא פל"ג. מאמרי אדמ"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תשעט. ח"ד ע' אישכ ובהנסמן במקומות הנ"ל. ס"ר נשי' . . . מתקשרא' . . . בס"ר אותיו' דתור': נסמן לעיל ע' כו. ודבריי אשר שמת' בפ"ך: ישיעי' נט, כא.

ובזה יובן מארז"ל דעובר במעי אמו מלמדין אותו כל התו' וכשנולד בא מלאך וסטרו על פיו כו' וגם מה שא' דמביט מסוף העולם כו', להיות ידוע בבחי' עיבור יניק' מוחי' שבהיות הולד בבטן אמו אין בו רק דם הוא נפש הטבעי' וגם זה רק בבחי' קטנו' והעלם דמדו' ושכל כו' רק חיזוני' החיות גשמי שבדם כו' אבל הארת הנשמ' אין בו בגילוי כלל אפי' בקטנו' רק משנולד מתחיל להאיר בו מקצת דמקצת מוחי' דקטנו' דיניק' והכל בהעלם עד היותו י"ג שנה כידוע, וא"כ בהיותו בבטן כל אור הנשמ' רק בבחי' מקיף עליו בלבד (דודאי משעה שנוצר הגוף בבטן נוצר גם נשמתו וכמא' ג' שותפין אב ואם כו' והקדב"ה נותן בו נשמ' רק שהיא בבחי' מקיף בלבד), ואמנם היא הנותנת דמלמדי' אותו כל התו' כו' לפי שכאשר אין השרא' אלקי' בגילוי מן הנשמ' בגוף או דוקא אור המקיף בתקפו' יותר, ומכוא' למעלה דשרש הנשמ' למעלה עיקר חיותה מאותיו' התור' הרוחני' דוקא וע"כ כשהוא במעי אמו שאור המקיף דנשמ' בתקפה או מלמדי' אותו כל התו' כו', כי כל נשמ' בפרט יש בה כח לקבל מכל ס"ר אותיו' התו' שנא' זאת תור' האדם לכל אדם בפרט וד"ל, אך כשנולד נסתלק אור מקיף דנשמ' למעלה וגם בבחי' או"פ לא נכנס בו רק מקצת דמקצת אור דקטנו' מאד כנ"ל ע"כ מיד שנולד בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל מה שלמדוהו כו', פי' השכחה הזאת היינו שנשכח כח אור המקיף שהאיר עליו בתקפו' כאילו לא הי' כו' ולא יחי' רק בצמצום אור דקטנו' הנשמ' שבגופו שלא יוכל לקבל אור תו' למזון בתוך מעיו ולחיות לנשמ' שלמעל' גם בכל ימי חייו שיגדל מעט מעט עד שיהי' זקן שקנה חכ"מ' כו' לא יגיע למדרג' אור תו' שלמדוהו בהיותו בבטן אמו לפי שלא נכנס בנר"ג שבו בימי הזקנה ג"כ רק מקצת מן המקיף דחי' שהוא ל' דצלם ומקיף דיחיד' מ"ם דצלם וגם זה אינו בתוקף כ"כ, משא"כ בבטן אמו גם מקיף דיחיד' בתקפו' כנ"ל וד"ל.

דעובר במעי אמו . . דמביט מסוף העולם: ראה גדה ל, ב.

בבז' ה' נרשם בטיסקא זו עה"ג הגהת ר' אליהו יוסף ריבלין (בעל מח"ס אוהלי יוסף), וז"ל: (ע' בחוג סא, כ: כל מה דאולפי' בהאי עלמא כולא ידעו עד לא ייתון לעלמא כו', ופי' במדרש שחר טוב משלי פיג' [מדרש משלי פי"ב, ז] משעה שאדם נוצר במעי אמו אותו תו' שעתי' ללמד צפונה כו' יצתון לישרים כו' ע"ש).

הנשמ' . . י"ג שנה: ראה שולחן ערוך אדה"א מהדורא תניינא דיני נטי' סיד' ס"ב.

ג' שותפין . . והקדב"ה נותן בו נשמ': גדא לא, א.

ואת תור' האדם: כ"ה בכ"מ — ראה לקמן ע' ת"א. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תרע"ה. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' אקמב וע' ארמו. ראה שמואל-ב, ז, יט [ושם: ואת]. חוקת יט, ד [ושם: זאת התורה אדם].

זמן שקנה חכ"מ: תורת כהנים קדושים יט לב. קדושין לב, ב.

בבטן אמו . . מקיף דיחידה: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקח וע' תרמו.

ומעתה הנה יש להבין בענין המלאכי מהיכן יהי' מזון וחיו' להם בדרך מאכל כמבואר בכמה כתובי' כמו הכפירי' שואגי' לטרף כו', דהנה ודאי מגשם המאכל גם שיבא באופן רוחני כמו המן שאכלו ישראל לא יהי' להם לחיות כלל כמו לחם אבירי' אכל איש שהוא לחם שמי' אוכלי' אין זה מלובש בהגשמי' כלל, ואם מבחי' הרוחני' שבמאכל שנק' מוצא פי ה' שבו מאחר שבא בהתלבשו' בגשם שבו שנברר בטעם רוחני איך יפרד משם לבדו להיות לחיות למלאך ואין גוף גשמי ונפש כדם גשמי למלאכי' שיהופך הגשם לרוחני כמו בדם הוא הנפש באדם שיכול רוחני' אלקי' שבמאכל להחיו' לנשמי' האלקי' כניל, ואיכ' ודאי גשם המאכל מסתיר לאור האלקי שבמלאך לבתתי יכול לקבל חיות גם מהרוחני' האלקי' שבו כי אין לו מקום אצלם להתברר מגשמי' לרוחני' האלקי' כמו שיש באד"ם שנשמתו מקושרת בגוף חומרי בנר"ג שבה שאין זה במלאכי' כלל כידוע. ולפי' ודאי אין מקום להיות חיות ושפע המלאכי' מן הלחם כיא מלחמה של תו' שגם הגשמי' דאותיו התו' יחשב להם לאור וחיו' כמו לנשמי' שבגוף עכ"פ כניל, ומכ"ש שיוכלו המלאכי' לקבל מרוחני' דאותיו התו' כמו שהיא למעלה וכמו על מוצא פי ה' שבתו' שיחי' האד"ם למעלה כניל. אך באמת איא למלאכי' לקבל מזון וחיות מלחמה של תו' כלל גם לא מגשמי' דאותיו התו' הבאי' למטה בעיני' גשמי' כו' לפי ששרש התו' הגבה למעלה משרש המלאכי', כידוע ומבואר במיא שהמלאכי' שרשם רק בדבר ה' שבי' מאמרו וכמו וברויה פיו כל צבאם משאיכ' דבר ה' שבהלכה שבאה מפנימי' ועצמו' חכמתו ית', ולזה כאשר ביקשו המלאכי' תנייה הודיך על השמי' כו' לא ניתן היריד התו' להם כי היו מתבטלי' ממציותם לגמרי מטעם הניל. ואיכ' יש להבין מהיכן יש חיות ומזון למלאכי' לא מלחם גשמי ולא מלחמ' של תור' שזה למטה מהם וזה למעלה מהם כניל ודיל.

אך הנה אברהם אע"ה הוא לבדו אשר הי' יכול ליתן מאכלי' גשמי' ממש למלאכי' עליוני' שיאכלו ויקבלו חיות גמור ומזון לחומר וצורה שלהם

המלאכי' . . . בדרך מאכל: ראה גם מאמרי אדה"א דברים חיד ע' אהק. הכפירי' שואגי' לטרף: תהלים קד, כא.

המן שאכלו ישראל: ראה בשלח טז, ד, שם, יד ואילך.

לחם אבירי' . . . לחם שמי' אוכלי': תהלים עה, כה. יומא עה, ב.

שהמלאכי' שרשם רק בדבר ה': ראה אגרת התשובה פ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנא. ח"ג ע' תשצח וע' תקק. במדבר ח"ג ע' אלא.

וברויה פיו כל צבאם: תהלים לג, ה.

תנייה הודיך על השמי': תהלים ח, ב. שבת פח, ב.

לחומר וצורה . . . עושה מלאכי' רוחות: תהלים קד, ד. ראה ד"ה מזמור שיר תנוכת תקס"ז בסידור שער

תנוכה ערה, ד (הנחת כיא אדה"א) בשם 999 הנמול להרמב"ן. והנחת הרי"מ בספר המאמרים תקס"ז ע' ק.

הנחה אחרת בלקיטי תורה כרכה צח, א. תורה אור בראשית ד, ב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ת"א ע' כו.

תורה חיים בראשית כה, ב. אור התורה בראשית כרך ו' ע' תהרנג ואילך (בכל הניל בשם הרמב"ן). תניא פ"מ.

אגרת הקדש סיכ (ע' קל). סידור שער הקיש עג, ירש ע"ד. מאמרי אדה"א תקס"ה ח"ב ע' תשכט. מרשיות

הרוחני כמ"ש עושה מלאכיו רוחות וכידוע, וכמ"ש ואל הבקר רץ אברהם כו' ויעש עוגות הרי הכל הי' מאכלים בשר ולחם גשמי' במעשה בישול ואפי' במטעמ' כמו שיאכל אדם אכילה גשמי' וכמ"ש והוא עומד עליהם ויאכלו שאכלו כאכילת אדם ממש, כי גם שנתלבשו במהות אנשים באמת לגבי אברהם שהי' מרכבה לבחי' האצ"י ממש לא הי' לבוש זה מסתיר לו כלל והי' יודע שהם מלאכ' עליוני' כידוע שהרי קראם בשם אד' ורץ לקראתם והשתחוה לפניהם כו', וזה דבר פלא ביותר איך אכלו מלאכ' רוחני' האלקי' מאכל גשמי דבשר ועוג' וחמא' וחלב דודאי מגשם המאכל ולא מרוחני' שלו לא יוכלו לקבל כנ"ל. אך הענין הוא רק משום דאברהם עמד עליהם תחת העץ ע"כ ויאכלו ממש, וטעם הדבר הנה יש להקדים ענין מ"ש תחת העץ דוקא, דהנה מבוא' במ"א ע"פ וכל קרבי כו' שיש מלאכ' שנקי' קרביי', כמו עדימ' הקרביי' באדם שהמה כלי האצטומכא המבררי' המזון שנמשך לשם להבדילו בין הדק שבו לגס שבו והפסולת גמור יצא חוץ ונשלח הרוחני' והדקות לכל האיברי' פנימי' שמזגם וטבעם בבחי' דקות ורוחני' וגם לכל האיברי' שמזגם בגס' יותר עד שגם המוחי' שבראש יתחזקו ע"י השפע הרוחני' שבמאכל וגם כח ההילוך שברגל אע"פ שזה כח דק וזה כח גס אך מצד ההבדלה טובה שנבדל כל חלקי המזון באיברי המזון מזה יש לכל אבר חיותו לפי מזגו מראש לרגל כו' ועד שגם הפסולת והגסות שבמאכל יושלח להחיות במקום הגס כו' רק הרע המזיק לגוף יודחה לחוץ כי המאכל מורכב מטויר גס' ודק' גשמי' ורוחני' כנ"ל. והנה יש חצר הכבד שנקי' פרסא להבדיל בין אברי הנשימה הרוחני' שהוא הריאה ולב כו' ששם משכן רוח החיים הרוחני' לאיברי המזון שהן הקרביי' שמבררי' המזון כנ"ל, ואמנם עיקר כח ההבדלה שעושה במאכל בכל חלקיו בפרט הכל בא מכחו של חצר הכבד הזה דוקא, והטעם הוא להיותו בעצם בחי' ממוצע בין הרוחני' דאיברי הנשימ' לאיברי המזון כלול הוא מרוחני' וגשמי' ויכול

התורה ח"ב ע' תקיג וע' תשס. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' (תשפ"ו) תתנח: בשם הע"ח. ח"ג ע' אלא וע' ארמ' דברים ח"ג ע' אלט. לקטי שיחות ר"ה כרך ט' ע' 405 בהערה. וראה גם עקרים מאמר שני פ"ב. שערי אורה לרי"י גיקטלייא שער ב.

ואל הבקר רץ אברהם: וירא י"ח, ז.

יעש עוגות: וירא שם ו' [שם: ועשי' — ראה תנחומא וירא ד. בראשית רבא פמ"ח, יד (דעת רבנן). רש"ם וחזקוני סטוק ח].

שאכלו כאכילת אדם ממש: ראה תנחומא וירא י"א. בראשית רבא וחזקוני שם.

אברהם שהי' מרכבה: בראשית רבא פמ"ז, ו. פמ"ב, ו' וראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו. וש"י. והי' יודע שהם מלאכ' עליוני' רמב"ן וירא י"ח, ג. אור החיים שם, ב.

קראם בשם אד' ורץ . . . והשתחוה: וירא י"ח, ג, ב.

משום דאברהם . . . ע"כ ויאכלו: וראה שאכלו ג"כ אצל לוט [וירא י"ט, ג] י"ל ע"י שכבר אכלו אצל אברהם — הגהת הצ"ח בספר המאמרים תקס"ב כאן (בחגות ה"ר"מ) ע' ת"ו (בחלקה הובאה גם) כשהי' מרכיז כאן ע' כב.

ע"פ וכל קרבי . . . מלאכ' שנקי' קרביי': תהלים קג, א. ראה זהר לך פ"ו, סע"א. (רע"א מהימנא) פנחס רלד, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קנה. וש"י. ח"ג ע' תתפ.

להבדיל בין הרוחני והגשמי שהרי בחי' כלי הוא לגבי הריא' ולב שלמעלה הימנו הרוחני' וגם הוא מקיף ומכסה מלמעלה על כלי הקרביי' לבא בהגשמי' כו' (וכמ"ש במ"א באריכו') ע"פ יהי רקיע בתוך ויהי מבדיל כו' דרקיע זה הוא בחי' הפרסא הבהדיל בין מ"ע למ"ת היינו שתחלה היו מעורבי' רוחני' דמ"ע עם גשמי' דמ"ת והיו לאחד' וע"י הרקיע נבדל ונתעלה הרוחני' דמ"ע למהו' בפ"ע במעלה יתירה וירד בחי' הגשמי' דמ"ת יותר בהגשמי' כמו המסננת שמבדלת השמרי' שיתגשמו יותר שהיין נעשה צלול יותר כו').

והנמשל מכל זה יובן למעלה באור ושפע העליונה שנמשך בהשתלשלו' מעילה לעילה כו' הרי אנו רואי' דבר פלא איך שחסד עליון הרוחני שבבחי' האצ"י יבא אור שפע עד למטה מטה ביותר עד שנעשה חסד גשמי כמו הזן את כל העולם בחסד כו', אלא צריך לומר דשפע החסד עליון זה נברר תחלה ונבדל בו בחי' הרוחני' האלקי' דאצ"י הולך למקום ומדרג' הרוחני' כמו לנשמו' כג"ע שיהנו מזיו כו' וכה"ג יורד בחי' הגשמי' לחיצוני' העולמו' עד מלאכי' והיכלות דעשי' ששם בירור האחרון לצאת הפסולת לחוץ כו' עד שנשלח למטה ע"י שלוחי כח החסד שיהי' חסד בגשמי', וזהו הכל ע"י המלאכי' שנק' קרביי' עליוני' שמבררי' ומבדילי' בשפע עליונה להי' הרוחני נבדל כו' כדי שיושלח לכל עולם לפי ערכו ומדרגתו. אך עיקר כח ההבדלה הזאת בבחי' קרביי' עליוני' שנק' איברי' המזון למטה בא מבחי' הפרסא דחצר הכבד כנ"ל להיותו בחי' ממוצע בעצם וסובל בעצמו מרוחני' דבחי' רוח החיים העליוני' שבלב אדם העליון וגם הוא מקיף ומעמיד לאיברי המזון כו' כנ"ל (והוא כמו רקיע הנ"ל שעשה ההבדלה ביותר בין מ"ע למ"ת כנ"ל) ע"כ יש בכחו לעשות בהעלם בחי' ההבדלה שבמאכל שיובדל בחי' הרוחני' כו' וד"ל.

ובזה יובן מ"ש והוא עומד עליהם פ"י עליהם בבחי' מקיף כי שרש אברהם איש החסד הי' בבחי' חסד עליון שבלב אדם העליון דאצ"י כידוע והוא למעלה מבחי' יריד' הח"ע בכירור כלי הקרביי' שמתחת לפרסא דחצר הכבד כנ"ל והמלאכי' שרשם למטה מהפרסא זו ששם נבדל כבר אור הרוחני' דח"ע דאצ"י כנ"ל והו' שעמ"ד עליהם בבחי' מקיף. ועמידה זו הי' תחית העיץ דוקא ע"כ ויאכלו כי ב' מיני עץ יש, א' עץ הדעת טויר שהוא צריך בירור בקרביי' והיינו ענין שפע המאכל למעלה שבא בקרביים בעירוב

ט"פ יהי רקיע בתוך ויהי מבדיל: בראשית א, ו (בדילוג. וכ"ה לעיל ע' פב). ראה אמרי בינה שער הקי"ש פ"ב (טו, ד).

הזן את כל העולם בחסד: ע"ד נוסח ברכת המזון.

לנשמו' כג"ע שיהנו מזיו: ראה ברכות י, א.

אברהם איש החסד: ראה זרר בראשית מ, ב. הנסמן במאמרי אדה"צ טרשיות התורה ח"ב לע' תפס.

מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' סח.

רוחניו' וגשמי' כניל עד שמעורב טו"ר ג"כ ונברר עד שיוזרק הפסולת כניל, אבל עץ החיים הוא באיברי הנשימ' שלמעלה מן הפרסא הניל שאין אור ח"ע דשם מעורב בגשמי' כלל, ואמנם אברהם הגם שהי מרכבה לשם השפיל עצמו ועמד תח"ת עץ החיים"ם שהוא תחת בחי' פרסא דהצר הכבד הניל שהוא תח"ת עה"ח דלב כו' שמשם עיקר כח ההבדלה שבקרביי' ואצטומכא כניל ע"כ יכול ה"י לברר השפע עליוני' להבדיל הרוחניו' שבמאכל הגשמי גם בעודנו במאכל גשמי ליתן למלאכי' לאכול כאכילת אדם ממש, משאי"כ כבוא השפע למטה בכלי הקרביי' ששם מורכב מעה"ד טו"ר שאז לא יוכל להבדיל ולהפריד הרוחני מן הגשם כי כבר נתחלק שם ונתברר כל א' במהו' בפ"ע כניל ומה שבא השפע בהגשמ' א"א להפריד מה שיש בו מבחי' הרוחניו' לבדו אלא הוא כעצם א' עמו ואי"כ איך יאכלו המלאכי' לגשם המאכל כמו שהוא, אבל תחת עה"ח משם יכול להפריד הרוחניו' שבגשמי' המאכל וליתן למלאכי' מטעם הניל וד"ל. וזהו תירוץ על הקושיא הניל איך יקבלו המלאכי' גם מרוחניו' דמוצא פי ה' שבמאכל אחר שملובש בגשם א"א להפרידו לבדו כו' דמפני שעמד תחת עה"ח הפרידו כניל וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש ויאכלו ולא א' ויכלו וישתו כניל. דהנה אמרו דשתי' בכלל אכילה הוא ואין השתי' דבר בפ"ע כלל רק טפלה לאכילה, ואין זה מובן דלכאורה אין לשתי' חיבור עם עצם האכילה ועוד שהאכילה היא בלחם ובשר והשתי' במשקה מים וכה"ג. אך הענין הוא ע"ד הפשוט דהמאכל נברר בעיכול בקרביי' ונבחר ממנו הדקו' בד"ם הוא הנפש כניל עד שיעלה המובחר ללב ומוח שזהו מלמטה למעלה, ואין זה בשתי' כלל דמשקה המים אינה באה למזון שיוברר בקרביי' אלא רק להמשיך המכל שיתפשט במיעיו ויתרכך על ידו כדי שיהי' עיכול המאכל בכי טוב אבל בלא משקה ששונה אחר האכילה העיכול קשה ורע ולא יוברר בכי טוב כ"כ כו', וזהו שהשתי' טפלה לאכילה כדי שיהי' מזון המאכל בטוב העיכול ובהמשכה והתפשטו' יותר, ולכך א' דאכל ולא שתה אכילתו ד"ם שהוא ד"ם הוא הנפש שכלתי התפשטו' לכלי הגוף להחיו' לכל א' כפי מזגו שזהו בא ע"י השתי' דוקא כניל וד"ל. ועוד תועלת השתי' לקרר החום והצמאון שבמאכל בקרביי' שמתגבר שם והמים שמקררו' שיעשה מזג טוב במאכל הנברר שיהי' מזונו יפה בכל הגוף בהרכבה טוב"ה בד"ם הוא הנפש כו' וד"ל.

והנה בזה ההפרש בין אכילה לשתי' יובן מ"ש אכלו ריעים לעילא כו'. דהנה לפי הניל בבירור המאכל בקרביי' עיקר התועלת הוא שיוברר

דשתי' בכלל אכילה: יומא עו, א.

דאכל ולא שתה אכילתו ד"ם: שבת מא, א. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' סט ואילך וע' עט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלט. ושי"ג. ח"ב ע' תנב. דברים ח"ד ע' איתמ. וראה גם לקמן ע' תעב וע' תקסה. ח"ש אכלו ריעים לעילא: נסמו לעיל בריש המאמר.

המובחר ויעלה למעלה בבחי' תוס' חיות בדם הוא הנפש הרי עיקר העלות תחלה הוא בלב בחלל השמאלי ומשם עולה בכירור שני לחלל הימני ששם רוח החיים לעלות לכלי המוח שבראש וכמ"ש בזוהר בענין ג' שליטין דמוחא ולבא וכנדא כו' שבאכילה דקרובן עולה מכנדא ללבא ומוחא מלמטה למעלה כו', ולפי' עיקר ענין תועלת האכילה הוא למעלה מהפרסא כמו באיברי הנשימ' בלב להוסיף שם אור וחיו' רוחני ואחי' למוחא כו' ומשם יורד אחי' לכל האיברי' בחיזוק חיות חדש כידוע דלב פליג לכל שייפין כו', אבל עיקר תועלת השתי' הוא רק למטה מהפרסא בקרביי' דוקא לרכך המאכל ולקררו כניל ודיל. וזהו אכלו ריעי' לעילא מפני שהאכילה עליונה (כקרובן שנק' לחמ"י לאיש) שרשה לעילא למעלה מהפרסא הניל והוא בלב ומוח אדם העליון, ושתו ושכרו דודי' לתתא מפני שהשתי' למטה בקרביי' עליוני' כדי שיוברר מזון שפע מאכל העליון שם ויתפשט לאיברי' כניל.

וביאור הדברי' למעלה הנה ידוע דריעי' נק' אריא דאצי' תרין ריעי' כו' וחזוק מוחי' דחויב דאצי' בא עי' בחי' האכילה דאדם העליון שהוא בחי' ז"א כו', ועד"מ אדם למטה שיש באכילה ב' דברי' הא' מה שלועס בשיניו ומוציא הטעם הרוחני ועולה למוח, וזהו הנק' אכילה פנימי' ומה שיומשך אחר הלעיט' לקרביי' שמתעכל שם נק' אכילה חיצוני' לחלקי האיברי' שיקבל כל א' חיותו כניל, אך מה שנברר המובחר ועולה למוח ולב זהו שפע העיקרי' שמאכל לחזק המוחי' והלב ומשם יושלח עיקר כח החיו' הרוחני לכל האיברי', כך למעלה כל עיקר שפע הרוחני' במוחי' עליוני' הוא מבירור המאכל העליון שעולה ללב ומוחא כו' כניל, וזהו אכילה דאכלו ריעי' בבי' דברי' שנק' אכילה פנימי' א' בשעה שאוכל בפה שמוציא הטעם הרוחני והב' לאחר שיעלה חיות המובחר ללב ומוח כניל, אבל מה שמתברר המאכל בקרביי' עליוני' עד שיעלה למעלה הגם שנק' שביעי' כמו ואכלת ושבעת שהוא סעד הלב וחזוק האיברי' אינו נק' רק אכילה חיצוני' שבו שהוא עיקר תועלת הקרביי' לעכל שהוא לבשל בחום הטבעי לחיצוני' גשם המאכל כדי להוציא הפנימי' וכבישול בשר גשמי כו' ודיל. וזהו שתו ושכרו לתתא דוקא בבחי' אכילה חיצוני' זו שהמאכל בקרביי' בעיכול צריך הוא למשקה המים שיהי' הבישול והעיכול בכי טוב יותר כדי שיצא הכירור שבו בכי טוב ולא שעצם המים נעשה שפע חיו' כלל ודיל.

בענין ג' שליטין: זהר תרומה קנג, א. ראה גם לקמן ע' תעג.

דלב פליג ככל שייפין: ראה זהר שלה קסא, ב. (ריעי' מהימנא) פינחס רכא, ב. אגרת הקדש סליא. תורה אור בראשית ז, ד. מאמרי אדהיא דברים חיב ע' תתקפ.

לחמ"י לאיש: פינחס כת, ב. ראה מאמרי אדהיא דברים חיג ע' תתקכב ואילך.

דריעי' נק' אריא: . תרין ריעי': נסמו לעיל ע' א.

ואכלת ושבעת: עקב ח, י, א, טו.

שור' המאכל — ודיל: עי' נמצא בבוך ה.

ובכלל זה יתרוץ הקושיא דלעיל למה לא נז' שתי' כאן ויאכלו וישתו כו'.
 דהנה מבואר למעלה בענין שעמד תחת העץ כו' שזהו תחת עץ
 החיים שלמעלה מהפרסא הנז' שמפני זה הכדיל והפריד לרוחניו האלקי'
 שבמאכל לבדו גם בעודנו מלוּבש בבשר ולחם הגשמי כו' (וכמו לחם הקרבן
 שנעשה ריח ניחוח לה' ממש כאכילת אדם דלמטה אפי' שמקטיר סולת
 ובשר גשמי כו'), ומבואר למעלה דכחי' אכילה רוחניו' החיו' שבמאכל שרשו
 למעלה מהפרסא דחצר הכבד הנז' והיינו במוח ולב כו' ששם בחי' עה"ח
 שלמעלה מעה"ד טו"ר שבמאכל הבא בקרביי' כו', ולזה אם לא הי' אברהם
 מפריד הרוחני' האלקי' מגשם המאכל והיו אוכלי' הגשם עם הרוחני' (כאכילת
 אדם שהוא הגשמי בגוף שעל מוצא פי ה' שבמאכל יחי' כו' ואפשר כך הוא
 אכילת אדם העליון בקרבנו' ולא כנזיל) הי' צריך שישקה אותם ג"כ דאכילה
 זאת שרשה במאכל שבקרביי' העליוני' שצריך בירור ועיכול שצריך למים
 דוקא כנזיל, אבל כשעמד תחת עה"ח והפריד רוחניו' המאכל כמו שהוא בא
 למעלה מהפרסא במוחא ולבא כנזיל שאין צריך בירור כלל וא"צ לשת' דמים
 כלל, וכמי' למעלה דשתו ושכרו דודי' לתת"א דוקא במאכל שבקרביי' כו'
 דשם צריך למים לקרר החום ולעכל יפה כו' אבל אכליו ריעי' בחי' אכילה
 פנימי' דרוחניו' המאכל היינו טרם בואו למטה בקרביי' שזהו לעיל"א דוקא
 שם אין שייכו' לשת' דמים כלל וכלל, ולזה לא א' רק ויאכליו ולא נז' שתי'
 כלל מטעם הנזיל ודל'.

ומעתה יש להבין מ"ש ישקו כל חייתו שדי כו', דהנה כתי' כפירי' רשו
ורעבו כו', ויש להבין מהו רשו ורעבו כו', ויש להקדים תחלה
שיש ב' מיני שתי', א' שתי' לצמאון לקרר החום של צמאון שבא מחמת חום
המאכל שאחר שאכל נתבשל בקיבה נתגבר החום שבנישול זה עד שצריך
לשתי' לקרר החום שמוזה יבא העיכול בכי טוב כנזיל וזהו סתם שתי' ששותה
לצמאונו, והב' שתי' לצמאון שאינו מחמת חום המאכל כלל רק מחמת
עייפות הנפש שהוא עיף מחמת חום האויר כהולכי מדבר שחום השמש יחמם
ביותר ויצמא למים להשיב נפשו העייפה כמו מים קרים על נפש עייף, שזהו
היפוך צמאון שמחמת המאכל ששבע נפשו ע"כ יצמא וכל שתשבע נפשו
מירוב אכילה גסה יצמא יותר וצמאון הזה הוא שבא מחמת עייפו' הנפש מן
קדרות חום היום בתגבורת חום השמש ביותר שעושה כליון הנפש שתכלה
אור חיות שבהם ותשרוף אותו מגודל החום עד שתתעלף כו' והיינו מה
שתדבק לשון חיכו ביבישות עצומה כמו שטבע האש לשרוף ולכלות כו' והוא

ריח ניחוח לה': לשון הכתוב וקרא א. ט. ועוד.
 שו"ה כלל — ודל': ע"כ נמצא בכרך בגדזט.
 ישקו כל חייתו שדי: נסמן לעיל כריש המאמר.
 כפירי' רשו ורעבו: תהלים לד, יא.
 מים קרים על נפש עייף: משלי כה, כה.

נק' עייפ' הנפש. וזהו שא' ישברו פראים צמאם שהפרא למוד מדבר שכל גידולו במדבר שיגבר שם חום השמש ויצמא תמיד מחמת עייפו' ולא מחמת מאכל שאין מזון במדבר, וכן חיות השדה אע"פ שבשדה יש מזון וטרף ויש צמאון שמן המאכל מ"מ עפ"י הרוב יצמאו חיות השדה כארי דוב וכה"ג רק מחמת חום דשמש בשדה יותר נוסף על חום השמש בעיר ובכפעה, ולזאת יש צמאון בחי' השדה יותר מאשר יצמאו הבהמו' שבישוב (לכד עצם חום הטבעי שלהם שמחומם הרבה יותר מחום הטבעי דבהמו' שבישוב כמו שאנו רוא' שגם בשור הבר יש חום יותר מבשור שבישוב וע"כ קלו"ת מרוצת"ם וגבורת"ם כח"ם ומה שהן טורפ"י ומזיקין לזולתם הכל מטעם א' והיינו מעוצם רוב החום הקשה ור"ע כמו איש רוצח בטבעו היינו רק מצד רוב חום רתיחת דמים שבו שבער כאש ע"כ יכעס וחמתו בערה בו לכלות ולהרוג, וזהו שנק' גבורו' קשות כידוע).

והנה כמ"כ יש ב' מיני רעבון, הא' שהרעבון הוא בא מחמת מאכל דוקא
וכל שמאכלו יותר יותר יבא לרעבון ונק' רעבון שמחמת אכילה דוקא
לפי שהמאכל מתברר ונהפך לדם הוא הנפש ומתחזק כח החיות יותר ע"כ
לאחר עיכול המאכל דוקא יותר יתחזק כח המרעיב לנפש שבא רק מחמת
חיוק כחו ביותר, וכמו שנראה בחוש שכל שירגיל אדם לאכול ג' וד' פעמי'
יותר יש באצטומכא כח הרעבון וכל שימנע האכילה ויתענה יום ויומי'
יחלש כח הרעבון מעט מעט עד שלא יתאוה למאכל כלל, וראי' מן החולה
שיחלה מחמת קלוקל הדמי' עד שכל אוכל תתעב נפשו כו' וכל שהוא בריא
יותר מחמת טוב עיכול הקיבה יש לו חוש התיאבון והרעבון ביותר להיות
שנשאר כמו בחי' רשימו של כח האכילה לאחר העיכול שלו שמתעורר
לתשוקת האכילה וכל שבריא ביותר יש כח כמה שנשאר מן המאכל אחר
העיכול לעורר כח המתאוה למאכל (וכמו שהמובחר מן המאכל עולה למוח
וללב כך המובחר הוא הנשאר בקיבה הבריא' שמקבל המאכל בעיכול טוב
שיפה כחו ביותר לעורר תאות המאכל, משא"כ מי שאינו בריא כ"כ ימעט בו
כח תאות המאכל, ובזה יש אופני' שונים בגסות ובדקות שמי שרגיל בלחם
פשוט לא ירעב רק ללחם ומי שרגיל במעדנים של דגים ובשר ירעב
למעדנים, וכמו שא' רווחא לבסימא שכיח שיכול לאכול הרבה מיני מעדני'
בלי שיעור כמו שהרעב ללחם יאכל לחם לרוב (וזהו כח ההעלאה שנשאר

ישברו פראים צמאם: המשך הכתוב ישקו כל חייתו שדי.

שהפרא למוד מדבר: ירמי' ב, כד [ושם: פרה. ראה מסורה, רד"ק ומצודה ציון שם. — אבל כ"ה גם בילקוט שמעוני שם. דברים רבא פ"ה, ה. זהר יחי ר"ג, רע"א]. ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' תטו (וראה שם ריש ע' תיח). תרכ"ח כאן ע' כג.

שכל אוכל תתעב נפשו: ע"ד תהלים קו, יח.

שויה שיפה — המאכל: אוצ"ל: המאכל).

רווחא לבסימא שכיח: ערוכין פ"ב, ב.

לפי אופן ההמשכה, והרעבון הב' הוא להיפוך (כנ"ל בצמאון הב') והוא שלא בא מחמת מאכל שאוכל תמיד ששבע נפשו כנ"ל אלא אדרבה מחמת שנפשו ריקנית דוקא, והיינו כאשר לא יאכל זה כמה ימים שנפשו תכלה ממש מחמת ריקניות החיו' מכל אז תכסוף לאוכל יהי' מה שיהי' להשיב נפשו עליו שלא ימות ויכלה חיותו כו' (והי' כמו צמאון דעייפות הנפש שמחמת חום השמש שלא בסיבת מאכל הנ"ל), וכל שיתענה יותר יותר ירעב ברעבון שתכלה נפשו בו, וזהו רק מחמת חוסר הנפש היפך הרעבון שבא מחמת שביעת הנפש שרגיל במאכל שתלוי ברוב אכילה יותר וזה הרעבון תלוי במניעת המאכל ביותר שזה מהיפוך להיפוך ממש וד"ל. ונמצא שב' מיני צמאון הנ"ל תלוי בב' מיני רעבון הנ"ל, דצמאון שמחמ' המאכל הרעבון הוא מחמ' מאכל והכל א' וצמאון שאינו מן המאכל אז גם הרעבון שלא מן המאכל, וכמו רעבים גם צמאי' נפושם בהם תתעטף היינו שרעיבי' מחמת ריקן הנפש וגם הצמאון מחמ' וכישות ועייפו' הנפש ע"כ יוכל להיות רעב וצמא שניהם שלא מחמת אכילה בשביעת הנפש אדרבה מחמת חוסר חיו' הנפש דוקא כנ"ל, אבל יש רעב וצמא ששניהם מחמת אכילה ושביעה דוקא כנ"ל וד"ל (וכמו החולה שיצמא למים שזהו מחמת חום קשה ורע עד שמזייע או מי שמחמם גופו במרחץ ברחיית הדמי' והוא שנפשו עיף וצמא בכליון הנפש, והיפוך זה האוכל דבר שמן וטוב ומתענג עד שמתחמם בחום טוב בתאות המאכלי' ושותה לצמאונו לקרר החום ששבע נפשו להטיבו יותר וכמו וישת ויטב לבו וכך כל ויאכלו וישתו כו').

והנמשל מכל זה יובן ב' מיני צמאון וב' מיני רעבון הנ"ל בעבודה שכלב בנשמה שבגוף, ומזה יובן ההפרש בין נשמו' למלאכ' בכלל כמ"ש כפירי' רשו ורעבו כו'. דהנה אנו רואי' בעבודה שכלב בתפלה שיגבר בחי' הצמאון בלב ברשפי אש התשוקה לה' אחד בכאורא מישראל לפום שיעורא דילי', ויש בזה ב' מיני צמאון, הא' כמו צמאון הבא מחמת מאכל טוב ששבע נפשו כנ"ל, היינו כאשר טעם בטוב טעם ודעת אלקי בהתבוננו' בגדולת ה' עד שישבע נפשו ויתענג כמו חיך יטעום אוכל הגשמי בעריבות מתיקו' עוז כמ"ש טעמיו וראיו כי טוב ה' כו' שהנשם' בגוף טעום כמו טעם מאכל רוחני בתענוג אלקי עד שתשבע נפשו כו' אז דוקא תצמא בצמאון התשוקה שכלב כמו הצמאון שאחר האכילה ושביעה כנ"ל וכמ"ש בכנ"י שצמא'ה ליוצרה כו', וזהו עיקר ענין הרצוא בתפלה כידוע וכפי ערך המא[כיל] והטעם לשובע נפשו האלקי' כן יטיב לבו בשתי' ששותה לצמאו

רעבים גם צמאי' תהלים קז, ה.

וישת ויטב לבו . . . ויאכלו וישתו: רות ג, ז. חיי שרה כד, נד. תולדות כו, ל. ועוד.

לפום שיעורא דילי': ראה זהר וירא קג, ריש ע"ב.

בטוב טעם ודעת . . . חיך יטעום אוכל: ע"פ תהלים קיש, טו. ע"פ איוב יב, יא. לד, ג.

טעמיו וראיו כי טוב ה': תהלים לד, ט.

כו' לקרר הצמאון הזה במים שהוא בחי' שוב בקרבת אלקי' בתרי"א אח"כ כמ"ש הי כל צמא לכו למים (שהן בחי' מי"ע כמשי"ת) (וזהו לאחר עיכול בטוב דוקא שחום טוב המאכל הוא כח חי' חזק שגורם הצמאון הזה והוא השתי' שממשיך חי' המאכל כו' כך מים דאורי' שאחר צמון כזה שבתפלה כו'), והצמאון הב' הוא היפוך זה והיינו כמו בבע"ת שתגדל תשוקתם וצמאונם מצד התעלפו' הנפש מתגבור' חום קשה המייבש ומכלה כו' כנ"ל, והיינו מפני גודל היבישו' וכליון עצם חיותם האלקי מחום קשה דתאות רעות ששורף ומכלה הכל כו' שזהו כחום השמש במדבר עד שנפשו תתעלה כו' (וכחום הקשה של החולה כנ"ל), שמחמת זה יצעק אל ה' בצמאון גדול, וכמ"כ בכני' בכלל בהיותם במיצר הגלות בתכלית ההסתר כו' כחום השמש במדבר וכמ"ש מזמור לדוד בהיותו במדבר' יהוד' במדבר' העמי"ם דוקא אז א' צמא"ה לך נפשי כמה לך כו' בארץ ציה ועיף בלי מים כו' ששם אש זרה אוכלת כל חי' אור האלקי שבהם כמ"ש שחור"ה אני כו' בגלותא ששופתני' השמש כו' (וכמו שא' יעקב ביום אכלני חור"ב וקרח כלילה כו'), והוא הנק' בחי' גבור' קשו' דנגו"ה כמ"ש במ"א בענין המא' הוציאוה בגלותא ותשרף בשלהובי טיהרא כו'), שמחמת זה הנפש עייף' שתגבר הצמאון ביותר מחמ' חום הקשה כו', וז"ש צמא' לך כו', וזה היפוך הצמאון שמחמ' שביעת המאכל כנ"ל וד"ל. וכמ"כ יש ב' מיני רעבון בנפש האלקי' כנ"ל בצמאון דהא דהא תליא, דיש רעבון שרעב נפשו ללחם מצד השביעה ואכילה שכבר אכל וטעם טעם כו' כך הנשמה תרעב לטעום טעם אוכל דחכמ' האלקי' בהשגו' אלקי' רק מצד שכבר טעם טוב טעם ודעת אלקי ע"כ יתעורר בו כח תאו' ותשוקה לטעם ועונג אלקי כמו טעמ' וראו כו', וכל שאינו רגיל בטעם אוכל דחכמ' אלקי' כ"כ אין בו כח הרעבון לזה, וזה שלא נק' בריא בבריא' טובה לקבל טוב טעם המאכל האלקי כחולה שכל אוכיל תתע"ב כו', וכמו שאנו רואי' שיש נשמי' חולים שכל אוכיל דחכמ' אלקי' תתע"ב נפשם כו' וכידוע, ויש רעבון בנשמות שאינו בא מחמת מאכל דחכמ' אלקי' אלא אדרבה מחמת חוסר וריקנות החיות אלקי כאשר יורחק מאור פני אלקי ולא טעם טעם אור אלקי זמן רב בסיבות טרדו' הבלי העוה"ז אז דוקא תרעב נפשו בהתפעלות התשוקה לטעום טעם כרעב ג' וד' ימי' שתכלה נפשו ללחם להשיב נפשו

הוי כל צמא לכו למים: ישע"י נה, א.

מזמור לדוד בהיותו במדבר' יהוד': תהלים טג, א.

במדבר' העמי"ם: ע"ד לשון הכתוב יחזקאל ב, לה. ראה לקוטי תורה מסעי פת. ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קסז ואילך. ושי"נ.

צמא"ה לך נפשי: תהלים טג, ב.

שחורה אני... בגלותא ששופתני השמש: שיר השירים א, ה. ו ראה זהר אחרי נג, ב.

ביום אכלני חור"ב וקרח כלילה: ויצא לא, מ.

שזיה השמש -- והוא: אוציל: (והוא).

הוציאוה בגלותא ותשרף בשלהובי טיהרא: וישב לו, כד. ראה זהר אחרי עב, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יג. ושי"נ. ח"ב ע' תתכא. במדבר ח"א ע' ו. דברים ח"ג ע' אפד. ושי"נ.

לבד וזהו כמו צמאון דבעית להחיו' נפשם וכמ"ש להחיותם כרעב כו' וז"ש רעבי' גם צמאי', והכל מפני שנפשם בהם תתעטף מצד החוסר וריקניו' מכל כו' היפך הרעבון והצמאון שמחמת מאכל דוקא כניל ודיל.

וזהו ישקו כל חיתו שדי כו', דהנה כמו ענין ההפרש הגיל בנשמי' שבגוף ב' מיני צמאון וב' מיני רעבון הניל כך הוא ההפרש ככלל בין הנשמו' ומלאכי'. דהנה ידוע שהמלאכי' נק' בשם בהמות וחיות כפני ארי' ופני שור שבמרכבה כו' וכתוב הכפירי' שו[אג]י' לטרף שזהו מלאכי' עליוני' שנק' בשם כפירי' והם שו[אג]י' לטרף בכחי' רעבון, אך רעבון זה הוא שלא מחמת מאכל אלא כמ"ש כפירי' רש"ו ורעבו כו' שהוא מחמת חוסר וריקן החיות כניל, וכן ענין הצמאון כמ"ש ישקו כל חיתו שדי שצריכי' למים לקרר חום השמש שמתגבר בחית השדה דוקא וכמ"ש בפראים שהם במדבר וכמו כאיל תערוג על אפיקי מים כו', שזהו בכני' כאשר הם בגלות כו' כניל. ובאור הדברי' הוא ע"ד הניל בעבודה שבלב, דהנה שרש התהוות המלאכי' כפני ארי' כו' הוא מבחי' צמצום דשם אלקי' שבא במדה ובמיעוט האור והחיות האלקי', וכאשר הם רעבי' או צמאי' היינו רק מחמת חסרון וריקניו' אור וחיו' האלקי' שמפני זה שואגי' לטרף להחיותם להשיב רוחם ונפשם, וכל שנתמעט אור האלקי' יותר היינו שרחוק ומובדל מהם בערך ונפלא מכלי השגתם שהוא בחי' טוב כ"ע שנק' קדוש ומובדל כו' כידוע אז הם רעבי' יותר וכמ"ש כאריה ישאג כמו בחי' ארי' שבמרכבה עליונה כו' וכן הכפירי' שואגי' כו' וכן כאיל תערוג כו' לפי שנפשם בהם תתעטף להשיג אור חיותם האלקי' כדוגמא דבעית הניל, ובזה יש חלוקי' מדרגו' שיש שבחי' גבורי' עליוני' המצמצמי' האור בהם הוא מבחי' גבורי' דקדוש' שממותקות יותר בחסדי' עליוני', וע"ז א' ישקו כל כו' שממתיקי' במי' החסדי' העליוני' ונמתקי' בחי' הגבורי' שלהם מהשקאה זו, כמו בבחי' שוב שאחר הרצוא בתפלה כניל בני' שלא נתרחק כ"כ לגמרי כבעית כו' רק שלא עסק בעבודה שבלב זמן רב שתגדל תשוקתו והתפעלותו אז ביותר כשמתעורר פתאום כו', וכן חית השדה מזונם לפרקי' ולזה תבער כאשר תשוקתם למזון ויצמאו למים

להחיותם ברעב: תהלים לג, יט [ושם: ולחיותם — אבל כיה בכ"מ, ומהם: לקמן ע' קכא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ר, ושי"ב במדבר ח"א ע' פ, ושי"ג ח"ב ע' תקמא].
 שהמלאכי' נק' בשם בהמות וחיות: ראה יחזקאל א, י, תניא רמ"ט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ט, ושי"ג.
 דברים ח"א ע' רסב.
 הכפירי' . . . מלאכי' עליוני': תהלים סד, כא, ראה זהר בלק קצא, א ובביאורי הזהר לשם קב, רע"א. לקמן ע' קכה האילך. ספר המאמרים תקס"ד כאן ע' יט. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תצ וע' תרכב.
 כאיל תערוג על אפיקי מים: תהלים מב, ב.
 התהוות המלאכי' . . . דשם אלקי': ראה אגרת התשובה פ"ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ט ובתוספתא.
 דברים ח"ב ע' ת וס"ע תסו האילך.
 כאריה ישאג . . . ארי' שבמרכבה: הושע יא, י, ראה בתוספתא לעיל הערה ד"ה: הכפירי'.

בצירוף וחיבור ב' מיני חום כו' (חום המאכל וחום זר דחום האויר כו'), אבל בבחי' גבורה קשו' היינו שלא מאכילה ומזון כלל רק מחום קשה כו' וכמו פראי' במדבר כו', וזהו כמו בע"ת שתגדל צמאונם ור[עב]נם מחמת חוסר ופגם הנפש בחום אש זרה ממש כו', ועכ"ז נמתקי' גם הם בחסדי' עליוני' כמים קרים על נפש עייפי' כו', והוא מ"ש ישברו פראי' צמאם שגם גבו' קשו' שבמדבר ימתקו וישברו כו' (כקטיגור שנעשה סניגור) וכבע"ת ששב ורפא לו בצעקתו בצמא ורעב מפני שנפשו תכלה כו' וישוב רוחו אליו ע"י חסד עליון להחיו' נפשו ממש וכמ"ש ואביוני' אדים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו כפירי' רשו' ורעבו שרעבוין שלהם ע"י בחי' החוסר והדלות והרשות דוקא וכן הצמאון שלהם כנ"ל, אבל הנשמו' שנק' דורשי הוי' בבחי' סובב כ"ע עצמו לא יחסרו כל טוב העליון פי' לא יחסרו שלא ירעבו מחמת חסרון וריקניו' רק מחמת אכילה ושביעה והרי אדרבה לא יחסרו' כל טוב וטעם מאכל ע"כ ירעבו, והיינו להיו' שרש הנשמו' בשם הוי' עצמו כמ"ש חלק הוי' כו' וטועמי' בבחי' טעם ועונג האלקי בכדי שביעה ע"כ ירעבו ויצמאו ביותר וכנ"ל באריכו' וד"ל.

אך עדיין אין זה מתיישב דפי' הפשוט הוא דכפירי' רשו ורעבו עכ"פ אבל דורשי ה' אינם רעבי' כלל אלא לא יחסרו כל טוב (וכדוגמא דצדיק אוכל כו'). והנה יש להקדים לזה ביאור ענין הפסוק דנפש רעבה כל מר מתוק ונפש שביעה תבוס נופת שהפשוט הוא דרעבון מחמת חוסר הנפש כל מר מתוק שיאכל את המר כמתוק רק להשיב נפשו אבל נפש שביעה גם כשתרעב תבוס נופת שמתוך גובה הנפש יבעט גם בנופת ויבוסנו כו', וזהו לכאורה היפך ענין הנ"ל. אך הנה האמת הוא שיש ב' אופני' בפי' זה הפסוק דנפש שביעה ונפש רעיבה כו', ויש להקדים תחלה ענין האכילה ושתי' שבנשמו' שאין במלאכי' כלל לפי הנ"ל, והרי מצינו אכילת מזון ושתי' גם במלאכי' כמו שואגי' לטרף ישקו כל חייתו וכתו' נותן לבהמה לחמה ונתתי עשב בשד"ך לבהמתך כו' וכה"ג, אלא צריך לומר שיש הפרש גדול בין אכילת אדם לאכילת בהמה כו'. והענין הוא דאכילת אדם שהן הנשמות הוא מאכל לחם דתורה שנק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' וכמ"ש ותורתך בתוך מעי כו', וכמ"ש למעלה בענין כי לא על הלחם לבדו כו' שיש ב' מדרגו' בזה א' בבחי' הרוחניו' דמוצא פי ה' שבלחמה של תור' והב' בבחי'

ואביוני' אדים: ישע"י כט, יט. ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' נו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תקלט. וש"נ במדבר ח"א ע' ע וע' פז. ח"ג ע' אקכב.
חלק ה': האוינו לב, ט. ראה אגרת התשובה פ"ד.
דצדיק אוכל: משלי יג, כה. ראה סידור סדר סעודת שבת רג, סע"א ואילך. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תרפח. דרך חיים שער התפלה סד, ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תשע"א ואילך.
דנפש רעבה . . . ונפש שביעה . . . נופת: משלי כו, ז (בהיפך הסדר).
נותן לבהמה לחמה ונתתי עשב בשד"ך לבהמתך: תהלים קמו, ט. עקב יא, טו.

הגשמי' דאותיו' התור' כו', וכך התורה נק' מים כמ"ש כל צמא לכו למים יש ב' מדרגו' בזה א' כחי' מים עליוני' שהוא כחי' ח"ע חכמ' בראש והב' כחי' מים תחתוני' חכמ' בסוף כו' וכמ"ש יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל כו' וכידוע, ולפי' התור' שנק' לחם ומים היינו בב' מדרגו' א' למעלה בח"ע וב' למטה בח"ת ווי'ש ובירך לחמ"ך ומימ"ך כו' כידוע, וכתוב חכמו"ת בחוץ תרונה דח"ע אתמשך בח"ת לברר ברורי' דעה"ד טויר, והיינו התור' שנק' לחם ומזון גשמי כמו הלחם גשמי שמתברר בקיבה בין טויר' כו' כך לחמה של תור' באה להבדיל בין טמא לטהור כו' והוא מזון לנשמו' שבגופי' לברר עה"ד טויר, וזהו כמשל המאכל שכבר ירד למטה באצטומכא להתעכל כנ"ל, וידוע דג' קשרי' ישראל מתקשרא' באורי' היינו נשמו' שבגופי' שמתקשרא' בס"ר אותיו' התו' שנק' לחם גשמי וכתורת"ך בתוך מע"י כו', ולזה הלחם צריך שתיה והן מים ששותה לצמאון שמחמת המאכל כנ"ל לבררו בטויר שבו בעיכול טוב כנ"ל, והוא מה שנק' התור' מ"ת, והוא ח"ת דלחם ומים דתור' הנגלי' לנו כו' וד"ל. וזהו שרעבון הנשמו' רק מחמת המאכל שאוכלי' תמיד והוא מחמת רוב אכילת לחם דתור' יום ולילה בגירסא בשיני' כו' ויורד למטה בתוך מע"י לזה רעבי' יותר ללחם כנ"ל, וכמ"כ הצמאון למים מתוך האכילה זו דוקא היינו למים דתויר' כו' שאין כל לחם ומים כזה במלאכ' שלא ניתנה תור' להם כלל וע"כ רעבי' וצמאי' שלא מן אכילה כלל כנ"ל. וזהו ההפך בין אכילה ושתי' דנשמו' שהוא בכחי' לחם ומים דתו' שזהו אכילת אדים כו' ובין לחם ומים דמלאכ' שזהו כמו נוח לבהמ' לחמ' כו' שהוא כעשב השדה מאכל בהמ' כו', וכן מ"ש ישק"ו כל חייתו כו' מ"ת ביותר והוא מה שנשתלשל מחיצוניו' דח"ת שבתור' שנק' לחם ומים למעלה, וכמ"ש בראשית' ברא בחוכמתא כי כולם בחכמ' עשית כו' וד"ל. וזהו נפש רעיבי'ה כל מר מתוק דקאי בנשי' שנק' נפש רעיבה שמחמת לחם דתו' דוקא כנ"ל וע"כ יש בכחם לברר טויר' ולהפוך מריר' למיתקא במטעמי' שבמאכל שיוכל להיות המתוק שבו בהתגברו' על המר שבו לעשותו מתוק וטוב כבישול המרקחת צנון בדבש שמרירו' הצנון נהפך למתיקו' ג"כ, והיינו מה שבחכמ'

התורה נק' מים: בבא קמא יז, א.

מים . . . חכמ' : ראה תניא פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנה. ושי"נ. לעיל ע' עת. לקמן ע' קלא.

ב.

חכמ' בראש . . . חכמ' בסוף: נסמן לעיל ע' ב.

יהי רקיע . . . יהי מבדיל: בראשית א, ו. ראה ספר המאמרים תפס"ב ח"א ע' רמד ואילך. לקמן ע' קלג.

ובירך לחמ"ך ומימ"ך: וכ"ה לקמן ע' קכה. משפטים כג, כה [ושם: את לחמך ואת מימך].

חכמו"ת בחוץ תרונה דח"ע אתמשך בח"ת: משלי א, כ. ראה זוהר תולדות קמא, ב. אמרי בינה שער הקיש פ"ב ופליד. לעיל ע' עת. לקמן ע' קל.

דג' קשרי' ישראל מתקשרא' באורי': נסמן לעיל ע' כו.

בראשית' ברא בחוכמתא . . . כולם בחכמ' עשית: בראשית א, א. וראה בתרגום ירושלמי שם. תהלים קד, כד.

המרקחת צנון בדבש: ראה ג"כ מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תלב. ושי"נ.

דתו' אתביריו בחי' רפי"ח כו' דעה"ד טו"ר עד שיהופך גם מ"ר למתוק כני"ל, וכמו ע"י עיכול המאכל בטיב שנהפך גם הפסולת שבו לחי' ג"כ ורק גסו' הפסולת גמור המזיק נדחה חוץ כו', משא"כ רעבון המלאכה שלא מחמ' לחם דתו' כלל כני"ל לא נהפך מר למתוק כלל רק כמו שהו' כמ"ש שרפי' עומדי' שנק' עומדי' כו' כני"ל בפ"י רש"ו ורעב"ו כו', וכן הצמאון שלהם לא למים דתו' כלל וד"ל.

אך הנה יש עוד מדרג' בתור' שנק' לחם ומים בבחי' הרוחניו' שלמעלה מבחי' ברורי' דעה"ד כו', וכמו לחם הפנים שכולו פנים רק בבחי' הפנימי' ואין בו חיצוניו' כלל וכלל וכמו לחם פנג כו' כידוע שזה מבחי' עה"ח שלמעלה מהע"ד טו"ר ע"כ כולו פנימי' ואין אחי'ו' לחיצוני' שם כלל וכלל (וכמו המ"ן שנבלע באיברי' וכן סעודו' השבת כו'), והיינו בחי' ח"ע דתו' כמו שהיא למעלה מעלה בעצמו' אא"ס דכתי' ואחי' אצלו כו' טרם שירדה למטה לברר ברורי' כו', וזהו כלחם פנג כו' שתשבע הנפש ממנו במילוי כל טוב טעם לא יחסר כל. וזהו ודורשי הוי' דח"ע דתו' הרוחניו' לא יחסרו כל טו"ב וטעם העונג הפשוט העליון כו' שאין בו צד חסרון וריקניו' הנפש כלל וכלל, משא"כ בלחם פשוט שאחר העיכול יחסר ויחזור להיות נפשו ריקניו' וירעב לאכול כאילו לא אכל כלום ואדרבה ירעב יותר כני"ל, אבל מלחם פנג או לחם הפנים תשבע הנפש שביעה שלימה ולא תחסר ותתרוקן לעולם, והוא הנק' נפש שביעה בעצם, וכמו ישבעו ויתענגו מטובך דמשמע שיש עונג בלתי שביעה כו', וזהו פ"י נפש שביעה, כמו לע"ל שיתגלה פנימי' התו' דח"ע ויהי' למזון בתוך מעי כלחם דתו' דעכשיו כו', ואז תבוס נופת כמ"ש הנחמדי' מזהב כו' ומתוקי' מדבש ונופת כו', דעכשיו נק' התור' דבש שבכחו להפוך מר למתוק אבל מתוק מדבש ונופת כו' הוא עצם התענוג ומתיקו' דתו' של מעלה שמתיקו' דבש ונופת דתור' דעכשיו אין ערוך לו כלל עד שתבו"ס נופת כו', והוא מפני שהנפש שביעה בעצמו' השעשועי' שבתו' שבעצמו' כו', ולחם פנג כזה צריך ג"כ למים אך נק' מים

שרפי' עומדי' שנק' עומדי' ישעי' ג, ב. ראה לקמו' ע' קסו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרסו. ושי"ן במדבר ח"ב ע' תו.
 לחם הפנים שכולו פנים: ויקהל לה, יג. פקודי לט, לו. תרומה כה, ל. ראה מחזות צו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אק"ח. ושי"ן.
 לחם פנג: ראה זהר ורחי רמז, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קג. ושי"ן ח"ג ע' אלא. ושי"ן ח"ד ע' אריה. ושי"ן תורת חיים שמות מו, ב.
 המ"ן שנבלע באיברי': יומא עה, ב.
 סעודו' השבת: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אק"ח. ושי"ן ח"ד ע' אקפו.
 ואחי' אצלו: משלי ת, ל.
 ישבעו ויתענגו מטובך: נוסח 'ישמחו במלכותך' — תפלת העמידה לשבת. ראה גם כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) ששים מא, ג.
 הנחמדי' מזהב . . . ומתוקי' מדבש ונופת: תהלים יט, יא.
 נק' התור' דבש: דברים רבא פ"ג, ג.

עליוני שמעל השמי' עליוני' כו', והוא בחי' חכמ' הקדומ' שנק' י"ם הקדמוני כו', וזהו בחי' לחם ומים דתור' עליונה שלמעלה מבחי' הברור' דח"ת דתו' שלמטה (ומיש' בוירך לחמ"ך ומימ"ך כלחם ומי' הנ"ל). וזהו כפירי' רשו ורעבו שרעבון שלהם מתוך הריקניו' שנתרוקן המאכל והוא נפש רעיבי' דכניי' כגופי' להפוך מ"ר למתוק, אבל דורשי הוי' זהו כמו נפש שביעה כו' וד"ל (ובאמת ענין בעי'ת שמהפכי' מרירו למיתקא נק' נפש רעיבה כל מ"ר מתוק והוא למעלה מנפש שביעה דציג שבמקום כו' ומשיח אתא לאתבא כו', וזהו כפשוטו שמשבי' לרעבון להחיי' נפשו שיאכל את המר כמתוק, משאי"כ נפש שביעה בתו"מ כו' (ובאמת פי' הפשוט דנפש שביע' קאי באוה"ע ששביע' בתאותם בלתי רעבון ליצרם ע"כ תבו"ס נופ"ת שהן בחי' הטוב דאור טעם ועונג העליון הגנוז בהם שנפל בשכיר', אך ע"י כניי' שנק' נפש רעיבה נהפך מר למתוק שהוא מתוק יותר מנופ"ת וכמ"ש טוב מאד זה מ"ה כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ולהבין בתוס' ביאור ענין כפירי' רשו ורעבו כו' הנ"ל, הנה כתיב אחרי ה' ילכו כאר"י ישאג כמו בחי' אר"י שבמרכבה כו', ומבואר במ"א שיש הפרש בין אר"י וכפיר' ע"ד הנ"ל כהיות ידוע בענין השאגה שזהו דוקא בב' אופני' והם ב' הפכי', א' בדבר המיוחד לו היינו מפני שזהו חיותו המיוחד אליו דוקא כמזון הלחם האדם שיחי' בו האדם וירעב אליו וישאג בבקשת מזונו כעני' שענינו מצפי' ומבקש ושואג ליתן לו טרף נפשו וכתינוק קטן שצועק ללחם בראותו לפי שזהו חיותו דוקא וכן טרף ומזון החי' והבהמ' כאשר יראו העשב והתבוא' ירוצו וישאגו למצוא להם חיותם השייך אליהם, וזהו הכפירי' שואגי' לטרף מזונם השייך להם דוקא (וכמו בתיבת נח שכל א' הכיר מזונו השייך לו ולא ישאג הארי לעשב שהוא מאכל השור ולא ישאג השור לבשר שהוא מאכל הארי אלא כל א' למזונו השייך לו). וכך יובן למעלה במלאכי' עליוני' כפני אר"י ופני שור כו' שכל א' שאוג ישאג לקבל אור שפע חיותו האלקי שממנו חי בקיום מציאותו וכל א' למינהו דוקא

שבמקום כו': נסמו לעיל ע' סד.

ומשיח אתא לאתבא: ראה זהר (ר"ע) מהימנא) בהעלותך קנג. כ. לקמו ע' קסג. ע' קעו. ע' קפא. ע' שעא וריש ע' תצו. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעט. ושי"ג.

שריה משאי"כ — כו': אוצ"ל: כו'.

דנפש שביע' קאי באוה"ע: ראה ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' תיח (בהנחת ה"ר"ם). וראה גם שם ע' תיט.

טוב מאד זה מ"ה [מלאך המות]: ראה לעיל ע' סג. ושי"ג.

שריה כו' — וד"ל: אוצ"ל: וד"ל. — ע"כ נמצא בנור וז"ל.

שריה ולהבין: מכאן נמצא בנור י'.

אחרי ה' ילכו כאר"י ישאג: תושע"א י'.

הפרש בין אר"י וכפיר': ראה ספר המאמרים תקס"ד כאן ע' יט. ד"ה להבין ענין ברכת התנים מכיכ אדה"א פכ"ז [נדפס במאמרים יקרים (חמ"ד, תרכ"ד, נ"י, משל"ו), וידפס בעז"ה כמאמרי אדה"א דרושי חתונה].

הכפירי' שואגי' לטרף: תהלים קד, כא.

כאשר ירעב לקבל השפע אלקי, כמלאכי' שנק' כפירי' ששואגי' לטרף מזונם כבשר ופני שור כו' מזונם האלקי בחי' עשב כו', וכמו למטה באדם נשמי' בגוף מזון וחיו' אלקי שחי מזה במוח ולב כל א' לפי טבעו, כמו שיש שינוי טבעי' במזון בני אדם זה עיקר מזונו לחם לבד בלא בשר וזה בבשר ובטעמים שונים וכמו אכילת אדם לפי טבע כל אדם כמו שהוא, כך אכילת בהמ' וח' לכל א' לפי טבעה כו' (וגם באותיו' התור' שנק' לחם שיחי' האד"ם אין א' דומה לחבירו שהרי כל נשמי' יש לה אות א' המיוחד אליה לבד כו'). וכל זה שנק' שאגה לדבר שהוא חיותו בתוך תוכו היינו דרך כלל לבחי' המל' שהוא מחי' את כולם מאין ליש לכל א' וא' כפי שהוא כו', ועי' א' והחיות רצוא ושוב כו'. ואמנם השאגה הב' הוא בהיפוך מזה והיינו לבחי' טובב כ"ע שלמעלה מכלי ההשג' מפני שנבדל בערך ממנו ואו' קדוש ג"פ כו', ששאגה זו אינה לקבל אור וחיו' לעצמו מאחר שנבדל בהפלא' ממנו כו' אלא אדרבה השאגה הוא בא פתאום מצד שנתפעל בדבר המופלא ומובדל שאינו משיג זה סיבת השאגה שבאה דוקא להיות האור אלקי מופלא ומובדל ביותר, וכמו כן שאגת אר' שבמרכבה דכתי' כאריה ישאג והוא בחי' פני אר' להימין כו' ששואג מעוצם ההתפעל' אלקי' שלמעלה מערך השג' שלו והוא שאו' קדוש כו' וד"ל. וזהו הפרש בין שאגת כפירי' לשאגת אריה הגדול שבמרכבה שהכפירי' שואגי' לטרף דוקא להשיג ולקבל אור וחיו' האלקי' בתוך תוכם והאר' שואג לבחי' טובב' שנק' קדוש כו'.

ושרש הדברי' הנה ידוע שיש ב' מיני מלאכי' א' העומדי' מוימ"ב כמיכאל וגבריאל כו' וכן פני אר' ופני שור כו' והב' מלאכי' שמתחדשי' בכל יום ונכללים למעלה כו', וזהו יוצר משרתי' בכל יום ואשר משרתיו מוימ"ב כו', וענין המלאכי' הללו שנבראו בכל יום היינו שהן מבחי' ברורי' דרפ"ח כו' שנתברר בכל יום (וכמו שא' מצמיח חצי"ר כו'). ויובן זה עדי"מ בנשמה בגוף שתתפעל באלקי' בכל יום במוח ולב וז"ס הוא הנהי"ט שזהו בא מכת המאכל דטו"ר שנתברר והי' לאור וכן וחיות גשמי במוח ולב ודמים שבאיבר' ויכוין בכונה אלקי' במוח ולב זה שבא כחם מן המאכל ויתפעל בק"ש בשמע ואהבת כו' הי' בחי' ברורי' דרפ"ח כו' שנפל בשבירה בק"ש דטו"ר כו' שעולה לה' כמו קרבן ממש מאחר שתחזוק דעתו והשגתו באלקי' והתפעלו' הלב לה' מכת הדם הוא הנפש שאכל כדי שביעה כו', וגם בכח זה

אין א' דומה לחבירו: ראה סנהדרין לה, א. ברכות נח, א.

כל נשמי' . . . אות א' המיוחד אליה לבד: ראה גם לקמן ע' רכג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעט. ושי"ג. והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.

ואו' קדוש גיפ: ישעי' ג, ג.

יוצר משרתי' . . . ואשר משרתיו: ברכת יוצר. ראה איכה רבא פ"ג, ח. טור אורח חיים ס"טז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תרמג ואילך. ושי"ג. דברים ח"א ע' רמג. ח"ד ע' אר"ח.

וכמו שא' מצמיח חצי"ר: תהלים קד, יד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד שם. ושי"ג.

שאו' גיפ' קדוש שהוא בבחי' טובב כו' הכל הוא בא מברורי' דרפ"ח כו' שאם הי' חלש בלתי מאכל לא הי' דעתו ולבו מכווני' כיכ, ונמצא נתברר ועלה מן הגשם דבשר ולחם שאכל לבחי' קדושה הרוחניו' האלקי' שבמוחו ולבו לה' אחד בקרבן בהמ' עיג המזבח ממש וד"ל. וכך ענין המלאכי' שנעש' מברורי' דרפ"ח כו' שעולי' למעלה היינו שמתהווה בחי' קדושה עליונה מדבר שאי למטה ועלה למעלה כקדוש' דקדוש' שאו' הנשמ' שמתחזק' בגוף עי' המאכל כניל.

וזהו הכפירי' שהן מלאכי' שנעשו מברורי' דרפ"ח כו' שהם כנשמו' בגוף שואגי' בצעקת התפעלו' לטרף חיותם האלקי' כמו שיצעק אדם בהתפעלו' מוחו ולבו באמצעות כח האכילה שאכל כניל והיינו מהעדר מוונם האלקי כשירעב, כמו בנשמ' בגוף כשיחפץ להתקרב ולקבל אור וחיי' האלקי בהתפעלות חזקה ביותר והוא דוקא מצד העדר האור עד הנה כו', והיינו כפירי' רשו מצד הרשות והדלות והן כירורי' דרפ"ח כו' שנתרחקו למטה בעה"ד טו"ר כו' עיב ירעבו למלאו' נפשם הרקניו' ביותר, אבל הארי' הגדול שאגתו אינו מצד נחי' ההעדר והריחוק ולא שחפץ לטרף מזון כלל רק שאגה זו מכח עצמו בא שמתפעל ביתר ממדתו בבחי' קדוש' שלמעלה מהשגתו כניל, וכמלאכי' שעומדי' מוימ"ב שלא מבחי' הברורי' דרפ"ח כו'. ואמנם שאגת הכפירי' חזקה יותר מצד עוצם הרעבון מן הרשות והדלות' כמיש רשיו ורעביו, והוא מפני שבחי' רפ"ח כו' שרשו בבחי' תוהו שלמעלה מבחי' התיקון ועיב יש ביכולת המאכל להחיו' האדם כידוע. אבל זהו רק בחי' העלא' וביורר מלמטה למעלה ולפרקים לבד כשרוצה וחושק לטרף מוונו כו', אבל שאגת ארי' הוא בתמידות בלי הפסק כלל כמיש כארי' ישאג תמיד, והוא להיותו מתפעל בבחי' קדוש' עליונה שבשם הוי' טובב כו' שהוא מלמעלה למטה שלמעלה מבחי' הברורי'. ונמצא יש ב' מיני קדוש', הא' קדוש' שבאה מלמטה למעלה היינו שנעשה למעלה מבחי' הברורי' דרפ"ח כו' שהן המלאכי' שנק' כפירי' וכנשמ' בגוף כניל, והב' קדוש' עליונה שמן הארי' הגדול וכשרפי' עומדי' ואו' קדוש' שהוא מלמעלה למטה כו' וד"ל (וממה שא' שאין המלאכי' או' קדוש' למעלה עד שיאמרו ישראל קדוש למט' הרי קדוש' זו שמתחא לעילא בבחי' או"ח דברורי' למעלה וקדוש שמעילא לתתא דמרכבה כו' כמשי"ת ב"ה).

והנה לכאורה לפי הנ"ל כפי' כפירי' שואגי' מובן שעיקר הרעבון בא מן המאכל ואיך א' רשו ורעבו כו' וזהו לכאורה היפך כל ענין הנ"ל ב'ב

תוהו שלמעלה מבחי' התיקון: ראה תורה אור בשלח סה, ד. לקוטי תורה אמור לה, ד. ושיג.
יש ביכולת המאכל להחיו' האדם: ראה לעיל ע' קד.
שאין המלאכי' או' קדוש: ראה חוליו צא, סעיב.

מיני רעבון שבנשמו' ומלאכי' כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת והכל ענין א' הוא. ויובן עפ"י הנ"ל שיש ב' מיני לחם כו', כך הוא ההפרש בין טרף מזון לכפירי' שבא מבחי' הכרורי' דרפ"ח כו' שהוא כמו מזון גשמי באדם שמתברר בקיבה כו' והיינו כמו הנשמו' בגוף שיתפעל באלקות בכח האכילה כנ"ל, וזהו כמו לחם דתור' שבאה למטה בעה"ד טו"ר לברר ברורי' דרפ"ח כו' שהוא מזון לנשמו' שבגופי' דוקא דמתקשרא' בס"ר אותיו' דתו' כו', וכך יש מאכל לבהמ' וחיו' שהו' המלאכי' וע"ז א' רשו ורעבו ברשות ודלו' דוקא, והוא מצד שרפ"ח כו' נפלו למטה בק"ג שהוא בחי' רשו"ת ודלו"ת היפך האור והחיו' האלקי שבא בגילוי מזון ושפע ממש כנ"ל ומתוך הרשו' דק"ג נעשו רעבים זהו היפך הרעבון שבא מן העונג וההרחבה אלא מתוך הדוחק והעניות הריקון מכל כו', וכמו שאינו דומה ארי נוהם מתוך קופה של תבן שמחמת חוסר המזון לכמו ארי נוהם מתוך קופה של בשר כו' מתוך רוחב הלב כרוב כל חיות כו', וזהו כמו בחי' מ"ת בוכין אנו בעינינו כו' וכמ"ש צמא' לה נפשי בארץ ציה כו' מתי אבא ואראה כו' מפני שעדיין רחוק הוא מאור החיים העליוני' ע"כ צעקתו חזקה ביותר, וזהו ענין רפ"ח ניצוצו' דקדושי' שנפלו מאד למטה בק"ג כשעולין למעלה תגדל צעקתם בצמאון ותשווקה מתי אבא וארא' פני אלקי' כי עדיין לא באו כו', וכמו היתה לי דמעת"י לחם שהדמעה והבכי' דמ"ת בוכין זהו טרף מזונם בלחם ובדמעה זו הן עולין ומתבררי' כי זהו לחם חיותם, וכענין להחיותם ברעב שהרעב הזה הוא עצם חיותם כו', והיינו כפירי' רשו ורעבו, וכן נשמו' שבגופי' מתוך הדוחק ומיצר כמ"ש מן המיצר קראתי כו' כענין צעקת בע"ת כנ"ל, וא"כ הגם שרעבון זה ללחם ומאכל אבל בא מהעדר המאכל דמה שיונקי' מק"ג אינו מאכל אלא אדרבה רשו"ת וריקני' ועני' כו'. וזהו ענין התפלה שנק' שפיכת נפש כמ"ש תפלה לעני כי יעטוף רוחו עליו ולפני ה' ישפוך נפשו כו' אבל דורשי הוי' היינו כמו בחי' לחם העליון דתור' הנ"ל שלמעלה מבחי' הכרורי' דרפ"ח כו' כנ"ל שממשיכי' שם הוי' דח"ע דתו' ש"מ מלמעלה למטה שזהו כנשמי' בלא גוף כו' דכתי' כל הנשמו' תהלל י"ה כו' שהתפעלות בשם הוי' בבחי' עצמיו

לנשמו' . . דמתקשרא' בס"ר אודיות דתו': נסמן לעיל ע' כו.

ארי נוהם מתוך קופה של תבן . . בשר: ברכות לב, א.

מ"ת בוכין אנו בעינינו: נסמן לעיל ע' קג.

צמא' לה נפשי בארץ ציה . . מתי אבא וארא: תהלים סג, ב (ושם: לד. — בדילוג), שם מב, ג.

היתה לי דמעת"י לחם: תהלים שם מב, ד.

להחיותם ברעב: נסמן לעיל ע' קכא.

מן המיצר קראתי: תהלים קיח, ה.

התפלה שנק' שפיכת נפש: ראה ר"ש פאה פ"א מ"א ד"ה וגמילות חסדים. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרסט, ושי"ג.

תפלה לעני כי יעטוף רוחו עליו ולפני הוי' ישפוך נפשו: תהלים קכ, א (ושם: יעטוף ולפני ה' ישפוך שילו.

— וראה גם לקמן ע' קטז].

כל הנשמו' תהלל י"ה: תהלים קנ, ו. ראה לקמן ע' תקע.

להמשיך גילוי עצמות אא"ס למטה כמו למעלה ממש בלי בחי' ברורי' כו' זהו הנק' דורשי' הוי"ו מפני שיראו אור פני הוי' מקרוב ולא מרחוק נרא' להם שיאמרו מתי אבא וארא' כו' ע"כ לא יחסרו כל טוב העליון הגנוז וצפון בעצמו' שעשועי המלך כו' כנ"ל שנק' כל טובי שממנו מקור כל בחי' טוב ועונג העליון שבאצ"ו ובג"ע דבריא' ויצ"ו כו' וכמו ורב טוב לבני רב טוב הצפון דעין לא ראת' בג"ע והיינו לפי שהן דורשי' הוי' שדורשי' ומבקשי' לפנימי' שם הוי' שהוא טוב הכללי כו' כמו את פניך הוי' אבקש כו' שיהי' נמצא מלמעלה למטה בשוה ממש, וזהו ברוך כבוד הוי' ממקומו העצמי היפך בחי' קדו"ש בעצמות כו' שאו' קדו"ש שלמעלה מן ההשג' כו' וזהו כמו לחם תו' ש"מ מבחי' ע"ה"ח שכולו בחי' פנימי' כמו שהוא בלא הסתר והעלם כלל כך אע"פ שאין העולם מקומו נמצא למטה כמו שהוא בפנימי' עצמותו למעלה וכמו הנה ה' יוצא ממקומו, וז"ש ברוך כבוד ה' ואין כבוד אלא תור' וכמו שצמצם שכינתו בין בדי הארון שזהו מקומו כו' כמו למעלה ממש וד"ל.

ובכלל זה יובן הטעם דמי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה, משום דהתפלה היא בבחי' רצוא דשפיכ' גפש בצמאון שמתוך המיצר ודוחק כו' כנ"ל ע"כ צריך לשתיי' מים לרוות צמאונו שהוא בחי' מים דתו' שהיא למטה בנגלה כאותי' התו' כנ"ל בענין כל צמא לכו למים כו', אבל מי שתורתו אומנתו היינו כמו שהי' אומנתו של עצמו' א"ס כמ"ש ואהי' אצלו אמון אונא כו' שלמעלה מבחי' הברורי' כנ"ל נק' מים עליוני' שאינן באין להשקות הצמא כלל כי להשקו' הצמאון הוא כמית' דחית' שבתו' שבאה למטה דוקא כנ"ל וע"כ פטור מן בחי' רצוא וצמאון דתפלה כי אין בחי' דתו' כח צמאון ורעבון כו' וכנ"ל בענין פי' גפש שביע"ה כו' רק מי שתורתו בחכמ' דתו' לברר לעה"ד טורי' כו' חייב בתפלה להיו' צמא למים דוקא כידוע וד"ל (אך באמת שרש הצמאון למים דתו' הנגלי' למעלה היא מבחי' מי'ע דחי'ע וכמ"ש ביום ההוא יצאו מ"ח כו' אל היים הקדמוני' דתשי"מ כו', וראי' לזה

ורב טוב לבני' . . . דעין לא ראת': ישעי' טג, ז. שם סד, ג.

את פניך הוי' אבקש: תהלים כו, ח.

ברוך כבוד ה' ממקומו: יחזקאל ג, יב.

שאין העולם מקומו: בראשית רבא פס"ח, ט.

הנה ה' יוצא ממקומו: ישעי' כו, כא.

ואין כבוד אלא תור': אב"ט פי', ג.

שצמצם שכינתו בין בדי הארון: בלקוטי תורה אמור לד, כ: בלק עג, ב כשם ארז"ל. ובלקוטי קרח נה, א: וחוה שאמרו. — ראה בראשית רבא פ"ד ד (הובא בלקוטי קרח שם). תנחומא ויקהל ז. שיר השירים רבא פ"א, די (3).

שתורתו אומנתו פטור מן התפלה: ראה שכת' יא, א. שולחן ערוך אדה"ו הל' תפלה סק"ז ס"ז. אגרת הקדש סכ"ז (קמב, סעי'ב) — וכן צ"ל במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שעד, לקמן ע' קלת. ואהי' אצלו אמון אומנא: משלי ת, ל. בראשית רבא בתחילתו. ביום ההוא יצאו מ"ח: זכרי' יד, ח.

ממ"ש מים רבים לא יוכלו לכבו' את האהבה אם יתן איש כו' דזה מדבר במים עליוני' דתו' שנק' מים רבי"ם כיים הקדמוני' ואין ביכולתם לכבות האה"ר של רשפי אש שלהבת י"ה העולה בצמאון דתפלה כמו בבחי' אה"ר דק"ש כו', אבל במים דאורי"י שבאה למטה מרווה צמאון דתפלה, וכמו שא' הוי כל צמא לכו למים כו', וזהו ענין מה שאנו רואי' שגם בצדיקי' גדולי' ירווה צמאונם בתור' הנגלי' דוקא ולא בפנימי' סודי' התור' כו' ודל' (וזהו אם יתן איש כל הוי' ביתו כו' שהוא אור יקר דתוש"מ שנק' הוי' ביתו הון יקר' ונעים בוז כו', אבל מ"ת דתוש"מ מטכה את האה"ר לפי שנעוץ תחילתו בסופן דוקא, וכנ"ל בענין חכמות' בחוץ תרונה בחי' ח"ע דאתמשך בחיל' כדי לברר כו' דח"ת עיקר הכל וכמשי"ת ב"ה).

והנה מעתה יש להבין בתוס' ביאור ענין חכמות' בחוץ תרונה בחי' ח"ע דאתמשך בחיל' לברר ברורי' דעה"ד כו' שזה נק' מ"ע וזה נק' מ"ת כו' כנ"ל. ויש להקדים תחלה כמ"ש בראשית ברא בשביל התור' שנק' ראשית כו', דהנה לכאורה מוכן מזה דבחכמ' דתו' ברא כי ראשית הוא בחי' חכמ' ובתור' נא' ה' קנני ראשית דרכו, ובמה שא' בראשית בחוכמתא וכן א' בראשית נמי מאמר הוא היינו בחי' חכמ' סתם כמו ה' כחכמ' יסד ארץ כולם בחכמ' עשית, והיינו בראשית במא' דבראשית, וכמ"ש והלא' במא' א' יכול להבראו' (והוא בחי' חכמ' שבדיבור די' מאמר' שנק' חכמ' בסוף ששרשה בחכמ' בראש שהיא מקור החכמ' שבדיבור). והנה מל' הוזהר אסתכל באורי"י וברא עלמא וכן א' במדרש ואה"י אצלו אמון אמון כאמון שרואה בלוח שמצויר שם אופן הבנין כך ויא' אלקי' יהי אור כו' ראה דבר זה בתור' וכמ"ש אסתכל באורי"י כו' וכן כל מא' ומא' בפרט, ולזה בחכמ' שבתורה

מים רבים לא יוכלו לכבו': שיר השירים ת, ו.

רשפי אש שלהבת י"ה: שיר השירים שם, ו.

שירה והנה — ענין: מכאן נדפס — בשינויים קלים — בתורת חיים בראשית בתחלתו (ושם מתחיל [פרק] א בראשית ברא כו', ויהי רקיע בתוך המים כו'. כתיב). ראה לעיל ע' עז. אור התורה בראשית ח"א ע' 56. והגהות וביאורים (לתורת חיים) בבלח הרמון בראשית בתחלתו.

בראשית ברא בשביל התור': בראשית א, א. ראה רשי' שם. הנסמן בלקוטי שיחות גז כרך ג ע' 755.

ראשית הוא בחי' חכמ': נסמן לעיל ע' א.

ה' קנני ראשית דרכו: משלי ת, כב.

בראשית בחוכמתא: ראה תרגום ירושלמי בראשית א, א.

בראשית נמי מאמר הוא: נסמן לעיל ע' טו.

ה' בחי' יסד ארץ כולם בחכמ' עשית: משלי ג, יט. תהלים קד, כד.

והלא במא' א' יכול להבראו': אבות רפ"ה.

חכמ' בסוף שרשה בחכמ' בראש: נסמן לעיל ע' ב.

אסתכל באורי"י וברא עלמא: נסמן לעיל ע' טז.

וכן א' במדרש: ראה בראשית רבא בתחלתו.

ויא' אלקי' יהי אור: בראשית א, ג.

נברא הכל, כי גם מא' דבראשית שכולל י' מא' מלוח דתור' נאמר, ומ'ש ה' בחכמ' כולם בחכמ' עשית שזהו מא' דבראשית כחוכמתא כו', אבל האמת יורה דרכו שלא בחכמ' שבתור' עצמ' ברא את הכל אלא בחכמ' מיוחדת שנמשך רק לבריאת העולמו' שויש כולם בחכמ' עשית וכפי' הפשוט דבראשית נמי מא' הוא כו' פתוח ומ'ש בשביל התור' היינו בשבילה ובעבורה בלבד ברא כו' דהיינו עיקר תחלת המחשב' דחכמ' בראש וסוף המכוון דחית במע'יב ה' רק בשביל התור' שבשביל זה עשה וברא הכל בחכמ' כו', ומ'ש חכמו'ת בחוץ ח'ע וח'ת הכל בחכמ' שבתור' נאמר. וא"כ יובן מכל זה שג' מדרגות יש כאן ח'ע וח'ת דתור' שקדמה לעולם וחכמ' דמע'יב וסדר ההשתלשלו' היינו מח'ע לח'ת דתור' ומח'ת דתור' נמשך חכמ' דמע'יב כמ'ש ואהי' אצלו אמון כו' כנ"ל (ובאמת הן שתיים שהן ארבע ח'ע דתור' מקור לחכמ' בראש דמע'יב וח'ת דתור' מקור לחכמ' שבדיבור שבי' מא', ואפשר גם חכמ' בראש דמע'יב נמשך מח'ת דתור' כמ'ש בראש'י בשביל התור' כו').

והנה להבין כל זה הנה יש להקדים ענין הידוע בפי' יהי רקיע בתוך המים כו' שמ'ע שמעל לרקיע נק' ח'ע ומ'ת שמתחת לרקיע נק' ח'ת, ויש להבין מהו שנק' החכמ' בשם מים ומהו ההפרש בין מ'ע למ'ת אחר ההבדלה דרקיע כו'. דהנה באמת בחי' חכמה שבא"ס עצמו היז ודאי בבחי' א"ס ממש וכמ'ש לתבונתו אין מספר לתבונתו אין חקר כו', ולפי' מ'ש ואהי' אצלו כו' שזהו חכמ' דתורה הוא רק חלק קטן מעצמות חכמתו ית' שהיא בבחי' עצמו הא"ס ממש רק שחכמ' שבתור' מתאחדת ומתקשר' בעצמו' חכמתו כו' והיו לאחדים ממש, כמו עדי'מ חכמת שלמה דכתי' ב'י ויחכם מכל אדם שזהו עצמו' כח חכמתו ומ'ש וידבר ג' אלפי' משל זהו רק בחי' התפשטו' מכת חכמתו העצמית כו', וכך התור' נק' משל הקדמוני כו', וזהו פי' הפשוט

מא' דבראשית שכולל י' מא': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפד. ושי"ג. ח"ד ע' א"קפא. ושי"ג. שו"ה בחכמ': בתורת חיים כאן ניומוסי: יסד ארץ. וראה לעיל (בסנים) שו"ה בראשית. דבראשית . . . בודי מא' פתוח: נסמן לעיל ע' טו. דתור' שקדמה לעולם: פסחים נד, א. שו"ה והנה: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ב. בפי' יהי רקיע: ראה גם לעיל ע' קיד. ושי"ג. שנק' החכמ' בשם מים: נסמן לעיל ע' סכג. לתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה. לתבונתו אין חקר: וכו' בספר המאמרים תקס"ט ע' א; מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אירו וע' אירטו: דברים ח"ד ע' אירכב. ובתורה אור תולדות ית', ג; מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמב; ולתבונתו. ראה שיר היחוד ליום ב: ולתבונתו הלא אין חקר. ישעי' מ, כח: אין חקר לתבונתו. ויחכם מכל אדם: מלכים"א ה, יא [ושם: האדם. אבל כ"ה גם בתורת חיים כאן א, ריש ע"ב (ובמלה הרמון כן ג, סעי'ג: האדם). דרך חיים שער התפלה נה, א]. וידבר ג' אלפי' משל: מלכים"א ה, יב. התור' נק' משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' יח.

דאורי"י מח"ע נפק' דפי' ח"ע בכלל היינו בחי' חכמתו העצמי' ממש כג"ל דאורי"י מח"ע זאת נפק' בבחי' נובלו' חשימ' כו'. וזהו ההפרש בין אור למים שבחי' ח"ע דעצמו' נק' אור כאור המאיר מן עצמות המאור כך ח"ע שעצמו' בבחי' אור דאי"ס עצמו, אבל כאשר בא בבחי' המשכה חוץ מן העצמו' נק' בשם מים כמי הבאר והמעייין הנובע ונמשך כו' ונק' ים החכמה, וכמו בחי' ים הקדמוני דתורי' ש"מ כו'. ובוה יש חילוק בין בחי' מי'ע לבחי' מ"ת. והענין הוא שכמו המים הם בחי' היולי שמים אין להם גוון עצמי כלל ע"כ מי המקוה מטהר את הטמא כידוע, והיינו שמצמיח כל מיני חכמה כטבע המים שמצמיחי' כך בחי' ים החכמ' הקדומה הוא בחי' היולי' ומקור לכל בחי' גילוי חכמה והוא הנק' מי"ם עליונים, ואמנם מה שכבר נמשך למטה בחי' חכמ' בגילוי מציאת חכמת שלמה וכה"ג נק' חכמ' תתא' ונק' מי"ם תחתוני' שתחת לרקיע המבדיל, וכמו בחי' חכמה דמעיב' שבחכמ' עשית אצי"פ שיש בזה חלוקי מדרגות רבו', דודאי בחי' חכמה הכללי' במעיב' הוא המא' דבראשית אצי"פ שנק' גם הוא מא' פתוח בגילוי מאיין ליש כולל כל פרטי הי' מא' שבכל א' יש חכמ' ושכל בפרט ויורד ומשתלשל' מעולם לעולם עד עולם העשי' בהטבעת ד"י ודצח"ם שע"ז א' כולם בחכמ' עשית שהוא חכמ' דמל' דמל' דעשי' בהתהווי' הגלגלי' וד"י ארמי"ע כו', וזהו כמשל שכל קטן המצומצם כעשי' ופעולת אומן כו' ונק' שכל שבעשי' לבד כידוע, ואמנם שכל וחכמ' שבדבר משפט מדות הנהגת מלוכה עמוק עמוק הוא הרבה יותר, והנה חכמ' שלמה שהי' חכם גם בהנהגו' מלוכה ודאי כלא חשיב לגבי עצם חכמתו שהי' חכם בחכמו' עמוקות ורמות ומי'מ לפי ערך עצם חכמתו הרבה כן ירבה ויגדל ערך חכמת הנהגת המלוכה ואם לא הי' חכם כ"כ בעצם לא הי' חכמ' כ"כ במלכותו ועכ"פ יש קשר וחיבור לחכמ' מצומצמ' זו עם עצם חכמתו (נמצא יש כאן ג' צמצומי', א' חכמ' שבעשי' ולמעלה הימנו חכמ' שבמדו' המלוכה דיצי' ולמעלה מזה חכמ' דבריא' שמתפשט במוחי' להשפיע שכל כמו וידבר שלמה כו' וד"ל).

ויובן מכ"ז דרך כלל ההפרש בין מ"ת למ"ע וח"ת לח"ע כמו הפרש שבין חכמ' שמתפשט בגילוי מציא' למטה בכלל ובפרט לגבי בחי' היולי' דכל חכמ' במקורה כמו שהיא שזהו חכמ' שלמה בעצמו טרם שמדבר דברי חכמ' (אך בחי' כח חכמתו העצמי' הנ"ל למעלה עדיין מהיות מקור היולי

דאורי"י מח"ע נפק' נסמן לעיל ע' נב.

שמים אין להם גוון: ראה מרדכי שער (ד) עצמות וכלים פ"ד.

שמים . . . המקוה מטהר: ראה סידורי כוננת המקוה קנט. ג. שער נטי' לסעודה כא, א [נדפס גם בספר

המאמרים תקסיב ח"א ע' קן]. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"ר"ד.

וידבר שלמה: בתורת חיים כאן (וכן בפ"ז): שלשת אלפים (ראה לעיל הערה ד"ה: וידבר). אבל כ"ה גם

לקמן ע' קלה. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' שעה. דברים ח"ג ע' איכט.

שורה ויובן: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ג.

למציא' שכל ונק' אור ולא מים כניל ודיל). וזהו שא' במדרש דקודם שנברא העולם ה' מים במים כו', פ"י קודם שא' יהי רקיע בתוך המים להבדיל לא ה' הבדלה כלל בין מ"ע ומ"ת אלא היו מעורב"י יחד כו'. ויובן זה עפ"י הנ"ל כב' מיני חכמו' ח"ע וח"ת שקודם בריא' העולמו' ה' בחי' ח"ת כלולה בחי'ע ים החכמ' הקדומ' הנ"ל ולא ה' יכול להיו' צמצום דח"ת למעיב' במהות בפ"ע מפני התכללותה בח"ע שזהו ענין עירוב מים במים מ"ע ומ"ת יחד כו', עד שא' יהי רקיע להבדיל בין ח"ע לח"ת (אבל מא' יהי אור קאי על אור דתור"י), וכאשר נעשה ההבדלה דרקיע ירד בחי' ח"ת שנק' מ"ת עד למטה מטה בהתלבשו' צמצומי' גדולי' עד שכולם בחכמ' עשי' גם טבע ד"י וגם ז' ארצו' שמתחת לארץ ואת זלע"ז עשה כו', והן הנק' מ"ת בוכין אנו בעינינו למהוי קדם מלכא מפני שנפלו מאד למטה בקי"נ וגקה"ס כו' לזאת בוכין לעלו' לשרשם במ"ע כמו שהי' מים במי"ם ודיל.

אך הגה לפיז יש להבין מ"ש חכמות' בחוץ דח"ע נמשך בח"ת אחר שנעשה הבדלה ביניהם, הענין הוא דבאמת עיקר ענין מ"ע ומ"ת ח"ע וח"ת הן ב' הפכי' ממש להיות שהחכמה נחלק לב' מדרגו', הא' בבחי' אי"ן שזהו שנק' כח מ"ה בלי מהות, והב' בהיפך מזה והוא שיהי' בבחי' יש ומהות כפי' הב' כמ"ה לשון מהות וכמ"ש והחכמ' מאי"ן תמצא תמצא בבחי' יש במציאת ושרשה באי"ן ומ"ה כו', והן ב' הפכי' בתכלית, כי מבחי' כח מ"ה דחכמ' א"א שיתהווה איזה יש ודבר מה במציאו' וכניל בענין מ"ע שהמים הוא בחי' היולי' כו', ומבחי' כח חכמ' שבא כמהו' אדרבה יתהווה ממנה כל מציא' יש ודבר מה כמ"ש כולם בחכמ' עשית הרי כל עשי' דבר מה דוקא בחכמ' וכן ה' בחכמ' יסד כו' בראשית ברא בחוכמתא כו', וזהו מבחי' ח"ת שמאי"ן תמצא בבחי' יש דוקא, ולזאת יש ירידה והשתלשלו' בחכמה זו שתמצא מאין כמהו' להוות כל בריא' יש מאין עד שיתהווה גם בחי' יש נפרד לגמרי כאת זלע"ז עשה כו' שאין בו בחי' הביטול לאין אלקי כלל מאחר שא' כולם בחכמ' עשית כו' וזהו רק מבחי' י"ש דחכמ"ה כו'.

דקודם שנברא העולם ה' מים במי"ם: ראה בראשית רבא פ"ה, ב. שמות רבא ר"פ ג. לקוטי תורה שלח מב, ב. ושי"ג.
 ז' ארצו' שמתחת לארץ: ראה זהר בהקדמה ט, ב. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ס"ע תשמו ואילך. ושי"ג.
 במדבר ח"ד ס"ע אישט.
 ואת זלע"ז עשה: קהלת ז, יד.
 מ"ת בוכין . . קדם מלכא: נסמן לעיל ע' קג.
 שריה אך: כחורת חיים כאן נסמן [פרק] ד.
 שהחכמה . . כח מ"ה: ראה בהערה הבאה.
 מ"ה בלי מהות . . לשון מהות: ראה לעיל ע' ת. ושי"ג.
 והחכמ' מאי"ן תמצא: ראה לעיל ע' ד. ושי"ג.
 שריה ודבר — כח"ש . . מה: כחורת חיים כאן ליחא. ואולי נשמט מפני תיבות הדומות: מה . . מה.

אך הנה אנו רואי בחי' ביטול הי"ש לאי"ן בכל הברואי שזהו היפך הבריא' מאי"ן ליש גמור, וכמו כל צבא השמי' משתחווי' ואי' שירה, וגם ע' שרים שלמטה או' שירה, וגם בהיכלו' הקי"נ שלמטה יש ביטול לאי"ן אלקי וכמ"ש בלעם לא אוכל לעבור כו', וגם כל גוים יראי' את האלקי' וכמ"ש מי לא יראך מלך הגוים וכמ"ש מלך אלקי' על גוים כו', וגם האדם בכלל אע"פ שהוא יש גמור בעל בחיריה ויוכל להי' נפרד גמור לחטוא ולמרוד כו' מ"מ יש בו בחי' הביטול לאי"ן האלקי להיות לבו נשבר בתשו' שלימה לפרקי' כידוע. הענין הוא לפי שבחי' אי"ן דכח מ"ה דחכמ' מאיר בחכמ' שהיא בחי' יש מאחר שמאי"ן תמצא א"א לומר שנעשה ע"י הרקיע המבדיל הפסק גמור להיות מהיפוך להיפוך לעולם, אלא לפי שאם לא הי' רקיע המבדיל בין מ"ע כו' הי' בחי' חכמ' דמ"ה ואי"ן הכל בבחי' העלם העצמו' ומה שיש בכח חכמ' לירד להוות כל יש היפוך האי"ן דחכמ' הי' נכלל לגמרי ולא הי' מציא' בריא' יש מאין כלל, אך ע"י הרקיע הוא שהפריד בחי' יש דחכמ' להי' במציא' בפ"ע כני"ל, אבל מ"מ אור דח"ע בוקע ועובר לח"ת שהרי מאי"ן תמצא תמיד כו', וזהו הטעם שעכ"פ ימצא בחי' כח מ"ה דח"ע גם בח"ת שמהווה כל הברואי' יש מאין כמ"ש כולם בחכמ' עשית שהי' בהם בחי' ביטול הי"ש לאי"ן מראש כל המדרגות בעולמו' העליוני' עד סוף כל המדרגו' עד היכלו' דקי"נ כני"ל שכל זה רק מבחי' אור דח"ע בח"ת גם לאחר שהבדיל הרקיע ביניהם. וזהו חכמו' בחו"ץ ח"ע דנמשך בח"ת כו' וד"ל.

ועד"ז ממש יובן ענין חכמו"ת בחוץ כו' על ב' מדרגו' דח"ע וח"ת שבתור' כני"ל. דהנה אורי"י מח"ע נפק מחכמתו העצמי' כני"ל שנק' ים הקדמוני כו' וכלולה בעצמו' בבחי' אי"ן האמיתי' דחכמ' שבעצמו' האי"ס כני"ל וירדה למטה להיות בחכמ' אתברירו כו' עד שנתלבשה בעניני' גשמי' דצ"ח דנוגיה' כו' ובאותיו' גשמי' שנק' ח"ת כו', הנה ודאי ע"ז א' יהי רקיע בתוך המים כו' שע"י הבדלה זאת יצא בחי' ח"ת דתור' במהות בפ"ע להיות בחכמ' אתברירו רפיח כו' שזהו כמו בחי' יריד' החכמ' להוות בריא' יש מאי"ן כו' שנק' ח"ת דמ"ע"ב, אך אין הבדלה זו הפסק גמור שאי"כ לא הי' בחי' הברורי' דרפ"ח כו' שיעלו למעלה, וגם אנו רואי' שמתגלה מעצמות ח"ע דתורה גם בעולמו' כמו בג"ע העליון והיינו לפי שח"ע מאיר בח"ת כמ"ש מוחא עילא' דאתמשך במוחא תתא' גם אחר ההבדלה כני"ל, וקאי זה גם על ב' מיני חכמ' שבתורה שע"ז א' ג"כ והחכמ' מאי"ן תמצא דהיינו מאי"ן דח"ע העצמי' כני"ל וד"ל.

שירה אד: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ה.

כל צבא השמי' משתחווי' ואי' שירה: נחמי ט, ו [ישם: וכל . . . לך משתחוים, וכי' בתורת חיים כאן]. ראה בהנסמן לעיל ע' זו הערה ד"ה: וצבא.

לא אוכל לעבור . . . מי לא יראך . . . מלך אלקי': בלק כב, ית, ירמי' י, ז. תהלים מז, ט.

שירה ונד"ז: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ה.

בחכמ' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

והנה להבין זה בתוס' ביאור יש להקדים תחלה שרש ענין ההפרש בין חכמ' שבמע"ב לחכמ' שבתור' לברר ברור' דעה'ד דנוגה שא' ע"ז בשביל התור' כנ"ל. דהנה א' במדרש ע"פ אדם לעמל יולד איני יודע אם לעמל תורה או לעמל שיחה כו', ויש להבין מהו עמל תורה ומהו עמל שיחה. דהנה דבר ה' שבא ב' מאמר' כמו ויאמר יהי אור יהי רקיע כו' נק' שיחה בעלמא שהרי אין בהן דברי תור' כלל רק שיצוה לעשו' כך וכך כאדם שמצוה בביתו להיות' כך וכך כו' (רק עכ"ז אור דתור' מאיר במאמר' אלו שהרי עפ"י חכמ' שבתור' א' כל מא' פרטי, וכידוע ד' הדבר' הן שרשי' ל' מא' בכלל ובפרט כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו), והגם שבדאי יש חכמ' ושכל במאמר' אלו אבל הוא רק בחי' צמצום חכמ' אלקי' שמתלבש בדיבור ומעשה כשכל שמלוכב בעשי' או דיבור חיצוני שאדם מדבר כו', וכמ"ש בזהר לאו אורחא מלאכא לאשתעי במילין הדיוטא ששיחה זו נק' מילין הדיוטא ונק' ו' ימי המעשה כימי החול שאדם עוסק במלאכתו, שע"ז נא' אדם לעמ"ל יולד לעמל מלאכא כפי"מ כך ויהי אור כו', ולזה נק' עמל שיחה לבד (וכמו שיחת ת"ח שצריכה לימוד שגם בשיחתם יש חכמ' עמוקה וצריכה לימוד כו'). אבל עמל תורה היינו כשמדבר בדברי חכמה שאין זה בשביל מלאכה ושיחה בעלמא רק עצם כח חכמתו מתגלה בדברי חכמ' שמדבר לעצמו וכמו וידבר שלמה כו' וכה"ג וד"ל.

אך מה שנק' עמ"ל תורה מה שייך עמל ויגיעה בזה, הענין הוא כידוע שבחכמ' יש ב' מדרג' הא' החכמה בעצמה כמו שהיא לעצמו והב' מה שיוכל לתקן דבר מה בחכמתו וחכמתו עמדה לו שיוכל לתקן זהו הנק' יגיעה ועמל שבחכמה שמייגע בחכמתו איך לתקן דבר מה המקולקל זהו ירידת כח חכמתו העצמי, ע"כ נק' עמל תורה כמו שא' אשרי מי שעמלו בתורה כו' דהיינו שמייגע עצמו בתורה לברר וללבן כל דבר הקשה לתרץ הכל שהי' מעורב ומבולבל תחלה ברוב קושי' ומתרץ הכל עד שבא על אמית' הדבר נק' עמל ויגיעה, וזה העמל שמברר ומתקן הכל בזה ניכר כח חכמתו העצמי דוקא שכל שאינו חכם כי"כ לא יוכל לתקן ולתרץ כל קושיא כו' וכן בדבר

שו"ה והנה: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ז.
 במדרש ע"פ אדם לעמל יולד: [מובא גם בשם המדרש לעיל ע' פ. דרך חיים דבסמוך]. איוב ה, ז. ראה סנהדרין ב, ט. ראה גם ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' רנו ואילך (אור התורה שמיני ע' נג. ושי"ן). דרך חיים שער התפלה נה, ריש ע"ד. פירוש המלות ו, א. אהיה וישב כרך ה ס"ע תתקיא. לקוטי שו"ת לך כרך טו ס"ע 93 ואילך.

ד"י הדבר' הן שרשי' ל' מא': נסמן לעיל ע' טז.
 ה' קנני ראשית דרכו: משלי ת, כב.
 וכמ"ש בזהר לאו אורחא דמלאכא: ראה זהר בהעלותך קמט, ב.
 שיחת ח"ח שצריכה לימוד: סוכה כא, ב. ראה גם הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אר"ט.
 וידבר שלמה: נסמן לעיל ע' קלב.
 אשרי מי שעמלו בתורה: ראה ברכות יז, א.

המקולקל ביותר שא"א לתקנו כ"א החכם שישכיל על דבר זה איך לתקנו זהו נקי' עמל ויגיעה דחכמי' שבזה מתגלה כל עומק חכמתו בדברי חכמי' שלמד והשכיל לעצמו כו' (וכמו בפרנסה שהחכמי' תח"י בעל"י היינו במה שמוצא טרף לנפשו בחכמתו דוקא הגם שירידי' עצומי' היא אבל בזה ניכר חכמתו דוקא). וכך יובן במה שא' אשר ברא אלקי' לעשו' וא' בפ"י לעשות לתקן כו' שזהו מה שבחכמי' שבתור' אתברירו רפ"ח כו' שנפלו בסדר השתלשלו' שהוא בח"י התיקון לתוהו כידוע זהו הנקי' עמל תורה שבא לתקן במע"ב אשר כבר ברא אלקי' כו' וד"ל.

ויו"בן כל זה עדי"מ מלך שגזור ואומר דבר מלכות לעשות כך וכך ואינו ידוע לחכמי' שום טעם בזה כלל מדוע יגזר כך וכך ולא כך וכך ונדמה להם שאינו זה רק שיחת דברי' בעלמא בלא טעם ודעת כלל, אך המלך בעצמו יודע טעמו ושכלו בכל אשר יצוה ויגזור ואומר לעשו' כו'. והנה ודאי הגם שגנוז ונעלם טעם ושכל המלך בגזרותיו לחכמי' זהו מצד קוטן ערכם אבל לגבי חכמי' המלך בעצם קטן הוא מאד כשכל שמלוכש בעשי' ודיבור חיצוני באדם שנעלם מזולתו הקטן הימנו. וזהו משל לבחי' חכמי' שבמע"ב במא' כמו יהי רקיע תדשא הארץ כנ"ל שנקי' עמל שיחה בעלמא, אבל הנה ודאי גם זה השכל הקטן שגנוז ונעלם בדברי' אשר יגזור המלך ויצוה לעשו' כך כו' שנקי' שכל שבעשי' לבד הנה יש לו שרש ומקור מוצא שמשם נמשך ששייב באופן המעשה כך ולא כך, והוא החכמי' שבעצם שמשם נמשך מקור לשכל זה המצומצם באופן המעשה כנ"ל שנקי' חכמי' כראש וח"ע והוא מקור מוצא כל שכל מא' בפרט ובכלל הוא מקור לחכמי' הכללי' הנמצא בדיבור ומעש' דמע"ב כנ"ל, דהא בהא תליא דלפי ערך גדלו' החכמי' בעצם כן יעשה וידבר בהשכל בכל אשר יגזור ואומר לעשו' כו'. אך כל זה רק בחכמי' ששייך למע"ב בלבד ובמלך הוא מה ששייך לגזרו' שגזור לעשו', אבל עצם חכמת המלך כמו שהיא לעצמו ודאי מובדל בערך גם מבחי' המקור למציאת שכל וחכמי' שבדיבוריו ומעשיו, כי הרי זה פנימי' חכמת לימודו בעצם שלא שייך לשום ענין מעשה ודיבור חיצוני לזולתו כלל, אך כאשר יצטרך לשפוט דבר מה כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ לגזור עונש או חסד או יפסוק הדין עפ"י לימוד חכמתו העצמי' דוקא כו', וכן כאשר יצטרך לתקן דבר מה שכבר עשה עפ"י שכל וטעם אך שצריך תיקון דהיינו לתקן את הדבר באופן טוב יותר הרי ודאי צריך לברר ולתקן תחלה לבחי' השכל שהי' מלוכש בדבר מעשה זו להיות באופן אחר הטוב יותר כו'. והדוגמא מזה יובן

שהחכמי' תח"י בעל"י: קהלת ז, יב.

אשר ברא אלקי' לעשו' . . . לתקן: בראשית ב, ג. ראה בראשית רבא פ"א, ו ובפרשי' שם. הנסמן במאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תתסח. דברים ח"ד ע' א"ט.
 שורו ויובן: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ת. ראה לעיל ע' עט.
 מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

בחכמ' שבתור' שנק' לימוד חכמ' העצמי' שמשם נמשך המשפט במדו' חוי"ג בעולמו' כמ"ש מלך במשפט במשפט התורה דוקא וכן השופט כל הארץ הכל במשפט מדו' שבתור' דוקא, והוא כל אשר חפץ ה' עפ"י התו' עושה בשמי' וארץ שכבר ברא ועשה בחכמ' כו', וכמא' ג"ש יושב ועוסק בתור' וג"ש יושב ודן ואחיב יושב וזן כו', וכן מ"ש אשר ברא אלקי' לעשו' לתקן היינו במה שכבר ברא אלקי' ונפל בשבירה כו' וצריך תיקון שהוא להעלו' לרפיח כו' לברר לעה"ד טו"ר במה שכבר ברא אלקי' בחכמ' כו' היז בירור ותיקון באותה החכמ' שבמע"ב כו', וזהו כמשל החכם שמשכיל ע"ד מה לתקן שבזה ניכר כח לימודו בחכמ' לעצמו כניל. וזהו הנק' עמ"ל תורה' כניל וד"ל (ונמצא עמ"ל תורה' מלוכש בעמל שיחה דמע"ב לברר ולתקן כמ"ש לעשות לתקן כניל, וזהו יוצר הרי"ם חוי"ב ובורא ר"ח בחי' המדו' והכל בחוי"ב ומדו' שבתור' ומגיד לאד"ם שלעמ"ל יולד בעמל תור' שמלוכש בעמל שיח' וזהו ומ"ה שיח"ו כו'). ובכל זה יובן מ"ש איני יודע אם לעמל תור' כו' דשניהם אמת, דאד"ם דאצי' הוא שם מ"ה דחכמ' שיוולד לעמ"ל מלאכה הן מע"ב שבחכמ' עשה הכל ונק' עמ"ל שיח', ואמנם הרי א' לעשות לתקן העמל זה היינו בעמל תור' וד"ל.

ומעתה יובן ההפך בין חכמ' שבמע"ב לחכמ' שבתור' לברר ברורי' דרפיח כו'. דהנה לכאורה אין זה מובן כלל דחכמ' שבתור' שקדמה לעולם וכמ"ש ואחי' אצלו כו' דמכואר למעלה שנבדל בערך מהיות גם בחי' מקור להשתלשלו' העולמו' דבחכמ' עשית (דבחי' חכמ' זו גם מקור שורשה בחכמה בראש אין זה רק מה ששייך לבריאת העולמו' בלבד כניל), ואיך אמר דבחכמ' שבתור' אתברירו רפיח כו' והלא הברורי' המה בעולמו' דבי"ע בנוג"ה שכבר נתהוו מאין ליש מבחי' ח"ת דמע"ב כניל. אך הענין הוא לפי שיש הפרש גדול בין ח"ת דמע"ב לחכמ' שבתור' שנק' עמל תורה, והוא כניל בפ"י לעשות לתקן כו', להיות שכל עיקר התורה הוא רק להבדיל בין טמא לטהור כו' בשס"ה ל"ת ולא הפכא חשוכא לנהורא כו' והוא בירור הרע דקי"ג שנפל בשה"כ למטה ביותר שצריכין תיקון להעלותם, ועיקר עלייתם היינו ע"י ביעור הרע בשס"ה ל"ת ומעשה הטוב ברמ"ח מ"ע שהן הכל בצומח וחי כו' שנתגשם בקי"ג, ובירור זה הכל בחכמ' דוקא שהוא שם מ"ה שמברר לבין כו' כידוע, ואמנם הכח והעוז הזה לשם מ"ה דתורה הנגלי' לנו במצות לברר לעה"ד ולתקנו כו' זהו הכל מכח עליון דח"ע דתורה דאורי'

השופט כל הארץ . . . כל אשר חפץ ה' . . . עושה בשמי' וארץ: וירא ית, כה. ע"פ תהלים קלה, ה.
 ג"ש יושב ועוסק בתור' . . . ודן . . . וזן: ראה עבודה זרה ג, ב.
 שורה (ונמצא: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ט.
 יוצר הרי"ם . . . ובורא ריח . . . ומגיד לאד"ם . . . ומ"ה שיח"ו: עמוס ד, יג (ושם: מה). ראה גם לעיל ע' פ.
 דאד"ם . . . שם מ"ה: נסמן לקמן ע' שט.
 שם מ"ה שמברר לבין: נסמן לעיל ע' טב.

נפקת משם וכמ"ש תנו עוז לאלקי ואין עוז אלא תורה כמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו' וכת"י חגרה בער"ז מתנ"י כידוע, והיינו עוז דתו' של מעלה שמתאחדת בעצמו' חכמתו ממש וכמ"ש ואהי' אצלו ממש כו', וע"ד הנ"ל במשל גורת מלך שהחכמ' שבציווי זה נלקחה מעצמו' חכמתו (והיינו עצמו' חכמתו שבתו' שהיא ראשית חכמתו לעצמו כו'), ופי' אורי"י מח"ע זו נפקת יוצאת לחוץ דוקא היינו שח"ע דתש"מ יצא' למטה לחי' דתורה הנגלי' לנו שיהי' בה כח ועוז לתקן לעה"ד כו' והיינו לברר לחכמ' תתא' שבמע"ב שמלוששת בעה"ד טו"ר כו' וכנ"ל בפי' לעשות לתקן כו', וכמשל מי שהכמתו עמדה לו לתקן דבר המקולקל או לתקן טעות וקושיא כו' כנ"ל שבזה דוקא ניכר עוז וכח חכמת לימודו לעצמו כו' וד"ל. והן הנה הלכות שבתושבע"פ דוקא שרשון בח"ע דתש"מ ויצאו למטה בחי' דמע"ב לברר ולהפוך כו' שנק' עמ"ל תורה' כנ"ל פי' תורה עצמה היינו בח"ע שבעצמותו ועמל תור' היינו מה שבא כח ועוז בחכמ' שבתושבע"פ לברר ולתקן כו' ונעוץ תחלתו בסופו דוקא שלזה כל עיקר ח"ע דתש"מ שירדה למטה בחי' דתורה הנגלי' לנו כו', וז"ש ואהי' אצלו אמן אומנא כמי שתורתיו אומנתו' כו' אע"פ שקדמה לעולם היא הנותנת כח ועוז כשבאה בהתלבשו' בחי' דתו' לברר עה"ד והכל א' ממש (ולא כדלעיל שגם בח"ע וח"ת דתור' יש רקיע מפסיק כו' דאין שייך רקיע להבדיל רק בח"ע וח"ת שבמע"ב מטעם הנ"ל אבל מי שמתחכם לתקן דבר אע"פ שמשפיל עצמו ביותר אבל אין זה שפלות וירידה כלל אלא אדרבה זהו עיקר כח חכמתו בעצם שבא לידי גילוי בתקפו יותר משיתחכם במושכלות העמוקו' לעצמו, וכענין החכמ' תח"י בעל"ה הנ"ל וד"ל) (וזהו הטעם דמי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה, דהתפלה בחי' העלא' לגרום המשכה זהו רק בחי' המשכת ח"ע בחי' לפי אופן העלא' בלבד כתלמיד המחכים את רבו בשאלותיו שלפי אופן השאלה כך יתחכם להשיבו כו', אבל בחי' התיקון דשם מ"ה לברר ב"ן מלמעלה למטה מבלי העלא' מ"ן גבוה מזה הרבה שהוא מתקן לפי עצם כח חכמתו ממש כמו שהוא וד"ל).

ובכל זה יובן מה שניתנה התורה כולה ע"י משה דוקא וכמ"ש תורה צויה לנו משה כו' ולא ע"י אחר זולתו, ואם משום שהי' כלי מוכן לזה

תנו עוז לאלקי: תהלים סח, לה. ראה לעיל ע' פד. תורת חיים חיי שרה קלג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שג. במדבר ח"ג ע' אינה. דברים ח"ד ע' איה. ושיג.
ואין עוז אלא תורה: ראה ספרי ברכה לג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שלה. ושיג. במדבר ח"ב ע' שמו וע' שטט.

ה' עוז לעמו יתן . . חגרה בער"ז מתנ"י: תהלים כט, יא. משלי לא, יו.
דמי שתורתו אומנתו: ראה לעיל ע' קכט.
כתלמיד המחכים את רבו: הגיגה יד, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' חרצט.
שריה ובכל: בתורת חיים כאן נסמך [מרק] י. ראה לעיל ע' פא ד"ה: ובכל.
תורה צויה לנו משה: ברכה לג, ד.

מצד החכמ' הרי א' יהב חכמתא לחכימין דכל מי שיש בו חכמ' נותן בו חכמ' וכת' ובלב כל חכם לב נתתי חכמ' כו' וכן לשלמה נתן חכמ' אבל לא ניתנה התורה רק ע"י משה דוקא. הענין הוא משום שנא' במשה כי מן המים משיתתו מבחי' מ"ע דח"ע שהיא כלולה בעצמות ממש כנ"ל ובהיות שהתורה ירדה למטה לברר לעה"ד ב"י הדבר' בכלל' המ"ע ול"ת וזהו בחי' כח הביטול הי"ש לאי"ן בסור מרע כו' ע"י בחי' ח"ת שבת' כנ"ל ואי"ן עוז זה רק מכחה של ח"ע דתשי"מ דוקא שתאיר מלמעלה למטה בח"ת כנ"ל ע"כ א"א להיות זה כ"א ע"י משה דוקא שנשמתו נלקחה מבחי' מ"ע דח"ע וכמ"ש ותרא אותו כי טוב"ה הוא מעה"ה שכולו טוב למעלה מעה"ד טו"ר לגמרי ע"כ יש ביכולתו להמשיך גם בחכמ' שבברור' דעה"ד טו"ר לברר ולתקן הכל. וזהו הכח ועוז שיש לכנ"י בכל דור ודור לתקן ולברר עה"ד בסור מרע כו' הכל ע"י משה דוקא כמ"ש תורה ציוה לנו משה שהוא תשבע"פ שנק' עו"ז כו' כנ"ל ולא ע"י אחר וזולתו הגם שנא' בכל חכם לב נתתי חכמ' אין זה רק לפי מדרגתו יש בו מח"ע לעצמו לתקן נפשו אבל שיומשך לכנ"י בכל דור ודור לברר לעה"ד עפ"י התור' הנגלי' לנו אינו אלא ע"י משה דוקא. וזהו שא' בזהר דאתפשטות' דמשה בכל דרא כו' וכמו שא' בכמה דוכתי משה שפיר קאמרת כו' שהלכה זו ברורה כהלכה למשה מסיני שניתן לו הכח ועוז לברר וללכ"ן כו', והוא במה שהכה משה את הסלע במטהו פעמי"י כו' שבזה הביא והמשיך מח"ע לח"ת לתקן ולברר הכל ע"י הלכו' דתשבע"פ כידוע (וזהו ענין כל מי שתורתו אומנת'ו כנ"ל) (והיינו מי שמתקן בעצמו יכול לתקן לזולתו כענין קשוט עצמך כו' ולכך משה תיקן לישראל כו' כמ"ש במ"א).

והנה בזמן מ"ת ה' חיבור וקשר בין מ"ע ומ"ת דח"ע וח"ת הנ"ל שהרי נא' יירד ה' על הר סיני שירד מעצמו ח"ע וידבר אלק"י כו' אנכ"י מי

יהב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא. ראה מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קצח. לעיל ע' פג. לקמן ע' קמא. ובלב כל חכם לב נתתי חכמ' . . . לשלמה נתן חכמ': תשא לא, ה. ראה לעיל ע' ט. כי מן המים משיתתו מבחי' מי"ע: שמות ב, י. ראה גם לעיל ע' פא. ע' פד. לקמן ע' תכד. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקצט. ושי"ג.

ותרא אותו כי טוב"ה הוא מעה"ה: שמות ב, ב. תורת חיים יירא ק"י, א. לקמן ע' רט. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשפד. דברים ח"א ע' ז. ושי"ג. ח"ד ש"פ.

שא' בזהר דאתפשטות' דמשה: ראה תקוני זהר תסי"ט קיב, רע"א: קיד, רע"א (ס"א). תכ"א, ג. ב. בראשית רבא פנ"ו, ז.

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב. ושי"ג. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תלה.

שהכה משה את הסלע במטהו פעמי"י: חוקת כ, יא. וראה לקמן ע' קג.

קשוט עומן: בבא מציעא קז, טע"ב. ראה ביאורי הזהר תצהו נא, ג.

טו"ר והנה: בתורת חיים כאן נטמן [סרק] י"א.

יירד על הר סיני . . . וידבר אלק"י: יתרו יט, כ. שם כ, א.

אנכ"י מי שנוכחי: ראה תניא מהדור"א קמא ספמ"ט (ע' קו). אבו עזרא תולדות כו, יט. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' די. פרישית התורה ח"א ע' רט ובהנטמן לשם.

שאנכי כו', והוא בחי' הארת ח"ע בחי' שהרי אנכי ולא יהי' לך שרש מ"ע ולי'ת וכללו' י' הדברו' רק בסוד מרע ועשה טוב בכלל כבד כו' זכור כו' לא תרצח כו' כידוע והוא בחי' ח"ת שבא לברר לעה"ד טו"ד דבכחמ' אתברורו כניל, ונמצא הי' חיבור למ"ע עם מ"ת שהרי נא' וירד ה' על הר סיני שירד אור דח"ע בחי'ת כדי לברר כניל. וזהו שא' בראשית בשביל התור' שנק' ראשית דחכמ' שבראשית ברא כו' בחי' ח"ת דמעי"ב לא הי' רק בשביל בחי' ברורי' דחכמ' שבתור', וכמא' תנאי הי' להקדב"ה בוימ"ב אם יקיימו ישראל התור' מוטב ואיל' אחזיר אתכם לתוהו כו' וכן א' אם לא בריתי יום ולילה חוקי' שמי' וארץ לא שמת' ובמצות ת"ת לכד א' ואשים דברי כו', וזהו בשביל התור' בעבורה ולא שבחכמ' שבתור' עצמ' אעי"פ שנא' ואהי' אצלו אמון כאומן שרואה בלוח כניל היינו גי"כ בשביל בחי' הברורי' דרפ"ח כו' לפי אופן הרצון העליון בברורי' דרפ"ח בעה"ד בתו"מ כך ברא ויצר כל העולמו', וזהו דאסתכל באורי' וברא עלמא וכמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כניל, והו' י' הדברו' שאחר הי' מא'.

אך עדיין יש להבין איך הי' חיבור מ"ע ומ"ת בזמן מ"ת אחר שיש רקיע מבדיל בין מים למים, ועוד דמהו המעלה שירד אור ח"ע למטה בחי'ת אחר הבדלת רקיע דודאי קודם הבריא' הי' יותר נעלה שהרי מ"ת היו כלול' במ"ע וזה נק' עלי' התחתון לגבי העליון שיש עלי' למ"ת כ"כ וגם מ"ע לא ירדו מעצם מדרגתם למטה כלל, אבל בירידת מ"ע למטה ירדו ממדרגתם וגם זאת רק בחי' חיצוניו' שלהם לבד ומ"ת הם בתחתית המדרג' כמו שהם למטה וכמשל העליון שירד לגבי התחתון, ונמצא יש יתרון מעלה ביחוד מ"ע ומ"ת קודם הבריא' מזמן יחודם במ"ת בבי' דברי' הא' שמ"ת עלו בהתכללו' למעלה במ"ע ובמ"ת ירדו מ"ת למטה והבי' שקודם הבריא' לא ירדו מ"ע מפנימ' מדרגתם כמו שהו' למעלה כלל ובמ"ת ירדו להאיר בחי'ת [ונק'] נובלו' חשי"מ כניל להתלבש בברורי' דקי"ג כו' שנק' עמל תורה ולא תור' עצמה כניל ודיל. אך הנה הגם שלכאורה יחוד דתחתון בעלותו לעליון

אנכי ולא יהי' לך שרש מ"ע ומ"ת: ראה זהר יתרו צא, א. זחי"ב (תוספות) רעו, א. שליה ר"פ יתרו שטו. ב. תניא רפ"ב. וראה קונטרס אחרון לתניא ע' קסב.

כבד . . . זכור . . . לא תרצח: יתרו כו' יב. ת. יג.

תנאי הי' להקדב"ה . . . יקיימו ישראל: ראה שכת פה, א. הנסמו במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפ. ח"ג ע' תשצג. חיד ע' אישכא.

אם לא בריתי יום ולילה: ירמ"י לג, כה [ושם: יומם, וכיה בתורת חיים כאן — אבל כיה גם לקמו ע' תקסו. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' שעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמ].

ואשים דברי' ישעי' נא, טו.

שויה אד: ראה גם לעיל ע' סב ואילך.

שויה [ונק']: בנוכ"ק ממושטש ואולי מחוק. ובתורת חיים כאן ליתא.

שויה תור' — אד: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] יב.

ודאי יותר גבוה מיחוד דירידת עליון לתחתון כנ"ל, אבל כאן אין האמת כן דאליכ מה זה שאנו מוצאי מעלה יתירה במ"ת יותר מקודם הבריאי עד שא' תנאי ה' כו' כנ"ל וא' בראשית כשביל התור' שנק' ראשית כנ"ל דלפי הנ"ל ה' יחוד מ"ע ומ"ת קודם הבריאי יותר נעלה. אך הענין הוא דגם שבאמת ירידה גדולה היא לבחי' ח"ע בח"ת ליתן כח ועוז לברר ברורי' כנ"ל, אבל ירידה זו צורך עלי' היא היינו להיות תוס' אור בפנימי' ח"ע להעלותה במקור חוצבה בעצמות יותר מגופו של אור ח"ע שה' קודם ירידתה, והטעם הוא כי כח הבירור הזה אע"פ שנמשך מח"ע בח"ת כנ"ל אבל שרשו הוא במקור דח"ע יותר מגוף ח"ע דכת' והחכמ' מאי"ן תמצא, וכנ"ל במי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר מה כמו לתרץ קושיא וטעות כו' שכל שהוא חכם גדול יותר בעצם פנימי' כח חכמתו יש ביכולתו יותר להשפיל עצמו למטה מטה ביותר לתקן הטעות והקלקול ולהסיר כל סיג דק בעיון ודקדוק גדול שלא יוכל זה זולתו שאינו חכם כ"כ שאינו מבחין כ"כ בין טו"ר לברר כ"כ ולא לתקן הטעות כו', ונמצא שכח זה שנמשך לתקן הוא בא ממקור פנימי' יותר ממקור השכל להשכיל מושכלות כמו שהוא טרם ירידתו לתקן כו' (ועוד ראי') ממה שבמעשה נתברר אמיתי' השכל ממקורו יותר מכמו שיצא נביעתו ממקורו בתחלה שהרי אין חכם כבעל הנסיון שבנסיון בפ"מ נתברר מה שלא נתברר במושכל עצמו כו', והכל ענין א' וד"ל).

והנה זהו שא' יהב חכמתא לחכימין וכן בלב כל חכם לב נתתי חכמ' וכה"ג דלחכימין וכן חכם לב דוקא הוא נותן חכמ', דהיינו לפי ערך עבודתו בחכמתו לברר ברורי' לתקן המקולקל והוא להפוך י"ש לאי"ן חושך לאור כו' כך לפי ערך ממש נותנין לו חכמ' עילאי' בתוס' ברכה לעצמו, וא"כ מזה מוכרח דשרש ומקור התיקון והבירור הזה מגיע למעלה ממקור חכמתו הקודם מאחר שתלוי תוס' אור דחכמת עצמותו רק בעבודה ותיקון שיתקן דבר מה בחכמתו דאליכ האיך תולה העיקר בטפל אלא ודאי שעבודה ותיקון זה בא מכח ומקור העליון יותר ממקור עצם שכלו וד"ל. ולפי' יובן שירידת ח"ע בח"ת לברר ברורי' לצורך עלי' לעצמו' ח"ע מטעם הנ"ל הרי גם בח"ע דתורה שירדה למטה בבחי' נובלו' שזהו לשבח קא' דנובלו' הללו שמבררי' יש בהן כח ועוז ממקור פנימי ועליון יותר מגופו של מקור חש"מ דתור', ונמצא דעמל תורה למעלה מגופה של תורה ש"מ, וזהו שהי' תנאי עם ומ"ב כו' משום דבירור דעה"ד שעי' התור' שלמטה הוא העיקר שבשביל זה ברא ב' מא' כו', ולזה ירד אור ח"ע בח"ת לפי שהוא צורך עלי' להיות למעלה גם מיחוד עליון דמים במים שהי' קודם הבריאי' דאין זה רק התכללו' מ"ת

והחכמ' מאי"ן תמצא: איוב כח, יב.
אין חכם כבעל הנסיון: ראה גם לעיל ע' נד. ושי"ב.
שרי' והנה: בתורת חיים כאן נסמך [פריק] יג.

במ"ע ולא למעלה ממקור ח"ע דמ"ע, אבל בחי' ירידת עליון דח"ע במ"ת לברר מגיע למעלה ממקור דח"ע מ"ע עצמו מטעם הנ"ל.

ומתורץ הקושיא הנ"ל במה שמצינו מעלת מ"ת ביותר מיחוד מ"ע ומ"ת שקודם הברי'א, וגם יתורץ מה שהי' חיבור מ"ע ומ"ת במ"ת אע"פ שלא נתבטל רקיע המבדיל כלל, כי גם בשביל יריד' ח"ע בחי'ת לברר צריך הבדלת הרקיע משום דירידה זו הרי היא ממקומה העצמי לבא למטה מטה במקום המתברר שהוא בעולמו' שנבראו יש מאין שנעשו מחי'ת אחר הבדלת הרקיע וצריך לצמצם ולהעלים כל בחי' חכמת עצמותו להתלבש באופן צמצום כלי המתברר כו' כמו המתקן בכלי אומנו' שצריך להתלבש בכלי אומנתו כו', וזהו שצריך לרקיע להבדיל דוקא כו'. ומה שהי' חיבור מ"ע ומ"ת בזמן מ"ת היינו שנתחבר כח הברור שבת"ת בדיבור בי' הדברו' בשרשו ומקורו שלמעלה מבחי' ח"ע דמ"ע כי נעוץ סופן בתחלתו דסוף מעשה עבמ"ת וד"ל (ולא כחיבור מ"ע ומ"ת קודם הברי'א בלי רקיע מבדיל אלא אדרבה מ"ת כמו שהו' בדיבור ומעשה כשא' נעשה ונשמע עלה למעלה גם ממ"ע שמעל לרקיע מטעם הנ"ל, וכמו לע"ל שיצאו מ"ת כו' אל הים הקדמוני אע"פ שרקיע מבדיל, כי אין הבדלה זו רק בין מ"ע למ"ת בשעת יריד' וצמצום דח"ע בחי'ת לברר אבל שרש כח זה הברור נעוץ בעצמו המקור דח"ע ממש וד"ל.

ואחר כל זה יובן בתוס' ביאור ענין חכמות בחוץ תרונה ח"ע דאתמשך בחי'ת כנ"ל. דהנה לכאורה משמעות הפשוט דחכמות בחוץ ב' החכמות דח"ע וחי'ת שניהם יחדיו בחוץ תרונה, וזה פלא לכאורה, דודאי בח"ע שהי' למעלה וירדה למטה בחי'ת לברר כנ"ל שייך לשון ירידה מפנים לחוץ שירד במקום הגבוה לעולם הנפרד כו', אבל בחי' ח"ת כבר היא בעולם הנפרד יש מאין כו' שהרי א' כולם בחכמ' עשית כידוע ואיך שייך בה לשון ירידה ויציאה לחוץ והל"ל חכמה בחוץ ולא חכמות ב' חכמו'. אך הענין הוא דלא קאי בחי'ת שבמע"ב שהבדיל הרקיע וכבר יצא' למטה עד שכולם בחכמ' עשית כנ"ל אלא קאי על בחי' ח"ת שבתור' שבאה לברר לעה"ד כו' שזה הברור שבחכמ' שרשו בפנימי' ח"ע יותר כנ"ל ומשם דוקא ירד למטה לברר כנ"ל, וראי' לזה שהרי א' ואהי' אצלו אמון אומנא כו' שזה הי' קודם הברי'א הי' התור' אצלו אמון כמו כלי אומנתו שהוא כח הברור הנ"ל משום דסוף מעשה עבמ"ת אך שירד למטה במקום המתברר ונק' בשם חי'ת ע"ש הברור

שירה במ"ע — דמניב: אינו ברור בגוכי"ק, ובתורת חיים כאן: דמ"ע.

נשנה ונשמע: משפטים כד, ז.

שיצאו מ"ח . . . אל הים הקדמוני: זכרי' יד, ת.

שירה המקור — וד"ל: אצ"ל: וד"ל.

שירה ואחר: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ד. ראה גם לעיל ע' פד ואילך.

שלמטה אבל שרשו דוקא למעלה בפנימי ח"ע כניל, ואיכ שייך ענין ירידה גם בח"ת שבתור' שבאה למטה לברר מצד שירדה מלמעלה למטה דוקא ודל^ל

ושרש הענין הוא דבח"ע יש ב' מדרגו' פנימי' וחיצוניות, והיינו מ"ה ובין שבחכמ' עצמה, בחי' כח מ"ה שבה הוא בחי' הפנימי' ובחי' בין דמ"ה הוא בחי' החיצוני' ושרשו יותר מפנימי' דמ"ה. והענין הוא דמה שמשכיל כל שכל עמוק בא מבחי' איין ליש וכמ"ש והחכמ' מאיין כו' זהו בחי' איין דחכמ' שנק' כח מ"ה ומה שנמצאת בבחי' יש נק' בין דמ"ה, אך בבחי' יש דחכמ' דוקא יש כח התיקון והבירור לברר דבר מה ולתקנו כמו לתרץ הטעות כו' שזהו כח ירידת השכל דוקא שיורד למטה מטה ביותר עד למקום הטעו' להשכיל עליו לתקנו כו' ויש בזה הכח ממקור החכמ' יותר מגופו של אור החכמ' כשבא מבחי' איין שנק' מ"ה דחכמ' כו'. וזהו הכלל ככל מקום שבבחי' החיצוני' שבו יש יתרון מעלה מבחי' הפנימי' מזה הטעם דוקא כידוע ודל. ובזה יובן ענין יריד' ח"ע בח"ת לברר כניל שזהו מבחי' חיצוני' דח"ע דוקא שנק' בחי' יש דחכמ' שבו כח היריד' למטה דוקא ומה יש כח בח"ת שבתור' לברר ולתקן כו' וכמ"ש תנו עוי' כו'. ובזה יתורץ מה שנק' ירידה זאת גם בח"ע הגם שאין יריד' זאת רק מבחי' החיצוני' שבה (שהוא בחי' בין דמ"ה ובכלל נק' נובלו' חש"מ), לפי שחיצוני' שבה למעלה מפנימי' שבה. וזה ה"י במ"ת שירד ה' על הר סיני שנמשך בחי' חיצוני' דח"ע בגילוי הדיבור דבירור דעה"ד אנכי ולא יהי' לך שרש מ"ע ול"ת כניל שזהו יריד' כח הבירור כו' שלמעלה בשרשו מפנימי' ח"ע מטעם הנ"ל, וכמו הנ"ל בטעם שניתן התור' ע"י משה דוקא להיות שרשו במ"ע כי מן המים כו' ומשם נמשך הכח ועזו לבירור דח"ת כמ"ש תור"ה ציוה לנו משה דוקא וכמ"ש מה שמו מה שם בני' בחי' בין דמ"ה דוקא, ולזה א' תנו עוי' לאלק' דוקא בחי' בין ששרשו בכ"ן דמ"ה שלמעלה ממ"ה עצמו כניל.

וזהו חכמו' ב' חכמו' היינו ח"ע וח"ת שזהו בחי' בין דח"ע שהוא שרש ומקור לח"ת שניהם ירדו לחוץ דק"נ לברר ונמצא יריד' זו לכ' החכמו' יחד דשניהם א' ממש (ונמצא יש כאן ד' מדרגו' פנימי' וחיצוניות בח"ע ופנימי' וחיצוני' בח"ת וחיצוני' דח"ע דתור' למעלה מפנימי' ח"ע וכך חיצוני' דח"ת הבא כגילוי המעשה כהלכו' ודינין דתשבע"פ למעלה מפנימי' שבה שהוא תשביכ' שנק' מ"ה. וז"ש תור' ציוה לנו בתשבע"פ דוקא וכמ"ש מ"ה שם בני' כו'. וזהו ערבי' עלי ד"ס כו' וכידוע בענין אחטיב כו'), אבל

שו"ה דוקא — ובה: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] טו.

תנו עוי' [בתורת חיים כאן ניתוסף: לאלק' כו': נסמן לעיל ע' קלא.

מה שמן מה שם בני' [בתורת חיים כאן: ומה. אבל ראה הנסמן לעיל ע' טו]. ראה גם לעיל ע' פד.

ערבי' עלי ד"ס: ראה עבודה זרה לה, א וברשי' שם.

אחטיב: בתורת חיים כאן: אי"ה עטיב — ראה לעיל ע' יח. ע' לה וע' סד. ושיג.

ח"ת דמע"ב גם בשרשה בחכמ' בראש כמוה הח"ע הכל רק מבחי' הצמזום שבשם אלקי' שבא בבחי' השתלשלות שזהו כמחשבה ושכל שבצרכי ביתו שנק' עמל שיחה כני"ל רק שבו מלוכש כח הבירור דב' חכמו דח"ע וח"ת דתור', וכמ"ש בראשית בשביל התור' שבעבורה דוקא היינו ח"ת דתשבע"פ שיהי' בירור עה"ד כני"ל ברא הכל בראשית בחוכמתא דבראשית נמי מא' הוא כני"ל ודיל' (וענין הרקיע המבדיל אינו רק בין חכמ' בראש וסוף דמע"ב אבל בענין חכמו דתו' אע"פ שמצמצם א"ע לברר כני"ל אין זה צמצום אמיתי מצד העצם אדרבה זהו עיקר גילוי כח עצם חכמתו רק שבא דרך יריד' עצומה לתקן דבר כו' כני"ל ודיל').

ומעתה יש להבין מ"ש חכמות בחוץ תרונה רינה זאת מה היא ומהו בחוץ דוקא. והנה מבואר למעלה דכל עיקר ירידת ב' חכמו ח"ע וח"ת דתור' למטה הוא לברר לעה"ד טו"ר דק"נ שזהו הנק' חוץ כמו אמצאך בחוץ אשקך כו' שהו עולמו הנפרדי' שאחר מסך המבדיל כו' ע"ד עולם העשי' שדצחים שבו מעורב טו"ר, והיינו בחי' הברורי' דנוגה דעשי' בקיום התו"מ בסור מרע בפ"מ ועשה טוב בדברי' גשמי' ע"י הצדיקי' שהו כני' שגא' ועמך כולם צדיקי' בתו"מ שגם פושעי ישראל כו', ואע"פ שזהו בחי' ירידה גדולה ממקום ומדרג' העליונה ביותר דח"ע וח"ת כמו שהו במקומם, אבל ירידה זאת צורך עליו' היא שיתעלו ב' חכמו' הללו למקור פנימי' ועצמו' דח"ע בעילוי' אחר עילוי' למעלה מעלה הרבה ממקור שרשן כמו שהיו טרם ירידתו למטה כני"ל. וזהו ענין תרונה ברינה ושיר בחוץ דוקא שזהו לאחר שלימות הברורי' דק"נ שע"י ב' חכמות הללו יתעלו ברינה ושיר דוקא, דכל רינה ושיר היינו כשצריך לעלות למעלה מעלה עולה ע"י השיר ורינה דוקא, כשיר שעל הקרבן שהלוי' או' שיר לפי שהקרבן הוא בחי' ההעלא' מלמטה למעלה להיות לריח ניחוח להוי' דאצי' ה"ז עולה ע"י השיר שהלוי' או' שבשיר זה עולה הקרבן עד רום המעלות לריח ניחוח כו' ודיל'.

והטעם לזה שכל ההעלא' אינו אלא ע"י שיר ורינה דוקא הנה יובן במה שאנו רואי' בעיקר ענין הרינה למטה שהוא בדבר המתחדש מרע לטוב ומשפלי' להגבהה וכה"ג בהצלה מן הסכנה דמשום שהי' תחלה מאד בספק אם יחודש הדבר לטוב ולברכה אז יבא הרינה ממילא, כמו שידוע בענין הלך ילך ובכה נושא משך הזרע שהזורע בספק גדול פן לא תצלח

טו"ר ומונחה: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] יז — וציל: טו. ראה גם לעיל ע' פד ואילך. אמצאך בחוץ אשקך: שיר השירים ח, א.

ועמך כולם צדיקי' . . . שגם פושעי ישראל: ישעי' ט, כא. ערובין יט, א. כשצריך לעלות למעלה . . . ע"י השיר: ראה ד"ה ותלד עדה תקטיט' בספר המאמרים תקט"ח ח"א ע' הקנן ואילך. ומקבילו בתורה אור בראשית ז, ג, ובארוכה בתורת חיים בראשית לג, ד ואילך. לעיל ע' פה. שהלוי' או' שיר: ראה השנה ל, ב ואילך. ערכין יא, א. הלך ילך ובכה: תהלים קכו, ה. ראה גם לעיל ע' פה וע' קה.

זריעתו כלל וירקב או יכלה ע"י שדפון וסיבות אחרות ילך ובכה בשעה שזורע כאילו זורע לאיבוד, אך כאשר תצליח ויצמחו כל זריעותיו לטוב וברכה ימצא בזריעתו להיות מאה פעמי' כמוהו וכמו ויזרע יצחק כו' למצוא מקב א' כמה כורים אז א' בא יבא ברינ"ה נושא אלומותיו כו' שבבואו מן השדה בערב לאחר הקצירה שיקצר אלומותיו יאסוף ויבא אותם ברינ"ה לביתו כי שמח מאד על הצלחת זריעתו שלא הי' משער בנפשו כלל אדרבה הי' נבוך וילך ובכה כו', וא"כ הרי עיקר הרינה בא מן התחדשו' הדבר מהיפוך להיפוך דוקא והי' זה ע"י יגיעה רבה דוקא שהוא פיזור חיו' נפשו באין נודע לו אם יצליח אם לאו כו'. וכן העסק במו"מ שמפזר כל הוננו שהוא פיזור חיות נפשו וביגיעה רבה עד מיצוי הנפש ואינו יודע אם יצליח וחושש שיפסיד הכל גם הקרן עד שיאמר נואש כו', וכשירויח הרבה יותר מן הקרן אז ירונו מטוב לב ממה שנהפך לברכה, וא"כ הי' רק מדבר שהי' נבוך בו ונתחדש לטוב והי' לו יגיעה רבה כו'. וכך הוא בענין המלחמה שישים נפשו בכפו ואינו יודע אם ינצח או ינוצח והוא בעצמו בהפקירי' לאמר נואש לנפשו עד שחיוו תלויי' מנגד בכל רגע, אם אח"כ ינצח ויקח שלל רב יבא ברינה ושירי כו', כידוע בענין התרועה בקול רינה ובתופי' במחולו' שיוצאי' אנשי המלחמה אחרי שנצחו אויביהם ולקחו שלל רב כו', וזהו רק מפני שהי' מוסרי' נפשם והצליחו ע"כ יבואו ברינ"ה כו', וכן הניצול מן הסכנה או כשהי' נידון ליהרג או חולה ונתרפא או נעשה לו נס גדול בים או שאר ניסי' שרואה אדם בעצמו שזהו התחדשו' מרע לטוב שלא הי' יודע בו תחלה יפול בו לשון רינ"ה דוקא. וז"ש בזהר דשמתה בצפרא ורננה ברמשא דוקא, כי הלילה חושך ולא אור וכשזרח אור השחר ישמח בחסד אל כל היום היינו שמח' בצפרא דוקא, אבל רננה הוא לערב דוקא כשעבר כל היום ואינו יודע למה הוא נושא נפשו ויגיע כפיו בעמלו שיעמול כל היום, רק לערב כאשר יראה ברכה שנתברך במעשה ידיו כל היום אם בשדה או בבית או יתכן בחי' הרינה שירנן על אשר יגיעתו לא לריק הי', וזהו רננה ברמשא לעת ערב דוקא כעובד בשדה כל היום שבא יבא ברינה נושא אלומותיו מן השדה לערב וד"ל.

ועד"ז כל זה יובן ענין הרינה למעלה שהוא רק בהתחדשות טוב הדבר שהי' בו ספק ודאג' תחלה כשיצליח ויעשה פרי זהו סיבת הרינה

וידוע יצחק: תולדות כו, יב.

מקב א' כמה כורים: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים חיד ע' איתלד הערה דיה: כלום.

בא יבא ברינ"ה: המשך הכתוב הלך ילך ובכה.

שריה השדה — שיקצר . . . ויבא: בתורת חיים כאו: שיקצור . . . ויבא.

שריה לנפשו — עד: אינו ברור בגוכי"ק. ובתורת חיים כאו ליתא.

דשמתה בצפרא ורננה ברמשא: זהו וימי רכט, ב.

בחסד אל כל היום: ע"ס תהלים נב, ג.

שריה ועד"ז כל זה [בתורת חיים: ועד"ז]: בתורת חיים כאו נסמן [פרק] יז.

כו', הענין הוא למעלה בירידת אור דח"ע וחית דתו' שהי' למעלה וירד כ"כ למטה בהתלבשו' בתו"מ לברר לק"נ שמעורב טו"ר שע"ז א' ילך וככה נושא מש"ר הזר"ע מפני שנמשל לזריעה בארץ כמו זורע צדקו' כו' שאור זרוע לצדיק עליון לבא למטה בעניני' גשמי' כו' ואין ידוע אם יוצלח לברר לעה"ד לאהפכא השוכא כו' בסור מרע ועשה טוב ע"י צדיקי' אם לאו, אך לאחר שיצליח אור הזרוע דח"ע וחית במעשה המצו' למטה לברר ולתקן עה"ד טו"ר כו' ה"ז כמו הקצירה שתצליח להיו' בתוס' מרובה על העיקר ק' פעמ' כו' קב הזרוע שמוציא כמה כורי' כו' אז א' בא יבא ברינה דוקא נושא אלומותיו מפני שהי' בו ספק והי' בו יגיעה רבה כנ"ל. וכך הוא ענין עמ"ל תורה' שמברר ברורי' דק"נ שעמ"ל זה ביגיעה ולא נודע מה יהי' בסופו ע"כ כשיברר הכל יהי' ברכה מרובה על עיקר אור הזרוע בא יבא ברינה' כו', וכמשלים הנ"ל בעוסק במו"מ כשירווח הרבה או כשיבא במלחמה או בהצלה מן כו' שנופל בזה ל' רינה' דוקא. וזהו ההפרש בין שמח' לרינה' דהרינה' היא ברמשא לערב דוקא והוא בענין העבודה ועמל תור' כל היום בחסד א"ל שנמשך בתו"מ כל היום כו' כשנשלם לערב אז כתי' ותקם בעוד לילה (פי' בעוד שהתחיל הלילה תיכף אחר כלות אור היום) ותתן טר"ף רפיח ע"ה ממה שנתברר כל היום כו' וד"ל.

(ונמצא מוכן מכל הנ"ל דעיקר ענין השיר והרינה הוא בכחי' העלא' הדבר לשלמטה ועולה למעלה בהצלחה עולה ברינה' ושיר, וכמו שיר על המים בשמחת בית השואבה שהיו נושאי' את מי השילוח לע"נ בט"ו מעלות כו' ועל כל מעלה הי' או' שיר כו' כי ט"ו מעלו' הן ט"ו עליות והן נגד ט"ו יסודו' כו' שזהו עלי' מתחתון לעליון בכל פרט כענין ט"ו וזין דאמו"צ כו') (וזהו שיר השירי' אשר לשלמה שיר על כל השירי' בכחי' שיר פשוט, לפי

זרוע צדקו': ברכת ק"ש.

ותקם בעוד לילה . . . ותתן טר"ף רפיח ע"ה: משלי לא, טו. ראה ספר המאמרים תרס"ג ע' נא בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א שמציינ': מק"מ לוח"ג ט, א. (ראה ג"כ טעמי המצות להרחי"ז פ' משפטים). הוספות לתו"א ק', א. וראה ג"כ לקו"ת אמור לו, ב.

וראה גם פרי עץ חיים שער (טו) ק"ש שעל המטה פ"ה ומקבילו בשער הכוונות ענין דרושי הלילה דרוש ז. מאמרי אדה"א תקס"ה ח"ב ע' תרפ"ה בשם הע"ח. תקס"ו ע' סב. תקס"ז ע' ע"ד: פרשיות התורה ח"א ע' שנא [מקביל לתו"א תנ"ל]. ח"ב ע' תרע"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' א. ח"ג ע' תתקס"ה. לקמן ט"ע שכה. אור התורה לך כרך ד ריש ע' תשכו.

שורה (ונמצא: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] יח.

שיר . . . בשמחת בית השואבה: ראה סוכה נא, ב (במשנה). ראה גם לעיל ט"ע פה.

לע"נ: לעזרת נשים.

ט"ו יסודו' . . . ט"ו וזין דאמו"צ: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תנא. ושי"ג ח"ג ע' תתקע"א. לקמן ע'

תק וע' תשטו.

שיר השירי' . . . שיר על כל השירי': שיר השירי' א, א וברשי' שם. ראה תרגום שם. שיר השירי' רבא פ"א, א (יא). אור התורה שם ע' (א) ב. לעיל ע' פו.

שורה (תורה) — בכחי': אינו ברור בגוכי"ק, ובתורת חיים כאן: בחי'.

השיר הוא לענין עלי' מיוחדת כפי אופן מדרגתו כך הוא השיר, וידוע דיש עלי' על עלי' כמו העלי' מן הדיבור אל המחשב' ומן המחשב' אל השכל ומן השכל למעלה מן השכל שהוא הרצון וגם הרצון והתענוג עולה למעלה הימנו כו'. וזהו ענין שיר פשוט ושיר כפול כו', שיר פשוט הוא בעלי' הכת"ר גם הוא שהרי א' דגם אור צח כו' ועולה בשיר פשוט לגבי עה"ע כו', ושיר כפול הוא עלי' דחוי"ב לכת"ר, ושיר משולש הוא עלי' חג"ת בחב"ד, ושיר מרוב"ע הוא עלי' המל' כו' כמ"ש במ"א וד"ל). וכך הוא רננה דאורי' בשיר וניגון שבטעמי' כמו זרק"א כו' וכמו ויהי שיר"ו כו' שהוא בבחי' שיר פשוט ושיר כפול דהתענוג הפשוט בנגינתו הללו נק' שיר פשוט שלמעלה מן החכמ' עילא' שבאותיו' התו' והמה באי' באופני' מיוחדת' כזרק"א כו' שהוא בחוי"ב שבהעלם ויש בו ג"כ מבחי' חוי"ג, והכל בהעלם שלמעלה מגילוי ח"ע דאותיו' שהרי אין דרש בא מהם בתושבע"פ כלל).

וז"הו חכמו' בחוי"ץ תרונה' ברינה ושיר דוקא ובחוי"ץ דוקא לפי שיצאו מלמעלה למטה לברר ברורי נוגיה' וכאשר עולין למעלה מעלה אחר תשלום הברורי' דרפ"ח שבעה"ד טו"ר כו' וזהו תרונה' ברינה ושיר רינה זאת הוא בחי' ההעלא' מלמטה למעלה מעלה עד אין שיעור כו' והיינו עד בחי' ומדרג' שלמעלה משרש ומקור חוצבם בעצמו' אי"ס ב"ה כניל וד"ל.

והנה' יובן עוד מכל הנ"ל בענין הרינה שלבד ענין תוס' הריוח והכרכה בעבודתו שזהו העילוי היותר שנעשה בפועל ידיו לבד, אבל עוד ניתוסף מעלה יתירה בעצם מהותו ע"י עבודה זו שהצליח לו אשר לא הי' בו קודם העבודה והתיקון, וראי' לדבר זה הוא מ"ש והחכמ' תחי' בעליה פי' בעלי' דחכמ' תחי' אותה החכמה שירדה למטה בבירור ותיקון עבודה דוקא, ואין הכוונה במ"ש והחכמ' תחי' חכמתו בעצם כמו שהיא אלא מה שחכמתו עמדה לו בעבודתו בתיקון דבר מה כמו בעסק מו"מ או זריעה כשדה שהצליח לו ועשה פרי תבוא' בהרבה ריוח וברכה יתירה הרי לבד ברכה זו כשדה או בביתו במו"מ ועסק נתברך בעצם כח חכמתו והוא שתחיה בעלי'

שיר פשוט . . ושיר מרובע: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רכו, ב. תקני זהר בהקדמה ג, א. אשל אברהם לר' מרדכי בהרי"ל אשכנזי — פירדא תס"א — בתחלתו. הנסמן לעיל ע' קמד הערה ד"ה: כשצירד. מאמרי אדמו"ר מארו"ל ע' כה.
אור צח: נסמן לעיל ע' לו.
שיר ושיר — וכך: אוצ"ל: (וכך).
רננה דאורייתא . . ויהי שיר"ו: מלכ"ס א ה, יב. ראה זהר בהקדמה ח, א. הנסמן במאמרי אדמו"ר דברים ח"ג ע' תשפ"א.

אין דרש בא מהם בתושבע"פ: ראה מאמרי אדמו"ר דברים ח"ד ע' איתע. וש"נ.
שיר והנה: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] יט.
שיר בעבודתו — שנעשה: בתורת חיים כאן: נעלה.
והחכמ' תחי' בעליה: נסמן לעיל ע' עא.

דחכמ' דחיו' זה קאי בגשמי' וברוחניות, דהיינו שנתעלה עצם כח חכמתו שנק' בעלי' דחכמ' ביתר הרבה מכפי מדתו שהי' לו שיעור קצוב בחכמתו אך כאשר חכמתו עמדה לו בטרף מזונו במו"מ ובעבודה בשדה או שהצליח בדבר אחר בחכמתו נוסף עי"ז במעלה יתירה בעילוי גדול בעצם נפשו, וז"ש תח"י בעלייה ממש, והטעם הוא לפי שכח זה הבירור והתיקון שירד בחכמתו למצוא טרף מזונו או שאר תיקון הנה הוא בא מלמעלה הרבה ממקור חוצב כח חכמתו בעצם שנמצאו מאי"ן כו' ע"כ ניתוסף בו עי"ז דוקא מעלה יתיר' זו ודיל' (וכמ"ש במ"א כמשל בן מלך שהי' כלי מוכן לכל חכמ' ולימדו כל החכמו' ואח"כ שלחו למרחקים שיראה איזה חכמה בעיניו פרנסתו בכלי אומנו' וכה"ג שע"ז יקנה שלימות נפשו יותר כאשר אין צריך לקבל משום אדם כי יכול לפרנס א"ע בחכמתו וחכמתו עמדה לו בזה עד שתח"י בעלי' דחכמ' והיינו מה שנמצא עי"ז שלימו' בעצם כל חכמתו כו' ודיל') (ונמצא מובן ממשל זה דכנ"י נק' בנים ועלו במחשב' העצמי' אך ירדו למטה בגופי' שיבררו ויתקנו דבר בחכמ"ה שכנפשמ' שעי' תו"מ בפ"מ דוקא ובוזה יתעלו בשרשם יותר כו', וכך הוא בעיניו ירידת ח"ע בח"ת שבתור' שחכמ' זו לתקן ולברר תעלה למעלה בעילוי אחר עילוי שלמעלה מעצם כח ח"ע עצמה, וזהו תרונה כנ"ל ודיל').

(ונמצא) מובן מכל הנ"ל שיש ג' מדרגות באופן יחוד וחיבור דמ"ע ומ"ת יחד, א' קודם הבריא' שהי' מי"ם במ"ם שמ"ת כלולי' במ"ע כנ"ל, שזהו הכל בבחי' עלי' למעלה שהרי מ"ת לא הי' בירידי' והגשמה כלל וגם מ"ע לא ירדו למטה כלל, והב' יחוד וחיבור מ"ע ומ"ת בבחי' הירידה למטה כנ"ל בפ"י חכמו"ת בחוץ כו', וזה הי' במ"ת שנמשך ח"ע בח"ת כדי לברר ולתקן כו' שניתן כח ועזו מח"ע בח"ת כו', שזהו יתרון מעלה מיחוד מ"ע ומ"ת שקודם הבריא' מטעם כל הנ"ל ודיל', והג' בח"י יחוד זה עצמו דמ"ע ומ"ת בירידתו למטה כאשר הן עולין למעלה בתשלום הברורי' דרפ"ח כו' שעולין למעלה הרבה ממקור דח"ע עצמה מטעם הנ"ל, וזהו יותר נעלה גם מיחוד שלהם במ"ת כדי לברר ולתקן מאחר דירידי' זו לצורך עלי' הי' כנ"ל שע"ז א' תרונה ברינה ושיר היותם עולין בתכלית העילוי כנ"ל ודיל').

והנה מעתה יש להבין מ"ש תרונה לשון עתיד שתרונה לעתיד ולא עתה והיינו באלף הו' שיהי' אז עליות העולמו' בכלל, ולכאורה לפי כל הנ"ל אדרבה עכשיו דוקא תרונה ב' חכמו' הנ"ל בהיות שעולין הברורי' דרפ"ח כו' בכל דור ודור מלמטה למעלה ע"י עסק התו"מ בפ"מ כו' כנ"ל.

יכתיב במ"א במשל בן מלך: ראה גם לעיל ע' פו. שפרי תשובה שער התפלה ח"א סו, ספ"ד ואל"ך.
מאמרי אדמו"ר במדבר ח"ב ע' תסס. ושי"ן.
שו"ה (ונמצא): בתורת חיים כאן נסמן [פרק] ב.
שו"ה והנה: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] כא. ראה גם לעיל ע' פו.

אך הנה מבואר למעלה בפי' חכמות בחוץ שזהו יריד' מגבוה לנמוך מח'ע לחת', וירידה זו צורך עלי' היא, והיינו דכל ו' אלפי שנין דהוי עלמא אשר שרשן בוי"ק עליוני' והן וימ"ב יהי אור אלף שנה הראשוני' דבחי' חסד עליון דאצי' כו' ויהי רקיע באלף שנה הב' מבחי' הגבור' כו' ובכל א' מהם ירד בחי' ח'ע בחת' לברר ברורי' דנוגיה כו' (רק שבאלף השלישי שהוא בחי' תי' ה' מ"ת שאז ה"י עיקר שלימות יחוד זה לתקן עה"ד בתו"מ שקיבלו כנ"י כו' משא"כ באלף הראשון והשני לא ה"י רק להעלות ולברר לניצוצו' הקדוש' שנפלו באוה"ע ע"י חנוך ומשותלה ונח עד אברהם והאבות הן המרכבה והשבט' עד מ"ת כו'), ודרך פרט בכל דור ודור נמשך הארה פרטי' בכל אלף שנה דו' אלפי שנין כו' בשביל בירור פרטי' בעה"ד טויר כו' ע"י ב' חכמו' הנ"ל שבחויץ ירדו לברר כנ"ל והיינו ע"י מעשה הצדיקי' בתו"מ וע"י תשובה דכע"ת שכל זה דרך ירידה בא, אך לא נשלם עדיין שלימות הבירורי' דרפ"ח כו' עד תשלום הכל בסוף אלף הששי בימו' המשיח עד אלף הו' שנק' חד חרוב כו' שאז עולין כל הברורי' למעלה מעלה במקור דח'ע למעלה משרש ח'ע עצמ' ומתייחד' תכלית היחוד בעצמו' כו', וכנ"ל באריכות שזהו פי' תרונה שלמעלה הרבה מיחוד מ"ים במ"ים שקודם הבריא' שנא' ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים כו' וד"ל.

וזהו שא' במדרש דלעתיד יעשה הקדב"ה כנפים לצדיקי' ויהיו שטין ע"פ המים, והכונה ע"פ המים למעלה ממ"ע שנא' ע"ז ורוח אלקי' מרחפ' ע"פ המים, והיינו שגם לאחר עלי' דח'ע למעלה ממקורם בתחלה גם אז יהיו נשמות הצדיקי' שטין ע"פ המים כו' שהוא למעלה מעלי' הב' דב' חכמו' הנ"ל לעתיד כנ"ל. ותחלה יש להבין מהו ענין שטין ע"פ המים כו'. דהנה ידוע בשרש הנשמות שעלו במחשבה היינו שעלו במחשבה העצמי' שבפנימי' עצמותו ממש כו', והוא בפנימי' המקור דח'ע טרם שנמשך להיו' נק' בשם חכמ' כמו בבחי' מ"ים עליוני' כו' כי הוא למעלה גם מבחי' רצון העצמי וכ"ש למעלה מן החכמ' שנק' טעם לרצון. דהנה כמו ב' מאמרו' כגילוי יש רצון וחכמ' עד דיבור כו' כמא' דבראשית בחוכמתא ותרגום

ו' אלפי שנין דהוי עלמא: נסמן לעיל ע' נג.

ו' אלפי' . . . וימ"ב . . . חסד: ראה רמב"ן בראשית נ. ג. תורת חיים בראשית ה. ד. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ת"א ע' רז ואל"ך.

והאבות הן המרכבה: בראשית רבא פמ"ו. ו. ספ"ב. ו. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ת"א ע' רטו. אלף חד שנק' חד חרוב: ראש השנה לא. א. סנהדרין צו, טע"א.

ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים: בראשית א. ב.

שורה וזהו: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] כב. ראה גם לעיל ע' פז.

שא' במדרש . . . כנפים לצדיקי': ראה ילקוט שמעוני ישעי' מ, לא (רמז תמו). סנהדרין צב, ריש ע"ב. לעיל ע' עז.

בשרש הנשמות שעלו במחשבה: נסמן לעיל ע' כו.

כמא' דבראשית בחוכמתא ותרגום בקדמיון: בתורת חיים כאן: דבראשית ות"י בחוכמתא ות"י בקדמיון.

בקדמין ברצונו כמו שא' כד סליק ברעותי' למיברי עלמא כו', כך הוא ממש ברצון וחכמ' כו' שבהעלם העצמו' ממש, כמו כאשר עלה ברצונו להאציל הרי רצון זה בהעלם עצמותו ויש לו מקור שמשם נתעורר ברצון זה להאציל ונק' כתי' שבכתי' שבעצמות וכן בחי' חכמה שבכתי' הוא הטעם כמוס לרצון זה כו' עד המדו' ודיבור שהוא בחי' גילוי המחשבה דאנא אמלוך שעלה הכל בעצמותו ונק' מל' דאיס כידוע. והנה מאחר שא' במי נמלך בנשמתו של צדיקי' הרי נמלך זה הוא הישוב אם ירצה להאציל ולברוא כו' בנשמתם ש'צ הנה בהכרח כבר קדמו נשמו' קודם להתעוררו' הרצון זה והיינו בפנימי' ועצמו' הרצון ממש. שמה יובן דגם אורי' דמח'ע נפק שרשה גי'כ בעצמו' ממש כי ג' קשרי' הן סיר נשי' מתקשרן בסיר אותו' הת' כידוע ואי'כ הכל א' ממש, רק שהתור' ירדה למטה לברר כו' וז"ש ואהי' אצלו אמון כו' שזהו ענין יציאתה מן העלם העצמו' לחוץ להיות כל אופן ההשתלשלו' דאבי'ע דגם מה שעלה ברצונו להאציל כו' הוא בא מכת חי'ע שבתור' שקדמה בהעלם העצמות כו', וזהו גי'כ ענין עליי' דב' חכמ' הגיל לעצמו' דחי'ע דתור'. אך גם לאחר עליי' דחי'ע לעצמות ממש גם שיגיעו לעצם שרש נשי' יהיו נשי' גם אז שטין עי'פ המי'ם עליוני' דחי'ע לאחר עליי' שלהם להיותם למעלה גם מבחי' שרש ומקור חי'ע דמ'ע לאחר העלי' כו' ודיל' (וזהו שרמו ר'ע במי'ש כשתגיעו לאבני שיש טהור, פי' אבין א' בין דהיינו בחי' ב'ין דמ'ה דחכמ' לאחר שבחכמ' אתברירו' שנק' אבין שיש טהור' כמו מי יתן טהור' מטמ'א כו', ונדמה לעין שאינו אכן רק מים פשוטי' מעוצם ההודככו' כאבניי' שחוק מי'ם וכהכאת הצור והי' למים כמ'ש ויך את הסלי'ע במטהו' כו' שזהו כח הבירור והוא הפלפול דחכמ' כידוע,

כד סליק ברעותי' למיברי עלמא: ראה זחר לך פה, סעי'ב.

כאשר עלה ברצונו להאציל: נסמן לעיל ע' טו.

דאנא אמלוך: נסמן לעיל ע' סא.

ונק' מל' דאיס: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי' אבי'ע פ"א.

במי נמלך בנשמתו של צדיקי': נסמן לעיל ע' נה.

אורי' דמח'ע נפק: נסמן לעיל ע' נב.

ג' קשרי' . . . אותיו' התו': נסמן לעיל ע' כו.

ואהי' אצלו אמון: משלי' ח, ל.

שויה' העלי' — (וחוה: בתורת חיים כאו נסמן [פרק] כג).

כשתגיעו לאבני שיש טהור: ראה חגיגה יד, ב. לעיל ע' פח.

אבין א' בין: ראה שער היחוד והאמונה פ"ז (פד, ב) ובלקוט פירושים לשם. מאמרי אדה"א במדבר חי'ב

ע' שעא. דברים חי'ב ע' תמא. ושי'נ.

מי יתן טהור' מטמ'א: איוב יד, ד.

כאבניי' שחוק מי'ם: איוב יד, יט.

ויר את הסלי'ע במטהו': חוקת כ, יא. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר חי'ב ע' תנט.

ויר . . . ומוח'תפנוני: ראה תקני' זחר תכ"א מד, א. מאמרי אדה"ז מרשיות המורה ח"א ע' רכה. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"א ע' קיב. ושי'נ. חי'ב ע' חקכב. במדבר ח"ד ע' איתכב. דברים ח"ד ע' איתעד. ושי'נ. לקמו ע' עדר. המשך תרטי' ע' פו.

ורמו להם שלא יאמרו מים להיותו עולה אחר הבירור למעלה מבחי' מים כנ"ל, וגם לא יאמרו ב"פ מים שלא יצא לחלק בין מ"ע למ"ת כי מתאחד" ביחד בעלותו למעלה כנ"ל וד"ל).

וזהו ענין שטין ע"פ המים פ"י כעוף השט על המים ולא כדג"י שבים ששטין בו אבל מובלע"י המה בתוך המים ואין יניקתם רק מן המים כו'. דהנה גם עתה יש נשמות גבוה' שנק' נוני ימא רבא גם ב"ים הקדמוני ששטין כל הים מראשו לסופו בפעם א', והיינו ששטין בכח השגתם הנעלה בכל עמקי החכמ' שבכל התור' כולה שהוא י"ם הקדמוני מראשו לסופו בשיטה א', וכמו שא' בווהר על רה"מ סבא ששט ימא רבא ברגע א' כו', וכך נשמו' היותר נעלה שנק' לויתן והיינו כנ"ל בכלל ששט בסנפיריו ועושה תלמי' בים כי שט לכל הים ברגע א'. אבל כל זה שנק' נוני ימא רבא הרי הן מובלע"י בים החכמ' הקדומה בתוך תוכו וכל יניק' חיותם שם הוא, אך לעתיד יתעלו הנשמות הללו במדרגה יותר עליונה היינו בשרשן הראשון שבעצמו הא"ס ממש דלתבונתו אין מספר ולא שייך שם בחי' וענין י"ם ומים כלל כי נבדל בערך מבחי' מ"ע דח"ע כי מדרגתם הוא במחשב' העצמי' ממש, ע"כ א' שהן שטין אז ע"פ המים מלמעלה כעוף הפורח ושט ע"פ המים בשיטה א' ולא שמובלע במים כדג הים כו', והיינו למעלה ממדרגת לויתן (שהרי יעשה לצדיקי' סעודה מן הלוי' ושור הבר). וענין זה ששטין ע"פ המים מלמעלה היינו שהוא בבחי' אור מקיף מלמעלה שמקיף וסובב הכל כא' מפני שהוא למעלה מהגבלת דבר מה באור יכלי כו' (עד"מ הידוע בענין השכלת שכל, דמי שהוא חכם גדול ושכלו עמוק יותר מן דבר המושכל ומושג בכלי שכלו הרי אז כח שכלו העצמי שט ע"ג המושכל בבחי' היקף מלמעלה בסקירה א' מצד קוטן וצמצום המושכל לגבי גדלות כח שכלו שגדול הרבה מזה המושכל (בל"א ער דעם קליין שכל ארום תיכף אין איין בליצ כו'), וכל שאינו חכם כ"כ אינו תופסו להקיפו בשיטה א' אבל מעט מעט לחלקי' בערך ב' וג' שיטות כו', אך מי ששכלו קטן הרבה מן גופו של דבר המושכל שמושכל זה עמוק מכח שכלו הרבה הרי כח שכלו מובלע ונכלל באותו

לא יאמרו ב"פ מים: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע איז ואלך. ושינ.

ש"ה וזהו: ראה ג"כ לעיל ע' פה.

נשמות . . . נוני ימא רבא: ראה זהר בהקדמה ו. א. בלק קפז. ב. לקוטי תורה שמיני יח, א ואלך. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רנו ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איכד. ושינ.

שא' בווהר על רה"מ סבא: ראה זהר בהקדמה ומאמרי אדה"א שם. ושינ. מארזיל ע' קמו. לעיל ע' פה.

לויתן . . . ועושה תלמי' בים: ראה בבא בתרא עה, א.

דלתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

יעשה לצדיקי' סעודה מן הלוי' ושור הכר: ראה בבא בתרא עד, ב. ויקרא רבא פ"ג, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקית. ושינ.

ש"ה המושכל — ער דעם: בתורת חיים כאו: ער נעמט דעם.

עומק השכל כו' רק שיכול להלוך בו מראשו לסופו כו'. וזהו משל לדגי שבים שמובלעי' בו ושטין בו מראשו לסופו כניל ולא ע"פ המים וד"ל).

והנה מה שא' שהנשמות של הצדיקי' שטין ע"פ המים מזה יובן דלעתיד יהי' עוד מדרג' שלמעלה מן העוה"ב וכמיש כיום השלישי יקימנו ונחי' לפניו ממש. דהנה העוה"ב נק' עדן אשר עין לא ראתה רק יעשה למחכה לו כו', והוא בחי' העדן עילא' שנברא ביו"ד דחכמ' עילא' שלמעלה מבחי' מים עליוני' דינוה עילא', דכמו שלמטה הרי בחי' חוי"ב ביה יו"ד צמצום כנקוד' והיא בהתפשטו' והוא כמו מעיין ונהר כי החכמ' בבחי' מעיין ובינה בבחי' נהר כידוע בענין המקוה דאך מעיין ובור כו' שהו' ד' יוד' דמ' סאה כו', וכך הוא למעלה מעלה בבחי' העצמו' ממש דהעוה"ב נברא ביו"ד דחכמ' שבעצמו' ע"כ א' בעוה"ב להנחיל אוהבי י"ש שהוא בחי' בינה שנק' נהיר בהתפשטו' השג' לאורך ורוחב כו', ולמעלה מעלה היינו בחי' בינה שבמל' דא"ס שזהו כמו נהנין מזיו' השכינה למטה בג"ע העליון דבריא' כך נהנין נשמו' עליונו' שבעצמו' מבחי' זיו' השכינה עליונה שהוא בחי' מל' דא"ס כו'. אך למעלה מחיי העוה"ב הוא למעלה גם מיו"ד דחכמ' שבעצמו', שהיו"ד זה כמו מעיין שנוכע ונמשך לנהר דבחי' י"ש דינוה, אבל בפנימי ועצמו' שבעצמו' כמו שהוא כלול בעצמותו ממש הרי הוא למעלה מבחי' השפעה דא"ן ליש, והוא למעלה מבחי' מים כלל שלא יתכן בו לומר ענין מעיין ונהר או י"ם הקדמוני עדיין כניל, והוא ענין אור מים רקייע. ויש מדרגה עליונה שלמעלה גם מבחי' אור והוא הנק' או"ר קדמון כו' ומשם נמשך דרך ירידה והתלבשו' ונק' רוח, וז"ש רוח אלקי' מרחפ"ת ע"פ המים. אמנם זהו הבא לכלל המשכה ע"פ המים כדי שיוכל להיות הברורי' שברורי' אלקי' וקא, אבל מה שא' שהו' שטין ע"פ המים למעלה גם מבחי' רוח אלקי' שמרחפ"ת כו' כי הוא בבחי' ומדרג' שלמעלה ממקור הברורי' דח"ע כניל, וע"כ ממילא מובן שהוא למעלה מבחי' חיי העוה"ב שנברא ביו"ד דח"ע שנק' מ"ע כו' שהרי העוה"ב הוא רק קבלת שכר על המצות בפ"מ בסור מרע כו'

ש"ה והנה: בתורת חיים כאן נסמן [מרק] כד. ראה גם לעיל ע' 58.
 ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו הושע ה. ב. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקסח.
 עדן . . . עין לא ראתה . . . יעשה למחכה לו: ישעי' סד, ג [בדילוג]. ברכות לד, ב.
 חוי"ב ביה יו"ד . . . והיא בהתפשטו': ישעי' כו, ד. ראה זהו [אדרא זוטא] האינו רצ, ב. אגרת התשובה
 פ"ד. מאמרי אדה"א דברים חיב ע' שטו וע' תרנז.
 דאך מעין ובור . . . ד' יוד' דמ' סאה: שמיני יא, לו. ראה סידור כוונת המקוה ומאמרי אדה"א דלעיל ע'
 קלב הערה ד"ה: שמים, ושיג. לעיל ע' 58.
 דהעוה"ב נברא ביו"ד . . . להנחיל אוהבי י"ש: מנחות כט, ב. משלי ח, כא. ראה עטרת ראש דרוש לעשיית
 סד, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' מ. דברים ח"ג ע' אק. לקמן ע' רכה.
 אור מים רקייע: נסמן לעיל ע' 58.
 או"ר קדמון: ראה זהו בראשית טו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תג (ושיג) וע' תע ואילן.
 רוח אלקי' מרחפ"ת ע"פ המים: בראשית א, ב.

כל ו' אלפי שנים שזהו בחי' הברור' דרפ"ח כו' שבח"ע אתברירו ע"י יריד' דח"ע בבחי' כמ"ש חכמות בחו"ץ כנ"ל, אך עליי' דנשמו' אלה יהי' אחר קבלת שכר שלהם על הברור' דרפ"ח שהי' בו' אלפי' שנים שאו הוא למעלה מבחי' הברור' לגמרי, וע"כ אין התור' נק' אז בשם מ"ם כלל כנ"ל, וזהו ונח"י לפניו ממש אחר שיחינו מיומיי' בקבלת שכר דעוה"ב על הברור' דמצו' שהי' בכל זמן דו' אלפי' שנים. וזהו שא' שהן שטי"ז ע"פ המים בבחי' מקיף הגבה למעלה מהיות גם מקור לברור דח"ע שנק' מ"ע ומ"ת כו' רק שהן שטי"ז בשיטה א' מלמעלה כל המ"ע שנתעלו אז וד"ל.

אך עדיין יש להבין דאיכ מה שייכות יש להם לשוט ע"פ המים דמ"ע דתור' אחר שהן אז במדרג' עליונה שלמעלה מבחי' מ"ם דתור' כלל כנ"ל. הענין הוא כידוע דאורי' סתים וגליא וקודב"ה סתים וגליא וכנ"י סתים וגליא, והיינו בחי' העלם העצמות ממש כמו שהוא מתלבש בבחי' סתים דאורי' שהוא בחי' פנימי' סודו' התור' כמו שהן בשרשן למעלה בהעלם עצמות א"ס ממש וזהו כבוד אלקי' הסתר' דבר וכת' הנסתר' לה' אלקינו כו', ונשי' דלעתיד יבאו לעצם שרשן שעלו במחשב' העצמי' שהוא בחי' סתים יהיו מקושרי' שם בפנימי' התורה שהוא כסדכ"ס שבצמותו ממש, וזהו ונח"י לפניו ממש שלמעלה מחיי העוה"ב שבא האור הנעלם לגילוי אור השג' לקיבול שכר על העבודה כו', וצדיקי' דלעתיד ישיגו בפנימי' התור' שמתיחד בפנימי' העצמו' ממש, וע"כ הוא למעלה מבחי' מ"ע דתו' שבא לכלל גילוי ויריד' למטה בתו"מ ע"י משה שנא' כו כי מן המים משיתהו מ"ע הנ"ל. אך מ"מ יש קצת חיבור וקשר לגליא שבתור' שבא בבחי' הברור' לבחי' סתים שבה שהוא פנימי' התור' רק שהנסתר בא בבחי' מקיף בהעלם מלמעלה, וזהו שהן שטי"ז ע"פ המים דאורי' שיקיפו בבחי' מקיף בשיטה א' בבחי' הסתים דאורי' כל בחי' ח"ע דתור' הנגלי' לנו דוקא לאחר עילוי שלה ע"י תשלום הברור' דו' אלפי' שנים כנ"ל שאו יוכל להיות יחוד וחיבור דסתים בגליא, משא"כ עכשיו א' הנסתר' לה' כו' שמופרדו זה מזה לגמרי. וזהו יחינו מיומיי' בעוה"ב על ידי הברור' שע"י בחי' הנגלה שבתור' דוקא כמ"ש הנגלי' לנו ולבנינו לשמור כו', ועי"ז ונח"יה לפניו ממש שלמעלה מזה, והוא בפנימי' התור' אבל הן שטי"ז ע"פ המים עליוני' שלאחר העלי' היינו שיורדי' להתייחד בתור' הנגלי' עכ"פ בבחי' מקיף שהמקיף שורה על הפנימי רק ששט בשיטה א' כו' (ולא כרוח אלקי' מרחפ"ת רפ"ח כו').

טו"ה אד: בתורת חיים כאן נסמו [פרק] כה.

דאורי' סתים וגליא: ראה זהר אחרי ע"א, ב. עג, א.

כבוד אלקי' הסתר' דבר . . הנסתר' לה' אלקינו: משלי כה, ב. נצבים כט, כה.

משה . . כי מן המים משיתהו: ראה לעיל ע' קלט.

הנגלי' לנו ולבנינו לשמור: המשך הכתוב הנסתרות לה' אלקינו [ושם: והנגלות לנו ולבנינו עד עולם

לעשת].

ומעתה יש להבין לשון המדרש הנ"ל דלעתיד יעשה ה' כנפים לצדיקי
כנפיה נשרי' ויהיו שטיין ע"פ המים שנא' וקווי ה' יחליפו כח יעלו
אבר כנשרי'. דהנה נשמו' הצדיקי' ירדו למטה בגופי' כל ו' אלפי שנין דהוי
עלמא, והגם שהי' להם מס'ג ואויר' במוחי' דגדלו' וקיימו כל התו"מ
בשלימות, אך מ"מ מצד התלבשו' נשמות הללו בגופי' ובקיום תו"מ בגשמיי'
דנוג'ה שבבחי' ירידה גדולה ביותר, כמו בהשג' מוגבלת שבגוף חומרי
וכרצון העליון דמ"ע שמלוש בדברי' גשמי' כטלית מצמר כו', ואיך יתעלו
למעלה מעלה כ"כ עד שיהיו שטיין ע"פ המ"ע לאחר עליי' שלהם כנ"ל,
ובאמת עיקר כח עלייתם כ"כ למעלה אינו רק ע"י תו"מ ותפלה באויר'
בעוה"ז דוקא שבהן ועל ידן דוקא נשלם בחי' הברורי' דרפ"ח כו' שבח"ת
וה"ע. הנה לזה א' שיעשה להם כנפים שעל ידן יוכלו להתעלו' למעלה
מעלה כ"כ להוי' שטיין ע"פ המ"ע כו'. והוא מ"ש וקווי ה' שהן נשמו'
הצדיקי' יחליפו כח כו' לפי שאין בכחם הראשון לעלו' למעלה כ"כ רק ע"י
שיחליפו כח, והוא שיעלו אבר כו' שיעשה לנשמו' הללו כנפי נשרי' דוקא.
ויש להבין מהו ענין הכנפי' הללו וכנפי נשרי' דוקא.

והנה ידוע בענין הכנפי' שהעוף פורח בהן הגם שהכנפי' מן עוצות גשמי'
נבדלי' מעצם הגוף שלו והן כמו לבוש חיצוני לבד מ"מ יש בו
תועלת גדול והיינו שבהן ועל ידן יהי' הגבהת העוף באויר שפרח בהן
מעלה וישוט ע"פ הארץ בכל שטח הארץ במהירו', ועוד יש תועלת שני
בכנפי' שיהיו למגן ולמחסה לאפרוחי' שלו שנכנסי' תחתיהם ופורש כנפיו
עליהם לקבלם תחתיו כידוע, וכך הוא הנמשל למעלה בכנפי' דמלאכי'
עליוני' שנא' בשתים יעופף בבחי' עלי' והגבהה למעלה ובהילוך במהירו'
כנ"ל שהוא בחי' אויר' שנק' רו"ש שמגביהי' אותו למעלה הרבה ממדרג'
אויר' שלו שבא לפי ערך השגתו שזוהו גוף העוף עדי"מ והגדפין שיעופף הרי
מגביה לגופו אע"פ שהוא לבוש חיצוני לבד. וכך יובן בדרך משל בענין כנפי
השכינה שיש בהם תועלת בבחי' עליי' המלי' בכלל כו' וד"ל. אך הכנפי'
עצמם שהן מנוצות גשמי' המשל בזה הוא לענין ברורי' דנוג'ה, והן כמו
נשמו' הגרים שעולין ניצוצי' דקדושי' מע' שרי' דנוג'ה שנכנסי' תחת כנפי'

ש"ה ומעתי: בתורת חיים כאן נסמן (פרק) כו. ראה גם לעיל ע' פט.

לשון המדרש הנ"ל: לעיל ע' קמט.

וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרי': ישעי' מ, לא.

ש"ה והנה: ראה גם לעיל ע' פט.

ש"ה והנה — מן עוצות: בתורת חיים כאן: מנוצות.

ופורש כנפיו עליהם: ראה בסמוך פיסקא: וביאר טעם ופיסקא: וכו.

בשתים יעופף: ישעי' ו, ב [ושם: ובשתים — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שסד ועי'

תתלד].

נשמו' הגרים . . . תחת כנפי' השכינה: ראה זור' בהקדמה יג, סע"א. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ריש ע' שעג, ובנוסחא שני' שם ע' שעה.

השכינה לבד, פי' כענין תועלת השני שבכנפי' שהוא להגן על הנכנס' תחתיהם שהן נשמו' הגרי' וכה"ג, וכך הוא גם בנשי' שנק' בנים כשהן בכחי' הקטנו' ונק' אפרוחי' כידוע בענין קן ציפור כו' שנכנס' תחת כנפי השכינה להגן עליהם, כמו ופרוס עלינו כו' אימא דרביעא כו'.

ולהבין כל זה, דהנה לכאורה אין זה מובן כלל דנשמו' הצדיקי' שיעשה להם כנפי' כו', שהרי נשמות הן בשרשן בכחי' פני אד"ם שבמרכבה שלמעלה הרבה מבחי' פני נשר כו' ושרש שרשן בכחי' אד"ם העליון שעל הכסא כידוע וכמ"ש כי נר ה' נשמת אד"ם דבצלם אלקי' עשה את האדם כמ"ש נעשה אד"ם בצלמיניו כו' ואיך ירדו להיו' במדרג' מלאכי' בכחי' פני נשר שהרי יעשה להם כנפי נשרי' כו'. אך באמת מ"ש שיעשה להם כנפי' זהו למעלותא שיוסיף כח גדול על עצם בחי' מדרג' אד"ם מה שאין בכח אד"ם להגיע לשם רק מחמת שיעש' להם כנפי' לשוט בהן כו'. והענין הוא שכנפי' הללו שיעשה לנשמו' גבוה יותר מבחי' פני אדם בשרשו ומכ"ש מן המלאכי' כו' כי הן נעש' מבחי' הברורי' דרפ"ח ניצוצו' שנפלו בק"נ ע"י תשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא, שע"כ גזרו אומר דיפה שעה א' בתשוב' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כו', וכנ"ל דמה ששטין ע"פ המ"ע לעתיד הוא גבוה מיו"ד שנברא בו העוה"ב וכמ"ש ונחיה לפניו ממש כו' כנ"ל באריכות וד"ל.

וביאור טעם הדברי' הנה יש להבין תחלה מה שא' כנפי נשרי"ם דוקא ולא כנפי עוף אחר זולתו, להיות ידוע שהנשר רחמני יותר על בניו מכל העופ' זולתו כמ"ש כנשר יעיר קינו כו'. והנה כתיב דרך הנשר בשמים

בנשי' שנק' בנים: שמות ד. כד. ראה יד. א.
 ופרוס עלינו. . אימא דרביעא: נוסח ברכת השכיבנו. ראה זהר (רע"א מהימנא) פינתס רנו, סע"א. תקוני
 זהר ת"ז כא, ריש ע"ב.
 שו"ה ולהבין: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] כז.
 (נשמות. . אד"ם העליון שעל הכסא: ראה תורה אור וישכ"ל, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ב. דברים
 ח"ד ע' ארו.
 כי נר ה' נשמת אד"ם: משלי כ, כז [ובהוספת חיבת כ"י מובא גם לקמן ע' שלא. ע' שלט. ע' שמ. ע'
 שפח. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקסו. ושי"ג].
 דבצלם אלקי'. . נעשה אד"ם בצלמיניו: ע"ד נח טו. ה. בראשית א, כו.
 מלאכי' בכחי' פני נשר: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע אמה. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' שצח ואילך וע'
 תב.
 דיפה שעה א': אבות פ"ד מ"ו [ובהוספת אות ד' (דיפה) מובא גם לקמן ס"ע קס וע' שעא. מאמרי אדה"א
 במדבר ח"ג ע' תתקצד. דברים ח"א ע' קצ. ושי"ג. ח"ג ע' תשעו. ושי"ג]. ראה גם לקמן ע' שעא.
 שו"ה וביאור: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] כח. וראה גם לעיל ע' צ.
 שהנשר רחמני. . כנשר יעיר קינו: ראה ירושלמי פאה פ"א ה"א. האינו לב, יא וברשי' שם. מאמרי
 אדה"א דברים ח"ג ע' תתעט. ושי"ג.
 דרך הנשר בשמים: משלי ל, יט.

דמשמע שעיקר דרכו והילוכו הוא לעלות מעלה מעלה בגובה השמים ביותר ושם משכנו דוקא כידוע, ולזה א' ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ממש שזהו בחי' העלי' בגובה ביותר מפני שהוא נושא אותם כמו על כנפי נשרי' וכן מ"ש ישאהו על אברתו כו', ולפעמי' א' כנשר יעיר קינו על גוליו ירחף דמשמע שעושה קינו למטה דוקא ועל גוליו ירחף שמשפיל כנפיו למטה להגן על גוליו כו', וזהו היפך מבחי' העלי' דדרך הנשר בשמיים כו'. אך שניהם אמת, ויבין זה בהקדים מ"ש לפני נשר לארבעתן דמשמע שכל א' וא' מן המרכבה כלול מפני נשר (ומה שא' לפני אדם לארבעתן שכלול כל א' מפני אדם יתכן דאד"ם כולל הכל), ואין זה מובן לכאורה דלמה פני נשר יותר נבדל בערך מפני ארי' לפני שור להיו' כל א' כלול מפני נשר כו'. אך הנה הטעם ידוע להיו' לפני ארי' להימין שרשו בקו הימין חצינ' לפני שור מהשמאל שרשו בקו השמאל בגי' לפני נשר שרשו בקו האמצעי דתי' כו', ות"ת הוא בחי' הרחמי' שרשו ברחמי' העליוני' דכתי"ר שנק' רחמים פשוטי' כו' בלתי מוגבלי' כלל, והוא מדתו של יעקב נחלה בלי מצרי' שהוא הנק' בריח התיכון שמבריה עד קצה העליון דפנימי' הכתי"ר. וז"ש דרך הנשר בשמיים דוקא שבחי' הרחמי' עולה למעלה מעלה בעצמות ממש שהוא בחי' רחמי' הפשוטי' שבעצמו א"ס ביה, וזהו מ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרי' דוקא ואביא אתכם אלי' ממש ודל'.

וביאור הענין הנה ידוע דעיקר בחי' מדת הרחמים הוא לפי ערך השפלות שלמטה הוא שמעורר רחמים מלמטה ולפי ערך הרוממות שלמעלה כך מתעורר רחמי' רבי' למעלה ונמשך למטה, דנמצא שמהות מדת הרחמי' כלול מבי' דברי' ההעלא' וההמשכה, דהתעוררו' רחמי' למטה היינו בחי' ההעלא' שבוה תעלה הנפש יותר מכל המעלות שבה, כמו העני ואביון בצר לו ביותר יעורר רחמי' ע"ע ביותר כתפלה לעני כי יעטוף רוחו עליו ולפני ה' ישפוך שיחו ויגונו כו', וכן הבעי"ת שצר לו בנפשו ביותר על עוצם

ואשא אתכם על כנפי נשרים: יתרו יט, ד. ראה תורת חיים וירא קי, א. אמרי בינה שער הציצית פכ"ב. ישאהו על אברתו: המשך הכתוב כנשר. לפני נשר לארבעתן: יחזקאל א, י. לפני אדם לארבעתן: כיה ככימ' בדאיח — ראה יחזקאל שם. מאמרי אדהיא ויקרא ח"א ע' ג (ושי"ו) ועי' קלג. דברים ח"ג ע' תקטא. ושי"ו חיד ע' אר"ו. במדבר ח"ג ע' תקט; ע' תקטא; ע' תקטא (ע' אקד) ועי' איר"ט. ובתורת חיים כאן: ודמות אדם להנה. ות"ת . . . מדתו של יעקב: זהר (סתרי תורה) ויצא קנו, ב. הרחמי' . . . מדתו של יעקב: ראה זהר לך פ"ו, ב. תניא פמ"ה. מאמרי אדהיא פרשיות התורה ח"ב ע' תקטט ובהננסמו לשם. מאמרי אדהיא במדבר ח"ג ע' אק"ג ואילך (מכ"ז). יעקב נחלה בלי מצרי': שבת קי"ה, סע"א. ראה מאמרי אדהיא במדבר ח"ג שם ע' אק"ה ואילך (מכ"ד). יעקב . . . בריח התיכון: ראה זהר תרומה קעה, ב. קפו, סע"א. זהר בתקדמה א, ב. ארז התורה יתו ח"ב שפה, ב. כתפלה לעני . . . שיחו ויגונו: בתורת חיים כאן: שיחו ויקונו — ראה גם לעיל ע' קכה.

ריחוקו מה' שמן המיצר לב יקרא וישוב אל ה' וירחמהו מלמעלה, וכמו מודה ועוזב ירוחם כשמתוודה בשפלות עצומ' ואו' חטאתי עויתי כו' וכמו תעבנו כו' שבוה מעורר רחמי' מלמטה על נפשו, והתעוררו' זו למטה מעורר רחמי' העליוני' שיומשך מלמעלה למטה על נפשו כמו ישוב ירחמיניו כו', ולפי ערך הרוממו'. כן יומשך רחמי' העליוני' ביותר, כמו שאנו רואי' שבכל אדם לפי ערך רום גדלו ביותר יתעורר ברחמי' ביותר, כי המלך המרומם יותר ירחם על עני ונדכה מן השר כו' וכל שגדו' יותר יותר ירבה רחמי' על השפל, ונמצא שתכלית השפלו' מעורר תכלית הרחמי' רבי' מלמטה ותכלית הרוממו' מעורר תכלית ר"ר מלמעלה. וזהו אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו וקאי אדסמוך ליי המלך המרומם לבדו כו', דהיא הנותנת שמצד עוצם הרוממו' ע"כ ברחמיך הרבי' רחם עלינו כאשר אנתנו בתכלית השפלות דהא בהא תליא לפי ערך דוקא כנ"ל, וכמו מחי' מתים שהוא תכלית השפלו' ברחמי' רבי' דוקא מעומק הרוממו' דעומק רום נמשך דוקא לעומק תחת, וכמ"ש מרום וקדוש כו' את מי אשכון את דכא ושפל רוח כו' אל מי אביט אל עני ונכה רוח כו' וכן כי רם ה' ושפל ירא' דמשום שרם ה' ע"כ שפל דוקא ירא' מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שבחי' מדת הרחמים נק' בריח התיכוון שמכריח לקצה העליון שהוא לעורר ר"ר העליוני' שנק' רחמי' פשוטי' שבא"י מצד עצמות הרוממו' דאור א"ס שבפנימי' כ"ע כנ"ל, וזהו בקצה העליון, והתעוררו' הרחמי' מלמטה מצד עוצם השפלו' כנ"ל נק' קצה התחתון, וזהו שמכריח מקצה התחתון לקצה העליון שמתאחדי' כא' משום דהא בהא תליא ממש לפי ערך א' כנ"ל וד"ל.

ובזה יובן ענין שני הפסוקי' שזכרתי בנשר שהם כסותרי' זא"ז ונראי' כב' הפכי' ממש ובאמת הכל א' והא בהא תליא דעומק רום יורד דוקא לעומק תחת כנ"ל. דהנה הנשר שהוא רחמני על בניו עושה ככנפיו ב' דברי' שהן ב' הפכי' ממש, הא' מה שדרך הנשר בשמים והוא שמצד עוצם רחמנותו על בניו ישא גוזליו על אברתו מלמעלה דוקא ועולה ומגביה עצמו בגובה

מודה ועוזב ירוחם: משלי כה, יג [ושם: ומודה, וכ"ה בתורת חיים כאן].
ישוב ירחמיניו: מיכה ג, יט.

אלקי עולם . . המלך המרומם: ברכת יוצר.

מחי' מתים . . ברחמי' רבי': נוסח תפילת העמידה.

דעומק רום . . לעומק תחת: נסמן לקמן ע' רסח.

מרום וקדוש כו': בתורת חיים כאן ליתא.

מרום . . את מי אשכון את דכא: ישעי' נו, טו [ושם: מרום וקדוש אשכון ואת דכא — ראה הנסמן

במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ט. דבריים ח"א ע' ר].

אל מי אביט אל עני: ישעי' טו, ב [ושם: ואל זה אביט. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איקטו

[ושם: על ענין]. דבריים ח"א ע' רג. ח"ג ע' איצ"ב.

כי רם ה' ושפל ירא': תהלים קלה, ו.

שריה ובוה: בתורת חיים כאן נסמן [פירק] כט.

השמי' כמו אם תגביה כנשר כו' וצריך להגביה כנפיו להיות פרושות כלפי מעלה דוקא, כידוע שהנשר בפריחתו הגבה למעלה יפרוש כנפיו למעלה כמו וידינו פרושו' כנשרי שמים כו', ולפעמי' הוא בהיפך שיורד למטה בהשפלת כנפיו להיות למגין על גוזליו שלמטה להכניסם תחת כנפיו. וזהו כנשר יעיר קינו ברחמיו הטבעי' וישפיל כנפיו לרחף על גוזליו לחופף עליהם. והענין ידוע שכאשר הנשר ירא מן החץ שלא יכו לגוזליו ישאם על אברתו למעלה והוא שפורח ועולה בגובה השמי' וגוזליו על כנפיו הפרושות למעלה שלא יגיע להם החץ ויקבל בעצמו החץ מצד עוצם רחמנותו, ואם צריך לשומרם מחוס השמש או הגשמי' או מן המזיקי' כנחש וכה"ג על גוזליו ירחף לפרוש כנפיו עליהם בהשפלת כנפיו להגן עליהם ויקבל ע"ע חום השמש או שטף הגשם ויעמוד לנגד המזיק כו'. ונמצא יש ב' הפכי' בכנפי' והכל רק מצד טבע הרחמנות בלבד אם בדרך העלא' למעלה שישאם על אברתו להצילם מן החץ אם בדרך ירד' והשפלה למטה לשומרם מכל פגע רע למטה כו', והן ב' הפכי' שבב' כנפי הנשר בהעלא' בתכלית למעלה כדרך הנשר בשמיים כנ"ל ובהשפלה בתכלית כנשר יעיר קינו כו', והכל א' שכל זה רק מטבע הרחמנו', והיינו לפי הנ"ל שיש בטבע הרחמי' לעלו' למעלה ביותר ולירד למטה ביותר, דלפי ערך השפלו' נמשך למטה יותר ברחמי' והיינו כמו על גוזליו הקטני' ירחם להשפיל כנפיו עליהם למטה כו', ולפי ערך הרוממו' יהי' נמשך ומתעורר מלמעלה יותר זהו כמו דרך הנשר בשמי' שישאם על אברתו למעלה מעלה, והכל א' ממש והא תליא והיו לאחד"י כנ"ל וד"ל.

והדוגמא מכל זה יובן ג"כ בכנ"י שנק' בנים כמ"ש בנים אתם לה' כו' שרחמנותו עליהם כרחם אב על בנים כמו הבן יקיר לי אפרי' כו' המו מעי לו רחם כו', הנה רחמנות זאת היינו כמו רחמנות הנשר על בניו וכמ"ש ימצאהו בארץ מדבר כו' עד ישאהו על אברתו וכן מ"ש ואשא אתכם על כנפי נשריים דוקא. והענין הוא כנ"ל שיש בכנפי נשרי' ב' הפכי', א' שמגביה עצמו בכנפיו בגובה השמים כדרך הנשר בשמי' כו', וכדוגמא זאת בבחי' רחמי' רבי' העליוני' שבעצמו' הוא שמתעורר להעלות לנשוי מעלה מעלה עד בחי' עצמותו ממש, וכמ"ש ואביא אתכם אלי ממש שזהו ההעלא' בתכלית עד פנימי' ועצמו' אאיס ששמי' ושה"ש לא יכלכלוהו כו', וזהו מצד הר"ר דוקא הוא שישמרם מכל קטרוג העולה כחץ יעוף יומם כו'.

אם תגביה כנשר: עובדי א. ד.

וידינו פרושו' כנשרי שמים: תפלת נשמת (שחרית לשו"ר).

שירה והדוגמא: בתורת חיים כאן נסמן [פריק] ל.

בנים אתם לה' . . . כרחם אב על בנים . . . הבן יקיר לי אפרי': ראה יד, א. תהלים קג, יג. ירמי' לא, יט.

ימצאהו בארץ מדבר: האוינו לב, י.

ששמי' ושה"ש לא יכלכלוהו: בתורת חיים כאן: יכלכלוך [אבל כיה גם לקמן ע' רכז (וגם שם מגוכיך)

וע' מצה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אלד. [ושצ"ן] דברי המיסר כ' ג. ית. מלבי"ם א' ח, כז.

כחץ יעוף יומם: ע"פ תהלים צא, ה.

וע"כ ישאם על אברתו ברוממו' העצמו' שלא יגיע שם שום קטרוג, וזהו ואשא אתכם על כנפיי נשרי' כו'. וכן בהיפך בדרך ירידה והשפלה שהוא המשכת ר"ר העליוני' הפשוטי' שבעצמו' למטה מטה באשר הם שם תחתית המדרג' בצרות וגלות כו' זהו על גזוליו ירחף להכניסם תחת כנפיו כמו ופרוס עלינו סוכת שלומך והסר שטן מלפנינו כו' בצל כנפיך תסתירונו כו' ששומר לכנפי מכל פגע רע דגבורו' קשו' דכל שטן וכו' ודיל' (והיינו והאם רובצת על האפרוחי' בגלותא כו' דאימא רביעא על בנין ופריסת גדפהא כו' שזהו הנק' בשם כנפי השכינה ששומר את ישראל ככל צרתם וכו'). והרי יש בחי' ירידה ועלי' בכנפי נשרי' או שעולה לנשי' הגבה למעלה או שיורד למטה מטה ביותר, והכל א' ממש והא בהא תליא מטעם הנ"ל בבחי' הרחמים שנק' בריח התיכון שמבריח מקצה התחתון לקצה העליון כו', והוא בחי' קו האמצעי שעולה למעלה ביותר ויורד למטה ביותר שזהו עומק רום ועומק תחת שהן לפי ערך א' ממש שלפי ערך השפלו' ערך המשכת הרחמי' מן הרוממו' כו' דרם ה' ושפל ירא' דוקא, וע"כ יש ב' הפכי' בב' מיני רחמי' הללו דישהאו על אברתו למעלה יותר ועל גזוליו ירחף לשומרם למטה ביותר אע"פ שזה מקיף היותר עליון אך הוא עצמו שיורד למטה להיו' בבחי' מקיף היותר חיצוני כענני' כבוד' שקיבלו האבני' כו' וכה"ג וד"ל.

וזהו לפני נשר לארבעתן שיש בחי' פני נשר בכל א' מן המרכבה לפי שעיקר העלי' היותר עליון שהוא עד בחי' הכת"ר אינו אלא ע"י בחי' הרחמי' שבבחי' קו האמצעי שהוא העולה עד פנימי' הכתר שלמעלה מהתחלקו' הקוין דחחי' כו' וכנ"ל דמבריח לקצה העליון וע"כ גם ב' הקוין דימין ושמאל עולין גם הם דרך קו האמצעי דוקא, והיינו בחי' פני נשר שיש בכל א' גם בפני ארי' להימין לפני שור מהשמאל שא"א להם לעלות בכח עצמם באה' או בירא' לפנימי' הכתר כ"א ע"י הרחמי' דוקא לפי שיש בו כח עליון דבחי' ר"ר העליוני' כו' כנ"ל, והיינו ב' מיני רחמי' דעומק רום ועומק תחת כנ"ל שעולה למעלה ביותר ויורד למטה ביותר משאי"כ בב' הקוין כו' וד"ל. וזהו ענין שיעשה לנשמות הצדיקי' כנפים ככנפי נשרי' דוקא, שבבחי' כנפי נשרי' שהוא מדת הרחמי' יעלו למעלה מעלה בר"ר הפשוטי' שבעצמו' ממש וכמ"ש ואשא אתכם כו' ואביא אתכם אלי ממש וכמ"ש ונחיה לפניו ממש שלמעלה מן העוה"ב כנ"ל, שיש שהן שטין ע"פ המ"ע בבחי' מקיף (והוא בחי' פנימי' התור' ששט ע"ג בחי' גליא כו' כנ"ל), אך הנה אין זה רק

ש"ה ששומר — ונהיינו: בתורת חיים כאו נסמו [פרק] לא.

והאם רובצת על האפרוחי': תצא כב. ו.

דאימא רביעא על בנין ופריסת גדפהא: ראה תקוני וזה ת"ז כא, ריש ע"ב. זהר (ריעא מהימנא) פינתם

רגו. טע"א.

כענני' כבוד' שקיבלו האבני': ראה מכילתא בשלה יד, כ. הובא ברשי' שם, יט.

ש"ה וד"ל — וזהו: בתורת חיים כאו נסמו [פרק] לב.

מצד בחי הברורי דרפ"ח כו' שבכל ו' אלפי שנין כו' שהיו מבררי עה"ד טו"ר שהוא ק"נ שבתחתית המדרג' בשפלו' עצומ' למטה מטה ביותר הוא שעולה למעלה מעלה ביותר, דעומק תחת הוא העולה לעומק רום ועומק רום נמשך לעומק תחת דוקא כנ"ל דהא בהא תליא והיו לאחד' ממש, וכמו מח' מתי"ם דוקא ברחמי' רבים, לפי שז' מלכין קדמאין שמתו הן רפ"ח ניצוצי' שנפלו בק"נ בתכלית השפלו' ביותר ע"כ ע"ז דוקא יומשך ויעורר מר"ר העליוני' הפשוטי' שבעצמו' ממש כנ"ל וד"ל.

ובכל זה מתורץ הקושיא דלעיל דאיך יעשה כנפי נשרי' לנשמו' שהן בבחי' פני אד"ם ששרשן באד"ם העליון כו' שהוא למעלה הרבה מבחי' פני נשר שבמרכבה כידוע. דהנה בחי' פני אד"ם שבנשמו' היינו כמו שהן למעלה דוקא שבצלם אלקי' כו' ונקי' נר הוי' כו' וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים, אבל ע"י ירידת הנשמו' שנק' אד"ם בחומר גופני בעוה"ז דוקא ומקיים תו"מ בדברי' גשמי' דנוג'ה דעשי' לברר לעה"ד טו"ר כו' יש בזה כח גדול יותר מעצם כח האד"ם שהוא הנשמו' במקור חוצבה בצלם האלקי' עד שתעלה את הנשמו' למעלה מעלה הרבה ממקור חוצבה בשם הוי' דאד"ם דאצי', והיינו אל פנימי' ועצמו' אא"ס שבפנימי' הכתר שלמעלה מבחי' אד"ם דאצי' כמ"ש כי לא אד"ם הוא כו' וכמ"ש לאו מכל אינון מדות כלל כו', מה שאין בכח אד"ם להגיע שם כלל רק מצד הברורי' דרפ"ח כו' שבירר אד"ם שהן נשמו' הצדיקי' בתו"מ ותשובה בעוה"ז דוקא מטעם הנ"ל. וזהו שיעשה להם כנפי נשרי' מן כח הברורי' שביררו לעה"ד טו"ר בעוה"ז דוקא והוא שעולין למעלה מעלה ביותר כנ"ל. וז"ש וקווי ה' יחליפו כח גדול יותר מכחם העצמי והוא שיעלו אבר כנשרי' וד"ל.

אמנם הנה עדיין אין כל זה מתיישב לנכון, שהרי כל עיקר הענין ברחמנו' דנשר על גזוליו היינו מה שישאם על אברתו מלמעלה או שיכניסם תחת כנפיו מלמטה כנ"ל וא"כ מה זה שהוצרך לעשות לנשמות כנפים כו' הלא הנשמות נקי' בנים והן כמו האפרוחים דאימא עילא' רביעא על בנין ופריסת גזפהא כנ"ל או ישארו על אברתו שאז הן מלמעלה כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרי', ויהי איך שיהי' מה צריך לעשות להם כנפי' ככנפי נשרי' עצמן שזה אינו שייך לענין הרחמנו' דנשר על בניו כלל כו'.

אך הנה יש להקדים תחלה ענין המא' דיפה שעה א' בתשובה ומעיט כו', דיש להבין לפי כל הנ"ל שעיקר ענין הברורי' היינו עליי' רפ"ח ניצוצי'

טו"ר ובכל: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] לג.

נר ה' . . . ויפח באפיו נשמת חיים: משלי כ, כו. בראשית ב, ה.

כי לא אד"ם הוא . . . לאו מכל אינון מדות כלל: שמואל א טו, כט. ראה תקני וזר בהקדמה יז, ב.

וקווי ה' יחליפו כח: ישעי' מ, לא.

טו"ר אמנו: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] לד.

דיפה שעה א' בתשובה ומעיט: נסמן לעיל ע' קנה.

שנפלו בשבירה בעה"ד כו' והבירור הוא ע"י תו"מ בפ"מ בדבר"י גשמי" דק"ג כנ"ל וא"כ למה הזכיר ענין התשובה עם המע"ט, דודאי במע"ט לבד כעוה"ז יעלו הנשמו' למעלה מעלה מטעם הנ"ל. עוד יש להבין דאיך נאמר דמע"ט כעוה"ז יותר גדול מחיי העוה"ב כמ"ש ונח"ה לפניו מאחר שהעוה"ב הוא רק קיבול שכר על המצות בפ"מ ואיך המצו' עצמ' גדול מקיבול שכר שלה כו'. והנה יובן כל זה עפ"י ביאור ענין כנפי השכינה הנ"ל שהוא דוקא מהעלא' ניצוצו' הקדוש' מע' שר' דנוג"ה שנכנס' תחת כנפי השכינה כו', דמבואר למעלה שיש ב' תועלת בכנפי' א' לפרוח ולפרוש כנפי' והב' להגן על הנכנס' תחתיהם כו', וזהו ההפרש בין נשמו' ישראל לגרים שבאין לחסות תחת כנפי השכינה, דגם שהנשמו' ג"כ רק תחת כנפי השכינה וכמו שא' דאימא רביעא על בני' כו' אבל הן נק' בניס, והיינו כמו אפרוחי שהרחמנו' דנשר על גזוליו בטבעו בעצמי' ביותר ע"כ מכניסם תחת כנפיו להיות שהמה הבנים וטבע האב לרחם כו' אבל אותן שאינם בניו איצ"פ שמגין עליהם אין ערוך זה לגבי רחמנו' העצמי' כו', וכך בכנפי' נא' הבן יקיר לי המו מעי לו רחם ארחמנו כו', וזהו כנשר יעיר כו' וכן. ישארו על אברתו. ויובן מזה גם בענין התשובה שהתשובה בנפש החוטא' זהו ממש כגר שנתגייר שעלה מנשמי' לקדוש' מאחר שהי' מושקע ברע גמור ויצא מן הרע דק"ג לטוב, אך אינו דומה לנשמה שהיא טהורה בעצם ולא באה לכלל טומא' ונק' בניים שהן נשמו' הצדיקי' בתו"מ כו' שיפול בהן הרחמנו' בעצם כנ"ל שזהו ענין רחמנו' הנשר על גזוליו ירחף וישארו על אברתו כו'. אך באמת יש מקום שיפול בחי' הרחמי' ביותר על בעי' מצדיקי' והוא מצד השפלו' העצומ' מה שנידח ונתרחק ונפל בשאול תחת' דעומק רע כו', וכאשר ישוב אל ה' בבכי' וצעקה במרירו' ושפלות עצומה יותר מאביון שצועק על העדר חיי נפשו כו' שאו ודאי מעורר ר"ר העליוני' ביותר מעומק רום, כנ"ל בפ"י מחי' מתים כו', ואין מתים יותר מאותן שנפלו בעומק רע דגקה"ט שנק' מות ברוחניות כמ"ש כי לא אחפוץ במות המ"ת מעיקרו כו' וכן שובו ולמה תמותו' כו' והן גקה"ט לגמרי בעבירו' חמורות, כידוע שרשעי' בלא תשוב' בחייהם קרויי' מתים וע"י התשוב' זהו כתח"מ ממש שהוא בר"ר דוקא מטעם הנ"ל דכל שהשפלו' יותר הרחמי' מתעוררי' למעלה מעלה ביותר כו', ונמצא יש יתרון מעלה בזה בבעי' ונשמו' הגרים שבאין מעוצם השפלו' דע' שר' כו' מנשמו' הצדיקי'. אך מ"מ עצם טבע הרחמנו' יותר בנשמו' צדיקי' שנק' אפרוחי' כו'.

ש"ה כו' — והנה: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] לה.

הבן יקיר לוי בתורת חיים כאן ניתוסף: אפרים כו' — ירמי' לא, יט.

ש"ה ויובן: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] לו.

כי לא אחפוץ במות המ"ת המית' מעיקרו: יחזקאל יח, לב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלה.

ושי"ג.

שובו ולמה תמותו': יחזקאל לג, יא [כדילוג].

שרשעי' . . . בחייהם קרויי' מתים: ברכות יח, ב.

והנה מ"ש על גזוליו ירחף כו' קאי בנשיי דוקא בהיותם בבחי' הקטנו' עדיין, כמו בזמן יצ"מ דכתי' ואראך מתבוססת בדמיך כו' שהיו נשיי בקטנו' המוחי' ומדו' דאוי"ר וכמ"ש ולא שמעו מקוצר רוח כו' רק בבחי' אמונה פשוט' לבד שכללותה מוחי' ואוי"ר הכל בעולם מאד, וגם אח"כ כשקיבלו התו' ועל כל דיבור כו' עדיין כל עבודתם בתו"מ ואוי"ר הכל בבחי' הקטנו' מאד, וזהו ממש עד"מ מן הנשר שהוא רחמני על גזוליו דוקא שהן קטנים ביותר ואין להם כנפי' כלל לפרוח ולא לשמור עצמן שאז על גזוליו ירחף לשומרם וישאם על אברתו, אבל כאשר יגדלו ויש להן כנפי' גדולי' ככנפי הנשר עצמו שאז ודאי הם מעצמם יוכלו לפרוח בגובה השמי' למעלה וישמרו אי"ע בכנפיהם ואי"צ שמירה לחפות עליהם בכנפי אמם שאין האם רובצת רק על אפרוחי' הקטנו' ביותר, ואז אין רחמנות הנשר עליהם כ"כ כי אין הפרש כלל בינו וביניהם שהן בדומה לו ממש ע"כ לא יתעורר ברחמי' עליהם להיו' מרחף עליהם או לישאם על אברתו כי אי"צ לשמירה שלו מאחר שהן כמוהו ממש בגדלות הכנפי' כו'. והנמשל יובן מזה בכנפי' שנק' בגנים קטנו' כאפרוחי' בכל אשר קיבלו תו"מ הכל הוא רק בבחי' הקטנו' ביותר וצריכי' שמירה עליהם בבחי' מקיף דאימא דרביעא על בנין כו' כמיש כנשר יעיר כו' על גזוליו ירחף וכן ישאהו על אברתו למעלה כו'. והענין הוא משום דכל התו"מ ואוי"ר הכל בא בהתלבשו' בנוגי' דעשי' שזהו בבחי' הקטנו' מאד, אבל לעיל יגדלו נשיי כמיש כי הגדיל ה' לעשות עם אליה כו', והוא שאוי"ר שלהם שנק' גרפי"ן יגדלו ככנפי הנשר שעלי' וירידה שבהם הוא הגבה למעלה ביותר ובירידי' למטה יותר כו', וזהו ככח הרחמנו' דוקא וכמ"ש ברחמי"ם גדולים דוקא אקבצם כו', עד שיהיו בדומה לאביהם שבשמי' בבחי' הגדלו' דמוחי' כמיש ונגלה כבוד ה' כו' כי כולם ידעו אותי כו', ואז אי"צ שמירה כלל מלמעלה להיו' על גזוליו ירחף כו', כמשל האפרוחי' של הנשר שגדלו כל צרכן שאינו צריך להתעורר ברחמי' כו' לפי שהן כמוהו, כך אד"ם אדמיה לעליון וכמ"ש מה שמו מה שם בניו כו' ודל"ל.

ואראך מתבוססת בדמיך: יחזקאל טו, ו.

ולא שמעו מקוצר רוח: וארא ה, ט [בדילוג].

ועל כל דיבור: שבת פח, ב.

כי הגדיל ה' לעשות עם אליה: תהלים קכו, ב [בהוספת תיבת כ"י מובא גם בספר המאמרים תקס"ג ח"א

ע' קד. ובתורת חיים כאן ליתא].

ברחמי"ם גדולים . . . אקבצם: ישעי' נד, ז [שם: וברחמי"ם . . . אקבצך, וכיה בתורת חיים כאן].

ונגלה כבוד ה' . . . כי כולם ידעו אותי: ישעי' מ, ה. ירמי' לא, לג.

אד"ם אדמיה לעליון: לשון הכתוב ישעי' יד, ד. ראה עבודת הקדש (לר' מאיר ך גבאי) ח"א פ"ז ואילך.

תולעת יעקב (ההגיל) ח"א סוד ברכת אשר יצר (ירושלים תשכ"ו, ג). עשרה מאמרות מאמר אם כל חי סל"ג

(קצנ, ב). שליח תולדות אדם, ג, א. לקמן ע' קס. מאמרי אדמורי האמצעי ויקרא ח"א ע' ז. כמדבר ח"ב ע'

תרפ"ד. ח"ג ע' תתצט. שם ע' תתקטו וע' אקמ. דברים ח"א ע' קכב. ח"ג ע' תשנ ובתוספתו במקומות הנ"ל.

מה שמו מה שם בניו: בתורת חיים כאן: ומה שם — ראה בהנסמן לעיל ע' כו.

אך הנה במשיח דכתי' ישכיל עבדי כו' וגבה מאיד למעלה מבחי אד"ם, הענין הוא דודאי לאחר תשלום הברורי' דרפ"ח יגדלו האפרוחי' שהן נשי' שנק' בנים בגדלו' המוחי' ואוי"ר כו' כניל באופן שלא יצטרך לשאת אותם על אברתו, אבל עיקר גידול הכנפי' הללו אינו בא מן הברורי' דרפ"ח שבתו"מ לבד אלא בצירוף התשובה עמהם דוקא כניל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט יחד דוקא ובעוה"ז דוקא, לפי שהתשוב' באה מקה"ט לגמרי שהוא למטה יותר יש בכחו לעלו' למעלה מעלה יותר מעליי' דבירור עה"ד שע"י תו"מ, וכידוע דבמקום שבע"ת עומדי' כו', וע"כ אם אין עושי' תשובה אין נגאלי' ומשיח אתא לאתבא צדיקייא בתו"בא דצדיקי' הן בחי' גדלו' דאד"ם במוחי' ואוי"ר מחמת הברורי' דוקא כו', וע"י צירוף התשו' דוקא יגדלו כנפיהם ברו"ש ככנפי הנשר עצמו, וזהו שיהיו שטין ע"פ המ"ע דח"ע למעלה מחיי העוה"ב אע"פ שהוא קיבול שכר המצו' אך המצו' עצמ' שנלקחה מק"ג גדול משכר שלה אחר תשלום הבירור כו' וד"ל, ודוקא ע"י תשוב' ומע"ט שעולה למעלה יותר, והוא שיעש' לנשמו' כנפי נשרי' שיוכלו לשר"ט בכ"ח עצמ"ן על המ"ע, שזהו יותר נעלה ממה שהי' במ"ת שישאהו על אברתו כשהן בכחי' הקטנו' מאד אע"פ שא' ואביא אתכם אלי ממש אין זה מכת עצמם כלל, משאי"כ כששטין מכת עצמם וד"ל (ובזה יתורץ כל הקושי' דלעיל וד"ל).

ולהבין כל זה בתוס' ביאור איך מבחי' הברורי' דרפ"ח כו' שע"י תו"מ ותשובה בעוה"ז דוקא יעלו הנשמו' למעלה כי"כ עד שיהיו שטין ככנפי נשרי' ע"פ המ"ם כניל, הנה יש להקדים ענין א' המבואר במ"א ע"פ ויתן לך האלקים מטל השמים כו' ואמר במדרש מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זו משנה ורוב דגן זה תלמוד ותירוש זה סוד כו', וזה דבר פלא גדול מאד דמה שייך זה לברכת עשו דיצחק הי' סבור שמברך לעשו ואינו שייך כלל למקרא ומשנה ותלמוד שלא ניתנה תורה רק לישראל לבד. והנה תחלה יש להבין ע"ד הפשוט ענין הברכות הללו דיתן לך כו' ומה שסמך לו במה שא' ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' ויברכהו כו'.

שו"ה אך: בתורת חיים כאן נסמן [פרק] לו.

במשיח . . . ישכיל עבדי . . . וגבה מאיד: ישעי' נב, יג. ראה תרגום יונתן: ילקוט שמעוני ואור התורה ישעי' [כרך א] שם.

וגבה מאיד למעלה מבחי' אד"ם: ראה שער האמונה פני"ו. פס"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשנא. דבמקום שבע"ת עומדי': נסמן לעיל ע' סד.

אם אין עושי' תשובה: סנהדרין צו, סע"ב.

וסושיח אתא לאתבא צדיקייא בתו"בא: נסמן לעיל ע' קכה.

שו"ה וד"ל: ע"כ נדפס בתורת חיים.

המבואר במ"א ע"פ יתן לך: [תולדות כו, כח] תקס"ד, נדפס במאמרי אדה"א פשוט התורה ח"א ע' קסד. תורת חיים תולדות יב, ב.

ואמר במדרשו: ראה בראשית רבא פס"ז, ג.

ראה ריח בני . . . ויברכהו: תולדות כו, כז [בשינוי הסדר].

דהנה באמת דבר זה יפלא מאד על יצחק שהי' בחי' מרכבה לשכינה כידוע שהאבות הן המרכבה למה חפץ לברך את עשו דוקא ולא ליעקב עד שהוצרך להתנכר כו' הרי הי' יודע יצחק שיעקב איש תם יושב אהלים והוא בחי' מרכבה לשכינה ועשו אין לו חלק בקדושת האלקי' כו' ולמה אהב את עשו יותר כמי'ש ויאהב יצחק את עשו כו'. ועוד יש להבין בעיקר הברכה שודאי יודע הי' יצחק שכל עיקר ברכת אברהם ניתן ליעקב ולא לעשו וכמי'ש כי ביצחק ולא כל יצחק כו' והרי נא' לו ליצחק כבר גור בארץ הזאת כי לזרעך אתן את כל הארצות האל כו' והיינו לזרע יעקב דוקא כי לעשו נתן הר שער כו' ואיכ' כבר ידע יצחק שכל ארץ ישראל שנתן ה' לאברהם היינו לזרע יעקב דוקא, ומאחר שכל עיקר ברכת אברהם ניתנה ליעקב דוקא ולא לעשו למה חפץ לברך את עשו דוקא היפך רצון ה' ורצון יריאיו הוא אברהם אביו, אלא בהכרח צריך לומר והוא האמת דברכות הללו שרצה יצחק לברך את עשו לא על אי' הי' כי ליעקב ניתנה ואין לעשו חלק בה כלל שהרי לא נזכר בברכו' הללו מענין אי' כלל וכלל רק מטל השמי' ומשמני הארץ סתם כי הי' יודע שאי' שייך ליעקב ולא לעשו, רק שרצה לברך את עשו בברכה שחוז' לאי', והן ע' אוה"ע הסובבי' לאי', דאי' אמצעיתא דכל עלמא בחי' הפנימי' ששם הקדושת האלקי' שורה כמי'ש ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' ועיני ה' בה כו' ושם שער השמים כו' ונבדלת בערך מכל הארצות שבח"ל, ועיכ' שם דוקא נתן ברכת אברהם וזרעו כי שם ציוה ה' את הברכה דוקא והיינו כל בחי' ברכת שם הוי' שהן כל יח"ע בשם הוי' כו' שבכל המצות מעשיות שיעשו אותם האדם הן כניי' וחי' בהם אין זה רק באי' דוקא, כמו שאנו רואים שכל המצות ניתנו בארץ דוקא כמו כי תבאו אל הארץ כו' לשמור ולעשות בארץ גם המצות שאינן תלויות בארץ לפי שאי' היא חלקו של יעקב וישראל עמו שכל קדושה האלקי' שנמשך בנשיי' חלק הוי' עמו

שהאבות הן המרכבה: נסמן לעיל ע' קמט.

ויאהב יצחק את עשו: תולדות כה, כח.

כי ביצחק ולא כל יצחק: וירא כא, יב. נדרים לא, א.

גור בארץ הזאת כי לזרעך אתן: תולדות כו, ג [בדילוג].

ע' אוה"ע: סוכה נו, ב.

דאי' אמצעיתא דכל עלמא: ראה מדרש תנחומא קדושים י, ובהנסמן בשערי זהר להרב מרגלית שם ליומא נד, ב.

ארץ אשר ה' אלקיך . . ועיני ה' בה: עקב יא, יב [ישם: עיני היא — ראה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשעג].

שער השמים: וירא כה, יז.

כי שם ציוה ה' את הברכה: לשון הכתוב תהלים קלג, ג.

שכל המצות ניתנו בארץ דוקא: ראה רמב"ן תולדות כו, ה [וכן צ"ל במאמרי אדה"א וירא ח"א ע' חטו בהערה]. אחרי ית, כה. ואתחנן ד, ה.

כי תבאו אל הארץ: בא יב, כה. אמור כג, י. בהר כה, ב.

לשמור ולעשות בארץ: ע"פ ואתחנן ו, א, ב.

חלק ה' עמו: האזינו לב, ט.

שע"י תרי"מ ותפלה בעבודה שבלב הכל הוא מתקשר ונמשך מלמעלה למטה בא"י לפי שכל פנימי' ההשתלשלו' דע"ס דאבי"ע שנק' פני הוי' אור פני מלך חיים הכל בא לבחי' המל' דאצ"י למעלה שנק' סופא דכל דרגין שכל אורו' עליוני' דעצמו המאציל נמשך בג' קוין חצי"ג כו' הכל במל' שמקבלת מהכל ע"כ נק' ארץ חפץ או ארץ החיים או ארץ ישראל שמקבלת מישאל דלעילא ונמשך בה כל אורות החיים העליוני' דעצמות א"ס שבפנימי' הכתיר שנק' רעוא דכ"ר כו' ונעוץ תחלתן בסופן וסופן כו' כידוע.

וזהו הטעם שעיקר ברכת אברהם למטה הי' א"י דוקא, שאברהם הי' מרכבה לבחי' אור חסד עליון דקו הימין ויצחק בקו השמאל ויעקב קו האמצעי שמכולם נמשך לבחי' המל' דוקא דרך קו האמצעי דיעקב דוקא, ולזה יודע הי' יצחק שא"י ניתנה ליעקב דוקא שיומשך ע"י זרעו כל ההמשכו' אלקו' ביחודי' עליונים שבתו"מ בהיותם בא"י דוקא כג"ל ודיל. אך הנה ע' שרים הסוככי' מבחוק לא"י דלעילא אין להם חלק בארץ החיים כלל כי הפרידם מיחוד עליון שבפנימי' הוי' ואלק"י (שהוא יחוד אר"א וזו"ו דאבי"ע כו'), כי שרש אחיזתם רק בבחי' חיצוניו' ואחוריי' דע"ס דקדוש' והיינו מחיצוניו' ואחוריי' דשם אלק"י המסתיר ומצמצם על שם הוי' כידוע בענין אדמית בני ח"ם כו' (וזה הי' כל האותו' במצרי' שידעו כי אני הוי' כמ"ש במ"א) כמ"ש מלך אלק"י על גוים כו', ע"כ רצה יצחק לברך את עשו בנו הגדול שיהי' מלך על כל העמים שחוץ לא"י, והוא שא' יעבדוך עמים כו', ולא הי' כונתו על יעקב כלל כי חלק יעקב בא"י חבל נחלתו בבחי' הפנימי' כג"ל ולא יוכל להפיר ברית הכרותה לאברהם לתת א"י ליעקב ולא יוכל עשו לשלוט שם כלל, וע"כ לא הזכיר לו שום דבר מברכת א"י רק רצה שיהי' עשו מושל על כל הע' שרי' שבח"ל שבבחי' אחוריי' דקדוש', ובאמרו יעבדוך עמי' כו' בדיבור זה נישאו על כל השרים והעמי' שבח"ל, כי יצחק מרכבה הי' וכאשר גזר אומר כן יקום שנשתעבדו לו כל הע' אומו' תחתיו כו'. ומ"ש הוה גביר לאחיד הכונה על ע' אומו' לבד ולא על יעקב כי הרי יעקב וזרעו נתברכו בברכת אברהם בא"י להיות בתכלית העילוי ודיל.

אך עדיין אין זה מתיישב שהרי אחר שא' יעבדוך עמים כו' אמר הוה גביר לאחיד וישתחוו לך בני אמך שהוא יעקב דוקא לבד מה שיעבדוהו עמים

רעוא דכ"ר: ראה גם לקמו ע' רד.

ונעוץ תחלתן בסופן: נסמו לעיל ע' ל.

אדמית בני ח"ם: ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"טא. ושי"ג כי אני הוי': וראו ו, ה. תורת חיים יתרו שצ"ג, ב ואל"ך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רצו. ושי"ג במדבר

ח"א ע' ג.

מלך אלק"י על גוים: תהלים מז, ט.

יעבדוך עמים: תולדות כו, כט.

הוה גביר לאחיד: המשך הכתוב יעבדוך עמים.

זולתו, וראי' לזה ממש לעשו הן גביר שמתיו לך דמשמע מזה שכאשר הי' סבור שבירך לעשו בירכו שיהי' גביר על יעקב דוקא, ועוד שבפי' נאמר ולאום מלאום יאמץ ור"ב יעבוד צעיר דזהו כשישראל תקיפי' על אדמתם ולהיפך לא נתמלא' צור כו'. אך הנה יש לפרש עוד בענין הוה גביר לאחיד שאין זה לשון שררה וממשלה אלא שיהי' למגן ומחסה עליהם לעמוד לימין צדקם להגן עליהם מכל אויב כו' (בל"א בישיע' כו'), והיינו כאשר ישראל בירידת המדרג' בא"י או כשיגלו מאדמתם ופזרו בין אוה"ע שע"ז יצווהו שיהי' עשו לו לגביר להגן עליו מכל צר ואויב, וזהו לטובת עשו דוקא מפני שבעבור זה שיהי' גבור להגן על יעקב יעמוד עשו תמיד בממשלתו על כל האומי' ולא יפול לעולם ביד שונאיו ויתקיים ברכתו זאת שיעבדוך עמים כו', אך אם לא יחפוץ עשו להיות למגן על יעקב ויעזבוהו וילחצהו גם הוא כמו שאר שונאיו ודאי יפול מן ממשלתו וישלטו בו שונאיו כו', וכמובן דבר זה בכמה כתובי' בירמי' ויחזקאל (וכמו שאנו רואי' בחוש כל משך זמן הגלות הארוך הזה ובגלות הקודם לחורבן בית שכל אומה שישאל יגלו תחת ממשלתה יתנשא ויגדל השר ההוא על כל השרי' והעמי' והיי' למגן ומחסה להיות מרבה חסד וטוב בתחלה לישראל עד שיגדל ביותר ויתחיל להצר ולהתהפך לאויב לישראל וילחצהו יותר מכל כו' שאז יפול מן ממשלתו ויתן לאחר וכך תוזר משר לשר, וכמו שא' ויתהלכו מגוי אל גוי כו' ובכולם לא הניח לעשקם ויוכח עליהם מלכי' כו'), כי לזה ניתן לו כל הממשלה והתנשאות זאת רק כדי שיהי' למגן על ישראל כאשר ירד מאד. וזהו שא' לו הוה גביר לאחיד כו' כי גם בהיות ישראל על אדמתם אינן עומדי' בעילוי תמיד במעמד אחד, כמו שאנו רואי' בכתובי' שלא הי' עלייתם קבוע אלא עולין ויורדין וחוזרי' ועולין, כמו בימי שפוט השופטי' ירדו בגלוי' ולחץ אויב וישלח להם מושיע ויצילם ויחזור וירד בגלות ולחץ אויב וחוזרי' ועולין ע"י מושיע, עד דוד ושלמה שהניח לו ה' מכל אויב לא נמשך זמן רב כידוע שירדו כמה פעמי' בימי המלכי' כו', וכל זה לפי שזהו בטבע נשוי שאינן עומדי' במעמד א' אלא עולין ויורדי', כמי' במ"א עמי' אלא מוציא כו' כתועפיות ראי'ם לו שכשעומד עומד פתאום בהגבהה יתירה כו' וכמא' ז"ל כשהן עולין עולין כו' וחוזרי' ויורדי' וחוזרי' ועולין, וגם בארץ אויבהם בגלות יש עלי' בפרנסתם ורב חסד מטה כלפי חסד מכל אויבהם ומיד יורדי' בפרנס' ונתעורר דינין וקטרוגי' משונאיהם וחוזרי' ועולי' ואין שנה

הן גביר שמתיו לך: תולדות שם, לו.

ולאום מלאום יאמץ ור"ב יעבוד צעיר: תולדות שם, כג.

לא נתמלא' צור: רשי' תולדות כה, ג. וראה הערה במאמרי אדה"א דברים ח"א ע"ס.

ויתהלכו: . . לא הניח לעשקם: תהלים קה, יגיד: דברים הימטי"א טו, כיכא [בדילוג] — ראה תורת חיים

שמות נה, כ].

וישלח להם מושיע ויצילם: ע"ד לשון הכתוב ישעי' יט, כ.

אל מוציא: . . כתועפיות ראי'ם לו: כלל כד, ת. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע"פ טו. וש"נ.

כשהן עולין ועולין: מגילה טו, א.

דומה לזולתה בעלי' ויריד' תמיד, ורק על ישראל לבד לפי שנשמתם שרשם בבחי' מהליך שעולה או יורד כו' ואינו עומד במעמד א' בלי עלי' ויריד' משאיכ המלאכי נק' עומדי' כידוע, ע"כ גם בשרש הע' שר' הוא מבחי' שם אלקי' שהן המלאכי ושרש העליוני' שנק' בני האלקי' כו' כידוע ודל'.

ובכל זה יובן ע"ד הפשט בדקדוק לשון הפסוקי' האלה, דלכאורה יש לדקדק במ"ש יעבדוך עמים כו' שמשמעו ממילא יעבדוהו עמי', וכמו כן ויתן לך כו' ויתן לך מעצמו וממילא וא"צ בקשה וציווי ע"ז כלל כמו שאר' אדם יעשה לך פלוני כו', כידוע דיו"ד משמע להבא ולעתיד בדבר שיהי' נעשה ממילא ומעצמו כמו ככה יעשה איוב כו' (וכן יברכך הוי' ששם הוי' ממילא ומעצמו יברכך וא"צ בקשה או ציווי ע"ז לפי ששם הוי' מיוחד לישראל כי חלק הוי' עמו כו' וכן ויתן לך האלקי' ממילא ומעצמו לפי ששרשם באחורי' דשם אלקי' כניל), אבל מ"ש הוה גביר לאחיק הוא לשון ציווי שמצווה ומברכהו שיהי' גביר לאחיק כו' ולא שיהי' ממילא כן אלא ע"י ציווי זה שמצווהו דוקא, והטעם הוא מובן עפ"י כל הנ"ל בעיקר כונת יצחק בברכו' הללו לעשו רק בענין ממשלה על ע' שר' דנוגה שסביב לקדוש' דאי' כניל ובוה א"צ ציווי או בקשה כי ממילא יהי' כן כאשר יוכיר הדבר בדיבורו לבד באמרו ויתן לך יתן ודאי מעצמו כו' וכן יעבדוך עמי' ממילא ישתעבדו לו באמרו יעבדוך כו', אבל מה שיהי' גביר לאחיו יעקב בהיותו בא"י או בגלו' בשפלו' ויריד' הגה לזה צריך ציווי ואזהרה, והוא באמרו הוה גביר כו' שמצווהו ע"ד זה, והוא שכאשר יעבדוהו עמי' ויתנשא על כל השרי' והעמי' יהי' לגביר על אחיו יעקב להגן [עליו] מכל אויב שזהו יהי' קיום ממשלתו דוקא ולזה ניתן לו כל הממשלה על כל העמי' בכדי שאם ירד אחיו יהי' לו מגן ומחסה כניל ודל'. ולפ"ז עיקר הציווי דהוה גביר כו' [הוא] בשביל טובת יעקב שגם שבשפלותו וירידתו יהי' לו מגן ומחסה מאחיו ולא לטובת עשו, ובאמת יש בזה טובת עשו יותר כדי שיהי' קיום לממשלתו ולא יפול כניל ודל' ... יעקב קיבל הברכו' הללו נמשך כל זה ביעקב שיהי' מושל על כל העמי' כמו בימי דוד ושלמה כו' ויהי' גבייר להגן על עשו היינו שיהי' עליי' של"ו ע"י תו"מ דיעקב כמשי"ת. וז"ש הן גבייר שמתי"ו לך כו'.

והנה לאחר שנתבאר כל הנ"ל ע"ד הפשט, יובן מכל זה ע"ד הקבלה בעיקר ענין הברכו' הללו דיצחק לעשו במ"ש ויתן לך כו' ומה שסמך לו

המלאכי נק' עומדי': נסמו לעיל ע' קכד.

דיו"ד . . . ככה יעשה איוב: איוב א. ה. ראה שער היחוד והאמונה פ"ד (עט, רע"א). מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשצ. ושי"ו לקמן ס"ע רפא וע' תצח.

יברכך הוי': נשא ה. כו.

שרה והעמי' — (עליו): בנוכ"כ קרו"ע. ואולי כצ"ל.

שרה יהי' — (הוא): בנוכ"כ קרו"ע. ואולי כצ"ל.

ראה ריח בני כריח כו'. זהנה תחלה יש להבין בטעם שהאב יצחק לעשו אע"פ שהי' ידוע בשרש עשו שנתרחק מן סט' דקדוש' והפרידו מיחד עליון כו'. כי הנה ידוע בס' הקבלה להאריז"ל ששרש עשו שלמטה הוא בבחי' גבורות קשות דבין דק"נ כמ"ש לו ועל חרב"ך תחי' כו' לפי שהי' אדמונ"י כולו כאדרת שער כו' מתוקף הגבורה' הקשות ע"כ קרא שמו אדו"ם, ושרשו למעלה בבחי' ס"ג דו' מלכ"י דתוהו כמ"ש ואלה המלכ"י אשר מלכו בארץ אדו"ם דוקא לפני מלוך מלך לבני ישראל לפני בחי' התיקון דשם מ"ה דאצי' שנק' בחי' ברודי' והשבירה הי' בנקודי' דבחי' התוהו שקדם לתיקון, ולפי שהיו האורו' דו' מלכ"י דתוהו תקיפ"י וחזקים ביותר לא יכלו הכלים לטבול ונפלו ונשברו כו' עד שירדו רפ"ח כו' מטה מטה מאד, והן גבו' קשו' דבין דק"נ כו' וכמ"ש וימלוך וימ"ת כו' וכידוע. ונמצא בחי' שרש עשו למעלה גבוה מיעקב שהוא שם מ"ה דאצי' וכמ"ש לפני מלוך לבני' והיינו בבחי' ס"ג נקודי' דתוהו שקדם לתיקון דמ"ה כו'. וביאור הענין ידוע שבחי' אורו' דתוהו הי' הכל בבחי' הכתרי' שהן בחי' נקודו', והוא כמו עצם הרצון והתענוג שבכל מדה שזהו בחי' כת"ר שבה כמו במ]דת הא]הבה היינו בחי' עצם הרצון והתענוג באהב' וחסד עד שתכלה נפשו באהיר כו' וכן להיפך כמדת הדין בחי' העצמי' רצון כמדת הדין כו' וכך בכל המדו', וע"כ לא קרב זא"ז כלל וכמ"ש וימלוך תחתיו זת"ו דוקא, וזהו שהיו אורו' תקיפ"י כו' שהיו בגודל רשפי' אש שלהבת י"ה ליכלל בעצמות המאציל דוקא ולא יכלו לעמוד בכלים כלל מפני תוקף תשוקת כל עצמי' דכל מדה ליכלל במקורה כו', והן הנה בחי' גבורה' עליונ' תקיפ"י דקדוש' האלקי' שבתכלית העילוי אחר עילוי לעלות ולהתייחד למעלה בעצמות דוקא, שזהו למעלה הרבה מאורו' דתיקון דשם מ"ה דחכמ', כידוע בענין בחי' התיקון שזהו בחי' התלבשות האור בכלים מכלים שונים דוקא ובהתכללות דבר מהיפוכו דוקא

ששרש עשו . . . בבחי' גבורות: ראה ספר המאמרים תקס"ה חיב' ע' תשלח ומקבילו בלקוטי תורה ואתחנן ה, א. בהערות האבות.

ועל חרב"ך תחי': תולדות כג, א. ראה ביאור הזהר אמור קמא, א. ספר המאמרים תקס"ט ע' פה. דרך מצותי מצות לא תבערו אש ע' ז. מאמרי אדה"א כמדבר ח"א ע' קגד. חיב' ע' תתיא. דברים ח"ג ע' אקטו. אדמונ"י כולו כאדרת שער: תולדות כה, כה. ראה ביאורי הזהר סינחס קיז, ג.

ע"כ קרא שמו אדו"ם: תולדות שם, ל.

ס"ג . . . לפני . . . מיה: נסמו לעיל ע' סג.

ואלה המלכ"י . . . מלך לבני ישראל: ראה לעיל ע' ס. ושי"ג.

והשבירה הי' בנקודי': ראה עץ חיים שער' (ח) דרושי הנקודות פ"א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' סד. מאמרי אדה"א ויקרא חיב' ע' תרנה.

התנו שקדם לתיקון: נסמו לעיל ע' ככו.

האור: . . . תקיפ"י . . . לא יכלו הכלים לטבול: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' תעח ואילך.

וימלוך וימ"ת: וישלח לו, לב ואילך.

אורו' דתוהו . . . הכתרי' . . . נקודו': ראה מאמרי אדה"א דברים שם ע' איתעו ואילך. ושי"ג.

ש"ה והתענוג — במדת הא]הבה: כנזכ"ק קרו"ע. ואולי כצ"ל.

וימלך תחתיו זת"ו: וישלח לו, לג. ראה מאמרי אדה"א דברים שם ע' איתפב. ושי"ג.

התיקון . . . ובהתכללות: ראה לקוטי תורה חז"ק כג, ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' טט.

כחסד בדין ודין בחסד והיינו כאשר אור הרצון מלוּבש בשכל וטעם החסד או הדין שאז נחלש כח עצמיו דחויג וכהיג בכל המדו, וזהו היפך בחי הביטול והתכלול דגבורת עליונו דאורו דתוהו אלא אדרבה יומשך האור בכלי דוקא, ועל בחי התהו א' דבאני עלמין ולא אתקיימו כו' כידוע שזהו כאשר לא יכלו הכלים לסבול אורו דתוהו ונשברו ונפלו למטה כו' עד שנעשו בחי גבורת קשו דנוגיה דבייע שהוא שרש אדוים למטה, אבל שרש יעקב הוא בשם מיה דתיקון הניל כידוע. וזהו שרצה יצחק וחשק מאד להעלות את עשו מנפילתו וירידתו למטה בבחי גבורת קשו דנוגיה עד למעלה מעלה בשרשו בגבו עליונו דקדוש דז' מלכי דאדוים שבבחי התוהו הניל, לפי שיצחק שרשו בבחי גבורת עליונו דקדוש שבקו השמאל בגיה ששרשו בגבו עליונו דבחי ס"ג ובין דז' מלכי קדמאי מקבלי משם והוא בחי מקור כל הגבורת עליונו דעצמו (כמשיית), וע"כ אהב יצחק לעשו כי ציד בפיו כו' כי שרש עשו ג"כ למעלה בבחי גבורת עליונו דז' מלכי קדמאי דתוהו אך שנפלו למטה ביותר עד שהוא בחי פסולת ממש והמה הדינין הקשין שנק' סוספיתא דדהבא כו', כי מעלת הזהב על הכסף למעלה ידוע שהוא מעלת הגבו עליונו על החסד עליונו לפי שהגבו עולה מעלה מעלה באין שיעור והחסד יורד מגבוה לנמוך, אך בזה יש יתרון מעלה לחסד על הגבורת שהגבורת בירידתו למטה ביותר נעשו בחי גבורת קשו ביותר כרציחה וכהיג והוא מ"ש על חרב"ך תחי שכל חיותו לשיצא ולכלות בחרבו כו' (אבל אור החסד אינו מתעבה ומתגשם כיכ להיו רע גמור שהרי אברהם יצא ממנו ישמעאל חסד דק"ג א' לו ישמעאל יחי לפניך), וזהו שיצחק יצא ממנו עשו פסולת הגבו, והוא כמו חמיות התאוה הרעה ברשפי אש בוערת כבהמה כו' והוא תוקף כח הגבורות קשות וכן הגסות והחוצפא שהוא ענין תוקף הלב וקשיותו וגיאותו שנק' עזי פני"ם ותקיפי לבא שלא להכניע עצמו לפני כל כו', כך בשרו של עשו למעלה א' אם תגביה כנשר משם אורידך כו' שמגביה עצמו כנשר בגובה הלב וגסות

דבאני עלמין ולא אתקיימו: ראה זתר (אדרא רבא) נשא קלה, א.
שיצחק שרשו בבחי גבורת: ראה פרסם שער (כב) הכנזיים ס"ד. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חי"ב ע' תקפ וכתבנמנו לשם.

כי ציד בפיו: תולדות כה, כח.
סוספיתא דדהבא: זתר פקודי רכז, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' לג.
מעלת הזהב על הכסף: ראה תניא פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתלו וכתבנמנו שם. לקמן ע' רלט

וע' רסו.
אברהם יצא ממנו ישמעאל: ראה פסחים נז, א. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרנה. וש"נ.
ישמעאל חסד דק"ג: ראה מאמרי אדה"א דברים חי"ב ע' תקלח. לקוטי שיחות תולדות כ"ד כ' ע' 102

בהערות.
לו ישמעאל יחי לפניך: לך יו, יח. ראה מאמרי אדה"א כמדבר ח"א ע' קנד. חי"ב ע' תתט.
שיצחק יצא ממנו עשו: ראה לעיל הערה ד"ה: אברהם.
עזי פני"ם ותקיפי לבא: ראה הגיגה יד, רע"א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ו. וש"נ. חי"ב ע' תקעז.
אם תגביה כנשר משם אורידך: עובדי א, ד [כדילוג].

הרוח ביותר וזהו בחי' יש גמור דק"נ דעשי' שיודע רבונו ומתכוין למרוד בו כו', אך למעלה יותר בשרשו הרי הוא בטל לאלקו' ואוי' שירה בכל יום ויום כו' כידוע בענין ויאבק איש עמו כו' ומ"מ יש בו בחי' פירוד לפרקי' כי מעורב טו"ר עד שבבחי' נוג"ה דבריא' רובו טוב והוא בניטול אמיתי לאלקו' רק שיש בזה קצת גסות הלב עד שיתנשא מזה, והוא כמו שא' אחיכם שונאיכם מנדיכם למען שמי יכבד ה' כו' ובערב רב שעלו עם משה, וכמו לעתיד שיעטו בסוכתם כו', וכל זה בבחי' פסולת רע דגבורת' קשות דנוג"ה דבי"ע רק שזה דק וזה גס יותר, אבל בחי' נוג"ה דאצי' אין שם אפי' תערובת רע כלל רק שממנו מקור מציא' תערובת רע בעולם הכריא', והיינו בחי' התגשמות הדבר והתגלותו במורגש ביותר איך שהוא בטל ומתפעל לאלקות כו' כמו ראי' מ"ה ראו מ"ה שלי כו', שמזה יסתעף מ"ש למען שמי דוקא יכבד ה' שהוא נוג"ה דבריא' עד שבא לבחי' פירוד גמור, וכן אמרו בשטן שעולה ומסטיין יורד ומקטרג וזהו רובו רע דבחי' נוג"ה דעשי' ויצ', וכן נתן עיניו במקדש ראשון כסיבת קנאה שבא מצד שיודע ומכיר לבוראו, וכן קנא' של נחש באדם וחיה כו' הוא בנוג"ה דבריא' כו', אבל בבחי' נוג"ה דאצי' אין בו שום רע ועי' א' שטן ופנינ' לשי"ש נתכוונו כידוע וד"ל. וכל זה נכלל בבחי' גבורת' דנוג"ה שרש עשו שלמטה ששרשם למעלה בגבורת' דקדושה האלקי', והיינו בחי' גבורת' דיצחק שהי' מרכבה לגבו' עליונו' דאצי' שבקו השמאל רק שעשו הוא מבחי' פסולת שלו הנק' סוס[פ]תא דדהבא כנ"ל. והיינו מ"ש ויאבה יצחק את עשו כו' לפי שהי' משרשו ע"כ חפץ הי' להעלות ניצושי' הקדושי' שנפלו בק"נ דעשי' בגבורת' קשו' דעשו' הוא אדמוני להמתיקם בשרשם בטוב ובגבו' דקדושה להיות במעלת ומדרג' יצחק ממש כמו שהוא למעלה בתוקף גבורת' עליונו' ברשפי אש שלהבת י"ה ליכלל ולידבק תמיד בעצמות המאציל בתוקף הכח בהתפעלו' יתירה כנ"ל.

אך הנה איך הי' יכול יצחק להעלות את עשו מתחתית המדרג' דק"נ לגבורת' דקדושי' האלקי' שלמעלה מעלה באצי' כו' עד בחי' בין דתוהו,

שיודע רבונו ומתכוין למרוד בו: נסמן לעיל ע' צה.

ויאבק איש עמו: ישלח לב, כה. ראה חילין צא, ב.

נוג"ה דבריא' רובו טוב: נסמן לעיל ע' צו.

אחיכם שונאיכם מנדיכם למען שמי יכבד ה': ראה לעיל ע' צו. ושי"נ.

ובערב [אוצל:] ובערב] רב . . . לעתיד שיעטו בסוכתם: נסמן לעיל שם. עבודה זרה ג, ס"א.

ראינו מ"ה ראו מ"ה שלי: ראה לעיל ע' צו. ושי"נ.

שעולה ומסטיין יורד ומקטרג: [כיה בגוכתיק ובמאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתטו. דברים ח"ב ע' תקנז.

ראה בהערה [לשם]. ראה בבא בתרא טז, א. ביאורי חזרי ישלח כא, ב. קלו, ב. לקמן ע' תקכא. מאמרי אדה"א הנ"ל.

נתן עיניו במקדש ראשון . . . שטן ופנינ' לשי"ש נתכוונו: ראה לעיל ע' צה. ושי"נ.

קנא' של נחש באדם וחיה: ראה סנהדרין נט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתצא.

ויאבה יצחק את עשו: תולדות כה, כה.

הנה לזה א' כי צייד בפיו, וזהו שציוהו לצוד ציד דוקא. והענין הוא כמארוזל דצייד בפיו הן נשמות הגרים שהיו בו בבחי' עיבור והעלם כמו נשמת שמעי' ואבטליון ונשמת ריע' ואונקלס הגר וכה"ג, וציוהו יצחק לצוד ציד להעלו' הנשמו' הללו ושיוכללו בגבורה דקדושה דיצחק לקשרם במקורם בקדושה האלקי' ועי' יעלה לעשו בשרשו למעלה מעלה בתוקף גבו' עליונו' דבין' דתהיו כניל'. ויובן זה ע"ד דוגמא מענין הבעית שהי' מושקע ברע גמור ממש ועי' בכי' מועמק הלב יוצא משם ועולה נשמתו ממקום טומא' קדושה האלקי' בעלי' גדולה שלא בדרך הילוך בהדרגה כלל אלא פתאום הולך ועולה ממקום עומק תחת לעומק רום, והוא שנהפך מהות חום התאוה הרעה דאש וזה בהיותו מואס ברע לגמרי ובוכה עי' ושכ אל ה' בכל לבו ברשפי אש התשוקה האלקי' הרי נהפך מגבו' קשו' דאש וזה דקינ' דרע גמור ונעשה בבחי' גבורה' דאש דקדושה האלקי' עד שהוא יותר מבחי' גבורה' דרשפי אש התשוקה בצדיק גמור (כמשי"ת) שתכלה נפשו בכיטול והתכליתו כנר בפני האבוקה בתמידות, כמא' דרשכ"י בחד קטירא כו' בי' אחידא בי' להיטיא פי' בי' להיטיא בבחי' רשפי אש שלהבת י"ה בהתכליתו' תמידית, וכמו בה' תתהליל נפשיו כו' ודיל'. והיינו בחי' גבו' דיצחק שהי' בחי' מרכבה בכיטול דירא' ופחד אלקי' בתמידות וכמ"ש ופחד יצחק ה' לי כו', וכך רצה יצחק שיעלה עשו ממקום טומאתו בגבו' דאש וזה כו' להיו' דבוק למעלה ברשפי אש האלקי דגבורה' עליונו' כו' כניל'. וזהו ענין הצידה שהביא ממקום היכלו' הקליפור' נשמות גבוהות דקדושה כנשמו' ריע' ורימ' כו', שהעלא' ניצוצו' הגרים שהיו מושקעי' בעי' שרי' דנוגיה' בתחתית עומק תחת כו' ועולין למעלה מעלה זהו כמו ציד שצד ומביא בקשתו שערב לנפשו יותר מכל מאכל שאוכל ממה שבביתו כמ"ש לעשו שא נא כליך תליך וקשתך כו', וא' מי הוא הצד ציד כו' ואוכיל מכל כו' שטעם טעמי' ותענוגי' העליוני' שמאד נעלה מכל כו', והוא מצד שבחי' העלא' הניצוצו' בבחי' צידה מהיכלו' דקינ' נעשה רוב תענוג .. מכל התענוגי' העליוני' כו' ודיל'. ודמיון העלא' ניצוצו' הגרים שנמשכו' בהתעוררו' עצמיו' הרצון שלמעלה מן הטעם בבחיר' השכל כלל היינו ממש כמו הבעית ששבי' בכל לב למעלה מן הטעם ודעת כו' שעולין מטומא' לטהרה וקדושה העליונה פתאום ברגע א' אשר לא יכול צ"ג

כי צייד בפיו . . לצוד ציד: תולדות כה, כה. שם כו ג. ה.

כמארוזל דצייד בפיו הן נשמות הגרים . . ואונקלס הגר: ראה סיפור שער התקיעות רמז, ב. תורה אור תולדות כ, ג ומקביליו במאמרי אדה"צ תקטיה ח"א ע' כב (נוסח א"ב). פרשיות התורה כאו ריש ע' קסז. תורת חיים תולדות יב, ג. וראה גם פרי עץ חיים שער (ט) ראש חודש סיון. ולהעיר מהלשון בתיא' הניל (ועד"ו בתקטיה נוסח א): כמארוזל לא גלו ישראל . . להוסיף עליהם גרים וכן בעשיו היו ניצוצות כמו רימ' . . הי ציד בפיו.

בחד קטירא . . בי' . . להיטיא: כיה ככימ בדאית. ראה זהר (אדרא זוטא) האדנו רפח, א. רצנ, א. מאמר אדה"א דברים ח"ב ע' ששה רש"י (שם ציל: מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יב וע' כג). במדבר ח"ג ע' התקטט. בה' תתהליל נפשי: תהלים לד, ג. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשסת. ופודד יצחק ה' לי: רצא לא, מב. שם נא כליך . . מי הוא הצד ציד: תולדות כו, ג. שם כו, לג [בדילוג].

להגיע לזה כרוב ימי' ושנים בעבודתו בתו"מ, וכמו רבי שא' יש קונה עולמו בשעה א' כו' והוא שנתקנא בבעית זה ראב"ד שיצא' נשמתו בכח' שעלה נשמתו מעומק רע לעומק טוב העליון דקדוש' האלקי' שלא בהדרג' כלל שלא יוכל .. ע"י תו"מ, וזהו שא' בשעה אחת כו' ודל'. וזהו שיש כח בבעית יותר מציג' דמקום שבעית עומדי' צ"ג אי' לעמוד, וא' בזהר משום דמשכי' ל' לקודבי' בחילא יתיר כו' פי' בחילא יתיר בכח גדול ועצום שאין זה .. מציג', וזה פלא לכאורה. אך הענין ידוע לפי שע"י התשובה נתברר ועולה מעומק תחת לעומק רום כו' דהיינו לשרש הגבו' קשו' כמו שהן למעלה בגבו' עליונו' דכחי' ס"ג דתו[הו]ן .. פני .. דמ"ה דאצי' כנ"ל שציג' שרשם רק מבחי' התיקון דאד"ם בחי' מ"ה דחכמה כו' וזהו מ"ש לפני' מלוך' מלך כו' שהוא בכחי' נקודי' בחי' הכתרי"ם שהוא בחי' עצמיו' כו' .. כו' .. שהן אורו' תקיפו' וחזקו' ביותר. וזהו הטעם דבעית' משכי' ל' לקודבי' בחילא יתיר' כח גדול שבכחי' גבו' עליונו' דתוהו שקדם לתיקון דמ"ה, ולכך ככה ר' וא' יש קונה עולמו כו'.

ובכל זה לא יפלא כלל מה שאהב יצחק לעשו וחשק מאד לברך אותו כדי להעלותו, כי בחי' ברור הטוב מרע דקי"נ דעשו עולה למעלה יותר מבחי' הטוב שבציג', וזהו כי צי"ד כפי"ו שהוא העלא' הניצוצו' דרפ"ה כו' והיינו ענין העלא' נשמו' הגרים וכענין בעית' כנ"ל, והכל ענין א' הוא דשם ס"ג למעלה משם מ"ה דתיקון כו' לאחר הכירור (ובאמת הרי בחכמ' אתברירין' שהוא שם מ"ה דהוי' שהו[א]ן ..) בתו"מ דוקא וע"י יעקב דוקא, וזהו שרבקה' אוהבית' את יעקב' דוקא, וכך הוא למעלה דכתי' ואת עשו' שנאתי', ע"כ ציזתה רבקה ליעקב להתנכר בכגדי עשו וכו' וכמשי"ת ב"ה).

וזהו שא' וירח ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה כו', פי' ריח בגדיו היינו ריח בגדי עשו החמודיו' שהוא כתנות עור'

יש קונה עולמו בשעה א' .. ראב"ד שיצא' נשמתו בכח' ראה עבודה זרה י. ב. יו. א. לקמן ע' קפב. דבמקום שבעית עומדי': נסמן לעיל ע' סד.
 בזהר משום דמשכי' .. בחילא יתיר: ראה זהר חיי שרה קכט, ב. אגרת התשובה פ"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקעז. ח"ג ע' איקבת ואילך. לקמן ע' רסו ואילך וע' רסט.
 בתוכי' אתברירין: נסמן לעיל ע' סכ.
 שויה אתברירין: בנזכיק אחרי תיבה זו סימן עגול, לעיין מה שנכתב עה"ג. והגליון קרוע.
 שרבקה אוהבית את יעקב' .. ואת עשו' שנאתי': תולדות כה, כח. מלאכי א, ג.
 ציזתה רבקה ליעקב להתנכר בכגדי עשו: תולדות כו, טו. סז.
 וירח ריח בגדיו: תולדות כו, כו [ושם את ריח. אבל כ"ה גם בתורת חיים תולדות יט, ג. כא, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשנא. דברים ח"א ע' קטו. וראה לקמן ע' רמט בהערה].
 ריח בגדי עשו: ראה ד"ה כותי לגני תקס"ד בסידור שער התפלה כו, ב. כח, ד. ומקבילו בלקוטי תורה שיר השירים לב, ב.
 בגדי עשו החמודיו' .. כתנות עור דאדה"א: תולדות כו, סו. בראשית ג, כא. ראה פרקי דרבי אליעזר פכ"ד. רש"י פסחים נד, רע"ב.
 כתנות עור דאדה"ר .. החשמ"ל דנוגיה: ראה עץ חיים שער (מט) קליפת גונה פ"ד.

דאדער (שוהו בחי' אור החשמל דנוג'ה) כידוע שלאחר הברור מעה"ד טו"ר בענין ה... ת וכה"ג יש בהן ריח ערב מעולם התענוג הנעלם העליון שלמעלה מכל כו', ע"כ א' ויתן לך האלקי' דוקא ולא הזכיר שם הוי' כלל כי שם הוי' הוא בבחי' שם מ"ה דתיקון דאצ"י ... ולמעלה משם הוי' דתיקון, והוא בשם אלקי' שבבחי' ב"ן וס"ג דתוהו שלפני התיקון דהוי' דאצ"י כניל, והיינו בחי' אלקי' שבכת"ר שלמעלה משם הוי' דחכמ"ה כו'. ויובן זה ע"פ... בכמה מקומות שבחי' אלקי' שבעליון נעשה בחי' הוי' בתחתון, מפני שידוע דשם אלקי' הוא בחי' הצמצום והדין ושם הוי' הוא בבחי' החסד ורחמים כו', וזהו פנימי' וחיצו', פנימי' בבחי' הוי' דחסדי' והחיצוני' בצמצום דאלקי', אך בירידת אור השפע מעליון לתחתון הרי זה הכלל בכל מקום שמבחי' חיצוני' וצמצום שבעליון נעשה בחי' הפנימי' בתחתון המקבל הימנו, וע"כ ודאי שבחי' אלקי' שבעליון נעשה בחי' הוי' בתחתון המקבל כו', וזהו ענין ז"פ כי הוי' הוא האלקי' שבנעילה דיו"כ כידוע שזוהו בחי' עלי' בחי' הוי' שבתחתון לאלקי' שבעליון הימנו בכל השתלשולי' הפרצופי' כו' (כמו משם הוי' שבמל' לאלקי' שבז"א ומשם הוי' דז"א עולה לבחי' אלקי' שבא"א וכמ"כ משם הוי' דחכ"י... שבכת"ר משום דאלקי' שבכת"ר מקור להוי' דחכמ"י וכך הוא עד רום המעלות). ואע"פ שנא' כי שמש ומגן ה' אלקי' דשם אלקי' למטה משם הוי', היינו בכל ספי' וספי' כמו שהיא כלולה... כו' דה' ואלקי' והוא פנימי' פנימי' וחיצוני' כניל, אבל לגבי העליון המשפיע נהפוך הוא דהוי' דהוא שבמקבל למטה מאלקי' דמשפיע מטעם הנ"ל, וכמ"ש במ"א בענין אמת ואמונה כל... וקיי"ם כו' דז"אית ל' נוק' למעלה במשפיע נעשה בחי' דכ"ר במקבל, והוא מ"ש וקיי"ם ולא א' וקיימת כו', והיינו ענין הנ"ל דאלקי'

ויתן לך האלקי' תולדות כו, כת.

אלקי' שבעליון... הוי' שבתחתון: ראה ד"ה וידבר גר יצוים תקס"ח (נדפס באור התורה וא"א ע' קנו וס"ע ר"ב), מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"כד. ושי"ג דברים ח"ג ע' א"סו וע' א"עו ואל"ך.

אלקי'... הצמצום והדין: (צמצום) ראה תורה אור תולדות כא, א. ויצא כג, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' חרנא. ושי"ג לקמן ע' ר"לו. (דיו) לקמן ע' קצו. ושי"ג.

הוי'... החסד ורחמים: (חסד) ראה גם לקמן שם וע' רפ"ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפ"א. ושי"ג (רחמים) ראה זהר ויקרא י"א, א: אחרי ס"ה, א. רש"י ר"פ בראשית.

שמבחי' חיצוני'... הפנימי' בתחתון: ראה עץ חיים שער (ד) א"רא ספ"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"רכ. ושי"ג.

ר"פ כי הוי' הוא האלקי' שננעילה: בהוספת חיבת כ"י מובא גם בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקצו. אור התורה וא"א (שבהערה ד"ה: אלקי' שבעליון). תורת חיים שמות ע' סו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"צו. ושי"ג ח"ד ע' א"קצד וע' א"שסכ.

כידוע... עלי' בחי' הוי' שבתחתון: ראה הנסמן לעיל הערה ד"ה: אלקי' שבעליון. כי שמש ומגן ה' אלקי' תהלים ס"ד, יב.

שו"ה והוא... פנימי' פנימי': מתחלה כתב חיבת. פני' ומצד ריבוי הדיו לא עלתה יפה ובין השיטין נכתב חיבת. פנימי' ואח"כ המשיך בשורה זו וכתבה עוה"פ.

שו"ה נהפוך... וכמ"ש: אוצ"ל: (וכמ"ש).

אמת ואמונה כל [אוצ"ל: זאת] וקיי"ם: ברבות ק"ש (תפלת ערבית). ראה סידור שער בהמ"ז ק"ג, ד. ומקבלי' בלקוטי' תורה עקב י"ב, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרכ"א. לקמן ע' שפ"א.

שבעליון נעשה הוי' בתחתון כו'), וכמו ע"ד המבואר במ"א ע"פ אם עונות תשמור י"ה אד' מי יעמוד דבחי' אד' זה הוא בבחי' הכת"ר דוקא והיינו אד' ואלקי' שב"יג ת"ד דאי' שהן מכפרי' כל עון וחטא ועובר על פשע כו' להמתיק הדינין הקשין דעון ופשע בשרשן בגבורו' העליונו' וצמצומי' דאד' ואלקי' שבכת"ר דוקא שלמעלה מבחי' הוי' דחוי"ב לפי שעפ"י חכמ' דתור' הנפש החוטא' תמות ואין יסורי' בלא עון . . א"א להי' מירוק העון כ"א ע"י יסורי' ובד' מיתו' ב"ד כו' לפי שאין מיתוק לרע בעצם שבעון ע"י החסדי' ורחמי' שבשם הוי' דחוי"ב כי גדול העון מנשוא ולא יכופר כ"א ע"י יסורי' וכפי משפט הדין עפ"י התור', אך ע"ז א' אם עונות תשמור י"ה שהוא שם הוי' דחוי"ב ע"פ . . אד' שבכת"ר מ"י יעמוד כו' דהיינו שיהי' מקור להחסדי' דהוי' דחכמ' הרי הוא שם אד' דוקא . . פר כל עון להמתיק הדין בשרשו גם לרע גמור שאין לו תיקון עפ"י תור' שבי"ה כו', והוא להיותו בבחי' רצון הפשוט שלמעלה מן החכמ' וכמ"ש ועתה יגדל נא כח אד' דוקא, ואע"פ ששם זה דאד' הוא בבחי' הצמצום וחיצוני' דכת"ר עליון אבל ממנו שרש ומקור לבחי' הפנימי' דהוי' שבחוי"ב שנק' י"ה כו' להי' ה' אל רחום וחונן כו' וד"ל. והיינו דוקא ע"י תשובה ובכ"י מעומקא דלבא שנהפך הרע עצמו לטוב עד שישוב אל ה' וירחמהו בייג מדה"ר העליוני' שברעוא דכ"ר שבכ"ע שהן ייג ת"ד שלמעלה ממשפט התו', וכידוע שעיקר ענין סליחת העון הוא למעלה ולנגד משפט התו' אך ע"י תשוב' דוקא ונמצא התשובה מגיע למעלה משם מ"ה דהוי' דחכמ' כו', והוא מ"ש והרוח תשוב' אל האלקי' דוקא וד"ל).

והנה ע"ד כל זה יובן גם כאן במ"ש ויתן לך האלקים דוקא. דהנה באמת זהו דבר פלא ביותר במה שבירך כאן בשם אלקי', דהלא כל הברכות הוא בשם הוי' דוקא וכמ' יברכך הוי' כו' וכמה פעמי' שזכר הברכו' אינו רק בשם הוי' ונק' ברכת הוי' וכמו וה' בירך את אברהם כו' בוא ברוך הוי' כו' וכה"ג, והטעם הוא כי כל המשכה ושפע אלקי' שבא מלמעלה למטה הוא ע"י

אם עונות . . מי יעמוד: תהלים קל, ג. ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' רנח ומקבילו בלקוטי תורה שלח מ. א ושי"ג.

חכמ' דתור' הנפש החוטא' תמוז: ע"פ יחזקאל ית, ד. כ. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישט ובהנשמן שם.

ואין יסורי' בלא עון: שבת נוה, סע"א.
 שורה דהוי' . . פר: אוצ"ל: . . לכפר.
 ועתה יגדל נא כח אד': שלח יד, יו.
 ה' אל רחום וחונן: תשא לד, ג.

סליחת העון . . ולנגד משפט התו': ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שלא. ח"ג ע' חתקצב ואילך.
 והרוח תשוב' אל האלקי': קהלת יב, ז. ראה לקוטי תורה האוינו עב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד סע

אינק ואילך.

יברכך הוי' . . ברכת הוי': נשא ו, כד. וישב לט, ה.

וה' בירך . . בא ברוך הוי': חיי שרה כד, א. שם לא.

כל המשכה . . ע"ד ד' אוה"ו דשם הוי': ראה לקוטי תורה אמור לג, ב.

ד' אותיו' דשם הוי' דוקא שהוא יו"ד צמצום והיא התפשטו' ויין המשכה והיא התפשטו' במקבל עד שבאמצעו' דאותיו' הללו נמשך הברכה דוקא, וזהו ברוך אתה הוי' ברכו את הוי' כו' שנו' בכל מקום שמברכי' לשם הוי' היינו שיומשך שם הוי' למטה, וכך הוא ענין הברכות משם הוי' דככל שפע והמשכת ברכה שם הוי' הוא עיקר המברך, וכמו וברכך ה' כו' וכן יברכך הוי' כו', אך כאן בברכת עשו דוקא א' ויתן לך האלקי' דוקא לפי שברכת עשו צריך להיות בשרשו בשם אלקי', והוא באלקי' שבבחי' ב"ן דו' מלכי' דתהו שלפני שם הוי' דתיקון כני"ל ע"כ א' ויתן לך האלקי' שלמעלה משם הוי', לזה א' ויתין ממילא ולא אמר דרך ציווי או בקשה שעל בחי' ברכה והמשכה צריך לבקש כו' אבל זהו למעלה מבחי' ברכה והמשכה שכבר באה בגילוי ע"י ד' אותיו' דהוי' כי הרי זהו בחי' אור הכת"ר שהוא בבחי' מקור והעלם עדיין שמשם מקור כל ברכה נמשכת בגילוי כו' דהיינו שמשם מתברך כל ברכה כמו ברוך הוי' ששם הוי' מתברך ממקורו בכ"ע כמא' איהו ברוי"ג כמו שהוא בעצם המקור ואיהי' ברכיה כשמתברך בברכיה שאז נק' ברכת הוי' בגילוי כו', ולזה לא נזכר כאן שם הוי' כלל כי הברכה והשפע שבאה בגילוי הוא ע"י שם הוי' דוקא כני"ל אבל במקור הברכה לא שייך שם בחי' הוי' רק בחי' אלקי', והוא אלקי' שבכת"ר כני"ל וד"ל (אך באמת . . . הוי' כו' לישראל גם שם א' יברכיך ביו"ד ממילא כו' כי חלק הוי' עמו שלמעלה מבחי' אלקי' דכת"ר וכמ"ש ואנכי איש חליק פנוי משערו' כו' והוא הוי' הא' שבי"ג מדה"ר כידוע) (ובאמת ברכת הוי' גדול מברכת אלקי' כדמיון בחי' עיגולי' ויושר שזהו ג"כ ענין תהוה ותיקון כידוע, והרי א' בע"ח דעיגולי' הוא בבחי' נפש ויושר בבחי' רוי"ח דהיינו בחי' גדלו' וקטנו' דעיגולי' דתהוה הן בבחי' הקטנו' דנפ"ש לבד ובחי' היושר שהוא בחי' התיקון דמ"ה דחכמ' הוא בבחי' הגדלו' דרו"ח כו' רק שהיא הנותנת דמשום דבחי' עיגולי' דתהוה למעלה יותר ע"כ לא בא למטה בגילוי מהם רק בבחי' קטני' דנפ"ש, וכיעיגולי' הגלגלי' שמשתחווי' בבחי' הודא' לבד כמ"ש במ"א בענין אופני' וחיות הקדש כו', ועכ"פ הוא בחי' קטנו' וד"ל).

וככל זה יובן ענין ויתין לך ממילא לפי שבבחי' ההעלם דכת"ר דתהוה אין שייך שם בקשה אלא ממילא ומעצמו דוקא יתן כו' מטעם הנ"ל,

ד' אותיו' דשם הוי' . . . יו"ד צמצום: ראה אגרת התשובה פ"ד.
ברכו את הוי' תהלים קלד, א.

וברכך הוי': ראה טו. ית. נצבים ל, טז.

איהו ברוי"ג . . . ואיהי' ברכיה: זהר תרומה קסב, א. (רע"א מהימנא) ואתהונו קסד, ב.

כי חלק הוי' עמו: האוינו לב, ט.

ואנכי איש חלק: תלדות כו, יא. ראה לקמן ע' רמט וע' ער.

עיגולי' ויושר . . . דעיגולי' . . . נפש ויושר . . . רוי"ח: ראה עץ חיים (ש"א) דרוש עגולים ויושר ענף ג. שער

האמונה ע' סג ואלך. מאמרי אדה"א כמדבר ח"ג ע' אי ואלך. דברים ח"ג ע' תתי.

בענין אופני' וחיות הקדש: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקנא.

וכן ענין יו"ד דיעבדו"ך עמי"ם ממילא יהי' כן .. כאשר יתברר עשו ויעלה לשרשו בבחי' ב'ן וס'ג דתוהו שמשם מקור כל ברכה ושפע כו' יהיו כל העמים נכנעי' אליו לקבל ממנו כו' אבל לא יעבדוהו בני יעקב שחלקו בא"י כי לא יתן לעשיו מברכת אברהם שהוא בבחי' התיקון כלל כי בחי' התיקון דשם מ"ה שנמשך בא"י דוקא שייך רק ליעקב כמ"ש תתן אמית ליעקב וחסיד לאברהם שהן תו"מ דשם הוי' דוקא, ומ"ש הוה גביר לאחיה היינו למגן ומחסה ליעקב בירידתו כנ"ל, והיינו מטעם שלאחר הבירור דגבו' קשו' דעשו יעלה למעלה בבחי' ס'ג דתוהו להי' לגביר על יעקב בחי' מ"ה דתיקון וד"ל. ואמנם הנה מפני כל זאת לא חפץ ה' שיברך יצחק את עשו וצויה ע"י רבקה שיתנכר יעקב בבגדי עשו במרמה ליקח הברכו' הללו שרצה יצחק לברך לעשו, והטעם הוא כי אם .. יצחק מברך לעשו ה' מעלהו למעלה מעלה במדרג' יצחק עצמו שהוא בבחי' מקור כל הגבור' עליונו דב'ן וס'ג דתוהו כמו שהי' קודם השבירה שקדם לתיקון כו' שאז הי' גם ברכת אברהם א"י .. חלקו של יעקב ג"כ תחת ממשלת עשו ח"ו והי' ממשלת עשו נצחית לעולם ולא הי' תקומה ליעקב מפניו לעולם בכיאת משיח כו', וכל זה לפי שהי' אז עשו במדרג' יצחק ממש וד"ל.

וביאור הענין הנה ידוע מארז"ל ע"פ כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו כי אתה אבינו דהיינו יצחק דוקא לפי שלעיל יעלו מעלת הגבו' על החסדי' הגבה למעלה, וכידוע בענין הכהנים הלויים דלעיל יהיו הלויים כהנים וכהני' יוכללו בלויים כו' משום דבחי' הגבור' עולה למעלה בבחי' אור חוזר שהולך ועולה למעלה מעלה עד אין שיעור למעלה ליכלל בבחי' העצמו' ממש, וכענין הנ"ל בתשובה דראבי"ד שיצא' נשמתו בבחי' שקנה עולמו בשעה א' בשעה א' למעלה מתו"מ כו' מפני שהתשובה מעומקא דלבא תכלה הנפש ותדבק למעלה מעלה ממקור התו"מ שבשם הוי', כי כל התו"מ הוא רק בחי' המשכת גילוי אלקי' למטה בבחי' החסדי' דשם הוי' דאורי ישראל בכלים מכלים שונים דוקא ולתקן ולברר עה"ד טו"ר למטה כו', אך ע"י התשוב' מגיע למעלה מעלה בעצמות ממש כמ"ש הרוח תשוב אל האלקי' כו'. וכמ"כ יש ענין עליי' ודביקו' הנשמות בבחי' גבור' שבתענוג בכלות הנפש מעוצם העונג בעריבו' מתיקו' ידיו' כו' ... בחי' גבו' דע"י

תתן אמית ליעקב וחסיד לאברהם: מיכה ז. כ [ושם: חסד. אבל כ"ה גם לקמן ע' שמג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אש"ד. ושי"ג].

מארז"ל ע"פ כי אברהם לא ידענו: ישעי' סג, טז [בהיטך הסדר — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשכנז וצ' תלת. ושי"ג]. ראה שבת פט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסו. ושי"ג לקמן ע' רלט וע' רמז. בענין הכהנים הלויים: ראה ספר הלגולים פכ"ג. תניא פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' אל. ושי"ג ח"ד ע' איתלו. ושי"ג.

הרוח תשוב אל האלקי': קהלת יב. ז [ושם: והרות, וכ"ה לעיל ע' קעד].
בעריבו' מחיקו' ידיו': הובא בשם אור החיים בדרך חיים שער התפלה מ, ב. מאמרי אדה"א מארז"ל ע'

בבחי' או"ח דוקא עד שלא יכול לעמוד בגופו כלל, וכענין ויתהלך חנוך את האלקי' ואיננו' כו' מפני שהתהלך בעילוי אחר עילוי כטבע האש לעלות מעלה מעלה הגבה מאד נעלה בלי שיעור כו' ע"כ עלה חנוך בגופו למעלה כי לקח אותו אלקי' כו', ובאמת הרי לא הי' אז בימי חנוך ומשותלת ושאר צדיקים מופלגי שבדורו' ... ענין עבודה בתו"מ כלל ומה הי' עבודתם כל הימ' ושנים הארוכי' שהאריכו ימי' עד ת"ת שנה ויותר, אך שהי' עיקר עבודתם בבחי' עליו' והתכללות .. חי' ביטול ודביקו' לאלקו' בתמידו' בעילוי אחר עילוי כו', וכן גבי נח א' את האלקי' התהלך נח כו' וכלא תו"מ כלל לפי שרש הנשמו' האלה מבחי' גבורו' עליונו' שנכללי' ועוליו' בבחי' או"ח תמיד כו', והוא למעלה מבחי' החסדי' שנמשך למטה באמצעו' תו"מ ע"י שם הוי' כו', וכך יהי' לעיל' שיהי' עילוי לנשמו' שילכו מחיל אל חיל כו' בעילוי אחר עילוי היינו בחי' הגבורו' שיוגבה למעלה מבחי' החסדי' שבימו' המשיח דכתי' בו והירחו בירא' ה' כו' בבחי' גבו' דע"י כו' וגבה מאד, והיינו ע"י המשוב' שהיא בבחי' או"ח כנ"ל, ... דאתא לאתבא צדיקיא בתיובתא כו' שצדיקי' הו' מבחי' התיקון דשם מ"ה דהוי' והוא יעלה אותו למעלה בבחי' מקור דהוי' שהוא בחי' גבו' דע"י כו'.

וזהו שיאמרו ליצחק .. אתה אבינו' ואברהם לא ידענו כו' דאברהם אבי' מ"ה חסדי' דאוי' כו' ויצחק שרשו בפחד וירא' אלקי' שיהי' בכני' לעיל' יוגבה למעלה הרבה מאהבה וחסד דאברהם דעכשיו והיינו שלום .. כהנים כו' וד"ל. והו' שא' יצחק זקנתי' לא ידעתי' יום מותי שהמיתה הוא בשבירת הכלים דתוהו אבל במקור הגבו' דאורות דתוהו כמו שהי' קודם השביר' לא ידע מענין מיתיה כלל כו' וד"ל, .. אם .. י' תיקון ובירור עשו ע"י יצחק לבדו ולא באמצעו' יעקב הי' מעלהו למדרגתו ממש במקור הגבורו' עליונו' בפח"ד יצחק כו' שהוא מדרג' גבוה מאד מאד ב... העצמו' ממש אז הי' גם ברכת אברהם שבחלקו של יעקב טפל ובטל אליו (כמו

תס' [ובשינויים בתהליך לאנזיא ע' לג]. אור התורה אחרי כרך ב ע' תקלת. ראה אוהיה ר"פ אחרי ד"ה: אי עדיה.

ויתהלך חנוך את האלקי': בראשית ה, כד.
 כטבע האש לעלות: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ד ה"ב. תניא רפי"ט.
 כי לקח אותו אלקי': המשך הכתוב ויתהלך.
 שריה עבודתם — ... חי': אוצ"ל: בבחי'.
 את האלקי' התהלך נח ג' ט.
 שילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.
 והירחו בירא' ה' .. וגבה מאד: ישעי' יא, ג. שם גב, יג. ראה לקמן ע' תלט.
 דאתא לאתבא צדיקיא בתיובתא: נסמן לעיל ע' קבה.
 דאברהם אבי' מ"ה: ראה זתר בהקדמה ד, רע"א.
 זקנתי' לא ידעתי' יום מותי: תולדות כו, ב. וראה מכאז שער"ס ש"ב ח"ב פ"ג הגה ב.
 שריה השביר' — ... אם .. י': אוצ"ל: ואם הי'.

שעכשוו בהיפוך שהגבו נכללי' בחסדי' כתנופת הלוי' כו' לאכללא שמאלא ... מה ליעקב כלל מפני כי הי' ממשלת עשו נצחיי' כמו לעיל בביא' משיח כו' וד"ל. והנה לזאת ציוה ה' ע"י רבקה שירמה יעקב ליצחק ויתנכר להתלבש בבגדי עשו לקבל הברכו' הללו ששרשם בבחי' פחד האלקי' דגבו' עליונו' .. כנ"ל, ועיקר המכוון במרמה זאת הי' רק שלא יהי' תיקון וביורר דעשו ע"י יצחק לבדו כ"א ע"י יעקב דוקא שהוא שם מ"ה דחכמ' שמברר לבין דתוהו .. דבחכמ"ה דוקא אתברירו רפיח ניצוצי' שנפלו בק"נ כו', והיינו ע"י שקיבל יעקב הברכו' האלה מבחי' אלקי' שבכת"ר במקור הגבו' עליונו' כו' מבחי' .. הנ"ל ולא שיקבל עשו מיצחק לבדו שלא יתעלה כ"כ כנ"ל וד"ל.

אך עדיין יש להבין דלפי' לא הי' עיקר הכונה במרמה זו שיקח יעקב הברכו' לעצמו .. רק כדי שלא יתעלה עשו כ"כ, כי ברכת עצמו הוא ברכת אברהם שהיא אי' דוקא אך ורק שיהיו ברורי' דעשו תחת ידו מטעם הנ"ל מאחר שהוא עצמו א"צ בירור ותיקון כל שהוא מבחי' התיקון דשם מ"ה וכמ"ש ואנכי' איש ח"ק כו' כנ"ל, וע"ד דוגמא מנר הוי' נשמת אדם למטה בגוף דיודע שהנשמה עצמ' א"צ תיקון וביורר ולא ירדה רק לברר ולתקן לבחי' נוג"ה. ובאמת אין הענין כן ע"ד הפשוט, דודאי כונת רבקה הי' שיקבל יעקב לעצמו הברכו' הללו לטובת עצמו דוקא דהיינו מטל השמים ומשמני' .. לך האלקי' דוקא וגם יעבדוהו עמים ויהי' גביר לאחיו עשו כו' וכמ"ש יצחק לעשו אחי' הן גביר שמתיו לך ודגן ותירוש סמכתיו כו' דמשמע שכל הברכו' הללו קיבל יעקב לעצמו דוקא וד"ל. אך הנה הענין הוא דשניהם אמת, דעיקר הכונה הי' שיקבל יעקב שם מ"ה לברכו' הללו דבחי' אלקי' דגבו' עליונו' לעצמו, וגם זה אמת כדי שעל ידו יומשך השפע לתקן בחי' גבורו' קשו' דנוג"ה דעשו דהיינו ע"י שם מ"ה דתו"מ שמברר לבין כו' ואז לא יהי' ממשלת עשו נצחיי' כ"כ כי אין לו בירור ותיקון כ"א ע"י אמצעות יעקב דוקא, וזהו שא' לו יצחק הן גביר שמתיו לך כו'. ונמצא שכל הברכו' האלה שקיבל יעקב לעצמו הכל קיבל לתקן ולברר לעשו ע"י שם מ"ה דוקא משום דבחכמ' אתברירו דוקא, ושניהם אמת ועולה לענין א' וד"ל.

לאכללא שמאלא: לקמן ע' דש: בזהר פ' קרח. בלקוטי תורה מסות פו, ב מציון לזהר ר"פ קרח. ראה לקי"ת ואתחנן ז, ד. ובהנסמן במראי מקומות להנ"ל. תורת חיים נח עב, א.
 שריה ... מה: אוצ"ל: בימינא ואו לא הי' תקומה.
 דבחכמ"ה דוקא אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.
 שריה הברכו' — לעצמו ... אוצ"ל: לעצמו כ"א.
 מנר הוי' נשמת אדם ... שהנשמה עצמ' א"צ תיקון: משלי כ, כו. נסמן לעיל ע' עד.
 שריה יעקב — ומשמני' ... אוצ"ל: הארץ ויתן.
 הן גביר שמתיו לך ודגן ותירוש סמכתיו: תולדות כו, לו [כדילוג].

ולהבין זה הנה תחלה יש להבין למה צריך יעקב לברכו' האלה לעצמו מאחר שא"צ תיקון כנ"ל וכמו שהנשמ' שא"צ תיקון לעצמי, ועוד שעיקר ברכתו הוא בשם הוי' דוקא כנ"ל. אך יש להקדים בעיקר ענין נתינת התוים לישראל ששרשם .. בשם הוי' דוקא כמ"ש כי חלק הוי' עמו כו' ומה יהי' יתרון מעלתם בתוים דוקא עד שהוא למעלה מן האבות כידוע בענין ושמי הוי' לא נודעתי להם כו'. דהנה אע"פ שמבואר למעלה דשם הוי' למטה משם אלקי' שבכת"ר כו' ובחי' הגבו' דאוי"ח הגבה למעלה מחסדי' דאוי"ח כו', הנה יש שם הוי' העליון שלמעלה משם אלקי' דכת"ר ובחי' או"י דחסד שלמעלה מבחי' גבו' דאוי"ח והיינו מ"ש יעקב ואנכי איש חליק פנוי מן השער' כו' (וכידוע במשל השופרת שהנכנס ראשון יוצא אחרון דא"כ יעקב הי' הבכור באמת). דהנה ידוע בענין בחי' הצמצום הראשון שלפני הקוי"ח כו' שזהו מ"ש ישת חוש"ך סתרו דהיינו בחי' ההעלם וההסתר דעצמותו ממש שנק' מקי"פ וחלל ריקן כו' כדי שיומשך הקוי"ח אח"כ והיינו כמו מ"ש ויהי ערב כו' דכבריייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כך הקוי"ח נקי אור שאחר ההעלם וצמצום הראשון (וישראל עלה במחשבה היינו באור א"ס העצמי שלפני הצמצום הראשון דמקי"פ ושרש עשו בבחי' הצמצום הראשון, וזהו שאמר לו מ"ט עיזי מסגי ברישא שהוא עשו איש שעיר והדר אימרי' שהן צאן קדשי' דיעקב וכמ"ש יעקב לעשו יעבור נא אדוני לפני עבדו כו' והשיבו כבריייתו ש"ע ברישא חשוכ"א כו' דשרש עשו בחושך העליון שהוא הצמצום ואח"כ אור דקוי"ח כו' וכמ"ש לפני מלך מלך לבני' כידוע).

כי חלק הוי' עמו: האינו לב, ט.
 ושמי הוי' לא נודעתי להם: וארא ו, ג. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שעג ואילך. ע' תעא. ע' תשיד
 ואילך וע' תשפג. לקמן ס"ע תגה.
 במשל השופרת: ראה בראשית רבא פס"ח, ת. הובא ברש"י תולדות כה, כו. לקמן ע' רנ. מאמרי אדה"א
 דברים ח"ג ע' א"ק. ושי"ג.
 ישת חוש"ך סתרו: תהלים יח, יב.
 הצמצום .. שנק' מקי"פ וחלל ריקן: ראה עץ חיים שער (א) דרוש עגולים ויושר ענף ב.
 שורה כמו .. והי ערב: חיבא זו נכתבה בין השיטין. בראשית א, ה.
 דכבריייתו של עולם ברישא חשוכא: שבת עז, כ (כג"י רש"י). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפב.
 ושי"ג.
 ישראל עלה במחשבה: נסמן לעיל ע' כו.
 וישראל .. ושרש עשו: ראה ג"כ מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכה. ושי"ג. דברים ח"א ע' יט. ח"ב ע'
 תקעא.
 מ"ט עיזי מסגי ברישא .. והדר אימרי': שבת שם. ראה לקמן ע' רג וע' רעה. תורת חיים וישלח מד, א.
 מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע ו, ח"ב ע' תקעא.
 עשו איש שעיר: תולדות כו, יא (בדילוג).
 יעבור נא אדוני לפני עבדו: וישלח לג, יד.
 לפני מלך מלך לבני': וישלח לו, לא. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רט ואילך.

אך הנה ידוע דקו"ח זה אע"פ שבא אחר הצמצום הראשון שרשו בכח' פנימי ועצמו' דאור א"ס כמו שהוא ממש טרם שצמצם עצמו וע"כ יש בכח הקו"ח ליחד יח"ע ולמדוד כל מדה כו' ב' הפכים כא' כמ"ש במ"א באריכו' בענין וי"ו דוהנוריא כו', וזהו שרש יעקב חלק הוי' ממש שהוא בשם הוי' העצמי שלפני הצמצום דאלק"י הראשון, וזהו שא' ואנכי איש חליק כו' כמ"ש כי חליק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו כו', ואמנם ה"י הכונה בצמצום זה הראשון כדי שיהי' יתרון לאור זה מן החוש"ך דוקא, והוא עיקר ענין התו"מ שניתן בשם הוי' דוקא כמ"ש תתן אמ"ת ליעקב ואין אמת אלא תור' כו', והיינו שעי' שיתגלה שם הוי' דתו"מ דוקא למטה בשם אלק"י שלמטה המצמצם ומסתיר לשם הוי' ממש ששרשו בצמצום הראשון דאלק"י דחוש"ך סת"ו הנ"ל הרי יהי' יתרון האור דהוי' מן החוש"ך העליון שנהפך לאור, שאע"פ שלמעלה הוא צמצום הראשון שמצמצם לעצם האור דא"ס ממש אבל כאשר יהופך לאור ע"י שם הוי' העצמי שבתו"מ למטה יגיע יתרון האור בשם הוי' מן החוש"ך הזה, עד שכל מקור ת"י העוה"ב לעיל אינו רק ממה שמהפכי' חשוכיא לנהורא בהאי עלמא ע"י תו"מ כו', וכמא' הידוע דמאן דלא מהפך חשוכיא לנהוריא בהאי עלמא לית ל"י חולקא בההוא עלמא כו', והיינו לפי שברורי' דקי"נ בעה"ז טו"ר שרשו בחוש"ך העליון דצמצום הראשון שיבא מזה יתרון האור, אך דוקא ע"י שם הוי' שבתו"מ, וע"כ א' על האבו' ג"כ ושמי הוי' העצמי שבתו"מ לא נודעתי להם כו' רק לישראל ניתנה לברר לעה"ז להפוך חוש"ך דקי"נ לאור כו'.

ויו"ב זה נכשמת הוי' באדם למטה דהיא עצמ' איצ תיקון לפי ששרשה בהוי' העצמו' כי חלק הוי' עמו כו' דישראל עלה במחשבה העצמי' שלפני צמצום הראשון ומי"מ ירדה למטה לברר ולתקן חוש"ך חומר הגוף לפי שעי"ז יגיע לה יתרון האור דוקא בשרש מקור חוצבה בהוי' העצמי' כו' משום דיתרון האור העצמי מן החוש"ך דוקא בא (וכמשל הנ"ל במי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר מה יעלה לעצם כח חכמתו בזה יותר במקור חוצב עצם התהוותה כו', וזהו שנק' אד"ם אדמ"ה לעליון ממש ע"י הכרורי' דתו"מ להפוך חוש"ך כו'), וזהו תתן אמ"ת ליעקב דוקא שזהו אור פני חכמ' אדם בתורה שמאיר שם מכחי' הפנימי' ועצמו' דהוי' כמו במ"ת שירד הוי' העצמי

בענין וי"ו דוהנוריא: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סא וע' קפח. וש"נ במדבר ח"ב ע' תיכ וע' תשכח. וש"נ לקמן ע' תו.
 יתרון לאור: . . . מן החוש"ך: ראה קהלת ב', יג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסט. וש"נ ח"ב ע' תפז.
 דברים ח"ד ע' אירכט.
 תתן אמ"ת ליעקב ואין אמת אלא תור': נסמן לקמן ע' רכב.
 וכמא' הידוע דמאן דלא מהפך: לקמן ע' שע בשם זוהר. ראה זוהר בהקדמה ד, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקעב וע' תשיג. במדבר ח"ב ע' תפד. דברים ח"ג ע' אסו. וש"נ.
 אד"ם אדמ"ה לעליון: נסמן לעיל ע' קסב.

על הר סיני באמרו אנכי כו' שלא נודע .. כו'. וזהו דשופר' דיעקב מעין שופר' דא"ק כו' שזהו כחי' תיקון ואמ"ת שהוא הארת פנים דעצמותו ממש שלמעלה מי"ג ת"ד שהן בכחי' שער' דא"ח שבא מבחי' הצמצום דאלקי שבבית כו' וד"ל. ונמצא מוכן מזה דשם הוי' דחסדי' דא"י שבת"מ שרשו הגבה למעלה גם מגבו' עליונו' דצמצום הראשון, ע"כ כחכמ' דת"מ דוקא אתבריר' רפ"ח כו' משום דאין כח זה רק ביעקב לבדו, ומ"מ יגיע יתרון אור' ליעקב שם מ"ה דהוי' המברר לבין דאלקי' עד שא' כי על כל מוצא פי ה' שבתור' יחי' האד"ם, וכן ע"י מצות שיעשה האד"ם שהוא נשמת הוי' וחי' בה"ם בתוס' אור מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכלל זה יובן שרש ענין הנ"ל במה שצויה ה' ע"י רבקה שיקבל יעקב הברכ' דאלקי' דבחי' גבו' עליונו' ששייך לעשו ששרשו בצמצום הראשון כנ"ל אע"פ שיעקב איש חליק בבחי' פנימי' ועצמו' דהוי' כו' שהגבה למעלה מזה, אך קיבל לעצמו להיות לו יתרון' האור' מן החושך וצמצום דאלקי' זה כנ"ל אך ע"י גילוי שם הוי' העצמי' דת"מ דוקא, וזהו שיהי' בירור ותיקון עשו בשרשו על ידי שם מ"ה דיעקב דוקא דבכחמ' אתברירו ולא יתברר ע"י יצחק לבדו בלי אמצע' ת"מ כלל כמו ע"י תשובה לבד כנ"ל שאו יתעלה עשו ביותר .. כנ"ל ולא יבא יתרון אור ליעקב מן החושך כלל וישאר בצמצום האור שלו כמו שהוא בא אחר ההעלם וחושך העליון דברישא חשוכא כו' ולא יהי' תקוה ליעקב להגיע לע .. מדרגתו בהוי' העצמי' שהוא מקור העוה"ב דכתי' ונח"י לפניו ממש. וזהו שגזרו או' דתשוב' ומע"ט שניהם יחד בעוה"ז יפה כו' דתשוב' בבחי' א"ח ומע"ט הוא בחי' א"י דתיקון דשם מ"ה לברר לבין ושניהם יחד דוקא יפה כו', וכמשיח דאתא לאתבא צדיקיי"א דוקא בתשו' בצדיקי' הן בבחי' התיקון דהוי' שיהי' לו יתרון אור ע"י ה... ח מטעם הנ"ל, אבל תשובה לבדה שלא בצדיקי' במע"ט אין כאן מבחי' אור דהוי' שבעצמו' כלל ולא חפץ ה' בזאת כי נתאו' להיות לו ממש דירה בתחתוני' וזהו מעלת הא"י .. ונמצא שקבלת הברכ' הללו ה' לטובת יעקב וגם שיהי' בירור עשו על ידו שיהי' גביר עליו עכשו' דמ"ה מבריר לבין ושיהי' מזה דוקא ביא' משיח שהוא דוקא ע"י תשו' ..

באמרו אנכי: יתרו כ. ב.

דשופר' דיעקב: כנא מציעא פד, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תכב.

תיקון ואמ"ת .. שלמעלה מי"ג ת"ד: ראה לקוטי תורה מסעי צג, א. ושי"ג.

כי על כל מוצא פי ה' .. מצות שיעשה האדם .. וחי' בה"ם: עקב ח. ג. אחרי ית, ד"ה.

שרי' כנ"ל — ביותר .. כנ"ל: אולי כתוב: ביותר בא"ח כנ"ל.

ונח"י לפניו: הושע ה. ב.

דחשוב' ומע"ט .. בעוה"ז יפה: אבות פ"ד מ"ז.

וכמשיח דאתא לאתבא: נסמו לעל ע' סכה.

נחאו' להיות לו .. דירה בתחתוני': ראה תניא רפ"ז ובהנמנן בליקוט פירושים לשם.

וזהו שא' במדרש מטל השמים זה מקרא כו', דהנה יודע דשם הוי' יוד' באצ"י היא בכריא' וי"ו ביצי' היא בעש"י, וכך מקרא בעש"י ומשנה ביצי' ותלמוד בכריא' וקבלה באצ"י שהוא ד' אותי' דהוי' ממש (ומה שמקרא בעש"י מטעם המבוא' במ"א), והוא בחי' התיקון דשם מ"ה דחכמה דאורי"י מח"ע נפק, והוא חלקו של יעקב לברר ולתקן בזה לעה"ד טו"ר כניל .. אתברירו דוקא, אך יצחק רצה להמשיך כדוגמא זאת דמקרא ומשנה כו' שבא שם הוי' למטה גם לעשו בשרשו בבחי' אלקי' שבכת"ר שלמעלה מן החכמ' דהוי' דתו"מ שבא למטה .. שלו (כדוגמא שהי' עבודת חנוך ומשותלח בלא תו"מ כלל וכמו ע"י התשוב' שנכלל בזה כל התו"מ וכמ"ש יש קונה עולמו בשעה א' אע"פ שנסתלק בלא תו"מ כלל כי יש בכלל מ .. וראי' לזה הוא מה שמצינו שרצה ה' ליתן התו' לעשו ולא קיבלה כמ"ש וזר"ח משע"ר למו כו' וכמו"כ א' ויתן לך האלקי' מטל השמי' דמקרא כו' כמו שהיא למעלה ולא יצטרך לתו"מ ע"י .. אך ע"י מרמ"ת יעקב קיבל המשכה זו ג"כ אליו והוא מקרא ומשנה שלמעלה מן החכמ' כו' וגם המשיך לשם מ"ה דחכמ' במקרא ומשנה כו' שבא ע"י שם הוי' דתיקון .. יבור .. דתו"מ דיעקב דוקא שבחכמ' אתברירו דוקא כניל וד"ל, וראי' לזה ממה שמצינו שגם הגרים כשמע"י ואבטליון ואונקלס כו' שהן העלא' ניצוצו' דעשו שצייד בפיו כניל .. כמה שגיירו עצמם לבד כ"א כמה שלמדו אח"כ תו"מ מפי חכמי ישראל דוקא כי בחכמ' דמ"ה דתורה דיעקב' דוקא אתברירו, וכר"ע שלמד מר"א ור"י וכן באונקלס הגר ושמע"י .. ואע"פ שנשמו' הללו כבר יצאו מן הקליפ' דעשו אין להם תיקון ובירור כ"א בתו' שלמדו מחכמי ישראל בני יעקב דוקא ולא במה שלמדו בעצמם מפני שליעקב ניתן ... וכמ"ש הן גב"ר שמתו לך ומטעם כל הנ"ל וד"ל.

מטל השמים זה מקרא: בראשית רבא פס"ז, ג.

דשם הוי' יוד' באצ"י: ראה עץ חיים שער (מב) דרוש אבי"ע רפ"א ופ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתנא. רש"י.

מקרא בעש"י: ראה פרי עץ חיים שער (יו) הנהגת הלימוד. תניא פ"מ בהגה (נה, ב). אגרת הקדש סכ"ו. לקמן ע' תיא ו' תסו. מאמרי אדה"א אתהלך לאוניא ע' כה ובהנסמן לשם. תקס"ו ע' רכז. תורה אור יתרו סט.

ב. מאמרי אדה"א דברים תיא ריש ע' רמה. ושי"ן.

דאורי"י מח"ע נפק: נסמן לעיל ע' נב.

שויה מח"ע — כניל .. אוצ"ל: כניל דבחי' דתיקון.

יש קונה עולמו בשעה א': ראה לעיל ע' קעב.

יש בכלל מ .. אוצ"ל: מאתים מנה — בבא קמא ע"ד, א.

וזר"ח משע"ר למו: ברכה לג, ב ובספרי שם.

הגרים כשמע"י ואבטליון .. שגיירו עצמם: ראה הקדמת הרמב"ם לספר היד ובפי' המשניות עדיות פ"א מ"ג. פיה מ"ו. סדר הדורות חלק תנאים ואמוראים בערכם. לקמן ע' ער.

וכר"ע שלמד מר"א ור"י: נדרים נ, א. ראה רמב"ם בהקדמה שם.

שויה באונקלס — ושמע"י .. במאמרי אדה"א פרשיות התורה כאו ע' קסד: וכן שמע"י ואבטליון לפני זקנים שקדמו להן — ראה אבות פ"א מ"י. רמב"ם בהקדמה שם.

שויה במה — יתון: במאמרי אדה"א כאו: שליעקב ניתן בירור עשו כניל וד"ל.

ועם כל הניל יובן ענין הסמיכות שממך למ"ש ראה ריח בני כו', דיצחק רצה להעלות לעשו כשרשו כמו שהי'... וכאשר הי' עולה בבחי' אויח הגבה למעלה עד בחי' העצמו' ממש כניל זהו ממש כריח שד"ה העליונה אשר ברכו הוי' העצמי שהוא בחי' בי' דנוק' דכני' שנק' חק... שברכו הוי' בעצמו עיי' תוי"מ כו' בשם מ"ה דתיקון שזהו כי חלק הוי' עמו כניל. וזהו וירח ריח בגדי עשו החמודי' לאחר התיקון ועלי' שהי' עולה למעלה בעצמו' ויברכהו ויאמר ויתן ריח בני כריח שדה בלי ש... הפרש בינו לריח שדה דברכת הוי' ממש משום דא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית ובחי' חוי"ג זה שוין ממש שם כו'... ויתן לך האלקי' שאצל שם מ"ה דיעקב עיי' תוי"מ מאחר שיוכל עשו לבא לברכת הוי' העצמי כמו שיתברר בחי' בי' עיי' מ"ה כו' עיי' ריח בגדיו שהוא כריח שדה כו', ובאמת לא הי' זה הרייח זה בבגדיו כריח שדה כו' ממש רק מפני שיעקב נחלבש בבגדיו עשו וזה הי' נעלם מיצחק ועפ"ז אמת אמר ונתקיים ברכתו שנתברך יעקב עיי' ברור דבגדי עשו דוקא כריח שדה אשר ברכו הוי' למעלה ממש ודיל (..) עיי' תשובה ומע"ט דוקא כניל ודיל).

והנה

בענין פ' וירא, מהאמצעי נ"ע

ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה כו', וענין המכסה אני כו', והקשו במדרש מי איכא ספיקא קמי' שמיא כו', ותיצרו שירד מכסא דין לכסא רחמים כו', ובזאת עדיין אינו מובן כו'. והענין

שורה אשר — חק... : אציל: חקל תמוחיו.
 שורה בעצמו — ש... : אציל: שום.
 דא"ס למעלה... ולמטה... אין תכלית: נסמו לקמו ע' ריד.
 שורה והנה: עיי' נמצא בגוכי'ק.
 ארדה נא: המאמר נדפס מכוך ב-536 ע' נד, ובין אריחים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מכוך
א 449= ע' תמט.
 מאמר זה הוא כנראה הנחת השומעים ממאמר כ"ק אדהיא — ראה מאמרי אדהי' פרשיות התורה ח"א ע' קו. תורת חיים ריש מרשתנו.
 ארדה נא... המכסה אני: וירא יח, כא, שט, יז.
 והקשו במדרש: ראה זהר וירא קה, ב. מושב זקנים עה"פ. תוספות השלם [ירושלים תשמ"ג] עה"פ.
 מי איכא ספיקא קמי' שמיא: לשון הגמ' ברכות ג, ב.
 שירד מכסא דין לכסא רחמים: ראה בהנסמו בהערה דלעיל ד"ה והקשו. וראה גם תורת חיים וירא קט, א. לקמו ע' קצו.

כי הנה באמת קושיא חזקה היא זאת שהקשו כי איך יכול להיות כלל ספק למעלה במעשה התחתונים, הלא על כל דבר גדול וקטן שבתחתונים יש בחי' השגחה מלמעלה על זה וכמ"ש מהו"י מצעדי גבר כווננו וכמ"ש היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם כו' וכמאמר רז"ל אין אדם נוקף אצבעו מלמטה א"כ מכריזין עליו מלמעלה, מובן מכל זה שאף על תנועת אברי האדם יש בחי' השגחה עליו מלמעלה, ואם כן איך יפול ספק בעליונים ממעשה התחתונים דמשמע שירד לראות הכצקתה כו' אם לא דמשמע שאינו ידוע אצלו והלא מה' הכל כו'. וזהו גם כן ענין ההתבוננות שבתפלה דמשמע ישראל, כי בודאי הכל יודעים שהשי"ת ברא ועשה הכל כי אין הדבר עושה את עצמו, אך שהוא רק בבחי' ידיעה ואינו שייך אליו כלל כי מה שלמעלה הוא למעלה כו', ובחי' ההתבוננות הוא שמעמיק דעתו ושכלו בזה, וזהו ענין שמע לשון הבנה והאזנת דברים שיעמיק בזאת ועי"ז ואהבת כו' והיינו שיתפעל בלבבו מזה כו'.

אך צריך להבין כי הנה החוקרים הקשו קושיא חזקה על עיקר ענין ההשגחה, שהרי ההשגחה היא בהתחלקות פרטים על כל מציאות ומציאות, כמו בעשי' בחי' השגחה הוא על כל פרט ופרט, כמו בצמיחת עשבים הללו נוצצים [ו]הללו נובלים ועל חלקה אחת תמטר ועל חלקה אחת לא תמטר, ואף בענין מו"מ אם ירויח ואם יפסיד הכל הוא בהשגחה, והנה אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה ואומר לו גדל, ומוכרח להיות השגחה זאת גם במזלות, וכמו כן במזל מחכים ומזל מעשיר שעל הכל יש בחי' השגחה שפעם נגבר המזל ופעם נשפל המזל, וכמו שמצינו פעם אחד שהוגבה מזל פרס ופעם נשפל, וכמו כן בעולם הבריאה יש גם כן בחי' השגחה פרטית בהשגת הנשמות באלקות והוא הכל בבחי' התחלקות פרטים. ועל זה הקשו היאך יכול להיות בחי' השגחה בהתחלקות רבות כזאת מבחי' אחדות הפשוטה בחי' א"ס הפשוט שהוא בחי' עצם פשוט מופשט מערך ומציאות התחלקות פרטים שהוא היפוך הפשיטות כו'.

אך באמת קושיא זאת תפול גם כן על מציאות עשר ספירות דאצי' ממאצילין שהוא ג"כ בחי' התחלקות עשר מציאות פרטים חכים ומבין שהוא עשר מציאות בהתחלקות, ואיך נמצא זאת מבחי' אור א"ס הפשוט שהוא מופשט

מהו"י מצעדי גבר . . . היוצר יחד לבם: תהלים לו, כג. שם לג. טו.
 אין אדם נוקף אצבעו: חולין ז, סע"ב.
 שמע לשון הבנה: ראה גם לעיל ע' צה. ושי"ג.
 ועל חלקה אחת תמטר: ע"פ עמוט ד, ז.
 אין לך עשב: נסמן לעיל ע' טו.
 במזל מחכים ומזל מעשיר: שבת קנו, א.
 אך באמת: ראה גם סידור שער המילה קמב, ג.

מגדר התחלקות מכל וכל כו', אך ששם יש להם תירוץ, אך באמת כשנתרץ מציאות עשר ספירות מהמאציל יתורץ גם כן אופן ההשגחה בהתחלקות מבחי' אחדות הפשוטה. והענין כי הנה אילו הי' מציאו' עשר ספירות מבחי' א"ס בדרך עילה ועלול היינו בהשתוות מדריגה וערך בודאי הי' נופל קושיים איך הוא בחי' ערך א"ס הפשוט למציאות התחלקות שהוא היפוך ממש מערך הפשוטות כו'. אך הענין כי הנה כתיב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, שהוא רק אור של תולדה מבחי' העצמיות, כמו אור השמש המאיר ע"י המסך המסתיר עצם השמש כו' שהוא אור חדש הנוולד מעצם אור השמש ונק' אור של תולדה ואינו בערך אור עצם השמש כו', כמו כן למעלה באורך נראה אור שמאורך הוא בחי' [א]א"ס נראה אור של תולדה ואינו בערך עצמות אור אין סוף הפשוט מכל וכל, והוא בדרך דילוג, לכך יכול להמצא מאור זה מציאות בחי' התחלקות אשר אינו בערך בחי' א"ס כלל להיות כי [באמת] אין המשכתו בדרך ערך עצמיו' א"ס כ"א בדרך דילוג על ידי בחי' אור של תולדה כנ"ל לכך נמצא מזה מציאות כזאת שאינו בערך כלל כו' כנ"ל.

ולהבין באר היטב אופן מציאות השפעה אשר אינו בערך המשפיע וימצא מציאות שאינו בערך כמו מציאות עשר ספירות בהתחלקות מבחי' אחדות הפשוטה כו', יובן ממשל צמיחת פירות ועשבים מבחי' כח הצומח, כי הרי אנו רואים שצמיחתם הוא בהתחלקות גדולה כל א' משונה מזולתו זה מתוק וזה מר וזה ערב והרי כולם [יחד] נצמחים מבחי' כח הצומח ואם כן צריך להבין איך ימצא שם מתיקות ומרירות ביחד, ובודאי ישנם שם כי מאין יהי' בהצמיחה [בלתי] אם לא יהי' בכח הצומח, וכיון שכן איך ימצא בכח הצומח ב' טעמים הפכיים ביחד כו'. אך הענין [הוא] כי באמת בחי' כח הצומח אינו בערך הצמיחה בטעמים גשמיים כלל והוא עצם פשוט ואינו בערך כלל וכלל טעמים הגשמיים הנצמחים, ולכך יכול להיות שם מציאות כולם יחד להיות כי טעם גשמי מר ומתוק הוא שאין יכולים להתחבר להיות טעם ממש ולכן יכול להיות שם מציאות ב' הפכיים ביחד להיות כי שם אינן הפכיים כלל ולכך אינם בהתחלקות. והנה הרי מ"מ מאתו ימצא בחי' התחלקות ממש ובטעמים משונים בהרגשה, מובן מזה שמבחי' עצם הפשוט שאינו בערך המהות הנמצא וגם אינו בערך התחלקות, כמו בחי' כח הצומח שאינו בערך מהות טעם הגשמי כנ"ל ולכך אינו שם בבחי' התחלקות כלל להיותו עצם פשוט, ומ"מ ימצא ממנו מציאות טעם גשמי ובהתחלקות פרטים כנ"ל, כמו כן עדי' למעלה מציאות ע"ס בהתחלקות חכים ומבין כו' מבחי' א"ס הפשוט אינו סתירה זה לזה כמו במשל הנ"ל. ויובן גם כן מבחי' כח

השכל, שהרי אנו רואים שנמצאים ממנו שכליים משונים בהתחלקות שיש שכל לזכות ויש שכל לחוב ונמצאים מכה שכל אחד, ומוכרח להיות שנמצאים שם בהעלם מאחר שיוצאים משם, ואם כן ה' בכח השכל ב' הפכיים בנושא אחד היינו זכות וחוב חסד וגבורה שהם [ב'] הפכיים ואיך ימצאו במקום אחד. אך הענין הוא גם כן כגיל במשל הצמיחה, והיינו שבחי' כח השכל הוא מופשט מכל וכל ממציות שכל הנגלה והוא ממש עצם פשוט ואין נמצא בו שום התחלקות ולכך יכול להיות שם מציאות ב' הפכיים ממש מאחר ששם אינו במציאות הרגש זכות וחוב כלל כו' ומ"מ ממנו ימצאו בהתגלות והתחלקות ממש זכות וחוב אף שהוא בעצמו עצם פשוט כו'. ומכל הנ"ל מובן אופן אפשרות מציאות התחלקות פרטים והתגלות מבחי' עצם פשוט כמו מציאות התחלקות עשר ספירות מבחי' אור א"ס כו'.

והנה עוד טעם נכון למציאות התחלקות עשר ספירות מבחי' א"ס הפשוט, והוא מטעם יחוד וביטול עשר ספירות במאצילן להיותן מתאחדין ובטלים במציאותם בבחי' א"ס, כי כל זה הוא עיקר ענין חכמת הקבלה שאינו כמו שארי החכמות שהוא להשיג איזה שכלי' משא"כ חכמת הקבלה הוא היפוך זה ועיקרו [אינו] כי אם יחוד עשר ספירות במאצילן כו', והוא גם כן ענין יחודא עליאה ויחוד' תתאה שהוא ענין יחודם במקורם. ועל דרך זה יתורץ גם כן ענין המאמר דפתח אליהו אתה הוא חד ולא בחושבן חכים ולא בחכמא ידיעא ואח"כ ולא מכל אינון מדות כלל, דכאמת קשיא ריש' לסיפ', דמתחלת המאמר משמע שאינו בחושבן עשר כלל ואין שייך לומר חכים ומבין כו', ואחר כך חוזר מזה ואומר חכים ולא בחכמה ידיעא דמשמע שאף שאינו ידיע' מ"מ נק' חכים ומבין, ואח"כ חוזר ואומר ולא מכל אינון מדות איהו כלל שהוא כאופן הרישא דלא בחושבן. אך להבין כל זה הוא דבחי' אתה הוא חד ולא בחושבן קאי על בחי' עצמות א"ס הפשוט ששם אינו בחושבן עשר כלל, להיות כי בחי' מספר הרי הוא בחי' התחלקות זה מזה בבחי' מציאות גבול וקצבה משא"כ בחי' אור א"ס מאחר שהוא בחי' א"ס הפשוט הרי בודאי הוא מופשט ומושלל מערך זה, כי כבר מבואר שהפשיטות אינו בערך התחלקות כלל, ולכך נאמר ולא בחושבן שקאי על בחי' אור א"ס ששם אינו שייך בחי' חושבן עשר חכים ומבין כו', וכענין לפני אחד מה אתה סופר כו', ובחי' חכים ולא בחכמה ידיעא דמשמע שיש איזה מציאות התחלקות מאחר שנקר' חכים ומבין אך שלא ידיעא כו' קאי על בחי' עשר ספירות הגנוזות במאצילן כו'.

ולהבין זאת באר היטב ע"ד משל, יובן מעשר כחות שבנפש האדם כמו כח השכל וכח הראי' וכיוצא הרי כל מציאות מהותם כמו מהות שכל

המאמר דפתח אליהו: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א.

לפני אחד מה אתה סופר: ספר יצירה פ"א מיב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקסג.

שהוא אור שכלי או כח הראי' שהוא מהות ראי' והבטה גשמיית הוא כאשר באים בכלים כמו אור השכל בכלי המוח [ה]גשמי ששם נעשה במהות שכל ואור הראי' בעין שאז נעשה במהות ראי' והבטה ממשית כו' משאיכ בהיותם בבחי' הנפש עצמה כו', כי בודאי גם בבחי' הנפש כלולים כל הכחות להיות כי בודאי כל עיקר מציאות העשר כחות שבגוף וכליו הוא מהנפש שהוא המקור להם ונקי עשר כחות הנפש, וכמו שמצינו בתניא שנק' נפיש המשכלת נפש המדברת, וכן כל הכחות מאחר שאנו רואים שנמצאים אחיכ מסתמא היו במציאות גם בהנפש עצמה, אך שבודאי אינו כמו שנמצאים אחר כך והיינו לומר שבחי' כח השכל שבנפש הוא מהות שכל, שזה בודאי אינו כי מהות שכל אינו כיא כאשר בא בכלי המוח אבל בחי' כח השכל שבנפש אינו בערך מציאות שכל כלל מאחר שכלולי' בנפש הרוחני' עדיין, וכמו כן אור הראי' שבנפש בודאי אינו בערך וסוג ראי' והבטה גשמיית שבעין שהוא בודאי כח ראי' רוחני ופשוט כו', ומה שנק' בשם נפש המשכלת הוא על שם מקור' להיות כי [בחי'] כח השכל שבנפש הוא מקור ושורש לבחי' אור השכל שבמוח, וכמו כח הראי' נק' על שם הראי' להיות מקור לראי' והבטה גשמיית שבעין, ולכן נק' בשם עשר כחות הנפש בחי' עשר בהתחלקות והיינו מאחר שהם בחי' מקורים לעשר כחות שבכלים מחולקים זה מזה במהותים מחולקים באור השכל ואור הראי' מוכרח להיות שבמקורם מחולקים גם כן מאחר שיוצאים בהתחלקות, והיינו שאינם מחולקים כמו בחי' התחלקות שבגוף שהוא התחלקות ניכרת ממש והיינו מטעם היותם במציאות מהותים ניכרים כניל משאיכ בחי' התחלקות שבנפש בודאי אינם בערך התחלקות ניכרת להיות כי שם אינם במציאות מהותים מחולקים כו', אך בחי' התחלקות הוא במהות המקורי שאור זה הוא מציאות כזאת שימצא ממנו אור שכל ומציאות זולתו היא מציאות מקור שימצא ממנו אור הראי' וכיוצא, ולכך נק' בשם עשר על שם עשר מקורים כו', ונק' בשם חכמה שבנפש על שם המקור שימצא ממנו מהות שכל ממש, אבל בעצם אינם בערך מהות כחות הנשפעים מהם כניל ואינו כיא בחי' מקורים שמהם ימצא כחות אלו, ומימ מחולקים במציאות מקורים, שבודאי אינו דומה בחי' כח החכמ' שבנפש לכח הבינה שבנפש מאחר שמוזה ימצא מהות החכמ' דוקא ומוזה ימצא מהות הבינה דוקא בהתחלקות ממש כו', אבל בחי' הנפש עצמה פשוטה בתכלית ואינה גם בגדר וערך זה כלל ואינו שייך כלל להקרא גם בשם עשר כלל והיינו להיותה אינו בערך להיות אפי' בחי' מקור לבחי' עשר כחות להיותה עצם פשוט בתכלית הפשיטות כו' ומאיזה טעם יקרא בשם עשר כו'. ונמצא יש ג' בחי', נפש עצמה הפשוטה בתכלית שאין שייך לקרותה אפי' בשם עשר וחכ' כו', ובחי' ב' הוא בחי' עשר כחות שבנפש שהם בחי' עשר מציאות להיותם חכמה וכו' בחי' מקור לכחות שבגוף אך שאינם בהתחלקות ניכרת להיותם שם אינם

שמצינו בתניא שנק' נפיש המשכלת נפש המדברת: ראה שם סי.ג. סי.כ. שער היחוד והאמונה סי.ח.

במהותם נבדלים ממש כניל, ובחי' ג' הוא בחי' עשר כחות שבכלי הגוף שהם במהותם נבדלים בהתחלקות ממש.

ומכל זה יובן למשכיל למעלה, והיינו שבחי' אנת הוא חד ולא בחושבו קאי על בחי' עצמיות א"ס הפשוט שהוא לא בחושבו עשר כלל להיות כי אינו אף בחי' מקור לעשר ספירות דאצי' והוא בחי' אחדותו הפשוטה כו' והוא כדוגמת אור עצמות הנפש הפשוטה הנ"ל. ובחי' חכים ולא בחכמה ידיעא קאי על בחי' עשר ספירות הגנוזות והוא בחי' מקור ושורש עשר ספירות דאצי' לכך נק' בשם עשר וכמאמר עשר ולא תשע כו' והיינו מצד היותם בחי' מקור לעשר ספירות דאצי' בהתחלקות אורות בכלים, ונק' חכים ומבין על שם השפעתם, כי בודאי הם מימ בערך התחלקות מציאות מקורים מקור לחכ' מקור לבינה, אך שלא בהתחלקות ניכרת, כי בודאי אין מציאות חכמה בעשר ספי' הגנוזות שהוא כא' מקורי' כמהות חכמה הנגלית אור בכלי כניל במשל חכמה שבנפש כו', ולכך נאמר חכים ולא בחכמה ידיעא, והיינו אף שנק' בשם חכמ' ובינה ע"ש מציאות מקורים אך שלא בחכמה ידיעא, שהוא רק בחי' מקור לחכמה, שבודאי החכמה דשם הוא בחי' א"ס, וכן חסד דשם הוא בחי' א"ס כענין חסדי ה' כי לא תמנו בחי' א"ס כו', ולכך נק' עשר ספירות בלי מ"ה בלי מהות כו'. ולאו מכל אילין מדות כלל קאי על בחי' עשר ספירות הגלויות אורות בכלים, ומה שנקר' בשם ולא מכל אינון מדות כו' לא כל עקר ההתחלקות הוא בבחי' עשר ספירות הגלויות, הענין כי באמת מצד אחדותו הפשוטה גם אחר ההתחלקות אורות בכלים נמצא בהם בחי' היחוד וביטול כבחי' א"ס כו'. ובזאת יתורץ הקושיא הנ"ל באופן מציאות התחלקות עשר ספירות מבחי' א"ס הפשוט, והענין הוא כי אילו היו נשארים בבחי' התחלקות הי' נופל הקושיא, אך הלא באמת מצד א"ס הפשוט גם אחר התחלקות עשר ספירו' אורות בכלים נמצא בחי' היחוד וההתכללות בבחי' א"ס, וזהו ענין ולא מכל אינון מדות כלל שהיא דוגמת אנת הוא חד ולא בחושבו בחי' א"ס הפשוט כמו שהי' קודם ההתחלקות כו'.

והנה הרמב"ם ז"ל תירץ קושיא זאת בזכות לשונו בקיצור נמרץ זה לשונו, ובידיעת עצמו יודע את כל הנבראים, והיינו שבידיעת עצמותו] בחי' אור א"ס בעצמותו יודע את כל הנבראים כו'. ולהבין זאת ע"ד משל מבשרי אחזה יובן מידיעת האדם בעצמותו, והיינו שהאדם יכול לידע את כל עצמותו וכל כחותיו רצונו ושכלו ומדותיו בסקירה אחת, ואף שהם בהתחלקות ממש רצון משכל ושכל ממדות הרי הם בהתחלקות ובעצמותו

עשר ולא תשע: ספר יצירה פ"א מ"ד.

חסדי ה' כי לא תמנו: איכה ג, כב.

עשר ספירות בלי מ"ה בלי מהות: ספר יצירה פ"א מ"ב ובמפרשים שם.
הרמב"ם ז"ל תירץ . . . ובידיעת עצמו: ראה ה"ל יסודי התורה פ"ב הי"ט.

יודע וכולל אותם בסקירה אחת כאילו לא היו מעולם כלל בבחי' התחלקות רק נכללים בסקירה אחת בלי שום קדימה והתחלקות מאחד על זולתו כמו בהיותם בבחי' הנפש עצמה טרם התחלקותם, ומוכח מזה שהתחלקות אינה התחלקות גמורה כו', וזהו גם כן מאמר הרמב"ם ז"ל ידיעת עצמו שלא קאי על עצמות המאציל כ"א על בחי' אור א"ס ובאותו ידיעה שיודע בעצמותו בבחי' התכללות הפשוטה באותה ידיעה עצמה יודע את כל הנבראים אף לאחר כל ההתחלקות עשר ספירות, כנ"ל בידיעת עצמות האדם שמיחד כל ההתחלקות כו', וזהו ענין יחודי שהוא בחי' יחוד וביטול עשר ספירות במאצילן בבחי' ולא מכל אינון מדות כו'. והענין כמו שיש בחי' יחוד וביטול עשר ספירות העליוני והוא בבחי' א"ס כמו כן יש בחי' יחוד וביטול בנבראים במלאכים כו', והוא בחי' יחודי תתאה, כי הנה למעלה הוא כציוור אדם וכמ"ש וישמע ה' וידבר ה' וירא ה' ויתעצב אל לבו ויחר אף ה' שהוא כציוור אברי האדם, וקאי על המלאכים שהם שלוחיו, ובלשון הזהיר נק' מארי דעיינו מארי דאודניו מארי דאשגחות' כו', וכמו שבאדם התחתון נכללים כל התחלקות אבריו להיות סקורים בסקיר' אחת בהתכללות ואחדות פשוטה כנ"ל בהתכללות עשר כחות, כמו כן נמצא בחי' הביטול בבחי' המלאכים שנקראים אבריו דשכינתא, ולכך יכול מלאך לאמר על עצמו אנכי ארבה כו' והיינו מטעם היותו בבחי' ביטול לבחי' כח האלקי המהווה אותו ומה שאומר אנכי קאי על בחי' כח האלקי המהווה להיותו בבחי' ביטול אליו מכל וכל ואינו בבחי' נפרד כלל כו', ובזאת יתורץ גם כן אופן יכולת השגחה הפרטית בהתחלקות מלמעלה, להיות כי אף היותם בבחי' התחלקות כציוור אברים עיינו ואודניו מ"מ הרי נמצא בהם בחי' הביטול ויחוד הפשוט כנ"ל כציוור אברי האדם התחתון כו' ממש כמו בחי' יחודי בבחי' עשר ספירות דאצ"ל, ולכך יכולי' להמציא שניהם בבחי' אחדות הפשוטה מצד בחי' הביטול וההתכללות הנמצא בשניהם כו' ואינם במציאות הפירוד כלל, והוא עיקר ענין יחודי יחודי כו'.

ומעתה נבאר קושיית המדרש על פסוק דארדה נא ואראה ומי איכא ספיא קמי' שמיא, להיות כי באמת אי אפשר להיות נופל שום ספק במעשה התחתונים אם טוב כו' מאחר שמוכן מכל הנ"ל שבאמת יש בחי' השגחה מלמעלה על כל פרט ופרט בעליונים ובתחתונים ואין כל בתחתונים שלא ידעו מזה למעלה ואיך יפול הספק כו'. והנה התירוץ שמירץ במדרש

וּשְׁמַע ה' וַיְדַבֵּר ה': בהעלותך יא, א. וַיֵּרָא ה' י. שם, כט.

וירא ה' ויתעצב אל לבו ויחר אף ה': בראשית ה. ה. שם, ה. שמת ד, יד.

מארי דעיינו מארי דאודניו: ראה תקוני זהר ת"ע קלא, א. אור התורה וירא כרך ד ע' תשלו ואילך. המלאכים . . . אבריו דשכינתא: ראה פרדס שערי (כד) היכלות פ"א.

אנכי ארבה: ראה המובא במאמרי אדה"ז פרשיות כאו ע' קס (פ"ב), תורת חיים כאו פ"ט לקוטי תורה במדברי יא, א"ב, ושי"ן.

שוריה אנכי — המהוה: א: המחיה.

שירד מכסא דין לכסא רחמים כו' אינו מבואר כלל כו'. והנה בכדי לבאר זאת צריך להקדים הקדמה אחת בענין השוחד דכתיב כי השוחד יעור עיני חכמים, והנה אי' לומר שיטה משפט הכתוב בתורה מפורש ככוונה מזכאי לחייב ומחייב לזכאי שהרי זה עובר על דין תורה ממש ומה תלוי זה בלקיחת שוחד ומהו יעור עיני חכמים, אך הענין [הוא] שע"י לקיחת שוחד מאחד אינו רואה שום חוב עליו כלל והיינו שהחוב שעליו נקטן בעיניו מאד, והוא כענין עצמו במזיד כו' שידוע שהוא חוב לעצמו, שבודאי אין הפי' שאינו רוצה לראות חוב על רואה כלל והיינו מצד אהבתו את עצמו אי אפשר לו לראות לחוב כי כל חוב שעליו יקטן בעיניו ע"י טעמים ושכלי"י שאינו שום חוב כלל כו', כמו כן כאן ע"י השוחד יקטן בעיניו החוב שלו מטעמים ושכליים נכונים כו' אשר אין זה חוב כלל, וכמו כן להיפוך בזולתו כל הזכיות שיש לו אינו רואה אותם שאינו נחשב אצלו לזכיות כלל. ולכך אין זה נחשב עובר על דין תורה ממש שהרי פסק דין תורה הוא כשרואה אופן החוב שעליו על זה הדין פוסק שהוא חייב והיינו שאם יתראה לו מטענותיו שום חוב עליו בודאי יפסוק כדין תורה רק שעל ידי לקיחת השוחד מהפך שכלו ממש להיות אינו רואה שום חוב והיינו שכל חובותיו אינם נתפסים למאומה אצלו בטעם ושכל, והוא מצד הרצון המהפך את השכל ממש ע"י הטיית רצונו לזה, והוא ענין הכרעת השכל מחוב לזכות. כי יש בחי' אחרת והוא בחי' ההכנעה, והוא כמשל מאזני משקלות שכאשר על האחד תתרבה המשא ביותר מבזולתה אזי תכריע על צדה אך מ"מ גם השני' במציאותה רק שמחמת ריבוי המשא שבזולתה תכניעה אליו, וכמו כן בשכל יש גם כן אופן זה, והיינו אף שרואה החוב עליו אך ע"י שרבו זכויותיו מכניע צד החוב שעליו, אך אין זה התהפכות ואינו כ"א ההכנעה שנכנע אל צד הזכות אבל הוא במציאות חוב כמו שהי', ומשא"כ בחי' הכרעה הוא שמכריע את זולתו להתהפך למהותו ממש, והיינו שאותו השכל והטעם עצמו שהי' מראה להוב מראה לזכות ויתוסף על זכויותיו, והוא ע"י הכרעת הרצון שמכריע הטעם לחוב להיות בעצמו טעם לזכות כו', וכמו שמצינו במבול שהי' כל הכעס מחמת חטאתם וכמ"ש ויתעצב אל לבו מטעם כי רבה רעת האדם כו' כי נחמתי כי עשיתם, ואח"כ בהחזרה כתיב לא אוסיף עוד כו' מטעם כי יצר לב האדם רע מנעוריו והרי הוא אותו הטעם בעצמו שמחמתו הביא המבול ומה חידוש נתחדש שמחמת זה לא אוסיף עוד כו', והיינו שע"י הקרבת קרבן נח וירח ריח מנתתו הוא

כי השוחד יעור עיני חכמים: שופטים טו, כ. ראה מאמרים שנשמנו בריש המאמר. לקמן ע' רא וע' רה. אין אדם רואה חוב לעצמו: שבת קט, א.

ויתעצב אל לבו . . . כי רבה רעת האדם . . . כי נחמתי כי עשיתם: בראשית ו, ה, שם, ה, שם, ז.

וירח ריח: נח ה, כ.

לא אוסיף עוד . . . כי יצר לב האדם: נסמן לקמן ריש ע' רא.

שריב בהחזרה — מטעם . . . עוד כו': K: ליחא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: עוד כו' . . . עוד כו'.

וירח ריח מנתתו (K): נחתו: ראה נח ה, כ.

בחי' הטיית רצונו ית' אליו עיי' נתהפך ממש להיות אוחו הטעם עצמו של חוב יהי' טעם לזכות כו', וכמו כן עיי' לקחת שוחד נעשה הטיית רצונו אליו ואזי כל שכלו שהי' צריך לראות לחוב מראה טעמים רק לזכות והחוב אינו נחשב אצלו לחוב כלל, והוא בחי' הכרעת השכל כו'.

וזהו ענין עין טובה ועין רעה וכמאמר הוזהר תרין עיינין אינון ואתהדרו לחד, והיינו כשמביט עליו בעין טובה אזי חובותיו נעשה מהם אין ואפס ואינם נחשבים למאומה שאינו נראה לחוב כלל וזכותיו נעשה מהם יש גדול במהות דובר נחשב ורואה מאד אותם להיותם נעשים בהרחב גדול, ולהיפוך כשמביט בעין רעה אזי זכותיו נקטנים בערכם מאד בעיניו להיות אינו רואה לזכות כלל וחובותיו הקטנים נראים בעיניו ליש וחוב גדול, והוא כמשל האב כשהוא בטוב עם בנו כטבעו אף כל חוב גדול שיעשה לא יתפסנו בעיניו לחוב גדול כל כך ויקטין מאד להיות שמוצא טעמים ושכליים שאין זה חוב כלל ומעט זכותיו שבו ירחיבם למהות דובר גדול והיינו שנראה לו לזכות גדול מאד מאד והיינו מפני שמביט בעין טובה עליו עיי' אף כל החובות הגדולים שעליו אינם נראים כיכ לפניו לחובות גדולים וזכותיו נראים מאד, משא"כ כשהוא להיפוך כבעם עליו ומביט [עליו] בעין רעה אזי להיפוך שכל חוב קטן אשר יעשה נחשב בעיניו לחוב גדול ומחייבו מאד וכל זכותיו אשר יהיו לו נתמעטו בעיניו ואינו נחשב בעיניו לכולם. ונמצא מובן מזה שמסיבת הבטת עין טובה ועין רעה יכול להיות ממש להצדיק את הרשע עיי' עין טובה להיות אינו רואה עליו חוב כלל אף שבאמת יש עליו חובות אך שמחמת הבטת עין טובה אזי אף שרואה החוב אך שאינו נראה לו לחוב כל כך ומזכהו ולהרשיע את הצדיק על ידי עין רעה והיינו עיי' שמביט עליו בעין רעה אזי זכותיו שיש לו אינו רואה אותם לזכות כלל ומחייבו כו'.

והנה למעלה יש גם כן בחי' תרין עיינין אלו בחי' עין רעה ועין טובה, ובי' בחי' אלו הוא בבחי' הבירורים. ולהבין זאת יובן מכירור וצירוף כסף בכור, שיש בירור א' היינו שנותנו לכסף תחלה לכור שהוא המצרף ומוציא הטוב ומבוחר שבו ומניח בקרן זוית והפסולת הנשאר מצרפו עוד הפעם ועוד הפעם ומוציא ממנו עוד טוב, ואף מהפסולת הנשאר בצירוף ב' מצרפו עוד פעם ג' ומוציא ממנו המבוחר שבו ומבררו אותו גם כן לטוב, עד הפסולת הגס שאיז להוציא ממנו כלל שום שמץ שיקרא בשם טוב אותו משליכו לחוץ, והיינו שכל אופן הבירור שלו להוציא הטוב מן הרע ויקרא

עין טובה ועין רעה: ראה מאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"א כאו ע' קיד. תורת חיים כאו פכ"ד. לקמן ע' רה. תריח שם קיד, ב ואל"ך. סידור שער בהמ"ז ק"ח. א.
 תרין עיינין אינון ואתהדרו לחד: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט, ב.
 שויה נוד — ומבררו: א: ומחבר.
 שויה הפסולת — שמץ . . ממנו שום: א: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: שום . . שום.

בשם טוב לומר שאף זה טוב ומתייגע ומתאמץ מה שיוכל להקרות בשם טוב עד הפסולת הגס שאי אפשר להוציא ממנו שום טוב. ויש אופן בירור ב', והיינו שמניח כסף פעם ראשון עד שנבדל הטוב מן הפסולת והפסולת זורק תיכף ומיד לחוץ, ואף הכסף הטוב שהוציא מהזירו עוד לכוור לצרפו עוד להוציא ממנו פסולת עד הנקי האמיתי שאי אפשר להוציא ממנו שום פסולת. והנה בירור זה הוא ממש היפוך אופן בירור הא', והיינו שכל כוונתו ליקרא בשם פסולת, והיינו שאף שיצא פעם ראשון מובחר אומר שעדיין יש בו מה שיקרא בשם פסולת עד הנקי מאד מאד שאי אפשר בשום אופן לקרות לו בשם פסולת, והוא ממש דוגמת עין טובה ועין רעה שהם שני הפכים זה מזה שהוא להצדיק את הרשע ולהרשיע את הצדיק כו', שענין עין טובה הוא שכל חובותיו אינו רואה לחוב לו כ"א גם הוא זכות לו ולהיפוך עין רעה כל זכותיו אין זכין לו להיות אינו עושה אותו זכות כלל כ"א יורד לחייבו כו', והוא ממש בדוגמת ב' בחי צירופי כסף הנ"ל.

והנה בשכל יש ג"כ ב' בחי אלו, והיינו שיש שכל כזה אשר כל טבעו לירד ולהקשות קושיות ולהיות הכל אינו עולה יפה, ואפי' הנראה נכון גם על זה מקשה קושיא ועושה אותה פסולת עד תכלית הפשט הנכון שאין להקשו' עליו שום קושיא, אבל כל טבעו לירד ולעשות אינו נכון ואף על הנראה נכון כל התאמצותו להיות עושה אותו אינו נכון עד תכלית הזכות שא"א לומר בשום אופן שאינו נכון כו', ויש בחי' ב' בשכל הפכית ממש, והוא שטבעו לירד ולהתפשט עד למטה בתחתית הקושיות ופירוקים לתרצם להיות עושה אותם לפשט נכון, ועוד יותר יתפשט וירד אולי גם שם יעשה נכון ולחברם עם זכות השכל באמרו שגם זה טוב וגם זה טוב כו', וכענין ר' מאיר שהי' מטהר את השרץ שהוא תכלית הטמא בקין טעמים לטהר שגם בו מצא טוב להיות כי ר' מאיר הוא בחי' חסד שמנהיר עיני חכמים בהלכה עד תכלית פסולת הגס שא"א לו עוד להוציא ממנו שום טוב אותו מניחו כו', ובכלל הוא כי בירור הא' הוא להוציא הרע מן הטוב לצחצה ולזכך הטוב ולזרוק הרע כו' ובחי' בירור הב' להוציא כל טוב שאפשר להוציא מן הרע כו'.

והנה כמו"כ למעלה יש ב' בחי' בירורים, להיות ידוע כי ככל טוב יש שמץ ומעט מזעיר רע ובתכלית הרע יש מעט מזעיר טוב, ויש בחי' בירור

ר' מאיר שהי' מטהר . . בקין טעמים: כ"ה גם במאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"ב ע' תרצא. וראה בהנסמן לשם.

שמנהיר עיני חכמים בהלכה: ראה ערובין יג, ב.
 ככל טוב יש . . רע ובתכלית הרע יש . . טוב: ראה לקוטי דיבורים ח"א ע' פז: מוסכם מכל המשכילים והחוקרים. ציור המור ר"ס ח"י שרה ד"ה: ורבותי. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תדש ואילך. וש"נ. זברים ח"ד ע' אקעו. ספר המאמרים תרפ"ד ע' צד ואילך וע' קכו ואילך.

מלמעלמ"ט להוציא הטוב מן הרע הרי אף הפסולת צריך בירור ועושה אותו ג"כ טוב עד תכלית הפסולת הגס שא"א למצוא בו שום טוב אבל מה שיוכל לברר ולעשות טוב להיות עולה למעלה עושה אותו לטוב, והוא מבחי' החסדים, ויש בחי' בירור מלמטלמ"ע בבחי' גבורי' שכל אופנו למצוא בחי' רע שאז אף בטוב גמור מוצא רע ומחשבהו לפסולת וכמאמר גס שמים לא זכו בעיניו שאף בעליונים מוצא בחי' רע מעט מזעיר עד תכלית הנקי והזכות אשר אין לברר בו עוד, אבל כל מציאותו להיות מברר עוד הפעם ועוד הפעם אולי ימצא בו שום בחי' רע ופסולת כו'. והוא בחי' עין טובה ועין רעה שהוא להצדיק את הרשע ולהרשיע את הצדיק שמה שע"פ אופן בירור עין טובה יחשב לטוב וע"פ בירור עין רעה, בחי' גבורי', יחשב לפסולת כו'.

וּמַעֲתָה יתבאר מאליו למשכיל הפסוק דארדה נא ואראה הכצקתה כו', צקתה קאי על בחי' מל' וכמאמר הזוהר [דבאה] בגזירי' דינין כו' וכמ"ש בערב באה ובבוקר היא שבה שקאי על בחי' מל' שבערב היא באה ויורדת להחיות בי"ע וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' ובבוקר היא שבה הוא בחי' עליי' המל' למעלה. והנה עליי' המל' תלוי בתחתונים שכאשר מעשה התחתונים טובים ובכשרות אזי עולה בבחי' רחמים כו' משא"כ כשמעש' התחתוני אינם מתוקני' אזי עלייתה ברוגז דין וגבורי' כו'. והנה בסדום בודאי הרשיעו וחסאו מאד, ובודאי עליי' המל' דאז הי' בגבו', וזהו צקתה הבאה אלי שהוא צקת מדת מל' שבודאי הית' בבחי' גבורי', אך שארדה נא ואראה היינו שירד מכסא דין לכסא רחמים להיות שהסכים דעתו ית' לדונם ברחמים ובעין טובה לכך אמר ארדה נא ואראה במדה"ר הכצקתה כו', שמצד עליי' המל' עצמה אינו ראוי להיות כי מצד רוגז המל' בחי' גבו' ועין רעה אזי יכול להיות להרשיע את הצדיק כניל בעין רעה כו', וזמ"ש למעלה זקת סדום ועמורה כי רבה וחסאתם כו' שהוא נגמר כבר ע"פ המל' ובאמת בדעתו לראות בעין טובה. אך אי"כ מה ספק הי' לו הרי בודאי יצאו זכאים כי ע"י עין טובה מצדיק הרשע, אך הענין כי באמת יש תכלית הרע ופסולת הגס אשר א"א בשום אופן להצדיקו אף ע"פ עין טובה, וכניל בבירור הטוב והרע שיש תכלית הפסולת אשר א"א לקרותו בשום אופן לטוב ונקי כו'. וזהו פי' הפ' ארדה נא ואראה במדה"ר ועין טובה כל מה דאפשר, הכצקתה הבאה אלי שהוא ממדת המל' שהוא בבחי' גבו' כניל שגם במדה"ר לא יועילם להיותו תכלית הפסולת הגס, אעשה כלה, ואם לאו,

גם שמים לא זכו בעיניו: איוב טו, טו [ישם: רשמים].
 הזוהר (דבאה) בגזירי' דינין: ראה זהר וירא כאן ק, א.
 בערב היא באה ובבוקר היא שבה: אסתר ב, יד (הובא בהר שם).
 ותקם בעוד לילה: נסמן לעיל ע' קמו.
 זקת סדום ועמורה כי רבה וחסאתם: וירא יח, כ.

שע"פ רחמים ועין טובה לא יתחייבו אף שע"פ מדת מל' בבחי' גבו' נתחייבו כבר, אדעה היא בחי' המתקה כמו וידע כו'.

ובזאת יובן טענת אברהם שתחילה טען חלילה לך להמית צדיק עם רשע שהוא ל' תרעומות חולין הוא לך ואח"כ טען חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט כו', ולכאור' אינו מובן עם מי טען את זאת ומה הוא מתרעם על מדותיו ח"ו וטענת השופט כהיא לא יעשה משפט שאם הוא שופט בודאי יעשה משפט ושיגוי הלשון דב"פ] חלילה לך כו', אך הענין כי אברהם טען עם מדת מל', ובתחילה אמר חלילה לך להמית צדיק עם רשע חולין הוא לך להיות כי ע"פ עליי' המל' בעין רעה יכול להיות להרשיע את הצדיק ג"כ ובטעם שלא הוכיחו ההמון, וכענין עין רעה הנ"ל שמוציא טעם לחוב כו', אך שלזה לא הי' צריך בקשה כיא חולין הוא לך בבחי' גזיר' וציוי, כי אברהם הוא בחי' הח' דז"א בעלה של מדת מל' וכענין הבעל הגוער באשתו והוא בחי' המתקה כו', וחלילה לך הב' הוא ל' נקשה והיינו שהשופט כהיא לא יעשה משפט, כי משפט הוא בחי' רחמים וכמאמר משפט ידיע' דאיהו רחמי כו', כי ענין המשפט הוא אדרב' תיקון העולם מלך במשפט יעמיד כו' והיינו שהחוטא כמו גנב וכיוצא מייטרין אותו במשפט כדי שייטיב וכמרו"ל כיון שנקלה היה כאח"ך כו' הרי המשפט הוא בחי' רחמים, משא"כ שיש בחי' רצועה לאלקאה בחי' חיצוני' שכל כוונת' הוא רק ההכא' בלבד כו', והוא שביקש אברהם שיעשה במשפט וברחמים ובעין טובה. [ו]הו שטען אולי יש חמישים צדיקים, והיינו שכוונתו הי' שחמישים הצדיקי' יצילו את כולם אף שהוא מעט זכיות אך ע"י עין טובה יוכל להיות ג]ם] ע"י זכאין כענין עין טובה הנ"ל, אבל על הצדיקי' עצמן לא ביקש כלל שהו"ע ציוי דחלילה לך הא' כו'. והשיב לו אם ימצאו כו' אעשה למענם ע"י עין טובה כו'. ואח"כ חזר וטען אולי ימצאו שם ארבעים ואולי ימצאו שם שלשים עד עשרה ביקש שיצילו את כולם ע"י בחי' רחמים ועין טובה, והשיב לו אם ימצאו שם כו' שאף זה אינו שם והיינו שאף ע"י עין טובה איא' לזכותם להיותם תכלית הפסולת' הגס כו', ולכך לא הי' בהם בחי' משפט כיא כליון

המתקה כמו וידע: שמות ב, כה.

חלילה לך . . חולין הוא לך . . חלילה לך: וירא ית, כה [בדילוג] וברשיי שם.

אברהם . . הו דז"א: נסמן לעיל ע' קיד.

דדא בעלה של מדת מל': ראה מאמרי אדה"ו פרשית התורה כאו ע' קיב. תורת חיים כאו פנ"ג. משפט ידיע' דאיהו רחמי: תקוני זתר בהקדמה י, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' קח. ושיג' ח"ג ע' תרד.

כיון שנקלה היה כאח"ך: ראה מגילה ז, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג שם.

רצועה לאלקאה: ראה זתר בהקדמה יא, ב.

אולי יש חמישים צדיקים: וירא ית, כד.

והשיב לו אם ימצאו: ראה וירא שם, כו.

אולי ימצאו שם ארבעים . . שלשים . . עשרה: ראה וירא שם, כט ואילך.

לגמרי במהפכת סדום כו' שאין מזה שום פעולה כלל להיות כי [לא] נפל עליהם שום בחי' רחמנות כלל כניל.

אך שעדיין אינו מובן הספק מאחר שבאמת כמו שהי' בסוף הרי גם ע"פ מדת הרחמים לא הועילה להם ומסתמא גם מתחלה ידע את זאת שגם עין טובה לא יועיל להם ומה צריך לו לירד ולראות ע"פ מדת הרחמים דמשמע שלא ידע מתחלה. אך הענין באמת כי בודאי למעלה אין שום ספק ולא הי' צריך לזה כלל, אך להורות שאין עושין דין כ"א בהתגלות למטה, וזהו וירד הוי' הוא ובית דינו שהי' צריך להראות לבית דינו שרוצה לדונם ברחמים אך שגם רחמים לא יזכם להיותם תכלית הפסולת כו'.

פ' וארא שנת תקפ"ב לפ"ק

וַיֹּאמֶר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה כו' ארדה [נא] ואראה הכזעקת[ה] הבאה אלי כו' ויגש אברהם ויאמר האף תספה כו' חלילה לך כו'. הנה הדקדוקי' בפי' זאת רבו, הא' [במ"ש] ארדה נא ירידה זו מה היא הלא מלא כה"כ והרי השגחתו בפרטי כלל הנמצאים כו' כמ"ש משמ"י הביט ה' ראה כו' וכת"י עיניך פקוחות על כל דרכי כו' וא"כ מה זה שאומר ואראה כו', וכן הקשה בזוהר וכי לא גלי' קמי קוב"ה כו', ועוד מהו הספק [דה]כזעקתה הבא[ה] אלי עש[ו]ן צעקה זו להיכן היא בא[ה] עד שיפול בו הספק כו', ומהו [ו]אם לא אדעה כו', ועוד מה שייכות וסמיכות יש למי"ש ויגש אברהם כו' [ל]מי"ש ארדה נא ואראה כו' דמשמ[ע] מיד שא' ארדה [נא] אז ויגש אברהם ולא מקודם לכן, ועוד מה זה שא' אברהם חלילה לך שהוא

אך להורות שאין עושין: ראה רש"י וירא כאן ית, כא. וירד ה' הוא ובית דינו: כ"ה בכת"י. ראה רש"י נח יא, ה. ז. ויאמר ה' . . . ארדה (נא): נמצא בכרך א'—286 ע' כט [בכותרת: 'פ' וארא (וירא) שנת תקפ"ב לפ"ק]. ב' 817 ע' קמב [כת"י מ"ששש]. ג' 925 סו, א. ד'—2079 ע' כט [רק חלק, עד לקמן ע' ריב]. המאמר נעתיק מבוך א' ובין אריחיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מבוך ג'. מאמר זה מיוסד על ד"ה ארדה נא הנדפס במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' סכד. ובתוספת אריכות בתורת חיים וירא קת, ד. ולהלן בהמ"מ בתחלת כל פיסקא צויין מקומו בתורת שם. ויאמר ה' . . . ארדה (נא) . . . ויגש אברהם . . . חלילה לך: וירא ית, כ. כא. כה. — לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פ"א.

מלא כה"כ . . . בפרטי כלל [ג']: על כל פרטי: ישע"י, ג. משמ"י הביט ה' . . . עיניך פקוחות: תהלים לג, יג. ירמ"י לב, יט. וכן הקשה בזוהר: ראה זחר וירא קה, ב.

כמתרעם על מדת הוי' ח'ו והלא משה נענש על מ'ש למה הרעותה לעם הזה כ'ו ומשה לא ה' רק כמתמ' ושואל למה הרעותה כ'ו אבל חלילה לך הוא לשון קשה לשון מדברת גדולות ביותר שהרי זה גם כמו האזהרה והציוי על העושה דבר שלא כהוגן שאומר לו חלילה לך מעשות כן כ'ו, ולמה לא נענש אברהם ע'ז ולא עוד אלא שהשיבו ה' ג' וד' פעמים כ'ו (וידוע פ[ני]רש'י חלילה לך חולין הוא לך כ'ו והגשה זו למלחמה ולדרון כ'ו).

אך כ'ז יובן בהקדים תחילה כללות הענין בפי' זאת במ'ש ארדה נא כ'ו שזהו ירידת שם הוי' שהוא מדה'ר אם כצעתה הבאה אלי שהוא מדה'ד שצועק וקרא למעלה כמשמעות הפשוט דוקא (ולא כהזהר והמדרש בפי' ארד[ה] נא מדרגא דרחמי' לדרג' דדינא אלא בהיפוך שיויר מדה'ר דוקא, ושייך בו לשון ירידה ג'כ מטעם שית' בעזה'ש). ומ'ש אלי לכאורה אין לו הבנ[ה] דהלא שם הוי' כולו רחמים וחסדים איך יגיע ויבא צעקת [וטענת] מדה'ד לגבי מדה'ר עד שיתפעל מזה כי מאחר שכולו רחמים איך יפעול כח הדין שינוי אצלו ח'ו. אך הענין הוא [ד]פי' אלי זה להיפך דלא שצעקה זאת [פ]עלה אצלו שינוי אלא [אדרבה] שבאה להיות למנגד אל מדה'ר[ן] והיינו אלי להיות לי [מ]נגד דוקא. וביאור זה יובן ע'ד הפשוט במה שמצינו בכל ר'יה דכתיב ויבואו בני האלקים להתייצב על הוי', והקושיא ידוע מהו על הוי' היאך יתכן למעלה משם הוי' כ'ו, אך הענין [הוא] דשם הוי' כולו רחמים וחסדים, ובני אלקים הן מארי דינא שמקבלים משם אלקים שהוא בח'י הדין כי אלקים לשון שררה ואדנות כמו נשיא אלקים כ'ו וזהו בני אלקים [באין] להתייצב על הוי' דלשון להתייצב הוא ענין עמידת מלחמה

משה נענש . . . למה הרעות לעם הזה: ראה סנהדרין ק"א, א. שמות ה, כב.

שורה על — העושה: תוקן ע"פ ב.

פנירש'י חלילה: רש"י כאן וירא ית, כה.

פנירש'י . . . למלחמה ולדרון: וכ'ה לקמן ע' ריו. ראה רש"י וירא כאן ית, כג [וברש"י (הובא בתורת חיים כאן ובפסיד קכ, ד): למלחמה . . . לפיוס ולחמלה].

שורה אר: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פ"ב.

שם הוי' שהוא מדה'ר: נסמן בפיסקא הבאה.

שורה מדה'ד — וקרא: בג: ובא.

כהזהר . . . מדרגא דרחמי' לדרג' דדינא: שבהערה דלעיל ד'ה: וכן.

והמדרש: וכ'ה בתורת חיים כאן קט, א. צו, א [ושם: במדרש א' ארדה נא ממדה'ר למדה'ד]. ר'יה שלפניו. וש"נ. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קט. ראה רמב"ן וירא כאן ית, כ.

בכל ר'יה . . . ויבואו בני האלקים: איוב א, ו. ב, א. ראה זהר בא לב, ב. פינתס רלא, א.

הוי' כולו רחמים וחסדים: נסמן לעיל ע' קעג.

אלקים . . . דין: ראה בראשית רבא פ"ג, ג. רש"י ר"ס בראשית. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א לע' שלו.

אלקים לשון שררה ואדנות: ראה גם מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' מד [ובהנסמן לשם] וע' שא.

תורת חיים כאן קט, סע"א. מאמרי אדה"ו ויקרא ח"ב ע' תשצא.

נשיא אלקים: ח"י שרה כג, ו.

כמו שמתייצב האדם למלחמה על שכנגדו כו', דכך בני האלקי בכל ר"ה שהוא יום הדין יש בהם ג"כ כח ותגבורת הדין עד שעולים למעלה להתייצב למלחמה ולנגד לשם הוי' שכולו רחמים וחסדי כו', וזהו ויבאו בני האלקים להתייצב על הוי' להפכו למדה"ד כי באין להיות לנגדו.

ו'ע"כ נקי שטן כמו הנה אנכי יצאתי לשטן כלומר ל[מ]נגד לך כו', והטעם הוא ע"ד הפשוט לפי שבכל ר"ה עולה המקטרג למעלה ותובע דין ומשפט על כל העיונות וחטאים שנעשו בארץ כי אין צדיק בארץ כו', ובר"ה דוקא שומעין כל טענת הקטרוג, כמו עדי"מ במלכותא דארעא שאנו רואים בכללות ענין המלוכה שהוא מ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ דלכאורה המלך הוא למשא גדולה בעול [מסים] על העם כו', אך זהו אמיתית טובתם שבלא מלך ה"י איש את רעהו חיים בלעו כו' אבל מפני אימת המלך יוצל [ה]עשוק מיד עושקו והוא ע"י המשפט שישפוט המלך, וזהו הטעם שבמשפט דוקא יעמיד ארץ, אך [אי"א] שיבא הדבר אל המלך למשפט [כ"א] ע"י תובעים שיתבעו דין ומשפט על עושק וגוול ורוצח וכה"ג, וזהו עיקר אימה המוטלת על עושה עולה פן יתבע עליו אל המלך ויענש במשפט המלך ע"כ ירא מעשות עול כו', ואי"כ עיקר היראה מפני התובעים [דין] שנק' מקטרגי, ואם אין תובע דין ומקטרג אין משפט כלל וגם אם ידוע למלך באיזה דבר רע אם אין עליו תובע לא יעשה משפט כלל, ע"כ עיקר משפט המלך תלוי על התובע דין, וזהו יסוד המלוכה לשמוע לכל תובע דין ואם אין שומע לתובע אין זה מלך שבמשפט יעמיד ארץ אלא מחריב ארץ עד שאיש את רעהו חיים בלעו כידוע. אך הנה יש עת מיוחד שיבא כל תובע דין ומשפט מאת המלך והוא בשעה שנותנים כתר מל' בראשו ויושב על כסא מלוכה לשפוט את העם אז יבואו לפניו כל תובע דין כו' ולא בשאר העתים כמו בעת שעוסק בחכ' וצרכי עצמו וכ"כ וכה"ג שאין שעת משפט או כלל ובפרט באותו היום והשעה שמכתיבין אותו בכתר מל' על ראשו אז דוקא יבואו לפניו כל תביעת דין לשפוט את העם כנ"ל. וככה ממש יובן במלכותא דרקיע שהוא בחי' מל' דאצי' כמ"ש מלכותך מל' כ"ע שהוא בחי' שם אלקי ושם אד' כו' כידוע

ר"ה שהוא יום הדין: ראה ראש השנה ת. סע"א. טו. אי"כ.

ש"ה וע"כ: לפיטקא זו ראה תורת חיים כאן פ"ג ד.

הנה אנכי יצאתי לשטן: בלק כב. לב.

כי אין צדיק בארץ: קהלת ז. כ [בדילוג].

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט. ד.

איש את רעהו חיים בלעו: אבות פ"ג מ"ב.

מלכותך מל' כ"ע: תהלים קמה. יג.

מל' . . שם אלקי: ראה מאורי אור בערכו ספ"ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכט. ושי"ג. דברים ח"ג ע'

אכא. ח"ד ע' איתמו וע' איתקו.

מל' . . ושם אד': ראה זהר ויקרא י"א. א. (רע"א מהמנא) עקב ערב. ב. תקוני זהר ח"ע קכג. א. לקוטי

תורה אמר לב. ב.

דאדני' א' דיין אותיו' דינא דינא דמלכותא (דינא) כו' וכתוב ב' מלך במשפט יעמיד ארץ לשמוע לכל תביעת דין למעלה שנק' מקטרגי' למעלה ואם אין תובעים דין לא יש משפט [המלך] כלל, ע"כ יסוד המלוכה העליונה הוא על תובעים הדיו והן בני האלקים כוחות הדיו שתובעים דין ומשפט בכל ריה על כל העולם, וז"ש ויבואו בני האלקי' להתייצב כו', ובר"ה דוקא נשמעים כל טענת המקטרגי' כמ"ש השטן החנם ירא איוב כו' לפי שאז שעת הדיו לשמוע להיות שאז יושב ה' על כסא המלוכה לשפוט את כל העולם, והוא עפי' תביעת המקטרגי' דוקא ובלא תביעתם גם שלא נעלם העוין] והחטא דקמי' שמיא גלי' הכל כמ"ש לפניך נגלו כל תעלומי' וכמ"ש עיניך פקוחי' [על כל] כו' מ"מ לא נעשה משפט [בלא] תביעת דין כנ"ל במלכותא דארעא כמ"כ בר"ה דוקא לפי שאז זמן בחי' כתר מל' עדימ בשעה שמכתירין את המלך כו' שאזי יביאו לפניו] כל דין דוקא כנ"ל, וכמאמרז"ל אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם כו' והוא בחי' בנין המל' בבחי' כתר דוקא כידוע, אבל שלא בשעת ישיבת משפט אין להביא לפניו] שום תביעת דין כלל כי כולו רחמי' וחסדי', והוא בחי' שם הוי' שלמעלה מבחי' המשפט דשם אדני' דאשתמודע אדון על כול[א] כו', וזהו [בחי'] ויבואו [בני האלקים] להתייצב על שם הוי' להיות לו למנגד להיותו כולו רחמי' [וחסדים] כנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל דהלא גם שם הוי' אינו כולו רחמי' אלא כלול מחויג כידוע שהוא בחי' ז"א בחי' ת"ת כו' וא"כ מהו להתייצב על הוי' דמשמע דמפני שהוא כולו רחמי' היפוך הדיו ממש כו', כי כל מנגד אינו אלא כאשר הוא מנגד מן הקצה לקצה דוקא שאם יש בו בחי' התכללות מהיפוכו גם במקצת אינו נק' מנגד כי יוכלו להתחבר באיזה אופן שימצא בו [בחי'] התכללות [מ]שניהם כו'. אמנם הנה הגם שזה אמת דשם הוי' הזה הוא בבחי' ת"ת אך שרשו הוא בבחי' הכתר שנק' עתיקא כמ"ש בוהר היש הוי' בקרבינו אם אין בחי' הכתיר שנק' אין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו', והענין

דאדני' א' דיין: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אט. וש"כ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"ג.

דאדני' . . . אותיו' דינא דינא דמלכותא (דינא): ראה מאמרי אדה"א דברים שם. וש"כ.

התנן ירא איוב: איוב א, ט.

לפניך נגלו כל תעלומי': ברכת זכרונות (מוסף לרי"ה).

אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם: ראש השנה טו, סע"א. לד, ב.

דאשתמודע אדון על כול[א]: תקוני זהר בהקדמה יו, ריש ע"ב.

שריה אד: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פ"ה.

שם הוי' . . . ז"א: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבט, א.

שם הוי' . . . ת"ת: ראה זהר ויקרא יא, א. אגרת הקדש ס"ב (ע' 234). סידור שער המועדים ר"ה, ג.

היש הוי' בקרבינו אם אין בחי' הכתר: בשלח יו, ז. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבט, א ובקול ברמה שם.

שלה קנה, כ ובהר"ח הובא באור החמה שם. מקדש מלך ורמ"ז שם. מרי עץ חיים שער (יח) השבת פכ"ג.

הובא ברמ"ז שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שטא.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

הוא לפי שברית התיכון [מבריה] מן הקצה אל הקצה העליון שהוא בחי הכתר והיינו בחי' הדעת ובחי' התית שהן בבחי' קו האמצעי שעולה עד הכתר, ואיכ שם הוי' זה כמו שהוא בשרשו בבחי' הכתר הרי הוא כולו רחמי' וחסדים וכמ"ש בפרדס שאור הכתר [הוא] כולו רחמי' פשוטי' כו' בלי נטי' לדין כלל וכלל, ועיכ אמר ויבואו בני האלקי' להתייצב על הוי' בבחי' מנגד ממש בכל צד כו'. וזהו גיכ שרש ענין הכצקתה הבאה אלי עשו, פי' אלי זה לנגד ממש מן הקצה לקצה מטעם זה שאלי זה הוא בבחי' שם הוי' שבכתר מקור החכ' שנק' אלי ממש כי אוא"ס שורה בכתר כו' כמו ואביא אתכם אלי כו' וד"ל.

אך בענין הנ"ל י"ל בזה ב' דברים, הא' היאך ביכולת כח הדין שלמטה העולה מבחי' שם האלקים הנ"ל להתייצב למנגד כיכ לבחי' שם הוי' שבעתיקא שכולו רחמי' פשוטים ואיך הכצקתה הבאה אלי למנגד כו', והב' מ"ש בתחילה ארדה נא ואראה הכצקתה הבאה אלי עשו כו' ירידה זאת הרי קאי בבחי' שם הוי' שהזכיר תחילה כמ"ש ויאמר הוי' זעקת סדום כו' ושם הוי' זהו שאומר ארדה נא ואראה כו', וזה פלא גדול לכאורה דאיך אמר ענין ירידה כזאת בשם הוי' שלמעלה מבחי' משפט בשם אד' דהרי משמע שירד למטה לראות בשם משפט השכל אם עשו רע [כ]צקת מדהי' עליהם אם לא ומאחר שכולו רחמים איך יראה באופן זה שיחייב עליהם העונש, ואיך יש ספק אצלו שעשו רע אשר ירצה לירד לראות ולהוציא לאור את הספק שלו מאחר שכולו רחמי' כו'. ויש כאן ג' תמי', איך ירד [וי]שפיל את עצמו כיכ להביא א"ע לבחי' משפט ודין דשם אד' כו', והב' מאחר שכולו רחמי' איך יש לו אופן לראות [ב]בחי' הדין שעשו רע כניל, והג' ענין הספק שלו פן עשו רע אשר ירצה להוציא את הספק בירידתו למטה דוקא כו'.

אך כי יתורץ בהקדמת הקדמה א' כידוע, והוא כמ"ש באד"ר בענין פקח עיניך חסר שהוא בחי' עינא פקחא כו' עין א' לבד כו' כמ"ש הנה עין

שבריה התיכון (מבריה): עי"פ תרומה כו, בת.

הדעת . . . התית . . . קו האמצעי: ראה פרדס שער (ו) סדר עמידתו פ"א. עץ חיים שער א דרוש עגולים וישר ענף ב. הנסמך במאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב לע' תרטו הערה ד"ה: שהדעת וכמ"ש בפרדס . . . הכתר . . . רחמי' פשוטי': שער (ח) מהות והנהגה פ"ג: פכ"ה. עץ חיים שער (ג) א"א פ"א. תורה אור בראשית ה, ד. תורת חיים כאו (ק, רע"א).

ואביא אתכם אלי: יתרו יט, ד.

שורה אך הנה: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאו פ"א.

שורה אך בענין: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאו פ"ו ופ"ח.

באד"ר בענין פקח עיניך: דניאל ט, יח. ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ס"ע קכד. כתובים חיב ע' קצת. אור התורה דניאל כרך ג ריש ע' אישמו. בהעלותך ס"ע צצט. לקמן ס"ע ריא. תורת חיים כאו קי, ב. קג, א. קיח, א ואילך. וזה נשא שם קבט, ב. קל, א. קלו, א ובקבל ברמה שם.

הנה עין ה': תהלים לג, יח.

ה' דכא"א מאותן תרין עיינין אתהדרו לחד ובבחי' ז"א [זכר בן] ב' עינים כמ"ש עיניך פקוחות כו' עיני ה' משוטטות כו' וכה"ג רבות בכתובים. וגם להבין המשנה במ"ש כסימני' שבין תלמידי' של אברהם [אבינו] לתלמידי' של בלעם שתלמידיו של אברהם עין טובה ורוח נמוכה כו' ותלמידיו של בלעם עין רעה ורוח גבוה, מהו שהזכיר לשון עין א' בשניהם דלכאורה מי שיש לו טוב עין הרי ב' עיניו רואין לטוב ומי שעינו רעה רואה בב' עיניו לרעה כו'. והנה אמרו רז"ל [טוב עין הוא יבורך זה משה כו', ואמנם מה שבלעם בירך את ישראל לא ה' כו' עין טובה שהרי אמר ע"ז] [נסמ[ן]ת עינ[ו]ן] של בלעם, ולכאורה הרי בלעם לנגד משה בקדושה כמ"ש וידוע דעת עליון ששרש משה בבחי' דעת עליון דקדושה ושרש בלעם בעורף באחוריים דד"ע כו' וז"ש בעצמו נאום הגבר שתום העין שהוא בעין א' לרעה כו' וד"ל.

ולהבין כ"ז י"ל עיני א' הידוע בע"ח בבחי' הדעת שהוא כולל חו"ג, ורא"י מבחי' ד' מוחי' דד' פרשיות שבתפילין שפ' קדש והי' כי יביאך הן בחי' חויב שמע והא"ש הם חו"ג ומה שנחלק לד' מוחין היינו ע"י הדעת [דוקא] שהוא המחלק לד' מוחי' להיותו בחי' ממוצע שכולל חויב וכולל חו"ג. והענין הוא ע"ד שאמר[ו]ל] אין ב"ד שקול אלא שלשה דוקא כי השנים הן ב' דע[ן]ת הפוכות והשלישי הוא דעת המכריע ע"י בחי' הדעת שנק' דעת נוטה דהיינו שע"י הדעת יהי' נטי' המוחי' מן הקצה לקצה, כמו שאנו רואי' בחוש שע"י הדעת נוטה זה יוכל להיות דבר והיפוכו מן הקצה לקצה ממש, כמו שמצינו בדור המבול דבחי' וירא ה' כי רב[ה] רעת האדם כו' ויאמר

שריה ה' כא"א מאותן: ג' דכא"א וע"י. — ראה אד"ר שם קכט, ב.

עיניך פקוחות: ירמ"י לב, יט.

עיני ה' משוטטות: זכרי' ד, י [ישם: המה משוטטין]. דברי הימים-ב טז, ט [ישם: הרי עיניך]. מובא גם לקמן ע' רח וע' ריב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צו. ושי"ב במדבר ח"ב ריש ע' תתמב.

להבין המשנה . . . עין טובה: אבות פ"ה מ"ט.

טוב עין הוא יבורך זה משה: משלי כב, ט. ראה נדרים לה, א. לקמן ע' ריב.

[נסמית עיננו] של בלעם: נדה לא, א.

וידוע דעת עליון: בלק כד, טז.

ששרש משה בבחי' דעת עליון: ראה זהר פסודי רכ"א, א. תניא פמ"ב. לקוטי שיעות כרך ו ע' 244 ואילך.

ושי"ב לקמן ע' רט.

ושרש בלעם . . . דד"ע: ראה זהר בלק קצד, א. לקמן ע' רט. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמג. ושי"ב.

נאום הגבר שחזם העין: בלק שם כד, ג. טו [ישם: ונאום] — אכל כ"ה בנדה שם. תורת חיים כאן.

שריה ולהבין: לסיסקא זו ראה תורת חיים כאן פרקים ט"ו.

הדעת שהוא כולל חו"ג: נסמן לעיל ע' ד.

קדש והי' . . . חויב שמע והא"ש . . . חו"ג: ראה זהר [רע"א מוימנא] בא מג, כ. הנסמן במאמרי אדה"א

שבהערה הבאה.

הדעת . . . שכולל חו"ב: ראה תורת חיים כאן. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"רמא.

אין ב"ד שקול: סנהדרין ג, טע"ב.

וירא ה' . . . ויאמר אמתה: בראשית ו, ה. שם, ה [בדילוג השם].

אמחה כו' אח"כ אמר לא אוסיף [עוד] להכות את כל חי כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו כו', הרי ה' כאן בחי' נטית השכל והסברא מחוב לזכות דהיינו שטענה זאת עצמה[ה] אשר חייבה לדיון וחוב משום כי רבה רעת האדם כו' היא עצמה שנתהפכה להיות טענה וסברא לזכות ולהצלה והוא מ"ש כי יצר לב האדם רע כו', כי כל נטיית השכל לחוב ולזכות הכל תלוי בבחי' הדעת המטה את השכל כלפי חסד או כלפי דין וביכולת הדעת להטות ולהפוך את השכל מן הקצה לקצה דהיינו מן הקצה האחרון של הדיון והחוב לקצה האחרון של הזכות והצלה והכל בשכל וסברא א', וכמו שאנו רואים בשוחד שיעוות עיני חכמים ולהטות את השכל מחוב לזכות הנותן שוחד ולחייב את שכנגדו אע"פ שהוא זכאי עפ"י השכל כי אותו הטעם שהוא חוב לזה וזכות לזה הוא עצמו מתהפך ע"י הדעת המטה מן הקצה [לקצה להיות] להפוך זכות לחוב וחובה לזכאי, וכמו שאנו רואים בכל ביד [ש]זוה מחייב וזה מזכה[ה] והשלישי ביכולתו לעשות מחוב זכות ומזכות חוב דהיינו להפוך טעם המזכה לחוב וטעם המחייב לזכות והלכה כדברי המכריע, והריז ממש כמשל ענין הכרעת קו המשקלות שכאשר נוטה לצד הימין קו הימין מכרעת וכאשר נוטה לצד שמאל קו שמאל מכרעת כו' וד"ל. ושרש הדברים הנה לפי שבכל דבר יש לדון בו והיפוכו מן [הקצה לקצה] שהרי אם ירצה לדון איזה דבר לכף חוב יהי' חייב בתכלית החיוב עד שיחשב כרשע גמור ואם ירצה[ה] לדון [לכף זכות] יהי' זכאי בתכלית הזכות עד שיחשב לצדיק גמור, כי יש ביכולת הטי' לדון את הצדיק ורשע ולהרשיע את הצדיק והפוכו להצדיק גם את הרשע, וכיז תלוי במלמד זכות וחוב שנק' קטיגור וסניגור שהקטיגור ילמד הכל לחוב והסניגור מלמד הכל לזכות, כמו עדה שופטת לדיון ולחוב ועדה מצלת לזכות, שנמצא יש בשכל לדון מן [הקצה לקצה] דבר והיפוכו ממש כו' וד"ל.

וזהו ענין הנ"ל בבחי' הדעת [שהוא] המחלק לב' מוחי' חו"ב] להיות כלול חו"ג כו', ו[אין] הכוונה על בחי' התחלקות [המדות] חו"ג שזהו הנק' דעת המ[ת]פשט במדות, והוא ענין א[חר] שהוא התחלקות המדות ממש לאהוב ולשנא שהוא חסד [ו]דין כפ"מ, אבל כאן הכוונה על בחי' הת[ח]לקות המוחי' ולא על הת[ח]לקות המדות שהרי א' שהדעת מחלק לב' מוחי' חו"ג שהן ב' פרשיות דשמע והי' א"ש שב[ראש] בבחי' מוחי' ולא בבחי' מדות כידוע. והענין הוא מטעם הנ"ל שנטייית המוחי' לימין ולשמאל כמו לזכות ולחוב כו' תלוי בדעת המחלק[ם] כפי אופן הכרעת[ו] ונטיות[ו] לאיזה צד כו' עד שיתהפך השכל מן [הקצה לקצה] כו', ועכ"פ ע"י הדעת דוקא נעשה בחי'

לא אוסיף . . . כי יצר לב האדם: נח ה', כא [ושם: ולא. בהיפך הסדר. וכיה לעיל ע' קצ].
והלכה כדברי המכריע: ברית מנ, ב.
שריה והוה: לסיסקא זו ראה תורת חיים כאן סי"ח"ט.

ב' מוחין דחויג דהיינו שכל הנוטה רק כלפי חסד כמו להצדיק גם את הרשע ושכל הנוטה רק כלפי דין לדון לכף חוב בלבד להרשיע גם את הצדיק שהוא ענין ב' הקצות האחרונות שכל[ו]ללי חויג בדעת והוא המחזיק כשיעור ומדה הנק' מכריע כו' ודיל.

אך הנה עדיין יש להבין היא גופא למה ומאיזה סיבה יתהפך השכל מן [הקצה לקצה] ע"י הדעת כו' מאחר שביכולת הדעת להטות [לב'] הקצות בשוה מאיזה סיב[ה] [לפעמי' [יטה] לכף חוב ולפעמי' יטה וידין [לכף זכות] מי הוא המעורר אותו באופן נטי' הללו אם כולו לקצה הא' או במקצת לזה ומקצת לזה שנק' הכרעה כו'. אמנם הנה ידוע שיש ב' מיני דעת, דעת עליון ודעת תחתון, בחי' דעת תחתון הוא המטה את השכל לב' מוחי' [דחויג] כניל, ושרשו הוא בבחי' ד"ע שלמעלה מחויב כידוע דג' חללי גלגלתא בחי' חביד, בחי' הדעת הזה ממוצע מחויב וכולל חויג לחלק לד' מוחין ומתחלקי לליב חדרי' ושכיליין וכמ"ש ובדעת חדרי' ימלאו' שהוא בחי' ד"ת, אבל בחי' ד"ע הוא למעלה מן המוחי' שבראש שנק' חביד, כידוע דחויג דא"א הוא למעלה מחויב דאצי' והוא בחי' ח"ס כו', ובחי' הדעת דא"א נק' דעת עליון כי כל עליון הרי הוא בבחי' הכתר כידוע בפ"י אל עליון כו', ומשם נמשך שרש ומקור להטי' המוחי' דחויב ע"י דעת תחתון כניל, וכמ"ש כי אל דע[ו]ת[ו]ת הוי' ד"ע וד"ת כו', וענין ד"ע דא"א היינו הטי' בבחי' הרצון שנק' כתר, דשם ג"כ יש בחי' התחלקות חויג חסד שברצון וגבו' שברצון והטי' של בחי' המוחי' דא"א שהוא בחי' החכ' המקור למדות שברצון הוא ע"י בחי' הדיע' זה שמטה בחי' הטעם לרצון של זכות להיות מתהפך לרצון של חוב כו', ע"ד הגי'ל בבחי' ד"ת שמטה המוחי' דחויב הגלוי', אך קודם שמטה ד"ע זה מרצון לרצון הוא עדיין בבחי' רצון א' פשוט בלבד למעלה מבחי' התחלקות לימין ושמאל [ברצון] ואז ב' הקצות דחויג שברצון כוללים כא' ממש ושקולי' בשוה ממש, כמו עד"מ לכף המאזני' בטרם שיטה ויכריע לצד א' אלא עומד ביושר [ו]השוואה א' לב' הצדדי' כו', וממילא אין בחי' הטי' כלל וכלל בב' דיעות הפוכי' דחויג שכל[ו]ללי' בדעת הגי'ל אלא שקולי' בשוה ממש, כמו דוגמת ב"ד שקול כאשר אין להכריע ביניהם כלל וכלל כי כפי דברי טעם של המזכה יתחייב עפ"י השכל להיות זכאי וכפי דברי טעם של המחייב יתחייב עפ"י השכל להיות חייב, ואע"פ שכבר נתחלקו לב' קצות רחוקים בתכלית הקצה או כולו זכאי או כולו חייב מ"מ מאחר שא"א להכריע ביניהם הרי שקול מפני שכמו שמחייב השכל לזכות כך ממש מחייב

שורה אד': למיסקא זו ראה תורת חיים כאן פי"כ"ג.

ד"ג חללי גלגלתא: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קמ', א. ואחתנו רטב, א. ובדעת חדרי' ימלאו' [ג]: ימלאו': ראה גם לעיל ע' ג. ושיג.

הכתר . . אל עליון: ראה פרי עץ חיים שער (ט) העמידה פי"ד.

כי אל דעושת הוי': שמואליא ב', ג. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' רטב. ושיג' דברים ח"ד ע' אישטו.

לחוב ואין כאן הכרעה כלל אם כן הרי זה כמו שלא הי' התחלקות הדיעות כלל כי מאחר שאין לדון למעשה כלל [בדבר זה מחמת שבהדבר שקול הרי נשאר הדבר כמו שלא בא במשפט כלל מפני שבהכרח י שאר הדבר כמו שהי' תחילה בלי התחלקות דעות, והי' [ז] עדימ ה[ג]ל בעמידת כף המאזניי בשוה שאין הפרש בזה בין שיש משא בכ' הכפות בשוה ממש שמפני זה הן שקוליי או כשאין בהם משא כלל שעומדים [שקוליי ממילא] מחמת [לשון המאזניי] שעומד בשוה כגיל ודיל.

והנמשל מכיז יובן למעלה בבחי' דיע ודית' דהא כהא [תליא], דכאשר בחי' דיע מכריע היינו שטטה את הרצון לזכות (עי'פ איזה שכל נעלם שממנו מתהוה שכל גלוי כו') א[ן] ממילא מטה דית [ל]שכל גלוי להטות כלפי חסד לימין יותר מלשמאל לדין [ולחוב], ואם דיע מטה את הרצון לדין וחוב לכף השמאל אז ממילא יש הטי' בדית' לדין לחוב כו', והוא [עיקר הסיבה] להתהפכות השכל הגלוי מן [הקצה לקצה] דלפעמי' מטה כולו לדין לכיז ולפעמי' מטה כלפי חוב ולפעמי' במקצת מזה ומקצת מזה [הנק'] [הכרעה], והוא הנק' בזהר [מתקליא], [כי תקלא] הוא כאשר [כ]בר הכרעת הכף מאזניי' לאיזה צד, אבל מתקליא לשון מפעיל ההכרעה שהוא כמו ל' המאזניי' שהוא עושה את ההכרעה כו' הרי הוא בבחי' דיע כו', ואמנם הנה כאשר הדבר שקול בלי הכרעה כלל שזהו כמו שלא הי' הדבר בא במשכל כלל כגיל הנה למעלה זהו בבחי' דיע כמו שהוא כולל חויג בלי הכרעה כלל דהיינו מה שיש בכח דיע להטות את הרצון או כולו לחסד בתכלית קצוה או כולו לדין בתכלית קצוה זהו הנק' כולל חויג שרצון [ו]אין הפרש בזה בין כמו שהוא טרם שיתפשט לב' קצוות הללו לאחי'כ כי הרי גם אחר שיתפשט לב' קצוות דחויג הרי אין מכריע ביניהם ונמצא שקוליי בלי נטי' לזה יותר מלזה כמו שהן כלוליי' בכח דיע זה שהם שקוליי' שם בשוה רק שזה בהעלם ובכח זה בא בגילוי כו', וממילא יובן גי'כ בבחי' דית' שכאשר החויג המתפשטין ממנו לימין ולשמאל לזכות ולחוב הן שקוליי' שנק' בי'ד שקול ה"ז כמו שבבחי' דעת זה עצמו כמו שהוא כולל חויג [ל]שניהם [ב]שיקול שוה כו' ודיל.

ולפ"ז יל בין בדיע ובין בדית' כשהדבר שקול שאין הפרש בין קודם ההתחלקות לאחי'כ, מאין יבוא סיבת ההכרעה לאיזה צד אם במקצת

ש"ה והנמשל: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פכ"ד:כ"ה.

לדין ולחוב: בבתי' זה: לדין וזכות. ואוציל: לדון לזכות.

לדין לכיז: אוציל: לדון לכף זכות.

הנק' בזהר (מתקליא) . . תקלא: ראה זהר (ספרא דצניעותא) תרומה קע', ב. וירא פט', ב. ראה גם ספר

המאמרים תפיסה ח"א ע' ג.

שויה הכף — ל: לשון.

שויה ולפי': לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פכ"ד:כ"ט.

או [כ]כולו מאחר ששניהם שקולי' בשוה ממש בין בהעלם בד"ע בין בגילוי בד"ת כו', אלא בהכרח לומר שיש מעלה ומדריגה גבוהה ברצון שלמעלה מבחי' משקל זה דרצון לימין ושמאל, והוא בחי' רצון הפשוט שבלתי מורכב בטעם לרצון כלל הנק' כתר שבכתר ובווהר נק' רדכ"ר כידוע, כי רצון מורכב בטעם בהכרח בא בהתחלקות אך גם כשהו שקולי' בכח ובגילוי רב בהכרח שיבא ויעלה לבחי' רצון פשוט זה שלמעלה מבחי' ימין ושמאל [לגמרי' כו' ששם שוה ימין ושמאל כו' ע"כ משם דוקא יבא בחי' ההכרעה לאיזה צד אעפ"י ששקולי' בעצם כדרך כל המכריע שגבוה בהכרח מבי' דיעות ואין לומר אין בו יכולת כלל להכריע כו' וד"ל. וזה שא' באד"ר דלית שמאלא בהא[י] עתיק[א] כו', דקדק לומר דלית שמאלא כלל אלא כולו ימין כו' דהיינו מפני שהוא למעלה מבחי' התחלקות דחו"ג[ג] גם להיות שקולי' כניל, כי בחי' ד"ע דאי' גם בטרם שיתפשט להתחלקות דחו"ג כולל הוא לחו"ג[ג] ע"כפ כי יש בו בכח מימין ושמאל כו', משא"כ [בהאי עתיקא] דלית בו שמאלא כלל להיות בו בחי' רצון ותענוג הפשוט שלמעלה מבחי' התחלקות הרצון עדיין לימין ולשמאל כניל וד"ל. אך עדיין יש להבין למה אמרו לית שמאלא דוקא דהיינו שכולו רחמי' וחסדי' דימין דוקא, מאחר שהוא למעלה מבחי' התחלקות דימין ושמאל לגמרי כי הוא בחי' רצון פשוט כניל איכ' מהו ההפרש בין ימין ושמאל וכמו דלית שמאל[א] כך אין ימינא.

ו[הנהגה] להבין זה י"ל עוד בתוס' ביאור בענין הנ"ל שהוא בשרש ענין הטי' [הרצון והשכל לזכות ולחוב עפ"י ד"ע וד"ת כו', שבודאי גם הטי' הרצון לאיזה צד יש לו סיבה ידוע מאחר שאנו רואים שנויי' גדולי' בא[נ]פן הטי' הרצון לפעמי' לחוב ולפעמי' לזכות כו' כמו השוחד שיעור עיני חכמי' להפוך מזכות לחוב ומחוב לזכות כניל באריכות. אך הענין הוא כידוע שיש ב' מיני עין הא' עין טובה והב' עין רעה וכלולי' המה בבי' עיני' ימי' ושמאלא כו'. וביאור הענין הנה אנו רואי' בחוש בסיבת התהפכות השכל של דין הכל לזכות וזהו מפני שראיית השכל רואה הכל לטוב, כמו שידוע שאין אדם רואה חוב לעצמו רק הכל לזכות כי גם אם יעשה דבר רע ועוולה כיותר לא יראה בעין שכלו שהוא עול[ו] רע כלל כי מפני שאהב עצמו ביותר אינו רואה בשכלו כלל שהוא עול ונדמה לו שהוא יושר ואמת היפך העול וע"כ

ובוהר נק' רדכ"ר: ראה (אדרא רבא) נשא קבט, א.
 שו"ה מורכב - בטעם בהכרח בא... אך... ר"ה: ג: בא בהכרח... ליתא... כניל.
 ואין לומר: ג: ואיל - ואם לא.
 שא' באד"ר דלית שמאלא... כולו ימין: ראה זר שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתעא. ושיג.
 שו"ה כניל - בודל: ב: כיו כולל, ג: כלל כולל.
 שו"ה ונהנה: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פ"ל ל"ג.
 השוחד שיעור עיני חכמי': שופטים טז, יט. לעיל ע' קצ.
 ב' מיני עין: ראה גם לעיל ע' קצא. ושיג.
 שאין אדם רואה חוב לעצמו: שבת קיט, א.

ידין שכלו בכל מיני סברא לדבר אמת וי[ש]ר, ולהיפוך על מי שהוא שונא ר[ו]א[ה] בשכלו הכל לחוב וגם שיעשה דבר טוב וחסד גדול אינו רואה הדבר לטוב רק לרע, ע"כ כל היפוך השכל מטוב לרע ומרע לטוב תלוי בראי והסתכלות על א[נ]תה הדבר באיזה אופן הוא מסתכל ורואה עליו כו'. ואין הכוונה בבחי' הסתכלות וראי' גשמי אלא ראי' שכלי, אך לא ראי' שכלי ממש כי איך השכל עצמו מתהפך עפ"י ראיית השכל, דלכאורה איז מובן מאחר דמה שרואה בשכלו הדבר לטוב [הוא רק ע"פ] הטיי' שכל בלבד איכ כאשר יתהפך השכל מטוב לרע הרי אז יראה בראי' השכל להיפוך, איכ הראי' עם השכל א' הוא, ולפ"ז הראי' של השכל למטה מן השכל עצמו ולא שהשכל תלוי בראי' והסתכלות כנ"ל, וכמו איזהו חכם הרואה כו' הרי ראי' זאת נוספת על עצם החכ' שבחכמתו הוא רואה את הנולד כו', ולזה הטעם נק' החכמי עיני העדה ע"ש בחי' הראי' שרואי' בחכמתם כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת, דודאי השכל הוא שרואה והוא מאיר אורו בעין ממש ונק' עיני חכמי' כמו מאיר עיני חכמי' וכן עיני העדה וכה"ג ונק' ראיית השכל שלמטה מן השכל, והוא ש[ניש] ב' עיני' שהן בבחי' נו"ה דחכ' בלבד כידוע, ועיז אמרו איזהו חכם הרואה את הנולד, אבל חכם שאין לו עין השכל לראות את הנולד אינו חכם בעצם כלל, כי שרש החכ' הוא בבחי' ראי', כי יש ראי' שלמעלה מן השכל עצמו דהיינו שהטיית השכל לראות כך תלוי בבחי' ראי' והסתכלות שלמעלה מן הראי' [ה]שכל ע"כ ממילא יטה את השכל שיראה גם הוא כד', כמו השוחד שיעור עיני חכמי' לראות בעין שכל[ם] בהיפוך מרע לטוב ומטוב לרע וכמו העיור שהולך ב[דרך] עקלתון כו' כך יתעסק הראי' של השכל לראות על טוב רע ועל רע טוב, והוא מצד הש[וחד] שקיבל שהטה את רצון נפשו לצד הא', וכמו האדם שאוהב את עצמו שאין רואה חוב לעצמו כלל וכך אינו רואה עליו רע וחוב כלל רק זכות והצלה ע"כ יבא בו ממילא ראי' השכל הכל לזכות למצא טעמי' וסברות הרבה לזכות ולראות בעין השכל רק לזכות, וכמו [ב]עובדא דרי' כשה[ב]יאו לו כלכלה [של] פית[ות] א' אי בעי טעין הכי כו', וז"ש שהשוחד יעור עיני חכמי' עין שכלם לראות להיפוך האמת של השכל מפני בחי' ראי' וה[בט]ה שלמעלה מן השכל, והוא הנק' עין טובה או עין רעה, כמו על האוהב כב[ו]ן וכיצא אינו רואה עליו רק בעין טובה כידוע, והענין הוא כי מפני אהבת בנו כל מה שיראה עליו הוא הכל לטוב גם שיעשה דבר רע ביותר [נראה] לו

שרה ממש — אד: אציל: אין.

איזהו חכם הרואה: תמיד לב, א.

נק' החכמי' עיני העדה: רעה שלח טו, כד. ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' חשמ.

מאיר עיני חכמי': ערובין יג, ב.

ב' עיני' . . . נו"ה דחכ': בתורת חיים כאו (קיד, ג): כמש' בעיח — בהערה דלעיל ד"ה: נק'.

[ב]עובדא דרי' . . . אי בעי טעין הכי: כתובות קה, ב.

ש הוא רק טוב ואין בו רע כלל, ולאחר שאינו אביו נראה [הדבר] לרע ממש אך האב אינו רואה רק לטוב, כמו לא הביט און ביעקב כו', וזהו הנק' עין טובה [בלי] ער זעט דיא זאך ניט מער אַז לטובה און זעט דאָש ניט אַז לרעה [כלל], ואז ממילא גם כשיפקח עליו בעין השכל לא [יראה] גם הוא רק [לטוב] ולזכות ע"פ זכות השכל כו', ולהיפוך על מי שהוא שונא אינו רואה עליו רק בעין רע דהיינו מיד בהשקפה ראשונה טרם שיפקח בעין השכל לא יראה עליו רק רע מפני גודל השנאה כידוע, וגם שיעשה דבר טוב ביותר הנראה לכל מ"מ הוא אינו רואה את הטוב כלל וכלל ונדמה לו שלא עשה רק רע ואין בו טוב כלל וכלל, וזהו הנק' עין רעה שרואה הכל לרעה ולא לטובה כלל [בלי] ער זעט אַז ער קוקט אַז די זאך מער ניט רק לרע און זעט און קוקט גאָר ניט לטוב כו' ודל', [ואז ממילא יפקח עליו גם בעין השכל לצדד רק לחוב בכל מיני סברות, וכמו חכמי' המה להרע ולהיטיב לא ידעו כו' ודל'].

ונמצא בחי' עין טובה ועין רעה ה[נ]ל תלוי ברצון הנפש כמו לאוהב ושונא וכה"ג כ[נ]ל והן המכריחי' לראות השכל לטוב או לרע, והן ב' עיני' ימין ושמאל שהוא הטיי' וראיית השכל כלפי חסד בימין וכלפי דין בשמאל, ולפי' עין ימין שרשה בעין טובה ש[כ]ולו חסד וטוב כניל ועין שמאל הוא לדין ששרשו בעין רעה, ואי"כ הרי יפלא מאחר שזה תכלית החסד והטוב בלי תערובות דין וחוב [כלל וכלל] כניל וזהו תכלית הדין והחוב בלי תערובות ונטי' לצד בחי' החסד וטוב כלל וכלל כניל בענין עין טובה ועין רעה, לפי' היאך יראה החכם בב' עיניו כמיש והחכם עיניו בראשו וכן ענין עיני חכמי' ב' עינים מאחר שהן ב' הפכי' מן הקצה לקצה והרי הראי' והבטה דב' עינים באין כא' וכלולי' כא' ממש כידוע. אך הענין הוא דיש הפרש בזה, דבכחי' עין טובה ועין רעה קודם שיבא לבחי' ראיית השכל שנק' [נוזיה דחכ'] כניל אין בהם התכללות כלל וכלל שבעין טובה אין בו הבטה [כלל] לרע ובעין רעה אין בו הבטה [כלל] לטוב ואמנם הן שקולי', והיינו כניל בבחי' [הטיית] רצון ע"פ בחי' ד"ע שמטה את הרצון לתכלית החסד וזהו מסיבת עין טובה הנ"ל דמחמתו אין [לן] רצון רק לטוב כו', וגם מטה הרצון לתכלית הדין והוא בא מסיבת עין רעה כו', ויש שנוי' גדולי' באופני הטיי' הרצון ע"פ ד"ע כו', ועיקר הכוונה הוא עין טובה ועין רעה כו'.

לא הביט און ביעקב: בלק כג, כא.
 שריה השכל — מפני . . רע: ג; ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: רע . . רע.
 חכמי' המה להרע ולהיטיב לא ידעו: ירמ"ד, כב.
 שריה נמצא: לסיסקא זו ראה תורת חיים כאן מליד-ליה.
 והחכם עיניו בראשו: קהלת ב, יד [שם: החכם — וכיה כסוף סיסקא הבאה. אבל ב ג שם: והחכם].
 שריה הרצון — הכוונה: ג; הסיבה.

והנה מבואר למעלה ששקולי' הן ב[כח וב]גילוי הה[ת]פשטות לימין ושמאל כניל באריכות, והוא מפני שרש סיבתם בעין טובה ועין רעה ששקולי' מן הקצה לקצה בבחי' ב' קצות רחוקות בשוה ממילא גם בדי' המחלק ראיית השכל לזכות ולחוב הן שקולי' כניל והן בבחי' [ב] עיני דחכמה שעין ימין מפקח לטוב ועין שמאל מפקח לרע דהיינו מה שבכל דבר משפט [יש] לדון בו דבר להיטובו [מן הקצה לקצה] כניל באריכות (בל"א מי קען אן זען אין [איטליחע] זאך גאָר לטוב או גאָר לרע, ובלשון העולם וויא מיא וויל איין רצון אזי זעט מען דאָש אן דהיינו עש זעט ועך ממילא אן ער זעט גאָר אַנדערש ניט אן כניל), [אך] הנה לפי' לא הי' כל שופט ודיין רואה כל דבר משפט [רק] בא' מן הקצות הרחוקים או כולו לחוב או כולו לזכות, והרי ידוע שעיקר המשפט הוא לפקח בב' הקצות דחסד ודין לראות לטוב ולרע בשוה שהוא בב' עינים כמו אין לדיין אלא מה שעניו ראות פי' אשר עניו ראות לב' הקצות הניל בשוה ואחר שרואה בב' עיני' דוקא לב' הקצות בשוה אזי יפסוק הדין דוקא אבל בעין א' אם לטוב או להיפוך אין זה דין ומשפט כלל וכלל, וזש אין בי'ד שקול אלא צריך להיות עדה שופטת לחוב לגמרי ועדה מצלת לזכות לגמרי, ואח"כ יביאו דיעה השלישית ויכריע ביניהם דהיינו שיהי' חיבור ושיחוף והתכללות ממוצעת בין ב' הדעות לגמרי והראי' שכלי' הללו שמביט בב' עיניו לטוב ולרע כו', והי' כמשל כף מאזני' ה[נ]י' ל כאשר עומד בשוה אז ב' הכפות שקולי' כו', והי' כמו שלא הי' הדבר בא במשפט השכל כלל כניל, ולמעלה ה[יינו] שאין הפרש בין קודם ההתחלקות לימין ושמאל [ל]אח"כ רק שזה בכח וזה בפועל ובגילוי כניל באריכות, אבל כמו ההכרעה דכף מאזני' לצד אחד בהכרח יבא מכח עליון הגבוה מב' הקצות דימין ושמאל ואם לאו אין ביכולת להכריע כלל מאחר שבעצם שקולי' הם כניל. והענין הוא כניל דיש ב' מיני רצון, הא' רצון מורכב בהט' לכאן ולכאן בב' הפכי' דחוי'ג שברצון עפי' דיע המטה שכל הנעלם שברצון לזכות או לחוב כו', והב' רצון הפשוט שלמעלה עדיין מבחי' הטי' לגמרי לא לחסד ולא לדין שנק' ימין ושמאל כו', משם דוקא יוכל לבא בחי' הכרעה למטה [ב]ב' הקצות דחוי'ג שברצון ושכל עי'פ בחי' דיע ודי' כו' כניל, וזהו ענין המשפט דעיני' הדיין שבא לבחי' הכוונה ממוצעת מתכללת מב' הפכי' דחוי'ג שברצון ושכל שהן שרש דב' עיניו הניל אשר ברצון ושכל כו', וזהו שנעשה [מ]הבטה דב' עיני' ראי' והבטה א' כלול' משניה' יחד, וזהו החכם עיני' בראשו כו' עיניו דוקא שכלולי' כא' ממש אע"פ שמחולק לב' קצות רחוקי' כו' מטעם הניל ודיל.

שרה והנה: למיטבא זו ראה תורת חיים כאן פלירליה.

אין לדיין אלא מה שעיניו ראות: כבא בתרא קלא, רע"א. סנהדרין ו, סע"ב.

אין בי'ד שקול . . . עדה שופטת . . . ועדה מצלת: סנהדרין ג, סע"ב. משנה שם ב, א.

שרה כו' — הכוונה ג: הכרעה.

והנמשל מכל זה יובן למעלה בבחי' אדם העליון שעל הכסא כו' כמיש עיני ה' משוטטות כנ"ל וכן וירא ה' כו', הנה בבחי' ראי' זאת כלול מב' הפכי' וקצות רחוקי' לימי' ושמאל חו"ג כמובן מכל הנ"ל, וכן עיניך פקוחות כנ"ל, וגם מה שכתוב דע מה למעלה ממך עין רואה כו' יש בו ב' הפכי' אם לטוב או לב[י]ש, והן ב' מיני מלאכי' [שמשיגיח] א' משגיח על אדם רק בעין טוב, והב' רק להיפוך כמיש כי מלאכיו יצוה לך כו' ואמר בע"ח דב' מלאכי' [הולכים עם] האדם זה מכריז כו', וראי' ממה שמצינו בדור ה[מ]כול דכתיב וירא ה' כי רבה כו' ראי' לכף חוב ואחיכ' א' לא אוסיף עוד להכות כי יצר לב כו' ה"ז ראי' לטוב כנ"ל בהתהפכות ראי' השכל ורצון מרע לטוב כו', ושרש ב' הפכי' הללו כי הוא בבחי' חו"ג שברצון העליון כמו לא הביט און ביעקב כלל משום שרוצה [ה'] בעמו [כ]אהבת האב לבנו וכמו שאין אדם רואה על עצמו רק לטוב ולהיפוך [ו]את עשו שנאתי כו', וכ"ז תלוי בבחי' דיע' ודיח' כנ"ל באריכות. ויש הנחש להאשה על ענין עה"ח טויר כי יודע אלקי' כו' ויפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טויר, כי הנה בשרש [בחי'] עה"ח טויר שהוא למטה מהחזה כו' דהיינו בבחי' ד"ת שמתפשט במד[ו]ת[ו]ת שלבב בבחי' התחלקות המדות שמה מסתעף טויר כו', ושרשו בבחי' ד"ע שברצון המורכב [בחי' כו'] כנ"ל, והנה עה"ח הוא למעלה מעה"ד שאין שם הסתעפות [ו]התחלקות המדות לימין ושמאל שנק' טויר ע"כ נק' עה"ח ואין [מ]שם יניקה למות כלל כמיש את החי' ואת הטוב והמות והרע דהא תלי' דמן הרע נמשך המות וטוב ימשיך רק חיים, ונמצא עה"ח רק בבחי' הטוב, אבל הנחש שרשו בעץ הדעת א' להאשה יודע אלקי' כי ביום אכל[כם] עה"ח ויפקחו עיניכם ב' עינין לטוב ולב[י]ש בבחי' התכללות דטויר כנ"ל בענין עיני העדה כו', וזהו ונפקחו לשון התחכמות יתירה כמו חמרא וריחא פקחי' והוא ענין פתיחת אור העיינין לראות בהפקחה כמו לשון מפקחין עליו את הגל וכן פקוח נפש כו' וכה"ג, שכ"ז ענין ושרש ההשגחה דעיני[א] כמו שנפקחו ממקור חוצבם בחכ' כנ"ל לראות טויר, [וזהו] יודעי טויר בבחי' התחלקי' [קויון] דרצון וחכ' כנ"ל וד"ל.

שריה והנמשל: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן מלי"ט.מ.

עיני ה' משוטטות . . וירא ה': נסמן לעיל ע' ר. ראה בסמך הערה ד"ה וירא.

עיניך פקוחות . . דע מה למעלה ממך: ירמי' לב, יט. אבות פ"ב מ"א.

כי מלאכיו . . ואמר בע"ח: תהלים צ"א, יא. ראה שבת ק"ט, ב ובמהרש"א שם. תענית א, א ובמהרש"א

שם. וראה גם עץ חיים שער (ג) קיצור אבי"ע פ"ד.

וירא ה' . . לא אוסיף . . כי יצר לב: נסמן לעיל ע' וירא.

לא הביט און ביעקב . . שרוצה (ה') בעמו: בלק כג, כא. ע"ד תהלים קמ"ט, ד.

(ואת עשו שנאתי: מלאכי א, ג.

כי יודע אלקי' . . ויפקחו [ג]: ונפקחו עיניכם: בראשית ג, ה.

עה"ח טויר . . עה"ח: ראה לעיל ע' צה ואילך.

את החי' ואת הטוב והמות והרע: נצבים ל, טו [שם: ואת המות ואת הרע].

חמרא וריחא פקחי': ראה יומא ע"ו, ב. תניא פ"ו ובמהדורא קמא שם ע' נ"א.

מפקחין עליו את הגל: יומא מג, א (במשנה).

ואחר כ"ו י"ל בתירוץ הקושי' דלעיל במאמר דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' למה א' שמאלא דוקא מאח[ר] שהוא למעלה מבחי' התחלקות [קווין] לגמרי כו'. אך הענין הוא כמבואר מתוך כל הנ"ל שיש ב' מדרגות ברצון, הא' רצון הבא להתחלקות עפ"י חכ', וכנ"ל בענין הטי' הרצון [ל]חויג' בבחי' עין טובה ועין רעה כו', אבל בחי' רה"פ הוא למעלה מבחי' התחלקות חויג' כו' ומשם יבא בחי' [ההכרעה גם בהתחלקות קוין כו']. והוא ענין לאגברא ימינא על שמאלא כמ"ש ימין ה' רוממה כו' ימינך ה' נאדרי בכח כו' וכהיג' הוא כאש[ר] כח השמאל נכלל בימין עדימ' כף הימין [שמכרעת] שנכלל בה כף השמאל, וזהו הכח שיגבר הימין על השמאל אי"א להיות מצד בחי' התחלקות דימי' ושמאל מאחר ששקולי' הם ממש בשוה אלא כמ"ש כי גבר עלינו חסדו שע[צמ]ות אוא"ס שבפנימי' רה"פ הוא הגובר על שני [הקווין] להיות הימי' גובר על שמאל או להיפוך, וכמו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך כו'. וכמו שמצינו במ"ש ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך הקללה לברכה ולכאור' ד"ו פלא גדול מה רבותא שלא שמע אל בלעם לקללם והלא בלעם ה"י מבחי' הקליפה וסי"א ומה תופס מקום כו', אך שרש בלעם הוא באחורי' ועורף דבחי' [ד]ע וכמ"ש ע"ע יודע ד[ע] שמשם הוא בחי' התחלקות חויג' ימין ושמאל כנ"ל ובד"ת מזה מסתעף טו"ר והנה שרש בלעם ה"י בעה"ז מבחי' הרע בלבד ע"כ כל קללותיו ה"י מתקיימי' וכמ"ש אשר תאור יואר (אבל בברכה א' את אשר [תברך] מבורך [כבר] כו') כי כל [י"א] ארורי' דקליפה שרשם הראשון הוא בלעם כמ"ש כזוהר שהוא מלך הא' דאדום בלע בן בעור בחי' דעת דקליפה (וכמ"ש בפי' הפ' ולא יראו כבלע את הקודש כו') ושם עירו דנהבי"א דין הב' כו', ולעומתו ממש בקדושה ה"י יכול להיות בחי' [משה] שהוא בחי' פנימי ד"ע, ע"כ נא' במשה כי טוב כו' שה"י רק טוב ולא רע כלל ובלעם רק רע ולא טוב כלל כו', ונמצא מאחר שמקור הברכות והטוב ומקור הקללות והרע תלוי' בבחי' ד[ע] המחלק לב' קצות [ש]שקולי' הן בשוה ה"י יכול להיות

שו"ה ואחר: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פמ"א-מ"ג.

דלית שמאלא בהאי עתיקא: ראה לעיל ע' רד. וש"ג.

לאגברא ימינא על שמאלא: בתורת חיים כאן בשם הזוהר. ראה שם ר"פ קרח.

ימין ה' רוממה . . ימינך ה' נאדרי בכח: תהלים קיח, טז. בשלח טו, ו.

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קי"ב.

יהי רצון מלפניך: ברכות ז, א. ראה תפלת השחר (רבונו של עולם).

ולא אבה: תנא כג, ו [בדילוג]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמב ואילך.

שרש בלעם . . (ד"ע) . . יודע דינש: נסמן לעיל ע' ר.

אשר תאור יואר . . את אשר [תברך]: בלק כב, ו [ושם: אשר. ובתורת חיים כאן: ואת אשר].

בלעם . . בלע בן בעור . . ולא יראו כבלע: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב שם ע' תרמג. וש"ג.

בלע . . דעת: עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"ד. מבוא שערים ש"ב ח"ב פ"ח.

ושם עירו דנהבי"א דין הב' [ג]: הב הב; וישלח לו, לב. זוהר (אדרא רבא) קלוי' סע"א.

(משה) . . ד"ע . . כי טוב: נסמן לעיל ע' ר וע' קלט.

שישמע אל בלעם לקללם כי [בלעם] שרש[ן] בכחי' עין רעה הנ"ל שאינו רואה רק רע ולא טוב כלל ושרש יש לו ברצה"ע כני"ל, אך לא אבה לשמוע פ"י אביה הוא הרצון שלא היטה את הרצון לשמוע מצד כח הדין [שמש] שרש הקללה דבלעם, ולכאורה מפני איזה טעם לא הטה את הרצון לכף חוב ולא עוד אלא שהיפך את הקללה לברכה שנכלל כח הדין שבשמאל בכה החסד שבימין שזוהו בכחי' ההכרעה הנ"ל לאגברא ימינא על שמאלא כני"ל, אך הענין דזה הכח בא מעצמות אא"ס שלפני התחלקות דימין ושמאל [שמש] ויכל להיות תגבורת הימ"י על השמאל כני"ל, למען דעת צדק[ו]ת ה', צדקה זאת היא בחי' חסד לפני' משורת הדין למעלה מגדר המוגדר של החסד [הבא ב]משקל קו[ו]ין כו', וזהו הרבותא דלא אבה ה' לשמוע כו', וזהו שא' בלעם מה אקוב לא קבה אל כו' שנהפך כולו לימין ע"כ לא הביט און ביעקב כלל כי כולו בחי' עין טובה שאינו רואה רע כלל וכלל, ע"כ נהפך קללת בלעם לברכה וברך גם הוא את ישראל מפני שנכלל בקו הימ"י כני"ל, וז"ש ברך לקחתי, וכמוכן דכל הברכות דבלעם בע"כ וכמ"ש וישם דבר ה' בפיו כו' וכידוע ודיל.

אך עדיין י"ל היא גופא קשי' למה בכח בחי' ההכרעה לאגברא ימינא על שמאלא על הרוב ולא להיפוך מאחר ששקולי' הן, וראי' מן הברכות והקללות שנחלקי לבי' חזאין על הר גריזי' ועל הר עיבל כמ"ש ראה נתתי לפניך את הברכה ואת הקללה כו' שהן תלוי' בטו"מ וע"כ כמ"ש ראה נתתי לפניך את החי' ואת הטוב כו' כני"ל (ועוד ראי' מב' שעירי' לגורלות דזוה"כ שהגורל מורה על בחי' התחלקות זאת בשוה לשעיר החי ולשעיר לעזאזל] כו', וכמ"ש באריכות במ"א בענין הגורל דיו"כ שהוא בא ג"כ למעלה מבחי' הדעת המחלק הרצון והשכל אלא רק כאשר יפול הגורל כו', וכן בהיפוך לזה עשה המן הפיל פור שהפך ימין לשמאל כו' כמו דוגמת ענין קללה דבלעם

אביה הוא הרצון: ראה שרש ישע שרש אבה [הובא ב]ספר החקירה להצ"צ ע' צא מערכת אבה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קלב. ושיג.
 שו"ה (שמש) — למען: ג'. זהו למען. אבל בכתי' זה מחק תיבת וזהו. וכנראה שנמחק בטעות.
 למען דעת צדקנות: ה'. מיכה ג. ה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמד.
 מה אקוב לא קבה אל: בלק כג, ת.
 בך לקחתי: בלק כג, כ.
 וישם דבר ה': כג. בתורת חיים כאן: ה' דבר] בפיו: בלק כג, ה. [ושם: בפיו]. שם, טז [ותיבת ה' ליתא שם].
 שו"ה אך: לפיכך זו ראה תורת חיים כאן פמ"דמ"ו.
 ראה נתתי לפניך: ראה יא, כו. [ושם: אנכי (וכצ"ל במאמרי אדה"א דבסמוך) נתון לפניכם היום ברכה וקללה — וכ"ה בתורת חיים כאן. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרס. ושיג] וברשי' שם.
 ראה נתתי לפניך את החי': בתורת חיים כאן: לפניך היום — אבל כ"ה גם לעיל ע' עא. ובכ"מ.
 וכמ"ש . . . בענין הגורל דיו"כ: ראה מאמרי אדה"א וירא ח"א ע' קפט: דברים ח"ד ע' אישם. ושיג. תורת חיים כאן.
 הפיל פור . . . ראשית גוי' עמלק ואחריתו: אסתר ג, ג. בלק כד, כ.

ולמעלה הי[מ]נו, וזה ראה בלעם במ"ש ראשית גוי' עמלק ואחריתו כו'). אך הענין הוא משום דכח"י פנימי' הרצון הנק' רצון פשוט ותענוג פשוט הוא בעצם [בתכלית הטוב והחסד וכולו רחמי' וחסדים פשוטים דהיינו בכח"י הטוב הפשוט העצמי שלמעלה מבח"י] התפשטות [הטוב] בבח"י [קווין] לימין ושמאל שא"א שיהי' הטוב [הבא] מצד כח"י הרצון המורכב בחכמה בתכלית השלימות מב' טעמי' הא' שהרי ע"פ הטעם לרצון בטוב זה הרי יש שיעור ומדה אל' ובהכרח שיכלה כחו למטה מטה בכואו בסוף העשי' במקום מקטרגי' רעים כמו כאשר יגבר העיונות ביותר כו' והב' מצד תגבורת הקו השמאל [המנגדן] כו', אבל בח"י הטוב שבעצמות אוא"ס אינו בא בשיעור ומדה כי הוא רק רצון פשוט בתכלית הפשיטות בלתי מורכב כלל בטעם לרצון כו' ע"כ אין לו סוף ולא יכלה כוחו לעולם גם בכואו למטה מטה בתכלית הצמצום ותכלית הקטרוגי' כו' וכמ"ש חסדי ה' כי לא תנ[ו]נו כו' וכן בטובך הגדול ישוב חרון אפך כו' להיותו בח"י א"ס כ[י] הוא בבח"י טוב עצמ' מצד עצמות המאציל ולא מצד הארתו נחכמה שמטה את הרצון כו' שיש בו הטי' להיפוך אבל בח"י הטוב העצמ[י] אין בו הטי' כלל להיפוך כי אם הוא רק טוב בלבד כמ"ש אך טוב לישראל אך למעט הכל שאינו רק טוב בלי נטי' לעולם להיפוך כו', וממילא יש בטוב העצמי' הזה כח להגביר ימינא על שמאלא א"כ שהוא להגביר ג"כ החסד והטוב הבא במשקל הקו' להגבירו על המנגדו כניל בענין ההכרעה כו' וכמ"ש ימין ה' רוממה כו', ולזה הטעם על הרוב לא נמשך ההכרעה רק להגביר ימינא על שמאלא ולא להיפוך, [וכ"ז מוכח מ]מ"ש ולא אבה ה' לשמוע כו' (ומענין הגורלות דיוה"כ ומנס דפור' שנעשה היפוך הגורל דהמן להיות מחשבתו הרעה על ראשו כו' וכמ"ש במ"א). וי"ש דלית שמאלא כהאי עתיקא, ואין הכוונה דלית שמאלא אלא ימינא כו'. מאחר שהוא למעלה מהתחלקות דימין ושמאל כו' אלא הכוונה דהאי עתיקא ר"ל בח"י פנימי' התענוג והרצון שאינו רק טוב וכולו רחמי' וחסדי' פשוטי' [דוקא] כניל ע"כ אין בו הטי' לעולם להיות מקור לקו השמאל אלא תמיד הוא מטה ההכרעה כלפי חסד שבימין לפי שהוא בעצמו רק טוב וחסד כו', ע"כ דקדקו לומר לית שמאלא דוקא כו' וד"ל.

ומעתה יש [להבין] בענין המאמר שבאד"ר [בפ'] פקח עיניך חסר שהוא בח"י עינא פקח[א] כו' כמ"ש [כי] הנה עין ה' [אל יריאיו] כו', וגם

חסדי ה' כי לא תמנו: איכה ג, כב.

כטובך [בתורת חיים כאו: ובטובך] הגדול ישוב חרון אפך: תפלת השחר (רבינו של עולם).

אך טוב לישראל: תהלים עג, א. תורת חיים כאו (קין, טע"ד).

ימין ה' רוממה: תהלים קיח, טו.

ומענין הגורלות . . . מחשבתו הרעה על ראשו: אסתר ט, כד (בדילוג). ראה גם תורת חיים כאו.

שירה ומעשה: לפיסא זו ראה תורת חיים כאו פמ"זמ"ט.

פקח עיניך חסר . . . הנה עין ה': נסמו לעיל ע' קצט.

להבין המשנ[ה] דלעיל מה בין תלמידיו של א"א כו'. דהנה מ"ש עיני ה' משוטטות הוא בבחי' עינים דז"א כמו וירא ה' כי רבה רעת כו' עיניך פקוחות ע"כ דרכי בנ"א לטוב ולרע בשיקול שוה ממש כנ"ל, וטעם הדבר להיות שבחי' ד"ת מתחלק בראיית השכל דבר והיפוכו ושרשו בבחי' ד"ע כו', אבל עיניך חסר עי"ן א' בלבד הוא בחי' הסתכלות רק לטוב בלבד כי כולו רחמי וחסדי' פשוטי' בלי שום מנגד עליו כלל וכלל לראות בהיפוך דהיינו למעלה [גם] מבחי' עין טובה אלא כמ"ש טוב עין כו' שהעין טובה הרי הוא מצד עצמו כ[מ] משה שהי' טוב ע"כ עינו טובה ויש לזה מנגד מעין רעה דבלעם שלא הי' מועיל עין טובה לעמוד כנגדו מאחר ששקולי' הם רק שלא אבה [ה'] לשמוי' אל בלעם כנ"ל, לפי שיש בחי' הטוב בעצם שנק' רצון ותענוג פשוט כנ"ל ומשם ייטיב את העין לראות רק טוב כנ"ל בענין לאגברא ימינא על שמאלא כו' שזהו מפני שהוא אך טוב בלבד, והי"ז כמ"ש למעלה במירוש לית שמאלא כו' שאין בו הטי"י לעולם לקו השמאל אלא תמיד מטה בהכרעה כלפי ימין כו', וכך הוא בענין העין שנק' טו"ב עי"ן דמפני שהוא למעלה מהתחלקות דב' עיניי' עין טוב [ועין רע] ע"כ הוא מטה תמיד להיות רק טוב עין שאין לזה מנגד כלל וכלל, וזהו פקח עיניך חסר עין א' לעולם כמ"ש אך טוב לישראל כו' וכמ"ש הנה עין ה' אל יראי' ולעתיד כתוב עביע נראה אתה ה', כי תרין עיינין אתהדרו לחד כו', ונק' עינא פקחא דלא נאימ, וכמ"ש הנה לא ינום ולא ישן ולפי שהשי[נה] בבחי' הסתלקות המוחי' ושרש העיני' במוחי' ע"כ נסגרים והגביני' מכסי' על העיני' בשינה, וידוע דגם מקור השכל הנק' ח"ס גם הוא בבחי' הסתלקות בשינה לפי שלא בשעת שינה הרי מקור השכל מאיר ומשפיע להיות התהוות שכלי' ובשעת שינה כלולי' ועולי' בעצמות כו' בבחי' ההעלם, ומאחר שא' בבחי' עינא פקחא זה שתמיד עין זה פקוח ולא נאי' כלל הרי בהכרח ששרשו למעלה מבחי' ח"ס ג"כ, והוא בבחי' כשב"כ שנק' גלגלתא, וכידוע דבחי' עינא פקחא זה נחשב מז' תקונין דגלגלתא, והיינו [מ]בחי' רה"פ שלמעלה מבחי' התחלקות הרצון [מ]ח"ס שנק' טעם כמוס לרצון עכ"פ כנ"ל, וע"כ על עין זה א' דוקא פקח עיניך וכתיב ב' לא ינום ולא ישן כו' וד"ל.

מה בין תלמידיו: ראה לעיל ע' ה.

עיני ה' משוטטות: נסמן לעיל שם.

וירא ה' . . . עיניך פקוחות: בראשית ו'. ה. ירמי' לב, יט.

טוב עין: נסמן לעיל שם.

עביע [ג]: עין בעין] נראה אתה [ג]: יראו את כחורת חיים כאו: יראו בשוב] ה': שלח יד, יד. ירשי' נב, ח.

שוריה מבה — כלעום: ע"כ נמצא בנוד ד'.

הנה לא ינום . . . ושרש העיני' במוחי': תהלים קכא, ד. ראה אגרת הקדוש סי' ד, קכ, ב).

עינא פקחא . . . מז' תקונין דגלגלתא: ראה זתר (ספרא דצניעותא) תרומה קע"ב, ב. עץ חיים סי' (ג) א"א

פ"ז.

אך למטה מזה הוא מ'ש במשנה בהפרש של תלמידי' של אברהם עין טובה וכו' שהוא הטוב הבא במשקל קווין מנגדי' זה עם זה כנל, וידוע דאברהם שרשו בבחי' החסד [והחסד] והטוב ענין א' הוא כמ'ש אך טוב וחסד כו' כי טוב חסדך מחיי' וכהיג, וזהו שעין טובה הוא בתלמידיו של אברהם להשפיע השפעת כל טוב לכל הבריות כמ'ש בזהר דאברהם עבד טיבו יתירה עם ברייתא כמו בהכנסת אורחי' גם לערביי', שזהו מדת עין טובה לראות רק טוב על הכל לרעים [כמו] לטובי' כו' ודל, אבל בתלמידיו של בלעם עין רעה שאינו רואה רק רע (ובלשון הגמרא עין רעה גבי תרומה הוא הצר עין, ומה שעינו צרה לפי ששרשו מן הצמצום שכ"ד שרואה גדול בעיניו ביותר וע"כ נק' צר עין מב' טעמי', הא' מפני הגדלת הדבר בעיניו כמו העני שמפני שפלותו מאד במיצר יגדל בעיניו כל דבר טוב ביותר משאי"כ כשע"י שהורגל בכל טוב אין הדבר טוב גדול בעיניו כי"כ, והב' בחי' הרע שבו שלא יוכל להשפיע [טוב ו] כל טוב שרואה בזולתו מצר לו משאי"כ טוב עין הוא להיפוך שיקטן בעיניו כל ריבוי הנפלאות הפלגת הטוב, וזהו מפני רוב טובו שחפץ להטיב וליתן בעין טובה ע"כ כל טוב שיראה בזולתו ישמח בו, ונמצא הא' בהא תלי' דטבע הרע בעצם להיות צר עין בזולתו וטבע הטוב בעצם להי[ו]ן טוב עין בזולתו כו', וזהו טוב עין הוא יבוריך יברך כתי' שממנו מקור כל [הברכה ו]שפע וטוב, וברע עין להיפוך כמבואר בזהר בענין עינא בישא שיוכל להזיק כו' וראי' מבלעם (בל"א ער פ[א]ר גינט ניט [קיינעם] נישט כו' ודל). וזהו שהי' בלעם שתום העין ובעין א' לא ראה (ומסתעף מזה דחכ' גם לרע כמו חכמים המה ל[ה]רע כו' וכן איש חכ[ם] להרע כו'), ובמשה נא' לא כהתה עינו כו' ששרשו טוב עין בחי' עינא פקחא הנזיל וע"כ לא הזכיר את משה נגד בלעם כי שרש משה הוא בחי' טוב עין שאין שם מנגד כלל, רק אברהם שהוא בבחי' הטוב והחסד הבא במשקל קווין מנגדם כו', וזהו [שסמך אלי'] רוח נמוכה ונפש טובה כו' שלנגדו רוח גבוה כו', ויש על דיו נסמ[י]ת עינו של בלעם כו' כי ראה בעין רעה, אך

שריה אך: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פ"ג נ"א.

דאברהם שרשו בבחי' החסד: נסמו לעיל ע' קיז.

אך טוב וחסד . . . כי טוב חסדך מחיי': תהלים כג, ו. שם סג, ד.

דאברהם עבד טיבו יתירה: ראה זהר ואתחנן רסב, ב. נתבאר בסידור שער התפילין יב, א. אמרי בינה שם קלו, א.

ובלשון הגמי' עין רעה: תרומות פ"ד מ"ג.

שריה הוא — עין . . . שכ"ד: אוציל: עין) . . . שכל דבר.

שריה טוב — הנפלאות: ג' ליתא.

טוב עין הוא יבוריך: משלי כב, ט. ראה סוטה לח, ב. זהר אחרי סג, ב.

בזהר . . . עינא בישא שיוכל [ג'] שדרכו [לחזיק]: ראה זהר נח סח, ב.

שתום העין: בלק כד, ג. סנהדרין קה, טע"א.

חכמים המה לנהרע: ירמי' ד, כב.

לא כהתה עינו: ברכה לד, ז.

על דיו נסמית עינו של בלעם: בדה לא, א.

לא ה"י שולט עין רעה דבלעם כלל בישראל ע"ד שא' ביוסף בן פורת עלי
עין כו' שאין עין הרע שולטת בזרע של יוסף מפני ששרש[ן] עלי עין למעלה
מבחי' התחלקות קווין להית[ן] ב[בחי' יסוד כו' וכמ"ש במ"א באריכות.

והנה אחר כל הנ"ל י"ל כל הדקדוקי שבפ' זו [במ"ש] ארדה נא ואראה
הכצקתה כו' הנ"ל. והנה מתחילה י"ל ענין להתייבב על ה' בריה'
שהוא זמן עליי' המקטרגי' כנ"ל היאך ביכולת בני האלקי' להתייבב [על ה']
לנגד כ"כ לשם הוי' שבפנימי' ע"י שכולו רחמי' וחסדי' פשוטי' ע"ד הנ"ל
בענין לית שמאלא כו' ובענין פקח עיניך וראה כו'. אך הנה י"ל מ"ש דוד
[ה]ע"ה מלפניך משפטי יצא עיניך תחזנה מישרי', דלכאורה אין זה מובן כלל
מה שדקדק לומר מלפניך דוקא הלא נא' מלך במשפט כו' ונקי' שופט כל
הארץ והכל בא במשפט ה' עצמו ולמה זה ביקש ע"ע שיצא משפט[ן]
מלפניך, וגם [אחר] אשר [משמע בבקשתו] שאינו חפץ במשפט [כלתי] ה'
עצמו שעניניו דוקא תחזנה מישרי' ולא אחר, מי הוא [השופט וזולתו ושל]אינו
רואה מישרי' כו' [ודל]. אך הענין יובן ע"ד הנ"ל שיש ב' מדריגות ברצון
הא' הבא במשקל קווין [מנגדין] כו' והב' ב[עצמות] רצון הפשוט שכולו
רחמי' וחסדי' פשוטי' כו' בבחי' א"ס ממש ומשם נמשך להגביר החסדי' על
הדין כו' כנ"ל באריכות, אך א"כ יפלא לכאורה איך שייך [לשון] משפט
בעצמות המאציל מאחר שכולו רחמי' וחסדי' בלי נטי' גם למקור קו השמאל
כנ"ל ואיך דוד מלפניך דוקא משפטי יצא והלא ידוע בפ"י משפט שזוהו
דוקא מהתכללות מבי' הקצות דזכות וחוב כנ"ל בענין אין [לן] לדיין אלא מה
שעיניו רואות כו'. אך הנה באמת גם בעצמות המאציל שכולו רחמי' [וחסדי']
פשוטי' כנ"ל יש בו גם מבחי' הגבו[ר]ה שהרי כל יכול הוא [וכמ"ש במ"א
בענין אנכי ולא יהי לך שיש התחלקות חו"ג גם בעצמות המאציל כו']. והוא
בחי' מ"ה וכ"ן שבעצמות המאציל, כידוע בענין א"ס למעלה [מעלה] עד
אין קץ. [בחי' עד אין קץ] שהוא בחי' הגבו[רות] בעילוי אחר עילוי כו' כמ"ש
אלכה ואשובה אל מקומי העצמי' כו' ואז נאמר שמים לא [זכר] בעיניו כו',

בן פורת עלי עין . . . שאין עין הרע שולטת: ויחי מט, כב. ברכות כ, א.
שורה והנה: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פני-בני.

מלפניך משפטי יצא: תהלים יז, ב. ראה גם בד קודש פ"ו (נדפס גם באגרות קודש כ"ק אדה"א ע'
רחצ"ט).

מלך במשפט . . . שופט כל הארץ: ראה לעיל ע' קצו. ע"פ וירא ית, כה.
בענין אין [לן] לדיין: ראה לעיל ע' רז.

א"ס למעלה . . . ולמטה מטה: ראה זהר חדש יתרו דל, ג. תקוני זהר ת"ס (מ, ב). סתני. ספר המאמרים
תקסיב ח"ב ע' שע ואילך. תורת חיים וישלח מו, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסו. ושי"ג. ח"ד ע' א'רמ.
אלכה ואשובה אל מקומי: הושע ה, טו [ושם: אלך אשובה. וכ"ה בתורת חיים כאן. אבל כהלשון בפנים
הובא בכ"מ — ראה לקמן ע' רסד וע' תכג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשסד].
שמים לא [זכר] בעיניו: איוב טו, טו [ושם: ושמים, אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דבסמוך]. ראה מאמרי
אדה"א דברים ח"ד ע' א'רנב. לקמן ע' רכז.

ולמטה מטה עד אין תכלית הוא בחי' החסדי' הפשוטי' בבחי' איס ממש כניל, וליזה הרי יתכן בחי' משפט גם בעצמות המאציל מאן[חר] שכלול מחויג ג"כ [אר] אין זה בא בבחי' קווין כמו משקל כף המאזני' אלא [עדיין] הכל בעצמות ממש שוקל הדבר לב' קצות כו'. ואע"פ שמבואר למעלה בבואר ענין לית שמאלא כו' שזהו בבחי' טוב העצמי' (כמ"ש אך טוב כו', הענין הוא ג"כ ע"ד הניל בבחי' הקווין שמפני שהוא בעצם הטוב ע"כ יכריע לימין כו', כך גם [מבחי'] חויג שבעצמות מפני שבעצמותו ומהותו הוא רק טוב פשוט העצמי' ע"כ יכריע בעצמו לטוב לנגד בחי' הגבו[ר]ה שבעצמותו, עדי"מ איש שטבעו רק טוב ורוצה לעשות טוב לזולתו עפ"י משפט עין השכל כו' שבודאי תחילה יעלה בעצמותו בטבעו לעשות אותו מעשה הטוב מצד טבע טובו הטוב העצמי' וגם שיש בו ג"כ מבחי' הגבו[ר]ה [למנו]ען אותו הטוב יעמוד לנגדו הכל בעצמותו, ואח"כ כשיבא הדבר למשפט הרצון והשכל או ממילא מכריע החסד [ל]הדין כו' וכנ"ל וד"ל. וז"ש מלפניך משפטי יצא שגם לפניך יש בחי' משפט בשיקול הדבר לב' הקצות הרחוקי', אך משם ודאי עיניך תחונה משרי', פי' משרי' ששם הוא קו משרי' שאי[נו] מצד משקל הקווין דימיי' ושמאל כו' קו הימין שקול לקו השמאל רק לפעמי' יכריע קו הימין כמו שלפעמי' יראה הדבר היותר לזכותו או לחוב [או להיפוך, אבל] בבחי' העצמי' שם הראי' והשג[ח]ה בבחי' רחמי' פשוטי' מצד עצם הטוב שבעצמותו גם שכו השמאל יכריע יותר לזכות מלחוב מ"מ יהפוך לטוב תמיד מפני שהוא בחי' משרי' מצד בחי' עצמי' כמ"ש להגיד כי ישר ה' כו', ואין זה בשאר משפט כ[מ]ן ראי' [משפט] החכ' והרצון המורכב בחכמה כנ"ל ששם לא נאמר עיניך תחונה משרי' אלא רק בהטיי' לפעמי' לצד החסד כו', אלא עיניך דוקא תחונה משרי' כו' וד"ל (וע"ד המבואר במ"א בענין והי' על מצחו תמי' רצון כו'). וזהו ויבואו בני האלקי' להתייבב על הוי' לנגד שם הוי' שכולו רחמי' כו' להיות מעוררי' לבחי' הגבו[ר]ה שבעצמותו, וזהו [על] ה' מפני שזהו בבחי' עילוי אחר עילוי כניל ויש ביכולת לעמוד לנגד שם הוי' כי שניהם בבחי' או"יס [ממש] כניל, אך מצד עצמות הטוב מגביר בעצמות החסד על הדין מפני שענינו תחונה משרים כו' וד"ל.

ו[ב]כ"ז יתורץ גם כל הדקדוקי' שבפ' זו ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כו', דהנה שם הוי' זאת כולו רחמי' פשוטי' להיותו בבחי' ת"ת שעולה עד פנימי' הכתר כניל, וז"ש הכצעקתה הבאה אלי כו' לבחי' מנגד מן הקצה לקצה, ואין פי' אלי לעשות בו שינוי ח"ו אלא למנגד כניל ע"ד הניל

להגיד כי ישר ה' תהלים צב, טו.

והי על מצחו תמי' רצון: תצוה כח, לת. ראה ד"ה ועשית ציון בתורת חיים תצוה ע' תכנה ואילך וע' תקלו ואילך.

שורה הוי' — או"יס: ג' איס.

שורה ו[ב]כ"ז: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן מנ"ח-ניט.

בפי' [להתייב] על ה' כו' דהיינו שבחי' שם אד' השופט כל הארץ בבחי' משפט ודין כנ"ל בבחי' כתר מל' ששומע כל מקטרג כו', הנה צעקת כח הדין באה אלי ממש [גם] בבחי' העצמות שהרי כלול מ"ה וב"ן חויג גם בעצמות הפשוט כנ"ל, אך מ"מ [זה] נק' באה אלי לנגדי מצד שעצמותו ומהותו הוא רק טוב וחסד כו' כנ"ל [ועי"כ] אין כח הדין הזה עושה [בו] כל שינוי רק שמעורר אותו לבא במשפט לראות הדבר בעצמו בשיקול הדעת אשר בבחי' עצמותו כנ"ל בפי' מלפניך משפטי יצא. וז"ש ארדה נא ואראה [בחי'] ירידה זאת הוא כמו עדי"מ מלך שכל משפטי המדינה שולח אל אנשי המשפט שידונו המה רק בדבר א' לפעמי' ירצה לשפוט בעצמו דוקא והמלך בעצמו רק טוב [וחסד] אך יורד ומשפיל את עצמו להביא הדבר למשפט לפניו לפקח על הדבר בבי' קצות [שוויון] חסד ודין כאילו לא הי' איש חסד ורחמן מעולם כו' אשר [ודאי] זהו ירידה גדולה אצלו. וז"ש ארדה נא לשפוט בעצמי' [ואראה, פי' ואראה זה דקדק למעט כל ראיות זולתו כלומר ואראה אני אראה בעצמי], כמו עדי"מ האב שהעידו לפניו בי"ד על בנו שהרג נפש וחייבוהו למות אשר עיניהם שקלו הדבר כמה וכמה פעמי' ואין לו זכות כלל אך [מפני] חמלת האב ביותר על בנו היחי' כו' [מבקש מהם] שישפוט הוא בעצמו שהוא דוקא יראה בעיניו הדבר ואיננו סומך על ראיית עיניהם כי ראייתו יהי' באופן אחר וממילא משפטו לבי' הקצות יהי' באופן אחר, וזהו ואראה אני אראה בעצמי דוקא (ובליא איך וויל אליין זעהו די ז[א]ר .. אן זעהו איז גאר אנדערש אן גיזעהו כו' וד"ל).

וזהו ארדה נא ואראה הכצקתה הבאה אלי עשו הרי שיש ספק בכאן אם כצקתה הבאה אלי עשו אך אינו סומך על ראיות משפט דחכי ורצון המלוכב בשם אדניי השופט כל הארץ כו' אלא ארדה בעצמי' [לראות בבי' קצות [הללו] אם עשו [כ]צעקת מדה"ד כו' וד"ל. ומתורץ בזה ג' תמיהו הנ"ל, ענין ירידה ואם כולו רחמי' איך יראה כו' ואיך יש ספק כו', דגם שכולו רחמי' יש לפניו משפט, והספק אם גם במשפט שלפניו ידונו לחוב, וגם דקמי' [שמ"י] גלי' ירידתו [הי' למטה להוציא לאור את אשר קמי' גלי', כי כן דרך המשפט עדי"מ גם המלך על בנו שאעי"פ שידוע שגם במשפט אשר יראה] בעצמו [כאב] יתחייב מ"מ יבא הדבר לפניו למשפט לגמור המשפט בפ"מ ואם לאו אין הדבר בא בספק בפ"מ מטעם הנ"ל וד"ל.

אך עדיין יש להבין מ"ש אם כצקתה הבאה אלי עשו כלה כלי' זו איך יתכן מאחר שכולו רחמי' פשוטי' כנ"ל. אמנם הענין הוא שההטי' להגבי' החסד על הדין אינו שייך רק כשיש בו צד משקל הקויון דעין טובה ועין

רעה שאם יראו בעיני טובה רק מצד החסד [יוכשר] אבל אם גם בזה לא ימצא בו זכות וטוב זה צריך כלי' גם בבחי' חוי"ג שבעצמות. [ווי"ש] ואם לא אדעיה [פי' ואם לא] שאין בו רע כ"כ עד שלא יוכשר בצד החסד אלא יש בו בחי' שיקול הדעת במשקל הקווין לימי' ושמאי' דעין טובה [ועין רעה] אז אדעיה כו', פי' אדעה הוא להמתיק כח הדין בכח החסד שזהו לאגברא ימינא על שמאלא עד שינש הכל ע"ד הגיל בפי' מלפניך משפטי יצא וכענין פקח עיניך כו' מצד טבע הטוב העצמי כו' ודיל'.

וזהו ויגש אברהם כו', הנה הגשה זאת היתה למלחמה ולדור[ו] כדפרשי', והקושי' מבואר למעלה בענין להתייבב על הוי' איך שייך לנגד ה', וגם מי'ש חלילה לך כמתרעם והלא משה [נענש] כו', אך הנה שרש בחי' אברהם בבחי' חסד דע"י מקור קו הימין [דחזין] דאצי' כידוע בענין הגדול כו' והנה שלשה אנשי' שראה נצבי' לקראת[ו] קראם בשם אדני כמי'ש אד' אל נא תעבור כו' כי הי' שלוחי' הדין מבחי' שם אד' שהוא בבחי' הדין ולא הי' יכול אברהם לעמוד לנגד כח הדין לאגברא ימינא על שמאלא [מאחר] ששקולין הן ב' הקווין כניל', ובפרט בחטאת סדום שקו הדין הכריע יותר לחוב כו', אך מיד שא' שם הוי' שכולו רחמי' פשוטי' בבחי' הטוב [העצמי] שבעצמי' המאציל כניל' שהוא בעצמו יראה וישפוט כמי'ש ארדה נא ואראה בעצמי' [כניל', אז ויגש אברהם מלמטה למעלה לעורר תוס' כח בקו הימין דחסד לאגברא ימינא על שמאלא כניל', וזהו ענין ההגשה למלחמה על שם אדני שהוא כח הדין, וא' האף תספה צדיק עם רשע, כי לפי תוקף כח הדין גם צדיק כרשע יחשב כמו שמי' לא זכו כו', וע"ז הי' כמתרעם וכמזהיר באזהרה באמרו חלילה לך כו', כמו עדי'מ אדם שהוא מפקד בביתו ויזהיר בקצף חלילה לך מעשות כך וכך כו', כך שם הוי' דחסד שרש אברהם מזהיר על בחי' המל' עקרת הבית בחי' כח הדין להנהיג הע[עולמ]ות חלילה לך כו' להוסיף כח הדין להמית צדיק עם רשע השופט כל הארץ כו', והוא מפני ששמע מאמר שם הוי' שכולו רחמי' ארדה נא כו' נתחזק בשרשו בחי' חסד [דע"י כו'] לעמוד לנגד שם אדני, אעפ"י שנשמתו למטה לא הי' רק בעולם הבריאה אבל אברהם דלעילא נתחזק עי"ז כו'. והשיבו ה' לא אשחית בעבור

שורה וזהו: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן פס"ד.

ויגש אברהם . . . הגשה . . . למלחמה ולדור[ו] כדפרשי': וירא ית, כו. וראה הנסמן לעיל ע' קצו.

אברהם בבחי' חסד דע"י: ראה ספר המאמרים תרמ"ח ע' קג ואילך.

קו הימין [דחזין]: ראה זהר [רעיא מרימנא] בהעלותך קנ"ג. ב. מידם שער (ו) סדר עמידתן פ"א. עץ חיים

שער (א) דרוש עיגולים וישר ענף ב. מאמרי אדה"א דברים חי"ב ריש ע' תרע"ח. ושי"ג במדבר חי"ג ע' אקל"ג.

אד' אל נא תעבור: וירא ית, כג [בדילוג].

המל' עקרת הבית: ראה סידור סדר הגדה רצ"ו, א. לקוטי תורה צו יא, ד. מאמרי אדה"א פרישות התורה

חי"ב ע' תשכ"ג ואילך ובהנסמן לשם.

לא אשחית בעבור (ה)עשרה: וירא ית, כב.

[ה]עשרה כו', משום דצדיק יסוד עולם והכל ניצולי' בזכותם, והוא תגבורת החסד להציל גם הרשע בזכות הצדיק כו' מפני שהצדיקי' מכריעי' תמי' לכף הימני' להיות כה זו השמאל נכלל בימין כניל בפי' למען דעת צדק[ו]ת ה' כו' וז"ש צדיק יסוד עולם. ועשר הצדיקי' לנגד ע"ס שכלולי' כל התחלקות וריבוי הפרטים כו' (ומ"ש נח דניאל ואיוב המה בצדקתם ימלטו נפשם כו' היינו בצדיק א' כמו נח בדורו ואיוב בדורו אבל עשרה צדיקי' מגיני' על כל המקום מטעם הנ"ל), וגם ששמע אם כצעקה עשו כליה וידע שעשו מי"מ ינצלו בעבור הצדיקים [וד"ל].

צדיק יסוד עולם: נסמן בסמך.

שירה (העשרה) — ניצולי' . תגבורת: ג; בו כלולים . המשכת.

צדיק יסוד עולם: משלי י, כה (ושם: וצדיק).

נח . . המה בצדקתם ימלטו נפשם: יחזקאל יד, יד (ושם: ינצלו — וכ"ה בתורת חיים כאו).

ב"ה

ויביאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח אותה ותהי לו לאשה ויהבה. הנה מה שיש לדקדק בפסוק זה רבי, הנה הא' כמה שא' שהביאה האהלה שרה אמו למה הקדים דבר זה שקודם הלקיחה הביאה לאהל שרה אמו ושם קבע מקומה ליחוד דוקא ולא במקום אחר ולכאורה הי' צריך לשנות מקומה שלא במקום אהל שרה שיזכר על מיתת אמו ולא יוכל לשמוח עמה כפי דרך העולם. ועוד מה זה שמוכן מקשר הדברי הללו שאחר שהביאה באהל שרה אמו שם קידשה בכסף דוקא שהי' א' ויקח אותה ואין קיחה אלא בכסף כידוע וכמיש ותהי לו לאשה דמשמע שבקיחה זו בכסף דוקא נקנית לו להי' לו לאשה וכמיש ותהי לו לאשה בנישואי' כמו ע"י חופה וקידושי' עכשיו, וזה אינו מובן לכאורה דמשמע מחיבור הדברי' שאם לא הי' מביאה באהל שרה אמו תחלה לא הי' מועיל הקידושי' בכסף ולא הי' יכול לקדשה כלל, וזה פלא דאדרבה הי' לו לקדשה תחלה בכסף והיתה לו לאשה בלקיחה זו ואח"כ הי' מכניסה לאהל שרה לאמו ליחוד גמור כדרך העולם שמארס אדם בכסף קידושי' וחופה ואח"כ מייחד' מקום ליחוד חו"כ, ובכאן הי' להיפוך שקבע מקום ליחוד ואח"כ קידשה שם דמשמע שלא הי' יכול לקדשה תחלה רק אחר שהביאה באהל שרה אמו תחלה (לפי שידוע שהאירוסין הוא בכחי' ארימ שטבעת הקידושי' עגול ומתקדשת אליו בטבעת זו בא' הרי כח' והיא שותקת כידוע, וידוע שאי' להי' קידושי' בלא חופה שע"י החופה שהוא מקיף על שניהם לחויכ ע"י יועיל הקידושי', וכמו מקדש עמ"י ע"י חופה וקידושי' כמו שהי' במ"ת כידוע, וכמו שהי' אדה"ר שעשה ה' חופה לאדם וחוה בג"ע, ולזאת הכניס יצחק לרבקה לאהל שרה אמו ושם קידשה שהי' האהל הזה כמו חופה ובלא זה אין אירוסין מועיל. אך אין זה תירוץ דהי' לו לעשות חופה ולקדשה ולמה הביאה לאהל שרה דוקא דמה ענין אהל שרה אמו להי' במקום חופה שע"י דוקא יוכל ליקח אותה בקנין

ויביאה יצחק האהלה: נדפס מגוכי"ק בוך 1194 ע' קצד. בכ"מ הגוכי"ק קרוע. מקומות אלו נסמנו להלן בנקודות. במקום שחסרה תיבה או שתיים — נסמנו שתי נקודות. ובמקום שחסרים יותר — נסמנו שלשה נקודות.

ויביאה יצחק . . . ויקח אותה: חיי שרה כד, סו [ושם: ויקח את רבקה. — אבל כ"ה בכ"מ במאמר זה ובד"ה שלאח"י].

ואין קיחה אלא בכסף: קידושי' ד, ב.

שרה יכזו: סביבות שורה זו נכתב (בצידי הגליון) תיבת: פשר (או: אפשר ?), ולא נסמו מקומה בפנים. שהאירוסין . . . ארימ שטבעת הקידושי' עגול: ראה סידור ברכת נשואין קלה, ד. תורה אור ויגש מד, ד.

לקמו ע' רכט.

הרי את כו' . . . והיא שותקת: ברכת אירוסין ונשואין (קידושי' ה, ב). ראה סידור שם קלט, א. קלב, סע"ב. תניא שם מה, ריש ע"ב.

מקדש עמ"י [עמו ישראל] ע"י חופה וקידושי' . . . אדה"ר [אוצל: באדה"ר]: ברכת אירוסין ונשואין. שעשה ה' חופה לאדם וחוה בג"ע: ראה בבא בתרא עה, סע"א. בראשית רבא רפ"ח.

קידושי). והדקדוק הב' הוא מה שבכאן דוקא הזכיר לשון לקיחה וכפל ואמר ויקח אותה ותהי לו כו' ואין קיחה אלא בכסף קידושי דוקא כנ"ל, וזהו פלא גדול מאד דלמה דוקא ביצחק ורבקה הי' ע"י קיחה וקנין בכסף קידושי וחופה כנ"ל ולא הזכיר כך בנישואי שנשא אברהם לשרה אשתו ולא ביעקב שנשא ללאה ורחל דמשמע שלא הי' בהן לקיחה בקידושי כלל, דבאברהם ושרה א' אע"פ שא' וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו' ותהי לי לאשה אין הכוונה שלקחה בקנין קידושי אלא ותהי לי ממילא לאשה שלא ע"י קידושי בכסף וחופה דוקא כו', וכמ"כ בנישואי שנשא יעקב ללאה ורחל ע"י שעבד בהן ז' שני' לא נז' שלקחם ע"י כסף קידושי וחופה רק שעשה לבן משתה כו' ומסר אח"כ ללאה בלילה ליעקב כי לא נז' בהן ענין לקיחה בכסף וחופה כלל כמ"ש כאן בנישואי דיצחק ורבקה שא' ויקח אותה ותהי לו לאשה כו' שפי' הדבר שאם לא הי' לוקחה בקידושי וחופה באהל שרה לא הייתה נקני' לו לאשה כלל וכלל כו'.

אך הגה בנישואי דאברהם ושרה יתכן לומר שלא הי' נצרך לקנין זה דכסף קידושי וחופה לפי שידוע דאברהם ושרה למעלה הוא בחי' פנימי דחוי"ב שנקי' תרין ריעי' דלי"מ וכמ"ש וגם אחותי בת אבי כו' כי בבחי' ריעי' דהיינו בבחי' אי"ן דחכ' ויש דבינה ממילא יחודם תמיד" וצמ"י כמו מעיין הנובע לנהר ממילא כידוע ולא שייך בזה ענין קנין בקידושי וחופה ואין ענין קנין בכסף שייך רק בדבר נפרד ממנו כאיש שלוקח אשה שנפרדת ממנו להי' מקודשת לו כו' אבל בדבר שהוא עצמי כאח ואחותו אי"צ קנין בכסף כלל (וכך הוא בשרש נשי' בחוי"ב דאצי' שהן אברהם ושרה מ"ה ובי"ן אין ויש כמ"ש כי מראש צורים כו' אי"צ לנשמו' ליקח בכסף קידושי' כי הן בחי' התקשרו' עצמיו' באור א"ס שבחוי"ב וכמו כי אתה אבינו ולא שנקי' בחי' נפרד כלל מיחודו ית' שבחכ' כו' כבנים שנמשכו' אחר האב ואם כו', והוא בחי' ביטול העצמי' במס"נ בכל א' מנשי' כידוע, אך מה שהי' במית ענין לקיחה בקידושי וחופה דוקא כו' וכמ"ש וארשתין לי כו' וכנ"ל זהו הי' בחלק נשמו' שמלובשי' בגופי' גשמי' בעוה"ז עולם הפירוד עד שיוכל להיות

וגם אמנה אחותי . . . ותהי לי לאשה: וירא כו' יב.

שנשאה יעקב . . . שעבד בהן ז' שני' . . . שעשה לבן משתה: ויצא כס', יח ואילך.

אברהם ושרה . . . דחוי"ב: ראה גם רד"ה שלאחי.

דחוי"ב שנקי' תרין ריעי' דלי"מ: נסמן לעיל ע' א.

בשרש נשי' בחוי"ב: ראה ביאורי תהרר בלק קו' ב.

אברהם ושרה מ"ה ובי"ן: ראה ספר המאמרים תקט"ט ע' סו בשם הע"ח. ובאורי התורה חיי שרה כרך א ע'

246: וגם נודע. ראה גם מקדש מלך (ע' עז) לזוהר וירא קו' א.

כי מראש צורים: בלק כג' ט.

כי אתה אבינו: נסמן לעיל ע' כו.

וכמ"ש וארשתין לי: הושע ב, כא.

בבחי' נפרד גמור כי שרש נהיב מהיכלו' דק"נ כידוע ועי' שייך ענין קנין בכסף קידושי' וחופה שיהיו נשי' בגופי' קנויים לעבודה ה' בתוים בפ"מ בקבלת עמיש וביחוד אלקי באוי"ר שלימה כמו שהאשה תחשוך לבעלה כמיש ואל אישך תשוקתך והו' יחיע שעושי' ישראל בכל המצו' בהוי' ואלקי' בקודבי'ה ושכינתי' בשמחה שי"מ, שזהו שנעשה דוקא במית' ע"י חופה וקידושי' כמו שאו' מקדש עמי' ע"י חוק' כניל, והוא מה שיכולי' להביא ולברר מן עולם הפירוד לעולם היחוד בדברי' גשמי' דנוג' כמו בטו"ת וסוכה וצדקה ובהיפוך הרע לטוב להי' מזה יתרון האור למעלה יותר מעצם האור הראשון דחוי' שהוא שרש הנשמו' כניל כידוע. וזה הי' עיקר ענין לקיחה בכסף קידושי' בנישואי' דיצחק ורבקה דוקא כידוע דרבקה היא שם בי' דקדושה שמלוכשת הי' במל' דנוגה דוקא ואליעזר הוציא אותה מהיכלו' דק"נ בעבודתו התמה דביטול והשתחווה' שלו כמיש במ"א ע"פ והאיש משתאה לה כו', וזה הי' יסוד ושרש לכל התו"מ שישראל עושי' לברר מק"נ ולעשו' יחוד דמיה ובין כניל (ולכך הוכפלו דבריו בי"פ כו') שזהו כל התו"מ לאהפכא חשוכא כו' וד"ל).

(וזהו שרש הטעם לכאורה לענין לקיחה בכסף קידושי' ליצחק ורבקה דוקא ולא לאברהם ושרה מטעם הנ"ל, וכמ"כ הוא עצמו הטעם שלא נו' לקיחה בקידושי' בנישואי' דיעקב ללאה ורחל דידוע דיעקב איש תם יושב אהלים בתשבי"כ כו' הי' כל עבודתו באהלי' לרעות צאן לבן שזהו הי' לעשות ריבוי הצאן בתולדה כמיש ויפרץ האיש כו', היינו רק להמשיך אורו' עליוני' דאצי' ממקור הראשון שהוא מבחי' עולם התענוג הפשוט שיוצא משם בחי' מותרו' השפע אור התענוג לכך נק' צאין' לי' יציאה ובקיעה כו', והוא שרש המשכו' הנשמו' דישראל שגם ששרשו' הראשון בחוי"ב שהוא אברהם ושרה כניל אבל יעקב עשה בהו' ריבוי גדול ביותר וכבחי' ההתכללו' דתיקון ע"י שם מ"ה, והו' בס"ר נשי' שיצאו מאתו ונק' שבטי י"ה בשלימו' התיקון דשם הוי' להי' ראוי' לקבלת התו' פכ"פ, וכידוע שבחי' יעקב הוא קו האמצעי וצאין' וע"כ ממנו מקור בחי' התיקון שהוא בחי' ההתכללו' והריבוי לאין

שרש נהיב מהיכלו' דק"נ: ראה עץ חיים שער (מט) קליפת נוגה פי"ג. תניא ספ"א.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

דרבקה היא שם בי': ראה ספר המאמרים תקס"ט [שבהערה דלעיל דיה: אברהם] ע' ד ומקבילו בתורה אור תולדות ית, א. סידור שער נפ"א צב, א בשם: כהאר"ז. תורת חיים חיי שרה קכט, ג. בלא, ב לקמו ע' רעו.

והאיש משתאה לה: חיי שרה כו, כא. סידור שער נפ"א צא, ג ואילך.

דיעקב . . . אהלים בתשבי"כ כו': תולדות כה, כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ו. וש"נ.

ויפרץ האיש: רצא ל, מג.

צאין' לי' יציאה ובקיעה: ראה שרש ישע [מערכת צון] הובא אור התורה וישלח ח"ב ע' רכת. ספר המאמרים תקס"ד ע' יב (ובהתסמך לשם) ומקבילו בתורה אור ויצא כג, ג.

בס"ר נשי': ראה תנא מלי"ז. ביאורי ההר בלק קה, ב [נדפס גם בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' רעט]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפת. וש"נ.

שיעור כלל, וכמ"ש בפ' ויצא באריכות שזה הי' כל עיקר עבודתו בצא"ן לבין בחי' לובין העליון כו' וד"ל. . . הי' יעקב שלימו דאבהן כלי שום נטי' לצד שלא כאברהם שיצא ממנו כו', ולזאת נשא ב' אחיו ב' שמו' דב' ההי"ן ה"א ראשונה דבחי' בינה שהיא לאיה עלמא דאתכסיא שילדה ו' בני' . . . שרש ס"ר נשי' והיא אחרונה בחי' הדיבור דרחל עלמ' דאתגליא שיצאו מהו ע"י יחוד יעקב בלאה ורחל כל תולדו' הנשמו' ע"ד ס"ר שרשי' וענפיהו לאין שיעור כלל לדורו' כו' וד"ל. . . לא הי' צריך יעקב לעשו' לקחה בכסף קידושי' וחופה ללאה ורחל כניל כי מאחר שממנו יוצא' בתולדה לנשמו' ואור' עליוני' ע"י יריד' במח' לבינה ודיבור דלאה ורחל ממילא ומעצמו מחמת שהו . . . דיבור בדרך יציאה ובקיעה דקול יעקב, כמשל הנביעה והמשכה דמדו' שכחו"ב שכלב שנובעי' ומתגל' תמיד כמח' שכמות וכדיבור שבפה בלי הפסק ומניעה כלל כו' . . . נצרך בחי' קנין בכסף ללאה ורחל מח' ודיבור שאינן בבחי' נפרד מן העצמו' דמדו' דיעקב נמשך ביחודו התמידי' ועצמי' במח' ודיבור מעצמו שאין קנין שייך רק בדבר נפרד דוקא כניל וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין בזה דהלא כל עיקר המשכו' התומ' בחי' התיקון דשם מ"ה הי' ע"י יעקב איש תם יושב אהלי' דתו' כמ"ש ויקם עדו' ביעקב דוקא ותו' שם בישראל מטעם שהוא שרש התיקון להמשיך אורו' בכלים דוקא ע"י אותיות דמו"ד לאה ורחל תשב"כ ושבע"פ כידוע וא"כ הרי כמדת הי' ע"י אירוסי' וחופה וקידושי' דוקא כניל, ולפי' הי' יעקב צריך לקדש ללאה ורחל בכסף וחופה כדי שיוכל להיות המשכו' אור דתומ' ע"י יחודו בהן והוא נתייחד בהן בלא חופה וקידושי' כניל. אך התירוץ הוא דבאמת ודאי הי' המשכו' התומ' ע"י יעקב דוקא מטעם הגיל וכמ"ש תתן אמית ליעקב ואין אמת אלא תורה כידוע, אך עכ"ז הנה ידוע שיש בתו' ב'

לכין בחי' לובין העליון: ראה בראשית רבא פ"ע, י. עץ חיים שער (ו) העקודים פ"א. (אוצרות חיים שם).
שער (לח) לאה ורחל פ"ג. לקוטי תורה להארזיל סי' ויצא. סידור שער הלי"ג בעומר דש, ג. תורה אור ויצא כג, א, כג, ג. כד, ב. ומקבילו בסה"מ תקס"ד ע' יב וע' טו.

שרה בחי' — הי' אוציל: וזה שהי'.

יעקב שלימו דאבהן: ראה זחר (סתרי תורה) ויצא קנב, א. וישלח קעב, ב. וארא כג, א.

שלא כאברהם שיצא ממנו: ראה פסחים נג, א.

ב' אחיו ב' שמו' דב' ההי"ן: ראה הנסמן בעור התורה תנוכה כרך ב ע' 596. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' ער ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקצג. ח"ג ע' א"כד.

לאיה עלמא דאתכסיא . . . דרחל עלמ' דאתגליא: ראה זחר (סתרי תורה) ויצא קנב, א. עץ חיים שער (כג) מחוץ דצלב פ"ד.

לאיה . . . שילדה ו' בני': ויצא ל, כ. הובא בזהר שם.

הדיבור דרחל: ראה עץ חיים שער (ד) אח"ס פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכז. ושי'.

שרה כלל —

לא: אוציל: ולכו לא.

ויקם עדו' ביעקב . . . ותו' שם בישראל: תהלים עח, ה.

תתן אמית ליעקב ואין אמת אלא תורה: מיכה ה, כ. ראה ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שטט. ושי'.

מדרגו, א' כמו שהיא למעלה בבחי' הרוחניו' דאור התו' באותיו' דמו"ד שמקבלי' מן המדו' שבלב כנ"ל, והו' ורש נש"י למעלה בבחי' עצמיו' כידוע דג' קשרי' הן ישראל מתקשרא' באורי' דלעילא והו' ס"ר נש"י דיעקב שמקושרי' בס"ר אותיו' התו' בבחי' עצמיו' שזה הי' ע"י יעקב דאצי' ורש התו' כו', וכאותו' דתשב"כ שכל אות מקור לכל נש"י כו' כמו כי אמרתך חיינתני' כו', ונק' קול יעקב דתו' כידוע, אך המדרג' הב' דתו' זהו מה שנמשך אור דחכ' דתו' למטה מאצי' לבי"ע עד עוה"ז הגשמי להיו' מברר רפי"ח ניצוצו' כו' שבחכ' דוקא אתברירו, וזהו נק' בירור חושך לאור בסומ"ר ועי"ט בגשמיו' דק"נ כו', וזה הי' עיקר ענין מח' שנמשך ב"י הדברו' למטה לאהפכא חשוכא לנהורא כו' כנ"ל, ומבואר למעלה שלזה צריך קנין בכסף קידושי' וחופה שהי' במ"ת כדי שיוכלו לברר ולהי"י יתרון האור למעלה מבירור דחשך דק"נ למטה, וזה לא הי' בכח יעקב דאצי' לעשו' כי הי' כל עבודתו רק למעלה באצי' להוסיף אורו' בכלים מעולם התענוג הפשוט כו'. ואע"פ שזהו ג"כ נק' תורת הוי' ומצות הוי' ממש, אך זהו רק כמו שהוא למעלה בתו' דאצי' שנמשך שם בבחי' אור מלמעלה למטה כו' וד"ל, ולזאת לא הי' בחי' קנין בקידושי' בתו"מ דיעקב ע"י יחוד יעקב בלאו ורחל למעלה רק להוסיף אורו' בכלים באצי' בלבד, וז"ש ותו' שם בישראל למעלה, אך במ"ת שהי' ע"י חופה וקידושי' דוקא כנ"ל זהו לפי שהי' יריד' אור דתו' למטה דוקא בהיכלו' דק"נ לברר ולהפוך חשך לאור לעשו' מבחי' פירוד יחוד עליון שעיי"ז יהי' יתרון האור למעלה הרבה יותר מעצם אור דחכ' דתורה שלמעלה כידוע משום דסוף מעשה כברורי' דנוג' הוא שענבי"ח כו' ונתב"ס כו', ולזה הי' צריך קנין בקידושי' וחופה כמו שקוננה דבר נפרד כנ"ל, וזה הי' מ"ת שנתן התו' לישראל בבחי' קנין כי בלא חופה וקידושי' לא הי' ניתנה התו' לישראל בבחי' קנין להי"י יכולי' להפוך חשך לאור, וזהו עיקר מ"ת לנש"י בגופי' דוקא להי"י לקבל עול תו"מ באויר שלימה גם בגזיר' ..

וּנְמַצָּא מובן מכל הנ"ל דעיקר בחי' הקנין הוא הבירור דחשך לאור מק"נ שזהו קיום התו"מ בפ"מ למטה בגשמיו', וזה הי' בחי' ומדרג' דיצחק ורבקה ... דיצחק לרבקה הוא מה שהוציא בחי' ב"ן דקדוש' מבין דמל' דנוג' ונהפך מחשך לאור כו', שזהו יסוד ורש כל התו"מ שלמטה דוקא בבחי' מ"ה שמברר ... בגשמיות דוקא כנ"ל שלזה דוקא צריך קנין

שרה מדרגו' — דאור התו' תיבות אלו אינם ברורים בגווי"ק.

דג' קשרי' הן ... ס"ר ... שמקושרי' בס"ר אותיו' התו' נסמו לעיל ע' כו'.

שכל אות מקור לכל נש"י: ראה גם לעיל ע' קכ"ב.

כי אמרתך חיינתני' תהלים קי"ט, נ' ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' תשע"ט. וש"נ.

שבחכ' דוקא אתברירו: נסמו לעיל ע' סב.

שרה הי' — קנין: בגווי"ק קרוע, ואולי כנ"ל.

ביקדושי' וחופה כמו שהי' במ"ת כניל, וז"ש כאן ויקח אותה ותהי לו לאשה כו' כניל. וז"ש כי צחוק עשה ... האלקי' כו' דוקא שזהו בחי' ונחי' דלעיל שיהי' בירור דשם אלקים בשם הוי' דתו"מ שלמטה בריבוי גדול מאד ... ולכך לעיל א' כי אברהם לא ידענו אפי' שהוא מקור הראשון דנשי' וגם ישראל בחי' התיקון ... לפי שזהו רק כמו שהוא למעלה לבד בחי' ב"ן רק כי אתה' אבינו זה יצחק ...

והנה הדקדוק הגי' הוא מ"ש ויאהבה דמשמע שהי' בזה רכותא יתירה במה שאהב אותה ולזאת א' שעכ"ז ויאהבה וזהו פלא וכמ"ש בזה (ולכאורה הרי הי' צריך לאהוב אותה מצד שקנה אותה בכסף קידושי' וכמו מי שלקח דבר מה בשוק שחביב ואהוב לו הסחורה שלקח כידוע. אך הנה באמת יש לכאורה תירוץ לדקדוק הזה, דהנה ידוע ומבוא' במ"א בשרש בחי' יצחק העליון שהוא בבחי' הגבו' עליונה שנק' פחד יצחק שהוא בבחי' ירא' הרוממות והעצמו' דמל' דא"ס כמו שהוא בעלי' המדרגו' בעילוי אחר עילוי בהתנשאו' של בחי' העצמו' דא"ס ב"ה ממש שאין לו שיעור למעלה ונק' סדכיס כו' שנק' מלך מרומים לבדו כו' מלך הקדוש שיתגלה לעיל ועכשיו הוא בכל ר"ה ור"ה שיושב על כסא המל', ועי"כ כמו שיהי' לעיל פחד ה' על כל הכרואי' למטה כמו למעלה לפי שיתגלה למטה מבחי' מלך מרומם דעצמו' מל' דא"ס כמ"ש ויראוך כל המעשי' כו', כיכ הוא בכל ר"ה נמשך מבחי' ירא' הרוממו' הזאת על כל העולמו' והברואי' גם בגופי' גשמי' לפעול התעוררו' תשוב' מקירות הלב מצד המשכת פחד אלקי' הניל, והוא שנק' פחד יצחק דוקא שהוא ענין העלא' ברוממו' העצמו' דא"ס ב"ה ממש דקמי' כולא כלא חשיב וגם שמים לא זכו בעיניו כו' כי השמי' ושהי' שהוא טה"ע וטהי' לא יכלכוהו להיותו בעלי' דהעלם אחר העלם בעצמותו שנק' חשיך סתרי' וערפיל כו' כידוע ולזאת גם הארת האור דתו"מ ברצה"ע וחי'ע לא

כי יצחק עשה וירא כא, ו (בהוספת חיבת, כ"י, וכ"ה כאמרי בינה שפי' התפילין קלג, ב. מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' אירנט).

כי אברהם לא ידענו, כי אתה' אבינו זה יצחק: ישעי' טו, טו. ראה שבת פט, ב. מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' אירמט ואילך וע' איתלה. ושי"ן. לעיל ע' קע.

ויאהבה... וכמ"ש בוורה: ראה זהר חיי שרה קלג, א.

שרה מי — כידוע: אוציל: כידוע).

בשרש בחי' יצחק: ראה מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' אירנט ואילך.

מלך מרומים לבדו: ע"פ ברכת יוצר.

ויראוך כל המעשי': תפלת העמידה לימים נוראים.

דקמי' כולא כלא חשיב: ראה זהר בהקדמה יא, ב.

שמים לא זכו בעיניו: איוב טו, ט. ראה מאמרי אדה"א שם.

השמי' ושהי'... לא יכלכוהו: נסמן לעיל ע' קנת.

חשיך סתרי' וערפיל: ראה מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' אירמט. ושי"ן.

חשיך סתרי' וערפיל: ראה גם מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' איתה.

ישיגנו כלל להיותו בבחי' ההעלם דעצמותו שנק' סדכיס כו' דכל נהורי' עילאי' מתחשכא' קמי' ואפי' אור צח כו' מטעם הניל ודיל.

ולפ"ז באמת יתורץ מ"ש כאן ויאהבה שמדבר בלקיחה דרבקה שהוא בחי' שם בין דקדושה שהי' מלוכש במל' דנוגה להי' בירור דנוג' בקיום התו"מ בפ"מ והתו"מ נק' אור עכ"פ ובחי' סחד יצחק הוא בבחי' גבו' עילאי' דרוממו העלם העצמו' ונק' חש"ך סתרו כניל אך עכ"ז א' ויאהבה דוקא והוא מטעם זה עצמו לפי שיוצא בחי' שם בין דרבקה ממל' דק"נ אל בחי' היחוד דקדושה בבחי' היפוך חש"ך שלמטה ק"נ לאור שעייז דוקא נעשה אדל"ע להי' היפוך בחי' חש"ך סתרו' דפחד יצחק הניל לבא לגילוי אור שזהו למעלה הרבה מעצם האור דתו"מ כניל, וע"כ אחר שקנה אותה בכסף קידושי' כקונה דבר בשוק להי' בירור החשך לאור א' ויאהבה שהי' בזה רבותא יתירה מטעם הניל, וכמ"ש כשושנה בין החוחי' כן רעייתי כו' כמו שושנה שגדילה בין החוחי' שמצד בירור הפסולת נעשית יפה ביותר כך בחי' בין דרבקה ע"י היפוך חשך לאור נעשי' יפה ביותר ולכך נק' רבקה טובת מראה כמ"ש במ"א, ולכך א' ויאהבה לפי שיוצא מן החשך לאור דוקא ע"י בירור דתו"מ לאהפכא חשוכא כו' כניל, ויש בזה רבותא יתירה לבחי' דיצחק הניל שיאהוב וימשך . . דבר שעולה מן החשך וימשך אח"ז להי' יוצא מן ההעלם דחשך סתרו אע"פ דנק' סדכיס כו' ודיל.

(וזהו ויאהבה שמרמו לעיל גם בעוה"ב שבא בשכר התו"מ דכתי' יחינו מיומיי"ם שהן חכמי' דתורה אור שמתגלה בזה מבחי' אור העונג הפשוט ועצמי' בנשמו' הצדיקי' בעוה"ב, אבל גם בחי' אור התענוג הפשוט לנשמו' הצדיקי' בעוה"ב נמשך רק ע"י צמצום דיו"ד מבחי' ההעלם העצמו' דבחי' חש"ך סתרו' כמ"ש והחכ' מאין כו', ואע"פ שנק' אור פשוט ועצמי דבחי' פנימי' רצה"ע וחק' כו', הרי או' אין ערוך לך בעוה"ז ואין זולתך לחיי העוה"ב שנברא ביו"ד דחק' דתו"מ שכלא חשיב לגבי בחי' העלם העצמו' דאי"ס ב"ה ממש וכמ"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגי' כו', אך ביום

דכל נהורי' עילאי' מתחשכא': ראה זהר בראשית כג, א.

ואפי' אור צח: ראה לעיל ע' לו, ושי"נ.

כשושנה בין החוחי' כן רעייתי: שיר השירים ב, ב. ראה לקמן ע' שלא. ספר המאמרים תקס"ז ע' שפד.

מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקיב.

נק' רבקה טובת מראה: חיי שרה כד, טז. ראה תורת חיים שם קכד, ד ואילך.

שרה בירור — לבחי' דיצחק הניל: בנוכחי' קרוץ. ואולי יש עוד חיבה בין חיבת, דיצחקי' לחיבת הנילי'.

יחינו מיומיי"ם: הושע ה, ב.

והחכ' מאין: איוב כח, יב.

אין ערוך לך בעוה"ז: ע"פ ברכת יוצר לשבת. ראה גם לקמן ע' תקמ"ד. ושי"נ.

העוה"ב שנברא בירד דחק': נסמן לעיל ע' קנב.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ט"ע אלו. דברים ח"ג ע' תתמט. ושי"נ.

הג' יקימנו ונח' לפניו ממש שזהו בתחיה שלאחר העוה"ב כאלף הז' שזהו עליו הנשמו' דבעית ושכיררו חושך לאור כניל שעיזו יעלו בעילוי אחר עליו למעלה עד אין שיעור בבחי' חושך סתריו העליון שהוא בהעלם אחר העלם דעצמו' כו' שנק' סדכ"ס שאין שיעור לעליו' הללו כלל (וכמו שא') למתכיה לו למאן דדייק מילי' דחכ' בעיון ועמל תו' לאהפכא חשוכא לנהורא כו', כמ"ש במ"א שזהו בחי' עדן הנעלם בהעלם דעצמו' איס ביה, וכמ"כ ע"י תשוב' בבירור חושך לאור שעיזו יקימנו ונח' לפניו ממש שציג איי לעמוד שם ליכלל באור דתו"מ מטעם הנ"ל שהוא למעלה הרבה מחיי העוה"ב וכמ"ש יפה שעה א' בתשו' ומע"ט כו' כידוע, וע"ז א' כאן ויאהביה באה"ר העצמי' שלמעלה מן הטעם וחכ' דתורה אור ע"כ היא נצחי' בלי שיעור והפסק כלל בחי' עולם הא"ס עצמו שנק' לפניו ממש שאין לו שיעור כו', וזהו יחיינו מיומני' בעוה"ב וביום הג' בתחיה יקימנו כו' וכמ"ש העם ההולכי' בחושך דוקא וביררו חושך לאור ראו אור גדול שלא יוכל לבא לגילוי גם בעוה"ב מטעם הנ"ל. וזהו ויאהביה אה"ר נצחי' שאין לה ביטול והפסק והוא רבותא יתירה שאה"ר עצמית כזאת יהי' במקום שפל וחושך כשושנה בין החוחי' כו' שלא יוכל לבא אה"ר כזאת אפי' בחכ' וגודל דטעמי תו"מ כלל וכמ"ש במ"א ע"פ קדושי' תהיו ע"י תו"מ כו' לקדשנו במצות כו' יכול כמוני ממש ת"ל כי קדושי' קדושת"י למעלה מקדושתכם שבתו"מ מטעם הנ"ל וד"ל).

והנה הדקדוק הדי' הוא כמ"ש כאן בהמשך אלה הדברי' וקישורם יחד בא' ג' אלה יחד, שזהו א' ויביאה האהלה שרה כו' והבי' ויקח אותה בכסף וקידושי' והג' בנישוא' דחופה שז"ש ויקח כו' אז דוקא ויאהבה ואם חסר א' מג' אלה לא הי' אהב אותה כו'.

ביום הג' יקימנו ונח' לפניו המשך הכתוב יחיינו מיומני'.
למתכיה לו למאן דדייק: נסמן לעיל ע' כ.
שציג איי לעמוד: נסמן לעיל ע' סד.

יפה שעה א' בתשו' ומע"ט: אבות פ"ד מ"ז. ראה דרך חיים שער התפלה ע, סע"א. מאמרי אדה"א ויקרא
ח"א ס"ע מג ואל"ך. ח"ב ע' תקעב. דברים ח"ג ע' תתפס.
העם ההולכי' בחושך . . . ראו אור גדול: ישעי' ט, א. ראה תורת חיים וישב נו, ג. אמרי בינה פתח השער
ה', א.

שורה כשושנה — וגודל: תיבה זו אינה ברורה בגוכי"ק.
קדושי' תהיו . . . יכול כמוני: קדושי' ט, ב. ויקרא רבא פכ"ד, ט. ראה סידור שער הקיש פב, א. מאמרי
אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלג וע' תקעט ואל"ך. דברים ח"ג ע' תתקג.

בענין פ' חיי שרה

ויביאה יצחק האהלה שרה אמו, ויקח אותה ותהי לו לאשה ויאהבה. [ו]הנה הדקדוקים בזה רבים, הא' למה הקדים להודיע שהביאה [ה] האהלה שרה אמו תחילה ושם קדשה בכסף שנק' קיחה ותהי לו לאשה בנשואין כו' האם לא הביאה האהלה שרה אמו לא הי' יכול לקדשה כו', והב' מה זה שכפל הדיבור כאן יותר מכל המקומות הנזכר בענין לקיחת אשה כמו באברהם ושרה יעקב ולאה ורחל שלא נזכר בהם פרטי עניני הלקיחה בכסף ולקית' נישואין בחופה וקדושין כמ"ש כאן ויקח אותה ותהי לו לאשה כו', ועוד מ"ש ויאהבה מאי רבותא בזה כמ"ש בזה, ועוד דמשמעות המשך הדבר [ים] מורה שעיי' ג' הדברים האלה דהיינו עיי' שהביאה האהלה כו' ועיי' קיחה בכסף ונשואין דחופה שזהו ויקח אותה ותהי לו כו' או ויאהבה דוקא ואם הי' חסר א' מאלה לא הי' אוהב אותה וזה פלא לכאורה. אמנם הענין הוא דבאמת מלבד שאם הי' חסר א' מג' הדברים [ה] אלה לא הי' אומר ויאהבה אלא גם אם לא הי' ג' ענינים אלה כסדרן בתחלה ויביאה האהלה כו' ואח"כ ויקח כו' לא הי' אומר ויאהבה כו'.

ולהבין כיו הנה יש להקדים תחלה בשרש בחי' יצחק ורכבה למעלה. דהנה ידוע דאברהם ושרה הוא בחי' אי"א כמ"ש באברהם כי אב המון כו', וידוע דהחכמה נק' אבא וזהו שנאמר אלקי אבי אברהם והי"א דאברהם היינו בחי' הי"ח שנמשך לחכמה [מ] בחי' רב חסד דבי' אחיד אור אבא כו', ושרה בהי"א ג"כ להיות גילוי העולם מיוד' להי"א, ואז [הולידו את יצחק שהוא נק' ברא לאוי"א, והוא בחי' ז"א שרובו מבחי' חסדים דאבא ומיעוטו

ויביאה יצחק האהלה: נמצא בכרך א' = 109 ע' יג. ב' = 180 ע' יו. ג' = 925 ע' עג. ד' = 1084 קו. ה. ה' = 1750 ע' לא [במחורת: ביה פ' חיי שרה. ונמצא שט רק חלק — עד לקמו ע' רלא]. ו' = 2012 ע' עז. המאמר נעתק מכרך ד' ובין אריוזיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מכרך א' ומכרך ג' למאמר זה ראה ד"ה שלפניו.

ויביאה יצחק . . . ויקח אותה . . . ויאהבה: נסמן ברד"ה שלפניו.

קדשה בכסף שנק' קיחה: ראה קידושין ד, ב.

שרה ולקית' נישואין . . . וקדושין: אג' ונישואין . . . אג': וביאה.

ויאהבה . . . כמ"ש בזה: ראה זהר חיי שרה קלג, א.

כו' אב המון: לך יו, ה.

דהחכמה נק' אבא: נסמן לעיל ע' א.

אלקי אבי אברהם: ויצא לא, מב [בדילוג. וכ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארמט. ושי"נ.

לקמו ע' רמא].

והי"א דאברהם: ראה תורת חיים ר"פ לך.

רב חסד דבי' אחיד אור אבא: מובא בשם הוהר בעץ חיים שעיי' (יד) אי"א פ"א: מאמרי אדה"א פרישות

התורה ח"א ע' רג: מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתסג. — ראה זהר במדבר קיח, ב. (אדרא ווטא) רצב, א.

ושרה בהי"א: ראה תורה אור לך יב, א. יג, ב.

ז"א שרובו . . . חסדים . . . גבורות: ראה מאמרי אדה"א פרישות התורה ח"א ע' קא.

מבחי גבורות דאימא ע"כ בסיבת ריבוי החסדים] על הגבורות נק' בחי' יצחק ל' צחוק וחדוה כמ"ש כל השומע יצחק לי צחוק עשה לנו אלקי' כו' וכמ"ש במ"א. והנה [שרש] בחי' יצחק זה הוא בחי' כללות עלמא דכורא ושרש בחי' רבקה הוא בחי' כללות עלמא דנוק' בחי' מ"ה וב"ן הנק' בחי' משפיע ובחי' מקבל וצריך ליהד ולחבר המשפיע והמקבל יחד [על ידי בחי' אירוסין ונישואין. וזהו יקח אותה כו', כי הנה בחי' ז"א דאצי' הוא נק' סוף עולם הא"ס כו' דהיינו שבו מסתיימים כל האורות הנמשכים] מעצמות אא"ס בבחי' הקו כו', בהיות שראשית ההארה בבחי' הקו הוא בחי' מחהיק שנק' א"ק ויורד ונמשך מעילה לעילה עד שמבחי' מל' דא"ק נעשה בחי' ג"ר דע"י וא"א כמ"ש בע"ח בשער הכללי' ומבחי' מל' דא"א מתלבש באו"א שהם בחי' חו"ב דאצי' עד בחי' המדות דז"א שגולדו מבחי' חו"ב, והוא שנק' יצחק כנ"ל שהוא תכלי' ירדת ההמשכ' העליונה שנמשך מאא"ס, ואמנם נעוץ סופן בתחלתו כו' שבחי' המדות דז"א אחוזי' ומיוחדי' ומקושרים בעצמו' אא"ס המאיר ומשפיע בהם תמיד ע"י בחי' הקו שיורד ונמשך באצי' כידוע, וע"כ א"א להיות בחי' התקשרות המשפיע במקבל שהוא יצחק ורבקה להיות שירידה גדולה היא לבחי' ז"א לירד ולהשפיע בעלמא דנוק' שהיא בחי' המל' מלכותך מל' כו' הגם שהוא מקור כל בע"ג ותכלי' כידוע לפי שאין ערך כלל גם לבחי' מקור [כל] בע"ג [גם] לגבי בחי' הארה היותר אחרונה שבאא"ס המלוכש בז"א שהרי הארת אא"ס שבמדות דז"א הוא בבחי' א"ס ממש וא"ך יוגבל אורו גם בבחי' מל' דאצי' אחר שהוא מקור המחי' נברא בע"ג וכללי' כמ"ש ואתה מחי' את כולם, וכמו שא"א להיות הגבלת אא"ס בב"ע מטעם זה עצמו א"א להיות [בחי'] התקשרות המקבל במשפיע שהוא בחי' עליות המל' שנק' רבקה לגבי ז"א להיות מקבל הארת א"ס ממש, וכמו עד"מ חתן וכלה שצריך ב' שושבינין א' להוריד החתן לגבי הכלה והב' להעלות את הכלה לגבי החתן, אך [ככאן בחי' יחוד וחיבור יצחק ורבקה הי' ע"י אליעזר עבד אברהם הממוצע המוריד ליצחק להתחבר למטה בעלמא דנוק' והוא ג"כ המעלה את רבקה מבית לבן, והיינו ע"י ג' גמלים מגמלי אדוניו וכל טוב אדוניו שהם ג' חסדים טובים מחסד דאברהם בחי' אור אבא וכענין כל

כל השומע . . . צחוק עשה לנו: וירא כא, ו [בדפיסן הסדר. ושם: עשה לי. אבל כ"ה גם לקמן ע' רסד. אמרי בינה שער התפילין קלו, ב. מאמרי אדה"א דבסמוך בהערה]. ראה מאמרי אדה"א דברים חיד ע' אירנט ואילך. יצחק . . . רבקה . . . מ"ה וב"ן: ראה לעיל ע' רבח הערה ד"ה: דרבקה. ז"א דאצי' . . . סוף עולם הא"ס: ראה תורה אור תרומה פ"א, ב. מאמרי אדה"א תפי"ח ח"א ע' תקסד. פרשיות התורה ח"א ע' שגד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכה. ח"ב ע' תצג. כח"ש בע"ח בשער הכללי': כ"ה בהכתי". ראה שם שער (ג) סדר אצי' פ"א. מלכותך מל': תהלים קמ"ה, יג. ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ו. ג' גמלים מגמלי אדוניו וכל טוב אדוניו: אג"ה [במקום התיבות י"ג . . . מגמלי]: גמלי. חיי שרה כד, י. י' גמלים . . . חסדים: ראה זהר וישב קט"א, ב. אור החמה: מקדש מלך וביאורי זהר [כד, ג ואילך] שם. סידור שער נפ"א צ"ב, ב. תורת חיים חיי שרה קלט, ג, קמ, א.

המעשה אשר עשה עבד אברהם זה [עם] רבקה ו[ב]כל ההוד[א]ת לה בבחי' השתחוא' וביטול שלו העלה את רבקה לגבי יצחק [וכמו שית' בסמוך].

והנה השושבינין עצמן אינם מועילים לחבר החתן והכלה בלי חופה וקדושין בתחלה דהיינו שהחתן נותן הכסף להכלה והוא אינו מקבל ממנה כלום רק הוא הנותן לה מתנה והיא אינה נותנת לו כלום (משא"כ ביחוד הוא להיפך שהיא מקדמת ליתן מ"ן תחלה כמיש' אשה כי תזריע וכו'). והענין הוא שהוא בחי' המשכות או[מ]ן הנק' אירוסין שע"י הכסף קידושין מקדשה וממשיך בחי' מקיף בעיגול הטבעת שנותן לה על ידה ואומר ראי את מקודשת לי כמיש' במ"א, וכך למעלה כתי' וארשתוך לי כו' שע"י יוכל להיות בחי' העלאת המקבל למעלה במשטע וגם ע"י יכול להוריד א"ע להתייחד במקבל אח"כ בבחי' יחוד גמור. וזהו ויקח אותה ואין קיחה אלא בכסף דוקא, ואח"כ [הוא] בבחי' יחוד גמור בבחי' או"פ, והוא בחי' הנישואי' בזיווג גמור דמ"ד ומ"ז, והיינו ותהי לו לאשה.

אך מ"מ יש לדקדק למה אמר בקיחה ויקח הוא ובנישואי' אמר ותהי לו כו' ולא אמר בנישואי' ג"כ ויקח אותה לו לאשה ולמה תלה ענין הנישואי' על בחי' המקבל בתחלה באמרו ותהי לו לאשה. אך הענין הוא ע"פ מארז"ל ע"פ אשה כי תזריע אשה מזרעת תחילה יולדת זכר כו'. דהנה הזכר רובו חסדים והנקבה רובה דינים וגבו' כידוע, וע"כ כאשר האיש מזריע מ"ד דחסדים תחלה ואח"כ הנקבה מעלה מ"ן מבחי' הגבו' גוברים הגבו' על החסדים ויולדת נקבה שמלאה דיני' כו', אבל כאשר האשה מזרעת תחילה מ"ן אז מ"ד דדוכרא גוברים על המ"ן ונולד זכר שרובו חסדים דדוכרא כידוע. וגם כאן בענין יחוד וזיווג דיצחק ורבקה שהוא בחי' יחוד ז"ן [כ]ג"ל צ"ל העלאת מ"ן דרבקה תחילה כמיש' אשה כי תזריע אשה מזרעת תחילה ואז גוברי' מ"ד דחסדי' דדוכרא ותלד זכר כו'. ומלבד טעם זה הנה מבואר למעלה דבחי' יצחק הוא בבחי' עלי' ברום המעלות בעצמי' אי"ס כו' [1]כדי שיומשך אי"ס בעלמא דנוק' צ"ל בחי' העלא' מ"ן דמל' תחילה כדי שיומתקו בחסדים ויוכל להיות המשכת מ"ד דז"א וא"ל לא הי' נמשך כלל (וכמיש' בזוהר ע"פ וישימהו דוד על משמעתו איהו שם לי' כו'). וזהו ותהי לו לאשה

אשה כי תזריע: תזריע יב, ג. ראה ביאורי הוהר נח ו, ב ואלך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תר. אר"מ) . . . בעיגול הטבעת . . . הרי אח מקודשת לי: נסמן לעיל ע' ר"ט. וארשתוך לי: חושע ב, כא.

ואין קיחה אלא בכסף דוקא: ראה קדושין ד, ב. שו"ה ולא — לו . . . המקבל . . . הוא: אבגה: ליתא . . . אבגה: הנוק' . . . אגה: יבין. אשה מזרעת תחילה: גדה לא, א. ראה לקוטי תורה ר"פ תזריע ובהנסמן במראי מקומות לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתק.

הזכר רובו חסדים . . . דינים: מובא במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע רלו ואלך בשם הע"ה. ושי"ג. וכמיש' בזוהר ע"פ וישימהו דוד: דברי הימים"א יא, כה. ראה זהר בהקדמה ו, סע"ב ואלך (ע"ה"ש שמואל" ב כג, כג).

בבחי' העלאת מ'ן דנוק' תחלה ולא אמר ויקח אותה לאשה בבחי' מ'ד [תחלה] מטעם הנ'ל רק בבחי' המשכת מקיף דכסוף קידושין אמר ויקח אותה מטעם הנ'ל וד'ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה ארוז'ל אין לך טיפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולי' כנגדה כו', וי'ל בזה ב' דברים הא' למה מלמעלה למטה רק טיפה א' ומלמטה למעלה טפיים כו' והב' למה אין טפה יורדת מלמעלה עד שתקדים העלאת טיפיי' מלמטה תחילה דמשמע שהטפה א' שלמעלה לא תתחיל לירד עד שטיפיי' עולים כנגדה וכמ"ש כנגדה משמע שהטפיי' שעולי' פוגעי' בה הרי כבר ירדה כו'. אך כיו'ן בהקד' ענין א' בעבודת ה' [והוא] בענין הידוע בזהר בכמה דוכתי דבאעדלית דוקא געשה אעדל'ע ובלא אעדל'ית אין אעדל'ע [כלל] וכמ"ש אם יש' אליו [לכו] כו' וכמאמר רוח אייתי רוח כו' (וגם בדברי רוז'ל הבא לטהר מסעיין אותו אדם מקדש עצמו מעט [למטה] מקדשים אותו הרבה מלמעלה כו' אך זהו בבחי' מקיף דוקא וכמ"ש במ"א). ויובן ד'ז בעבודה שבלב באמרו ואהבת כו' הרי אהבה זו הנה היא מלמטה למעלה [דוקא] להיות לבנו נמשך ונתעלה לכלל ולדק' בעצמי' אייס' כמו צמאה לך נפשי כו' וכיוצא, וידוע דואהבת הוא בגימט' ב'פ אור והם בחי' אוי' ואוי' בבחי' רוי'ש [כמ"ש והחיות רצוא ושוב] כו' וכמ"ש בס'י אם רץ לכך שוב כו', והיינו [מיד] אחר בחי' הצ'מאון והרצוא והתשווקה לצאת מחומר הגוף לה' אחד בבחי' כלות הנפש ממש [מיד] יהי' בחי' שוב לחפוז ול[ה]שתוקק בבחי' המשכות אלקות למטה שנק' אוי'. והנה ארוז'ל ע'ם ואהבת שיהא ש"ש מתאהב על ידך, דפי' ואהבת הוא פועל יוצא שיעשה למעלה בחי' אהבה עד שיהא ש"ש מתאהב למטה

אין לך טיפה יורדת מלמעלה: ראה תענית כה, ב לפי גי' הרקח שענין [ירושלים תשכ"ז רסז, סע"א]. זהר (רע"א מהימנא) פינחס רמו, ב (רש"ם: אמרו בתעניות). תוסמן במראי מקומות ללקיטי תורה שלה מב, ב. בלקוטי הגהות לתניא [קהית תשליד] ע' קמה.
 ומלמטה למעלה טפיים: ראה גם אמרי בינה שער הקיש לא, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איריב. שריה שלמעלה — כנגדה וכמ"ש: ה' כו' ובמ"ש.
 דבאעדל'ית . . . אעדל'יע: ראה זהר לך פח, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קצח. ושי"ן ח"ב ע' תנה. ח"ד ע' אישכ.
 אם יש' אליו (לכו) . . . רוח אייתי רוח: איוב לד, יד. ראה זהר תרומה קסב, ריש ע"ב. וירא צט, ריש ע"ב. סידור ערב שבת קסג, ד. אמרי בינה שער התפילין פ"א. אר' התורה תנוכה כרך ב ע' רפו.
 הבא לטהר מטייעין אותו אדם מקדש עצמו: ראה יומא לה, סע"ב. לט, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אטו. דברים ח"ב ע' (תפס וע') תקמ.
 ואהבת: ואתחנן ו, ה.
 צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.
 דואהבת הוא בגימט' ב'פ אור: פרי עץ חיים שער (ח) הקיש פכ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקה ואילך. ושי"ן.
 והחיות רצוא ושוב . . . אם רץ לכך שוב: יחזקאל א, יד. ספר יצירה פ"א מ"ח.
 שיהא ש"ש מתאהב על ידך: יומא פו, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קלה. ושי"ן.

בעולמות כו', וייל לכאורה מהו לשון מתאהב דמשמע שיהא ש"ש מתאהב תמיד במקבלים דהיינו שיהא נאהב להם תמיד ממילא מצד עצמו גם שלא יהי להם אהבה מצד עצמם כלל איכ יפלא מהיכן מתאהב להם ממילא הלא רוח אייתי רוח כו' וכמים הפנים כו' אבל בלי אעדלית באהבה מהיכן יהי נאהב להם, וגם מהו שאמר שיהא ש"ש מתאהב ע"י דוקא מהיכן יהי בכח האדם לעשות דבר [ז]ה שיהא ש"ש מתאהב בכה"ע כו'. אך הענין הוא דלשון מתאהב הוא לשון נפעל שנתאהב למטה, כ[מו]ן [ע"ד דוגמת אהרן כה"ג שהי' רודף שלום ואהבה תמיד ע"כ הי' נאהב לכל ישראל וא"כ אהבה זאת שהי' אוהב כל ישראל משך את לב ישראל אליו עד שהי' נאהב להם תמיד. וכך יובן למעלה בבחי' אהבה העליונה אהבת ה' לישראל כמ"ש אהבתי אתכם כו', היא הנמשכת בלב כנ"י שהי' מתאהב להם תמיד [גם] בלי אעדלית [שלהם] באהבה אליו כו', אך מ"מ צריך לעורר לבחי' אהבה העליונה הזאת, והיינו פ"י לאהבה כו' את ה' פועל יוצא לעורר בו אהבתו לישראל כו' ואז ממילא יהי ש"ש מתאהב [למטה] בכנ"י כו'. ובמה מעוררי' אהבה זאת העליונה הוא ע"י בחי' האהבה מלמטה בבחי' רו"ש דוקא שאחר הרצוא יהי' בבחי' שוב שהוא המשכות אלקות למטה דהיינו ענין ש"ש מתאהב למטה הנ"ל בבחי' חסד עליון הנמשך ומשפיע למטה כמ"ש כי גבר עלינו חסדו כו', וזהו ענין אעדלית הגורם אעדל"ע להיות ש"ש [מתאהב] למטה כו' וד"ל.

זבז יובן מארז"ל דאין טיסה אחת יורדת כו' שהוא בחי' טפת מי החסדי' העליונים מז"א לנוק' בכנ"י דהיינו בחי' אהבה העליונה הנ"ל היורדת ונמשכת למטה בכנ"י עד שמתאהב להם כו' כנ"ל, אך אין בחי' טפה זאת של חסד יורדת ונמשכת למטה עד שטפיים עולים כנגדה [בבחי' מ"ן] שהוא בחי' אויר בבחי' רו"ש ע"י ואהבת דכנ"י מלמטה למעלה כדי לעורר את בחי' אהבה העליונה למעלה כנ"ל, ואמנם מיד שנתעורר האהבה למעלה מיד נמשך הארתה למטה ומתאהב בכה"ע ואז בחי' טפיים דהעלאת מ"ן דנוק' פוגעין בה כשהיא יורדת מלמעלה למטה כו', והיינו פ"י כנגדה שבחי' אויר עולה ואוי' יורד ופוגעין זב"ז והרי בחי' מ"ן דאו"ח עולה כנגד או"י בחי' המ"ד, ונמצא שניהם אמת, דאין טפת המ"ד מתחיל לירד כלל וכלל עד שתקדים העלאת מ"ן שנק' טפיי', אך מיד שעולה הטפיים יורד

שרה בעולמות — דמשמע . . מחאהב: ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: מתאהב . . מתאהב.

וכמים הפנים: משלי כו, יט.

בכה"ע: גא: בכל העולמות.

דוגמת אהרן . . נאהב לכל ישראל: ראה פרקי דרבי אליעזר פ"ז.

אהבתי אתכם: מלאכי א, ב.

לאהבה כו' [א]: ליתא] את ה': עקב יא, יג, שם, כב.

שרה חסד — הנמשך ומשפיע [גא]: הנשפע ונמשך] כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיח, ב.

שרה וזבז יובן: ע"כ נמצא בכרך ה'.

טפת המיד נמצא עולים כנגדה ממש, וכמשל ה[מין ד]אשה גשמיות דאשה מזרעת תחילה ואשדי מין לקבלי' דמיד וכמיש במ"א ודיל. וזהו ענין ב' פרשיות דקיש, שפ' ראשונה הוא בחי' שם מ"ב שהוא בחי' העלאה כידוע בענין בשתיים יכסה פניו כו', והוא מ"ב תיבות מואהבת עד ובשעריך לפי שואהבת הוא ב"פ אור שהוא בחי' טפיים דמין שעולי' מלמטה למעלה בבחי' רויש דוקא כניל, ואחי"כ בפ' שני' [דו]הי אם שמוע נמשך בחי' מיד דחסדי' מלמעלה למטה, והוא בחי' שם ע"ב של חסד שיורד מגבוה לנמוך כידוע שבפ' והי' עד ושמתם את יש ע"ב תיבות והוא בחי' שם ע"ב של חסד דחסיד בגימ' ע"ב כו', והיינו בחי' המשכת חסד והאהבה העליונה מלמעלה למטה. וזהו שנאמר בפ' ב' לאהבה את הוי"ה ה"א זו דלאהבה הוא פועל יוצא לעורר את האהבה העליונה ולהוציאה מן ההעלם לגילוי כו', משאי"כ ואהבת דפ' הא' דקאי על כנ"י שיעלו מין באויר בבחי' רויש כניל (וגם שואהבת זה מעורר גיכ למעלה כניל, אין זה נק' פועל יוצא כמו לאהבה שימשיר [את]) אור האהבה העליונה בבחי' המשכה וגילוי ההעלם ממש ולא בבחי' התעוררות בלבד כו' ודיל).

ובכ"ז יובן [בתוס'] ביאור ענין הניל בפ' ותהי לו לאשה, דהיינו שבחי' מין [דנוק'] שנק' טפיים עולין כו' ציל תחלה ואחי"כ ויאהבה כו' בחי' המשכות מיד שנק' אהבה מלמעלה למטה, והיינו ע"ד הניל בפ' לאהבה כו' בחי' פועל יוצא להמשיך את האהבה מן ההעלם לגילוי כו', כך פ"י ויאהביה להמשיך ממנו אהבה שיהי' לו אהבה לרבקה בחי' עלמא דנוק' כניל, וכלי העלאת מין דרבקה לא הי' אומר ויאהבה כו' משום דאין לך טפת מיד יורדת מלמעלה בלתי הקדמת עליות טפ[יים ד]מין מלמטה כניל, וזהו ותהי לו לאשה או [דוקא] ויאהבה ודיל. ובוזה מתורץ קושית הזהר מאי רבותא דויאהבה כו', משום דבחי' יצחק הוא בחי' ז"א כניל ולא הי' נגבל ונמשך אור חסד עליון למטה במקבל שהוא בחי' רבקה אם לא ע"י העלאת מין דותהי לו לאשה כו' ולא כשאר אנשים דתיאובתא דדוכרא לנוק' בתחלה קודם תיאובי' דנוק' לגבי דכורא ואין זה אלא [ב]בחי' [יצחק] דוקא מטעם

ואשדי מין לקבלי' דמיד: ראה ותר נח ט, כ. ביאורי הזהר שם ו, ב.

ב' פרשיות דקיש: ראה גם לקמן ע' תקטו וע' תקמא.

שם מ"ב . . שם ע"ב: ראה ותר תרומה קלב, כ. פרדס שער (כא) פרטי השמות פ"ה. מ"ב.

שם מ"ב . . העלאה . . בשתיים יכסה פניו: ישעי' ו, ג. סידור שער הקיש עד, א. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תשטו ובתנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמב.

מ"ב תיבות מואהבת עד ובשעריך: ראה סידור שם. מאמרי אדה"ו שם ע' תשה ואילך ובתנסמן לשם. מאמרי אדה"א שם.

והי' עד ושמתם . . ע"ב תיבות: ראה בתנסמן בהערה שלפניו.

דחסד בגימ' ע"ב: פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת חסד.

דתיאובתא דדוכרא לנוק' . . דנוק' נגבן דכורא: ראה ותר לך פה, ב. תרומה קסה, סע"א. נח ט, כ. תורת חיים תולדות ו, ב.

הגיל, ע"כ לא נזכר פרטי עיני לקיחה כאלה עד ויאהבה כו' רק ביצחק ולא באברהם ויעקב להיותו [מ]בחי' הגבו' שעולה לכלל למעלה ולא לירד למטה כו' וד"ל.

ראמנם י"ל ג"כ טעם ענין ג' דברים [האלה] כסדרן דוקא תחילה ויביאה
האהלה שרה אמו ואחי"כ ויקח ואחי"כ ותהי לו כו' אז ויאהבה ואם
חסר א' מאלה או שלא כסדרן דהיינו שלא ה"י הקיחה והיחוד באהל שרה
אמו לא ה"י אוהבה כו'. [ד]הנה ידוע בחי' שרה ש"ר ה' שהוא בחי' בינה
עילאה שנק' ה' עילאה וש"ר ה"א הוא בחי' אור הכתר שמתגלה בבינה דוקא
וכידוע במ"י אה"י אשר אה"י דכתר בבינה, וזהו פ"י ויהיו חיי שרה מאה
שנה ועשר"י שנה כו', מאה בחי' ע"ס דכתר עליון שכאז"א כלול מ"י"ס
ועשרים חו"ב שכ"א כלול מע"ס וו' שנים בחי' ז' המדות דאצ"י כו', וכל אלה
נק' חיי"ן עילאין דשרה שהוא בחי' גילוי המשכ' אור הכתר בבינה, ואמנם יש
אמו שנק' מקיפ"י דאמא עילאה. וזהו [ו] ה"א והל"ה בה' הידוע שכל אוהל הוא
בחי' מקיפ' דכתר בבינה וגם כאן הגה בחי' יצחק דלעילא בחי' ז"א העלה
והביא לבחי' רבקה בחי' נוק' דז"א למעלה מעלה ברום המעלות דהיינו
בבחי' מקיפ"י דשרה אמו שנק' מקיפ"י דאמא עילאה כנ"ל, וגם ה"א ה"א ה"א
הידוע כנ"ל שהוא בחי' מקיפ"י דכתר בבינה שלמעלה גם מבחי' חיי שרה
כנ"ל [וד"ל]. וטעם [מ] שהביאה האהלה שרה אמו היינו כדי שיהי' בחי'
האירוסין בקיחה בכסף והגישואין בנופו [ש] יחוד דוקא באהל שרה שנק'
בחי' מקיפ"י דבינה שאין שם שליטה לחיצוני' כלל וכלל ונק' עולם החירות
כו', ולא רצה שיהי' האירוסין והגישואין למטה גם בבחי' האצ"י כדי שלא
ימשך לחיצוני'. ועוד והוא עיקר הטעם כי מצד מדתו של יצחק בבחי' הגבו'
לבחי' החסדי' העליוני' לכלל למעלה ולא ה"י משפיל א"ע] להיות חפץ
בגישואין להשפיע לעלמא דנוק' אם לא שהעלה לבחי' הנוק' למעלה הרבה

שו"ת ואמנם . . . טעם: **אג'** ומעתה יש להבין ג"כ.

שרה . . . בינה: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארסא.

שרה ש"ר ה': ראה גם ביאורי הזוהר חיי שרה יג, ב.

ה' שהוא בחי' בינה: ראה פרדס שער (כז) האותיות פ"ח. לקוטי תורה בלק עה, א. דרושים לר"ה נג, ג.

מאמרי אדה"א מרשיות התורה ח"א ע' סד.

אח"י אשר אה"י: שמות ג, יד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקכ. ושי"נ.

ויהיו חיי שרה: חיי שרה כג, א. ראה זוהר חיי שרה סכג, א. ביאורי הזוהר שם יב, ג. מאמרי אדה"א מרשיות

התורה ח"א ע' קלג ואילך ומקבילו בספר המאמרים תקס"ו ע' ג ואילך.

שו"ת נב' — דשרה . . . הידוע: **אג"ה**: והוא מ"ש האהלה שרה אמו כו' כידוע.

שרה בחי' — מקיפ' דכתר בבינה: **אג"ה**: מקיפ"ם.

שו"ת בבחי' — כנ"ל, וגם . . . כנ"ל: **אג"ה**: וזהו . . . ליתא.

דבינה . . . עולם החירות: ראה זוהר תצוה ספג, א ובאור החמה שם. פרדס שער (יג) השערים פ"א.

שו"ת בבחי' החסדי': **אג"ה**: ליתא.

שהוא באהל שרה אמו [ו]שם דוקא ימשיך לה עוד בחי' מקיף ע"י האירוסין בקיחה דכסף כניל ואחי"כ תעלה לו [מ"ז ב] גופו של יחוד תחלה או ויאהבה בבחי' מ"ד, ואם לא הי' הקיחה והיחוד באהל מקיף העליון הנה לא הי' יורד בחי' מ"ד לנוק' כלל מפני שאין ערך ביניהם כלל (ואע"פ שבכל יחוד משפיע ומקבל בחי' מ"ז מעורר למ"ד כמ"ש אין טפה יורדת כו', אך בבחי' יצחק הי' צ"ל בחי' המ"ן באהל שרה דוקא מטעם הנ"ל). ו[זהו] סדר ג' אלה בתחלה ויביאה האהלה כו' ואחי"כ יקח אותה [ואחי"כ] ותהי לו לאשה או ויאהבה (ועוד יתפרש [פ"י] פועל יוצא דויאהבה ע"י אהבה שלו אל הנוק' שפעל אהבה אצלה להיות בכחה תמיד להעלות האהבה בהעלאות מ"ן מלמטה, ונק' כח המעלה מ"ן, והוא אעדל"ע שעושה אעדל"ת כידוע וד"ל).

והנה כללות הסיפור מעשה [ד]יצחק ורבקה ע"י ניהוש דאליעזר כו', דהנה האבות הן המרכבה בבחי' ביטול לאלק' בתכלית ע"כ הי' גילוי אלקות ע"י מעשיהם, כמו שאמרו אברהם הוריד מרקיע הא' לרקיע הב' וכן יצחק כו' עד משה שהוריד לשם הוי"ה כמ"ש וירד ה', והענין הוא כי החסד הוא הרקיע הא' שנתגלה למטה ע"י אברהם איש החסד והב' בחי' גבורה ע"י יצחק כו' ובחי' שם מ"ה [דהוי'] דתורה ע"י משה כו', אמנם ע"כ"ש זאת היתה כל עיקר עבודת האבות להמשיך גילוי אלקות שהוא בחי' החסד כידוע, ואליעזר שידע זה לא ניחש רק בזה אם תאמר שת"ה את"ה וגם לגמליך אשקיה שהוא בחי' החסד אותה הוכחת כו' שראוי להיות בחי' מקבל [ל]יצחק להיות ע"י בחי' גילוי אלקות למטה וכמ"ש והוכן בחסד כסא כו' מדתו של אברהם שנק' נדיב כו', וכמ"ש באברהם כי ידעת[ו]ן כו' ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, פ"י דרך הוי"ה הוא המשכת וירידת אור חסד עליון משם הוי"ה שהוא רק בחי' גילוי אלקות למטה וכל בחי' השפעה וחסד לזולתו נק' דרך הוי' ונק' צדקה להחיות רוח שפלי' כו'. ובזה יובן מארז"ל שאמרו על כפל הדברים בעובדא דאליעזר שיפה שיחתן של עבדי האבות מתורתן של בנים כו', כי עבד זה הוא בחי' כלי החסד דאברהם וכן ביתו וכל טוב אדוניו בידו והי' תמיד בבחי' ביטול להוי"ה כמו שנראה בסיפור דבריו שהי' משתחוה בפישוט ידים ורגלים ושיחתו זאת הנ"ל הי' [הכל] בתכלית

האבות הן המרכבה: נסמן לעיל ע' קמט.

אברהם הוריד מרקיע הא': ראה בראשית רבא פ"ט, ז.

וירד הי' יתרו יט, כ. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ריש ע' שלג וע' שלה.

שתייה אתיה [אגה: ליתא] וגם לגמליך אשקיה: חיי שרה כו', יד.

והוכן בחסד כסא: ישעי' טו, ה.

אברהם שנק' נדיב: חגיגה ג, א.

כי ידעת[ו]ן: . . . ושמרו דרך ה' . . . ומשפט [אג: ליתא]: וירא יט, יט.

להחיות רוח שפלי': ישעי' נז, טו.

שיפה שיחתן . . . עבד . . . וכן ביתו: ראה בראשית רבא פ"ט, ה. חיי שרה כו', ב.

שהי' משתחוה בפישוט ידים ורגלים: חיי שרה שם כו', טו. (מח). נב.

הביטול, ע"כ יפה מתורתן של בנים שהוא רק בחי' החכמה להיות בחי' ביטול למטה לאהפכא חשוכא לנהורא כו', וע"כ כשראתה רבקה בחי' הביטול של העבד בחי' ההשתחואה כו' [לבחי' חסד] ותאמר אלך כי הבינה שרש מדריגות אברהם שהוא בבחי' גילוי חסד אלקי' והיא היתה בחי' מקבל לזה ע"כ אמרה אלך ודיל.

ויתן לך האלקים מטל השמים כו', להבין למה לא נזכר בכרכת יצחק שם הוי' כלל שהרי כל מקור הברכות לא נמשך רק משם הוי' דוקא כמ"ש ישא ברכה מאת הוי' כו' ברוך הוי' כו' ולא הזכיר [רק] שם אלקים שהוא בחי' הצמצום כמ"ס היפך הברכה, וגם עוד יש להבין התחבולה דיעקב כמה שלבש א"ע בבגדי עשו והיו ידיו שעירות כידי עשו או קיבל הברכות כמ"ס [הקול קול יעקב] והידים ידי עשו כו' שעירות ויברכהו. והנה כתיב מה ימית ומה נעמת אהבה בתענוגים, וי"ל מהו בתענוגים ל' רבים. אך הנה בתענוגים הגשמי' יש כמה מדרגות שונים במיני תענוגי רבי', כמו תענוג כמטעמים במאכלים מתיקות וער[י]בות יש כמה מיני טעמים שונים ולפי אופן הטעם כן אופן התענוג כו', ויש תענוג אחר בעריבות ומתיקות קול הכינור וקול השיר בפה וגז' מתחלק לכמה מיני אופנים תענוג, וכן יש בתענוגים שבא"ר [ב]ציור נאה או בטיול ותענוג הכבוד והממון וכה"ג כמה מיני חל[ו]נים שונים, וידוע דכל דבר הכא למטה בבחי' השתלשלות בפרט בעוה"ז יש לו גבול וקצבה גם [שבא] בהתחלקות רבות מאחר שהוא בעצם מהותו דבר מוגבל מאין ליש בבחי' הגבול והתכלית כו', וגם התענוגים הרוחני' דמלאכים ועולמות עליונים וגם בתענוג[ו] הנשמות בגעה"ת דעשי' ויצ' כו' עד געה"ע דבריאה שנק' עדן גם הוא בא בבחי' הגבול מאחר שנק' בריאה כמ"ס ויברא ה' גן עדן כו', אך [בחי'] מקור כל התענוגי' המוגבלי' שבכ"ע כמו שהוא בבחי' אצי' הרי בודאי בהכרח שהוא בלתי מוגבל כלל מאחר דאיהו וחיהו חד כניל, וע"כ גם בחי' התענוג שבאצי' הוא בבחי' א"ס, וכמו ענין שעשועי

ויתן לך: נמצא בכוך א' - 448 קיד, ב. ב. - 499 סד, ב. ג. - 817 ע' פא [וחסר באמצע]. T - 1092 ע, ב. [נמצא רק חלק, עד לקמן ע' רס. ועל הביאור נרשם: ביאור בעוה"ז]. ה' - 1247 ע' קעו. (1322 קכ, ב [רק חלק, עד לקמן ע' עדר]. ז' - 1748 בתחלתו [וכראשו נרשם: שייך לבני הרב המנה"ר אפרים יפה זצ"ל חסיד כ"ק אדה"א בשם ר' אפרים יפה מקאפוסט - נזכר באגרות קודש כ"ק אדמ"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ג ע' תקלת. וראה גם תולדות חב"ד בארץ הקודש (קה"ת תשמ"ח) נא, ב (ובמפתח אנשים שם בעירו). על הביאור נרשם: (ביאור) בעוה"ז לתורה ויתן לך]. ח' - 1757 ע' קעד. ט' - 2020 ל, א [רק הביאור. בכותרת: ביאור ע' תו' ויתן לך כו'].

המאמר נעתיק מכוך א' ובין אריחים ניתוספו אותיות או חיכות מכוך ה' ומכוך ז'.
המאמר הביאור מיסודים על ד"ה זה וביאורו בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' צה [ונדפס גם באור התורה פי תולדות כרך ב ע' תנא. ובכוך א' פי תולדות ע' 322]. וראה תורת חיים תולדות ת, א.
ויתן לך האלקים: תולדות כו, כת. וראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' קסג. לעיל ע' קסג ואילך. ע' קעו וע' קפב. תורת חיים כו, ת, א.
ישא [הז"ח]: הוא ישא] ברכה מאת הוי': תהלים כד, ה [ותיבת הוא ליתא שם].
ברוך הוי' כו: נח ט, טו. כו [ה]: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: כו. . . כו, או: הוי'. הוי'.
שם אלקים . . . הצמצום: נסמן לעיל ע' קעג.
הקול קול יעקב . . . שעירות ויברכהו: תולדות כו, כב. כג.
מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים: שיר השירים ז, ז.
ויברא ה' גן עדן: בראשית ב, ה [רש"י: וישע ח"א - אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במכרד ח"א ע' מא].
דאיהו וחיהו חד כניל [הז"ח]: כו': תקוני זהר בהקדמה (ג, ב).
שוה חד - וע"כ [הז"ח]: ואיכ]. . . הוא [ד': ג"כ הוא]. . . א"ס [ד': אצי' ובבחי' א"ס כו, ז': אצי' הוא בבחי' א"ס].

המלך בעצמותו שהוא בחי' אהה"ס ממש כו', וא"כ איך א' לכאורה לשון אהבה בתענוגים על בחי' התענוג העליון שבאצ"ל רבים איך יתכן שם בחי' ריבוי התחלקות תענוג מאחר שהוא [ב]בחי' אהה"ס כו' וד"ל.

אך [הענין] יובן בהקדים תחלה ענין א', והוא שיש בתענוג בחי' מקיף ובחי' פנימי והוא בחי' חו"ג שבתענוג, בחי' החסדים שבו הוא בחי' או"פ המתיישב בכלי כמו המים הנחים בכלי ומתיישבים בכלי כו', ובחי' הגבורות] שבו הוא בבחי' מקיף שאינו מתיישב בכלי כמו האש שעולה ויורד ואינו מתיישב כלל כו'. וביאור הדברים, הנה ידוע בבחי' התענוג הגשמי הבא בבחי' או"פ המתיישבים בכלי [הוא] כמו התענוג ש[מ]ן הריח הבושם וטעמי המתקות והעריבות וכה"ג שיכולים התענוגים האלה להתיישב בכלי הלב והמוח ולהתקבל בהם בתוך תוכם ממש כמו בית קיבול הכלי למים המתיישבים ונחים בו [וראי' לדבר ממש שמנת עבית כו' שמן התענוג ירבה עובי האברי' בשומנם שהוא מחמת קבלת התענוג בלבד], וגם קבלת התענוג מן השכל וחכמה הרי כלי המוח מקבל אותו התענוג ומתיישב בו היטיב כמים המתיישבי' בכלי, וכמו חכ' אדם תאיר פניו מפני שנתיישב בו התענוג שבתוכו ע"כ מאירים פניו בחדוה וכה"ג, ואע"פ שהתענוג הוא גדול יותר כמו מתיקות קול הכנור העושה התפעלות התענוג ביותר או תענוג שבראי' בדבר הנחמד לעין ביותר או [בתענוג שבשכל הנפלא ביותר מימ' יתיישב בכלי מוחו, וגם התענוג שבא פתאום בהתחדשות בשורה טובה יותר כמו מן הנולד או כמצאית הון גדול או ריוח ממון הרבה וכה"ג הגם שהוא תענוג נפלא למעלה מכפי מעלת ערכו הראוי לזה עכ"ז כאשר מעלת ערכו מוכן לכך גם שלא הי' עדיין באותה מדרגה יכול להיות מתיישב בו גם אותו התענוג בבחי' או"פ כשאר התענוגי' הנ"ל, אבל [הנה] כאשר יבשר[ו]הו בבשורה טובה ונפלאה ביותר [למעלה] לגמרי מכפי ערך מדרגתו שהוא לא לפי ערך הכלי כלל שאינו בערך להגיע לזה כלל, כמו אם יבשר[ו]הו במציאת אוצר גדול כאוצרו' המלך או ריוח ממון הרבה הון רב ביותר כמו אלף אלפים דגרי זהב שאין ערך הכלי שלו מכיל התענוג הזה או שמבשרים אותו בגדולת שררה שלא לפי ערכו כלל וכיוצא [בזה ב]בשורות טובות מבנו הח[י]ב[י] לו ביותר שלא יכילנו הכלי, כמו בשורת יצחק לשרה שלא הי' הכלי שלה מכיל התענוג ע"כ פרחו נשמתה וכה"ג, וזהו הנק' בחי' מקיף שבתענוג דהיינו שמתפעל בתענוג בהתפעלו' יתירה כ"כ עד שלא יכילנו הכלי ולא יתיישב בו התענוג במוח ולב אלא התענוג הזה הגדול חוסף [עליו] בבחי' מקיף על כלי המוח [ו]מפני שלא יכילנו כלי המוח [א]בא מזה [סיבת] דחיקת

שעשועי המלך בעצמותו: נסמו לעיל ע' טו.

שמנת עבית: האיני לב, טו.

חכ' אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

בשורת יצחק לשרה . . . פרחו נשמתה: ראה ריבאי ר"ס חיי שרה ד"ה ולבכותה.

המוח [ב] יציאת דמעות, כמו וישקו איש את רעהו ויבכו כו' וכמו בר"ע שלגו עיני דמעות מפני שלא הי' כלי מוח מכיל להתענוג בסודות התורה, כענין לאו כל מוח סביל דא וכה"ג כמ"ש במ"א, או שיבא מזה בחי' נשיקין כהכל הפה כאב לבנו החביב לו ביותר כשמשתעשע בו ולא יכיל בנפשו התפעלות התענוג ע"כ ישקנו, ע"כ א' מנשיקות פיהו כו' שבא מבחי' המקיף התענוג דוקא כו' וד"ל.

והנה מה שהתענוג הזה חוסף בבחי' מקיף הוא מפני קוצר הכלי מהכיל ובהכרח שיסתלק האור התענוג מן הכלי וחוזר ומאיר קצתו בכלי, שאם אינו חוזר ומאיר כלל איכ' הי' בטל התענוג לגמרי ואין הענין כן שהרי אדרבא הרי הוא בתענוג גדול ביותר רק שהוא בלתי מתיישב בו (כמו כאשר המלך יבא פתאום שיצא מן הכלי מעוצם התענוג כו' שא"א לומר שאין בו תענוג כלל מפני הסתלקותו) מן הכלי כו'. וזהו הנק' בחי' שעשועי, כי פי' שע' מלשון תנועה כמו וישע הוי' כו', ושעשועי' הוא בחי' התפעלו' התענוג בבחי' רויש' דהיינו בחי' מקיף הנ"ל שהוא בחי' הסתלקות והתפשטות, כמו משל האש שבנר [ה] דולק שעולה ויורד תמיד שא"א לומר שמסתלק לגמרי שאיכ' הי' הנר ככה אלא שמסתלק ומיד חוזר ומתיישב קצתו רק שבלתי מתיישב וחוזר ומסתלק כו', וכך הוא בחי' רויש' שבתענוג דמפני התפעלות [בתענוג] בתגבורת יתירה כמו בשורה טובה הנפלאה ביותר כניל לא יכיל כלי מוח ויסתלק התענוג מכלי המוח להיות בבחי' מקיף מפני שקטן המוח מהכילו אבל [מיד] חוזר ומאיר במוחו וחוזר ומסתלק כניל והוא רויש' שאחר השוב רצוא כו', וזהו הנק' שעשועי' שהוא בחי' גבורות שבתענוג שברשפי אש שעולה ויורד תמיד בלתי מתיישב כלל וד"ל. אבל התענוג שבבחי' או"פ הנ"ל הוא בבחי' החסדים כמים המתיישבים בכלי ונחים [שם] במנוחה, כך במוח ולב שמכיל התענוג הזה [ש] בבחי' או"פ הרי נח במנוחה בלי עלי' והסתלקות כלל וד"ל.

והנה ידוע שהתענוג הוא למעלה מהשכל דהיינו שהתענוג הוא הוליד את השכל מאין ליש וכמ"ש במ"א בפי' והחכמה מאין כו' ובחי' חו"ג] שבתענוג מאירים בכלי השכל שמולידים המדות שבלב כידוע (ולמעלה היינו

וישקו איש את רעהו ויבכו: שמואל"א כ, מא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אצד. בר"ע שלגו עיני דמעות: ראה הנסמך כמאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקכג. לאו כל מוח סביל דא: תניא ספ"ג. שליה תולדות אדם ב, ב ד"ה וגם (ושם): לאו כל מוח ומוח סביל דא.

ע"כ א' [ה]: ויש ישקני] מנשיקות פיהו: שיר השירים א, ב. וישע הוי': בראשית ד, ד. שרה אש — או"פ: ב"ה מוסיף: הרי נח במנוחה בלי עלי. וכנראה שנשחרכ לכאן מבסמך שריה כמוה. והחי' מין: איוב כה, יב.

בחי' חויג דע"י [ש]מאירים בחו"ב דחסד דבי' אחיד אבא כו' ובינה מקבלת מבחי' גבורה דע"י כמ"ש אני בינה לי גבורה כו'), וע"כ הוא הסיבה והוא הטעם מה שאנו מוצאים כדוגמת ב' אופני תענוג בבחי' מקיף ופנימי שהן חויג כו' גם במדות שנולדי' מן השכל כו', וכידוע שיש ב' מיני אהבה, הא' אהבה הנמשכת כמים בבחי' הקרירות כו', והוא ענין המשכת הלב בדביקות בדבר הנאהב בלבו עד שלבו נמשך אליו תמיד ואין בה רשפי אש ההתלהבות כלל רק אדרבה בקרירות הדמים (ובל"א קאלטע בלוט), והוא בחי' או"פ הבא בבחי' קבלה ממש בתוך הכלי של הלב ומתיישב בו היטיב כנ"ל בבחי' החסדים שבתענוג הבא בבחי' או"פ כנ"ל, וזהו מפני [שבחי'] החסד שבתענוג שבבחי' או"פ מאיר בשכל זה שהוליד האהבה הזאת ע"כ מוליד כדוגמתו בבחי' החסד הבא בבחי' או"פ כנ"ל, ואהבה הב' הוא בחי' התפעלות האהבה בהתלהבות ורתיות הדמים ביותר עד שבלתי מתיישב בכלי הלב כלל לעוצם התפעלו' יתירה כו', והוא מפני ששרשה מבחי' גבורה שבתענוג הבא בבחי' מקיף בלתי מתיישב בשכל כלל, וע"כ גם השכל שמוליד בחי' התפעלות ברשפי אש ה[ה]תלהב[ו]ת של האהבה הזאת בצלמו כדמותו בבחי' מקיף ג"כ בלתי מתיישב ונח כלל בכלי דהיינו שאין כלי הלב מכיל אותה ע"כ הוא בבחי' רו"ש עולה ויורד כשלהבת כנ"ל. וידוע שב' מיני מדות הללו נק' בשם חויג שהם בחי' כסף וזהב, ולעתיד יהי' מעלת הזהב על הכסף כו', והוא ג"כ ענין אברהם ויצחק ולעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו מטעם זה כמו שיתבאר בסמוך בעז"ה וד"ל.

והנה יש להבין בענין ב' מדות הנ"ל, דלכאורה משמע מזה שאין באהבה הנמשכת כמים שום חלק ותערובות ממדת האהבה ברשפי אש ההתלהבות כנ"ל כמו שאין בהתלהבות בחי' החסד['] דמים כמו אש ומים שהם ב' הפכים המנגדים ממש, ובאמת הלא אנו רואים שיש בחי' גבורות רשפי אש ההתלהבות כנ"ל גם באהבה הנמשכת כמים כו', והוא בחי' [ה]צמאון בלב והתשוקה ברשפי אש [אל ה]דבר האהוב בהגיע אליו כמו צמאה לך נפשי כו' וכל צמאון הוא מיסוד האש כו', וא"א לומר שהצמאון אינו אלא באהבה שהוא בהתלהבות שהרי אדרבה בהתלהבות הלב אין שם [ה]צמאון והתשוקה שבלב כמו באהבה שהלב נמשך כמים בדביקות כנ"ל

דחסד דבי' אחיד אבא: ראה עץ חיים שער י"ד) או"א פ"א.

אני בינה לי גבורה: משלי ת, יד.

חויג . . . כסף וזהב: ראה תניא פ"ג. לקוטי שיחות תרומה כרך ו ע' 159. ושי"ג.

מעלת הוזהב על הכסף: נסמן לעיל ע' קסט.

יאמרו ליצחק כי אתה אבינו: נסמן לעיל ע' קעז.

שר"ה רשפי — ההתלהבות כנ"ל: ה"ל. ליתא. וראה לעיל שריה ההתלהבות.

צמאה לך נפשי: תהלים סג. ב.

וכל צמאון הוא מיסוד האש: ראה תניא פ"ג.

שאו דוקא נולד צמאון ותשוקה גדולה בהתגברות אהבה זאת, וא"כ מהו ההפרש בין רשפי אש הצמאון שבאהבה כמים ובין רשפי [אש] התלהבות דשניהם בבחי' הגבור[ות] דרשפי אש כמ"ש רשפי רשפי אש כמ"ש שלהובא דרהימותא כו' דקאי באהבה הנמשכת כמים דכל רחימו הוא מבחי' אור החסדים המ[ת]פשטים כמים כו'. אך הענין [הוא] מובן ע"פ הגיל בחו"ג שבתענוג שמוליד השכל כו' ע"כ יול[י]ד גם השכל דוגמתו [במדות] כבי מיני מדות הנ"ל, וע"כ אנו רואים ג"כ שנמצא מציאות התענוג גם במדות, כמו בכל אהבה אין לה מציאות וקיום רק מפני שמתענג באותו הדבר שאוהב ע"כ נמשך אהבה לאותו דבר תמיד וגם כשכבר נולדה האהבה הזאת מן השכל עיקר קיומה תמיד הוא מפני התענוג כו' (ומלבד שהתענוג זה [הוא] מקור אותו השכל אלא גם לאחר שנולדה מן השכל מאיר בה התענוג במדה זאת שנולד[ה] מן השכל כו' וד"ל), ולפ"ז כפי אופן התענוג כך יהי אופן המדה לפי שהמדה נמשך אחר שרשה בבחי' אותו התענוג דוקא, כמו אהבה לדבר היא אל אותו אור התענוג שמתענג באותו דבר ואם התענוג הוא בבחי' או"פ שמתיישב בכלי גם האהבה היא בבחי' התיישבות כניל, וגם הצמאון והתשוקה הוא רק מפני שהתענוג אל אותו דבר [מה] הוא בבחי' תשוקת התענוג, והוא בבחי' גבו' שבחסד שבתענוג (כמו התאוה גשמי' למשגל ולמאכל וכה"ג) ולא בבחי' גבו' לגמרי כידוע, ע"כ יול[י]ד השכל בלב ג"כ אהבה בתשוקת הלב וצמאון כו', וצמאון ותשוקה זאת היא כפי אופן הארת התענוג בה שהיא ג"כ בתשוקה כניל אבל יכלנו כלי הלב מפני שהוא בבחי' או"פ ג"כ מפני שהתשוקה והצמאון לאותו הדבר היינו לאותו התענוג שמתענג בדבר זה שהוא הוליד את השכל כניל והרי אותו התענוג בבחי' או"פ ע"כ גם הצמאון והתשוקה אע"פ שהוא בבחי' הסתלקות הלב אבל הוא כפי הכלי דוקא [וד"ל]. אבל בחי' רשפי אש התלהבו' הנולדה מן השכל שרשו בבחי' גבו' ממש שבתענוג שהוא בחי' הסתלקות מן הכלי ממש רק שחורר ומאיר כניל והוא בבחי' רו"ש כשלהבת כו' ע"כ גם השכל שמוליד ההתלהבו' [בלב] בלתי מתיישבת בכלי כניל, אי"כ גם מה שנמצא מציאות התענוג [ב]התלהבות זו הוא מבחי' הארת הגבר' שבתענוג שהוא בבחי' מקיף ממש, וע"כ גם התלהבו' שבלב הוא בחי' הסתלקות מן כלי הלב ממש והיינו שמסתלק אל אותו התענוג שיש לו בדבר הזה שמתלהב לבו אליו שהתענוג הוא בו ג"כ בבחי' הסתלקות [ו]כלות הנפש כמו כלתה נפשי כו', ולא כמו התענוג שבתשוקה הנ"ל [ש]נמשך הנפש כפי הכלי דוקא כניל אבל התענוג שבכלות הנפש הנ"ל הוא בבחי' מקיף למעלה מכלי השכל כניל. וזהו ההפרש בין רשפי אש הצמאון ובין רשפי [אש] ההתלהבו', אבל כ"ז נכלל בלשון אהבה בתענוגי' לשון רבים בין בבחי' החסדי' דאו"פ ובין בבחי' הגבורות דמקיפי' הנ"ל [וד"ל].

רשפי רשפי אש כמ"ש [הז]: כו' שלהובא דרהימותא: שיר השירים ה.ו. והר קדושים סד. א.
כלתה נפשי: תהלים סד. ג.

ומעתה יוכן ג"כ בבחינת שרש האבות שהן המרכבה לבחי' חו"ג דאצילו' כנ"ל שנולדו מבחי' חו"ב דאצילות כנודע, ומקור דחו"ב דאצילות הוא בבחי' חו"ג דע"י הנק' עונג העליון, ואהבה דאברהם שרשו [ב]בחי' החסד דע"י המאיר בחכ' שנק' אב כו', וזהו אבי אברהם כו', והיינו שבחי' התענוג העליון הוא בחי' שרש דשרש למדת החסד דאצילות שאברהם מרכבה לו מאיר בחסד זה, וכנ"ל [גם] באהבה שנולד מן השכל שעיקר קיומה הוא מבחי' התענוג שמאיר בה כו', וכן יצחק בבחי' הפחד והיראה [כמ"ש] ופחד יצחק ה"י לי הרי שרש לשרש לבחי' פחד זה הוא בחי' גבו' שבעונג העליון שמאיר בבינה כמ"ש אני בינה לי גבו' כנ"ל ומשם נמשך [ב]מדת] הפחד שנולדה מן השכל כו', וז"ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם שהן בחי' הג' דע"י, וז"ש ג"כ ישכיל עבדי כו', ונשיא מסטרא דאברהם, וגביה מסטרא דיצחק, מאד מסטרא דיעקב שכלול מחו"ג כמ"ש אבי אברהם וגם פחד יצחק כו', והוא בחי' הג' דע"י שמאיר [בחג'ת ד]ז"א גם לאחר שנולד מן חו"ב כמובן מתוך כל הנ"ל וד"ל.

והנה ידוע בע"פ דבחי' גבו' דע"י המלושב ב[בחי'] ח"ס דאי"א, והיינו בבחי' אלפי בחי' בינה שמקבלת מגבו' כמ"ש ורוח אלפים מרחפת בחי' [היג'] שבאלקים עלאה כו', ועיקר ההמשכה הוא מבחי' הגבורות בכ"מ (כידוע בענין בני חיי ומזוני שהן כללות כל ההשפעות וההמשכו' לאו בזכותא היכל הזכות והחסד תלי' אלא במזלא תלי' בבחי' הגבורה דמדות דאי"א כו' כמ"ש במי"א), וע"כ אמר כי ביצחק דוקא יקרא לך זרע יצחק בגי' ארביה והיינו וארביה את זרעו כי כל ריבוי והתחלקות ביותר בא מסטרא דגבורה דוקא וע"כ השולחן בצפון, שג' אלה בני חיי ומזוני הכל בבחי' גבו'

בחי' שנק' אב: נסמן לעיל ע' א.

אבי אברהם: נסמן לעיל ע' רכו.

ופחד יצחק ה"י לי: ויצא לא, מב.

אני בינה לי גבו': משלי ת, יד.

אשר נשבעת לאבותינו: מיכה ז, כ. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלה, ב. קלה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא

חי' ע' תנא, ושי"ג.

ישכיל עבדי: ישע"י נב, יג. זהר וישב קפא, ב.

גבו' דע"י המלושב ב[בחי'] ח"ס דאי"א: ראה עץ חיים שער (יג) אי"א ס"ר.

אלפי בחי' בינה: ראה זהר בהקדמה ב, א ובמקדש מלך שם. (תוספתא) בראשית לא, ב.

ורוח אלפים מרחפת: בראשית א, ב.

בני חייא ומזוני: ראה מועד קטן כת, א. באורי זהר סקודי נו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהל.

ושי"ג.

כי ביצחק . . . יקרא לך זרע: וירא כא, יב.

יצחק בני ארבה . . . וארביה את זרעו: יהושע כד, ג. ראה משנת חסידים מסכת סדר ליל פסח רפ"י. שער

הפסוקים להארידיל ר"ס בא. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהל. ושי"ג.

השולחן בצפון: ראה יומא כא, סע"ב. סידור שחרית סא, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעה. ושי"ג.

ח"ד שם.

ה[מ]חלקות השפע כו' וד"ל. אך מה שנק' יצחק לשון צחוק ותענוג העינוג הוא כנ"ל שיש ב' מיני תענוג, הא' בבחי' או"ם המתיישב בכלי כמו התענוג מן המטעמים והמשגל וכיוצא והציור והטויל והממון וכה"ג שאין זה התענוג נק' בשם צחוק כלל, אבל התענוג הנק' בשם צחוק דוקא הוא כאשר התענוג בלתי מוגבל ומתיישב בכלי, כמו כאשר יגבר אור התענוג בהתפעלות יתירה מחמת איזה כשורה טובה ונפלאה ביותר כנ"ל אזי לא יכלי הכלי ויבא לכלל שחוק וצחוק בעניני בדיחות רבות, וכמו רבי"ר דלא פסיק חוכא מפומי' מחמת עוצם התענוג שלא הי' יכול להתיישב בכלי, שאם התענוג מתיישב הוא בכלי המוח והלב לא יבא לכלל [ש]חוק [כלל] רק כאשר הוא למעלה מהגבלת הכלי דוקא אזי בהכרח שיבא לידי חוכא ו[ש]חוק ולעשות עניני בדיחות הרבה (וכמ"ש במ"א שהצחוק הוא לנגד פלשתים ליצנות שהוא תענוג המפולש בלא הגבלת כלי כו'), והוא התענוג שבבחי' מקיף דוקא שמסתלק מן הכלי (שאינו זה רק לעתיד דכתיב אז ימלא שחוק פיגו כו' וכן כתיב ליתן זה יצרת לשיחק בו והוא הקניגיא שיעשה לעתיד בליתן כמשמ"ת בע"ה). והוא פ"י יצחק לשון צחוק בחי' התענוג שבבחי' מקיף הנ"ל שא"א לכלי החכ' להכילו ע"כ יבא לידי צחוק, ולמעלה היינו בחי' גבורה דע"י שملובש בחי"ם שבלתי מתיישב בכלי החכמה כנ"ל שהוא למעלה מבחי' מקור [ל]אצילות, כי ח"ס דאריך הוא מקור כל הנאצלים אך הוא מאיר קצתו בבחי' רוי"ש כנ"ל בתענוג שבבחי' מקיף, והיא [ב]בחי' בינה דאצילות שמוליד היראה ופחד כמ"ש שמעתי שמעך יראתי שכל יראה אינה אלא מקרוב דוקא כידוע והוא בהשגה דבינה מקרוב שנק' שמיעה כידוע, והוא כל השומע בבחי' שמיעה והשגה דבינה יצחק לי שמוה גולד פחד יצחק ע"כ קרא אותו יצחק, [ו]שרש שרשו בבחי' גבורה דע"י כמ"ש אני בינה לי גבורה כנ"ל, והוא [ב]בחי' תענוג שב[ב]בחי' מקיף דוקא המאיר במדת ההתלהבות דוקא שהוא בחי' הגבורה [דאצי'] כנ"ל (אך מ"ש יצחק ביו"ד דלהבא הוא ע"ש העתיד שיתגלה התענוג הזה בבחי' שחוק למטה כמ"ש אז ימלא שחוק פיגו כו' כנ"ל).

יצחק לשון צחוק: לך י, יס וברשי שם.

שריה מן — והמשגל וכיוצא: ה"ז: ליחא.

רבי"ר (ה"ז: רב ברונא) דלא פסיק חוכא מפומי': ברכות ט, ב. ראה תורת חיים תולדות ומאמרי אדה"א

שבהערה הבאה.

שחצחוק הוא לנגד פלישתים: ראה מאמרי אדה"א תקס"ב ח"א ע' קמח. ח"ב ע' תפס. ומקבלו בתורה אור

בשלה סא, טע"ג. ובארוכה בתורת חיים בשלה ע' קעד ואילך. סה"מ תקס"ד ע' קסט. מאמרי אדה"א במדבר

ח"ד ע' איתלו. תקס"ח ח"א ע' תקח. ובארוכה בתורת חיים תולדות ב, ג ואילך. דרך חיים שער התשובה ט, ב.

אז ימלא שחוק פיגו . . . ליתן זה יצרת לשיחק בו: תהלים קכו, ב. שם קד, כו.

שריה שמולוש — החכמה . . . דאריך . . . הנאצלים: ה"ז: דח"ס . . . דא"א . . . האצי.

שמעתי שמעך יראתי: חבטוק ג, ב.

יראה . . . מקרוב דוקא: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קערו ובהנפמן שם. לקמן ע' תקד וס"ע תקמג

ואילך.

דבינה . . . שמיעה: נסמו לעיל ע' כח.

כל השומע . . . יצחק לי: וירא כא, ג.

זוהו שאמר יצחק זקנתי ולא ידעתי יום מותי, דהנה ידוע דהימים הם כחינת כלים מוגבלים להאור והחיות שמתחלק ומתצמצם ככל יום ויום בבחי' התחלקות הזמן כמ"ש ימים יוצרו [ויצ"י] הוא כלי המגביל אור כו' (ובכללות נק' אריא יומים כמ"ש יחינו מיומים כו'), והזקנה היא באה מרוב הימים כמו ואברהם זקן בא בימים דהיינו שנתמלא [כל] מספר ריבוי הימים לכל האור והחיות שניתן בו כמ"ש ימי שנתינו כו' [כי] צל ימינו עלי ארץ וכה"ג ע"כ נק' זקן, ובהכרח שיהי' קץ וגבול לימים הללו והוא יום המות שהוא קץ כל בשר כו', וזה מסיבת עה"ד טו"ר שנפל בשבחה"כ דאורות דתהו דכתיב בהו וימלך וימת כו', אבל בעה"ח נאמר ואכל וחי לעולם שאין קץ ושיעור וגבול למספר הימים כלל שאין הימים כלל מגבילים כלל אלא הם כמו ריבוי כלים מכלים שונים להכיל כל האור והחיות עד בלי שיעור (וכמ"ש במ"א בענין ועיי יתיב מלכותיה מלכות עלם שלמעלה מן הזמן מאיר בזמן, וזהו ועד אחד כו'). וז"ש הפסוק נער הייתי גם זקנתי דזהו [ט]ש דקוב"ה מי איכא זקנה קמי', ומ"ש במ"ת נדמה להם כזקן היינו מצד הארת הכתר [ב]חכמה דוקא דזהו פי' זקן שקנה חכמה אאלפך חכ' כו', אבל פנימי הכתר שהוא פנימי אי"א כו' נק' אריך אריכא דאנפין בבחי' א"ס, וכמו יום שכולו ארוך שאין בו תחלה וסוף ע"כ גם בתחלתו ארוך כמו בסופו (כמ"ש במ"א), משא"כ מצד החכמה שנק' ראשית בהכרח שיש לו סוף, והוא בחי' המות [שהוא] הסתלקות החיות, כ[י] החכמה תחי' בבחי' ראשית בהכרח שיסתעף

זקנתי ולא ידעתי יום מותי: תולדות כו, ב [ושם]: לא. וכ"ה בבו"ך ז. אור התורה היא כאן ע' קסב. לקמן ע' רסא. — אבל בבו"ך ז: ובספר המאמרים תקס"ב כאן ע' צו הובא ככפנים].

ימים [הז]: כי ימים] יוצרו: תהלים קלט, טו.

יחינו מיומים: הושע ו, ב. ראה גם לקמן ע' שי. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקפו.

ואברהם זקן בא בימים . . . ימי שנתינו: חיי שרה כד, א. תהלים צ, י.

[כי] צל ימינו עלי ארץ: איוב ה, ט. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתמט.

קץ כל בשר: לשון הכתוב נח ז, יג.

בשבחה"כ . . . וימלך וימת: וישלח לו, לב ואילך. ראה לעיל ע' קסח.

ואכל וחי לעולם: בראשית ג, כב.

ועיי יתיב מלכותיה מלכות עלם: דניאל ז, ט. שם ג, לג. ז. כו. ראה שער היחוד ספכ"ד. עטרת ראש שער

ר"ה פי' ע' ח).

ועד אחד: ראה ד"ה זה במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכז. ושי"ג.

נער הייתי גם זקנתי: תהלים לו, כה. ראה יבמות טז, ב ובתוס' שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשטט.

ושי"ג.

דקוב"ה מי איכא זקנה קמי': ראה יבמות שם. מאמרי אדה"א שם סיע' תשצה.

במ"ת נדמה להם כזקן: ראה מכילתא בשלח טו, ג. יתרו כ, ב הובא ברשי"י שם.

זקן שקנה חכמה: ראה תורת כהנים קדושים יט, לב. קידושויו לב, ב.

אאלפך חכ': נסמן לעיל ע' יז.

יום שכולו ארוך . . . גם בתחלתו: ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' יב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקי:

דברים ח"ג ע' תמלא. ושי"ג.

החכמה שנק' ראשית: נסמן לעיל ע' א.

החכמה תחי': קהלת ז, יב.

בסופה בחי' המות שהוא הכליון, אבל בתהימ' יהי' האור למעלה מבחי' מקור החכמה שהוא פ[נ]ימי' א"א טלא דע"י כו' שאין שם אחיזה למות (כמ"ש במ"א בענין מים חיים בפרה כו') וד"ל. וזהו יצחק שהוא בכחי' הגבורה דע"י שבח"ס בכחי' פנימי' דא"א בכחי' מקיף שבלתי מתיישב בכלי החכמה כנ"ל אמר זקנתי בריבוי הימים אבל לא ידעתי יום מותי כלל מצד שרשו בכחי' מקיף דתענוג שבלתי מוגבל בכלי שאין שם הסתעפות למות כלל, ומ"ש זקנתי הוא מצד הארת הכתר בחכמה ומדות אבל לא ידעתי יום מותי שאיני יודע בחי' הגבלת חיות כלל מצד שרשו בכחי' מקיף דגבו' דע"י שבמו"ס (ומ"ש ורוח אלקים מרחפת רפ"ח מ"ת כו' שהוא בכחי' ז"ת דבינה בחי' ס"ג שהי' שם השבירה היינו מבחי' ה"ג דאלק"י דח"ס עצמו שממותר הגבורות הללו נמשכים במזל[ות] דדיקנא דא"א כו', אבל בחי' יצחק הוא בכחי' הגבורות דעתיק יומין שבחכמה סתימאה שלמעלה מן הכלי כנ"ל וד"ל).

והנה כדי להבין ענין זה מה שלא קיבל יעקב הברכות מיצחק כיא ע"י שהי' ידיו שעירות כו', ילה"ק עוד ענין א' בענין הצחוק שנק' קניגיא שיעשה הקב"ה לעתיד בליותו עם שור הבר כידוע. דהנה עד"מ השחוק שעושים לפני השרים והמלכים כמו שמעמידים ארי עם נמר שילחמו זאיז ויכו זאיז, ועיקר תענוג השרים ממלחמתם אינו אלא כאשר ינצח האחד לזולתו ויכהו ויהרגו כו' כידוע. והנה מה שהאחד ינצח לזולתו אינו מצד כחו וגבורתו על זולתו רק הוא ע"פ תחבולות השרים המעמידים אותם למלחמה זו שיעשו תחבולה [להעמיד] להאחד במקום הטוב שיוכל לנצח לזולתו וכן יעשו להיפך להעמיד לזולתו שינצח מזולתו או באופן שינצח הוא דוקא כידוע שזהו עיקר השחוק והצחוק. אך הנה הארי והנמר אינם יודעים מאומה מסיבת העמדה שלהם למלחמה שהשרים העמידום בשביל להתענג מזה ושהמה עושים תחבולות לכל אחד מהם לנצח לזולתו אלא נדמה להם מלחמה הזאת למלחמה אמיתית מצד עצמה שהארי נדמה לו שהנמר מצד עצמו קם עליו למלחמה [וי]תעורר כנגדו בחימה וכן הנמר לגבי הארי וכיוצא בזה גם בנצחון הא' מזולתו לכ"א נדמה שמצד כחו וגבורתו נצח לזולתו ע"כ כל כחם מגבירים במלחמה זו, ובאמת לא מצד כחם יבא הנצחון רק מצד העמדת השרים לא' על זולתו באופן שינצח כו' וד"ל.

בענין מים חיים בפרה: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תרסט. מאמרי אדה"א במדבר ח"ד ע'

אשכנז.

ורוח אלקים מרחפת . . השכינה: ראה רד"ה זה לעיל ע' נג.

קניגיא . . בליותו עם שור הבר: ראה ויקרא רבא פ"ג, ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצח.

וכך יובן הדוגמא למעלה בליתן עם שור הבר כו', דהנה כל צדיק נק' בשם ליתן לשון לית חו ענין חיבור וקישור כמו הפעם ילוה כו', והוא בחי' המשכות המאציל בעולמות ע"י רמיח מ"ע כו' ולא הפסא חשוכא לנהורא כו' בשס"ה לית שכ"ז הוא ענין הברורים דרפ"ח כנ"ל ע"י העבודה של הצדיקים שנק' בשם ליתן בכלל, וענין שור הבר הוא בחי' הגבורות הקשות שמתבררין מז"מ קדמאין שמתו ונפלו בשנה"כ כו', והיינו [פ"י] בר שהוא בחי' המדבר שנק' תהו כמ"ש לא תהו בראה כו' כמ"ש במ"א, וכל עבודת הצדיקים הוא רק לברר בירורי נוגה שהוא בחי' עה"ד טו"ר כו' ולהבדיל בין הרע לטוב בסומ"ר וע"ש שבמ"ע ול"ת, וה"ז כמלחמה גמורה כמ"ש צדיקים נדמה להם כהר כו', והנה שרש הגבורות הקשות הללו שמתבררין הוא מבחי' מותרות הגבו' [ד] ז"מ קדמאין ששרשם בבחי' [הג'] דמו"ס שיוצא מבחי' מותרות ונובלות כמ"ש למעלה [בפ"י] ורוח אלקים מרחפ"ת מית רפ"ח וכתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה שיתבררו [כל] הע"ש דנוגה כו' וראו כל בשר כו' ויהיו כולם נכללים בשרש ומקור הגבורות עליונים דח"ס כו' שהוא בחי' אחה"ס שנק' זהב סגור סגור מכולא כו' סדכ"ס להיתת בתכלית העילוי בעצמותו ממש כו', והנה כל בחי' הברורים דרפ"ח הנ"ל ע"י העבודה של הצדיקים לעתיד יעשה הקביה קניג"י מזה שהוא מראה להם שרש זה הענין שהוא בא מבחי' גבו' דע"י שבח"ס [ש] הוא התענוג שבבחי' מקיף שמוזה נתהוה בחי' הצחוק דוקא, וז"ש ליתן זה יצרת לשחק בו כו' דהיינו כמשל [הנ"ל] הארי והנמר הנלחמים שזה רק בשכיל הצחוק כו' ולא ענין מלחמה מצד עצמה כלל כו', כך כל בחי' הברורי' דרפ"ח כו' הוא נמשך מבחי' התענוג העליון בבחי' צחוק, והוא אשר ה"י השבירה בז"מ קדמאין כמ"ש למכה מלכים גדולים כו' וכמ"ש מרחפ"ת מית רפ"ח כו' שנפלו רפ"ח ניצוצין כו', וע"י שם מ"ה יבוררו הרפ"ח כו' דהיינו בתו"מ ע"י הצדיקים שנק' ליתן, ואין זה ענין מלחמה מצד עצמה מאחר שמעצמות המאציל נעשה הכל שיהי' שבירה ויהי' תיקון לברר כו', וה"ז כמו שמעמידים הארי באופן שינוצח או בהיפך שיוכל לנצח

ליתן לשון לית חו . . הפעם ילוה: משלי א, ט. ד, ט. רצא בט, לד. סידור שער בהמ"ז קד, ד.
 ליתן . . חיבור: מרדס שער (כג) ערכי הבינויים מערכת ליתן בשם הוהר — שמות א, ב. סידור שם.
 רמיח מ"ע . . בשס"ה לית: מכות כג, סע"ב.
 ולא הפסא חשוכא לנהורא: ראה זהר בהקדמה ד, א.
 המדבר שנק' תהו: ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תקמ [נסחא שני — וע' תקמא בנוסח א].
 ובארוכה כמאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רא ואילך. ע' רד ואילך.
 לא תהו בראה: ישעי' מה, יח. ה"ז: לתהו — ראה הנסמן כמאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אד"ט.
 צדיקים נדמה להם כהר: סוכה גב, א.
 אז אהפוך אל עמים . . וראו כל בשר: צפני ג, ט. ישעי' מ, ה.
 זהב סגור סגור מכולא: מלכ"ט א, כ. כא. ראה זהר תרומה קמח, א.
 ליתן זה יצרת לשחק בו: תהלים קד, כו.
 למכה מלכים גדולים: שם קלו, יח.

וכמו שהנפילה אין זה נפילה מצד עצמה כלל כך גם התיקון אינו מצד עצמו כי גם מה שבחכ' אתברירו הכל מעצמות המאציל כמ"ש ה' בחכמה כו' (וכמ"ש במ"א בפי' מי שם פה לאדם כו'), והוא הנק' למעלה בחי' צחוק העליון שבבחי' מקיף דתענוג בלי מוגבל בכלי כו', שאם ה' בחי' הברוריים ענין עונג מצד עצמו כמו עונג המוגבל בכלי שבשאר מיני תענוגים הבאים בבחי' אויב כנ"ל לא ה' נק' צחוק כלל כנ"ל בענין צחוק הגשמי וד"ל. אך הנה הצדיקים נדמה להם שמה שמברר' ומהפכים מחשוכא לנהורא ומרירו למיתקא ע"י תו"מ כו' הוא בא מצד כחם וגבורתם בעבודה שכלב כאהוי"ר [ו]השגה כו' כמ"ש גבורי כח עושי דברו מפני שהן בגדר ההשתלשלות מאין ליש והיש תופס מקום אצלם עד שנדמה להם כהר כו', אבל באמת אינו מצד כחם וגבורתם כלל רק מצד עצמות המאציל העוזרם במלחמה זאת וכמארו"ל אלמלא הקב"ה עוזרו כו', והוא כמו שהשרים מעמידים באופן שינוצח זולתו או שיוכל הוא לנצח כו' משום דקמי עצמות המאציל כחשיכה כאורה ואין בחי' חשך דנוגה תופס מקום כלל מאחר שאינם רק מצד נפילת רפי"ח ניצוצין דתהו שהשבירה ה' מפני שעלה ברצונו כך כו' כנ"ל, וע"כ נמשל כ"ז לבחי' צחוק כלבד וכמ"ש לוי"ן זה יצרת לשחק בו כו' והוא [ענין] הקניגי' שיעשה לצדיקי' לעתיד בלוי"ן עם שור הבר כו' וד"ל.

וזהו צחוק עשה לי אלקים, פי' צחוק העליון הוא מבחי' גבו' דע"י המלוכב בחי"ס שהוא מקור כל הברור' דרפי"ח כו' דהיינו צחוק זה עשה לנו האלקים בחי' ה"ג דחי"ס שנמשך בבחי' מותרי מוחין כו' להיותו מקור למקור לגבורות דרפי"ח שנפלו למטה מטה עד שנק' חשך כו', והאלקים זה כולל לב' מיני [ה"ג], הא' ה"ג דע"י המלוכב במו"ס שהוא עיקר הצחוק, והב' בחי' ה"ג דמו"ס עצמו הבא בבחי' צמצום כדי להיות מקור לצמצום גמור שנק' חשך למטה, ועל שני מיני [ה"ג] הנ"ל צחוק עשה לנו האלקים בחי' ה"ג דע"י המלוכב שבה"ג דח"ס כו', אמנם הנה צחוק זה הוא בבחי' השפלת מקיף התענוג בבחי' הקטנות [ו] כמו שהוא בבחי' המקיף שבלתי מתיישב בכלי כלל, שהרי אנו רואים שגם אם יהי' המלך בצער גדול הבא מהפך העונג הפנימי שלו באיזה דבר גדול כמו בניצוח מלחמה שנצחו אויבים וכה"ג הצחוק יבטל צערו ולא כל עונג המוגבל בכלי כו', ואעפ"כ ענין הצחוק אינו מלוכב בדבר מה שראוי להתענג בו מצד עצמו רק שמשפיל [את] עצמו להתענג בו, כמו השמח בחדוה יתירה שנעשה בדיחות רבות בענינים של קטנות מאד כמו בר קפרא שהניח סל על ראשו וכה"ג שהוא בחי' שפלות גדולה, אבל שפלות

שבחכ' אתברירו . . . ה' בחכמה: נסמן לעיל ע' סב. משלי ג, יט.

בפי' מי שם פה לאדם: ראה עדין תורה אור שמות נב, סעי"ב. תורת חיים שם ע' סו.

גבורי כח עושי דברו: תהלים קג, כ.

אלמלא הקב"ה עוזרו: קידושין ל, ב. סוכה נב, ב.

צחוק עשה לי אלקים: וירא כא, ו.

בר קפרא שהניח סל על ראשו: נדרים נא, רע"א.

[הענינים] של הבדיחות מורה על עוצם הפלאת התענוג והחזקה שבלתי מתיישב בכלי המוח והלב כו'. וזהו עיקר ענין הקניג' שיעשה לעתיד כו' כמ"ש אז ימלא שחוק פיגו או דוקא וד"ל.

אך הנה לפי' יש להבין לכאורה איך יתכן [ענין] השכר והעונש מאחר שכ"ז נעשה מלמעלה כפי הנ"ל ואינו מצד כח עצמם כלל כמשל הנ"ל במלחמת החיות כו'. אמנם הענין הוא [ד]כח' צחוק העליון הנ"ל נמשך בכח כהשתלשלות ע"ע כע"ס דאצ' כח"ב ומדות כו' עד שבא גם בבחי' המל' בחי' כח הפועל האלקי בנפעל כו' שנק' דיבור העליון דבר מלך כו' ששם יתהווה הגברא בבחי' נפרד מאין ליש ויש לו בחירה כו' וכמ"ש ואלו צדיק ורשע לא קאמר בדיבור, ולהיות כי עה"ד טו"ר נמשך משם בכל העולמות ע"כ לפי מדת המל' נמשך שכר ועונש לנשמו' ומלאכים, לצדיקי' שכר ליהנות מזיו השכינה בג"ע מפני שהפכו הרע לטוב בעבודתם בתו"מ כו', ועונש לרשעים שמהפכ' טוב לרע בעוונות וחטאי' ופ[נ]גמי' במדת המל' שהיא אחת ממדותיו דאיהו וחייהו חד [כו'] ע"כ עונשם להכרית נפשם משרש' כו', ולצדיק להוסיף לו אור מפני שהוסיף אור במדת מל' וכמ"ש בזוהר האי עת או סליק או נחתא כו' לפי הבחירה, וכמ"ש הפושעי' בי בגופא דמלכא כו' (וכמ"ש במ"א בענין ולו נתכנו עלילות לא כתיב ולו קרי כו'), ואעפ"כ שרש כל הנעשה בסומ"ר ועש"ט הוא מבחי' צחוק העליון כנ"ל בענין הקניג' באריכות וד"ל.

וזהו שלעתיד באלף השביעי יאמרו כנ"י כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו כי אתה אבינו, וקאי על יצחק דוקא. כי הנה מבואר למעלה בבחי' צחוק העליון שבבחי' הגבור' דע"י בבחי' מקיף דתענוג שמאיר בבחי' פחד יצחק דוקא וכנ"ל בענין הקניג' כו', ולעתיד יתגלה בחי' צחוק העליון הנ"ל, וזהו יצחק ביוד דלהבא כנ"ל מפני שאלף הז' נק' יום שכולו ארוך

או ימלא שחוק פיגו: תהלים קכו. ב.

שורה במלחמת — בכח: ז' כבר,

המל' . . . שנק' דיבור העליון דבר מלך: קהלת ה', ד. ראה זה לך פו, ב ובאור התמה רמז' שם. מאמרי

אדה"א דברים ח"ב ע' שסב. ושי"ב.

ואלו צדיק ורשע לא קאמר: ראה נדה טו, ב. תניא פ"א. לקמו ע' רסג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכג.

ושי"ב.

שכר ועונש . . . ומלאכים: ראה חגיגה טו, א. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' יד. ענינים ע' לו. תקס"ז ע'

רצג ומקבילו בלקוטי תורה מסות פו, א.

דאיהו וחייהו חד: תקוני זוהר בהקדמה (ג, ב).

האי עת או סליק או נחתא: ראה זוהר תרומה קנה, סע"ב.

הפושעי' בי בגופא דמלכא: ישעי טו, כד. ראה זוהר יתרו פה, ב.

ולא נתכנו עלילות: שמואל"א ב, ג. ראה גם תורת חיים כאו יד, ד ואילך. יתרו שסב, ב. מאמרי אדה"א

דברים ח"ב ע' עדרת.

כי אברהם לא ידענו . . . יצחק: נסמן לעיל ע' קעו.

כניל, וע"כ יאמרו כי אתה אבינו על יצחק דוקא. ומ"י כי אתה אבינו שהוא [בחי'] מקור הראשון להיות כח זה להפוך חשוכא לנהורא כו' ולא מצד עצמינו וכח עבודתינו [כלל וכניל] וד"ל, אבל [גם ל]אברהם לא ידענו, מ"י אברהים אב"ר מ"ה דחכמה בחי' כלי לחי'ע שנק' א"ב ר"ם שכל הנעלם כו' מקור החכמה שבגילוי שנק' אור אבא, כידוע דאור אבא יונק ממזל הח' ונוצר חסד או ורב חסד דבי' אחיד ותליא אבא כו', ונמצא שבחי' פנימי חסד דע"י הוא המקור הראשון לחכמה אבל הוא [מ]בחי' התענוג המתיישב בכלי החכמה בבחי' או"פ כניל, וממנו נסתעף כל קו הימין דחזין כו', ע"כ יאמרו כי אברהם לא ידענו גם בחי' המקור למדריגת אברהם שהוא התענוג המוגבל בכלי לא ידענו, שהגם שעיקר כח עבודתינו לאהפכא חשוכא כו' הוא בחכמה כי בחכ' אתברירו והוא מבחי' התענוג מקור החכמה כידוע, אך באמת אין זה מצד כח עבודתינו רק ע"י בחי' צחוק העליון שהוא בחי' התענוג שבלתי מוגבל בכלי והוא אינו מאיר רק בבחי' פחד יצחק שהוא בחי' ההתלהבות ששרשו בבחי' מקיף דתענוג דצחוק העליון נמשך משם כניל, ע"כ יאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו וד"ל.

ובכלל זה יובן ג"כ ענין מה שלבש יעקב בגדי עשו אחיו שעירות או קיבל הברכו' מיצחק כניל, להיות ידוע בשרש מדרגת יעקב שנק' בריח התיכון כו' שהוא קו האמצעי הכולל ב' הקוין חזין ובגיה כו' והוא דתי' וכללותו שכולל ב' הקוין בזה מוכרח ששרשו למעלה מהם גם משרש הראשון דאברהם שהוא בבחי' ע"י כניל בפ"י ונשא מסט' דאברהם וכו' ומאד מסט' דיעקב שהוא בבחי' ת"ת דע"י, ואע"פ שלמטה במד[ו]ת דאצילות שהי' האבות מרכבה הרי בחי' הת"ת מקבל מחו"ג כי הת"ת הוא בחי' מכריע בין חו"ג כו', אבל קו האמצעי מבריה מן הקצה כו' ששרשו בע"י למע' מבחי' חו"ג דתענוג הנ"ל שהוא פנימי ומקיף, כי בחי' פנימי ומקיף בתענוג לא שייך רק כאשר [בחי'] התענוג בא בגדר שפע והארה למקבל דוקא שאז שייך לומר בחי' מקיף בלתי מתיישב בכלי או [שהוא] מתיישב בכלי בבחי' או"פ כניל, אבל כאשר האור והשפע עדיין כלול בבחי' העצמו' של המשפיע הרי נק' עצמו' השפע כמו שהוא בעצמו' המשפיע המובדל בערך וגדר לגמרי מן המקבלים אי"כ איך שייך שם לומר בחי' מקיף או פנימי כו', והוה מ"י מאד

אברהם אב"ר מ"ה: ראה זתר בהקדמה ד, רע"א.

אי"כ ר"ם: ראה זתר (סתרי תורה) לך עט, ב. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תחנב. ושי"ג.

שכל הנעלם: נסמן לעיל ע' ה.

דאור אבא יונק . . . ונוצר חסד: נסמן לעיל ע' ד.

ורב חסד דבי' אחיד ותליא [ה"ל]: ליתא אבא: ראה עז חיים שער (יד) או"א פ"א.

קו הימין דחזין: נסמן לעיל ע' ר"ה.

יעקב שנק' בריח התיכון: נסמן לעיל ע' קנו.

שרה הראשון — דאברהם: ז' דאבות.

החית . . . מכריע בין חו"ג: ראה פרדס שער (ט) המכריעין פ"ג. אגרת הקדש סי"ב.

בלי גבול כלל ולא בלי גבול מצד המקבל בלבד כמו המקיף שכלתי מתיישב בכלי המקבל בלבד אבל לגבי המשפיע גם הוא בבחי' הגבול כו', אך בחי' מאד דיעקב הוא בלי גבול מצד בחי' עצמו א"ס שבפנימי ע"י כו' וד"ל. וז"ש יעקב ואנכי איש חלק כו', פ"י כי עשו אחי הוא איש שעיר בבחי' מותרות השפע הנמשך למטה מטה עד בחי' נוגה כו' ושרשם בבחי' שערות דמותי מ"ס שבו מלוכש בחי' גבו' דע"י שרש בחי' יצחק, וע"כ אהב יצחק את עשו כי הוא משרשו מבחי' הגבו' העליונות רק שעשו למטה הוא בחי' פסולת הגבו' כו' וכידוע, אך זהו דוקא בבחי' חויג שבתענוג שבא בגדר שפע האור בכלי, אבל שרש יעקב למעלה מזה לגמרי וכנ"ל שהוא בבחי' עצמו השפע שבמשפיע כו' שלא נמשך בבחי' או"כ עדיין עד שיוכל להיות גם בחי' מותרי השפע ע"י בחי' שערות כמו שערות דמותי ח"ס כו', וז"ש ואנכי איש חלק וד"ל.

אך הנה הגם שיעקב שרשו למעלה משרש יצחק כנ"ל עכ"ז הרי כל בחי' אור ושפע למטה צ"ל ע"י בחי' יצחק שהוא בחי' התענוג הנמשך למטה עכ"פ רק שבא בבחי' מקיף בבחי' רז"ש מולמ"ס כנ"ל בענין גבו' דע"י כו', ולזה הטעם כאשר רצה יעקב לקבל הברכות ע"י יצחק הנה א"א שיקבל כמו שהוא בחי' איש חלק בלא מותרות דשערות כלל מאחר שהשפע צריך לירד למטה מטה כו', ולז"א ואנכי איש חלק וא"כ אקבל הברכות מבחי' גבו' דיצחק כו', ונתנה רבקה לו עצה שילבש בגדי עשו אחיו שערות דהיינו להיות ידיו שערות דייקא כ"די עשו. והענין הוא כמ"ש באדרא דרישא דמלכא בחו"ג אתחנן שהם בבחי' הידים העליונים כו', והנה מבחי' מותרי המוחין דח"ס בוקעין ויוצאין שערות הדיקנא שנק' זקן אהרן שיורד ע"פ מדותיו בבחי' חויג דידיים כו' ומשם נמשך לבחי' המדות דז"א, וכידוע בענין נשיאות כפים של כהנים שמעלים הידים כלפי הראש להמשיך משם מוחין כו', וכאשר רצה יעקב להמשיך השפע מבחי' גבו' דע"י שכח"ס למדו' דאצי' שא"א כ"א ע"י [בחי'] שערות דדיקנא (כמשי"ת בע"ה) הוצרך להלביש גם ידיו בבגדי עשו ששרשו מבחי' הגבו' העליונות כנ"ל וד"ל. אך הנה שרש יעקב למטה הוא רק מבחי' וערך ת"ת דאצי' שהי' מרכבה לשם, ע"כ כאשר נתלבש בבגדי עשו כמו ששרשו למעלה בבחי' שערות דא"א (וכמ"ש וירח את ריח בגדיו ויאמר ראה ריח בני כו') ה"ז בחי' על"י גדולה מאד שעולה עד בחי' א"א

ואנכי איש חלק: תולדות כו', יא.

שעשו . . . פסולת הגבו': ראה גם לעיל ע' קסט.

דרישא דמלכא בחו"ג אתחנן: ראה זהר משפטים קכב, ריש ע"ב.

זקן

אהרן

שיורד ע"פ

מדותיו: תהלים קלג, ב.

נשיאות כפים . . . שמעלים הידים כלפי הראש: ראה ספר

המאמרים חקס"ז ע' שעה. הנסמן במאמרי

אדה"א דברים ח"ד ע' אישצנ.

וירח את [ה'] ריח בגדיו: נסמן לעיל ע' קעב.

שרש כל הנאצלים לקבל השפע מבחי' גבו' דע"י המלוכב בח"ס כו', ולפי שהי' ליעקב עלי' גדולה שלא בהדרגה כלל בא לבחי' הביטול במציאו' לגמרי עד שכמעט פרח[ה] נשמתו כו' כמ"ש במדרש, וע"כ הוצרך להגביה א"ע כדרך [כל] המתבטל פתאום שא"א לו להשיב את רוחו אליו בלתי התאמצות וחוקך בנפשו הגביל א"ע כו', והוא מ"ש מיד בבואו אל אביו אנכי עשו בכורך ופי' בכורך לנוכח דוקא ולכאור' יש להבין והלא נאמר בני בכורי ישראל כו', אך הנה ידוע במשל השפופרת שסתומה מצד א' הרי הנכנס ראשון יוצא אחרון כו' כך יעקב נכנס ראשון ויצא אחרון ועשו נכנס אחרון ע"כ יצא ראשון וכמ"ש ויצא הראשון אדמוני כו', והוא ענין קליפה קדמה לפני שיציאתו ראשונה וכמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלך מלך לבני' כו' (והיינו מ"ש מיט' הני עיזי מסגי ברישא והדר אימרי לרמוז על עשו שיצא ראשון שנק' איש שעיר ובני יעקב נק' צאן) (וכמ"ש במ"א), והשיבו כברייתו של עולם ברישא חשוכא בחי' הצמצום והדר נהורא הו ישראל שעבמ"ח [בבחי'] הפנימי' ויצא אחרון כמשל השפופרת כו' וד"ל). וביאור הדברים דהנה ידוע מ"ש דישאל עבמ"ח פי' במח' סתימאה שנק' מחה"ק (כמ"ש בלק"ת דישאל ואומה"ע עבמה"ק דא"ק וישאל [עלו] בבחי' הפנימי' ואוה"ע בבחי' חיצוני' כו' ע"ש), ולפי שישאל עבמ"ח בבחי' פנימי' וראשית דוקא ע"כ נאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כו', דהיינו כמו משל הנ"ל הנכנס בשפופרת ראשון כו' כך ישראל נכנס ראשון במח"ס סדכ"ס שבעצמו' המאציל ממש להיותו בבחי' פנימי' ועצמי' כמו שהוא בעצמו' המאציל ממש כמ"ש כי חלק ה' עמו כו' נ"ל, ע"כ נק' יעקב איש חלק בלי המשכת מותרות כשערות וכה"ג כו'. והו בני בכורי ישראל פי' בכורי בעצמו' המאציל נק' ישראל בכור כי נכנס ראשון בבחי' פנימי' ועצמי' כו' שעלה תחלה במח"ס כו', אך הנכנס ראשון יוצא אחרון כו' והוא מ"ש אנכי עשו בכורך לנוכח דהיינו לגבי בחי' יצחק שהוא בחי' גבו' דע"י שבח"ס שהוא מקור כל ההשתלשלות האור והשפע למטה הרי עשו הנכנס אחרון בבחי' חיצוני' ואחוריים בהיותם

כמ"ש במדרש: ראה גם בראשית רבא פס"ה, יט.

שוריה חזוק — הגביל . . בבואו: ז"ל: להגבי . . בהגיע.

אנכי עשו בכורך . . בני בכורי ישראל: תולדות כו', יט. שמות ד, כב.

במשל השפופרת: ראה לעיל ע' קעט. ושי"ן.

ויצא הראשון אדמוני: תולדות כה, כה.

קליפה קדמה לפני: ראה זהר (סבא) משפטים קה, ריש ע"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע רט. ושי"ן.

ואלה המלכים . . לפני מלך: וישלח לו, לא.

מיט' הני [ז"ל]: ליתא] עיין מסגני ברישא: ראה לעיל ע' קעט. ושי"ן.

ישראל שעבמ"ח: נסמך לעיל ע' כו.

כמ"ש בלק"ת דישאל ואומה"ע עבמה"ק: ראה לקוטי תורה להאר"ז וישלח לו, לא. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' קמה. ושי"ן. דברים ח"ב ע' תקעא. ושי"ן. במדבר ח"ג ע' אטו [ושם בשם הע"ח]. ושי"ן.

קדש ישראל לה': ירמ"ב ב, ג.

כי חלק ה' עמו: האינו לב, ט.

במחזיק יצא ראשון בבחי' מותרות דמריס שהן בבחי' השערות הבוקע' וייצאי' תחלה כפריחת הקליפה שקודמת לפריחת הפרי כו' ומפני שנכנס אחרון ע"כ יצא ראשון ודיל. וז"ש בכורך דוקא [ב]ענין היציאה למטה, אבל בענין ההכנסה למעלה ישראל נק' בכור כמ"ש בני בכורי ישראל ודיל. וזהו ואלה המלכים כו' לפני מלך מלך לבניי כו' עד גם למטה מטה יצא עשו ראשון כמ"ש ויצא הראשון אדמוני כו', ומה שיש אחיה לעשו ביצחק דוקא הוא כמשל הכעס והרציחה שאינו בא רק ע"י סיבת ההתלהבות כרשפי אש וגם מי שמתפלל בכוונה במסינ' אם הוא בהתלהבות בבחי' יצחק כהכרה בא לידי כעס על הרשעים ומן הכעס מקבלים החיצונים שנק' דינא קשי' מקור הרציחה וכו', וכך מבחי' ההתלהבות דקדושה דיצחק מקבל עשו מקור הרציחה כמ"ש על חרבך תחי' כו', ונק' פסולת הגבו' דקדושה וכמ"ש בזהר יישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו' ודיל, ע"כ הוצרך יעקב להתלבש בבגדי עשו אחיו שעירו' דוקא אז קיבל הברכות מיצחק ודיל.

אך הנה עדיין יש להבין מ"ש יצחק אנכי זקנתי לא ידעתי יום מותי כו' והוא בחי' מותרי השפע מבחי' השערות דח"ס כו' שנק' דינאן ולא ידעתי יום מותי שהוא בחי' יום שכולו ארוך כניל ע"כ אמר לו שיכרך אותו מטל השמים כו', ולכאור' אין להם שייכות זע"ז ומה תלוי עיקר טעם הברכות הללו במה ש[הוא] בא לכלל זקנה דוקא, ואדרבה הלא בחי' השערות הוא רק בחי' מותרי השפע מבחי' מותרי מוחין דח"ס כניל ואיך תלוי בזה עיקר הברכות ד[מ]טל השמים ומשמני ארץ כו'. אך הענין הוא דהאמת דעיקר מקור ברכות הללו נמשכים דרך בחי' שערות דוקא ע"כ אי' ויתן לך אלקים שהוא בחי' הצמצום בכ"מ ולא הזכיר שם הוי' כלל כניל. ולהבין זה ילהק"ת בשרש ענין בחי' השערות' מה הם ואינך] יתכן בחי' שערות למעלה בבחי' כ"ע כו'. והנה יובן ע"פ משל למטה באדה"ת, דהנה אנו רואי' שהאדם הוא בחי' מדבר והוא כלול מבחי' דצ"ח ג"כ דהיינו שגם במהות השכל עצמו יש בחי' חי ובחי' צומח כו', שהרי בודאי בהכרח לומר שהשכל אעי"פ שהוא מהות השכלה רוחני' מ"מ יש בו ג"כ בחי' חיו' שיחי' ויתקיים במציאו', כמו שהנפש נק' חי' שתחי' הנפש חיות רוחני רק שאין חיות זה בחיות הגשמי בגוף שנק' חיי בשר אלא נק' נפש חי' בבחינת חיות הרוחניות עכ"פ, וכך הוא בבחי' חיות השכל שהוא חי ממש שאל"כ לא הי' במציאו' כלל, וא"כ יש בחי' חי במדבר רק שאינו כמו חיות גשמי של בשר הגוף כו' אלא הוא חיות רוחני ודק בערך דקות השכל כמו שהנפש הרוחני נק' נפש חי' בבחי' חיות

על חרבך תחי' תולדות כו. מ [נשם: ועל, וכ"ה ב'] — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תרי וע' תשס"ו.

וכמ"ש בזהר רישא דעשו: מובא בכ"מ בשם הזהר — ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרסב. וראה תרגום יונתן וחי' ג' יג [וכצ"ל במאמרי אדה"א שם. דברים ח"ד ע' אהמח].

הרוחני אבל עכ"ז גם השכל חי בבחי' חיו' ממש (וע"כ נא' והחכ' תחי' כו' ואם לא הי' בה בחי' גדר וסוג החיות מאין יש בה כח וחיו' להחיות לדבר [מה] זולתו). ועד"ז יובן ג"כ שהשכל כלול ג"כ מבחי' הצומח שהשכל נצמח בבחי' צמיחה ממש כמו שהוא חי בחיות כנ"ל, רק שאין צמיחה הזאת גשמי' כצמיחת העשבים והתבוא' וגם לא כצמיחה גופני' בגידול האברים שהוא בחי' צומח שבאדם, אבל מ"מ יש בשכל בחי' צמיחה עכ"פ רק שהצמיחה היא בבחי' רוחני' השכל, כמו צמיחת השכל בקטן שנצמח השכל מעט מעט עד שירבה כח שכלו בבחי' מוחין גדולות כו' וכמ"ש כי האדם עץ השדה כו' כי לפי שכלו יהולל איש שהשכל נצמח עם צמיחת הגוף יחד שהרי הקטן נצמח בשכל קטן בשכלו וכשיגדל גופו יגדל שכלו לפ"ע. ועד"ז יש ג"כ בחי' דומם בשכל כמו שיש בחי' דומם בגוף, רק הוא בחי' דומם השייך אל ערך השכל כמו בחי' אותיות השכל וכה"ג [וד"ל] (והנה בחי' חי' שבחכ' הוא בחי' חכ' שבחכ' וז"ש והחכ' תחי', וכן [ל]נפש חי' הוא בחי' חכ' כמ"ש בזהר (והוא בחי' השפעת האור והחיות דחכ' כצורה לחומר בכלי המוח ובקלקול כלי המוח יסתלק אור וחיות השכל ולא ישכיל חכ', וזה נק' מות דחכ' היפך חיות דחכ', וכיוצא בזה באור וחיו' העין וכה"ג, וכך הוא בענין הצמיח' שלו שיש שכל שאינו צומח וגדל כו' כמו צמיחה דגוף שבקטנותו צומח ולא בגדלותו), ובחי' צומח שבשכל הוא בחי' מדות שבחכמה שהחכ' מתפשטת, ובחינת דומם בשכל [הוא] בחי' אותיות השכל [ב]דיבור ומחשבה). אך הנה כל בחי' דצ"ח שבשכל כולם כלולים בו בבחי' העלם ועיקר הגילוי הוא השכל עצמו ע"כ נקרא השכל בחי' מדבר ונק' נפש השכלית רק שכלול בה דצ"ח ג"כ, אבל בחי' ה[ר]י' השכל בו בהעלם והסתלקות לגמרי ואמנם צומח ודומם כלולים בו, ובצומח גם בחי' החי' בהעלם והסתלקו', עד שבדומם מדוח"צ בהעלם והסתלקות ולא נשאר בו בגילוי רק בבחי' הדומם כו', אבל מ"מ יש בו בהעלם גם מן השכל כו', ורא"י ממש ושמן מחלמיש צור שיש שמן גם בדומם, והוא בחי' החכ' שנמצאת בהעלם גם בדומם כו', ועוד רא"י ממש חמרא וריחא פקחין כו' שהוא בחי' צומח ועד דלא אכלינא בשרא דחורא שהוא בחי' חי', וכן בדומם אמרו ארץ מגדלת חכמים וכה"ג וד"ל.

והחכ' תחי': נסמן לעיל ע' עא.

כי האדם עץ השדה... כי [ל]יתא [לפי שכלו: שופטים כ, ט. משלי יב, ה.

מרחו"צ: לז: מדבר וחי וצומח.

ושמן מחלמיש צור: האוינו לב, יג. ראה תורה אור מקץ לט, א. תצוה ק, ד. לקוטי תורה שלה מב, א. שערי אורה שערי הנטובה ע' 78. שערי תשובה ח"ב חינוך מט, א. פירוש המלות סו, א. אמרי בינה שער הקיש נד, ב (וראה גם נב, ד). מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקצב. ושינ' לקמן ע' שכו. וראה גם ספר המאמרים תקס"ט ע' קיט.

חמרא וריחא פקחין: ראה יומא ע, ב. תניא מ"ז ובמהדורא קמא שם ע' נא.

ועד דלא אכלינא בשרא דחורא: ראה בבא קמא עא, סעיב ואילך.

ארץ מגדלת חכמים: כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א וישראל ח"ב ע' תרלד. ושינ' במדבר ח"ב ע' תשנב.

והר (מדרש הנעלם) חיי שרה פכה, א. וארא ל, ריש ע"ב.

והנה להבין כל זה בתוס' ביאור הרי אנו רואים [בבחי'] דצ"ח הגלויים כמו בחיות גשמי ובשרי של האברים [ב]צמיחה גשמי' כו' שהן מקבלים כולם מן השכל שבמות, [ש]הרי כל כח התנועה וההרגשה שבאברים נמשך רק ע"פ המחשבה שבגידוי המוח (הנק' נערווין בלא') להניע כל תנועה ביד וברגל ובהעדר החיות של המוח ע"י איזה קלקול (הנק' מאניע) [ממילא] יהי' האברים בלי הרגשה ותנועה לגמרי, והרי מזה הוראה גמורה דאע"פ שעצם כח החיות התנועה גשמי' בחיות גשמי מאד מ"מ שרש אחיותו בשרש חיות הרוחני שבגידוי המוח ומתיחסים אליו ביחוס וערך ואם לא לא ה"י כח זה שבגשם היד נמשך אחר כח וחיות המח' דוקא, והיינו [מפני] שבחי' החיות שבכלי גידוי המוח הוא מבחי' החי שבשכל הנ"ל (רק שהוא מבחי' הגשמתו) בחומר וכלי המוח כו'), ומבחי' החי שבשכל הוא נעשה בחי' מקור לחיות התנועה וההרגשה הגשמי' וע"כ מיד שיעלה להמח' שבמוח להניע ביד ורגל מיד מתנוענעים בלא שיהיו ועיכוב בזה כלל מפני שיש להם שייכות ויחוס בהתקשרות בחי' הרוחני שבשכל ומח' כו' ע"כ מתנוענעים בעצמם כו'. והנה בחי' הגשמי' שבאברי' שהן חיון ממקורם [ב]בחי' חי שבשכל גם שבא להם בהגשמה כנ"ל אבל ע[ד]י הרי מבחי' צומח שבשכל הנ"ל שהוא רוחני יבא המשיכ' צמיחת הגשמי' בגידול האברים שגופו גדל וצומח כמו שיצמח השכל הרי אין זה בערך כלל, ולא כמו צמיח' גשמי' דעשב מכח המצמיח הרוחני שעכ"ז יש ערך לצמיחה גשמי' עם צמיח' רוחני' שבכח המצמיח הרוחני מאחר שממנו ומכחו הוא גדל וצומח כו', משאיכ בצמיח' האברים מצמיחת השכל, וכיוצא בזה יוכן ענין צמיחת השערות שצומחי' ממותרי המוחין כידוע שאין לצמיח' זו ערך כלל לגבי בחי' הצומח שבשכל הנ"ל, ואע"פ שבודאי מבחי' צומח שבשכל הרוחני הנ"ל צומח המוח צמיחה גשמי' דשערות אבל אין זה כמו צמיח' העשב מצומח הרוחני לא מיני' ולא דוגמתו כלל גם לא בצמיחת האברי' ע"י צמיחת השכל, ואע"פ שאנו רואים שיש בחלל השערה קצת יניקה מן המוח שהרי יכאב לראש כשימשיך אותו כידוע, מ"מ הרי כשיחתוך אותם לא ירגיש כאב כלל כידוע, והרי גם לא יתנוענו השערות ע"פ המח' שבמוחו כמו האברים שמתנוענעי' ע"פ המח' מיד כנ"ל, והטעם הוא לפי שהיניקה שבשערות הוא דבר נפרד מעצם המוח לגמרי הנק' מותרות ואין להם שייכות וערך כלל וכלל לגבי בחי' המוחין גם לגבי בחי' הצומח שבמוחי' הרוחני כנ"ל (כמו כתינוק שמוחו הגשמי ג"כ צומח בתוספת הכנת החומר לקבל צורת השכל לאורך ורוחב וע"ז נתוסף בו הארת השכל כמ"ש במ"א).

השערות שצומחי' ממותרי המוחין: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקלא. חיג ע' התקמד. ושיג. בחלל השערה: ראה שער ההקדמות דרוש ג בענין אור פנימי ואור מקיף (תל אביב תשכ"א רפד, סעי'א). קול ברמה (לב, א ד"ה דנגדיו כו') לזהר (אדרא רבא) נשא קלא, א. השערה... יכאב לראש [חז': ליתא] כשימשוך... כשיחתוך... כאב: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג שם. ושיג.

אך הנה עדיין י"ל בצמיחת האברים עכ"פ שיש להם ערך ויחוס יותר לצומח שבשכל הרוחני כנ"ל למה גם בצמיחת האברים אינו אחוז וקשור ממש בצומח שבשכל כאחיות צמיחת העשב כל רגע בכח הצומח הרוחני המצמיחו מן הרוחני אל הגשם כו', אלא מוכרח לומר שתנועת חיות האברים שמקבלים מן החיות שבמוח הוא כמו צמיחת העשב מצמיחת הרוחני שאחוז וקשור בהצומח הרוחני תמיד וע"כ מיד יתנועעו האברים תמיד ע"פ המחשבה, וגם שקבלת חיות התנועה אינו רק מבחי' חיצוני' שבכלי המוח הנק' גידי המוח ה"ז כאחיות צמיחת העשבים בהגשמת הצמיחה הרוחני דכח הצומח כאשר יבא להצמיח בגשמי' כו', אבל ממילא מובן מזה עכ"פ שגם כח החיות שברגל להלך וכה"ג שרשו אחוז בבחי' החי שבשכל הרוחני ששוכן בגידי המוח כו', אבל צמיחת האברים עפ"י צמיחת השכל אינו בא בהגשמתו מעצמות כלי המוח שיהי' אחוז וקשור בו כצמיחת עשב כו' אלא רק כמו צמיחת העליון והקליפות דפרי עם צמיחת הפרי עצמ' או כמו צמיחת קליפת עץ האילן עם צמיחת גוף האילן, כך כאשר יצמיחו השכל והמוח איז נמשך גם צמיחה גשמי' להאברים כמו במוחין דיניקה וימי הגדלות כו' אבל לא שיש להם שייכות וע"ז כו' וד"ל. ואמנם גם זה אינו בצמיחת השערות שאינן תלוי' בבחי' צומח שבשכל (רק שערות דדיקנא כשערות לבנות וכן בן ד' שנה בהיותו בצמיחת השכל בשלימות יגדלו ויצמחו שערות בוקנו כו') כי יניקת השערות אינו רק מבחי' החיצוני' והמותרות דכלי המוחין ומשם צומחת דרך גומות כו' בבחי' נפרד לגמרי גם מהגשמות כלי המוח ואין להם ערך גם לצמיחת הקליפה והעלה עם הפרי שיש קצת יחוס ביניהם, רק עכ"ז גם בבחי' חיצוני' דחיצוני' הצמיחה שיש בהן יש לו מקור דמקור בבחי' צומח שבשכל הרוחני ג"כ רק שהוא בערך נבדל ומרחוק ביותר, משא"כ בחי' חיות התנועה ברגל יש לו ערך בקירוב ביותר גם לבחי' החי שבשכל הרוחני הנ"ל עד שהוא חי ומתקיים בבחי' החי שבשכל כנ"ל וד"ל.

והנה ע"ד כל הנ"ל בבחי' דצ"ח שבשכל יש ג"כ בלמעלה מן השכל הנק' משכיל, והוא בבחי' ח"ס שבשכל הנעלם כו' כידוע, דהיינו שאותו כח המשכיל כל שכל בגילוי מלבד מה שהוא בעצם מהותו הנה יתכן בו לומר שהוא חי בבחינת חיות וא"ל לא הי' במציאות כלל [כנ"ל] בשכל שבגילוי המוח, וכן יש בו בחי' צומח המצמיח עצם מהותו דהיינו כמו שידגל כח המשכיל יותר בגדול מבקטן שכלו כעצם קטן כו', וכן יש בו אותיות מחשבה ונק' מח"ס כו', רק שהכל הוא בבחי' העלם עצם כח המשכיל, והרי בבחי' העלם דכח המשכיל הזה בא לידי גילוי בחכמה ושכל הגלוי כידוע

שורה מעצמות: 1: בצמיח.

כו' ד' . . שערות בוקנו: ראה מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תמח. ושינ.

ח"ס שבשכל (הז): שכל הנעלם: ראה לעיל ע' רמח. ושינ.

מח"ס . . העלם . . המשכיל הזה: ה"ז: מחשבה סתימאה . . העצם . . השכל הזה.

בפי' והחכ' מאין תמצא, ובודאי בהכרח לומר דשרש מקור חוצב מציאות השכל בגילוי מכן המשכיל הזה שלא נמשך מבחי' עצמו ומהותו, דהיינו לא גם מבחי' החי שבו שיחי' ויתקיים במציאות לעצמו רק מבחי' הצומח שבו, וג' לא מבחי' צומח הרוחני שבו הנ"ל אלא רק מבחי' צומח שבבחי' מותרי המוחין שלו הנק' מותרי מוחי' דח"ס, שהוא ענין השערות שנק' מזלות כמו מזל ונוצר שהוא רק בחי' שיערה הגדל וצמח מבחי' מותרי מוח"ס, וכידוע דאור אבא בחי' חכ' בגילוי יונק ממזל ונוצר כו' שהוא רק בחי' חיצוני' דחיצוני' הצמיחה שבח"ס ע"ד הנ"ל בצמיחה שערות מן מותרי מוח החכ' שבגילוי כו', אבל מבחי' החי שבח"ס לא יכול עדיין להיות מקור ליניקת אור אבא כו', ועוד שגם מהות השכל והסברא שבאה בגילוי במוח אינו ניכר כמו צמיחת שערות ממותרי מוח"ס אלא שמקבלת מגוף השערות כו' ע"מ שיוצא איזה יניקה דרך חלל השערה לחוץ אבל גוף השערה למעלה מבחי' אור החכ' כו'. והענין הוא כידוע שיש הפרש גדול בין כח המשכיל בעצם שהוא היולי להתפשטות צמיחה שלו להשכיל שכל בגילוי, דצמיחה והתפשטות התחכמות זאת קודם שימצא השכל בגילוי הוא בבחי' חיצוני' הצמיח' ממותרי המוחין שלו כו' וגוף ההשכלה בא בגילוי ויונק ממנו כמו שיונק מחלל השערה כו', וז"ש סלסלה ותרוממך בחכ' שבתורה שכל הלכה יש לה מקור בחלל השערה שבמותרי מוח"ס דא"א כו' וד"ל. והנה עדין יש עוד הפרש בין המזלות לשערות, שהרי המזלות הוא בחי' פנימי' המקור ליניקת וחיות שבחלל השערות, כי יניקת חלל השערות הוא לאחר בקיעתן מן הגומי' שבראש (שנק' יודיין וויין), אבל טרם הבקיעה בגומות שמהם יונקים השערות הוא הנק' מזלות, שכמו שהם טרם שהושפעו בצמיח' השערות ממותרי המוח"ס כו' הרי הן למעלה עדיין מבחי' הצומח שבמותרי מוח"ס אלא הם בגדר בחי' החי שבכלי המוח"ס קודם שיבא לכלל בחי' הצומח מן המותרות הללו, וע"כ נק' המזלות בחי' מקור פנימי' ליניקת חלל' השערות כמו שגוף השערות נק' מקור ליניקת החיצוני' דחכ' שמקבלת הימנו כו' וד"ל, כמו מזל ונוצר חסד הרי גוף החלל של השערה הזאת מקור לקבלת החכ' שנק' אור אבא שיונק משערה זאת, אמנם גם בחי' חלל יניקה שלה הוא מקבל מן בחי' המזל ונוצר שכלול בבחי' [מו"ס בבחי'] חי עדיין שלמעלה מבחי' צומח להצמיח יניקה לאור החכ' רק שממנו הוא עיקר מקור יניקתו,

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה לעיל ע' ה.

השערות שנק' מזלות: ראה זהר (אדרא רבא) נשא סלד, א.

דאור אבא . . . יונק ממזל ונוצר: נסמו לעיל ע' ד.

שויה אבא — ניכר: ז' ג.

סלסלה ותרוממך: משלי ד, ח. ראה גם לקמן ע' תקכו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קו. וש"נ. ח"ב ס"ע

תקג ואילך.

יודיין וויין: ראה סידור שחירת נד, ד ואילך. ספר המאמרים תקס"ח ח"ב ע' תרלה ומקבילו בתורה אור

ויצא כב, סע"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקא.

ע"כ א' דאור אבא יונק ממזל ונוצר אע"פ שהחכ' מקבלת רק מהשערה כו', וזהו ונוצר חסד לאלפים ב' אלפים אאלפך חכ' אאלפך בינה ופי' אאלפך הוא המקור לחכ' בגילוי כידוע, ואם יתפרש במזלות שהן עצמן יניקה שבשערות א"כ מה זה שאמר ונוצר הוא בחי' מקור להאלפים שהאלפים מקורים לחיוב' הרי מזל ונוצר הוא מקור למקור לחיוב', אלא מזה ראי' גמורה שבחי' מזלו' הוא המקור ליניקה שבשערות וע"א ונוצר חסד לאלפים שמהם בחי' השפעת חסד המזל ונוצר להיות בבחי' כח הצומח להצמיח יניקה שבשערות שנק' אלפים אאלפך חכ' וד"ל.

וזהו שרש ענין י"ג מדה"ר שנק' י"ג מזלות דדיקנא דא"א כידוע, דהנה כל בחי' המדות ד"ג מדה"ר נזכר בשם העצם כמו רחום וחנן ורב חסד כו' ולא בשם הפעולה כמו רחמן או רחמנות, כמו הפרש בין חכם לחכמה ששם חכם הוא שם העצם שיש לו כח החכ' להתחכם בכל שכל וחכמה גם טרם שיתחכם עדיין בשכל בגילוי הוא תאר העצם שלו בשם זה חכם שהוא ע"ש שיש בכחו להתפשט בחי' נק' הכח והמקור הגורם לזה בשם חכם אבל מה שנתפשט כח שכלו בכמה מיני שכל בגילוי הוא הנק' חכמה ע"ש פעולת והתפשטות השכל ונק' בשם הפעולה, וכך הוא הפרש בין רחום לרחמן ששם רחום הוא שם העצם מה שטבעו לרחם על כל מי שיפול עליו הרחמנות כמו על עני ואביון וכה"ג ולא כאשר כבר יתפעל ברחמים על העני וכה"ג שזהו רק בחי' הפעולה והתפשטו' בלבד מעצם הטבע שבכח בלבו לרחם וכו' ובחי' עצם הטבע היולי לרחם טרם שמתפעל ברחמים נק' רחום כמו שם עצם חכם כנ"ל, אבל בחי' התפשטות התפעלות הרחמנו' על מי שיפול עליו הרחמנות נק' רחמן, דמי שאינו רחום בטבעו לא יתפעל ברחמנות ואז לא נק' רחמן או רחמים (ואפשר גם רחמן נופל בלשון שם העצם שהוא רחמן בטבעו או חסדן בטבעו אבל רחמים הוא על שם הפעולה כמו חכמה כו'), ולעולם לא תמצא [בחי'] התפעלו' הרחמנו' כ"א כשיש מי שהוא עני ומדוכה שיתכן שיומשך עליו התפעלו' הנק' רחמים, ואין זה ערך כלל לגבי עצם מ[ד]ת הרחמנות שיש בטבעו בעצם כו' שהרי התפשטו' הרחמנו' על העני וכה"ג הרי מוגבלת היא על פי אופן ד"ז שצריך לרחמים והוא העני כפי מה שהוא בלבד משא"כ עצם הרחמנות שבלבו שכולל כל מיני רחמנות שבעולם כו'. ועוד יש הפרש גדול בזה שהרי כאשר יתפעל ברחמים הוא בהכרח שיש לו ערך ויחוס עם מי שמרחם עליו דהיינו [הוא] תופס מקום אצלו שהוא איש כמוהו ע"כ ירע לבבו בצרתו ודחוקו ויתפעל

ונוצר חסד לאלפים: תשא לד, ז (ושם: נוצר. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרנ"ג).

אאלפך חכ' אאלפך בינה: נסמו לעיל ע' יו. שבת קד, א.

אאלפך הוא המקור לחכ': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכז ואלף.

י"ג מדה"ר . . . מזלות דדיקנא: נסמו לעיל ע' כד.

ד"ז: דבר זה.

ברחמים עליו להעלותו משפלותו ודחוקו כו' בחסד שיעשה עמו בגוף או בממון [וכה"ג], אבל מי שאין לו ערך ויחוס אליו בהשתוות כלל וכלל כמו ערך החי לגבי המדבר או ערך פחות הערך ביותר שבאנשים לא יתפעל אליו ברחמים כלל וכלל, כידוע דכל התפעלות הרחמים מורה בחי' הערך וההשתוות כו', כי הנה התפעלות זאת עושה שינוי בנפשו וכן [ל] שינוי בא מצד הערך והשתוות כו', משאיכ' בחי' עצם כ[ח] הרחמים טרם שיתפעל הוא רק המתייחס אל העצם שאין בו שינוי בנפש עדיין כו' וד"ל.

והנמשל מכיון יובן למשכיל למעלה בענין י"ג מדה"ר העליונים שבעצמות המאציל כמ"ש ה' אל רחום וחנון וכה"ג, שבחי' מדות הללו המה עדיין בבחי' עצמות המאציל טרם שיתפשט בבחי' פעולה להתפעלו' המדור' כו', וע"כ נק' י"ג מדה"ר פ"י מדות שמהם נתפשט בחי' התפעלות הרחמי' למטה מטה דהיינו שהם מקורי' בהעלם לבחי' התפשטו' הרחמי' [כניל] בשם העצם דחכם כו' [ו]היינו פ"י רחום בעצם טרם שמתפשט הרחמים על המקבלים דהיינו שאין השתלשלו' העולמו' עדיין שיפול שם הפעולה דהתפשטו' הרחמנו' מאחר שאין על מי לרחם עדיין כו', ושרש הענין הוא כי י"ג מדה"ר הם בבחי' המדות דא"א שהן מבחי' מו"ס דא"א עצמו בבחי' החי' שבחכמה טרם שיתפשטו למטה בבחי' צומח שבחי' שהם בחי' יניצת וצמיחת השערו' דמותי' מו"ס הנק' י"ג ת"ד כידוע, והטעם הוא לפי שהמדות הוא בחי' חי כמו הבהמה שאין לה רק מדור' ולא שכל כניל, וכך גם כלמעלה מן השכל הנק' ח"ס יש בחי' מדות אבל הן בחי' מדור' העצם ועדיין לא נתפשט הפעולה למטה והוא הנק' בחי' חי שבח"ס, אבל בחי' התפעלות והתפשטו' למטה נק' בחי' צומח כמו שהצומח מתפשט (וה"ז כמו שמבואר במ"א בענין חסד דאבא שהוא השכל המטה כלפי חסד וכן גבורה כו', כך גם בכח המשכיל שנק' ח"ס יש ג"כ בחי' מדת דחסד שבו הוא עצם טבע כח השכל להשכיל שכל ומטה כלפי חסד וכן גבו' שבו כו', כמו בשי' שא"א להם להתייר מצד עצם טבע [כח] השכל שלהם שמטה כלפי דין ובה"א שעצם כח שכלם מטה כלפי חסד כו'). וגם מובן מזה [ג"כ] ההפרש הניל בין התפעלות הרחמים במקבל הרחמנו' שיש בו ערך ושינוי כו' משאיכ' בעצם מ"אין שהוא בחי' ח"ס דא"א הרי אין עדיין השתלשלות באצי' שיתכן ע"ז בחי' התפשטו' והתפעלו' הרחמי' אלא בחי' הרחמים הוא בעצם כניל שנק' רחום

ה' אל רחום וחנון: תשא לד, ו.

שו"ה כו' — י"ג: ה"ז: ליתא.

שו"ה י"ג מדה"ר . . המדות: ה"ז: בחי' י"ג מדות הללו . . המלות.

שו"ה השכל — ח"ס: ה"ז: משכיל.

שו"ה חסד: ז': רק.

בשי' . . ובה"א: ה"ז: ביש אופרים . . וביה.

בעצם מפני שאין עדיין על מי לרחם שיקרא רחמן כו', ומה הטעם ג"כ הרי אין בחי' שינוי כלל בעצם המדות דח"ס] שנק' מדה"ר כו' כי לא יתכן שינוי והתפעלו' רק בבחי' התפשטו' הרחמי' שהוא בבחי' ערך ויחוס המשתווה כנ"ל משאי"כ לגבי עצמות המאציל שאין ערוך אליו כלל לא יתכן כלל עדיין בחי' התפעלו' הרחמי' רק נק' רחום וחנון בעצם כנ"ל וד"ל.

וע[פכ"ז] יובן ההפרש בין עצם המזלות כמו שהן בבחי' פנימי' ומקור עדיין לבחי' יניקת השערות דדיקנא שנמשכים מבחי' המותרו' דמו"ס וקודם שיומשך המוח [ב]בחי' המותרו' נק' מדה"ר הללו בעצם ולא בפעולה להיות שלא נאצלו עדיין י"ס כנ"ל ואין תופסים מקום כלל מפני שאין ערוך כלל [אל] העצמות כו' ולאחר שנמשך מן המזלו' יניקת השערות ונעשה מקור לייס בגילוי או נק' המזלות [עצמן] י"ג מדות בבחי' פעולה והתפשטות במקבלים כו' וד"ל.

ומעטה יובן [יותר] ענין ונוצר חסד לאלפי' אאלפך חכ' כו' כנ"ל, דהנה ב' מוחין חוי"ב אבא יונק ממזל ונוצר כו' הרי בחי' מזל ונוצר הזה הוא מבחי' עצם המדר' שבח"ס הנק' מדה"ר והוא בחי' חי שכחכמה, אך [מה] שבחי' מזל ונוצר הזה מתצמצם בבחי' יניקת שערות שמקבל ממנו אור אבא הוא בחי' צומח שבחי' [ואז] נק' מזל ונוצר ע"ש הפעולה והתפשטו' כו' וד"ל. ויובן ענין יניקת [אור] אבא מבחי' חלל [השערה] כו' עדימ הלבשת משל אל אור השכל המתעלם בו ועכ"ז מבינים מתוך המשל קצת מהאר' השכל, כך השערה הוא [ג"כ] לבוש להעלים כה ומקור החכ' ומה שיונק אור אבא כו' הוא כמו שמבינים השכל מתוך המשל [וד"ל] (וכמ"ש במ"א בענין השלג שתחלתו מים ונתגלד וחוזר ונפטר כו' כך אור השכל שנתעלם במשל היז חלל השערה וחוזר הוא לבא לידי גילוי והוא במקבל ומבין השכל מתוך המשל והלבשת המשל היז כמו גלידת השלג כו' וד"ל).

(ביאור) בעזרה לתורה ויתן לך

להבין שרשן של הדברים הנ"ל, הנה ילה"ק [תחלה בענין שרש] התהוות [בחי'] השערו' ממותרי מו"ס דא"א הנ"ל שאינו בא אלא מסיבת אור' דוקא לפי שהאור כאשר יסתלק ויחזור לא יחזור ממנו אלא בחי'

השלג שתחלתו מים: ראה סידור שהר"ת סג, סעי' ואל"ך. מאמרי אדה"א ויקרא חי' ע' תצה. ושי"ב (ביאור) . . . קד: נעתק מברך ז.

המותרו' כו'. ולהבין זה הנה ידוע שיש ב' מיני מקיף' הא' מקיף דאו"י והב' מקיף דאו"ח כו', והענין [הוא] כידוע שיש ב' מיני תענוג, הא' שלא יכול להשפיל א"ע כלל להיות מתיישב בכלי [הנפש] בגוף כמוח ולב ותנועת האברים מפני עצם התענוג כי רב הוא יותר מכפי הכלי שלו עד שיתקלק התענוג מכלי שלו לגמרי אל בחי' מקור התענוג שנק' יחיד' ונק' או"ח למקורו וזהו הנק' אור מקיף דאו"ח, כמו ע"ד דוגמא כאשר יבשרו לאדם כבשורה טובה ונפלאה ביותר מכפי המדה שלו לגמרי כמו מציא' אוצר גדול וריוח ממון הון רב וכה"ג כבשורת השררה הגדולה שלמע' מכפי ערכו לגמרי הנה א"א לומר שלא יקבל התענוג הגדול הזה בתוך הכלי שלו לגמרי מאחר שהרי מיד יתפעל בהתפעלו' התענוג רק שבדאי נתפס אור התענוג הזה בתוך הכלי אך מקוצר הכלי להכילו להיותו קטן בערך הימנו ע"כ מיד יסתלק אור התענוג למקורו בבחי' יחידה ויהי' בבחי' מקיף חוסף עליו בלבד, וזהו הנק' או"ח שאין חזרה רק לאחר הירידה דוקא רק שחזור מפני קוצר קטנו' הכלי [וע"כ נק' מה שאח"כ נשאר האור בבחי' מקיף דאו"ח שאינו בא סיבת המקיף הזה מתחלת ההשפעה של האור בכלי אלא לאחר חזרת האור מתוך הכלי] דוקא נעשה האור בבחי' מקיף בהכרח, והוא הנק' מקיף דאו"ח (וכמש' במ"א בענין שערו' היוצאים ממטה למעלה מסיבת או"ח שנק' ג"כ מקיף דאו"ח והמה בחי' הרישא כו' שער רישא כו' וזהו איש כי ימרט ראשו כו'), אבל בחי' המקיף דאו"י היינו שהאור מקיף וסובב מתחילת ההשפעה של האור בכלי שקצתו נכנס ב[בחי'] או"פ וה[עיקר] ומקור של האור בלתי נכנס כלל בכלי אלא חוסף עליו בבחי' מקיף תמיד, והי' כמו בחי' מקור התענוג עצמו שבבחי' יחיד' ששורה בבחי' מקיף תמיד ולא שסיבת [בחי'] מקיף שלו מצד שנכנס ואינו מתיישב שיחזור למקורו, והרי מובן עיקר ההפרש בזה, רק שמקיף דאו"ח הרי חוזר למקורו שהוא בחי' מקור התענוג מצד החזרה מן הכלי ואו"י דעצמו המקור הוא בבחי' מקיף מצד עצמו כו' אבל שניהם הוא בחי' מקור התענוג רק שזה נק' מקיף דאו"ח וזה נק' מקיף דאו"י. ועוד יש הפרש שמקיף דאו"ח נכנס קצת [אלא ש]אינו מתיישב ונעשה בחי' מקיף וחוזר ונכנס וחוזר ויוצא וזהו בחי' רוי"ש מולמ"ט כו', אבל בחי' מקיף דאו"י אינו נכנס לעולם רק תמיד בבחי' מקיף, [ואמנם גם שהוא בבחי' מקיף תמיד] מ"מ הוא מחי' את כל כחות הנפש המלוכשים בגוף רק שלא נראה ונרגש [הארת] חיות זה בגוף בבחי' גילוי רק בהעלם ובהשוואה א' לכללות[ם] יחד כידוע (ע"ד דוגמא ממה שהאדם יודע א"ע בכללות [מ]מקור רצונו עד סוף צפורן [הרגל] כו' כמש' במ"א), והוא בחי' מקיף האמתי הנק' מקיף דיתידה,

שערו' היוצאים ממטה למעלה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תפלא.

שרה מקיף — הרישא כו' כיה גם ב'ד. ה"ז: לתא.

איש כי ימרט ראשו: תוריע י, א [ושם: ואיש].

שרה מי"מ — כחות . . . זה בגוף: ה"ז: חיות . . . זה בהם.

אבל בחי' מקיף דא"ח הוא [בבחי'] הפרט להאיר בבחי' מקיף באותו אור שחוזר אל העצמות כו' וד"ל.

והנה ידוע עוד [ד]בחי' מקיף דא"ח הוא השרש ומקור להתהוות הכלים כו' לפי שהאור נכנס וחוזר ויוצא בבחי' ריש מן[למ"ט כניל ע"כ ממנו מקור להתהוות הכלים כו' כי הכלי מגביל את האור בבחי' צמצום והתפשטות [כך וכך במדה ולא יותר כו' ושי"ח מקור למציאת הכלי בבחי' צמצום והתפשטות הרי הוא מבחי' מקיף דא"ח דוקא שהוא מולימ צמצום והתפשטות] כו' וד"ל, אבל בחי' מקיף דא"ח הנה הוא למעלה מבחי' מקור להתהוות כלים כי הרי הוא למעלה מבחי' השפעה של האור בכלי ולא נכנס כלל בכלי מתחלה כניל, וידוע שא"א למציאת הכלים רק כאשר האור נכנס ויוצא בהם ואין השפעת האור רק כשביל הכלים דוקא כידוע, אבל בחי' א"ח הנ"ל הוא למעלה מבחי' הטבעות האור בכלי כניל ע"כ הוא למעלה מה[נ]ות מקור להתהוות הכלים דא"ח כו' וד"ל, וזהו בחי' א"ח שלמעלה מבחי' ח"פ כו', ויש כל השומע יצחק לי שמיעה כאזן דוקא. והענין [הוא ד]בחי' עולם העקודים ששם האורות עקודים בכלי א' ושם מקור להתהוות הכלים עכ"פ רק שעקודים בכלי א' כו', אבל למעלה מבחי' עקודים אין מקור עדיין להתהוות הכלים כו' והוא בבחי' המקיף דא"ח הנ"ל, שזהו בחי' יצחק לי שהוא בחי' גבו' דע"י שמלוכש בחי' דא"ח (דא"ח שמבואר למעלה בבחי' יצחק שהוא בחי' מקיף דתענוג [ה]בלתי מתיישב בכלי מצד קוצר הכלי מהכיל כמו שמבשרין בשורה טובה ביותר כו' וה"ז בחי' מקיף דא"ח כפי הנ"ל, אך אין משל זה רק להבין ענין צמצום התענוג שאינו מתיישב בכלי, אבל אמיתת אורות דיצחק שהוא בחי' גבו' דע"י היינו רק בחי' גבול וצמצום אור התענוג שבלתי נכנס בכלי מתחלה כניל שזהו ג"כ מצד קוצר הכלי מהכיל אבל לא שנכנס וחוזר ויוצא בבחי' א"ח אלא לא יכול ליכנס מתחלה מקוצר הכלי מהכיל רק בחי' א"ח כו' כמו שאר התענוג' המתיישב' בכלי שהם מבחי' החסדי' דא"ח כו', אבל בחי' יצחק הוא בחי' מקיף דא"ח שא"א ליכנס [בבחי'] הגבלת אור בכלי כלל וע"כ נק' בחי' גבו' דע"י שהוא בחי' הצמצום כו').

שורה כו' — 97. . הכלים כו': ה' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: הכלים כו' . . הכלים כו', שורה צמצום — הרי . . והתפשטות: ה' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: והתפשטות . . והתפשטות.

שורה והתפשטות — מקור: ע"כ נמצא בכרך ד.

שורה ויוצא [הז]: ליתא. . א"ח [הז]: א"ח. . הטבעות [הז]: השפעת.

ח"פ [חוטם פה] . . כל השומע יצחק לי: וירא כא, ה.

עקודים בכלי א': ראה עץ חיים שער (1) העקודים פ"א. מבוא שער' ש"ב ח"ג פ"ז. מאמרי אדה"ז.

פרשית התורה ח"א פ' טו ואילך.

שורה להתהוות — ל"י [הז]: ליתא.

שורה אבל — אורות . . גבול: ה' שרש . . נבורה.

ז"ש [יצחק] זקנתי לא ידעתי יום מותי, פי' לא ידעתי כלל מבחי' [שרש] ומקור להתהוות הכלים לאורות שמחמתם יסתעף יום המות וע"כ לא ידעתי יום מותי. והענין הוא כידוע שאין אור נאצל רק בשביל להאיר בכלי דוקא וא"ל אין מציאות לאור כלל כי הוא נכלל בעצמות המאציל, כמו עדי"מ אור הנר הדולק שהאש השלהבת הנאחזת בפתילה עולה ויורד תמיד כידוע, וסיבת ירידתו הוא מפני שיש לו כלי שהוא הפתילה להאיר בו ולכלות אותו אך כאשר אין הפתילה מקבל האור בתוכו אז האור קופץ מהפתילה לפי שכל עיקר הירידה [של האור] אינו רק [לה]תלכש בפתילה ומה שעולה למעלה הוא כאשר אין לו מה להתאחד בו וא"כ הכלי מגביל את האור כו' וכאשר הכלי כלה והולך לו אזי האור מסתלק לגמרי. וכך יובן למעלה בבחי' הכלים דאורות העליונים דאצ"י שבלעדם לא ה' מציאו' אור כלל כי היו האורות נכללי' במאציל וממילא נק' [בחי'] מיתה לגבי הכלים כמיש אי אנת תסתלק מינייהו בשאתרו כגופא בלא נשמתא, אך באצ"י [הרי'] אמרו דאיהו וחיוהי וגרמוהי בחי' הכלים [חד] כו', אבל מאצ"י לבריאה שם נתמעט האור בכחי' הגבלה ביותר בכחי' צמצומי' רבים בכלים וצמצומי' ביותר, עד שבכלי היותר אחרון בהשתלשול' שם האור והחיות בתכלית הצמצום כי הרי הכלים משתלשלים ג"כ בכחי' הגבלה אחר הגבלה כו' עד שבסוף העשי' בחי' הכלים המגבילי' המה [ה]יותר מצומצמי' עד שיקבלו [מ]הם [כ]ת[ות] [כ]ת[ות] מלאכים שהם מצומצמי' בבחי' מות וכליון שנק' קץ כל בשר כו' וד"ל. אך כ"ז מצד שרש ומקור התהוות הכלי' דוקא אבל למעלה ממקור התהוות הכלים אין שם מקור דמקור דהסתעפות צמצום הכלים שממנו נמצא המות כו'. וז"ש יצחק שהוא בחי' גבי דעי' בכחי' מקיף דאזי שלמעלה מבחי' הארת אור בכלים כגיל ע"כ לא ידעתי יום מותי כי [ב]חי' [יומי'] שלו הוא [מ]בחי' [יום] שכולו ארוך כגיל שלמעלה מבחי' החכמה כו' (כי' פי' הפשוט דעי' שהוא זקן ושבע ימים כמיש זקנתי לא ידעתי להיותי למעלה מבחי' האור' בכלים כגיל, או פי' עתיק [יומי'] שנעתק ונבדל מן המוחין שהם בחי' הכלים כמיש במי'א). וזהו כל השומע יצחק לי, פי' השומע הוא מבחי' שמיעה דאזין בחי' בנייה שמיעה מרחוק שהוא בחי' מקיף כידוע, ופי' כל השומע היינו מקור כל

זקנתי לא ידעתי יום מותי: ראה לעיל ע' רמג.

א' אנת תסתלק מינייהו: ראה תקוני זתר בהקדמה י, א.

דאיהו וחיוהי וגרמוהי: ראה תקוני זתר בהקדמה ג, ב.

שורה הגבלה — בכלים וצמצומי': ז"ז: מצומצמי'.

מלאכים . . קץ כל בשר: נח, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כו (ש"ג) וע' שכא. במדבר ח"א ע'

קסד. חיב ע' תתיג.

(יום) שכולו ארוך: ראה לעיל ע' רמג.

דעי' . . שנעתק ונבדל מן המוחין (ז"ז): הימינין: ראה תורה אור מגלת אסתר צח, רע"ג. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' שמא.

דאזין בחי' בנייה: ראה זתר (אדרא רבא) נשא קלה, ב. עץ חיים שער (ד) אח"פ פ"ג.

שומע שהוא מקור דמקור כל שמיעה דבינה לבא בחי' אוין דאיך שלמעלה מבחי' חוטם פה כו' כנ"ל, וכמ"ש כי הטה אונו לי הטה אונוך ושמע, וכל השומע הוה יצחק לי ממנו נמשך בחי' יצחק שהוא בחי' גבו' דע"י שמלוּבש [בחי'ס] כמ"ש למעלה בענין הצחוק העליון שיהי' לעתיד מסוף כל הכירורים דרפ"ח כו' שע"י בחי' ח"ס שבחכ' אתברירו כו' בתור"מ שע"י עבודת הצדיקים שהוא ענין הקניגיא כו' לפי שמבחי' מקיף דאוי' שבבינה דאיך שנק' אוון נמשך שרש לבחי' צחוק העליון שהוא בחי' גבו' דע"י בחי' יצחק, והיינו כל השומע יצחק לי.

וּפ"י יצחק לי [לי] דייקא כו' הנה ילהקית בענין צחוק עשה לי אלקי' כנ"ל במשל מלחמ' החיות כו' ובזה [יובן ה]תירוץ קושיא הידוע בענין בחירה וידיעה כו'. דהנה שרש ענין הידיעה ובחירה הוא בבחי' אורות וכלים בכל עולם לפי ערכו עד רום המעלו', והיינו שענין הבחירה שרשו בבחי' הכלים המגבילי' את האור ובחי' הידיעה הוא בחי' האור' שלמעלה מהגבלתם בכלי עדיין כו'. וביאור הדברים להיות ידוע שעה"ד טו"ר מתחיל מבחי' החוה ולמטה שהן בחי' הכלים המקבלים מן בחי' החס' המגוללים מהחיה ולמטה כו' ע"כ [נקי] עה"ד טו"ר שתלוי בבחירת האדם לבחור בטוב או ברע וכל מה שיבחור אם בטוב אם ברע הכל מצד עצמו ומכחו דוקא כידוע שבבחי' הכלים דוקא שם נמשך כה"פ בנפעל בבחי' יש ודבר בפ"ע דוקא וכל מה שיעשה טוב או רע הכל מצד עצמו וכח בחירתו דוקא ואין זה תלוי בכח האלקי כמ"ש הכל בידי שמים [חוי] כו' מאחר שיצא בבחי' נפרד מאלקות כו', ושרש זה הוא בחי' עה"ד טו"ר שמשם נמשך הבחירה בטו"ר והעונש לרשעי' בגיהנם ושכר לצדיקי' בג"ע כי המה ממשיכים [זה] בבחירתם בטוב או ברע, ואינו נקי' בחירותם הכרחית שמוכרח לזה מצד הידיעה כו' מאחר שאין הידיעה למעלה באותה מדרגה שמשם נמשך הבחירה, כי שרש הידיעה היא בבחי' אור' שלמעלה מהגבלת הכלים להיות בריאה מוגבלת שהוא ענין [מה ש]צופה ומביט עד סוף כל הדורות מה שעתיד להיות כמעשה התחתונים אם טוב אם רע שאין זה האור מתפשט בהם בבחי' גילוי כמו התגלות והגבלת האור בכלי להיות מברחת הבחירה אלא הוא בבחי' מקיף וסובב על כל העולמו', כמו שידוע האדם דבר מה

דבינה ליבא: תקוני זהר בהקדמה י"א.

כי הטה אונו לי הטה אונוך ושמע: תהלים קטו, ב. מלכים ב יט, טו: ישעי' לו, יז: דניאל ט, יח [בדילוג השם].

שבחכ' אתברירו . . . ענין הקניגיא: נסמו לעיל ע' סב. ראה לעיל ע' רמד.

צחוק עשה לי אלקי: ורא כ"א, ה.

שעה"ד טו"ר מתחיל מבחי' החוה: נסמו לעיל ע' סג.

כה"פ [כח הפועל] . . . הכל בידי שמים: ברכות לג, ב.

שצופה ומביט עד סוף כל הדורות: ברכת זכרונות.

שמוקף הדבר ההוא במח' שאין הידיע' ומח' זאת שחושב על אותו דבר יעשה שינוי בגוף הדבר כלל, וזהו ש[ארז"ל] ואלו צדיק ורשע לא קאמר כדיבור בבחי' עלמא דאתגליא אור בכלי אלא הוא כמחשבה עליונה בחי' עלמא דאתכטיא כמי"ש במ"א באריכות וד"ל. ועד"ו הוא בכל עולם ועולם עד רום המעלות הרי שרש הבחירה מבחי' הכלים המגבילי' את האורות דאותו עולם ובחי' הידיעה הוא בבחי' האורות דעולם זה כו', עד שגם [ב]בחי' או"א שנק' תרדלי"מ יש גי' בחי' ידיעה ובחיר', אלא שא"א לומר בבחי' או"א שמצד בחי' הכלים יומשך בחירה ממש מאחר שאין כלי שרש לבחיר' רק מצד שנעשה בחי' יש ונפרד כו' ובחי' הכלים דאו"א הן בבחי' הביטול בתכלית לגבי בחי' האורות, כידוע שגם בחי' בינה שמקבלת מחכ' נק' יש והחכ' נק' אין כמי"ש במ"א, מ"מ הוא בבחי' ביטול גדול לגבי [בבחי'] אין דחכ' עד שאינו תופס מקום בבחי' יש כלל וכלל, והוא כמו בחי' עומק המושג שבהשגה שהוא בחי' אין גי' נק' שער החמשים דבינה כמי"ש במ"א בענין ים ומים כו', וע"כ נק' [חור"ב] תרין רעין במדרג' א' בבחי' האין כו', כמי"כ גם בחי' הכלים שלהם הוא בבחי' אין כמו האור' (כמו בחי' אותיות החכ' דחכ' אינם בבחי' יש ונפרד כלל מעצם השכל עצמן וכן אותיות המחשבה לגבי ההשג' דבינה מתאחדין בתכלית עמה משא"כ אותיות הדיבור לגבי המח' כו' וד"ל).

בזוה יובן שרש [ענין] האותות והמופתים שעשה משה במטהו לבקיעת הים ושאר הנסים כו'. והנה ידוע בשרש משה שהוא בחי' מה דחכ' כמי"ש ואנחנו מ"ה כו' ומטה משה הוא בחי' יסוד אבא כו' והיינו בחי' יסוד או"א שנק' תרין רעין כו', ומפני שבזמן משה ה' יחוד או"א ע"כ ה' ביכולתו להפוך הים ליבשה ושאר כל האותות והמופת' כו' וכמי"ש ונתתי מופת' בארץ חם מ"ח צירופים אחרוני' דמל' כו', משא"כ עכשיו בזמן הגלות כתיב אותותינו לא ראינו גם בחי' אורות דמהחזה ולמטה הבאים בהתגלות כלים בביע' גי' מוסתר ונעלם כו'. ובאור הדברים הוא ע"פ כל הנ"ל דבחי' הכלים דאורות [ד]או"א אינם [בבחי'] יש לעצמם כלל ע"כ יש ביכולת משה להפך ים ליבשה כו' כי שרש הצירופים העליוני' שנשתלשלו [ה]עולמו' עד שנעשה ים ויבשה למטה הוא רק מבחי' הכלים דאצ"י שלמטה מהחזה המגבילים את האור להיות מהם יש ונפרד כו' כנ"ל שאינם בבחי' הביטול לגבי האורות, אבל בבחי' יחוד דאו"א הרי אותי' דחור"ב בטילים בתכלית לאור' דחור"ב

ואלו צדיק ורשע לא קאמר: נסמן לעיל ע' רמז.

או"א שנק' תרדלי"מ: נסמן לעיל ע' א.

בינה . . . יש והחכ' . . . אין: ראה לעיל ע' ב. ושי"ן.

משה . . . מה דחכ' . . . ואנחנו [הז': ונחנו] מה: בשלה טו. דה. נסמן לעיל ע' כב.

ומטה משה . . . יסוד אבא: מאורי אור מערכת מטה סט"ד.

ונתתי מופת' בארץ חם: ע"ד ברכת אמת ואמונה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרג. ושי"ן.

אוחותינו לא ראינו . . . בהתגלות [הז': בהגבלת]: תהלים ע"ד, ט.

כניל ומהם הוא שרש צירופי אותיות וכלים שלמטה מן המדות שבחזה כו' ששם מתהווה יש מאין כמו ים ויבשה, ע"כ במטה משה שהוא בחי' יסוד אבא כו' לא הסתירו כלל צירופי' התחתוני' דכלים המ[גבי]לים כמו ביטול מנה במאתים וכה"ג ולזה בקע הים והפכו ליבשה. וכך יובן כל האותות והמופתים בשינוי הצירופים דשם אלקים המגביל כו' הכל מטעם זה. ועיקר המופת לכל זה הוא ענין קיי"ס שנהפך הים ליבשה שהוא בחי' היש דעלמא דאתכטיא שבא בבחי' גילוי להיו' יבשה שמבחי' ההעלם נעשה גילוי שלא כפי סדר ההשתלשלות שההעלם מוסתר כו' כמו המח' שהיא בהעלם כו', וכיז מפני שנגלה אור אבא שבחי' בינה היא גי"כ בבחי' ביטול והתכללו' באור אבא כניל, כמו במי' דכתיב וכל העם רואים את הקולות דהיינו בחי' קול השמיעה דבינה היא בבחי' ראי' דחכ', וכמארז"ל רואים את הנשמע הרי בחי' בינה נכלל בחכ' כו', וממילא נהפך הים ליבשה שהם צירופים התחתוני' שמקבלים מבחי' המדות שלא יגבילו את האור [כלל] כו' ודי'ל אבל עכשיו בזמן הגלות היחוד הוא בזו"ג וגם הוא לפרקים בלבד כמו בג' מועדי' כו' ובגלות נאמר אלכה ואשובה אל מקומי כו' שמסתלק אור אבא ואז גם בחי' האור' העליוני' שלמטה מהחזה כו' המה מסתלקים ואינם מאירים בגילוי [כ]צירופי השם אלקים (כמו עדי"מ בשינה שהמוחין מסתלקים ו[גם] המדו' בחזה הלב אינם מאירים רק ב[בחי'] צמצום גדול וז"ש עורה למה תישן כו' אך בגלות כתיב אני ישנה ולבי ער כו') עד שאותותינו לא ראינו כלל שמוסתר אור האלקי בדרכי הטבע כנס דאחשורוש וכה"ג ודי'ל.

ובכ"ז יובן בתוספת באור ענין צחוק עשה לנו אלקים כל השומע יצחק לי דייקא, דהנה בבחי' צחוק העליון כמו עדי"מ בהעמדת מלחמות החיות זעי' כו' הי' מבחי' הידיעה שלמעלה מן הבחירה כו', והוא ענין הצחוק שיעשה עם לוי'תן ושו"ר הבר' שהוא לעשות ענין המלחמה להפך מרע לטוב בחי' הבירורים דעה"ד טו"ר שנמשך מהחזה ולמטה כניל [ה]צדיקים נדמה להם כהר כו' שזהו מצד כחם וגבורתם כו', אך בחי' הצחוק הוא בחי' תענוג המלוכש במלחמה זאת להעמידה באופן שינוצח האחד כניל אי"כ הי' צחוק עשה לנו אלקים [הז] ואלקים [הז] וכיה גם בהז' לעיל ע' רכז וע' רסב. ראה הנסמן לעיל ע' רכח. שרה החיות — מבחי' . לעשולת ענין: הי' ליתא. שנהצדיקים נדמה להם כהר: סוכה גב, א.

שרה זה — בחי' היש: ה'ז: הנס בחי'.

וכל הנס רואים את הקולות . . רואים את הנשמע: יתרו כ, טו. ראה מכלילת ורשי שם. לקוטי שיחות יתרו כרך ו ע' 120 בהערה 5'6 ובהשמטה לשם ע' 416.

שרה השמיעה — היא: ה'ז: באר.

בזמן הגלות . . אלכה ואשובה: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ת"א ע' לב.

אלכה ואשובה [ז]: אשובה אל מקומי: נסמן לעיל ע' ריד.

עורה למה תישן: תהלים מד, כו'.

בגלות [הז]: במל' . . אני ישנה ולבי ער: שיר השירים ה, ב. וזה אמור צה, א.

צחוק עשה לנו אלקים [הז]: ואלקים [הז] וכיה גם בהז' לעיל ע' רכז וע' רסב. ראה הנסמן לעיל ע' רכח.

שרה החיות — מבחי' . לעשולת ענין: הי' ליתא.

שנהצדיקים נדמה להם כהר: סוכה גב, א.

בחי' הידיעה שלמעלה מן הבחירה כו', והוא בחי' האורות שלמעלה מהגבלת הכלים כו', דהיינו בבחי' און דבינה דאי"ק שצופה ומביט את הכל כו' שהוא רק בבחי' הידיעה שבמצמות המאציל שבידיעת עצמו יודע את הכל כו' ע"כ משם הוא נעשה מקור למלחמה הנעשה בגילוי בבחי' אלקים שהוא בחי' הגדלת הכלים המצומצמי' כו' להיות הבחירה בעה"ד טו"ר כו' ולברר בירורים דעה"ד כו'. וזהו צחוק עשה לנו דייקא להיות משתלשל בבחי' הבחירה היינו לנו בשבילנו, וכן יצחק לי [כלומר] בעבורי ובשבילי כו' שמצחק ממנו כו' אך מקור הצחוק הזה למעלה בעצמו המאציל הוא בבחי' הידיעה כו', וזהו כל השומע יצחק כו' במקור כל שמיעה בנינה שהוא בחי' און כו' שלמעלה ממקור התהוות הכלים וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן גם המדרש נורא עלילה על בני אדם שעושה עלילות על בנ"א כו' שהרי הוא עשה עה"ד טו"ר כדי להיות בחי' תיקון לעה"ד לברר הרע ולא הפסא לטוב, וזה ה"י בריאת עה"ד טו"ר כדי שתשתלשל התורה מטה לברר בירורים דעה"ד טו"ר ולא הפסא חשוכא לנהורא כסומ"ר וע"ש ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ח וא"ל בריאת עה"ד טו"ר כו' לא ה"י בחי' בירור כלל ובחכ' דוקא אתברירו, וע"כ לא ניתנה תו' למה"ש כמ"ש כלום רציחה וגזל יש ביניכם כו', [ומאחר שכן הרי יש הכרח למציאות הרע ולמה יענש העושה רע כו' אלא שמוצא עלילה על בני אדם דמאחר שכבר ברא עה"ד טו"ר הרי ציוה על אדה"ר לתקנו ולבררו כו'] אך אין זה ענין אמיתי מצד עצמו רק שנשתלשל מלמעלה להיות כך אבל לאחר שכבר נשתלשל יש שכר ועונש מטעם הנ"ל, רק שבהשתלשלות זאת נמשך מלמעלה בחי' צחוק העליון מצד בחי' האורות שלמעלה מבחי' הגבלת הכלים שהוא בחי' הידיע' שלמעלה מן הבחירה, אבל אין הידיעה מכרחת הבחירה כלל ע"כ יש שכר ועונש, אך מי"מ נקרא עלילה מטעם הנ"ל שיש מקור לזה [עכ"פ] בבחי' צחוק העליון שנשתלשל ממלחמות הבירורים דעה"ד טו"ר כנ"ל, וז"ש נורא עלילה על בנ"א, וה"ז כמו שיענ[ו]ש את הארי על שנצחו הנמר והפיל [אר"ץ] וכה"ג שאין בו חיוב עונש אמיתי על הארי מאחר שהעמידוהו על אופן שינוצח מן הנמר אך עכ"ז מוצא עלילה עליו מאחר שהארי לא ידע מ[זאת] התחבולה ה"י לו ללחום בכל כחו ולנצח את הנמר אע"פ שבאמת לא יוכל לנצחו אחר התחבולה שעשה לו שינוצח בהכרח [ואע"פ אין המשל הזה דומה לענין הידיעה והבחירה שאין הידיעה מכרחת [הבחירה] כלל משאי"כ תחבולה זו שמכרחת את הארי שינוצח כו'].

שרה משם — נעשה . . . בירורים דעה"ד: ה"י ליתא.

המדרש נורא עלילה על בני אדם: תהלים טו, ה. תנחומא וישב ד.

וא"ל: ה"ז ואם לא.

כלום רציחה וגזל יש ביניכם: ראה שבת פט, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תב.

ומעלה יש להבין [שרש] ענין אנכי עשו בכורך הניל. דהנה מבואר למעלה בענין [בחי] ב' מקיפים, הא' בחי' [מקיף] דאורי' שבתענוג שהוא [בחי] גבו' דעיי שבלתי נכנס תחלה להתיישב בכלי המוח כניל, והוא בחי' יצחק שלמעלה מבחי' מקור להתהוות הכלים המגבילים ע"כ א' לא ידעתי יום מותי כו', ומזה יובן ממילא שאין כאור"מ זה מבחי' מותר' וחיצוני' כלל רק כולו בחי' פנימי' להיותו עדיין מוגבה מבחי' קבלת האור והשפע בכלי שאין שייך לומר בחי' פנימי' וחיצוני' הנק' מותר' כ"א בהכנסת האור בכלי המקבל שהוא הכלי כידוע, והיינו שאין בו בחי' מציאו' מותר' המוחין שמהם יצמחו השערות כניל (וכמ"ש ביעקב למעלה שנק' איש חלק מטעם זה). וגם בזה יובן מעלה הוהב על הכסף שהוא בחי' גבו' דעיי על בחי' החסדי' דעיי להיות ידוע שבחי' עיי הוא ממוצע בין עצמו' המאציל [לנאצלים] ומה שהוא נחשב מבחי' אחרונה שכעצמות [הוא] מצד [בחי'] גבו' שבו שהוא בחי' עליו' והסתלקו' ואינו מתיישב בכלי ח"ס כלל כו', וע"כ א' בע"ח דאור הכתר אינו נמנה בכלל הע"ס ומה שהכתר נחשב ראש ומקור לנאצלים הוא מבחי' [החסדי'] שבו כניל ושם שייך בחי' עליו' וירידות דנ' אלפי' יובלות המבוא' כמ"א, אבל בחי' גבו' דעיי שנחשב מסוף עולם הא"ס לא יתכן בחי' עליות וירידות (שהרי זהו הפרש בין בחי' מקיף דאורי' למקיף דאורי' [שבמקיף דאורי'] שהוא חוזר לאחר ההכנסה בבחי' ח"ס כו' אבל בחי' מקיף דאורי' שאינו נכנס בכלי בתחלה ה"ה בבחי' העצם ומקור התענוג הפשוט שהוא בבחי' העצמות אא"ס [ונק'] שעה"מ בעצמותו כו'.

והנה מעלה י"ל איך יתכן בחי' הברכות והשפעות מיצחק להיות נמשכים עד למטה מטה בגשמי' כמו מטל השמים ומשמני הארץ מאחר שהוא למעלה מבחי' המשכות האור בכלי להיות ממנו בחי' חיצוני' ומותר' השפע כניל. אך הענין הוא משום דבחי' גבו' דעיי הוא המתלבש בח"ס [ובחי'] התלבשות זאת הוא בבחי' הירידה מעצמות התענוג שהי' בחי' עליות בעצמותו כו', וענין ירידו' התלבשו' זאת בח"ס היינו להיות ידוע שבחי' אתברירו והרי הוא בבחי' ח"ס חכמה עילאה ומה שעתיד להיות כל הברורי'

שורה כלל — עדיין מוגבה: ז' למעלה עדיין.

מעלת הוהב על הכסף: נסמו לעיל ע' קסט.

עיי' הוא ממוצע: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א.

הכתר אינו נמנה בכלל הע"ס: ראה עץ חיים שבהערה שלפנ"ו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמיד. וש"נ.

דברים ח"ג ע' תתפח. וש"נ.

דנ' אלפי' יובלות: ראה ש"ך ר"פ בהר. עטרת ראש דרוש לעשיית סו, ב, סו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רסת. וש"נ. ח"ב ע' תכו. ח"ג ע' תשצד. לקמן ס"ע תקמד. וראה גם שני המאורות (קה"ת תש"ב) ס"ע 224 ואילך.

שורה דאורי' — ההכנסה בבחי' ח"ס: ה"ז: הכניסה יש בחי' ריש.

שעה"מ: שעשועי המלך — נסמו לעיל ע' טו.

שורה כניל — (בבחי'). . . זאת בח"ס: ה"ז: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: בח"ס. . .

בכח' דאצי' הוא כבר מתברר בח"ס, וע"כ נקי' מוחא דשק"ט ושכ"ך כחמר [טוב] על דורד"י להיות כי שם הוא תכלית הכללי של כל הברורי' דעה"ז טור' ע"י התו' דאורייתא מחע"נ כו'. (וזהו תכלית תו' תשומע"ט בכלל'ו כל הברורים דרפ"ח כו'), והנה בכח" ח"ס זה מפני שהוא לאחר תשלום כל הברורים שבחכ' ע"כ גורם להיות בו בחי' אורות הנ"ל בתענוג שבלתי מתיישב בכלי [ונכנס ויוצא] כנ"ל הנק' מקיף דא"ח וממנו נתהוו [בחי'] מותרי' המוחין בח"ס שמהם יצמיחו השערות כנ"ל שהתהוו' השערות ממר"ס הוא רק מסיבת א"ח שאור חוזר בהסתלקות לא [ו]חזר ממנו רק בחי' המתור' בלבד כו'.

וביאור זה הנה יובן [מ]מ"ש בזהר בענין מעלת הבע"ת על הצ"ג משום דבע"ת משכ"ן ל"י לקוב"ה בחילא יתיר כו', והענין הוא כידוע בענין ראב"ד שיצא נשמתו בבכ"י ובכה ר' ואמר יש קונה עולמו בשע' א' כו', כי התענוג נש"צ בהשגתם ועבודתם הרי העונג העליון האלקי מתיישב באור נשמתם בבחי' א"ח בדעתם ובמדותיהם, וגם בחי' העונג העליון שמאיר בנשמתם בבחי' מקיף ושאינו נכנס תוך כלי השגתם כלל [ו]נק' מקיף דאורי' מ"מ שוכן עליהם תמיד בהתענגם על הוי", וזהו הוראה גמורה שאין האור מקיף נכנס בהם כלל ולכך יוכלו להתקיים בכלי שלהם ליהנות מזיו כו' שאם ה' האור מקיף זה נכנס בהם לא היו מכילים אותו והיו מתבטלים ממצויאתם ואנו רואים בהפך שגם בהתענגם על הוי' בתענוג נפלא ביותר עכ"ז לא כלתה נפשם ממש לצאת מכלי הגוף לגמרי כראב"ד הנ"ל אלא המה מתקיימ' במציאותם עכ"פ כו', אבל בחי' הבע"ת כשישובו בכל לב ונפש עד שתשוקתם למסור נפשם ולדבקה בה' אחד ולצאת מחיי הגוף הגשמי לגמרי מפני שמואס מאד בחיי נפשו הגשמי' מצד שנס[ת]קע ברע גמור ואותו הרע מתהפך לטוב בצעקתו לה' בצר להם מאד מאד ממה שנס[ת]קע ברע להפריד א"ע מאחז"פ כו' ונכספה נשמתו בחפיצה ותשוקה נפלאה ביותר למסור וליכלל באחז"פ למואס בחיי גשמי' ע"ד מ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי כו', ומסיבה זה מה שיצא נשמתו של ראב"ד בבכ"י מה שאין זה בכל צדיק גם שהוא צ"ג בתכלית הפלאת העונג האלקי שלא תכלה נפשו. וז"ש דמשכ"י ל"י בחילא יתיר פ"י בתגבורת כח הרצון והתענוג

מוחא דשק"ט ושכ"ך כחמר (טוב) על דורד"י: ראה זהר (אדרא רבא) קכח. ב. אמרי בינה שער התפילין קל, א.
 דאורייתא מחע"נ [מחכמה עילאה נפקת]: נסמן לעיל ע' נב.
 דבע"ת משכ"ן . . בחילא יתיר: נסמן לעיל ע' קעב.
 ראב"ד . . יש קונה עולמו: ראה עבודה זרה יו, א, י, ב.
 טורה כי — האלקי . . העליון: א' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: העונג העליון . . העונג העליון.
 מאחז"פ . . ונכספה: מאחדות הפשוט . . ה': וע"כ תפצה.
 מי לי בשמים . . כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כה"כ.

ביותר מכפי הכלי עד שאין נפשו מתיישב בכלי שלה ויוצא לגמרי בכלות הנפש ממש כו', ונמצא בחי' או"ח דתענוג זה עולה למעלה בבחי' עצמות התענוג שלמעלה מבחי' עונג העליון שנמשך בנשמו' הצדיקי' מאחר שתענוג זה שבבעי'ת הוא בבחי' או"ח בלתי מתיישב בנפש[ם כו'] מש[א]יכ עונג הנמשך לכל נשמה לפי ערכה המצומצם גם ששורה עליו בבחי' מקיף הרי גם בחי' מקיף דאוי"ם הוה המצומצם אין לו ערך כלל לגבי בחי' עצמות התענוג [העליון] שעולה לשם נשמת הבעי'ת בחפצו ותשוקתו ותענוג שבבחי' או"ח כני"ל, וזה הטעם שבעי'ת גדולים מציג ודיל. וכהיג יובן למעלה עד רום המעלות [בבחי'] הסתלקו' דתענוג העליון בבחי' או"ח אל העצמי' שמגיע אל העצמות ממש (והוא ע"י מסיג בבעי'ת למטה דוקא), וסיבת או"ח [זה] הוא ע"י תשלום כל הברורים שע"י בחי' ח"ס וכמו בהיפך דרע לטוב שע"י בעי'ת דמשכי' ל"י בחילא יתיר, והיינו ענין הנ"ל שאו"ח דמקיף בא ע"י בחי' התלבשות גבו' דע"י בח"ס שהוא מקור ותכלית כל הברורי' מפני שכל הברורים עולים בבחי' או"ח דוקא כמו הבעי'ת ע"כ גם בבחי' התענוג שבחי"ס עולה בבחי' או"ח אל העצמות שלמעלה גם מבחי' התענוג דאוי"ם מטעם הנ"ל בהפרש שבין בעי'ת לציג כו' ודיל.

אך מעתה י"ל ענין התהוות ממותרי השערות בבחי' או"ח שנעשה ע"י בחי' או"ח מתענוג דוקא, להיות ידוע שלפי'ע ההעלא' כך הוא ערך ההמשכה, כמו ההפרש שבין העלא' מ"ן דיוסף להעלא' מ"ן דשבטים דגם ההמשכה מלמעלה הוא גם כן ביוסף מלמעלה מהמשכת מ"ד שע"י השבטים וכמ"ש קמה אלומתי וגם נצבה שהוא בבחי' הברורים דנוגה שנק' אלומי' בשדה וברורי' דיוסף שהוא מלמטה יותר ע"כ קמה אלומתי לאחר הברורי' [במקום] ומדרגה היותר עליונה [בבחי'] המשכת העצמו' והרוממו' ביותר וכמ"ש בא יבא ברינה נושא אלומותיו וכו', וכידוע בענין שמים לרום וארץ לעומק שהם ב' העומקים עומיר ועומי'ת שת[לו]ים זבי' דלפי'ע עומק [תחת] כך [ערך] עומק רום, וכך למעלה כמו שבחי' ההעלא' היא [מ]למטה עד אין תכלית כך ההמשכה מלמעלה [מעלה] עד אין קץ בעילוי בעצמותו כו' ודיל, וכיז משום דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' כמ"ש אם ישים אליו לבו כו' כידוע. ואיכ לפי' הרי מוכן גם בבחי' או"ח דתענוג [ש]בא מלמטה [מטה] כמו בבעי'ת

שויה כני"ל — וכהיג [? וכמ"כ] . . . ודיל: ה' ליתא. וכנראה נשמט מפני תוכנת הדפוס: מציג ודיל . . . לציג כו' ודיל.

קמה אלומתי וגם נצבה וישב לו, ז. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' צט ואילך, מקבילו בתורה אור וישב נח, א. שערי תשובה ח"א שער התפלה כג, א בהגהה.
 בא יבא ברינה נושא אלומותיו: תהלים קכז, ו.
 שמים לרום וארץ לעומק: משלי כה, ג.
 עומיר ועומי'ת שתלויים זבי': ראה לעיל ע' קנז. לקמן ע' הצז. ע' תקכו וריש ע' תקמג. שערי תשובה שס. מאמרי אדמו"ר דברים ח"א ע' מג. ושיג. ח"ד ע' אשלה. ויקרא ח"ב ע' תקיג.
 דרוח אייתי רוח . . . אם ישים אליו לבו: נסמן לעיל ע' רל.

וכה"ג ומה [גם] שעולה בכח גדול כך בחי' ההמשכה מלמע' למט' נמשך ממקום העליון ביותר ונמשך בתגבורת כח הגדול (וכמו ועתה יגדל נא כח אד' כר' כמיש במ"א), וז"ש דבעית משכ"י ל"י לקובי"ה בחילא יתיר פי' משכין ל"י בבחי' עוצם כח ההמשכ' והיריד' מעצמותו בחילא יתיר לפי שהעלא' נפשם הוא עולה מלמטה בכח גדול כגיל ודיל. והנה לאחר שזירדת בבחי' ההמשכה בכח גדול כמיש בחילא יתיר, כך הוא למעלה בבחי' המשכת אריח דתענוג אחר העלא' התענוג דבחי' אריח בכח גדול מצד קוצר הכלי מהכל כו' שהוא נמשך ג"כ ממקום העליון ביותר שבפעמות התענוג הפשוט וגם נמשך בכח גדול כמו יגדל נא כח אד' להיות נושא עין שהוא המשכת י"ג מדהיר שהם נמשכי' ממותרי ח"ס בבחי' שערות דדיקנא כידוע, והיינו מצד בחי' אריח דתענוג שכאשר חוזר מלמעלה למט' בכח גדול יבא בריכוזי שפע עד שנמשך גם בבחי' מותרו, והו' בחי' מותרו המוחין דח"ס מקור הי"ג מדהיר (וכמו [עד"מ] בתגבורת האור והשפע בכי"מ שיומשך בחי' מותרות מנובלות תנו חמרא לדרדקי כי היכי דלימרו כו'), ומזה נתגבר כח החסד להיות ימינו פשוטה לקבל שבים וגם מי שירד לעומק שאול ע"י עוונות[יו] הרבים כמו שקיבל גם מנשה כו' וכה"ג ודיל. אך [גם] שירד בכח גדול אינו מתיישב למטה אלא עולה מיד [בעצמותו] ונכלל שם להיות בחי' אריח דאריח כו' ע"כ בהסתלקו' לא ישאר ממנו בגילוי רק בחי' מותרו המוחי' כי עיקרו נכלל ועולה למעלה, אבל גם שאינו אלא ממותרות שרשו למעלה מגוף פנימי' המוחין דח"ס מאחר שבא מבחי' פנימי' התענוג שנמשך ע"י העלא' דאריח כגיל רק שאינו יכול להתיישב למטה כו'. וזהו שרש ענין י"ג מדהיר [הו'] מבחי' פנימי' ע"י שלמעלה מבחי' ח"ס כו' [וזהו] ועתה יגדל נא כח [אד'] בחי' מל' דא"ס ש[ב]פנימי' ע"י כמיש במ"א ודיל. וזהו ענין הניל דאריח לאחר שנסתלק כ[שחוזר] מבחי' ההמשכה מלמע' למט' ג"כ בחילא יתיר אזי לא יוכל להתיישב ג"כ [ע"כ] לא יחזור ממנו בכלי רק בחי' המותרות כו', וזהו ענין נובלו' חשי"מ כמו שהיא בעצמו' המאציל תורה המלוכשת במשל כמיש כאשר יאמר משל הקדמוני כמיש במ"א [ו]הוא ענין חכ' שבתו' לברר בירווי נוגה דוקא שהוא בחי' אריח שמה בא בחי' הנובלו' כו' ודיל.

ועתה יגדל נא כח אד': ראה ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ז ע' רמח ואלך וע' רנט. ומקבילו בלקוטי תורה שלח לט, ב ואלך. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אינז ואלך. שו"ה ל"י — לפי . . יחיד: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בוילא יתיר . . בחילא יתיר. שו"ה ההמשכה — אריח דתענוג: ה"ז: אור א"ס בתענוג. תנו [ה"ז]: כענין אגבירן חמרא לדרדקי: סנהדרין ל"ח, א. שקיבל גם מנשה: סנהדרין צ"א (במשנה). קב. סעי"ב ואלך. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים חיד ע' אישעז.

מל' דא"ס ש[ב]פנימי' ע"י: ראה ספר המאמרים תקס"ז שם ע' רנט. נובלות חשי"מ . . תורה: בראשית רבא ט"ז, ה. ראה מאמרי אדה"א דברים חיד ע' ארכ ואלך. וש"נ. במדבר ח"ב ע' תקל ואלך. וע' תקנב. כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואל"א כד, יג וברשיי שם. הנסמן לעיל ע' יח.

ובכל הניל יוכן שרש ענין אנכי עשו בכורך כו', דהנה בעשו כתיב [ועשו אחין] איש שעיר דעשו דקליפה למטה הוא בבחי' שערות דאוי"ח מבירורי נוגה ושרשו לאחר הבירור עד רום המעלות בבחי' שערות דמותי מו"ס, וזהו שאהב יצחק לעשו כי ציד בפיו שהן אותן הנשמות הגבוהים מאד כנשמת הגרים שמעי' ואבטליון וריע ורי"מ] וכה"ג שורשן בבחי' אורי' וניצוצו דתהו לפני מלך מלך [לבניי כו'] אך בשכח"כ ירדו ניצוצות הללו למטה מטה, וסיבת ירידתן למטה הי' מפני שלא יכול הכלי לסבול האור ונשתברו הכלים [כו' שהוא] בחי' האור עולה למעלה ובחי' הרפ"ח ניצוצין ירדו למטה עם הכלים כו' עד שנתהווה בחי' נוגה שרש עשו דינים קשים כידוע, ואח"כ נעשה התיקון בבחי' שם מ"ה דח"ע מקור כל הבירורים שמברר"י בחי' התהו כי בחכ' אתברירו דוקא כידוע אבל קודם התיקון דז"מ ע"י שם מ"ה [דח"ס כו'] הי' בחי' אסתלקות או"ח כו' וד"ל. והנה יצחק הוא בחי' גבורה דע"י שלמעלה מבחי' התענוג המוגבל בכלי כניל, אך כאשר ראה אותן הנשמות הגבוהות נשמת הגרים שמשוקעי' בנוגה שרש עשו רצה להעלותן לשרשו בחי' אורות דתהו להיות כמו שהן לאחר הבירור דח"ס שהן עולי' בבחי' תענוג [דאוי"ח כמו ענין הניל בבעית ע"כ רצה לברך את עשו כי ציד בפיו הן אותן הנשמות הניל דוקא מפני שעשו איש שעיר ששרשו בבחי'] מותרי המוחין כו', כניל שבחי' מותרי השערות שרשן [בא] מבחי' או"ח אל העצמו' שלמעלה גם מ[בחי'] מקיף דתענוג דאוי"ח שמאיר בצדיקים כו' וד"ל. וזהו שא[הב] יצחק שהוא [בחי'] גבו' דע"י דבחי' מקיף דאוי"ח לעשות תיקון ובירור לעשו בשרשו בבחי' מקיף דאוי"ח כענין בעית הניל מפני שהוא איש שעיר להמשיך תוס' ברכה בבחי' מותרות כו', משא"כ יעקב איש חלק למעלה מבחי' מותרות לפי שהוא בבחי' ע[צמיות] דמשפיע ממש טרם שיבא ממנו [בבחי'] המשכ' למטה כסיבת ההעלאה, לפי שיעקב שרשו הוא בחי' התיקון שא"צ בירור כלל ולא יתכן בו בחי' או"ח כענין בעית הניל שהרי א"א להיות בעית רק בהפ[ו]ך הרע לטוב וזהו א"א להיות בבחי' יעקב שנקי' איש חלק כי חלק הי' ממש עמו רק טוב כמ"ש אך טוב לישראל, אך יעקב עשה במרמה ולבש בגדי עשו שערות כדי להמשיך ע"ע ג"כ מבחי'

אנכי עשו בכורך: תולדות כו, יט.

[ועשו אחין] איש שעיר: שם, יא [ושם: הן עשו — אבל כ"ה גם כמאמרי אדמו"ר דברים ח"ב ע' תקצג.

רש"י].

שאהב יצחק לעשו כי ציד בפיו: תולדות כה, כה. וראה לעיל ע' קעא בהערה.

הגרים שמעי' ואבטליון וריע ורי"מ: ראה בהערת כ"כ אדמו"ר שליט"א באור התורה בראשית ח"ב ע' 888

גם בני גרים קרוים גרים וכקדושיהו עה, א. ובכ"מ. וראה לעיל ע' קסב.

לפני מלך מלך . . . ונשתברו הכלים: ראה לעיל ע' קסח.

שריה ונשתברו — האור עולה: ה"ל: ארי"ת.

שריה כידוע — דח"ע [ה': דא"ס. ז': דח"ס] . . . בבחי' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

שריה שמברר"י — התיקון דח"ס: ה"ל: הבירור דח"ס מלכים.

כי חלק הי' . . . עמו . . . אך טוב לישראל: האוינו לב, ט. תהלים עג, א.

מקיף דתענוג דאוי"ח שמדרגתו ממקום עליון ביותר כני"ל, וז"ש יעקב ליצחק אנכי עשו בכורך והיינו מצד בחי' הלבשת גבו' דע"י בחיס' להיות בבחי' או"ח כני"ל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל בבחי' יצחק שהוא בחי' גבו' דע"י שמלוכב בחיס' כני"ל למה צריך לברר לעשו שזהו ענין בחי' הנירוור דאוי"ח כני"ל מאחר שבבחי' חיס' כבר נתברר הכל כני"ל ושם גם עשו לאחר [הנירוור] וא"כ למה הוצרך יצחק לבררו אחר שכבר נתברר כו'. אך הנה ענין זה יוכן ע"פ משל מענין בירור חכ' דנוגה בחכ' דקדושה, כמו איש צ"ג שלומד תו' לשמה ממש כר"י דכולא תנויי כו' ותורתו אומנתו שבדברו דבר ה' זו הלכה הנאמר בענין גשמי' בהשכלת שכל וסברא אנושית כמו שנים אוחזין כו' יחלוקו וכה"ג הרי בחי' עצמות חכ' שבמאציל ממש כמו שהוא מלוכב בהלכה זו ש[אומר] בהכל פיו לשיש בדו"ר אמיתי, אך זהו בבחי' ח"ע הגנוזה בהלכה זאת רק שמלוכב בדיבור גשמי אבל הרי יש גם שכל וחכ' אנושית שבה וע"י מבין היטיב ענין ההלכה זאת, כמו שנים אוחזי' ע"ד הפשוט שהוא רק שכל וסברא אנושית רק שגנוזה ב[דבר] הלכה זו בחי' עצמות חכ' עילאה דמאציל כו', וא"כ הרי נכלל שכל וסברא הפשוט דשנים אוחזי' ונעשה כמו בחי' כלי לאור ח"ע הגנוז ונעלם בהלכה זאת, וא"א לומר ששכל זה הפשוט מתברר ע"י ח"ע הדלכה זו מאחר שאין [שכל] זה [מ]ערך ח"ע כלל וכלל, רק ששכל האנושית מתאחד [ונעשה] כלי והיו לאחדים עם ח"ע כמו הנשמה שמתאחדת בגוף אע"פ שזה רוחני וזה גשמי, וזהו הנק' [בשם] התלבשו' בלבד שנתלבש חכמה אלפי' בחכ' דנוגה וחכ' דנוגה מלבישה כו'. ויוכן זאת [יותר] ע"פ מה שאנו רואים בכמה הלכות בתו' שא"א שיבינו אותן על בוריין כ"א ע"פ [חכמת] התכונה וכה"ג שהוא מחכ' הגויים שנק' חכ' דנוגה, כמו הלכות קדוש החדוש שלא הי' סנהדרין משיגי' בהילוך הלבנה רק ע"פ חכ' התכונה הצריך לזה כמבואר בהל' קדה"ח להרמב"ם ז"ל, כמו ר"ג שצייר בטבלא [כו'] ואמר לפעמים בא בארוכה כו' שזהו מידיע' עומקי המושכלות שבחכ' התכונה כמ"ש בהל' קדה"ח [להרמב"ם] ומפרשיו באריכות, וא"כ הרי עיקר הבנת ההלכה דקדה"ח הוא ע"פ חכ' דנוגה, ובקדה"ח יש האר' מח"ע וכאשר לומד הלי' קדה"ח עם הבנתם ע"י חכ' דנוגה מחכמת התכונה הרי מתכללת חכמת

כר"י דכולא תנויי: ברכות כ, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שעד (ושי"ג) וע' שפח ואילך. במדבר ח"ב ע' תריב ושי"ג.

כר"י . . . ותורתו אומנתו: ראה תורה אור מקץ לת, ד. לט, ב. מאמרי אדה"א במדבר שם.

דבר ה' זו הלכה: עמוס ח, יב. שבת קלח, ב.

שנים אוחזין כו' יחלוקו: ריש בבא מציעא.

בהל' קדה"ח להרמב"ם ז"ל: ראה שם פ"א ה"ז. פ"ב ה"ז. פ"ז ה"א.

ר"ג שצייר בטבלא: ראה ראש השנה כד, א (במשנה), שם, ב. כסף משנה: להלכות עבודת כוכבים פ"ג ה"א.

לפעמים בא בארוכה: ראש השנה שם כה, א. רמב"ם שם פ"ז הכ"ג.

התכונה בח"ע הגנוזה בהל' קדה"ח והיו לאחדים ממש ועולי' כא בלומדים לשמה להמשיך א"ס בח"ע. והנה קודם שלמד צדיק זה [הל' קדה"ח ע"פ] הבנת החכ' דתכונה הרי הי' ח"ע שבהל' קדה"ח דבר בפ"ע במהות ח"ע וגם שכל זה הצדיק נכלל שם במהות בפ"ע כשלומדה כו' דהיינו כמו שהח"ע דהל' קדה"ח הוא בבחי' אצי' דתו' עליונה דאצי', אך לאחר שלמד הצדיק הזה בהבנת החכ' דתכונה הרי מתאחד שכלו זה ושכל ח"ע הגנוז בהלכות אלו כתוך הננה זו שמחכ' התכונה ומתחבר' יחד כניל, ואין זה נקי בירור שהרי חכ' התכונה שמתוכה יבין הל' קדה"ח היא במהותה בהמצאת שכל אנושי ולא נתהפכה כלל למהות אלקי רק שבחי' ח"ע האלקי' מתאחד בה והוא רק בחי' התלבשות בלבד שיוכל המלביש לפשוט א"ע ממלבושיו כך אחר הלימוד הל' קדה"ח ההלכה האלקי' היא במהותה בח"ע וחכ' התכונה שנתפרש [ההלכה על ידה] נשאר במהותה האנושית כניל והיו כמו ההפסטה מהלבוש רק בשעה שלומד מתאחד' אך אין זה נקי מברר ומתברר רק השפלת והתלבשו' דח"ע שמתלבשת א"ע בחכ' דנוגה כו', וכניל הענין בכל הלכות המתפרשות ע"פ שכל וסברא אנושית כמו שנים אוהזין בטלית וכה"ג וד"ל.

והדוגמא מכ"ז יובן למעלה בבחי' יצחק שהוא בחי' הגבו' דע"י המלוכש בח"ס, דאע"פ שבבחי' ח"ס כבר הוא תכלי' כל המתבררי' מבחי' תהו גם בחי' עשו שם לאחר הבירור כניל כמו ענין בע"ת הניל שהם עולי' בבחי' או"ח אל העצמות, עכ"ז מתלבש בחכ' מבחי' מקיף דאו"י שהוא בחי' גבו' דע"י, ולא בשביל הבירור להיות נקי מברר ומתברר אחר שכבר נברר הכל, רק שהוא [בא בבחי' התלבשות בלבד שבחי' יצחק הניל מתאחד ומתלבש בבחי' ח"ס ב] בחי' הבירורים דנוגה דשם כבר נתבררו כמיש כי ציד כפיו וכניל כמו שהחכמה דנוגה מלביש לחכ' דקדושה שבהל' קדה"ח וכה"ג שבחי' ח"ע נאה בהתלבשות בלבד בחכ' דנוגה מלישה ומתאחד' בח"ע ולא נקי מברר ומתברר כלל כניל בענין צדיק שלומד הל' קדה"ח [לשמה] עם הבנתם מתוך חכ' התכונה וכה"ג שאין שם בחי' בירור כלל רק בחי' התלבשות בלבד כו' וד"ל. וזהו כלל' ענין בגדי עשו החמודות שאמר יצחק בהריחו אותם דכתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו וא' ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', פ"י שהוא מבחי' או"ח דתענוג ע"י הבירור נוגה כענין בע"ת הניל [והיינו כריח שדה שעולה מלמטה למעלה בבחי' או"ח דתענוג אל העצמו' ממש כניל] כמשל ריח הטוב של פרי השדה כו' וכחלק תפוחי' וכה"ג שעושה עריבות והסתלקו' התענוג בעצמו' הנפש כמיש בע"ח וד"ל.

שורח בבחי' — בחכ': ה"ז: בח"ס.

כי ציד כפיו: תולדות כה, כח.

וירח את [ה"ז: ליתא] ריח בגדיו: נסמו לעיל ע קעב.

כמיש בניח [ה"ז: במ"א]: ראה תורה אור תולדות כ, ד.

ומיש כריח שדה אשר ברכו ה' מלמע' למט' הוא בחי' המשכ' העליונה ביותר הנ"ל ממקום ודרג' עליונה שבצממו' התענוג לאחר ההעלא' מלמט' ביותר כניל בענין עומיר ועומית כניל בענין י"ג מדהיר כו' וד"ל. והנה יעקב הוא איש חלק מבחי' עצמו המאציל ממש טרם שיבא לכלל השפעה כניל, ע"כ הוצרך להתלבש בבגדי עשו החמודו' הנ"ל כדי שיריח יצחק ריח בגדיו שהם בבחי' או"ח דתענוג ויקבל הברכו' מבחי' עצמו' התענוג גם הוא אצ"פ שאינו מתייחס כלל בבחי' בגדים כאלו שהרי אין בו מבחי' המותרות כלל מ"מ מתלבש בהם כדי לקבל כו'. וזהו ענין התשובה שהוריש יעקב לבניו, שלפי עצם שרש יעקב למע' בעצמו' ממש לא הי' מציאות לתשובה להפך רע לטוב מאחר שחלק ה' ממש הם כניל, אך ע"י התלבשות יעקב בבגדי עשו ואמר אנכי עשו כבורך כניל ע"ז הוריש מציא' תשובה לבניו שיוכלו להפוך הרע לטוב ויהיו עולים גם הם בבחי' או"ח עד רום המעלו' כניל כדי לקבל הברכות דמטל השמים כו' מבחי' יצחק כמ"ש ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר כו' שהוא בחי' המשכ' העמנות התענוג לאחר ההעלא' והבירור דחכ' סתימאה כניל וד"ל.

וזהו ויתן לך אלקים מטל השמים כו', פי' טל זה הוא [בחי'] טלא דנטיף מעיי שנק' טל השמים ואנער מההוא טלא לההוא רישא דלכר כמ"ש שראשי נמלא טל כו' כמ"ש במ"א. ובאור הדברי' הנה מבואר למעלה שבחי' גבו' דע"י נתלבש בחיס' שהוא מקור כל החסדי' שכבר נתבררו כו', ובחי' טל זה דנטיף מבחי' גבו' דע"י הוא הנק' טלא דבדולחא כו' הרי הוא [בחי'] הגשמ' והשפלת התענוג שבבחי' מקיף דאוי' הנ"ל הבלתי מתלבש בכלי, אך הנה יש בבחי' טל זה הרכבה ממוצעת מבין שניהם היינו מבחי' או"י זה ומבחי' הבירורי' דאוי' שמחיס' והוא המחובר והמצורף מבין שניהם דוקא, וז"ש כי טל אורי' טליך אורי' ש[רש] בבחי' או"י ואוי' אחד [והוא] מפני שמתבררי' או"י ואוי' ומכים זבי' ויוצא מבחי' הכאו' שני האורות הללו דבר ממוצע מבין שניהם שיש בו מבי' הבחי' דאוי' ואוי' דהיינו מן המברר והמתברר כו' וד"ל. ולהבין זה בתוס' ביאור הנה ילה"ק בענין הפלפול דא' בזהר דקוב"ה חדי' בי' כו', ולכאור' מה יתרון בחדוה ותענוג מהפלפול שמצא דינים בהלכר' חדשו' יותר מבשאר הלכר' שבלא פלפול כו'. אך הענין הוא

ויתן לך האלקים: תולדות כו, כח.

טלא דנטיף מעיי . . . ואנער מההוא טלא . . . שראשי נמלא טל . . . במ"א [הז' באד"י]: ראה זהר (אדרא

רבא) ושא קתא, ב. שיר השירים ה, ב.

שריה גבו' — החסדי': ה"ז: הכירורי.

כי טל אורי' טליך: ישעי' כו, יט.

אוי' ואוי' ומכים זבי': ראה גם מאמר אדה"ז אהלך לאונזא ע' רכב ואילך.

שריה והמתברר — בתוס' ביאור תנה: ה"ז: ליתא.

דתענוג שור' בחכ' בבחי' אוי' המוגבל בכלי החכ' ונק' עדין כידוע ובחי' מקיף דאוי' זה הוא אשר בלתי מוגבל בכלי אך נשאר בהעלם כח המשכיל הנק' חיס', ואמנם זה כשאר הלכות בלא פלפול אך הפלפול הוא בחי' מקיף דאוי' כמו הקושי' להסתיר האמת שמסתלק השכל המוגבל בכלי אל מקור השכל בבחי' אוי' דחור' עיי' להמשיך בבחי' מקיף דאוי' לתרץ קושי' ובחירוי קושי' ימצא דין חדש לגמרי כמו שמקשה על שחיטה מן הצוואר ואימא מזנבו שמסתיר לגמרי ובחירוי קושי' זו כשמפלפל [בה שהוא] לאחר הבירור דאוי' נמשך אוי' מלמע' מהחכ' הרי יוצא מבין שניהם פסק דין חדש בדיני שחיטה מן הצוואר כו', והיינו דקובי' חדי בפלפול שהוא התענוג המורכב מבחי' אוי' ואוי' שנק' הכאות האור' שיוצא אור חדש משניהם ע"י הכאה זו כידוע בטבע הכא' האור' הפכיים שיוצא אור חדש מביניהם, [ו]לכך הוא בפלפול כ"א עם זולתו שאמר היפוכו ע"י הכאות האור' שהן שכליים מחולקים וע"י יצא דין חדש מביניהם כמו נפק מלתא מביניהו כו', וז"ש הכה צור כו' שהוא הפלפול וד"ל. ונמצא מוכן מזה דאחר הבירור דוקא כמו אחר החירוי והפירוק להקושיא שזו מבחי' בירור דנוגה המסתיר אוי' מתלבש בהן בחי' מקיף דתענוג דאוי' שבחכ' ויוצא אור חדש כו'. וככה יובן ג"כ בענין משל הנ"ל מי שלומד לשמה ה"י קדה"ח שמתלבש בחכ' דנוגה כו' שמתאחד בחכ' דקדושה לאחר הבירור כו' או עדי"מ מי שלומד שלא לשמה כמו לקנטר או להתגדל וכיוצא [שלימודן] נשאר בנוגה, אך כאשר מפלפל עמו מי שלומד לשמה ששומע ומקבל ממנו סברתו החדשה שחידש בחירוי קושי' ונעשה לאחדי' עם שכל זה שלמד לשמה יוצא פסק דין חדש מבין שניהם יחד כניל, והרי מפלפול של שניהם יחד יצא אותו הדין החדש מבין שניהם מן המברר והמתברר יחד כו' מה שלא ה"י חידוש דין כזה אם לא היו מפלפלים יחד [כו' וד"ל]. והדוגמא מכ"ז יובן למע' בבחי' טלא דנטיף מע"י שהוא בחי' הממוצע מאוי' ואוי' כניל, והיינו מ[בחי'] החזרת האור מלמט' למע' ע"י הבירורי' דרפיח כו' והמשכו' אוי' מלמע' למטה כשפוגעי' וע"י מתהווה מבין אמצעות שניהם בחי' אור חדש והוא מתלבש ויורד מבחי' טלא, וז"ש כי טל אורו' ב' אורות כלולים בו כניל וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש בזה"ק דהאי טלא אנעיר להאי רישא דלבר בבחי' מקיף דוקא, להיות מבואר [בענין קוצא] דשערי דמכה באחורי רישא

שרי' דאוי' — כמו . . ארוח: ד': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דאוי' . . ארוח. ואימא מזנבו חולין כו', א.
 נפק מלתא מביניהו: ראה שבת קכ"א, ב. מועד קטן כ. א. בבא קמא יט. כ. מאמרי אדה"י אהלך לאוניא שם ע' רכה ואילן. מאמרי אדה"י דברים ח"ד ס"ע אהלה.
 הכה צור . . הפלפול: תהלים ע"ח, כ. ראה לעיל ע' קנ. וש"נ.
 שרי' חיש — וד"ל: ע"כ נמצא בבוך ל'.
 קוצא דשערי: ראה פרי עץ חיים שער (ד) התפילין פ"ד. מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' שצ. (וראה גם) אהלך לאוניא ע' כו. ענינים ע' רלב.

ד"א זהו בחי' מקיף דמוחי' המכה מבחוץ על הראש [ממש] ודוחק את המוח כו' רק שמי"מ הוא בהסתר ולא בגילוי גמור בשכל שבמוחי' כו', כמו ע"ד דוגמ' למטה כאשר האדם משכיל איזה שכל עמוק [אך] אינו משיגו רק המוכן ממנו חיצוניותו שהוא אסס קציהו מבחי' עומק אותו השכל על בוריו כמו שהוא שאינו משיג ככה תבונתו בגילוי אבל מי"מ בהסתר והעלם שורה עומק [המושג] על כלי ההשגה, ולא בהסתר והעלם לגמרי אלא אדרבה שוכן וחופף בקירוב גדול על כלי המוח עד שנדמה לו שהוא משיג גם לעומק זה אבל באמת אינו משיגו רק שמכריק על ההשגה מבחוץ כאלו מרחף עליו כו' עד שקרוב להיות מושג ממש וכשבא להשיג אינו יכול להשיגו בכי טוב כו', הי' הנק' בחי' הכאות האוי"מ למעלה על כלי המוח, והוא הנמשך מכה המשכיל למטה להיות נוגע בכלי המוח, וכמו על גזוליו ירחף מולמי"ט כו' וכן [ו]רוח אלקים מרחפת כו' נוגע ואינו נוגע כו' וד"ל, והי' כמו עדימ' הקטן שהולך מסיבת דחיפת הגדול מאחוריו שאינו משיג סיבת הילוכו ואמנם יודע שאין זה עצם כח הילוכו כו', כך בחי' השגה [הבאה] מלמעלה מן המושג אע"פ שמישיג אין זה השגת עצמו רק מהארה שחופפת עליו מבחוץ הוא שנדמה לו שמישיג ויודע שאין [זה] השגת עצמו רק למעלה מן השכל אבל אינו משיג מהותו ממש שהרי אינו בא אליו בהשגה גמורה רק [כמו] נוגע ואינו נוגע כו', ולמעלה היינו בחי' הי"ג דחיס מקור השכל והחכמה שחופף בבחי' מקיף נוגע ואינו נוגע [כו'], וז"ש ורוח אלקים הי"ג דחיס מרחפת ע"פ המים דחכ', וכה"ג הוא ענין קוצין דשערות שנמשכי' מבחי' מקיף על המוחי' ד"א ומכה בראשו בחי' מקיף כו' וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה ילה"ק ענין א' הידוע בשרש המד' באוי"ר שהם נמשכים מן השכל רק כפי אופן הטעם והשכל המולידם בלבד אם בצמצום או בהתרחכות או בחיצוני' או בפנימי', והנה אנו רואים שיכול להיות התגברות האהבה שגולדה מן השכל יותר מכפי מקור חוצבה אהבה זו בשכל עד שלא יוכל השכל לבטל האהבה גם שיהי' לנגד הטעם והשכל כו', וזה מוכרח מצד ששרש עצם המד' הוא בלמע' מן השכל שהוא תענוג ורצון כמי"א בענין ז"א בע"י עצמו אחיד כו' רק שעוברי' דרך השכל כו', וזה פלא לכאורה אם תחלת מקור תולדותיהם שהוא השכל [היא]

על גזוליו ירחף . . . (ו)רוח אלקים מרחפת . . . נוגע ואינו נוגע: האיניו לב, יא. בראשית א, כ. בסמוך לעיל ע' סב.

ש"ה הקטן — ואמנם . . . הילוכו: ה: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הילוכו . . . הילוכו.

ש"ה המושג — עליו . . . מהותו: ה: ליתא.

ש"ה נוגע — ולמעלה . . . נוגע (כו'): ה: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: נוגע כו' . . . נוגע [כו'].

ש"ה מקיף — בחי' מקיף: ה"ו: ליתא.

ז"א בע"י . . . אחיד: ראה זהר (אדרא זוטא) האיניו רצב, א. מאמרי אדה"א (דברים ח"ג ע' אקטו. וש"נ) ויקרא ח"א ע' רמא.

מצומצמת איך דוקא בסופה תתגבר [ותעלה ל]שורשה לרצון שלמע' מן השכל, דממ[ינ] אם מאיר בה שרשה באה"ר שברצון ותענוג איך הולידה השכל בצמצום [כ"כ], אלא מוכרח לומר שמסתלק ממנה שרשה בעת לידתה מן השכל, איך מהיכן תתגבר בסופה להיות בבחי' אה"ר כו' והרי גם בשעת ההתלהבות האה' בתגבור' עדיין מאיר בה השכל והטעם שהולידה בצמצום דוקא. ואם נאמר ששניהם אמת דבשעת ההתלהבו' האהבה תבא אל אה"ר ועצם מהותה רק בצמצום, זהו דבר שא"א להיות ב' הפכים בנ"א שמצד השכל היי' בצמצום ומצד הרצון תהי' באה"ר ואא"ל ג"כ שיעובר אור אה"ר זו שכאה' המצומצמת דרך מעבר השכל בבחי' או"פ בשכל איך הרי ודאי נתמצמם אה"ר בשכל המצומצם בבחי' או"פ ואיך יוכל להיות אח"כ התגברות באהב' שנולדה מן השכל [בבחי'] אה"ר כו' וד"ל. אך הענין הוא שאם הי' עוברת אור דאה"ר שברצון בבחי' צמצום בבחי' או"פ בשכל בודאי לא הי' אור-אה"ר זו כלל נמצאת באהבה זו המצומצמת מן השכל, אבל העברת אור אה"ר הוא על השכל בבחי' [מקיף] חוסף עליו מלמע' כגון בחי' קוצי דשערי הנ"ל המכה מבחוץ ולכך לא הוליד השכל רק כפי המצומצם שבו כי אור אה"ר [בהרחבה] עברה ודחקה על השכל בבחי' מקיף כהעלם בלבד, רק אחר שנולדה אהבה המצומצמ' מן השכל אזי באה אה"ר זו שהיתה כהעלם על השכל ומתגלה באה' זו המצומצמת כו' וד"ל.

[ב] זה יוכן כתוס' כאור ענין טלא דנטיף הנ"ל שהוא בחי' הכאות האור מבחוץ על המוחין דז"א. וז"ש שראשי נמלא טל דאנעיר להאי רישא דלבר שהוא בחי' צמצום המוחין דמדות דז"א שיעובר עליהם בבחי' מקיף בבחי' הטל דתענוג העליון שכלול מבחי' או"י ואו"ח כנ"ל ואח"כ מתגלה מקיף זה באה' שנולדה מן השכל הוא בבחי' אה"ר בבחי' בכל מאדך למעלה מן השכל ובלתי מוגבלת ככלי שהן בחי' בעי'ת שהן בבחי' אה"ר דלמע' מן הדעת וגורמי' [בחי'] הורדת טל על רישא דז"א בבחי' מקיף, והוא ענין הטל דעתיך להחיות מתים שהן ברפ"ח ניצוצי' שנמלו כו' כי הטל הזה כלול מבחי' או"י ואו"ח כמ"ש כי טל אורו' תליך, ואין זה רק ע"י התשובה שעייז נמשך הטל העליון בתהי"מ, וגם עכשיו ישנו בתו' שנק' טל תו' כמארזיל טל תו' מחייהו כו' וד"ל, והוא בחי' תענוג שכלול מאו"י ואו"ח כשבא לברר

בני"א: בנושא אחד. ה"ז: בא — כאחד.

ואא"ל: ואי אפשר לומר.

שריה שבאה — בשכל... אה"ר: ה"ז: ליתא, וכנראה נשמט ממני תיבות הדומות: אה"ר... אה"ר.

שראשי נמלא טל שאנעיר להאי רישא דלבר: נסמו לעיל ע' רעג.

טל דעתיך להחיות המתים: שבת פח, כ.

טל תו' מחייהו: ראה כתובות ק"א, ב. ילקוט שמעוני ישעי' (כו, יט) רמז תלא. מאמרי אדה"א דברים ח"א

ע' רצט. ושינ. במדבר ח"ב ע' תרלו.

בירורי נוגה, וכנ"ל בענין הפלסול [כו' ובענין] נובלות חכמה של מעלה
תורה כו' וד"ל.

ומעתה צריך להבין ענין הלבשת רבקה [דוקא] ליעקב את בגדי עשו וזה
נעשה ע"פ עצתה דוקא, וגם מה שהלבישה ליעקב מעורר' גדיי
העזים על ידיו ועל חלקת צוואריו כו'. הנה מבואר בע"ח שיש בכל פרצוף
ופרצוף [בחי'] דו"ג [בחי'] מ"ה ובין, וזהו בפרצוף ע"י שאמר בזהר לית
שמאלא בהאי ע"י כו' מ"מ בחי' מ"ה ובין יש בו כמ"ש במ"א בע"ח. והנה
מבואר למעלה בענין שרש בחי' יצחק למע' שהוא בחי' מקיף דאורי' שהוא
בחי' גבו' דע"י בחי' דכר, ורבקה אשתו היא בחי' נוק' דע"י בחי' בין שבו
שהוא בחי' ארי'ח, וכל בחי' נוק' ידוע שהוא [כמו] בחי' כלי לאור כגוף לגבי
נשמה כמארז"ל אשתו כנופא דמיא כו', ולמעלה היינו בחי' גילוי האור'
שרש בחי' השער' הוא בנוק' דוקא להיות שממנה נמשך מותר' השפע כו',
ע"כ שער באשה ערוה כו' כמ"ש במ"א בבחי' שער דנוק' דז"א שא' בזהר
בשערהא אחידי' כו' ובחי' רבקה הוא בחי' בין דמ"ה דע"י כו' ע"כ נתנה
רבקה דוקא עצה ליעקב שיתלבש א"ע בבגדי עשו להיו' ידיו שעיר' לקבל
בחי' מוחין כו' וד"ל, (וכמ"ש במ"א בענין נפשינו חתה לה' כו' ובענין שובי
נפשי למנוחייכי שהוא עליית [המל'] בחי' בין דע"י [כי בחי' בין דע"י] הוא
עליו' אור החורג מן התענוג שבבירורים כמו בת מלך שהריחה כו' שעולה
תענוג הברורי' בעצם התענוג, וזהו בחי' זיווג דע"י מיני' ובי' כמ"ש במ"א,
ודוקא בבחי' ארי'ח דנוגה שמקבלי' משערות דנוק' דז"א כשמתברר [מ]זה
עיקר העלא' התענוג למע', וזהו [י]שכי[ל] מאד ל[בחי'] נוק' דע"י, ולמטה
הוא ענין התענוג מלמטה למעלה להתענג על הוי' בכלות הנפש שבזה עולי'
כל ניצוצי' החי' שנתפזרו בקלימות כו', וזהו שרבקה בחי' נוק' דע"י שרש

נובלות חכמה של מעלה תורה: בראשית רבא פ"ז, ה.

מבואר [הו'] ידוע] בע"ח שיש בכל פרצוף . . . מ"ה ובין: ראה שם שער (ט) שבירת הכלים פ"ז. מאמרי
אדה"א דברים ח"ב ע' תקע"ד.

לית שמאלא בהאי ע"י: ראה לעיל ע' רד. וש"נ.

ע"י . . . מ"ה ובין יש בו . . . בע"ח: ראה שם שער (יב) עתיק פ"א. פ"ב.

ורבקה . . . בין: ראה ספר המאמרים תקט"ט ע' ד. לקוטי תורה ברכה צו, סע"ג וכהנסמן במראי מקומות
לשם הנסמן לעיל ע' רכא.

אשתו כנופא דמיא: בכורות לה, ב. ראה גם לקמן ע' שו.

שער באשה ערוה . . . בשערהא אחידי': ברכות כז, א. ראה זהר אחרי"ס, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע'
כו' ופ' קיב. וש"נ. ח"ב ע' תקלה ואילך.

שרה שיתלבש — ידיו שעיר' . . . מוחין: הו' איש שעיר' . . . מותר.

נפשינו חתה לה' . . . שובי נפשי למנוחייכי: תהלים לג, כ. שם קטז, ז.

בת מלך שהריחה: ספחים נו, א. ראה תורת חיים ויקהל ע' תרד ואילך.

[י]שכי[ל] מאד: ראה ישע"י נב, יג. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' טו. וש"נ.

בחי' התענוג [דכניי] למטה שעולה מלמטה למעלה הלבשה ליעקב בחי' ז"א בגדי עשו איש שעיר להיות גם [ב]נה הקטן עולה לקבל מבחי' יצחק דכר (כ"ו). אבל בחי' יצחק שהוא בחי' דכר הוא למעלה מבחי' הבירורי דמותרות דאוי"ח דשערות רק בכחי' נוק' שבו ששם הוא הבירור דאוי"ח דשערות כמ"ש במ"א. וזהו שראה יצחק בידיו שהם כידי עשו אחיו שעירות או דוקא ויברכהו, שהידיים וחלקת הצוואר המה מקומות פנויים מהשערות באיש החלק ביעקב רק בעשו שהוא איש שעיר היו גם ידיו וחלקת צוואריו שעירות ע"כ הלבשה לעורות גדיי העיזים על ידיו ועל חלקת צוואריו כפי הפשוט. והענין הוא דהצוואר הוא כלי הגרון ששם יוצא הקול מהבל הלב, וביעקב לא הי' בחי' חיצוני כלל כמ"ש הקול קול יעקב קול פנימי וחיצון שוין וע"כ חלקת צוואריו [חלק] בלי שערות, אבל עשו שבא מבחי' הבירורים שבמותרות ע"כ חלקת צוואריו שעירות, וכן בידים [שמשיע"י] חיצוני דמותות שבלב בבחי' מותרות כידוע בענין נטיי על הצפרנים, וידי עשו שעירות בחי' נוק' להשפיע אל החיצוני כי עשו [עצמו] נק' איש שעיר כמו ושעירים ירקדו שם כו' בחי' דכר ושערות דידיים [וחלקת צוואריו] בחי' נוק', ורבה הלבשה עורות גדיי העיזים ולא מגוף העיזים דהיינו [בחי'] עור דגדי דכר הוא ועורות נוק' כו', ובאדה"ר אחר החטא נאמר כתנות עויר אבל קודם החטא אור בא, וזהו כאשר ראה שידיו כידי עשו שעירות בחי' נוק' אז ויברכהו [מטעם הנ"ל וד"ל]. (וזהו שרמוז מיט עזי מסגי ברישא שהוא עשו איש שעיר שאמר לו יעקב יעבר נא אדוני לפני עבדו כו' וכמ"ש [בן] לפני מלך מלך כו' והדר אימרי צאן אדם [כמ"ש] שה' פזורה ישראל כו', וא"ל כבריייתו ש"ע ברישא חשוכא, ברישא חשוכא שהוא בחי' הצמצום דאוי"ח, ויתרון האור מן החושך הוזה הוא ע"י הלבשת יעקב בבגדי עשו כנ"ל שבסיבת זה נאמר וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפול על צוואריו שהוא [התכללות] כל האורות דתהו בתיקון וד"ל).

הקול קול יעקב: תולדות כו, כב.

בידים . . נטיי על הצפרנים: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תלול ואילך.

ושעירים ירקדו שם: ישעי' יג, כא.

כתנות עויר . . אור בא: בראשית ג, כא. ראה בראשית רבא פ"כ, יב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצג.

ושי"ן דברים ח"א ע' קטו. ושי"ן.

מיט עיזי מסגי ברישא: נסמן לעיל ע' קעט.

יעבר נא אדוני . . לפני מלך מלך . . שה' פזורה ישראל: וישלח לג, יד. שם לו, לא. ירמי' ג, יז.

ויתרון האור מן החושך: ע"פ קהלת ב, יג.

וירץ עשו לקראתו: וישלח לג, ה.

(בעו"ה פרשה מקץ שנת תקפ"ג)

(א) **ואת** גביעי גביע הכסף תשים כפי אמתחת הקטן כו'. הנה דוד אמר כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא וכוס זה נק' גביעי [גיכ'] וזהו גביע הכסף דיוסף, [אך גביע הכסף דיוסף] שהוא בחי' יסוד בחי' צ"ע הוא למעלה מכוס דודו שהוא בכחי' המל' כידוע. וז"ש ואת גביעי גביע הכסף תשים כפי אמתחת הקטן שהוא בחי' צ"ת בחי' בנימין כו' (כמשי"ת), וכידוע דכוס דמל' הוא גימ' פ"ו כמו גימ' דש' אלקים שהוא פ"ו והוא גימ' דגביע ע"ה (והיינו פ"ו שנה שהי' עיקר שיעבוד הגלות דמצרים בזמן רד"ו כשנולדה מרים עד שהיתה בת פ"ו שנה שגא' וידע אלקים שנמתק שם אלקים) (כמשי"ת). והנה כוס דודו לע"ל יהי' מחזיק רכ"א לוגין כמ"ש כוסי רוי"ה [רויה] בגימ' רכ"א כמ"ש בגמרא, וזהו כוס ישועות אשא כו'.

ואת גביעי גביע הכסף: נדפס בס' מאמרים יקרים, חמיד, תרכ"ז. נ. י. חשלו' (עד לקמן ע' שג, ונחלק לייב פריקים). ונמצא גיכ בכוך א = 23, ב [עד לקמן ע' רצה], ג = 113, ג. קלט. ג = 169, ד = 277, ע קצט (ניכר בו שהוא העתק מהנדפס), ו = 314, ע קצו [עד לקמן ע' שב], ז = 421, ז. מא. ז = 460, ח לט [בכותרת: בעו"ה פרשה מקץ שנת תקפ"ג. ונחלק לייב פריקים]. ח = 669, ע גג [עד לקמן ע' שב], ט = 1051, בחלתו. י"א = 1154, כו, ב [בכותרת: בעו"ה שבת זנוכה פ' מקץ מאדמו"ר ר' דובנער ז"ל, ובסימו נרשם: תורח אדמו"ר הרב ר' דובנער שבת פ' מקץ לפני רביט"ן]. י"ב = 1322, מ, ב [בכותרת: בעו"ה פ' מקץ. ונרשם רק עד לקמן ע' רצ]. י"ג = 1374, בחלתו. י"ד = 1748, ע רג, טו = 1750, ע נא, טז = 2018, ע ס [בכותרת: בעו"ה פ' מקץ. ונמצא עד לקמן ע' שב].

המאמר נדפס מכוך ב וכן אריחים ניהוספו אותיות או תיבות מכוך ז ומכוך טו. חלוקת הפרקים נערכה ע"פ כוך ז [ובהערות נסמנו חלוקת הפרקים כפי שצויינו בס' מאמרים יקרים הג"ל].

מאמר זה נזכר במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תק. המאמר מיוסד על ד"ה זה מאדה"ז שנדפס [בשינויים ובהגהות וכו'] באור התורה מקץ כוך ב ע' שמה ואלך [והשטמה] — בכרך ה ע' 1956]. שם ע' שמה ואלך. כרו ו ע' 2210. פלח הרמון מקץ ע' 218 ואלך. ואת [בהנדפס: כתיב ואת] גביעי גביע הכסף: מקץ מד, ב.

כוס ישועות אשא: תהלים קסז, יג.
וכוס . . גביעי: ראה גם אור התורה מקץ (ח"ב) ע' 682 וע' 692.
דיוסף . . יסוד: מרדס שער (ג) ערכי הכינויים מערכת יוסף.
דיוסף . . צ"ע . . צ"ת בחי' בנימין: ראה זרר יצא קנג, ב. מאמרי אדה"ז פשוטות התורה ח"ב ובהנסמן לשם.

מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תעא.
דוד . . המל': ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקט.
דכוס . . גימ' . . אלקים: זרר (רע"א מה'מגא) פינחס רמה, סע"א. עקב רעג, סע"א. חידושי אגדות מהרש"א ברכות נא, א ד"ה: עשרה.

גימ' דש' אלקים שהוא פ"ו: עץ חיים שער (ב) המוחין פ"א.
פ"ו שנה . . עיקר שיעבוד . . כשנולדה מרים: ראה תנחומא (כאבער) בא ז. סדר עולם פ"ג (ירושלים תשט"ז) ובהנסמן בהערות לשם. רש"י שיר השירים ב. יא. כנפי יונה ח"ג סס"ה. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשפד.

הגלות דמצרים . . רד"ו: תנחומא מקץ ת. רש"י מקץ מב, ב. הנסמן בהערה שלפניו.
וידע אלקים שנמתק שם אלקים: שמות ב. כה. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר שם.
כוס דודו . . רכ"א לוגין . . כוסי רוי"ה . . כמ"ש בגמרא: תהלים כג, ה. יומא ע, א. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כג.

והנה להבין כ"ז יש להקדים תחלה בשרש בחי' הכוס דכ"ז נק' כוס ע"ש כלי הקבלה שמקבלים בנפשם גילוי אור אלקי, ולפעמים מקבלים מבחי' החסדים עליונים דאור אבא שנק' ישועות כו' [ו]נק' כוס ישועות כו', ולמעלה מזה כשמקבלים כנ"י מבחי' שיעה נהורין דאי"א כמשיית, וכשמקבלים מבחי' החסדים דאימא ביין המשמח דבינה בחי' שמחה עליונה דהשגת אלקות זהו ענין כוס של קידוש דשבת על היין שמקבל ממוחין דאוי"א כו', ועיקר ענין הכוס היינו בכוס של ברכה דוקא שצריך להגביה כוס [של ברכה], וע"ז אמר כוס ישועות אשא גם לע"ל שע"ז א' כוסי רויה כנ"ל כמשיית וד"ל. וביאור הענין הנה ידוע דבחי' המל' עיקרה בבחי' אותיות שהן הכלים המגבילים האור, [כ]אותיות המה' שהן צירופי' שמגבילי' ומעלימי' לאור השכל בתוכו, כמו הכוס שמשקה הניתן בתוכו נעלמת בתוך הכוס כך אותיות הן בחי' כלים להכיל לאור השכל והמדות שנעלמי' בכלים דאותיות הללו ובאותיות שבמחשבה נק' העלם וכיסוי בבחי' עלמא דאתחסייא. וזהו פ"י כוס כמו בכסא ליום חגיגו כו' וכן כי יד על כס י"ה שמכסה ומעלים על י"ה דהיינו אורות דח"ב שנעלמי' במח' שלוחה נק' בשם כוס לשון כיסוי והעלם לפי שהכלי דכוס מסתיר ומעלים למה שבתוכו (דרוב כוסות שלהם היו של כסף), וזהו גימ' דכוס הוא פ"ו בגימ' דש' אלקי' ממש כנ"ל לפי ששם אלקים הוא בבחי' הסתור וההעלם דוקא כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים דשם אלקים נק' נרתק ומגן להסתיר ולהעלים לחסדים דש' הוי' כו' וכן אמר כבוד אלקים דוקא הסתר דבר, והוא בבחי' אלקי' עילאה דבינה שנעלם באותיות המח'. ואמנם דוד שהי' בבחי' המל' שהוא בבחי' גילוי אותיות הדיבור שבא מהעלם אותיות המח' ונק' עלמא דאתגלייא, כידוע [ש]י"ש ואתה מחי' [את כולם כו'] א"ת [ד]כ"ב אותיות הקבועי' בפה העליון כו', ע"כ אמר כוס ישועות אשא כו' ובשם הוי' אקרא, פ"י כוס [ישועות] דש' אלקים דבינה

דכ"ז נק' . . . כוס ישועות: ראה גם תורה אור משפטים ע"ט, א.
שעיה נהורין: כ"ה בכ"מ. ראה לקמן בסיום הפרק. ספ"ד. מפתח הענינים ללקו"ת מערכת מספר — שעה.
שורה דאי"א: איג"טו: דאי".

בכוס של ברכה . . . שצריך להגביה: ברכות נ"א, א.
שורה כמשיית — וביאור: בהגדפס נסמן כאן [פרק] ב.

אותיות שהן הכלים: ראה שער היחוד והאמונה ספ"ד. לקו"ת תורה מטות פ"ב, ג.
ובאותיות שבמחשבה . . . עלמא דאתחסייא: ראה לקמן הערה ד"ה: אותיות.

בכסא ליום חגיגו: תהלים פ"א, ד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' אשעד.
כי יד על כס י"ה: בשלח י"ז, טו.

כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פ"ד, יב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תתקכ. וש"נ.

כבוד אלקים . . . הסתר דבר: משלי כ"ה, ב.

אלקי' . . . דבינה: ראה זתר בהקדמה ב, א ובמקדש מלך ש"פ. (תוספתא) בראשית לא, ב.
אותיות הדיבור . . . עלמא דאתגלייא: ראה שער היחוד והאמונה פ"א. ובתוסמן בליקוט פירושים לשם (ע' רמד) סידור ערב שבת קס"א, ד.
ואתה מחי': נחמי"ט, ג. ראה גם שער היחוד והאמונה פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצט. וש"נ.

שמלא ישועות דבחי חסדים דאבא כו' אשא להמשיך לגילוי באותיות הדיבור, כי גם שהדיבור הוא בחי' הגילוי לגבי המח' עכ"ז גם אותיות הן בחי' כלים להכיל בתוכם אור [ה]שפע הגנוז בדיבור [כ]אור השכל והמדות שנמשכי' בדיבור היו מתיישב ומתעלם בכלי אותיות הדיבור כמו שמתיישבים ומתעלמי' היין והמים בתוך כלי הכוס רק שאין אותיות הדיבור הסתר והעלם לגמרי שהרי יכול המקבל לשמוע הדיבור כו'. והוא ענין כוס שיב שאומר עליו בפה בדיבור שאו' נברך לאלקינו כו' וכל בהמ"ז שהוא גילוי אור שפע הברכה שיבא בכלי דוקא שהוא שנק' כוס שיב מפני שמחזיק ברכה רבה, וכידוע דע"י צמצום דש' אלקים שהוא גימ' כוס נמשך כל שפע וברכה לכל העולמות. וז"ש כוס ישועות מלא ישועות וחסדים אשא, פי' אשא כולל ב' דברים א' ענין העלאה [שמגביה] למעלה והב' ענין המשכה וירידה למטה והכל א' דכל העלאה גורם המשכה דרוח אייתי רוח [ואמשיך רוח כו'] כידוע ודל. וז"ש ובשם הוי' אקרא קריאה זו היינו בחי' המשכת [ה]חסדים דשם הוי' בשם אלקי' אחר שכוס ישועות אשא כו'.

וביאור ענין ישועות הללו הנה זהו הכלל בכל מקום בענין הישועה שהוא להושיע ולעזור לנגד המנגד דוקא להצילו מידו ולהכניע לכה העומד לנגד כמו ויקם משה ויושיעו, שזהו כל עיקר הישועה הפשוטה, כמו ויושע ה' את ישראל מיד מצרים כו' בשעת קייס שבגר כח הדין לומר מה נשתנו אלו מאלו כו' ועמד לעזור ולהושיע בכה החסד וגבר על כח הדין שישאל ינצלו כו', שא"כ זהו רק הגברת כח החסד דימין על כח הדין דשמאל שעוזר ומושיע לנגד הדין, וזהו ותושע לו ימינו כו' [ש]כשהימין גובר על השמאל נקי ישועה שכה החסד ממתיק ומכניע לכה הדין כמו ימינך ה' נאדרי כו' הושיע לו ימינו כו', וכח הישועה הזאת להגביר כח החסד על כח הדין המנגד בא ממקום עליון ביותר שנק' רב להושיע ששם מצמיח כל ישועות כמו וילבש צדקה כו' וכובע ישועות בראשו, והוא פי' הב' בישועות לשון הפנה מפנימי' עצמותו כמו וישע ה' אל הבל כו' וכן אנו או' ולתפלתם שעה כו' שמזה בא הגדלת כח העצמי' לעזור ולהושיע לנגד כל המנגד, ונקי ישועה ביו"ד דלהבא שתמיד יושיע, וכח הפנה זו שפונה מפנימי' העצמות

שיב [של ברכה] .. נברך לאלקינו [בהנדסס: אלקינו]: ברכת מט. ב.
 דע"י . . אלקים . . נחשך כל שפע וברכה: ראה תורת חיים תולדות יא. ד.
 דרוח אייתי רוח: נסמן לעיל ע' רל.
 שריה וביאור: בהנדסס נסמן כאן [פרק] ג.
 ויקם משה ויושיעו . . ויושע ה' את ישראל: שמות ב, יז. בשלח יד, ל.
 מה נשתנו אלו מאלו: לשון הגמרא שבת נה, א. ראה זהר תרומה קע, ב. ילקוט ראובני בשלח יד, כה.
 ותושע לו ימינו: איוב מ, יד [ושם: כי תושיע לך ימינך].
 וילבש צדקה . . הושיע לו ימינו: בשלח טו, ו. תהלים צח, א.
 רב להושיע . . וכובע ישועות [י' ישועת] בראשו: ישעי סג, א. שם, נט, יז.
 וישע ה' אל הבל . . ולתפלתם שעה: בראשית ד, ד. תפלת העמידה.
 ביו"ד דלהבא: ראה לעיל ע' קסז. ושיב.

הוא בא מכה הארת אור פנים העליונים שנק' שעה נהורין שמאירים בפנים דא"א כמו יאר ה' פניו אליך כו' וד"ל. וזהו כוס ישועות מלא ישועות דחסדים הגוברי' וממתיקים לדינים אשא למעלה כו', והוא בכוס שיב דעכשיו שצריך להגבי' הכוס ולהורידו ולהמשיכו למטה בשביל שפע חסד [ו]ברכה גשמי' כו' והן ה"ח כוללים שמקבלת המל' ממדות דז"א (ונק' כוס כ"ס וי"ו) ונק' ישועות יעקב כו', ולמעלה מזה ישועות דחסדים דאריא כמו בכוס של קידוש דליל שבת שמקבלים מחסדים דאימא כו', ועוד למעלה מזה ישועות דחסדים דא"א שנמשך מבחי' שעה נהורין, והוא מ"ש כוסי רוי"ה גימ' רכ"א והיינו מדת אריך אנפין דהיינו כאשר ניתוסף על ק"נ אורות החסדי' דאבא שיש מכבר נעשה שעה ועם ה"ח הכוללים כו' נעשה שעה נהורין, והוא שאמר בכוס שיב דלעיל שיהי' על יין המשומר מוימ"ב כשיעשה סעודה לצדיקי' וזוד יאמר לי גאה לברך כו', והיינו פ"י כוסי רוי' גימט' אך כו' וד"ל.

(ב) ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה שיש ג' מדריגות בענין הישועות הנ"ל שהוא המתקת הגבו' בחסדים שגוברים עליהם, והוא בג' מדריגות דכתר וחוי"ב ומדות שהוא הרצון והשכל ומדות כידוע. ותחלה י"ל בישועות שבמדות כמו בקיים שארז"ל בים נדמה להם כבחור עושה מלחמה כו' לפי שבמדות [עליונים] דחז"ג מלוּבש המוחין שהוא השכל והטעם לחסד או לדין, ועי"כ ה"י טענה למדה"ד לומר מה נשתנו אלו מאלו כו' כי ישראל לא קבלו אז תומיץ עדיין, אך ה' איש מלחמה ונצה למדה"ד בכח החסד ושבועה שנשבע לאבותינו, וז"ש ימינך ה' שהימין חסד גבר על הדין כמו כי גבר עלינו חסדו עד שמהפך גם הדין לחסד, וזהו שנדמה להם כבחור כמ"ש תפארת בחורים כחם להגביר [כח] השכל [וה]טעם שבחסד על הטעם

יאר ה' פניו אליך: נשא ו, כה.

שצריך להגבי' הכוס: ראה ברכות נא, א.

שורה גשמי' — וי"ו: בנדפס ניתוסף: דמדות.

ישועות יעקב: תהלים מז, ה.

שורה ונק' — דאריא . . . דחסדים: ט"ו: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דחסדים . . . דחסדים.

כוסי רוי"ה . . . אריך אנפין: ראה גם ספר הליקוטים — להאריזל — תהלים כג, ה. סידור שער בהמ"ז

גם, ד כשם הדין. הנסמן לעיל ע' רעט.

שע"א . . . שעה: ראה גם לקמן ספ"ד.

יין המשומר מוימ"ב: ברכות לד, ב. ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת יין. סידור שער בהמ"ז

קב, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סו, ושי"ג.

כשיעשה סעודה לצדיקים . . . לברך: פסחים קט, ב.

(ב): בנדפס: (ד).

בים נדמה להם כבחור: ראה מכילתא בשלח טו, ג. יתרו כ, ב. הרבא כרשי' יתרו שם. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' רמה. ושי"ג.

ה' איש מלחמה: בשלח טו, ג.

כי גבר עלינו חסדה: תהלים קיז, ב.

תפארת בחורים כחם: משלי כ, כט.

והשכל שבדין והוא שנק' ישועות [ש] במדות, וז"ש עזי וזמרת י"ה דחוי"ב שבמדות דז"א ויהי לי לישועה במדות דחוי"ג לאגברא ימינא על שמאלא שהם בחי' חסדים דאז"א דז"א שנק' איש מלחמה כו', וזהו וישע ה' כו' (ונק' כוס ישועות כוס גימט' אלקים שמקבלים ישועות דחסדים להמתיק לכה הדין דאלקים, וזהו כס וז"ו כו'). והמדריגה ה"ב בישועות וחסדים עליונים ביותר והוא באז"א שהם בחי' מוחין דחוי"ב דאצ"י עצמן, שזהו כמ"ש במ"ת נדמה להם כזקן עושה מלחמה במלחמתה של תורה וז"ש הדר זקנים כו', והוא ענין כה הגברת החסדים דאבא על בחי' גבר' דאימא, והיינו כאשר השכל והחכ' מטה כלפי חסד יש' לנגדו כה הדין שבחכ' ושרשן [בח"ס] מקור הטהוות החכ' מאין ליש' כידוע וצריך להגביר כה ומקור השכל שמטה כלפי חסד על כה ומקור השכל שמטה כלפי דין זהו הנק' גיבור במלחמתה של תורה דאורייתא מח"ע נפקת שהוא בחי' ח"ס דא"א כו', וזהו ה"י במ"ת שבאור פנים דח"ע גבר החסד דחכ' דימין על הדין כמ"ש מימינו אש' דת' למו כו', וע"כ נק' התורה עוז כו', וכדוגמא זו ה"י מלחמה לה' בעמלק שנא' כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק כו' שזהו להגביר כה חסדים דאבא כו' והוא כה יד הימין שממתיק לכס י"ה. וזהו ג"כ ענין כוס של קידוש דשבת להמתיק לגבר' דאימא דהוא היין שבכוס (כמשי"ת) בחסדים דאבא שהוא בחי' קידוש דשבת, וזהו זכרהו על היין כו' כמ"ש במ"א וד"ל (והיינו עפ"י בחי' כה ד"ע דא"א שמטה לכה השכל שבחכ' להשכיל יותר לחסד כו', וזהו אל עליון גומל חסדים טובים כו'). והמדריג' הג' הוא למעלה גם מזה [ו]הוא בהתגברו' כה הרצון שלמעלה מן הטעם כו' לחסד יותר מלדין ויגביר על כה הרצון של דין ורוגז, כמו יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך, דודאי מלחמה זו קשה יותר ממלחמה דזקן שקנה חכ' להגביר כה השכל [ולהטות ה]שכל לחסד הנ"ל שהרי הרצון למעלה מן השכל והטעם, וא"כ כדי שיגבור כה הרצון שבחסד על רצון של דין זהו בא' מכה עליון יותר, וכענין ועתה יגדל נא כה אד' כו' ה' אל א"א ורב חסד כו', והגדלת כה החסד דרצה"ע שהוא

עזי חמרת י"ה . . . ויהי לי לישועה: בשלה טו, ב.

לאגברא ימינא על שמאלא: נסמן לעיל ע' רט.

במ"ת נדמה להם כזקן [בלוח הטיקון להנדפס ניוטוסף: מלא רחמים]: נסמן לעיל ע' רמג.

הדר [טו]: והדר] זקנים: המשך הכתוב תפארת כחורים כחם.

דאורייתא מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' נב.

מימינו אש' דת' למו . . . נק' התורה עוז: ברכה לג, ב. נסמן לעיל ע' קלח.

לגבר' דאימא . . . היין: נסמן לקמן בפ"ד.

זכרהו על היין: פסחים ק, א. ראה סידור שער המועדים רכא, ד.

אל עליון גומל חסדים טובים: נוסח תמלת העמידה.

יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך: ברכות ז, א.

דזקן שקנה חכ': נסמן לקמן בפ"ד.

ועתה יגדל נא כה אד': שלח יד, יז. ראה ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ז ע' רמה, ומקבילו בלקוטי תורה

שלח לח, ג. ובארוכה במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איכט.

ה' אל א"א ורב חסד: תשא לד, ו [בדילוג].

הכרעה לימין [ד"ע בבחי' הכתר עצמו זהו שנק' ישוע' העליונ' ביותר שהוא מ"ש וכובע ישוע' בראשו דוקא, והוא שנמשך בבחי' הארת פנים דאריך בחי' תרין תפוחי' שבא ממצחא דעתיק דבי' אתגלי' רעדכרי, וכמ"ש במ"א ע"פ והי' על מצחו תמיד לרצון כו' (וכמ"ש בדרוש דארדה נא כו' בענין המאמ' דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' ובענין פקח עיניך כו'). וזהו ענין שיע' נהורין דאריך הנ"ל שהוא ענין הפנה מפנימי' אור העצמו' כמו וישע' ה' וכן ולתפלתם שעה כמו מקומו יפן ברחמי כו', והוא שיהי' לעיל ככוס ש"ב דדוד שע"ז אמר כוסי רוי"ה גי' אר"ך כנ"ל בעליות המל' בכתר (כמשי"ת).

ומעתה יובן שרש ענין כוס ש"ב דעכשיו שע"ז אמר דוד עכשיו כוס ישוע' אשא שהוא כוס ש"ב ואח"כ [ו]כשם הוי' אקרא שהוא אור הברכה דשם הוי' בבהמ"ז כו', שפי' ישועות הללו כי הוא כח התגברו' דחסדי' על הגבורה ודינין שבמדו' עליונו' דאצי' שנמשכי' למטה בעולם הדיבור כמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' אית דאותיו' הדיבור (שנק' ג"כ כוס שמלא מוי"ז דמדו' שבמח'), ולכך צריך להגביה הכוס למעלה כמ"ש אשא ואח"כ להמשיך החסדי' למטה להיות שפע הברכ' וחסד בכל העולמו', שאין קיום העולם אלא בחסד דוקא וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, ובפרט במזון ושפע החיו' לעולמו' שנא' נותן לחם לכיב כליח, והוא ע"י התגברו' כח החסד על הדין כמ"ש בברכה דאתה גיבור דוקא מכלכל חיים בחסד שהוא בחי' גבו' שבחסד לעמוד לנגד כח הדין להמתיקו, כמו שאנו רואי' שבכל יום ויום גובר החסד דפרנסה על הדין ומכלכל כל חי בחסד לפנים משה"ד שזה הנק' ישוע' כנ"ל, וכמאמר בכל יום יושב ועוסק בתור' ואח"כ יושב ודן את כל העולם כולו שזהו במשפט המדות שבחכ' שבתו' דוקא וכמ"ש מלך במשפט כו' ואדם נידון בכל יום ובכל שעה ורגע וכמ"ש לרגעים תבחננו כו' ואח"כ יושב וזן את [כל] העולם כולו, ואם הי' רק עפ"י משפט מדות דתו' איך הוא זן בכל יום ויום וכי אפשר שלא יגבר כח הדין על כח

והי' על מצחו: נסמן לעיל ע' רטו.

בדרוש דארדה: ז' בתורת חיים ע"ס ארדה. — והוא הוספת המעתיק, כי התירח נדפס בשנת תקס"ו.

בדרוש דארדה: . . דלית שמאלא . . פקח עיניך: ראה לעיל ע' רד אילך. ס"ע קצט וס"ע ריא אילך.

ממקומו יפן ברחמי: ע"פ נוסח קדושת כתר.

שורה בכוס — כוסי: אמר: ב"ד"א ובהנדפס ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: שע"ז אמר . .

שע"ז אמר.

כי אמרתי עולם חסד יבנה . . נותן לחם לכיב כליח: תהלים פט, ג. שם קלו, כה.

בברכה דאתה גבור: בתפלת העמידה.

בכל יום יושב ועוסק בתורה . . יושב ודן . . יושב וזן: ראה עבודה זרה ג, ב.

מלך במשפט: משלי כט, ד. ראה לקמו' ע' תל בשם הזהר.

ואדם נידון . . לרגעים תבחננו: ראה ראש השנה טו, א. איוב ז, יח.

וכי אפשר שלא יגבר כח הדין: ראה עבודה זרה טו.

החסד מרוב הקטרוג' ממעשי בניא שהם לא טובים, אלא שיגבר כח החסד על הדין למעלה ממשפט התור' בכל יום וזן את העולם בתן ובחסד וברחמי' למפשהיז, וזהו שנק' כוס ישוע' דוקא כניל. והוא ענין כוס שיב שמגביה הכוס ואומר כוס ישוע' אשא כו' שהוא התגברות החסדי' על הדינין במדו' דאצי' שיושב וזן כו' להיו' זן ומפרנס לכל העולמו' בחסד וברחמי' עד עוה"ז השפל שנותן לחם לכיב כליח ודיל.

ג) ומעתה יל הטעם שצריך להגבי' הכוס בה' אצבעו' שבידו הימין שמקבלו בתוכו] (אחר שנטלו בשתי ידיו [מ]בעה"ב) שהוא בח' היח הכוללים שמקבל' המל' מהיח כוללים דמדות דז"א כו'. כי הנה עיקר מה שנק' כוס ישועות הוא מצד התגברו' כח החסד על הדין כניל, ועיכ גם בחי' היח הללו הן בחי' החסד שבכל מדה ומדה שגובר על בחי' הדין שבמדה זו עצמה, כמו שידוע הכלל דעיקר המדו' העליוני' שמהן בא עיקר השפע הן ה' מדות דהגית וניה' (ויסוד אינו רק כנישו דכל נהורין ואינו מדה בפ"ע רק שבו כוללים כל היח, והיינו בחי' יוסף כמשיית בסמור), ויש חסד וגבו' בכל מדה כמו חסד שבחסד וגבו' שבחסד, חסד שבחסד הוא הגובר על גבורה שבחסד, וכן יש חסד וגבורה בגבו' עצמה וחסד שבגבו' גובר על גבו' [שבגבורה כו'], וכה"ג בשאר המדות, כמו במדת ת"ת שכלול מחויג שיגבור החסד שבו על הדין, וז"ש מי כמוך באלים הוי' כמיש במ"א, וכן הוא בנויה בחי' חסד שבנויה. וזהו ענין היח כוללים שבה' מדות דהגית וניה' כו' בחי' חסד שבחסד ובחי' חסד שבגבו' ובחי' חסד שבת"ת ובחי' חסד שבנויה כו' וכמו לך ה' הגדולה והגבו' ו[ה]ת"ת וניה' כו' שבכולם גובר החסד על הדין, וזהו כוס שנק' ישועות כפרטות כו' ודיל.

וביאור הענין יובן עדימ ממה שאנו רואי' בגילוי אור שפע המדות דחויג [שבלב] באותיות הדיבור שנמשל לכוס ישועות כניל שבחי' אור החסד ואהבה שכלב מתגלה בדיבור דברי חסד ואהבה בעצם זהו בחי' חסד

וזן את העולם . . . לפימשהיז [לפנים משורת הדין]: ע"ס נוסח ברכת המזון.

(ג): בנדפס: (ה).

בה' אצבעו' . . . בתוכנו: ראה שולחן ערוך אדה"י הל' ברכת המזון סקמ"ג ס"ז.

שבידו הימין . . . בשתי ידיו: ראה ברכת נג, א. שולחן ערוך שם.

דעיקר המדו' . . . הן ה' מדות דהגית וניה': ראה זתר פקודי רנד, ב. הובא באור התורה אמור כרך ב ס"ע תקפו. ושינ. מאמרי אדה"א במדבר שבהערה הבאה.

ויסוד . . . כנישו דכל נהורין: לקמן רפ"ה בשם הזהר. — ראה זתר בראשית יח, א ובהר הרקיע ומקדש

מלך שם, לג, א ובאור החמה ומקדש מלך שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקפו וע' תתכ: דברים ח"ב ע' תנא ובהנסמן במקומות הנ"ל.

חית שכלול מחויג . . . מי כמוך באלים הוי': בשלח טו, יא. ראה זתר (רע"א מהימנא) צו כח, סע"א. שם (תוספת) שב, א. תורת חיים בראשית מא, ד. שם טו, א ואילך. פירוש המלות קו, ד.

לך ה' הגדולה והגבו': ע"ס דברי הימ"א כט, יא.

שבחסד, ויש באהבה זו עצמה שיכול להראות היפוכו שהוא דברי רוגז ודין עם בנו כשמוכיחו בדברים קשים והגזמת עונש או מראה לו שמאל דוחה בדברי ריחוק ושנאה שבכ"ז תוכו רצוף אהבה רק למען ייטיב דרכו שא"כ גם הדין זה הוא חסד וטוב ונקי חסד שבגבורה (וכן יסורי' של אהבה לצדיקי' כי אשר יאהב ה' יוכיח וכן מצמצם השפע כדי שיוכל לקבל כמו מכלכל חיים בחסד (וכידוע שהשולחן בצפון דוקא)), [וכן הוא בגבו' דוקא כמו מדה"ד בעצם וכאשר מלביש מדה"ד בחסד כמו משלם לשונאיו כו' וכן אם רעב שונאך כו'], וכה"ג יש בחי' חסד בכל המדות כמו חסד שבת"ת (כעושה חסד להיות לו לתפארת ותפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם והיותר טוב שחסד שעושה מצד הרחמים כו') (או מצד שמדת הת"ת מכריע תמיד לחסד כו'), וכה"ג יש חסד בנצח שמחמת הנצחון יגבור בו כח החסד להתחסד עם זולתו (כמו לך ה' הנצח זה בנין ירושלים דלעיל), וכן חסד שבהוד שיודה בהודאה שראוי לחסד לו לדיו, וע"ד דוגמא כאשר אדם עושה חסד עם רעהו ודאי הוסכם חסד זה מכל מדותיו גם ממדת הדין וממדת הת"ת ונ"ה כו', וזהו הנקי' ה"ח כוללים כו', וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כי חסד אמר יברא כו' [ו]הרי ה' בחסד זה התכללות מ[נ]בחי' חסד של] כל מדה ומדה מחסד שבחסד ע[ד] חסד שבהוד, וז"ש לך ה' הגדולה כו' עד כי כל כו' וד"ל.

ובזה יובן ג"כ הגבחה הכוס של ברכה בה' אצבעות שבידו שהן בחי' ה"ח כוללים שמקבל בידו כוס ישועות דמדות העליונים דאצ"י שיבואו בכוס זה להיות מחסדים הללו השפעה וברכה לכל העולמות להיות זן ומפרנס לכל בכל עולם לפ"ע שאין קיום העולמות אלא בחסד דוקא וכמ"ש והוכן בחסד כסא כו', ו[ו]ש כוס ישועות אשא למעלה כדי להמשיך

ונקי' חסד שבגבורה: ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תצה ואילך. דברים היא ע' רנט. אמרי בינה [קה"ת תשמ"ה] שער התפילין פקע"ו. רש"י.
 כי אשר יאהב ה' יוכיח: משלי ג' יב [שם: כי את, וכ"ה ב' א].
 מכלכל חיים בחסד: נוסח תפלת העמידה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקסב.
 שהשולחן בצפון: נסמן לעיל ע' רמא.
 שיה בחסד — בגבו' דוקא: ג' בחי' דגבו'.
 אם רעב שונאך: משלי כה, כא.
 לתפארת ותפארת [ט"ו]: ליתא] לעושי' ותפארת לו מן האדם: אבות רפ"ב.
 שיה להיות — והיותר טוב שחסד שנושה: ג' ט"ו: ונקי' בגי' שבחסד.
 שמדת הת"ת מכריע תמיד לחסד: ראה תקוני' זהר ת"יג כט, ב. פרדס שער (א) עשר ולא תשע פ"ב. שער (ט) המכריעין ספ"ד. שליה תורה שבכתב רצא, ב. אגרת הקדש ס"ב.
 לך ה' הנצח זה בנין ירושלים: ראה ברכות נח, סע"א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקספ. תורת חיים כשלה ע' שכב. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קלד. דברים ח"א ע' מג.
 שיה שראוי — או לדיו: בנדפס ליתא. ז' ולדיו. ט"ו: ולא לדיו.
 כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
 חסד אמר יברא: בראשית רבא פ"ה, ה.
 שיה כוללים — כוס: ט"ו: כל.
 והוכן בחסד כסא [ז': כסאך. ט"ו ובנדפס: כסאו]: ישע"י טו, ה. — ראה הנסמן לקמן ע' תקס.

הישועות והחסדים העליונים למטה דעיקר העלי' והגבהת הכוס ישועות למעלה רק שיהי' המשכה וירידה למטה שזהו עיקר החסד כמו מכלכל חיים בחסד כו' כניל. ויש אחי"כ ובשם הוי' אקרא דקדק לומר ובש' הוי' דוקא שהוא מקור החסדי', כי כוס גימ' אלקים מעלים ומסתיר על החסדים והישועות שבתוכו צריך שיומתק שם אלקי' בש' הוי' דחסד, ויש ובש' הוי' אקרא להמשיך החסדים בגילוי ממש בקריאה והמשכה בדיבור כפה להיות השפע הולך עיזו בכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף הכל להיות נותן לחם לכי"ב כו' כי נתביס דוקא שהוא הדיבור על כוס שי"ב כפה דוקא כידוע ודיל' (ומטעם זה אפשר לפרש [ו] בשם הוי' אקרא היינו להמשיך בש' הוי' עצמו ממקור כל החסדי' העליוני' שנק' חסדי' טובי' דאל עליון כו' משום דנתביס, והוא עי' הגבהת הכוס שי"ב לאחר שכוס ישועות אשא למעלה מעלה לעורר במקור החסדי' בחי' רעדכ"ר כו' שנק' ברוך פי' ברוך בעצם כמו והמלך שלמה ברוך כו' כמאמ' דאיהו ברוך ואיהו ברכה שזהו כוס שי"ב [המקבל ברכה] כו' ודיל'.

(ד) ומעטה י"ל בשרש ענין היין שבכוס דלכאורה ענין היין הוא [ל] היפוך לבחי' החסדי' שנק' ישועות שבכוס זה, כי ידוע בשרש היין שהוא [ב] בחינת גבו' דאימא וכידוע דיניה מינה דינין מתערין כו'. אך הענין הוא דאדרבה היא הנותנת משום דיין הוא מבחי' הגבו' דאימא הרי ידוע דאין עיקר מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא שהוא גבו' דאימא שביין שנמתק לחסדי' טובי' דאימא בכוס זה של ברכה שנק' כוס ישועות דוקא שנמשך מבחי' החסדי' דאבא ולמעלה הימנו כו', [ו] לכך דוקא דוד שהוא בבחי' המל' שהוא בבחי' הגבו' אמר כוס ישועות אשא כו' להמתיק לבחי' הדיני', ועי"כ הוצרך לקבל הי"ח כוללי' בישועות שבכוס אחר שיומתקו [הדינין] בשרשן שהוא ביין דוקא, ועי"כ אין כוס שי"ב אלא על היין דוקא וכן בקידוש כוס דשבת אמר זכרהו על היין דוקא ודיל'. וביאור הענין הנה אנו רואי' ביין הגשמי ב' דברים הפכי' ממש מן הקצה לקצה, א' תכלית הדין והרוגז

ובש' הוי' . . . מקור החסדי': נסמן לעיל ע' קעז.

בקריאה והמשכה בדיבור: ראה גם סידור שער בהמיו' דיה ענין ברכת היימון וביאורו קב, א ואילך. והמלך שלמה ברוך: מלכ"ט א ב, מה.

דאיהו ברוך ואיהו ברכה: ראה לעיל ע' קעה, ושי"ב.

(ד): בהנדפס: (ו).

היין . . . גבו' דאימא: ראה זהר (רע"א מהימנא) ויקרא ד, א. הגהת הרח"ז לומר בלק קפט, א (אות יוד).

דינין מינה דינין מתערין: ראה זהר ויקרא י, טע"ב. יא, רע"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שעז. ושי"ב. דאין . . . מיתוק הדין אלא בשרשו: ראה פרי עץ חיים שער (כו) השופר פ"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרט"ו, ושי"ב.

אין כוס שי"ב אלא על היין: ראה שולחן ערוך אדה"ז הל' ברכות המון סקפ"ב, ס"ב.

זכרהו על היין: נסמן לעיל בפ"ב.

כשיתחמם ביותר מן היין עד שיבא לכלל כעס ורציחה גמורה להכות באגרוף כו' כמו רבה דשחטי' לר"ז כו' וינקום משונאיו ולא יסבול שום דבר המנגד לרצונו ויהי' רק רע ולא טוב כלל, ואף שטבעו טוב יהופך לרע ומשחית גם לאוהבו ובי"ב כידוע, והב' היסוך זה ממש והוא בחי' הטוב והחסד שביין להמתקין כל דבר רגוז כו' כמיש' בוורה כל חירו וכל חידו כו', והיינו כאשר ייטיב לבו ביין המשמח עד שישמח לבו ביותר מן היין הטוב אז יהופך אצלו כל המדות שבשכלו ורצונו מרע לטוב ומדין לחסד גם לשונאו יעשה רק טוב וימחול ויסלח לכל מושע נגדו גם שהוא כנגד טבעו הקשה כארו לנקום ולנטור כו' [כ"י] נעשה לבו טוב מן היין, כמו כטוב לב המלך ביין יצוה חסדו להוציא לחירות כל מורדי במלכות וחייבי מיתות גם לרוצחים וימחול גם אל שונאיו כו' ויפזר הון לכל הנמצא כקטן כגדול כו', וכה"ג הרי נהפך כח הדין שביין לטוב וחסד שיהי' כל חירו וכל חידו מן היין דוקא, וזהו הנק' חסדי' טובי' ומתוקי' שביין דהיינו שכח הדין שבו נמתק לטוב וחסד כי גוברים החסדי' על הדני' שביין ע"כ נק' חסדים טובים ביותר שנאים בהתגברות גדולה לעשות לפני' משהי"ד דהיינו כמו למחול לחייבים ביותר ולאהוב גם לשונאו גם שהוא לנגד רצונו ושכלו, וזהו שנק' המתקת הדינים בחסדים (ולוה נק' יין המשמח אלקים שממתיק לגב' דש' אלקי' דבינה אעפ"י שדיני' מתערין והוא מחלק הרע שביין שגורם עצבות ורגוז אבל נמתקו בטוב וחסד שבו כטוב לבו ביין כני"ל). והנה אנו רואי' עוד דבר אחד ביין המשמח שכאשר יין ישמח לבב אנוש יוציא כל מצפוני לבבו שהי' אצלו בתכלית הסוד כמיש' נכנס יין יצא סוד כידוע, ואם מחמת השמחה מצד עצמה שטבעה לגלות כל העלם ומצפון א"כ למה לא יגלה סודו בעת שמחתו בלא יין אלא נכנס יין דוקא יצא סוד מן העלם שבלבו, וזה האות על היין להיותו בבחי' הטוב והחסד שבו שטבע של החסד שירד ויתגלה מן העלם מגבוה לנמוך גם מהיותר נעלם בהעלם אחר העלם כו' (כטבע איש החסד שכל העלם נקודת לבבו יתן אל רעיהו ולא יסתיר ממנו דבר), וכמו רב טוב מאד שמשפיע מכל החכמות שבלבו בסוד והעלם ולא יסתיר ויעלים דבר גם ברוזן דרוזן שלו מצד רב טובו וחסדו כל אשר לו יתן ויגלה לתלמידו כו', וזהו שיש ביין מבחי' הטוב שבו שיגלה כל סוד נעלם [ב]יותר, כמו אגברי חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מלתא שיביאם היין לגלות סוד הכמוס שיש להם, וזהו בדרדקי אנמי זוטרי בקטנות המוחין די להם ביין פשוט שמוציא

רבה דשחטי' לר"ז: מגילה ז, ב.

כל חירו וכל חידו: ראה זהר תולדות קמב, ב. תרומה, ז, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קמב. ושי"נ. כטוב לב המלך ביין: אטרי א, י.

יין המשמח אלקים: ד. דש' אלקי' דבינה: ע"ס שומטים ט, יג. נסמן לעיל במ"א.

יין ישמח לבב אנוש: ע"ס תהלים קד, טו.

נכנס יין יצא סוד: ערוכין סה, סע"א. ראה גם לקמן ס"ע תקטח ואילך.

אגברי חמרא אדרדקי: סנהדרין לת, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקצא.

אנפי זוטרי: ראה תגינת יג, ב. הערה במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' תקטא.

הסוד שבחכ' שלהם, אבל לוקנים זקן שקנה חכ' ממקורה מבחי' ח"ס מקור כל שכל וטוב שעמקי חכמתם מבחי' העלם דהעלם כמ"ש בזהר דסבא דעתי סתי' ביותר בבחי' העלם ותעלומות ח"ס והוא בהיותו בן ע' שנה דוקא, ע"כ הזקנים צריכי' לייין ישן דוקא שדעת זקנים נוחה הימנו, שע"י יין ישן שכחו חזק יותר, [יותר] יכול להביא היותר סוד נעלם לגילוי גם בזקן [שקנה] חכ' כמו בדרדקי ביין סתם (וזהו דיין גימ' ע' שהוא גימ' סוד), וכמו"כ ביין דבינה בהשגות אלקות המשמח את הלב בתפלה יהוסף מרע לטוב וחסד שהוא בחי' החדוה אלקי' היסוף המרירות והעצבות ויכול להסוף גם הרע שבו לטוב ולעבור על מדותיו הטבעי' וגם יגלה מצפוננו לכו ודעתו כי נכנס יין יצא סוד הנעלם כו' והוא מה שהי' גנוז בנפשו בהעלם כל בחינת הטוב וגם [כל] בחי' הרע יוצא לגילוי וגם מעומק כלי שכלו שהי' בהעלם כח חכמתו ברויזן וסודי' כו' יתגלה כו'.

וכך יובן למעלה ביין דכוס ש"ב ויין דקידוש דשבת וכה"ג שביין זה הוא בחי' מיתוק הגבוי' דמל' שהוא הכוס (גימ' אלקיים) בשרשו ע"י בחי' יין החסדים הטובי' שביין זה המשמח כו', כמו בשמח' וטוב לב[ב] ביין [ש]אז גובר כל חסד וטוב וכל חירו וחדו כו' שיש בהן כח וגבוי' גדולה להמתיק כל דינין וקטרוגי' העליוני' להפכו לחסד וטוב כו' וגם להוציא כל סוד ה' הנעלם במקור כל החסדי' שיבוא לגילוי גם היותר נעלם בהעלם אחר העלם שנק' סדכ"ס שזהו מבחי' רעדכ"ר כו', והיינו מה שיומשך משם בחי' היח הכללים שבכללות המדוי' דויא בכוס ש"ב דמל' כו' [ו]הכל ע"י היין שבכוס דוקא לפי שמגלה כל מצפון והעלם ממקור החסדי' העליוני' ויש בו חסדי' טובי' שיתגברו ביותר על כח הדין להמתיקם כניל. וזהו ג"כ ענין כוס דקידוש על היין להגביר החסדי' דאבא בגבוי' דאימ' כמ"ש זכרהו על היין כניל, והיינו אחר מיתוק הדינין דבינה כשרשן כאשר נהפכי' לחסדי' טובי' ביין שבכוס כניל (רק הפרש בין כוס ש"ב דעכשיו שמקבל היח מיסוד

זקן שקנה חכ' ממקורה . . ח"ס [ט"ו: חכ']: תורת כתנים קדושים יט, לב. קדושינו לב, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' חשמ.

בזהר דסבא דעתי' סתי': ראה שם נשא (אדרא רבא) קכח, ב. אמרי בינה [קהית תשמיה] שער התפילין קל, ד.

שורה סתי' — ח"ס: ט"ו: חכ'.

בן ע' שנה: ראה סידור שער הלולב רסג, ב ואילך. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רי ובתנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יב. וש"נ. ח"ב ע' תקא.

שורה סתי' — ע"כ . . גימ' סוד: ג"ט"ו: ליתא.
ליין ישן . . שדעת זקנים נוחה הימנו: ראה מגילה טז, ב. אמרי בינה שער הקיש נג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקצא.

דיין גימ' ע' . . סוד: ראה ערובין סה, סע"א.

שורה וכן: בהנדפס נסמן כאן [פרק] ז.

דמל' שהוא הכוס: ראה סודס שער (כג) ערכי הביניים מערכת כוס.

הכוס (גימ' אלקיים): נסמן לעיל רפ"א.

מיסוד . . קונה הכל: ראה פרי עץ חיים שער (ט) העמידה פ"א.

שכולל כל [ה]י"ח דו"א כידוע שזהו קונה הכל ק"נ חסדים דאבא שנמשך בה"ח דיסוד עולה קני"ה וזהו קני"ה חכמה, אבל בקידוש דשבת מקבל מעצם החסדי' דאבא שבא"מ' בחסדי' טובי' דיין, וזהו זכרהו על היין זכור לדכורא שהו החסדי' דאבא עצמו כו'). והנה בכוס ש"ב דעכשו אין [המל'] מקבל רק מה"ח דיסוד שכולל מחסדי' דאבא ומחסדי' דאימא שביין (שהוא מזל ונקמה אותיו' קנה בינה), אבל לעיל יהי' כוס ש"ב דמל' דודד מלכא משחא בתכלית שלימו' החסדים הטובים העליוני' שלמעלה הרב' מחסדי' דא"א והיינו כמו שהו במקורן האמיתי שהוא בבחי' פנימי' ע"י וא"א (שכולו טוב חסד פשוט ועצמי בלי נטי' לדין כלל וכלל כו'), והוא כשיעשה הקדבי"ה סעודה לצדיקי' לעיל מלויתן ושור הבר (שלאחר שלימות הכירור דעה"ד כו' שבא בבחי' ע"ה"ח שכולו טוב). וע"כ אברהם לא יברך שיצא ממנו ישמעאל מותרי' החסדי', ויצחק יצא ממנו עשו מותרי' הגבו', ויעקב נשא ב' אחיו' שעתידה תור' לאסור שהו ב' ההי"ן דלאה ורחל העלם וגילוי כו', אבל דוד אמר לי נאה לברך, והוא בעליות המל' בכתר דא"א שיברך על היין המשומר מוימ"ב שנק' חמרא דמינטרא חמר טוב דשכיך ושקית על דורדיי כו' שאין יניקה לחיצוני' ממנו כלל שנק' המשומר ממגע נכרי', והוא בפנימי' בינה דא"א שנשקטו השמרים בתכלית הכירור למטה וכח היין חזק ביותר אחר הכירור בתכלית מן השמרים ויחיב על דורדיי כו' (כמי"ש במ"א). ובין כזה המשומר מוימ"ב העליוני' בעבניו גורם גילוי הסוד היותר נעלם בתכלית ממתק ממקור כל החסדים שבפנימי' ע"י וא"א כו', וזהו שנק' חסדי' דוד הנאמני', והוא בכוס ש"ב דמשיח שא' דשנת בשמן ראשי כוסי רוי"ה [כ]שמן הטוב על ראשו [שהוא] בחי' כתר ש"ט, וכמי"ש ואלה דברי דוד האחרוני' הקים ע"ל גימט' מאה שהו ע"ס דכשבי"כ שלמעלה מן החסדי' הראשוני' דחכ' ומדו' כו', והוא כוס ישועי' שהי' לו מכבר מחסדי' הראשוני' (שהוא אדה"ר) דאבא בחי' ק"נ נהורין נוסף ע"ז רכ"א גימט' דרוי"ה נעשה עם הי"ח הכוללים

קני"ה חכמה . . . זכור לדכורא: משלי ד, ה. זהר בראשית מה, ב.

ונקה אותיו קנה: ראה פרי עץ חיים שם פ"ד.

קנה בינה: משלי שם.

שור' והיין — בבחי': ע"כ נמצא בבוך י"ב.

סעודה . . . מלויתן ושור הכר: נסמן לעיל ע' קנא.

סעודה לצדיקי' . . . אברהם לא יברך: פסחים ק"ט, ב.

היין המשומר מוימ"ב: נסמן לעיל ספ"א.

חמר טוב דשכיך ושקית על דורדיי: ראה זהר חדש (מדרש הנעלם) שיר השירים סד, סע"ב.

היין המשומר . . . ממגע נכרי': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סו. וש"נ. ח"ד ע' איתקור. וש"נ.

כמי"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"ו מארוזל ס"ע שיד ואלק. מאמרי אדה"א דברים ח"א שם. אמרי בינה

[קרה' תשמ"ח] קל, סע"א ואלק. פירוש המלות פה, ג.

חסדי' דוד הנאמני': ישע"י נה, ג.

דשנת בשמן ראשי . . . (כושמן הטוב על ראשו: תהלים כג, ה. ע"פ תהלים קלג, ב.

ואלה דברי דוד: שמואל"ב כג, א [בדילוג].

ע"ל גימט' מאה: ראה שולחן ערוך אדה"ו הל' ברכות השחר רסמ"ז.

שע"ו שהן שיעה נהורין כניל, והוא כוס ש"ב דלעתיד ביין המשומר בענבין מוימ"ב שיתברך ברכת ה' היא תעשיר בבחי' א"ס ממש ודיל.

(ה) ואחר כל הנ"ל יובן ענין הגביע כסף דיוסף שהוא ג"כ כמו כוס ונק' גביע (שהוא גימ' פ"ה וע"ה פ"ז גימ' דכוס שהוא גימ' אלקיים כניל), אך הגביע דיוסף הוא למעלה הרבה מבחי' כוס ישועו' דדוד הנ"ל, להיות ידוע בשרש בחי' יוסף שהוא [ב]בחי' יסוד בחי' צ"ע שהוא עיקר המשפיע לבחי' המל' כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב בעצם כו' כמו שמטבע הטוב להטיב ולהשפיע מכל אשר לו למקבלי, והוא מ"ש כי כל בשמים ובארץ ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא כו', [ד]היינו שכל האורו' והחסדי' העליוני' דבחר וחוי"ב ומדו' בכלל וגם בפרט הכל נמשך ומאיר מהם באסיפה וקיבוץ כולם יחד בבחי' יסוד דוקא ע"כ נק' כ"ל [שהוא] כלול מהכל ונק' כנישו דכל בחי' יסוד סימא דגופא כו'), וזהו ש"כ לך ה' הגדולה והגבו' כו' שמדת דחגיגת ונו"ה מתכנשי' כולם בכללות יחד ביסוד שנק' כל, וזהו כי כל דאחיד כו', וזהו וקונה הכל דהיינו בחי' יסוד צ"ע שקונה כל החסדי' העליוני' בעצמו ומשפיע לגילוי למקבל שהוא בחי' המל' (ונק' קונה שמי' וארץ [משום] דאחיד בשמיא כו' מאחר שנמשך למקבלי' שהן בבחי' ארץ כידוע, כמ"ש בזהר ע"פ אלה תולדו' יעקב יוסף שכל תולדו' דיעקב בעל עולם האצ"י הוא ע"י יוסף בחי' יסוד דוקא (דגוף וברית חשוב חד כו') ונמצא שיוסף למעלה הרבה מדוד [כ]ערך יתרון מעלת המשפיע על המקבל, וכידוע דבחי' המל' נק' כלה כ"ל ה' לפי שכלולה מהכל היינו רק מה שמקבלת מכל החסדי' העליוני' הכלולי' ביסוד שנק' כל בעצם והמל' נק' כלי'ה שמקבלת מבחי' כל זה דיסוד שנאמר בו כי כל כו', והענין הוא דכל בחי' המשכת

ברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב.

(ה): בהנדפס נסמן כאן [פרק] ח.

יוסף שהוא [ב]בחי' יסוד: נסמן לעיל רפ"א.

אמרו לצדיק כי טוב: ישע"י ג, י (ושם: צדיק — ראה לקמן ריש ע' שכו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כד. ושי"נ דברים ח"ג ע' התקעד בהערה). ראה סידור שחרית מו, ד. לטוטי תורה בלק עג, סע"ג.

שמשבע הטוב להטיב: נסמן לעיל ע' סז.

כי כל . . . ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא: דברי הימים"א כט, יא. ראה זהר בראשית לא, סע"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמב. ושי"נ.

יסוד . . . נק' כ"ל: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, סע"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' פב. ושי"נ.

דברים ח"ב ע' תרפז. ושי"נ.

כנישו דכל נהורין . . . כמ"ש בזהר ע"פ יקוו המים: בראשית א, ט [בדילוג]. נסמן לעיל רפ"ג.

קונה שמי' וארץ: לך יד, יט. כב.

כמ"ש בזהר ע"פ אלה תולדו': וישב לו, ב. זהר וישב קפ, א.

דגף וברית חשיב חז: ראה אור החמה: ניצוצי אורות לווה' שם. לקמן ריש ע' תקטו.

המל' נק' כלה: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת כל כלה.

שורה החסדי' . . . נק' כלי'ה: ז' ליתא.

דחסדי' העליוני מראש לטוף מתחלת הרצון והתענוג עד שכל ומדות כו' הכל נמשך וכו' לידי גילוי ביסוד מהעלם העצמו' כו', וכח זה שמביא [הכל] לידי גילוי בעצמו מן הרצון ושכל ומדות נק' יסוד (ולכך לא נחשב בעצם שפע המדות דחגית ונויה כו' כנ"ל), אבל יש בו כח המביא לגילוי למקבל, וזהו עיקר בחי' הטוב כדי להטיב לזולתו כמו איש הטוב בעצם שכלול בו שפע טוב להטיב למקבלים אם שפע שכל או חסד, וע"כ נק' צדיק בשם טוב להיותו טוב בעצם. ולפי"ז כל התגברו' דחסד על הדין במקור הרצון ובמקור השכל ומדות שנק' ישועו' בכלל בא הכל עיקר גילוי שלהם בבחי' יסוד שנק' טוב כמו טוב ה' לכל וכן כי צדיק ה' צדקו' אהב כו', ואמנם כאשר בחי' החסדי' בעצם שכלולי' ביסוד שנק' טוב יוצא לגילוי בשפע ממש למקבל כמו כשבא בבחי' הדיבור כנ"ל זהו שנק' כוס ישועות שמקבל כל אורו' החסדי' העצמי' שנתאספו ונתקבצו מכל המדרגו' דתענוג ורצון וחריב ומדו' ביסוד ונק' כלה שמקבלת מכל זה, והוא משיא דוד כוס ישועו' אשא כוס זה נתמלא ישועו' וחסדי' מבחי' כל דיסוד ז"א. והוא ענין גביע הכסף דיוסף שלמעלה מכוס ישועו' דדוד בחי' המל' כי גביע זה הוא עצם מהות החסד שבמשפיע להשפיע למקבל שהוא בחי' המל' [שנק' כוס] (וע"כ לא ה' כלל יין בגביע זה כמשי"ח).

ולהבין זה בחוס' ביאור. הנה ידוע עדי"מ מאיש חכם שידוע החכ' בכי טוב לעצמו אך כאשר צריך להשפיע ולגלות למקבל ממנו אין לו לשון לימודי' איך להביא ולהוריד לו השכל מכמו שהוא לפ"ע כלי המקבל שיוכל גם הוא להבינו ולקבלו ונשאר השפע בעצמו, אך יש מי שיש לו כלי לשון לימודים איך להביא ולהמשיך השפע שכל למקבל, וזהו הנק' בחי' יסוד דדכורא כו', וכך הוא ביסוד שבמדות שהמדות שהן חגית הן עצם [השפע] אך [ה]כח להשפיע למקבל זהו מדת [ה]יסוד שהוא מדו' הטוב שכל חפצו שיומשך ממנו כל שפע הטוב שלו למקבל יהי' מי שיהי' כו' (ונמצא שיש ביסוד ב' דברי', א' התכללות אור השפע חסד וטוב בעצמו מכל אשר יש ברצונו ושכלו ומדותיו בכל [פרטי] פרטי[הן] שנק' איש טוב, והב' מה שנמשך ונשפע ממנו כל טוב וחסד זהו שנק' צדיק כי טוב מפני מה הוא צדיק להשפיע לכל מפני שהוא טוב בעצם כו', וזהו בחי' פנימי' יסוד וחיצוני' יסוד (ומשה שנק' טוב ה' בפנימי' יסוד אכא שהשפיע טוב דתורו' ויוסף ה')

שרה שפט — למקבל . . . טוב להטיב: טו' ליחא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: למקבל . . . למקבלים.

יסוד שנק' טוב: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב' ע' תחטט ובהננסמן לשם.

טוב ה' לכל . . . כי צדיק ה' צדקו' אהב: תהלים קמה, ט. שם יא, ז.

שרה ולהבין: בהגדסט נסמן כאן [פרק] ט.

ומשה שנק' טוב: שמות ב, ב. מנחות נג, ב.

ומשה . . . יסוד אכא . . . ויוסף . . . יסוד ז"א: ראה גם מאמרי אדה"א דברים חיב' ס"ע תכ ואל"ך, שערי

תשובה חיב' כה, א.

בפנימי יסוד ז"א ומבחי הפנימי נמשך לחיצוני ממילא כמ"ש ויוסף הוא המשביר בר כו', אבל נח ה' איש צדיק תמים בחיצוני דיסוד ז"א, ופנחס ה' בבריה כהונה ביסוד דחסד). והנה עכ"פ מובן מכ"ז בעיקר בחי' יסוד שנק' צדיק וטוב שאינו בבחי' מדריג' פרטי' כלל אלא דוקא בבחי' ומדריג' כללית שכולל כל פרטי פרטיו שברצון וחויב ומדו' באויב שלהם וע"כ נק' כל כמ"ש כי כל בשמים כו' כניל (והוא בני אופני' א' מה שכולל בעצמו כל החסדי' וטוב שבכל אורו' העליוני' דכתר וחויב ומדו' כניל והב' מה שמביא לידי גילוי למקבל שנק' כלה כניל).

(ו) וז"ל יובן מ"ש ביוסף דוקא שהוא יפ"ת ויפ"מ, ולכאור' מה יתרון מעלת היופי באיש ובפרט באיש צדיק וטוב כיוסף. אך הענין הוא משום דיוסף ה' בבחי' יסוד שהוא המשפיע הכל הרי ה' בבחי' כולל מכל האורו' העליוני' כניל ע"כ ה' יפ"ת ויפ"מ, כי היופי בתואר הוא בצירוף ותמונה [דהיינו בחי' הכלים] המ[ת]ארי' ומגבילי' אופן האור וחיו' [ו]היופי במראה הוא יופי של הארת אור וחיות הרוחני' שבכלי' שהיא הצורה בחומר והכל ביופי שהוא טוב התכללות הגווני' וכן כתואר שהוא טוב ויופי התכללות בצירוף ותמונת האברים (כמ"ש במ"א בענין ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ כו') במזיגה נכונה בין באורות בין בכלים בלי תוס' וגרעון וכפי הנאות לענין יופי התואר והמראה שהן או"כ כו', כמו עצם הטוב שלא יהי' טוב יותר מדאי ולא רע יותר מדאי אלא [ב]מדה נכונה בעצם הכלי וגם באור שהיא אור הרוחני' וכן בשכל לחוב וזכות במזיגה נכונה כו', וכ"ז צ"ל במקבל שנק' רחל שמקבלת מהכל במדה נכונה במזיגה והתכללות נאה ונק' כלה נאה וחסודה והוא נאה בתואר ובמראה באוי"כ כשיעור טוב ויפה כו'. וכמו שבמקבל הוא מצד בחי' כלי הקבלה שמקבלת ביופי התכללות בבחי' כל כו', כך הוא במשפיע שהוא יוסף בחי' יסוד שנק' כל כו' שנק' ג"כ יפ"ת ויפ"מ דהיינו מפני שמשפיע בבחי' התכללות ומזיגה נכונה מכל בחי' החסדי' העליונים שבכתר וחויב ומדות הכל במזיגה יפה בין באורות שנק' מראה ובין בכלים שנק' תואר, ולזה נק' יפ"ת ויפ"מ להיו' שאינו במדריגה פרטי' כחסד לבד או דין לבד וכן כחכ' ורצון אלא הכל [מ]התכללות שבכאוריא

ויוסף הוא המשביר בר: מקץ מב, ו [בדילוג], וכיה ככאורי הוהר נח ה, א. מאמרי אדה"א שם ע' תמב. וש"נ — תיבת "בר" ליתא ככתוב וכנדפס ובכל הגיל. אמנם מובאת גם בפרק שלאחיו. לקמן תצנ].

נח . . . דיסוד ז"א: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרצג. וש"נ.

ופנחס . . . ביסוד: ראה ליקוט ראובני קרח יז, י"ב ד"ה כשנקרא.

שורה כמ"ש — והוא . . . כניל: בהנדפס ליתא, וכנראה נשטט מפני חיבות הדומות: כניל . . . כניל.

ביוסף . . . יפ"ת ויפ"מ: וישב לט, ו.

ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ: ויצא כט, יז. ראה מאמרי אדה"א מרשיית התורה ת"א ריש ע' קסט. תורת תיים ויצא לג, ג.

כלה נאה וחסודה: כתובות יז, א.

נאסף ביסוד שנק' כל ע"כ ממילא הוא יפ"ת ויפ"מ באו"כ במזיגה יפה להיות בחי' משפיע טוב בכלל כי ע"י דוקא יצא כל אור ושפע העליונה מרום המעלות עד סוף הכל מן ההעלם לגילוי, וכמו שה"י יוסף צ"ע משפיע מזון ושפע גשמי לכל הארץ כמ"ש ויוסף הוא השליט כו' הוא המשביר בר לכל עם הארץ (גם בזמן הגלות נק' יוסף צ"ע מלך הגוים כמו שה"י יוסף מלך על כל הגוים ל[ה]שביר בר כו'). וזהו אלה תולדות יעקב יוסף [ו]יוסף בן י"ז שנה, י"ז בגימט' טוב דהיינו א' ה"א ו' ה' ר"ת דאת השמים ואת הארץ משום דאחיד בשמיא וארעא, וזהו ויחי יעקב בארץ מצרים י"ז שנה כו' כידוע וד"ל.

וְגַם מה שיוסף נק' יתום ר"ת יפ"ת ויפ"מ [ו]לא ה"י יתום רק מאמו רחל ולא מאביו, והענין הוא כמבואר ב[ס]ה"ק משום דבינה עד הוד אחפשט דהיינו עד הוד לבד ולא ביסוד אבל אור יסוד אבא ארוך משל אימא ומסתיים ביסוד ז"א כו', ונמצא שבחי' יוסף שהוא יסוד אינו יתום רק מאמו שהוא מבחי' בינה אם הבנים ולא מאביו שהוא אור אבא כו'. ולפי"ז גם כל בחי' מקור החסדי' דאבא מאירי' ביסוד דיוסף כמ"ש צדיק כתמר יפרח כארו כלבנון ישגה שהוא בחי' יסוד ד"א"ק כו' (וביאור הענין ידוע בענין השמחה שבהשג' אלקי' דבינה אינו מתפשט' רק ע[ד] הוד שבשכל שנק' הוד דאימא אבל בעומקא דלבא שבחזה הלב שנק' יסוד ז"א נפסק אור השגה שכלי' ונפסק התפעלות דשמחה שבבינה לגמרי וע"כ נק' יתום מאמו, אבל ב[ב]בחי' נוקדה דחכ' שנק' אור אבא הוא בחי' ביטול בעצם לחיות אלקות שלמעלה מן ההשגה ותפיסה הוא שנקלט בעומק נקודת הלב בהתקשרות חזק מאד שזהו בחי' יסוד ז"א, [ו]כמ"ש במ"א בענין עומק חכ' ועומק בינה שבלב דגם שהלב מבין [ו]נק' בינה ליבא אבל נפסק כח הבינה שהוא השכל [מ]כמו שהוא אך

יוסף . . המשביר בר לכל עם הארץ: נסמן בפרק שלפניו.

יו בנימין [טו] וכהנדפס: בחי' טוב: ראה לקוטי תורה להאריזל ר"פ וישב. ביאורי הוהר ויחי ל, ב. לקמן ע' תנח.

א' ה"א ו' ה' ר"ת: ראה השמטות לזוהר ח"א ע' רנא. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקעז. ושי"ן.

ויחי יעקב ויחי מ, כח. ראה ביאורי הוהר שם.

יתום ר"ת יפ"ת ויפ"מ: ראה עץ חיים שער הכללים ספ"ד. הנסמן כאור התורה בהעלותך כר ו ע' איתשט.

ב[ס]ה"ק: טו: בס הקבלה.

דבינה עד הוד אחפשט: ראה זוהר (רע"א מהימנא) פינחס רכג, ב. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין קכ, ד. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב לע' תקפח.

יסוד אבא ארוך משל אימא: ראה עץ חיים שער הכללים פ"י. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שעה. ושי"ן.

במדבר ח"ג ס"ע תתקעב ואילך. מאמרי אדה"ו אתהלך לאוניא ע' קמו. פרשיות התורה ח"א ע' ר"ח. בינה אם הבנים: נסמן לעיל ע' לא.

צדיק כתמר יפ"ת: תהלים צב, יג. ראה גם פירוש המלות לג, א.

שריה נקודה — לחיות אלקות: טו: לאין האלקי.

שולב מבין . . בינה ליבא: ראה תקוני זוהר בהקדמה י, א.

נקודה דעומק חכ' יותר [מ]תחזק בלב (וזהו בלב כל חכם לב דוקא נתתי חכ' וכן לבי ראה הרבה חכ' כו'). וכך [הוא] גם בענין מקור החסד והטוב הפשוט ועצמי שברצון וחכ' הוא שמתפשט ביסוד שהוא בעומק התקשרות שבחזה הלב שזהו הנק' איש טוב שהוא לב טוב כמיש ראביע לב טוב שנכלל בו הכל כו'). ויש ברכות לראש צדיק דהיינו לראש צ'ע בחי' יסוד דיוסף צ'ע להיות [ש]כל הברכות והשפעות לכל העולמות נמשך ממנו ע'כ יתברך גם הוא ממקור הברכות, דהיינו ממקור כל שפע אור החסד' דאבא עד רום המעלות בעצמות רב חסד וטוב שבעצמו' המאציל נמשך הכל בבחי' יסוד שנק' צ'ע והוא שנק' טוב ככלל ששם כנישו דכל נהורין כניל ודיל.

(ז) וזהו וילקט [יוסף] את כל הכסף דוקא, [כידוע] שהכסף שרשו בבחי' החסד וטוב העליון ויוסף ששרשו בבחי' יסוד ליקט את כל הכסף החסדים הטובים שנמשכים בו מכל האורות העליונים שבאור אבא מקור כל החסדי' כניל, והביאם [ו]הורידם למטה ביתה פרע'ה לשון פריעה והתגלות שהוא בחי' המל' למטה שהוא בבחי' בינה למעלה שהן ב' ההי'ן דשם הוי' כו' ששם בחי' גילוי דכל נהורין עילאין כו', ומה שליקט כל הכסף להביאם ביתה פרעה היינו רק להגביר כח החסד על הדין להפוך גם לגבו' דאימא לחסדי' דאימא להיות בחי' עצם החסד והטוב שבכחו להמתיק כל דין כמו ויורהו ה' עץ שהוא מעץ החיים וישלך כו' וימתקו המים כו' ודיל. [ו]נמצא שגביע הכסף דיוסף הוא למעלה הרבה מכוס דודו, דמה שאצל דוד נק' כוס שהוא בחי' מקבל אצל יוסף נק' גביע שהוא בחי' משפיע.

והענין הוא דודו הוא בחי' המל' שהן כני' שנק' בחי' מקבל שהן כלי בית קיבול לקבל גילוי אור אלקי באהוי"ר ובשמחה בהשגה אלקות שנק'

בלב כל חכם לב . . . נתתי חכ': נסמן לעיל ע' טג.
 לבי ראה הרבה חכ': קהלת א, טז [שם: ולכי, אבל כ'ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רסא]. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ריש ע' תתקעג.
 ראביע לב טוב: אבות פ"ב מ"ט. ולגירסת אדה"א בסידורו מ"י.
 ברכות לראש צדיק: משלי י, ג.
 שרה והוא — ודיל: ע"כ נמצא בנז"ר א.
 (ז): בהנדפס נסמן כאן [פרק] י.
 וילקט [יוסף] את כל הכסף . . . ביתה פרע'ה: ויגש מו, יד.
 פרע'ה לשון פריעה והתגלות: ראה זתר ויגש ר"א, מאמרי אדה"א תפס"ב ח"א ע' קיב. תפס"ד ע' כה.
 תורה אור ויגש מד, ד.
 המל' . . . בינה . . . ב' ההי'ן דשם הוי': ראה תקוני זתר בהקדמה ה, ב.
 שרה לחסד' — דאימא: נז"ר ובהנדפס ליתא.
 ויורהו ה' עץ: בשלה טו, כה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קח. ושינ. במדבר ח"ג ע' איב.
 דודו . . . המל': נסמן לעיל רס"א.

יין המשמח דבינה שנקרא חסדים דאימא, וכן החסדים דאבא שזהו גילוי אור התו"מ שהוא בחי' ומדות [ו]כללות רמ"ח מ"ע הן בחי' החסדי' דאבא כו' ודיל, ודוד שהי' בבחי' הדיני' וקטרוגי' הוצרך כדי להמתיק לגבו' הקשות לכוס זה שנק' כוס ישועות שיומתקו ע"י יין המשמח כו' וא"א לכוס בלא יין ואז נק' כוס ש"ב שהוא רק בחי' כלי שלה מקבל ברכה והחסד כו', אבל בחי' יוסף שהוא בחי' עצם החסד והטוב כמו שהוא במקורו הראשון במקור כל החסדי' דא"א כו' (והוא עצם התו"מ כמו שהוא למעלה טרם שניתנו למקבל שלזה נק' יס"ת ויפ"מ בעצם ממש באו"כ דתו"מ שנק' צלם ודמות כמו תושב"כ כו' כידוע דרמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא כו' כמו במ"ת דכחי' והוא כחתן יוצא [מחופתו כו'] כחתן יכהן פאר כו') שאין לו מנגד כלל בבחי' הדין ע"כ מהפך לכל גבו' לחסדי' גם לגבו' דאימא, ולזה לא הוצרך כלל ליין בתוך הגביע, כי היין הוא בשמחה דבינה רק להמתיק את הדין כמו כטוב לב האדם ביין המשמח כו', אבל גביע זה דיוסף מצד עצמו הוא עצם החסד וטוב גם בלא יין המשמח הי' ממתיק כל דין קשה להיותו בתוך החסדי' העצמי' (בבחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד שהוא עצם האור דתו"מ כמ"ש למעלה שז"ש ויורהו הי' עץ כו'), ולכך הי' הגביע של כסף דוקא שהוא בעצם מקור החסדי' ואינו נק' כוס בחי' כלי בית קיבול כי הוא בחי' משמיע דוקא, [ו]ע"כ לא הי' צריך להגבי' הגביע למעלה לקבל הברכה ככוס ישועות דדוד שאמר כוס ישועות אשא, דכוס דדוד הי' בחי' מקבל והי' צריך להגבי' למעלה ועם היין דוקא להמתיק לדיני' כו' כגיל, אבל גביע זה דיוסף לא הי' אצלו כוס ש"ב כלל שהרי א' עליו כי נחש ינחש כו' שהי' גביע זה לנחש בו בלבד, והוא שהי' מורידו למטה מטה דוקא והבריח כל הדיני' שממנו בורחי' כל הגבו' קשות שנאחזי' בנחש"ק כו' שהוא בקטנות דיסוד כמ"ש במ"א על ענין נחש הנחשת כו', וז"ש כי נחש ינחש איש אשר כמוני דוקא שהוא במקור החסדי' דאבא שהוא למעלה מחו"ג דאימא ע"כ הי' גביע זה ממתיק ממילא בירידתו למטה דוקא גם בהיכלות דק"נ לכל הגבו' הקשות כו' (וכמו העץ שהמתיק המים המרים להיותו מבחי' עה"ח דתש"מ כו' ודיל).

ו'ז"ש ואת גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת הקטן, פ"י גביע הידוע שהוא המיוחד אל יוסף דוקא כמו שהוא כשרשו במקור החסדי' דכחי'

שורה יין — דבינה . . דאימא: ! ליתא . . דארי.

דרמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לעיל ע' לב.

שורה תושב"כ — כמו . . כו': טו': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות היוסות: כו' . . כו'.

והוא כחתן יוצא . . כחתן יכהן פאר: תהלים יט, ו. ישעי' סא, י. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארס.

נחש ינחש: מקצ מד, טו.

בנחש"ק [בנחש הקדמוני] . . בקטנות דיסוד: ראה גם מאמרי אדה"א דברים הי"ב ע' חרטום.

דחש"מ: דתורה שלמעלה.

ואת גביעי גביע הכסף: מקצ מד, ב.

שהוא יו"ד דח"ע שז"ש גביעי ביו"ד שז"ש אשר ישתה אדוני בו שממנו מקור כל ברכה כו', וזהו שפירש"י גביע כוס ארוך דוקא כו' וקודם שנמשך וירד למטה מטה להמתיק [בו] כל הגבו' קשות שהוא ענין עצם החסד והטוב כנייל, וז"ש ואת גביעי המיוחד אלי גביע הכסף, [גביע] גימט' פ"ז ע"ה שהוא בא להמתיק לגבו' קשות [שנאחזים ב]ש' אלקים שנמתקים במקור החסדים דגביע זה כנייל שלוח נק' גביע הכסף דוקא, וזהו שעשה וליקט יוסף את כל הכסף דחסד' טובים כנייל עשה לגביע [זה] מן המוכחר שבכסף שליטת להיות מנתש בו, והוא להגביר כח החסד דקדושה גם נחש דקליפ' דמצרים עד שזה ה"י שרש לניסים דעשר מכות [ב]מטה משה כידוע (וזהו דגביעי גביע הכסף גימ' משה) כמשי"ת שגלות מצרים פ"ז שנה נמתק המרירות בגביע זה ששם באמתחת הקטן ולולי יוסף צדיע ה"י משתקע' בקליפה דמצרים כו').

(ח) והנה מעתה י"ל מ"ש תשים כפי אמתחת הקטן דוקא שהוא בנימין בחי צ"ת כידוע, ומזה הטעם ש[בחי'] בנימין הוא בבחי' צ"ת נק' הקטן כמו דוד הוא הקטן כו', להיות ידוע שכל עובדא זו דיוסף בתחבולה ומרמה שעשה ששם הגביע באמתחת הקטן [ה]עליל עליהם כדי שימסרו נפשם על בנימין צ"ת כו' ה"י רק להסיר מעליהם הדיון הקשה מענין מכירתו ליוסף צ"ע שבוה שימסרו נפשם על בנימין שהוא צ"ת יה"י נחשב כמס"נ על צ"ע משום דנחשבים כאחד ממש מצד עצם ההתקשרו' שביניהם (כמשי"ת), אך ה"י עוד [ה]כוונה בזה כי אבות סימן לבנים ויוסף ה"י יודע שיהיו ישראל בגלות במצרים זמן רב וכדי שלא ישתקעו שם ויוכלו לצאת מאפיליה דקליפת מצרים במס"נ ולהיות מוכנים לקבל התור"מ במס"נ כו', וזהו שעשה הכנה לזה בגביע הכסף שלו שנתנו באמתחת בנימין שהוא בחי' צ"ת כדי שעי"ו יתקשר צ"ת בצדיע והיו לאחדים ממש [לעולם] בלי יפרדו כו', וז"ש ואת גביעי כו' תשים כפי אמתחת הקטן דוקא ודיל. וכיארור הענין הנה ידוע ומבואר במ"א ע"פ ועמך כולם צדיקי' כ"י צדיע וצד"ת, שיש בכאו"א בפרט ובכלל בחי' צדיע ובחי' צ"ת, והם ב' [מיני] התקשרות, א' התקשרות של המשפיע אל המקבל כמ"ש יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלימות דשלום

אשר ישתה אדוני בו . . שפירש"י גביע כוס ארוך: מקץ מד, ה. שט מד, ב. שגלות מצרים פ"ז שנה: נסמן לעיל בפי"א.

בנימין בחי' צ"ת: נסמן לעיל רפי"א.

דוד הוא הקטן: שמואל"א י, יד (ושם: ודוד).

שריה בנימין — כו' . . צ"ת: טו' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיות הדמות: צ"ת כו' . . צ"ת.

אבות סימן

שריה גביעי —

ומנך כולם צדיקי' צדיע וצד"ת: ראה גם לעיל ע"צ. וש"י.

יעשה שלום לי . . ב' שלימות: ישע"י כו, ה. ראה מנהורין צט, ב. תורה אור תרומה פ, ד. מאמרי אדה"ז

כותבים ח"כ ע"י קספה.

[הא'] התקשרות וההתחברות דעליון בתחתון משפיע במקבל נק' שלום העליון והוא שנעשה מזה בחי' רוחא דשביק בגווה, והבי' בחי' התקשרות דמקבל במשפיע והוא מה שנק' צ"ת, שזהו ענין מ"ש דאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי [דוקא], והיינו ע"י מה שנמשך אה"ר ואה"ע מלמעלה למטה כמ"ש אה"ע אהבתנו כו' נעשה מזה בחי' התקשרו' עוז אה"ר ואה"ע בכני' מלמטה למעלה שזהו בחי' רוחא דשביק בגווה שעשאה כלי, וכמו מה שיש ביכולת כני' להיות להם מסינ' תמיד על התומ"צ כמו בימי חשמונאי בחנוכה כשמסרו נפשם על התומ"מ וכן בימי מרדכי ואסתר וכה"ג זהו רק בחי' התקשרות עצמית שיש במקבל אל המשפיע שנק' רוחא דשביק כו' שקבלו ישראל במית', והוא מהמשכת אה"ר העליונה מן המשפיע אל המקבל כשכפה עליהם ההר כו' שהביאם בברית והתקשרות כאיש המקדש בטבעת, וכמ"ש וארשתוך לי בחופה וכמ"ש כיום חתונתו זה מית כו'. [ו]א"כ נמצא שמבחי' המשכת חסדים דדכורא שנק' צד"ע בנוק' אז האשה כורתת ברית [ב]בחי' התקשרות בצד"ת שנהפך הגבר' דנוק' לחסדי' דדכורא והי' לאחדים ממש בלי יפרדו לעולם וד"ל.

וכך יובן כאן בענין יוסף ובנימין שהם בחי' צ"ע וצ"ת (כמשי"ת במ"א בענין שוהם וישפה כו'), דבנימין הוא בבחי' המקבל בחי' יסוד דנוק' וע"כ הי' בחי' גבוי' קשות נאחזים בלידתו כמו שקראה אותו בן אוני כו', אך אביו קרא לו [בנימין] בן ימין שהפך לבחינת החסד דקו הימין כו' וע"כ הי' נפשו קשורה בנפשו כו', ויוסף הי' בבחי' החסד והטוב דצד"ע שהוא בחי' יסוד דמשפיע ע"כ צוה להשיג הגביע הכסף שלו בפי אמתחת הקטן [דוקא], שהוא כמו בחי' רוחא דשביק בגווה מחסדי' דדכורא כניל כדי להמתיק הגבוי' קשו' שלו בחסדי' להיות [ע"יז] אחוז וקשור בחבלי עבותות אה"ר ואה"ע דמשפיע שנק' צ"ע ע"י גביע זה דיוסף בלי להפרד לעולם אף שהי' ישראל בגלות מצרים משך זמן רב יתעורר בהם העלאת מינ' מרוחא זה דשביק בבנימין כו' בחי' צ"ת שהוא התקשרו' דמקבל אל המשפיע שאין האשה כורתת כו' כניל שנעשה משלום העליון דוקא כניל (ואמנם זה הי' דוקא ע"י

רוחא דשביק בגווה: ראה ז"ר (סבא) משפטים צט. ב. עץ חיים שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש ז. ת. הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כד.
דאין האשה כורתת ברית: ראה טנהדרין כב. ב.
אה"ע אהבתנו: נוסח ברכת ק"ש.
א"ר . . . כשכפה עליהם ההר: שבת פח. א. ראה גם לסירת וקרא ב. ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישוד.

ואשרודך לי בחופה [בהנדפס: כוין]: הושע ב. כא.
כיום חתונתו זה מית: שיר השירים ג. יא. תענית כו. ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמו בהערה.
יוסף ובנימין . . . צ"ע וצ"ת . . . שוהם וישפה: נסמך לעיל רפ"א.
שקראה אותו בן אוני . . . בין ימין . . . נפשו קשורה בנפשו: וישלח לה. יח. ויגש מד. ל.

מסין שהיו לשבטי' על בנימין שהוא בחי' צ"ת בגביע זה שנמצא בידו שקבלו ע"ע להיות לו לעבדי' תחתיו ויהודה שהוא בבחי' המל' לפי שזהו כמו מסין על צ"ע ממש ובוה דוקא נמחל עונם כניל ודיל'.

(ט) והנה להבין כ"ז בתוס' ביאור יש להקדים תחלה [כל] ענין מכירת יוסף למצרים ע"י אחיו ואשר הי' בבית האסורים תחלה יוד' שנים ישב בבור ואח"כ נתעלה ע"י החלומות ונעשה כמו מלך על כל מצרים וקראו לו אברך. דהנה ידוע בענין גלות השכינה באוה"ע שז"ש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו כו'. כי הנה בחי' שכינה הוא גילוי אור אלקי ממש השוכן למטה בכני' בכלל ובפרט בכל נשמה [ו]כאשר ישראל בגלות גם שכינה עמהם בגלות, וכמאמר גלו לאדום שכינה עמהם כו' [ו]הוא כח אלקי שملובש בכללות נשי' ששוכן אתם בתוך גלותם תחת ממשלת אותו השר ומתלבשת בסוד גלות בשר זה, כמו כשגלו למצרים כתי' אנכי ארד עמך מצריימה ששכינה גלתה שם ואנכי אעלך כו', ומבחי' התלבשות השכינה בשר הטומאים נתברכו ברוב שפע מנהר נילוס שיוצא מעדן כו'. ואמנם מה ששעבדו בישראל הוא מ"ש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו שכל אשר ענו אותו כן ירבה כו' שהיו ניצוצות רבים מאד דקדושה שנבלעו בשר של מצרים בנהר נילוס יוצאי' ונמשכי' בקדושה בתולדות רבות שפרו ורבו שם ישראל והוציאו משם כל הטוב הגנוז (שנפל שם מנשמו) דדור הפלגה כידוע, אך להיות ידוע דקליפת מצרי' הי' קשה מאד ונק' אבי אבות הטומאה בתי' [דקליפה] שנק' תנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו [כמ"ש בזהר] והוא מקור כל ג' שערי טומאה דקליפה כידוע, ע"כ הי' חשש גדול

לשבטי' . . . שקבלו ע"ע להיות לו לעבדי' מקץ מד, טו.
 ויהודה שהוא בבחי' המל': ראה זהר ויחי רלו, א. (סכא) משפטים קג, ב. קד, א. ובאר החמה ומקדש מלך שם. מאורי אור מערכת יהודה ס"ז. לקמן ע' תקלא.
 יוד' שנים ישב בבור: ראה פרקי דרבי אליעזר מליט ובביאור הרד"ל שם.
 וקראו לו אברך: מקץ מא, מג.
 עת אשר שלט . . . לרע לו: קהלת ה, טו. ראה הנסמן במאמרי אדה"י פרישות התורה ח"ב לע' עתר. גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מטעי לה, לד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תלה.
 תחת ממשלת אותו השר . . . בשר זה: ראה אגרת הקדש סכ"ה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"מג. ושינ. אנכי ארד עמך . . . ואנכי אעלך: ויגש מו, ד.
 מנהר נילוס שיוצא מעדן: ראה בראשית ב, י"א וברשי' שם. לקוטי תורה צו יו, סע"ד.
 שכל אשר ענו אותו כן ירבה: שמות א, יב.
 בנהר נילוס . . . מנשמו' דדור הפלגה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עב. ושינ. ח"ב ע' תשח. במדבר ח"ב ע' תשטו. ושינ. דברים ח"ד ע' איתסא.
 מצרי' . . . בבחי' כתי': ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' סה. ושינ.
 אבי אבות הטומאה: ראה רשי' פסחים יד, ריש ע"ב; יו, א. הנסמן באנציק' תלמודית בערכו.
 תנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו: יחזקאל כט, ג [ושם: התנין]. אבל עדי' הוכח בסידור שער המילה קמד, א: התנין]. ראה זהר בא, לד, א.
 שריה בזהר) — ג' שערי טומאה: טו': שרש.

מאד מן ישתקעו שם ישראל ויומשכו ויתקשרו בקשר זה דקליפת מצרים (כמו ענין נבלע ישראל בגוים) ולא יועיל כח האלקי דבחי' שכינה שבהם להעלותם מעומק הקליפה הקשה כזאת מאחר שגם השכינה ה' בסוד גלות שם כמ"ש אשר שלט האדם באדם כו' ואין חבוש מתיר א"ע כו' כי כח אלקי משפיע ומחי' אותם בע"כ כו', ולזה ה' גובר כח הסט"א עד שכל שפע אלקות דבחי' המל' דקדושה יומשך להם דוקא כענין שפחה כי תירש כו' (כמו עכשיו [שגם] שמלך אלקים על גוים כו' אבל כל שפע וברכה שנמשך להם הוא בע"כ כענין ומשלם לשונאיו כו') והיו ישראל משתקעי' שם בגלות השכינה לעולם חי', ולזאת חשב ה' מחשבות לבלתי ידח ישראל בגלות מצרים ולהיות כח בשכינה שעמהם לצאת ולעלות מן הגלות (כענין תנו עוז לאלקי' כו') שלא יהי' גלות השכינה לעולם במצרים (כגלות דעכשיו שנתארך זמן רב), וע"כ גלגל וסבב הדבר סיבת מכירת יוסף למצרים, שגם שאחיו כיונו לרעה אלקי' חשבה לטובה כמ"ש כי למחי' שלחני אלקי' כו'. אך תחלה ה' יוסף בחי' צד"ע בגלות בבית האסורים כמ"ש עינו בכבל רגלו כו' וכענין מלך אסור ברה"ט כו', וידוע דבחי' צד"ע שהוא בחי' יסוד הוא מבחי' עצם וכל[ו]ל בו כל האורות דאצי' שמאירים וכלולים בו והוא בחי' סוכ"ע בכלל שלמעלה מן בחי' המל' שנקי' שכינה שהוא בחי' ממכ"ע, וע"כ גם בחי' מכירת יוסף צד"ע במצרי' בבחי' גלות ה' בכח לכבוש ולברר לקליפ' מצרים הקשה, שהיה גם אצל פוטיפר הצליח ה' מאד בכל אשר עשה וגם אצל שר בית הסוהר כל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו וגם בכל אשר פתר חלומות כן ה', כי שרשו ה' מעצמי' אור האצי' שבלתי מלוכש בעולמות כלל וכלל כו', והוא בחי' המשפיע למל' שנקי' שכינה כנ"ל כענין גביע הכסף כו', וכידוע שכח הזכר הרבה יותר מכח הנוקי' וע"כ יש בכח יוסף לברר יותר כמ"ש האיש דרכו לכבוש כו' האיש דוקא, ולא עוד אלא שנתן מכחו ועוזו

נבלע ישראל בגוים: הושע ה, ח [בדילוג — וכ"ה לקמן ע' תקנו. עטרת ראש כה, ב. שערי תשובה חיב מה, א. דרך חיים סו, ד].

ואין חבוש מתיר א"ע: ראה ברכות ה, ב.

שפחה כי תירש: משלל, ל, כג.

שמלך אלקים על גוים: . . ומשלם לשונאיו: תהלים מז, ט. ואתחננו ז, י.

שרה מצרים — [כענין] . . במצרים: טו: ליתא.

תנו עוז לאלקי': נסמן לעיל ע' קלה.

כי למחי' שלחני אלקי': יגש מה, ה.

שרה כיונו — אך: בהנדפס נסמן כאן [פרק] יא.

שרה ה' — צד"ע: בהנדפס ניתוסף כאן: (שהוא . . האורות) — שבא לקמן בשורה שלאח"י. וכנראה

שהוא טהוד.

עינו בכבל רגלו: . . מלך אסור ברה"ט: תהלים קה, יח. שיר השירים ז, ו.

החל' שנקי' שכינה: נסמן לעיל ע' לב.

אצל פוטיפר הצליח: . . אשר עשה: וישב לט, ב ואילך.

כל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו: וישב לט, ג [שם: וכל]. לשון הכתוב אצל פוטיפר.

האיש דרכו לכבוש: יבמות סה, ב.

לנוק' שהוא בחי' שם ב'ן דמל' שנק' שכינה שתוכל לעלות מגלות מצרים
 בהיותם משוקעי' שם ביותר משום דבכח צד'ע יש ליתן כח לצד'ית בחי'
 המקבל להעלות גם בירידתו ושפלותו בגלות קשה כו'.

וזהו ה' כל עיקר ירידת [של] יוסף למצרים וכמ"ש ויוסף הורד מצרימה
 כו' שזהו עיקר גלות צד'ע כמ"ש הצדיק אבד [אבד] בגלותא, וזהו רק
 בשביל העלי' שלו אח"כ שנתעלה יוסף ע"י פתרון חלומות דוקא ונעשה
 מושל על כל ארץ מצרים וכל מה שהי' בגלות כבוד לא הי' רק בשביל
 העלי' (ובענין גלות משיח באורך הגלות עכשיו שהוא בחי' צד'ע שז"ש
 הצדיק אבד כו') שבהתנשאות מל' יוסף הכניע לכל גבו' דקליפה הקשה
 דמצרים וכמ"ש ונגד זקניו יחכם, ובפרט ב' שני הרעב שליט מהן כל
 הכסף שהן כל החסדי' העליוני' שהי' בדרך נפילה במצרים בנהר נילוס
 שיוצא מעדן כו' עד שקנה אותם ואת אדמתם לפרעה שהי' בו התלבשות מל'
 דקדושה ואמר במדרש שמל אותם כו' ואמר להם הא לכם זרע וזרעתם כו'
 שנתן להם רק הי"ח מצומצמי' שנמשך יסוד בה"א העליון להיות בכחם לזרוע
 [את] האדמה והי' בתבואת כו', [ו]כ"ז הי' להכניעם למל' דקדושה שלא יהא
 בכחם להרים ראש להתגבר על כח הקדושה שיהי' אצלם בגלות (והוא מה
 שעיקר שרש חיותם לא הי' רק מה"ח הללו וכמ"ש תן לנו זרע ונחיי ולא
 נמות והאדמה לא תשם כו' ונתן להם זרע רק כפי שרשם הקצוב למעלה מה'
 עילאה שהן רק מ"ח צירופי' האחרוני' דש' אלפי' כו', ומ"ש שמל אותם
 הענין הוא שהסיר הקליפה דערות מצרים שהוא בחי' הקליפה הקשה שלהם
 ביותר שנק' ערות הארץ כמ"ש כי לראות את ערות הארץ באתם כו' והחליש
 כח אבי אבות הטומאה שלהם ביותר, ובפרט מאשר הי' יעקב חי במצרים יז'
 שנה עם יוסף (דגוף וברית נתאחדו יחד) וע' נפש שלו בארץ גושן היו
 במעלה העליונה עד שבירך יעקב את פרעה כו' וכ"ז הי' תועלת גדול מאד

יוסף הורד מצרימה: וישב לט, א.

הצדיק אבד אבד בגלותא: ישעי' נז, א. ראה זהר שמות יא, א.

ונגד [טו': נגד] זקניו יחכם: תהלים קה, כב [ושם: זקניו. ובכ"מ הובא ואת זקניו — ראה מאמרי אדה"א
 דברים ח"א ס"ע ט. ח"ב ע' תקלג. במדבר ח"ג ע' א"כב]. ראה ביאורי הזהר ויחי ל, ס"כב.

כו' שני הרעב: ראה רש"י, רמב"ן ולקח טוב לויגש מז, ט.

שקנה אותם ואת אדמתם לפרעה: ויגש מז, יח"ב.

ואמר במדרש שמל אותם: בראשית רבא ס"ט ז. תנחומא מקץ ז. רש"י מקץ מא, נה.

שרי' דקדושה — ואמר להם... זרעתם כו': טו': ליתא. וכנראה נשמט מפני חובת הדומות: כו' . כו'.

הא לכם זרע זרעתם: ויגש מז, כג.

שרי' שנתן — יסוד בה"א [טו': מה"א]... והי' בתבואת: ויגש שם, כד.

תן לנו זרע: ויגש שם, ט [ושם: ותן זרע].

מ"ח צירופי' האחרוני' דש' אלפי': ראה ט"ר ע"ז חיים שער (כא) חג המצות פ"ה. הנסמן במאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' א"סא.

כי [ב]טו' ובהנדפס ליתא: לראות את ערות הארץ באתם [ב]טו' ובהנדפס ליתא: מקץ מכ, ט.

יעקב חי במצרים יז' שנה... שבירך יעקב את פרעה: ויחי מז, כה. ויגש מז, ז, י.

גם לדור הבא אחריהם שלא ידעו את יוסף כו' שלא הי' בהם כח חזק כי' ככה הטומאה שלהם להתגבר על ישראל לטמאם בטומאתם [אלא] אדרב' הרי היו ישראל מצויינים שם ונבדלי' מטומאת מצרים בתכלית ועי' הי' יראת מצרים לחשוש פן ירבה כו', וגם מה ששיעבדו בישראל בכבוד באמת לא הי' רק פיו שנה לבד דהיינו מהתחלת זמן וימרו את חייהם שאז נולדה מרים [שלוח] נקי' [שמה] מרים ע"ש המרירות כידוע עד שהיתה בת פיו שנה שאז נפסק זה הגלות הקשה ואמר למשה שמעתי את נאקת בניי שזה הי' בתשלום זמן רדיו' [שנה] לביאתם למצרים, כידוע בדרז"ל שבזמן קכ"ד לביאתם למצרים נולדה מרים שאז הי' התחלת המרירות ופיו שנה הי' המרירות עד רדיו' שנה שאז אמר ותעל שועתם אל האלקי' וידע אלקים שנמתק שם אלקים דכח הדין בחסד ורחמי' (והוא זמן פיו שנה דמרירות שהוא גימט' דאלקי' שאח"כ נגאלו כמ"ש וידע אלקי' כו'), וכי' שלא נשחקעו בטומאת מצרים והי' כח ועזו לשכינה לעלות עמהם כמ"ש ואנכי אעלך כו' ולא הי' קושי השיעבוד רק פיו שנה כמנין אלקים זה הי' הכל [מכח] ממשלת יוסף צד"ע במצרים מטעם הנזיל ודיל.

(יו"ד) וזוהו יובן בתוס' ביאור בטעם ענין גביע הכסף דיוסף צד"ע שצויה להשים בפי אמתחת הקטן דוקא שהוא רוחא דשביק [בגווה] במקבל מחסדים דמ"ד בצ"ת והוא כניי [כדין] שבגלות ישראל במצרים יומתק המרירות כניל' ושכינה שבגלות עמהם כניל' יהי' כח ועזו לאלקי' כו' לצאת ולעלות משם ככה העלאת מ"ן שלהם ולא יפרדו לעולם גם בכי' שהי' בגלות עד כלות גלות האחרון ודיל'. והנה כמו שמבואר למעלה בענין כוס ישועות דדוד בחי' המל' שהי' בבחי' העלי' לעיל בא"א דאצ"י במל' דא"א שנק' כוסי רוייה בגימ' אר"ך, כך יהי' עלי' לבחי' גביע דיוסף שהוא בחי' יסוד צ"ע כניל' הרבה יותר, והוא בבחי' יסוד דא"א ועי' עד יסוד דא"ק בכלל, וכתיב צדיק

לדוד . . . שלא ידעו את יוסף: שמות א, ת.

היו ישראל מצויינים שם: ספרי תבוא כו, ה.

פן ירבה: שמות א, י.

ששיעבדו בישראל . . . פיו שנה: נסמן לעיל רפ"א.

וימרו את חייהם: שמות א, יד.

מרים ע"ש המרירות: ראה בהנסמן לעיל רפ"א הערה ד"ה: פ"ו.

שמעתי את נאקת בניי: תארא ג, ה.

שבזמן קכ"ד לביאתם למצרים נולדה מרים: ראה תחומא דלעיל רפ"א הערה ד"ה: פ"ו.

ותעל שועתם אל האלקי' וידע אלקים: שמות ב, כג, כה.

ואנכי אעלך: ויגש מו, ד.

שריה עד — ודיל': עי' נמצא בברך החט"ז.

שריה עד — והנה: בהנדפס נסמן כאן [מרק] יב.

שריה דדוד — במל' דא"א שנק' [ט"ו]: שיש: ט"ו: ליתא.

שריה הרבה — דא"א [ב] ובהנדפס ליתא] ועי' [ב] ובהנדפס ליתא] עד יסוד [ב] ובהנדפס ליתא].

ואולי נשמט בכתי' א' ובהנדפס מפני חיבות הדומות: יסוד . . . יסוד.

כתמר יפרח כארז כלכנון ישגה כלכנון דלובן העליון דעצמו' החסדי' ותענוג הפשוט, אך זהו דוקא כאשר יהי' למל' עליי' בתחלה והוא מל' דמשיח, שהרי אמר מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק כו' מכנף הארץ דוקא שהוא בחי' המל' שנק' ארץ ושם זמירות שמענו צבי לצדיק עליון שהוא עליות דצ"ע בחי' יסוד שאומר רזי לי רזי לי, שהן ב' יסודות דאי' ועיי' עד יסוד אי"ק כו' שהוא פנימי' התורה רזין דאורייתא שיתגלה למשיח דוקא כו' (וכן אמר ונתתי צבי בארץ החיים כו'), והיינו אחר הבירור [והעלי'] דש' בי"ז בזמירות כמו למען יזמרך כבוד כו' ונק' זמירות הארץ ואז נאמר אי"ח עטיב כו' נקבה תסובב גבר כו' עיי' דוקא יהי' עלי' גם לבחי' יסוד שהוא בחי' יוסף דצ"ע כניל, אבל עכשיו שבחי' המל' למטה עדיין ומקבלת רק מבחי' שם מ"ה דז"א מחיצוני' שבו דמ"ה מברר לבין כמ"ש ואל אישך תשוקתך והוא ימשול כך כידוע אי"א להיות עליי' לבחי' יסוד צדיק כ"כ מצד עצמו, ואעפ"י שנא' צדיק כתמר כו' זהו לעיל בעליות המל' דוקא כמ"ש מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק כו' ודיל.

ובאמת זהו דבר פלא מאד שהרי עכשיו שם מ"ה למעלה מגין יש כח יותר בדכר מבחי' הנוק', וראי' ממה שנותן טכ מ"י כח ועוז לאלקי' בחי' בי"ז לברר כי האיש דרכו לכבוש כניל בגביע הכסף יוסף, ואי"כ למה אין עליי' עכשיו לבחי' יסוד ז"א מצד עצמו דוקא כמ"ש צדיק כתמר יפרח, ולעיל שיהי' עליי' למל' יותר מדכורא עד שתהא עטיב אי"כ מאיזה טעם יהי' עלי' [אז] לבחי' יסוד יותר מעכשיו כו', דלכאורה הי' ראוי להיפוך ממש דעכשיו העיקר הוא בחי' דכורא הרי יכול לעלות מעצמו ולעיל כשיהי' כח הנוק' יותר איך יעלה בחי' יסוד דדכורא מאחר שאי"ח תהי' עטיב כו', ועוד מאיזה טעם יהי' עלי' ליסוד לעיל דוקא מתמת בחי' בי"ז שנק' ארץ כניל יותר מעכשיו דבחי' יסוד משפיע למל' כו', אך הנה יש להקדים ענין אחד וזוהו יובן שרש ענין הנ"ל. הנה מצינו שלעיל יהי' הבכורה ליוסף שהי' בכור לרחל כמ"ש בכור שורו כו' שהוא יוסף, וקאי לעיל דוקא אבל עכשיו הבכורה לראובן דוקא שנק' בכור ישראל ונק' ראשית אונו כו' כידוע, וי"ל

צדיק כתמר יפרח: תהלים צב, יג.

מכנף הארץ זמירות שמענו: ישעי' כד, טז.

בחי' המל' שנק' ארץ: ראה זהר (תוספתא) בראשית לא, ב.

רזי לי רזי לי: המשך הכתוב מכנף הארץ.

ונתתי צבי בארץ החיים: יחזקאל כ, כ.

למען יזמרך כבוד . . . אי"ח עטיב . . . נקבה חסובב גבר: תהלים ל, יג. משלי יב, ד. רימי לא, כא.

דמ"ה מברר לבין: נסמן לעיל ע' טב.

ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך: בראשית ג, טז.

שרה הארץ — ודיל: ע"כ נדפס בס' מאמרים יקרים.

בכור שורו . . . בכור ישראל . . . ראשית אונו: ברכה לג, יז. במדבר א, כ. רימי מט, ג.

הטעם דאם עיקר [אשת יעקב היא רחל ה' ראוי שגם עכשיו יהי' שיך הבכורה ליוסף, ואם מטעם שעיקר] הבכורה לאב שנק' ראשית אוננו כו' ע"כ הבכור ראובן אי"כ לעיל למה יהי' הבכור יוסף שאינו בכור לאב רק בכור לאמו כו'. אמנם הנה יש להבין עוד ענין א' במה שמצינו שלעתיד תהי' העבודה בבכורות ולא בכהנים ועכשיו העבודה דוקא בכהנים. וטעם הענין ידוע דמיד שיצאו ישראל ממצרים הי' צריך להיות העבודה בבכורים דוקא כמיש קדש לי כל בכור וקדושה זו היא לשרת ולעבודה כמיש כי לי כל בכור כו' בהכותי כל בכור כו' (והיינו שהיו משרתי לכהנים, כי עיקר העבודה בכהנים באהרן וכמו ואיש זר אשר לא מזרע אהרן הוא כו'), ואח"כ נתחלפה העבודה מן הבכורים ונתנה ללויים כמיש בפ' בהעלותך והיו לי הלויים כו' נתונים נתונים המה לי מתוך בניי תחת פטרת כל רחם בכור כי לי כל בכור ובניי באדם ובבהמה ביום הכותי כל בכור כו' הקדשתי אותם לי ואקח את הלויים תחת כל בכור כו' ואתנה את הלויים נתונים לאהרן ובניו כו', דמשמע מכיו דאם לא מחלוקת קרה ועדתו שרצו הלויים להיות כהנים היו הבכורים מקודשי לשרת ולעבוד לכהנים ואח"כ נחלפו להיות הלויים משרתים תחתם לכהני' לתקן המעוות דקרה ויהיו הלויים משרתי' וטפלי' לכהני' שהוא לאכללא שמאלא בימינא דוקא דגבו קשות דלויים יומתקו כחסדים דכהנים שזהו עיקר תנופת הלויים ע"י אהרן דוקא (כמיש בוורה פ' קרח). אבל לעיל תחזור העבודה לבכורים כמו שהיו מקודם כשיצאו ממצרים שהקדיש הבכורים כו' ודיל. ובבביתא א' דעד שהוקם המשכן הי' העבודה בבכורים ממש והוא בשנה א' לצאת בניי ממצרים, וכן משמע במיש וישלח את נערי בניי כו' שהן היו הבכורים כו', ואולי אפשר מחמת חטא העגל נפסקה ונטלה העבודה מן הבכורי' וניתנה לכהנים (ואין פשט הכתוב בפ' תצוה מורה כן דלמה נצטווה משה בבגדי אהרן חשן ואפוד ומעיל כו'). אמנם הנה [באמת] כאשר תחזור העבודה לבכורי' לעיל לא יהי' כמו בכור דעכשיו שהוא בכור לאב דוקא כמו הכהנים דעכשיו שהן דוקא בני אהרן למשפחותם לבית אבותם דוקא דהיינו כל שאביו הי' כהן כשר ולא כשאמו

שלעתיד תהי' העבודה בבכורות: ראה ספר ונגלולים סכ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"כ ס"ע תקצד. וש"נ. קדש לי כל בכור . . . כי לי כל בכור . . . בהכותי: בא יג, ב. גסמן בסמוך. ואיש זר אשר לא מזרע אהרן הוא [ט"ז: ליתא]: קרח י, ה [ושט: איש]. כמיש בפ' בהעלותך: ת, יד ואילך. לאכללא שמאלא בימינא . . . בוורה פ' קרח: גסמן לעיל ע' קעח. ובבביתא . . . דעד שהוקם המשכן הי' העבודה בבכורים: ראה זבחים קטז, ב. באור התורה כאן ע' 686: במשנה פבית דזבחים (קיב, ב). וכן משמע במיש וישלח את נערי בניי: משפטים כד, ה. באור התורה כאן: ומפרש בגמרא שם דקרי ע"כ מדכתוב וישלח את נערי בניי והם הבכורות וכיה ברבות נשא רס"ז. ואולי אפשר מחמת חטא העגל נפסקה: באור התורה כאן: ושם [ברבות הנ"ל] מביאר שירדו מגדולתם על מעשה העגל (ויצ' דבגמרא [זבחים] שם משמע שמטינו נצטוו על הכהנים ע"ש במרש"י). בכור דעכשיו . . . לאב דוקא: ראה בסמוך בפנים. למשפחותם לבית אבותם: ראה רש"י קדושין (במשנה) טו, ב ד"ה כהנת.

כהנת, אבל בכבוד דלעיל לא יתייחסו כלל לבית אבותם להיות בכור לאב דוקא אלא שיהי' בכור לאמו לבד וכמ"ש קדש לי כל בכור פטר כל רחם דוקא, ואם הוא בכור לאמו אף שאינו בכור לאב כשר לעבודה, ואם יש לאיש כמה נשים ולכל אחת מהן בכור כולם כשרים לעבודה אף שיש לו בנים מאשה אחרת מכבר ואין אחד מהם בכור לאב כו'. וכיז' לענין העבודה, אבל לענין ליתן פ"ש בירושה אינו נוטל אלא בכור לאב דוקא משום דלענין הירושה תלוי בראשית אונו דלו משפט הבכורה ליטול פ"ש, אבל לענין העבודה לא בעי ראשית אונו אלא שיהי' פטר רחם בלבד (ולענין עבודה אף שהוא בכור לאב ראשית אונו אם אינו בכור לאם שכבר ילדה בן מאישה הראשון אינו כשר לעבודה אף דלענין ירושה נוטל פ"ש דלו משפט הבכורה, אך לענין העבודה פ"ר בעי וליכא). ובאמת אף שאמר קדש לי כל בכור פטר כל רחם מדבר בבכור לאב דוקא וז"ל בטר טעמא שאמר בהכתי כל בכור בארץ מצרים שהי' בבכור לאב כמ"ש מבכור פרעה היושב על כסאו כו' אלא שמרבה גם פ"ר אף שאינו בכור לאב. ומה שלעיל יהי' העיקר בבכור לאם דוקא היינו מטעם שית'. ובאמת זה הדבר פלא ביותר למה יהי' הפרש בין דין הירושה ליטול פ"ש שאינו אלא בבכור לאב דוקא שנקי ראשית אונו ובין דין העבודה שאינו אלא בבכור לאם דוקא ולא בבכור לאב דלמה לא יהי' דין העבוד' בבכור כדיו הירושה שהיא בבכור לאב דוקא, כמו דיני העבודה בכהנים עכשיו שמתייחסו' לבית אבותם דוקא ולא לאימותם.

(יא) א"ך הנה להבין כיז' יש להקדים תחלה ענין הנ"ל דעכשיו בחי' הדכורא עיקר והנוקי' טפל לגבי הדכורא שהרי בחי' הזכר הוא המשפיע לנוקי' ובלעדי שפע הזכר לא תוליד כי הנוקי' לית לה מגרמה כלום כלבנה שמקבלת מזיו השמש שאמרו בזה דסיהרא לית לה מגרמה כלום (ואעפ"י שאמר אשה כי תזריע [ויילדה כו'] זהו לאחר שקיבלה את המי', וכתיב ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך [כ]טבע בחי' המקבל שתשוקתו תמיד לקבל מן המשפיע והמשפיע מושל על המקבל משום דנמוכה וטפילה אליו להיות למטה מן המשפיע שלכך נקי' אשה כי מאיש לוקחה זאת אחד מצלעותיו כו',

פ"ש: מי שנים.

בירושה . . . בכור לאב: באור התורה כאן: כתנן רפי"ח דבכורות.

בראשית אונו . . . דלו משפט הבכורה: תצא כא, יז.

פ"ר: פטר רחם.

מבכור פרעה היושב על כסאו: בא יא, ה.

שאמרו בזה [טו': שאיתה בזהר'] דסיהרא לית לה מגרמא כלום: נסמן לעיל ע סב.

אשה כי תזריע: תזריע יב, ב. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תר. ושי"ג דברים ח"ד ע' איקצה וצ'

איתנא. לקמן ע' קטט.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

אשה כי מאיש לוקחה זאת אחד מצלעותיו: בראשית ב, כג. ראה שם, כא.

ואעפ"י שא' ע"כ יעזב איש כו' משום דכל איש ואיש יתן למקבל וזהו ודבק באשתו והיו לבשר אחד דאשתו כגופו דמי כחומר לצורה, ומשיה הרי הבעל יורש את אשתו ואין האשה יורשת את בעלה כו'. וזהו ג"כ הטעם שעיקר הירושה בא מכח האב דוקא ולא מכח האם (אעפ"י שאו"א שותפים בולד לובן שמן האב ממנו העצמות כו' ואודם מן האם ממנו בשר כו' מ"מ עיקר ומקור המוליד לולד הוא טיפת דאבא כו') וע"כ האב הוא המוריש לבנו. וזהו עצם הטעם בדין הבכורה של ראשית אונו דאב [דוקא] לו משפט הבכורה לענין הירושה ליטול פ"ש דהיינו בכור לאב דוקא ולא כשהוא בכור לאם ואינו ראשית אונו דאב שאינו נוטל פ"ש כלל וד"ל (ואעפ"י שאין נותני לו לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו דוקא משום דביתו זו אשתו כמ"ש להניח ברכה אל ביתך, אך עיקר השפע והברכה ניתן לאיש רק שמתפשטת הברכה ע"י האשה שנק' עקרת הבית כו', וכמו משל הוריעה בארץ שהעיקר הברכה היא בוריעה שיצמח בטוב רק שהצמיחה היא מן הארץ וכמ"כ הגשמי שמרוים הארץ והולידה והצמיחה שבלא גשמי' ובלא זרע לא תצמיח כלום, וכן אשה כי תזריע לא תלד במ"ן שלה כלום כ"א ע"י קבלת המיד תחלה שהוא עיקר כח המוליד ומיד מברר למ"ן כו'), וזהו הטעם שא' והוא ימשול כך משום דבחי' הזכר עיקר והמל' טפל כו', ע"כ כל איש שורר בביתו והאשה משועבדת לבעלה לעשות כרצונו כי הרי מקודשת לו כמו בקנין כסף כמ"ש כי יקח איש אשה כו' והאשה נקנית בכסף וגם מזונות' עליו שא' ואנא אפלה ואוקיר ואזיין יתיכי כו' דבעל חייב במזונות אשתו [משום] דכגופו דמי כו' וד"ל.

אך הנה לע"ל כתיב הנני בורא חדשה בארץ נקבה תסוכב גבר כו' שבחי' הנוקי' יהי' למעלה מבחי' דכורא ע"כ נקבה תסוכב גבר שהמקבל יתעלה למעלה מן המשפיע (כמו עכשיו ג"כ א' א"ח ע"ט"ב שכאשר הפרנסה מן

ע"כ יעזב איש . . . ודבק באשתו: בראשית ב, כד.
 דאשתו כגופו דמי: בכורות לה, ב. ראה גם לעיל ע' רעו.
 הבעל יורש את אשתו: בבא בתרא ק"א, ב.
 שאו"א שותפים . . . לובן . . . העצמות . . . ואודם . . . בשר: נדה לא, א.
 שאין נותני' לו לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו: ראה בבא מציעא נט, א.
 דביתו זו אשתו: יומא ב, א (במשנה). ראה הנסמן בהערה הבאה.
 להניח ברכה אל ביתך: יחזקאל מד, ל. ראה יבמות סב, ב.
 כל איש שורר בביתו: אסתר א, כב.
 כי יקח איש אשה . . . והאשה נקנית בכסף: תצא כד, א. משנה ריש קידושין.
 מזונות' עליו: ראה כתובות מז, ב.
 ואנא אפלה ואוקיר ואזיין יתיכי: ראה רמב"ם הל' יבום וחליצה פ"ד הל"ג.
 הנני בורא חדשה בארץ: ירמ' לא, כא [ישם: כי ברא ה' — אבל כ"ה גם כמאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תערכ. ושינ].
 שו"ה אך — כו' . . . גבר: א' ליתא. וכנראה נשמט מפני יתבות הדומות: גבר . . . גבר.
 א"ח ע"ט"ב: משלי יב, ד.

האשה שנו[שאו] ונותנת שנק' איח הרי בעלה מקבל על ידה שפע [ו]ברכה לחיי פרנסתו ונק' עטיב, ועכ"ז בחי' מקבל היא מן המשפיע שנק' בעלה בתולדות פרי הבטן, אבל לעיל אמר עתידה אשה שתלד ככל יום והוא עיי כח הנוק' מצד עצמה ולא תצטרך כלל למשפיע [ד]זכורא אלא תלד מעצמה, וכן הארץ לא תקבל מן הגשמי' כלל ולא מזרע הזרוע רק מצד עצמה תצמיח הכל כמיש' בחריש ובקציר תשובות וא' עתידה ארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילת כו' ודיל). וזה שא' הנני בורא חדש' בארץ דוקא כמיש' והארץ אזכור (וכן בכניי אמר והי' שאר' יעקב כו' אשר לא יקוה לאיש כו', משום דלאחר תשלום כל הבירוים דרפיח כו' שעיי בחי' בין שנק' ארץ אז תהי' למעלה הרבה משי' מיה' דעכשיו שמברר לבין [ול]זאת לא תהי' הנוק' תשוקתה אז לקבל כ[לל] אלא אדרבה הרי תסובב גבר כו', וזהו למעלה גם מכמו שהי' האדם ואשתו קודם חטא עה"ד שהיו שניהם ערומים כו' דאעפיי' שהיו שם במעלה ומדרגה א' ממש הרי מי"מ נק' אדם ואשתו משפיע ומקבל אלא שהיו שוין בקומתן כו' כמו שלמעלה יהי' יתוד זוי"ג פכי"פ שוין בקומתן כו' למהוי' אביא וכאור הלבנה קודם מיעוטה, אבל לעיל יהי' עליות המל' למעלה מדכורא ולא תהי' בחי' מקבל כלל כניל ודיל).

(יב) ובכ"ז יובן ענין הניל מה שלעיל תהי' העבודה בבכורים דוקא ולא בכהנים ועכשיו עיקר העבודה בכהנים דוקא כניל, לפי שעכשיו בחי' מיה' דזכורא עיקר שמברר לבין [וכמיש'] והוא ימשל בך כניל עיי [ה]עבודה בכהנים ששרשם בקו הימין דחסדים דאבא שבזיא שממתיקי' לגבו' דבין דנוק' (וכידוע בענין תנופת הלויים כניל), ועיי' עיי' הכהנים דוקא יבא כל המשכה ושפע העליונה בהקריבם כל קרבן כו' וכל קדושה [ה]עליונה נמשך לכניי שהוא בחי' המל' עיי' הכהנים, וגם המשכת אור דתו' שהוא ש' מיה' דחיע' כמיש' יורו משפטיך ליעקב כו', ועיי' בכהנים עיקר יחוסם

עתידיה אשה שתלד בכל יום: שבת, ל, ב. ראה אגרת הקדוש סכיו. מאמרי אדה"א ויקרא שם. ושי"ג. במדבר ח"א ע' קד. ושי"ג.

בחריש ובקציר תשובות: תשא, לד, כא. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשטו ואילך. דברים שבהערה הבאה.

עתידיה ארץ שתוציא גלוסקאות: שבת, ל, סע"ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלה. ושי"ג. דברים ח"ד ע' איתנה. ושי"ג.

והארץ אזכור: במוקותי כו, מב.

והי' שאר' יעקב . . . אשר לא יקוה לאיש: מיכה, ה, ו.

בין . . . למעלה . . . משי' מיה': נסמן לעיל ע' סד הערה דיה: איה.

משי' מיה' . . . שמברר לבין: נסמן לעיל ע' סב.

האדם ואשתו . . . שניהם ערומים: בראשית, ב, כה.

למהוי' אביא [אחד באחד]: זהר תרומה קלה, סע"א.

(ה)עבודה בכהנים ששרשם . . . דחסדים: ראה זהר גשא קמה, ב, צו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע'

תתעג. ושי"ג.

לכניי שהוא בחי' המל' . . . יורו משפטיך ליעקב: ראה זהר בלק קצו, א. ברכה לג, י.

ממשפחת האב כשאביו כהן דלבית אבותם כתי' וכדין הבכור לירושה שהוא בכבור לאביו דוקא מטעם הניל, אבל לעיל לא תהי' העבודה בכהני' ששרש' בחסדי' דויא שהוא בחי' זכורא דאז יהי' כח בחי' הנוק' עיקר ובחי' הדכר טפל כמיש' נקבה תסובב גבר כו' כניל, ועיכ' תהי' העבודה אז עיי' בכורים דוקא ובכבור לאמו דוקא שהוא פטר [כל] רחם דנוק' דוקא ולא בכבור לאב וכמיש' קדש לי כל בכור פטר כיר כו' משום דכח הנוק' עיקר ולזאת הבכורה תלוי בפטיר דוקא (וכניל דבחי' הנוק' לא תהי' בחי' מקבל כלל אלא מכה עצמה תלד כו'), ואפשר גם שיהי' זוינ' שוינ' בקומתן וכאדם ואשתו קודם החטא יהי' כח הנוק' עיקר שבכור לאמו דוקא לו משפט הבכורה גם בדין הירושה ליטול פ"ש כיוסף שהי' בכור לאמו מכה שיתעלה לעיל, ומיש' והי' הבן הבכור לשניאה לו משפט הבכורה זהו עכשיו דכח הדכר עיקר בעי ראשית אונז דאב דוקא, משא"כ לעיל דהנוק' יהי' עיקר והדכר יהי' טפל לנוק' כמיש' איח' עטיב דעכיפ' נק' בעלה שהוא בחי' משפיע רק [שתהי' לעטרת לבעלה, וכך משמעו' דנתב"ס דגם שהדכר הוא המשפיע אבל] הנוק' כחה גדול יותר עד שתסובב לגבר כו' ודיל' (אבל כאשר יהי' עלי' המל' למעלה יותר הוא בבחי' הכתר עצמו שלמעלה מבחי' משפיע ומקבל [ולא] כמו אשה שתלד בכל יום כניל כמו שאדם וחוה עלו למטה שנים וירדו ד' כו' הרי יש בזה משפיע ומקבל, אלא כארץ שתוציא גלוסקאות כו' כניל, בזה לא שייך לאמר ענין בכור לאב כלל אחר שאין בחי' משפיע כלל רק בכור לאם הבנים שמולדת מכה עצמה לכד כניל, וכמו כמיש' שא' אני היום ילדיהן ודיל', וכמו שהי' העבודה בכורים [כשיצאו מא"צ] [בשנה הא' עד שהוקדם המשכן כניל] קודם חטא העגל דכתי' קדש לי כל בכור כו' דקדושה זו לעבודה הי' כניל, ופטר [כל רחם] דוקא שזהו בכור לאמו ולא בכור לאב כניל, והיינו לפי שקודם חטא העגל כאשר עמדו בהי"ס במית' היו כניל בדוגמא דלעיל ממש שיהי' אחר תשלום כל הכירורי' דרפיח' כו', שזהו תכלית הכירור השלם דעה"ד טויר שיבוער הרע מכל וכל וממילא יבוטל המות כמיש' בלע המות כו' דרע ומות א' הוא שנמשך מחטא דעה"ד [כידוע, וכשעמדו במית' בהי"ס פסק מישראל זוהמא של נחתיק לגמרי כמו שהי' קודם החטא דעה"ד] ועיכ' א' חרות על הלוחות חירות ממהי"מ כו', אך עיי' חטא העגל נמלו ממדריגתם הראשונה וחזר ונדבק בהם הרע וזוהמא של

שריה טפל — נקבה תסובב גבר כו' כניל: טו: נתב"ס כו'. וראה בסמוך הערה דיה: שיה' עטיב.

והי' הבן הבכור לשניאה . . . לו משפט הבכורה: תצא כא, טו. יו.

שאדם וחוה . . . וירדו ד': סנהדרין לה, ב.

במש"ח . . . אני היום ילדיהן: תהלים ב, ז. ראה סוכה נב, א. מאמרי אדה"א דברים חיד' ע' אקטט. ושינ.

בלע המות: ישע"י כה, ת.

וכשעמדו במית' בהי"ס פסק מישראל זוהמא: ראה שבת קמו, רע"א.

חרות על הלוחות חרות ממהי"מ: תשא לב, טו. ראה שמות רבא רפ"ב. סמ"א, ז. זהו בראשית לא, ב.

וחזר . . . הרע וזוהמא של נחתיק: ראה זהר בראשית נב, ב. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א

לע שלד.

נחה'ק והיו צריכים לבירור שיבוררו ויתקנו ע"י בחי' ש' מ"ה דכורא שהוא בחכ' שבמדוי' דז"א שהן התו"מ שבאו בהתלבשו' דעה'ד לברר כו' משום דבחי' אתביררו דוקא, וע"כ הוצרך או לעבודת הכהנים דוקא ששרשם בקו הימין דחז"נ שמתלבש בש' מ"ה לברר לבחי' גבו' קשות דבין ופסולת וזוהמא דנהי' כו', אבל אם לא היו חוטאי' כ[חטא] העגל היו בדוגמא דלעיל ממש והי' העבודה בבכורות ולא בכהנים, ולעיל תחזור העבודה לבכורי' משום שיהי' או עליי' כנ"י למעלה מעלה מבחי' המשפיע דש' מ"ה כמ"ש איח עטיב נקבה תסוכב גבר כו', וע"כ עיקר הבכורה יהי' לעיל בכור לאמו פט[נ]ר דוקא ולא בכור לאב כעכשיו דמ"ה יכרר לבין כניל ודיל.

אך זה לענין העבודה דוקא, אבל לענין הירוש' בכור לאב עיקר גם לעיל משום דלענין ירושה בעי ראשית אונו דוקא לו משפט הבכורה ליטול פ"ש ולא בככור לאמו לבד, ואין זה מובן, דאם לעיל יהי' כח הנוקי' עיקר ודכורא טפל כמ"ש איח עטיב וע"כ תהי' העבודה בככור לאמו דוקא כניל אי"כ גם לענין הירוש' יהי' כן לעיל דככור לאמו דוקא יטול פ"ש ולא בכור לאב, ואינו כן דהתו"מ לא יבוטלו לעיל וכת"י כי תהיינה לאיש שתי נשים והי' הכן הבכור לשניאה שהוא בכור לאב לא יוכל לבכר כו' לו משפט הבכורה (וכך הוא בענין בכורה דראובן ויוסף שראובן בכור יעקב בכור לאב וז"ש והי' בן הבכור לשניאה שהיא לאה שהיתה שנואה ליעקב ורחל היתה אהובה לא יוכל לבכר בן האהובה שהיא רחל והיינו ליוסף שהי' בכור לאמו בלבד כו' כי אינו ראשית אינו אלא ראובן בן השנואה הוא הבכור לאב ראשית אונו לו משפט הבכורה ליקח פ"ש בכל אשר ימצא לו למטה ולמעלה ברוחני' ברכת ה' העליונה שביחו"ע דאצי' ובגשמי' בתשלום הבירור דרפ"ח [ע"י] תו"מ למטה שישלם שכרם בעוה"ב ופירותיהם אוכלים בעוה"ז כו' ודיל). [ו]צ"ל שבמשפט התורה דעכשיו דוקא דמ"ה מברר לבין דכורא עיקר כמ"ש והוא ימשל כך ע"כ צ"ל במשפט התורה דעכשיו שלענין הירוש' בכור לאב עיקר דלו משפט הבכורה ליטול פ"ש בכל כו' ודיל. עכ"ז כ"ז עכשיו שהתו"מ שהיא ש' מ"ה עיקר, אבל לעיל שיהי' עליי' מל' דש' בין למעלה מש' מ"ה דתו"מ כמ"ש איח עטיב ונקבה כו' ע"כ או יהי' ודאי בכור לאם עיקר גם לענין הירוש' ליטול פ"ש בכל אשר ימצא לו שלא כמשפט התו"מ דעכשיו בש' מ"ה דחכ' כו' אחר שבחי' בין יהי' למעלה מש' מ"ה (והוא תושבע"ס מל' קרינן לה שיהי' למעלה מתושבי"כ כו'), והוא מה שיהי' הבכור

דבחי' אתביררו: נסמו לעיל ע' סב.

שירה עטיב — נקבה תסוכב גבר: ט"ו: נתחב"ס. וראה לעיל הערה ד"ה: שירה טפל.

שירה פ"ש — כח . . . הירוש' יהי': !: ליתא. וכנראה נשמט ממני תיבות הדומות: יהי' . . . יהי'.

כי תהיינה לאיש שתי נשים: תצא כא, טו.

לאה שהיתה שנואה . . . ורחל . . . אהובה: יוצא כט, לילא.

חושבנ"פ מל' קרינן לה: תקוני ותר בהקדמה י, א.

דלעיל יוסף ולא ראובן אעפ"י שאינו אלא בכור לאמו רחל האהובה ולא בכור לאב כראובן מ"מ לו דוקא יהי' משפט הבכורה גם בדין הירושה כנ"ל בענין עבודה מטעם הנ"ל וד"ל.

(יג) **וְעֵדִיין** אין זה מובן דאיך אפשר שיקח יוסף בכור לאמו רחל פ"ש [גם] שתתעלה למעלה מן המשפיע מ"מ ירושה שייך לאב, וכפרט בכל אשר ימצא לו ליעקב בעל עולם האצ"י בכל פרטי תולדותיו ברכושו אשר רכש בכל אשר עשה מצות דש' מ"ה שהן הבירורים דרפ"ה כו' שזה שייך לבן הבכור השנואה בגלות שמהפכ"י חושך דק"צ לאור כו' וזה פ"י טוב [שכר] עבודתו בעוה"ז בקרן ופירו' כו' ואיך יהופך משפט התו' לע"ל. אך הענין הוא דבאמת יש ב' מדרגו' בעל"י המל', א' שהי' שוין בקומתו פב"ב כו' וזהו כמו אדם ואשתו קודם החטא שהן משפיע ומקבל רק [שאינן] שליטה לרע כלל וכמ"ש ויהיו [אדם ואשתו] שניהם ערומי' כו' (וכן ב' מאורי' הגדולי' שמש וירח וכן לע"ל לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף), ועדמ"ש עתידה אשה שתלד בכ"י ממשפיע דוקא (ולא כדלעיל) וכמו אדם וחיה שצלו למטה ב' וירדו ד' שנולד קין והבל כן תוליד אשה בכל יום כו', וזה יהי' אחר תשלום כל הבירורי' דעכשיו שהי' קיבול שכרן בחי' הרוחני' אלקי' שישרה בגוף כו' (וכמו שהי' באדם קודם החטא עד שא' לא ידון רוחי באדם [בשגם הוא בשר] כו') וכמ"ש קניתי איש את ה' ממש כו', וז"ש יחינו מיומיום כו' (ולמעלה היינו שיהי' עלי' זו"ן] למעלה שוין בקומתו בבחי' כתר א' לשניהם והוא למהוי' אביא וכמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' א' ושמו א', וזהו מיומיום דחוי"ב יחוי"ע ויחוי"ת שוין ממש וכמ"ש במ"א. ובזה יהי' דין הבכורה לאב דוקא שהוא ראובן ראשית אונו כו' והן שכר הבירורי' דתור"מ בכל אשר ימצא לו למעלה ולמטה כו' לו ליטול פ"ש וכמ"ש והי' בן הבכור לו משפט כו' וד"ל. והמדרגה הב' בעל"י המל' הוא למעלה יותר, והוא שלא תהי' בחי' מקבל כלל ממשפיע רק מכה עצמו שיש בה מכה עצמי' אור א"ס ביה וכמ"ש לא יהי' לך עוד השמש לאור [יומם] כו' רק ה' יהי' לך לאור עולם וכן מ"ש ביום הג' יקימנו אחר תחתי"מ דאבות ומשה ואהרן וכה"ג ונחי'

לא יבא עוד שמשך: ישעי' ס, כ.

שהי' ועדמ"ש — ממשפיע . . . בכל יום: ז' ליתא. וכנראה נשמש מפני חיבות הדומות: בכל יום . . . בכל יום.

שויה אלקי' — באדם [ז"ט: בני אלקים] . . . לא ידון רוחי באדם: בראשית ה, ג [בדילוג].

קניתי איש את ה' . . . יחינו מיומיום: בראשית ד, ב. הרשע ה, ב.

ביום ההוא יהי' הוי' א' ושמו א': זכרי' יד, ט. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקסב וע' תשסב.

מיומיום דחוי"ב: נסמן לעיל ע' רמג.

שויה הבכורה — לאב . . . כו' לו: ז' ליתא.

שויה בכל — כו' לו: טו: כו'.

לא יהי' לך עוד השמש . . . לאור עולמם: ישעי' ס, יט. כ.

ביום הג' יקימנו . . . ונחי' לפניו: המשך הכתוב יחינו מיומיום.

לפניו ממש בחי' החיי' דעצמו' א"ס ממש, והוא מ"ש כי אברהם לא ידענו כי אתה אבינו ממש (וז"ש בני [כו'] אני היום ילדתיך), וזהו ענין עוה"ב עצמו כאלף הו' שנא' בו ועמך כולם צדיקי' לעולם ירשו ארץ ארץ החיי' העליוני' שנא' בה והארץ אזכור שלא יהי' בה עבודה כלל רק תצמיח הכל מכח עצמה לבד וכמ"ש עתידה ארץ שתוציא כו' וכמ"ש כי כארץ תוציא צמחה מעצמה שלא ע"י גשמי' וזריעה כלל כו', וירושה זו דארץ החיי' אינה בא מכח המוריש שהוא האב אלא לעולם ירשו ארץ מעולם הא"ס שנק' חיי עולם שהוא חיי העוה"ב וארץ החיי' הנצחי' כו' שאז יהי' עליי' המל' שהו כנ"י בעצמו' א"ס ממש ונק' ארץ חפץ כו', ואז תהי' עבודה בארץ זו בככורי' דוקא ולא ככהנים לפי שאין צריכי' למשפיע כלל והמל' תעלה למעלה לקבל בעצמו' א"ס שלא בא בדרך יחוד מ"ה וב"ן משפיע ומקבל כלל וזהו להנחיל אוהבי יש האמיתי כו', ולזה תהי' העבודה בארץ דעוה"ב בככור לאם דוקא מצד כח המל' שהיא רחל עקרת הבית ותהי' עיקר בעוה"ב מצד שתתעלה אז למעלה בעצמותה ממש כמ"ש אבן מאסו כו', וז"ש משיכי עקרת הבית כו'. וגם בדין הירושה יח' יוסף פ"ש בארץ דעוה"ב, כי אז [ו'] יהי' משפט הבכורה [שלא] כמשפט התורה דעכשיו דש' מ"ה דדכורא עיקר ע"ב בכור לאב עיקר בירושה דאב, משא"כ בירושה דארץ לעתיד דעוה"ב שהיא בחי' המל' דוקא שהיא בחי' רחל עקרת הבית אז יהי' ליוסף בן רחל משפט הבכורה ליתול פ"ש, והוא שיעור ב' קומות דאוי' ואוי' שהוא בחי' צ"ע וצ"ת שז"ש צדיקי' צ"ע וצ"ת לעולם ירשו ארץ שהוא עוה"ב ועמך כולם [צדיקים] כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן גם ענין הנ"ל בעליי' מעלות ומדרגו' דבחי' יסוד בחי' צ"ע דיוסף לעתיד בזמן עליי' המל' דוקא כנ"ל ולא עכשיו דמ"ה מברר לב"ן כו', כי עכשיו ראובן בכור יעקב דוקא כי בכור לאב עיקר משום דכח הדכר עיקר כנ"ל ע"כ איא להיות עלי' לבחי' יוסף עכשיו שהוא בכור לאמו רחל ולא לאב, אבל לע"ל יהי' עליי' לנוק' בחי' רחל עקרת הבית שהיא אשת יעקב האהובה וכמ"ש מושיכי כו', וכאשר תתעלה בחי' המל' שהוא רחל (שהוא בתחיה' עוה"ב אבל בימה"מ יהי' עבודה ככהני' [ולוים]) אז יהי' יוסף

כי אברהם לא ידענו כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז (בהפך הסדר).
ועמך כולם צדיקי: ישעי' ט, כא.

והארץ אזכור . . . עתידה ארץ שתוציא: נסמן לעיל ספ"א.

כי כארץ תוציא צמחה: ישעי' טא, כא.

כנ"י . . . ארץ חפץ: מלאכי ג, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שמ. וש"נ.

להנחיל אוהבי יש: נסמן לעיל ע' גה.

המל' . . . רחל עקרת הבית: ראה עץ חיים שער (לא) פרצופי וז"ן פ"א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תסנב ובהנסמן לשם.

אבן מאסו . . . משיכי עקרת הבית: תהלים קיח, כב. שם קיג, ט.

בכור יעקב ולא ראובן וכמ"ש בכור שורו הדר לו כו' מטעם הנ"ל שאז יהי בכור לאמו עיקר וע"כ תהי' העבודה או בבכור לאמו דוקא אך עליי' דיוסף יהי' ע"י עליי' המל' דוקא ע"כ בכור לאמו יהי' עיקר. וז"ש מכנף הארץ דוקא שהיא המל' זמירות שמענו צבי לצ"ע שהוא עליי' דיוסף (ולא כעכשיו שהוא ימשול בך שאין עליי' ליסוד מכה עצמו רק בשרשו ביסודו' דאוי"א כו'). וז"ש צדיק כתמר כו' כארו בלבנון כו' בעצמו' האור אי"ס ית' ליטול פ"ש בארץ החיים כי חלק צ"ע כולל [ל]חלק צ"ת כו', וז"ש [ו]נתתי צבי בארץ החיים כו', וז"ש אור זרוע לצ"ע בעוה"ב שהוא אור הגנוז לצדיקי' כו' ולישרי לב הוא צ"ת דבנימין שמחה שנכללים באור זה, וז"ש מכנף הארץ זמירו' כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן ענין הפטרה דפ' ויגש שמדבר בפ' זו בעליי' דיסוד ומל' שהוא יוסף ויהודה שהוא [ה]מל' שנתחבר ביסוד, וז"ש בנבואת יחזקאל לע"ל קח [לך] עץ א' וכתוב עליו [ל]יהודה וישראל חבריו שהוא בחי' המל' כללות [נשיי] ועץ א' ליוסף עץ אפרו' הוא בחי' יסוד צ"ע [ו]קרב אותם אחד אל אחד ויהי' לאחד[ים] כו' ולא יחצו עוד לבי ממלכות כמ"ש הוי' א' ושמו א' יחורע ויחריט שוין כו', ובעליי' הב' דמל' בעצמיו' ממש אמר ודוד עבדי נשיא להם לעולם כמ"ש דוד מי חי וקיים כמ"ש חיים נתת לו חיים נצחי' דאי"ס ממש, והוא כתר ש"ט דמשיח (כשאמר בני [אתה אני] היום ילדתוך כו' [כי] אתה אבינו ממש וד"ל) שעולה על גבי ג' הכתרי' דתו' וכהונה ומל', וגם שתהי' העבודה אז בבכורה שהוא במקום כתר כהונה דעכשיו יהי' ג"כ כתר ש"ט דמשיח עולה על גביהן כו' וד"ל.

בכור שורו הדר לו: ברכה לג, יז.
 מכנף הארץ . . . זמירות שמענו: ישעי' כד, טז.
 צדיק כתמר . . . כארו בלבנון: תהלים צב, יג.
 (חוננתי צבי בארץ החיים: יחזקאל כו, ב.
 אור זרוע . . . ולישרי לב . . . שמחה: תהלים צו, יא.
 קח [לך] עץ א' . . . וישראל: יחזקאל לו, טו [ושם: ולבני ישראל].
 ועץ א' ליוסף: שם: ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף.
 ולא יחצו עוד: יחזקאל שם, כב.
 ודוד עבדי נשיא להם לעולם: שם, כה.
 דוד מ"י [מלך ישראל] חי וקיים: נוסח קידוש לבנה. ראש השנה כה, א. ראה לקמן ע' תקלב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקסו. דברים ח"א ע' ריד.
 חיים נתת לו: נסמן לקמן ע' שט.
 כתר ש"ט דמשיח: נסמן לעיל ע' לה.
 ג' כתרי' דתו' וכהונה ומל': אבות פ"ד מ"ג.

ביאור

להבין שרשנין הדברים הנ"ל. הנה [יש] להבין שרש ענין הפ' דעטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא ולהבין ענין כובע ישועות כו', ולהבין ענין הפסוקים האלו יש להקדים תחלה בשרש ענין י"ג מדה"ר שנק' י"ג ת"ד שהם מבחי' י"ג חיוורתא דרישא (בחי' לבנונית מקור' שבשערות הראש כידוע), וי"ג חיוורתא שרשים ל"ג ת"ד שהם בחי' שערות כו', ומבחי' חיוורתא הנ"ל מאיר בהארת פנים דא"א שהם בחי' תרין תפוחין כו' מקור' ג"כ מן השערות, והוא בחי' תיקון הו' ואמת כידוע, ואע"פ דתיקון הו' דואמת נחשב מכלל הי"ג ת"ד מ"מ יש בו מעלה ומדריגה [יתירה] במה שהוא חלק מן השערות ששרשו בבחי' חיוורתא דרישא בבחי' גילוי ממש, משא"כ שאר התיקונים שהם בחי' שערות שבא אליהם האור בבחי' צמצום והעלם גדול כידוע וד"ל.

ובי"אור הדברים הנה תחלה י"ל בבחי' עצמות או"א"ס ממש שהוא פשוט בתה"פ למעלה מהיות גם מקור למקור לבחי' מדות וסמי' כמ"ש לאו מכל אינון מדות כלל דקאי על מ"ש בתחילה המאמר חכים ומבין כו', וגם הוא למעלה מהיות בחי' מקיף וסוכ"ע ואינו בגדר עלמין כלל, וגם כל מה שנמשך מעצמותו ית' להיות מקור למקור להשתל' דע"ס אינו רק כערך טיפה בים כו', ואי"כ י"ל לכאורה [כ"ן] ענינים, הא' ענין מה שהנשמות נהנין מזיו כו' שהוא למעלה להתענג על הוי' כו' איך יש ביכולת בנשמה בע"ג להתענג בעצמות אא"ס הפשוט בתכלית דלית מח' תב"כ אפי' מח' הק' דא"ק ולמעלה כו', וגם איך יתכן בחי' העונג באו"א"ס מאחר שהוא מובדל בערך גם

להבין שרשנין הדברים: נדפס מבד"א 555 ע' כו' [וחסר באמצעו ובסופו]. וכמקום שחסר הושלם מבד"א 974 קכה, כ. וכן ניתוספו בין אריחים אותיות או תיבות מבד"א.

ככ"מ במאמר זה אינו ברור הכוונה, ואולי הם ט"ס.

בהכילכאך לא נרשם המאמר שעליו קאי הביאור שלפנינו. וכנראה שהוא ביאור על ד"ה ככ"ה כנסלו שנדפס בתורה אור וישב כט, א. ועם הגהות וכו' — באור התורה חנוכה ע' 556 ואילך (וראה בהערות וציונים לשם ע' תסג ואילך). שיערי אורה ע' 20 (סכ"ד) ואילך. ע' יב (סכ"ח) ואילך.

דעטרת תפארת שיבה . . . כובע ישועות: משלי טו, לא. ע"פ ישעי' נט, יז.

ולהבין ענין הפסוקים האלו: ב' ליתא.

י"ג מדה"ר . . . י"ג ת"ד: נסמן לעיל ע' כד.

שרה יג — שהם . . . (בחי': ב'): שהם . . . בחי'.

תרין תפוחין . . . תיקון הו' ואמת: נסמן לעיל ע' נא.

בתה"פ: ב' בתכלית אחדות המשוטה.

לאו מכל אינון מדות כלל . . . חכים ומבין: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

מה שהנשמות נהנין מזיו . . . למעלה [ב': ליתא]: ראה ברכות יז, סע"א.

להתענג על הוי': ע"פ ישעי' נט, יד.

דלית מח' תב"כ: ראה תקוני זהר בהקדמה שם יז, א.

מבחי' עונג העליון מקור כל התענוגים, כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' פי' עמך כלול ובטל גם מקור כל התענוגים כו'. והב' בענין המשכת י"ג מדה"ר כמו רחום וחנון א"א ורב חסד כו' שהרי בחי' המשכות הללו הם עדימ' כמו מדה"ר והחסד באדם למטה שיש בזה ענין וגדר ההתפעלות כו', וזה לא יתכן כלל למעלה בבחי' עצמותו מאחר שהוא מובדל בערך מכל אינון מדות וספ"י ולא יתכן אצלו בחי' שינוי והתפעלות כלל כמ"ש אני ה' לא שניתי כו', שאם יתפעל ברחמים ע"כ נק' רחום הרי זה בבחי' גדר ויחוס להיות נק' בשם מקור לעלמיו עכ"פ. אך הנה [ידוע ה]תירוץ לזה בכלל, דאין בחי' המשכות הללו באים מעצמות מהות אוא"ס ממש כמו שהוא אלא רק ע"י בחי' צמצום והעלם גדול, דהיינו שמצמצם ומעלים את אור עצמותו הפשוט בתכלית כו' להיות בבחי' מקור המשכות אורות הללו כמו רחום וחנון כו' כמ"ש במקום גדולתו כו' והוא ית' כל יכול והן הן גבורותיו שיוכל לצמצם אוא"ס הפשוט כו', וגם זאת שהוא רחום וחכים ומבין וכה"ג אינו במציאות רחמנות וחכ' ידיעא אלא חכים ולא בחכ' ידיעא [וכן רחום כו'] רק שנק' רחום ע"ש מקור כל מיני המשכות רחמים הנמצאים למטה בעולמות וחכים ע"ש מקור כל מיני המשכות חכ' למטה מטה כו', אבל מצד עצמותו הוא מובדל מגדר זה לגמרי כנ"ל ומה שנק' רחום בעצם אין זה בבחי' עצמותו ממש רק ע"ש שהוא מקור לכל בחי' המשכות רחמים למטה (ומה ש)אנו אומרים ברחמיק הרבים רחם עלינו ממש בבחי' התפעלות רחמים מפני שכאשר צמצם א"ע להיות נק' רחום לגבי המקבלים הרי נמשך למטה מטה להיות בבחי' התפעלות רחמים כמו בכל צרתם לו צר כו' ונק' רחמיק הרבים להיות שגם אחר הצמצום יש ב[ז]ה כח דאוא"ס ע"כ [א"ס] להתפשטות הרחמים ונק' רחמיק הרבים וכן חסדי ה' כי לא תמנו וכה"ג כו' וד"ל.

והנה בחי' הצמצום הזה דמדות רחום וחנון כו' הוא הנק' י"ג ת"ד שהם בחי' שערות המצומצמות הנמשכות מבחי' מותרי מוחין עליונים בחי' חכמה שתימאה וחכ' הקדומה כו' ובחי' מותרי המוחין אינו מערך ומהות המוחין בעצם כלל כידוע, והענין הוא שבחי' המוחין דחכ' העצמית הרי בחי'

כי עמך מקור חיים . . . מקור כל התענוגים: נסמו לעיל ע' רכה.

י"ג מדה"ר . . . באדם . . . ההתפעלות . . . לא יתכן . . . למעלה: להעיר גם ממורה נבוכים ח"א פנ"ד.

אני הו' לא שניתתי מלאכי ג. ה.

שמצמצם . . . אור עצמותו . . . להיות . . . רחום: ראה ספר המאמרים תקפ"ח ח"ב ע' תרמט, ומקבילו בתורה אור מקץ מא. א.

במקום גדולתו . . . והן הן גבורותיו: נסמו לקמן ע' תמד. יומא סט, ב.

ברחמיק הרבים רחם עלינו: ברכת יוצר.

בכל צרתם לו [ב]: לאן צר: ראה גם לקמן ע' שעו.

[א"ס] להתפשטות הרחמים . . . חסדי ה' כי לא תמנו: איכה ג. כב. וראה אגרת התשובה פ"א. אגרת הקדש

סוסי"י.

ה' מלוכב בה כמ"ש ה' בחכ' כו' אבל כדי להיות נק' רחום וחנון לגבי השתלשלות העולמות הוצרך להיות בחי' צמצום גדול בעצמות המוחין שלא ימשך רק בחי' נובלות ומותרי מוחין והוא שמתצמצם בשערות כמו עדימ' בחי' יניקת השערות באדם כידוע, והו' שרש כל ענין י"ג מדהיר שהם רק בחי' שערות בלבד כו' ודל'.

(ולפ"ז י"ל למה יש הפרש בין רחום וחנון כו' לבחי' החכ' מאחר שחכים ומבין כו' ג"כ בא ע"י בחי' צמצום בעצמותו משום דלאו מכל אינון מדות כלל ולמה רחום וחנון נמשך ע"י בחי' מותרי מוחין בחי' שערות והחכ' הוא בחי' עצמות המוחין [ו]אינה נמשכת ע"י בחי' שערות כו'. אך ידוע שיש ב' מיני חכ', הא' מה שנק' חכים שהוא בחי' חכ' דאצי' שנק' אור אבא, היינו ג"כ מבחי' מזל דשערות בלבד, והוא מזל דונוצר חסד ונחשב בכלל הי"ג מדות דייג' מדהיר, אבל בחי' ח"ס ה' הוא בחי' חסד מקור החכ' דאצי' הרי הוא נחשב מבחי' חכ' העצמי' דהוא המדע כו' וע"ז נאמר חכמת אדם תאיר פניו שמשם גילוי הארת תרין תפוחין כו' כמשי"ת כו' ודל'). והנה בחי' התיקון הו' ואמת שהוא בחי' הארת תרין תפוחין כו' כמשי"ת חכמת אדם תאיר פניו כו' וכן יאר ה' פניו כו' נבדל כערך משאר התיקונים מצד ששרשו בבחי' חוורתא שבגולגלתא שבא"א וע"י כו', והוא בחי' חסד דע"י שמאיר בגולגלתא דא"א וגבורה דע"י בח"ס כו' כידוע. וביאור הדברים הנה י"ל תחלה בתירוץ קושי' הא' בענין עונג הנשמות בגי'ע כי מאחר דגם מקור כל התענוגים בטל כו' כני"ל. אך הנה הענין הוא ידוע שיש ב' מיני תענוגים, הא' הנק' תענוג פשוט שבעצמות ממש שנק' שעשועי המלך בעצמותו שהוא בחי' עצמות אוא"ס ממש אך ורק בחי' הארה בעלמא ממנו נמשך להיות מקור כל התענוגים למטה (ובוהר נק' עתיקא דעתיקין כו') והארה בעלמא זו בטיילה ונכללת בבחי' עצמות התענוג הפשוט כו', וז"ש כי עמך מקור חיים מקור כל התענוגים כו', ובחי' הארה בעלמא זו מאיר למטה בבחי' חוורתא דע"י שהוא בחי' חסד שבכתר הכללי, כמ"ש כי חפץ חסד הוא שהתענוג שברצון וחפץ דחסד עליון זהו בחי' תענוג הפשוט שזה התענוג והטעם כשעלה ברצונו להאצילם אך שאינו רק בחי' הארה בעלמא משם, ומבחי' חוורתא זה שהוא בחי' לבנונית ששרשו מלובן העליון הפשוט הנ"ל נמשך בחי' הארת פנים

ה' בחכ': משלי ג, יט.

דהוא המדע . . . חכמת אדם תאיר פניו: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב ה"י. קהלת ה, א.

יאר ה' פניו: נשא ה, כה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התעס.

חסד דע"י שמאיר בגולגלתא דא"א: ראה עץ חיים שער (יג) א"א פ"ד.

שעשועי המלך בעצמותו: נטמן לעיל ע' טו.

תועיקא דעתיקין: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפו. ושי"ן. חיד ע' אישג.

שריה התענוגים: מכאן עד לקמן ע' ש"כ פיסקא המתחלת. והו"ו ענין' שריה להאיר — נוספת ליתא בבור

א.

כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.

בבחי' הארת תרין תפוחין כמו חכמת אדם תאיר פניו כו'. וזהו בחי' שע"ה נהורין דהארת פנים כניל, כי בחי' שעשועי' הוא ב"פ ש"ע, כמו וישע ה' אל הכל כו' ענין הפנה שנפנה עצמו כו', ולהיות שבחי' התענוג הפשוט ג"כ כלול מחוי'ג ע"כ נק' שעשוע כמו ושעשע יונק כו', וכמ"ש במ"א עדימ' המשתעשע בתניוק שיש בזה התכללות חוי'ג, דהיינו כמו אהבה בתענוגי' שכלולה מאהבה ברשפי' אש התלהבות התענוג ואהבה שנמשכת כמים כו', כך בחי' התענוג עצמו כלול מאש ומים, כמו תענוג של מים קרים על נפש עיפה שהתענוג רק מבחי' החסד דמים, ולהיפוך לרחוק במים פושרים וכה"ג במים חמין הוא תענוג שמבחי' הגבורה רשפי' אש כו', והתכללותם שניהם יחד הוא הנק' שעשועי' ב"פ ש"ע אחד לחסד ואחד לגבורה בבחי' רוי"ש תמיד כמ"ש במ"א. ומפני שבחי' שעשועי' שב"עצמו' כלול מבחי' חוי'ג ע"כ גם בחי' הארה בעלמא שנמשכת ממנה כניל ג"כ כלולה מחוי'ג ונק' שעשועי' רק שעשועי' העצמי' ממש כו', והוא ב"פ ש"ע דחוי'ג שמתכללי' ומאירי' בבחי' חפץ חסד העצמי' שהוא בבחי' חוורתא בחי' חסד דגולגלתא וכו'. גבורה שמאירי' בחכמה, ומבין אמצעות התכללות שניהם מאירי' בבחי' הארת פנים בתרין תפוחין כו'. וז"ש חכמת אדם תאיר פניו, שהארת פנים הללו כלולי' מחוי'ג בבחי' תרין תפוחין, שזהו תיקון ואמת שכלולה מחוי'ג כידוע, והן ב' לחיי' לימין ולשמאל כו' שמקבלי' מחכמת אדם בחי' ח"ס שמאירי' שם הארת חסד דחיוורתא דכתר וגם בחי' גבורה שבכתר, וזהו כמו שאנו רואי' שהתענוג שאב בהארת פנים ע"י המצאת שכל חדש ממקור החכמה הוא כלול מחוי'ג אש ומים ע"ד הנ"ל בתענוג שכלול מחוי'ג כו', ואמנם אור החסד גובר ע"כ יאירו הפנים, וכן בכל תענוג שכלול מחוי'ג, והוא כמו באור פני מלך חיים כו' דאנפאה דמלכא נהירין דכל דינין מתעברין כו' וז"ש יאר ה' פניו אליך, ולהיפך בהתגברות הדין על החסד, כמו עדימ' מצער היפוך העונג כמו מצד המנגד הגדול ע"ד שמשמלק חרון אף כו' וצהבת הפנים מחמת כעס, וז"ש ושמתו את פני באיש ההוא.

והנה זהו הפרש בין תיקון ואמת שהוא בחי' הארת פנים מקו"פ מהשערות לבחי' שאר התיקוני' שהם נמשכין מבחי' שערות כלבד כניל, כי בבחי' המוחין עצמן הרי מאירי' שם מבחי' התענוג העצמי שמאירי' בחוורתא כניל, כי בחי' ח"ס גם שהוא מדריגה אחרונה שבחכמה העצמי' שב"עצמו'

שע"ה נהורין: ראה לעיל ע' רפ. ושיג.

וישע ה' אל הכל: בראשית ד, ד וברשי' שם.

ושטנש יונק: ישעי' יא, ח.

מים קרים על נפש עיפה: משלי כה, כה.

שהתענוג . . בהארת פנים . . שכל חדש: ראה ירושלמי שבת פ"ח ה"א. תורה אור קכב, ב.

באור פני מלך חיים: משלי טז, טו.

דאנפאה דמלכא נהירין: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלג, ב.

ושמתו את פני באיש ההוא: קדושים כ, ה (בדילוג).

המאצי' מי'מ נחשב מבחי' העצמי' כי הוא המדע כו', וע"כ גם בחי' התענוג שמאיר שם הוא מבחי' הארת עצמי' התענוג, ולזה גם בחי' גילוי אור דח"ס בתרין תפוחין הגם שאינו רק גילוי הארה חיצוני' בסנים בלבד, מי'מ הרי היא באה מבחי' התענוג והשעשועי' העצמי' ממש כמי'ש באור פני מלך כו' וד"ל, ע"כ הוא חלק ופנוי משערות שאין אור זה בא ע"י בחי' צמצום בשינוי המהות ע"י שערות אלא כמו שהאור למעלה כן מאיר ובא למטה רק שתתגלה בחיצוני' במראה הפנים בלבד, אך מפני שאור זה הוא בחי' עצמי' ע"כ אינו בא רק בבחי' גילוי הארת הפנים אבל מאיר כמו שהוא בלי התלבשות בדבר המעלים והמצמצם כו', אך בחי' המשכת שאר תיקוניו כמו ונוצר חסד שאחר תיקון הו' הנה דואמת הוא בבחי' צמצום והעלם בשינוי המהות בשערה כו', וגם עצמו' אורות אינו בא רק בבחי' מותרי מוחין כו' ולא בבחי' עצמו' שלהם כו', ובזה יש יתרון מעלה הרבה לבחי' תיקון ואמת שהוא בחי' גילוי העצמו' דתענוג וחכמה כו', וז"ש יאר ה' פניו אליך.

אך אי' יל למה נחשב תיקון ואמת זה מכלל התיקוניו וכתיקון הו' בלבד כו', וגם יש להבין למה כלליות הי"ג מדה"ר נק' בשם הארת פנים כידוע מאחר שאינם באי' רק ע"י בחי' צמצום השערות. אמנם הענין הוא, דאעפ"י שהי"ג מדה"ר בכלל נמשכי' רק ע"י בחי' שערות מטעם הנ"ל, מי'מ שרשם ומקורם הראשון להיות בוקעין ויוצאין מבחי' מותרי מו"ס כו' הרי הוא בבחי' חיוורתא הנ"ל שנק' חפץ חסד בכלל, אשר ע"כ גדול כ"ח ה' להיות אל ארך אפיים ורב חסד נושא עון כו'. וזהו ענין הארת פנים בכלל כמי'ש יאר ה' פניו אליך שהוא רק ענין תגבורת החסד על הדין בכלל, רק בחי' גילוי כמו שהוא למעלה בעצמו' הוא בחי' הארת פנים הבא ומאיר בתרין תפוחין, ולהיות מאיר ובא בגילוי כמי'ש יאר ה' פניו אליך נחשב ג"כ בכלל המשכת אבל יש בו יתרון מעלה מטעם הנ"ל (ע"כ כללות הי"ג מדה"ר נק' הארת פנים ע"ש מקור המשכת שע"ה נהורין דאור החסד העצמי' בחי' חיוורתא דע"י כו' וע"כ עיקר גילוי הארת פנים הוא בבחי' תיקון הו' ואמת כנ"ל וד"ל). וענין התירוף על הקושיא הא' כנ"ל בעונג הנשמות בג"ע כו', הנה זה העונג שבבחי' הגבורה בא בהשתלשלות עו"ע ומקור הראשון הוא רק מזל ונוצר ונקא בחי' התענוג שבחוי"ב דאצי' כידוע וד"ל.

ומעתה יש להבין בשרש ענין כובע ישועות בראשם וכמי'ש ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת כו' וזהו ג"כ ענין עטרת תפארת

כלליות הי"ג מדה"ר נק' בשם הארת פנים: ראה לקוטי תורה ראה לב, ב.
ה' . . אל ארך אפיים . . נושא עון: תשא לד, ו ז [בדילוג].
שורה בכלל — המשכת אבל: כ"ה בהכתי'.
כובע ישועות בראשם: ע"פ ישעי' נט, יז.
ומגבעות תעשה להם: תציה כה, מ.

שיבה כו'. דהנה עיקר בחי' הדרת פנים הוא בזקן כמ"ש והדרת פני זקן כו', והוא בחי' שערות לבנות דזקן שמהם הוא הדרת פנים לזקן הנק' גיכ תפארת שיבה, כידוע שהשיבה הוא בחי' השערות לבנות בלבד כמ"ש מפני שיבה תקום והדרת פני זקן הנ"ל (כי בן חמשים לשיבה וכן ששים לזקנה כו'), ועטרת תפארת שיבה היינו בחי' עטרה שע"ג הראש, כמו מגבעות וכובע שנק' עטרת לתפארת שיבה והדרת פני זקן הנ"ל, וזהו כובע ישועה שע"ה נהרין הנ"ל וד"ל.

וביאור הדברים, הנה כתי' ועתה יגדל נא כח אד' אדני רבתי בחי' מל' דאיס ויוד' רבתי דיגדל הוא מקור בחי' המשכות הגברת כח התענוג הפשוט הפרטי והחסד העצמי שנק' מקור כל התענוגי' להיות חפץ חסד בהגדלת הכח. והענין הוא להיות שיש ב' מדריגות הארת פנים והדרת פנים, הארת פנים הוא בחי' הארת תרין תפוחין הנ"ל שבא מבחי' חוורתא שמאיר בחכמות אדם הנ"ל, והדרת פנים הוא ההידור שבא לפנים ע"י בחי' השיבה והדיקנא שהן בחי' שערות לבנות דזקן וזהו והדרת פני זקן, וזקן הגשמי שרשו הוא זקן רוחני שקנה חכמה ממקור החכ' שחכמת אדם תאיר פניו כו' והא בהא תליא, וכמו שא' ר"א ב"ע הרני כבן ע' שנה כו'. וכך למעלה בבחי' דיקנא דאיא שנק' זקן שקנה חכ' וכמ"ש כשמן הטוב על הראש היורד על הזקן זקן אהרן כו', וכמו במ"ת שנדמה להם כזקן שקנה חכ' כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו וכמ"ש פנים בפנים דבר הוי' כו' בבחי' הארת פנים כמ"ש יאר ה' פניו כו', ובחי' י"ג ת"ד בבחי' שערות לבנות מקור הרחמים והחסדי' נק' שיבה, ובחי' תפארת שיבה הוא כולל ב' בחי' הנ"ל בהארת פנים דתרין תפוחין והדרת פני זקן ממש דהא בהא תליא, כידוע דסיבת שערות לבנות בא מסיבת הארת בחי' חוורתא בחי"ס כו', וזהו הטעם דמפני שיבה תקום ליתן לו כבוד כי בחי' כבוד העליון הוא בחי' המקיף דחי"ס כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

והדרת פני זקן: ראה הערה הבאה.

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן: קדושים יט, לב.

בן חמשים לשיבה: כ"ה בהכתי".

ובן ששים לזקנה: אבות פ"ה מ"א. ולגירסת אדה"ז בסידורו — מ"ב.

ועתה יגדל נא כח אד': שלח יד, יז.

אדני . . . בחי' מל': נסמן לעיל ע' קצו.

זקן . . . שקנה חכמה: נסמן לעיל ע' רמט.

שא ר"א ב"ע הרני כבן ע' שנה: ראה ספרי ראה טו, ג. ברכות יב, ב (במשנה).

כשמן הטוב על הראש היורד . . . אהרן: תהלים קלג, ב (ושם: יורד). ראה ביאורי זוהר שמיני סד, ג.

במ"ת שנדמה להם כזקן: ראה מכלילא בשלח טו, ג. יתרו כ, ב, הובא ברשי' שם.

פנים בפנים דבר הוי': ואתחנן ה', ד.

כבוד . . . המקיף דחי"ס: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקת. ושי"ן.

אך העטרת תפארת שיבה בחי' עטרת תפארת זה דשיבה היינו בחי' מקור הפאר הזה שבהארת פנים והדרת פני דזקן ושיבה כו'. דהנה מ"ש באור פני מלך חיים וכן מלך ביופי כו' היינו לאחר שכר נמשך ההארה למטה בפנים העליוני, אך בחי' המקור שמשם נמשך בחי' התפארת זהו בחי' כובע ישועה כו', כמו עדימ כובע הגשמי הנתונה ע"ג הראש שהוא רק לכבוד ולתפארת, להיות שאנו רואי' שע"י הכובע שע"ג הראש נמשך התפארת לפנים וזקן יותר ובלעדי הכובע אין הפאר ניכר כ"כ כו' אעפ"י שכובע עצמה אין בה פאר ויופי מ"מ ממנה וע"י נמשך הפאר והיופי מן ההעלם לגילוי יותר (כמ"ש במ"א בפי' כליל תפארת בראשו נתת בחי' מקור כל פאר שהרי הכתר שבכובע עושה כל פאר לפי אופן הפאר שבפני אדם הלובושו ע"ג הראש לזה כך ולזה כך כו' מפני שיש בה כח ההמשכה להמשיך כל פאר ויופי לפי יופי והפאר הארת הלובושו כו'). וזהו כובע ישועה, יו"ד דישועה הוא לשון להבא ולשון כח עצמי שממנו מקור כל ישועות כו' דהיינו מקור כל שע"ה נהרין שבהארת פנים והוא יו"ד דישועה לשון מפעיל כמו וברכך כו', וגם כפי פשוטי ענין ישועה ממש הוא בחי' מקור כל ישועות להיותו הוא בחי' מקיף ועטרה ע"ג הראש שממנו נמשך כל ישועה בפרט כו' וד"ל. וזהו עטרת תפארת שיבה הוא בחי' כובע ישועות שבראש שנק' עטרת לתפארת שיבה שבפני זקן ושיבה כו'.

וזלו ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת כו', כי הנה אהרן ובניו הם כדוגמא העליונה בבחי' כהן לאל עליון כו', והוא בחי' רב חסד דא"א כו', וכת"י ועשית בגדי קדש כו' ונק' בגדי כבוד ותפארת, בחי' הכבוד הוא בחי' אור המקיף עצמו כידוע שהלבושין הן בבחי' מקיף, והתפארת שבלבוש"י הן בחי' גילוי אור המקיפי' כמו מעיל חושן ואפוד וכה"ג. ואמנם הם בחי' המקיפי' שעל גבי הגוף והם בחי' המדות בלבד, כמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיו"רד עפ"י מדותיו, מדותיו הן בחי' לבושו כמ"ש מדו בד והיורד הוא מבחי' י"ג ת"ד דא"א שנק' זקן אהרן על הלושו"י הוא בחי' היות אחרונה, אך שרש הראשון שלהם הוא מבחי' שמן הטוב שעל הראש שמשם נמשך לדיקנא, שזהו בחי' חירותא רב חסד דע"י שבגולגלתא כו' שמאיר בהארת פנים עד הזקן ונק' עטרת שיבה כנ"ל, וזהו יורד על הזקן זקן אהרן כו'. ועוד למעלה מזה הוא בבחי' מקיפי' שעל הראש שהן למעלה

מלך ביופי: ישע"י לג, יז (ושם: ביופי).

כליל תפארת בראשו נתת: תמלת העמידה לשבת. ראה גם ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תקע. שערי אורה ע' 28.

וברכך: עקב ז, יג.

כהן לאל עליון: לשון הכתוב לך יד, יח.

ועשית בגדי קדש: תצוה כח, ב.

מדו בד: צו ג, ג.

מהראש ממש, והוא למעלה גם מבחי' חזרתא, והיינו ענין המגבעות שע"ג שהוא נק' עטרת לתפארת שיבה הנ"ל, דהיינו רק בחי' מקור כל המשכות דהאר' פנים שנמשך מבחי' רב חסד שכנגד פנים כו', שבהן לא יתכן לומר שירד עפי' מדותיו ממש כמ"ש כשמן הטוב כו', אלא שהמגבעות הן בחי' מקור היולי לכל המשכות הללו, כנ"ל בענין משל הפאר שנמשך מן הכובע כו' וד"ל. וכ"ז מפני שהמגבעות והכובע הוא בחי' מקיף של הראש עצמו. וזהו ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת, פ"י לכבוד בשביל שיומשך כל מיני כבוד שהן בחי' מקיפי' דלבושי' וגילוי תפארת שלהם להיותם בחי' מקור היולי לזה כנ"ל. ודרך כלל המגבעות הם לכבוד כנ"ל בענין כובע ישועה מקור כל המקיפים שנק' ישועות הפשוטים, ולתפארת בחי' מקור כל שע"ה נהרין שבהאר' פנים שנק' עטרת תפארת כו'. ובאמת פ"י לכבוד ולתפארת הרי כולל לפנים ולגוף תפארת הכללי וכבוד כללי, רק שבהתגלות הכבוד והתפארת נמשך תפארת לפנים בפ"ע וללבושי הגוף בפ"ע וד"ל.

וזהו ענין יו"ד רבתי דיגדל נא כח אד' כו', דאדני זהו בחי' מל' דא"ס והגדלת כח אד' הוא הגדלת כח החסד והתענוג הפשוט שבעצמותו להאיר הארה נוספת בבחי' הארה בעלמא הנ"ל הנק' מקור כל התענוגים והחסדים [ובלשון הזוהר נק' עתיקא דעתיקין כו'] ונק' חפץ חסד כנ"ל, ובחי' חפץ חסד זה הוא עדיין בחי' כח ההיולי לגבי כל המשכות החסדים והישועות, והוא ענין המגבעות וכובע ישועה הנ"ל שמקבלים מיו"ד רבתי דיגדל נא כו', אמנם יסתעף ההמשכה ע"ד י"ג ת"ד שנק' זקן אהרן שיהי' יורד עפי' מדותיו כנ"ל וד"ל.

וזהו עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא, פ"י בחי' עטרת לתפארת שיבה כנ"ל שנק' כובע ישועות תמצא דוקא בדרך צדקה שהוא בחי' אור ההמשכה ד"יג מדה"ר הבא בגילוי בפרימ' למקבלים שאז נק' צדקה להחיות רוח שפלים כו', והיינו [י"ג] ת"ד נוצר חסד לאלפים כו' ונושא עון וכה"ג כאשר בא ונמשך עד למטה מטה כבי"ע עד עוה"ז השפל להיות נושא עון ממש וכה"ג, כמ"ש יאר ה' פניו אתנו סלה אתנו דוקא דהיינו עיקר כל בחי' מקור הארת פנים העליונים שנק' עטרת תפארת שיבה הוא מאיר דוקא אתנו שזהו העיקר, כידוע דעיקר הארת פנים הוא מגבוה לנמוך ביותר דוקא כמו ממלך לעני [ושפל בתכלית] כו', [והיינו מפני שעיקר תוקף הארה אין מהצורך רק להאיר במקום חושך ואפילה ביותר ולא במקום אור כו'] היינו

ש"ה מהראש — שניג' שהוא: אוצ"ל: שע"ג הראש שהוא.

ש"ה להאיר — נוספת: ע"כ ליתא בבוך א.

ש"ה אור — בפרימ' [ב: מפנים ממש] . . . להחיות רוח שפלים: ישע"י נג, טו.

יאר ה' פניו אתנו סלה: תהלים טו, ב [וחיבת, ה"י ליתא שם, — וכ"ה לקמו בסיום המאמר].

בחי' המל' שמסתתרת בכי"ע ש[הוא] נק' חושך מדת לילה, כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום שהוא בבחי' אצ"י שהשמש זורח שם כו' ולחושך קרא לילה בחי' מל' שבה המאור הקטן כו', וצריך שם תוקף האור ממקום עליון ביותר, והוא בבחי' עטרת תפארת שיבה הנ"ל שבבחי' הארת פנים דא"א דוקא, וזהו וחסידיו יברכוה יברכו כ"ה מפני שכל המשכות י"ג מדה"ר דיאר ה' פניו כו' הוא אליך דוקא בכנסי' נשמות בגופים, ולמעלה הוא בחי' המל' שנק' כ"ה כידוע, וזהו שאין אשה אלא ליופי לקבל [בחי'] יופי העליון דתרוין תפוחין [דא"א] משום דאשה בחי' המל' היא בחי' ההסתר והחושך בכי"ע כו' כמ"ש במ"א. וזהו בדרך צדקה דוקא תמצא דהיינו בבחי' המל' בכי"ע שנק' צדקה בה"א כידוע, והוא י"ג מדה"ר נושא עון כו' שנמשכים מבחי' המל' לנבראים [בע"ג] להיות נושא עון ממש כו', וכ"ז משום דנעוץ תחב"ס דוקא כידוע ע"כ עטרת תפארת שיבה הנ"ל בדרך צדקה דוקא תמצא כו' ודיל (וזהו ענין שוטרי ישראל בתפארה שהוא כפור[ס] סודר א' על ראשו שנק' כובע ישועה מטעם הנ"ל שנק' עטרת תפארת כו').

והנה' בכ"ז יוכן ג"כ הטעם שהי' המצנפת דכה"ג מפשטן לבן ביותר הנק' שש ופא[ר]י[ה] המגבעות כולם הי' שש כמ"ש ובמצנפת בד יצנוף כו', להיות שהמצנפת נק' כובע ישועה ע"ש שהוא מקור הראשון דכל החסדים שנק' ישועות, וזהו וכובע ישועה בראשו דוקא כנ"ל, וידוע שמראה הלבן מורה על תוקף עוצם גילוי החסד [ה]עצמי [ו]להיותו מראה העצמי ולא צבועים כמ"ש במ"א ע"כ הי' המראה של המצנפת והכובע דכה"ג לבן ביותר ודוקא פשטן לבן לפי שהפשטן נק' בד לשון בדד כו' שמורה על בחי' אהיה"פ שבצעמות המאציל שמשם נמשך מקור כל הישועות שבכובע ובמצנפת שע"פ הראש (ומבואר במ"א בענין המצנפת שארכו י"ו אמה מפני שהוא בחי' מקיף

ויקרא אלקים לאור יום . . . ולחושך קרא לילה: בראשית א. ה.
 שרה בחי' מל' — האור ממקום עליון: ב. אור.
 וחסידיו יברכוה: תהלים קמה, יא.
 שרה וחסידיו — יברכו כ"ה מפני: ב. ליתא.
 המל' שנק' כ"ה: ראה סודס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת כה. לקמן ע' תכב.
 שאין אשה אלא ליופי: ראה תענית לא. א. סידור שחרית מו, ג ואילך.
 המל' . . . צדקה בה"א: ראה זהר אחרי עב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצד. וש"נ ח"ג ע' תתעב. וש"נ.
 דנעוץ תחב"ס: נסמן לעיל ע' ל.
 עוטר ישראל בתפארה: ברכות השחר.
 שהוא כפור[ס] סודר א' על ראשו: ראה ברכות ס, ב.
 המצנפת . . . שש ופא[ר]י[ה] המגבעות . . . שש: פקודי לט, כח.
 ובמצנפת בד יצנוף: אחרי ט, ד.
 שמראה הלבן . . . מראה העצמי: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תפד. וש"נ דברים ח"ד ע' ארילו.
 שהפשטן נק' בד לשון בדד: השו"ת מאמרי אדה"א דברים שם ע' ארלב. וש"נ.
 המצנפת שארכו י"ו אמה . . . מקיף דחוי"ב: ראה רמב"ם ספ"ח מהל' כלי המקדש. מאמרי אדה"א שם ע' ארמב.

דחויכ שיש ב' שמות דהוי' ואלקים בכ"א ששרשן בחי' חו"ב דע"י שמאיר בגולגלתא ומחא סתימאה, וע"כ המצנפת הוא על הראש שהוא ע"ג בחי' חיוורתא כו' מטעם הנ"ל. וזהו שגם בציץ נאמר ושמת אותו על פתיל תכלת והי' על המצנפת אל מול פני המצנפת יהי' והי' על [מצח] אהרן, דגם בחי' הארת רעדכ"ר שמאיר במצחא דעתיק כידוע גם הוא נמשך מן המצנפת מפני שנק' כובע ישועות [מטעם] הנ"ל וד"ל. וגם סדר הלבשת הבגדים דאהרן ע"י משה כתיב ושמת את המצנפת על ראשו ונתת את נזר הקודש על המצנפת שזהו בחי' עטרת תפארת הנ"ל ואח"כ ולקחת את שמן המשחה ויצקת על ראשו כו' שזהו בחי' רב חסד דע"י כמ"ש כשמן הטוב על הראש כו' בחי' חיוורתא הנ"ל. ולפי הנראה מפשט הכתוב יש הפרש בין מצנפת דכה"ג למגבע' דבני אהרן כי המגבעות שהוא כמו כובע ממש שאינו עשוי לכפול [כמה] פעמים כמצנפת אלא ככובעים שלנו שיש להם תוך וחלל, וז"ש וחבשת להם מגבעות, וא"כ הרי יש הפרש בין כובע ישועה בראשו הנ"ל לענין המצנפת כי הרי המצנפת עשוי לכפול ע"ג הראש [כמה] פעמים מטעם המבואר במ"א וד"ל.

ומעתה י"ל בענין סדר העבודה דדם התמיד ואח"כ הטבת נרות ואח"כ קטורת כו' וההפרש בין הדלקת נרות בלילה כל ז' הנרות ובבוקר רק נר השישי כו'. דהנה ידוע בשרש בחי' הקטרת שהוא בחי' רוח המשיב את הנפש שהרי נעשה [מס]מני כשמים כמו הצרי והציפורן כו' והן עצמן אין בהם טעם מאכל כלל אלא הם בבחי' דומם אבל זה עצמו הטעם שיש בריח שלהם כח חזק ביותר מריח המאכל שיש בו טעם עד שישב את הנפש בבחי' פנימיו' יותר, וראי' לזה במה שאנו רואים שמן הטעם שבמאכל לא ישיבו את פנימיות אור הנפש להאיר בפנים כלל רק שהנפש תשבע ותתענג בשביעה לבד אבל אין בנפש תוס' אופ' כלל וגם שבסביבת המעדנים ישמן הבשר מפני התענוגים (לפי שהעיכול שבמאכל יש בו ב' דברים, הא' אשר יתהפך ממנו ע"י [העיכול] לדם ויתוסף דמים חדשים בכל האברים והמובחר

שריה חיוורתא — הנ"ל: אוצ"ל: הנ"ל.

ושמת אותו על פתיל תכלת . . . והי' על [מצח] אהרן: תצוה כח, לדלת.

ושמת את המצנפת . . . ולקחת את שמן המשחה: תצוה שם כט, ר"ז.
המגבעות שהוא כמו כובע . . . שאינו עשוי . . . כמצנפת: ראה השגת הראב"ד לרמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ב.

וחבשת להם מנבעות: תצוה שם כט, ט.

סדר העבודה: ראה ריש פ"סקא הבאה.

הדלקת נרות בלילה . . . רק נר השישי: ראה לקושי שיחות בהעלותך כרך יג ע' 193. ודמס גם באגרות

קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חיג' ע' רכט.

הקטרת . . . הצרי והציפורן: ראה כריתות ה, ב.

הקטרת . . . דומט: ראה גם ספר המאמרים תקס"ג חיג' ע' תרפט. שערי אורה ס"ע יא. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ריש ע' לד. דברים חיג' ע' אקלד.

עולה ללב ומוח כידוע, והבי' אשר מתעכל להיות חלב והוא [העיכול] בחי' השמנונית שבמאכלים והטעם והתענוגים שבהם כו', וזהו הסיבה שיש אנשים כחושים ורזי בשר וחלב ואוכלים הרבה מפני שיש בחי' חמימות באצטומכא שלהם לעכל יותר לדם ויש אנשים שמנים בטבעם ואוכלים מעט לפי שאין כח בעיכול שלהם לעכל לדם ע"כ יתהווה החלב יותר. והנמשל מזה יובן במאכל דקרבנות למעלה בהקטרת חלב ודם, שמקרבת הדם יתוסף אור וחיות באדם העליון בבחי' דם הוא הנפש כו' ועולה ללב ומוח, ומקטרת החלב [הרי] ניתוסף בחי' עונג העליון כמ"ש כל חלב להוי' כו'. וכי' בקרבנות שנק' לחמי לאישי ריח כו' שזהו רק בחי' ריח וטעם שבמאכל שכללותו חלב ודם כניל, אבל בחי' ריח הקטורת שאין בו טעם מאכל הרי שרשו למעלה מבחי' עונג וטעם שבמאכל, וזהו שריח הבושם הנשמה דוקא נהנית ממנו ולא הגוף, שהגוף אינו נהנה להיות בתוס' אור וחיות רק מן החלב והדם ולא מן ריח הבושם, אבל הנשמה בחי' עצמות' ממש תאיר בתוס' אור בבחי' פנימיות יותר ע"י הריח כבושם, וזהו שהנשמה נהנית כו'. וזהו סיבת ענין הארת פנים בתוס' אור ע"י הריח הבושם שע"ז תאיר הנפש בתוס' אור בעצמות' דוקא, ואז ממילא בא לידי גילוי אור יותר בדמים שבפנים עד שיעהבו פניו יותר, ואעפ"י שהדמים באו בפנים אבל אין זה מצד תוס' כח בדמים כלל אלא רק מלמעלה למטה נמשך תוס' אור מן הנפש שע"ז יאיר האור להחיות הדמים שבפנים ולא מצד עצם הדם שהוא בירור החיות שבמאכל מלמטה כלל מאחר שאין כבושם הדומם מבחי' טעם מאכל כלל ודיל. וזהו ישימו קטורה באפיך כו' שע"י הקטרת ישוב כל חרון אף להפכו בהמתקת כל דין לחסד ולרחמים גדולים להיות מעוררים השגת או"פ עצמות המאציל כו' שיאיר בחי' הארת פנים בא"א ומהו שרש המשכת י"ג מדה"ר למטה (ולפי שהנשמה נהנית מן הריח באפו ע"כ נאמר ישימו קטורה באפיך, משא"כ בריח ניוחח דקרבנות שאינו [בא] רק למוח ולב כו'). וזהו שכל עיקר י"ג מדה"ר כמ"ש יאר ה' פניו אליך הוא ע"י הקטורת להיות נושא עון ולהפוך מזדונות לזכויות כמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כו' שהוא בחי' המתקת הדין בחסד כו'. וזהו ועתה יגדל נא כח [אד' שע"י הקטורת יגדל כח אד'] מעצמות אוא"ס להיות אל רחום כו' בבחי' הארת פנים אשר אין כח בזה מצד הקרבנות, וראי' מזה שתעצר המגיפה רק ע"י הקטורת להפוך ממות לחיים ולא ע"י הקרבנות ודיל.

שריה כח — יוחר: אוציל: יותר.

כל חלב להוי' . . . לחמי לאישי ריח: ויקרא ג, טז. פינחס כח, ב.

שרית . . . הנשמה . . . נהנית: ברכות מג, ב.

ישימו קטורה באפיך: ברכה לג, י.

אם יהיו חטאיכם כשנים: ישעי' א, יח.

שתעצר . . . ע"י הקטרת: ראה קרח יז, יא ואילך וברשי' שם.

אך מ"מ צ"ל הקרבת דם התמיד תחלה ואח"כ הקטורת (כמ"ש אביי הוה מסדר סדר המערכה שדם התמיד קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודמת לקטורת כו'), כדי שיהי' בחי' העלאה ובירור דדם הוא הנפש מלמלמ"ע תחלה ואח"כ בחי' השבת נפש שע"י ריח הקטורת כו'. אך מה שהקטורת קודמת לאברים שהם הקרבת האברים להוסיף עונג כו', אין זה מובן לכאורה לפי הנ"ל דריח הבושם למעלה מטעם ועונג שבמאכל כו'. אך הענין הוא דע"י ריח הקטורת יש כח ועוז יותר לקבלת העונג מהקטורת חלב ואימורים, כידוע שכל מי שנמשו חזקה ביותר מן הריח וכה"ג יותר יוכל לקבל עונג וטעם, ועוד מפני שריח הקטורת דוחה ריח רע דחיצונים לבלתי יקבלו גם הם ניקה מ[הקטרת] האברים כו' ע"כ קטורת קודמת לאברי' כו'.

ומעתה י"ל מה שהטבת הנרות קודמת לקטורת כמ"ש בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, [מה ענין הנרות עם הקטורת] כו'. אך הנה כתיב שמן וקטורת ישמה לב, וקאי גם על שמן הדלקה ונק' שמן למאור כו'. והנה גם בענין הדלקה דמנורה בשמן יש בחי' הארת פנים ע"ד הנ"ל בקטורת, רק שבהדלקת הנרות נמשך בחי' הארת פנים עליונים דאי"א למטה בבחי' המל', ע"כ עיקר ענין הדלקת ז' הנרות הוא בין הערבים [בלילה] שהמל' נק' לילה כידוע. וביאור הדברים, הנה ידוע שאור הנר יש בו ב' גוונים א' גוון מראה לובן בבהירות והבהקה והב' גוון האור הסמוך לפתילה שהוא חושך ושחור כמראה התכלת, ונק' בזוהר נהורא חיוורא ונהורא אוכמא, ואור המאיר הוא הלבן דוקא ואור השורף ומכלה הפתילה כמראה התכלת אינו מאיר רק מקבל מאור הלבן, וענין קבלתו הוא ע"י אמצעי והוא השמן המושך את האור הלבן ש[י]איר ו[י]תפשט ומתחבר בחלק האור התכלת, וראי' לזה הוא שגוון אור בהירות הלבנונית תלוי בצלילות השמן אם הוא זך (וגם בפחילה אם הוא ממשותן לבן וזך). וזהו ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור, לפי שבשמן יש בו אור ההארה ההיולי בבחי' העלם והמקור ע"כ נק' שמן למאור ולא א' [שמן] לאור לפי שיש בו מקור מוצא ההתפשטות וגילוי [מ]ההארה אשר מתגלה באור הנר שהוא גוון לבן, ע"כ תלוי בהירות אור הלבן בבהירות וצלילות זכות

אביי הוה מסדר סדר המערכה: ראה יומא לג, א. תפלת השתר.

בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן: תצוה ל, ד"ה.

שמן וקטורת ישמה לב: משלי כו, ט.

שורף וקאי — גם [ב: ליתא] . . . דהדלקה [ב: המנורה] . . . שמן למאור . . . הדלקה דמנורה [ב: הדלקת

הנרות]: תרומה כה, ו.

שהמל' נק' לילה: ראה לעיל ע' שכא. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעט. ושי"נ.

נהורא חיוורא ונהורא אוכמא: ראה זהר בראשית נא, רע"א.

שורף השורף — מאיר . . . מקבל: [ב: ליתא] . . . ב' ב: ניתוסף: אור.

ויקחו אליך שמן זית זך: תצוה כו, ב.

שורף וזך — אור: [ב: ליתא].

השמן כו' (ואעפ"י [ש]אין השמן עצמו מאיר כלל כו' כי אינו רק כמו חומר ההיולי הפשוט למציאות אור ע"כ יש בו כח המושך את התפשטות האור למטה ומיד בכלות השמן יכלה ויסתלק האור כו'). וכך יובן למעלה שהחכ' נק' אור המאיר כמ"ש יהי אור ושרשו בכחי' ורב חסד דעי' שהוא בחי' חיוורתא הנ"ל, ע"כ נק' החכ' נהורא חיוורא, והוא בחי' גילוי אור החכ' מאין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' דהיינו מבחי' ההעלם, וזהו גם בבחי' ח"ס דא"א כמ"ש חכ' אדם תאיר פניו כו' ומכשי"כ באצי' שאור אבא שמקבל ממזל ונוצר כו' נק' אור החכ' כו'.

והנה ידוע שהחכ' נק' שמן והשמן אינו מאיר אור כלל כו'. אמנם הענין הוא דוהו בבחי' מקור ההיולי דחכ' כ"ש בבחי' ההעלם [ה]עצמי עדיין בלי גילוי כלל גם בבחי' ח"ס דא"א כו' כמ"ש כשמן הטוב על הראש כו', ונק' שמן למאור מפני שמצינו מציאות אור דחכ' מתפשטת מאין ליש כמו השמן למטה שמושך את האור ובהירות אור החכ' תלוי בבהירות וצלילות השמן כנ"ל, וזהו להצהיל פנים משמן שצלילות אור הפנים שמאיר מתחמת אדם תלוי בצלילות השמן במקור החכ' שבהעלם ממש בעצמות שממנו מקור כל בחי' הארת פנים העליונים, וזהו ושמן על ראשך אל יחסר כו' וד"ל. אך במשל הדלקת האור דנר כשמן הנה אין הצטרפות שמן רק להמשיך אור הלבן למטה באור התכלת שסמך לפתילה כו'. ואין הכוונה באור הלבן הזה בשביל כליון הפתילה, שכליון הפתילה בא"ת באור] התכלת גורם החושך והסתלקות האור, אלא אדרבה שיומשך האור הלבן ו[י]איר את החושך אור התכלת וגם שלא יכלה מהר לפתילה אלא בעיכוב זמן מה כו' הוא ג"כ ע"י השמן כו'. וכדוגמא זו יובן [למעלה] בענין נהורא חיוורא ונהורא אוכמא שהוא בחי' ח"ע [ו]ח"ת, כידוע בפ"י חכמות בחוץ כו' דח"ע אתמשך בח"ת האיר את בחי' החושך דנהורא אוכמא שנק' לילה היותה בחושך כי יורדת המל' בכי"ע ועוד למטה מטה בהיכלות דנוגה לברר בירורים וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה רפ"ח עם [הכולל] כו' כידוע, וזהו בחוץ בהיכלו' דנוגה כמ"ש ה' יגיה חשכי כו', וזהו בחי' הארת

שהחכ' נק' אור . . . יחי אור: נסמן לעיל ע' תב.

והחכ' מאין תמצא [ב]: ליתא: איזכ כח, יב.

שאור אבא שמקבל ממזל ונוצר: נסמן לעיל ע' ד.

שהחכ' נק' שמן: נסמן לקמן ע' תקעא.

להצהיל פנים משמן: תהלים קד, טו.

ושמן על ראשך אל יחסר: קהלת ט, ה.

שרה כו' וד"ל — האור דנר: ב: הנר.

חכמות בחוץ . . . בדיחת: נסמן לעיל ע' קכב.

ותקם בעוד לילה ותתן טרף . . . רפ"ח: נסמן לעיל ע' קמו.

שרה כידוע — בחוץ: בבור א' ניתוסף: כו' וד"ל. ע"כ נמצא שם.

ה' יגיה חשכי: תהלים יח, כט (ושם: הא).

פנים דח"ע דאריך ואבא כו' בת"ת דמל' כמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא, כי במקום חושך צריך לאור גדול יותר כנ"ל בענין אין אשה אלא ליופי וכמ"ש וחסידך יברוכיה להמשיך בחי' חוררתא והארית פנים מיג מדה"ר במל' דוקא שנק' כ"ה.

וזהו כללות ענין ופי' חנוכ"ה הוא בחי' חז דויוחנך או כמו אלפי' יחנך כו' או לשון חנו כפשוטו שכל הארת חסד עליוני' יחנו וימשיכו למטה (והוא ג"כ ענין חינוך כמשי"ת). ואמנם אין המשכה וחיבור זה רק ע"י השם שהוא בחי' רב חסד מקור החכ' ההיולי שבעצמו' שהוא כח הממשיך נהורא חיורא דח"ע למטה מטה כמובן ממשל שמן למאור בגשמיות (וזהו שנמצא שמן בכל הדברי' גם באבן כמ"ש ושמן מחלמיש צור כמ"ש בפרד"ס לפי שבחי' שמן הוא בחי' חומר ההיולי דחכ' כנ"ל וכת"י כולם בחכ' עשית הרי יש בחי' חכ' ככל הנמצאי' כו'). וזהו ענין הדלקת נרות במנורה שהמנורה היא בחי' מל' כידוע וז' נרות הם ז' מדות שכמל' שמקבלי' שמן מאור מבחי' אור ח"ע במקורם להאיר לחי'ת במל' בז' מדות שבה, וזהו בבוקר בבוקר ב"פ, בבוקר הא' בחי' חסד כו' ובבוקר הב' בוקר דאברהם כמ"ש הבוקר אור כו' משמש מצאית אור תורת פניו כו' וע"כ בבוקר בהטיבו את הנרות כו' מלמעלה למטה, אך בלילה בחי' חושך שם הוא בחי' ההעלא' הנרות בבחי' אור, וזהו בהעלותך את הנרות כו'. והנה בלילה צריך לבחי' הארת פנים יותר מטעם הנ"ל, ע"כ הדלקת הז' נרות בלילה כדי לקבל האור והארת פניו מבחי' אור ז' הימים דהארת פניו דאי"א מקבלים ג"כ משם, והוא הנק' תיקון ואמת כי כל הז' מדות דמל' צריכים לקבל אור מלמעלה כמ"ש לך ה' הגדולה כו' (והוא ענין ע' נפש דיעקב שמקבלי' משופרי' דאי"א כו'), אבל בבוקר בהדלקת נר המערבי שהוא נר השלישי בחי' יסוד כו' כידוע שבבוקר מאיר בלאה"כ ממקור החסדי' כמ"ש הבוקר אור כו' שתחילת זריחת האור הוא בבוקר דוקא והוא בחי' יסוד, והוא הנק' אור ז' הימים ג"כ שכולל כל

חנוכ"ה הוא בחי' חז: ראה לקמן ע' תכב.

דויוחנך . . אלפי' יחנך: נשא ה' כה. מקץ מג, כט.

ושמן מחלמיש צור כמ"ש בפרד"ס: נטמן לעיל ע' רנב.

כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

שהמנורה . . מל': ראה לקטי' תורה בהעלותך לב, א, לד, ב, לו, ריש ע"ב.

שויה היא — מאור: כנציל: למאור.

בבוקר בבוקר ב"פ: תצוה ל, ג.

בבוקר הא' בחי' חסד . . הב' בוקר דאברהם . . הבוקר אור: מקץ מד, ג (הכתוב דיוסף — ראה גם דור בלך רד, א, נתבאר בבאורי הוהר שם קט, א ואילך. מירדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת בוקר. כנסמוך כפנים שמביא הכתוב על בחי' יסוד. סידור שחרית לשבת קפט, א, פירוש המלות פא, ב. אור התורה תצוה ע' אחשגא ואילך).

בהעלותך את הנרות: בהעלותך ה, ב.

לך ה' הגדולה: דברי הימים"א כט, יא.

שויה בבוקר — השלישי: כ"ה גם בכתי' זה לעיל ע' שכב, וכנציל: השישי.

נהרין כו, והוא מ"ש יומם יצוה ה' חסדו כו, והוא הנק' טוב וכמ"ש וירא אלקי את האור כי טוב שהוא בחי' יסוד בחי' צ"ע כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב כו' כידוע, אבל בבחי' המל' בני"ע שנפסק שם הארת הקו כו' צריך להדליק כל הו' הנרות וד"ל.

וזהו שמן וקטורת ישמח לב בחי' שמן למאור כנ"ל בהדלקת הנרות דמנורה ישמח לב העליון, להיות כי עי"ו נמשך בחי' הארת פני' כמ"ש יאר ה' פניו אליך כו', ואותה הארת פני' מאיר גם בלב לשמח את הלב מחכמת אדם תאיר פניו באורה ושמחה להיות גם שמחת הלב מזה, כי כל גילוי הפנימי הוא ע"י השמחה כידוע שהשמחה מביאה לידי גילוי מההעלם וצפון, וא"כ ודאי גם בבחי' גילוי ההעלם דחכמת אדם להאיר בפנים כו' הוא ע"י שמחה, ואמנם זהו מלמעלה למטה ונמשך עוד לשמח את הלב גם בדרך ההמשכה מן המוח אל הלב כנראה בחוש שישמח לב תחילה מלמטה למעלה ואח"כ משמחת הלב ביין יצא העלם החכ' לידי גילוי כמו אנברו חמרא אדרדקי כו' (כמ"ש במ"א בענין הנסכים), כמו טבע השמן והיין שהשמן נמשך ונבלע למטה והיין עולה למעלה כו' וד"ל. וכמו"כ הקטורת ישמח לב מלמעלה למטה כמבואר למעלה שריח הבושם מגלה פנימי' הנפש כמו שא' שהנשמה נהנית ממנו כו', וכך למעלה נמשך מזה בחי' הארת הפנים העליוני' ונמשך ג"כ ללב העליון לשמחו, ואמנם בחי' השמן הוא בחי' החסד שבחכ' ותענוג והריח הוא בחי' הגבורה שבתענוג וחכ', וכללותן יחד ה' בשמן המשחה שהוא ריח הבושם הנקלט בשמו, וע"כ נק' שמן משחת קודש כו', וזה ג"כ עבודת דשמן למאור וקטורת נשלם בבחי' שמחת לב העליון דחוי"ג, ע"כ א' שמן וקטורת דוקא ולא זה בלא זה וגם כסדרן דוקא שמן למאור ואח"כ בקטורת שבחי' החסד קודם לבחי' הגבו', וזהו בהטיבו את הנרות דוקא יקטירנה שאז ישמח לב בבחי' הדלקת שמחה הכלולי' מחוי"ג, וזהו שהטבת הנרות קודמת לקטורת וד"ל.

ומעתה יובן ג"כ שרש ענין הדלקת נרות דחנוכה, דהנה מבואר למעלה בבחי' חנוכה חניו כ"ה בחי' הארת והמשכת י"ג מדה"ר במל', והוא ע"י הדלקת הנרות באור שמן זה בזה נמשך בחי' הארת פנים העליוני' למטה בנהורא תתאה בחי' המל', והיינו יאר ה' פניו אליך ויחונך לשון חן וגם חני' כנ"ל, שכל אורות הפנים מאירי' בו' מדות שבמל', וי"ש אל מול פני

יומם יצוה ה' חסדו . . . וירא אלקי: תהלים מב, ט. בראשית א, ג.

אמרו לצדיק כי טוב: נסמן לעיל ע' רצא.

אנברו חמרא אדרדקי . . . הנסכים: סנהדרין לה, א. ראה לקוטי תורה שלח מא, ג. מאמרי אדמו"ר במדבר

חיג ס"ע אקצו ואילך.

שמן משחת קודש: תשא ל, לא.

חנוכה חניו כ"ה: ראה לקמן ע' חכב. ושי"ג.

אל מול פני חמנורה יארו: בעלותך ה, כ.

המנורה יאירו כו'. והענין הוא כי בימי חשמונאי גברה בחי' חכ' דקליפת יון על בחי' חכ' שבמל' דקדושה, כמ"ש במ"א בענין ארמי אוכד אבי כו', וע"כ טמאו כל השמנים שבהיכל בחי' החכמה במקורה שהוא השמן למאור הנ"ל, ולא מצאו רק פך אחד של שמן בחותם כה"ג שלא הי' להדליק רק יום א' והדליקו ממנו ח' ימים. והענין הוא דו' ימים שרשם למעלה בז' מדות שבמל' שהם ז' נרות המנורה כנ"ל, ואמנם יש בחי' אור הכוללם יחד והוא הנק' אור ז' הימים שכולל ז' הימים יחד כו', והוא בחי' יסוד שנק' גר מערבי שבו הי' מתחיל ובו הי' מסיים, ומאחר שיש בו התחלה והסוף הרי כולל תחילה וסוף יחד, וע"כ נק' אור ז' הימים לפי שבחי' יסוד כולל כל המשכת המדות מהעלם לגילוי, וע"כ נק' האור טוב בכלל כי טוב בגי' י"ז והוא שם אהויה דהיינו ר"ת את השמים ואת הארץ דהיינו בחי' יסוד שנק' כל כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא כמ"ש במ"א בענין יוסף. וזהו שמצאו פך א' להדליק יום א' בלבד והי' הנס שהדליקו עוד ז' ימים, לפי שהי' חתום בחותמו של כה"ג, דכהן גדול הוא בדרגא דכה"ר בחי' אריך, וע"כ בהעלות הכה"ג את הנרות מאיר בחי' אור הארת פניו דא"א למטה בכנ"י בז' הנרות כו', וכנ"ל דהמצנפת דכה"ג נק' כובע ישועות כו' דבו נא' עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה כו' להמשיך בחי' הארת פני' בדרך צדקה בחי' המל' כי נעוץ תחילתו בסופן כו' כמ"ש יאר ה' פניו אתנו כו'. וע"כ אומרי' אחר הדלקת נרות חנוכה יאר ה' פניו אתנו כו' לפי שעיקר הנס דחנוכה הי' שהדליקו ז' הימים דמל' באור ז' הימים שהי' מלוכש ונעלם בפך הא' שהי' חתום בחותמו של כה"ג שאין שליטה שם לחיצוני' ע"כ ביכולת להמשיך ממנו בחי' הארת פנים בז' הימים דמל', כי זולת פך זה הרי טימאו כל השמנים שבהיכל רק בשמן שחתום בחותמו של כה"ג לא יש שליטה כחכמה דקליפה לטמאו, והוא בבחי' חותמו דכה"ג דע"י כו' וד"ל. וזהו דגם שעיקר הנס בז' הימים בלבד ויום הא' לא הי' בנס, מ"מ ח' הימים נחשבים ליי"ט בהלל והודאה מאחר שמאור ז' הימים יצאו הימים לגילוי כו', והיינו שבימי חשמונאי דוקא כפירסומי ניסא אעפ"י שעיקר הנס הי' להצלת נפשות מ"מ לא זהו העיקר אלא מה שרצו להשכיחם תורתך שהוא בחי' חכ' שבמל' נהורא תתאה להאיר את החושך מקור הפנימיות החכמה עילאה כמ"ש הי' יגיה חשכי כו' וד"ל.

ארמי אוכד אבי: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אתצו.

טמאו כל השמנים . . . פך אחד של שמן . . . גר מערבי שבו . . . הי' מסיים: שבת כא, ב. שם כב, ב.

טוב בגימ' י"ז . . . ר"ת את השמים: נסמן לעיל ע' רצד.

יסוד שנק' כל כי כל . . . דאחיד: נסמן לעיל ע' רצא.

יאר ה' פניו אתנו: נסמן לעיל ע' שכ.

וע"כ אומרי' אחר הדלקת נרות חנוכה: מוכא גם בסידור יעב"ץ במקומו. יסוד ושרש העבודה שער הי"ב

שער המפקד במקומו.

ויום הא' לא הי' בנס: ראה גם בית יוסף ריש הל' חנוכה.

שרצו להשכיחם תורתך: ראה נוסח 'על הנסים' דחנוכה (בימי מתתיהו').

בעזרי"ה

כתבי אדמו"ר שיחי' אשר דרש שבת חנוכה דשנת תקפוא"ו לפ"ק בק' לזכאוו"ץ

רנ"י ושמי' בת ציון כו'. הנה י"ל למה נק' כניי בשם בת דוקא כמו בת ציון בת ירושלים בת יהודה כו'. והנה ידוע מארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי כמיש שמעי בת וראי כו' ולא זו מחבבה עד שקראה אחותי כמיש אחותי רעייתי כו' ולא זו מחבבה עד שקראה אמי כמיש בעטרה שעטרה לו אמו (וכתיב כאיש אשר אמו תנחמנו כו') וכמיש הקשיבו אלי עמי ולאומי א"ת ולאומי אלא לאמי כו', והרי משמעות הדברים שחביבות זו דבתי ואחותי ואמי הן חביבות זו למעלה מזו, דחביבות הבת למטה מן חביבות דאחותי ואחותי למטה מאמי לפי שהולך כסדר תחלה קראה בשם בת ואח"כ אחותי ואח"כ אמי. ולהבין כ"ז הנה תחלה י"ל מ"ש שמעי בת וראי [כו'] שכחי עמ[ך] ובית אביך ויתאו המלך יפיד, דמשמע שלא יתאו המלך יפיד כ"א כאשר תשכח הבת עמך ובית אביך. והענין הוא כידוע דהגשמי' האלקי' נק' ברתא דמלכא, ואמנם בהיות הנשמה דבוקה בחומר הגוטי שהוא הנהי"ט נמשכת ומתלבשת בלבוש גם זה ולא יוכל אור הנשמה לעלות למעלה כלל ונשארת למטה בעולם הפירוד, אך לפרקים כאש תכסוף הנפש לעלות למקור חוצבה א"א לה לעלות כ"א שתגבור בתשוקה לה' אחד כ"כ עד שתמאס בחיי הנבלי [העוה"ז ולא יהי' לה רצון אחר זר כלל וזלת הרצון הזה השלם בלבו, שזוהו הנק' בר לבב כמיש מי יעלה בהר ה' כו' נקי כפיי' ובר לבב דוקא, והוא מה שאנו רואים שיתפעל האדם לפרקים בתוך פנימי' נקודת לבבו לה' אחד לבדו ואין זר אתו דהיינו שמואס ועוקר כל רצונות הורות שבלבו רק רצון א' לאלקים חיים והוא הנק' לב אחד לאביו שבשמים ולא ב' לבבות, וזה בר לבב שלא נשא ושקר נפשו ורצונו כלל וכלל וכמו מי לי בשמים

רני ושמי': הנמצא בבק"א - 131 ר"ט, ב. ג. 476 [בדף מלקט מדפים בודדים] ע' צא [שם נמצא עד לקמן ע' שמא]. ג. 631 רסה, ב [מתחיל מלקמן ע' שמה, ומשם נעתקה הכותרת שבפנים. — ואמשר שרק חלק הנמצא בביביל כגון נאמר בשבת]. ד. 669 ע' פח [כניל ג. — ובמפתח שבריש הספר שם: מאדמו"ר מי"מ (י) ש"ר].

המאמר נדפס מבוק"א ובין אריחיים ניתוספו כפנים אותיות או תיבות מביבילאך הנ"ל. מאמר זה מיוסד על ד"ה זה וביאורו שנדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קכד. ומקבילו בתורה אור מקץ לו, א. ועם הגהות וכו' — באור התורה בראשית כרך ב ע' 626 ואילך. כ"ד ה' ע' תתקלא. ובאה"ת זכרי' כרך ג ע' אירסט [פרקים א"ה שם הם קיצור מהמאמר. פ"ו שם נעתק הביאור דח"א. פ"ו ואילך מיוסד על הביאור דתקס"ה הנ"ל].

רני ושמי' בת ציון . . . בת ירושלים בת יהודה; זכרי' ב, יד. מלכ"ס"ב יט, כא. איכה א, טו. מארז"ל לא זו מחבבה: ראה פסיקתא דרב כהנא פסקא א. שיר השירים רבא פ"ג, ב. ובחננסם שם. שמעי בת וראי . . . אחותי רעייתי: תהלים מה, יא. שיר השירים ה, ב. בעטרה שעטרה לו אמו . . . כאיש אשר אמו תנחמנו: שיר השירים ג, יא. ישעי' טו, יג. הקשיבו אלי עמי ולאומי: ישעי' נא, ד. א"ת ולאומי אלא לאמי: זחר ואתחנן רטב, א. הנסמן בהערה דלעיל ד"ה: מארז"ל. מי יעלה בהר ה' כו' נקי כפיי' ובר לבב: תהלים כד, ג"ד. לב אחד לאביו שבשמים . . . מי לי בשמים: ברכות נו, א. תהלים עג, כה.

ועמך לא חפצתי בארץ כו', שבעקירות הרצונות הזרות מלבו לגמרי מכל וכל ואינו מכיין לכו רק לה' לבדו הרי בזה דוקא תצא הנשמה מלבושים זרים דאתמשכא בהאי עלמא עד שנשכחו מלבו לגמרי דהיינו שנעקרו משרשן בטבעיות החומריות שכבר נשקע בהן והי' כלא הי' כו', שזהו בירור והיפוך הלבושים זרים דנהיט ונקי' לבושי דכיא כו' (ולא שהתפעלות נקודת לכו הזאת רק לפי שעה אלא נשרש בלבו בשרש עצמי עד שניזון באמת ממקום התקשרותו בעניני גופו בתמידות למאוס בהן תמיד כו').

ו"ש שמעי בת וראי, פי' שמיעה וראי' זו הוא בקי"ש בהתבוננ' דשמע ישראל באחדות ה' להבין ולהשכיל באמיתת יחודו ית' בעצמו ובעולמות עד שיראה בעין השכל בלב כו' וז"ש שמעי בת וראי ותתפעל באה"ר לה' אחד לבד בואהבת את ה' כו' בכל לבבך בבי' יצריך גם ביצה"ר שזהו היפוך כל הרצונות הזרות למאוס ברע כניל שנמצא גם הנהיט החומריות עולה לה' ברצון הטבעי בלב אחד וניזונית ממקום התקשרותה בחומריות עוה"ז כו'. וז"ש שכחי עמך ובית אביך שתשכח הנפש לגמרי על מקום שרש התקשרותה הראשון בחומריות דעוה"ז שנק' עמך ובית אביך כו' (כמי"ש כמי"א בענין יפ"ת [שא'] ובכתה את אבי' כו') שהוא הניצוץ האלקי שנפל בהיכלות דנוגה ו[י]צא משם ליכלל בקדושה האלקי' כו', ואז יתאו המלך יפ"ך, פי' יפ"ך הוא היופי והידור שבפנים כתואר ומראה, וכמו ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ, שזהו למעלה בכני' שנק' רעייתי יפ"תי שמיופי שלה מייפה אותי כמי"ש ישראל אשר בך אתפאר, ובכל ניצוץ בפרט היינו ענין היופי שברצון וחכ' ומדות בתו"מ ואו"ר שכלי' וטבעי' כמא' כל שתפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם כו', והוא מה שאנו רואים שיש הרבה נשמות טובים שהן ישרים בדרכיהם בהתפעלו' העבודה שבמוח ולב ובתו"מ כל היום בכונה, ועכ"ז הגם שנק' יופי כמי"ש כולך יפה רעייתי כו' אבל לא יתאו המלך יפ"ך שלא ירצה ויחפץ ה' ביופיו שלא יעלה לרצון כלל כל תו"מ וצדקה ומעט שנק' תפארת לעושי' כו', וגם בחי' היופי בעצם התואר ומראה לא יתאו המלך להיות מתפאר [ב]יפ"ך לפי שלא שכחה עמך ובית אביך שהוא התקשרות והזות שרש התקשרותה הראשון בגופה החומרי שלא ניזון כלל ממקומו וטבעו עדיין בכל רצונות הזרות בתענוגי עוה"ז כמו באכילה

שיראה בעין השכל בלב: ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים קטו, ב.
בכל לבבך בבי' יצריך: נסמן לקמן ע' תקב.

ובכתה את אבי': תצא כו'. יג. ראה ד"ה כי תצא בספר המאמרים חס"ה ח"ב ע' תתכ ואילך, ומקבילו בלקטי תורה תצא לג, ובארוכה במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תפא ואילך. ושיג. ח"א ע' קי ואילך.

ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ: רעייתי יפ"תי: ויצא כט, י. שיר השירים ב, י. יג.
ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

כל שתפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם: אבות פי"ב מ"א [ישם: שהיא תפארת].
כולך יפה רעייתי: שיר השירים ד, ז.

ש"ה שהוא — התקשרות: ב: התנתקות.

ושתי' ומשגל [תשוקת חמדת עיני עוה"ז הגם שלא ילך אחריהם כלל אבל בחי' ההתקשרות בעצם ישנה בשלימות בלי שכחה והוזה ממקומו כלל, וע"כ לא יתאו המלך יפיך (וכמ"ש כי שקר החן [ו]הבל היופי גם בנשמות שעבודתם שלימה בתו"מ ואוי"ר כו' אשה יראת ה' באתכפי' ואתהסכ' כניל היא תתהלל ודיל'), וזהו שא' והנערה אשר חפץ בה המלך ונקראה בשם וכמ"ש בזוהר זכאה ב"ג דקובי"ה אתרעי ב"י תדיר כו' וכמו כי רוצה ה' בעמו כו', שז"ש כי יתאו המלך יפיך (וכמ"ש במ"א שז"ש מי זאת עולה מן המדבר דקי"ג דוקא יפה כלבנה שעיקר היופי בא מצחות הדמים מן הפסולת כשושנה אדומה בין החוחים כו' שבאה מכירור הפסולת דוקא).

והנה בכללות זהו ענין הדלקת נר חנוכה שהוא להדליק ולהעלות לניצוצות דישראל השוכנים למטה בחושך בגופים חומריי' להאירם באור החיים בתוס' אור בהירות והבהקה יתירה, והוא ע"י השמן שבנר, והעיקר מצד יתרון האור הבא מן החושך דקי"ג שהוא ע"י בירור והיפוך כל רצונות הזרות מעיקרן ושרשן דוקא שאז דוקא יתאו המלך את יפיך שיתאוה בתשוקה נפלאה ביותר לבחי' יופי כזה שבא ביתרון האור שבא מצד היפוך הרע לטוב שמייפה את הפנים הרבה יותר מגוף היופי שבעצם אור הנשמה בתו"מ ואוי"ר כניל ודיל'. וייל תחלה בשרש מהות הנשמה עצמה שנק' נר ה' ממש וכמ"ש כי אתה נרי ה' משמע שהוי' נרו של הנשמה וסותר למ"ש כי נר ה' נשמת אדם דמשמע שהנשמה נק' נר להוי' וכן משמע מ"ש כי אתה תאיר נרי כו', אך מ"ש בהלו נרו על ראש[ו] משמע שה' נרו של הנשמה כמ"ש כי אתה נרי ה' כו', ולהבין זה הנה כתיב כל הנשמה תהלל ייה, וייל למה דוקא תהלל לי"ה שבשם הוי' והלא א' הללו את שם הוי' וגם מהו ל' תהלל דוקא

כי שקר החן (והבל היופי) . . אשה יראת ה': משלי לא, ל (כהוספת חיבת כ"י).

שויה שעבודתם — כניל היא תתהלל: ב' היא תתהלל כו'.

והנערה אשר חפץ בה המלך: כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קי. וש"נ במדבר ח"ג ע' א"כ.

זכאה בין דקובי"ה אתרעי ב"י: ראה זוהר ח"י שרה קמט, א.

כי רוצה ה' בעמו: תהלים קמט, ד.

מי זאת עולה מן המדבר: שיר השירים ג, ה. ה, ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ו ואילך. דברים

ח"ב ע' תקיב.

יפה כלבנה: שיר השירים ג, י. ראה מאמרי אדה"א דברים שם.

כשושנה . . בין החוחים: נסמן לעיל ע' רכה.

יתרון האור . . מן החושך: ע"ד קהלת ב, יג.

הנשמה . . שנק' נר ה': נסמן בהערה הבאה.

כי אתה נרי ה' . . כי נר ה' נשמת אדם: שמואל"ב כב, כט. נסמן לעיל ע' קנה.

כי אתה תאיר נרי: תהלים יח, כט.

בהלו נרו על ראש[ו]: איוב כט, ג [שם: עלי, וכ"ה בכמ"י ב' (כאו וכן לקמן). אבל כ"ה גם בספר

המאמרים תקטיה כאו ע' קדר. לקמן ס"ע שם].

כל הנשמה תהלל ייה . . הללו את שם הוי': תהלים קג, ו. שם קיג, א. קלה, א.

הל"ל תשבח וכה"ג. אך הנה ידוע בפי' תהלל לשון בהירות והבהקה וזהרורי' יתירה כמו יהל אור וכן בהלו נרו על ראשי שזהו ענין תוס' הבהקה והבהירות באור, וכך הוא פי' תהלל ל' יהל אור שמחמת ההילול והשבח תוסיף הבהקה ובהירות האור בי"ה דשם הוי", וזה פלא לכאורה איך יהי' ביכולת הנשמה להוסיף הבהקת האור בי"ה כו'. אך הנה י"ל תחלה בסדר שם הוי' בדי' אותיות יו"ד היא וי"ו היא, דהנה יש להקדים בענין ושרש אחדות ה' הפשוטה בתכלי' שהעיקר הוא במ"ש אני ה' לא שניתי שאין שינוי כלל בשם הוי' עצמו שהוא הכולל כל הע"ס דאצי' יו"ד וקוצו של יו"ד בכתר וחכ' והיא בבינה וי"ו מדות היא מל' והיינו כמו קודם שנאצלו לאחר שנאצלו אין שינוי כלל וככל בשם הוי' זה דאצי' וכמ"כ מאצי' לבי"ע או' אתה הוא קודם שנבנה עו', ולהבין זה איך הוא ית' בלי שינוי כלל בין קודם שפע אורו לנאצלי' ולנבראי' לאח"כ (וראי' לזה ממי"ש גם אחר שנאצלו אתה הוא חד ולא בחושבן י"ס כלל וכמו שמסיי' ולא מכל אינון מדות כלל כידוע). והנה ידוע השכל בזה באדם למטה שאנו רואים שנפשו כלולה מ' כחות רצון ותענוג ושכל ומדות ומחוי"ד ומעשה וכאוי"א נתפס ומלוכש בחכירו, דהיינו שהרצון מלוכש בשכל וטעם לרצון שאם אין [לון] טעם לרצון לא ירצה בדבר מה איכ הרצון מורכב ונתפס בשכל וטעם, וכמ"כ השכל מלוכש ונתפס במחשבה שחושב ובלתי אותיות המח' אין לשכל זה מקום כלל, וענין תפיסה זה הוא כמו שהאדם נתפס בבית והיכל שבשעה זו שהוא בהיכל זה אי"א לו להיות במקום והיכל אחר, כך השכל שנתפס בענין מח' זו נתפס בה ממש שבאותה שעה לא יוכל להשכיל שכל אחר ואם יתפשט ממח' זו לאחרת לא ישכיל בזו כו', וכך הוא בתפיסת והלבשת הרצון בשכל שבשעה שנתפס הרצון בשכל זה אי"א לו להיות ברצון אחר זולתו או היפוכו כו', ועד"ז התלבשו' המח' במדו' אוי"ר שיאהוב כלב מה שחושב במח' או יפחד כלב מהרהור יראה שבמח' הרי נתפסת המח' במדו' ממש לבלי יוכל להסית דעתו (וכן להיפך ממדות אוי"ר שבלב יהרהר במחשבתו הרי המדות נתפסי' במח' כמו שהשכל נתפס בה כו'), ומן המח' אל הדיבור הרי המח' מלוכשת כדיבור ונתפס כדיבור ממש באופן שבשעה זו שחושב [בה] מה שמדבר לא יוכל לחשוב מח' אחרת כתפיס' בבית כו', וכן מדיבור אל המעשה כו' (וכך הוא בהתכללה' התחתון בעליון שהשכל כלול ברצון שאין טעם לרצון והמח' כלול בעצם השכל שהדיבור כלול במח' כו', וכ' אופנים אלה נק' עכ"פ בשם

יהל אור: נסמן לקמן ע' שעב.

אני ה' לא שניתתי מלאכי ג, ה.

יוד . . . וחכ' . . . היא מל': נסמן לקמן ע' שצא.

וקוצו של יוד בכתר: ראה עץ חיים שער הכללים סי"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמד ואילך. ושי.

אתה הוא קודם שנברא: נסמן לקמן ע' תקטג.

אתה הוא חד ולא בחושבן . . . ולא מכל אינון מדות: ראה תקוני זוהר בהקדמה י, א"ב. ראה סידור ערב

שבת קטג, ג.

מורכבים אלא שזה נק' הרכבת העליון כתחתון וזה נק' הרכבת התחתון בעליון כו' ודיל).

והנה כיז הוא למי שהנפש עצמ' היא מורכבת בכחות אלה רצון ושכל ומדות בהרכבה שחוץ מעצמותה שהנפש עצמה נמשך בה כח השכל וכח הרצון וכח המח' שהוא דבר נוסף על עצם מהות' ובלעדם אין לה שלימות כמיש' ויהי האדם לניח לרוח ממלאא וכהיג בשכל ורצון ומדות, ולזאת גם בכחות עצמן שמסתעפי' ממנה המה כאו"א יש לו מקום ומדריגה בפ"ע שהנפש מורכבת בו [ב]טרם שיפעול פעולת הנפש, כמו שנפש נתפסת בכח הרצון שבה שתרצה דבר מה ובאותה שעה אינה נתפסת בדבר אחר, וכן כשיודעת דבר שכל יודע' ידיע' שכל זה ונתפסת בה לפי שנק' ידיעה זו ידיעה שחוץ ממנה שמורכבת בה כאדם שיודע דבר שחוץ ממנו העומד למרחוק, וכן במדות אוי"ר נתפסת הנפש ומורכבת בהן באופן שלא תופשט מהם כלל, ולזה הטעם גם בהתלבשו' הכחות זביז הוא בכחי' הרכבה שמורכב כאו"א בזולתו כמו הרצון מורכב ונתפס בשכל כניל, וכיז מצד שהנפש היא בריא' יש מאין וכחותי' משלימים אותה ונק' נפש מורכבת וכחות מורכבים ולא משוטים ולכך האדם נתפס בידיעת שכל לפי שידיעה זו נק' ידיעה שחוץ ממנו משום דהא כהא תלי' כניל ודיל.

אבל הנה איא לומר כלל הדוגמא מכיז למעלה בבורא ית' שהוא מושלל מכל תואר וכינוי אדם, הגם שנא' בו תוארי וכינויי אדם כמו וירא ה' וישמע כו' וידבר וישב ה' כו' זהו שדברה תורה כלשון בניא ובאמת אין לו גוף ולא דמות כו', וגם מה שקורין המקובלי' בשם ע"ס דאצי' חכים ומבין כו' הרי א' חכים ולא בחכ' ידיע' כו' עד ולאו מכל אינון מדות כלל, א"כ ודאי איא לדמות לתואר אדם שהחכ' ורצון ומדות הן מורכבים בהרכבה שחוץ ממנו כי אין לך דבר [ש]חוץ ממנו, ולזה א' חכים ולא בחכ' ידיע' כו' הכונה שלא כידיע' וחכ' דאדם שהוא מורכב ע"כ נתפס בה ממש מאחר שהוא ית' פשוט בתכלי' [הפשיטות] ואין החכ' נבדלת כלל מעצמו אלא הוא המדע והוא היודע כמיש' הרמב"ם, וענין ידיעתו הוא רק בידיעת עצמו ולא כידיעה שחוץ ממנו שיתכן לומר בזה ענין תפיס' ולזאת איננו נתפס כלל וכלל בידיעה זו שיודע את הכל, כמו ענין מח' א' שצופה ומביט עד סוף כל

ויהי האדם לניח לרוח ממלאא: בראשית ב, ז ובתרגום אונקלוס שם.

וירא ה' וישמע . . . וידבר וישב ה': בראשית ו, ה. בהעלותך יא, א. וארא ו, י. כט. תהלים כט, י.

שדברה תורה בקשון בניא . . . אין לו גוף: ברכות לא, ב. ע"ד פיוט יגדל.

חכים ומבין . . . חכים ולא בחכ': ראה תיקוני זהר שם.

הוא המדע והוא היודע כמיש' הרמב"ם: ס"ב מהל' יסודי החורה הי'. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה

ח"א ע' תב ובהנשמן לשם.

שצופה ומביט . . . בסקירה א': נסמן לקמן ע' תלג.

הדורו' בסקירה א' שנק' ידיעה כללי' כידוע א"א לומר שנתפס הוא עצמו ית' בידיעה זו הכללי' מאחר שנק' חכים ולא בחכ' ידיעה הרי כל ידיעה שיודע אינה בידיעה שחוק ממנו כלל אלא בידיע' עצמו כו' שהוא פשוט בתכלי' והוא המדע כו', ולזאת ודאי מובן שאין שינוי כלל בידיעה זאת הכללי' והפרטי' שמתעפס מן הכללי' מאחר שלא נתפס ומתלבש בה ממש עד שיאמר זה דבר חדש מטעם הנ"ל. וא"כ הרי יובן מזה עכ"פ שאין שינוי כלל וכלל בין קודם ההשתלשלו' דאבי"ע לאחר ההשתלשלו' (ווי"ש איהו תפיס ככ"ע ולמדתיב כלל דבר והיפוכו כא' כו'). ווי"ש אני הוי' לא שניתני שאין שינוי כלל בעצמו א"ס ביה שהוא אח"פ בתכלי' כנ"ל עד שגם ד' אותיות דשם הוי' דאצי' כח"ב וחגי' כו' אין בו שינוי כלל מקודם שנאצלו לאחר שנאצלו מאחר שאינן באים בבחי' מורכבי' שיהי' נתפס בהן כתפיסת האדם ברצון וחכ' ומדות שלו כמא' חכים ולא בחכ' ידיע[א] שהוא המדע כו', א"כ הי' בלי שינוי כלל שהרי גם אחר שנאצלו נק' ע"ס בלי מיה בלי מהות כו' משום דאיהו וחיוהי חד ממש מטעם הנ"ל וד"ל (ואין לזה דמיון באדם התחתון כיא לאחר שכל כחות שלו כלולים בעצמותו ממש שיכול להרגיש א"ע מראשו לרגלו כא' ומידיעת עצמו זו יודע כל פרטי הכחות שבו כא' ממש מבלי תפיס' והרכבה בהן ולא בכחות זע"ז כלל כו', וכך הוא למעלה דבידיעת עצמו כבי' יודע הכל בכלל וכפרט ולא בידיעה שחוק ממנו כנ"ל, ווי"ש הכל גלוי וידוע לפניך ממש שזהו בידיעת עצמו יודע ומביט עד סוף כל הדורות (ואע"פ שידיעת עצמו הוא אח"פ ממש ומה שיודע ידיעה כללי' דהשתלשלו' היא בבחי' גבול ומדה של הכלל לפ"ע הפרט עכ"ז אין ידיעה זו בידיעה שחוק ממנו כמו הוא המדע כו' שאין החכ' כינוי ותואר כו' כנ"ל). וזהו לפניך גלוי וידוע כבר ידיעה זו שאתה צופה ומביט כו' כי ידיעה זו מעצמותו ואינו נתפס בה כלל מאחר שאינו מורכב כו' ואם הי' ידיעה זו [שיודע] ידיעה שחוק ממנו הי' מורכב ונתפס בה והי' ידיעה זו גלוי' גם למטה אבל מאחר שזהו מידיעת עצמו שהוא פשוט בתכלית ע"כ א' יודע לפניך דוקא וד"ל).

והנה מעתה י"ל בפרטי ד' אותיו' דשם הוי' שאו' קדוש הוי' צבאו' שכל שם הוי' [הוא] קדוש ומובדל בערך מן העולמו' עד שמהווה צבאו' כו', להיות ידוע בענין היו"ד דשם הוי' הוא בחי' החכ' שמאין כו' שהוא בחי' הצמצום כנקודה [דיו"ד] בלי אורך ורוחב בהתפשטו' כלל ואמנם לגבי בחי' ההעלם שבצמצו' ממש נק' גם היו"ד דחכ' בחי' גילוי עכ"פ רק שנתגלה

איהו תפיס בכ"ע ולמדתיב: נסמן לקמן ע' תקנ"ג.

ע"ס בלי מיה בלי מהות . . דאיהו וחיוהי חד: ספר יצירה פ"א מ"ב ובמפרשים שם. תיקוני זהר בהקדמה ג, ב. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקעב.

הכל גלוי וידוע לפניך: מרכת ומרונות (מוסף לריה).

קדוש הוי' צבאו' ישעי' ג, ג.

בצמצום כנקודה דיו"ד לבד, ואח"כ הה"א הוא כח"י ההתפשטו' לאורך ורוחב שהוא כח"י בינה כידוע ודרך כלל נק' החכ' אין ובינה יש והולך ונמשך מאין דחכ' ליש והשגה דבינה והוא שמן הי"ד נעשה התפשטו' דה"א כו', ואח"כ הוי"ו דשם הוי' שוהו כח"י ההמשכה וירידת אור השפע מלמעלה למטה והן תולדות המשכות המדות דתג"ת מן השכל כידוע. והנה או' ג"פ קדוש קדוש הוא ענין הבדלה בערך כידוע שזוהו ענין אור הפשוט שכלתי מורכב ונתפס כניל, וכך כדי שיבא לכלל צמצום דנקודה דיו"ד מן ההעלם העצמו' הוא קדוש הא' שזוהו פ"י קדוש ומובדל מבח"י התלבשו' ותפיס' אפ"י בבח' וכמא' למחת"ב כו', וקדוש הב' הוא בשביל צמצום השני להתצמצם שיבוא לכלל התפשטו' דהשגה דבינה שהוא כח"י ה"א דשם, וכל ענין קדוש הוא שצ"ל בהבדלה וצמצום בעצמו בתחלה עד שיבא למדריגה השפלות והירידה מעצמו כו', וקדוש הג' הוא צמצום הג' שיבא לבח"י ומדריגה נמוכה יותר, והוא הוי"ו שירד האור והשפע האלקי' מלמעלה למטה שבשבילו צ"ל בבח"י הבדלה וקדושה שלישי, ואחר ג' קדושות הללו יבא לבח"י ה"א אחרונה דשם הוי' שזוהו כח"י התפשטו' השפע אלקי' במקבלי' בעולמות הנבראי' מאין ליש ממש, והוא ענין הה"א שהיא בהתפשטו' אורך ורוחב כפי ערך המקבלי' דוקא, וכענין בהבראם בה"א בראם מאין ליש כידוע שזוהו כח האלקי' בנבראי' ממש שנק' כהב"נ ממש, וע"ז או' קדוש הוי' צבאו' אות הוא בצבאות שלו כו', ועד שיקרא הוי' צבאו' להוות הצבאו' ממש מאין ליש [ממש] ע"י היא אחרונה צ"ל ג' קדושות בתחלה שהן ג' אותיות יהיו כניל ודיל [זוהו [שא'] אני הוי' לא שניתי בכל ד' אותיות הללו גם בה"א אחרונה שברא מאין ליש וכמ"ש אתה הוא קודם שנברא כו' אע"פ שלא נא' בו קדוש ד' אבל הרי א' הוי' צבאות וידוע דהוי' אד' וה' צבאו' א' הוא שהוא כמו שם הוי' דאצ"י וכמ"ש ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד למהוי אחד באחד, וז"ש הקדוש בשמים ובארץ ביחוד' ויחוד' בשוה כו' ודיל).

ובכ"ז יובן פ"י הברכה דאתה גיבור כו' שא' מכלכל חיים בחסד, דלכאורה בברכה זו שאו' אתה גיבור לעולם ה' למה א' מכלכל חיים בחסד,

החכ' אין ובינה יש: ראה לעיל ע' ב. ושי"ג.

הוי"ו . . . בוד' ההמשכה: ראה אגרת התשובה פ"ד.

או' ג"פ קדוש: נסמן לקמן ע' תקא.

למחת"ב: ראה תקוני זוהר בהקדמה יו, א.

בהבראם בה"א בראם: בראשית ב, ד. מנחות כט, ב.

אות הוא בצבאות שלו: ראה תגיגה סו, רע"א (כני העין יעקב). תקוני זוהר בהקדמה יב, ב. אכן עורא

שמות ג, טו, לקוטי תורה האזינו עד, ריש ע"ד.

ביום ההוא וכו': נסמן לעיל ע' שי.

למהוי אחד באחד: ראה זוהר תרומה קלג, סע"ב ואילך.

הקדוש בשמים ובארץ: ראה ברכת ישתבח.

הברכה דאתה גיבור: תפלת העמידה.

אך הענין הוא כידוע בפי מכלכל זה שהוא כמו מכלכל דבריו במשפט שמשער בגבול ומדה לכלכל במשפט להמשכו החיים, ואע"פ שהולך השפט בצמצומי רבים אבל זהו עיקר החסד כדי שיתקבל במקבילי שנק' גבורה שבחסד ולכך א' אתה גיבור כו' מכלכל חיים בחסד. ופי' שני במכלכל כמו כלי בתוך הכלי שהוא לבוש והעלם בתוך העלם, וכמו שאנו רואים בשפע פרנסה שמתעלם בכמה העלמות ולבושים עד שיצא החסד דשפע זו לגילוי והוא בכלים מכללי שונים כו', וכ"ז הוא למטה ממש בחיים וחסד הגשמי שיורדי ע"י ריבוי הצמצומי לפי שלמעלה ג"כ כך היא המדה, והיינו כניל בענין ג' צמצומים דג' אותיות הוי' שהן ג"פ קדוש עד שנעשה בחי' ה' צבאר. וזהו מכלכל חיים שהן בחי' חיים העליונים שנק' מקור חיים והוא היא אחרונה דבהיא בראם, ועז"א ובחרת בחיים שנק' אלקים חיים ומלך עולם כו', וזהו כה"א אחרונה נברא העוה"ז בחי' עלמא דאתגלי, ועוד למעלה מזה הוא חיי העוה"ב שנברא ביו"ד דשם הוי' כידוע והוא הנק' חיי החיים כו' דהיינו בחי' המקור לבחי' מקור חיים דהיא אחרונה, ויש כי עמך מקור חיים כו' שלמעלה הרבה מן ההשגה דנשמו' בג"ע שאינו מקבלי רק מזיו השכינה שהוא בחי' היא אחרונה לבד כידוע, ועל חיי העוה"ב א' ג"כ מכלכל חיים זה כחסד בריבוי צמצומים כניל באות היו"ד דשם הוי' שגם הוא בא ע"י צמצום וקדושה והבדלה בתחלה שהוא בחי' קדוש הא'. וזהו אתה גיבור לעולם הוי' שזהו שם הוי' שצריך לבא לגילוי בשביל העולם שבא ע"י צמצומים כניל כדי לכלכל חיים ולהחיות המתים כו', אבל ברכה דאתה קדוש ושמן קדוש הוא בבחי' קדושה העליונה שלמעלה מג"פ קדוש הנ"ל בג' אותיו' דשם הוי', והוא בקדושת העצמו' דאיס ביה ממש שלפני צמצום הראשון דקו"ח כו' ודיל (דאין קדוש זה ענינו הבדלה משלמטה הימנו אלא קדוש מצד רוממו' העצמו' ממש כו' כמ"ש במ"א וד"ל).

והנה ידוע שענין התוס' אור בשם הוי' שהוא בד' אותיו' דיו"ד והיא כו' זהו ע"י המצות מעשיות דוקא, וכידוע בענין מ"ש לעבדה ולשמרה בג"ע הוא ע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ח ובג"ע ה' תוס' גילוי אור במל' דאצ"י שנק' זיו השכינה ע"י עבודה דאדה"ר לעבדה כו' שעכשיו הוא ע"י בחי' יחוי' דאצ"י שנעשי למעלה ע"י המצות בפ"מ שמוסיף אור העליון מלמעלה

מכלכל דבריו במשפט: תהלים קיב, ה [ושם: לכלכל — ראה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' קנה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקסב. ושינ].
 ובחרת בחיים . . . אלקים חיים ומלך עולם: נצבים ל, יט. ברכת יוצר.
 בהיא . . . נברא העוה"ז . . . העוה"ב שנברא ביו"ד: מנחת כס, ב.
 כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
 ברכה דאתה קדוש ושמן קדוש: בתפלת העמידה.
 דאין קדוש זה . . . אלא קדוש מצד רוממו': ראה לקמן ע' תפלה.
 לעבדה ולשמרה . . . רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ח: ראה לעיל ע' עג ואילך. ושינ.
 ע"י המצות . . . שמוסיף אור . . . דאצ"י: ראה לעיל שם ס"ע עד ואילך.

משם הוי דאצי' להוסיף אור גם בי"ה דשם הוי' כו', וכידוע שגם בעוה"ב ש"כ מצוה מצוה עצמה שלמעלה מאור וזו האלקי שבעוה"ב והטעם הוא לפי שקדושת המצות באה מלמעלה מקדושת שם הוי' דאצי' הגיל והוא בבחי' קדושת העצמו' דאי"ס בי"ה ממש וכמ"ש אשר קדשנו במצותיו בקדש העליון ממש לפי שהן פנימי' רצה"ע ופנימי' ועצמו' התענוג הפשוט כו', ע"כ ע"י המצוה באה גילוי תוס' אור וברכה באורות העליונים דאצי' ואפי' באור העליון דעוה"ב שנברא ביו"ד שלזה א' ש"כ מצוה מצוה עצמה כו' בעוה"ז השכינה בג"ע העליון והתחתון, וז"ש ימה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב (ולכך א' דעתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש כו').

והנה מבואר למעלה שהנשמה נק' נר הוי' כמ"ש נר ה' נשמת אדם, וא"כ הרי יש בנשמה ג"כ ד' אותיות דהוי' יו"ד וה"א כו', ולזאת כמו שע"י המצות כפי"ם שתעשה הנשמה בעוה"ז מוספת אור בשם הוי' גם בי"ה בג"ע ועוה"ב כנ"ל, כך ע"י ההלל שתהלל הנשמה [יתהלל י"ה שההלל] לשם הוי' היא מוספת אור בשם הוי', והוא בי"ה דהוי' כמ"ש כל הנשמה תהלל י"ה שהן ב' אותיות הראשונים דשם הוי', הי"ד הוא הצמצום דנקודת חכ' שנק' אין והה"א הוא בחי' ההתפשטות בחי' יש דבינה, וההמשכה נמשך תמיד מאין דחכ' ליש דבינה כמו עדי"ם המעיין הנובע ונמשך בנהר והנהר נמשך מן המעיין בתמידות בלי הפסק כלל וכלל ולכך נק' תרין ריעין דל"מ לעלמין. ואמנם הנה ידוע שיו"ד שהוא הצמצום הוא היפוך ממש מבחי' ההתפשטו', שהצמצום הוא ההסתלקו' בעצמו' דוקא שלא יבא לידי גילוי רק כנקודה א' לבד וההתפשטו' הוא שיבא דוקא בבחי' יש ודבר מה כמו ההשגה שמשגת דבר מה כו', וצריך להיות בחי' ממוצע בין זה לזה להביא ולהמשיך מבחי' האין ליש שזהו מבחי' העולם לגילוי כו', והממוצע הזה הוא הבא מכח עליון שלמעלה משניהם שהוא בחי' ד"ע דכתר ואמנם ממשך מחכ' לבינה בשיעור ומדה ע"ס מא' קו המדה כמו מי מדד בשעלו מים כו' כידוע, אבל כדי שיהי' תוס' אור רב וברכה מרובה מאין דחכ' לבינה שזהו תוס' אור מהעולם הראשון לגילוי ביתר מכפי המדה הראשונה הנה זהו מ"ש כל הנשמה תהלל י"ה שהן חו"ב דאצי' שנק' אין ויש העלם וגילוי כנ"ל, ופי' תהלל לי יהל אור בהלו נרו כו' שזהו ענין תוס' הבהקת האור ובהירתו דהיינו בתוס' גילוי אור

ש"כ מצוה מצוה: אבות מ"ב.

אשר קדשנו במצותיו: נוסח ברכת המצות.

יפה שעה א': נסמן לעיל ע' רכו.

דעתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש: כ"ב עה, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקד. ושי"נ.

יש בנשמה . . . ד' אותיות דהוי': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמד וא"ל.

כמ"ש [ב]: ויש] כל הנשמה תהלל י"ה: ראה לעיל ס"ע שלא.

תרין ריעין דל"מ לעלמין: ראה לעיל ע' א. ושי"נ.

מי מדד בשעלו מים: נסמן לקמן ע' תו.

יהל אור בהלו נרו: נסמן לקמן ע' שעב. איוב כט, ג.

בי"ה דשם הוי' להאיר בתוס' מרובה מההעלם לגילוי בחי' זוהו י"ה. ואמנם הנה זה בא ע"י ב' דברי, א' ע"י שהנשמה עוסקת בחי' כל ימי חייה בגוף בעוה"ז דוקא הנה היא הגורמת ע"י תוס' גילוי אור מן ההעלם כגיל בג"ע מידי שבת וחדש כו' ומטעם הנ"ל שזהו תהלה י"ה להיות תוס' אור מהעלם ד' להיא בהתפשטו' עד ר"ה שהן בחי' המדות דאצ"י שנמשכים בדיבור ד' מא' בחי' היא אחרונה להחיות העולמות והנברא' מאין ליש כו' וד"ל, והב' ע"י עבודת הנשמה באו"ר האלקי' בבחי' ריש דוקא, שמטעם זה א' כל הנשמה תהלה [י"ה] ולא א' כל הנפשות או רוחות כי הנשמה יש בה במהותה ועצמותה בחי' ריש הסתלקו' והתפשטו' ע"כ נק' נשמה לשון נשימה כמו הנשימה באף שעולה ויורד בתמידות כו', ולהיות שהעיקר ומקור בשם הוי' הן אותיות י"ה שהוא בחי' אין ויש העלם וגילוי וצריך לעורר למעלה תוס' אור הגילוי מן ההעלם כגיל ע"כ צריך לזה העלאת מ"ז מלמטה ג"כ בבחי' ריש כידוע דרוח אייתי רוח כו' ולכל המשכה מלמעלה צ"ל ההעלאת מלמטה למעלה כדוגמת דוקא ולא באופן אחר, ולזה הטעם א' כל הנשמה תהלה [י"ה] נשמה דוקא ולא רוח או נפש, דהנה גם רוח החיים שבלב הוא בבחי' ריש שנק' דסיקו דלבא (וכן בדפיקו שביד דם הוא הנפש שמסתלק הבל רוח החיים לצאת חוץ לשאוף הבל שמבחוץ ולחזור ולנוח בלב בהבל רוח חדש, ואם לא יסתלק רוח הבל הלב ולא יצא לחוץ לחזור אליו הרוח מאויר שבחוץ לא יחי' אפי' שעה א' כמו פי פערתי ואשאפה כו' כי בכל רגע הרוח עולה ומסתלק וחוזר ונח וחוזר ומסתלק כנענוע נר השלהבת שעולה ויורד בתמידות כידוע והוא בחי' רצוא בהסתלקו' החיות לחוץ ואח"כ התפשטו' לשאוף ההבל מבחוץ בבחי' המשכת החיות, [ואמנם זהו] בהבל הלב דוקא דשם משכן הרוח שהוא מרכבה לגבי נשמה שבמוח דהיינו כפי שעולה מלמטה למעלה [ד]רצוא קודם לשוב ורוח אייתי רוח כו' שזהו כמו העלאת מ"ז להמשיך מבחי' נשמה שבמוח שהוא מאיר מלמעלה למטה בבחי' מול"מ, והוא הנשימה שבאף דוקא שתחלה יומשך בנקב א' בחוטם בהתפשטו' והמשכה מלמעלה למטה ואח"כ מסתלק למעלה בנקב הב' כנראה בשינה וזהו עיקר הנשימה שבאף ששם משכן הנשמה (וע"כ לענין שבת מפקחין עליו הגל עד החוטם כמ"ש במ"א).

נשמה לשון נשימה: ראה בראשית רבא ספ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תת. ושי"ן. ספר המאמרים חשי"ד ע' 254. ושי"ן.

דרוח אייתי רוח: נסמו לעיל ע' רל.

דפיקו דלבא: ראה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' קכו. מאמרי אדה"א שם.

פי פערתי ואשאפה: תהלים קיט, קלא. ראה גם זתר (סתרי תורה) ר"פ ויצא. תורת חיים שמות עט, ב.

הרוח שהוא מרכבה לגבי נשמה: נסמו בסמוך הערה ד"ה: נפש.

מול"מ: מטי ולא מטי.

בנקב א' בחוטם . . . בנקב הב': ראה מאמרי אדה"א שם. ושי"ן.

לענין שבת מפקחין עליו הגל: יומא פ"א, א. ראה ספר המאמרים תקס"ט ריש ע' רלד. דרך חיים שער

התפלה ס"ט, ב. אמרי בינה שער התפילין כנד, א.

והנה חיו' כל האברים תלוי כדפיקא דלנא מלמטה למעלה ו[ב]נשימה
דנשמה בחוטם להמשיך חיות חדש לכל האברים, ועיכ אין בכל
האברי' בחי' רויש אלא הן נחים במנוחה בחיות המצומצם בהן כי אופן תוס'
אור חיותם תלוי כנפש ורוח ונשמה, נפש מרכבה לגבי רוח החיים שבלב
בטיבוב הילוך הדם והוא הדפק שביד ורוח מרכבה לגבי נשמה כרוי'ש שבו
וממשיך מן ההעלם לגילוי עיי' הנשמה בבחי' מולי'מ כני'ל. וויש כי נר ה'
נשמת אדם שנשמת אדם הוא שממשיך תוס' אור חיו' מן ההעלם לגילוי
עיי' בחי' העלאה מלמטה בבחי' רוי'ש. וביאור הענין יובן בעבודת ה' שכאשר
יתפעל האדם בבחי' נקודת לבו ממש שהוא נקודת הרצון למסי'ג לה' אחד
לבדו כמו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שלא ירצה בשום רצון זר
וזלת זה הרצון לה' לבדו שזהו ענין מסירת כל הרצונות רק לה' לבדו כני'ל
בענין שכחי עמך ובית אביך כו', הנה זהו בחי' רצוא אותיות רצון כי הרצון
נק' נפש ממש כמו היש את נפשך כלו' רצונך וכן אין נפשי אל העם הזה
כו', ואי' מסירת נקודת הרצון נק' מסי'ג ממש, וזהו עיקר בחי' רצוא רק
לבך שהרצון גי'כ ל' מרוצה כמו בך ארוץ גדוד אחרך נרוצה כו', והוא
מטעם שיש ברצון המשכת ומרוצת הנפש בעצמה ממש כו' וכמו כלתה נפשי
כו' (וראי' מחולת אהבה שיחלה ממש מהעדר השגת רצונו לבד כו'), וזהו
כמו בחי' הסתלקו' חיות מן הלב בבחי' רצוא הנג'ל, וכמו הנשימה דנשמה
בהסתלקותה בעצמו' כו'), ועיי' חזור ונמשך בבחי' שוב שהוא מה שאדם
ממשיך על נפשו בחי' גילוי אלקות שיאיר כנפשו ממש, שזהו ענין הגילוי מן
ההעלם שנק' צל כמיש ה' צילך על יד ימינך, פי' כמו הצל שנוטה ומיצל על

נפש מרכבה לגבי רוח . . . ורוח . . . לגבי נשמה: ראה גם מאמרי אדהיא דברים ח'ג ע' תתקכ"ב בשם הוהר.
 ושי'.

ש"ה וממשיך [ב: יומשך] — הנשמה . . . לגילוי עיי': ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות:
 לגילוי עיי' . . . לגילוי עיי'.

כי נר ה' נשמת אדם: נסמו לעיל ע' קנה.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

שכחי אמך ובית אביך: ראה לעיל ע' שכט ואילך.

רצוא אותיות רצון: ראה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' קכו.

היש את נפשי: חיי שרה כג, ח; מלכים"ב ט, טו [וישם: אם יש (את) נפשכם. — אבל כיה גם במאמרי
 אדהיא במבדך ח'ג ע' אי' וצ' אקלו. וראה גם ויקרא ח"ב ע' תקנא. דברים ח"ב ע' תתנ]. וברשי ותרגום
 אונקלוס לח"ש שם. תרגום ורדיק למלכים שם.

היש את נפשך . . . אין נפשי: ראה לקוטי שיחות לך כרך ב ע' 456 בהערה.

אין נפשי אל העם הזה [ב: ליתא]: ירמי' טו, א ובתרגום: רשי ורדיק שם.

רצוא [ב: רצון] רק לבך: ספר יצירה פ"א מ"ח.

שהרצון . . . ל' מרוצה: ראה גם מאמרי אדהיא דברים ח"ד ע' ארצ.

בך ארוץ גדוד אחרך נרוצה: תהלים יח, ל. שיר השירים א, ד.

ש"ה מטעם — כו': ב: מטי ולא מטי.

כלתה נפשי: תהלים מד, ג.

ש"ה כמו — וכמו: אוציל: [וכמו.

כמיש ה' צילך על יד ימינך: תהלים קכא, ה. בספר המאמרים תרכ"ז ע' שב ספ"ד: ומי' הבעש"ט ול

האדם מלמעלה לפי הנטי' שהוא נוטה כו' כך הוא בחי' גילוי אלקות שנמשך על נפש האדם מלמעלה יהי' כמו צל זה כפי אופן הנטי' של אדם מלמטה למעלה דהיינו כפי התעוררו' האהבה ורצוא הנ"ל מנקודת לבו, וזהו על יד ימינך דוקא היינו לפי אור האהבה שבבחי' ימינך כן יהי' אופן נטיי' הצל אלקי על נפשו וד"ל.

וזהו פי' כל הנשמה תהלל י"ה דוקא לפי שבאתדלית בבי' מדריגות דרו"ש הנ"ל הנה עיי'ו יתעורר מלמעלה למטה תוס' אור בי"ה דשם הוי' שיאיר אור ההעלם לגילוי יותר, והוא עיי' הנשמה דוקא שהיא תהלל י"ה בתוס' אור מן ההעלם, ואין לרוח ונפש רק בחי' העלאה מלמטה לעורר ההמשכה מלמעלה כנ"ל אבל עיקר ההמשכה מן ההעלם לגילוי זהו עיי' הנשמה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

וְכַכֵּז יתורץ ענין הנ"ל במ"ש כי נר ה' נשמת אדם וכתוב כי אתה נרי ה' כו' דשניהם אמת. דהנה מה שתתפעל בנפש בבחי' רוי"ש במסי' באה"ר אלא להי' זה רק מצד השכל והשגה באלקות לבד אלא היא באה מצד הכח הגדול שלמעלה מן השכל וההשגה והוא נקודת הרצון שבלב כנ"ל, ומאין יבא לאדם בחי' נקודת הרצון הוה זהו מ"ש אשר יערה עלינו רוח ממרום דוקא שמעוררי' להי' לו נקודת הרצון הפנימי הנ"ל וכמ"ש אם תעירו ואם תעוררו את האהבה. וזהו כי אתה תאיר נרי ה' שהוא להאיר לנשמה שתקרא נר ה' והוא שתאיר אורה בבחי' נקודת הרצון כנ"ל, וכמה תאיר נרי ה' באותיו' התורה שז"ש אתה תאיר נרי אתה דוקא ולא מצד עצמ[ה] [כלל, והיינו כיב אתוון דאורי"י מא' עד תי"ו כללות אותיות התורה שבכתב ושבע"פ, וההיא דאתה הן המצות בפ"מ ועל המצות א' כי אתה תאיר נרי ה' שהמצות נק' נר למעלה כמ"ש] כהלו נרו על ראשי דא עובדן טבאן

ונמצא פי' זה במדרש שמואל ג"כ. ראה תולעת יעקב בהקדמה ד, א. מאמרי אדה"א דברים חיד ע' אישעז. ושי"נ.

שורה שיאיר — שהיא . . הנשמה דוקא: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: עיי' הנשמה דוקא . . עיי' הנשמה דוקא.

כי נר ה' נשמת אדם כי אתה נרי ה': ראה לעיל ע' שלא.

אשר [ב': עד] יערה עלינו רוח ממרום: ישע"י לב, טו.

שורה רוח — הפנימי . . הרצון כנ"ל: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: נקודת הרצון [בכ' ניותוס': כו'] . . נקודת הרצון כנ"ל.

אם תעירו ואם תעוררו את האהבה: שיר השירים ב, ז, ג, ה.

כי אתה תאיר נרי ה': תהלים יח, כט.

אתה . . כיב אתוון: ראה שער היחוד והאמונה סיב.

שורה שבכתב — תאיר: ב' ליתא.

בהלו נרו על [ב': עלי] ראשי: נסמן לעיל ע' שלא.

דא עובדן טבאן . . ושמן על ראשו: ראה זהר בלק קסו, א. קהלת ט, ת.

וויש ושמן על ראשך כו' וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור ומאור תורה א' כי אתה תאיר נרי באור תורה ולהוסיף אור בגי'ע הוא ע"י המצות כמ"ש כי אתה נרי ה' [או אתה תאיר נרי] נר דמצוה שהן רציה'ע ממש. ונמצא דשניהם אמת, והנשמה נק' נר ה' ע"י רוי"ש בתפלה, וגם זה אמת מ"ש כי אתה נרי ה' או אתה תאיר נרי שהן התוי"מ שנק' אור ונר ה' שמאירי' לנשמה מלמעלה להיות נק' נר ה' ברוי"ש ולהיות תהלה י"ה העליון בעבוד' ברוי"ש כמו ע"י תוי"מ שמוסיף אור בגי'ע כניל בענין לעבדה כו' וד"ל.

וזהו כי אתה תאיר נרי ה' וה' יגיה חשכי והוצרך לכפול לומר וה' יגיה חשכי. והנה כל הנ"ל מדבר בנשמה האלקי' שהיא נר ה' ממש וא"צ רק להוסיף אור ה' בה מאותיות התורה או מן המצות כניל, אבל חושך חומריות תאוות רעות הגוף שמושקע האדם בהן מנעוריו בהתקשרו' גדולה ועצומה הנה כל אור העליון לא יוכל להאיר בחושך ג[ס] זה ומה גם להפוך חושך זה לאור כו', וע"כ ממילא מובן שלבד שלא יועיל לו אור אלא שמונע ומבטל מלהיות גילוי אלקות בנשמה באוייר דרוי"ש הנ"ל להיות נק' נר ה' [נשמת וכו'] וכ"ש שמונע המשכת האור דתוי"מ שלא יאיר בנשמה, ואותו בנ"א שמושקעי' בכל רע וטומאה והולכים בשרירות לבנם בלי התעוררו' תשובה כלל וכלל עליהם נא' וניר רשעי' ידעי' כו' כידוע, אך הנה עזי'א וה' יגיה חשכי שבשביל זה נמשך המשכה מיוחדת בו"ו זה להמשיך שם הוי"ו מחדש ממקום עליון ביותר ממש אתה תאיר נרי שהן [ה]תוי"מ כי בשביל תיקון הרע וחושך דקליפה צ"ל האור ממקום ומדריגה עליונה ביותר (וכידוע במ"ש ועברתי בא"מ אני ולא מלאך כו'). והנה המשכת האור העליון הנה הוא להמשיך התעוררו' תשובה מלמעלה פתאום על האדם, כמו שנראה בחוש שיפול על האדם פתאום רוח התעוררו' תשובה אמיתי' מקרב ולב עמוק בלב נשבר ונדכה כאמת לאמיתו בחשבו על כל דרכיו ומעשיו ומחשבותיו הזרים וכו' ואיך שנתרחק ריחוק עצום מאור פני מלך חיים ע"י עיונות שלו שעשו מחיצה ש"ב ממש, ואע"פ שכמה פעמים יעלה על לבו כל גלויו וחטאיו לא ירגיש כלל, אך בהמשכת רוח העליון ממרום דוקא הוא

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

כי אתה תאיר נרי ה' וה' יגיה חשכי תהלים יח, כט. שמואל"ב כב, כט. — ממש, והוצרך לכפול לומר וה' יגיה חשכי שהכוונה להתכוון דשמואל"ב.

שורה ומבטל — באוייר: ב' באדה"ר.

וה' יגיה חשכי ידעי': איוב כא, יז [שם: נר — אבל כ"ה גם בשערי אורה שער התנוכה ע' 70 וע' לו. שער האמונה ס"ג]. ראה דרך חיים שער התשובה ת, ג.

שורה תיקון — ממקום . . האור: ב' ליתא. וכנראה נשמם מפני חיבת הדומות: האור . . האור. ונעברתי בא"מ אני ולא מלאך: נסמו לצ"ל ע' קא. ראה סידור סדר הגדה רצו, ג. ומקבלי בלקטי תורה צו יב, ג.

שורה ומחשבותיו: ע"כ נמצא בכרך ב.

שנתעורר בתשובה שלימה גם במעט התכוננו על כל אשר עשה ויהי ממארי דחשבונא הטיב הדק גם על כל הרהורים רעים וחטאים שקשין מעבירה כו' שהן כמו כל פסול וטמא בקדש שמוריד מעל המזבח, וכך גם בעלות הנשמה לפרקים בתפלה באו"ר דרו"ש הנ"ל יורידו אותו למטה במה שמבלבלי אותה במ"ז רבות כמ"ש בזהר דחייב"י מבלבלי מחשבת"י כו' וכאשר נראה בחוש לכל מי שעינים לו שלא יטעה א"ע וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפיים בפ"מ ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ורצונו כלל כנ"ל, וגם אצי"פ שיש הרבה פסולי' בקודש שאם עלו ע"ג המזבח אין מורידים אותן אבל כל אשר יש בו מום ודאי מוריד"י כו' וגם האיש המקריב כתיב איש אשר בו מום לא יקרב להקריב כו', ופי' מום ברוחניות הוא אפי' פגם כל שהוא בעין ואזן שהוא רא"י ושמיעה (כמ"ש דוקין שבעין לדידהו לא הוי מומא לדידן הוי מומא שהוא הסתר אלקות שבעין כמ"ש עינים להם כו'), וכ"ש פגם גמור בי"ד והיא כו' כמו בחילול שבת וביטול ת"ת וצדקה כו', וענין מורידים בבעלי מומין היינו שמפילים ומשפילים את הנשמה בעלותה למעלה בתפלה לבלתי תוכל להתקרב לה' לעולם באו"ר דרו"ש כו', ואמנם עכ"ז לאחר התעוררו' תשובה שנמשך מלמעלה זהו שא' וה' יגיה חשכי, פי' שנמשך שם הוי' ממקו' עליון ביותר והוא מבחי' העלם דחו"ש סתרו שלמעלה מגילוי אור דתו"מ לעורר בתשובה שלימה כענין ב"ק מכרות שובו בנים שובכ"י שזה נמשך מ"ג מדה"ר דכתר כו' שלמעלה מן החכ' דתו"מ, והוא מה שנמשך לב נשבר ביותר בכל אדם עד שגם גופו החומרי נהפך לאור להתעורר לה', שז"ש יגיה חשכי כחו"ש גשמי שיבקע בו האור שיאיר גם הוא שזהו ענין לאהפכ' חשוכא לנהור', והוא ענין הנ"ל במ"ש שכחי עמך ובית אביך למאוס לגמרי בכל ההתקשרו' עמוקות שהי' לו כהבלי עוה"ז שזהו בירור היתוך כל הרצונו' הזרות להיות רק רצון א' ולב א' לה' לבדו כו', ואז יתאו המלך יפיד מצד יתרון האור מן החושך דוקא ע"י תשובה

ממארי דחושבונא: זהר קרח קעת, א. תניא פכ"ט.

הרהורים . . . שקשין מעבירה: יומא כט, רע"א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ק"ד. ושי"ג.

פסול וטמא בקדש שמוריד"י מעל המזבח: (כ"ה בהכתי"י). ראה זכחים פ"ד, א ובתוס' שם.

דחייב"י מבלבלי מחשבתי: ראה זהר ויקרא כה, א"ב, הובא בתניא פכ"ט.

מי יעלה בהר ה' נקי כפיים . . . אשר לא נשא: תהלים כד, ג"ז.

אבל כל אשר יש בו מום ודאי מוריד"י: ראה זכחים שם פ"ד, א. פ"ה, ב.

איש אשר בו מום לא יקרב להקריב: אמור כא, יז (בדילוג).

מום: ראה אור התורה כאן ע' 632 הגה ד.

דוקין שבעין לדידהו לא הוי מומא: ראה גיטין נו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איש"ט. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קעז (נדפס גם בתורת חיים תשא ע' תקסז) ועם הגהות באור התורה תשא ע' איתתפו וע' איתתצא.

עינים להם: תהלים קטו, ה.

פגם גמור בי"ד והיא . . . בחילול שבת: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"פד.

ב"ק מכרות שובו בנים שובכ"י ירמ"ג ג, י"ד. כב. ראה זהר נשא כ"ו, א. הגסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תלו: ח"ד ע' איקטא.

אמיתי' שהוא למעלה מגוף היופי דאור דתו"מ ואוי"ר ברו"ש כני"ל, ולזה וה' יגיה חשכי בתשובה הוא למעלה ממה שאתה תאיר גרי בתו"מ ודיל.

ובכ"ז יובן מ"ש לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו'. דהנה כל הנ"ל במ"ש כי אתה תאיר גרי וה' כו' הרי כ"ז נמשך לנשמה האלקית שתוכל להיות נר ה' ברו"ש שאין כח זה מצד עצמה כלל רק כח זה מלמעלה בא לה, ואף גם להגיה חשכי שהוא גם רצון הטבעי החומרי לשבור לבו באמת מלמעלה בא לה וכמ"ש וה' יגיה חשכי, אי"כ נמצא שהנשמה רק בחי' מקבל בלבד שהרי לית לה מגרמה כלום רק צריכה לקבל ההארה דאור ה' מלמעלה שיוכל להיות האוי"ר ברו"ש ומס"נ באה"ר דנקודת הרצון הנ"ל כו', וכל שהוא בבחי' מקבל שצריכה לעור וסיוע מלמעלה נק' בת ל' נקבה דוקא, כמו שמעיי בת וראי שכחי עמך ובית אביר, פי' שמעיי בת שאי"צ הנשמה האלקי' שנק' בת רק להכין א"ע שתהי' כלי קיבול לבד לקבל ההאר' אור האלקי דאתה תאיר גרי הנ"ל וגם ה' יגיה חשכי אך ורק שתשכח על עמה ובית אבי' שתפשוט א"ע מנקודת הרצון בהתקשרות שלה בעניני הגופני' ובזאת תהי' כלי בית קיבול לקבל שפע אור האלקי הנ"ל שהוא אור הוי' דתו"מ ולקלוט בנשמה אחד אמת מלמעלה בעלותה לקבל באהבה ותשוקה רק שתשכח על עמה כו', וגם זה ה' יגיה חשכי ולא שתעשה דבר זה מכה עצמה רק ענין השכחה לבד שתשכח ותסיח דעתה לפנות א"ע מהתקשרותה הזרה ואז ה' יגיה חשכה שיהופך כל הרצונות הזר' בתשובה שלימה כני"ל ודיל.

וז"ה מ"ש תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם, פי' תתן אמת כו' בדרך נתניה ומתנה מלמעלה כו'. דהנה פי' יעקב ידוע שהן הנשמות שבאו בגופי' גשמי' ונתקשרו הרבה בחומריות דעוה"ז שנק' עקבי' כו', ועי"כ אין בנשמו' אלה כח ועוז לעלות לקדושה האלקי' להתדבק באחד אמת, וגם כדי שתוכל להיות כלי קיבול לזה האור הרי אין זה כ"א שיבא לה השפע הזאת בדרך מתנה מלמעלה, והוא כמ"ש כי אתה תאיר גרי כו', וזהו מ"ש תתן אמת ליעקב שבחי' אמת זה דאחדו' ה' תתן ליעקב שהן הנשמו' שבגופי' בדרך מתנה לבד כי אין לה אמת זה מצד כח עצמה כלל ולכך ליעקב דוקא נשמו' שבעקבי' דוקא שהוא י' עקב הנ"ל תתן האמת מלמעלה למטה (והוא ענין אור דתו"מ שמאיר בנשי' כמ"ש למעלה בענין כי אתה תאיר כו' והן כ"ב

לא זו מחבבה עד שקראה בתי: נסמן לעיל בריש המאמר.

שמעיי בת וראי: תהלים מה, א.

תתן אמת ליעקב חסד לאברהם: נסמן לעיל ע' קעו.

יעקב... הנשמות שבאו בגופי': ראה גם לעיל ריש ע' קי.

ליעקב... עקב: נסמן לעיל שם.

אותו הכללי דתורה והוא ענין אמת שהתורה נק' אמת וניתן אמת זה ליעקב דוקא שהוא בבחי' קו האמצעי כו' כמ"ש ויקם עדות ביעקב דוקא ותורה שם בישראל כו'). וחסד לאברהם פי' קאי אתתן דסמך ל' דתתן אמת ליעקב וגם תתן חסד לאברהם דהיינו לבחי' התפעלו' אה"ר בתענוגים להתענג על ה' ברץ לבך הנ"ל שאין זה בא בגשמות מכה עצמה כלל רק מלמעלה נמשך לה כנ"ל שמתעם זה נק' בת, וזהו הבא מכה בחי' החסד דאברהם אוהבי שהוא אה"ר העליונה דבחי' רב חסד העליון שמאיר ונמשך למטה כנשמו' לעוררם באה"ר הנ"ל שנק' ימין מקרבת כענין אה"ע אהבתך ע"כ משכתיך כו' וכן ענין משכני אחריו נרוצה וכה"ג, ועז"א תתן חסד זה לאברהם בדרך מתנה מלמעלה כדי שיוכל לעורר את הנשמו' למטה באה"ר ובלא נתינה זו אין בכח אברהם לעורר לנשי' לפי שאינו מאיר מצד עצמו רק כשתתן חסד זה לאברהם כו' וד"ל. ומפרש אח"כ הטעם למה תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם וא' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, פי' דחסד ואמת זה כבר נשבע לאבותינו מימי קדם קדמונו ש"ע והוא בחסד ואמת דעצמו' אי"ס ב"ה ממש (וכידוע דהתורה שנק' אמת קדמה לעולם וכמ"ש ואה"י אצלו אמון כו') וכמ"ש זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה מעולם דאי"ס, ואמנם להביא מן ההעלם לגילוי אור באצ"י ליתן אמת וחסד ליעקב ואברהם אשר נשבעת כו' זהו ע"י התשובה דוקא לפי שהתשובה קדמה לעולם יותר להיות שבע"ת גדולים מצד"ג באה"ר ותו"מ משום דמשכין ל' לקוב"ה בחילא יתיר מכה דתו"מ מטעם דבחי' או"ח חוזר הוא לקדמותו ממש שלמעלה מאור דתו"מ כנ"ל בענין וה' יגיה חשכי כו', וזהו מימי קדם לקדמונו ש"ע שלמעלה מן החכ' לפי שבע"ת ממשיכים האור מבחי' ימי קדם מקדם לחכ' דתורה ג"כ מצד כח ועוז דביקותם והתכללותם בעצמו' ממש ע"כ מחמת התשובה דוקא תתן אמת ליעקב וחסד כו', וכנ"ל בענין שמעי בת וראי שכחי עמך ובית אביך דוקא אז יתאו המלך יפ"ך שהוא יופי האור דתו"מ שנק' אמת ואהבה רבה דאברהם כו'. וזהו לא זו מחבבה עד שקראה בת כמו שמעי בת כו' וכמ"ש מה יפו פעמך בת נדיב בתו של אברהם שנק' נדיב מטעם הנ"ל וד"ל.

שהתורה נק' אמת: נסמן לעיל ע' רכב.

ויקם עדות ביעקב . . . ותורה שם בישראל: תהלים עה, ה.

דאברהם אוהבי: ישעי' מא, ה.

אה"ע אהבתך ע"כ משכתיך . . . משכני אחריו נרוצה: נסמן לקמן ע' תקב. שיר השירים א, ד.

קדמונו ש"ע: לשון בראשית רבא פ"ח, ז.

דהתורה . . . קדמה לעולם . . . ואה"י אצלו אמון: פסחים נד, א. משלי ה, ל.

זכור רחמיך ה' . . . מעולם דאי"ס: תהלים כה, ו. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפו.

שהתשובה קדמה לעולם: פסחים שם. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעט וע' אקפת.

שבע"ת . . . דמשכין ל' . . . בחילא יתיר: נסמן לעיל ע' קעב.

מה יפו פעמך . . . בתו של אברהם: שיר השירים ז, ב (כדילוג). תגיגה ג, א.

ומעתה יש להבין מ"ש עוד לא זו מחבבה עד שקראה אחותי כו' דמשמע
שחביבות זו דקראה אחותי למעלה מחביבות דבתי הנ"ל. דהנה
כתיב למען אחי ורעיי אדברה נא כו' דמשמע שכנ"י נק' אחים ורעיי'
להקב"ה וכתיב מי יתנך כאח לי כו' ואיך יתכן שיהיו נשמו' בגופי' בכחי
אחזה וריעות להקב"ה שהוא בלתי בע"ג כו'. אך הענין הוא דכתיב הקל קול
יעקב והידים ידי עשו דמשמע שהי' יצחק מתמי' ביותר איך יכול להיות ב'
אלה ביחד שיהי' הקל קול יעקב והידים ידי עשו דאם קול יעקב שהוא קול
דתורה שהיא ביעקב דוקא אי"א להיות שיהי' הידים ידי עשו כו'. והענין הוא
כידוע מארז"ל דויתר ה' על עון גזל כו' ולא ויתר על עון ביטול[ת] תורה, וזה
פלא גדול דמ"ע דתורה לא ויתר ועל ל"ת החמור' ביותר כגזל ועריות כו'
ויתר הלא אין עיקר התורה רק לקיים מ"ש בתורה כו' ומה יועיל [לן] מ"ע
דל"ת אם יעבור על [ד"ת] ל"ת כו'. אך הנה הענין הוא כידוע בשרש מ"ע
דל"ת שהיא כנגד כל המצות כמ"ש ות"ת כנגד כולן לפי שרש התורה כחי'
שבראש שכולל כל רמ"ח אברים דרמ"ח מ"ע כו', ועי"כ גם כל שרש בנין
העולמי' תלוי במצות ת"ת דוקא כמ"ש אם לא בריתי כו' חוקות שמים וארץ
לא שמתי ועי"כ ת"ח נק' בונים שעוסקי' בבנינו ש"ע כמ"ש ורב שלום בניך
בניך כו' עד שאי' העולם מתקיים אלא בהבל תשכ"ר כו' לפי שרש
חיות כל העולמות הוא בכחי' החכ' שבראש וכמ"ש בראשי' בחוכמת' כו' וא'
דבראש' נמי מאמר הוא משום דחכ' שבדיבור די"מ נמשך מח"ע שבראש
והוא חכ' דתורה כמ"ש בראשי' בשביל התורה שנק' ראשי' כמ"ש ה' קנני
ראשי' דרכו ובשביל ישראל שנק' ראשי' כו' כידוע. אבל כ"ז הוא דוקא
במצות ת"ת שבדיבור כפה דוקא וכמ"ש ודברת בם כו' לפי שעיקר מצות

ש"ה ומענה: מכאן מתחיל בך ג' ונוך ד.

לא זו מחבבה עד שקראה אחותי: נסמן לעיל בריש המאמר.

למען אחי ורעיי אדברה נא: תהלים קכב, ח. ראה סידור שער הק"ש ע, ד ואילך. אמרי בינה שער הק"ש

פמ"ב: וראה גם סידור שער בהמ"ז קה, א. א. ערב שבת קסג, א. מאמרי אדמו"ר וקרא ח"א ע' שמו. שער
 האמונה פס"ב.

מי יתנך כאח לי: שיר השירים ח, א.

הפל קול יעקב והידים ידי עשו: תולדות כו, כב. ראה בראשית רכא פס"ה, כ.

דויתר ה' על עון גזל: בספר המאמרים תקס"ה כאן: ידוע מארז"ל מצינו שויתר הקב"ה על גזל וכו'.

אמנם בתורה אור כאן: שויתר . . על גיע ושי"ד. ראה הנסמן במראי מקומות לטה"מ תקס"ה שם. מאמרי
 אדמו"ר דברים ח"א ע' קטו הערה ד"ה: לא. ח"ג ע' תתקצג.

ות"ת כנגד כולן: טאה רפ"א.

רמ"ח אברים דרמ"ח מ"ע: נסמן לעיל ע' לא.

אם לא בריתי . . חוקות שמים וארץ לא שמתי: ירמ"ג, לג, כה.

ת"ח נק' בונים . . ורב שלום בניך: נסמן לקמן ע' ח"ג.

שאי' העולם מתקיים אלא בהבל תשכ"ר: ראה שבת קי"ט, כ. מאמרי אדמו"ר דברים ח"א ע' קמ. ושי"ג.

בראשי' בחוכמת' . . דבראשי' נמי מאמר: בראשית א, א ובתרגום ירושלמי שם. נסמן לעיל ע' טו.

בראשי' בשביל התורה . . ה' קנני ראשי' דרכו ובשביל ישראל: נסמן לעיל ע' כו וע' א.

במצות ת"ת שבדיבור כפה: נסמן לקמן ע' תתקכז. בהערה הבאה.

במצות ת"ת . . ודברת בם: נסמן לקמן ס"ע תקמ ואילך.

ת"ת הוא בדיבור דוקא ולא במח' לבד כמ"ש למען תהי' תורת ה' בפיך דוקא וכתוב ודברי אשר שמתו בפיך [דוקא] כו', וי"ל הטעם לזה למה דוקא בדיבור (אע"פ שנא' והגית בה כו' העיקר הוא בדיבור). כי הנה עיקר ענין הדיבור בדי'ת הוא לברר לעה"ד טו"ר בדיבור דוקא כמ"ש להבדיל בין טמא לטהור כו', שממני זה הטעם נק' תורה ל' הוראה שמורה ומבדיל בין טמא לטהור ובין אסור ומותר ופסול וכשר כו', והיינו כל המשניות דשי"ס שהן ההלכו' הנאמרים בדיבור שאינו רק לפסול או להכשיר לטמא או לטהר לזכו' או לחייב כו', לפי שבחכ' שבדיבור בפה אתברירו רפ"ח ניוצין שנפלו בשבחה"כ בעה"ד טו"ר להעלו' מן הניצוצ' הטוב והכשר והטהור ומותר שיוכלו לעלות כו', וכל מה שיש לו עלי' ותיקון הוא שגזור ואוי' טהור כשר מותר כו' ואם אין לו עלי' ותיקון להתברר ויגזור או' פסול טמא אסור שקליפות הן טמא טמא יקרא ולא יוכל לעלות למעלה כלל. וכי' הביורר וההבדלה בין טמא לטהור כשר ופסול כו' הכל עפ"י החכ' שבתורה דוקא וכאשר עפ"י הח"ע שבתורה לא יעלה להן הכשר או טהרה יופסק ויגזור עליהן שיהיו נשאים טמאים או פסולים וכיוצא ואז יפרדו ויובדלו מחלק הקדושה האלקי ויפלו למטה ולא יעלו למעלה לעולם לקבל יניקה מן הקדושה האלקי וכענין יתפרדו כל פועלי כו' שעייז הביורר דעה"ד טו"ר שבחכ' דתורה נברר גם למעלה שלא ילך אור ושפע האלקי להיכלו' דק"ג ולא יעלו לקבל רק כפי המדה המצומצם להם עפ"י מא' קו המדה כו' וד"ל. וזהו הטעם שכל שפע העולמו' להבדיל בין פנימי לחיצוני תלוי הכל בדיבור שבתורה כמו אם להכשיר או לפסול כו' עד שגם בחיצוני' השפע לע"ש דק"ג תלוי בדיבור דתורה וכמ"ש אם לא בריתי כו' (משום דגם ה" מא[מרות] מקבלי' מדיבור דתורה דוקא כמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כו' דאסתכל באורי' וברא עלמא כמ"ש במ"א), וזהו שנק' המשנה מלכתא כמלך שגזור ואוי' וכן יקום למעשה וכמ"ש בי מלכ' ימלוכו כמו דבמא' יהי אור ויהי אור משום דדבר מלך שלטון הרי זהו מבחי' מלוכה דתורה דוקא כמ"ש

למען תהי' תורת ה' בפיך . . . ודברי אשר שמתו בפיך: בא יג. ט. ישע"י נט. כא.
והגית בה: [יהושע א. ת. ושם: כו. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"כ ע' תקצד]. ראה לקמן ע'

תקכו. ושי"ג.

להבדיל בין טמא לטהור: נסמן לעיל ע' פ.

תורה ל' הוראה: נסמן לעיל ע' נב.

שבחכ' . . . אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

רפ"ח ניוצין: נסמן לעיל ע' נו.

טמא טמא [ג]: ליתא] יקרא: ע"פ תוריע יג. מו.

יתפרדו כל פועלי' תהלים צב. י.

הי' מאנרות) . . . ואהי' אצלו אמון . . . דאסתכל באורי': ראה לעיל ע' טו. ושי"ג.

שנק' המשנה מלכתא: ראה לקמן ע' תיט. ושי"ג.

בי מלכ' ימלוכו כמו [ג]: ליתא] . . . יהי אור ויהי אור: משלי ה. טו. בראשית א. ג.

דבר מלך שלטון: קהלת ת. ד.

בי מלכי' ימלוכו כו' כמו הדיבור דתורה במשניות שהוא שגזור כמו גזירי' מלך ממש, וז"ש ודברי אשר שתי בפ"ך דוקא וכתיב ואשים דברי בפ"ך כו' לנטוע שמים כו' וד"ל.

ואמנם הנה אין עיקר הפסק למעשה על כל הנהגות העולמות בחדס או בדין בין בפנימי' בין בחיצוני' השפע כניל שהוא עפי' התורה דוקא (כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט התורה דוקא כמא' ג"ש הראשונ' יושב ועוסק בתורה ג"ש שניות יושב ודן את כל העולם ואח"כ יושב וזן את כל העולם כו') אין זה אלא עפי' הדיבור דתורה דוקא ולא כשדבר הלכה שבתורה הוא במח' לבד. ויובן זה עדי"מ מלך ב"ו שאין גזירותיו מתקיימ' רק כשגזור ואו' בפ"י דוקא אבל כאשר גזירותיו עדיין במחשבתו ורצונו אעפ"י שהכל יודעי' שזהו רצונו וחפצו לא ניתנו לקיום במעשה עדיין כי יכולים להשתנות כו' אבל כשגזור ואו' בדיבור בפה כבר נפסק הדין ולא יוכלו להשיב דבר המלך וז"ש דבר מלך שלטון דבר מלך דוקא שלטון שלא ישונה לעולם. וכך הוא למעלה במדת מל' דאצי' שנא' מלכותך מכ"ע ומלכותו ית' בכל משלה בדבר מלך שלטון כמו כי הוא אמר ויהי כו' אין זה אלא עי' הדיבור [בתו' שה"י דבר הוי' זו] הלכה דוקא אז נפסק הדין למעלה לפי אופן משפט ודין ההלכה בכל השי"ס בין טמא לטהור וכשר ופסול כו' כניל וכמ"ש ואשים דברי' [בפ"ך] ובצל ידי כסתיך בצל דחכי' דתורה כמ"ש ה' צילך שכל היושב ושונה כו' לנטוע שמים וליסוד ארץ וכמ"ש אם לא ברייתי כו' כניל שכל בנין שפע העולמו' תלוי בדיבור דתורה כניל, אבל בעיון במח' לבד הגם שיודע כל התורה כמחשבתו לא נפסק הדין עדיין מזה להיות זה טמא וזה טהור כו' כמשל הנ"ל בגזירת מלך ולא יהי' מזה שרש להנהגות העולמות בחו"ג כו', וזהו דמתניתין מלכת' שהוא בדיבור דוקא ולא בעיון בתלמוד (וכמ"ש בענין שמור זו משנה כו', ומ"מ כח המברר הוא יותר בעיון דתלמוד שהוא הפלפול וכמא' העוסק במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונותנים עלי' שכר בתלמוד אין לך מדה גדולה הימנה מצד יתרון האור מתוך החושך כמ"ש במחשכי' כו' כמ"ש במ"א).

שרה מלך — וכתיב . . . כו': ג: ליתא. ועי'ג ניתוסף בכתי' אחר: ואשים דברי בפ"ך דוקא. ולפי' הוא כנראה השמטה מפני חיבת הדומות: דוקא . . . דוקא.

ואשים דברי בפ"ך . . . לנטוע שמים: ישעי' נא, טו.

מלך במשפט יעמיד ארץ . . . ג"ש הראשונ': נסמן לקמן ע' חל.

מלכותך מכ"ע ומלכותו . . . בכל משלה: תהלים קמה, יג. שם קג, יט.

כי הוא אמר ויהי . . . דבר הוי' זו הלכה: תהלים לג, ט. עמוס ח, יב. שבת קלח, ב.

ה' צילך שכל היושב ושונה: תהלים קכא, ה. נסמן לעיל ע' עד.

שרה ואשים — שכל . . . לנטוע: ד: ליתא.

שמור זו משנה: רש"י ראה יב, כח. [בלקוסי תורה האוינו עת, א: כדאייתא בספרים. וראה הנסמן במראי מקומות ללקרית ואתחננו י, א.] ראה סידור שחרית לג, ד. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' שפ"ו ו' ת. העוסק במקרא . . . במחשכי': ראה לקמן ע' תטו. וש"נ.

וזזהו הטעם שיותר על גזל כו' ולא יותר על עון ביטול תורה לפי שבמצות תיבת בדיבור נפרדו כל יניקו' החיצוני' בהבדלה גמורה שבין טמא לטהור כו', אבל ע"י עון ביטול תורה הרי לא בא דבר מלך למטה לברר ולהבדיל הטמא כו' הרי יש יניקה גדולה לקי' בקדושה יותר מגזל וכי' שהוא חטא פרטי לפי שבחכ' דוקא אתברירו. וזהו הקל קול יעקב כו', כי הנה בבחי' קול שהוא בחי' ההמשכה וההתחברו' שנמשך ומתחבר על ידו למעלה למטה, והיינו קול יעקב קול דתורה כדבר ה' זו הלכה שמתחבר בחי' קול העליון שנק' דבר ה' בקול התחתון בקלא דאורי' כשעוסקי' ישראל בתורה בקול ודיבור וכמ"ש השמיעני את קולך קלא דאורי' דוקא, וזהו ודברי אשר שמת' בפ"ך דברי ממש ששמת' בפ"ך כדי להי' ע"י חיבור וקשר לח"ע דתורה בקול העליון עם קול התחתון שיהי' גם הכח בקול האדם התחתון למטה בדבור ד"ת שלמטה להפריד ולהבדיל בין טו"ר בין טמא לטהור כו', ואו-ממילא אין מקום כלל ליניקו' החיצוני' מן הפנימי' דקדושה ויתפרדו כל פועלי און. וזהו שהי' יצחק מתמי' ביותר הקול קול יעקב והידים ידי עשו דאיך אפשר שיהי' הידים כידי עשו שעירו' דקי' אם הקול קול יעקב קול דתורה מטעם הנ"ל שלא יכול להי' חיבור לידי עשו בשעה שקול יעקב מדבר בד"ת שעיקר ענינו להבדיל בין [ה]טמא לטהור כו' כנ"ל וד"ל (ומ"ש הקל קול יעקב חסר [ויי'] לפי שיש ב' קולות קלא פנימא דתפלה שהוא בפנימי' הלב כחשאי בצלות' וקול החיצון דמשתמע בדיבור זהו קול דתורה דוקא והוא יעקב דוקא, ואמנם אורי' בלא דו"ר דתפלה לא פרחא לעילא כמא' אם אין יראה אין חכ' ואין לקול העליון חיבור עם קול התחתון כלל כו' (רק מי שתויא כר"י דכולא תנוי' בנויק' הוה כו'). ובזה יובן מ"ש אם תגביה כנשר משם אוריך נאום ה', וי"ל במה שמסיים נאום ה' גבי ענין ירידת שרו של עשו כו'. אך הענין הוא דנאום ה' הוא בחי' דיבור העליון כמ"ש דבר ה' שמים נעשו והוא א' ולא יעשה, ואמנם גם דיבור זה דהנהגו' העולמות תלוי בדיבור דד"ת שהוא דבר ה' זו הלכה להי' מזה דוקא דבר מלך שלטון בהנהגו' העולמו' כמ"ש בי מלכ' ימלוכו כו', וע"כ כשצריך להשפיל השרים שלמעלה כשר של עשו [ש]הגבי א"ע ביותר למעלה לקבל יניקה מן הקדושה העליונה ביותר מכפי המדה, הנה ירידתו למטה הוא ע"י

קול . . . ההמשכה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנ. ושי"נ.
 השמיעני את קולך: שיר השירים ב, יד. ראה זהר אחרי טא, א. סינחס י"ג, א. ספר המאמרים תקס"א ח"א ע' צט. לקמן ע' תמו.
 הקל קול יעקב: תולדות כו, כב. ראה מאמרי אדה"א פרישית התורה ח"א ע' קס. תורת חיים מקץ פו, ב.
 מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תרפ"ו וע' תתכה. ושי"נ.
 אורי' בלא דו"ר לא פרחא לעילא: כתניא מיליט: בתיקונים — תקוני זהר ח"י כה, ב.
 אם אין יראה אין חכ': אבות פי"ג מ"ז.
 שתויא [שתורתו אומנתו] כר"י דכולא תנוי' בנויק' הוה: נסמן לעיל ע' רעא.
 אם תגביה כנשר משם אוריך נאום ה': עובדי א, ד.
 דבר ה' שמים נעשו והוא א' ולא יעשה: תהלים לג, ו. בלק כג, יט.

דיבור דתורה. וז"ש אם תגביה כנשר [כ]דרך הנשר בשמים לרום לקבל שם יניקה יתירה משם אוריךך נאום ה' שיושפל משם למטה ע"י נאום ה' דוקא, וזהו משם אוריךך נאום ה' כמו הפסק שחותם עליו המלך כו', וזהו הדיבור דתורה כמו שגזר וא"ו טמא שבדיבור זה הרי נפרד ונבדל שרש יניקתו למעלה ולא יוכל לעלות לעולם כניל, וזהו משם אוריךך נאום ה' להיות טמא טמא יקרא ודיל.

וזהו לא זו מחבבה עד שקראה אחותי כו' שחביבו' זו למעלה מחביבו' דבתי כו'. דהנה בחי' בת היינו רק בחי' מקבל לבד כניל דוהו מה שהנשמה מקבלת מלמעלה אור אה"ר העליונה להיות נקי' נר ה' כו', אבל בחי' קול [ד]תורה הוא מה שיש בכח קול יעקב העוסק בתורה למטה לברר לעה"ד טו"ר להבדיל בין טמא לטהור כניל כמו בקול העליון למעלה בבחי' האצ"י דכתיב קול ה' על המים כו' קול ה' בכח כו' קול ה' חוצב כו' שכ"ז הו' בחי' הקול' דתורה וכן לברר ולהבדיל הטמא כו' כמו קול קורא במדבר העמים פנו דרך כו', ונמצא גם בני' בחי' משפיע בדיבור וקול דתורה בדומה למעלה ממש ולא בחי' מקבל ככת, ולזה הטעם נקי' בני' אחים וריעים ממש להקביה בבחי' קול דתורה להבדיל כו'. וזהו שלא זו מחבבה יותר מבתי וקראה אחותי ל' אחוה וריעות כמ"ש אמרי לחכ' אחותי א"ה כו' שהוא חכ' דתורה שבאה למטה בכני', לפי שבזה הו' דומים כמו למעלה שקול העליון בתורה שלמעלה גוזר ומתקיים להיות מזה הנהגות כל העולמו' בדבר מלך שלטון כניל כך כני' למטה גוזרים בדבריהם כשעוסקי' בתורה בדיבור כמשנה באמרם זה טמא וזה טהור כניל ומתקיים גזרותיהם כמ"ש ותגזור או' ויקם כו' (וכמא' מאן מלכי רבנן כו') וכמ"ש ורב שלום בניך [אל תקרי בניך אלא] בוניך כו', וזהו שקראה אחותי שהוא חביבות יותר מבתי מטעם הניל ודיל.

ובזה יובן ג"כ הפסוק פי' פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, פי' תורת חסד תורה שבא ממנה חסד העליון לכל העולמות, בהיות מבואר למעלה שעי' קול דתורה נמשך מקור כל החיות ושפע לעולמות ולהבדיל

(כדרך הנשר בשמים: משלי ל, יט.)

שרה יניקה — יתירה . . ע"י: ד"א: ליתא.

שרה טו"ר — בבחי' האצ"י: ג"ד: מבחי' האלקי.

קול ה' על המים . . בכח . . חוצב . . הקול' דתו': תהלים כט, ג. ד. ז. ו. ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תרסה. ושי"ג.

קול קורא במדבר . . פנו דרך: ישעי' מ, ג. ראה מאמרי אדה"א דכרים חי"ב ע' תרנח.

אמרי לחכ' אחותי את: משלי ז, ד (ושם: אמר').

ותגזור או' ויקם . . מאן מלכי רבנן: איוב כב, כח. ראה גיטין סב, א.

ורב שלום בניך . . בוניך: נסמן לקמן ע' חיג.

פי' פתחה בחכמה: משלי לא, כו.

החיצוני' גיכ והוא בדבר ה' זו הלכה כמ"ש ואשים דברי בפוך ובצל ידי כו' לנטוע שמים כו' גם בעולם האצי' נמשך אור ושפע ע"י תורה דאצי' כמ"ש גי'ש יושב הקביה ועוסק בתורה כו', וזהו ותורת חסד על לשונה לישנא דאורי' מה שכנני' או' כדיבור בדי'ת בהלכות טומאה וטהרה אסור ומותר כו', ולהי' שע"י קול דתורה מתקיים כל השפע וההנהגה בכל העולמות אפי' באויכ' דאצי' לכך נק' תורת חסד כמו תתן אמת [ליעקב] שהיא התורה ליעקב וחסד לאברהם דגם בחי' חסד דאברהם אוהבי ניתן לאברהם מלמעלה רק עפי' בחי' תורת חסד הזאת שבדבר ה' זו הלכה לפי שעל ידה דוקא נמשך כל רב טוב וחסד העליון בכל העולמות דאבי"ע במדה ומשקל נכון עפי' התורה עד שגם בחי' אור האה"ר דאברהם אוהבי נמשך לכנני' עפי' תורת חסד הזאת דוקא ודל'.

ומעתה ייל מ"ש עוד לא זו מחבבה עד שקראה אמי דמשמע שחכיבות זו שקראה אמי יותר נפלאה גם מחכיבות דאתותי הניל. והנה הענין הזה יובן בהקדים תחלה להבין מ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל מהו זה ששם התורה בישראל שימה זו מה היא (וכן ודברי אשר שמתו בפוך כו'), להיות ידוע מארז"ל דהאומר אין לי אלא תורה שהיא החכ' אפי' תורה אין לו כו', דאצי' שהחכ' נק' ראשי' כמ"ש ראשי' חכ' כו' וחכ' שבתורה היא חכמתו ית' העצמוי' כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו', מ"מ הרי גם החכ' דתורה נמשכה מעצמו' א"ס ביה מאין ליש כמו והחכ' מאין תמצא כו' לפי שגם החכ' בבחי' עשי' נמשכת מן העצמו' כמו עושה פלא בחי' פלא דחכ' שנק' פלאו' חכ' כו' שהרי א' לית מח' תפיס' בך [כלל] אפי' מח' וחכ' הקדומה כו', וכמ"ש אנת חכים ולא בחכ' ידיע' כלל כי הוא עצמו ית' למעלה מעלה מן החכ' אפי' במקורה במאציל שנאצלה רק בבחי' האר' בעלמא ממזל ונוצר כו' (ולכך האו' אין לי אלא תורה הוא מפריד החכ' דתורה ממקורה וע"כ אפי' תורה אין לו כו'), ואמנם מהיכן בא סיבת המשכת והתהוה' החכ' דתורה למעלה מבחי' עצמו' א"ס ביה שלמעלה מן החכ' הרי זהו ע"י כנני' דוקא,

ואשים דברי בפוך: ישעי' נא, טז.

גי'ש יושב הקביה ועוסק בתורה: ראה עבודה זרה ג, ב.

לא זו מחבבה עד שקראה אמי: נסמן בריש המאמר.

ויקם עדות ביעקב . . . ודברי אשר שמתו בפוך: תהלים עח, ה. ישעי' נא, טז.

דהאומר אין לי אלא תורה . . . אפי' תורה אין לז: ראה יבמות קט, ב.

שהחכ' נק' ראשי' . . . ראשי' חכ': נסמן לעיל ע' א.

ואהי' אצלו אמון . . . והחכ' מאין תמצא: משלי ת, ל. איוב כח, יב.

עושה פלא: בשלח טו, יא.

שירת תחכי — דחכי . . . חכ': גד: דח"ס . . . החכ'.

פלאו' חכ': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפה. רשינ. חיד ע' איריס. רשינ. לקמן ע' תלט.

לית מח' תפיס' . . . אנת חכים: ראה תקוני זתר בהקדמה יז, איב.

הוא ע"י שישאל מקיימי המצות בפ"מ ששרשן בעצמות הרצה"ע שלמעלה מן החכ', ומצות האלה מפרשי' חכמי ישראל בכל דור בתורה שלומדי' בדיבור דוקא הרי בדיבור זה שמוזכרים כל מצוה בשרשה הראשון מעוררי' וממשיכים א"ס ביה מחדש בחכ' שבתורה, היינו שיתחדש אור החכ' דתורה ממקורה מאין ליש בכל יום כמא' בכל יום יהיו בעיניך כחדשים והרי מברכים נותן התורה בכל יום מטעם זה, וכמ"ש ועשיתם אותם שעושי' את התרי"מ למעלה וכן להקים את דברי התורה כו'. וזהו ויקם עדות ביעקב דוקא ותורה שם בישראל, [ש]פי' לפי שהתור' שלמעלה מתחדשת ממקורה הראשון מעצמו' א"ס ביה מאין ליש ע"י ישראל דוקא כנ"ל ע"כ א' ותורה שם בישראל שימה זו מפני שנעשי' התורה מחדש ע"י ישראל (וכענין מ"ש בס' הבהיר דדוד ה"י מחבר תש"מ בהקב"ה, וזהו ענין עוסק בתו' לשמה לשם התורה דוקא להמשיכה ממקורה מחדש ע"י הדיבור ומעשה המצות כנ"ל).

וזהו שלא זו מחבבה עד שקראה אמי שחביבות זאת יותר מאחותי, דאחותי היא בחי' החכ' שבתורה כנ"ל אבל כדי שיתחדש החכ' דתורה ממקורה ע"י ישראל ע"כ קראה אמי דוקא. והענין הוא להיות שכדי שיוכל להיות המשכה מעצמו' א"ס ממש בבחי' החכ' דתורה שזהו להיות התורה שם בישראל כנ"ל, הגה ודאי שאין זה בא רק מלמעלה מעלה ביותר שהוא בחי' ההעלם דעצמו' [א]א"ס ביה ממש שנק' סדכ"ס דלמתיב כו', והוא מ"ש צאינה וראינה כו' במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו שזה כמ"ת דוקא שיצא אור החכ' דתורה מן ההעלם דעצמו' [א]א"ס [ביה] לגילוי כו' הדברות ע"כ א' בעטרה שעטרה לו אמו דוקא (כמו אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני), ועד"מ אם שהיא המולדת את הולד שהי' בהעלם בכטנה ויצא לידי גילוי מן ההעלם כו', כך הן העטרות שעטרה לו אמו ביום חתונתו שזהו ענין היציאה דחכ' דתו' מן בחי' ההעלם וסתימו' דבחי' סדכ"ס לגילוי אור נק' אם כמו אם המולדת כו' וכמו יש אם למקרא כו', והוא בבחי' שם

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים: ראה לקח טוב ואתחנן ו, ו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסו ואילך. ושי"ג. מברכים נותן התורה בכל יום: בברכת השחר. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תחבא האילך. ושי"ג. ועשיתם אותם שעושי' את התור"מ: בחוקותי כו', ג. ראה ויקרא רבא פליה, ז. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תערב, ומקבילו בלקוטי תורה ר"פ חקת. שם ע' תשה ומקבילו בתורה אור ר"פ כראשית. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרגס ואילך.

להקים את דברי התורה: וביה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשטא. במדבר ח"ב שם — . ראה מלכ"ס: כ, כד [שם: למען הקים]. תבוא כו', כו [שם: אשר לא יקים]. מ"ש בס' תבהיר דדוד ה"י מחבר תש"מ בהקב"ה: ראה ספר הבהיר (טני"ח) סקצ"ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אריבא. ושי"ג.

צאינה וראינה . . במלך שלמה . . חתונתו שזה בחי'ת: נסמן לעיל ע' כב.

אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני: שיר השירים ה, ב.

יש אם למקרא: קדושין יח, ב.

שם אחי' דכתיב: ראה זהו ויקרא יא, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכו.

אהי' דכתר אנא זמין לאולדא כו' ודיל. וזהו שקראה לכניי אמי, כי הנה גם זאת דהיינו בחי' אם המולדת לחכ' דתו' מן ההעלם שבעצמו' לידי גילוי זהו בא מחמת נשיי דוקא שנא' בה כל הנשמה תהלל ייה, פי' כל הנשמה כללית נשיי שכוללת כל הנשמו' תהלל לייה דשם הוי' שזהו להוסיף אור ביו"ד דחכ' להאיר מן ההעלם לגילוי בהיא בתוס' ברכה כניל שזהו כמו מאין ליש בחכ' דתורה, דהיינו שיומשך הארת עצמו' איס להי' בחי' אם המולדת לחכ' מן ההעלם לגילוי, וזהו תהלל בהכחית אור חדש לייה מאין ליש, והיינו עיי' מסינ' בקיש דוקא באה"ר דבחי' רץ לבך הנ"ל, והוא בחי' ההתכללותי במסינ' באחד ממש שלפי' בחי' הרצוא הזה כו' יומשך היחוד מחדש מאין ליש בחי' בתוס' בתוס' כרכה, כידוע ביח"ע דקיש שהוא בפנימי' דאויא עיי' העלאת מין דמסינ' דוקא. וזהו שלא זו מחבבה לכניי בחביבות יתירה ונפלאה הרבה גם מאחותי לקרותה אמי עיי' בחי' אם המולדת למצוא תולדו' החכ' מן העצמות ממש, והוא עיי' שמעוררים למעלה בעצמו' איס ממש עיי' מסינ' בקיש שמסינ' זאת היא למוה"ע ית' ממש וכמ"ש אליו ולא למדותיו (וזה היחוד דאם המולדת למעלה מיחוד דאחותי הנ"ל, דבחי' התולדה הרי היא בחי' התחדשו' גמורה כמו התולדה דולד כו', משאיכ התגלות קול התורה כדיבור שזהו בחי' אחותי הנ"ל אינו רק התגלות למטה לבד ולא חידוש גמור).

נמציא מובן מכל הנ"ל שיש כאן ג' מדריגות, הא' כאשר כניי נקי' בחי' בת כמו שמעי בת כו' שהוא בחי' מקבל לבד כניל כמ"ש כי אתה נרי ה' וכענין תתן אמת ליעקב כו', והב' בחי' אחותי שזהו עסק התורה כדיבור בפה שבזה נקי' אחים וריעי' ממש כמלך שגזור כו' שלמעלה מבחי' בת, והג' בחי' אמי שהוא בחי' מקור המוליד את החכ' דתורה להיות התורה שם בישראל כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כניל. והנה ידוע שזהו הכלל גדול בכל ההשתלשלות דנעוץ תחביס וסובי"ת כמ"ש בסי', שזוה הכלל יחוייב לומר דהעליון ביותר במדריגה שנקי' תחלת הכל הוא שנעוץ בסופא דכל דרגין ובסוף כל דרגין מאיר בה מהעליון ביותר דנטובי"ת כו', ואיכ הרי בבחי' בת שהיא סופא דכ"ד בחי' מקבל ייה' בה מבחי' עליון במדריגה מהכל שהוא בחי' אמי שזהו אם המוליד ומקור לחכ' שבתורה, והיינו מטעם הנ"ל דסיבת המשכת בחי' אם להוליד מאין ממש לחכ' דתורה הוא עיי' שמעוררי' בעצמו' איס ממש עיי' מסינ' בקיש בבחי' רץ לבך דוקא שזהו בחי' בת כניל בענין שמעי בת כו', ואיכ נמצא שמבחי' בת דוקא נעשה

אנא זמין לאולדא: ראה זהר אחרי סה, ב.

כל הנשמה תהלל ייה: תהלים קה, ג.

שריה נשיי — תהלל... ברכה: ג: ליחא.

שריה מן העצמות — איס ממש [ג: ד: איס]... אליו ולא למדותיו: נסמו לקמו' ע' תקנד.

דנעוץ תחביס וסובי"ת: נסמו לעיל ע' ל.

בחי' אמי וזהו כאמה בתה כו'. וז"ש בעטרה שעטרה לו אמו ב' עטרות א' עטרה דאמו שנעשה מעטרה דבתי שהוא בחי' המסין שז"ש איה עטיב שלמעלה גם [בחי'] עטרה דאמו מטעם הנזל ודיל.

וזהו רני ושמחי בת ציון, פי' בת ציון דוקא שהוא בחי' מקבל נוק' בת ציון המצויינת שמקבלת בתוכה כל השפעי' הפנימי' כו', ומדבר לעיל שיהי' עליי' המל' שנק' בת למעלה בראש כל המדריגו' בעילוי היותר עליון גם מבחי' עטרה דאמו כנזל, והוא עליי' המל' בפנימי' הכתר שהוא שם אהי' אנא זמין כו' כנזל. וע"כ א' רני ושמחי רינה ברמשא ושמחה בצפרא וזהו ערב ובוקר וגם זהו רינה בסודו' ושמחה במסין בק"ש, כי הנני בא בעצמי ושכנתי בתוך דוקא שהוא גילוי עצמו' אא"ס [ב"ה] ממש שלמעלה גם מעטרה שעטרה לו אמו יתגלה בבת זו שנק' בת ציון דוקא וכמ"ש אבן מאסיו הבונים הייתה לראש פיניה ודיל.

ולהבין שרשי הדברי' הנזל בדרך קצרה. הנה ידוע שבדרך כלל יש ג' מיני יחודי' עליונים הידועי', הא' יחוד הוי' אהי' שהוא בבחי' הכתר דפי' אהי' אנא זמין לאתגלאה מן ההעלם העצמות ד[א]א"ס שמאיר בפנימי' הכתר, והב' בחי' יחוד דאויא דאצי' שמסתעף ממילא ע"י היח"ע שבכתר, והג' יחוד זרינ' שנק' הוי' אלקים מ"ה ובין כידוע, והו' ג' מדריגות דבתי ואחותי ואמי, דבחי' בת הוא בחי' שם בין שעולה בבחי' רצוא באויר והוא המתברר מרפ"ח כו' וזהו בחי' נוק' דז"א, והוא שנא' בה ג"כ וגם אמנם אחותי בת אבי היא כו' ותהי לי לאשה שהוא מה שנק' ג"כ אחותי דז"א כמ"ש כנ"י מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי כו', והיינו בחי' הבירור דבחי' מ"ה בעסק התורה בדיבור כמ"ש כר"מ סקודא לאפרשא בין דכ"א כו' שנק' אחותי שיש בה כח המכרר כמו בחי' שם מ"ה דז"א כו', והיחוד הב' הוא

כאמה בתה: יחזקאל סו, מד.

שריה בחי' — ב' עטרות א': כיה בהכתי.

איה עטיב: משלי יב, ד.

רני ושמחי: זכרי' ב, יד.

ציון המצויינת: סדר השענות ליום ב — אבן שתי.

רינה ברמשא ושמחה בצפרא: זהו יח"ע רכט, ב.

כי הנני בא . . . ושכנתי בתוך: המשך הכתוב רני ושמחי.

אבן מאסיו הבונים: תהלים קיח, כב.

ולהבין שרשי הדברי' הנזל: מבין מוסד על הביאור — ראה הנסמן בריש המאמר.

ג' מיני יחודי' . . . הוי' אהי' . . . יחוד דאויא . . . הוי' אלקים: בתורה אור כאן: וז"ש אהי' הוי' אלקים הוי'

אהי' אנא זמין לאתגלאה: שמות ג, יד. ראה זהו וקרא יא, א. אחרי סו, ב.

וגם אמנם [ג']: אמנת אחותי בת אבי היא: וראו ב, יב.

מי יתנך כאח לי: שיר השירים ה, א.

כמ"ש כר"מ: בתורה אור כאן: כתי.

יחוד דאו"א שבק"ש שכא ע"י מס"נ בק"ש הוא למעלה מזה, והיחוד הג' בהוי' אהי' הוא בחי' אמי כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו כו'.

וביאור הדברי' להבין שרש הפרש בין בחי' בתי לבחי' אחותי כו', הנה יש להקדים ענין א' המבואר במ"א בביאור מא' ריב"ז על רחב"ד שא' אני כשר לפני המלך והוא כעבד לפני המלך כו', דת"ח נק' שרי המלוכה שיש להם דיעות לפסוק דעתם ממש בעניני המלוכה, כמו עז"מ המלך והשרים שלו שנק' שרי המלוכה הנה נשלח להשרים כל דברי עניני המלוכה [שיעשן] בהנהגות חוקי דתי המדינה כפי שיחוו דעתם דוקא שיהי' דתי המלך על המדינה כך וכך ובאופן כך וכך וכאשר יפסקו חוות דעתם ממש כן יקום שיתן המלך להם העוז והממשלה בהנהגה המדינות על כל החוקים האלה שנבחר בדעת השרים ודעתם וסברתם והוא יסכים על ידם כלי תוס' וגרעון ויתקיים הכל כמו דבר מלך וגזירתו בעצמו ממש, וכך הוא למעלה בשרי התורה שנק' ב"ד שלמעלה כמ"ש בזהר וגמ' וה' הוא ובית דינו שהו' [ע"ב סנהדרין העליונים שהו' נק'] שרי התורה שבידם לפסוק דעתם באיכות ואופן דתי המלך שהו' המצות כך ולא כך וכמו שניתן לשרי המלוכה ממש כניל [וכמ"ש] במשה בכל ביתי נאמן הוא כו', וז"ש תורה ציוה לנו משה דוקא, ומבחי' משה נמשך בכל דור בכל חכמי ישראל שיש להם כח ועוז זה לפרש למצות שבתורה כרצונם ודעתם וכן יקום דבר מלך, וכמ"ש אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם אתם אפי' היו מוטעיי' כו' וכן יכלו לגרוע כמו מלקות דגרעו חדא כו'. וכך הי' ריב"ז א' אני כשר לפני המלך היינו שר התורה שיש לו כח באופן הנהגות דתי המלך שזהו כמו שרי המלוכה העליונה שנק' ב"ד שלמעלה, והן בחי' ע"ב צירופים דמל' שנק' ב"ד דמל', דהגם שבחי' המל' דאצי' נאצלה מן עצמו' המאציל ומתפשטת בכל העולמו' דבי"ע כמ"ש מלכותך מכ"ע וכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ, אך מלכותא דלעילא כ[עין] מלכותא דלתתא שאיכות אופני הנהגה בחוקי דתי המלך ניתן לשרי המלוכה שהם יעשו כרצונם ודעתם, כך למעלה איך שיהי' סדר עניני הנהגות מדת המל' דאצי' ניתן לשרי המלוכה העליונ[ים] שהן אורות עליוני'

מא' ריב"ז על רחב"ד: ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשטו ואילך. לעיל ע' לד.
 כמ"ש בזהר וגמ' וה' הוא ובית דינו . . . ע"ב סנהדרין: וירא יט, כד. בראשית רבא פנ"א, ב. ראה זכחים יא.
 ב. זהר (רעיא מהימנא) שופטים ערה, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' חרג. ושי"ן.
 בכל ביתי נאמן הוא: נסמן לעיל ע' גד.
 תורה ציוה לנו משה: ברכה לג, ד.
 אלה מועדי ה' . . . אתם [ג'א: ליתא] . . . היו [ג'א: ליתא] חוטטין: אמור כג, ד. ראש השנה כה, א.
 מלקות דגרעו חדא: ראה מכות כב, (א) ב.
 ע"ב צירופים דמל' שנק' ב"ד דמל': ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"נד.
 מלכותך מכ"ע . . . מלך במשפט יעמיד ארץ: תהלים קמ"ה, יג. משלי כט, ד.
 מלכותא דלעילא כנעין) מלכותא דלתתא: ראה ברכות נח, א.
 שריה הנהגות — שהן אורות עליוני': ג'א: ליתא.

דאצי' שנאצלו יחד עם בחי' המל' מאור'א שרש כל האצי', ונק' ב"ד דנוק' והו' בחי' ע"ב צירופי' דחכ' שבמל' שהו' כחות אלקי' ממש בבחי' האצי' וע"כ יש להם כח וממשלה באיכות אופן הנהגו' שפע אור המל' דאצי' בבייע כו' (ועכ"ז גם השרי [ה]מלוכה בטלים אל המלך שאין בכחם רק לעשות דתי המלך דוקא ולא דתי עצמם כו' וכשר צבא המלך כו'). וזהו שבכלל נק' שרי התורה שהו' שרי [ה]מלוכה למעלה בשם אחים וריעי' או אחותי כו' מפני שנאצלו יחד עם ז"א מאור'א ויש בכחם לגזור דתי המלך דאורי' מחיע נפקת היינו בחי' המדות דז"א שמקבל[ין] ממוחין דאבא כו' וגם הו' נק' אח או אחותי מטעם זה, וזהו ודברי אשר שמתי בפ"ך לברר ולהבדיל בין טמא כו' כמו שיש הכח הזה במלך עצמו שהוא קול העליון דבחי' ז"א שמברר בירורי' דרפ"ח בכל יום כמי"ש ג"ש יושב כו' וד"ל.

וזהו לא זו מחבבה עד שקראה אחותי, אבל בחי' בתי הוא מ"ש ריבין על רחבי"ד שהוא כעבד לפני המלך ולא כשר משרי המלוכה הנ"ל. והענין הוא כידוע ההפך בין שרים לעבדי' שהשר אין לו עול עבודה כלל אבל העבד עיקר ענינו הוא קבלת עול העבודה לעבוד את המלך והוא לקיים רצונו לבד שזהו בבחי' הביטול בתכלי' מכל עצמותו רק לעשות מצות המלך כו', וכך הוא בענין בחי' עבד למעלה שזהו לאחר שכבר נתפרש המצוה מצות המלך עפי' חכמי התורה שנק' שרי המלוכה שמודיעי' איכות אופן רצון וגזירת [ה]מלך או אין לעבד רק לקיים מצות המלך באימה ויראה גדולה שהוא בחי' יראה דעול מ"ש דלעילא כידוע. וז"ש על רחבי"ד שהוא כעבד לפני המלך בקבלת עומ"ש שלימה אבל אין בו כח לחוות דעתו בעניני המלוכה כשרי המלוכה כנ"ל וד"ל. וזהו בחי' בת שהוא כמו בחי' עבד בביטול היש לאין האלקי בקבלת עומ"ש באורי' דבחי' רז"ש שלמטה מבחי' אחותי שהו' בחי' שרי התורה שנק' שרי המלוכה כנ"ל שזהו ענין עסק התורה בדיבור לגזור כמלך ממש כו' כנ"ל וד"ל.

והנה ב' המדריגו' הנ"ל דבתי ואחותי שהוא כמו בחי' שר ועבד כנ"ל והו' בחי' מ"ה ובין כו' שהוא ב' מדריגו' דתורה ומצות, דהתורה הוא בבחי' שם מ"ה דז"א המברר כמו בדיבור דבחי' אחותי הנ"ל שהו' שרי התורה שגוזרים בדיבור שלהם להבדיל בין טמא [לטהור] כו' כמו שכחי' ז"א בעצמו גזור כו' כנ"ל, והמצות הוא בבחי' בין בחי' מקבל דבתי הנ"ל שהוא רק בחי' קבלת מ"ש דעבד הנ"ל והוא בחי' שם בין המתברר כידוע וד"ל, וזהו מ"ש בכמה מקומות והתורה והמצוה כו', וכאשר מתחבר' שניהם יחד תורה דבחי'

דאורי' מחיע נפקת . . . המדות דז"א [גד : דאצי'] :נסמן לעיל ע' נב.
 ודברי אשר שסתי בפ"ד :ישעי' גט, כא.
 ג"ש יושב: ראה עבודה זרה ג, ב.
 והתורה והמצוה: משפטים כד, יב. מלכים"ב יז, לו.

מ"ה ומצות בקבלת עומ"ש נק' יחוד מ"ה וב"ן שזהו בחי' יחוד דזו"ג הוי' ואלקי' בכללות כידוע ודיל. וזהו הנק' יחוי"ת דהיינו יחוד זוי"ג בכלל, ואמנם היחוד הב' הוא הנק' יחוי"ע, והוא בחי' יחוד אר"א דאצי' דזיווגיהו תדיר ונק' תרין ריעים כו'. וביאור זה ידוע ומבואר במ"א שוי"ש בראשי' ברא אלקי' שהחכ' שנק' ראשי' הוא שנמשך לבינה שנק' אלקים, ווי"ש בראשי' בחכ' ברא אלקים דאבא אמר ומפקד לאימא דאיהו אומנא כו' כמי"ש בזוהר בראשי'. וביאור הדבר ידוע שהחכ' נק' אין כמי"ש והחכ' מאין כו' ובינה נק' יש ושפע האלקי מתחדש תמיד מאין ליש שזהו בחוי"ב דאצי', שזהו ענין היחוד דאר"א תדיר דוקא לפי שבא אור השפע מאא"ס בהתחדשות ממש בכל יום כמי"ש מחדש בכל יום מעי"ב, פי' בראשי' הוא בחכ' דנמי מא' הוא שנמשך מאין כמי"ש והחכ' מאין תמצא בבחי' יש בבינה שנק' מעשה בראשי' כידוע בזוהר דכולם בחכ' עשית בבינה, וזהו יחוד דאר"א שהוא תמידי מאין ליש לצורך שפע העולמות, ולפי שמתחדש השפע מחכ' לבינה תמיד ממקורא דכולא כמו משל מעין הנובע בתמידות בנהר כידוע ע"כ יחוד אר"א תמידי דוקא לפי שיחודם בא בהכרח בהתחדשו' השפע מאין ליש בתמידו' ממקור הראשון לצורך קיום חיות העולמות כמי"ש בע"ח דמפני זה זיווגיהו תדיר ונק' תרין ריעי' דלי"מ לעלמין לפי שבחי' התחדשות מאין האמיתי בא ונמשך תמיד באין ויש דחוי"ב דאצי' כמו הנביעה כמעיי"ן ונהר בתמידות בלי הפסק [כלל], ווי"ש מחדש [בכלל] יום [תמיד] מעי"ב כו' ודיל.

אך הנה יש כזה ב' מדריגות, א' מי"ש מחדש בכל יום מעי"ב שאין זה חידוש גמור מעיקרו רק לחדש האור והשפע ממקור' דכולא כו' שהן מעי"ב עצמן שיחודש להם השפע ממקור הראשון אפי"פ שגם זה אור חדש הוא שלא הי' תחלה אבל הוא לצורך קיום העולמות שכבר הן במציאו' יש מאין, כמו אדם שמתחדש חיות נפשו בכל בקר ובקר בקומו מן השינה וכה"ג שאין כל חדש בעיקר מציאת חיותו רק שנתחדש חיות נפשו ונעשה כמו ברי' חדשה אבל לא בריאה חדשה לגמרי, וכך הוא הדמיון בכל אור שפע מעצמו המאציל באבי"ע שעז"א מחדש בכל יום בכלל גם שנמשך מחדש באין דחכ'

אר"א . . . דזיווגיהו תדיר: ראה זהר (אדר"א ונוטא) האינו רצ, כ. עץ חיים שער הכללים פ"ג. שער (דד) אר"א פ"ז. ראה מאמרי אדה"י הקצרים ע' תל"א.ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ט"ע תחפט ואילך. תרין ריעים [גד]: תרדל"מ; ראה לעיל ע' שלו. בראשית ברא . . . בזוהר בראשית: בראשית א, א. א. ראה זהר בראשית כב, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכ"ה. לעיל ע' א ואילך. ושי"ג. והחכ' מאין: ראה לעיל ע' ה. ושי"ג. מחדש בכל יום מעי"ב: ראה ברכת יוצר. הערה במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמ. בראשי' . . . דנמי מא' הוא: נסמן לעיל ע' טו. דכולם בחכ' עשית בבינה: תהלים קד, כד. זהר תזריע מג, א. כמי"ש בעי"ח: ראה לעיל הערה ד"ה: אר"א. מחדש . . . שאין זה חידוש גמור: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רסו ואילך.

ליש דיבנה כו' אבל זהו רק לקיום חיות העולמות שמתחדש בכל יום ויום כו' כמעין הנובע בתמידות כו' מים מחודשים אבל לא שמתחדש דבר שפע מעיקרו שלא הי' במציאות מעולם כו'. ואמנם היחוד הב' באורא דאצי' נק' יחוד פנימי להוליד תולדו' חדשות לגמרי שנק' חידוש גמור, והוא מה שמתחדש שפע אור חדש לגמרי מעצמו' המאציל בפנימי' הכתר ומאיר לחוי"ב דאצי' דרך ב' מזלות דונוצר ונקח שרשי המוחין הפנימי' דאורא כו' שמוזה יולד אור חדש לגמרי, כמו נשמו' חדשות לגמרי שיהי' לעיל ולא באו עכשיו כי יחוד דווי"נ כלל או ענין תולדות אור החכ' דתורה בהתחדשו' גמורה כמו תולדה חדשה ממש שמתהווה מכח המוליד דאב ואם כו', וזהו ענין פנימי' יחוד דאורא דאצי' שהוא למעלה הרבה מיחוד החיצוני דאורא לצורך קיום העולמו' הגם דזיווגיהו תדיר כניל ודיל (ואף עליות העולמות בשבת בביטול היש לאין דחכ' בכתר שנק' קדש וחוזר ונמשך מחדש מאין דחכ' במע"ב לימי החול הבא אין זה חידוש גמור רק לחדש הישינות כניל ודיל).

והנה ידוע ומכואר בע"ח דבחי' היחוד פנימי דאורא הנ"ל להוליד נשמות חדשות (כמו זיווגא דחכימין בליל שבת כמ"ש בזהר) כולד הגולד מטפה רוחניות שבמות האב כו' ששם נמשך התחדשו' השפע ממש מעצמו' המאציל מבחי' הפנימי' ועצמיו' דוקא, זהו לא יבא רק ע"י העלאת מין במס"ג דנשמו' דוקא ובק"ש דוקא (דבשביל יחוד החיצוני דחוי"ב דאצי' לחדש מע"ב בכל יום הוא בא ע"י ביטול היש לאין דמלאכים דבי"ע עד גם באצי' מעוררי' המשכה חדשה לחדש האור מבחי' אין דחכ' לבינה שזהו נק' חידוש מע"ב מאין ליש כניל, וכמו עליו' העולמות בליל שבת שחוזר ונמשך מחדש ביום השבת לחול שלאחריו כניל). וזהו עיקר ענין היח"ע דק"ש כידוע במ"ש אטו האידני' לאו אחד הוא כו' לפי שמחדש בכל יום כניל אך ע"י העלאת מין במס"ג דוקא בק"ש ע"י ישראל הוא שמעוררי' בבחי' מ[הו]י"ע המאציל שיבא משום האור והשפע בבחי' התחדשות ממש לגמרי בחוי"ב דאצי' כניל, משום דכל בחי' התחדשות גמורה שבאה מעצמות איס ממש צ"ל ע"י מס"ג דוקא לפי שמס"ג הוא לבחי' מ[הו]י"ע ית' ממש, וכמו אליך ה' נפשי אשא אליך ממש ולא למדותיו כו', ורא"י לזה הוא ממש בע"ח בענין העלאת מין

יחוד פנימי: ראה לקוטי תורה נצבים מז, א. מאמרי אדה"א דברים ט"ז תתפס ואלך. ושי"נ.

נשמו' חדשות . . . שיהי' לעיל: ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תתמו. ושי"נ.

עליות העולמות בשבת: נסמו לעיל ע' קה.

ומבואר בע"ח: ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה: יחוד פנימי.

זיווגא דחכימין בליל שבת: ראה זהר בהקדמה י"ז, סע"א. תרומה קלו, רע"א. ויקהל רד, ב.

העלאת מין במס"ג דנשמו': ראה לקוטי תורה אמור לג, רע"ג ובהערות כ"ק דאמור' שלישי'א [נעתקה

במראי מקומות שם]. ושי"נ. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרכא בהערה.

אטו האידני' לאו אחד הוא: פסחים גא, א. ראה גם לקמן ט"ז שפד.

אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

ממ"ש בני"ח . . . העלאת מין ד"ה הרוגי מלכות: ראה עין חיים שער הכללים פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא

חי"ב ע' תרכו. ושי"נ. שם ע' תנו. במדבר חי"ב ע' תקמ וע' תרלו. דברים חי"ג ע' אקכט.

די' הרוגי מלוכה שמעלין מ"נ לפנימי' המוחין דאויא לדורות עד ימוהמ"ש
 עד שזוה בא סיבת בחי' היחוד הפנימי דאויא בכל ק"ש ע"י מס"נ באחד
 דישראל ובכל שבת וחדש כו' (והטעם הוא לפי שמס"נ די' הרוגי מלוכה הי'
 על התורה לבדה דוקא כרחב"ת שנשרף עם ס"ת שבחיקו ור"ע [ש"סר"ק] [את]
 בשרו כו' הי' מגיע למ[הו]י"ע ית' להמשיך אור חדש בתורה הקדומה וממילא
 יהי' יחוד פנימי' דחכ' בנינה כו'). וכ"ז הוא לפי שצריך לעורר לבחי' **הפנימי'**
ועצמו' דא"ס ממש שיבא משם התחדשות אור ושפע לגמרי דכל בחי' התחדשות
ממש תלוי בבחי' פנימי' ועצמו' המאציל דוקא וכל בחי' התחדשות ממש שנא ממנו
ביחוד פנימי דאויא מאין ליש אין זה אלא ע"י מס"נ כפי' דוקא כאשר הי' כטל באין ממש, ודוקא במס"נ דנשמו' שיעלו
במ[הו]י"ע ממש שאז יוכלו לעורר שפע חדשה ממש מהעלם דפנימי' ועצמו' המאציל,
וזהו כל עיקר ענין [בחי'] האהבה דרו"ש בק"ש ודיל.

וזהו לא זו מחכבה עד שקראה אמי כו', דהנה כל ענין בחי' יח"ע הזה
דפנימי' אויא דאצי' שזהו ענין כח המוליד להוליד נשמות חדשות לגמרי
מאין ליש וכן להיות התחדשות דאור תורה בחידוש גמור כגיל, הנה זה עצמו
הוא בא ע"י בחי' יחוד הג' הנ"ל שהוא בחי' יחוד הוי' א[הי'] שבכתר
עצמו דוקא, והיינו מ"ש בעטרה שעטרה לו אמו בבחי' מקיפי' דכתר שהוא
בבחי' ההעלם והסתיו' דבחי' סדכ"ס שבבחי' אור א"ס עצמו, וזהו בעטרה
שעטרה לו אמו כמו אנא זמין [כו'] כגיל שממש יוצא אור חדש בתולדה
מן ההעלם לגילוי, והוא שרש ליחוד דב' מזלות דא"א ונוצר ונקה, וזהו הכל
תלוי במול אפי' ס"ת בהיכל שהוא יחוד פנימי' דאויא כמ"ש במ"א (וביאור זה
יובן ממש במ"א בענין ג' מדריגות דג' קשרים ישראל מתקשרא באוריית'
ואוריית' בקוב"ה וכאויא כלול מב' מדריגות דסתים וגליא, קוב"ה סתים
בבחי' סדכ"ס בעצמו' אא"ס שלפני הצמצום ואוריית' סתים כאותיות התורה
החוקקים בעצמו, כמו אז ראה ויספרה כו' דתורה קדמה לעולם ונק' משל
הקדמוני, וישראל סתים שעלו במחשבה, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו בבחי' מקיף
דחכ' דתורה ששרשו במקיף הכללי, ועטרה זו מישראל שעלו במח' ואחר
הבירור נעשה ע"ט"ב).

שמס"נ די' הרוגי מלוכה הי' על התורה: ראה הנסמן בהערה שלפניו.

כרחב"ת שנשרף עם ס"ת שבחיקו: ראה עבודה זרה י"ח, א.

ור"ע (ש"סר"ק) (את) בשרו: ראה ברכות ס"א, ב.

שזיה שהוא — אור: ג"ד: ליתא.

הכל תלוי במול אפי' ס"ת בהיכל: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלד, א. דברים נחמדים ממרה"ם שיה [בסוף מס' תולין]. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קכו ובהנסמן לשם.

דב' קשרים: ראה זהר אחרי ע"ג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תשעה ואילך.

אז ראה ויספרה . . . דתורה קדמה לעולם: איוב כ"ה, כו. פסחים נ"ד, א.

משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' י"ח.

וישראל . . . שעלו במחשבה: נסמן לעיל ע' כו.

והנה לעיל יהי עלי' לבחי' המל' להיות עטיב, ופי' עטרת זאת היינו שתהי' בחי' תגא על רישי', והיינו בחי' העטרה שעטרה לו אמו כיום חתונתו כו', ולזאת לא זו מחבבה עד שקראה אמי דוקא. והענין הוא כידוע דבחי' ב"ן שהוא בחי' המל' לאחר הברור שמתברר מבחי' נוגה בהעלאה דרפי"ח כו' (ע"י מסיג בק"ש כניל, תעלה למעלה משם מ"ה דתורה המברר, והיינו שתעלה לבחי' סיג דבינה שז"ש בעטרה שעטרה לו אמו דוקא, וזהו שקוראה אמי שהוא בחי' סיג דאימא עילאה כו' לפי שנתב"ס וסוב"ת וסו"מ עבמ"ת כו', והוא בבחי' פנימי' הכתר דשם אהי' אנא זמין כו' וד"ל. והגם שעכשיו נק' המל' בשם בת ציון וכמו שמעי בת שהוא בחי' מקבל לבד מזיא, כמו הותום שחוקק בה כל האותי' כמ"ש שימני כחותם על לבך כו' והוא מ"ש תתן אמת כו' שחותמו של הקב"ה אמת וכחותם [של] טבעת המלך כו' וכמ"ש בקידוש הלבנה פועל אמת שפעולתו אמת דאיהו אמת ואיהו אמונה כו' כידוע, אך עכ"ז אדרבא היא הנותנת דמשום דעכשיו בחי' המל' מקבל לבד מחמת זה לאחר הברור דרפי"ח כו' בחי' ב"ת זו תתעלה למעלה מעלה גם מבחי' יחוד הפנימי דאויא ששרשו בשם הוי' אהי' שבכתר (והוא מ"ש כ"פ אהי' אשר אהי' והן כ"פ עד יעבור כו', וכמ"ש אבן מאסו הבונים שהוא אבן דמל' בבי"ע שמאסו הבונים עליונים דאצי" שהן בחי' או"א דאצי" כמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע דאויא תקינו לה כו' הייתה לראש פינה בבחי' עטרת תפארת שנק' ראש פינה בחי' כתי"ר שבכת"ר שהוא בחי' התגא אשר על רישא כו' שנק' עטרת בעלה שיהי' למעלה גם מעטרה שעטרה לו אמו כיום חתונתו שאינו אלא בבחי' סיג דבינה (והוא רק שם אהי' א', אבל שם אהי' הב' הוא בפנימי' ע"י דמשיח שנק' כתר שם טוב שעולה ע"ג ה' הכתרי' דכתר תור' וכתר כהונה וכתר מל', וכמ"ש במ"א בענין מ"ש ואלה דברי דוד האחרונים נאום הגבר הקים עול שהקים עולה של תו"מ פ"י הקים [ו]הקרים לבחי' קבלת עומ"ש שנק' עולה ש"ת למעלה מעלה גם ממקור החכ'

תגא על רישי': ראה זר (רע"א מהימנא) תרומה קנה. ב.

ב"ן שהוא בחי' המל': ראה עץ חיים שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש ז.

ב"ן . . . תעלה למעלה משם מ"ה: ראה לעיל ע' סד. ושי"ג.

שמעי בת . . . שימני כחותם על לבך: תהלים מה, יא. שיר השירים ח, ו.

חתן אמת . . . שחותמו של הקב"ה אמת: מיכה ז, כ. שבת נה, א.

דאיהו אמת ואיהו אמונה: ראה זר בלק קצה. ב.

אחי אשר אחי: שמות ג, יד.

כ"פ עד יעבור: בשלח טו, טו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' טו ואילך.

אבן מאסו הבונים: תהלים קיח, כב. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קסא. דברים ח"ב ע' תרכט.

ח"א ע' תשצב.

ויבן . . . דאויא תקינו לה: בראשית ב, כב. ראה זר בראשית מה, ב. מט, א.

כתר שם טוב שעולה ע"ג ה' הכתרי': אבות פ"ד מ"ג.

ואלה דברי דוד . . . נאום הגבר: שמואל"ב כג, א [בדילוג. ושם: ונאום. — ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ע' קיג. ושי"ג].

הקים עול . . . של חו"מ: נסמן לקמן ע' תב.

שבתורה, והוא בחי' עבד הנ"ל שאינו רק ביטול חיצוני לקיים מצות המלך לבד שיתעלה מדריגה זו למעלה מבחי' שרים העליוני' שנק' שרי מלוכה כריב"ז שא' אני כשר לפני המלך שיש בהם כח לפסוק אופן גזירת המלך כו'.

ולהבין זה איך יתכן שבחי' עבד בקבלת עול [מיש] יהי' למעלה משרי המלוכה כו', הנה מבוא' במ"א שיש ב' מיני עבד, א' עבד שלמטה מבחי' ב"ן כמו כי לי בניי עבדי' כו' דהיינו מצד התלבשות הנשמו' בגופי' שמקבלי' עמי'ש בביטול רצון זר כנ"ל בפי' שמעי בת כו' שכחי עמך כו', וע"ז או' מלכינו, אבל הנשמו' מצד עצמ[ו] נק' בנימ לה' ואו' אבינו כו', ומדריגה הב' כעבד למעלה גם מבחי' ב"ן והוא למעלה גם משרי התורה [הנ"ל], וכמי'ש במשה לא כו' עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא הרי הי' בחי' עבד ואמנם הי' למעלה מבחי' ב"ן, והוא שהי' בכחו ורשותו לעשות בכל ביתו כרצונו וחפצו כאלו הכל שלו וכבעה"ב עצמו מאחר שא' בכל ביתי נאמן הוא, שז"ש אם יתן איש כל הון ביתו שהן החכ' שבתומ' שנק' הון ביתו ובכל ביתי נאמן הוא לעשות כרצונו ממש כבעה"ב עצמו, וז"ש תורה צויה לנו משה כו' (שהרי בכמה פ' [הוא] או' על שם עצמו כמו בפ' והי' אי"ש שאו' ונתת מטר ארצכ' כו'), וזהו מצד שנק' עבדי דוקא וכמי'ש לא כו' עבדי משה כו', והי' שר התורה שעפ"י דעתו דוקא הי' נחתך דבר מל', ונמצא בחי' עבד שבו הי' למעלה מבחי' שרי המלוכה הנ"ל לפי שהי' עבד נאמן בכל ביתו כמו בעה"ב עצמו ממש. וזהו שנא' ג"כ במשיח הנה ישכיל עבדי דוקא שהוא שלמעלה מבחי' בן ושר כמו במשה, דמשה הוא משיח שנק' גואל ראשון וגואל אחרון כמי'ש במס' מנחות יבא טוב ויקבל טוב כו' כמי'ש במ"א. וז"ש שהקים עולה של תומ' דהיינו עבד בקבלת עומי'ש לבד שיעלה למדריגה דבחי' משה עבדי הנ"ל שלמעלה מבחי' בניי ושרים כו' (וזהו דברי דוד האחרוני' שהוא בירור דב"ן מנוגה דבי"ע שלמעלה מראשוני' שהוא ז"ת דחכ' דא"ק שהן ע' שנין שאולי' מאדה"ר, אבל במשיח נא' חיים נתת לו כו'.

ב' מיני עבד: ראה תורת חיים ויקהל תקפה, ב ואלך.

כי לי בניי עבדי: בהר נת, נה.

לא כו' עבדי משה: נסמן לעיל ע' נד.

אם יתן איש כל הון ביתו: שיר השירים ת, ז [ושם: את כל].

תורה צויה: . . . והי' איש . . . ונתתי מטר ארצכ': ברכה לג, ד. עקב יא, יג, יד.

שריה משה — מל [ד]: ה]. . . במשיח הנה ישכיל עבדי: נסמן לעיל ע' יח.

דמשה: . . . גואל ראשון . . . במס' מנחות יבא טוב: מנחות נג, ב. ראה מאמרי אדה"א אהלך לאונאי ע' לו.

מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנט. ושי"נ.

משה עבדי: יחושע א, ב. ז. מלאכי ג, כב.

משה עבדי הנ"ל: ג"ד: משה עבד הי' — ברכה לו, ה.

ע' שנין שאולי' מאדה"ר: ראה זתר וישלח קסח, א. בראשית נה, טע"א. לך צא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא

ח"א ע' קיג. ח"ב ע' חקלה. דברים ח"א ע' ריד ובהנסמן בהג"ל.

חיים נחתו לו: תהלים כא, ה [בדילוג — ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיג. ושי"נ במדבר ח"ב ס"ע

תרלו. דברים ח"א ע' יט [ושי"נ] ופי' ריד. ח"ב ע' תרכט. לעיל ע' שיב].

כמיש במ"א). ויש אכן מאסו [הבונים] שזהו עבד בקבלת עול [מ"ש] הייתה לראש פינה, והוא בחי' עטרת בעלה שנק' תגא על רישי' כניל (והוא מ"ש ישמח משה כו' ל' להבא שהוא משיה כי עבד נאמן קראת לו כליל תפארת בראשו נתת כו').

וזהו רני ושמחי בת ציון דוקא שהוא בחי' עבד בקבלת עומ"ש ובאו"ר בחי' מקבל בלבד כניל כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא מטעם שתעלה למעלה מכל האור' העליוני' כניל, וראי' לזה כמיש שמעי בת כו' שכחי עמך ובית אביך בביטול כל רצוני הורות כעבד בקבלת עול יראה בלבד ואו יתאו המלך יפיד דוקא, וזשינ' כי הנני בא ושכנתי בתוכך לעיל שתהי' איח עטיב מטעם הניל ודל'.

מלי כהוי' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כו'. כתי' כי נר מצוה ותור' אור הרי המצוה נק' בשם נר שאינה אלא בחי' כלי להחייק האור שהוא התור' ולכך גזרו אומ' דמצו' ת"ת כנגד כל המצו' לפי שת"ת הוא בבחי' פנימי' האור דמצות שנק' כלים כמו הנר לאור (וכידוע דרמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברין דמלכא והחכ' דתו' שבראש מקור לכל האבריי' כו'). והנה גם הנשמה דאדם נק' נר כמיש נר הוי' נשמת אדם והיז' גיכ כמו

ישמח משה . . כי עבד נאמן: תמלת העמידה לשבת.

מי כהוי' אלקינו: נמצא במדך א' 123 ע' קיב. ב' 146 ע' סג. ג' 282 ע' מד. ד' 351 ע' צח [נמצא רק מע' חיד ועד ע' תבו]. ה' 436 ע' ע [נמצא עד לקמן ע' תבו]. ו' 524 ע' נג [בכותרת: ענין שמן ופחילה]. ז' 627 ע' לב. ח' 653 ע' קח [בכותרת: תורת אדמור' נבנימ. רק חלק. עד לקמן ע' חל]. ט' 1232 ע' לח [בכותרת: תורת אדמור' ינע. בעיה דשנת תקפ"ו לפיק מאדמור' ד"ב ינע (ראה עד ירחן ע"ד התאריך)]. נמצא עד לקמן ע' תבו. י"ב 1278 קנט. כ [נמצא עד לקמן ע' תבו]. י"ג 2015 ע' רנה [נמצא עד לקמן ע' תבו].

המאמר נדפס במדך א' ובין אריחים ניתוסטו בפנים אותיות או תיבות מדוך ב' ומדוך ו'. לכללות המאמר זה ראה ד"ה זה בתורה אור מקץ לת. ב. וקיצור באור התורה בראשית כרך ה ס"ע תקל"א ואילך, והוספות שם כרך ז ע' 2524. עוד קיצור — שם כרך ה ריש ע' 1864. ע"ד תאריך המאמר, הובא לעיל במדך י"א: תקפ"ו. ולמייז יש לנו ג' מאמרים מתוכה תקפ"ז: א) המאמר שלמנינו. לעיל בריש המאמר (ע' שפ"א) מציון. בדרוש דבראשית ירא בשח', וקאי על ד"ה בראשית תקפ"ז (נדפס לעיל בריש הספר), ועס"ז כנראה טעה המעתיק בציון השנה כאן וצ"ל: תקפ"ז).

מי כה' אלקינו . . המשפילי לראות: תהלים קיג, ה"ו.
כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
דמיו חית כנגד כל המצו': טהר רפ"א.
דרמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברין דמלכא: נסמן לעיל ע' לב.
נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כו.

הנר שהוא רק כלי לאור שבתוכו כך הנשמה נקי כלי לאור דשם הוי' המאיר בה כמו כי אהה תאיר נרי כו', ולכא' הנה יל למה נמשל לפעמים המצוי לנר ולפעמי' הנשמה לנר דמשמע מזה שענין א' הם ולכאור' אין לנשמה וגם למצוה שייכות להיות בכחי' נר דוקא, ולמה לא נמשל ד"א לנר כו'. אך הנה תחלה יל בפרטי' ענין משל הנר והאור שבתוכו ומתוך זה יובן הנמשל ברוחני' דנה"א שנק' נר הוי' וגם בענין המצוה שנק' נר כו'. והנה ידוע במשנה יש בנר שגורמי' הארת האור ובלעד'ם א"א לאור להאיר כלל והן השמן והפתילה שהפתילה נשאבה מן השמן והאור נאחז בפתילה ושואבת את השמן בפתילה אזי יהי' סיבת הדלקת האור בפתילה זמן רב. והנה ידוע במשנה וגמרי' שכל שמן שאינו נמשך אחר הפתילה אין מדליקין בו וכמבאר בפ' כמה מדליקין לענין הדלקת נר שבת, כך הוא בדין נר חנוכה שיש שמנים שאין מדליקין בהם לפי שאינם נמשכים אחר הפתילה, ולכאורה אין זה מובן דאם עיקר הדלקת האור הוא בפתילה דוקא שטבע האש לכלות דבר שנאחז בו כעץ יבש שהאש הנאחז בו שורף ומכלה וזהו הנק' הדלקה א"כ גם בהדלקה זו דאור ה"ו בפתילה דוקא למה צריך שיהי' השמן נמשך בפתילה דוקא וא"ל אינה מצוה הדלקה כלל לא בנר שבת ולא בניח, אלא צ"ל בזה דעיקר ההדלקה הוא בשמן ולא בפתילה דהיינו מה שהאור הוא שואב את השמן בפתילה ומכלה אותו מעט מעט זהו עיקר סיבת עיכוב ההדלקה עד שיכלה השמן יכלה ההדלקה והפתילה נשארת קיימת בלתי נשרפת כלל רק שהאור נאחז בה זמן רב מצד שהות ועיכוב דכליון השמן שבפתילה ע"י האור כידוע, וא"כ עיקר ההדלקה הוא באור שמכלה השמן הנבלע בפתילה מעט מעט ואין הפתילה רק כמו ממוצע להביא את האור שבה בשמן הנבלע בה לכלותם, ומה שהשמן נמשך אחר הפתיל' ונדבק בה וכלה זהו בא ע"י האור שבפתילה שהוא שואב את השמן וע"כ צריך שיהי' השמן שנמשך אחר הפתילה ויהי' האור יכול לשא' אותו ולכלותו, וכמו שאנו רואי' בחוש כאשר השמן נשאב בפתילה ע"י האור נמשך האור ומתיישב ושואב ומכלה להשמן שבה מעט מעט ועי"ז סיבת עיכוב זמן הדלקת האור ואינו שורף וכלה במהרה, [שרי'] כאשר אין [השמן] נמשך בפתילה ואין האור נאחז רק בפתילה לבד מיד קופץ ומסתלק או שמכלה ושורף לפתילה מיד, וכן בשמן לבדו בלא פתילה אין האור שואבו אלא נשקע וכבה בו מיד ולא הי' סיבה לעיכוב זמן של הדלקה כלל, אלא ע"י הפתילה שנדבק בה השמן ומונחת בתוכו שהוא כמו ממוצע לחבר ולהמשיך האור בשמן להדליקו ולכלותו מעט מעט עד שיתעכב זמן ההדלקה. ונמצא שהפתילה והשמן גורמי' שהאור [יתאחז זמן רב בהדלקה זו, ואמנם עיקר ההדלקה הוא באור כשמן לכלותו

שרי' הנר — שבתוכו... לאור: ב ליתא. וכנראה נשמט מפני חביות הדומות: לאור... לאור.

כי אהה תאיר נרי: תהלים יח, כט.

בפ' כמה מדליקין: שבת כ, ב.

בדין נר חנוכה: ראה שבת שם כא, סע"א ואילך. שולחן ערוך אורח חיים ר"ס תרעג.

בשאיבתו כשנמשך אחר הפתילה] והפתילה אינו רק כממוצע להיות השמן כלה ע"י האור השואבה ואינה נשרפת כלל כנייל כי עיקר עצם ההדלקה של האור אינו רק מכליון השמן בלבד ולא מכליון הפתילה וכשכלה השמן תכלה ההדלק' וזמן ההדלק' מתעכב רק כמו לפי' ריבוי השמן (וגם ראי' מצלילת האור שאינה רק לפי' [צלילוי] השמן דוקא כו').

והנה הנמשל מכ"ז יובן כרוחניו' בענין הנשמה האלקי' שנק' נר הוי' כו' דב' דברי' הללו שבנר שמן ופתילה הנה הפתילה הוא הנשמה האלקי' והשמן הוא נהיט והשמן הוא נמשך אחר הפתילה וכלה באור האלקי' ע"י הפתילה שהוא הנהי'א שהוא כחי' ממוצע להביא ולחבר אור האלקי' בנהיט (ששרשה מבחי' התווה שנק' חושך להפוך לאור ע"י שם מ"ה דנשמה כידוע דמ"ה מברר לבין כו') וכמבואר במשל הניל ממש ודיל. ולהבין ביאור כי יש להקדים תחלה שרש הנהי'א ונהי'ב שבלשון הגמ' נק' יציט ויצהיר שבצדיקים יציט שופטן וברשעים יצהיר שופטן וכינוני' זוי' שופטן, דמשמע שב' הנפשות שנק' נהי'א ונהי'ב שולטות כמ"ש בזוהר וכע"פ ולפעמים מתגבר כחי' הטוב דיציט ולפעמים מתגבר כחי' הרע דיצהיר וגובר עליו כמ"ש כי יצר לב האדם רע מנעוריו ומתגבר עליו בכל יום כו', וכל עיקר ירידת הנהי'א שהוא יציט באדם אינו רק לברר ליצהיר שהוא הגוף שנק' נהיט ולהפכו לקדושה האלקי' (כי הנשמה עצמה אי'צ תיקון כי היא נמשכה מעולם התיקון שהוא שם מ"ה שמפני זה נק' נר הוי' ולא ירדה רק לברר לק"נ דנהיט כו'), וזהו שא' בכל לבבך בשני יצריך אפי' ביצהיר שהוא נהיט לאכפיי' לרע שבק"נ שנק' סט"א שיהי' גם הלב החומרי בטל ונכנע לאלקות תמיד בהתפעלות אהוי'ר ותשובה ומע"ט ולא ילך בשרירות לבו הרע כו'. אך באמת לכאור' י"ל דמהיכן יש כח בנשמה להפוך לטבע הרע דנהיט שהוא הנק' יצהיר שהוא רע מתחלת הבריאה מאחר שנק' יצהיר משמעו שמיצירתו ותולדתו בכחי' רע גמור כו'. אך הענין הוא דמה שנק' בשם יצהיר ויציט בלשון יציר' זהו לפי שהן באי' ממקורם שמשם נמשך ונולד עיקר מציאותם ע"כ נק' בשם יצי' או בריאה ממש והיינו [שנק'] מקורם [בשם] עוי'ט ועוי'ר דמקור המוליד וממשיך לבחי' הטוב דיציט הוא שנק' עומיט ומקור המוליד וממשיך לבחי' הרע דיצהיר נק' עומיר, והן הנק' כתרין דמסאבות' דק"נ דאת זלעוי' עשה האלקים כו' כידוע.

דמ"ה מברר לבין: נסמן לעיל ע' סב.

שבצדיקים יציט שופטן: ראה ברכות סא, ב. זור (ריעא מהימנא) בא מא, ב. משפטים ק"ו, ב.

כי יצר לב האדם רע מנעוריו: נח ת, כא.

ומתגבר עליו בכל יום: סוכה נב, ריש ע"ב.

כי הנשמה עצמה אי'צ תיקון: נסמן לעיל ע' עז.

בכל לבבך בשני יצריך: נסמן לקמן ע' תקב.

עויט ועויר: עומק טוב ועומק רע.

כתרין דמסאבות' . . דאת זלעוי' עשה האלקים: נסמן לעיל ע' סג.

וביאור הענין כי דודע במ"ש כי רוח האדם הוא העולה למעלה ורוח הבהמ'
 היא היורדת למטה שזהו ב' הפכי ממש, דרוח האדם [הוא] נה"א
 העולה למעלה במקורה שמשם נחצבה שנק' עומ"ט כנ"ל, והיינו בחי' כח
 העצמי דנשמה כמו שהוא למעלה (כמ"ש בווהר שנק' כח קדישא כמו
 [ה]עונה איש"ר ככל כחו כו' ובעונות האדם אמר כשל בעוניי כחי כו') שהוא
 בבחי' המקיף שנק' צל"ם כמ"ש אך בצלם יתהלך אי"ש כו', וזהו שנק' יחיד'
 שבנשמה שחבוקה ודבוקה וצורורה תמיד בצרור החי' באור האלקים מצד
 עצם טבעה ומהותה ברוחני' האלקי שנק' רוח האדם שנברא בצלם אלקים
 ע"כ עולה תמיד לשורשו העצמי ומקורו לפי שטבע כל דבר שיומשך
 לשורשו כניצוץ שנמשך אחר השלהב' מקרוב או כאור הנר שעול' למעל'
 לאש היסודי, כך אור הנשמה ורוח אף בהיותה מלוכשת בגוף בנהי"ט היא
 העולה תמיד למעלה (כי גם שנחלקה הנשמה לה' מדריגות נרנח"י מי"מ בכל
 חלק ממנה יש בה טבעה ומהותה העצמי' כמו בחי' יחיד' עצמה (שעל"י א'
 מ"ד כלב יחידתי שאינה מלוכשת ברע דק"נ כלל, וזהו טהורה היא כו'), וכמו
 שבשכל שבמוח שמלוכש בה מאור החכ' שבנה"א היינו שכל ענין כח השכל
 הזה אינו רק להבין ולהשכיל באלקו' וכל סודו' התו' שנק' חכ' אלקי' לבד
 אבל בשכל וחכ' אחרת לא יסוגל אור זה להשכיל ולהבין מאומה כי לא
 תשכיל רק מדבר שהוא משרשה ומקו' העליון האלקי' עד שלא נק' נפש זו
 נפש המשכלת רק במה שכח השכל שבה אינו רק כח שכל אלקי' (בל"א
 געטליך) וזכרוח אלקי' ממש ולא שום שכל ודעת אחר זולתו (וכנשמות בלא
 גופי' בגי' שאין כח ההשגה שלהם בחי"ב שבהם רק בהשגו' אלקי' שמאיר
 בהן מבחי' חו"ב שבמל' דאצי' עד חו"ב דאצי' עצמו), וזהו שנק' נשמה כמ"ש
 נשמת שדי תבינם ומשכנה במוחי' שבראש במוח החכ' ומוח הבינה, ויש בזה

כי רוח האדם הוא העולה [ו': העולה היא] .. היא היורדת [ב': יורדת] למטה: קהלת ג, כא. —
 בהוספת חיבת כ"ר מוכא גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' ת, ע' תתד וע' תתסא. ח"ג ע' אקסו. (וראה
 הנסמן בקיארק ח"א ע' שא. דברים ח"ב ע' תל וע' תקיד. ח"ג ע' תתקטב.

דנשמה .. שנק' כח קדישא: ראה וזה פינחס רכ, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אצח.
 (העונה איש"ר בכל כחו: ראה שבת ק"ט, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איכט. ושי"ג שם ע' אקלג. ח"ד
 ע' אהע.

כשל בעוניי כחי: תהלים לא, יא. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעא. ושי"ג ע' אישעא.
 אך בצלם יתהלך איש [ב': ליתא]: תהלים לט, ג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצח ואילך. ח"ג ע'
 תתסו. ושי"ג.

כאור הנר שעול' .. לאש היסודי: ראה תניא פי"ט.
 הנשמה לה' מדריגות נרנח"י: ראה בראשית רבא פי"ד, ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תכה. ושי"ג.

מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישע. ושי"ג ע' איתצו.
 טהורה היא: ברכת אלקי נשמה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקסד. ושי"ג.

שויה בתן — עד חו"ב דאצי': ב': ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: דאצי' .. דאצי'.
 נשמת שדי תבינם: ראה הנסמן בסמוך הערה ד"ה: ותוכו.

נשמה .. ומשכנה במוחי' שבראש: ראה ע"י חיים שער (ו) העקודים ספיה (מ"ק). הנסמן במאמרי אדה"א
 דברים ח"ג ע' תתסו.

חילוקי מדריגו' רבו' שאין כל נשמ'. דומה לחברת' בבניא זה משיג בהשגו' אלקר' באופן כך וזה משיג באופן אחר כמ"ש ותוכן רוחו' הוי' כו' (כמו שבמ"ת ה' ס"ר דיעות חלקו' במדריגתו כמ"ש איש איש על דגלו באותו לבית אבותם (כו)), כמו מס' דחסד שכלם והשגתם באלקר' באופן האהבה ותדוה כמתנה מיכאל וכפני אר"י אל הימין כו' דהיינו מה שמתפעלים מהשגתם האלקר' היא חדוה ואהבה, וזהו שנק' בשם תולדה חדשה, כי מה שמטה שכלם והשגתם זהו בעצם מהותם כך, אך מה שמתפעלי' מזה באהבה שזוהו שנולד מן המקור העצמי שלהם שנק' עומק טוב והוא הארת הכתר בחיוב שיולידו התפעלות אהבה או התפעלות יראה [אלקי'] (שנק' בשם בן זבת שנולדה מאוי"א שהוא מחודש מכה אור הכתר שנק' מזלזל כו') [כ"ז] הרי אנו רואים שהנפש הזאת הנק' נה"א לא ימצא בה התפעלות אהוי"ר בתמידיות כמו שהנפש בעצמ' בתמידיו' אלא רק לפרקים תתפעל [הנפש בהתפעלות] אהוי"ר מן השכל והשגה שזהו בא מכח מקור העצמי דיחי' שנותן כח בחיוב להוליד כחי' התפעלות [זו] דאהוי"ר כו', וע"כ נק' בחי' תולדה זו דמדו' מן השכל בשם יציט בבחי' יציר' דוקא והוא מה שנולד ונוצר מבחי' המקר' העצמי שהוא עצם הטוב שנק' עומק טוב כניל' אבל מה שהנפש בעצמה ומהותה כמו בהשגו' אלקר' לא נק' יצי' בבחי' תולד' חדשה כלל, ובאמת הרי א' לשון בריא' ויציר' גם בנשמו' כמ"ש ויברא ה' כו' ויצר ה' את האדם כו' כידוע, והיינו דוקא על עצם הטוב דבחי' עומק טוב דיחי' הניל רק שנחלקו' לה' מדריגו' דנרנחזי' והוא בהתחלקו' שלה בכלים בגוף במוחא ולבא כו' דמשכן הנשמ' במוח ורוח בלב ונפש בכבד כו', ולכך איז התולד' הזאת דהתפעלו' המדות באהוי"ר שבלב רק לפרקים כניל', אבל כמו שהנשמ' היתה למעלה בלא גוף הרי ודאי כלולים בה כל מדריגו' דרוח ונשמה שהן מדו' ושכל כו' ומוכרח לומר דהתפעלות התמידיו' כמו שהיא בתמידיות כמו המלאכים וד"ל).

והנה כיצא בזה יובן באזלע"ז כו' שהוא בחי' רוח הבהמ' דנה"ב שהיא היורדת למטה שהוא היסך ממוח דרוח האדם דנה"א העולה למעלה כניל'. דהנה כל עיקר מהו' וטבע דנה"ב שנק' נפש החיונית ממש לעומת זה ונגד דקדושה דהיינו שכל רצונה וחפצה רק להתמשך למטה לדבוק

ותוכן רוחו' הוי' משלי טו, ב. ראה לעיל ע' ל. ושי"נ.

איש על דגלו במדבר ב, ב.

וכפני אר"י אל הימין: יחזקאל א, י.

ויברא ה'... ויצר ה': בראשית א, כו, ב, ז.

הנשמ' במוח ורוח בלב ונפש בכבד: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפ"ו. ושי"נ. עץ חיים שער (כו) פרטי ע"מ פ"ב. שער (מ) מנימות וחיזוניות דרוש יב. שער (מא) החשמל פ"א. מדרש תלפית ענף אדם ומדיגותיו.

שרה היורדת — ממוח: בגו' גמור.

ולהתקשר בדבר גופני וחומרי בכל מיני תאות גשמי' כרוח הבהמ' ממש, שזוהו שכ' כי רוח הבהמ' יורדת למטה שתמיד ירידת' למטה להתמשך ולהתקשר בשרשה שנלקחה משם שהו היכלות הקליפו' ששרשם מז"מ שנפלו בשבחי' כידוע (ועיקר השביר' הוא במד' דוקא ע"כ עיקר רוח הבהמ' הוא בתאו' רעות וגסות כו' שהוא האש זרה בחוס קשה ביותר (שמפני זה נק' הבהמ' בעי"ר כמ"ש וישלח את בעירו שמבעיר באש התאו' בלב כאש ממש [כו']). והוא בחי' ב"ן דק"נ גימט' בהמ' ששרשה בשם ב"ן דתוהו שנק' בהמה רבה כו' כידוע) ורוח האדם הוא שם מ"ה גימט' אדם דתיקון שמברר לב"ן דבהמה כנ"ל), ולכך אי' דאין אדם עובר עבירה אאי"כ נכנס בו רוח שטות כבהמ' שרוח הבהמ' יורדת למטה דוקא כנ"ל לעומ'ר] שמשם מקור כל המשכות תאות רעות כו'. והנה לבד בחי' המדות דבהמ' שהן מדות הטבעיי' שנמשכים אחר תאו' עצמו נק' רוח הבהמ' שיורדת למטה כנ"ל אלא גם בחי' השכל והדעת שבנהי"ב הזאת (ששרשה מהיכלות דק"נ) שיש בה להשכיל ולהבין בעניני עוה"ז ונק' נפש השכליות באדם שבזה יתרונו על הבהמ' הגשמי' שמורה ציור קומתו ע"ז במה שהולך בקומה זקופה ולא בקומה כפופה (כמ"ש כי זקיף אינש לימא זוקף כפופים), עכ"ז הרי אנו רואים שכל ענין השכלתו בשכלו אינו רק בענינים גשמי' אם בצרכי גופו במה שהוא חפץ ומתאו' כמו למצוא תחבולות להשיג הון ועושר או גדולה או לפקח בשכלו השייר למדות גופני' לבד שזה יהי' לטובתו ולא לרעתו בכלל, שאין זה רק בדעת המתפשט במד' הטבעיי' טו"ר שהטוב יאהב בטבעו ויפקח בשכלו ודעת לטוב (וגם לצדד בזכותו בטוב טעם ושכל ולהפוך לרע לזולתו ולברוה ממנו בכל תחבולה ועצה (ונק' פיקח בלשון הגמ' כמ"ש אי פקח הוא דקאי בבעה"ב שאינו ת"ח ויודע הדין רק שמתחכם לטעון לזכותו לעשות כפי שיהי' לטובתו (וכמו שועל שנק' פיקח שבחיות, להיות ששם פקחות לא

כי רוח הבהמ' יורדת למטה: נטמן לעיל ע' ססד.

שורה ולהתקשר... הקליפו': דו' לידבק... דק"נ.

ועיקר השביר' הוא במדו': ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ת. ושי"נ.

וישקח [כו'] (ושלח) את בעירו: משפטים כב, ד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יג. כמדבר ח"א ע' קנו. תיג ע' תתקי. דברים ח"א ע' תתקסא.

שורה הבהמ' — בלב כאש: כו': כלהב אש.

ב"ן... גימט' בהמ': ראה תניא ספמ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד. ושי"נ. דברים ח"ד ע' רכו. ושי"נ. בתמה רבה: ראה תניא ספ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרנז. ושי"נ. דברים ח"א ע' עכ. ושי"נ.

מ"ה גימט' אדם: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ג. הנטמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקיד. ח"ד ע' אקסז.

דאין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמה. ושי"נ.

כי זקיף אינש: ראה ברכות ס, ב.

בלשון הגמ': כו': בלהיק.

אי פקח הוא: ראה ערובין מא, ב. פסחים פו, סע"א. כתובות פו, א. פס, רע"א.

שועל שנק' פיקח שבחיות: ברכות סא, ב.

שייך רק למדות שבלב שהוא פתיחת הלב בפקחת עין כו', ואף גם בשכל וחכ' שאינו שייך למדות טבעי' שבלב כמו השכלה בעיון השגת שכלי' ומשכלות עמוק' בלימודי' החיצוני' בחכ' הטבע וחכ' התכונה ורפואה וכה"ג אין זה רק להשיג בבחי' ההגשמה דוקא דהיינו ככל גשמי' איך שהוא מורכב לכל פרטי חלקים שזה מה שבא מכח האלקי בבחי' יש דוקא שזהו מה שהשכל האנושי משיג בו ובכל מיני שכל ודעת. אבל בחי' שכל האלקי שבנה"א הוא היפוך זה ממש שמשגי בבחי' הרוחני' והוא בבחי' האין האלקי המהווה כל בריאה ובריא' ליש ומציאות דבר מ"ה בטבעו ומהותו ואיך שכל בריאה נטילה במציאותה וכלא ממש חשיבא לגבי הרוחני' האלקי' (כמו מי שאמר לשמן וידליק כו', ואפי' כחו' הרוחני' דצבא השמים בכומ' ועוד למעלה מעלה מהם תמיד נמשכי' מכח האלקי' בכל רגע ואף לא ה" מציאות' נמצא בבחי' בריאה כלל כידוע, ודרך כלל אמ' בדבר ה' ואין לך דבר שחוץ ממנו וגם מה שבא בבחי' הטבעי' כמו נד"י [ו]דצח"מ הכל הוא מכח האלקי המטביע הטבע כידוע דאלקי' גימט' הטבע ולזה אמ' מי שא' לשמן וידליק כו' כמ"ש במ"א). ולפי"ז הרי שכל האנושי שבטבעו להשיג כל הגשמה כמו שנבדלת מן הרוחני' הוא דמיון כוזב ושקר כמ"ש כי כל האדם כוזב ומנגד לאמת האמיתי' היינו השגת שכל האלקי דנה"א ברוחני' האור וחיות כל הברואים שאין שכל זה האלקי נתפס כלל בהשגה בשכל אנושי לעולם מטעם הנ"ל שהוא הפכי לתפוס רק הגשם והפירוד כמו שנראה לעיני בשר כו' ולעיל אמר ונגלה כו' וראו כל בשר וכמו שה"ג גם בפרות שנשאו הארון, ולפי"ז מ"ש רוח הבהמ' יורדת למטה דוקא קאי גם בשכל ודעת דנה"ב שנק' נפש החיוני' הטבעי' (וזהו כי זקיף אינש לימא זוקף כפופי' כאדם שרוח האדם העולה למעלה להכיר את כוראו כו' כנ"ל שזהו היפך דרוח הבהמ' שאינה מכרת מה למעלה ולכך הולכת בקומה כפופה כו' כנ"ל לפי שרוח הבהמ' יורדת למטה בשכל ומדות כנ"ל וד"ל).

והנה כמו שמבואר למעלה בענין הטעם שנק' יציט בבחי' יציר' דוקא משום שהתפעלו' המדות דוקא באהוי"ר דקדושה נמשך בבחי' תולדה חדשה ממקור הראשון העצמי שנק' עומק טוב כו', הנה כך יובן ג"כ באת זלעזיז כו' גם בנה"ב שהיא ג"כ רוחני' בעצם רק שהיא רוח גסה כרוח

מי שאמר לשמן וידליק: תענית כה, א כגי' העין יעקב. ראה סידור שער המועדים רכ, ב. ביאורי הוהר ויקרא טב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשסג. ושי"ג במדבר ח"ג ע' אלב. ושי"ג לקמ" ע' שעה.

בדבר ה': תהלים לג, ה.

דאלקי' גימט' הטבע: ראה שער היחוד והאמונה רפ"ז. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקעג.

כי [ו]: ליתא] כל האדם כחב: תהלים קט"ו, יא.

ונגלה . . . וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.

בפרות שנשאו הארון: שמואל"א ו, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתלו. ושי"ג.

בנה"ב . . . מבחי' שמו"ר האופניט: ראה לקוטי תורה האזינו עז, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תתעד.

הבהמ' ממש אבל יש לה שרש ומקור שמשם נמשכה ונחצבה עצם מציאותה בהגשמי' הרוחני' כיכ היינו מבחי' שמרי האופנים שבהיכלות דקינ כו' שמפני עצם כריאותה כך ע"כ הנפש ההיא היא תמידית באופן זה והוא בהמשכו' הגשמי' דעו"ז כשור לעשב כו' כך זה השכל והמדות הטבעיי' נוטים תמיד לעניני הגשם דוקא בלי שינוי כלל כו'. אך הנה מה שלפעמים התפעל הנפש הגסה הזאת בהתפעלות יתירה מכפי המדה ורגילותה התמיד' שבה והיינו התפעלות האהבה והחשק לתאו' נפשה ביותר מכפי השכל המנהיג מדות שבה תמיד, הנה זהו שנק' בשם תולדה חדשה ממש שנולד מבחי' מקור הראשון שבה בבחי' תוס' רב וחדש מעיקרו שנא מבחי' עומד שבושר נה"ב מבחי' מקיף דכתרין דקינ (שנק' צל ומקיף כמו בקדוש' שנק' צלם כמו סר צילם כו'), כי הרי יוכל האדם להיות אף במדות ושכל דנה"ב בלי התפעלות האהב' או הירא' כל היום רק לפרקים יבא לו ההתפעלות בהעמקת דעת ומח' לרע ולא בכל עת יתפעל אף שיחשוב מ"ז כו', אלא בהכרח [צריך] לומר שזה שנולד ונתפעל לפי שעה נק' תולד' חדשה שלא הי' בגילוי עדיין בנפש זו רק בהעלם במקיף והולידו בגילוי התפעלות בלב בשר בבחי' תוס' ומחדש מעיקרו שזהו בהכרח בא ממקור הראשון שלה שנק' עומק רע כניל (וכענין שא' הבא לטמא פותחין לו שערי טומאה שהן כתרין דמסאבותא וכמבואר בזהו' בכמה דוכתי'). וזהו הטעם שנק' בשם יצהיר בלשון יציר' שנוצר הרע הזה ממקורו בבחי' הרע העצמי' הגיל שנק' עומק רע הקבוע בנה"ב בבחי' עצמי' כו' וכמו וירא [את] העם כי ברע הוא כו' (ואמנם כמו שמבואר למעלה בנה"א שנא' בה כריאה ויציר' כו' גם בעצם קודם שנחלקה לנר"ג נמוח ולב כו', כך בא זלעז"ז יש בחי' רוח ונפש דקינ שהן כמלאכי' רעים דקינ שהן כלולים כא' במקורם בכתר דקינ כו').

והנה' אנו רואים דבר חידוש ופלא גדול בענין חיבור וקישור דב' הנפשו' הגיל, דאעפ"י שהמה ב' הפכים בתכלית בטבען ומהותן שרוח האדם עולה למעלה ולא למטה ורוח הבהמ' כו' ורוח [האדם] משכנו בחלל הימני שבלב ורוח הבהמ' דנה"ב בחלל השמאלי בחום הטבעי כו' ואין להם ערך והשתוות זע"ז כלל שזה רוחני' אלקו' וזה גשמי' מורכב בהגשמת [הדי' גשמי''] בדם ובשר כו', אך עכ"ז אנו רואים שיתחברו ב' הנפשו' הגיל זתיז כאלו הן מהות אחד ממש ואעפ"י שהמה מנגדות זע"ז בתכלי' זהו [מ]נפלאות ה' שמחבר ומקשר דבר בהיפוכו ממש, והוא מה שהתלבשות כל כח וכח

סר צילם: שלה יד, ט. ראה מאמרי אדהיא דברים חיב ע' תקמג: ח"ד ע' אישעא. ושינ.
הבא לטמא פותחין לו: ראה יזמא לת, טעיב. זהר בראשית נז, א. (היכלות) סקודי רנב, א. צו לא, ב.
מאמרי אדהיא דברים חיב ע' תקמ האילך.
וירא [את] העם כי ברע הוא: חיבור שני כתובים — תשא לב, כה, שם, כב [וכיה בהנשמן בסמוך]. ראה
מאמרי אדהיא דברים שם. ושינ. לקמן ע' תנו וע' תנו.
ודרו: ב"ז: זה בתוך זה.

בפרט מן הנה"א שנק' רוח האדם [בכלל] בכל כח וכן בפרט בנה"ב שנק' רוח הבהמה כו', שהרי אנו רואים בכל מה שישכיל האדם בשכל האלקי בכח החכ' שבנה"א העולה למעלה כנ"ל הנה זהו מתלבש דוקא בשכל דנה"ב שמשכיל ומשיג [כל] גשם ופירוד והיפוכו כו', כי הרי יוכל לקרב הדבר השגה אלקי בכל פרט ופרט גם בשכל האנושי שבמות הגשמי דנה"ט להבינו על דרך טבע המורגש המושכל ומוטבע בשכל אנושי הגשמי וכמו ע"י משלים ודמיונ' אנושי הקרובים להשיג ממנו הנמשל בשכל האלקי כמו שהוא למעלה, וכמו בהשג' האלקי בחי' בהתהוו' הברואים מאין ליש שכח האלקי יושג גם בשכל האנושי בדרך דמיון ומשל גשמי כחיות הנפש בגוף וכמו אותי' הדיבור וכה"ג עד שיחייב זה גם השכל אנושי כאלו רואה ראי' חושי', וזהו היפך גמור מטבע כח השכל האנושי דנה"ב שאינו משיג רק בחי' ההגשמי והפירוד כו' כנ"ל. וכמו"כ אנו רואים גם במדות הטבעיי' שבלב בשר הגשמי מלבישי' למדות האהוי"ר אלקי שבנה"א העולה למעלה, דהיינו מה שמתפעל גם הלב בשר הטבעי' לצאת מתאו' החומרי' להכלל ולהדבק בה' בכל לבו ממש כמ"ש בשני יצריך שזהו בכל לבבך אפי' ביצה"ר שבחלל השמאלי שמלא תאוות רעות, א"כ הרי זהו היפך הטבע הגשמי שבלב שאינו רק לתאות עצמו ויהופך הלב למאוס בחייו הגשמי' ולא להיות רק לב א' לה' לבדו כו', וכמו"כ גם בכל אשר יעשה האדם בפיו"ר הגה"ב בכל עסקיו יעלה הכל לאלק' בתפלה שבלב ובמצו' מעשי' ככונה ורעו"ד שמלוכבשים בדברי' גשמי' שכ"ז נק' כירורים דק"ג כידוע, והיינו ע"י מה שכל כחו' הנה"א מתלבשי' דוקא בכחו' דנה"ב והיו למהות אח' ממש כנ"ל עד שאינו ניכר בהתפעלו' המדות והשכל באלק' בין התפעלו' הנה"א ברוחני' להתפעלו' הנה"ט בלב ומוח גשמי' (וכדוגמ' זו ה' באדה"ר קודם התטא שהגשמי' דגופו ה' חומר לצורה האלקי' דנשמתו כמ"ש ויפח באפיו נ"ח בלי הבדלה כלל ביני'ה, וכך ה' בצי"ג כאבות ומשה וכה"ג שהיו תמיד במס"נ בגופם כמו בנשמתם ממש וכמ"ש ר"ע כל ימי כו' אפי' נוטל את נפשי' כו', משא"כ בינוני' שזו"ן שופטן לפרקי' מתגבר חלק הרע שבנה"ב להיות בבחי' פירוד מאלק' ולפעמי' כמו בק"ש ותפלה יוכלל ויתחבר בנה"א כו' וד"ל). וזהו כל עיקר התו"מ שניתנו לאדם בכל ימי חייו שיכרר ויתקן לנה"ב בתערוכו' סו"ר שבה והיינו ע"י התלבשו' דכחו' הנה"א בחי' רוח האדם הנ"ל בכחות דנה"ב דוקא כנ"ל עד שיהי' לנפש א' ממש, אז עי"ז מתברר כל בחי' הטוב הגנוז ונעלם בנה"ב ומתפרד ונבדל חלקי הרע שבה לגמרי אם בדרך כפי' לאכפיי' לסט"א [שהוא] - לכוף הרע שבלבו שיהי' בטל ונכנע ולא ילך אחרי שרירות

שורה שהוא — בחי' . . . הברואים . . . שכח האלקי: ב"ו דחית . . . הכריאה בכח אלקי . . . ליתא.
 בשני יצריך . . . בכל לבבך: נסמן לפמן ע' תקב.
 ויפח באפיו נ"ח: בראשית ב, ז.
 כל ימי . . . אפי' נוטל את נפשי: ברכות סא, ב [שם: נשמתך, וכעין יעקב שם: נמשך].

לבו או שיהפכו שיהי' גם הוא מתפעל בלב בשר אם בלב נשבר ובירא' בושת מחמת גדולת ה' שמשגי גם בשכל האנושי' ויודה בתודה לה' כשבח ותהלה, וכמו"כ גם במס'ו בק"ש בכל לבבך אפי' ביצה"ר כניל שע"ז א' בזוהר מאן דמהפך חשוכא לנהורא ומרירו כו' ורע לטוב יזכה לחיי העוה"ב שהוא ג"כ האור המתגלה מן ההעלם העליון שנק' חושך סתרו כידוע, וכ"ז ע"י הארת אור האלקי דנהי'א בנה"ב שזהו ענין רוח האדם ששולט ברוח הבהמ' כו' דאדם גימ' מ"ה מברר לבין גימ' בהמה וכמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה אדם דוקא הוא המקריב [ו]מעלה לנה"ב כו' וכת"י אדם ובהמ' תשיע ה' שכח זה לאדם תשיע ה' כמ"ש במ"א. ולפי"ז הרי יובן עכ"פ דאעפ"י שעצם הברי'א של הנה"ב הוא רע שנמשך ממקורו ונק' יצה"ר בבחי' יציר' כניל, עכ"ז מתהפך כולה לקדושה האלקי ע"י נהי'א בהתלבשו' שלה בכל כחו' שבה בכל פרט כניל, וז"ש ימים יוצרו כו' וכן כצל ימינו על הארץ שנחננו [ל]אדם ימים במספר קצוב כמה [ש]צריך לחקן [ה]נה"ב, [ד]ה[נ]שמ' עצמה איצ תיקון כניל ולא ירד' למטה בגוף דנה"ב רק לברר ולהפוך הרע לטוב כניל ודיל.

והנה' ידוע בטעם ענין היריד' של הנשמה בגוף שזהו ירידה גדולה כמו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא (כי שרש הנשמה מאוצר העליון וכמ"ש ואתה נפחת בי וגם אתה משמרה בקרבי כו' ולהחזירה בי בתחתי'מ בגוף זה דוקא כו'), שירידה זו היא לצורך עלי' גדולה והיינו מה שתעלה אח"כ למקום ומדריג' גבוה שלמעלה משרשה בתחלת הווייתו במקורה כו' (ולכך תחזור הנשמ' לגוף שהיתה בעוה"ז דוקא שיקום בתחתי'מ כי ממנו יבא לה יתרון האור הגדול בתחתי'מ ועוה"ב), והטעם הוא לפי שרש החומר הגס דרוח הבהמ' בגוף גשמי' מורכב מדי' גשמי' למעלה מעלה משרש הנהי'א הנק' רוח האדם, כידוע דשרש המדו' הטבעי' דנה"ב ששרשם בק"ג הוא מז"מ תתוהו שנפלו משה"ב רפיח ניצוצו' עד שנשתלשלו וירדו למט' להיות

מאן דמהפך חשוכא לנהורא: נסמן לעיל ע' קפ.

חושך סתרו: תהלים יח, יב.

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע שו. וש"נ.

אדם ובהמ' תשיע ה': תהלים לו, ז. ראה לקמן ע' שעג.

ימים יוצרו: תהלים קלט, טו. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתמט. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע'

תתיב. ח"ד ע' איתקו. במדבר ח"ג ע' איכט.

כצל ימינו על הארץ: דברי הימים"א כט, טו. ב"ו: עלי ארץ — ראה גם לעיל ע' סח וע' רמג. לקמן ע'

תלה וע' תנב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שסא וחד' ע' אישע בהערה.

מאיגרא רמא לבירא עמיקתא: נסמן לעיל ע' ס.

ואתה נפחת בי: נסמן לעיל ע' עא.

אתה משמרה . . . ולהחזירה . . . בגוף זה: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תר. וראה גם אגרות קודש

מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' מה: ע' עג ואילך; ע' צג.

מור . . . דת: מז' מלכים. ד' מדות.

התהוו' קי"ג בבחי' ז'מ רעות כו' כמו הבהמו' וחיות רעות הטורפרי ומזיקים, וידוע דשרש בחי' עולם התהווה הוא למעלה מבחי' התיקון כי בחי' סיג שהוא ב"ז תהווה למעלה מבחי' מ"ה דאדם דתיקון וכמ"ש ואלה המלכ"י כו' לפני מלוך מלך לבני, ע"כ גם כירידתה ונפילתה למטה ממש כמו מדו' הטבעי' דרוח הבהמ' כניל יש בהו' בהעלם בחי' כח רב וחזק ביותר, עד שכאשר המדו' הללו מתבררו' ע"י שם מ"ה דחכ' דאדם כניל שהיא הנשמה האלקי' שמבחי' מ"ה דתיקון אזי עולה לשרשו בבחי' סיג תהווה שלמעלה משם מ"ה דתיקון וזהו בחי' חשך והעלם דחשמ"ל העליון שלמעלה מאור דחכ' דתיקון כידוע. ולזאת ע"י בחי' היפוך חשך הגם החומרי דנהיב למטה מעלה לשרשו בחשך העליון שיהופך לאור שיש בו יתרון רב מאור דחכ' דתיקון, וזהו עלי' דנשמה' כירידה זו שמקבלת שכר מטוב עבודתה בעוה"ז בהתלבשותה בנהיב לבררה ולהפכה כמו בכל לבבך בשני יצריך כניל שע"ז דוקא תעלה הנה"א למעלה משרשה בשם מ"ה דתיקון והוא בתוס' אור רב שבא מהיפוך חשך העליון לאור שלא הי' אור כזה בשורשה כלל כניל ודיל. וזהו הטעם שגזרו אומ' שבמקום שבע"ת עומדין צ"ג אין יכולין לעמוד [כלל] כי בע"ת מהפכי' חשך לאור מרע לטוב למטה ע"י לב נשבר ברוח הבהמ' דוקא שיהופך מחשך לאור גם למעלה כשרשה בתהווה שקדם לתיקון שמפני זה צ"ג ששרשם כאור דתיקון אי' לעמוד במדריג' בע"ת כלל כי יתבטלו ממצאיאות האור שלהם שם כו' וכמ"ש גבי משה שזכה לתשו' קודם מותו דוקא וכן ר"מ יעשה לצ"ג בע"ת שיעלה אותם מטעם הנ"ל ודיל. וזהו ג"כ הטעם שגזרו או' דיפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב ואעפ"י שעה"ב אינו בא רק בשכר המצוות בעוה"ז דוקא ולכך א' כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כו' וא"כ למה יגדל המעשה יותר מן השכר כו', אלא צ"ל משום דמע"ט בעוה"ז נעשה בצירוף התשו' שקדמה למע"ט כמ"שא תשוב' ומע"ט כו' ששרשה באור העלם עצמו' בבחי' התהווה וזהו עיקר העוה"ב שאינו רק גילוי ההעלם דעצמו' הנק' חשך סתרו כידוע. וזהו הטעם שא' בזוהר דמאן דלא מהפך חשוכא לנהורא דוקא [ו]בהאי עלמא דוקא לית לי' חולקא ב[ההוא] עלמא דאתי שהוא העוה"ב משום דהא בה"ת [ד]בהיפך חשך שלמטה [מרע] לטוב בתשו' אז דוקא יהי' לו חלק בעוה"ב כניל ודיל.

עולם התהווה . . . ואלה המלכ"י: ראה לעיל ע' ס וע' סג. ושי"ג.

שבמקום שבע"ת עומדין: ראה לעיל ע' סד. ושי"ג.

משה שזכה לתשו' קודם מותו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיב. ושי"ג. דברים ח"ד ע' אקעט. ושי"ג.

וכן ר"מ [יעריא מהימנא. י"ב: משיח] יעשה לצ"ג בעוה"ז: עדין מוכא במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שט —

נסמן לעיל ע' קכה.

דיפה שעה א': נסמן לעיל ע' קנה.

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: סנהדרין ר"פ חלק.

החשך שקדמה למע"ט: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעט. ושי"ג.

בה"ח: בוא תליא.

אך הנה יל מאין יש כח לאדם שיבא למדריג' גדולה כזאת בנה"א עד שיוכל להפך גם הכח' דנה"ב בשכל ומדות שבה אף מרע לטוב שנק' היפוך השוכא לנהורא כו' וכמ"ש בשני יצריך ממש כו' (ואעפ"י שיש כח בחי' דשם מ"ה דתיקון לברר לבחי' בין דתוהו אף ששרש התוהו למעלה מן התיקון כגיל וראי' מקרבן הבהמ' ע"ג המזבח שיש בכח האדם לברר בבהמה זו ולהיות עולה לריח ניחוח להוי' כו' וכן להיפוך הרי יש בכחו של הקרבן דבהמ' לכפר על גפש החוטאת אדם (וכמו המאכל שמוסיף כח בשכל שבמחוח ועל הלחם דצומח יחי' האדם, וכך בקרבן בהמה עולה לריח ניחוח להוסיף אור במוחי' ומדות דאצי' שזוהו שם הוי' דאצי' כידוע, וכ"ז אינו רק מצד שרש הבהמ' בתוהו שקדם לתיקון כגיל ודיל, ועכ"ז צריך שיבורר תחלה בחי' בהמ' ע"י האדם משום דבחי' דוקא אתברירו ונמצא שהאדם מעלה תחלה לבהמה אף במאכל ואחר הנירוור מעלה הבהמ' וצומח לאדם כו'). ואמנם הענין הוא דזהו הטעם שתקנו אנכ"ג פסד"ו ואח"כ שתיים לפני' כיוצר אור ואח"כ אה"ע כו', כהיות שכל פסד"ו מדבר בשבחי' שאו' המלאכי' דעולם העשי' כמו הללו את ה' מן השמים כו' ולכך נק' הללו לשון יהל אור שעיי"ז מאיר אור האלקי גם לחשך דק"ג שבגוף וכמ"ש רוממו' אל בגרונו דוקא שיומשך מן המוח ללב בשר כו' וזוהו נעשה בחי' חרב פפיות להכרית יניקת החיצוני' כו' ואח"כ שייך ענין הברכה וההודא' וכמ"ש ויברך דוד כו' (כמ"ש במ"א באריכו'), ואמנם עיקר הענין הוא בשתיים לפני' והיינו בתחלה כיוצר אור שמזכיר מה שהמלאכים אומרי' באימה וביראת ומקבלי' עליהם עומ"ש ואו' קדו"ב כו' שהן המלאכי' דיצי' ובריא' כשרפי' דבריא' וחיות דיצי', וכ"ז אינו רק בשביל בירור דנה"ב שבאדם ששרשה מבחי' פני שור שבמרכבה דאצי' כו' שעיי"ז יומשך קעומ"ש באהוי"ר גם בנה"ב כמו מרכבה עליונה דיצי' וכה"ג, וכמו שהשכינה למעלה מתלבשת במרכבה עליונה שנק' רכב אלקים כו' וכן א' אדני במ סיני בקדש כו', והוא מה שע"י גילוי שכינה באימ' מלכות יתבררו ויתקנו המלאכים בבחי' ביטול היש לאין באו' שירה וקדו"ב כו', וזהו כמו שלמטה בבחי' החכ' דמ"ה שבנה"א מבררת

דבחי' דוקא אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

שירה מעלה — אף במאכל: ב"ו: או למאכל.

הללו את ה' מן השמים: תהלים קמ"א.

יהל אור: מובא גם לעיל ע' שלב וסיע שלו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אינה. ושי"ג ח"ד ע' אהקיס.

רוממו אל בגרונו . . . חרב פפיות . . . ויברך דוד: תהלים קמ"ו. דברי הימים א, י. ראה מאמרי

אדה"א דברים ח"ב סיע תמו ואילך ובהנסמן שם.

כשרפי' דבריא' וחיות דיצי': נסמן לעיל ע' יב.

דנה"ב . . . ששרשה מבחי' פני שור: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארו ואילך וע' ארפה.

שירה שור — דאצי': ב"ו: דצירה.

רכב אלקי' . . . אדני במ סיני בקדש [ב"ו: ליתא]: תהלים ס"ח. יח. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' יע

אכה ואילך. ח"ד ריש ע' אר"ו.

לכחי' בין דנוג' דנהיב' כו' כך בחי' המלי' שנק' שכינה מברר לבחי' בין דכהמו' וחיות דמרכב' כפני ארי' ופני שור כו'.

אך הנה אנו מוצאי' שיש כח במרכב' עליונה הניל אעפ"י שהן בחי' נבראים בע"ג לנשאות ולרומם את הכסא דמל' שעליהם כו' כענין שא' והחיות נושאות את הכסא כו' וכמ"ש רוממי שדי כו' כמו שאדם רוכב על הסוס שמעלהו למעלה בגובה ההר כו', והטעם הוא לפי שיש שרש לבהמות וחיות דבמרכב' למעלה מעלה בכחי' בהמות וחיות בכחי' התוהו שקדם לאדם דתיקון (שמזה הטעם יש כח במאכל בשר וצומח להוסיף כח במוח החכ' וכמו"כ מה שהקרבן בהמה מכפרת ומתקנת לאדם לנהי' וכן בבהמ"ז שא' ואכלת כו' וברכת [את ה'] כו' כמ"ש במ"א), וע"כ יש כח במרכבה לנשאות לאדם הרוכב, וע"כ גם מה שיש בכחם לנשאות את הכסא זהו מכת אלפי ושורה עליהם דוקא, וכענין שא' ארון נושאו' נשא כו' שזהו כמו דבר והיפוכו שאם נושאו' נשא למה צריך שינשאוהו אלא מוכרח לומר בזה שיש מדרגי' גבוה מבחי' התוהו והתיקון וזהו אא"ס עצמו שבארון כו'. וזהו אדם ובהמ' תושיע ה' כו', פי' אדם ובהמ' זהו בחי' מ"ה דתיקון ובין תוהו וגם שתוהו קדם לתיקון מ"מ בחי' מ"ה דתיקון מברר לבחי' בין תוהו, וזהו שיושיע ה' [לאדם דתיקון כמ"ה שבו משום דאדם אדמה לעליון ממש כו', וגם מה שיש בכח בחי' בין דכהמ' להעלות ולרומם האדם אח"כ מצד שרשו שלמעלה מאדם כו' [וגם] זה תושיע ה' עצמו שהוא נותן כח בהעלא' זו, דכמו שנותן כח לאדם לברר לבהמ' כך נותן כח ועוז לבחי' בין שיעלה למעלה משם מ"ה כמ"ש תנו עוז לאלקים כו' ([1] כמ"ש במ"א בענין מי שם פה לאדם דתיקון כו'). וזהו הטעם שהקדימו אנכה"ג לברכ' יוצר [שהן] העלאות דמלאכי' שמנשאות את הכסא וכמו שרפי' עומדי' ממעל לו ממעל לשכינה כו' וע"כ בחי' אדם דמ"ה מעלה אותם תחלה כניל ועי"ז יוכל להיות הכנה בקיש' בשמע ישראל שהיא הנהי'א שבהשגתה ביחודע מבררת גם

המל' שנק' שכינה: נסמן לעיל ע' לב.

והחיות נושאות את הכסא: ראה בחי' תרומה כה, י בשם טריק דרבי אליעזר [ספ"ד. וראה ברד"ל שם].

שמות רבא ספ"ג. במדבר רבא ספ"ד. פי'ט והחיות [מוסף לרי' (בנוטח הקדושה) נוטח אשכנז].

וכמ"ש רוממי שדי: בברכת יוצר.

שירה וכמו"כ — לאדם לנהי'א: כו' לנפש האדם.

שהקרבן בהמה מכפרת . . . לאדם: ראה שערי אורה שער התוכה ע' 18 פ"כ.

ואכלת . . . וברכת: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרסא.

ארון נושאו' נשא: ראה סוטה לה, א. לקמן ס"ע שפג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפח. וש"נ.

דאדם אדמה לעליון: נסמן לעיל ע' קסב.

תנו עוז לאלקים: נסמן לעיל ע' קלח.

מי שם פה לאדם דתיקון: ד"ה זה נדפס בתורת חיים שמות נט, א ואילך.

שרפי' עומדי' ממעל לו ממעל לשכינה: ישע"י 1, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקמח בשם

הזור, וש"נ.

לנהיב שיתפעל גם לב כשר באה"ר זו וכמ"ש אח"כ בכל לבבך בשני יצריך כו', וזהו דוקא מטעם שקדם ברכ' יוצר דמלאכי כניל, ואח"כ אהיע אהבתנו דקאי בנשמות שיוכלו ליחד יחוי"ע [בשמע ישראל] (וכמ"ש במ"א שזהו מה שצריך אדם ליתן מאכל [בהמ'] לבהמתו תחלה שזהו בחי' בין דנהיב בברכ' יוצר במרכב' דפני שור ואח"כ יאכל מאכל אדם שהוא נה"א שמבררת לנהיב בק"ש כניל).

והנה מעתה י"ל בעיקר ענין הברירור הזה שהנה"א תוכל לברר לנהיב עד שיוכל להיות בהתפעלות האהבה אף ביצה"ר כמ"ש בשני יצריך כו'. והנה [ידוע ש]זהו כל המצוה דק"ש בפר' ראשונה שמע ישראל כו', והנה פי' שמע ישראל שמע הוא לשון הבנה והוא להיות הבחנה טובה במוח ולב כמו השמע לאוני' כו' והוא מצות יחוד אלקות בק"ש שזהו יסוד לכל המצות כידוע, וביאור כללות ענין היחוד עליון הזה הוא שמבאר ומפרש איך שהוי' אלקינו היא בזה צריך האדם להעמיק דעתו ולכוון לבו היטיב לפי שזהו עיקר היחוד במלא וסובב בכלל ובפרט, ולכך צריך להאריך בד' דאחד שהוא בחי' מל' דאצי' מקור כללי לכל העולמו' להיות המשכ' והשפעו' הנבראים מאין ליש דוקא שזהו תכלית היחוד דיוח"ע האלקי'. דהנה פי' מאין ליש זהו מאין ממש ולא יש מיש, שזהו עיקר טעות הפילוסופים וגם קצת מהמקובלים הראשוני' שיסדו בעיקר ענין התהוו' הבריא' מן הבורא ית' שהוא בדרך כל שפע דמשפיע למקבל שהוא נק' עילה ועלול שהמשפיע נק' עילה והנמשך ממנו נק' עלול שיש ערך והשתוו' לעלול עם העילה כמו התלמיד שמקבל שכל מרבו שבשכל זה ישוה ערך התלמיד לרב וגם זה נק' יש מיש כי אין כל חדש מעיקרו בשפע שכל זה שנמשך מכמו שהוא בשכל הרב, וכן כמו מאור השמש המאיר בלבנה וכשפע מים מכילי אל כלי וכנתינה דעשיר לעני וכה"ג, וכן יובן גם ככה הפועל בפעולה שנותן הכח שהי' ביד לדבר זה שפועל וגם השכל שמעיי' באיכות הפעולה מלושב במעשה זו הרי נמשך כולו במעשה זו ונפרד מעצם כח השכל כמו שנפרד כח הפועל מידו בשעה שפועל המעשה, איכ הרי בד"י יש ב' דברי' ערך והשתוו' דעלול לעילה והתפעלו' ושינוי בין קודם השפע לאח"כ כי נפרד בשפע זו כח

וכמ"ש במ"א . . . ליתן מאכל . . . לבהמתו: ראה לקי"ת בחוקתי מט, סעיב. אמרי בינה שער הק"ש נו. ג.

שור' והנה — בפר' ראשונה . . . שמע ישראל שמע: ב"ו: בפסוק ראשון . . . שמע.

שמע הוא לשון הבנה: (נסמו לעיל ע' צח) ראה לקמן ע' שפה.

השמע לאוני': ברכות יג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעד.

צריך להאריך בד' דאחד: ברכות שם.

שור' הנבראים — תכלית היחוד דיוח"ע: ב"ו: תחילת היסוד ליתוי'.

טעות הפילוסופים . . . מהמקובלים הראשוני': ראה מאמרי אדה"א הקצרים ע' תקטו. אתהלך לאוני' ע'

רכו. לקוטי תורה שיר השירים לו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ערב.

בד"י: ב"ו: בכ"ו.

מעצמות לפי שהוא בבחי' יש מיש כידוע, וא"א לומר כדוגמא זו למעלה בענין התהוו' הנבראים שהוא בא בדרך עילה ועלול כניל דא"כ יש ערך לבריא' שהוא בע"ג לכורא שהוא בע"ג ובאמת אין ערך כלל לנכרא לגבי הכורא, וגם אם הוא כמו כהפכ"נ הרי בהכרח שיהי' גם הפעולה בלתי מיוגבלת ככה האלקי הבלתי בע"ג ואיך יתהווה בע"ג מבבע"ג, ולזאת יקשה להם ד"ז איך יתהוו' מחודש הו' ונפסד מכה אלקי כו', וגם עוד זאת יקשה להם שלפי"ז יש שינוי בין קודם הבריאה לאח"כ כי הרי נמשך כח האלקי בנפעל ונפרד מעצמו, וכן החכ' שבמע"ב שזהו כמו שכל שטרוד במעשה הבנין או הכתב שאותו שכל מלוכש בפעולה דכתיב' זו או ציור או בנין ממש (וכניל שכל שבשעי' ששייך ל[אות] המעשה דוקא), וכאשר כל שכלו זה מלוכש במעשה הבנין ואף כח שכלו בעצם טרוד הוא להשכיל שכל במעשה זו שזה עושה שנוי בעצם כח החכ' שהרי מיד ששובת השכל מעסק ומעשה זו כמו הכתי' ובנין וכה"ג הרי חוזר כח שכלו לעצמו ומופשט ומובדל מעשי' זו שאז הוא במעלה עליונה יותר כי מה שמעמיק ומצמצם שכלו במאד בעשי' זו זהו כחי' יריד' גדולה מעצמי' כח שכלו [עד שגשגה מהות] כו', ובאמת הלא ידוע דלמעלה לא יתכן לומר [בחי'] השינוי כלל בין קודם ההמשכ' וההשפע' להשתלשלות העולמו' כמ"ש אני הו' לא שניתי כו' וכמו שאנו או' אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא כו' בלי שינוי כלל ובחי' כח הפכ"נ בא לידי שינוי כניל.

אך כל קושיות האלו הוא לפי סברתם שבא התהוו' הנברא בבחי' עו"ע שזהו מיש ליש כניל, אבל באמת א"א שיהי' התהוו' הבריאה דרך זה כלל שמדמים זה לכל שפע והשפעה (כשפע המים מכלי אל כלי, לפי שאין ערוך כלל כניל וצ"ל בבחי' דילוג המדריג' שלא יומשך ממהות אלקי להיות מהות הנבראי' אלא רק מבחי' האור והזיו דאלקי' לבד, והוא שנק' המשכה זו בבחי' הארה וזיו בשם מאין ליש ולא יש מיש דבחי' הארת אור וזיו זה אינו נחשב ממהות ועצמו' אלקי' כלל וכלל אלא רק זיו והודו המאיר מן העצם (והיינו כמו בחי' גילוי האור והחיות מעצם הנפש שנמשך להחיות הגוף שאין זה ממהות ועצמות הנפש רק בחי' גילוי לבד, וכמו באור וזיו השמש המאיר לארץ ולדרים כו' שלא יפול [בז]ה שינוי במאור השמש עצמו בין אחר הארה זו או בהסתר האור, וגם בגילוי אור זה אין שינוי כלל כמו שאין שינוי באור החיות הרוחני בין קודם שמחי' לאחר שמחי' שאם לא יאיר אור החיות באכר א' ויסתלק ממנו אין בו שינוי כלל (וגם כחות הנפש בהארתם בגילוי

כהפכ"נ: כח המיעל בנפעל.

שורה וכניל: בו: ונק.

אני הו' לא שניתתי: מלאכי ג, ה.

אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא: נסמו לקמו ע' תקסט.

שיוכללו בעצמי הנפש אין שינוי כלל בעצם הנפש שהנפש א' היא כו', וראי' מהגלגולים שנפש אדם ב'ד מתגלגלת כאבן או כבהמ' והנפש א' היא כו', ועכ"ז הרי הנפש מתפעלת ממקרי הגוף כמו בקלקול באברי הגוף תרגיש הנפש בכאב ויהי' צער לנפש הגם שמושלת מכל תארי הגוף ואין בה שינוי כלל מכמו שהיתה קודם שנכנסה לגוף, ומוכרח לומר דשניהם אמת, דכאשר ירדה הנפש ונתלכשה בדם ובשר הרי בדם עצמו הוא הנפש הרוחני' כידוע ומבוא' בכתוב בטעם איסור אכילת דם במ"ש ולא תאכל הנפש עם הבשר כו', ונק' רוחני' שבגשמי' כידוע שאין לזה ערך אפי' להגשמי' שברוחני' שהוא בעצם הרוחני' שבנפש כמו שהיא טרם בואה לגוף, דאף מה שיש בה כח ההתגלות וההתפשטו' להחיות כל גשם ונק' גשמי' שברוחני' למעלה הוא גבוה הרבה מנפש שמלוכשת ומורכבת בדם כו'. ואיכ' מצד שרוחני' זה שבגשמי' הגוף נבדלת כבר מן העצמו' הרוחני' דנפש בהיותה מורכבת בד"י גשמי' דבשר ודם תתפעל היא ממקרי הגוף בצער או עונג, שצער הגוף הוא צער הנפש ועונג גשמי דגוף הוא עונג הנפש, ולהיפך עונג הנפש הזאת כמו עונג גשמי' עד שמתעדרן בבשר כמו מבשורה טובה שתדשן עצם ויצהבו פניו מדם מחמת שמחת הנפש ומבשורה רעה פניו רעים ונלקה בדם עד שיחלה הגוף וכן מסיבת כאב מכה כמחט בבשר החי יהי' צער בנפש במורגש גדול, שכ"ז מורה קשר וחיבור הרוחני' בגשמי' והיו לאחדים ממש, שלא יתכן לומר באלה כלל בנפש הרוחני' עצמה שלא תתפעל כלל מעונג וצער גופני וכל סיבות הגוף מטו"ר כני"ל, וכן לא תתפעל נפש שבבשר ודם מעונג או [צער] הרוחני' שבעצם הנפש שבלתי מלוכשת כלל בגוף (רק לפרקים כמו הלב יודע מרת נפשו וכן בעונג שבהעלם דמקיף), אך בהתפעלות עונג וצער באלקות בנשמה ירגיש גם בנה"ב כני"ל וכמו לאהבה בשני יצירי' כו' כי נהיא מלוכשת ממש בנה"ב כני"ל.

וכך יובן למעלה בנשמה הכללי' שהוא מלי' דאצי' בעולמות שנק' אלקי' חיי' בגילוי אור וחיות בתוך כ"ע כמו כח הפני"נ ממש, שמזה מוכרח לומר שיש שינוי וגם התפעלות וכמו שא' מחטו לי כמחט בבשר החי וכדוחק רגלי השכינה כו' וכידוע בפגמי' שעושה ע"י העוונ' למעלה באברי' דשכינה כו' כמו נפש המלוכש' בגוף נקי' ממכ"ע וכמו עיני' ה' אוני' ה' שהן המלאכים שנק' אברים דשכינה כו' בחי' כחות אלקי' ממוצעים להמשיך השפע מעולם

ביד: ב' בר דעת.

ולא תאכל הנפש עם הבשר: ראה יב, כג.

מבשורה טובה תדשן עצם: ראה משלי טו, ל.

הלב יודע מרת נפשו: משלי יד, י [ושם: לב]. ראה מאמרי אדמו"ר דברים חיד ס"ע אישעב ואילך.

מחטו לי כמחט בבשר החי: וראו כ, ו. ראה זרר וקרא ת, א.

וכדוחק רגלי השכינה: ראה ברכות טג, ס"ב.

עיני' ה' אוני' ה' שהן המלאכים: ראה תקוני' זרר ת"ע קלא, א.

לעולם והן בחי' כלים החיצוני' כו', אבל מסט' דשכינה א' ולא ראתם כל תמונה דאדם כי זהו בחי' מל' דאצי' כמו שהיא באצי' טרם שמתלבש בבי"ע, כידוע שגם מה שנמשך גילוי האור להיות מקור החיות בעולמו' זהו כמו התגלות עצמי הנפש לבוא בכחי' מקור חיים לרוחני שבגשמי' שעזיא אם צדקת מה תתן לו ולו נתכנו כו' ולא [נ]תכנו בא' וכן לא צר לו צר וכן ולו אנחנו כו' וכה"ג כמו שעצמי' הנפש לא תתפעל כלל ממקרי חיות הגופני הנ"ל. וזהו חי העולמים מקור למקור חיים דממלא כו' שנק' כח הפכי' ועכ"ז א' חי ולא בחיים דר"ל אפי' בחיים העליונים שמחי' את כל העולמות הוא מושלל מחיים אלה מטעם הנ"ל, כמו שאין ערוך כלל לרוחני שבגשמי' גם לגשמי' שברוחני' כו', וכמו שאין ערוך לכח רוחני דצמיחה המלוכשת בעשב ופרי עץ לגבי כח הרוחני' העצמי' דכח הצומח שנמשך ממנו כח להצמיח כו' וכגילוי התנועה בעצם החי טרם שפועל פעולה ותנועה גשמי' כו', שבכל דמיונות כאלה יוכל להבין בכלל איכות ההבדל בין בחי' חיות אלקי' דממכ"ע כו' שזהו בא בבחי' כח נבדל מעצמות אלקי' שיוכל לו' בחי' ערך ושינוי והתפעלות כנ"ל בעו"ע, ובין עצמי' המאציל ממש אף בגילוי אור וזיו שלו שהן בחי' אותיו' [ש]מ' ית' והוא אותיו' דשם מ"ה כלבד שקדוש ומובדל הוא בערך גם ממקור החיות דעולמו' כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' ועליו א' אני הו' לא שניתי כו' ואתה הוא, ואעפ"י שא' ואתה מחי' את כולם שהחיות זה ג"כ אין בו שינוי ואעפ"י שהוא בא בבחי' קירוב הערך וכצורה לחומר בעולמות עד שמתפעל בה, מ"מ אין ערוך לך אפי' בעוה"ז שהוא היא דהבראם בה' מוצאות הפה בצירופי' דאותיו' דיי"מ אלא כמו שנמשל במשל חיות הנפש בגוף שמתפעלת ממש כנ"ל כן נה"א בחי' נברא בע"ג ומחודש מאין ליש ממש ויש ערך והשתוו' עכ"פ להרכבת דגוף עם הנפש כמו כל רוחני' בגשמי' אף בצומח כו', משא"כ ג'מעלה כח אור האלקי מובדל בערך מבריאה בע"ג אף בבחי' כח הנבדל מאלקו' כמו כח הפועל כו' שנבדל מן הפועל וכאותיו' הדיבור שיוצאי' לחוץ מ"מ כח אלקי הוא ואין בו שינוי כלל וכלל, וכך או' אתה הוא כו' דאתה זה קאי באותיו' דיי"מ שכללותם כ"ב אותיו' והמשכות [ו]זהו בחי' יחוי' דמל' אף באותיו' שבדו"מ דוקא וד"ל.

אבל מסט' דשכינה א' ולא [ב] כי לא. [ו] לא) ראיחם כל תמונה: ואתחנן ד, טו. ראה זתר (רעיא מהימנא) מינחם רלט, א. עשרת ראש שער ריה ע' ג. דיה למען תחבר במאמרי אדהיא וקרא חיא ע' תכו. ושיג. אם צדקת מה תתן לו [ב] במקום ג' תיבות האחרונות: ברי): איוב לה, ה. ולא נתכנו. . לא ער. . ולו [ו]: לא אנחנו ולו[ן] אנחנו: שמואל"א ב, ג. ישע"י סג, ט. תהלים ק, ג. ראה גם מאמרי אדהיא דברים ח"ב ע' עדרת. ח"ג ע' תתיג. ושיג. ח"ד ע' אקע.

חי העולמים: נוסח ברכת ברוך שאמר.

חי ולא בחיים: ראה מורה נבוכים ח"א פ"ז. הנסמן במאמרי אדהיא דברים ח"ד ע' איתקד.

שויה והתפעלות — המאציל. . מיה: ב' אלקות. . מלכותו.

כי עמך מקור חיים. . ואתה מחי' את כולם: תהלים לה, ה. נחמי ט, ו.

אין ערוך לך. . היא דהבראם [ו]: דכהיא בראם: ע"ז ברכת יוצר לשבת. מנחות כט, ב.

שויה חיות — כן נה"א: ב' כי נפש האדם.

שויה אותיו' — והמשכות: ב' א"ב: הימ (וה' מוצאות). [ו] והמדות יג: וה' מוצאות כו.

ואעפ"י שבכל מעשיב נאמר בהם כמו ענין כח בעשי ופעולה גשמי" כמו ביום עשות ה' כו' שבעשי זו נק' מעשה ידיו ממש שזהו כח הפועל בנפעל ממש וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ כו', הענין הוא דודאי ג"ז אמת אבל זהו מדרג' הג' בירידת האור האלקי במעיב, שהרי א' במעיב ג' לשונות אלה דבראי יצ"י עשי' כמו בראשי' ברא כו' ויברא את המאורות וכה"ג וכן לשון יצ"י ועשי' כידוע, וג' אלה זהו בג' מדריגו' דמחדו"מ בכלל, דבראי' הוא באותיו' המח' כמו בראשית ברא עלה במח' דחכ' לברוא כו', ודיבור דויאמר אלקים זהו בחי' יצ"י כמו התגלות אותיו' הדיבור מן המח' דבהעלם [ש]נק' ציור [כ]צורת הכלי שמראה ומגלה תואר וצורה כך י"מ דמע"ב הרי זה בא בבחי' כח נבדל מעצמו' אלקות שבאותיו' המח', כי האותיו' הללו דמאמרו' נעשים בחי' מקור להתהוות הנבראים, כמו מאמ' יהי אור ואותיו' יהי אור נעשי' מקור עצמי' לבריא' האור בפ"מ וכן מאמ' תדשא הארץ כו' להתהוו' צמיחת העשב מכח הצומח שבארץ וכה"ג בכל הצירופי' פרטיי' עד אותיו' המא' בכל מע"ב שנק' אותיו' שנבראו בהן שמים וארץ וכ"צ, וגם המרכב' דמלאכי' דיצ"י ובראי' כשרפי' וחיות שנבראו בצירופי' האותיו' דוקא כידוע, עד גם התהוו' צומח וחי למטה וכל הרכבות ד"י גשמיי' דארמ"ע נתהווה ע"י צירופי' אותיו' כמ"ש מי שא' לשמן וידליק שוהו מה שנתהווה טבע השמן להדליק יאמר בצירוף כזה לחומץ וידליק כו', וכך הוא ממש באותיו' הרוחניי' בעולם הבריא' שמחליף מצירוף לצירוף מדין לחסד כמיכאל וגבריאל שנק' שר של אש ומים למטה כו', ואמנם יש ב' מדריגו' באותיו' הללו, א' מה שכבר נבדל מאותיו' המח' ונק' דיבור ששייך למעשה [וכ]אותיו' הדיבור שמצווה לעשות כמו ויאמר יהי אור שמצווה לעשות האור ואז אותיו' הללו יוצאין ונבדלין לחוץ להיות מקור למעשה בפ"מ, שזהו שנק' בחי' עשי' שאחר היצ"י שבדיבור שנק' עשי' שבדיבור, והוא מה שנעשה הדיבור מקור להיות ירד' הג' שזהו בחי' עשי' ממש, והוא שנק' כח הפב"ג ממש כמ"ש ויהי אור בפ"מ שיצא לפועל מכח אלקי שנמשך מן הדיבור כמו בדבר ה' שמים נעשו בפ"מ כי הוא א' ויהי כו' הוא ציוה באותיו' מח'

ביום עשות ה' . . אף ידי יסדה ארץ: בראשית ב. ד. ישעי' מה. יג.
בראשית ברא: בראשית א. א.

ויברא את המאורות: ועד"ז תובא במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקסב. דברים ח"ג ע' תתסג. — חיבת יברא' מובא שם א. כא. כו.

לשון יצ"י ועשי': שם ב. ד. ה. יט. שם א. ז.

דויאמר אלקים: בראשית א. ג.

יהי אור . . תדשא הארץ: בראשית א. ג. יא.

שריה להתהוו' — עד אותיות המא' . . וכ"צ: ב' דאותיו' המח' . . וכל צבאם.

אותיו' שנבראו בהן שמים וארץ: ראה ברכות נה. א.

מי שא' לשמן וידליק: נסמן לעיל ע' שסז.

שריה נתהווה — שוהו. . וידליק: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: וידליק. . וידליק.

כמיכאל וגבריאל . . אש ומים: ראה השמטות לח"א רסג. א. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תרמה. וש"נ.

בדבר ה' שמים נעשו . . כי הוא א' ויהי . . הוא ציוה: תהלים לג. ה. ט.

שבדיבור דבר מלך שלטון כו' שגוזר ומקיים. ונמצא בחי' המעשה שנק' כח הפועל [האֱלֹקִי בעשׂי] ממש אחוז וקשור בחיצוני' הדיבור שנק' עשׂי שבדיבור או דיבור שבעשׂי כניל וחיצוני' הדיבור דיו"מ אחוז וקשור באותיו' המח' שנמשך באותיו' הדיבור מן ההעלם לגילוי (ויש כאן ב' מיני גילוי א' גילוי הדיבור בעשׂי והב' גילוי המח' שבדיבור, שמתעם זה א' בזוהר בכמה דוכתי דאתון אתגליפו גליפו זה היינו חקיקת האותיו' דדיבור כשבא למעשה וכן פ' אתגליפו מה שהן עצמן נתקנו בציור בגילוי מהעלם דמח' להיות נק' אותיו' שנבראו בהן כו'. אבל מובן עכ"פ שא"א לחלק כלל וכלל בג' מדריגות דמדו"מ כמו באדם שמצוה לעשות במח' שבדיבור כו', וזהו ג"כ למעלה מ"ש אשר ברא אלקים באותיו' מח' שבדיבו' כדי לעשות ממש שנק' כח הפב"ז ולפי"ז הרי מובן ממילא דכמו שאין שינוי באור האלקי דאותיו' שמו דמל' אעפ"י שאינו רק הודו וזיוו כמ"ש הודו על ארץ ושמים הוד שמו כו' וכמ"ש דקושנה"ע באותיו' דיו"מ ה' הוא ושמו הזה בלבד ואח"כ האיר בגילוי באותיו' מדו"מ בכל עולם ועולם בפרט שכלול מג' מדריגו' דבי"ע כידוע, כך ממש אין שינוי באותיו' הדיבור שבעשׂי, ו[גם] בכח אלקי המצומצם בפעולה עצמה שהוא נבדל מאור האלקי עצמו הרי אין שינוי כלל ולא יתכן גם בו ענין ערך ושינוי והתפעלות כניל משום דמיוחד בעצמי' אלקו' דמל' דאצ"י, [כידוע דמל' דאצ"י] מתצמצם עד מל' דמל' דעשׂי להיות מקור להתהוו' הגלגלים והארץ וכל אשר בהם בלי שינוי כלל וכלל, וראי' מן ההשגחה [ה]פרטי' וכניסי' ונפלאות בשינוי הטבע שנראה לעין שאין שינוי כלל בעצם אור האלקי גם כמה שבא בצמצום האחרון יותר לפי שאין ערוך כלל בין כע"ג לכבע"ג וכל התהוותם אפי' בבחי' הכח [וחיו' האלקי] שנבדל מעצמו' אין לך דבר חוץ ממנו ח"ו וכמא' שכל היצור כו' ועיניך פקוחו' כו' ולו נתכנו כו' כמ"ש המגביהי כו' (כמש"ת) וא[ע"פ שאינן] בערך העולמות בע"ג ואין בו שינוי והתפעלות כמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו', ושניהם אמת ואינם סותרים זא"ז כלל, ובלשון הגמ' ז"ש דהוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו (ובלשון הפייט טובל את הכל כו') ובלשון הזוהר איהו תפיס בכ"ע

דבר [ב] דובר. ו[א] בדבר] מלך שלטון: קוללת ה. ד.

א' בזוהר בכמה דוכתי דאתון אתגליפו: ראה שם בראשית טו, ב. תורת חיים בשלח קפא, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אינן.
 שריה וכן — נתקנו בציור: כ"ל: נחקקו בצור.
 אשר ברא אלקים . . לעשות: בראשית ב, ג.
 הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשטו. ושינ.
 דקושנה"ע . . ה' הוא ושמו . . בכבוד: נסמו לקמן ע' תקלו.
 שכל היצור . . ועיניך פקוחו . . המגביהי: ברכת זכרונות ירמי לב, יט. תהלים קיג, ה.
 אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ד.
 ובלשון הגמ' . . דהוא מקומו ש"ע: ראה בראשית רבא פס"ה, ט. הנסמו במראי מקומות ללקיט תורה מסעי פט, א.
 ובלשון הפייט טובל את הכל [ב] כל. ו[א] כולם: פיוט מלך עליון במוסף יום א' דרי"ה (ושם: טובל הכל).
 איהו תפיס בכ"ע: נסמו לקמן ע' תקנג.

ולמדתכ"כ כו' אפי' בצמצום האחרון דשם אלקים כעשי' אינו כח נבדל כלל מאלקות כניל ודיל. ובכ"ז יובן [ענין] מה שנק' התהו' הבריא' מן הבורא ית' בכלל בשם מאין ליש מאין האלקי שמובדל בערך ולא מיש ליש כעו"ע שנק' בלשון שפע שהיא ממהות למהות שבזה יקשה ענין השינוי כו', אבל בבחי' ההשתלשלו' דאור וזיו שנק' מאין ליש אין בזה ערך והשתוות כניל [וגם אין שינוי כלל, וזה הי' טעות הפילוסופים שקוראים בל' השתלשלות כעו"ע, והוא התחלת ענין היחוד באלקות כק"ש כניל] גם במל' דאצי' בסוף העשי' שזהו בד' דאחד ובשכמליו כידוע ודיל).

ובכל הניל יובן ג"כ בתוס' ביאור ב[פ] הפסוק דשמע ישראל שכולל ב' יחודים יחו"ע ויחוי' בד' של אחד ובשכמליו, ובדרך פרט יותר הגה בא' ה' אלקינו בחי' יחו"ע וה' א' זהו בחי' יחוי' (וכמבואר בכוונות שזהו יחו"ע דאורא בה' אלקינו ויחוד דו"ת בה' אחד שהוא נק' סו"מ בכלל, ויחוי' במל' דאצי' בכ"ז זהו ד' רבתי דאחד ששרשה בע' רבתי דשמע בנינה כו'). ויש להקדים לזה ענין הידוע כפי' מ"ש אל דעות הוי' ולא נתכנו עלילות שיש ב' דיעות ד"ע וד"ת והן ב' הפכים וסובל ב' [ב'] הדיעות כא' (וזהו ג"כ ולא [ולן] קרי וכת"ב). דהנה ע"פ כל הניל בענין דילוג הערך מכח ואור אלקי להיות מקור להתהו' הנבראים כו' היז בא בהכרח בב' מדרגות, א' כמו עדי"מ מן הנפש עצמה שבאה לכלל גילוי בעצמה שזהו כמו מה שיש בכח החי להניע תנועה כו' ובנפש להחיות וככח הצומח להצמיח שטרם שמניע בפוי"מ [ומחי' בפוי"מ] שזהו נק' גשמי' שברוחניו' כניל [כ]אור השמש במאור השמש שבטל וכלא חשיבא ממש, וזהו דמיון להבין למעלה בחי' ד"ע שזהו כמו שהוא אצל המשפיע עצמו עדיין (כמו שיש בכח שכל הרב לצמצם א"ע ולהשפיע טרם שמשפיע ומגלה בדיבור וזהו כמו אותיו' המח' שמגלים העצמי' טרם שבא לדיבור), וזהו שנק' מיש לאין שהוא מיש האמיתי כמו שהו"ת מתגלה בעצמי' עדיין שאור וזיו זה כלא חשיב קמי' כו' (וכמעיינות תהום רבה טרם שנמשכו ממעיינות לנהרות), וזהו א' דאדם טרם שבא להחיות הגוף כניל, ועי' א' קודם שנבה"ע הי' הוא ושמו כלבד כניל, ובחי' ד"ת זהו נק' מאין ליש, והיינו כמבואר למעלה בענין אור וחיות הנפש שבא בהתלבשות והרכבה בחי"ב כו' שנק' איין הרוחני של היש דגוף כו' והוא א' דם כו' שנק' רוחניו' שבגשמיות שרחוק ערכם מאין הא' דיש האמיתי אע"פ שכלא וכאין ממש חשיב לגבי עצמי', ועי' צריך להיות בחי' ממוצע בין ול"ז

דו"ת . . . טו"מ: ב'ו' דו"ג . . . טובב וממלא.

אל דעות הוי' ראה (ולהבא לקמו) לעיל ט"ע לו. ושיב.

ולא (ולז) קרי וכת"ב: ראה גם שער האמונה בהקדמה ב. ב.

שורה שזהו . . . בדיבור: ב' כתב חיבת. שוח"י ומחק, ובין השיטין כתב. וזהו' והשאר ליתא. ואולי

בהכתי' שלפניו דלג המעתיק מתיבת. שוח"י עד חיבת. וזהו'.

שורה בהתלבנות — בחי"ב: ב"ב"ג: דור"ב = בדם ובשר. יא: בדיבור.

שיחבר ויקשר מאין הא' לאין הב' הנק' מאין ליש (וכנ"ל הדגש עצמ' מושללת מכל מקרי הגוף ובהתפשטו' שלה בגוף תתפעל כו', וזהו ולו ולא כו'), וצ"ל ריחוק מקום והפסק ביניהם (כמו תלמיד לפני רבו דכלא חשיב דאידי כו' לא יוכל להיות ראש למקבלים כפני יהושע בפני משה כלבנה בשמש כו', וזהו גבוה הרבה מערך מה שנעשה ראש למטה ממנו כו'), שזהו ע"י שינוי המסך המפסיק בין אצ" לבריא' שנעשה ע"י הפסק זה הצמצום דמל' דאצ" להיות כתר לבריאה כידוע (וכמ"ש [במ"א] בפ"י אמת ואמונה כל זאת לשון נוק' לבחי' מדות דאצ" וקיים לשון דכר בבקיעת הפרסא להיות כתר לבי"ע דהא בה"ת דוקא כו'). וזהו כי עמך מקור חיים שהוא בחי' המל' באורך נראה אור רק בחי' האר' דהארה שהוא דרך בקיעת המסך מאצ" לבריאה כנ"ל. וכמו"כ ביחוי' בחו"ב דאצ" שיש שם ג"כ ב' הפכ"י דד"ע וד"ת שזהו מיש לאין ומאין ליש כנ"ל, והוא מ"ש והחכ' מאין תמצא מאין דכתר תמצא בבחי' יש להתמשך בכינה כו' בבחי' מקור משפיע, וכמו שהחכ' בבחי' איין דכתר זהו כמו ד"ע הנ"ל שהוא מיש לאין האמיתי דכלא חשיב (ונק' ירא בשת שאוכם הוא לגבי עילת העילות כתלמיד לפני רבו כנ"ל) נעשה אח"כ ראש ומקור לאצ", והוא מה שהחכ' משפיע לכינה מאין ליש או החכ' עצמה נמצאת מאין ליש בבחי' אין הב' הנק' אין של היש שאין ערוך ביניהם כנ"ל וצ"ל ג"כ ע"י ריחוק מקום שנק' פרסא, והוא בחי' הקרומא דאוריא שמפסיק בין עצמות הכתר לחכ' כו', ויש והבדילה הפרוכת כו' בין הקודש ובין קה"ק כו' (וכמ"ש במ"א באריכות בדרוש דבראשית ירא בושח כו') (וכמו"כ מחו"ב למדות שצ"ל ע"י פרסא שיומשך מאין דהשגה דיבנה ליש דמדות שהוא בשינוי המהות והוא ע"י מיצר הגרון, וכן ממדות שבלב לדיבור כו' וד"ל).

ואמנם הנה אעפ"י שבדרך כלל [ב'] המדריגות הנ"ל דבחי' ד"ע וד"ת הן ב' הפכ"י ממש (שזהו שא' ולו ולא כו' כמו איהו תפיס בכ"ע וכן הוא מקומו ש"ע שזהו ד"ת מאין ליש ולמדתי"כ שאין העולם [מקומו] זהו בחי' ד"ע), מ"מ הן מתאחדין יחד היינו שבחי' ד"ת שמאין ליש שזה ממש כמו בחי' ד"ע ובין ביחוי' דמדו' ודיבור דיו"מ (שנק' סומ"מ בפרט) בין ביחוי' [דחוי"ב] מאין דכתר כנ"ל (וכן באין דכתר עצמו שנק' בחי' ממוצע

דאידי כו' . . . כפני יהושע: ראה לעיל ע' לו.

דמל' דאצ" . . . כתר לבריאה: ראה ע"י חיים שער (ו) העקודים פ"ב.

אמת ואמונה כל זאת . . . וקיים: ראה לעיל ע' קעג וכתנסמו שם.

בה"ת: בנה תלא.

והחכ' מאין תמצא מאין [ב' תיבות האותיות ליתא ב' ב'] דכחו: איוב כה, יב. נסמן לעיל ע' ד.

הקרומא דאוריא: ראה הערה הבא.

והבדילה הפרוכת . . . בדרוש דבראשית: לעיל ע' לט.

דכחו . . . בחי' ממוצע: ראה לעיל ע' לו וע' גב. וראה גם הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חס.

דברים ח"א ע' רט. וע' רצב.

בין עצמות המאציל לנאצלים, ומה שהוא נחשב רק מבחי' אחרונה שבעצמו' זהו כמו בחי' ד"ע מיש לאין הא' דכלא חשיב נק' ירא בשת דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע דעצמי' א"ס ב"ה, ומה שבחי' הכתר נק' ראש לנאצלים בכלל] זהו מאין ליש דבחי' ד"ת), וכתי' אני ראשון ואני אחרון אני' אותי' איין בי"פ אני ב' מיני אין הנ"ל דנבדלים זמ"ז בריחוק מקום דוקא ואין הא' דבחי' ד"ע אני ראשון כו' זהו אני אחרון דד"ת בלי הפרש כלל ואין בחי' הפרסא תופס מקום כלל דכמו שאני ראשון בהתגלות אור העצמי' מיש לאין כך אני אחרון מאין ליש ככלל וכפרט, ובכלל היינו מאין ליש דכתר וחוי"ב נק' אני ראשון ומאין ליש במדות [ודיבור] נק' אני אחרון עד מלי' דעשי' וכת' ראו כי אני אני הוא והוא אני הוי' לא שניתי כלל כמו אתה הוא בחי' גילוי דאתה מתאחד עם הוא [בחי'] העלם שהוא קודם שנבחי' עשה' הוא ושמו בלבד [מיש לאין כניל] וכן אחר ההשתלשלו' מאין ליש ביחוד'ע ויחוד'ת כו'. ובדרך כלל יותר היינו מה שיחוד'ע ויחוד'ת שוין ממש דביחוד'ע זהו בחי' ד"ע כמו דקמי' ממש שאין העולם מקומו ויחוד'ת בחי' ד"ת דתפיס בכ"ע כו'. והטעם לכ"ז הוא כמ"ש כי אל דיעות הוי' שטובל ב' הדיעות ההפכיי' הנ"ל להיותו למעלה משניהם וע"כ ולו נתכנו ולא משום דתבכ"ע ולמדתב"כ ב' הפכיי' כא', וכן המגביהי לשבת המשפילי כו' (כמשי"ת).

והענין הוא [לפי] שכ"ז שצ"ל בחי' הפסק בין ד"ע לד"ת זהו רק מצד בחי' ההשתלשלות, דכאשר עלה ברצונו להאציל ולכרוז כו' שצריך שיתגלה רק אור וזיו מעצמותו שנק' שמו דכאין חשיבא כניל ואח"כ להפסיק בריחוק מקום שיהי' אפס קצהו נעשה מקור להשתלשלות מאין ליש דאל"כ הי' הכל בטל ונכלל בעצמותו אבל כמו שהוא ית' במהוד'ע ממש טרם שיתגלה אור וזיו (כמו הנפש בעצמה ממש טרם שמתגלה כחה להחיות כו' (וכאור השמש הכלול בשמש עצמה טרם שמאיר כו' וכתנועה דחי' שכלול בו לגמרי וכן בכח הצומח עצמו טרם שמתגלה בחו כו' וכמעיינו' תהויר טרם שנובעים בנהר"ר כו'), ע"כ ב' הדיעות ההפכיי' שוין כא' ממש ואין הפרש בין מיש לאין ובין מאין ליש כו' ולכך מה שתפיס בכ"ע עם למחתב"כ שניהם באין כא' ממש ואינם ב' הפכיי' כלל, ואיכ גם בבחי' ד"ת שמאין ליש אעפי' שזוה נראה כנתפס בעולמו' כמו בחי' דיבור דיו"מ שבא בכח נבדל מן העצמי' כניל ומדיבור למעשה שבא עוד בריחוק מקום בבחי' כח יותר נבדל

דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע: נסמן לעיל ע' לו.

אני ראשון . . . אני אותי' איין: ישעי' מד, ה. ראה פרדס שער (ג) אם האיס הוא הכתר פ"א. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תקמד ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתכת. ושי"ן. שויה איין — דוקא . . . דבחי' ד"ע: ב': דבחי' ע"ע ואין הא'. ו': דבחי' ד"ע דוקא ואין הא'. ראו כי אני אני הוא . . . אני הוי' לא שניתי: האזינו לג, לט [בדילוג]. מלאכי ג, ה. המגביהי לשבת המשפילי: תהלים קיג, ה. ו. שויה שנובעים — בנהרות כו' . . . עם למחתב"כ: כו' בארץ וכהנ"ל (כניל) . . . וגם למדת"כ.

מן העצמי' כניל עכ"ז אין בכ"ז שינוי כלל כמו בד"ע כמו קודם ההשתלשלות ממש לפי שסובל ב' ה[הפכי] [הללו] כא' מטעם הנ"ל. ובדרך כלל גם ב' יחודי' דיחוי'ע ויחוי'ת אעפ"י שבא בהשתלשלו' דבחי' חוי"ב ומדות ודומ' ע"י בחי' צמצום דפרסא בין כתר לחכ' כו' עד מל' דעשי' מתייחד'י כולם בעצמי' אא"ס כ"ה ממש כמו שהי' קודם שעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו' בלי שינוי כלל [וכלל] (וכמ"ש כגוונא דאינון מתייחד'י לעילא בא' בבחי' ד"ע כך מתייחד המל' לתתא כו' דיחוי'ע ויחוי'ת שוין ממש כניל).

ובכ"ז יובן יותר ענין הנ"ל במה שעיקר יחוד אלקו' זהו בהשג' זה שכל העולמות והברואים נתהוו מאין ליש [מאין] ממש והוא בבחי' אור וזיו אלקי' כו' ולא ממהוי'ע אלקו' שנק' יש מיש כמו כל עוי'ע כו', דהגם שכאשר בא האור האלקי להיות מקור להתהוו' העולמות אין זה מבחי' אור וזיו [האלקי] שכלול ובטל לעצמות (שזהו מיש לאין הא' בחי' ד"ע הנ"ל) אלא מבחי' אור הנבדל מן העצמות בריחוק מקום דוקא [(כמו ע"י המסך שבין העליון לתחתון שנק' הארה דהארה כניל שע"ז יוכל להיות נתפס בעולמו' בהתלבשות) ממש (כחיות הנפש כגוף שיש ערך והתפעלות ושינוי כו' כניל), אך לפי טעם הנ"ל שסובל ב' הדיעו' כא' ממש הרי גם בחי' המשכה זו שמאין ליש ממש כמו ע"י הדיבור ומן הדיבור אל המעשה בריחוק מקום שזה ממש כמו שהי' קודם ההשתלשלות בבחי' ד"ע שזהו [כמו בחי'] האור וזיו דצמ' שהי' הוא ושמו בלבד בתכלית היחוד כו' כניל, וא"כ מה שנק' מאין ליש אין זה כמו שנראה עכשיו שהוא בבחי' קירוב הערך כמו בבחי' כח וחי' ממש אלא זהו מבחי' אין ממש דהיינו מבחי' אין המוחלט כמו דקמ' ממש דכלא ממש חשיבא שאינו רק הודו כו' [ו]אפי' [בחי'] סוכ"ע [שנק'] בחי' יחוי'ע שהוא התלבשות אוא"ס בכתר [ל]חוי"ב שנמשך ג"כ בריחוק מקום [דפרסא שנק' מאין ליש זהו כמו שנמשך מעצמו' [א]א"ס בבחי' הארה דעצמו' שנק' אין ממש שאין הפרסא תופס מקום כלל לגבי מהוי'ע ממש כניל), והיינו משום דמה שנעשה בריחוק מקום] בבחי' כח נבדל מן העצמות בכהפכ"נ וכדיבור שיוצא לחוץ זהו מצד ההשתלשלות ובאמת הרי גם עכשיו איהו תפיס בכ"ע ולמדתב"כ א"כ הרי זהו מאין ליש שנק' אין ממש [ש]אין בזה שינוי כלל ולא ערך והשתוות והתפעלות, ולכך א' כי אל דיעות הוי' שסובל ב' הדיעות ולכך ולא כו' משום דבשעה שנתפס אינו נתפס כו' (וכמו הארון בהיכל ק"ק שנתפס במקום ומקום ארון אינו מן המדה כו' וכך הוא במ"ש ארון נושאיו נשא דב' הפכי' הללן אינם הפכים כלל דגם כח אלקי

שריה יחודי' — דבחי' חוי"ב: כו': דכתיב ויחוי'ב.

כגוונא דאינון מתייחד'י לעילא בא' [כ': ליתא]: זהו תרומה קלה, סע"א.

שריה איהו — ליש שנק' אין . . . כלל: כו': ליתא.

ומקום ארון אינו מן המדה: יומא כא, א. ראה מאמרי אדהיא ויקרא ח"א ע' קפת. ושי"נ. ח"ב ע' תמה.

ארון נושאיו נשא: נממן לעיל ע' שעג.

שנתפס בם כמ"ש אדני בם כו' שמהווה אותם מאין. ליש למחתבי"כ ע"כ נושאייו נשא כו', וא"כ הרי זה מאין [ממש] כמו קושנה"ע בלי שינוי כלל ולזה אין הפרש כלל בין יחוי"ע ליחוי"ת כני"ל וד"ל).

וזהו כללות ענין יחוד אלקות בפי' שמע ישראל כו' דישראל עלו במח' בכחי' פנימי' ועצמי' אלקוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות דאבי"ע בבי' מיני אי"ן בר"ע וד"ת כו' שע"כ ישראל זה גם שאינו רק ניצוץ קטן דכאוי"א בנפח"א שלו ישכיל וישיג ויתבונן בדבר זה שלמעלה מהשתלשלו' דסומ"מ כו', והוא מ"ש דהוי' אלקינו דוקא המיוחד אלינו בכחי' פנימי' ועצמי' באמית"י כמו שה"י הוא ושמו כלבד כו' הוי' זה אחד בלי שינוי כלל בשם הוי' זה בין קודם ההשתלשלות דחכ' ומדות ודו"מ ממאציל לאצ"י ומאצ"י לבי"ע לאח"כ, דגם מה שבא בהשתלשלות בדו"מ בכחי' כח נבדל הנ"ל הוא ג"כ בלי שינוי כלל לפני מהו"ע ממש שלמעלה מבי' דיעות הנ"ל, וכן גם מה שבא בכחי' סובב ומקיף דמדוי' וחוי"ב שלמעלה מן הדו"מ שהוא א"ח דלי"ת הרי הוא באח"פ בעצמי' המאציל כמו קודם שהאציל כו' לפי שגם הח"ע ומדות כו' מאין ליש בלי שינוי המהות כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי והוא כמו דקמי' ממש באח"פ בתכלי', כי גם בחי' סוכ"ע הכללי דרצון וח"ע כו' נמשך מאין ליש בכחי' מציאת דבר מה מצד ההשתלשלות בריחוק מקום אבל אין בזה שינוי כלל כמו קודם שעלה ברצונו כו' כני"ל וד"ל. ונמצא פי' הפשוט דהוי' אלקינו כו' היינו דהוי' [שב]עצמו' ופנימי' א"ס כמו שהוא ממש גם כשנמשך למטה בגילוי כמו בהשתלשלות שהוא מאין ליש ממש בכחי' ממלא וסובב עד שנק' אלקינו ממש ששורה בגילוי או"פ בכלי' בנשי' כו' מ"מ אין בו שינוי כלל וכלל שמאין ליש זה אינו נבדל כלל וכלל מאח"פ דעצמי' אף שבא בריחוק מקום דפרטא בהאר' דהאר' כני"ל עכ"ז ה' אחד הוא ממש למטה כמו שהוא למעלה במהו"ע כו' מטעם הנ"ל דמאין ליש הזה היינו מאין ממש כמו דקמי' העצמו' דא"ס כו' דגם שסובב וממלא כמו בדי' רקיעים וארץ אין שינוי וערך כלל כמו קושנה"ע כני"ל דגם בשעה שנתפס באר"פ ומקיף למחתבי"כ ואין זה ב' הפכים כלל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל במ"ש שמע ישראל [ב]שמיעה דבינה בהשגה דישראל דוקא והוי' אלקינו דוקא כו' דמה בא לשלול בזה ה[ל]א אין עוד מלבדו וכמ"ש ומבלעדי אין אלקים כו' וכמ"ש ה' אחד וכמא' אטו האידנא לאו א' הוא ולמה צריך ליחוד זה בישראל דוקא בכל יום ויום [כמ"ש] תמליכהו

דישראל עלו במח': נסמן לעיל ע' כו.

אין עוד מלבדו . . ומבלעדי אין אלקים: ואתחנן ד, לה. ישעי' מד, ג.

אטו האידנא לאו א' הוא: פסחים ג, א.

תמליכהו בשמי' וארץ: נסמן לעיל ע' לד.

בשמי' וארץ שהוא ח' וד' והיא אלופו ש"ע כידוע. אך הענין הוא דמ"ש הוי' אלקינו דוקא (כמו שדקדק לו' מי כהוי' אלקינו דוקא המגביהי לשבת כו') אין זה רק מטעם דישראל עבמ"ח הק' לבד אלא מטעם דנש"י יבואו בגופים ויקיימו תו"מ ובמצו' אהוי"ר ככל לבכך בשני יצריך דוקא (כמשי"ת) (וכמ"ש במי נמלך בנש"י כו' וסוף מעשה עבמח"ת) [ו]כמ"ש אם לא בריתי כו' ותנאי ה"י כו', וזהו בראשית בשביל התו' שבאה למטה דוקא, וזהו שנתאוה להיות לו דירה למטה בתחתוני' יותר מלמעלה אף בחכ' ש"מ דתוה"ק ומצות שלמעלה במהו"ע בפנימי' רצה"ע דנתב"ס דוקא בביוריים דשם הוי' בתו"מ בגשמי' דקי"נ לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ע"י מ"ה דחכ' דבכח' אתברירו רפ"ח ניצוצו' וכידוע, וכנ"ל בענין אדם ובהמ' מ"ה ובין כו' דהנשמה עצמה איצ' תיקון ולא ירדה רק לברר לקי"נ דנה"כ להמשיך בה גילוי אור הפנימי ועצמי' בתו"מ ואהוי"ר שכלי' וטבעי' דוקא, וזהו שהוי' הפנימי ועצמי' דאי"ס הוא אלקי' ממש כמו שאו' במצו' בא"י אלקינו כו' (שלמעלה מאבות דשם הוי' לא נודעתי להם), וזהו שנבדל בערך מכל ההשתלשלו' דעי"ס דאבי"ע, והוא במה שהוי' [זה] אלקינו ממש בלי שינוי המהות כלל (דהיינו מהו"ע ממש) כמו שהוא דוקא מתלבש בשם הוי' זה דתו"מ בנש"י להיות בגילוי אלקו' דוקא בלי העלם ולבוש מסתיר כלל כמו הוי' אלקי' עמו דאלקי' זה אינו מסתיר לשם הוי' כלל כשאר ההשתלשלו' דסומ"מ שהוא הוי' ואלקי' דכתי' בו כי שמש ומגן הוי' ואלקים שהוא מגן וגרתק להסתיר אבל בתו"מ בנש"י (שהו' בבחי' ת"ת דקו האמצעי כמו מי כמוך באלי' הוי' דוקא וכמ"ש במ"א בג' קשרין הללו דאו' וישראל וקוב"ה דסתים [וגליא] בחי' או"כ פנימי' וחיצוני' הכל א' ממש ואין החיצונית מסתיר לפנימי' כלל), ולכך א' וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים ממש דכולא חד שאין בחי' פרסא הנ"ל מעלים כלל, ולכך בחי' ד"ע וד"ת שוין יחז"ע ויחז"ת באין שינוי כלל כנ"ל

וד' והיא אלופו ש"ע: ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ס"ע תשלו ואילך. וש"נ.
 (וכמ"ש . . . וסוף מעשה ה': וכמ"ש . . . (שטומ"ע.
 במי נמלך בנש"י [כו': בנשיצ': נסמן לעיל ע' גה.
 וסוף מעשה [ה': שטומ"ע נשמות הצדיקים] עבמח"ת: נסמן לקמו ע' תקה.
 אם לא בריתי . . . ותנאי ה"י: ירמי' לג, בה. ראה שכת פה, א.
 בראשית בשביל התו": נסמן לעיל ע' א.
 שנתאוה להיות לו דירה למטה בתחתוני': ראה תניא רפ"ז ובהנסמן בליקוט פירושים לשם.
 דבכח' אתברירו: נסמן לעיל ע' טב.
 דהנשמה עצמה איצ' תיקון: ראה לעיל ע' שטג.
 דשם הוי' לא נודעתי להם: וארא ה' ג.
 הוי' אלקי' עמו: ראה לעיל ע' נא, וש"נ.
 כי שמש ומגן: נסמן לעיל ע' רפ.
 מי כמוך באלי' הוי': ראה לעיל ע' גא שם.
 בג' קשרין הללו: (נסמן לעיל ע' כו) ראה מאמרי אדה"א דברים היג' ע' תשעה ואילך.
 וידעת היום . . . כי הוי' הוא האלקים: ואתחנן ד, לט. ראה גם מאמרי אדה"א דברים היג' ע' תחקק וע'
 א"סא ואילך.

דנתפס ואינו נתפס כו', דזהו דוקא מצד הפנימי דהוי' ואלקים דתו"מ ונש"י בגילוי שכינה בהיכל ק"ק גם שמי' ושה"ש לא יכלכלוהו וצמצם את אור מהו"ע שם בבחי' תפיסא ממש עכ"ז מקום ארון אינו מן המדה כו' דאינו נתפס כו', אך בתו"מ נתפס ממש כמו שיהי' בעוה"ב דכתי' להנחיל אוהבי יש בבחי' יש אמיתי' כמו שהוא שיבא בבחי' כלים דנש"י בגופי' בתה"מ ועוה"ב שהוא גי"כ בבחי' יש [כמו י"ש גמור מובדל ונפרד] אי"כ הרי זה בא בבחי' יש מיש ממש עכ"פ בדילוג ב' מדריגות הנ"ל דמאין [ליש] שהוא בא אח[ר] מיש לאין דוקא מטעם הנ"ל אלא בלי ממוצע כלל [ובלל] רק כמו שהוא בעצמו' אלקו' דוקא ולא הארה וזיו לבד מתקבל במקבלי' שהם תו"מ בנש"י שבעוה"ב בבחי' יש גמור ולא יהי' בבחי' פירוד כלל וכלל, שזהו הוי' אלקינו ממש גם עתה רק שהוא בהעלם בלבוש דתו"מ וביחוי"ע בק"ש בא' הוי' אלקינו ה' א' כנ"ל דמטעם זה יש ביכולתם ליחד יחוד עליון הוה שלמעלה מן ההשתלשלו' דתו"מ בא' הוי' אלקינו דוקא שבלי אמצעי ע"כ הוי' זה א' באחי"פ גם עתה והוא מה שנק' אלופו ש"ע שאין העולם מקומו [כלל] וכמ"ש תמליכהו דתלוי בנש"י ע"י תו"מ שימשיכו מאור העצמי' ממש דאין שם הסתר והעלם כלל ויהי' אחי"פ למטה כמו למעלה בלי שינוי כלל, והוא מ"ש שמע ישראל דוקא הוי' אלקינו [דוקא] הוי' אחד פשוט כו' וד"ל.

והנה מטעם זה הוא שאמר אחר שמע ישראל ואהבת את ה' כו' בכל לבבך בשני יצריך, דהיינו אחר שיש בכח השגה דבינה שבמוחא וליבא כו' בנש"מ האלקי' שנק' ישראל להכיר ולהבין כ"ז באמיתי' אחי"פ בעצמי' אלקו' גם אחר ההשתלשלו' דאין שינוי לפניו כלל כנ"ל (והוא לפי שהוי' אלקינו ממש בבחי' פנימי' ועצמי' ממש שאין כל העלם ומסך מסתיר כנ"ל [ואי"צ לאמצעי הנ"ל כלל]), ואי"כ מזה הטעם עצמו יוכל להיות שיבא גילוי אור השג' זו בנה"א מצד שרשה והתקשרות' בשם הוי' בתו"מ כנ"ל גם בשכל האנושי דנהי"ב [הטבעי'] אעפ"י שטבעה בהיפך גמור להשיג כל גשם ונפרד כנ"ל מ"מ ע"י אור השגה אלקי' זו להיותה באה מלמעלה מן ההשתלשלו' לגמרי כנ"ל אזי גם חושך הגס הטבעי דנהי"ב שהוא שכל אנושי ולב בשר הטבעי יסכים גם הוא ויודה על האמת, כי הרי אנו רואים שמהארת אור האמת [הזה] בנה"א בשכל ודעת האלקי' יותפס זה לאמת גמור גם בשכל האנושי שיחייב אמיתי' הדבר הזה כי האמת יורה דרכו כו' וכמ"ש גם חשך לא יחשיך ממך כו' (והוא מטעם הנ"ל שאין אור האלקי' בא בקירוב הערך אף בהשתלשלות דכח הפכי' אלא הוא מאין ממש ליש באין שינוי כלל כמו קושנה"ע כו' ע"כ יפול בחי' ביטול במציאות [ו]השג' האמת באלקו' אף

שמי' ושה"ש לא יכלכלוהו: נסמן לעיל ע' קנח.
להנחיל אוהבי יש: ראה גם לעיל ע' נה. וש"נ.
גם חושך לא יחשיך ממך: תהלים קלט, יב.

בצמצום האחרון דנוג' שהן בהסתר אלקו' בתכלי' בשכל האנושי ומדות הטבעי', וראי' לזה שגם אוה"ע קרו לוי' אלקא דאלקיי' וכתי' מי לא יראך מלך הגוים וכתי' הללו את ה' כל גוים כו' וכה"ג. וז"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים בשמי' ממעל [ביחו"ע] ועל הארץ מתחת בקינ' אין עוד דהיינו בשניהם אין עוד בשוה מטעם הנ"ל ע"כ קמ"י כחשוכי' כאור' כו' וגם חושך לא יחשיך כו' וד"ל).

וזהו ואהבת בכל לבבך אפי' [ביצה"ר] שבח"ה"ש ששם בחי' רוח הבהמ' היורדת למטה בגשמ' דוקא שהוא היפך ונגד רוח האדם דנה"א שעולה למעלה להכיר באח"ס וגם בהשתלשלו' העולמות' איך שהוא מאין ליש דוקא, אך גם רוח הבהמה דטבעו לירד למטה תעלה למעל', והוא שגם שכל האנושי שבמוח גשמי יכיר ויבין בעומק הדעת להבחין האמת ממש (מטעם הנ"ל דקמ"י) אין הסתר והעלם כלל וע"כ גם רוח הבהמ' תעלה למעלה כרוח האדם בעצמ' פני שור שבמרכבה [וכמו] פרות שנשאו את הארון, וגם למעלה יותר הרי א' אדם ובהמ' תושיע ה' שזהו בחי' מ"ה ובין דאצי' שלמעלה, דרוח האדם למעל' כרוח האדם למטה שעולה למעלה בביטול היש לאין כו', והיינו בחי' מ"ה דחכ' דאדם העליון דאצי' ובחי' המל' [כ]שירדת למטה להחיות רוח שפלים והוא בחי' ב"ן גימט' בהמ' [ונק' בהמה רבה] דרביע על אלף טורי' ושתית לון כו', ועכ"ז בחי' שם ב"ן עולה למעלה [כאצי' ע"ן] רוח האדם בחי' מ"ה כמו רוכב על כרום קל כו' [נ]כמו המרכבה דמל' שנושאות את הכסא כו' וד"ל) (וכמו שמבואר למעלה בהתלבשות הנה"א בנה"ב שנעשי' מהו' אח' ממש ע[ד ש]עונג וצער הרוחני' דאלקו' דנה"א תתפעל ותרגיש גם הנה"ב בלב בשר וכמו במרירו' או בחדו' וכן באוה"ר כמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך בלב בשר דוקא וכן בהתפעלות הנה"ב תרגיש הנה"א אעפ"י שמושלת מכל תואר גשם כו' ולא תתפעל ממקרי הגוף [כלל] כו', כך הוא למעלה בבחי' מ"ה וב"ן, דמה שירודת המכ' למטה מטה [כמו בבהמו' וחיי' דיצי'] עד ק"ג דעשי' זהו כדמיון הנה"ב דאדם ותתברר גם היא ותעלה למעלה בעלי' דרוח האדם דאצי' כמו שמלוכש הנה"א בנה"ב כו' (והוא משום שטובל ב' דיעות כא' ע"כ ולו נתכנו עלילי' ולא כו'). וזהו שמע ישראל דוקא, וזהו הנה"א ששרשה

אלקא דאלקיי' . . . מי לא יראך מלך הגוים . . . הללו את ה': מנחות בסופה. ירמ"י י. ג. תהלים קמ"א. א. שבח"ה"ש [ב] שבחלל השמאלי'. . . רוח הבהמ'. . . רוח האדם. . . שעולה למעלה: נסמן לעיל ע' ססד. שורה למעלה — בעצמי' פני שור: ב'ו: כמו פני ארי' ושור. (וכמו) פרות שנשאו הארון: נסמן לעיל ע' ססו. להחיות רוח שפלים: ישעי' נג, טו. ב"ן גימט' בהמ': נסמן לעיל ע' ססו. בהמה רבה) דרביע על אלף טורי': ראה זהר בראשית יח, ב. הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יב. רוכב על כרום קל: עבודה זרה ג, ב.

בפנימי ועצמי אלקי' כמ"ש כי נר הוי' נשמת אדם שגם בנהיב תאיר אור האלקי ע"י שם הוי' שבה, שויש הוי' [אלקינו] דוקא כניל (כמו שיהי לעיל שיקבלו מעצמות אלקי' בלי ממוצע כלל כניל, שמטעם זה גם הגופי יקבלו כמו הנשמו' ויחיו חיי עולם, וגם באוה"ע א' שיהפוך ה' אל עמים כו', ולכך א' גם עשיו בכל לבכך אפי' ביצה"ר, וראי לזה ממסינ' בגוף שעיז א' אפי' נוטל את נפשך כו' שיש כח זה בכל ניצוץ קטן מישראל כידוע (וזהו מסינ' על התוי"מ דוקא שלמעלה ממסינ' באה"ר אפי' בגוף כאבות כמ"ש ושמי הוי' לא כו' כניל ודיל).

והנה מ"ש שמע ישראל שמיעה זו אינה באזן לבד בחיצוני וכמא' השמע לאונך אלא הכוונה הוא בפנימי' בינה שכמוח ולב, ובמוח זהו ענין ההכחנה וההכרה באיכו' ומהו' של אמיתי' הדבר בפנימי' שלו דוקא, שהו שמע לשון הבנה דבינה [זו היא ההתבוננו'] וההכר' באמיתי' הדבר שנתאמת במוחו כמו שהוא באמת לאמיתו שהוי' אלקינו בבחי' אח"ס ממש כאלו הוא רואה כראי' חושי' מקרוב ממש, שאין כח זה רק בנהי"א שנק' ישראל לי ראש כו' וגם להאיר זה אף בשכל אנושי בהשגו' שבמוח גשמי כמ"ש בטעם קריאת שם ישראל כי שרית עם אלקי' כו' שאין בחי' צמצום דשם אלקי' מסתיר כלל כניל כמ"ש הוי' אלקיו עמו כו', וכמו"כ בלב הרי א' ברי"מ דבינה לבא כמ"ש ותן בלבנו בינה כו' שהלב מבין גם הוא ומשיג ומכיר אמיתית היחוד' הזה וזה שנק' הכרה והרגשה בלב, [ואע"פ שזה בחלל הימני ששם משכן רוח החיים שנק' רוח האדם העולה למעלה מ"מ מאיר הוא ומתפשט גם בלב] בשר החומרי שגם הוא יכיר וירגיש בכינה [ו]התבוננו' זאת להתפעל גם הוא ברינה ואהבה כמו ולבי ובשרי ירגנו אל אל חי. וזהו ג"כ [הענין של] מצות הדעת ביחוד' דאלק[ות] כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבכך כי הוי' הוא האלקי' ביחוד' ויחודית בשניהם אין עוד בשוה כניל, ובחי' הדעת זהו ענין

כי נר ה' נשמת אדם: נסמן לעיל ע' קנה.

שיהפוך ה' [בו]: ליתא אל עמיס: צפני ג, ט.

אפי' נוטל את נפשך . . . בכל ניצוץ קטן מישראל: ראה ספרי דברים ו, ה. ברכות נד, א (כמשנה). תניא

פי"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ק"א.

מסינ' על התוי"מ . . . שלמעלה ממסינ' באה"ר: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכו. ושי"ג. במדבר ח"א

ע' עט. לקיטי שיהות תולדות כרך כה ע' 135 ואילך. ושי"ג.

השמע לאונך: נסמן לעיל ע' שעד.

שמע לשון הבנה: ראה לעיל שם.

ישראל לי ראש: ראה טרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צה.

דברים ח"ב ע' צז.

כי שרית עם אלקי' . . . דשם אלקי' [בו]: דאלקות: וישלח לב, כט.

א ברי"מ דבינה לבא: ראה תקוני זהר בתקדמה יו, א.

ותן בלבנו בינה: ברכת (ק"ש) אהבת עולם.

בחלל הימני ששם משכן רוח הדיים: ראה תניא פ"ט.

ולבי [לבי] ובשרי ירגנו אל אל חי: תהלים סד, ג.

העמקת הדעת לידע ולהכיר ולהשיג באמיתי הדבר שענין הדעת הוא ההרגש במוח ולב שמרגיש ומכיר היטי' כאלו הוא רואה במהות כו', וע"כ הדעת עם ההתבוננ' בבחי' פנימי' בינה הנ"ל ענין א' הוא ממש (וכמיש' באבות פיג' אם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת כו', ולכך אנו מבקשי' אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש כו' (וכמיש' ישראל לא ידע עמי לא התבונן דמי שלא התבונן כמו שלא ידע אלקי' בבחי' הדעת שהוא ההרגש' וההכר' (כמו מי הגיד לך כו' המן העץ כו', כמו דעה"ד הוא הרגשה בגשמי' כך הוא הרגש' ברוחניו' אלקי' (בל"א ער דער הערט די זאך זייער) וכן שמיע[ה בפנימי'] המוח והלב (דער הערט גוט), וזהו וידעת וממילא והשבות אל לבבך, וגם במצות שמיעה דבינה בקיש' זהו כמו בחי' הדעת שאם אין דעת אין בינה ומה דוקא נולדה האהב' אלקי' בכל לבבך אפי' בלב בשר שהוא גיכ בחי' הרגשה בדעת שמתפשט עד הלב כו' וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן ענין הנ"ל בעיקר ענין הדלקת הנר בשמן ופתילה שהפתילה הוא הנהי"א שהוא בחי' ממוצע המחבר ומביא הארת אור האלקי שיאיר בנהי"ב וכחי' שלה כמו המוח ולב בגשמי' דהיינו מ"ש בשני יצריך. דהנה מבואר למעלה דעיקר סיבת הדלקה של האור אינו רק מחמת כליון השמן דוקא כמה שהוא נמשך ונשאב [בפתילה וכלה באור כו' וכל מה שירבה משך זמן כליון השמן באור כך ירבה זמן ההדלקה ובכלות השמן יסתלק האור (וגם) בצלילת הבהקת האור אינו רק לפ"ע צלילת השמן כידוע). וכך בנהי"א נר הוי' נשמת אדם היינו כמו הפתיל' שהוא בחי' כלי לאור הנאחז בה כך הנשמה בחי' כלי לאור האלקי כמיש' כי אתה תאיר נרי ונקי' נר הוי' ממש, אך זהו בחי' החוי"ב ומדות דנהי"א בהתפעלו' שלה בהשגו' אלקי' ביוח"ע [ויוח"ת] כמו בפסוק ראשון דקיש' בא' שמע ישראל כו', וזהו כדמיון הפתילה שנעשה כלי להכיל אור האלקי במוחי' ומדות דנהי"א, ואין זה רק כמו בחי' ממוצע להביא גילוי אור האלקי גם בכחו' דנהי"ב שהן בשכל ומדות שלה האנושיי' וטבעיי', והוא מה שיהי' כח כליון בנהי"ב בכחו' שלה בביטול היש לגסו' להיות בבחי' אין האלקי' שהוא אור שמאיר בנהי"א [כ]ענין

הדעת הוא ההרגש: ראה תניא ספמי'. מאמרי אדמו"ר פרשיות התורה חיב' ע' תרא ובהנסמן לשם. (וכמיש' באבות פיג' [כו'] וכמיש' [באבות פיג'] מ"י).
אתה חונן לאדם דעת: תמלת שמונה עשרה.
ישראל לא ידע עמי לא התבונן . . . התבונן כמו שלא [כו'] ליחא: ישעי' א. ג.
מי הגיד לך . . . העץ [כו'] ליחא: בראשית ג. יא.
שרה בשר — שמתפשט עד הלב: כו' עד שמתפעל בלב במורגש.
שרה כליון — דוקא . . . השמן: ו' ליחא. וכנראה נשמש מפני תיבות הדומות: השמן . . . השמן.
נר הוי' נשמת אדם: משלי כ. כו.
כי אתה תאיר נרי: תהלים יח. כט.
שרה זה — גס . . . אין האלקי': ו' ליחא. וכנראה נשמש מפני תיבות הדומות: האלקי' . . . האלקי'.
שרה ומדות — כח . . . בכחו' . . . לגסו': כו' בחי' . . . ובחי' . . . וגסו'.

ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כניל שתכלה הנהיב] באהיר ותשוקה מורגש' בצמאון יסוד האש שבלב בשר [דוקא כניל זהו כמו כליון השמן שכלה ונכלל באור דפתילה כשנמשך ונשאר בפתילה (אמנם מבוא' למעלה דגם סיבת ההמשכה של השמן מה שנמשך ונשאר ונכלל בפתילה זהו בא ע"י האור דוקא שמושך את השמן כו', כך גם מה שתכלה הנהיב בלב בשר] למשוך אחר הנשמי' שבמות זהו בא ע"י אור האלקי שמאיר על נהי' שימשוך את השמן שהוא הכח' דנהיב בשכל ומדו' שבה כו'). ונמצא מובן ממשל זה דפתילה ושמן שכל מה שנתרבה המשכת וכליון השמן יותר נתרבה יותר הארת האור כו', וכך הוא בכחי' ה[רוחניות] דאור [האלקי] שע"י ריבוי כליון הכח' דנהיב בשכל אנושי ומדו' הטבעי' באלקו' לאהוב את ה' ביציה' שבלב בשר ולירא ממנו או בלב נשבר למאוס בחייו ולבטל וליכלל כל תאו' גופני' עיי' דוקא נתרבה האור האלקי בנהי' בתוס' מרובה הרבה יותר מע[יקר] הארת אור שמאיר בה שהוא מסתלק וכלה כו'. וזהו ענין יתרון האור שבא [מהיפוך] החושך לאור דוקא כידוע הטעם ששרש החשך שלמטה בנהיב הוא למעלה משרש הנהי' שזהו בחי' התוהו שנק' בהמות וחיות שקדמו לבחי' התיקון דאדם, כניל בענין אדם ובהמה כו' בחי' מ"ה ובין דבחי' בין דקי' אחר הביורר משם מ"ה דנהי' עולה למעלה מבחי' מ"ה דאדם למעלה (והוא בחי' ס"ג [דתהו]), וראי' מן הקרבנו' כו' ומן המרכבה העליונה שנושא' את הכסא וכהיג, וע"כ יכול להיות כח גדול בהיפוך חשך לאור דנהיב בביטול [כ]ל רצון זר רק לה' לבדו בק"ש בכל לבבך כניל שע"י דוקא יתרבה האור גדול וחדש דנהי' שנק' נר הוי' כו' יותר מעצם האור דשם הוי' דתיקון שבה ודיל. ולכך [עיקר] הארת האור דפתילה הוא כליון השמן דוקא כניל ([ו]אמנם ג"ו עצמו מה שהשמן יכלה ע"י האור וזהו כליון דנהיב ויצהיר שבה ג"כ נמשך מלמעלה, והוא מעצמות אלקו' דוקא. וזהו כי אתה תאיר נרי וה' יגי' חשכי כו' שכולל ב' דברי' הנ"ל בפי' אדם ובהמ' תושיע ה' שנותן כח ועוז בנשמה לברר לנהיב דבחי' אתברירו בשם ה' דנהי' בחי' מ"ה, וז"ש כי אתה תאיר נרי כו' ומ"ש וה' יגי' חשכי להאיר גם חשך דנהיב שהוא כליון השמן שיוברר ויעלה למעלה מן האור בעצם [ד]נהי'א, וזהו וי"ו דוהוי' כו').

והנה ידוע ומבואר למעלה שגם המצות נק' בשם נר כמ"ש כי נר מצוה כו', ולכאורה אין זה [מובן] דמה שייר ענין המעשה דמצוה בפומ'

יסוד האש שבלב: ראה תניא ס"ג. וכמהדורא קמא שם [קהית תשמ"ב] ע' כח הערה 19. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תר. אור התורה תבוא כרך 1 ע' בישעה.
שו"ת האור — דוקא... ע"י אור: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: ע"י האור... ע"י אור.
וה' יגי' חשכי: שמול"ב כב, כט.
כי נר מצוה: משלי ה, כג.

שתקרא בשם נר דוקא, ומשמע שיש במצוה ג"כ ג' אלה פתילה ושמן ואור והאור הוא אור דתו' והשמן הוא הדבר שנעשה בו המצוה שלוקח מדברים גשמי' דדציח כו' וע"י הממוצע דפתילה שהיא נשמת האדם כנייל הרי השמן כלה באור כו' (כמשי"ת), וז"ש [בזוהר] ושמן על ראשך לא יחסר דא עובדש טבאן כו' שמאירין לנשמה בבחי' מקיף ע"ג הראש כמו שמן הטוב על הראש כו' וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם שהיא הנשמה [וחי בהם] שיתוסף האור האלקי בנשמה מחיי החיים איס ב"ה, וי"ל מאין יהי' הכח במעשה המצות בדברי' גשמי' להמשיך בדברי' גשמי' תוס' אור חדש בנשמה האלקי' כו'. אך הנה ידוע שהמצות נק' בשם קדש כמו שאנו או' אקב"ו כו' וכמוזכר כ"פ בכתובי', ובחי' קדושה זו דהיינו קדושה העליונה ביותר שלמעלה מכל בחי' קדושי' העליונות [ו]נק' קדש העליון [ובזוהר נק'] קדש עלילא דקדש מלה בגרמה כו' כמ"ש [בזוהר] דכמה קדושאן אית לעילא אבל אין קדוש כהוי', שזהו בחי' קדושת העצמי' ופנימי' דאיס ב"ה שלמעלה מעלה מכל עיקר ומקור ההשתלשלו' דסומ"מ באבי"ע כו', כי גם שבבחי' ההשתלשלו' נק' קדוש ג"פ שזהו מה שקדוש ומובדל בבחי' מקיף ומרומם ומתנשא ע"כ ההשתלשלות כמו בחי' סוכ"ע בכלל שנק' בחי' מקיף וסובב עליהו כמו עיגול השמים שסובבי' לארץ כו' והוא נק' קדושה לגבי ערך ההשתלשלות לבד כמ"ש המתנשא מימות עולם כו' וזהו ג"כ בחי' החכ' שנק' קדש כידוע שהוא יו"ד דשם הוי"ו כו', אבל זהו מה שבחי' החכמה היא מקור לכל התהוו' העולמי' כמ"ש כולם בחכ' עשית כו' וזהו שנק' אין כמו והחכ' מאין תמצא כו', אבל זהו בחי' אין של היש בלבד כמעין הגובע בנהר וכחיות הנפש בגוף כו', אעפ"י שזהו כמו מאין ממש ולא כמו כח הפניני כו' שזהו כמו ערך המקיף דסובב על הפנימי דממלא כו', מ"מ שייך רק לגבי ההשתלשלו', וכן עד"ז כמה קדושאן דבחי' החכ' יש למעלה בכל עולם ועולם דבי"ע שהוא בחי' החכ' שבכל עולם עד מקור עולם האצ"י שזהו בחי'

ושמן על ראשך לא יחסר דא עובדין טבאן: קהלת ה, ט. ראה [הנסמן לקמן ע' תעב]. זהר בלק קפז, א. כמו שמון הטוב על הראש: תהלים קלא, ב.
אלה המצות אשר יעשה אותם האדם . . . וחי בהם: חיבור ב' כותבים בחוקותי כו', לד. אחרי ית, ה. ראה הנסמן במאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' תא. דברים חיב ע' תרעו. ח"ד ע' איערב. לקמן ע' תנד.
מחיי החיים: ראה יומא עא, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים חיב ע' תפז.
ובזוהר . . . דקדש מלה בגרמא: נסמן לעיל ע' מה.
בזוהר] דכמה קדושאן . . . אין קדוש כהוי"ו שמואל"א ב, ב. ראה זהר תוריע מד, א.
ע"כ: ב' על כל.
המתנשא מימות עולם: ברכת יוצר [שם]: והמתנשא — ובסדר תמלה שברמב"ם סו"ס אהבה [הוצאת קאסח תשד"ר, ב] המתנשא טוב מימות עולם].
החכ' שנק' קדש: ראה זהר (רע"א מהימנא) בא מג, ריש ע"כ. אמור צד, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תחכב. ושי"כ.
החכ' . . . שהוא יו"ד דשם הוי"ו: ראה זהר (רע"א מהימנא) וקרא יז, א. תקוני זהר בהקדמה ו, ב. אגרת התשובה פ"ד.
כולם בחכ' עשית . . . והחכ' מאין תמצא: תהלים קד, כד. איוב כח, יב.

חכ' [דאצי] שנק' אור אבא שהוא שרש הראשון לכל האצי' כו' כידוע בעי' (דכ"ז הוא בחי' דית' שמאין ליש כמו בראשי' ברא כו'), אבל בחי' קדש העליון היינו בחי' קדושה העצמי' ממש שנבדלת בערך לגמרי אפי' מבחי' קדושה דסומי' כו' והוא שלא יתכן לו' כו' קדוש ומובדל מן העולמו' מאחר שהוא למעלה מהיות גם מקור לעולמו' אלא הוא בבחי' אור העצמות דאלקי' כמו שהוא [טרם] מתצמצם א"ע להיות מקור לעולמות ברצון וחכ' כו' (והיינו בחי' ד"ע שהוא מיש לאין דכלא חשיב כו' דאפי' אור צה כו' אוכם הוא לגבי' עה"ע עצמו כו' כנ"ל), וגז' האור הרי הוא בבחי' הפנימית ועצמות שלו ממש שנק' קדושה העצמית ממש, והיינו המצות שהן פנימי' רצונו שמאיר בהן מבחי' פנימי' עצמותו שהוא בבחי' א"ס ממש כמי' רחבה מצותך מאד בלי גבול כלל כו' (ונק' ארחין דגלגלתא אורחין הוי' שבבחי' פנימית העצמית (כמי' הקב"ה מניח תפילין ותפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו כו') ומתעטף בציצית כמי' עוטה אור כשלמה כו' וכה"ג, [ולכך נק' מצות מצותינו ממש וזהו שנק' קדושת העצמות ממש], וזהו שאומר בברכת המצות שהן בחי' מקיפים לגוף היח"ע שבמעשה המצות), ולכך מברכין עובר לעשייתן דוקא כידוע אשר קדשנו במצותינו בקדושה העליונה זו העצמית ופנימי', שז"ש וחי בהם מחיי' החיים דעצמי' ופנימי' א"ס ב"ה, והוא מה שעיי' תתעלה הנשמה למעלה הרבה [אף] משרשה הראשון בחכ' דאצי', שגם שנק' ג"כ קדש אבל אין לזה ערך כלל לגבי' בחי' קדושה זו דמצות שהוא בקדש העליון כו' (שמהו דוקא יהי' העוה"ב כידוע) (וכמו"כ גם נשמת משה ע"ה שהוא בפנימי' אבא דאצי' שנק' מ"ה וזהו מ"ה שמו כו' מי' ע"י המצות שעשה נתעלה נשמתו בקדש עילאה הנ"ל שלמעלה הרבה מזה, וכן באברהם שא' [אשר] שמע בקולי וישמור כו' מצותי כו', וכך בכ"א בפרט).

ואמנם הנה מבואר למעלה דהנשמה לא ירדה לתקן עצמה כי א"צ תיקון להיותה מעולם התיקון, ועכ"ז נתקנה ונתעלה הנשמה ע"י מעשה

חכ' . . . אבא: נסמן לעיל ע' א.

חכ' . . . אבא . . . שרש . . . האצי' . . . כידוע בעי' ראה שם שער (מו) סדר אביע' פ"ב.

בראשית ברא: בראשית א, א.

דאפי' אור צה . . . אונם הוא: נסמן לעיל ע' לו.

רחבה מצותך מאד: נסמן לעיל ע' מג.

ארחין דגלגלתא אורחין הוי': תהלים כו, י. ראה זוהר (אדרא רבא) נשא קט, א. קלו, א. מאמרי אדהיא

דברים ח"ג ע' תתקנ' ושינ' ח"ד ע' אקצא. ושינ'.

הקב"ה מניח תפילין ותפילין . . . ומתעטף בציצית . . . עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב. ראה ברכות ג, א.

ראש השנה יו, ב. מאמרי אדהיא ויקרא ח"ב ע' תסו. ושינ'.

מברכין עובר לעשייתן: פסחים ז, ב. ראה מאמרי אדהיא דברים ח"ג ע' תתקנ' ושינ'.

דמצות . . . שמהו דוקא יהי' העוה"ב: ראה גם לקמן ע' תג וע' תסד. מאמרי אדהיא ויקרא ח"א ע' נד.

דברים ח"ד ע' אקעט.

מ"ה שמו: משלי ל, ד. ראה גם מאמרי אדהיא ויקרא ח"א ס"ע סו. ושינ'.

(אשר) שמע בקולי: תולדות כו, ה (בדילוג).

המצות מטעם הנ"ל, ועוד מטעם שנועץ תחב"ט דוקא שזהו בבחי' סו"מ דמצות בדברי' גשמי' דקי"נ דוקא שבוה מלובש מקדש העליון הנ"ל ופנימי' התענוג הפשוט [העצמי] דוקא, כמיש לכל תכלה שהוא תענוג ראיתי קץ אבל עונג העצמי שבמצותיך ממש רחבה מאד כו' וד"ל, וזהו לפי שנתבררה מחשך דקי"נ להיות בה גילוי אור דקדושה זו שבמצות בגשמי' שבשביל זה ירדה הנשמה לברר בירורי' דקי"נ, והוא מע"ט שבכל יום ויום עושה שמשלים נפשו ועושה לבושי' ומקיפי' מאירי' לנשמתו מאד בתוס' אור מרובה על עיקר שרשה למעלה כנ"ל כמיש בווהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים באינון לבושי' כו', וזהו והלך לפניך צדקך כו' וכן אני בצדק אחזה פניך בצדקה דמצות מעשיות דוקא וכן צדקה תרומם גוי' (כמשי"ת).

והנה לבד זה שמעשה המצות מעלים לנשמה האלקי' וחי בהם כנ"ל, עוד זאת מה שגם נהי"ב הטבעי' [ת]תעלה גם היא עמה בעשותה א' מכל מצות ה' בכונה וברעותא דלכא אף בלב בשר הטבעי' כו', והיינו מה שגם נפש השכלי' האנושי' תעלה להיות במקום ומדרי' דחכ' דנה"א, והוא ע"י בחי' מקיף דקדושה העליונה זו שבמצות להיות נתאמת גם אצלה השגת עצמי' אלקי' כמו שהוא בקדושת עצמותו ממש שלמעלה ממקור ההשתלשלות כנ"ל שנק' קדש העליון כנ"ל, ואעפ"י שא"א לנהי"ט להשיג ולהכיר רק כמה שבא לכח הדמיון האנושי כמו כח הפועל בנפעל לבדו עד שנראה העולם בבחי' פירוד כו', אך ע"י הקדושה דמצות נמשך גם בכח דנהי"ב מקדש העליון הנ"ל ותוכל גם היא להכיר ולהשיג מאמית' עצמות אלקי' ממש לפי שהמצות נעשי' בדברי' גשמי' שמוה נעשה לבוש ומקיף דקדושה אף לנהי"ב להעלותה ג"כ כמו והלך לפניך צדקך כו' שכל התור"מ ניתנו לנשמות בגופי' דוקא ומטעם הנ"ל דנועץ תחב"ט דוקא ולהפוך חשך לאור והנשמה [עצמה] א"צ תיקון רק לברר לנהי"ט שתעלה גם היא ע"י המצות בגשמי' שעשה בגופו ובממונו בעוה"ז דוקא, וראי' לזה מעוה"ב דוקא וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ואפי' פושעי ישראל מלאי' כו' רק שזה האור הגדול מן מעשה המצות מאיר רק בבחי' מקיף בהעלם על האדם וכמיש ושמן על ראשך לא כו' ועי"ז יתגלה מן ההעלם ומוה יהי' העוה"ב שהוא שחר המצות שיתגלה מן העונג העצמי שבהו כנ"ל וד"ל.

לכל תכלה שהוא תענוג: נסמן לעיל ע' מג.

בווהר ע"פ ואברהם זקן: חיי שרה כד, א. ראה זהר שם קכט, א. ויחי רכז, א. לקמן ע' תלה. מאמרי אדמו"ר יקרא ח"ב ע' תשמט. ושי"ב. כמדבר ח"ג ע' איכט (ובתוסמן בריש המאמר שם), ספר המאמרים מלוקט מכיכ אדמו"ר שליטי"א ע' רמט. ושי"ב. לקוטי שיהות יקרא תשמ"ח ס"ה. ושי"ב.

והלך לפניך צדקך . . . אני בצדק . . . בצדקה: ישעי' נה, תהלים י, טו. בבא בתרא י, א.

צדקה תרומם גוי' משלי יד, לד.

וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב . . . פושעי ישראל מלאי': סנהדרין ר"ט חלק, ערובין יט, א.

שרה וכמיש — ועי"ז: ב"ו ולעיל.

ובכ"ז יוכן [הטעם] מה שצריך האדם ללבוש הטלית ולהניח תפילין קודם ק"ש, דודאי יש בכח הנשמה באדם לכוון בק"ש ביהו"ע בכוונה ורעותא דלבא כו' ולמה הוצרך להקדים בתחלה מצות טו"ת דוקא כו', אך הענין הוא לפי שבק"ש צריך האדם להמשיך קדושה עליונה דאחד בע"ס דבי"ע בא הוי' אלקינו ה' אחד כנ"ל והוא מה שמאריך בד' דאחד להמליכו בשמים ובארץ כו' בוי"ק עליונות, וקבלת מ"ש זו זהו בחי' הפנימי ועצמו דאי"ס ב"ה כמו שהוא בעצמותו ממש שנק' מלך הקדוש מלך מרומם לבדו ממש למעלה מקדושה שלגבי ההשתלשלות העולמות שמתנשא מימות עולם לבד כו', ובק"ש זהו בא מאמצעות ההשג' אלקות שבנשמת האדם שעולה למעלה מצד עמקות הדעת והתבוננות בכ"א לפ"ע וכך יוכל לכוון דעתו בהשגות עצמי' אלקי', דאע"ג דלית מחתבי"כ מי"מ ברעותא דלבא בכונה טובה נתפס בכל ניצוץ אלקי בק"ש ומצד שרש נש"י שהוי' אלקיו עמו וכנ"ל. ואמנם עיקר הכח ועוז לזה כמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו' זהו בא ע"י הקדמות המצות דטו"ת דוקא שקודם התפלה, לפי שהמצות הן בבחי' מקיף העליון על הנשמה כנ"ל, ומה גם במצות עטיפת הטלית דמצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות והטלית הוא בחי' מקיף ממש בכללו' כי לי"ב חוטין דטלי' הן לי"ב נ"ח דמקיף שלמעלה דכתי' עוטה אור כשלמה או לבושי' כתלג חיור כו', והוא ענין פריסא דמל' שמי' דלעילא שנמשך על האדם בבחי' מקיף דוקא כמו שום תשים עליך מלך בקעומ"ש [והרי אמרו] למה קדמה שמע לואה"ש לקבל עליו עומ"ש תחלה בהשגה וטעם, אך כדי שיוכל לכוין דעתו לאמיתיות היחוד' ובכונה טובה ורעותא דלבא בק"ש צריך שימשיך קבלת מ"ש דבחי' מקיף שלמעלה מן ההשג' וטעם [ב]עטיפת [ה]טלית ע"ג ראשו וכן במצות תפילין שע"ג המוחי' [שבראש] ששם מונחין פ' דשמע והא"ש בקלף גשמי [בכתב] ובבליטה ע"ג הראש דוקא עי"ז דוקא נמשך מן ההעלם דמקיף זה לגילוי אור שיוכל להשיג בהשג' וטעם בקעומ"ש הפנימי' כנ"ל בק"ש [ומאמת] הוא לא[מ]ת היחוד' דק"ש גם בהתפעלות האה"ר דואהבת בכל

טו"ת לפי — דאחד . . דבי"ע: ב"ז דאח"פ . . דאבי"ע.

שמאריך בד' דאחד: ראה לעיל ע' שפד.

דלית מחתבי"כ . . ברעותא דלבא . . נחפס: ראה חטוני זהו בהקדמה יו, א. ספר המאמרים תקס"ז ע' שסג (שם: ברי"מ). אור התורה תצא ס"ע תתר (שם: בארזי דרפי"ס ע"ב לעילא . . דלא אתיידע . . אלא ברעותא דלבא). סה"מ תרי"ט ריש ע' קעו.

ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא.

דמצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות: נדרים כה, א.

לי"ב חוטין . . לי"ב נ"ח: ראה ח"ג (תוספת) שא, א. בחי' שלח טו, לח וע"ד הקבלה (ירושלים תשל"ב — ס"ע קא). מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תקסו ובהנסמן לשם.

לי"ב נ"ח: נסמן לעיל ע' ג.

עוטה אור כשלמה . . לבושי' כתלג חיור: נסמן לעיל ע' ז.

פריסא [ב] פרישין] דמל' שמי': ראה ח"ר (סכא) משפטים צו, ב. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תקסד וע' תרמא ובהנסמן לשם.

שום חשים עליך מלך . . למה קדמה שמע: שופטים יו, טו. ראה ברכות יג, א (כמשנה).

לבבך ובכל נפשך כו' עד שיכול לבא לידי מעשה בנוסיון בפומ' והוא מ'ש אפי' נוטל את נפשך ובכל מאדך למעלה מן הכלי דנר'נ' כו'. וז'ש אמת ויציב ונכון כו' להביא לקיום המעשה שזהו העיקר באמת ברת'ס כו' והיינו מה שיתקיים האהבה האלקי' דבכל לבבך כו' כל היום בקיום נצחי שיהי' מזה סו'מ ועיט ולא יופסק ולא יבוטל לעולם כו', הגה כ'ז א"א להיות מצד ההשג' אלקי' והתפעלות האהב' שנולדה מזה בק'ש שהוא נפסק ומתבטל מיד אחר התפלה עד שלא נשאר ממנו רושם כלל, כידוע שהאהבה שבאה מצד ההשג' דנה"א חולפת ועוברת כו' ואין זה נק' אמת שהרי א' שפת אמת תיכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. אך המקיים ומעמיד בקיום נצחי לאהבה האלקי' למע[ש]ה בלי נפילה לעולם זהו שבא מכח האוי' העליון דטו'ת שלבש קודם התפלה שנותן כח ועוז למקיף דנר'נ' שיקיים ההשג' ואהבה שק'ש קיום נצחי ולאמת את האהבה שלא תפול לעולם וד'ל (וזהו שכל הקורא ק'ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו באו' וקשרתם כו', שגם דיחוי'ע דק'ש עשה בכונה ורעותא דלבא, אם אינו מקיים וקשרתם באותו שעה מעיד עדות שקר באותה שעה בנפשו שאינו נק' אמת כלל בלא או'מ דתפילין שע'ג הראש ואינו מתקיים כל היום כנ'ל, והוא לפי שעיקר האמת הוא בסוף דוקא וזהו בסו'מ דוקא שנכלל במצות תפילין כמ'ש דהוקשה כל התו'מ לתפילין שבה פ' שמע בקלף כנ'ל).

והנה מוכן מזה שיש כח האוי' דמצות הנ'ל ב' דבר'י, הא' הוא כמה שנמשך האור עד למטה מטה דוקא שזהו ירדת האוי'ם להאיר בחושך שהוא בנה"ב שתשכיל [ו]תתפעל גם היא ביחוי'ע דק'ש כנ'ל ומה שיומשך הקדושה אף בדבר'י גשמי' דמעשה המצות והעיקר מה שיכול להתקיים קיום נצחי כל היום אף בהיותו טרוד בהבלי עוה"ז לא יסוג אחור לבו וחפץ במצות ה' בקעומ'ש באהוי'ר בלי הפסק לעולם (ואעפ"י שהאהב' האלקי' שבק'ש חלפה ועברה מתקיימת למעשה רק מצד בחי' או'מ דטו'ת שקודם ק'ש כנ'ל), וזהו מטעם שיש באוי'ם העליון מבחי' רב חסד דימין העליון בבחי' ימין מקרבת שמתפשט למטה מטה עד מאד, והיינו כמ'ש וימינו תחבקיני וכמו שהאב מחבק לבנו או לאוי'נ' כנפשו מאחוריו ביד ימינו [דוקא] שחיובק זהו מאחוריו מורה שמחבקו ומקרבו אליו בימין זה לבלתי יוכל לסוג אחור ממנו לעולם ויתקיים אהבתו אליו לבלתי יסור ממנו אף בהפרדו ממנו, והוא ענין החיובק שמאחורי גופו דוקא. וכך הוא למעלה בבחי' חיובק דימין

שפת אמת תיכון לעד: משלי יב, יט. ראה תניא פ"ג. תורת חיים ושבב נט, סעיף ואלף. שערי תשובה
שער התפלה ח"א מט, ג ואלף. דרך חיים שער התפלה עה, ד ואלף.
שכל הקורא ק'ש בלא תפילין . . . וקשרתם: ברכות יד, סעי'ב. ואתחנן ג, ח. ראה תורת חיים נח נה, ב
ואלף. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אידה.
דהוקשה כל התו'מ לתפילין: ראה קדושו'ן לה, א. לקוטי שיחות בא כרך ו ע' 277 כהערה.
וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ג. ח, ג.

העליון שהוא בכח" אה"ר העליונה שנמשכת בכח" מקיף על האדם גם בנה"ב שלו וכמעשה הגשמי במצות שיתקיים בלי ינטה ויסוג אחור לכו לעולם אף בהיותו טרוד באחוריי" בחיצוני דגופו כו' לפי שאוי"מ זה נעשה מן המצות עצמן שלמעלה זהו פנימית [בחי" ד]רצה"ע שזהו כמו העמוד שמגיע ונעוץ תחבי"ס מלמעלה למטה (והוא בחי" כתר תר"ך עמודי אור) וכמיש כצינה רצון תעטרנו כו' (ולכך נא' שומר מצוה לא ידע דבר רע אף בהילוכו במקום טומאה כו'. והענין ה"ב שיש במקיף זה דמצות הוא בחי' העלאה דאוי"מ מלמטה למעלה, וזהו מה שיש בכח אוי"מ דמצות להעלות ולרומם את הנהי"א למעלה משרשה (ולהעלותה עמה גם השכל ומדות דנהי"ב כו') שהוא למעלה ג"כ מבחי" החכ" שנק' קדש לה[יות] עולה כפדושת העצמי' ממש כני"ל (שזהו שנק' אדם אדמה לעליון ממש והוא לפי שקדשנו במצותיו בקדש העליון ממש כני"ל), שזהו ג"כ שנכלל בבחי' אוי"מ דחיבוק ביד ימין העליון שנק' בחי' ימין מקרבת, אבל בחי' ימין קירוב זה הוא אשר בא בבחי' העלא' למעלה מעלה כמו בקרבות לפני ה' דנשמות בגי'ע שעולים בעאי' עד שנכללי' בעצמות כו', ואמנם בחי' [העלאה ד]קירוב זה שעי' המצות בא שלא כסדר והדרג' כלל כשאר העליות כו', והיינו כמיש אנכי תרגלתי לאפרי"ם קחם על זרועותי כו' [כמו] שהאדם הגדול בענקים מגבי' למעל' לחינוק הקטן שמשפיל זרועו למטה עד הרגל ומעלהו ומגביהו על זרועותיו ונושקו כו', כך אנכי ממש שזהו בחי' סדכ"ס דלמחתב"כ דלא ידע ל"י בר איהו כו' והוא בחי' פנימי' ועצמי' אאי"ס שבמצות שלובש ברצה"ע שבהן כמו שהן למעלה ממש בבחי' אי"ס כמיש רחבה מצותך מאד, [ווי"ש] אנכי דפנימי' הכתר הכולל כל התרי"ג מצות ווי"מ דרבנן שעולה תר"ך בכלל

שרה שמגיע — תחבי"ס: ב"י: ליתא. ראה לקמן ע' שצו הערה דיה: שריה והוא. כתר תר"ך עמודי אור: ראה פרסם שער (ח) מהות והנהגה פי"ג. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תסא.

כצינה רצון תעטרנו . . שומר מצוה לא ידע . . כו' [אוצ"ל: כו']:: תהלים ה, יג. קולת ת, ה. שריה כו' [כני"ל] — שהוא . . העליון ממש כני"ל: א' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כני"ל (בכחתי"ב). . כני"ל.

אדם אדמה לעליון . . ימין מקרבת: נסמן לעיל ע' קסב. טוטה מו, א. שריה ביד — ימין קירוב: ב"י: קירוב. אנכי חרגלתי לאפרי"ם . . זרועותי [א' (כאן ובהמובא בסמוך) זרועותי]: הושע יא, ג [ושם: ראנכי . . זרועותי] — ראה לקמן ע' תכה. מאמרי אדה"א ויקרא חי"א ע' רצג. ושי"ג. חי"ב ע' תשפב. במדבר חי"ב ע' תקסד. דברים חי"א ע' פח וע' רצו. חי"ב ריש ע' תל"ן. ראה גם במקומות הנ"ל. סדכ"ס דלמחתב"כ: זהו יתרו פט, א. תרומה קמו, ב. תקוני זהו בהקדמה יו, א. דלא ידע ל"י בר איהו: ראה זהו (אדרא רבא) נשא קבט, ב. קמ, ב. רחבה מצותך מאד: נסמן לעיל ע' מג. התרי"ג מצות: ראה אגרות קודש מבי"ק אדמו"ר שליט"א חי"ג ע' ריג. נדפס גם בלקוטי שיחות יתרו כרך כו סי' 424.

וי"מ דרבנן: ראה אגה"ק סכ"ס. דרך חיים פניו. פס"ד. לקי"ש יתרו כרך כא ע' 401. שופטים תשמ"ה. התרי"ג מצות. . תר"ך: ראה תורת העולה להרמ"א חי"ג פלי"ח (לב, א). שליה יתרו שי, א. מאורי אור

והוא שנק' תריך עמודי אור כעמוד שנעוץ תחביס ראש[ו] הגבוה למעלה בנג העליון וסופו נעוץ ברצפה ומחבר ראש וסוף כא', כך אנכי זה דשרש המצות נעוץ למעלה מעלה תרגלתי לאפרים שיורד ונשפל ונמשך למטה בנשמי שבגופי כדי להעלותם ולהגביהם למעלה מעלה בעצמו איס [שבפנימיות הכתר כו', וזהו קחם על זרועותי למעלה גם מבחי' הזרועות דאדם העליון שנק' אדם הגדול בחי' איא שהוא כתר דאצי"] בכלל לקבל אור פני מלך הקדוש בבחי' שעשועי המלך בעצמותו ופנימי' שלו, והוא לפי שישאל נק' בנים וכמו הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כו' וכאב שמגבי' לבנו ילד שעשועים על זרועותיו כלפי פניו להשתעשע בו כניל וד"ל.

וזהו צדקה תרומם גוי כו', דהנה [ידוע] ש[כללות] כל המצות נק' בשם צדקה וכמיש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות כו' וכתי' והעמדנו עלינו מצות כו' הרי שמצות צדקה נק' מצות לשון רבים לפי שמצות צדקה שקולה כנגד כל המצות, להיות שכל המצות הן בחי' גילוי המשכו' אור עצמו' אלקי' בבחי' קדש העליון כניל והוא בחי' היח דרמיה מ"ע הכלולים במקיף זה דימין העליון כניל, ונמשל זה לזריעה כמיש זורע צדקות וכתי' זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד העליון כו', כי בחי' החסדי' העליונים הנמשכי' בכל המצות מעשיו' נק' אור [הזרוע לצ"ע כו' כמיש כי צדיק ה' צדקות אהב כו', וכמו שהזריעה הוא בשביל הקצירה כתוספת ברכה מרובה כך ענין אור] חסד העליון הנזרע בכל המצות שהוא בנשיי בגופי' שמתעלי' האור במעשה הגשמי' בדברי' גשמי' ויצמח האור בתוס' מרובה לעיל שיהי' מזה העוה"ב כידוע שהמצות נק' פירות וכמו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם כו', וזהו וקצרו לפי חסד בכפלי כפליי' מאור הזרוע במצות שנק' זריעה כמיש זרעו לכם לצדקה קצרו שצדקה תהי' לנו עכשיו כשנשמור כו',

מערכת תריך סניו. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה היא לצי' שלה.
שו"ה והוא — תחביס: ב' ליתא. ראה לעיל ע' שצז הערה ד"ה: שריה שמגיע.

שעשועי המלך בעצמותו: נסמן לעיל ע' סז.

הבן יקיר לי אפרים: ירמי' לא, יט.

צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.

המצות נק' בשם צדקה . . . וצדקה תהי' לנו . . . והעמדנו עלינו מצות: ואתחנן ה' כה' נחמי' י, לג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עזרת. ושי"ג דברים ח"ב ע' חטו. ושי"ג ח"ג ע' אטט.

שמצות צדקה שקולה כנגד כל המצות: בבא בתרא ט, א.

זרעו צדקות: ברכות קיש.

זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד: הושע י, יב [ושם קצרו — ראה סוכה מט, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתנס].

כי צדיק ה' צדקות אהב: תהלים יא, ז.

אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם: מאה פ"א מ"א.

והיינו ענין זורע צדקות מצמיח ישועות חסדי' הרבי' כו'. והנה כמו שהצדקה בגשמי' הוא רק להחיות רוח שפלים דוקא לעני ודל דלית לי' מגרמי' כלום שוהו צדק ה' כו', כך הוא למעלה במצות שנמשך בהן גילוי אלקות דעצמי' אא"ס ב"ה בפנימי' רצה'ע שמלוּבש ונעלם במעשה המצות שהוא בבחי' חסד דאוי"מ העליון בבחי' ימין מקרבת כניל הנה עיי' נמשך אור וחיות בהעלם ומקיף על נשי' כמו שמח' הצדקה רוח שפלים דוקא ממש, דכמו שעני חשוב כמת ועיי' הצדקה תחי' נפשו בעצם מקורה כך המצות מחי' לנפש האלקי' בשרשה בעצמות אלקי' בבחי' קדש העליון הנזיל וכמ"ש וחי בהם כו' באמת הרי מצד עצם שרש הנשמו' הרי הן למט' בדרך בריאה אמין ליש מאצי' לבריאי' ויצי' כו' עד נפש דעשי' כמ"ש אתה בראת אתה יצרת ואתה נפחת בי כו' וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ואין ערוך כלל לנברא בעיג עם הבורא כידוע, ואיך תוכל הנהי' לעלות למעלה לקבל מאור פני מלך חיים ממש, וגם בעצם מקורה הראשון אף בפנימית חורב דאצי' (שנק' אוי"א מקור הראשון לתולדות הנשמות דבייע כידוע) אין ערוך כלל לגבי מהות ועצמו המאציל כניל דאפי' אור צח כו', ולכך ודאי מוכן ממילא שהמשכות אור זה דקדושת העצמי' דא"ס במצות לנשי' באה בבחי' דילוג גדול כירידה וצמצום העצמות ביותר, וכמו במ"ת שירד ה' על הר סיני וא' אנכי ה' אלקי[ך] ממש שהוא עיי' רמ"ח מ"ע הכלולי' בפנימי' חורב באנכי זה כניל, ואיכ' אין זה רק מצד בחי' צדקת ה' ורב חסדו הוא שחונן ונותן תוי"מ להחיות רוח שפלים מחי' החיים רק שהוא בחי' המשכו' אוי"מ בהעלם ולבוש על נשי' וכמשארזיל רצה הקביה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תוי"מ שני' ה' חפץ למען צדקו דוקא בבחי' צדקה ממש ודל'.

וז"הו צדקה תרומם גוי כו' להיות שכל ענין המשכות החסדים דאור הורוע לצ"ע במצות שנק' צדקה כניל זהו בבחי' ירידה והצמצום דאוי"מ מלמעלה למט' בהמשכו' דאוי"מ בחיבוק בימין העליון כניל שיורד ונשפל עד

שהצדקה . . צדקה ה: ראה זתר אחרי עב, א. לקמן ע' תכה.

שורה אור — דוקא: ב: ליתא.

שעני חשוב כמת: נסמן לעיל ע' ס.

שורה ממש — מקורה: ב: ליתא.

וחי בהם כו' [ב: ממש כן]: אחרי ית, ה.

אתה בראת . . ואתה נפחת בי: נסמן לעיל ע' עא.

לכבודי בראתיו יצרתיו: נסמן לעיל ע' ס.

מאור פני מלך חיים [ב: במקום החיבות, מלך חיים כתב: אלקים ממש]: ע"ד משלי טו, טו.

דאפי' אור צוח נסמן לעיל ע' לו.

אנכי ה' אלקיך . . בפנימיות חורב [ב: ליתא]: יתרו כ, ב.

רצה הקביה . . ה' חפץ למען צדקו: מכות כג, ב (במשנה), ישעי' מב, כא.

למטה ביותר וכמ"ש אנכי תרגלתי לאפרים כו' כנ"ל (והיינו בצדקה תכונני בבחי' כן ובסיס להיות מכון וכלי לאור החסד העליון וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו כו' (כמשי"ת) שזהו כשהצדקה בבחי' רגל כמו שנמשך לעני כו' כנ"ל וכמו הזריעה בארץ כמ"ש והארץ הדום רגלי כו', אך מבואר למעלה שיש בחי' ההעלאה דאורי' ע"י המצות שנק' צדקה דוקא והיינו מ"ש וצדקה תרומם גוי שהו ישראל שנק' גוי א' כארץ וא' בהם לקדושי אשר בארץ המה שהמה קדושי' בבחי' קדושה העצמי' דמצות כנ"ל שע"י המצות מתרומם ומתעלה נש"י למעלה מעלה בבחי' קדש העליון דעצמי' ופנימי' א"ס ב"ה כמ"ש קחם על זרועותי כו' כנ"ל למעלה הרבה [גם] משרש הראשון דנש"י בפנימי' דחכ' דאצ"י כנ"ל, וזהו כמו ענין הקצירה שאחר הזריעה שא' וקצרו לפי חסד העליון שעולה למעלה בכפלי כפליים בתוס' ברכה מרובה על עיקר הזריעה כנ"ל. וז"ש [לעיל] הגדיל ה' לעשות עם אלה כו' (כמ"ש במי"א). וז"ש לעיל כי אתה אבינו ממש כי אברהם לא ידענו כו', והיינו מטעם מעשה המצות דוקא שעולה למעלה משרש האבות בחגית דאורי' כו' או חגית דע"י רק בעצמו' א"ס ב"ה ממש כנ"ל וד"ל.

והנה אחכ"ז יובן ג"כ הטעם מה שהמצות נק' בשם נר [ג"כ] כמ"ש כי נר מצוה כו' כנ"ל ויש כזה ג' דברים שמן ופתילה ואור כו' כנ"ל. והנה [כמו ש]מבואר למעלה בענין מה שהמצות נק' בשם צדקה הרי יש כזה ב' ענינים א' ענין של השפעה אלקי' בבחי' החסדים העליונים מאור הזרוע לצ"ע בכל מצוה ומצוה כנ"ל, והב' היינו מה שנתקבל אור עליון זה בכלים רבים כמו המקבל שפע צדקה שהוא כמו העני שמקבל מעשיר כנ"ל שהו נש"י בגופי' ובמצות זהו בבחי' כלי מעשה הצדקה בעצמו שנעשה בחי' כלי ומכון לקבל השראה וגילוי אור רצה"ע שמתלבש במעשה זה דוקא (וכמו רמ"ח אברי' שהו בחי' כלים לגילוי האור וחיות הרוחני שבהם כך רמ"ח מע

בצדקה תכונני: ישעי' נד, יד.

ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צ, יז.

כשהצדקה בבחי' רגל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישכנ. ושי"ן.

והארץ הדום רגלי: ישעי' טו, א.

וצדקה תרומם נוי: בכ"מ במאמר זה (וכ"ה ב' כו' כ"א): צדקה. — בהוספת ו' (וצדקה) מובא גם במאמרי

אדה"א במדבר ח"ג ע' א"מ.

ישראל . . גוי אחד בארץ: דברי הימים א' יז, כא. שמואל"ב ז, כג.

לקדושי אשר בארץ המה [כ"ב]: ליתא: תהלים טו, ג.

הגדיל ה' לעשות עם אלה: תהלים קכו, ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע א"צ.

כי אתה אבינו . . כי אברהם לא ידענו: ישעי' סג, טו.

שו"ה מטעם — דאורי': בהות: דח"ב.

כי נר מצוה: משלי ג, כג.

שריה נש"י — הצדקה בעצמו: כו' המצוה.

רמ"ח אברי': אהלות פי"א מ"ח.

רמ"ח מע נקי רמ"ח אבריו דמלכא: נסמו לעיל ע' לב.

נק' רמ"ח אברין דמלכא למעלה כידוע), וזהו שנק' מצות ה' שהוא בחי' כלי לאור דשם הוי' המלוכש בה כו'. והענין הוא לפי שאין בחי' המשכות האור רק בכלים המחויקי' את האור דוקא, לכך כל המצות שנעשי' בחי' כלים רבים נק' צדקה בה"א בחי' מקבל דה"ח הכוללי דרצה"ע שנמשך מצ"ע כנ"ל.

וכך יובן ג"כ בענין הטעם שנק' המצוה בשם נר שזהו בחי' הכלי לאור העליון שיאיר במצוה, והיינו שהוא בחי' כלי לבחי' המשכה דאור קדש העליון העצמי הנ"ל שנמשך בכלי מעשה המצוה עצמה כנ"ל, ע"כ נק' המצוה נר שמחויק האור כמ"ש כי נר מצוה כו' היינו מה שהנר מחויק בתוכו השמן שכלה ונכלל באור ע"י הפתילה שנק' נר ממוצע כנ"ל. והענין הוא כידוע דכל המצות הם נעשי' מדברי' גשמי' דנוגה כמו מצמר גשמי נעשה מצות ציצית ומקלף בהמה הגשמי נעשה מצות תפילין בראש, וכמו מעשה המצות כולם כשופר ולולב ואתרוג וסוכה תרומה ומעשרי' וצדקה וקרננות וכה"ג הכל נעשה מדצי"ח גשמי', ומאחר שבהן נעשה בחי' הכלי דמצות הרי נעשי' בחי' כלי לאור רצה"ע שנמשך מקדש העליון שקדשנו במצותיו ממש כנ"ל, וזהו שנק' בחי' בירורי' דק"ג שנעשה מהם דוקא [בחי' כלי לקדש העליון שזה ה"י בחי' תחלת המח' ותענוג העצמי' בהעלם העצמי' דאיס ב"ה שיהי' לו דירה למטה דוקא כו'], וז"ש שר מצוה מצוה עצמה שהיא הכלי שלמעלה גם מן האור עצמו כו' (כמשי"ת). וזהו ענין השמן שבנר שכלה באור כנ"ל שהוא כל ענין המעשה דמצות שבחכ' עשיית [ב]בחי' יש גשמי שנעשה מבחי' [ביטול ו]כליון לאור העליון אלפי שמאיר בו כמו שמתלבש בצמר דציצית מבחי' או"מ דמל' [ו]בקלף דתפילין מד' מקיפי' דד' מוחי' כו', וכה"ג בכל האורות עליוני' דמצות שמאירים ונמשכים במעשה שלהם שנמשך מקדש העליון, וזהו הכל כ[משל ה]שמן שכלה ונשאב באור הדולק כו' כנ"ל, וז"ש בזהר ושמן על ראשך דא הוא עובדין טבאן כו' וד"ל.

אך הנה אין האור מאיר ודולק כ"א ע"י הממוצע שהוא הפתילה שמחבר את האור בשמן והוא ע"י מה שהשמן נמשך אחר הפתילה כנ"ל. והענין הוא כידוע שיש בענין המצות בכלל ב' דברים, א' גוף הדבר שבו נעשה המצוה כמו צמר דציצית ותפילין ולולב ואתרוג שנק' כלי לאור כנ"ל, והב' מה שהאדם עושה המצוה ומקיימו במעשה שאז דוקא נק' מצוה והוא כשלוכש הטלית ומניח התפילין ונוטל הלולב כו' שאם אינו עושה המצוה לא נמשך בחי' קדש העליון במצוה זו וכמו האתרוג כשאינו נוטלו למצוה אינו כלי

שנק' מצות ה': ויקרא ד, ב.

ש"ה בתוכו — נר: ב"ל ליתא.

שר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

ז"ש בזהר ושמן על ראשך: נסמן לעיל ע' שצא.

לאור כלל וכה"ג שאר המצות בקרבנות ומעשרות כו', ואף שיש בתפילין קדושה גם כשאנו מניחן מ"מ כשמניח תפילין נמשך בחי' מקיף דד' מוחי' כמ"ש כי שם הוי' נק' עליוך אלו תפילין שבראש כו' וכה"ג בכל המצות, והיינו דוקא ע"י ענין הכוונה ורצון הטוב שבאדם העושה המצוה, וכמ"ד מצות צריכין כוונה ורעותא דליבא כמו כוונות דברכות המצות קודם שעושה שע"ז א' אשר קדשנו במצותיו כו' שע"ז דוקא נעשה בחי' יחוי'ע במצוה זו ונק' מצות ה' ממש והוא יחוד קוב"ה ושכינתו' [ש]בכל מצוה משאיכ קודם שעושה המצוה. ולכך ישראל נק' עושי רצונו שעושי וממשיכין רצה"ע בקיום המצות כשעושה אותם בכוונה לפי שע"ז יעלה האדם לדבר הגשמי שנעשה בו המצוה ומביאו ומחברו להיות בחי' כלי להשראת האור העליון. וזהו מה שהשמן נמשך אחר האור ע"י הפתילה שהוא נה"א המקיים המצוה בכונה טובה בפרט בא' אשר קדשנו כו' להיות בטל ונכלל באור ה' שמתלבש בזה שנק' קדש העליון, ואם לא מקיים המצו' במעשה בפומ' ובכוונה כו' לא נעשה בחי' כלי לאור כלל כו' ודיל. וז"ש ושמן על ראשך לא יחסר על דוקא שהן המצות שנעשים בכוונה מדברים גשמיים שכלה ונכלל באור האלקי וע"ז תאיר אור גדול גם בנה"א כו' שירבה השמן יותר לכך שמן זה לא יחסר ולא יפסק האור כו' ודיל.

וזהו כי נר מצוה כו' שהמצוה נק' נר בכלל שע"ז יהי' חיבור וקשר להמשכת האור האלקי [ה]פנימי' דקדש העליון למטה בעולם הגשמי, וגם הנשמה נק' נר ה' להיות שה[י]א בחי' ממוצע לחבר האור בכלי כניל. ולפי"ז הרי במצות שנק' נר העיקר הוא השמן שבחכ' אתברירו בדברי' גשמי' להיות כלי למצוה כניל ותורה הוא האור ואין ממוצע רק האדם שעושה המצוה בכוונה כניל, ואיכ היינו ענין מה שהנשמה נק' נר הוי' ע"י תומ' שהשמן הן המצות ותו' שעוסק בה הוא האור והוא עצמו המחבר כו'. אך באמת משמע דהמצות נק' נר ויש בזה ג' דברי' שהוא השמן והפתילה והאור כו' וגם הנשמה נק' נר בג' דברי' אלו שמן ופתילה ואור וב' [עניני'] מחולקים הם ומ"מ הם מתאחדים כא' בקיום האדם את המצות ותו' אור בנפשו נק' בחי' נר הוי', וז"ש שקדשנו במצותיו שקדשנו לנשמות בקדש העליון במצותיו העליונות להיות שגם הנשמות נק' בחי' נר הוי' ממש כמו המצות שנק' מצות ה' כו' והוא ע"י המצות דוקא, וזהו דוקא ע"י קעומ"ש שיש בכל מצוה שא' ונעשה רצונו שנק' עול מצות בביטול הרצון לעשות רצון קונו כו', שזהו בחי' הממוצע להמשיך את בחי' האור [כמו הנשמה שנק' ממוצע להביא ולחבר אור האלקי למטה כניל (והוא לפי שקבלת עול מצוות שרשו

כי שם הוי' . . . אלו תפילין שבראשו: תבוא כח, י. ראה כרמט ה. א.

מצות צריכו: כוונה: ראה עירובין צה, טע"ב.

ישראל נק' עושי רצונו: ראה ברכות לה, ב. מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ס"ע תתכז ואל"ך. ושי"ן.

שבחוכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

למע' מגוף האור] דרצון וחכ' שבמצוה כמ"ש הקים עול עולה של תו"מ כו' משום דסו"מ בקבלת עול של מצות עולה למעלה מגוף עצם הרצון והתענוג שבמצות כמ"ש במ"א וד"ל). ובאמת שרש ענין ג' דברים הללו שמן ופתילה ואור בין במצות בין בנשמות שנק' בשם נר זהו ע"י הממוצע דחכ' דתו' דוקא, דגם שא' ותו' אור אין הכוונה שאור דתורה הוא אור העצמי דא"ס אלא אור דתו' זהו בחי' ממוצע לחבר ולהמשיך גילוי אוא"ס במצות, וכן בנשמות שזהו הטעם שנק' נר הוי' כו' וכידוע דנשי' מתקשראן באוריי' באותיו' התו' ואוריי' כקוב"ה שנק' מאור להמשיך אור כמ"ש יהי אור אור החכ' כו'. וזהו ג' דברי' [הללו ד] שמן ופתילה ואור בנשמות, דהנשמי' נכללת באור דתו' שהן אותיות דתו' שנאחו בפתילה שהוא הממוצע להאיר אוא"ס בנשמות וגם במצות שנק' רמ"ח אברי' שהם נעשים כדברים גשמיים כנ"ל הרי בחי' החכ' דתו' אור הוא הממוצע להביא ולהמשיך להיות גילוי אוא"ס עצמו בכלי' דמעשה המצות וכמ"ש דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה ולכך מצות ת"ת כנגד כולם וכמו שהחכ' שבמות שבראש ממשיך אור וחיות לכל האברים והמוח דחכ' שבראש עצמו בחי' ממוצע כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' (כמשי"ת).

והנה מעתה י"ל מ"ש ותו' אור דמשמע דמצות בלא תו' זהו כמו הנר בלא אור דאעפ"י שיש בו שמן ופתילה אינו כלום, וזהו גם בעוסק במצוה בכונה וברעותא דלבא ע"י הנשמה שנק' פתילה וגם נק' נר אינו כלום לפי שאין אור ה' מאיר בה, והלא לכאור' יש סתירה גדולה לזה מכמה מקומות שגזרו א"י דהעיקר הוא המעש' ולא המדרש כו' והיום לעשותם דוקא כו' וכמ"ש סוף דבר כו' ומצותיו שמור כו' וכת"י ושמרתם ועשיתם אותם כו' וכנ"ל דסו"מ דוקא עלה במח"ת ונתאווה כו' ומשום דנעוץ תחבי"ס דוקא ובוזה

הקים עול עולה של תו"מ: שמואל"ב כג. א. ראה במדבר רבא פ"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. תנא דבי אליהו רבא רפ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תחקצ ואילך.
 דסו"מ . . של מצות: דסוף מעשה . . ב"ל: ליתא.
 וחר' אור: המשך הכתוב כי נר מצוה.
 דנשי' מתקשראן באוריי' . . בקוב"ה: נסמן לעיל ע' כו.
 יחי' אור אור החכ': בראשית א, ג. ראה סידור שער התנוכה ע"ד, א: שערי אורה שער תנוכה ד, א — בשם הדר. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשסו ובהנסמן לשם. אמרי כינה שער התפילין קכו, ב. ושי"ן לקוטי שיחות דברים תשמ"ז. ושי"ן.
 דתלמוד גדול . . שמביא לידי מעשה . . מצות ת"ת כנגד כולם: קידושין מ, ב. מה פ"א מ"א.
 והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.
 דהעיקר הוא המעש' ולא המדרש . . והיום לעשותם: אבות פ"א מ"ו. ואתחנן ז, יא.
 סוף דבר . . ומצותיו שמור: ואתחנן ז, יא. קהלת יב, יג [ושם: ואת מצותיו — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסד. דברים ח"ב ע' שצו].
 ושמרתם ועשיתם אותם [ל: ליתא]: עקב ז, יב. ל: ואתחנן ד, ה.
 וכנ"ל דסו"מ [ב: ודיל וסו"מ. ל: וכתוב דסו"מ]. . עלה במח"ת [נתאווה: לעיל ע' שפה.
 ומשום דנעוץ תחבי"ס [בכת"י זה הובאו תיבות אלו גם לעיל בשריה וכמ"ש קודם התיבות וכמ"ש]: נסמן לעיל ע' ל.

דוקא עיקר פנימי' התענוג הפשוט העצמי שלמעלה גם מן החכ' כו' (וגם מ"ש תתלמד גדול זהו מטעם שמביא לידי מעשה דוקא וזיל בתר טעמא כו') לפי שבמעשה עצמה זהו עצם הרצון שלמעלה מן הטעם כו', וידוע דשרש החכ' דתו' שנק' אור אינו אלא בחכ' שבכתר שנק' טעם כמוס לרצון והרצון עצמו למעלה מהרכבת שכל וטעם דאין טעם לרצון כלל אמ"י טעם כמוס כו' (והוא בחי' גלגלתא שלמעלה מחי'ס) [כידוע], ואיך א' דמצוה שנק' נר והתו' אור שמוכן מזה דאין אור [כלל] במצוה בלא אור דתו', אדרב' הרי עיקר האור דעצמי' א"ס הוא בעצמו' הרצון העליון שבמצוה כמ"ש רחבה מצותך מאד כו' (ורא' מן העוה"ב שהוא גילוי אור [העצמות דא"ס ממש ואינו בא בשכר המצו' בפני' דוקא ולא בעבור אור] דתו', והרי האר' אין לי אלא תו' אפי' תו' כו', ומ"ש ותו' אור משמע שהוא אור דמצות שנק' נר כו').

אך הנה יש להקדים תחלה להבין בשרש ענין החכ' דתו' שנק' אור, דהנה ידוע שיש ב' מיני אור, א' אור דתו' הבא בצמצום אחר החשך שהוא בחי' ההעלם וההסתר, שאור זה אינו בא רק בבחי' גילוי אפס קצהו לבד והעיקר [ו]מקור נשאר בהעלם והסתר, כמו הרב שמצמצם ומעלים בעצמו רוחב עומק השכל והחכ' שעמוק עמוק הוא בהעלם אחר העלם בלתי יובן ויושג [ממנו רק אפס קצהו כנקודה בעלמא שהוא מה שנק' אור המאיר למקבל בלבד ואם לא העלם העומק לא יוכל גם זה לבוא בגילוי כלל], ונמצא שמתצמצם ומתעלם ביותר כשבא לגילוי אור אפס קצהו (כמו שמוכרח הרב להעלים כמשלים וחידות עד שיובן מזה השכל במהות אחר לפ"ע המקבל כתינוק ששכלו קטן וכה"ג וכידוע), וזהו בחי' האור דחכ' שמאין תמצא לאחר הצמצום דחשך דוקא, כמו כב"ר"א העולמות שהי' חשך ע"פ תהום ויאמר אלקים יהי אור כו' או כמ"ש ישת חשך סתרו ואח"כ מגלה עמוקות מיני חשך שזהו כמו בצמצום העצמות להאיר אור בגילוי אפס קצהו [וכמו שא'] כב"ר"תו' ש"ע ברישא חשוכא [דוקא] והדר נהורא וכמ"ש ויהי ערב ואח"כ ויהי בקר שהוא בחי' אור החכ' והחסד שבו נכה"ע מאין ליש,

דרש"ש החכ' דתו' . . . בחכ' שבכתר: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרעה.
 בחכ' שבכתר . . . טעם כמוס לרצון: ראה לקוטי תורה שלה מט, ג [שם מציון לעץ חיים שער כב פ"ה].
 והוא בהוצאת שקלאו תק"ס. ולפנינו הוא שער (כג) מרחין דצלם פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנ וע' התנו. ושי"ג.

דאין טעם לרצון: ראה מאמרי אדה"א במדבר שם. דברים ח"א ע' כא. ושי"ג. ח"ג ע' תשמ. ושי"ג.
 רחבה מצותך מאד: נסמן לעיל ע' מג.
 העוה"ב . . . בשכר המצו': נסמן לעיל ע' שצב.
 האר' אין לי אלא תו': ראה יבמות קט, ב.
 שריה ידוע — דתו': ב"ר: ליתא.
 חשך ע"פ תהום ויאמר אלקים יהי אור . . . ישח חשך סתרו: בראשית א, כ"ג. תהלים יח, יב.
 מגלה עמוקות מיני חושך: איוב יב, כב.
 כב"ר"תו' ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא . . . ויהי ערב: נסמן לעיל ע' קעט.

לפי שהבריאה באה בבחי' יש ממש א"א להיות כ"א ע"י האור הבא אחרי ההעלם והצמצום מטעם משל הנ"ל ככל שפע משפיע ומקבל. אבל מדריג' הב' באור זהו בחי' אור שלמעלה הרבה מחשך שהוא ההעלם והצמצום הראשון, והיינו להיות בבחי' אור עצמי דא"ס ב"ה כמו שהוא טרם שצמצם ומעלים אורו להיות בהעלם והסתר הנק' חשך סתרו, [ד]מ"ש ישת חשך סתרו וכה"ג זהו [אחר] הסתר אור דעצמו' אז ישת חשך סתרו (עד שנק' סדכ"ס דלית מח' תפיסא ב"י כלל), וכמו שאנו או' גולל אור מפני חשך הבא אחריו שהוא בחי' אור העצמו' שגוללו ונכלל בעצמו' המאור כדי שיהי' בחי' צמצום הראשון דבחי' חשך סתרו כו', וחשך מפני אור הבא אחריו זהו גילוי אור [אחר] ההעלם וחשך סתרו כנ"ל בבריאה דברישא חשוכא כו' כדי שיהי' גילוי אפס קצתו לבד כנ"ל וד"ל, וזהו הרב המשפיע שמגלה כל בחי' פנימי' ועצמי' חכ' כמו שהוא בעצמי' שלו בלי העלם ולבוש מסתיר כלל ואדברה כל בחי' העלם והסתר נגלה כמו שהוא ואינו מסתיר ומעלים כלל, וכמו כאשר כל שכל עמוק ביותר נגלה מהעלמו או קושי' וסוד סתום ונעלם או משל מעלים ומסתיר אינו מעלים ומסתיר כלל (וכמו גם שכל הנעלם מכ"ר אינו נעלם כלל ומתגלה כמו שכל הנגלה כו' כמו במשיח דכל רז לא אניס ל"י וכל חכ' נעלמה בהעלם אחר העלם נגלה לפניו וכן כשה' נתן חכ' לשלמה וידבר ג' אלפ"י משל כו' זהו [שגילה כל העלם שבמשל הקדמוני כו'), וכמו שא' מגלה עמוקות מני חשך הרי כל חשך והעלם דעומק חכמה מגלה כמו כל שכל וחכ' שבאה בגילוי השגה א"כ זהו] שמורה הוראה אמית' על היות שרש דבחי' אור כזה אינו מן האור הבא אחר הצמצום והעלם שא"כ לא הי' אור זה מגלה עמוקות דחכ' הנעלמה שנק' חשך סתרו שנתצמצם עד שיבא ממנו רק גילוי אור כזה מצומצם כנ"ל, אלא מוכרח לומר שאור זה שנגלה לפני כל העלם וחשך שזהו מצד שבכחו להאיר גם החשך שלא יחשך ויעלים כלל [ששרשו הוא בעצמות דמאור שמאיר אור שלו העצמיות שלפניו ודאי נגלו כל תעלומות דחושך העליון ולא נק' חשך או עמוקות כלל], דמה שישת חשך סתרו זהו שנתצמצם ונתעלם בזה כנ"ל בפ"י גולל אור מפני חשך ע"כ אור זה מגלה כל ההעלם דחכ' לפי שכל חשך נדחה מפני אור זה כו'. וזהו בחי' אור דתו"מ דוקא שא' ותו' אור שהוא פנימי' החכ' דעצמי' א"ס ממש בחי' אור העצמי' ופנימי' (כמו במ"ת שבאור פניך נתת לנו כו'), שהוא כמו אור המאיר עצמו קודם שהי' הצמצום הראשון דחשך סתרו וכנ"ל כי

דלית מח' . . כלל: ב' ליתא.

גולל אור מפני חשך: חפלת ערבית. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפו. ושי"ב דברים ח"א ע' שח. שו"ה וכמו . . כלל: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות היומות: כלל . . כלל.

שכל הנוגט מכ"ר: נסמן לעיל ע' ת.

דכל רז לא אניס ל"י: ע"פ דניאל ד, ו.

ידבר ג' אלפ"י משל: מלכ"ס-א ה, יב.

שגילה . . שבמשל הקדמוני: ראה בסמוך הערה ד"ה: שהתי.

שבאור פניך נתת לנו: ע"פ ברכת שים שלום.

בחכ' דתו' אור שורה בחי' עצמות אוא"ס ממש כמו שהי' לפני הצמצום שהי' הוא ושמו בלבד (ומ"ש למעלה בענין ב' דיעות דד"ע מ"ש לאין זהו אין דח"ע הקדומה דתו' אור כמש"ת).

והגם שהחכ' דתו' אור ירדה ג"כ בחי' ההשתלשלו' כמו בדרך בריאה מאין ליש כמ"ש בזוהר ע"פ יהי אור ויהי אור שזהו בחי' אור קדמאה [דתורה אור וגק' אור קדמאה] שנק' חכ' הקדומה לעולם הנאצל כו' כמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כו' וכן מ"ש מגלה עמוקות מיני חשך שזהו שמגלה אור דחכ' [דתורה] מעמוקות דתעלומות חכ' שא"כ הי' בא מאין ליש כמ"ש והחכ' מאין תמצא שזהו אחר הצמצום הראשון דחשך סתרו כניל, הענין הוא דבאמת אעפ"י שיצא אור דתו' בהעלם דעמק' אין באור זה שינוי המהות כלל (ולא כאור הנראה מן החשך בשינוי המהות או כשכל המוכן מן המשל המעלים כניל) אלא זהו אותו אור דעצמות ממש שלפני ההעלם והצמצום (והוא שנק' חכ' הקדומה אור קדמאה כו') והוא מ"ש יהי אור אותו האור שקדם לחשך סתרו, וראי' לזה מה שמפני אור זה דוקא נדחה הרבה מן החשך והעלם כניל (ובפרט הענין דיהי אור שאור זה מדחה כל חשך שלא יחשך כלל כי בטבע האור לדחות החשך ולגלו' כל העלם והסתור ואין האור נדחה מפני חשך לעולם) (ומ"ש גולל אור מפני חשך זהו ע"י צמצום שמעלים את זה האור כמ"ש אור שהי' מאיר מסוף העולם ועד סופו גזוז לצדיק' והינן גזוז בתו' כו'), ואעפ"י שהתו' נק' משל הקדמוני מ"מ בגילוי אור דתו' גם אחר ההעלם במשל הקדמוני אין בו שינוי כלל וכמ"ש באורך נראה אור העצמות ממש וזהו ע"י אור דתורה דוקא שנראה כאורך זה אור העצמי' ממש דאורי' וקובי'ה כולא חד ממש (שהוא היודע כו'), וראי' לזה ממה שנגלה כל העלם וסוד דח"ע דפלאות חכ' בעוסק בתו' הנגלי' לשמה, וכמו שמכריזין אשרי כו' ותלמודו כידו כו' כידוע ומבואר, וכמו במ"ת

שהי' הוא ושמו בלבד: נסמן לקמו ע' חקלו.

בזוהר . . אור קדמאה: נסמן לעיל ע' טו.

ואהי' אצלו אמון אומנא: משלי ת, ל. בראשית רבא בתחלתו.

אור שהי' מאיר מסוף העולם ועד סופו [ב' תיבות האחרונות ליתא ב' ב']: ראה תגינה יב, א.

גזוז לצדיק' . . בתו': ראה ספר המאמרים תרס"ד ע' רנ ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם [נדפס גם

בסה"מ קונטרס ח"ג ע' קלג]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שלה (וש"ג). והר' בראשית מז, א. לקוטי תורה במדבר

יח, ד. לקוטי שיעור בראשית כרך ב ע' 271 הערה 55.

שהתו' נק' משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' יח.

באורך נראה אור: תהלים לו, י.

דאורי' וקובי'ה כולא חד: מובא בשם הזוהר בתניא פ"ד ופכ"ד ובליקוטי אמרים להי"מ סקל"ד בשם

אריאל. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רמה. וש"נ.

שהוא היודע [ב']: המדע: רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב הי"י.

אשרי . . ותלמודו כידו: פסחים נ, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תיד. וש"נ. במדבר ח"ג ע'

א"מ. א"נב. א"רלט. וש"נ.

שורה וכמו — ותלמודו . . עכ"ד כו': ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כו' . . כו'.

שנגלה כל העלם דחכ' ב' דברו' וגם במשיח נאמ' בו ישכיל עבדי כו' ונק' פלא יועץ חכם חרשים ונבון לחש ברזין וסודו' דעמקו' עליונה זהו בא מכח אור דתו' הנגלית לנו דוקא שא' בה ותו' אור שהוא אור העצמות ממש ע"כ מגלה עמוקות מיני חשך מטעם הנ"ל וד"ל, וזהו סוד ה' ליראיו דוקא בתושבע"פ שהוא בכח' יראה, והוא מ"ש דאם אין יראה אין חכ' וכל מי שיש בו חכ' [תתאה] שהוא ביטול היש לאין הנמשך בו כל העלם ח"ע לגילוי כמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דוקא (כמשי"ת) (והטעם הוא לפי שאין לבוש דתו' מסתיר כלל אור העצמות וכמ"ש עוטה אור כשלמה כלבוש אור בהיר וזך כו'. וא"כ לפי"ז מ"ש חשך מפני אור היינו שנגלה כל העלם וחשך שנדחה מפני אור הבא אחריו והוא באור דתו' שבא ג"כ בהשתלשלות העולמות כמ"ש בראשית ברא בחכ' דתו' שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וכמ"ש בזוהר דאסתכל באורי' וברא עלמא וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כו' כידוע) (וזהו עיקר קו"ח שנמשך אחר הצמצום הראשון כו' שיש בו מהארת אור דעצמו' א"ס שלפני הצמצום וע"כ יש בכחו להחליף האור בכלי היפוכו מאור החסד בכלי הגבור כו', ונק' קו המדה שמודד כל מדידה כו' [והוא עצמו למע' מן המדה, שזהו מצד אור העצמות שכלול מחוי'ג בלתי גבול וגם כח המגביל כל גבול ומדה כו', והוא בחי' העלם וגילוי דחשך ואור כו' שגולל אור דחסד מפני חשך שהוא הצמצום וחשך מפני אור כמעביר יום ומביא לילה ומבדיל בין אור וחשך כו', וגם דבחי' קו"ח זה בכח' אור ממושך בקו אבל כולל כל ב' הפכים דחוי'ג וכו', וכך הוא ענין וי"ו דזהנורא שהוא בחי' ת"ת הכלול מחוי'ג דהגדול והגיבור ב' הפכים כא') (וכך אור החכ' דתורה נק' קו המדה שמודד כל מדידה כו') כמו מי מדד בשעלו כו', כמו שא"ר שהתו' ניתנה בשיעורי' וגבולי' כו' ושרשה למעלה מן המדה כמ"ש ארוכה מארץ מדה כו' כמו שהוא בחכ' הקדומה כו').

במשי"ת . . . ישכיל עבדי: ראה הנסמן לעיל ע' יח.

פלא יועץ חכם חרשים ונבון לחש: ישע"י ט, ה, ג, ג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפט. ושי"ג ח"ד ע' איתט.

סוד ה' ליראיו: ראה הנסמן לעיל ע' ו.

דאם אין יראה אין חכ': אבות מיג מ"ז.

יהיב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

בראשית ברא בחכ' . . . ה' קנני ראשית דרכו: נסמן לעיל בריש הספר.

דאסתכל באורי' וברא עלמא: נסמן לעיל ע' טז.

קו המדה שמודד כל מדידה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנ. ושי"ג במדבר ח"ג ע' אלג. ושי"ג.

וי"ו דזהנורא: ראה הנסמן לעיל ע' קפ.

וי"ו דזהנורא שהיא בחי' ת"ת: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשלג ובהנסמן לשם.

מי מדד בשעלו ישע"י מ, יב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקיו.

שא"ר: שאנו רואים. ב"ר: שרואים.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתכה.

והנה שרש הטעם לזה דבחי' אור דתו' נק' קו המדה מגלה [לכל בחי' הסתר והעלם דחשך סתרו, ואפי' חכ' דתו' הקדומ' שהיתה אמון מוצנע ומפלא נגלה באור דתו' הנגלית לנו כו' וכמ"ש מגלה עמוקות מיני חשך גם לעומק דעומק שבהעלם דעצמי' א"ס כו' לפי שבחי' חכ' דתו' נק' כח מ"ה פ" מה בלי מהות דבר מה שבלתי נראה ליש ודבר מה כלל ע"כ אין דבר מסתיר כלל ומצמצם כלל להי"ות בבחי' הביטול במציאו' בתכלי', כמו משה שא' ואנחנו מה ואהרן מה הוא כו' בבחי' אין ממש כאלו אינו נתפס במציאת דבר כלל, וכך הוא בחי' אור חכ' דתוה"ק בחי' אין ומה ממש מופשט מכל בחי' יש בתכלית כמ"ש מה שמו כו', ולכך אין פנימי' ועצמי' דאוא"ס שורה רק בבחי' אין ונק' כח מה [דחכ'] דתו' דוקא כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כו', ואעפ"י שהחכ' דתו' אינה רק בבחי' אור וזיו לבד וכמ"ש ותו' אור מ"מ באור זה להיותו בבחי' אין [סוף] ונק' כח מה ממש [משלל ו]מופשט מכל בחי' יש בתכלית בזה דוקא יוכל לשכון בו גילוי אור דא"ס עצמו שנק' אין האמיתי או יש האמיתי שלמעלה מבחי' יש ודבר מה עד שאינו נתפס בשום השגה ומח' כמ"ש דלמחתיב' וע"כ אינו שורה רק בבחי' מה בעצם כחכ' דתו' או בבחי' ביטול דמה בענווה ושפלות ונמיכו' רוח עד שאינו מ[ורגש] בעצמו בבחי' יש כלל כמשה שהי' עניו מכל האדם וכן עניו ושפל רוח כו' וכה"ג עד שכל הקרוב קמי' יותר בביטול דמה בתכלית כמ"ש דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי' עה"ע כענין יראה בושת כו' דכל נהור[י]ן מתחשכאן קמי' כו' (וזהו בחי' ד"ע שזהו כמו דקמי' ממש דכל אור צח כו' ולכך ישת חשך סתרו וכן א' ומשה נגש אל הערפל דוקא ששם אלקי' כי כבוד אלקי' הסתר דבר בהעלם אחר העלם דוקא עד שנק' סדכ"ס. וזהו שהתוה"ק נק' אמון מוצנע ומפלא דוקא לפי שאוא"ס למעלה עד אין קץ בעא"ע בהעלם עצמותו בלי שיעור כו', ואמנם בזאת יתרון מעלת אור דחכ' דתו' כמ"ש יהי אור אור אור קדמא כו' כנ"ל דעצמות אא"ס ממש כמו שהוא בהעלם אחר העלם לאין שיעור בא לידי גילוי [ושורה] כמו שהוא ממש באור דתו' הנגלית לנו כמו ד"א של הלכה שנתפס בהם ממש (וכמשי"ת), והיינו

שורה והנה — נק' קו המדה: **בז' ליתא**.

שורה מוצנע — מיני חשך [בז' ליתא] . . . חכ' . . . כח מ"ה . . . מה בלי מהות: נסמן לעיל ע' ת.

ואנחנו [בז' ונחנו] מה: [כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מא. דברים ח"א ע' רלט]. נסמן לעיל ע'

כב.

ואהרן מה הוא: קרח טז, יא. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"כ ע' עתר.

מה שמו . . . אין ונק' כח [בז' ליתא]: משלי ל, ד.

כמשה שהי' עניו מכל האדם: בהעלותך יב, ג.

דאפי' אור צה: נסמן לעיל ע' לו.

דכל נהור[י]ן מתחשכאן קמי': זהר בראשית כג, א.

ישת חשך סתרו . . . ומשה נגש אל הערפל: תהלים יח, יב. יתרו כ, יח.

כבוד אלקי' הסתר דבר: משלי כה, ב.

שאוא"ס למעלה עד אין קץ: נסמן לעיל ע' ריד.

ד"א של הלכה: ברכות ח, א.

מטעם א' והוא לפי שבחי' החכ' דתו' נק' כח מ"ה בביטול היש לגמרי ע"כ אין בחי' הצמצום דחשך והעלם דעמקו' העליונים מסתיר ומעלים כלל וכלל בבחי' אור החכ' [הזאת דתו' אור דוקא], והוא משום דכל שהוא כבחי' אין המושלל ומופשט בהעדר הרגשת יש ומציאות דבר מה לגמרי מכל וכל בזה דוקא שורה מ[אור העצמות ד]א"ס שלפניו נגלה כל העלם וגם חשך [סתרו] לא יחשיך כלל דקמי' כחשוכה כאורה כו' (ולכך גם כל סודות התו' עצמה באים לגילוי מבחי' ההעלם דאע"ג דאורי' סתים וגלי' אבל אין באור דתו' שינוי מהות כמו שהוא באור העצמי כמ"ש למעלה [במ"ש] באורך נראה אור העצמי' בלי שום שינוי כלל וכלל, וראי' לזה ממת' שהי' גילוי אור פנימי ועצמי' דא"ס ממש באמרו אנכי הוי' אלקיך ולא הי' בו שום שינוי המהות כלל וכלל אעפ"י שנמשך ע"י קול ודיבור דחכ' דתו' וע"י משה כמ"ש משה ידבר כו' ובתי' אנכי עומד היום כו' כממוצע ולא הי' מפסיק ומעלים אורו העצמי כלל וכמ"ש וכל העם רואים את הנשמע כו' לפי שהי' משה מבחי' מה בתכלית כו' ושרש חכ' דתו' אור בא מאור העצמי ממש (וע"כ ידעו ה' פא"פ כו' שזהו כמו מיש ליש בלי ביטול כלל כמו העוה"ב שיהי' התגלות מיש האמיתי ביש ד[גופי'] כו' כמ"ש להנחיל אוהבי יש כמ"ש למעלה שלמעלה משכר המצות כו').

וזהו הטעם [ב]כלל הידוע דאין אוא"ס שורה אלא בחכ', ודוקא בחכ' שבתו' שא' בה ותורה אור ולא בשאר חכמות כמו בחכ' דמע"ב שא' כולם בחכ' עשית שחכ' זו מחשיך [אותה] כל צמצום והעלם כמא' כברייתו של עולם ברישא חשוכא להעלים את האור כו' כי אור חכמה זו באה אחר ההעלם והצמצום דחשך סתרו העליון דוקא כניל, דאעפ"י שא' הי' כחכמה יסד ארץ כו' ובראשית ברא בחוכמתא זהו החכ' שבאה מאין ליש ממש שאחר הצמצום (והוא בחי' ד"ת שמאין ליש כידוע). אך הנה גם מ"ש כולם בחכ' עשית וכן בראשית ברא כו' זהו דוקא בחכ' דתו' כניל וכמ"ש אם לא ברייתו יומם כו' ובראשית בשביל התו' שנק' ראשית דאסתכל באורי' שזהו התו'

דאורי' סתים וגלי': ראה זהר אחרי עא, ב. עג, א.

אנכי הוי' אלקיך: יתרו כ. ב.

משה ידבר . . . אנכי עומד היום [כו':] יתרו יש, יש. ואתחנן ה. ה.

משה . . . כממוצע: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשמ"ג.

וכל העם רואים את הנשמע: נסמן לעיל ע' רסד.

להנחיל אוהבי יש: נסמן לעיל ע' שמו.

[ב]כלל הידוע דאין אוא"ס שורה אלא בחכ': נסמן לעיל ע' כא.

כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

כברייתו של עולם ברישא חשוכא: נסמן לעיל ע' קעט.

שורה העלם — סתרו [כו':] ליתא . . . הי' בחוכמה יסד ארץ ובראשית ברא בחוכמתא: משלי ג, יט.

בראשית א, א ובתרגום ירושלמי.

אם לא ברייתו יומם: ירמי' לג, כה.

ובראשית בשביל התורה שנק' ראשית [ב] תיבות האחרונות ליתא ב [כו':] נסמן לעיל ע' א.

הנגלית [לנו] דוקא ומ"ש ואה" אצלו אמון מוצנע שהוא תה"ק וכמ"ש אז ראה ויספרה זהו ג"כ בשביל התו' הנגלית שתבא לגילוי ביו"ד הדכרו' דוקא שיבא כל העלם ותעלמות חכ' הקדומ' לגילוי כמ"ש יהי אור שמאיר מן ההעלם דמ"ה שנק' שכל הנעלם מכ"ר ומוצנע ומופלא או משל הקדמוני וכה"ג יבא הכל לגילוי אור דוקא. וזהו יתרון האור הבא מן החושך כמ"ש כיתרון האור מן החשך, ויש בזה ב' פ"י, א' כפשוטו דיש יתרון גדול במעלה לאור על החשך כחכ' על הסכלות דהאור הוא [המאיר] בגילוי ו[י]איר העין לראות בכל חכמ' אף כהעלם והחשך יסתלק, וכזה נראה עצם מעלתו לדחות החשך כנ"ל, והב' מה שיש יתרון אור באור עצמו מן החושך שנעשה אור שגדול יותר מאור עצמו שזהו רק מן האור הבא מן הצמצום אחר ההעלם כנ"ל, אבל מה שהאור מגלה כל חשך והעלם בגילוי סודו' התו' כנ"ל זהו בא מכח אור המאיר עצמו שלמעלה מהעלם דחשך ואור כו' (כמו מאיר עיני חכמים כו') (וכך יש בחי' מאור באור דתו' כמ"ש [ה]מאור שבה מחזירו למוטב כמ"ש כמ"א).

והנה י"ל בתוס' כיאור בטעם דחכ' דתו' אור שהוא אור העצמי שאין צמצום וחושך העליון מסתיר ומעלים אורו והוא להיותו בבחי' כ"ח מ"ה בבחי' ביטול דאין דוקא כנ"ל, להיות שעדיין י"ל בתירוח הקושי' דלעיל למה נק' המצות בשם נר בלא אור כלל אם אין מאן[י]ר אור דתו' כנ"ל מאחר שהמצות שרשם כעצם הרצון שלמעלה מן החכ' לגמרי כנ"ל, ואם מפני שלפי הנ"ל בפ"י ותו' אור זהו אור העצמי דאי"ס שלמעלה גם מן הרצח"ע שבמצות כו' שאין בו שינוי המהות כלל הלא גם המצות שרשן באור העצמי דאי"ס ונק' תר"ך עמודי אור כידוע. אך יש להקדי' תחלה דגם בחכ' דתו' אור יש ב' מיני אור (אור דח"ע ואור דח"ת כמ"ש חכמות בחוץ תרונה כו' ב' חכמו' כמ"ש בווהר, והם ב' גווני' דאש אור הלבן המאיר ואור השחור השורף ושואב השמן ומכלהו כו'), וב' מיני חושך, א' חשך העליון שזהו חשך סתרו' ונק' חשמ"ל העליון שזהו חשך העליון שאור דתה"ק בוקע בו מן ההעלם לגילוי [אור] כמ"ש יהי אור כנ"ל, והב' חשמ"ל התחתון דנוגה שנק' חושך ממש וכמ"ש ולחשך קרא לילה כו', ואור דח"ע הוא המאיר את בחי'

ואה" אצלו אמון מוצנע . . . תוה"ק (תורה הקדומה): משלי ה, ל. בראשית רבא בתלתיה. או ראה ויספרה: איוב כח, כו.
שכל הנעלם מכ"ר [ב]: ליתא] . . . משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' תד וע' תה.
כיתרון האור מן החשך: קהלת ב, יג.
מאיר עיני חכמים: עירובין יג, ב.
(ה)מאור שבה מחזירו למוטב: ראה לקמן ע' תקטו. ושי"ג.
המצות . . . תר"ך עמודי אור: ראה לעיל ע' שצו ואילך. ושי"ג.
חכמות בחוץ תרונה . . . ב' חכמו': ראה לעיל ע' קכג. ושי"ג.
שרה סתרו — שזהו חשך העליון: ב"ו: ליתא.
ולחשך קרא לילה: בראשית א, ה.

חושך והעלם שהוא בחי' השמ"ל העליון מלמעלה למטה בבחי' או"י ואור דחית מאיר להשך גמור דק"נ מלמטה למעלה בבחי' או"ת. וזהו ענין ב' תורות א' תושב"כ באותיו' הקדושי' שבה ששרשם באור העצמי' דאיס ממש בקדושת העצמו' דאיס ופנימי' עצמו' חכ' ורצונו כו' וכמ"ש ואתא מרבבות קדש העליון (שנק' אותיו' עצמו' שכל עצמו ומהותו מלוכב בהן שנבדל בערך מאותיו' שברצונו וחכ' אף להאציל ולברוא כו' כמ"ש דגליף גליפו כו' ששיער בעצמו בכח כו' כמ"ש במ"א), והוא אור העליון דח"ע דתה"ק שהוא בבחי' עה"ח ממש שלמעלה הרבה מעה"ד כו', וירדה בהשתלשלות העולמות מעצמו' איס לאצילו' ונק' תו' דאצי' עד תו' הנגלי' לנו באותיו' דתושב"כ כו', וכל האותיות שבה מאירי' מאור הקודש העליון וע"כ הם כמספר קצוב וכחסר ויתיר וקרי וכתיב ונדרש מהן כל הלכות ודינין דמצות כו', שכ"ז נק' בחי' בירור דאוי' שהולך האור דתו' מלמעלה למטה להאיר גם כל חשך והעלם שלא יעלים ויסתיר כלל, כמו שא' דהקורא באותיו' דתושב"כ כקורא בשמותיו ממש דהיינו בחי' שמותיו העצמי' ממש שכל עצמו[תו] ומהותו הפנימי' נפנה ע"י קריאה זו כמ"ש לכל אשר יקראוהו באמת באמת דתו' דוקא שבהו מאיר אמתיו' מהו"ע כמ"ש תתן אמת ליעקב שהוא תושב"כ, וזהו ח"ע שיורדת למטה לברר ולהבדיל גם בין טו"ר שמפני שאור הזה הוא מקום ומדריג' דאור העצמי' מאיר ומבהיק ביותר עד שנדחה כל חשך מפניו, ולכך יש בכח החכ' זו דתושב"כ להבדיל הרע מן הטוב בתכלית (שנק' הזדככות הרע שזהו רק ביעור הרע מן הטוב כבירור כסף הנקי מן הפסולת כידוע (והוא לפי שיש בכח' זו בחי' ביטול דאין ומ"ה בעצם בתכלית שמטעם זה שורה בה מעצמי' אואיס כנ"ל ע"כ נדחה מפניו הרבה מן החושך כל בחי' גסות וישות דק"נ), והוא לפ"ע הביטול דמ"ה דחכ' שמברר לבין' וס"ג דתוהו שהוא בחי' יש, וכמו [בחי'] מ"ה דמשה שהי' שורש התיקון דמ"ה דחכ' כו' וכה"ג בכל מי שקורא בתושב"כ כו', וזהו שנק' תורה מלשון הוראה, כמו שבחושך לא יוכל האדם להכיר ולהבדיל בין טו"ר אבל בהארת אור הבהיר כל שמבהיק ביותר יותר יוכל להכיר ולהבדיל גם הפסולת הדק מן הטוב, כך נק' תור' אור' להאיר מעה"ח כדי לברר בעה"ד טו"ר בין טו"ט כו' שבכלל הן

שריה תירוח — העצמי' [י': ליתא] . . בקדושת העצמו' [י': ליתא] דאיס [ב': ליתא].
 ואתא מרבבות קדש: נסמן לעיל ע' כב.

דגליף גליפו . . ששיער עצמו בכח: (נסמן לעיל ע' טו ולקמן ע' תקלח). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' חשענ' ובהנסמן שם.

דהקורא באותיו' דתושב"כ כקורא בשמותיו: נסמן לעיל ע' כו.

לכל אשר יקראוהו באמת . . דתו' דוקא [ב': אור]: תהלים קמה, יח. ראה ירושלמי ר"ה פיג' ה"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קכג וש"ג. ח"ב ע' תו. ח"ד ע' איתר. במדבר ח"ב ע' תרטט.

חתן אחת ליעקב: מיכה ז, כ.

שריה הרע: ב': הצורה.

שריה שורה — הרבה מן החושך: ב': ממילא.

תורה מלשון הוראה: נסמן לעיל ע' נב.

טו"ט: טמא וטהור.

רמ"ח מ"ע שנק' טוב ושס"ה ל"ת שנק' רע כו', והוא הסעם שנק' ח"ע דתורה בשם כבוד כמו שארז"ל שאין כבוד אלא תו' שנק' יקר העליון והן ל"ב נ"ח גימט' כבוד' כידוע וד"ל.

אך הנה כ"ז הוא בחי' ח"ע דתושב"כ שנק' כבוד העליון (והוא בחי' אור העליון אור המאיר שנק' נהורא עילא' כנ"ל במ"ש באורך כו'), וזהו כל הנק' בשמי ממש לכבודי בראתי כו' שזהו שנק' תורת האדם כמ"ש זאת תורת האדם ואדם כלול מנר"ן שהוא בי"ע כו'. ואמנם המדריג' ה"ב הוא בחי' ח"ת דתושב"ע מל' קרינן לה כמ"ש מתניתין מלכתא כו', וז"ש חכמות בחוץ תרונה דח"ע אתמשיך בח"ת [שזה מה שח"ע דתושב"כ מאיר בח"ת] דתושב"ע (והוא פנים מאירות דתושב"כ באותיות שבה כו' ומאירים לפנים מסבירות דתושב"ע כו') כפני חמה בפני לבנה, דאעפ"י דח"ת דתושב"כ מח"ע יש לה שרש גבוה מאד יותר מח"ע אחר הבירור וכמ"ש א"ח עט"ב כו' (וגם א' בע"ח דתלמוד בבריאה ומשנה ביצירה ומקרא בעש' הרי מקרא שהוא תושב"כ הוא בעש' בסוף הכל כו'), דבחי' ב"ן לאחר הבירור עולה למעלה משם מ"ה דח"ע דתושב"כ כו'. והענין הוא כי בחי' ח"ת דתושב"כ [שנק' חכ' שבדיבור חכמה בסוף אע"פ שמקבל רק מחכ' שבראש אבל לפי שבירור דחכ"ת דתושב"ע] הוא בבחי' ההעלאה דא"ח מלמטה למעלה דוקא הרי עולה לקדמותו ממש כו' שהוא לעצמות המאור דא"ס עצמו שלמעלה גם מבה"י אור דתוה"ק כו'. וביאור טעם הדבר, הנה ידוע דכל עיקר הרצון והכוונה בעצמי א"ס ב"ה להשתלשלות ע"פ אור דתו' דוקא כנ"ל דמ"ש כולם נחכ' עשית זהו חכ' דתו' דוקא כמ"ש אם לא בריתי כו' ואסתכל באורייתא כו', כ"ז ה"י רק מצד סוף המכוון בזה כדי שיה"י בירור האחרון דסוף מעשה דוקא שהוא לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שהחושך עצמו יהופך לאור למטה דוקא שהוא למעלה הרבה יותר ממה שהחושך העליון יהופך לאור או יסתלק מן האור העליון, דמה שכל העלם וחשך דסתר העליון כמו בחי' הערפל אשר שם מסתתר האלקים כנ"ל מתגלה אין זה מגיע במהו"ע

שארין כבוד אלא תו' . . . ל"ב נ"ח גימט' כבוד: ראה לעיל ע"ב ואילך. וש"כ.
 שורה אך — (והוא . . . נהורא עילא' כנ"ל: **ב**: והוא . . . נה"ח (נהורא חיורא) . . . (כנ"ל).
 כל הנק' בשמי . . . לכבודי [1: ולכבודי] בראתי: נסמן לעיל ע"ס.
 זאת [**ב**: וזאת] תורת האדם: נסמן לעיל ע"קא.
 דתושב"ע מל' קרינן לה: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.
 מתניתין מלכתא: ביצה כח, ב.
 ש"ה תרונה . . . (כו') . . . לבנה: **ב**: ליחא . . . כו' . . . לבנה).
 פנים מאירות דתושב"כ . . . לפנים מסבירות דתושב"ע: נסמן לקמו ע' חסס.
 איך עט"ב: משלי יב, ד.
 א' בע"ח דתלמוד בבריאה: נסמן לעיל ע" קפב.
 ב"ן . . . עולה למעלה משם מ"ה: נסמן לעיל ע' סד.
 ש"ה לאור — העליון [**ב**: ליחא] יהופך לאור [**ב**: יהופך].

דא"ס ממש דקמ"י כחשוכא כאורה ולפניו אין מסתיר כלל, וגם אין זה חידוש כלל מה שעיי אור דתוש"מ אף בירידתה למטה יאיר גם בחושך הגס כלי שינוי המהות כלל ואין כל חדש בזה כי הרי לא נהפך עדיין חושך הגס דרע דק"נ כלל רק שאין מעלים ומסתיר לאור זה כלל, כמו במ"ת שזרח משעיר ומפארן כו' (ורא"י ממה שבע"ק מותר בד"ת שאין ד"ת מקבלין טומאה כלל), אבל בבירור דאוי"ח בח"ת דתושב"ע"פ יש חידוש גמור מעיקרו והיינו מה שהחשך עצמו הגס דק"נ יהופך לאור (כמו שהרע עצמו נהפך לטוב בבע"ת כו' שהמות נהפך לחיים שגדול יותר מחיים עצמו וכמו הקטרת שארור עצמו נעשה ברוך וקטיגור עצמו נעשה סניגור שזהו למעלה מן האור דחכ' דתו' הנ"ל והוא מ"ג מדה"ר כו' כמ"ש במ"א). וזהו מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא כו' שזהו בבירור האחרון דח"ת דוקא שהוא בתושב"ע"פ שמברר לעה"ד טו"ר לענין הלכה למעשה שנק' בירור והעלא' הטוב מן הרע (וכמו הזדככות החומר) דהיינו שכל מה שיש טוב גם בהעלם גדול בפסולת ורע יעלה ממנו שזהו כמו בירור הפסולת דכסף כו' עד שלא נשאר [רק] הפסולת הגס ביותר כו' שזהו היפוך החשך לאור ורע לטוב כל מה שיוכל להת[ברר] כו'. וזהו ענין הבירור דח"ת בדינין והלכות דתושב"ע"פ שמדבר מכל פרטי הדברי' הגשמי"י דדצח"מ איך ומה לעשות מהם בחי' כלי לאור אלקי אחר שיבורר מהם בתכלית כל בחי' הטוב מן הרע דוקא כו', וכמו שאנו רואים בכל ענין ההלכות שבש"ס משנה ותלמוד שמדק"ר' רק בפרטי פרטיו' של כל מיני בריאות שנבראו בעולם מה שיוכל להעלות ולברר בחי' הטוב והכשר מתערובות טו"ר דניגה דעש"י שנק' חשך ממש, כמו בכל סדר זרעים מדבר [בכל מיני] צומח האדמה כמו מס' פ"אה וכלאים ודמאי כו' לכל מיניהם שכולל כל מיני בריאה שבחלק הצומח שיצמח מן האדמה, וכל מה שדברו חכמי המשנה פרטיהו באיזה דין והלכה זהו בחי' הבירור של הטוב מהו להעלותו למעלה, כמו במצות פ"אה ולקט עני וכן בתרומות ומעשרות שהחלק העשירי או חלק החמישים יופרש ויוקדש לה' כו' כי לה' הארץ ומלואה ונברר מן החלקי הצומח שבכל הארץ כל מה שדברו חכמים בהם ע"פ החכ' שבדיבור שמפני זה נק' תושב"ע"פ דוקא כידוע, וכן בסדר מועד מדבר בקדש דחוי"ב [כ]שבת בד' רשויות ולי"ט מלאכות ויו"ט (וברכות על מיני הצמיחה שייך לסדר זרעים מטעם הנ"ל, ובסדר נזיקין בדיני ממונות שבכל פרט ופרט שמדברי' בד' אבות נזיקי' הכל הוא בחי' הבירור והעלא'

במ"ת שזרח משעיר ומפארן: ברכה לג, ב.

שבע"ק מותר בד"ת שאין ד"ת מקבלין טומאה: ברכות כב, א.

וכמו הקטרת שארור עצמו נעשה ברוך: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרסא. וש"נ.

מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא: נסמו לעיל ע' קפ.

בתרומות . . . חלק החמישים: ראה תרומות פ"ד מ"ג.

לה' הארץ ומלואה: תהלים כד, א.

שורה מיני — ובסדר: ב"ב הובא כאן: ובס' . . . דנוגיה שלקמו ע' מיג בש"ה טהרות.

דכל בחי' חלק החי (דשור וחמור דקי"ג), וכן סדר קדשים מדבר בקרבנות כהמות וצאן גם כמנחות צומח מה שיעלה ע"ג המזבח שהוא חלק הטוב הנבחר וגברר כל הרע דקי"ג שיוכל לעלות, וכמו"כ בדיני טו"ט שבסדר טהרות להוציא טהור מטמא [ו]הטמא טמא יקרא, ובס' נשים בחלק המדבר בחי' ב"ן דנוגיה (שכ"ז נק' בחי' כירור הפסולת בהזדככות העכרויות מן החומר שעייזו יהיו זך ונקי כו' ודיל) (וכמ"ש במ"א בהפרש שבין קדושה לטהרה וקדושה הוא בעצם הווייתו מתחלה שנק' אור בהיר בעצם כאור המאיר וכוכב מאיר כו' וכאבן השוהם כו') וטהרה הוא להוציא הטוב גם מן הרע לזכך הגשמי' כאבן ישפה כו' (והוא ארי' וארי' דב' מיני אותיות תושבי"כ ותושבע"פ שנמשל למשפיע ומקבל בחי' מ"ד ומ"ן כו' דמיד הוא עצמי' דולד והמ"ן מגדלת בעוי"ב וגידיים ואברים כו', וכמו ההפרש בין אבנים ללבנים שנעשים מעפר בכבשן כמ"ש במ"א ע"פ ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו', וכמו ותהי להם הלבנה לאבן כו' דאותיות שתושבי"כ נק' אבנים להיותם בבחי' אור העצמי' כניל ואותיות תושבע"פ כלבנה שמדברי' בכירור הברוא' דצי"ח כו').

והנה בזה יובן מארזיל מ"ש ורב שלום בניך אית בניך אלא בוניך אלו תיח שנק' בונים שעוסקים בבנינו ש"ע כו', דלכאורה אין זה מובן הדלא כל עיקר ומקור הבנין של העולמות הוא בחכ' דאותיות תושבי"כ כמ"ש [בראשית] ברא בחוכמתא דאורייתא מח"ע נפקת ואסתכל באורייתא וברא עלמא לפי שקדמה לעולם כמ"ש ואהי אצלו אמון אומנא כו', שכ"ז מדבר בחי' תושבי"כ וא"כ למה אמר שת"ח דוקא נקראו בונים [בנינו] ש"ע שזהו בחי' ח"ת תושבע"פ. אך הנה הענין הוא דשניהם אמת, דודאי תחלת הרצון ומח' להשתלשלות העולמו' הי' ע"פ החכ' דתוה"ק שנק' אומנא כניל ואותיות שבה הן שרש הבנין, אך מ"ש בחכ' יבנה בית זהו בחי' חכ'

שויה דכל . . . (דשור): כו' (וכל . . . דשור.

(ו)הטמא טמא יקרא: ע"ד תוריע יג, מה.

(וכמ"ש . . . כו'): כו': וכמ"ש . . . כו'.

בהפרש שבין קדושה לטהרה: ראה מאמרי אדה"א יקרא ח"א ע' יח, ושי"ג.

בעוי"ב: בעור ובשר.

ההפרש בין אבנים ללבנים . . . ויראו את אלקי ישראל: משפטים כד, י. ראה ספר המאמרים תקפ"ח ח"א

ע' ער"ג, שם ע' ס"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע איתג ואליר, ושי"ג.

ותהי להם הלבנה לאבן: נח י"א, ג.

ורב שלום בניך: ישעי' נד, יג.

אית בניך . . . אלו תיח שנקי בונים: ראה ברכות סד, א. שבת קיד, א. שערי תשובה ח"א ע"ד, תיב ה, ב.

מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתכו, ושי"ג.

(בראשית) ברא בחוכמתא: בראשית א, א וכתרגום ירושלמי.

דאורייתא מח"ע נפקת ואסתכל באורייתא וברא עלמא: נסמן לעיל ע' נב וע' סו.

ואהי אצלו אמון אומנא: משלי ת, ל. בראשית יבא בתחלתו.

בחכ' יבנה בית: משלי כד, ג.

דתושבעים דוקא שהן ת"ח שנק' בונים, ועד"מ האומן הבונה שמשכיל
 בחכמתו איך לסדר האבנים בבנין בכל חדר וחדר לאופן הנצרך לתפארת
 אדם לשבת בית ומצוה להכין כך וכך אבנים במספר ובמדה ובאמת הבנין
 שבדיו למדוד לכל אופן [ציור] בנינים פרטים בפרטי ציורם כמו שמציירים
 על לוח הבונים כידוע, אך עכ"ז עדיין לא נבנה כל הבנין בכל פרטי חלקים
 בפר"מ וצריך לזה אומנים אחרים שבקיימים בטוב המלאכה וכפרטי הבנינים
 בחדרים שונים, כי בלוח מצוייר אופן הבנין בקיצור ותמצית ברשימו' בעלמא
 והבקייאים במלאכת הבנין יסדרו האבנים ויכנו הבונים כל פרט ופרט שזהו
 חכ' חדשה ועמוקה ביותר (ועד' דוגמא זו דוד הכין לשלמה כל הדברי'
 הצריכי' לבנין בהמ"ק כמ"ש אשר הכינותי כו' אך עכ"ז עיקר חכמ' הבנין
 בפר"מ ה' ע"י שלמה דוקא ואעפ"י שא' הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כו',
 וכידוע ומבואר במ"א שעד"ז הוא ספר בראשית שנק' ספר הישר שהוא הכנה
 לכל המצות שבסדר' האחרים כו'). וכך הוא בענין תושב"כ שאותיות שבה
 נק' אבנים בחי' אבני קדש העליון כנ"ל שכבר הוכנו קודם שנבנה"ע כמ"ש אז
 ראה ויספרה הכינה וגם חקרה בקו המדה כמו מי מדד בשעלו מים כו' ונק'
 חכ' ברורה וכמ"ש אמון אומנא כו', שזהו כל צירופי אותיות דתושב"כ שבאו
 במספר מכוון כו' כנ"ל, וזהו כמו הציור בלוח של הבונים לבד כנ"ל, וע"ז א'
 אסתכל באורייתא וברא עלמא כו' שכל אופן מע"ב ה' הכל עפ"י החכ'
 דתוה"ק, והיינו מה שנזכר כל עניני העולם וכל דיני הבהמה וחי' ועוף וגם
 בצומח ודומם כמו כסף וזהב ונחושת ויריעות תכלת וארגמן כו' במלאכת
 המשכן שמוזה יש שרש כללי לכל התהוות הברואים שבכל העולמות ככהמות
 וחיות דמלאכים עד צומח ודומם דעוה"ז (כמו במיני עופות טמאים וטהורים
 שנו' בתושב"כ זהו שרש לכל העופות למעלה ולמטה וכה"ג כו'), אך כל מה
 שנו' בתושב"כ בא בדרך קיצור ותמצית אבל בו"ס משנה נו' בפרטי פרטיות
 בכל מיני צומח ודומם וחי' ומדבר כו' כנ"ל, לפי שזהו בחי' החכ' שבפרטי'
 מעשה הבנין בפר"מ הן בפנימיו' שהן כל החדרים שבהיכלו' החכ' דתו' והן
 פרטי הדיגין בכל פרט המדות דחוי"ב בו"ס משנה כשר ופסול כו' שנבנה בנין
 שלם (כולד שנבנה ברמ"ח אברי' כו') וכאבנים ולבנים שמסדרי' בבנין להיות
 חדרים ועליות רבות כו'. ולכך נק' בונים שעוסקי' בבנינו ש"ע כי קיום כל
 העולמות בכלל ובפרט הוא בחכ' דתו' דוקא כמ"ש כולם בחכ' עשית כנ"ל,

לתפארת אדם לשבת בית: ע"פ ישעי' מד, יג.

אשר הכינותי: דברי הימים-ב, יט. ראה תורת חיים לך פד, ד.

הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל: דברי הימים-א, כה, יט.

ספר בראשית שנק' ספר הישר: יהושע י, יג. עבודה זרה כה, א. תורת חיים לך שם פד, ד ואילך. חיי שרה

קלה, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרמא ע' תשטו וע' תשפג.

או ראה ויספרה . . מי מדד בשעלו מים: איוב כה, כו. ישעי' מ, יב.

שריה וחיות — דעוה"ז: מכאן מתחיל בוך ד.

שריה שנו' — נו' . . בו"ס משנה: ! ליחא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בו"ס משנה . . בו"ס

משנה.

רק שנחכ' דתושב"כ בחי' ח"ע זהו כציור הלוח בלבד כנ"ל אבל התנאי' ואמוראי' [נקי] בוניך הנ"ל שהן בונים בפרט בפנימי' [ב]מדות דתו' באופן המעשה של כל מצוה בפרטי', וגם נקי' בונים בנינו ש"ע הגשמי והרוחני ככל פרט ופרט שבהן לפי שבחי' החכ' שבכל הברואי' המהווה אותם מאין ליש כמ"ש כולם בחכ' עשית זהו בחי' החכ' שבדיבור בתושבע"פ כמו בוי"ס משנה שמדברי' בכל חלקי דצח"מ כו' כנ"ל (וכמ"ש במ"א בפי' מאמר דברו חכמים בהוה שדברי חכמי' הוא סיבת ומקור של כל התהוות הנבראי' כו' מטעם הנ"ל (ואעפ"י שא' בווהר דיו"ד הדברו' שורש ליו"ד מאמרות, גם זה אמר אלא שזה ה"י בתחלת הרצון וחכ' דמעי"ב ואמנם קיום העולמות שנקי' בנין זהו שנבנה ע"י ת"ח העוסקי' כו') לפי שנתחב"ס דוקא משום דסו"מ דבנין העולמות בפנימי' המכוון שבזה שהוא להפוך חושך לאור ע"י הבירור האחרון דתושבע"פ דוקא בכל פרט ופרט שנו' בהלכות דוי"ס משנה שהוא עולה באו"ח למעלה מאוי' דח"ע דתושב"כ שהי' בתחלת ההשתלשלות כו' (וכדוגמא שא' וירא את כל אשר עשה כו'), ע"כ בבירור זה א' לכבודי בראתי כו' יצרתיו כו' בחי' כבוד דל"ב נתיבוי' חכ' דמל' דתושבע"פ דוקא וכמ"ש בע"ח דתלמוד בבבליה ומשנה ביצירה ומקרא בעשי' וכמ"ש במחשבים הושיבני זה תלמוד בבלי שהוא הפלפול שמהפך חושך לאור דוקא כהכאה בצור (וכמ"ח) ש[נ]שפע [ל]ים הקדמוני דחכ[ע] ואף עשיתיו זה מקרא דתושב"כ שהוא בעשי', ווי"ש לכבודי בראתי אדם דבריאה בתלמוד שאין מדה גדולה הימנו בבירור דאו"ח שמ[תחדש] בפלפול לאין שיעור, אך זהו באו"ח דוקא שהמל' בחי' כתר כצמיחה שעולה מלמטה למעלה, אבל בבירור דאו"ח דח"ע מלמעלה למטה כנ"ל כמ"ש לכבודי בראתי זהו תושב"כ, ואף עשיתיו במשנה ותלמוד שבא למעשה בפומ"מ כציור אכרי' חיצוני' שנק' אדם דעשי' ואף לרבנותא משום דנעוץ תחב"ס דוקא כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן נתוס' ביאור מ"ש כי נר מצוה ותורה אור [ד]אור זה הוא אור דחכ' דאין ב[חי'] חשך וצמצום מסתיר כלל לפניו כשנגלה, דגם שא' דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע, זהו אור דחכ' דמע"ב וגם זה להיותו בא לפני עה"ע דכל נהוראין עילאין מ[ת]חשכאן קמי' (וכמו דלית מח' תפיסא

דברו חכמים בהוה: שבת טו, כ (כמשנה). ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרלג. וש"נ. שיהי' בהוה — התהוות הנבראי': ב"ו: היות הנמצאי'.

שא' בווהר דיו"ד הדברו': נסמן לעיל ע' טו.

ירא את כל אשר עשה: בראשית א, לא [כדילוג]. וכ"ה כמאמרי אדה"א דכרי"ם ח"ד ע' אידש].

לכבודי בראתי... יצרתיו כו' [ב"ו: ליתא]: נסמן לעיל ע' ס.

וכמ"ש בע"ח דתלמוד בבבליה: נסמן לעיל ע' קפב.

במחשבים הושיבני זה תלמוד בבלי: איכה ג, ה. ראה פנהדרין כד, א. הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ע' קו.

כהכאה בצור: ראה לעיל ע' קנ. וש"נ.

בתלמוד שאין מדה גדולה הימנו: ראה בבא מציעא לג, א. לעיל ע' שמו. מאמרי אדה"א כמדבר ח"א ע'

מא.

ב' אפי' מח' וחק' דא"ק וכמו שהחכ' עולה למעלה מן החכ' והוא בהעלם עצמי' הרצון והעונג שאין טעם לרצון כלל לא נק' שם בשם אור כלל, וכענין טורי חשוכא שאין אור החכ' מאיר שם כו', אבל בזה יתרון המעלה באור דתו' שהוא מעצמי' אוא"ס שלא יחשיך אור גם בהעלם העצמי' דרצון ותענוג כו'), וזהו בין באור העליון דח"ע שעי' א' לכבודי בראתיו אין כבוד אלא תו' אור (שזהו בבחי' או"י כנ"ל) להיות בחי' עצמי' חכמתו ממש וע"כ ע"י דוקא מגלה עמוקות מיני חושך סתרו העליון שאין כל חושך מחשיך שם כלל (ואפי' בעה"ע עצמו דכל נהורין מתחשכאן קמי' אבל אור דתו' הרי הוא שעשועי' העצמי' וכמ"ש ואהי' אצלו אמן שעשועי' כו' וגם בערפל אשר שם האלקי' האיר אור דתו' למטה כמו במ"ת כו' וגם בירידתה בהשתלשלו' לפי שבחכ' דתו' אור ברא הכל כנ"ל, עכ"ז אין בה שינוי המהות כלל בין כמו שהיתה קושנה"ע לפני הצמצום הראשון ובין לאחר שנבה"ע ע"י צמצום וחושך שקדם לאור כנ"ל וד"ל. וכמ"כ אמר דתו' אור בח"ת דחושבע"פ שבא מלמטה למעלה בבירור דאוי"ת כנ"ל שיש בה כח להפוך חושך לאור למטה מחושך הגס דק"צ מרע לטוב בסוף מעשה ממש שעלה במח' תחילה למעלה גם מאור דתוה"ק הנ"ל, וזהו כח ורבותא יתירה שגם חושך הגס לא יחשיך למטה לאור דתו' (וזהו דת"ת אין אור גיהנם שולטת בהם ועכירה אין מכבה תו' אעפ"י שמכבה מצוה ואין מלאך המות יכול לקרב למי ששונה משנה), והוא מצד שרשה במאור שלמעלה מאור משום דנתב"ס דוקא כנ"ל, וזהו יתרון מעלה דאוי"ת על או"י כנ"ל וכמ"ש ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכ' ש"מ וסו"מ הוא בינה שלמעלה, ואעפ"י שכבר ראה ויספרה להכ' דתוה"ק והכינה כו' כנ"ל, [ו]אעפ"י שבח"ע דתור' אור העליון שכתושכ"כ מלוכש אוא"ס ממש מטעם שהוא בחי' כח מ"ה בביטול העצמי דאין כו' כנ"ל, ובתושבע"פ אינו רק בחי' ביטול היש לאין בבחי' יראה תתאה דקעומ"ש בלבד, שמחמת זה מדקדקים דקדוקי סופרי' לעשות סייגים לתור' ומחמירים ביותר כמ"ש לכך יהגה אימה עט סופר כו' כמ"ש במ"א, אבל יש בירית בבחי' ביטול היש לאין שזהו ענין בירור דחושך הגס לאור יותר מביטול דמיה דח"ע בבחי' יר"ע בבחי' אין בעצם מטעם דנתחב"ס דוקא כנ"ל, וזהו יתרון מעלה דמשיח שהוא בבחי' כתר ש"ט שלמעלה גם ממשו שהי' במ"ה

דתיח אין אור גיהנם שולטת בהם: ראה חגיגה כו, א.
ועכירה אין מכבה תורה . . . מצוה: ראה סוטה כא, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תערב. דברים ח"א ע' קמ. ושי"ב.
ואין מלאך . . . ששונה משנה: ראה כבא מציעא פג, א.
ויאמר לאדם . . . וסו"מ [סור מרע] בנה: איוב כח, כח.
שרה יתרון — דאוי"ת . . . וזה יתרון מעלה: ג': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: וזהו יתרון מעלה . . . וזהו יתרון מעלה.
לכך יהגה אימה עט [כו'] איה: סופר: נסמן לעיל ע' לג.
שרה ביותר — בירית . . . בבחי' ביטול [בה"ב"ג: בו חית: ו' בחית: . . . בביטול].
דמשיח . . . כתר ש"ט . . . שהקים עול . . . תורה [כו': תרי"ג]: נסמן לעיל ע' לה.

דח"ע בכיטול עצמי, והוא מ"ש שהקים עול עולה של תורה דוקא וכמ"ש ויאמר לאדם שהוא משיח בתושבע"פ כו' וד"ל. וזהו כי אתה תאיר נרי וה' יג"י חשכי, פ"י מצד תו' אור דח"ע שמלוכבש אוא"ס עצמו בחכ' זו להיות בחי מיה בעצם זהו מ"ש כי אתה ממש תאיר נרי נר ה' נשמת אדם וכמ"ש כי אמרתך דחיתני כו', אבל בחי' שבתושבע"פ כתיב ששונין במשנה כו' אמר והו"י בתוס' וי"ו שבא מכה ואור [ה]מאור דא"ס עצמו להגיה חשכי שהוא בירור דחושך הגס שלמטה שנק' חשמ"ל התחתון דק"נ כניל שאין זה ככה דח"ע להאיר רק כחשמ"ל העליון כו' וד"ל.

והנה בכ"ז יתרוץ הקושי דלעיל במ"ש כי נר מצוה דמשמע שבלא אור דתו' אינו נק' נר הגם שהמצות [שרשן] בעצמי הרצון ותענוג הפשוט ((שב)בחי' גלגלתא שלמעלה מח"ס כו') אבל אור דתו' מגיע במהו"ע אא"ס ממש שלמעלה גם מרצון ותענוג הפשוט שבכתר הנק' תר"ץ עמודי אור כו', והוא משום דאור דתו' מגלה כל העלם וחשך כניל והמצות [ב]עשי' למטה בדברי' גשמי' כמו בצמר דציצית וקלף דתפילין וכה"ג, ולכך גם העושה מצוה בכוונה אם אין אור דתו' מאיר בהם אין בהם גילוי אוא"ס עצמו עדיין אעפ"י שעשה רצה"ע לפי שעיקר גילוי אוא"ס הוא באור החכ' דתורה דוקא להיות בחי' עצמי' ופנימי' שלו ממש כו', ולכך גזרו אומר דתי' כנגד כולם כל המצות [כ]חכ' בראש שממשיך אור וחיות לכל האברי' ובלא מוח החכ' אין אור וחיות באברי' כלל, וכך כל המצות נק' רמי"ח אברים ובלא אור דתו' אין בהם גילוי אלקות עצמו ולא א' וחי בהם מחיי החיים כו' אלא באמצעות אור דתו' אור (ולכך א' ולא ע"ה חסיד במצות כו'). וכ"ז בחכ' דתושבע"פ שמברך לחושך הגס דק"נ שרשה למעלה יותר בעצמי' המאור דא"ס שמאיר באור דתו' דתו' לפי שג[נ]ת[חב"ס] דוקא שזהו עיקר אור דתו' המאיר בנר מצוה בפרטי פרטיות להפוך חושך הגס לאור כניל וז"ש דתלמוד דוקא מביא לידי מעשה וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן ענין הנ"ל בנר מצוה ונר ה' נשמת אדם בג' דברי' שבהן שמן ופתילה ואור שעיקר ההדלקה הוא מה שהאור דולק ע"י ששואב ומכלה לשמן שנמשך בפתילה והפתילה הוא כמו ממוצע כניל. דהנה בפי' ראשונה דק"ש או' ואהבת את ה' כו' בכל לבבך שהוא בבי' לבבות דיצי"ט

כי אתה תאיר נרי וה' יג"י חשכי: [חיבור שני כותבים] תהלים יח, כט. שמאלי"ב כב, כט.
 נר ה' נשמת אדם . . . כי אמרתך דחיתני: משלי כ, כז. תהלים קיט, ג.
 שריה (נשכבתי) — מדרש . . . הפשוט: ב"ו מחכ' . . . לתא.
 דתית כנגד כולם: פאה רפ"א.
 וחי בהם מחיי החיים: נסמן לעיל ע' שצא.
 ולא ע"ה חסיד: אבות סיב מ"ה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע א"ה.
 דתלמוד . . . מביא לידי מעשה: ראה לעיל ע' תב.
 ואהבת . . . בכל לבבך . . . דיצי"ט ויצרי: נסמן לקמן ע' תקב.

ויצה"ר שהוא להפוך גם לב החומרי שמלא תאות רעות ויצה"ר שוכן ומתגבר לכל רע יהפוך חשך לאור ורע לטוב לאהוב ה' בכל לבבך אפי' ביצה"ר כו', וזהו אחר ההתבוננות דנה"א גם בשכל האנושי ביחוד דסומ"מ כו' וכמ"ש למעלה שזהו כליון דנה"ב לאור האלקי שהוא כמו השמן שכלה ונכלל באור ע"י הפתילה שהוא נה"א כו', וזהו ענין היפוך החשך לאור שהוא גם מה שנה"ב במדות הטבעי' ככהמה יומשך אחר אור האלקי לאהבה ויראה כביטול המציאות ממש, והוא השמן שאין בו אור ויומשך אחר הפתילה להיות כלה ונשאב באור, אך להיכן הוא כלה ונכלל באור זה הנה זה האור הוא בחי' אור דתו' דוקא וכמ"ש ותורה אור שבאור זה דוקא מאיר מאור דא"ס עצמו, כידוע שאין אוא"ס שורה רק באור דח"ס דתו' דוקא בבחי' מ"ה כו' שמגלה כל בחי' העלם וחושך העליון כנ"ל שאין בה שינוי המהות כלל אף בירידת האור דתו' למטה בדברי' גשמי' כנ"ל. ואמנם אין גילוי זה דאוא"ס בתו' כ"א ע"י ממוצע שהוא האדם המחבר וממשיך לגילוי אוא"ס בתורה אור כשעוסק בתו' לשמה דוקא שזהו כקורא בשמותיו ית' כמ"ש אשר יקראוהו באמת [באמת] דתו' דוקא, והוא ע"י העלאות אור נשמתו שנכללת באותיות דתו' אור דג' קשרין הן כו' ע"ז נמשך אוא"ס באור דתו' באותיות הללו שמדבר האדם דבר ה' זו הלכה או מקרא ששונה וקורא כו' שהקב"ה יושב ושונה כנגדו כידוע וכמ"ש כי על כל מוצא פי הוי' דתו' יחי' האדם שהוא הנה"א כו'. ונמצא שנה"א שמתקשרת בצירופי' באותיות דתו' נקי' ממוצע לחבר אוא"ס בתורה ולהעלות העלאו' דנה"ב ליכלל באור האלקי הזה שנאחו בפתילה (שהוא הנה"א) שהוא אוא"ס שמאיר באור דתו' כנ"ל (וזהו כי אתה תאיר נרי ע"י אור דתו' שמאיר בה מאוא"ס וה' יג' חשכי שזהו כליון דנה"ב ג"כ באו"ר וביטול במציאות כמ"ש בכל לבבך כנ"ל וזהו להפוך חושך דק"נ לאור שבא ממקום גבוה יותר והוא בחי' מאור דא"ס עצמו שלמעלה מבחי' אור (וכענין שא' מאור שבה מחזירו למוטב, וכמו שמן למאור שיאיר אור מן המאור עצמו ונמצא כליון השמן זה למאור שלמעלה מן האור והוא מקור כל אור דתו"מ, וז"ש וה' יג' חשכי בו"ז נוספת שלמעלה מאור דתו', וכמו ענין

ביחוד דסומ"מ: ב'ו: בח"ע דסוכב וממלא.

שורה המציאות — ויומשך . . . בחי' אור: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדמות: אור . . . אור.

אוא"ס שורה . . . בח"ס [ב' בחכמה]: נסמן לעיל ע' כא.

כקורא בשמותיו . . . אשר יקראוהו באמת . . . דתו': ראה לעיל ע' תי. ושי"נ.

דג' קשרין הן נסמן לעיל ע' כו.

דבר ה' זו הלכה: עמוס ה, יב. שבת קלה, ב.

ששונה וקורא . . . ושונה כנגדו: נסמן לעיל ע' עד.

כי על כל מוצא פי הוי' . . . יחי' האדם: עקב ה, ג.

מאור שבה מחזירו למוטב: ראה לקמו ע' תקעא. ושי"נ.

שמן למאור: תרומה כה, ה.

שורה אור — דתו"מ . . . יג' חשכי: ב'ו: דתורה . . . ב'ו: ליתא.

בעצת שמהפכים חשך דרע גמור לאור שגדולים מצ"ג שהוא באור דתו"מ מטעם זה (והוא ענין תושבע"פ שמברר חשך לאור מלמטה למעלה כנ"ל) (וזהו אני הוי' לא שניתני ואתם בניי לא כליתם שהוא כמתמ"א אם אני הוי' שהוא בחי' מאור למעלה מאור דשם הוי' שבתו"מ לא שניתני כלל, דמה שאור דתורה מאיר גם בחשך העליון זהו כמו בחי' שינוי ודבר מחודש מן העצמ"א דאי"ס כמ"ש יהי אור להאיר החושך וקודם שהאיר אור הוי' בחי' חשך והעלם כו', אבל במהו"ע אי"ס שנק' מאור הרי קמ"י כחשוכה כאורה בלי שינוי כלל ולכך גם חשך לא יחשיך כלל וכלל ואי"צ להאיר אור לדחות ולסלק החשך כו', ולכך גם חשך דק"ג אינו חשך מעיקרו כלל ואי"צ לאור דתו' [או אור ה]נשמה להאיר אותו כו', וזהו שמתמ"א ואתם בניי לא כליתם במס"נ דנה"ב בשני יצריך להפוך גם חשך לאור ואי"צ לזה אור דנה"א ואור דתו' וכה"ג אלא ממילא לא יוסתר (או אפשר דמטעם זה דאני הוי' לא שניתני היינו מ"ש וה' יג"י חשכי שגם החושך יאיר כאור ולזה אתם בניי שהן הנשמות לא כליתם בק"ש כו' וד"ל).

וזהו ענין המשך הדברי' בפ' שמע במ"ש ואהבת בכל לבבך תחלה שהוא כליון דנה"ב כנ"ל שהוא השמן [ע"י התבוננות] דנה"א בפ' ראשון דשמע ישראל דוקא כו'. ואח"כ א' והיו הדברי' האלה אשר מצוך היום על לבבך, פ"י אחר כליון דכל לבבך באור האלקי במס"נ בביטול כל רצון זר דק"ג אח"כ יהי' בחי' כלי לקבל הארת אור דתו' שמאיר בה מאוא"ס עצמו דוקא כנ"ל, והוא מ"ש והי' ממילא והי' הדברים האלה דד"ת באור דתורה שמלוכת בהן מבחי' אנכי מי שאנכי שהוא עצמות דאי"ס ממש כנ"ל, וזהו אשר אנכי מצוך שהוא בעה"ר העליון וח"ע דתו"מ שאור זה מאיר גם לחושך דק"ג דנה"ב לפי שאין בו שינוי המהות כלל כנ"ל. ואח"כ ושנתם לבניך ודברת בם שזהו תושבע"פ חכ' שבדיבור לעיין עיין ופלוכל להפוך חושך הגם כנ"ל, וזהו ושנתם שהוא המשנה והתלמוד ודברת בם שתלויים בדיבור בפה כמו דבר מלך שלטון כך מתניתין מלכתא לגזור אומר זה כשר וזה פסול כמ"ש במ"א. ולפי"ז ודברת ב"ם לשון הנהגה כהנהגת דבר מל' שתדבר ותנהיג בם אופן הברור' דרפ"ח באו"ח מלמטה למעלה וד"ל. או פ"י ודברת בם שע"י הדיבור נמשך לגילוי או"א"ס בחכ' דתורה כמו עוסק בתו' לשמה

בטי"ח . . שגדולים מצ"ג: נסמן לעיל ע' סד.

אני הוי' לא שניתני: מלאכי ג' ה.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע' קלט.

דבר מלך שלטון: טהלת ח, ד. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקצג.

מתניתין מלכתא: ביצה בת, ב. ראה לעיל ע' שמו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמב.

ודברת . . לשון הנהגה: ראה תורה אור וורא נו, א. (מפרשים לתהלים מז, ד). מאמרי אדה"א תקס"ה ח"ב

ע' תקפ. ע' תרה וע' תרעט. פרשיות התורה ח"ב ע' תתעד.

לשם התו'. ומ"ש והיו הדברי' האלה על לבבך תחילה זהו כמו שא' דמעי'קרא כי עביד אינש בעסק התו' אדעתי' דנפשי' להמשיך אור דאיס באמצעות אור דתו' בנשמתו כניל, וזהו על לבבך בבחי' מקיף, ואחיכ' ושגנתם לבניך ודברת במ' להמשיך אואיס ביים בדי' שזהו לשמה לשם התו' לפי פשט הכתוב בא' ודברת במ' בשבתך בביתך כו' שזהו המשיך אור דתו' גם במקום שפל ונמוך כמו ובלכתך בדרך (כמו חכמו' בחוץ תרונה ברחובות כו') ובשכבך כו', כי אור דתו' מאיר גם בחושך ולכך מצות תית בתמידות בלילה כמו ביום וכו'. ומ"ש וקשרתם לאות וכתבתם כו' זהו ירידת האור דתו' גם במעשה בדברי' גשמי' דדצח"מ כמו בקלף דתפילין כו', וכמו שא' הוקשה כל התו' לתפילין כו' וכמו שפ' שמע נכתבה בקלף כך כל המצות הם בעשי' גשמיות וכן וכתבתם על מזוז' כו' דנתחביס דוקא וסוף מעשה דוקא הוא שעלה במח"ת, והוא ענין המצות שנק' גר כמ"ש כי גר מצוה שכולל שמן ופתילה ואור והיינו כל המצות שנעשים בדברי' גשמי' דקינ' מקלף דתפילין וצמר דציצית וכה"ג שבתן יאיר אור דתו' כמ"ש ותו' אור להמשיך בהם גילוי אואיס גם בדברי' גשמי' דוקא משום דנתאוה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא כמו בקלף דתפילין ומזוז' דוקא וכה"ג וז"ש ושמן על ראשך כו' כניל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ ענין מצות גר חנוכה בכלל שע"ז א' ג"כ כי גר מצוה ותו' אור כו' ע"ד הניל, דהנה עיקר הנס בכלל בחנוכה הי' מה שטמאו היוונים כל השמנים שבהיכל ומצאו פך א' שמן טהור כו', וידוע ומבואר במ"א דשמן הקדש הוא בבחי' מקור החכ' דקדושה כמ"ש שמן למאור כניל, [וזהו] שמן משחת קודש כ"ד שנמשח בו נעשה קודש שזהו בפנימי' החכ' שבכתר כו', ובימי חשמונאי ירדה אור דחכ' דתו' בקינ' שהוא מה שטמאו כל השמנים שבהיכל כו' וע"כ רצו להשכיחם תורתך דוקא כי זלעויז כו', והי' צריך שיומשך ממקור אור דתו' מלמעלה ממקור החכ' הנק' אור שזהו בחי' מאור עצמו דקמי' כל חושך לא יחשיך ממילא כניל וכמ"ש והי' יגי' חשכי

דמעיקרא כי עביד אינש . . . אדעתי' דנפשי: מסוים סה, סעיב.

חכמו בחוץ תרונה: משלי א, כ.

הוקשה כל התו' לתפילין: נסמן לעיל ע' שצה.

שרה והיינו — דקינ' . . . גם בדברי': ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: בדברי' גשמי' . . . בדברי' גשמי'.

דנתאוה להיות לו דירה בתחתוני': ראה תניא רפליז ובהנשמן בליקוט פירושים וכו' לשם.

ושמן על ראשך: קהלת ט, ה.

מה שטמאו . . . שמן טהור: שבת כא, ב. ראה שערי אורה שער החנוכה מב, א ואילך.

דשמן . . . מקור החכ': ראה תורת חיים תצוה ס"ע תקיב ואילך. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תקיב

(וראה בהנשמן שם). וראה ג"כ ד"ה ברוך שעשה נסים תשמיג (קונטרס חנוכה תשמ"ח).

שמן משחת קודש: תשא ל, כה. ראה תריח שם תקיב, ב.

זלעויז: נסמן לעיל ע' סג.

כל חושך לא יחשיך: ע"פ תהלים קלט, יב.

שהחושך עצמו יאיר כאור ממש וא"צ לאור להאיר אותו כנ"ל (וזהו שמצאו פך א' שמן טהור שנק' שמן למאור להמשיך ממילא אור דתו' ו[ה]דליקו ממנו ח' ימים שהן ז' מדות דבינה שמקבלי' מאור דחכ' ונק' אור שבעת הימים, וזהו שפך א' שהי' בו כדי להדליק יום א' כלבד שכולל בעצמו ז' ימים ממילא, וזהו בהכרח מבחי' מקור דאור החכ' (שממנו יאירו ז' הנרות דכנ"ל, כמו במנורה שאמ' אל מול פני המנורה יאירו כו') שהוא בחי' מאיר עצמו, כי השמן הטהור הזה שרשו במאור עצמו שממנו מקור כל אור דחכ' שהאור דחכ' אינו מאיר רק מן ההעלם דשמן שהוא בחי' הכתר עצמו (וע"כ לפ"ע צלילות השמן יהי' צלילת האור דוקא, ומה שהשמן נשאב באור זהו להמשיך ממקור האור שיאיר, ולזה בכלות השמן יופסק האור, ולכך גם בפתילה שהוא נה"א נמשך בה השמן להמשיך אור דתו' כנ"ל) (וראי' לזה ממנורת זכרי' שהי' בה גולה על ראשה זו' מוצק[ות] שמן בלא אור כלל דמדבר בזמן הגלות דאין אור דתו' מאיר במצות כ"כ אבל בחי' המאור עצמו מלוכב במצות בפר"מ שנק' נר בשמן ופתילה כמ"ש ושמן על ראשך כו' דא עובדין טבין מצד עצמו, וזהו יתרון מעלה דמעשה גדול מתלמוד דטעמא דתלמוד גדול אינו אלא מסני שמביא לידי מעשה כו' כנ"ל). וזהו ענין מצות הדלקת נר חנוכה על פתח הבית מבחוץ להאיר גם בחושך דלילה כמו ביום ממש, [וזהו] ולילה כיום יאיר שהי' לעיל משום דקמ"י כחשוכי' כאורה ממש כנ"ל, והוא לפי שהאור זה למעלה מן האור הבא אחר החושך שא' בו יהי אור שהוא דבר מחודש להאיר ולגלות ההעלם כו' אלא אור זה שבשמן זהו במקור כל אור שגם החושך יאיר שם כמו האור ממש (למעלה גם מאור צח ומצוחצח דחכ' שבכתר שעכ"פ אוכם הוא ומתחשך קמ"י עה"ע (ונק' ירא בושת), משאי"כ נר זה דחנוכה שהוא בשמן הטהור שמצאו בחותמו של כה"ג דוקא שבא מבחי' עה"ע עצמו שנק' מאור כו' שאין מקור ושושן שם ליניקות החכ' דק"ג כלל ואין חושך מסתיר שם כלל ולכך נדלק ממנו ח' ימים (והוא אור הגנוז לצדיקים לעוה"ב שהוא בכתר שבכתר שנחשב מעצמי' המאור כו' (והיינו נר מצוה נר חנוכה דרבנן שלמעלה מאור דתושבי"כ [כנ"ל] בתושבע"פ כו').

פך א' . . אור שבעת הימים: ראה שערי אורה שם ע' 84.

אל מול פני המנורה יאירו: בהעלותך ת. ב.

(וע"כ . . כל): וזכה גם ב'זוח. אמנם ב'גדה'אי"ביג' ליתא.

תמנורת זכרי': זכרי' ד, ב.

ושמן . . דא עובדין טבין: נסמן לעיל ע' שצא.

הדלקת . . על פתח הבית מבחוץ: שבת כא, ב. ראה גם סידור שער החנוכה רפא, ב ומקבילו בתורה אור

מקץ לו, ס"ג. מאמרי אדה"ו תקס"ד ע' מ ואילן. שערי אורה שם ע' כב, ע' 48, ע' לד.

ולילה כיום יאיר . . כחשוכי' כאורה: תהלים קלט, יב.

מאור צח . . ירא בושת: ראה לעיל ע' לו.

וזהו פ"י חנוכה שיש בו ב' ענינים, הא' [כ] חנוכת המזבח ש[ח] נכין למזבח בתחלה ממקום ומדרגה עליונה ביותר שיוכל להיות שם גילוי אור אלקי בין במזבח באש שלמעלה בין בהיכל ק"ק, להיות גילוי אור א"ס בפנימי הכת"ר וחכ' בא מן המאור שממנו מקור כל אור דקודש וקה"ק כו' הרי בהכרח שיומשך חנוכת הבית מעצמו א"ס ב"ה שיתן כח ועזו תמידי בזה כל הימים. והפ"י הב' בחנוכה לשון חניו כ"ה, שכ"ה הוא בחי' המל' בכף הדמיון כמו כה אמר ה' כו' וכידוע, ובהיות שבחי' המל' שלטה בה הקינ' וטמא היכל קודש כו' צריך שיומשך בה מלמעלה מן החכ' הנק' אור להאיר גם לחושך דקינ' שזהו וה' יג"י חשכי כניל שזהו ע"י המשכות י"ג מדה"ר דפנימי ועצמי אור א"ס בכת"ר שבכת"ר מרדכ"ר עצמו וזהו תוס' הבהקת אור שבחושך דוקא כי במקום חושך ואפילה צריך להיות אבוקה גדולה ואור מבהיק ביותר כו', וזהו [ג"כ פ"י] חניו כ"ה במל' שבחושך לא יכבה בלילה נרה כו', וזהו חניו ל' חן כמו יחנך אלקי' וכמו יחנך בני וכמו ונח מצא חן כו', דבחי' החן הוא עצם הרצון הטוב שלמעלה מן השכל וטעם לגמרי רק שמצא חן וחסד וכמו ותהי אסתר כו', ובחי' החן הזה יאיר במל' שהוא השכינה כשהיא בגלות דוקא כדי להאיר' גם בחושך הנ"ל לפי שנתחב"ס דוקא וסרי"מ במחית למעלה בבחי' האור הראשון דחכ'. ולפי"ז נר מצוה דחנוכה הוא למעלה מתוס' אור וד"ל.

וזהו מי כה' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות כו'. הדנה מבואר למעלה בענין ביאור הפסוק דשמע ישראל הוי' אלקינו כו' בבי' יחודי' יחוע' ויחודי' ששרשם הוא בענין ב' מיני דיעות ד"ע וד"ת שז"ש כי אל דיעות הוי' ולו כו', ד"ע מיש האמיתי לאין, דאין זה כלא חשיב לגבי העצמיות ממש (ככה נפש החי להחיות שכלול בנפש עצמו וכח הצמיחה

חנוכה . . . (כ) חנוכת המזבח: ראה גם שורת דברי נחמי' אורח (השלמות שיער רז"ל סתרי' ס"ב ג — נדסס גם בשור' אדמו"ר (קה"ת תשכ"ז) ח"ג ד' ע' תרפ"ה).
במזבח באש שלמעלה: ראה יומא כא, ב.
שורה הכת"ר — בא: ב'. בא: ג'. באה: ד'. ליתא: ו'. אורו: ז'. ככפנים: ח"כ: כאתו (פ). יא: באין: ג'. הניח מקום פניו.
בחנוכה לשון חניו כ"ה: ראה דברי נחמי' שם, ומציון לר"ן (שבת כא, ב' ב"ה עשאום) וטור (כאן סתרי') וש"פ. וראה תקוני' זתר ת"ג כט, רע"ג. לעיל ע' שכו.
שכ"ה הוא בחי' המל': ראה פירוש שער (כג) ערכי' הבינויים מערכת כה. לעיל ע' שכא.
כ"ה אמר ה': בא יא, ד. וראה ספר המאמרים תקט"ח ח"א ע' צח.
אור"ס בכת"ר שבכת"ר: ב"ו: א"ס בכת"ר.
חניו ל' חן: ראה ג"כ לעיל ע' שכו.
יחנך אלקי' וכמו [ב"ו: יחונך אלקי', יא"כ: יחונך ה' אלקים] יחנך בני: נשא ה' כה. מקץ מג, כט.
ונח מצא חן: בראשית ה' ח.
ותהי' [בכל הכתי' שנשמנו בריש המאמר — חזון מכת"י זה וכת"י א' — יתה] אסתר: אסתר ב, טו.
וסרי"מ במחית [וסרי"מ מעשה במחשבה תחלה] . . . מחוס': ב"ו: וסובי"ח [וסוסן בתחלתו] . . . ב"ו: מחורה.
מי כה' אלקינו . . . המשפילי לראות: תהלים קיג, ה'.
כי אל דיעות הוי' ולו: ראה לעיל ע' שפ.

שכלול בעצם כח הצומח וכה"ג כו') כמו שמתגלה אוא"ס בעצמו עדיין שנק' אור וזיו העצמיות טרם שנעשה מקור למקור להשתלשלות העולמות שעו"א שהי' הוא ושמו בלבד ובלתי נתפס כלל בעולמות וכמאמר דאין העולם מקומו וכן א' למחתבי"כ, ובחי' איין זה נק' יו"ד דחה"ק דאזכרם הוא לגבי עה"ע עצמו כתלמיד לפני רבו וכלבנה לגבי השמש ונק' ירא בושט כו' וכל הקרוב קמי' [ממש] יותר כלא וכאין כו', שזהו נק' סדכ"ס עילאה על כל עילאין כו' בעילוי אור עילוי בעצמי' כו'. וזהו המגביה לשבת, דלכאור' יפלא מ"ש המגביה ביו"ד שהוא לשון נוק' הל"ל המגביה לשבת, אלא יו"ד זה הוא בחי' נקודה דאין דחכ' שבכת"ר בכלל שנוכלל ובטל בעצמי' בהעלאה דאו"ח בעומ"ר בסדכ"ס דלמתבי"כ, וזהו פ"י הפשוט דמגביה לשבת במקומו העצמי' דאין כל ההשתלשלו' ערך לו כלל וכאין חשיבא, וכמו אלכה ואשובה אל מקומי, וכמו הנה מקום אחי' ממש, ולכך א' ברוך כבוד ה' ממקומו העצמי' דוקא, וכמו לעיל שממקומו מעומ"ר יופי"ע וימלוך עלינו ממל' דא"ס עצמו שנק' שעשוע[ני] המלך בעצמו' ממש כו', וזהו כמו השמים כסאי וכמו נכון כסאך מאז מעולם כו' בחי' טה"ע קודם שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שנק' מלך יחיד לבד מלך הקדוש כו' כידוע, והוא ביו"ד דחכ' הקדומה דתהו"ק שנק' כסא משפט לעצמיות הרוממות דא"ס לשבת עלי', וכמו וישב ה' מלך כו' (כמשי"ת), וזהו המגביה ביו"ד שנק' נוק' בחי' מקבל מיש האמיתי (דבעצמי' א"ס ממש לא שייך גם ענין הגבהה זו שענין המגביה זהו בגובה דעומ"ר שיש בחי' מעלה ומטה עכ"פ ובעצמי' א"ס ב"ה למעלה [מ]בחי' מעלה ומטה (כמשי"ת). והמשפילי לראות זהו בחי' ד"ת הנ"ל שמאין דחכ' ליש דבינה ומכינה למדות ומדו"מ שהוא אין דחכ' הב' שבא בריחוק מקום דבחי' הפרטא המבדלת כו' (כאור' וחיות הנפש בגוף שנק' רוחניות שבגשמיות כנ"ל ונק' אדם א' דם, ונק' אין של היש בלבד, וזהו בחי' כתר וחכ' דאצ"י שנעשה ראש למקבלי' שרחוק ערכו מבחי' אין דחכ' הא' כנ"ל באורך. וזהו ג"כ בחי' יו"ד דחכ' כח"ב דמע"ב במאמר דבראשית כו' דאבא אמר לאימא כו' ויורד בהשתלשלות מעילה לעילה במדות עד בחי' סוף

שהי' הוא ושמו בלבד: נסמן לקמן ע' תקלו.

דאין העולם מקומו: נסמן לעיל ע' שעט.

בעומ"ר [בעקום רום] . . . למחתבי"כ: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

אלכה [ב]א[ל]ן] ואשובה אל מקומי: נסמן לעיל ע' ריד.

הנה מקום אחי' . . . ברוך כבוד ה' ממקומו: תשא לל, כא. יחזקאל ג, יב.

שממקומו . . . יופי"ע וימלוך עלינו: ע"ס נוסח הקדושה לשבת ויר"ט.

שעשועני' המלך בעצמו: נסמן לעיל ע' טו.

השמים כסאי' . . . נכון כסאך מאז מעולם: ישע"י סו, א. תהלים צג, ב.

וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

אדם א' דם: נסמן לעיל ע' קח.

שריה באורך — כח"ב [ב]י"ב [ב]חכ' . . . דבראשית כו': ע"כ נמצא בנ"ך י"ב.

דאבא אמר לאימא: נסמן לעיל ע' ד.

מעשה בעולם העשי' שזהו שנק' עומ'ת כידוע, וזהו המשפילי ביו"ד שזהו כח דא"ס ב"ה כחכ' שנק' אין לייש להתמשך למטה מטה בהשתלשלות דאבי"ע להיות נק' מקומו ש"ע דוקא וכן איהו תפיס בכ"ע (וזהו ולו נתכנו עלילות כו' כנפש שמתפעלת ממקרי הגוף כו') בבחי' ממלא וסובב בכלל שזהו בשמים ובארץ בכלל שנק' שפלות וירידה לראות בשמים כו' וד"ל.

ואמנם באמת אעפ"י שמגביהי ומשפילי שהם ב' דיעות ד"ע וד"ת כנ"ל הן ב' הפכים ממש כמו שיהי' מקומו ש"ע המשפילי לראות ונק' אלופו ש"ע ועכ"ז אין העולם מקומו דלמחתב"כ ובשעה שמגביהי לשבת בעומ"ר או דוקא משפילי לראות דנתפס ואינו נתפס כא' (ובכאן א' רכותא דמגביהי לשבת ומשפילי דגם שאינו נתפס בעולמות הוא משפילי כו', ואין זה ב' הפכי' כלל דמה שבשעה שנתפס אינו נתפס אין זה חידוש כ"כ), והיינו לפי שאל דיע' הוי' שסובל ב' הדיעות הללו כא' ממש להיותו למעלה מב' הדיעות הללו, והוא להיותו למעלה מעומ"ר ועומ'ת ומעלה ומטה שוים ממש לפי שבעצמי' אוא"ס לא שייך לומר גם מיש לאין ואין בחי' הפרסא מפסיק כלל ושוה ד"ת [ו]ד"ע מאחר שנמצא למטה ולמעלה בשוה ממש. ולזה א' מי כה' אלקינו דוקא המיוחד לנשי' כמו שהם בשרשם בעצמו' א"ס כמו כי אתה אבינו שלמעלה מכל עיקר ומקור כל ההשתלשלו' כנ"ל שמגביהי ומשפילי שוין ממש מטעם הנ"ל (וא"כ היו"ד דמגביהי הוא היו"ד דמשפילי בלי שינוי כלל וכלל וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' (וכמו היו"ד דשם הוי' שכראש הוא עצמו היו"ד דשם אד' בסוף כו' וד"ל).

אך עדיין י"ל למה אמר המגביהי לשבת ומשפילי כו' אחר שהוא עצמו ית' מבחי' עומ"ר ועומ'ת דב' הדיעות הנ"ל איך שייך לומר לשון הגבחה למעלה והשפלה למטה כלל כו' מאחר שהוא למעלה כמו למטה ממש כנ"ל. ואמנם הנה מבואר למעלה בפ"י הוי' אלקינו שבק"ש שאין זה מטעם דנשי' עבמ"ח לכד אלא מטעם דנשי' בגופי' דוקא מקימי' תרי"מ בפ"מ במס"ג באהוי"ר אפי' ביצה"ר כו' להפוך חושך לאור כנ"ל דזה דוקא עבמ"ח ונתאוה כו' וכמ"ש אם לא בריתי כו' דנתב"ס דוקא בביור"י דשם הוי' בתו"מ כו', ומטעם זה נק' הוי' אלקינו ממש בלי שום שינוי המהות כלל שלמעלה מהשתלשלו' דעומ"ר ועומ'ת דד"ע וד"ת אלא כמו שהוא ממש למעלה

עומ'ת [עומק תחת] . . . ביו"ד: ב' דוקא.

איהו תפיס בכ"ע: נסמו לקמו' ע' תקנג.

אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג. ה.

היו"ד דשם הוי' . . . דשם אד': ראה ערוגת הכושם בפ"י לכה דח"י, הובא באור התורה שלח' ע' תעז. ספר

המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרטו ואילך.

אם לא בריתי: ירמ"י לג. כה.

שרה ומטעם — שלמעלה . . . זכבוש כלל: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כלל . . . כלל.

מלוּבש למטה בשם הוי' דמצות ובתשובה כו' בלי העלם ולבוש כלל, כמו שיהי' בעוה"ב בבחי' יש מיש האמיתי עצמו בדילוג ב' דיעות הנ"ל [כנ"ל] באורך, וכדוגמא זו הי' גילוי אוא"ס עצמו בהיכל ק"ק נתפס ואינו נתפס במקום ארון אינו מן המדה ואעפ"י ששה"ש לא יכלכלוהו כו'. וכך יובן גם כאן בא' מי כה' אלקינו דוקא, שע"י התלבוש' העצמי דא"ס בתו"מ ואוי"ר כו' למטה כמו למעלה בעצמו ממש נק' הוי' אלקינו דוקא כנ"ל, ועי"ז המגביהי לשבת ומשפילי כו', אך הגבהה והשפלה זו הכל הוא בענין תו"מ ואוי"ר בכירור דרפ"ח כו' שע"י החכ' דתור' דוקא בחכ' אתברירו כו', והוא בחי' יו"ד דמגביהי וגם יו"ד דמשפילי שזהו או"ח ואו"י בכלל, דבחי' יו"ד דחכ' דמגביהי זה העולה בבחי' או"ח מתו"מ דישאל למטה לאחר הכירור דחכ' בשם מ"ה [שמ] ברר לבין דנוגה דוקא כמו במצות מעשיות עשושי' בדברי' גשמי' דוקא דנתחב"ס וסו"מ עלה למעלה באו"ח בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות במהו"ע אוא"ס ב"ה שנק' סדכ"ס דלמתב"כ כו', וזהו כמו שמבואר למעלה בענין צדקה תרומם גוי שהוא כללות המצות שנק' בשם צדקה דוקא כמו זורע צדקות כו', שהזריעה הן הי"ח דאו"י שנמשך במצות מלמעלה למטה בבחי' זריעה [ל]אור זרוע לצ"ע כנ"ל, ואח"כ עולה באו"ח בבחי' קצירה לפי חסד כו' בחו"ט ברכה (וזהו קחם על זרועותיו שתרומם לגוי דנשיי בעצמו) א"ס ממש. וזהו המגביהי ביו"ד, והכוונה הוא שמגביהי למעלה בבחי' הי"ד דחכ' שיו"רד למטה לברר כו', וענין העלאה והגבהה זו היינו לפי שירידה זו לצורך עלי' מפני שהכירור' דרפ"ח בהיפוך חושך לאור למטה יעלה למעלה באור שקדם לחושך העליון שיתגלה מהעלמו דסדכ"ס כו', וזהו דוקא ע"י המצות בגשמיות שנק' צדקה, כמו הצדקה להחיות רוח שפלים שזהו לגמול חסד לדלים דוקא הוא בבחי' אות הדלית דד"ל לית לי' מגרמי' כלום וצריך להשפיע לו להשלים חסרונו כו' וכמו משכיל אל דל להמתיקו בחסדי', וזהו עיקר ענין גמ"ח שהוא לגמול חסד לדלים דוקא שזהו אות הגימיל והדליית גומל דלים והדל הוא בבחי' אות הדלית, וכשמשכיל אל ד"ל שהוא אות הדלית היינו מה שעושה מדלית היא בצדקה זו שהוא הי"ח דהיא כידוע, והרי ידוע דעיקר ההפרש בין אות ד' לאות ה' אינו רק במה שיש באות היא רגל הקצר שבה שהוא כצירור יו"ד קטנה לבד כו',

דמקום ארון אינו מן המדה: נסמן לעיל ע' שפג.

ששה"ש לא יכלכלוהו: נסמן לעיל ע' קנה.

בחכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

צדקה תרומם גוי... זורע צדקות: ראה לעיל ע' שצו.

טו"ה צדקה — דאו"י: ב' דהוי'.

קחם על זרועותיו [1]: זרועותי: נסמן לעיל ע' שצו.

להחיות רוח שפלים: ישע"י נו, טו.

טו"ה כו' — שפלים... הדלית: וכ"ה ב' ז. ובשאר הבתי' ליתא. וראה בסמוך במג"מ שריה אות.

משכיל אל דל: תהלים מא, ב.

הגימיל והדליית גומל דלים: שבת קד, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכח.

ונמצא כשרוצה לעשות מד' היא אינו מוסיף רק את היו"ד קטנה בתוך הד' ונעשה צורת אות היא כו', וזהו ענין גומל דלים בחסד דהיא בצדקה כניל דהיינו מה שעושה מדלית היא כיו"ד קטנה שבה כניל ודיל.

וכך ממש יובן בענין המצות שנק' בשם צדקה בהיא כמ"ש ורעו לכם לצדקה וקצרו כו'. דהנה מה שנורע מאור הזורע לצי"ע בחי' החסד"י דאבא לבחי' המל' שנק' דל שהוא אות דלית דלית לה מגרמה כלום, והן כל רמ"ח מ"ע שהן גילוי רצון העליון שבא בבחי' כלים מכלים שונים ע"י שם מ"ה דחכ' דתו' שמברר לבין דנוגה שהן המצות בדבר"י גשמיים דדצח"מ כניל, והוא ע"י בחי' יו"ד דחכ' שיורד למטה מטה דוקא דבחי' אתברירו דוקא, וזהו בחי' חכ' דתורה אור שב[א] בהתלבשות במצות מעשיות כמ"ש כי נר מצוה ותו' אור כניל, אבל אחר הבירור הזה מעלה ומגביה ליו"ד זה שהוא בתוך הד' שנעשה ע"י ציור אות היא שזהו צדקה בה' כניל להשכיל לדל בחי' המל' לפי שסו"מ דבירורי' דמצות עולה למעלה מאוי' דאור דחכ' דתורה"י שהוא יו"ד העליון דשם הו"י דאור החכ' (כניל בשמן למאור דנר מצוה שלמעלה מתור' אור כו'), איכ' היז בחי' העלאה והגבהה לאור דיו"ד דח"ע לבחי' המאור עצמו שממנו מקור כל כו', וזהו שצדקה דוקא תרומם גוי ע"י המצות והוא יו"ד דישראל להיות לי ראש ממש אחר הבירור דשם מ"ה שמברר במעשה המצות דוקא שנעשה ע"י גמילות חסדים לדלים שהוא היו"ד הקטנה שבתוך הד' שנעלה למעלה מיו"ד דחכ' הקדומה משום דנתחב"ס דוקא כניל, וזהו המגביה ליו"ד להיות היא ע"י הצדקה שתרומם גוי ודיל.

אך עדיין י"ל מ"ש המגביהי לשבת ישיבה זו מה היא ולמה ישיבה זו בהעלאה והגבהה דוקא כמ"ש המגביהי לשבת וכיו"ד דוקא. ואמנם מבואר למעלה דכל עיקר בחי' ההעלאה באוי"ח כרום המעלות אינו רק בשביל ירידה דאוי", שז"ש המשפילי לראות כו' (כמשי"ת) דכמו שהירידה דיו"ד דחכ' דתורה למטה הוא בשביל העלי' הזאת דמגביהי כניל כך העלי' הזאת הוא בשביל הירידה באוי"ח להיות גילוי אוא"ס בעצמו למטה כמו למעלה ממש בלי לבוש והעלם כלל אף לא כעכשיו שמלוכש בלבוש דמעשה המצות בדבר"י גשמי"י דנוג"ה כמ"ש לע"ל ולא יכנף עוד כו', והוא העוה"ב

המל' שנק' דל: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פיג (לרי' מערבי ד"ה וזהו פירוש). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסט. ושי"ג דברים ח"ג ע' תתעב. ושי"ג.
המל' . . . דלית לה מנרמה כלום: ראה עץ חיים שער (1) העקודים פיג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתסג. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תקיא.
שריה דתנהיג: ב"ו: דתורה.
דישראל . . . לי ראש: נסמן לעיל ע' שפת.
שריה גוי - ודיל: ע"כ נמצא בכור ד.ה.יא.יג.
ולא יכנף עוד: ישע"ל, כ.

שיהי' התגלות אור עצמו א"ס למטה בגילוי גמור כמו שהוא ברוממות העצמו' ממש, וזהו כמו בבנין בהמ"ק דלעיל שיהי' נצחי כמ"ש תביאימו דקאי לעיל דוקא כידוע ואז מכוון לשבתך פעלת כו' לשבתך ממש למטה כמו למעלה ממש ויותר נעלה שזהו מעצמו' א"ס ממש שלמעלה מעומ"ר ועומ"ת כנ"ל (וכמשי"ת). אך א"א להיות זה בעוה"ב [וכה"ג] אם לא מבחי' העלאה הזאת שע"י הביור"י דתו"מ שלמטה דוקא שעולה באו"ח במהו"ע א"ס ביה ממש שלמעלה מכל עיקר ומקור ההשתלשלות מב' דיעות הנ"ל, והוא מ"ש המגביהי לשבת כו' כמ"ש נכון כסאך מאז כו', וכמ"ש במ"ד משל בזה אגוסטוס יושב ומלך עומד דאגוסטוס הוא מלך על המלכים כו', ולמעלה היינו בחי' המל' דא"ס כמו שהוא ברוממו' העצמי' ממש נק' מלך מלכי המלכים כו', דמה שנתצמצם בעצמותו להיות מלכותו מלכות כ"ע [והוא] בחי' מל' דא"ס שמתצמצם בקו"ח להיות מקור לאבי"ע עד מל' דאצי' בבי"ע כידוע זהו שנק' מלך העולם ככלל, וז"ש ה' מלך גיאות לבש שנתלבש בצמצום בכלל להיות גיאות לבש בבחי' מלך על העולמות כמו שאין מלך בלא עם כו' שהוא בחי' ההתנשאות מוגבלת לפ"ע העולמות בלבד שזהו המתנשא מימיו"ע לבד ואין לזה ערך כלל לגבי בחי' ההתנשאות העצמי' שמצד רוממות העצמי' ממש שנק' מלך הקדוש או מלך יחיד לבדו קודם שצמצם א"ע בקו"ח כו' להיות נק' חי העולמים כו'.

וזהו ההפרש בין בחי' אגוסטוס למלך סתם שאין ערוך למלך על עבדים לגבי מלך על המלכים עד שעומד לפני אגוסטוס כעבד לפני המלך, כך מל' דא"ס עצמו מלך יחיד (אשר מלך בטרם כל יצור נברא ואח"כ לעת נעשה בחפצו ורצונו הפשוט מלך שמו נק' כמו מלך על עם נפרד כו') יושב זהו בחי' ההתנשאות דמלך יחיד לבדו המרום מאנ"ן, והוא מ"ש נכון כסאך מאז מעולם הא"ס כו' קודם הצמצום הראשון דקו"ח כו', ולפי שבחי' מלך על העולם בכלל בא ע"י צמצום בריחוק מקום שהוא הנק' מקום פנוי וחלל ריקן כו' כמ"ש בע"ח לכך בעליות המדריגות כמו לעיל שיתגלה מלך יחיד יהי' בחי' ביטול במלך גיאות לבש כו', משא"כ עתה מלך יושב כמ"ש וישב ה' מלך לעולם שמתצמצם עצמו בישיבה זו להיות מלך על ההשתלשלו' כו',

תביאימו . . . מכוון לשבתך פעלח: בשלח טו, יז. ראה זהר פינחס רכא, א.
 נכון כסאך מאז . . . במ"ד משל: תהלים צג, ב. שמות רבא ר"ס כג. ראה שער האמונה פ"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"מט.
 ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפג. ושי"ן.
 שאין מלך בלא עם: בחי' וישב לה, ל. ראה הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תרלא.
 המתנשא מימיו"ע: נוסח ברכת יוצר.
 וזהו ההפרש: ראה שער האמונה שם.
 אשר מלך בטרם כל יצור נברא: נוסח אדון עולם.
 מקום פנוי וחלל ריקן . . . בע"ח: ראה שם שער (א) דרוש עגולים ויושר ענף ב.
 וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

ואמנם לעיל בעוה"ב יהי גילוי דמלך יחיד ברוממות העצמי למטה כמו למעלה כמיש ועיי יתיב כו', וזהו שאומרים ממקומך ממש תופיע ותמלוך כו' וכן גלה כבוד מלכותך ממש כו' ועז"א ה' ימלוך לשון להבא, אך עכ"ז יתכן ענין ישיבה למעלה גם במלך יחיד שאין עוד מלבדו שנק' התשואנות] שמצד עצמו וישנו גם עתה בקעומ"ש בעול תו"מ] דוקא שנק' הדר מלכותו העצמי, וכמו ברי"ה שאומרים י"פ דמלכיות שתמליכוני עליכם דוקא שלמעלה מלבוש מל' שמתצמצם להיות מלך על כל העולמות שהוא רק בבחי' החיצוני' כהתנשאות דמל' דאצי' בבריאה על השרפים וחיות שזעות מחיל כסא כו' משאי"כ בחי' פנימי' מל' בעול תו"מ שהן פנימית רצונו ופנימי' חכמתו ממש והן כמו י"פ דמל' שבתנ"ך שמשם נמשך להיות מלך גיאות לבש כו' שנק' מלך ישראל ולא מלך הגוים כו' זהו בחי' ישיבה בכסא המל' שא' נכון כסאך מאז כו', והיינו כמו הירידה והשפלה לרוממות העצמי' שמצד עצמותו ממש להיות יושב על כסא המשפט לשפוט עפ"י תוה"ק וכמי"ש בי מלכים ימלוכו בי דוקא, והוא כתר מל' הפנימי' בראשו שניתן במ"ת כמי"ש בעטרה שעטרה לו אמו כיום התונתו זו מ"ת, וזהו כמו משל ענין הישיבה שכאשר המלך עומד ראשו זקוף למעלה וכשיושב נשפל קומתו וראשו למטה בישיבה זו שעל הכסא כו', אבל בישיבה זו מלוכב כל עצם הרוממות דפנימי' ועצמי' להיות גילוי אור עצמותו בתו"מ למטה ממש כמו למעלה בשעשו"ע המלך בעצמותו ממש וד"ל.

וזהו מי כה' אלקינו דוקא המגביהי לשבת כו', שעיי שנק' ה' אלקינו בתו"מ למטה שמקבלי' עומ"ש לקיום רצונו העצמי' [במצוות] בפו"מ בדבר מלך הפנימי' כענין שתמליכוני עליכם דוקא עייז מעורר למעלה [מעלה] ברוממו' העצמי' דאי"ס ממש שנק' מלך מרומם לבדו כניל שיושב על כסא רם ונשא שבעצמותו ממש, והוא מ"ש המגביהי לשבת דישיבה זאת הוא בכסא העליון שא' נכון כסאך מאז דוקא (וכמו ברי"ה עיי"פ דמל' בתנ"ך דוקא מעורר להיות זכרון ליום ראשון דמע"ב שנתצמצם להיות מלך בירידה וצמצום מרוממות העצמי' כמי"ש ה' מלך כו' לבש ה' עוז ואין עוז אלא תו' שא' בי מלכים ימלוכו כו', וכך בכל יום בקי"ש שממשיכים ממלך יחיד לבדו

ועיי יתיב: דניאל ג. ט.

ממקומך . . . תופיע ותמלוך: נוסח הקדושה לשבת [בדילוג — ראה גם מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' קסא. במדבר ח"ג ע' אי"ב. דברים ח"ג ס"ע תשס"ב].

גלה כבוד מלכותך . . . ה' ימלוך: תפלת מוסף ליר"ס וימים נוראים. כשלח טו, יח.

הדר מלכותו: תהלים קמה, יב.

י"פ דמלכיות שתמליכוני עליכם: ראש השנה טו, סע"א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אי"ס. רש"י. שולמות מחיל כסא: ראה מוסף לראש השנה — בנטוסה הקדושה (אשכנז) — פיוט והחיות.

בי מלכים ימלוכו: משלי ת, טו.

בעטרה שעטרה לו אמו: נסמו לעיל ע' כב.

ואן עוז אלא חזרה: נסמו לעיל ע' קלח.

להיות אלפיו ש"ע בא' דאחד שוהו מה שהאריך בדלית דא' שתמליכהו בש"י כו' בבחי' מקום דו"ק העליונים שיורד ומתצמצם ממקומו העצמי [שאי' העולם מקומו כניל], וזהו המגביהי לשבת בהעלאה והגבהה ברוממות העצמו' להיות יושב בהעלם והסתר שבעצמו' שנק' כס י"ה או כס"א בא' כמו בכסא דר"ה כניל, כמו שהשמי' העליונים כסאו בחי' טה"ע והארץ בחי' ממכ"ע בכלל הדום רגליו כמו ותחת רגליו כו' מלך על כל הארץ מלך העולם כו', וע"י מה שמגביהי לשבת בכסא העליון זהו ע"י העלאו' דבירורו' דתוי"מ שלמטה דקא כניל שהוא ע"י עול מצות שנק' צדקה בה"א שצדקה זו תרומם גוי למעלה להיות מגביהי לשבת כמו בר"ה שמגביהי לשבת כניל, וי"ד זה דמגביהי זהו בא' רק מחמת יו"ד קטנה שבדלית שנעשה ה"א שהוא בחי' הצדקה דמצות כניל משום שנתכ"ס וסוכ"ת כי סוף מעשה כו' וד"ל. ואמנם הגם שמגביהי לשבת ביו"ד דחכ' דמל' בקמ"ש שבתוי"מ למטה באו"ח [שעולה] למעלה מעלה כמו בר"ה כניל, עכ"ז מקום שעולה לשם בהעלם דסדכ"ס כו' משם דוקא יורד גם למטה מטה [להיות מלך לעולם וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם, והיינו מה שנתלבש בלבוש של הפנימיות ועצמיות בתוי"מ כמו במ"ת שירד ה' על הר סיני למטה מטה] ממש ממקומו העצמי שברוממו' עצמותו להאיר באור פני מלך כו' עד שמלכותו העצמי' ממש ברצון קבלו ועכ"ז פי"ג כו', רק שהוא למטה בהעלם ולעיל יתגלה מן ההעלם הזה למטה כמו שמגביהי לשבת למעלה ממש בשוה, והוא מ"ש מכון לשבתך כו' כניל וד"ל.

וכך גם עכשיו בכל מי שמקבל עליו עומ"ש באהוי"ר לקיים התו"מ דוקא באמרו בברכות המצות בא"י הוי' אלקינו מלך כו' נמשך מרוממות דמלך יחיד הנ"ל למטה ממש כמו שמגביהי לשבת למעלה ממש וכמו שיהי' בעוה"ב, והוא מטעם הנ"ל דגם בבחי' ההשתלשלות דיחוי"ע ויחוי"ת בבחי' ב' דיעות ד"ע וד"ת הנ"ל שהן ב' הפכים ממש בבחי' עומ"ר ועומ"ת (שוהו ג"כ ענין מגביהי ומשפילי כניל ביו"ד דשם הוי' וביו"ד דשם אד' כו' כניל) הרי סובל ב' הדיעות כא' להיותו למעלה מבחי' מעלה ומטה כניל ובשעה שמגביהי לשבת בעומ"ר אז משפילי כו' דנתפס ואינו נתפס כא' כו', א"כ כש"כ וק"ו בבחי' הפנימי' ועצמי' דאי"ס שבתוי"מ במלך יחיד הנ"ל שמעלה ומטה שוין ממש ואין בזה שינוי כלל וכלל, וראי' ממ"ת שירד ה' בכבודו ובעצמו למטה בהתלבשות דמל' דאי"ס בתוי"מ בדברי' פשוטי', וכמו בעוה"ב

שתמליכהו בש"י [בשמים וארץ]: ראה לעיל ס"ע שפ"ד.

כסא בא' כמו בכסא דר"ה: תהלים ס"א, ד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשע"ד. לעיל ע'

ר"פ.

שהשמי' כסאו . . . והארץ . . . הדום רגליו: ישעי' ס"ו, א.

ותחת רגליו . . . מלך על כל הארץ: משפטים כ"ד, י. ב': לתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: מלך . . . מלך.

ונכ"ד פי"ג: נסמן לקמן ע' תקנ.

שיהי' זה בלי לבוש והעלם כלל כנ"ל משום דאין בחי' לבוש זה דתו"מ מסתיר כלל בפנימי' ועצמי' כו', וראי' לזה ממה שגם עכשיו יושב וזן את כל העולם כו' במדות דהו"ג שבמלך גיאות לבש הנ"ל עפי' משפט המדות דתו' דוקא כמ"ש [ג] שעות יושב ועוסק בתו' [ג]ש יושב וזן כו' כמ"ש בזהר ע"פ מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט דאורי' שבאורייתא ברא עלמא כו', וכן ברי"ה נמשך ממלך הקדוש להיות מלך זוטא כו' וכמ"ש כי ה' מלך עליון נורא וכמו ושמוך נורא כו' מלך גדול כו' וכתו' השופט כל הארץ כו' וכה"ג, רק עכשיו מלוכס בהעלם ממל' דאי"ס עצמו [ב]מל' דאצי' עד מל' דעשי' (ונתגלה לפרקים כמו שיהי' לעיל כמ"ש במ"א), אבל כתו' אני ראשון ואני אחרון וכן ראו כי אני הוא בלי שינוי כלל מטעם הנ"ל וד"ל. ושורש הענין הוא כמ"ש למעלה דעומ"ר ועומ"ת דד"ע וד"ת שוין ממש לפני העצמי' דאי"ס ע"כ אין שינוי כלל בין למעלה בין למטה [ז]גם שידוע שאאי"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, והו' בחי' חו"ג שנמשך ע"י צמצום דאוא"ס כו', אבל [ב]מהו"ע ממש אין שם אפי' בחי' מעלה ומטה כלל כמ"ש בע"ח. וזהו כל עיקר היחוד האמיתי בק"ש באחד שתמליכיהו בשמים ובארץ בשוה ממש מטעם הנ"ל, והיינו כמ"ש וידעת היום כו' כי הו"י הוא האלקים (ושהו' ב' דיעות ד"ע וד"ת יחוע' ויחיות בכלל כנ"ל) בשמים ממעל בחי' עומ"ר ולמעלה עד אין שיעור ובארץ מתחת בעומ"ת בשניהם אין עוד בשוה ממש דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ו"ז המשפילי לראות בשמים ובארץ כו', דהנה כתו' משמים הביט ה' ראה את כל כו' ממכון שבתו השגיח על כל כו' דהוא בחי' ידיעה כללית וידיעה פרטי', דמשמים הביט כו' והו' בחי' ידיעה והשגחה כללית, והיינו בחי' מח' הכללי' שצופה ומביט כסקירה א' כו' כל אשר נמשך מרצונו והכמתו ומדותיו בצירופי' אותיו' דמחדו"מ בב"א ממש בלי קדימה מראש לסוף כלל, עד"מ באדם שידוע בידיעה כללית מכל אשר נמשך מרצונו וחכמתו ופעולותיו בבנין בכל חלקיו מראשו לסופו כא' (וכמח' עגולית

[ג] שעות יושב . . . חן: ראה עבודה זרה ג, ב.

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד. וראה לעיל ע' שמו.

ברי"ה נמשך . . . מלך זוטא: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"כ ובהתקמו שם.

כי ה' מלך [ב]: ליתא] עליון נורא: תהלים מג, ג.

ושמוך נורא: תפלת העמידה לימים נוראים.

מלך גדול . . . השופט כל הארץ: מלאכי א, ד. וראה יח, כה.

אני ראשון . . . ראו כי אני: ישעי' מד, ו. האזינו לב, לט (בדילוג).

שאאי"ס למעלה עד אין קץ: נסמן לעיל ע' ריד.

שויה כמ"ש — בק"ש: ע"כ נמצא במו"ד ח.

וידעת היס: ראה לעיל ע' שפה.

משמים הביט ה' [ב]: ליתא] ראה אח כל [ג] תיבות אלו ליתא ב [ז]: תהלים לג, יג.

ממכון שבתו השגיח על [ב]: אל] כל: תהלים שם, יד (שם: אל — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע'

אלה. ושינו'.

שמקיף הדבר שידוע במח' בכללותו כא' כו'), וכך משמים הביט כו' יושב בשמים זהו בחי' הארת אוא"ס במקיף הכללי שכולל כל ההשתלשלות (כ)שמים שהוא כמו עגול כדורי כו' כמו השמים כסאי, והשגחתו משם בארץ וכל אשר עלי' זהו בידיעה כללית המקפת בכללות כל אשר נמשך מע"ס דאצ"י בברי"ע שנק' ארץ למעלה. ואח"כ א' המבין אל כל מעשיהם שהו ידיעה פרטי' הנמשך מן הידיעה והשגחה כללי' הנ"ל כפרט שיוצא מן הכלל שבא בסדר והדרגה מראש לסוף דוקא כידוע, וכמו עיניך פקוחות על כל דרכי בנ"א בפרטיות וכמ"ש דע מה למעלה ממך עין רואה כו', וכך אמר המבין אל כל מעשיהם בפרט אחר שהשגיח על כל יושבי הארץ בכלל ואם אין כלל אין פרט כידוע. וזהו ג"כ הנק' בשם ב' דיעות הנ"ל ד"ע זהו בחי' ידיעה כללי' וד"ת זהו ידיעה פרטית, ובודאי כאשר נתפס בידיעה פרטי' בחלקי' מצומצמים יצא מן הידיעה הכללית שהוא בבחי' מקיף מלמעלה (שהוא בחי' סומ"מ בכלל דטובב למעלה מתלבשות בתוך כ"ע בפרט), אך הרי א' דנתפס ככ"ע ולמתכ"כ וכן הוא מקומו ש"ע בפרט ואין העולם כו' כנ"ל דנתפס ואינו נתפס כו'). וכך הוא בענין ב' ידיעות הללו, דגם בידיעה פרטי' אינו נתפס בזה כלל דאין העולם מקומו כו'. וא"כ ב' ידיעות הללו דכלל ופרט אינם ב' הפכי' כלל ואינו מוכרח לומר דכאשר הוא בידיעה הכללי' אינו מלוכש בפרט וכשהוא בפרט אינו במקיף דכלל מאחר שהוא למעלה ממקיף ופנימי' דב' דיעות ד"ע וד"ת הרי שניהם שוין אצלו ממש ד"ת שמאין ליש בפרטי' כמו ד"ע שמיש לאין בכללו' דמח' א' דכלא חשיבא כו', דכ"ז הענין בידיעה הכללי' והפרטי' אינו שייך רק בבחי' ההשתלשלות שאז יתכן ענין מקור כללי ופרטי משא"כ בעצמו' אוא"ס שלמעלה ממקור ההשתל' לגמרי וכמ"ש כי עמך מקור כו' כידוע (וכדוגמא זו ה' ביוסף צ"ע שהי' טרוד בכתבין) חושבני' והי' דבוק למעלה להיות שרשו למעלה מן ההשתל' דמקיף ופנימי כו' כמ"ש במ"א). וזהו שא' המשפילי לראות בשמים ובארץ דהיינו במקיף דשמים שהוא בחי' ידיעה כללי' דמשמים הביט כו' ובארץ בידיעה והשגחה פרטי' בארץ מראש לסוף הכל רואה בהשווא' א' לפי שסובל ב' דיעות ההפכיים הללו מטעם שמושלל מכל עיקר ומקור ההשתלשלות דסומ"מ כו' שנק' שמים וארץ בכלל כידוע, וזהו דגם שמשפילי לראות בירידה ושללות מלמעלה למטה בבחי' או"י רואה בשמים וארץ בשה ממש (אך הטעם דמשפילי לראות כו' בשה זהו משום דמגביהי לשבת דהיינו שמאותו מקום דעצמי' א"ס שמגביהי לשבת במלי' דא"ס שקודם הצמצום

יושב בשמים: תהלים ב, ד.

השמים כסאי: ישעי' סו, א.

המבין אל כל מעשיהם: תהלים לג, טו.

עיניך פקוחות . . . דע מה למעלה ממך: ירמ"י לב, יט. אבות פי"ב מ"א.

כי עמד מקור: תהלים לו, י.

ביוסף . . . טרוד בכתבין) חושבנא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסה. ושי"נ דברים ח"ד ע' א קסו.

ושי"נ.

להשתל' משם דוקא משפילי באור [ישר] לראות ולהשגיח בהשתל' שנמשך בכלל ובפרט שנק' שמים וארץ ע"כ רואה בשניהם בשוה (וזהו כדמיון שבאדם בידיעה הכללי' שיודע א"ע יודע ידיעה שחוז ממנו ג"כ בכלל ובפרט כא' ממש כמ"ש ברמב"ם דגם שידיעת עצמו נבדלת בערך מידיעה שמתפשט ממנו לחוץ מ"מ באותו ידיעה העצמי' [ש]יודע בכלל ובפרט [שבון] כא' [שהוא] כמו ברצון ש[לו] עד המעשה נמשך מזה בידיעה שחוז ממנו כמו ברצון לבנות בנין וכה"ג וד"ל).

אך עדיין אין זה מובן מ"ש המגביהי ומשפילי כו' בהגבהה ושפלות זהו עומר ועו"ת עכ"פ כמו שמים לרום וארץ לעומק כו' מאחר שסובל ב' ידיעות הנ"ל למעלה הוא מבחי' מעלה ומטה לגמרי כנ"ל. ואמנם הענין הוא דהכוונה כך היא, שבשעה שמגביהי לשבת אז דוקא משפילי לראות כו' משום דמעלה ומטה שוין ממש ע"כ לא יתכן לומר דכשהוא למעלה בהגבהה שאינו למטה (כמו שבידיע' כללי' יודע גם ידיעה פרטי' כו'). וזהו ענין היו"ד דמגביהי' שזהו עצמו היו"ד דמשפילי בלי שינוי המהות כלל וכמ"ש אני ראשון כו' אני אני [הוא אני הוא] למעלה (כמו קודם הצמצום הראשון כנ"ל) ואני הוא למטה להיותו למעלה מבחי' מעלה ומטה כנ"ל. וכ"ז שמגביהי ומשפילי ביו"ד זהו ביו"ד דחכ' דתו' אור דוקא וכמ"ש ברישא מי כהו"י אלקינו דוקא כנ"ל, והיינו לפי שאור דתו' כולל ב' מדרגות דאורי' ואורי' דוקא ואורי' קודם לאורי' ולכך א' תחילה המגביהי ביו"ד דחכ' דתו"מ שעולה מלמטה באורי' כנ"ל (שמוזה יהי' העוה"ב מכון לשבתך למטה כמו למעלה כו' כנ"ל) ומזה מגביהי לשבת בכסא המל' למעלה מן ההשתל' היינו בבחי' פנימי' ועצמי' דאורי' ממש כנ"ל, והוא משום דסוף מעשה במצות כקעומ"ש עולה למעלה כפנימי' הכתר מל' דאיס כנ"ל, וזהו כי נר מצוה עיי"ז צדקה תרומם גוי כו' וכמ"ש ומעשה ידינו כונניה עלינו כמ"ש בצדקה תכונני בחי' כן ובסיס לכסא העליון כנ"ל. ואחר העלאה זו דאורי' בעצמי' ממש משם דוקא משפילי ביו"ד דחכ' דתו' אור להאיר למטה מטה דוקא בבחי' אורי' שהולך ונמשך מלמעלה למטה (ואיז זה מעלה ומטה ממש אלא אדרבה כמו שהוא ית' למעלה בבחי' העצמי' הוא שמאיר ונמשך ע"י אור דתו' למטה כמו במ"ת כנ"ל משום דמעלה ומטה שוין ממש בבחי' הפנימי' ועצמי' דאיס כנ"ל, עד שמחמת זה משום דתו' מקור להשתל' גם בהשתלשלו' דסומ"מ הענין כן הוא).

כמ"ש ברמב"ם: ראה ה"ל יסודי התורה פ"ב ה"י.

שמים לרום וארץ לעומק: משלי כה, ג.

ומעשה ידינו כונניה עלנו . . . בצדקה תכונני: תהלים ז, י. ישעי' נד, יד.

שניה שהוא — העצמי': ב' העצמי' והפנימי' דאיס [שבשורה שלאח"י] — ומה שבניתיים ליתא. וכנראה נשמע מפני חוכות הדומות: בבחי' . . . בבחי' [אלא שבכתי' ב' גרס, העצמי' והפנימי' במקום, הפנימי' ועצמי' שבכתי' דידן].

וזהו המשפילי לראות דוקא בראי' אעפ"י שאינה רק ענין ההשגחה וידיעה
 לבד כניל אבל שרשה הפנימי' הוא בא מבחי' החכ' הפנימי' דאור
 דתו' דוקא כידוע דכל ראי' הוא בבחי' חכ' דוקא כמו איזהו חכם כו' דראי'
 העין בא מראי' עין השכל בפנימי' החכ' דוקא כמו עיניך פקוחות כו' (ע"כ
 החכמים נק' עיני העדה), וכמשה שהי' נשמתו בפנימי' דמיה' דחכ' הי' בבחי'
 ראי' כמיש וירא ראשית לו כו'. וכך יובן למעלה במיש' משמים הביט כו'
 שהבטתה זו הוא בבחי' ראי' דחכ' [ה]פנימי' דתו' אור שהוא צופה ומביט עד
 סוף כל הדורות בסקירה א' כמו שרואה בעין בכללות מראש לסוף כא', כך
 הוא בראי' החכ' שנק' הסתכלות החכ' בעין השכל כו' בבחי' אין והעלם כלל
 עדיין, ואח"כ נמשך ומתפשט בדרך פרטי פרטיות שנק' ידיעה פרטיות כמיש
 המבין אל כל כו' שזוהו בבינה דוקא שהוא בחי' השגה ותפיסא בכל פרט
 ופרט ואין פרט בלא כלל כניל ודיל.

וכך יובן בזה בבחי' הפנימי' דח"ע שבתו' אור שמאיר ובא מעצמות איס
 ב"ה ממש שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל שמתלבש באותיות
 דתושביכ' כמו ואתא מרכבות קודש העליון כו' שהוא בא בבחי' אין בהעלם
 כלל כו', וכידוע שהתו' באה בדרך כלל ופרט והיינו בתושביכ' בחי' כלל
 שכולל באותיות הללו [בהעלם] כל מה שדרשו חז"ל בתושבע"פ כריע שהי'
 דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים כו' וכה"ג ומתפשט בפרטי פרטי' בויס
 משנה, שזוהו ג"כ כידיעה כללי' ופרטי' בחיצוני' ובד"ע וד"ת מיש לאין בחכ'
 ומאין ליש בבינה שהו' ספר וסיפור דתושביכ' בחי' משפיע (כטפה שכוללת
 פרטי האברי' דולד ותושבע"פ בחי' מקבל שמתפשט ברמ"ח אברי' כידוע).
 וזהו המשפילי לראות בראי' דאור תו' כשניהם בשוה במשפיע ובמקבל שהו'
 תושביכ' ותושבע"פ, דאעפ"י שתושבע"פ נק' ארץ שמקבל משמים דתושביכ'
 כמו מנלן אמר קרא וכל דין והלכה הכל למידין מן המקרא דוקא ואם אין
 כלל אין פרט וצריך לראות תחלה בבחי' הכלל ואח"כ בפרט כו', אך לפי
 שיו"ד זה דמשפילי לראות בא מעצמות אוא"ס שמשפיע ומקבל כלל ופרט
 שוין שם ממש מטעם הנ"ל דמעלה ומטה שוין ממש וטובל ד"ע וד"ת יחד
 כו', ע"כ משפילי לראות להיותו מקור להשגחה הכללי' והפרטי' בהשתלשלו

איזהו חכם: תמיד לב, א.

החכמים נק' עיני העדה: נסמו לעיל ע' רה.

וירא ראשית לוי: נסמו לקמן ע' תקלג.

צופה ומביט . . . בסקירה א': ע"ד ברכת זכרונות. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קעה. ושי"ן דברים

ח"ג ע' תשצד. ושי"ן.

חכים ולא בחכ' ידיעא: נסמו לעיל ע' טו.

ואתא מרכבות קודש: נסמו לעיל ע' כב.

בר"ע שהי' דורש על כל קוץ: ראה מנחות כט, ב.

ספר וסיפור דתושביכ' . . . ותושבע"פ: נסמו לעיל ע' יז.

מנלן אמר קרא: נסמו לקמן ע' תקנט.

העולמו מאור דתו שמאיר מעצמותו בתושב"כ ושבע"פ שנק' שמים וארץ בשהו בלי הפרש כלל מפני שמשפילי זה בא ממגביהי דהכל א' לגבי מהו"ע ית' ממש כנ"ל וד"ל (וראי' ממ"ת שירד ה' על ה"ס והארץ האירה מכבודו [ו]אין כבוד אלא תו' אור כו' והתו' מן השמים ניתנה כמ"ש מן השמים [השמיעך] כו' וא' לא בשמים היא, רק לפי שעומ"ר ועומ"ת דשמים וארץ שוין כו' (וע"כ גם ראי' ושמיעה דחוי"ב נתחלפו במ"ת שהיו רואים את הנשמע כו' שזהו ראי' דחכ' דתושב"כ ושמיעה דבינה בתושב"כ שהיו שומעין את הנראה בתושב"כ ורואין את הנשמע בבינה בתושב"כ כו'). וזהו ג"כ מ"ש שמע ישראל בשמיעה דבינה בהשגה דוקא שזהו מאין דחכ' ליש היפוך ד"ע שמיש לאין כו' ואינו דומה שמיעה לראי' כו' לפי שבק"ש מתייחד יחוי"ע ויחוי"ת דד"ע וד"ת כנ"ל).

והנה כל מה שמבואר למעלה במגביהי ומשפילי זהו ביחוד והתכלולו דא"ת ואוי' שהוא בקומת אדם דחכ' דתו' אור הנ"ל, אבל כנס דחנוכה אנו אומרי' עמדת להם בעת צרתם כעמידה שראשו זקוף כמו עומד לריב כו', וזהו רבת את ריבם דנת כו' למעלה מן החכ' (ולא כישיבה במשפט דחכ' דתו' בכתר מל' שמשפילי לראות כו', וזהו הנס שהדליק מפך זה דשמ"ז ח' ימים שהוא חוי"ב דתושב"כ ושבע"פ וד"ל, משום דטמאו כל השמנים דחכ' דקדושה ואין אור דתו' מאיר כלל בנשי' שנפלו למטה בחושך גמור שא"א להקים משם כ"א מלמעלה מן האור דחכ', והוא מ"ש מקימי מעפר ד"ל שהוא השכינה שבעפר ממש ואביון בחי' צ"ע כו' ולא יוכל להשפיל אל דל זה ביו"ד דחכ' דהגבהה דמצות כי רצו להשכיחם תו"מ כו' רק קובי"ה עצמו מקימי מעפר כו' כמ"ש וה' יג"י חשכי, שזהו ענין הדלקת נ"ח שגם החושך עצמו יאיר כמו האור ממש להיותו למעלה מאור וחושך כנ"ל. ועכ"ז א' מקימי ביו"ד אחר המגביהי ומשפילי בתושב"כ ושבע"פ והוא ז"מ דרבנן שעולה למעלה באור דתושב"כ ושבע"פ. וזהו כי נר מצוה דחנוכה דרבנן ואח"כ ותורה אור אחר שמגביהי לשבת כו' וד"ל.

והארץ האירה מכבודו (ואין כבוד אלא תו' יחזקאל מג, ב. אבות פיז, ג. מן השמים השמיעך . . . לא בשמים היא: ואתחנן ד, לו. נצבים ל, יב. שהיו רואים את הנשמע . . . שומעין את הנראה: נסמן לעיל ע' רסד. שמע ישראל . . . בהשגה: ראה לעיל ע' שעד. ואינו דומה שמיעה לראי': נסמן לעיל ע' כת. עמדת להם בעת צרתם . . . רבת את ריבם דנת: נוסח. ועל הנסים' דחנוכה שהדליק מנן זה דשמ"ז [דשמן זית] ח' ימים: שבת כא, ב. מקימי מעפר ד"ל: תהלים קיג, ז. שיה' להשפיל: כ"ל: להשכיל. וה' יג"י חשכי: שמואל"ב כב, כט. ז"מ דרבנן: נסמן לעיל ע' שצו.

בעז"ה פ' יחזי

י'חזי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה כו'. כתיב ואברהם זקן בא בימים ואמר בזהר באינון יומין עילאין כו' ויומין קריבו ל' מדרגא לדרגא כו', דהיינו בכל יום ויום בכל ימי חייו ה' הולך ועולה במדרגות קרבת אלקות בעילוי אחר עילוי ביותר כמו שאמר לו התהלך לפני כו' וכל הילוך הוא שבהילוכו עולה למעלה מדרגא א' כהולך בסולם ממדרגה למדרגה עליונה יותר וכמו ילכו מחיל אל [חיל] כו' וכעליות והילוך הנשמות בג"ע כו', וע"כ נקרא הנשמות מהלך כמ"ש ונתתי לך מהלכים כו', וכמו מי יעלה בהר ה' כו', וכך הוא בכל ניצוץ קטן מישראל בפרט שנקרא מהלך בימי חייו שניתן לאדם במספר קצוב דוקא כמ"ש ימים יוצרו כו' וכן כצל ימינו עלי ארץ, והמספר הוא ע' שנה עד פ' שנה כמ"ש ימי שנותינו בהם ע' שנה ואם נגבורות כו', ופירוש בהם בע"ש דנוגה שנמשך מספר ימינו מלמעלה ע' שנה שהי' התחברות ויחוד דנשמה האלקי' בגוף גשמי בחיי העולם הזה לעבודת ותיקון הבריורים דעץ הדעת שיתקן ויברר בכל יום ויום כו', ולאחר שנשלם ענין התיקון ויברור הזה מה שהי' צריך לתקן בעולם הזה אז נשלמו זמן ימי חייו (וכמו ויקרבו ימי [ישראל] למות וכן ויקרבו ימי] דוד כו' לפי שכבר נשלם מה שהי' צריך לתקן בימים שלו כו'). אך הנה באמת י"ל מה שתולה

יחזי יעקב: נמצא בבוך א' = 23 ע' קצב. ב' = 448 מ. א. ג' = 1338 ע' קח. ד' = 1570 ע' 139. ככמה מכילאך הנ"ל באה חזרת על המאמר: בעז"ה פ' יחזי.

המאמר נדפס בבוך ב' ובין ארזיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות בבוך ג' ומבוך ד'. מאמר זה מיסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' קכח, ובשינויים וכו' — באור התורה יחזי כרך ו' ע' תתשסו. [בסיה"מ תקס"ב ובאוה"ת שם נמצא ביאור נוסף להמאמר]. ראה סיה"מ תרנ"ב ע' יג. בהכתי"ל לא נמצא תאריך למאמר זה, אמנם לקמן ע' תמא מזכיר ב"פ בראשית ע"פ ויצר, ונראה שכוונתו לתורת חיים, ודרושי התורת חיים נכתבו בשנת תקפ"דו (ראה לקמן בהוספה בראשית המאמרים הערה 2), ולפי"ז לכא"י זמן המאמר בין השנים תקפ"דו (שהסתלקות כ"ק אדה"א הי' ב"ס כסלו תקפ"ח). וראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתלט (והמאמר שם הוא מתקפ"ז), אבל אולי שם הכוונה לד"ה זה דתקס"ב.

יחזי יעקב בארץ מצרים: יחזי מו, כת.

ואברהם זקן בא בימים: נסמן לעיל ע' שצג.

שויה כו' — בכל ימי חייו: ד' ליתא.

התהלך לפני: לך יו, א.

שויה הוא — א': ג' ליתא.

ילכו מחיל אל: תהלים פד, ח.

ונתתי לך מהלכים: וכרי"ג, ג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרסו חילק. ושי"נ במדבר ח"ג ע' אלא ואילך.

מי יעלה בהר ה': תהלים כד, ג.

ימים יוצרו . . . כצל ימינו עלי ארץ: נסמן לעיל ע' שע.

ימי שנותינו בהם . . . בהם בע"ש דנוגה: תהלים צ, י. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תתקנ. ויקרבו ימי [ישראל] למות וכן ויקרבו ימי] דוד: דוד: יחזי מו, כט. מלכים"א ג, א.

מה שתולה . . . הכל בימים: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רנו (נוסחא שני). ע' רס. ע' רפב וע'

שרש הדבר של התיקון והעבודה האלקית ובמה שנק' מהלך בעילוי אחר עילוי כניל הכל בימים דוקא כמ"ש דיומ' קריבו ל' מדרגא כו', וכן כל נשמה בפרט מה שתהלך במדרגות קרבת אלקי' בכל יום מה הוא ענין הימים אל הנשמה האלקית שהי' סיבת התקרבות לאלקים חיים על ידי הימים דוקא הלא זה הקירוב וזאת העבודה והתיקון הכל תלוי ביד האדם בבחירה שלו כמ"ש ראה נתתי לפניך כו' ובחרת בחיים כו' ומה יועיל לו הימים שאינו אלא זמן קיומו בעולם לבד כו'.

אמנם הנה יש להקדים ענין הידוע במ"ש באדם הראשון הכולל כל הנשמות ויפה באפיו נשמת חיים כו' וכן בכל נשמה בפרט שאומרים ואתה נפחת בי כו', זה הרוח הנמשך מאלקים לגוף האדם אינו כמו רוח והבל חיצוני כהבל ורוח הדיבור היוצא בפה בחיצוניות ולא מכחו הפנימי כלל וגם לא כהבל פנימי שבלב שנקרא קלא פנימאה אשר בא ונחנק באותיות המחשבה ומן המח' ללב כו' שהרי אמר ויפה באפיו ומאן דנפח מתוכו וכל פנימי' כחו הוא מנפח, והוא כמו שמנפח אדם מכח רוח[ו] העצמי ממש באיזה דבר גולם לעשות בו ציור כלול מצורתו בעצם ינסח בכל כחו מתוכו [נפח] ופנימיותו כו', וכדי שיצייר [הציור] מצורתו בדבר נבדל ממנו צ"ל כח גבורה יתירה יותר מכפי כחו הבא במדה והוא למעלה מן האור וחיות שבגופו המוגבל שזהו מבחינת רוח המקיפים שבנפשו שנק' צלם כו' כידוע ודל. וכן יוכן כמ"ש ויפה באפיו כו' שזהו נשמתא דפראח מחי העולמים מבחי' פנימית ועצמי' רוחו שהוא בצלם אלקים ממש כמ"ש ויברא ה' אלקים את האדם בצלמו כו' וכן נעשה אדם בצלמנו כו' שזהו מה שצר צורת הנשמה הכללית דאדה"ר בגופו מצורת נר"ג דאצי' שנאצל מעצמותו ית', וכמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו בראתיו בצורה הראשונה (שהוא צ' דצלם) [ו]יצרתיו בצורה שני' אף עשיתיו בנפחת הרוח בגוף, וכל ג' מדרגות הללו שהן בחינת נר"ג עד נפש דעשי' שזהו אתה נפחת בי וכן ויפה באפיו כו' הכל בא מכח העצמי והפנימי של רוח אלקי'

רצא. ומקבילו בתורה אור משפטים עה, ד. עו, ג. שם עט, ב. תורת חיים משפטים תלו, ב ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתיב. אור התורה ח"י שרה כרך ד ע' תשפב ואילך. (ויחי כרך ו) כאו ע' 2238. משפטים כרך ח ע' גיד. לקושי שיחות כראשית כרך כ ע' 315 ואילך.
ראה נתתי לפניך . . . ובחרת בחיים: נצבים, ל, טו. יט.
ויפה באפיו נשמת חיים: בראשית ב, ז.
ואתה נפחת בי: נסמן לעיל ע' עא.
ומאן דנפח מתוכו . . . מנפח: נסמן לעיל שם.
ונשמתא דפראח מחי העולמים: זהו תרומה קלה, א.
ויברא ה' אלקים את האדם בצלמו: בראשית א, כו [בחוטפת חיבת ה"ה] — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכא. ושי"ג.

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
כל הנקרא בשמי: ישעי' מג, ז.

דהיינו מבחי' המקיפים דגרינ' שנק' צלם וזיש בצלמו כו', והוא מטעם הניל שכדי שיצויר צורה העצמי' בדבר נבדל למטה צ'ל ע"י תגבורת כח העצמי ביותר מכפי האו"ם המצומצם בגרינ' וכמו שמנפח אדם ככל כחו [מפנימי' קרביו שהוא שא' מתוכו ופנימיותו נפח כו' ודיל' (וכתולדות הולד מטיפת האב שרוחו ירע ממש מפנימי' כחו וראשית אונו ע"כ מצטייר בצלמו ממש כו' עד שנקרא יוצא חלציו שיוצא ממעיו וע"כ א' הבן יקיר לי כו' המו מעי לו כו' וכן אמר בניס אתם כו'), ואין לרוח והבל החיצוני' שבקול ודיבור העליון בי"מ וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם ערך לזה הרוח שנפח באפיו כו' ואף [לא] קול הפנימי שבמח' עילאה שבהן נבראו עלמין סתימין כו' שאין זה בא מעצמיות שלו כלל ודיל'.

והנה להבין כיז בתוס' ביאור הנה ילה"ק ענין א' והוא [מה] שיש ב' מדרגות בהשתלשלות שבא מעילה לעלול שנק' העלם וגילוי, [א] כאשר בא בסדר והדרגה מן המשפיע למקבל שהוא קרוב בערך ויחוס שממילא יבא מבחינת ההעלם דמשפיע לגילוי למקבל כפי המדה בלבד, כמו כח הפועל בפעולה שמצייר או כותב בכח התנועה שביד שיש ערך ויחוס למהות כח זה הפועל כשמניע ידו עם עצם כח הרוחני עד שיבא לגילוי מן ההעלם הכח הרוחני תמיד להניע ולצייר כפי שחושב במח', וכן מהעלם אותיות המח' לגילוי הדיבור שיש בזה ערך ויבא מעצמו במדה וגבול כו', וא"צ לזה בחינת התגברות כח יתירה שיצא מן ההעלם לגילוי כי מיד שמהרהר במחשבה יפעול ביד או ידבר בדיבור, וכה"ג גילוי התפעלות המדות מן השכל שבמוח וגילוי השכל ורצון מלמעלה מן השכל והרצון שיבא כקל מהעלם כח הרצון להיות רצון ומכח ההעלם השכל להשכיל וכן משכל להתפעל במדות שבלב וממדות שבלב יהרהר במחשבה ומחשבה אל הדוי"מ כניל, שכ"ז נקרא העלם וגילוי בדרך עילה ועלול רק כפי המדה כו'. והמדרגה הנ' בבחי' העלם וגילוי הוא למעלה מזה הנמשך בהדרגה, והוא כאשר יבא וימשך השפע מן ההעלם דמשפיע בדרך דילוג גדול מאד שלא לפי המדה והכח הנגלה באו"כ כלל וכלל דהיינו בהתגברות כח יתירה שלמעלה מכפי המדה, שזהו בא מבחינת העלם דע[צמי] ופנימי' ביותר שלא הי' בא לגילוי בכח המשפיע כפי סדר והדרגה כלל ע"כ צריך לזה התגברות כח בעצמי' ביתר מכפי המדה כדי שיוכל לצאת מן ההעלם ביותר מכפי כחו, וזה יהי' ע"פ הרוב כאשר האור נמשך בדרך דילוג למקום הנבדל ממנו ביותר וכאשר האור נמשך מבחינת הפנימי' ועצמי' ביותר, ב' תנאים האלה מכריחים שיבא בבחינת תגבורת כח מן ההעלם דמקיף שבנפש שלמעלה

שהוא שא' מתוכו ופנימיותו נפח: ראה תניא רפי"ב. הערה דלעיל ר"ה: ומאן.
 כחו וראשית אונו: ע"פ יחי מט, ג.
 הבן יקיר לי . . . המו מעי לו . . . בניס אחס: ירמי' לא, יט. ראה יד, א.
 וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו. ראה אגרת התשובה פ"ד.

מבחינת הארת או"פ הבא בהגבלה בכלי בגילוי מהעלם במדה כו', וכמו הדילוג מהר גבוה למקום נמוך לעמק וכן למקום רחוק ביותר שא"א שיהי' [דילוג זה בכח עצמו הבא בגילוי בגופו במדה ושיעור כפ"ע אור וחיות הדם הוא הנפש שבדאי לא יוכל לדלג] דילוג גדול כזה אלא כאשר יוציא כל כחו הפנימי הנעלם ביותר שהוא בחי' התגברו' הכח בעצמו ביותר מכפי' כחו הנגלה אז יוכל לדלוג למקום רחוק שלא לפי כחו כלל, אבל לפסוע פסיעה גסה שהיא כפי' מדת כחו א"צ לזה התגברות כח הנעלם כלל. ויובן זה יותר במה שאנו רואים בחוש כח הטבעי [י] בהגבהת אדם כל משא כבד שבוה ימצא עיקר ההפרש בין חלש לגבור שהחלש בטבעו לא יוכל להגביה רק משא קטנה כפי' כחו המצומצם בגופו והגבור הוא שיכול להגביה משא גדולה כאבן גדול מצד רב כחו בגופו שבא בגילוי אור וחיות בנפש, אך אם צריך להגביה משא גדולה כאבן גדול מאוד שאין זה לפי כחו אף שהוא גבור בכח ודאי צריך גם הגבור להתגבר בעצמו ביותר עד שמחמת רוב ההתגברות בעצמו יוציא כל כחו הפנימי ביותר עד שמגביה האבן הגדולה ביותר ובוה דוקא ניכר כחו ועוז גבורתו, כמו ביעקב שהגביה האבן מעל פי הנבאר כו' וגללו כו'.

והנה מובן מזה דעיקר כח הגבור ביותר אינו רק מה שיוכל להתגבר בכחו הנעלם שיוציא כל כחו הנעלם שלא הי' בגילוי בגופו תחלה ואז יגביה בכחו הגדול כל משא הכבד שאין אדם זולתו יכול כן, שהרי כח זה שהגביה המשא הגדולה הי' בהעלם מאד בגבור זה רק ע"י בחינת התגברות שהתגבר בעצמו הוציא כחו הגדול הזה מן ההעלם לגילוי שצריך לזה תגבורת חזקה ביותר כנראה בחוש, וא"כ עיקר ענין מציאות הגבורה של הגבור אינו רק מה שיכול הוא להוציא מכחו הנעלם ביותר לגילוי כח גדול ביותר מכפי' המדה שאין זה ביכולת זולתו שאינו בע"כ כמוהו, וכן להגביה משא קטנה א"צ התגברות כח יתירה כלל ואינו נקרא גבור כלל כי יש בגילוי כח המצומצם שבגופו להגביה, וע"כ לא יקרא גבור כלל בהגבהה זו רק כאשר יגביה משא אבן גדולה ביותר שאין בכח שום אדם הבא בגילוי להגביהנו, ואף שיוכל גם זולתו להתגבר בעצמו להוציא כל כחו הנעלם לגילוי להגביה המשא הגדולה אבל תקצר רוחו ויכלה כחו ולא יוכל להגביה [יותר], ובוה ניכר יותר מעלת הגבורה של כל גבור רק במה שנראה ממנו התגברות כחו הוציא כל כחו הנעלם שבא לגילוי כו' להגביה כל משא כבד ככח השור למשא וכגבורת ארי' בכח הלב וכה"ג (וכמו שכח הנעלם ביותר בא לגילוי בכיוון בהגבהת המשא כנ"ל כך ישנו בהיפוכו והוא בכח ההתפשטו' לחוץ ממנו כמו כח הזריקה שזורק אבן למרחוק מאד או לדלג

ביעקב שהגביה האבן . . . וגללו: ויצא כט, י (וברשי" שם, מבראשית רבא פ"ע, יב), שם, ה.
 כתיב: בעל כח.

ברגליו למרחוק כניל שכחו הפנימי שבהעלם יצא לגילוי יותר מכפי כחו הנגלה כידו ע"כ נזרק האבן מכחו למרחוק ביותר לפי ערך עצם כח גבורתו (כ').

והנה לפי זה הרי יובן שעיקר ענין הגבורה הוא רק בבחינת התפשטות כח החזק שבהעלם הנפש שנק' מקיף במה שיכול להשפיע עצמו להביא כל כחו הנעלם לגילוי ביותר מכפי המדה והדרגה דעו"ע שכל דבר הנמשך ונעשה כדילוג הערך שלא כפי המדה הטבעיית שנמשך מעילה לעלול שלא לפ"ע קבלת העלול נק' בשם גבו' השפע יותר מדאי, וכמו מעין המתגבר ויותר שנייעתו מתרבה לאין שיעור שא"א להכיל גם בכלים רבים מאד כו', וכמו כן מעין החכמה בחכם גדול שנק' גבור בחכמה דתורה היינו ג"כ שהוא בבחי' התגברות יתירה בכח הנעלם שבכח המשכיל שלו להוציא מן ההעלם דמקור החכ' לגילוי שפע רב ביותר מכפי המדה הצריך להיות מאין דחכמה, וכמו שגבור בכח גשמי יכול להוציא כל כחו הנעלם ביותר מכפי כחו הנגלה בגופו כניל כך גבור בכח החכמה יכול להוציא כל כחו של מקור החכמה לגילוי כמעין המתגבר בלי שיעור כלל עד שלא יכילנו כלים רבים, כחכמת שלמה שהוצרך לדבר ג' אלפים משל להכיל נביעת אור החכ' עילאה מן ההעלם דתעלמות חכמה, וכמשיח שנאמר בו ישכיל עבדי ישכיל כל חכמה ממקור הנעלם דסודות ורזין דאורייתא שנקראו פלאות חכמה כו' וירום ונשא וגבה מאד כו' (שזהו בחינת גבורות דע"י שמלוכש בח"ס, יו"ש והריחו דמורח ודאין כו' כמ"ש במ"א), וכמו במית גדמה להם כגבור במלחמתה של תורה להוציא מן ההעלם דעצמות ח"ע הקדומה דלתבונתו אין מספר כלל כו' (וכי' אינו רק בבחינת גבו' דמקיף שבא בכח גדול כמו קול ה' בכח דוקא, וכמו שנראה בחוש הטבעי שגם באדם שאינו גבור בכח יכול להיות לפרקים מצד איזה פחד וחרדה גדולה (שאו הוא גילוי אור המקיף שבנפשו מבחינת ח"י יחידה כידוע ודיל) שיגביה משא גדולה בעצמו מה שלא יוכלו כמה בני"א להגביה כו', וכמ"כ כאשר יגבר באדם תאוה יתירה לדבר האהוב לו בנפשו ממש יוכל לדלוג דילוג גדול בריחוק מקום מאד שלא לפ"ע כחו כלל, כמו ריש לקיש קפץ ירדנא כו' ואמר לו ר' יוחנן חילך לאורייתא כו'.

מעין המתגבר . . . בחכמה: ראה אבות פ"ב מ"ח (ולגריסת אדה"י בסידורו: מ"ט) ובמפרשים.

גבור בחכמה דתורה: ראה חגיגה יד, א.

כחכמת שלמה . . . ג' אלפים משל: מלכ"ט א, יב. ראה מאמרי אדה"י אהלהך לאנאי ע' כג בשם הכש"ט. פרשיות התורה ח"א ע' פו וע' שג ובהנשמן לשם. מאמרי אדה"י דברים ח"ד ע' א"ר. ושי"ג.

וכמשיח . . . ישכיל עבדי: נשמן לעל ע' יח.

פלאות חכמה: נשמן לעל ע' שג.

והריחו דמורח ודאין: ישעי' יא, ג. סנהדרין צג, ב. ראה ספר המאמרים חקטיב ח"א ע' סב.

במית נדמה להם כגבור: ראה מאמרי אדה"י ויקרא ח"א ע' רמת. ושי"ג. לעל ע' רפ"ג.

דלתבונתו אין מספר . . . קול ה' בכח: תהלים קמו, ה. שם כט, ד.

ריש לקיש קפץ ירדנא: כבא מציעא פד, א.

(וכמ"ש במ"א ע"פ קול דודי מדלג על ההרים כו'), וכמו כן בענין כח המוליד להיות ולד מזרעו צריך שהיה ע"י בחי' גבורות דחום הטבעי שיתגבר בנפשו להוציא כל כחו העצמי הנעלם ביתר מכפי כחו הנגלה עד שמביא מן כחץ אזי יוליד ויצמיח ולד (וכמו מורה חץ בכח וגבורה יתירה שמביא מן ההעלם ביתר מכפי המדה), וזהו מצד שצריך להיות תולדות דבר מה חוץ ממנו כולד ע"כ צריך להיות מבחי' הגבורה דוקא, וכידוע בענין בני חיי ומזוני דשולחן בצפון דבמזל דמקיף דוקא תליא כל המזונות ג"כ מן בחי' ההעלם דמקיף העליון בא בגילוי ביתר מכפי המדה בהשתלשלות דעילה ועלול, וכן חיי הנפש [בגוף] בכל ימי חייו באים שלא בהדרגה רק מצלם דנפש כמ"ש אך בצלם כו', וכן בחכמה דתורה שתלוי במזל [ונוצר כמ"ש הכל תלוי במזל] אפי' ס"ת שבהיכל כו').

ועפ"י כ"ז יוכן ג"כ בענין ויפח באפיו נשמת חיים שזהו בכחינת הגבורה דאור המקיף שבא בדרך דילוג בכח גדול מן ההעלם כמו המנפת ככל פנימי' כחו הנעלם לפי שהיתה ירידת הנשמה מחה"ע בפנימי' דח"ע דעצמות המאציל וירדה בצמצום גדול בגוף (שזהו הדילוג הגדול מיו"ד דחכמה לה"א בחי' דומם שלא כשאר הברואים שחומר שלהם קרוב לצורה כמ"ש במ"א ע"פ ויצר ה' כו' בכ' יודין באריכות) במקום ובזמן במספר קצוב כמ"ש ימים יוצרו כניל, שב' תנאים אלה כשירוד אור ושפע מגבוה לנמוך נמך ביותר מכריח שיבא בבחי' גבורה דוקא שהוא ביציאת כל כח ההעלם דמקיף לגילוי ביותר מכפי המדה כניל וד"ל.

ולזהבין זה בתוספת ביאור, הנה יש להקדים תחלה בשרש [ענין] ירידה זו דנשמת אדה"ר בגופו ע"י נפיחה דוקא כמ"ש ויפח באפיו כו', הלא גם הנשמה נק' בריאה מאין ליש כמ"ש ויברא אלקים את האדם בצלמו כו' וגם כאן א' ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חי' וגם א' נעשה אדם בצלמנו כו', הרי הזכיר ג' חיים

גי'פ קול דודי: שיר השירים ב, ח (בדילוג). ראה לקוטי תורה שיר השירים מב, ב, וראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלב.
 שמורה כחץ אזי יוליד: ראה תגינה טו, רע"א.
 בני חיי ומזוני . . . דבמזל . . . תליא: נסמן לעיל ע' רמא.
 דשולחן בצפון: נסמן לעיל שם.
 אך בצלם: נסמן לעיל ע' צט.
 הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל: נסמן לעיל ע' שנת.
 ויצר ה' . . . בכ' יודין: בראשית ב, יט. ראה ד"ה זה וכיארור במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' טו ואלק. תורת חיים בראשית יח, ד.
 ויפח באפיו . . . ויברא אלקים את האדם בצלמו: בראשית ב, ג, שם א, כג.
 שרה כו' — ויצר . . . וגם א': ג; ליתא. וכנראה נשמס מפני תיבות הדומות: א . . . א.
 נעשה אדם בצלמנו . . . כל הנק' בשמי': בראשית א, כו, ישע"י מג, ז.

לשונות דבריאה ויצירה ועשי' באדם כמ"ש כל הנקרא כשמי כו' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו וכמ"ש אתה בראתה יצרתה נפחת בי איכ במ"ש ויפח באפיו זהו בחי' עשי' שז"ש נעשה אדם ונחי' יצירה למעלה מעשי' ובריאה למעלה מיצירה כידוע שזהו כמו ג' מדרגות דמדו"מ מחשבה בכריאה ודיבור ביצירה כו'. ובאמת יש כאן ב' בריאות ובי' יצירות ועשיות. האי' בנשמה עצמה שהיא בחינת נ"ח האלקית ממש שהיא בצלם אלקים ממש, שז"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו במחשבה ויצרתיו בדיבור כו' שהן ג' מדרגות דנר"ג, שבנשמה אמר ויברא אלקים כו' וברוח א' ויצר כו' ובנפש אמר ויפח כו' או נעשה כו' כמ"ש אף עשיתיו וד"ל. והב' הוא בחומר גופו של אדם הראשון שהי' גולם עפר פשוט מן האדמה ועשה בו צורת אדם כרמ"ח אברים כו' בצלמו צלם אדה"ע שעז"א ג"כ ויברא כו' את האדם בצלמו כו' וייצר כו' עפר מן האדמה ויפח כו', אך מ"ש נעשה אדם קאי ודאי על חומר הגוף שהי' נעשה בצלם ודמות אלקים, ומ"ש ויפח באפיו קאי על הנפש ורו"ג שאעפ"י שהוא ודאי בצלמו ממש מ"מ היתה בחי' אור פשוט בתכלית כי מאן דנפח מתוכיותו ופנימיותו נפח כו' שהוא בחי' מקיף דנר"ג שבהעלם העצמיו' ממש, רק כשבאה לחומר הגוף הוא שנצטיירה בציור אדם בנר"ג שבמוח ולב ואברים כו' בפנימי' וחיצוני', וע"ז הוא שא' ויברא וייצר נעשה כו' שזהו בחיבור הצורה בחומר שחומר זה כבר נצטייר בציור אדם כמ"ש וייצר ה' כו' וצר בו צורה הרוחני' [?] דנר"ג, וז"ש ויהי האדם לנפש כו' שזה שנתקשר הצורה הרוחני' בחומר והיו לאחדים ממש עד שנק' נ"ח כשאר הברואים בע"ח זה הי' עיקר החידוש ועיקר הרבותא שיכול להיות בבחי' נ"ח לפי שזהו פלא גדול ביותר וד"ל. והטעם הוא כמבואר במ"א (בפ' בראשית ע"פ וייצר כו') דבוה הובדל ענין בריאת אדם מכל הברואים בע"ח שיצאו בצביוןן בצורה וחומר שלהם כא' קרובי' ביחוס וערך כמו השור בצורה וחומר שלו כו', אבל האדם הרי גופו הי' חומר מוכן מכבר לקבל הצורה והוא ציור גולם עפר שאינו מערך ויחוס כלל אל רוחני' האור דנשמה האלקית ואיכ כאשר נפח בחומר זה מרוח ונשמת החיים האלקית הי' ודאי בדרך דילוג גדול שלא בהדרגה כלל וזה הי' הפלא הגדול שיקבל החומר את הצורה הזאת, וז"ש ויהי האדם לנ"ח כאלו נברא כך כו'. ולפ"ז מ"ש ויפח באפיו כו' זהו [ה'] שלא כפי סדר ההשתלשלות דעו"ע כלל רק שירד האור בכח גדול מגבוה

אתה בראתה יצרתה נפחת בי ברכות ט, ב. ברכת אלקי נשמה.

דמדו"מ . . . בכריאה . . . ביצירה כו' ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קנא. ושי"ן ח"ג ע' תתפ"ו ותתקכ"ג. במדבר ח"א ס"ע קצ.

שרה שהיא — נ"ח: TA: נשמת חי.

שרי' גולם עפר: ראה סנהדרין לת, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איש"ט. ושי"ן.

מאן דנפח מתוכיותו ופנימיותו נפוח: נסמן לעיל ע' קא.

ויהי האדם לנפש: המשך הכתוב וייצר . . . ויפח.

בפ' בראשית: בתורת חיים. וראה גם לעיל הערה ד"ה: וייצר.

לנמוך, ולזאת אינו בכלל המא' כלל, דמ"ש ויברא כו' את האדם בצלמו קאי על הנשמה וכן וייצר כו' שהוא בחינת נר"ג אבל מ"ש ויפח באפיו נ"ח הרי זאת היא הנשמה כמו שהיתה כלולה בעצמות המאציל ולא נק' נשמה דבריא או יצירה כלל שלמעלה מציור נר"ג דאדם וירדה מעצמות כח הנעלם לגילוי להיות בציור דאדם בעפר עד שנק' נפש האדם כשאר נפשות הבע"ח כנ"ל וד"ל.

אך איכ' אינו מובן מ"ש ויברא כו' את האדם וביצירה אמר וייצר כו' את האדם עפר כו' וכן נעשה אדם אחר שבי"ע זהו בחינת ההשתלשלות דעילה ועלול שהוא כמו מחדו"מ דבריא במחשבה ויצי' בדיבור כו', ובעיקר ענין התהוות אדם בצורה וחומר שלו הרי ה' למעלה מן סדר ההשתלשלות בהדרגה כלל רק בחי' אור פשוט דנ"ח כמו שהיתה בעצמו ממש הוא שירדה בציור גולם הגוף ע"י נפיחה לבד כמ"ש ויפח באפיו כנ"ל וד"ל. וכן מ"ש כל הנקרא בשמי כו' בראתי ויצרתי כו' דמשמע דקאי על בחי' נר"ג ואף עשיתי בגוף, ולא ה' [ה]ענין כו' לפי הפשוט דויפח באפיו נ"ח שהי' רק בבחי' דילוג גדול שלא בערך עו"ע כלל כנ"ל (וכן מ"ש אחר וקדם צרתני ותשת עלי כו' וארז"ל אחר למע"כ כמא' דנעשה אדם כו' וקדם למע"כ בבחי' שהיא הנשמה שע"י אמר ג"כ צרתני כמו ויברא וייצר כו' ונתחברו יחד במה שירדה הנשמה מן המח' שבראש לחומר גופני כו' שלא ע"י מא' כלל שלפי משמעות דויפח באפיו אחר שיצר ציור צלם הגוף לא ה' זה בדרך ירידה בהדרגה אלא מתוכיותו ומפנימיותו דוק ואיכ' איך אמר וקדם צרתני כו'.

אך הענין הוא דשניהם אמת, דלפי משמעות פסוק זה דוייצר דקאי על הגוף שהוא עפר שעשאו גולם אדם ונפח באפיו כו' לא ה' זה בבחינת סדר ההשתלשלות כלל וגם זה אמת דברא ויצר כו' בבחי' נר"ג דוקא כנ"ל. ויש להקדים לזה ענין הנ"ל שיש ב' מדריגות בבחינת העלם וגילוי כו', א' הבא בסדר והדרגה מעילה לעלול, כמו מהעלם אור הרצון נמשך גילוי הרצון וכן מהעלם אור השכל נמשך גילוי אור השכל כו', שג"ז צריך להיות ע"י בחינת צמצום גדול דהיינו מעצם הנפש ממש שמושלל מכל תאר מדה גם לא הרצון שהוא התפעלות הטיית והמשכות הנפש לדבר מה שרוצה וחפץ כו' ודאי הוצרך להיות צמצום בעצם אור הנפש הפשוטה עד שיגיע לכלל התפעלות הרצון שבא זה מבחי' ההעלם והצמצום בנפש שמשם נמשך מקור כל גילוי רצון, וכמ"כ מתצמצם[מת] הנפש להיות משכיל כל שכל מן ההעלם דכח המשכיל לגילוי (וכן מרצון לשכל שע"י הרצון יטה כח שכלו

שורה בציור — כל . . . (וכן טיש: ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: וכן מ"ש . . . וכן מ"ש. אחר וקדם צרתני . . . אחר למע"כ . . . וקדם למע"כ: תהלים קלט, ה. ראה בראשית רבא פ"ח, א. מאמרי אדמו"ר דברים שם. ושי"פ.

להשכיל כך כידוע, וכן משכל למדות וממדות למחדו"מ). וכל אלה קרובים בערך עכ"פ שהי' מתייחס ערך הרצון והשכל לגבי עצם אור הנפש, כי יש בנפש עצמה כח היולי דרצון וחכמה רק שצריך להביא בגילוי מן ההעלם ע"י הצמצום בעצמו הנפש, וראי' לזה שכאשר הנפש בעצמה תתפעל בדי"מ אם בעונג או בצער. יעוררו ממילא כל כחות הכלולים בה לבא בגילוי מן ההעלם וע"ז כפי סדר והדרגה דעו"ע ממש, דהיינו רק כפי הצריך להיות לענין סוף דבר המעשה כך בא בגילוי ההעלם מראש לסוף כב"א, כמו התפעלות הנפש עצמה להתענג בכנין נאה יבא ממילא התפעלות הרצון לזה בגילוי מן העלמו בעצמות הנפש ולפ"ע הרצון גילוי התחכמות לזה מהעלם כח המשכיל, וכן משכל למדות וממדות למחדו"מ עד שבא הרצון בגילוי רק בסוף מעשה לבד (וכנראה בחוש שכל עלול הי' כלול תחלה בהעילה שלו רק שיצא מן ההעלם לגילוי בשיעור ומדה לפי הנצרך לבד, כמו כח השכל וטעם ליכות שהי' כלול בעצם הרצון הפשוט שלמעלה מן הטעם וכן החסד בלב הי' כלול בשכל שבמוח המטה כלפי חסד וכן האהבה בלב הי' כלול בשכל וכן המח' באהבה שנק' הרהור הלב שיצא לגילוי לבד מהעלמו וכן הדיבור מן המחשבה והמעשה מן הדיבור ומאליהם נתגלה כפי המסודר בסדר והדרגה דעו"ע ואין כל חידוש בזה כלל, ומדה ושיעור זה ניתן בכל עו"ע ממנו מקור הראשון בצמצום הראשון בעצמות הנפש להיות לו רצון בגילוי כך וכך, וכך יהי' ערך גילוי השכל וגילוי המדות ומו"ד עד המעשה). ואמנם באמת א"א לדמות [מ]משל זה בנה"א וכחותי' שהוא בע"ג ותכלית בנמשל למעלה באו"ס ביה וע"ס דאצילו' ברצון וחוי"ב ומדות עד מחדו"מ שהן ג' עולמות דבי"ע, שהרי ידוע דגם שע"י בחי' צמצום הראשון בעצמות המאציל הוא שנאצל אור הכתר שהוא בחינת הרצון והתענוג העליון שזוהו ודאי בא ע"י צמצום הראשון להיות לו רצון פשוט להאציל כו', הנה לא הי' מבחינת מהות רצון ועונג כלול תחלה בעצמו' כמו שכלול העלם הרצון בנפש כנ"ל שהנפש אין לה שלימות כלל בלא מהות רצו"ח שכלול בה בעצם וע"י גילוי הרצון והחכמה והמדות נשלמו בשלימות דאדם להיות הנפש בחינת נברא בע"ג ומורכב ולא או"פ כלל כו', וע"כ גם גילוי הרצון בשכל ושכל במדות עד סוף מעשה באים ממילא במדה ושיעור לפי אופן בעל הרצון שגילה מהעלמו, שזוהו בבחי' עו"ע בהעלם וגילוי שאין כל חידוש בזה כלל כנ"ל, אבל למעלה בבחינת אח"פ בתכלית דלאו מכל אינון מדות כלל אפילו בהעלם כו' להיותו למעלה ממקור למקור לרצון וחכמה ומדות ולולי בחינת הצמצום גמור באוה"פ בעצמו לא הי' נאצל מציאות רצו"ח כו', וגם אחר שהי' רצונו הפשוט להאציל הי' מאציל ספירות ומדות שאינם מהות רצון

שורה ע"י — בדי"מ: ג: דבר מה.

רצו"ח: רצון וחכמה.

דלאו מכל אינון מדות כלל: ראה תקוני זהר בהקדמה יו. ב.

באוה"פ: באור הפשוט.

והכמה וחסד כלל כו', אי"כ הרי צמצום זה מעצמות אוה"פ עד שיומשך הקו"ח להאציל ע"ס כאלה דוקא ה' בא ע"י בחי' דילוג גדול מן העצמו', כי הוא ית' נקרא שלימותא דכלא ואין דבר משלים אותו שא"א לומר שבלתי הרצון יחסר לו דבר מה ועל ידי כח הרצון או החכמה נשלם, כי אין דבר חוץ מאורו הפשוט בתכלית כו' כי אין לו תואר מתארי הנפש המוגבלת בכחות ומדות המשלימות אותה כנ"ל וגם כחותי' מוגבלים ומורכבים כו' שהרי אין שינוי כלל בעצמו' המאציל בין קודם שנאצל אור הרצון לאח"כ [כלל ו]כמ"ש אני הוי' לא שניתני כו', ומ"ש יהי רצון מלפניך כו' היינו שבמקום גדולתו כו' ימצא ענוותנותו שיבא להתלבש בגילוי אור הרצון [כמו] שמתצמצם בדילוג [גדול להיות נק' חכים ומבין אע"פ שלא מכל אינון מדות כלל אפי' בהעלם כנ"ל וד"ל. ולפי"ז הרי יובן] גם במע"ב שהי' ע"פ הארת אור הרצון וחכ' ומדות שהן ע"ס דאצי' עד י"מ שבא בגילוי אותיות הדיבור במעשה בפ"מ כמו במאמ' יהי אור ויהי אור וכה"ג שזהו בא בסדר והדרגה דעו"ע כנ"ל וכמ"ש בראשית ברא כו' שהוא ברצון העליון ובתכמה עלאה שנמשך למדות העליונות שהם נקראו וימ"ב בכלל (דוא"ש נמשך מהם כמ"ש כי יום אחד בעיניך כיום כו' שהן ו' יומין דאצילות כידוע) וממדות למח' ודיבור ד"מ, הנה כ"ז ה"י בדרך דילוג השפע להיות לו רצו"ח למע"ב, והוא ע"י צמצום גדול בעצמות המאציל שיהי' נאצל מאורו אור הרצון להיות חפץ ה' במע"ב, ובאמת אין שינוי כלל מקודם שרצה וחפץ במע"ב לאח"כ מטעם הנ"ל, [ו]עכ"ז מיד שעלה ברצונו וחפצו להיות בריאת שמים וארץ יצא מן ההעלם לגילוי גם בחכמה ומדות עד י"מ בדיבור למעשה וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כמו במאמר יהי רקיע ונתהוה הרקיע וכן מחדש בכל יום מעשה בראשית כו'.

אך הנה כ"ז דוקא בסדר ההשתלשלות דע"ס דאצי' במעשה בראשית וכה"ג שבא בסדר והדרגה בכל עו"ע אעפ"י שנמשך ע"י צמצום ודילוג [גדול] מעצמות המאציל הרבה יותר מענין הצמצום בנפש להיות לו רצון ושכל כנ"ל, אבל בענין בריאת האדם כצו"ח שלו דכתיב וייצר כו' עפר כו' ויפח באפיו כו' אעפ"י שנפיהה זו ה"י בבחינת עשי' כמנפח ברוח הפה לחומר דבר

הוא ית' נק' שלימותא דכולא: ראה עבודת הקדש היא חלק הייחוד רפ"ח.

אני הוי' לא שניתני: מלאכי ג, ו.

יהי רצון מלפניך: ראה אבות פ"ה מ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרל ואילך. ושי"ן.

שבמקום גדולתו: ענוותנותו: ראה מגילה לא, א. ספר המאמרים תרנ"א ע' ע"א. מאמרי אדה"א דברים

ח"א ס"ע קצט ואילך. ושי"ן.

יהי אור ויהי אור: בראשית א, ג.

בראשית ברא: בראשית א, א.

כי יום אחד בעיניך כיום: תהלים צ, ד [ושם: אלף שנים בעיניך]. נסמן לעיל ע' נג.

בדבר ה' שמים נעשו: יהי רקיע: תהלים לג, ו. בראשית א, ד.

מחדש בכל יום מעשה בראשית: ע"פ ברכת יוצר.

מה אדרבה הוא הטעם שהי' שרש זה מלמעלה הרבה מן ההשתלשלות דרצו"ח ומדות הנ"ל דמעיב שהרי לא הי' בזה בחי' השתלשלות ברצון וח[וי"ב] ומדות כלל כי לא יתכן לומר שיומשך הרצון וחכמה רק להיות בריאה חדשה מאין לי' כהתהוות הרקיע וכה"ג, אבל ניח' הזאת הרי היתה כלולה בעצמותו ממש ומאן דנפח מתוכו ממש נפח כו' לא שייך בזה המשכות רצו"ח כ' שהוא טעם לרצון שהרצון הוא דבר שחוז' מעצמו כו' אבל ניח' שנפח זה מבחי' אור עצמותו ממש שלמעלה מן הרצון, רק מה שירד[ה] הנשמה בגוף שבא בדילוג הערך מאד וזה שעלה ברצונו העצמי להיות נבדל רוח ונשמה מחיי' מעצמו ומפנימיותו לחומר עפר דוקא ושיהי' לניח' ומספר ימים על האדמה, אבל לא נזכר בזה שום מאמר ודיבור כלל רק מאמר נעשה אדם בצלמינו כו' דזה קאי על קשר נשמה בחומר גופני שנוכר בזה ג' מדרגות דבייע' כמו ויברא אלקים את האדם בצלמו כו' כנ"ל. אבל הענין הוא דכמו שנפח באפיו כו' הי' זה מבחינת גבורה חזקה להוציא מעצמות ההעלם בתוכו ופנימיי' לגילוי בחומר גופני שהו' ב' הפכים בתכלית הקצה שצריך לזה תגבורת חזקה ונפלא הרבה יותר מגילוי העלם הרצון וחכמה באצילות לבייע' כנ"ל, כמו כן גם בחינת התגלות הרצון העצמי ופשוט (שלמעלה מגילוי הרצון דמעיב) שמתלבש ניח' בגוף הי' צריך תגבורת חזקה להוציא הרצון הזה מן ההעלם דעצמו ממש, והוא ענין כל הנק' בשמי [ו]לכבודי דוקא בראתי ויצרתי עד אף עשיתי שנפח באפיו כו' והוא במה שבא הרצון העצמי להיות ניח' מבחינת נר"ג דאדם, וזהו בראתי במחשבה ורצון העליון יצרתי כדיבור במאמר נעשה אדם אף עשיתי שנפח באפיו כו', וזהו אחר וקדם צרתי כנ"ל וד"ל.

וְנִמְצָא דגם בבריאת הנשמה מאין לי' ברצו"ח כו' הוא למעלה מהשתלשלות דעו"ע להיות מבחי' עצמותו ממש ואינו דומה לשאר הכרואים כמלאכים שנבראו ג"כ בהבל רוח פיו ית' וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם [ד]בחי' הבל ורוח זה הוא רק חיצוניות שהוא חיצוניות הדיבור, ואעפ"י שביוד מאמרות מלוכש גם מן הרצון וח"ע כמו כל אשר חפץ הי' עשה כו' הי' בא דרך עו"ע רק בשביל עשי' שבא בהדרגה כמ"ש כולם בחכ' עשית כו', ואיכ' מיד שעלה ברצונו וחכמתו להיו' מעיב נמשך בגילוי אותיות הדיבור בי"מ עד וברוח פיו כו', עדי"מ כאדם למטה שמיד שעלה ברצונו נמשך בדו"מ כו' שאי' גבורה בכח חזק להוציא את הרצון מן ההעלם לגילוי וכן מן העלם השכל לגילוי וכ"ש לצאת המח' מן השכל לדיבור כו', וכל יציאות הללו [הם] באים בקל ובסדר והדרגה בכל עו"ע רק

כל אשר חפץ הי' עשה . . . כולם בחכ' עשית: תהלים קלה, ה' שם קד, כד.
 שורה בחכ' — ותחממו . . . שעלה ברצונו: ג' ליתא. וכנראה נשמט מפני חביות הדומות: שעלה ברצונו
 . . . שעלה ברצונו.

כפי קבלת העלול מן העילה ע"כ גם התהוות הברואים בצורה וחומר שלהם בא בהדרגה כא' כניל, אבל כשהי' צ"ל בחי' הבריאה של האדם שהוא ירידה והתלבשו הניח בגוף גשמי דעפר הרי מה שיצא נ"ח זו מעצמו המאציל הי' ע"י תגבורת חזקה לצאת מן ההעלם דעצמו ממש כמ"ש ויפח באפיו כו', ובמלאכים אמר וברוח פיו ממילא נעשה כו' ולא אמר ויפח כו' כי חומר וצורה שלהם כא' נבראו מרוח פיו כו' ולא הי' צריך כח וגבורה לזה כלל כו'), ומה גם שהי' ירידה זו למקום נמוך ביותר ועפר גשמי שהן ב' הפכים בתכלית הנשמה רוחניית בתכלית והגוף חומרי בתכלית (וכבר הי' החומר מזומן ולא כמו חומר הבע"ח שנבראו עם הצורה כא'), ע"כ הי' צריך להיות ג"כ כח ירידה זו שיתקשר יחד בכח האלקי העליון ביותר שיוכל לחבר ב' הפכים כאלה בענין ודוגמא כזו דהיינו בבחינת דילוג בכח וגבורה חזקה ביותר להשפיל הגבוה לנמוך כ"כ שצריך להשפיל א"ע מן ההעלם דע[צמו'] לגילוי כ"כ בירידת המדרגות להיות משכן הניח בעפר גשמי כו' בכח וגבורה יתירה, וז"ש ויפח באפיו נ"ח מתוכו ופנימיותו שהוא בחי' מקיף דצלם, כניל במשל ענין כח גבורות הגבור כו' כדי לחבר הנשמה בגוף (וכך גם עכשיו ביצירת הולד שנמשך מאור הזרוע לצדיק עליון למטה בנפש הטבעית בא בבחי' דילוג וכח חזק שלא בהדרגה דעו"ע כמ"ש ואתה נפחת בי גם בכל ניצוץ קטן שנמשך ביצירת הולד בבטן כו' וד"ל).

ומעתה יש להבין ענין ירידת הנשמה האלקית בגוף במספר ימים קצובים כמ"ש ימים יוצרו כו' ומה שעל ידי הימים דוקא יהי' קירוב הנשמה האלקית לאלקים חיים בעילוי אחר עילוי כו'. הדנה כתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו כו', והיינו ישראל שנק' גבורי כח עושי דברו בקיום המצות (כמא' מי גילה רז זה כו' עושי דברו שא' נעשה והדר לשמוע בקול דברו), ויש להבין הטעם למה נקראו ישראל בשם גבורי כח כמה שיש בהם כח וגבורה לקיים המצות בפומ"מ, דלכאורה אין בזה כח וגבו' כלל אף שכובשים יצרום לטור מן הרע בביטול הרצון מצד אימת מ"ש שאין זה במלאכים מפני זה לא יקראו בשם גבורים דוקא. אך הענין הוא כידוע שכל עיקר ירידת הנשמה בגוף אינו רק בשביל קיום המצות בפומ"מ דוקא כמא' במי נמלך בנשמתם ש"צ שעתידים לקיים המצות בפומ"מ, כמ"ש אל יתהלל

טוה ובמלאכים: אצ"ל: (ובמלאכים.

מאור הזרוע לצדיק עליון: ע"פ תהלים צו, יא.

ימים יוצרו: נסמן לעיל ע' שע.

ברכו ה' מלאכיו: תהלים קכ, כ. ג: את ה'. אבל בכתוב ליתא חיבת את.

ישראל שנק' גבורי כח: בספר המאמרים חרנ"ב כאן ס"ע כד: במד"ד ר"ס ויקרא.

מי גילה רז זה: ראה שבת פח, סע"א.

במי נמלך בנשמתם ש"צ: נסמן לעיל ע' נה.

אל יתהלל חכם [ד': ליתא] . . . בזאת יתהלל . . . לעשות חסד ומשפט: ירמ"י ט, כב. כג [ושם: עושה .

חכם כו' בזאת יתהלל כו' לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא כי באלה חפצתי בתחלת הרצה"פ העצמי כו' לפי שנתב"ס וסוב"ת דוקא וסוף מעשה הוא שעבמח"ת דוקא כידוע וז"ש סוף דבר כו' כידוע, ודוקא ע"י האדם שהוא בחיבור הנשמה האלקית בחומר גופני בעוה"ז השפל דוקא כמאמר יפה שעה א' כו'. הנה ידוע דרשש הענין הזה הוא לפי שהמצות הן בשרשן גבוה מאד נעלה, והוא בבחי' פנימי' ועצמיות הרצה"ע הפשוט שהוא בפנימי' ועצמו' התענוג הפשוט [שב]בחי' שעשועי המלך בעצמו ממש שאין לו שיעור וגבול כלל, כמ"ש במ"א ע"פ לכל תכלה ראיתי קץ שזהו הקץ וגבול בעונג העליון שנק' תכלה בכליון הנפש בתענוג ורצון דבר מה כו' והוא כמו העונג שבחכ' ומדות ורצון למע"ב וכה"ג אבל מצותך רחכה מאד בבחי' הרוחב דמהו"ע ית' ממש כו' ואין לרצה"ע שבאבי"ע עד כל אשר חפץ ה' עשה כו' ערך לזה הרצון העצמי' שבמצות (שנק' י"ג חיוורת[י] דגלגלתא שהן שרשים לתרי"ג ארחין שהן תרי"ג מצות כידוע). ואמנם בחי' ירידה והתלבשות דפנימי' רצה"ע שבמצות למעלה בא למטה מטה מאד, שצמצום זה הוא למע"ב מערך צמצומים רבים שבאים בסדר ההשתלשלות בצמצום הרצון למע"ב הנ"ל, שהרי יש כאן ב' דברים הפכיי' בתכלי' הקצה, א' מה שעצם רצה"ע שבמצות הוא כרוממו' הע' דתענוג הפשוט כנ"ל, והב' בירידה והשפלה למטה כל כך להתלבשות הרצה"ע הזה בדברים גשמיים דעוה"ז השפל כמו בקלף בהמה דתפילין ובצמר כבש בציצית וכה"ג בסך דסוכה וכשופר וכן בקרבנות ותרומות ומעשרות וכמו כן בשס"ה לית בסומ"ר במניעת דבר איסור הכל בגשמיות דוקא, שבודאי צ"ל בזה בחינת דילוג המופלג וגדול ממהות למהות שאינו בערך וסוג סדר השתלשלות דעו"ע כלל (וכמו במ"ת שירד ה' על הר סיני ודיבר אנכי כו' שזהו בחינת דילוג גדול מעצמות הרוממות דאי"ס ב"ה להיות נראה ונשמע בקול ממש כמ"ש קול ה' בכח דוקא שזהו בבחי' כח וגבורה יתירה ביתר מכפי המדה ושיעור הבא בהשתלשלות, והיינו ממש כנ"ל בענין ויפח באפיו כו' שמתעם זה הוא שהוצרך להיות נפיתה זו בכח חזק ביותר להתלבש בגוף גשמי כו').

ומשפט (לגי מדנתאי) — אבל כ"ה גם כמאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרטו. ושי"נ במדבר חיב ע' תקעא. דברים ח"א ע' קמג. חיב ע' תרעב.

שנתב"ס וסוב"ת . . וסוף מעשה . . שעבמח"ת: נסמן לעיל ע' ל. פיוט לכה דודי.

סוף דבר: קהלת יב, יג.

יפה שעה אחת: נסמן לעיל ע' רכו.

שעשועי המלך בעצמו: נסמן לעיל ע' סו.

ע"פ לכל תכלה ראיתי קץ: ראה הנסמן לעיל ע' מג.

י"ג חיוורת[י] דגלגלתא: ראה זתר (אדרא רבא) נשא קבו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנ. ושי"נ.

לתרי"ג ארחין . . תרי"ג מצות: נסמן לעיל ע' ז.

במ"ת . . אנכי יתרו כ, ב.

קול ה' בנות: תהלים כט, ד.

וְעַכְשָׁנָה יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא עוֹשֵׂי דְבָרָא שֶׁהוּא עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ שֶׁמִּבְּקִיּוֹם הַמְצוֹת
 בְּגִשְׁמִיּוֹת בְּשֵׁם גְבוּרִים כִּמְשׁ גְבוּרִים כִּחַ עוֹשֵׂי דְבָרָא כו' כְּנִל לְפִי שֶׁהוּא
 עוֹשֵׂים וּמְשִׁיכִים מֵהָעֵלָם פְּנִימִי וְעֲצָמִי דְרִצְהֵי־עַ שְׁבַמְצוֹת לְמַעְלָה הַפְּשׁוּט
 בְּתַכְלִית כְּנִל לְהִיּוֹת יוֹרֵד מִגְבוּהָ גְבוּהָ לְנִמוּךְ כִּכֵּךְ לְהַתְלַבֵּשׁ בְּחַיֵּי מַעֲשֵׂה
 בְּדַבְרֵי גִשְׁמִי כְּטוֹרֵת וְכַהֲיָג וְדִלֵּל, שְׁצִלֵּךְ זֶה בְּכַח וּגְבוּרָה יִתִּירָה לְהִיּוֹת דִּילּוֹג
 גְּדוֹל כּוּהָ, וְאִין זֶה הֵכָח הַגְּדוֹל לְעוֹרֵר לְמַעְלָה בְּחַיֵּי דִילּוֹג כִּחַ חוּק עַד שִׁיחַי
 גִּילּוּי קְדוּשַׁת הַמְצוֹת שֶׁלְמַעְלָה בְּעֵשִׂי גִשְׁמִי לְמַטָּה מִמֶּשׁ כִּמוֹ לְמַעְלָה כִּמְשׁ
 אֲשֶׁר קְדָשְׁנוּ בְּמַצוֹתָיו מִמֶּשׁ כו' רַק עַיִן יִשְׂרָאֵל דּוֹקָא שְׁנִקְרָא גְבוּרִי כַח כו',
 וְהוּא מְצַד שְׂרַשׁ נִשְׂיִי בְּמַחֲשֶׁבֶה הַקְּדוּמָה שִׁיִּצְאוּ מִן הַהָעֵלָם בְּכַח חוּק כְּעִינֵן
 וְיִפֵּחַ כו' וְכִמְשׁ כְּאוּיָא וְאַתָּה נִפְחַת בִּי כו' וְכִמְשׁ כִּי אַתָּה אֲבִינוּ כו' וְלִזְאֵת
 יֵשׁ לָהֶם כִּחַ הַחֹזֵק הַזֶּה לְהִיּוֹת עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ בְּדִילּוֹג גְּדוֹל כּוּהָ וְלֹא לְזוּלָתָם אֲפֵי
 לְמַלְאָכִים עֲלִיוֹנִים שֶׁנִּקְ' גַּם הֵם גְבוּרִי כַח כִּמְשׁ בְּרַכּוֹ ה' מְלֹאכִיו גְבוּרִי כַח
 עוֹשֵׂי דְבָרָא, זֶהוּ רַק לְעִינֵן דִּילּוֹג אֲוֵר רְצוֹן הָעֲלִיוֹן שִׁבְאָ לְמַטָּה לְהַשְׁפִּיעוֹת
 וְהַמְשַׁכּוֹת מְרוֹחֲנִיּוֹת לְגִשְׁמִיּוֹת בְּג' מְדִרְיָגוֹת דָּג' מְדוּת דְחֶסֶד דִּין רַחֲמִים, וְהוּא
 לְהִיּוֹת כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ ה' עֹשֶׂה בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ כו' וְגַם בְּעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים
 בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִּיּוֹת וְגַם שִׁיחַי חָפֵץ הוּי' בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּהַתְחַדְּשׁוֹת מֵאִין לִישׁ
 מִמְקוֹרָא דְכַן[ו] לֹא כִּמוֹ שֶׁמְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מְעִיב כו' הַכֵּל הוּא עַיִן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְ'
 גְבוּרִי כַח עוֹשֵׂי דְבָרָא בְּקִיּוֹם הַמְצוֹת בְּפִי־מֶ דּוֹקָא כִּמְשׁ כִּי בְּאַלְהַת חֲפִצְתִּי כו'
 וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא שְׁעָלָה בְּרְצוֹנוֹ וְחִכְמָתוֹ לְמַעֲיָב כְּמֵאֲמַר בְּמִי נִמְלֵךְ כו' כְּנִל
 וְכִמְשׁ אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלִילֵה חוֹקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי כו' וְכִמְשׁ
 בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשׁ בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה כו' כִּידוּעַ וְדִלֵּל (וְזֶהוּ שְׂאֲמַר בְּרַכּוֹ ה' כָּל צְבָאִיו
 מִשְׁרַתִּיו עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ שֶׁהֵן מְלֹאכִים דִּיצִירָה שֶׁנִּקְ' עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ בְּהַנְהַגוֹת הָעוֹלָם
 כְּפִי מִשְׁפַּט הַתּוֹמֵץ דּוֹקָא כִּמְשׁ יוֹשֵׁב וְדָן אֵת כָּל הָעוֹלָם, וּבְרַכּוֹ ה' כָּל
 מַעֲשָׂיו כו' מְלֹאכִים דְעֵשִׂי כו') (וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ ג' אֱלֹהֵי הַמְדִרְגוֹת דְּבְרַכּוֹ ה'
 מְלֹאכִיו גְבוּרִי כַח כו' וְכָל צְבָאִיו וְכָל מַעֲשָׂיו כו' הַכֵּל בְּמַצוֹת דִּישְׂרָאֵל בְּג'
 מְדִרְגוֹת דְּכוּוֹנָה בְּמוֹחַ וְרַעוּתָא דְלִיבָא בְּאֵהוּיִיר שְׁבַמְעֵשֶׂה הַמְצוֹת וְהַמַּעֲשֵׂה
 עֲצָמָה, שְׂזִישׁ בְּכָל מְקוֹמוֹת מִמְשַׁלְתוֹ דּוֹקָא, דְאֵעֲפִי שְׁמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשַׁלָּה
 כִּמְשׁ מְקוֹדֵם לְג' בְּרַכּוֹת הַלְלוּ, זֶהוּ בְּחַיֵּי הַתְּפִשְׁטוֹת חִיצוֹנִי דְמַלְכוּת דְאִצִּילוֹת
 בְּבִיִּיעַ, אֲבָל בְּשָׁמַיִם הַכִּין כְּסָאוֹ זֶהוּ בְּחַיֵּי כְּתַר מַלְכוּת הַפְּנִימִי שֶׁהוּא אֵימַת

שׁוּרָה בְּגִשְׁמִיּוֹת — רַפִּי . . . בְּתַכְלִית כְּנִיל: ד' לִיתָא. וְכִנְרָא נִשְׁמַט מִפְּנֵי חִיבּוֹת הַדּוּמוֹת: כְּנִיל . . . כְּנִיל.

כִּמְשׁ אֲשֶׁר קְדָשְׁנוּ בְּמַצוֹתָיו: נוֹסַח בְּרַכַּת הַמְצוֹת.

שׁוּרָה וְהוּא — עֲנִיּוֹ: אֲוִצִּיל: (כְּעִינֵן).

כִּי אַתָּה אֲבִינוּ: יִשְׂעִי טַג, טו.

אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלִילֵה: יִרְמִי לַג, כה.

בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשׁ בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה: בְּרֵאשִׁית א. א. רֵאָה בְּרִשִׁי שַׁם. וְהַנֶּסֶן מְלִקְטֵי שִׁחוּת נַח כִּרְךָ ג' ע' 755.

בְּרַכּוֹ ה' כָּל צְבָאִיו: תְּהִלִּים קַג, כא.

יֹשֵׁב וְדָן . . . וּבְרַכּוֹ ה' כָּל מַעֲשָׂיו: רֵאָה עֲבוּדָה זֶהָ ג. ב. תְּהִלִּים שַׁם קַג, כב.

בְּכָל מְקוֹמוֹת מִמְשַׁלְתוֹ: הַמֶּשֶׁךְ הַכְּתוּב בְּרִכּוֹ . . . מַעֲשִׂיו.

שְׁמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשַׁלָּה . . . בְּשָׁמַיִם הַכִּין כְּסָאוֹ: תְּהִלִּים שַׁם קַג, יט.

מ"ש בעול מצות שנק' מלך ישראל, כמ"ש במ"א בענין י"פ דמלכות שותמליכוני עליכם דוקא בעול קבלת התוי"מ כו', זהו ענין ג' מיני ברכות הללו דנגד נרי"ג דכניי בג' מדרגות דמדומ' כמ"ש כל הנק' בשמי כו' ועי"ז דוקא ברכי נפשי בחינת נפש דוד את ה' ממש (כמשי"ת).

והנה להבין בתוספת ביאור בענין הטעם שכניי נק' גבורי כח ע"י המעשה דמצות בפוי"מ דוקא כו', הנה יש להקדים תחלה ענין א' המבואר במ"א ע"פ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלקיך ואת נפש אויבך יקלענה כו', ויש להבין מהו שאמרה אביגיל לדוד בלשון זה שיהי' עליי' לנפשו נפש דוד שהוא בחי' המלכות שתהי' צרורה בצרור החיים דוקא והיינו ע"ד את ה' אלקיך ממש כו', מהו ענין ובחי' צרור החיים העליונים שהוא מעלה יתירה [יותר] מכל עליות הנשמות בג"ע דכתיב ילכו מחיל כו' וכה"ג. אך הנה ידוע שיש ב' מדרגות בחי' אוי"מ ובחי' אוי"מ דחי' יחידה שנק' צלם כמ"ש אך בצלם דוקא יתהלך איש כו' שאין כח הילוך כזה בבחי' אוי"מ שבא בגילוי מן ההעלם דמקיף כו'. ואי"כ הרי יש ב' מיני הילוך, א' הילוך שבא מכח האוי"פ שהוא בגילוי אור דוקא בכלי, כמו בגילוי אור השגת אלקות שבמוחין דחוי"ב כו' שעולה והולך בעא"ע, כמו נשמות דבריאה בג"ע העליון שעול[ים] תמיד בעומק השגות הרזין וסודות התורה (כמבואר זוהר פ' שלח במאמר דרב מתיבתא כו'), וכמ"ש ילכו מחיל כו' (וכמו נשמות הגבוהות מאד שנק' קדושים כאבות ומשה ואהרן ונביאים כו' שיהלוך סלה בלי הפסק כלל כמ"ש במ"א), וזהו כענין כח ההילוך ברגל שמגביה כל הגוף עם הראש שבא מצד כח המאכל דלחם דתורה כו' או מצד בחי' הגבורות דגבור שעיקר גבורתו הוא בכח העמדתו והילוכו ברגליו כו', והיינו כמו גבור בחכמה דתורה כמעין המתגבר כו' שבא תוס' כח ועוז במקור החכמה מבחינת המקיף דצלם דחכמה כו' וד"ל. וכמו כן יש סיבת כח ההילוך ברגל דנשמות בג"ע התחתון לגעה"ע ע"י אוי"ר שבלב בגבורה יתירה כגבורת האר"י שבמרכבה או כצבי שקל ברגליו כו' (שהוא אוי"ר שבמצות כמ"ש הוי עז כנמר וגבור כארי כו'), וכן מגעה"ת דעשי' שנק' ג"ע הארץ ממש

י"פ דמלכות שותמליכוני עליכם: ראש השנה סו, סע"א. לב, א. לד, א. א. ראה מאמרי אדה"י אתהלך לאוניא ע' רג.

ברכי נפשי . . . אח ה': המשך הכתוב (תהלים שם) ברכו . . . מעשיו. שם (קג), א.
והיתה נפש אדוני צרורה: שמואל"א כה, כט. ראה ד"ה זה במאמרי אדה"י נביאים ע' טו ואילך.
דוד שהוא בחי' המלכות: ראה הנסמן במאמרי אדה"י דברים ח"ג ע' תחקט.
ילכו מחיל: תהלים פד, ה.
אך בצלם . . . יתהלך איש: נסמן לעיל ע' צט.
בוהר פ' שלח במאמר דרב מתיבתא: ראה שם סקח, א.
נשמות הגבוהות . . . שיהלוך סלה: ראה מאמרי אדה"י דברים ח"ג ע' תשסט. ושי"ב.
גבור בחכמה דתורה כמעין המתגבר: נסמן לעיל ע' תלט.
עז כנמר וגבור כארי: ראה אבות פ"ה מ"כ.

באמצעות כח העסק דעול תורה כשור לעול כו' וכמ"ש בהתנה[ה]לכך תנחה כו' בעצ"ע תמיד (וכמו שידוע שיש נשמות גם עכשיו שהם זריוזים יותר לענין העלי' בהיכלות העליונים אף לנשמות הגבוהות מהם (כמ"ש הבעש"ט על אור"ח שתמיד ה' מוצאו בהקדם בהיכל דמשיח כו'), ויש נשמות גבוהות בחכמה דתורה יותר ואין עולים בג"ע העליון כמ"ש אכתי לוי מאבראי). אך כ"ז הוא רק בכח ההילוך שמצד בחי' או"פ דמוחין [ב]חוי"ב ומדות כו', אבל הילוך הב' הוא הבא מצד בחי' או"מ דנר"נ כו' שלמעלה הרבה מכן המוגבל בהילוך דאו"פ בכלים דנר"נ, והוא מ"ש אך בצלם יתהלך בצלם ומקיף דנר"נ דוקא יתהלך איש, והילוך זה שבא מכן או"מ יעלנו לאדם בעילוי גבוה כל כך מאד נעלה שאינו בערך והדרגה כלל שלא יוכל לעלות מכן עצמו לעולם, והיינו ע"י ענין המצות מעשיות בעוה"ז שנק' לבושים לנשמה האלקית בג"ע, כידוע במ"ש והלך לפניך צדקך דוקא שהו מעשה המצות בעוה"ז שנק' צדקה בכלל וע"י שהנשמה תחלבש בלבושים דמעשה המצות שנקראו לבושי דכ"א (כמו ביהושע כהן גדול שא' הלבש אותו מחלצות כו'), כי המצות נעשו מדברים גשמיים דק"ג שמתבררים ונעשים לבושים טובים ונאים לנשמה (וכן מכוונה ורעותא דלבא שבמצות דוקא) שנקרא בירור חשמ"ל דנוגה שנק' כתנות אור באל"ף (בחי' זיהרא עילאה כו'), עז"א והלך לפניך צדקך שע"י הלבושים הללו דמצות תלך הנשמה בעילוי גדול הגבה למעלה מעלה, עד שכבוד ה' יאספך למעלה מעלה בעצמות אא"ס ב"ה שיאסוף הנשמה בכבוד הו"י ממש שמשם נמשך מקור הרצה"ע דמצות (כמשי"ת), לפי שבחי' המקיפים העליונים שורים על הלבושים דוקא וע"כ יש ביכולת הלבושים דמצות להעלות לנשמה בהילוך המדריגות למעלה עד אין שיצור, שלא יש כח הילוך כזה מצד כח הנשמה עצמה בהשגה ואוי"ר כלל וד"ל.

ויובן דבר זה ע"פ משל גשמי שאנו רואים שיש כח גדול במקיף ולבוש שאין זה בכח האדם מצד עצמו כלל, והוא מה שאנו רואים כאשר ירוק האדם אבן בידו בכל כחו הגבה למעלה או למרחוק לא ילך האבן

כשור לעול . . . בהתנה[ה]לכך תנחה: עבודה זרה ה. ב. משלי ג. כב.
 כמ"ש הבעש"ט על אור"ח: ראה גם שבחי הבעש"ט (לר"י מוגדשי"ו, ירושלים תשמ"ב) ע' 251 סכ"ה ובהנסמן שם.
 אכתי לוי מאבראי: ראה ברכות יח, ב. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרע"ג. ושי"נ במדבר חי"ג ע' א"ס. דברים חי"ג ע' תתקלא.
 והלך לפניך צדקך: ישע"י נח, ח. ראה גם לעיל ע' שצג.
 הלכש אותו מחלצות: זכרי' ג, ד [ושם: והלבש אותך — ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תשנ"ו].
 כתנות אור באל"ף: נסמן לעיל ע' רעה.
 שכבוד ה' יאספך: המשך הכתוב והלך.
 המקיפים . . . שורים על הלבושים: ראה פרי עץ חיים שער (א) התפלה פ"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תמד. ושי"נ חי"ג ע' תתנה. ושי"נ ח"ד ס"ע אר"לג ואר"ל.
 ויובן . . . ע"פ משל: ראה הערה דלעיל ד"ה: והיחה.

בגובה האויר רק כפי שיעור הכח שביד ויכלה כח הזריקה עד ערך ק' אמה ויפול לארץ, אבל כאשר יצרור האבן בקלע או באיזה לבוש וצרור שיצרור בו האבן ויזרקנו בכח הנסוג אחר בידו יעלה וישא האבן בגובה האויר השמים הגבה מאד נעלה בכפלי כפלים מכח הזריקה בידו ממש, והוא לפי שלא יהי' כח הילוך האבן מחמת כח הזריקה שיש ביד כגילוי האור וחיות גופני אלא כח הילוך בזריקה זו כלפי מעלה הולך מעצמו ומאליו ע"י שנדחית ומוגבה באויר הדוחהו במרוצה גדולה, שזהו רק מכח הדוחה שבקלע שקולע ע"י צרור או עץ דוקא, והוא מכח המקיף המלביש לאבן הנצרר בצרור או בקלע שאין זה בכח יד הזורק מצד עצמו כלל כו'. וכך יובן בנמשל כזה בנפש האדם שיש בו ב' מדרגו' דאו"פ בכלי מוגבל ואו"מ שזהו ענין ההפרש בין ב' מיני הילוך הנ"ל, דבמעשה המצות שנק' לבושים שבה תלבוש הנשמה האלקית ששורה בהן כחי' המקיפים כידוע זהו כמו שנצרר אבן בצרור או בקלע שנורק ונגבה מאד נעלה שלא לפ"ע כח ההילוך אשר בכח היד כו' כך תתעלה הנשמה ע"י הלבושים דמצות ונגבהת למעלה מעלה מאד, והוא למעלה משרשה כחכ' דאצילות דהיינו כחכ' מקיפים דכח' שהו פנימי' הרצון ותענוג העליון שבמצות, והוא במקור כל המקיפים עליונים שמשם נמשך שרש הרצה"ע דמצות בדרך דילוג וכח גדול מפנימי' ועצמו' ההעלם דעצמות א"ס ב"ה וכנ"ל וכמ"ש והלך לפניך צדקך כבוד ה' ממש יאספך כנ"ל וד"ל. וזהו כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בס' כו' בהילוך ועלי' שלא בהדרגה כלל לפי שעלי' זו ע"י כח הלבושים דמצות שהו בחי' מקיפים דצלם דנר"נ כו' כנ"ל.

וזהו והיתה נפש אדוני שהיא נפש דוד בחי' מל' שהו כניי צרורה בצרור החיים דוקא, כי חיים העליונים באים בהשתלשלות עו"ע באר"פ וכלים מוגבלים, אבל בחי' צרור החיים העליונים שמשם נמשך גילוי אור החיים מן ההעלם דמקיף הכללי זהו ע"י הלבושים דמדו"מ במצות דוקא שנק' צרור התחתון כמו שנצרר בצרור וקלע כו'. וזהו את ה' אלקיך ממש למהו"ע ית' כמו שהוא בעצמותו קודם שצמצם א"ע להיות גילוי רצון העליון במצות להיות ה' אלקיך ממש בעוה"ב וג"ע כידוע וד"ל.

ואמנם הגם שהמצות נקראו לבושים לנשמה, עיקר בחי' המקיף ששורה בלבושים הללו להעלות לנשמה בצרור החיים כו' זהו ע"י הימים דוקא כמ"ש ימים יוצרו כו' כמו ויצר בחרט כו' שהו הימים שנמשכו מימים העליוני' דאצילות שבאים בבחינת מקיף על חיים העליונים, כמו בחי' גילוי

כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בס': הושע יד, י (ושם: וצדיקים — ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנה. ושי"ג).

ימים יוצרו: תהלים קלט, טו.

ויצר בחרט: תשא לב, ד (ושם: אותו בחרט).

אור וחיות הנפש בגוף שבא באו"כ הרי יש זמן לקישור וחבור שלהם מן ההעלם לגילוי כניל בענין ויפח באפיו כו' שבא בכח ודילוג גדול מהעלם המקיף, וא"כ גם כל פרטי הימים שניתן לאדם להיות קשר וחבור הצורה בחומר זהו בא ג"כ מבחי' ההעלם דמקיף שנק' צלם כמ"ש אך בצלם יתהלך איש דהיינו שמה שיתהלך בכל יום בחידוש החיות דצורה בחומר זהו בא מבחי' המקיף דצלם, וכמו כצל ימינו עלי ארץ הרי נקראו הימים בשם צל בצל הנעלם שמאיר מתוך ההעלם דוקא (וע"כ אמרו דבני חיי ומזוני במזלא דמקיף תליא, והן הימים שנתנו במספר קצוב כמ"ש ימי שנותינו בהם שבועים שנה כו' וד"ל). וע"כ בכל יום ויום יש או"מ חדש לקשר הצורה בחומר כאלו נתחדש חיותו ממש, וזהו ענין חידוש התעוררות דמזלא כמזל ולב בכל יום כו' (שז"ש יתהלך באו"פ ע"י מזל דצלם דוקא), והוא שבא בדילוג גדול ביותר מטעם הנ"ל, ולזאת צריך שבכל יום ויום יעשה אדם מצוה להלביש לבוש חדש לנשמה האלקית [1]בלבוש זה שורה מבחינת צל המקיף ביום זה, ואם חסר לו מצוה כיום א' חסר לו מקיף פרטי זה (וע"כ נק' יומא דפגריא כמ"ש במ"א). וז"ש ואברהם זקן בא בימים כו' בימים דוקא שהן יומין עילאין שהן מקיפין דנר"נ שניתנו במספר, ויומ" קריבו ל"י מדרגא לדרגא כו' דהיינו מצד עילוי הגדול שבהילוך הלבושים דמצות שמאירים מן הימים דוקא שמעלים לנשמה במקור כל המקיפים עליונים מטעם הנ"ל וד"ל (וזהו שבכה ריב"ז פן יוליכו אותו לגיהנם אע"פ שבאו"פ דנר"נ שבו הי' מובטח כמו במס"ש באו"ר בשלימות אבל בבירור הלבושים דנר"נ במצו' הי' מסופק בכל מספר ימי חיי אדם נשלמו בתכלית וד"ל.

והנה מבואר למעלה בענין ויפח באפיו כו' שהי' זה בכח התגברות גדולה וחזקה מכח הפנימי ועצמי הנעלם ביותר להיות שירדה להתמשך במקום נמוך ביותר שהוא להיות צורה בחומר גשמי שהן ב' הפכ"י בתכלית כו' וזהו כמשל הגבור המגביה אבן גדולה שלא לפ"ע כחו הנגלה שבא ונמשך מכחו הפנימי הנעלם דוקא כו'. והנה יובן עוד במשל זה כשמגביה האבן הגדולה ביותר שכל כחו הפנימי הנעלם גילה כהגבהה זאת וא"ל לא הי' ביכולת כחו הנגלה מכבר בגופו להגביה כניל, הרי כאשר מניח האבן לארץ וינוח מכח התפשטות חזקה כזו ודאי חוזר כל כחו ורוחו אל עצמותו, וכמו שתוזר פנימי' כחו הנעלם שגילה בהגבהה זו אל עצמי' כך ממש חוזר

כצל ימינו עלי ארץ: נסמן לעיל ע' ש.

דבני חיי ומזוני במזלא . . תליא: נסמן לעיל ע' רמא.

ימי שנותינו בהם שבועים שנה: תהלים צ, י.

יומא דפגריא: ראה שבת קכט, ב ובפרשי' שם.

ואברהם זקן בא בימים: נסמן בריש המאמר.

שבכה ריב"ז פן יוליכו אותו לגיהנם: ברכות כח, ב. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנ"ו ושי"נ.

דברים ח"א ע' עט. ושי"נ. ח"ב ע' תקא. ושי"נ.

גם כח החיצוני שמצומצם ונגלה מכבר בגופו ונכלל עם הפנימי של הכח הנעלם שנתגלה עתה בהגבהה זו שיצאה מן ההעלם, ואיכ ודאי שלפי' כח החזק יותר מן ההעלם לגילוי בהגבהת האבן כך הוא ערך העלי והחזרה דכה זה לעצמותו גם בכח החיצוני, שזהו נק' אור החזר למקורו, שא"א לומר ענין אור חזר למקורו ועצמותו כ"א בכלות כח המתפשט שינוח כנ"ל בהנחת האבן שאז ודאי לפי' כח הירידה מן ההעלם לשם ממש הוא עולה אור וכח של הנפש החזר לעצמותו, כמו מים הירודי' בתוקף גדול מהר הגבוה לנמוך שכאשר יגיעו למטה כארץ ויסתום לפניהם מתיצה שבהכרח לומר בכח זה שירדו הוא שעולי' למקורם בתחלת יציאתם בהר, וכך הוא בכח הזורק אבן בכל כחו או בקלע כשיגיע האבן בכותל או שאר דבר המונע עוד הילוכו חזר והולך האבן אל האדם הזורק, וכח החזרה הזאת אם רב או מעט זהו תלוי בכח הכאת האבן בכותל שהי' לפי ערך כח הוריקה דוקא כן יהי' ערך מהלך חזירתו מן הכותל אל האדם הזורק שהוא שיעור מרחקו מן הכותל אם רב או מעט בזה ניכר תחלת כח הזורק כו', לפי שאותו כח התגברות היוצא מן הזורק או המגביה הוא עצמו הכח שחזר אליו ולפי ערך התגברות כח היציאה מן ההעלם דכה הזורק או מגביה האבן כך הוא ערך כח החזרה שלו ממש, כי כל כחות אור החזר הוא חזר אל תחלת יציאתו ממקורו ממש בלי חוס' וגרעון כלל, ועיכ הוא הטעם לכלל המונח בס' הקבלה ובס' החקירה שכל אור חזר אינו חזר רק לתחלתו דוקא כידוע ודל'.

(ובאמת יש כח באור חזר לעלות למעלה ממקורו הראשון, וכמו שראים במים שבארץ החוזרים למעלה מחמת עיכוב העפר או הסלע שבוקעים ונובעים מלמטה למעלה שיכולים לעלות למעלה מן המעיין שהיו נובעים ממש בתחלה (וראי' מד' נהרות שנמשכים מגיע שיוצאים למטה בתהום רבה ואל מקום שהנחלים הולכים משם הם שבים ללכת מלמטה למעלה מתחת לארץ שבוקעים עובי הארץ ומתוך שהן נמנעים בהילוכם יש כח החזר עד שעולים למעלה מנהר שיוצא מעדן כו' (וכמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני כו' שהים הקדמוני יקבל מן המית הללו שנק' מים חיים דוקא כמ"ש במ"א). ועוד ראי' לזה מן חום השמש כשיגיע לארץ דוקא לפי שזהו סוף וגמר התפשטות החום שמכה

שרה התגברות — הוא . . . או מגביה: ג' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: או המגביה . . . או מגביה.

שכל אור חזר . . . לתחלתו: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ריב, ח"ג ע' אצו. ח"ד ע' איקצ וע' אישכב.

מד' נהרות שנמשכים מגיע: כראשית ב, י.

ואל מקום שהנחלים הולכים: עי' קהלת א, ז.

ביום ההוא יצאו מים חיים: זכרי' יד, ח. ראה ביאורי הור"י שלה צ, ד ואילך.

בארץ שם הוא החום ב[ה]תגברות גדולה ביותר מכפי שהי' בתחלה באור השמש בסמוך אלי', וכמו כן כח של הזורק אבן כשיגיע האבן בכותל יכה בכותל בכח גדול הרבה יותר מכח יציאתו מן היד בתחלה מצד הכותל שהפסיקו, וכן אור הצורה הנראה מן המראה שזהו שנקרא אור החזר מצד הדבק שאחוריו, כמ"ש במ"א בענין ומראך נאווה שזהו מעשה המצות שמלוכשים בדברי' גשמיים כו' שנק' סוף מעשה שעולה בתחלת המחשבה שלמעלה משרש המצות שלמעלה בעצמות ממש משום דיש כח באו"ח למעלה מאו"י כו' וד"ל).

ו"ע"פ כל משלים אלה יובן בדוגמא בענין העלי' של הנשמות האלקי' בכל ימי חייה בגוף ע"י בחי' לבושים דמעשה המצות שנק' צרור כמו דבר הנצרר בצרור שע"ז תעלה ותגביה למקור שרש[ו]ן העצמי' בתכלית מקורו שהוא ממקום שהי' תחלת יציאתה משם בכח ודילוג גדול מבחינת ההעלם דמקיף העליון כנ"ל במ"ש ויפת באפיו נשמת חיים כו' דמתוכו ופנימיו' נפת כו', וכמבואר במשלים הנ"ל כשמניח האבן שחוזר הכח אליו לעצמותו ממש לפי ערך כח ההתפשטות החזקה שהי' בתחלה מפנימיו' עצמותו שגילה כל' כחו הפנימי' הנעלם בכח נפיחה זו ובחזירתו חוזר אל העצמו' דמקיף העליון (גם כח החיצוני דנר"ג שבה עם הפנימי' כנ"ל), שזהו הנק' בחינת אור חוזר כו'. אך מבואר למעלה שתלוי זה בתנאי שהוא בהגיע כח המתפשט למקום נמוך ביותר שלא ילך עוד ויעוכב שם [כ]מים שירדו למטה ויעכבום מחיצה וכן בהגיע האבן בכותל כו' כנ"ל, [ו]כך הוא גם בירידה עצומה דנה"א בחומר גופני שיסתיר אורה בתכלית ומה גם שתתלבש בלבוש גשמי דמצות בדברים גשמיים שזהו כמו דבר הנזרק בקלע ובצרור כו' כנ"ל, וכך לפ"ע זה יהי' [ה]תגברות החזרה שלה למעלה מעלה א[ל] תחלת יציאה שלה ממקורה בהעלם העצמי (והטעם) שע"י המצות דוקא שנק' לבושים נעשה בחינת אור חוזר זה שהרי מטעם כלות כח המתפשט דאו"י חוזר האור לתחלת יציאתו זהו ג"כ מצד כלי הגוף המסתיר וע"ז תתעורר לצאת למקורה הראשון כמו במס"ג בק"ש ובתשובה שלימה דבע"ת ובעת צרת הנפש כו' וכה"ג, אך הענין הוא כי באמת בחינת אור חוזר עולה למעלה הרבה מכח הראשון דאו"י כנ"ל והוא רק מחמת הסוף וגמר דבר הנמשך למטה שמפסיקו כו' כנ"ל, וכך הוא ענין המצות שנעשים בארץ דוקא בסוף הכל שחוזר למעלה מאו"י דתו"מ בתחלתו כו' וד"ל). וכך יובן גם למעלה במצות עליונות דאצילות שנק' רמ"ח אברים דמלכא דכתיב אלה המצות אשר יעשה אותם האדם העליון כו' שנק' מצותי ממש שנק' ג"כ בחי' לבושים שהן מקיפים דנר"ג כו' כנ"ל, שבדאי הי'

ומראך נאווה: שיר השירים ב, יד.

רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לעיל ע' לב.

אלה המצות אשר יעשה אותם האדם: נסמן לעיל ע' שצא.

ג"כ בחינת דילוג גדול בבחינת המשכה דנשמה כללית דאדם דאצילות שנק' נשמת כל חי כו' בכלל (והוא בחי' א"ק בכלל שנק' אדם דבריאה וע"י וא"א נק' אדם דיצירה וז"א נק' אדם דעשי'), כנ"ל כמ"ש ויפח באפיו כו' בכח ותגבורת חזקה ביתר מכפי המדה והוא מבחינת מקיף דעצמות אא"ס שלמעלה מהקורח כו', והוא מפני שהי' ירידות האורות בכלים דוקא שהו' ב' הפכים כנשמה בגוף כו' כנ"ל וד"ל. ולזאת כאשר עולים בבחי' או"ח ע"י בחינת המצות שלמעלה שנק' לבושים וימים כימ"י האדם למטה ונק' ימ"י קד"ם כו') שהן בחי' כלים לאור העצמי דא"ס ממש ע"ז עולה ונכלל בעצמי א"ס ממש, וזהו אלה המצות כו' עד וחי בהם וד"ל.

ובכלל זה יוכן בתוספת ביאור כטעם שישראל נקראי' גבורים כמ"ש גבורי כח עושי דברו כו' והוא ע"י מעשה המצות דוקא שנק' עושי רצונו והוא אע"פ שכבר נמשך שרש נש"י בבחי' כח וגבורה עילאה דויפח באפיו הנ"ל לפי שהי' צריך להיות דילוג גדול למקום נמוך ביותר כנ"ל, אבל יותר מערך כח הוריקה יש בכח החוזר דנש"י ע"י מעשה המצות במספר הימים שלהם למטה בק"נ (כמ"ש ימי שנותינו בה"ם) שנתעלו ונגבהו נשמות שלהם מאד נעלה יותר ממקום שיצאו משם, והוא באותו הכח בעצמו שירדו הוא שעולים יותר לבחי' גבורות דעצמי' המאציל עצמו כמו שהוא במהר"ע ית' שהוא בכח וגבורה דיריד' אור הרצון העליון דמצות מעצמות ופנימי' ביותר כענין קול ה' בכח (עד בחי' גבו' דע"י בחי'ס להמשיך אור דחכ' דתורה מאין ליש בכינה [ו]במדות עד בחי' קול ודיבור לפי שהי' צריך להיות המשכה וירידה למטה ממש כנ"ל וד"ל).

וזהו ואברהם זקן בא כימים, באיגון יומין עילאין כו', שהן בחי' המקיפים דיומין עילאין דאצילות שלמעלה מהגבלת או"כ דנר"ג כו', והיינו ע"י בחי' הלבושים דמצות ברוחניות שקיים אברהם כמ"ש וישמור מצותי חוקתי כו' (וגם ע"י אברהם יש כח וירושה לבניו אחריו כמ"ש כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ושמרו דרך ה' כו', רק מצד שלא קיים בגשמיות דוקא שנק' לבוש ממש אמר ושמי ה' לא נודעתי להם אלא לישראל כשאמרו נעשה

נשמת כל חי . . . בחי' א"ק: מיט נשמת. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תסא.
 א"ק . . . אדם דבריאה: ראה מאמרי אדה"א אור התורה ענינים בתחלתו (וכתנסמן לשם). אוה"ת שם ע' עז
 ואילך. ושי. ספר המאמרים תשי"ח ע' 113 הערה יט.
 שו"ה והוא — שרש . . . למקום נמוך: ד': ליתא.
 שו"ה שעולים — במהר"ע ית' שהוא: ג': ליתא.
 דמצות ברוחניות שקיים אברהם: ראה הערה דבסמוך דיה: מצד.
 ושמור מצותי חוקתי: תולדות כו, ה (בדילוג).
 כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו: וירא ית, יט (בדילוג).
 מצד שלא קיים בגשמיות: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נח. ושי. במדבר ח"ג ע' איכג וע' אלה.
 דברים ח"ג ריש ע' תתקל. ושי.
 ושמי הוי' לא נודעתי להם: נסמן לעיל ע' קעט.

דוקא). וזהו שאמר בזהר דיומין קריבו לי' מדרגא לדרגא, דכל יום הי' בחינת או"מ חדש על נפשו המלוכש בצל יומו במעשה ועובדא ככוונה שהי' עושה לשיש עד שיקריבו לי' למהו"ע ית' מטעם כל הנ"ל בבחינת אור חוזר דמצות דנעוץ תחלתו בסופן דוקא וד"ל.

וזהו והיתה נפש אדוני צרורה שהוא עלי' דנפש דוד למעלה בבחי' או"מ עד פנימי' הכתר במקור כל המקיפים עליונים שנק' צרור החיים העליונים כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' מטעם כל הנ"ל כח וגבורה דא"ח שעולה למעלה מכח התחלה דא"י כו', ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע, דממילא יהי' זה דנפש אויבך כו' דהא כהא תליא. כי הנה את זה לעומת זה עשה האלקי' כידוע, וכמו שיש או"מ פנימי' ומקיפים בסטרא דקדושה האלקית כך יש בסטרא דק"נ או"מ פנימי' ומקיפי' שהו שורים על הלבושים דוקא שנק' לבושי מסאבותא שהו " כתרין דק"נ שנק' עומק רע, שהנפש הטבעית נמשכת שם ברצון עמוק שלמעלה מן הטעם בהתקשרות עצמי' שנק' ג"כ בבחינת גבור[ה] שיוצא מן ההעלם דעצמו' שלא לפי המדה, כנראה כחוש שיפול אדם ברע פתאום בבחי' כח הרע הנעלם שבנפשו שיצא לגילוי בגבורה יתירה וכמ"ש וירא כו' כי ברע הוא, ומי הוא הגורם לזה הוא מה שנזרק נפשו באמצעות לבוש זר כמו ע"י צרור האבן שנזרק למרחוק ביותר כנ"ל, והוא ע"י מעשה רע ודבר איסור של תורה שנק' לבושי מסאבותא כמו שלבוש דמעשה הטוב דמצוה נק' לבושי דכ"א כו', דהיינו ע"י דברים של איסור תורה בכל דבר טמא ואסור כמו במאכלות אסורות וביאות אסורות כו' או גזל ושאר איסורי תורה בחילול שבת וכה"ג זהו שעושה לבושים צואים לנשמה ומתקשרת בהן כמו שנקשר אבן בתוך כף הקלע כך הנשמה נצרר בדבר איסור זה (לכך נק' איסור לשון מאסיר וקשיר), ועי"ז נזרקת ג"כ למרחוק למטה מטה מאד דהיינו שנזרקת עד שאול תחתית כמו שיקלעו דבר מה בכף הקלע ממש שנזרק למרחוק יותר. וז"ש ואת נפש אויבך שהו הקליפות הקשים שמקטרגים על נפש רוח דקדושה וכל מגמתם לטמא את הנשמה האלקית, אך כאשר יפרד הרע מן הטוב דקדושה בכלל נשי' ובפרט בכל אחד אזי הנשמה תצרור בצרור החיים העליונים הגבה מאד נעלה כנ"ל ע"י מעשה הטוב דמצות כנ"ל, ונפש אויבך הן בחי' המקטרגים

והיתה נפש אדוני' שמואל"א כה, כט.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

ואת נפש אויבך יקלענה: המשך הכתוב והיתה נפש אדוני.

את זה לעומת זה: נסמן לעיל ע' סג.

" כתרין דק"נ: נסמן לעיל שם.

וירא . . כי ברע הוא: נסמן לעיל ע' שסח.

איסור לשון מאסיר וקשיר: ראה תניא פ"ז (ע' יב).

שורה אויבך — רוח: ג"ד: דוד.

דרע שבנה"ט יקלענה בתוך כף הקלע בשאל תחתית משום דהא כהא תליא כו' וד"ל.

ואחכ"ז יובנ מ"ש ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה כו', דיעקב הוא המובחר שבאבות שהן המרכבה, וכמו דאברהם בא בימים ולבושים דמע"ט שלו שעלה נשמתו בחיי החיים בעצמות [א]א"ס ב"ה במעלה יתירה ביותר ע"י בחי' הלוושים דימים שה[ן] בחי' צרור החיים העליונים בבחי' מקור כל המקיפים העליונים, [ו]כך אמר ויחי יעקב שחי בכל ימי חייו בכל עובדות טובים שעשה בהם בחי' לבושים טובים לנפשו להעלותה למעלה משום דיומ"י קריבו ל"י כו' כנ"ל. ומה שאמר י"ז שנה ובא"מ דוקא כו', הענין הוא דא"מ ה"י שם מקור [כל] הקליפות שנק' עומק רק בחי' כתרין דמסאבותא כו', וכשה"י שם יעקב י"ז שנה וה"י חי שם בחיים העליונים דיומ"י עילאין דאצילות בבחינת המקיפים דלבושים דמצות כנ"ל הרי בירר גם בעומק רע דקליפה (שהוא עומק הרצון הנעלם שלמעלה מן החכמה כנ"ל). וזהו שנק' יעקב י' עקב כמ"ש וידו אוחת בעקב עשו יד"ו אותיות יו"ד דחכמה דיעקב איש תם יושב אוהלים תושב"כ ותושבע"פ משום דבחכמה דוקא אתברירו וכמ"ש ויעקבני זה פעמים את בכורת"י לקח בכור דחכמה ואת ברכת"י ברכה בסוף שהוא ברכת יעקב בעוה"כ ממעשה המצות דוקא כמ"ש ויתן לך להבא משמע כו', והוא לפי שיעקב יו"ד עקב אוחת ומברר לעקב דעשיו ג"כ והוא בחי' סוף מעשה הרע בפו"מ כמאכלות וביאות אסורות שנק' איסור דקליפה כו' [ו]ע"י סומ"ר בפו"מ וע"ס בפו"מ מצד בחי' המעשה בעצמה דוקא שהוא בעקב דוקא (שהוא פרק הג' נה"י שבנה"י שזהו עכשיו בדור האחרון, שז"ש ומעשה ידינו לבד כוננה"ו כו') שזהו עד דמטו רגלין ברגלין כו' כמ"ש במ"א). וזהו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, יו"ד דחכ' דידו אוחת בעקב עשו לברר גם בחינת העקביים דסוף

דיעקב הוא המובחר שבאבות: ראה כראשית רבא פט"ו, א.
שבאבות שהן המרכבה: נסמך לעיל ע' קמט.
ובא"מ: ובארץ מצרים.
יעקב י' עקב: נסמך לעיל ע' קי.

וידו אוחת בעקב עשו: תולדות כה, כו. ראה שערי תשובה ח"ב חינוך פל"ה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א'תנ"ז.

דיעקב איש תם יושב אוהלים תושב"כ ותושבע"פ: תולדות שם כה, כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ו' ושי"ב.

דבחכמה . . . אתברירו: נסמך לעיל ע' סב.
יעקבני . . . בכורת"י לקח . . . ואת ברכת"י: תולדות שם כה, לו [ושם: והנה עתה לקח ברכת"י].

ויתן לך: תולדות שם כה, כח.
ומעשה ידינו . . . כוננה: תהלים צ, יז.
עד דמטו רגלין ברגלין: ראה אור התורה שמות כרך ז ריש ע' בתצה: בהר"פ סקודי דרני"ח ע"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמה. ושי"ב. דברים ח"א ע' עז. ושי"ב.

מעשה זהו י"ד שנה דחכמה, וז' שנים הן ז' מדות דתהו שלמעלה מן החכמה, דעיקר הביירוים הוא בלבוש דנוגה דנה"ט ששרשו בז"מ דתהו ובי"ד דחכ' אתברירו כנ"ל, והן זמ"ר דנשיט דמצרים וכמ"ש בחכרון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים כו' (וכידוע דבחנית מ"ה דחכמה הוא י"ד דאדם דסיג דתהו הן ז' שנים שלמעלה מן החכמה והוא בז' דנוגה שמ"ה מברר לבין כו') בכל ימי דאדם בגוף שהו ע' שנה בלבושים דמצות כו' שז"ש ז' שנים, ומאה וארבעים שנה שהו ב"פ ע' שנה שמתברר ז' מדות דנוגה ע"י הנשמה כמצות בב' מדרגות דאור ישר ואור חוזר, כי ז' שנים שהן ז' מדות דתהו באים למספר ע' במילוי דחב"ד וב"פ ע' הוא כנגד אי"י דירידה ואו"ח דהעלאה), ובאמת הנה מ"ש ק"מ שנה במספר מיוחד מז' שנה, הטעם הוא כידוע דז' שנים כאשר מתבררים בשלימות הן נעשים ב"פ ז' והן י"ד, כמו ז' ימים וז' ימים שעשו שמחה דסוכות בימי שלמה, כי במקיף העליון כולל ז' מדות דאוי ואו"ח יחד כו' (ולכך קרבנות דסוכות י"ד כבשים וי"ג פרים כמ"ש במ"א), וכן ביעקב א' שנסע סוכותה במקיף הכללי דר"ר דרעוא דכל רעיון כו', וגם למקנה"ו עשה סוכות שהן מקיפים דחשמ"ל דנוגה, שלזה גם בחי' ז' שנה דמדות דתהו שלמעלה מן החכ' הן ב"פ ז' שהן י"ד מטעם הנ"ל. וכאשר י"ד שנים הללו באים להתברר ביו"ד דחכמה דבחכמה דוקא אתברירו הרי נעשה יו"ד פעמים י"ד שהן ק"מ שנים (והכל עולה לענין אחד עם ב"פ ע' שנה דהיינו זמן בירור דז"מ דתהו בב' מדרגות דאור ישר ואור חוזר כנ"ל וד"ל). וזהו שאמר בתחלה יחי יעקב בארץ מצרים י"ז שנה שהן ימי זקנותם (זקן שקנה חכמה ממקורה במקור התו"מ כו'), שבא לשלימות הביורור דכללות ימי חייו ע"י יוסף צדיק עליון שנק' טוב גימטרי' י"ז, והוא י"ז שנה דתחלת ימי יוסף שנשלם בזקנותו דיעקב דוקא (כמ"ש במ"א), והיינו יו"ד ש[נ]ים דחכמה שמברר לו' שנים דתהו כו', ואח"כ אמר ויהיו ימי יעקב שני חייו שהן שני חייו הכוללים בנפשו שניתן לו לברר במקיפים דנר"ג למקיף דחשמ"ל שנק' ימי יעקב שני חייו כמו בא כימים כנ"ל, ז' שנים הן ז' מדות דמקיף דרצון ועונג שלמעלה מן החכמה דאדם א' ד"ם כו' שזה שנקרא ימי יעקב שני חייו בכלל, וכולל ב' מדרגות דאוי ואו"ח שהוא תחלת יציאת הנשמה ממקורה בירידה למטה דוקא וגם ההעלאה כאים בב' מיני גבורות חזקות כנ"ל הרי הן ב"פ ז' שנים שהוא מספר י"ד מטעם הנ"ל, וכשבאים בחכמה שהוא יו"ד להתברר בגילוי מן ההעלם דמקיף (בימים הקצובים דע'

שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים: שלח יג, כב.

ז' ימים וז' ימים . . . בימי שלמה: מלכי"א ת, סה.

וגם למקנה"ו עשה סוכות: וישלח לג, יז (ושם: ולמקנהו).

זקן שקנה חכמה: נסמן לעיל ע' רפס.

טוב גימטרי' י"ז: נסמן לעיל ע' רצד.

י"ז שנה דתחלת ימי יוסף שנשלם בזקנותו דיעקב: ראה ביאורי הזרר יחי ל, ב.

דאדם א' ד"ם: נסמן לעיל ע' קח.

שנה שנכפלים ג"כ ונעשים ק"מ) הרי בזה נעשה יו"ד פעמים י"ד שהן ק"מ שנים. וז"ש שהיו ימי יעקב שני חייו (העצמיים במקיף) ז' שנים לבד כי למעלה מן החכמה אין שם אלא ז' שנים לבד מטעם הנ"ל, וארבעים ומאת שנה שזה שנעשה יו"ד פעמים י"ד (או כ"פ ע' שנה כנ"ל) וד"ל.

ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי ותרגומו בצלותי] ובכעוטי, וי"ל [מ"ש שכם כו'] מהו לשון שכם דוקא ואחד דוקא כו', ומהו בחרבי ובקשתי הלא לא מצינו שנלחם יעקב מלחמות בחרב ובקשת, וגם כשהרגו שמעון ולוי לאנשי שכם לא נלחם עמהם שנא' ויהי חתת אלקים כו' ולא רדפו אחר בני יעקב כו'. אך הנה כללות הענין הוא דשכם הוא לשון כתף כמו ויקחו שם ויפת את השמלה על שכם שניהם כו', [ו]ההשפעה לע"ס דנוגה דעש' הוא רק מבחי' הכתף שנק' שכם, וכמו לע"ל שיכוררו הע"ס דנוגה דכתי' אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לעבדו שכם א' כו', וא' ליוסף שהוא עיקר המברר ומעלה לבחי' אחוריים דשכם וכתף ואני נתתי לך שכם א' על אחיך כו' וד"ל.

וי"ש להקדים תחלה בשרש ענין השבטים ויוסף, דהנה כתיב ששם עלו שבטים שבטי י"ה להודות לשם הוי', וי"ל מהו לשון עלו ומ"ש ששם עלו שבטי' כו'. אך הענין הוא כידוע בענין ע"ס דאצ"י שנאצלו מעצמות המאציל שנק' ע"ס בלי מה בלי מהות משום דמצד עצמותו לאו מכאמ"כ, רק

ואני נתתי לך שכם אחד: נמצא בנ"ך א' = 203 ע' ר"ד, והמשכו שם ע' סד [ושם נמצא רק חלק]. ב' = 653 ע' כ"ג = 1761 ע' א. ד' = 2003 ע' מכ [סדר העמודים שם מבוטלים].
 המאמר נדפס מנ"ך ב' ובין אריחים ניתוספו כפנים אותיות או תיבות מנ"ך ג' ומנ"ך ד'.
 מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בתורה אור ויחי קב. א, ומקבילו [הנחת הר"מ] בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' עת. ובשניונים וכו' — באור התורה ויחי כר"ך ו' ע' תתשכו [מיוסד על נוסחת הר"מ] ובהנמנן [באה"ח] בפנים שם. בתרא ובסה"מ תקס"ג שם נמצא ביאור על המאמר.
 ואני נתתי לך שכם אחד: ויחי מת, כב.
 ויחי חתת . . . אחר [ג': אחרי] בני יעקב: וישלח לה, ה.
 ויקחו שם ויפת . . . שניהם: נח ט, כג [בדילוג. ושם: ויקח, אמנם כ"ה גם לקמן ע' תסו וע' תסו. תורה אור כאן קב, ב. ג.]. ג': אחרי תיבות, את השמלה" מוסיף: וישמו את השמלה.
 שריה כתף — לע"ס . . . הע"ס: ג': לע"ש . . . הע"ש.
 אז אהפוך אל עמים: צפני ג, ט [בדילוג]. ראה לקמן ע' תסה וע' תסה.
 ששם עלו שבטים: תהלים קכ"ד (בדילוג).
 ע"ס . . . בלי מהות: ספר יצירה פ"א מ"ב ובמפרשים שם.
 לאו מכאמ"כ . . . חכים מבי'ן: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

שענין סיבת ההתעוררות זו להאצי' ע"ס להיות נק' חכים ומבין וחסדן וכה"ג שהן י' תיונין אוב"כ כו' הוא מצד שחפץ חסד הוא בעצמותו בבחי' העולם העצמות ממש ע"כ יצא מן ההעלם לגילוי טובו וחסדו העצמי להיות לו רצון להאצי' אורות דע"ס להגבילם בכלים כמו חכ' מוח' חסד דרוע' כו', ולהבין ההפרש בין חסד סתם לבחי' חפץ חסד שבהעלם העצמות, הנה אנו רואים בדוגמא בהפרש שבין נדיב לב לחסדן, שהאיש החסד בטבעו יכול להיות בהיפוכו במדה"ד לפעמים כמו לשונאו או לעובר [על] רצונו, אך מ"מ גם בעת כעסו ורוגזו אם מבקשי' ממנו בדרך הכנעה ותחנוני' ולהזכיר לו איך שהוא רחמן וחסדן אז יתעורר בלבבו להתהפך לחסד טוב (כמו ברוגז רחמים תזכור), וזה פלא דאם משתנה מחסד לדין איך יהפוך ממה שמבקשי' בהכנעה ובשבה שמשבחים אותו במה שאין בו, אך הטעם [הוא] שאם לא הי' בלבו בעצם מבחי' החסד העצמי שאין בו שינוי לעולם כמו הנדיב לב בעצם לא הי' מועיל כלל התעוררות הבקשה והקריאה איליו בשם חסדן ורחמן ובפרט בעת שהוא בהיפוכו בדין ורוגז, אך מפני שיש בנפשו בעצם מבחי' החסד ורחמי' להטיב [מ]חסדו לכל [ו]גם בלי בקשה והתעוררות ע"כ כאשר יבקשו אותו וישבחו אותו במה שיש בו בהעלם יעוררו אותו בהתעוררות עצמי' חסדו שבהעלם במה שיבקשו ויקראו אותו חסדן שיצא מן ההעלם לגילוי בלבבו להתהפך לחסד גם בעת שהוא בדין ורוגז שיפול הדין והרוגז לגמרי ויהפוך מדין לחסד כמ"ש משה ב"ג מדה"ר ויקרא ה' אל רחום ותנון כו' ויצא מן ההעלם לגילוי (וכן ברחמי האב על הבן או לאוהבו כנפשו שגם בעת כעסו יכולי' לעורר אותו ברחמי' וחסד כמו זכור לעבדיך לאברהם כו', וכמו שאנו רואי' שגם בקצוף האב על הבן יכולים להפכו לחסד לפי שבהעלם יש בלבו אה"ר העצמי' אליו וכשמעוררי' אותו יוצא מן ההעלם לגילוי להפוך ולבטל הכעס והרוגז משאי"כ בקצ[ם] ורוגזו על איש אחר שלא יהופך כלל).

וכמ"כ ע"ד דוגמ' למעלה במדות העליוני' שהרי כולם בשמות יקראו שע"י בחי' אותי' ושמות נאצלו, כמו שם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שכוללי' כל האורות דאצי', והוא שם הוי' שבכל ספי', וענין השמות הללו היינו רק שע"י הקריאה בשמו[ת] דשם הוי' נתעורר בחי' חפץ חסד העצמי שיש בהעלם בעצמו' המאצי' שיצא מן ההעלם לגילוי, כמו עדי"מ שמעוררי' לאדם שיצא העלם החסד שבעצמותו שבודאי אין זה הגילוי ערך כלל לגבי חסד העצמי

אוב"כ . . שחפץ חסד הוא: ט"א: אורות בכלים. מיכה ז. יח.

חכ' מוחא חסד דרועי: תקוני זהר בהקדמה שם י. א.

ברוגז רחמים: ג' [רחם] תזכור: חבקוק ג. ב.

ויקרא . . רחום ותנון: תשא לד. ו.

זכור לעבדיך לאברהם: עקב ט. כו.

שוריה וכמ"כ — בשמות יקראי: ג' בשם ה' וקראי. ד: בשם יקראו.

שאינו לו שיעור בעצם כו', וכך למעלה מה שמעוררי גילוי אור חסד העליון שהיה לו רצון להאצ"י ע"ס כו' זהו רק השפעה מועטת מאד. וזהו כל ענין השבתי' במשבחי' למעלה שהוא ית' חסדן ורחמן היינו רק שעי' קריאה זו מעוררי' כמו שהוא בעצם שבוה נעשה אתעדל"ע שיומשך אא"ס בבחי' החסד כמו זכור רחמיך הוי' [וחסדיך] כי מעולם המה מעולם דא"ס עצמו כניל במשל. וזהו ששם עלו [שבטיט כו'] להודות לשם הוי', פי' ע"י הודאה וקריאה בשם הוי' מעוררי' לבחי' חסד העצמי לבא לגילוי מן ההעלם וכלתי הקריאה והודאה אין כל ההשתל' תופס מקום כלל לגבי ערך המאצ"י דלאו מכאמ"כ כניל ודיל'. ולפי שהשבטי' הו' שבטי י"ה היו מרכבה בעלי' שלהם במס"ג בעצמו א"ס ב"ה להודות לשם הוי' שיבא בבחי' גילוי מן ההעלם, דהיינו כמו שהיה אור מדת חסד דאצ"י נמשך ומתצמצם בשם הוי' כדי שיבא האור והשפע מאצ"י לבי"ע וכמ"ש אתקריאו בתיקונא דא חסד דרו"ע ימינא דקוב"ה כו' שהוא בחי' אור [גלויו] בכלי, במשל אור לכלי חסד שבלב שנמשך לבא בשפע [ה]חסד ביד כמו פותח את ידיך ומשביע לכי"ה רצון בכל עולם לפ"ע לנשמות ומלאכים עד עוה"ז השפל שנותן לחם לכי"ב כלי"ה. ונמצא דמה שנאצל אור החסד בכלי הוא [רק] כדי שיומשך השפע חסד עליון דאצ"י לכל העולמות מחסד הרוחני העליון יותר כמו שהאיר לנשמות בנעה"ע עד חסד הגשמי דעוה"ז השפל ונכלל כא' בכללות החסד עליון דאצ"י שבשכיל הבריאה מאין ליש כמו כי אמרתי עולם חסד יכנה וכתי' והוכן בחסד כסאו (כמא' חסד א' אל יברא כו'), וע"כ א' כי טוב חסדיך מחיים מכל בחי' חיים העליוני' שנמשך גם בשביל התהוות העולמות כי אין לזה ערך לגבי אמיתי' עצם אור החסד דאצ"י כמו שהוא טרם שיבא בהתלבשות בכלי אף כדי להחיות העולמות, ועד"מ החסד הגנוז בלב בעצם באדם שהוא גבוה הרבה מבחי' התעוררות גילוי חסד להשפיע דבר חסד בכלל ובפרט כו', וזהו כי טוב חסדיך העצמי מחיים לפי שזה האור דחסד העצמי שבאצ"י גם הוא יורד ונמשך מן ההעלם לגילוי כניל שהוא בחי' הפך חסד העצמי שבהעלם ממש בעצמות המאצ"י ממש (וכמו שאין ערוך לחסד בעצם שלב האדם לגבי מקורו שבעצמי' נמשו ממש כו'), ע"כ צ"ל בחי' העלאה וקריאה מלמטלמ"ע דוקא, כמו זכור רחמיך ה' וחסדיך כו' כניל

כל ענין השבתי': ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' חסד. ושי"ג. ד"ה להבין ענין רשבי' תשמי' (קונטרס ל"ג בעומר תשמי'). ושי"ג.

זכור רחמיך הוי': תהלים כה, ו.

שירה הקריאה — ערך: ג"ד: עצמו.

אתקריאו בתיקונא דא: ראה תקוני זהר שם.

פותח את ידיך . . שנותן לחם לכי"ב כלי"ה: תהלים קמה, טו. שם קלו, כה.

שירה דמה — חסד עליון: ג: ליתא.

כי אמרתי עולט . . והוכן בחסד כסאו [ג"ד: כסא]: תהלים פט, ג. נסמן לקמן ע' תקס.

חסד א' אל [ג"ד: ליתא] יברא: ראה בראשית רבא פ"ה, ה.

כי טוב חסדיך מחיים: תהלים סג, ד.

וכמ"ש יהי חסדך [ה'] עלינו כאשר יחלנו לך כו' בהעלאה מלמטה כו' (דגם שהי' חפץ חסד בתחלה ע"י העלאה ואע"פ דמצד עצמו לאו מכאמ"כ אבל בחי' החסד שבעצמותו הוא עצם טובו ממש) (ואף שיהי' לו רצון להאצי' כו' כנ"ל תלוי באתדלית במעשה [ה]תחתוני ועליוני כו'), ואמנם העיקר הוא ע"י השבח שמשבח' אותו דוקא לפי שבוה יעוררו מה שהוא כעצם טובו [וחסדו] ויכול לפעול לבטל גם לכח הדין ורוגז שהי' באותה שעה כנ"ל במשל שיועיל להוציא מן ההעלם העצמות כו' וד"ל. וזהו ששם עלו שבטים שעלו בבחי' פנימי' המדות דאצי' כמו שהן במקורן בבחי' העלם עצמי' המאצי' וע"כ מצד מסינ' שלהם שהיו בבחי' מרכבה לשם ה"י כיכולתם להודות לשם הוי"ו שיומשך כל אור דאצי' בכלי ע"י שם הוי"ו כנ"ל שזהו צמצום וירידה גדולה לעצמ' המאצי' להיות שבמקום גדולתו העצמ' דלאו מכאמ"כ שם אתה מוצא ענוותנותו לצמצם א"ע כמו להתצמצם בשם הוי"ו דחסד כנ"ל, וכה"ג בכל [ה]מדות דאצי' שנאצלו ונמשכים ויורדי' עוד מאצי' לבייע כנ"ל וד"ל.

ומעתה י"ל יתרון מעלת יוסף על השבטים שא' ואני נתתי לך] שכם א' על אחיך כו', דהנה מבואר כמ"א במ"ש ואנחנו מאלמים אלומים כו' דשרש השבטים הוא בבחי' ו"ק דבריאה שעול"י בוי"ק דאצי' [וכמ"ש ששם עלו שבטים כו' כנ"ל פ"י עלו [שבטים] מבריאה לאצי' עד שמעוררים לפנימי' המדות דאצי' כנ"ל, שכ"ז הוא בחי' העלאה דא"ח כהעלא' דנשי' שבגופי' למעלה שהוא בחי' העלא' מ"ן דמקבל בחי' צ"ת אל המשפיע כמו ואל אישך כו', אבל בחי' יוסף צ"ע שהוא בחי' צ"ע דהיינו בבחי' יסוד ז"א שנק' משפיע [ו]שרשו בבחי' יסוד דע"י וכמ"ש צדיק כתמר כארו כו', והוא בחי' הטוב והחסד דמשפיע להמשיך שפע למקבל כמ"ש אמרו צדיק כי טוב וכמ"כ אמר כי צדיק ה' צדקות אהב כו', ולמעלה היינו בחי' התעוררות הטוב והחסד שבא מצד ערך המאצי' מצד עצם טובו [וחסדו] הגדול שאינו בא מחמת

יהי חסדך [ה'] עלינו כאשר יחלנו לך: תהלים לג, כב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב שם. ושי"ו דברים

חיד ע' אקצו.

שרה שהי' — ע"י: ג' כנ"ל ע"י. ד: צ"ל ע"י.

שבמקום גדולתו . . שם אתה מוצא ענוותנותו: נסמן לעיל ע' תמד.

ואנחנו מאלמים אלומים: וישב לו, ז [שם: והנה אנחנו. — ראה לקמו' ע' תמו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ע' שנג]. ראה ד"ה זה במאמרי אדה"א תקס"ה ח"א ע' צט ואילך, ומקבילו בתורה ארי וישב כה, א ואילך. תורת

חיים וישב סג, סעי'ג ואילך.

ואל אישך: בראשית ג, טז.

שרה כו' — צ"ע שהוא: ג"ד: הוא.

יוסף . . יסוד ז"א: ראה ע"י חיים שער (כו) הצלם פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפ"ה. ושי"ו.

צדיק כתמר כארו: תהלים צב, יג (כדילוג).

אמרו צדיק כי טוב . . כי צדיק ה' ישעי' ג, י. תהלים יא, ז.

שרה שבא — ערך: ג"ד: עצמות.

אתעדלית דמקבלי כלל דודאי הוא בא בבחי' א"ס ממש ואין אתעדלית דמקבלים כשבטים דבראיה יכולים לעלות שם כלל וכלל, והוא בחי' עצמו' הטוב והשפע דעצמו' [א]א"ס ב"ה מצ"ע ממש כמו לעיל דכתי' ונגלה כבוד הוי' כו' (וכמו במית דכתי' וירד ה' על ה"ס כו'), והוא בחי' ומדריגה דיוסף צ"ע שנק' כנישו דכל נהורין עילאין שבא"י מצ"ע המאצי' שע"י נמשך [גילוי] תוס' אורות בכלים בהגדלה ורבו גדול מאד שא"א להיות זה ע"י העלאת מינ' מן העולמות כלל מאחר שאין ערך כלל בין השתלשלות דאבי"ע לגבי עצמות המאצי' שנק' סדכ"ס דלמת"ב ולא מכאמ"כ כנ"ל רק במקום גדולתו שם משפיל ומתצמצם א"ע מצ"ע טובו ולפ"ע גדולתו ורוממותו דוקא כו' ערך הענוה והירידה שמצ"ע כו' וד"ל. ונמצא דמה שהי' תכלית העילוי דשבטים בהעלא' מינ' שלהם שא' ששם עלו שבטים כו' לעורר לפנימ"י המדות דאצי' שיבאו מן ההעלם העצמות לגילוי כנ"ל זהו בחי' ירידה ושפלות גדולה בבחי' יוסף צ"ע שהוא בחי' ירידה דמשפיע בהתעוררות שמצד עצם הטוב כו' לירד ולהאיר למקבלי' כו' (וזהו יוסף הורד מצרימ"ה, פ"י מצרימה [הוא בחי' מיצר וצמצום דמשפיע לירד ולצמצם א"ע שהוא להיות גילוי הרצון במוחין ומדות שבלב שזוהו ענין מצרים מיצר י"ם דחכמ' כו', שע"כ א' הורד מצרי'] בבחי' גלות דצ"ע בפרעה וג' שריו שר הטבח' כו' כמשי"ת). וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, פ"י בן פורת לשון פרי' ורבי' שמפרה ומרבה להיות תוס' [וגילוי] אורות חדשי' באין שיעור מעצמות המאצי' בעצמו, להיות כי טבע הטוב להטיב ולגלות ההעלם בלי שיעור ע"כ נק' יוסף יוסף אור בלי שיעור כלל כו' וד"ל.

והנה ידוע שיש ב' מדרגות הפכים מן המשפיע אל המקבל ונק' ד"ע וד"ת, דהיינו כמו שנמשך מן המשפיע אל המקבל נק' השפעה מיש לאין שהוא בחי' ההארה בעלמא שנמשך מעצמו' המשפיע שנק' יש האמיתי נק' אין לגבי' דכלא חשיב ממש, והב' היפוכו כמו שנשטע אור השפעה למקבל ובא מאין ליש שהיש זהו קבלת המקבל בבחי' גבול ומדה ונראה במציאות דבר ויש נפרד והאין הוא בבחי' ההעלם והרוחני' של ההשפעה כידוע. וז"ש כי אל דעות הוי' ב' דעות הפכי' דמשפיע ומקבל ד"ע וד"ת, וכאשר מאיר מאור המשפיע עצמו שהוא מיש האמיתי לאין אז כל מה שנמשך למקבל

ונגלה כבוד הוי' . . . וירד ה' על ה"ס: ישע"י מ, ה. יתרו יט, כ.

כנישו דכל נהורין: נסמן לעיל ע' רסה.

סדכ"ס דלמת"ב: זהר יתרו פט, א. תרומה קמו, ב. תקוני זהר בהסדמה יו, א.

יוסף הורד מצרימ"ה: וישב לט, א.

מצרים מיצר י"ס: פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ו (בפיסקא עבדים היינו).

בן פורת יוסף . . . לשון פרי' ורבי': ויחי מט, כב. ראה לקמן ע' תפט. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' לו. וש"כ.

שריה (וגילוי) — בעצמו' [ג"ל: באצי'] . . . כי טבע הטוב להטיב: נסמן לעיל ע' טו.

ב' מדרגות . . . ד"ע וד"ת: ראה בהערה הבאה.

כי אל דיעות ה': נסמן לעיל ע' רב.

מאין ליש כלא חשיב ממש. וזהו ההפרש בין יוסף בחי' משפיע כגיל שהוא בבחי' ד"ע שהוא מיש לאין כמו שיגלה כבוד הוי' לעיל כו' ובין השבטי' ששרשם בשם אלקי' בחי' מקבל שהשפע אלקי' באה מאין ליש ע"י צמצו' והעלם כו'. וזהו שחזר וא' בן פרת עלי עין פי' למעלה מ[עין] [השכל] דחכ' דמצי' שהשפע באה מאין דחכ' ליש דבינה ביוד מאמ', ושרש יוסף שהוא בחי' ד"ע דמשפיע שהוא מיש האמיתי לאין שהוא הגבה למעלה מעין השכל דחכ', דמה שנמשך השפע מאין ליש זהו ע"י בחי' החכ' כמ"ש בראשית ברא אלקי' כו' וכתי' כולם בחכ' עשית וע"כ נראה לעין בחי' היש לעיקר ובחי' האין דחכ' שמהוה הבריאה הוא בבחי' ההעלם וההסתר, אבל כאשר מתגלה האור כמו שהוא [בא] מעצם המשפיע שהוא שם הוי' עצמו שנק' סוכ"ע בכלל ונק' סדכ"ס שהי' בבחי' מקיף וסובב על עין השכל הוא שנתגלה לעין השגת השכל ממש וכמו לעיל ונגלה כבוד הוי' וראו כ"ב כו', אז מתבטל ממציות כל בחי' יש של כל העולמות שבא ע"י בחי' הצמצום דשם אלקי' ולא יהי' נראה העולם ליש ודבר נפרד כלל גם בזה העולם השפל שבא האור ושפע האלקי' בתכלית הצמצום שהוא מבחי' אחורי' דשם אלקי' במ"ח צרופי' האחרוני' דעשי' וכמ"ש וראו כ"ב כי פי הוי' כו', וזהו מ"ש עלי עין שנתגלה מה שלמעלה מעין השכל המשיג, והוא מבחי' סדכ"ס עצמו דלמתב"כ. וזהו כל ענין היחודי' העליוני' שבתו"מ שמהו יהי' העוה"ב בבחי' גילוי אור העצמו' דא"ס ממש וכמ"ש כי הנה אלקינו זה לנוכח כו', לפי שבתו"מ יש יחוד עליון דהוי' ואלקי' בבחי' יחודי' דאוי"א חוי"ב דאצי' וביחודי' דוי"ג שאי' להו אלקי' מסתיר כלל על שם הוי' כמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' א' ושמו א' למהו אבי"א ממש. וזהו כי עמך מקו"ח, שהוא שם אלקי' שמקבל משם הוי' דכלא ממש חשיב לגבי [אור] עצמו המשפיע, אך באורך העצמי נראה אור ממש מבחי' יש האמיתי ע"י תו"מ בעוה"ב שנקי' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש, יש האמיתי כו' ודיל.

וזהו כללות ענין זה שאי' ואני נתתי לך שכמ' א' על אחיך כו', דהנה ע"י בחי' יחודי' של התו"מ שהוא מעין העוה"ב ממש וכן בכל חודש ושבת שנתגלה שם הוי' בלי העלם ולבוש כלל שאז יש בחי' ביטול היש בתכלית בכל העולמות מטעם הנ"ל, עד שגם בצמצום דשם אלקי' האחרון יותר שהו

בראשית ברא אלקי' . . . כולם בחכ' עשית: בראשית א. א. תהלים קד, כד.
 שויה דחכ' — במ"ח צרופי': נסמן בפיסקא הבאה.
 שבתו"מ. שמהו יהי' העוה"ב: ראה לעיל ע' שצב. ושיג.
 כי [ג]: ליתא. ד': מחקין הנה אלקינו זה: ישעי' כה, ט.
 ביום ההוא יהי': נסמן לעיל ע' שי.
 למהו אבי"א: ראה ותר תרומה קלג, סעיב ואילך.
 כי עמך מקו"ח . . . באורך . . . נראה אור: תהלים לו, י.
 להנחיל אוהבי יש: נסמן לעיל ע' נה.

מ"ח צרופי' האחרוני' שנק' אדמת בני חם שהן ע"ש דנוגה דעשי' גם שם לא יסתיר כלל וכמ"ש וגם חשך לא יחשיך ממך כו' ונתבטל ממציאותם הנפרד לגמרי בתכלית, וכמ"ש לעיל או אהפוך אל עמי שפי"ב לעבדו שכס א' פ"י שפה ברורה שיבאו כל הע"ש לבחי' הברור של הרע מן הטוב בתכלית דהיינו שיבורר כל הרע שנפל בשבה"כ בשרשם בז"מ דתוהו ויוכללו כולם בקדושה האלקי', והוא [ב]שם מ"ה דחכ' דחככ' אתברירו, וזהו שנק' שפה ברורה שהוא לה"ק (כמו שהי' בתחלה דבחי' ויהי כל הארץ שפה א' כו' כמ"ש במ"א), לפי שיהי' גילוי אלקות עצמו למטה ג"כ כמו למעלה עד שגם בחי' האחוריים דשם אלקים יתברר ויהופך לאור להיות [ב]בחי' ביטול לשם הוי' וכמ"ש וראו כ"ב ממש כו', וזהו לעבדו שכס א', פ"י שכס הוא הכתף ששם האור והחיות בצמצום גדול כידוע וכך הוא למעלה בבחי' אחוריים דשם אלקי' שנק' שכס וכתף, וע"כ נק' אלקי' אחרי' שמקבלים מבחי' אחוריים כו') יהי' גם בחי' האחוריים' דשכס וכתף בטל לאלקות בתכלית לפי שבחי' החצוני' יבוטל כמו בחי' הפנימי' ממש כמ"ש כחשיכה כאורה שניהם בשוה, וזהו שכס א' כמו שיהי' הוי' א' ושמו א' בשוה, לפי שאין ההפרש בין הוי' ושמו רק ע"י שנמשך השפע מאין ליש ע"י הצמצון] דבחי' אלקים שהוא בחי' דת' דמקבל, אבל בהגלות נגלות מבחי' אור העצמות דמשפיע מיש האמיתי כו' אין שם חילוק מדריגות כלל והכל יכולים לקבל בשוה ויכול להיות ביטול היש דחצוני' ואחוריים' כמו בפנימי' כו' מאחר שאין האור בא בבחי' צמצום והעלם ולבוש מסתיר כלל כו' וד"ל. וזהו ואני נתתי לך שכס א', פ"י שע"י בחי' יוסף צ"ע דהיינו גילוי אור [שפע ד]משפיע עצמו נברר בחי' האחוריים דמל' שנק' כתפיים ושכס עד הע"ש דנוגה שנק' אלקי' אחרים שמקבלי' מבחי' הכתפיים כמאן דשדי כו' (כמ"ש במ"א על כלב שמלא אחרי שביירר לאחוריים דשם אלקים, וכן לכתך אחרי אחרי הוי' תלכו לברר לשם ב"ג כו'), הרבה יותר מביורר דשבטים לבחי' האחוריים ע"י בחי' העלאת מ"ג שלהם מלמטלמ"ע מטעם כל הנ"ל וד"ל.

מ"ח צרופי' . . אדמת בני חם: נסמן לעיל ע' קסה.

וגם [ג] גב' חשך לא יחשיך ממך: נסמן לקמן ע' תקח.

או אהפוך אל עמי: נסמן לעיל בריש המאמר.

בד"ת: ג' ב"ז מלכ"י.

דבחי' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.

יורי כל הארץ שפה א': נח יא, א. ראה ירושלמי מגילה פ"א ה"ט. מאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"א ע'

סב (ובהנשמן לשם) וס"ע עט. תורת חיים נח סד, א; עז, ב. עט, ג ואל"ך.

אלקי' אחרי' שמקבלים מבחי' אחוריים: ראה לקוטי תורה להארי"ל נח ו, יג. מאמרי אדה"צ דברים ח"ב ע'

תקנו. ושי"ן.

כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.

כמאן דשדי: ראה תניא סכ"ב.

כלב שמלא אחרי: שלה יד, כד. ראה גם מאמרי אדה"צ וקרא ח"ב ע' תשפו. ושי"ן.

לכתך אחרי אחרי הוי' תלכו: ירמ"ב ב, ב. ראה יג, ה (ושם: הא).

והנה כתי' בשם ויפת ויקחו את השמלה [וישימו] על שכם שניהם וילכו אחורני' כו', להיות ידוע בשרש נח וג' בניו שהוא בחי' השפע דמשפיע שנק' צדיק שנמשך ויורד דרך ג' קוין ימין ושמאל ואמצע והן ג' בני נח שמאלה נפצה כל הארץ שהוא בחי' ירידת אור השפע למטה מטה ביותר עד היכלות דע"ש דנוגה דעשי' (שהן ג' גווי קשת כו'), וזהו ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך כו', שהוא בחי' המשכת גבורות קשות דק"נ בחי' יין המשכר, וזהו ויתגל בתוך אהליה בה"א שנמשך השפע דמותרות הגבו' קשות דקו השמאל דק"נ ונוסף יניקת החצוני' ביותר מכפי המדה, וירא חם את ערות אביו כו' לפי שחם הוא מבחי' הגבו' הקשות דקו השמאל שנמשך בבחי' מותרות וגסות הגבו' ביותר, והוא כמו ענין חום הרע הטבעי הבורע באש זרה לתאות רעות ורציחה וכעס וכה"ג וכמ"ש וחם [הוא] אבי כנען כו', ושרשו הן מ"ח צרופי' שבבחי' אחוריים דאלקים שהוא רובו רע ומיעוטו טוב כו' ואין להם בירור ותיקון ע"י שם מ"ה כלל, משא"כ בבחי' שם ויפת שהם מבחי' ב' קוין דימין ואמצע שהחסדים גוברים בהם (והוא מבחי' ע"ב צרופי' דקדושה שהרי בחלקו של שם היו כל הנשמות הגבוהות עד אברהם ובניו כו'), וכן ביפת א' יפת אלקי' ליפת וישכון באהלי שם שלעיל יבוררו כל אוה"ע וכמ"ש אז אהפוך אל עמים כו' וכתי' ונהרו אליו כל הגוים כו', ואותן העמים והגוים הן בני שם ויפת דוקא ולא חם אבי כנען להיות שאין לו בירור ותיקון מטעם הגיל, וכמ"ש במדרש דלעיל באלף הו' יהי' שלישי בנ"א בכליון וב' שלישים ישארו כמ"ש ואלה לחרפות כו', וביאור טעם הדבר מובן עפ"י הגיל דשרש הע"ש דנוגה הוא מבחי' אחוריים דשם אלקי' שנק' שכם וכתף לבד כניל ולעיל כתי' אז אהפוך כו' לעבדו שכם א' שיתעלו גם בחי' השכם וכתף לאח"ד שיהי' בבחי' ביטול במציאות גם הם וזהו לעבדו שכם א' (כמו בקעומ"ש שלימה שהוא הביטול בחצוני' כשור לעול שיעלה להיות כמו ביטול הפנימי דבחי' אין

ויקחו את השמלה: נסמן לעיל בריש המאמר.

נח וג' בניו . . . ג' קווי קשת: ראה גם תורת חיים חיי שרה קלט, סע"א. אור התורה וישב כרך ה' ע' 1776.

ג' בני נח שמאלה נפצה כל הארץ: נח ט, יט.

ויחל נח איש האדמה . . . וישת מן היין: נח שם, כ. כא.

בתוך אהליה בה"א: בראשית רבא פלי"ג, ד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרצג.

שרה שנמשך — דקו השמאל דק"נ . . . החצוני': ג' לקי' . . . לחצוני'.

וירא חם: נח שם, כב (בדילוג). ראה לקוטי תורה מסעי צד, א. ספר המאמרים תקס"ב ע' קסט. תקס"ז ע'

קפ"א.

וחם [הוא] אבי כנען: נח שם, יח.

יפת אלקי' ליפת: נח שם, כו.

ונהרו אליו כל הגוים: ישעי' ב, ב.

וכמ"ש במדרש דלעיל באלף הו': ראה לקוטי שיחות בלק כרך כג ע' 173 הערה 27. — וראה שם ע' 172

ואילך.

ואלה לחרפות: דניאל יב, ב.

בעצם ממש, כמו בארון שגא' בלויים ובני קהת עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו מטעם הנזיל שאין הפרש כלל בין פנימי לחצוני, וז"ש דוד בן ישי הקים עול כו'. וזה הביטול שהוא בחי' הבירור בכתפיים שנק' שכס יהי' בשם יופת דוקא וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כ"ב כו' שיבררו בחי' האחוריי' שלהם שיונקים מבחי' אחוריים דשם אלקים להיות החצוני' כמו הפנימי' כנזיל וכמ"ש ובא במערת צורים מפני פחד הוי' כו' וכה"ג. וזהו ויקחו את השמלה על שכם שניהם דוקא, וכמו שיהי' לעיל שיעבדו שכס א' ולא יהיו בבחי' פירוד מאלקות כלל, וזהו וילכו אחורני' וערות אביהם שיצא לקינ לא ראו ודיל. אבל בחי' חס אבי כנען שהוא בתוקף גסות וחומריות התאוה שנק' גבו' קשות [ביותר כנזיל] אי"א שיבורר הרע שבו גם לעיל כדכתי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ואין לו תיקון ובירור רק בכליון ואיבוד לבד, כמ"ש באבדו רשעים רינה שאיבודם זהו תיקונם, והוא הרינה שבא מאיבודם זהו תיקונם ועלייתם כו', לפי שיש בגבו' בקליפה שאין לה תיקון ע"י שם מ"ה כלל כיא ע"י איבוד וכליון לבד כמ"ש בפרוח רשעים כו' להשמדם עדי עד וכמא' לעיל ישחוט ליצה"ר כו' ודיל.

ובכ"ז יובן יותר ענין מ"ש ו[אני] נתתי לך שכס א' על אחיך, להיות שע"י השכטי ונשיי בכל דור [ודור] שמסתעפים מהם מתברר כל בחי' הטוב בבחי' אחוריים דשם ב' [ו] שהן ע"ש דנוגה דעשי' ע"י תרי"מ ותשוב' שעושי' כו' [והיינו] ע"י העלא' מ"ג שלהם בשירות ותשבחות כנזיל בפ"י ששם עלו שבטים כו'. אך זהו רק בחי' בירור הראשון שהוא כיטול הישות והגסות והפירוד שיעלה ויבא לבחי' אין מעולם הפירוד לעולם היחוד (וז"ש ואנחנו מאלמי' אלומים בתוך השדה העליונה כו') כל שבט לפי שרשו למעלה, אבל לאתר הבירור הזה צריך לבא לבירור שני והוא להיות בבחי' התכללות באצ"י בבחי' אין ממש שהוא דוקא ע"י בחי' גילוי אור דעצמו המשפיע בחי' יוסף צ"ע כנזיל (וזהו והנה קמה אלומתי כו' ותשתחוינה לאלומתי כמ"ש במ"א)

עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו: נשא ז, ט. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ריש ע' תקנז.
 וז"ש דוד בן ישי הקים עול: שמואל"א כג, א (בדילוג).
 ונגלה כבוד הוי' וראו כ"ב: ישעי' מ, ה.
 ובאו במערת צורים מפני פחד הוי': ישעי' ג, יט (בדילוג).
 ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ: וברי"ג, ב.
 באבדו רשעים רינה: משלי יא, י [ושם: ובאבד — ראה תורה אור כאן קב, ב. מאמרי אדה"א דלהלן]. ראה מאמרי אדה"א דברים חיב ע' תרו. ושי"ג.
 בפרוח רשעים: . להשמדם עדי עד: תהלים צב, ה. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תשסו. ושי"ג.
 דברים ח"א ע' עט. ושי"ג.
 לעיל ישחוט ליצה"ר: סוכה נב, א.
 ואנחנו מאלמי' אלומים: נסמך לעיל ע' חסב.
 והנה קמה אלומתי: . ותשתחוינה לאלומתי: המשך הכתוב והנה אנחנו מאלמים. ראה הנסמך בהערה שלפניו.

שע"ז יכולים לעלות ולהתכלל בעצמות ממש למהוי אבי"א ממש, וזהו ע"י הארת הכח דשם מ"ה דיוסף שמקבל מיעקב כמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף משום דגוף וברית חשיב"י חד [ממש] שהוא [בחי'] ת"ת ויסוד בחי' פנימי דאור הזרוע לצ"ע בתו"מ כידוע (וזהו בן פורת יוסף כו' כנ"ל). וז"ש ואני נתתי לך הארת [שם] מ"ה דאצ"י שכס א' דבחי' יחוי"ע דאצ"י שהוא בא מצד המשפיע בדרך ירידה מלמעלמיט' להאיר בהעלא' הברורי' דשכטים למהוי אבי"א וזהו שכס א' על אחיך דוקא וד"ל (ודוגמ' לזה הוא כמו ענין לוחות ראשונות דמב' עבריהם הן כתובים שאין בהם בחי' חצוני' ואחוריים כלל והוא בחי' פנימי דחסד עליון וע"כ נק' שכס א' ממש).

ומעתה י"ל מ"ש ואני נתתי לך [שכס] כו' [אשר'] לקחתי מיד האמורי
 בחרבי ובקשתי ותרגומו בצלותי] וב[ב]עותי כו' דמשמע שמתנה זו שנתן לו שכס א' על אחיך הוא אשר לקח מיד האמורי בחרבו כו' ולכאורה לא מצינו שנלחם יעקב מלחמות עם אמורי כו'. אך הנה תחלה יש להבין מ"ש רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה [בגויס] כו', דמשמע שמרוממות אל בגרונום נעשה בחי' חרב פיפיות של ב' פיות חרב חדה מב' צדדי' למעלה ולמטה כו', וי"ל מהו ענין חרב של ב' פיות למעלה. הנה תחלה י"ל בשרש ענין יניקת החצוני' למעלה בסט' דקדושה שהו [באנים] כב' מדרגות מעלה ומטה כמ"ש ואשמיד פרוי ממעל ושרש[ין] מתחת כו'. והענין הוא דשרש יניקות החצוני' באו מסיבת שבה"כ שנפלו למטה [מטה] כע"ד טו"ר כו' זהו שרש[ין] מתחת כו'. וכיארור הענין [הוא] כידוע שנשי' שהו בדוגמ' לצלם אדה"ע באו"כ ולבושי' וכמא' אתם קרוים אדם, וע"כ אם בני' למטה מקיימים תו"מ באו"ר בתפלה עושי' יחוי"ע באצ"י להוסיף אור כו', [משא"כ] להיפוך כאשר נמשך האדם למטה אחר הנאת ותאות גופני' בחלק הרע שבגופם באהב[ו]ת רעות נפגם אור הקדושה דנשמות להתמשך בק"נ בבחי' מותרות החסדי' שנק' מיין מרירין מים עכורים כו' שהוא המשכות דמי החסדי' שנופלי' בהיכלות דק"נ, ומה נמשך למעלה ג"כ בחי' מותרו' החסדי' העליוני' מאדה"ע שנק' מים להיכלות דק"נ שיקבלו תוס' יניקה מבחי' הקדושה העליונה דאצ"י שמלוכש בכלים החצוני' בכי"ע, והגם שהוא ית' רם ומתנשא מכל ההשתל' דבי"ע וכשיכ מחצוני' השפע אלקי'

אלה תולדות יעקב יוסף . . . דגוף וברית חשיב"י חד: נסמן לעיל ע' רצא.
 לוחות . . . דמב' עבריהם הן כתובים: תשא לב, טו. ראה קונטרס אחרון לתניא ע' קסא. לטו"ת תורה
 כמדבר ית, ג. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תתע. במדבר היא ע' לט. חיב ע' תקמט. דברים חיג ע' אקכג.
 רוממות אל בגרונום . . . לעשות נקמה: תהלים קמט, ה. ו.
 ואשמיד פרוי ממעל: עמוס ב, ט.
 אתם קרוים אדם: יבמות סא, א.
 תו"מ . . . באצ"י להוסיף אור: נסמן לעיל ע' עד.

שנמשך להיכלות דנוגה דבי"ע שמקבלים רק מבחי' אחוריים דשם אלקים כני"ל שיונקי' מבחי' שכס וכתף כמאן דשדי בתר כתפי' כו', אך ע"י השפלת בני"ל למטה להמשיך תוס' יניקה לקינ' ע"י המשכות לבס באהבות רעות ביותר גורמי' למעלה ענין השפלת וירידת השפע מותרות לקינ' שנק' מים הרעי' מיין מריירן (וכמו ע"י חטא אדה"ר שטרד חביות [יין] בשמרים), אבל ע"י הבדלת ופרישת כני"ל למטה מהנאת ותאות גופני' נבדל חלק הרע שבגופשם הטבעי מן הטוב ואין לחצוני' יניקה כ"כ מן הקדושה למעלה כו', ונק' מי החסדי' העליוני' מיין צלילין שהוא מ"ע דח"ע דתי' שנמשך גם לפנימי' העולמות כמו בג"ע דכתי' ונהר יוצא מעדן כו' וכתי' באר מ"ח ונוזלי' מן לבנון וכה"ג וד"ל. וזהו שרש יניקת החצוני' שנתוסף בסיבת השפלת וירידת השפע עליונה להיות בבחי' דמיין מריירן כני"ל שמזה יש להם שרש למטה בארץ בתוס' יניקה כשרשם בחצוני' הכלי' דבי"ע. והסיבה הב' לתוס' יניקה לע"ש דנוגה דעשי' הוא בא מצד בחי' ההגבה[ה] ו[ה]תנשאות שלהם ביותר (היפוך בחי' סיבת השפלות והיריד' דחסדי' הנ"ל), והוא כאשר כני"ל למטה נמשכים אחר שרירות לבס להיות כפרי"ע מ"ש לגמרי שהוא בא רק מן גסות הלב והתנשאות מרוב התענוגי' בעוה"ז שירים לב האדם, כמו שמנת עבית כו' וישמן ויבעט כו', וכמו מרוב הצלחת האדם בעושר וכבוד שיתנשא מאד [בלכו] בלי טעם ודעת כלל שנק' חוצפא (שנסק' מלכותא בלא תגא כו') אף שידוע פחיתת ערכו השפל בתכלית מ"מ מתנשא על כל כו' למעלה מן הטעם ודעת כו' ומתנהג כדרך השרים להשתרר על הכל, ואעפ"י שא"ז איסור של תו' אך גורם עי"ז ליתן כח ועוז לבחי' קינ' שבגופו הטבעי שלוקח משם שיתעוררו החצוני' למעלה בבחי' התנשאות וחוצפה דגם כלפי שמי' מהני והוא כמ"ש שר של מצרים לי יאורי כו' וכסנחריב וכה"ג, ועולי' למעלה מעלה בהתנשאות זו לקבל יניקה יתירה מן הקדושה, כמ"ש אם תגביהי כנשר כו' שתגביהי את עצמן למעלה מעלה כנשר בשמים לקבל תוס' יניקה בחוצפה שנק' מל' בלא תגא כו', משם אורידך נאם ה' שמשפיל גאים כו' משום דרם על כל גוים הוי' ונק' גאה

אדה"ר שטרד חביות (יין) בשמרים: נסמו לקמן ע' תקסד.

מ"ע דחינ': ג' מים העליונים דחכ.

ונהר יוצא מעדן . . . באר מ"ח ונוזלי' מן לבנון: בראשית ב, י. שיר השירים ד, טו.

שורה השפלת — עליונה: ג' דמים עליונים.

שמנת עבית . . . וישמן ויבעט: האדינו לב, ט (בדפוס הסדר — בדילוג).

מלכותא בלא תגא: ראה סנהדרין צט, א. קה, א.

וחוצפה . . . כלפי שמי' מהני: סנהדרין קה, א.

לי יאורי: יחזקאל כט, ג.

אם תגביהי כנשר: עובדי' א, ד (שם: תגביה — וכיה בסמוך ובספר המאמרים תקס"ה ח"א ס"ע קכת.

תורת חיים בשלח רנה, א. ראה תורה אור וישלח כו, ב. ספר המאמרים תקס"ז ע' פד. אור התורה שמות כרך

ז ע' בתצו ואילך.

דרם על כל גוים הוי': תהלים קיג, ד.

גא"ה גיאה על גי'נתנא] להשפילם ולהורידם, כמו בשאון מים רבים כו' בשוא גליו אתה תשבחם כמ"ש בזהר, וזהו ואשמיד פריו ממעל כשעולים לקבל למעלה (שזהו בבחי' כתר מל' כמ"ש במ"א בענין קליפת עמלק כו').

והנה לזאת א' רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות של ב' פיות כנ"ל לעשות נקמה בגוים כו'. דהנה לנגד ב' מיני המשכות שפע יתירה לחצוני' למעלה ולמטה הנה ע"ז א' וחרב פיפיות בידם הרב של ב' פיות שהיא חדה מב' צדדי', הא' צד העליון שהוא פה העליון שע"י נחתך ונפסק שרש יניקת החצוני' מלמעלה כמו ואשמיד פריו ממעל כו' דהיינו מה שיכולי' לעלות ולקבל למעלה מעלה מהם ע"י חוצפה והתנשאות יתירה שמגביהים א"ע כנשר כנ"ל שהוא לקבל בחי' כתר מל' דקדושה (כמו בזמ"ג דרישא שכיבת לעפרא וזנבא שליט כו' וכמ"ש אשר שלט האדם באדם כו' כמו שפחה כי תירש גבירתה כו'), הנה ע"ז מועיל חרב ה' לחתוך שרש היניקה הזאת שלהם בפה העליון שבו שלא יוכל להגביה א"ע עוד, וגם לאחר שהגביה א"ע כנשר יורידנו משם וישפילנו כמ"ש אם תגביהי כנשר משם אורידך כו' כנ"ל (והיינו ע"י התפלה כמ"ש בחרבי כו' בצלותא כו' וק"ש נק' רומ"ח ופסד"ז נק' חרב של ב' פיות כו' כמשי"ת), ומה שמקבלי' תוס' יניקה יתירה למטה ע"י סיבת השפלות וירידת המותרות דחסדים שהן המשכות דאהבו' הרעות כנ"ל ע"ז מועיל פה התחתון דחרב זה לחתוך ולהפריד יניקת החצוני' שלא יקבלו עוד שום מותרות שפע האלקי' מן הקדושה גם למטה [ו]כמ"ש יתפרדו כו', ולכך א' חרב פיפיות של ב' פיות דוקא לנגד ב' מיני שפע החצוני' הנ"ל לחתוך ולהפריד בהם, וז"ש לעשות נקמה [בגוים] כו' וד"ל.

אך הנה מהיכו נעשה חרב של ב' פיות הזה, הוא שא' דרוממות אל שבגרונום דוקא הוא שנעשה בחי' חרב פיפיות וזהו לעשות נקמה בגוים כו'. והענין הוא בדרך כלל שחרב פיפיות זה הרי עיקר ענינו [הוא] להפריד יניקת החצוני' מלמעלה ומלמטה בב' מיני שפע הנ"ל, וזהו ע"י שנחתך

גאה גיאה על גי'נתנא): בשלח טו, א. וראה תרגום שם. ראה לקוטי תורה חוקת נט, א ואילך. תורת חיים בשלח רנז, כ ואילך.
 בשאון מים רבים: ישעי' יז, יג [ושם: כשאון].
 בשוא גליו אתה תשבחם: תהלים פט, י.
 כמ"ש בזהר: ראה זהר בשלח נח, כ. הובא בלקוטי תורה חוקת שם נט, כ.
 וחרב פיפיות של ב' פיות: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תפו וע' תקסב.
 דרישא שכיבת לעפרא: נסמן לקמן ע' תקמו.
 אשר שלט האדם באדם: ראה לעיל ע' רצט. ושי.
 שפחה כי תירש גבירתה: משלי ל, כג.
 וק"ש נק' רומ"ח: ראה סידורי שער התפלה כג, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תפו. ושי.
 ופסד"ז נק' חרב: ראה מאמרי אדה"א דברים שם.
 (וכמ"ש יתפרדו: תהלים צב, י.

הראש מן הגוף שאיזו רק להפריד המוח מן הלב שזהו עיקר תועלת החרב לחתוך הראש מן הגוף כו' שהוא להפריד יניקת הלב והגוף מן המוח שממילא ימות הגוף, וכך הוא בבחי' חרב הרוחני העליון להפריד יניקת החצוני שמקבלי' מחצוני' דחצוני' השפע שהולך מן המוח ללב (ע"י ג' הקני' קנה וושט וורידיו כמשיית), ולזאת א"א להיות חרב זה כ"א ע"י שרוממות אל בגרונם דוקא בסט' דקדושה שהוא תכלית חיבור האור וחיות הפנימי שבמוח שנמשך ללב ע"י רוממות אל שבמוח שבא בקול הגרון דוקא שאז אין מקום כלל וכלל ליניקת השפע דחצוני' בב' אופני' הגיל, כמו שאנו רואי' בחוש באדם למטה שכאשר מהתפעלות אלקות שבמוח[ו] בבחי' רוממות אל בשבחו ש"מ נמשך בקול הגרון שמחבר המוח עם הלב עד שירגיש התפעלות אלקות זה בבחי' חיות גמור בלבו כמו לבי ובשרי ירגנו אל אל כו', אז נפסק לגמרי מלבו כל המשכות אהבות ותאוות הרעות ולא יטה לבו אחר ההבל ולא יומשך כלל במים הרעים דק"נ הגיל וכן לא יגביה לבו כלל בהתנשאות וגסות הלב מחמדת עוה"ז אדרבה יהי' לבו נשבר באמת ומואס בחיי הבלי עוה"ז לפי שכל נקודת לבו רק להוי' לבדו, וכ"ז נעשה בהתענגו על הוי' ברוממות אל בגרונם דוקא שע"יז [דוקא] נעשה החרב הזה של ב' פיות שלא יהי' לחצוני' יניקה על ידו למעלה ולמטה מגופו הטבעי שנלקח מק"נ כידוע. וזהו כללות הענין.

ולזהבין זה בדרך פרט, הנה יש להק'ת בפרטי ענין החיבור של המוח אל הלב שהו [ג'] שלוחי השפע שנמשך ע"י מן המוח אל הלב והו הקנה וושט וורידיו (וכידוע בגמר' דג' קנין הו חד פריש לריאה כו'). והנה הקנה הוא עיקר המחבר את המוח אל הלב, ונק' שר המשקי' לפי שהוא המביא וממשיך מבחי' הלחלוחי' שבמוח שהוא במוח החכ' שהוא קר ולח ללב בחלל הימיני שבו שהוא בחי' רוח החיים שבלב שהוא מקור חיות הרוחני שמתפשט' בגידים שנק' עורקים חלולים שאין בהם דם, ועיקר מקור חיות הלב בחלל הימיני הוא בא מן מוח החכ' ע"י התפשטות גידי המוח (שנק' נערייזין) שמהם בא כח ההרגשה וכח התנועה ככל האברים וכידוע ומבואר במ"א, והמשכה זאת שבא בלב ע"י הקנה מתפשט לריאה שהיא שואבת כל מיני לחלוחית ונתמלא רוח לנשב על הלב כו', ולכך נק' הקנה

ש"מ: של מקום.

לבי ובשרי ירגנו אל אל: תהלים פד, ג.

דג' קנין הו: ראה חוליו מה, ב.

הלחלוחי' שבמוח: ראה תניא פ"ג.

במוח החכ' שהוא קר ולח: נסמו לקמן הערה ד"ה: כמוה.

גידי המוח . . . כח ההרגשה: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קפ"ו: ח"ב ס"ע תקצה: דברים ח"ג ע'

תקפו, ובהנסמן שם.

לריאה שהיא שואבת כל מיני לחלוחית: ברכות סא, ריש ע"ב.

לריאה . . . לנשב על הלב: ראה זהר (רע"א מולימנא) פינחס רלד, א. תקוני זהר תכ"ה ע. א.

שר המשקי' (והוא ענין קנה חכ' שבח' חכ' שבמוח מתפשט ללב ע"י הקנה דוקא ברוחני וגשמי). והוושט נק' שר האופי, והוא ג"כ המחבר המוח עם הלב אבל לא בדרך ירידה והמשכה אלא בדרך העלאה מן הלב אל המוח לחזקו וגם בדרך המשכה אח"כ מן המוח אל הלב לחזקו. והענין הוא דוושט זה הוא המביא וממשיך את המאכל שאוכל הגוף להתעכל בקיבה, ולאחר העיכול נברר המאכל בטוב ונהפך לדם והדם הוא שמעורב בחלק המים שהוא עיקר בחי' התפשטות לחלוחי' חיות שבו לכל האברים (וגם זה בא ע"י השתי' דמשקין דמפני זה א[מר] דאכל ולא שתה אכילתו דם כמו שהוא בלי התפשטות חיות כללי), והדפק שבדם הוא בחלקי המים שבו דוקא כו', ועולה החיות הרוחני של הדם הנברר מן המאכל לחלל השמאלי שבלב שמלא דם תמיד וע"ז א' כי הדם הוא הנפש, ומתחבר ועולה ע"י הוושט כמוח בינה שבראש (וזהו קנה בינה כו' [כידוע] שהוא חם ויבש כו') לחזק המוח ולהביא בו אור וחיות חדש (כמו עד דלא אכילנא בשרא דתור' כו' וכן הלחם מזון לחזק [כה] השכל דוקא), ואח"כ חוזר ונמשך מן המוח אל הלב מחלק יסוד המים ולחלוחית שנתחזק המוח מן המאכל (ומחלק המים שבדם שעולה מחה"ש דרך הוושט) לחזק את הלב בבחי' המשכות אור וחיות חדש בחה"י, וכן חוזר חלילה. וכ"ז מבחי' המים ולחלוחית שבדם שנברר מן המאכל, אבל הוורידין הם המעלי' ומביאים לבחי' תמצית החיות שבדם עצמו מלמטה למעלה אל גידי המוחין שבראש וממשיכי' אל הלב, וכל סיבוב הילוך הדם עצמו ומלמלמע' ומלמעלמ"ט הכל ע"י הוורידין דוקא שהן ג"כ המחברים המוח והלב בענין סיבוב הילוך הדמים בנידי הדם עצמו (וכידוע בספרי הרפואה הראשוני) ונק' שר הטבחים כו'. ונמצא שהוושט הוא בחי' ממוצע בין הקנה לוורידים, דע"י הקנה נמשך בחי' החסדים דאורי' מיסוד המים ולחלוחית שבמוח החכ' רוחני' החיות ברוח החיים שבלב ע"י גידי המוח כו' שאינן מורכבים בדם כלל והילוך זה מלמעלמ"ט דוקא מן המוח אל הלב, וע"י הוורידים נמשך ועולה מלמטה למעלה מן הדם שבגידי הדם בסיבובו והילוכו מן הלב למוח (שהוא בבחי' גבו' דאורי' כו'), והוושט יש בו משניהם ולהיותו בבחי' ממוצע כלול מב' הפכים קנה ווריד' שנק' שר המשקי' ושר

קנה חכ': משלי ד, ה. ז.

דאכל . . . אכילתו דם: נסמן לעיל ע' קטו.

לחלל השמאלי שבלב שמלא דם: ראה תניא פ"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תקנ"ו. ושי"י ח"ד ע' אישטח.

כי הדם הוא הנפש . . . קנה בינה: ראה יב, כג. משלי ד, ה. ז.

כמוח בינה . . . שהוא חם ויבש: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקע"ט. ח"ג ע' תקט"ו. ד"ה לסוסי מודה"א בספר המאמרים תקס"ד ע' רגג.

עד דלא אכילנא בשרא דתור' . . . וכן: ראה בבא קמא ע"א, סעי' ואל"ך. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'

תעו.

מחה"ש . . . בחה"י: ג"ד: חלל השמאלי . . . בחלל הימני.

שוריה וע"י . . . וטולה: ג': לתא.

הטבחי, והוא ע"י שמביא המאכל לגוף ונהפך לדם שמעורב במים כניל שעולה לחזק את המוח כניל, ומחלק המים שבדם שנמאכל הוא שחוזר ונמשך מן המוח אל הלב לחזקו ולהוסיף בו אור וחיות חדש ברוח החיים שבחלל הימני וגם בחלל השמאלי שיומשך חיותם חדש מן הלב אל האברים, [ו]נמצא הכל בא מן המאכל שאוכל הוושט בין העלאת החיות מלמטלמ"ע אחר בירור המאכל שנהפך לדם וחיות רוחני שבו הוא שעולה ללב וממנו למוח בין מלמעלמ"ט מה שנמשך מן המוח מחלק הרוחני דיסוד המים שבדם ללב וכל האברים ע"י העורקים (שנק' נערוויז) (וכמ"ש כמ"א כאריכות בענין המאמר בזהר על ג' מדרגות שנק' ג') שליטים מוחא ולבא וככדא שהן גר"ג שבכלים שבקרבנות יש עלי' מכבד ללב ומלב למוח וכן המשכה אח"כ ממוח ללב ומלב לכבד), וידוע שכל אבר ואבר לפי מזגו וטבעו ותכונתו כן היא פעולתו, וא"כ לפי אופן הרכבת מזגו וטבעו של הוושט כך הוא פעולתו, והרי פעולתו ע"י המאכל שהוא מביא וממשיך חיות מן המוח אל הלב ומעלה החיות מן הלב אל המוח כניל ודאי הוכרח שיש בוושט מהרכבת שניהם מהמוח והלב, אבל הקנה והוורידין שחלוקין בפעולתן זה בירידי' והמשכ' [מ]יסוד המים וזה בעליי' דרשפי' אש דדמ' ודאי חלוקין בהרכבתן (והוא הפרש בין העורקי' שהן באין מן גידי המוח לוורידין שהן גידי הדם שהדם הולך מלמטלמ"ע והעורקי' שאין בהם דם רק רוח הולכי' מלמטלמ"ע כחלוקת הטבע בין המים והאש ממש ודיל'.

והנה כ"ז הוא משל להבין בענין פרעה וג' שר' דקליפה שהן שר המשקי' ושר האופי' ושר הטבחי' שהן הקנה וושט וורידין. דהנה מבואר למעלה שהקנה הוא הממשיך ומחבר מן המוח אל הלב מיסוד המים ולחלוחית שבמוח כו', שהוא בבחי' שפע החסדי', והיינו מה שאנו רואי' בחוש שכל המשכות אהבות רעות שנמשך אחריהם האדם כמים שנמשכים ונגררין מגבוה לנמוך בקרירות הוא מתחיל להתמשך במוח תחלה הוא ע"י גידי המוח שמהרהר במי' אחר כל תאוה לידבק בה (וכטבע המים לדבק ולהתמשך כו'), ומן המוח נמשך אל הלב להרגיש בחלל הימני שבו הוא בחי' הרוח שמתעורר בלב האדם לידבק ולמשך אחר הדברי' שמחשב ומהרהר במוחו (שהוא הרצון ואהבה שמתחלת מיד בגידי המוח דוקא), והן בתי' מים הרעי' הגיל שנק' שר המשקי' דק"ג, והוא הקנה (דבקדושה הוא הממשיך אהבה אליקי' [ו]חכ' דתו' שנק' קנה חכ' כמשיית'), כמו בעסק מו"מ שכל ההמשכה ודיבוק להשיג הון בא מן המוח תחלה ואח"כ נמשך ללב,

באריכות [ג']: ליתא. . . בזהר על ג' . . . שליטים: תרומה קנג. א. ראה גם לעיל ע' קסז.

מוחא ולבא וככדא שהן נר"ג: נסמן לעיל ע' ססה.

שריה הולך — מלמטלמ"ע: ג' : מלמעלה למטה.

שריה ונגררין: ג' : יורדים.

שריה ומהרהר — מיד . . . והוא הקנה: ג' : תמיד . . . ג' : ליתא.

ואעפ"י שהוא בקרירות אך כל רוחו שבלב נמשך אחר הדבר שרצה וחפץ במוח המח' כו' ואין בזה עדיין מבחי' חום הטבעי שבדמים כו', והוורידין הוא מבחי' הגב' שהוא בחי' רשפי אש וחום הקשה שבגידי הדם ובשר החומרי שמעלין מלמט' למעלה כניל, והוא מה שאנו רואין שיפול פתאום חשק ותשוקת הלב כחה"ש בהתפעלות דאש זרה וחום ותבערת רתיחת הדמ' שבגופו ועולי' במוחו להרהר בדבר זה [ב]רתיחה ובלבול המח' בעומק ורוחב שלא הי' הדבר הזה עולה במח' [תחילה] רק בא שם מן הרתיחה של חום הדמ' שהן גידי הדם וגידי הוורידין, והוא שנק' שר הטבח' דק"נ ותרגמו רב קטיליא שהורג לנפש החוטאת בפ"מ מהרהורי עבירה שבאין מחום התאות הרעות שעולה מן הדמ', וכמו שהזכיר ע"ז ולא תתורו אחרי לבבכם דוקא משום דהלב חומד ברשפי אש וחום הקשה שמעלה מי' במוח להוסיף שם כח ועזו לחבר המוח אל הלב כו' שהן הרהורי עבירה שקשה כו' שמוסיף יניקה לחצוני' דק"נ ביותר. והממוצע בין קנה לוורידין שהן שר המשקין ושר הטבחים הניל הוא הוושט שאוכל בו המאכל שבא לגוף ונהפך לדם ונתן[וס]ף חום ואש בדמ' שבגוף ועולה אל חה"ש לעשות בו תוקף גדול לבא בהתפעלות התאות החומרי וכמ"ש מליא כריס' זינא בישא, ומן הלב עולה למוח להרהר בדבר וחזור וממשיך מבחי' יסוד המי' שבדם שבמאכל מן המוח אל הלב כחה"י להיות נמשך כמים אחר כל רע כו', ויש בוושט מבחי' המשכה דמוח והעלאה דורידין לפי שהוא מורכב משניהם יחד, והוא הנק' שר האופי' כמו שאופי' ע"י חום האש דוקא והוושט הוא המתאוה למאכל לבלועו כמו הלעיטני נא כו' ובחי' התהפכות של דם ומים שבו שבמאכל להיות למזון רוחני להוסיף כח במוח בעלייתו וירידתו מחלק הרע שבו כניל, כמשל האפי' דאש לקמח ועיסה בתנור או בקדירה שהוא ע"י רתיחת המים דוקא ע"י האש האופה ומבשל ובלא מים לא יאפה ולא יבשל אלא ישרוף, כך הוא בדם ומים שבו שנהפך מן המאכל שנאפה ונתבשל ע"י חום דגבו' קשות ברע שיש במאכל להיות למזון רוחני מחלקי המים שבו דוקא בנאו למוח ובירידתו מן המוח ללב, וכניל דהכל נעשה מן המאכל בין ההעלאה ובין ההמשכה להיותו בחי' ממוצע בין בחי' חו"ג דקנה וורידין שהן כאש ומים כו' ודיל (וע"כ שר האופי' תלה יוסף ע"י פתרונו שפתר לו חלומו לרע כמשיית). והיינו כללות ענין ג' שרי פרעה דקליפה שהוא בחי' עורף העליון המחבר הראש לגוף כו', דהיינו שהו' ג' שלוחי השפע שנמשך ומתחבר ע"י

שויה הדמ' — וגידי [ע"י: Tג] שר הטבח' . . . רב קטיליא: רשב לו, לובחרגום אונקלוס שט.

ולא תתורו אחרי לבבכם: שלח טו, לו.

הרהורי עבירה שקשה: נסמן לעיל ע' שמב.

מליא כריס' זינא בישא: ברכות לב, א.

הלעיטני נא: תולדות כה, ל.

שר האופי' תלה יוסף . . . שפתר . . . לרע: ראה ושב מ, יח ואילך. ברכות נה, ב.

פרעה . . . בחי' עורף: נסמן לקמן ע' תקכג.

העורף שהוא עורף ואחוריים דמוחין שבראש (שהוא בחי' אחוריים דכתר וקדושה (כמשי"ת), אל הלב שהו מדות דק"נ להוסיף להם יניקה כו' וד"ל.

ועוד יובן ענין ג' השרי' דפרעה דק"נ ע"ד אחר והוא בענין ג' מדריגות דמחודים (והכל עולה לענין א'), והוא כידוע שהמח' היא במוח דוקא כנ"ל. דהנה אותיו' המח' מתהווי' בגידי המוח בבחי' הרוחני' שבהם ששייך לחלק השכל הרוחני שמורכב בכלי המוח, והוא ג"כ בבחי' יסוד המים ולחלוחית שהרי לפי מיני כלי המוח ממש כן ערך אור השכל שהוא כצורה בחומר (וכלי המוח יסודם בבחי' המים, וכן המוח שבעצמות שהוא מן הלוברן דאב כידוע, וכמיש' בוהר ע"פ המקרה כמים דהיינו גרמין דבניין על מיא דמוחא כו', ובשר וגידי הדם מן האודם דאם כו'), והוא הנק' שר המשקי' דחויב להיות נובעי' חויב בצרופי אותי' המ[ו]ח [להשקות] ולהחיות את המדות שבלב, שאם לא ע"י הבאת המח' לשכל וטעם [במוח] בלב לא יתפעל בלב לחוי'ג כלל כו', וכן מתפשט ע"י הרצון שבמח' להניע כל האברים ברצונו שבמח' דוקא ולהרגיש הרגשת החיות הרוחני' שהוא בעורקי' דוקא, ומהם יתפשט גם בגידי הדם ובשר שיהי' בהם הרגשה והתנועה כידוע בספרי הרפואה כנ"ל. והורידין שנק' שר הטבחי' הוא בחי' המעשה והפעולה שיש בכל האברים ע"י גידי הדם שטובכים והולכים בהם מלמ[ע]למ"ט ומלטלמ"ע, והוא כח החום הטבעי שבדם הוא הנפש בהרגשה ותנועה שמצד החיות שבדם דוקא וכשתשש כח חום הטבעי הזה יכלה כח האדם כזקן וכה"ג, ושרשם בחה"ש שבלב, ואמנם מקורם המחבר מן הראש לגוף [הז] הורידו' להיותם מעמד ומצב כל גידי הדמים מראש לגוף כסיכוך והילוך שלהם בכל הפעולות ותנועות האברים, ונק' כח המעשה וכח ההרגש שבדם האברים בגידי[ם], אבל המוח הוא המקור להרגשה ותנועה זו הגשמי' כמו הרגשת כאב באבר שמרגיש במוח דוקא וכן הרגש כל עצמו מראש לרגל בב"א [ש]ע"ז א' יוסיף דעת כו', וכן להיות כח התנועה בדם האברים כו' כנ"ל שבא מיסוד המים שבמוח שאין בה דם כלל כנ"ל, וע"כ נק' שר הטבחים שהוא בחי' הגבו' קשות שבחום הטבעי במעשה, והתנועה שבכל האברים כמו התפעלות הכעס ורציחה שכא מחום רתיחות הדמים כו' וכל

שו"ה ולחלוחית — מיני: ג"ד: מזג.

המוח . . מן הלוברן דאב: ראה גדה לא, א.

בוהר ע"פ המקרה כמים: תהלים קד, ג. ראה (רע"א מהימנא) שופטים ערה, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקטו ואלר. ושי"ב.

ובשר וגידי הדם מן האודם דאם: ראה גדה שם. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנו. דברים ח"ג ע' תתקטו. ח"ד ע' אקצה. וראה עץ חיים שער (מ) פנימיות והיצוניות דרוש יב: הגידיו שזכור רז"ל אינו אוחז הלבנים . . רק הגידיו . . שבהם מתפשט הדם, או חיות הלב הדוספים.

יוסיף דעת: קהלת א, יח [שם: ויוסיף — ראה בהנסמן בסמוך]. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקטו. ושי"ב.

שו"ה הטבחי' — הטבעי במעשה: ג"ד: המעשה.

זריוות וחשק גדול לרוץ לדבר תאוה לעשותו במהירות בלא הכנה במוח ולב הוא בא מקלות יסוד האש ומים ורוח שבדם וכמו הזריו ומהיר במלאכתו ביותר (וכטבע הנקבות וכטבע החיות שזריוות יש בהן יותר כו'), ואיש עצל במלאכתו וקשה לכעוס בא מקרירות ויסוד העפר שבדם (והוא ההפרש שבין מרה לבניה ומש' וירוקה ואדומה שכ"ז שייך למזג הדמים שבאברים כו').

והנה הוושט בא מבחי' הממוצע בין הקנה וורידיו, והוא בחי' כח הדבור שבאדם שהוא בחי' ממוצע בין המח' למעשה וכלול מחויג שלהם, ונק' שר האופי', וכמו שאנו רואי' בשרש הדיבור שבא ונמשך מהבל הלב דוקא ששם הוא חום הטבעי של דם האברים העולי' מלמטלמ"ע, וראי' לזה שכל שגובר בלב התפעלות חום ירבה לדבר דברים ובקרירות הלב ימעט הדבור שנמצא [בא] מיסוד האש שבדם הלב דוקא, ע"כ דברים היוצאים מן הלב כו', ועיקר החשק ו[החמד] [ה] שבלב בא בדבור כמו ראוה מדברת כו' וכן עיקר הכעס ושנאה בא בדבור. אמנם אנו רואים להיפוך ג"כ שהדבור [בא] מהבל רוח החיים שבחה"י שהדבור מורכב מאמ"ר והן בחי' מי החסדי' דחכ' שבמוח שבא ברוח שבלב ונק' רוח ממללא כו' שאינו מורכב בדם כלל כנ"ל, וראי' לזה הוא מה שאין הדבור בא רק ממה שחושב באותיות המח' שבמוח לא יוספי' ולא יגרע כלל כידוע, וא"כ הרי יש באותיות קול הדבור הרכבה מאותי' המח' שבגידי המוח הרוחני מיסוד המים ולחלוחית שבמוח שנק' שר המשקים כנ"ל וגם מהרכבה של יסוד האש דחום הטבעי שבלב בהבל כשר הלב שמש[ניה]ם נובע הדבור כנ"ל וע"כ הוא בחי' ממוצע, והוא ע"י הקול שיוצא מהגרון שבו מתחברי' אותי' המח' שבמוח ומהבל הלב שבא מלמטלמ"ע יחד מעורבים ומזה נמצא באותי' הדבור של הקול מעורב מאותי' המח' מלמעלמ"ט מבחי' החסדי' ומן הבל הלב מלמטלמ"ע, ונק' שר האופי' כמו האפי' שבא בחיבור אש ומים יחד ואמנם האש גובר על המים כך הדבור בא מן האש שבלב עם חלק המים שבמוח וכולל הוא לבחי' המח' שבמוח עם כח המעשה שבדם האברים יחד. וע"כ תלה יוסף לשר האופים ע"י פתונו לפי שהוא כולל כל הרע שבמח' ומעשה וד"ל.

וזהו אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי כו', פי' אמורי הוא בחי' הדבור שנק' אמורי, דאמירה ודיבור ענין א' דאמירה בלב ודיבור הוא בא בהבל הקול מן הבל הלב דוקא כנ"ל, ופי' אמורי הוא מי שמרבה הדבור

ומהיר במלאכתו: משלי כב, כט.

שרה מרה — ומש... הדמים: ג' למרה שחורה... המים.

ראוה מדברת: כתובות יג, א (במשנה).

שהדבור מורכב מאמ"ר (מאש מים רוח): ראה זתר תצוה קפד, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע תרגו

ואילי. ושינ' דברים ח"ג ע' חתק. ושינ'.

רוח ממללא: לשון תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.

דאמירה בלב ודיבור... בהבל הקול: ראה זתר (רעיא מהימנא) נשא קלב, סעיב קלב, רע"ג. לקוטי תורה

והאמירה בתמידות בדביט נק' אמורי שכולל כל המדות רעות דכנעני וחתי כו', לפי שהגם שאין בדביט שום רע גמור אבל הוא המקור הכולל כל מיני רע שבחום הטבעי שבדמים בחלק הרע והפסולת שלהן הכל מביא הדבור לידי גילוי מן ההעלם של הרע שהי' גנוז שם כל בחי' הפסולת ורע שבמים ולחלוחית שבמוח במי' שנק' מים הרעים שיוצאי' ע"י שר המשקים בקניה דק"ג כניל ג"כ בא [ע"י] הדבור מן ההעלם לגילוי ונכלל בכחי' יסוד האש הזרה שבדבור שנק' שר האופי' כניל, כי הרי הדבור מגלה מצטון המח' גם שהוא בהעלם ובכח גנוז ומוסתר עדיין במח', כי הנה אנו רואי' בחוש הדבור דאעפ"י שמקבל מן המח' והבל הלב הנה כשירבה להאריך בדברים יתפשט כח הדבור מצ"ע יותר ממה שמקבל מן המוח והלב שהרי ירבה לדבר דברי' שלא עלה במח' כלל ולא בלבו שנק' הרהור'י [בזו] לפי ש[נת]גבר בהבל הדבור מבחי' פסולת ומותרות חום הדמי' שבגוף ומותרות פסולת המים הרעים שבמוח יחד ונעשה בהם הרכבת הרוח של הדבור ביתר מכפי המדה עד שיוכל לדבר דברי' שטות והבל שלא יעלה על דעת אדם, וראי' לזה ממש"ש סימן לשטות מילין שעיקר הסימן על השטות הוא רבוי הדבור דוקא כמש"ש קול כסיל כו', לפי שנא' לב חכם לימינו דוקא ולב כסיל לשמאלו דוקא דהיינו שהכסיל מפני שחסר דעת לכלכל דברים במשפט השכל שבמוח יצא הדבור שלו מתה"ש [שבלב] שמלא דם בחום הטבעי שעולה מן פסולת שבדמין] ככהמ' כו' וזה"י שבו הרוח מצומצם שם מאד מאור השכל וחס' וחס' שבמוח, ע"כ לב כסיל לשמאלו דוקא וע"כ הכסיל דוקא ירבה דברי' הבל ושטות וזהו שסימן שטות מילין, אבל לב חכם לימינו כה"י שבו שמרוח החיים שמקבל מחכ' שבמוח שאין בו הרכבה מן הדם כ"כ וגם מן המוח דכח' נמשך לחלוחי' הנקי מכל סיג ופסולת, ע"כ דברי' חכמי' בנחת דוקא ולא ירבה דברי' כלל כי חבור המח' והבל הלב שבדבור החכ' בא בזמנו טוב ונכון מן החו"ב שבמוח בבירור נכון כו' וד"ל.

ומכ"ז יובן בעיקר ענין וטעם שנק' מקור החצוני' כשם כסיל דוקא כמו מלך זקן וכסיל שנא' בפרעה כו', כי כל עיקר הפרש בין החכ' /

שלא לט. ב. חוקת נז, ג ואלו. מאמרי אדה"ו אהלהך לאזניא ע' קד. מרשיות התורה ח"א ע' ככו (וראה שם בחי' ע' תקטג). דיה לטוסי מ"כ אדה"א בספר המאמרים תקס"ד ע' רנו. שאין בדביט שום רע גמור: ראה דרך חיים שער התשובה י' א. לקוטי שיחות בשלח כרך י' א' ע' 246. ושי"ג. פקודי כרך טו ע' 463 ובהערות שם. מסעי כרך יח ע' 405 בהערה. סימן לשטות מילין: זהו (ינוקא) בלק קצג, ב. קול כסיל: קהלת ה, ב [ושם: וקול — אבל כיה גם בתורה אור כאו קב, סע"ג]. לב חכם לימינו, . ולב כסיל לשמאלו: קהלת י, ב. לכלכל דברים במשפט: ע"ד תהלים קיב, ה. שויה שבדמין] — וחס' . ע"כ: ג"ד: ליתא . . וזהו. דברי' חכמי' בנחת: קהלת ט, יז. מלך זקן וכסיל שנא' בפרעה: ראה קהלת רבא פ"ד, יג (ושם: פוטיפר).

לסכלות הוא שהחכ' נק' אמת והסכלות נק' שקר כיתרון האור על החשך וכמ"ש וכסיל בחשך ילך והחכ' נק' אור, והבדלה זו בין אמת לשקר שהוא כמו בין אור לחשך הוא ניכר בבחי' הדבור דוקא, דסימן לשטות מילין שמרבה דברים של שטות והכל שהוא בא מבחי' הפסולת הגס ביותר מאש ומים דלב ומוח כנ"ל, והחכ' דבריו מועטין בהיותן באין בבחי' הדבור דחכ' שנק' אור ואמת, וע"כ גם החכ' כשמרבה בדברי' יבא לכלל סכלות להוסיף יניקה לחצוני' שנק' כסיל וכמ"ש ברוב דברי' לא יחדל פשע ופי' ברבוי הדבור יבא בו גם בחי' הפסולת שפע שנק' פשע שמשם שרש יניקת החצוני', וז"ש אל תתן את פיך לחטא כו' כמארז"ל לעולם יהי' דברך מועטין לפני המקום שנק' אל תבהל את פיך ולבך אל תמהר להוציא דבר לפני [ה]אלקי' כי [ה]אלקי' בשמי' ואתה על הארץ ע"כ יהיו דבריך מועטין כו' מטעם הנ"ל דלא יחדל פשע (וגם האויל כשמחריש חכם יחשב כו'), ועיקר הטעם הוא לפי שיש בכח הדבור להוסיף ולגלות כל בחי' עומק הרע שבנפשו שלא בא לגילוי לעולם שהוא בחי' מקיפי' דרע דק"ג ונק' כתרין דמסאבותא שביכולתם] לטמא את הנפש בכל מיני רע וטומאה להבא, [ו]אעפ"י שאין בדבור רק דביט בעלמא שאין בהם רע כלל לפי שכלי הדבור הוא כמו פתח ומפתח לפתוח כל בחי' סתום [והעלם] שיבא לגילוי בו, וראי' ממה שאנו רואי' בחוש ככל אדם שמדבר בדבור דביט בעלמא כל היום בשיחה בטילה יתהווה רבוי המ"ז בכלי מוח החכ' בתפלה וגם בכל עת שגם שאינו חפץ לחשוב ולהרהר בדברים זרים כאלה שלא עלה בדעתו כלל מעולם ובפרט בעת קומו מן השינה בבקר או בצהריים שתומ"י מחשבתו הראשון נובעת מאל"י בדברים של שטות ועניני' זרים של תאוות זרות רעות ומגונות שלא הי' בנפשו מעולם, ואעפ"י ש[ט]בע המח' לשוטט תמיד ולא תנוח אפי' רגע, אבל התהוות המותרות ורבוי המ"ז זהו הבא ונגלה מבחי' הרע הגנוז ונעלם בנפשו מאד בהעלם אחר העלם שלוה לא נגלה בו מעולם ומסיבת רבוי הדבור דביט כל היום הוא שמעורר לרע הגנוז ונעלם לבא במח' בעת קומו

שהחכ' . . . כיתרון האור: קהלת ב, יג.

וכסיל בחשך ילך: קהלת ב, יד.

והחכ' נק' אור: נסמו לעיל ע' תב.

שריה ומים — בבחי' הדבור: דג: מכח (ג) מבחי' הביור.

ברוב דברי' לא יחדל פשע: משלי י, יט.

שפט . . . פשע: ראה גם הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שו. ח"ג ע' תתקנח.

אל תתן את פיך לחטא: קהלת ה, ה.

לעולם יהי' דבריך מועטין לפני המקום: ראה ברכות סא, רע"א.

אל תבהל את [א]ל [א]ל: פ"ד . . . חסחר [דג: ימהר] . . . מועטין: קהלת ה, א [ושם: על פיך . . . מעטים].

וגם האויל כשמחריש חכם יחשב: ע"ד משלי י, כח.

כתרין דמסאבותא: ראה זהר שמיני מא, ב. אחרי ע, א.

שריה ראי' — שמדבר . . . בעלמא: דג: שמרבה . . . ליתא.

העמיר: העומק רע.

בבקר מצד שבשינה גברו כחות הטומאה לשלוט בנפשו וגוברים לטמא נפשו כגילוי העמ"ר שבו כו', והוא לפי שיעקר מקור הרע דקליפת נוגה הוא מן רבוי הדבור שלא יחדל פשע היפוך שפע האלקי דקדושה כנ"ל, והוא לפי שנאמ' לפתח חטאת רובץ שהוא פתח הפה דדבור, שע"כ א' אל תתן את פיך לחטוא את בשרך כו' וד"ל.

וזהו ענין קליפה דאמורי שהוא ענין רבוי הדבור בדב"ט שנק' אמורי, והוא הוושט שנק' שר האופי' כנ"ל שיש בו מהרכבת המוח ג"כ, ורא"י לזה שהרי אנו רואי' ג"כ שמסיכת רבוי המ"ז שבמוח המח' בתפלה הגם שהוא בא ממותרות דיסוד המים ולחלוחית שנק' מים הרעים כנ"ל שמתהווה מזה צרופי' זרים ורעים כמוח הרי עי"ז יבא יניקה לרע להיות מרבה דברים של שטות והבל כל היום דהא בהא תלי', שהרי מי שמחשבתו זכה וטהורה מכל הרהור רע לא יבא לכלל דבור ברבוי דב"ט משום דלב חכם לימינו כנ"ל ע"כ יעצור רוח באמצעות החכ' שכמוחו ויהי' דבריו מועטין מפני יראת אלקי', אבל לב כסיל לשמאלו כל רוחו מוציא כסיל באין מעצור לרוחו כלל, והוא מפני שהדבור פותח כל העלם שבו ע"כ בדבור תפר יראת אלקי' לגמרי, כנראה בחוש שגם ביראי אלקי' תפר יראתם [ב]סיבת רבוי הדבור [ו]הוא [בא] מסיבת רבוי המ"ז ביותר לפי שהכל א' דבחי' האמורי שהוא הדבור כלול מן המח' שבמוח ומהבל הלב יחדיו כנ"ל וד"ל (אבל בת"ח שמרבה בדבור דד"ת שהוא לנגד הקליפה דאמורי כמשי"ת ע"כ גם שיחה בטילה של ת"ח צריכ' לימוד דגם עליהו לא יכול כו' וד"ל) (ווי"ש ה' הפר עצת גוים הניא מח' עמים שהן רבוי המ"ז שמהם מקבלי' ע"ש דנוגה שמצורפי' זרים אלו בא בדבור ג"כ להוסיף להם יניקה וכנ"ל [ב]מ"ש ברוב דברים לא יחדל פשע כו' משום דהא בהא תלי' כו' וד"ל מטעם הנ"ל, וע"כ א' רבות מחשבות כו' ואמנם עצת ה' היא תקום ותעמוד מח' לבו שהוא ע"פ הדבור דד"ת שנק' עצת ה' [שיברר] ליניקת החצוני' כמשי"ת וד"ל).

והנה עפ"ז מובן עכ"פ בכללות שרש ענין יניקת החצוני' ביתר מכפי המדה מבחי' הקדושה האלקי' שהוא בבחי' כתר וחוי"ב ומדות שבא ונמשך מן בחי' הפנימי' דקדושה לבחי' החצוני' ואחוריים בעורף שהוא מול הפני' שמשם נמשך בוורידין שבצוואר ולקנה וושט כו', שהוא ענין ג' שרי' דפרעה העליון שממשיכים מותרות השפע מבחי' עורף דפרעה ממוח החכ' שהוא קר

כל רוחו מוציא כסיל: ע"ד משלי כט, יא.

באין מעצור לרוחו: ע"ד משלי כה, כח.

שיחה בטילה של ת"ח צריכ' לימוד דגם עליהו לא יבול: תהלים א, ג. ראה הנסמן לעיל ע' קלה.

ה' הפר עצת גוים: תהלים לג, י.

רבות מחשבות . . . תקום: משלי יט, כא.

עצת ה' . . . ותעמוד מח' לבו: ע"פ תהלים שם, יא.

ולח כחי' מותרות הלחלוחית ומוח בינה כחי' מותרות הגבו' שהן קנה וושט שר המשקי' ושר האופי' כו' מו"ד כו', ומתחברי' שניהן בוורידין שהוא ההילוך בכל הגוף כפיכוב הילוך הדמים והן המעלי' מ"נ לעורף מלמלמ"ע להוסיף מחדש באחוריים דעורף ממוחין החצוני' דחוי"ב (אבל לא מן הדעת רק מבחי' דעת דבין כתפיים, ועי"כ אל אחר אסתרס ולא עביד פירין כו' כמי"ש במי"א), וזהו הכל ע"י רבוי המיז דכניי בתפלה וכל היום שהוא נביעת המים הרעים בתאות רעות שהוא שר המשקי' דק"נ כני"ל וע"י הנאת תאוות החומרי' ברשפי אש הזרה דחום הטבעי שבדמי' שנק' שר הטבחי' שנק' רב קטוליי' כני"ל, ומזה יבא כחי' הגסות שבלב הנק' גסה"ר שהלב יתנשא בחוצפא יתירה כני"ל, והכוללם יחד הוא שר האופי' שהוא כחי' קליפה דאמורי הנ"ל. וז"ש אשר לקחתי מיד האמורי דוקא דהיינו ע"י בחי' חרב פיפיות הנ"ל שנעשה מרוממות אל בגרונום דוקא, דהיינו שע"י בחי' התגברות אור השפע האלקית בכחי' הפנימי' דפנים במוחין דחוי"ב דקדושה שנמשך אל הלב להתפעל כאו"י"ר האלקי' כרשפי אש התלהבות האלקי', וזהו דוקא כאשר בחי' רוממות אל בגדולת הבורא נמשך בגרונום דוקא שהוא ענין ג' שרים דקדושה שמחבר פנימי' המוח בלב מצד הפנים דוקא (כמשי"ת) אז ע"י נעשה בחי' חרב פיפיות של ב' פיות לחתוך שרש יניקת החצוני' דג' שרים דק"נ שלא יומשך בחי' מותרות דחוי"ב דקנה וושט וורידין הנ"ל לק"נ כלל כמו שהחרב חותך הראש מן הגוף כו' ולא נמשך צרופי אותי' וזים כלל להיכלות דק"נ וממילא אין להם יניקה לא למעלה ולא למטה, שזהו ענין ב' פיות דחרב פה העליון והתחתון כני"ל וד"ל. וזהו אשר לקחתי מיד האמורי שהוא העיקר הכולל ליניקת החצוני' כני"ל בחרבי שהוא בחי' חרב פיפיות הנ"ל שנעשה מרוממות אל דפסד"ז (ואעפ"י שתרגום בחרבי בצלותי שהוא דבור דתפלה בחשאי דוקא היינו ע"י [בחי' חרב] פיפיות דפסד"ז מרוממות אל בגרונום דוקא וכמארו"ל לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ דוקא ואחי"כ יתפלל דהא בהא תלי' מטעם הנ"ל בענין מ"ש ששם עלו שבטי' כו' שע"י השבחי' יוצאי' מבחי' ההעלם לגלוי וגלוי זה היינו בשיע שז"ש להודות לשם הוי' [היינו] בחי' ברכות [דשיע] כו' וד"ל).

אך הנה מעתה י"ל איך נעשה בחי' חרב פיפיות לג' שרי פרעה הנ"ל מרוממות אל בגרונום דוקא, הענין הוא כידוע דעיקר בחי' אדם הוא בפנים דוקא כמו חכמת אדם תאיר פניו שהחכ' שבראש הוא נק' עיקר בחי'

דעת דבין כתפיים: ראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שמו וע' שצד.
אל אחר אסתרס ולא עביד פירין: ראה זר סבא משטטים קג, א. עץ חיים שער (מח) הקליפות פ"ב מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' תרעא ואילך.
דתפלה בחשאי דוקא: נסמן לעיל ע' צט.
לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ: ראה ברכות לב, א.
חכמת אדם תאיר פניו... נק' [דג': לתאן]: קהלת ח, א.

פני אדם והעורף נמשך אחר הפנים ונגרר אחריו ככל אשר יפנה בו, ואיכ
 הרי [העיקר הוא בחי'] הפנים הוא עיקר ענין הג' שרים דקדושה שהן קנה
 וישט וורידיו שהן בחי' המחברים למוחין הפנימי' שבראש לפנימי' הלב, והן
 בחי' ג' שרים דקדושה, הקנה הוא בחי' קנה חכ' כו' דהיינו בחי' מים דח"ע
 דתורה, שהניצוץ האלקי בעסקו בתו' בעיון והגיון הרי בחי' כלי המוח דחכ'
 [שהוא] שואב ממעין החכ' דתו' שנק' מעיין דאורייתא שקולט באותי' המח'
 בעיון והגיון המוח דחכ' שהוא בבחי' החסדי' דמי' העליוני', וקנה החכ' הוא
 הקנה שהוא הכח רוחני המחבר וממשיך ומביא לדבר הוי' זו הלכה ומקרא
 שקולט בכלי המוח ולהביאו בלבבו להיות קבוע ו[ג]קלט היטיב בלבבו כמי'ש
 והיו הדברי' האלה על לבבך כו' ולא יסורו מלבו לעולם, שזהו עיקר ממצות
 ת"ת להביא הדת' שלומד בעיון המח' שבמוח החכ' ללב דוקא, וזהו פי' קנה
 חכ' כקונה דבר שבא לרשותו דוקא הוא בחי' הקנין זה לקנות החכ' דתו'
 דמח"ע נפקת הוא ע"י הקנה דוקא, כמו שע"י הקנה גשמי' זה נמשך גם
 רוחני' דאותי' המח' שבגידי המוח ללב כניל כך הוא בפנימי' דאור חכ'
 דתורה שנק' מין דאורייתא נמשך מן המוח אל הלב לקובעם היטיב בלבו
 ע"י הקנה הזה, והוא הנק' שר המשקי' דתו' שמשקה ממים דתו' שבמוח ללב
 (שהוא היפוך המשכת מים מרירין הנ"ל) שנק' מי' צלילין כו', והו'
 [כ]שלומד בנגלה שבתו' וכמי'כ בבחי' הנסתר שבה כידוע דאורייתא סתים
 וגלי' והכל א' דפנימי' התו' מלוכש בחצונ' והיו לאחד' ממש, ואיכ מי'ש
 קנה חכ' קאי גם על פנימי' חכ' דהיינו טעמי' וסודות התו' כסוד הוי'
 שבמצות כמו שלומדי' בגי'ע כו' גי'כ נקנה ונמשך ע"י הקנה הזה שבלב שע"י
 נקבעו בלב היטיב כמו שמביאו וממשיך לאותי' התו' הנגלה בלב להיות
 קבועי' בלב היטיב להיותו שליח השפע מן המוח ללב לחברם ולקשרם יחד
 כניל ודיל.

וכן עדיז ממש יש גי'כ בהתבוננו' בקי'ש ותפלה ביחוד'ע דאצי' עד עצמו'
 אי'ס ביה שלמעלה מכל השתל' שנק' סוכי'ע בכלל שנק' רוממות אל
 בכלל, הנה כאריא לפוש'ד בכלי השגתו שבמוח החכ' ובינה והוא קולט בכלי
 המוח היטיב לבחי' אור האלקי שנק' סומי'מ בכלל ובפרט אך עדיין הוא
 במוח לבד וצריך שיבא ויומשך התבוננו' והשגה זו האלקי' שבמוח אל הלב

שורה בחי' — מים: ג' מי'ע.

שורה שהוא — מעיין: ג' מים.

והיו הדברי' האלה על לבבך: ואתחנן ג, ה (כדילוג).

דתו' דמח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' נב.

דאורייתא סתים וגליא: ראה זהר אחרי ע"א, ב, ע"ג, א.

לפוש'ד . . . סומי'מ: ג' לפי שיעור דעתו. אמנם בכ"מ מובא: לפום שיעורא דילי . . . ג' סוכב וממלא.

דוקא כמ"ש אתה הראת לדעת כו' וכת' וידעת היום והשבות אל לבבך דוקא, פ"ה השבה זו והשבות אל לבבך היינו שיומשך ויובא הדבר זה עצמו דהוי' הוא האלקים בבחי' סומ"מ יחוי"ע ויחוי"ת שבמוח אל הלב דוקא וכמ"ש בוהור ע"פ נודע בשערים בעלה בכא"י לפום מה דמשער בלבי' דוקא, דהיינו שיוקלט התפעלות אלקות זה בלבו ויוקבע היטיב דוקא דהיינו בהרגשת חיות שהלב ירגיש בהתפעלות אלקות זה שבהתבוננ' ביחוי"ע ויחוי"ת שבשמע ישראל ובשכמל"ו, וזהו ע"י הקנה דוקא שהוא המחבר ומקשר להביא ולהמשיך התפעלות ההתבוננ' שבמוח אל הלב כמו ענין קנה חכ' הנ"ל שנק' שר המשק' דקדושה הנ"ל, וזהו רוממות אל בגרונו דוקא כאשר בחי' רוממות אל בהתבוננ' בעצמו א"ס ב"ה ביחוי"ע ויחוי"ת באה לגילוי מן המוח ללב בהרגשת חיות גדול בלבו כמו לבי וכשרי ירגנו אל אל חי כו', [וה"ז בא ע"י הגרון שהוא קול היוצא מהגרון [בפסודיז] שהוא הקנה שממשיך אות' המח' של ההתבוננ' בקול זה, והקול נמשך בדבור שיוצא מהלב הלב שנק' שר האופ' דקדושה שמורכב מאות' המח' והלב הלב בשר [וכמשי"ת], וע"כ א' בגרונו שכולל לקנה וושט שהוא הדבור שיוצא מהגרון בתפלה [ודי"ת] שהוא עיקר החרב כנ"ל וד"ל.

והנה הוורידין שבצוואר ובפני' (שהוא גרון בכלל [כ] שיוצא הקול מורכב מאמ"ר) הוא הנק' רב טבחי' רב קטולי' כנ"ל, וענינו בבחי' הקדושה האלקי' היינו לאחר שהאדם נתפעל בנשמה שבמוח בבחי' יסוד המים שהוא הדביקות וההמשכה גם בלב כנ"ל בענין שר המשק', אח"כ מתפעל גם בלב בשר בהרגשה גדולה כמו כלה שארי ולבבי כו' צמאה לך נפשי וכה"ג שהוא התפעלות אלקות זה עצמו שבא בחום התלהבות ברשפי אש התשוקה הנפלאה לה' לבדו מיסוד האש שבלב כהה"ש שבו חום הטבעי של כל האברים מן הדמי' שסובב והולך ע"י הוורידין כנ"ל, והוא ענין התשוקה האלקי' המורגשת בלב וכל האברים ברתיות הדמי' ממש עד שתתלהב נפשו [כ] בלהב אש ממש יותר ממה שיחשוק בהתלהבות ברתיות הדמי' לתאות נפשו כו', ואז ע"י בחי' צמאון זה בהתלהבות שהוא תשוקת הנפש (כמו צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כו' כלתה נפשי או כלה שארי כו' וכה"ג) ה"ז

אתה הראת לדעת . . . וידעת היום והשבות: ואתחנן ד, לה, שם, לט.
 שריה דוקא . . . לבבך: ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: אל לבבך . . . אל לבבך.
 שריה דהוי' — ויחוי"ת: בבחי' ג' דלג מכאן עד התיבות, ויוקבע השיב' שבשריה דהיינו. אחרי התיבות
 נודע בשערים בעלה בכא"י לפום . . . בכבי" משלי לא, כג. ראה זהו וירא קג, ריש ע"ב.
 ביחוי"ע ויחוי"ת שבשמע ישראל ובשכמל"ו: ראה זהו בראשית יח, ב.
 לבי ובשרי ירגנו: תהלים סד, ג.
 הקול מורכב מאמ"ר: נסמן לעיל ע' תעו.
 כלה שארי ולבבי . . . צמאה לך נפשי: תהלים עג, כו. שם סג, ב.
 כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

בחי' עלי' והסתלקות של החיות שבדמי' למעלה כמו האש שטבעו לעלות מלמטלמ'ע, והוא עליות ההתלהבות ככלי המוח להוסיף כח ועוז גדול בהשגה האלקי' שמיחו'ע ויחוי'ת שתתחזק הנשמה בהתפעלות ההשגה במוח עי' עליות השפע דכה הגבול דאו"ח מן הרתיחת הדמי' בהתפעלות החום שבלב בשר מלמטלמ'ע ביתר שאת ויתר עז, דהיינו שנמשך עי'ז בכח החיות שיטודו מן המים ב'בחי' קרירות תוס' כח וגבו' יתירה מיסוד האש שבדמי' שאינו בא בקרירות אלא בהתפעלות חיות ואור גדול (והוא התפעלות התלהבות התענוג ברשפי אש שבהשגה שנק' שלהבת י"ה ממש), וכמו הוורידין גשמי' שמעלין הדמים מן הגוף ללב ומן הלב למוח לחזקו כנ"ל. וזהו שנק' שר הטבח' שנק' רב קטולי' דהיינו מפני שהוא העיקר להרוג ליניקת הרע שבגסות וחומריות הגוף עד שמחליש כח החום הרע לגמרי וישאר בלי חיות כלל וכלל וכמת יחשב ממש, והטעם הוא לפי שעי' בחי' רתיחת הדמים הטבעי' באלקות בהתלהבות אמיתי' מקרב ולב עמוק ברשפי אש עד כלותו ממש כמו כלה שארי כו', הרי אז גם חום הטבעי שבדמים מסכימי' עם התפעלות השגת הנשמה שבמוח בהתלהבות ותשוקה זו האלקי' שבא מרתיחת חום הדמי' ונהפך גם חום חומר הגוף להוסיף כח ועוז ברשפי אש שבו להגדיל כח התפעלות אלקי' שבמוח בתוס' גדול כניל (עד שנכלל גם אש הזר להיות נק' שלהבת י"ה ממש שזהו כאש שלמעלה שאוכל הקרבן כו' כידוע, והוא חום התשוקה בתענוג ואהבת האלקי' עד שיתלהב בלב בשר שנק' שלהבת י"ה שלהובי דרתימותא שמהפך לאש הזר של חומר גסות הגוף מעיקרו שלא יהי' בו שום הטיי' והמשכה לתאוות זרות כלל [וכלל], וזהו שנק' רב קטולי' שהורג לרע שבחום הדם שלא יהי' בו רתיחה וחום לדבר זר כלל כו'), משאיכ' עי' שר המשקי' אעפי' שגם הוא המביא וממשיך התפעלות אלקי' שבמוח ללב שיוקבע ויוקלט בו היטיב כניל עכ"ז הרי אין לחלק חום הדמי' שבגוף שייכות לזה כיכ ולא נתפעל מזה להתהפך ממהותו כלל שאינו מרגיש כיכ ההתפעלות האלקי' הזאת בלב החומרי אעפי' שמרגיש בחיות הרוחני' של ההתבוננו' בחי' שבלב שנמשך מהמוח עי' הקנה כו', ואעפי' שנמשך גם לחי'ש להרגיש בו חיות באהבה וכמו לבי ובשרי ירננו כו' (וכהתפעלות השיר וניגון שבהבל לב בשר כו') זהו בחי' שר האופי' דדבור (כמשי'ת), איז רק ברוחני' ההשג' האלקי' מה דמשער בלבי' כו' שאין לחום הגוף החומרי חלק בהרגשת לבו ברוחני' של ההשגה האלקי' כיא עי' התפעלות התלהבות ורתיחת הדמי' דוקא שנעשה בשלהבת י"ה ממש כו'

שורה בהשגה — ההשגה . . . בהתפעלות: ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: בהתפעלות . . . בהתפעלות.

שורה עיי' — הגבול . . . החיות: ד: הגבורי' . . . ג: המוח.
שלהובי דרתימותא: ראה זהר קדושים פד, א.
שורה (כמשי'ת) — לחום הגוף החומרי: ג: לגוף.

ודיל' (ו'וש בכל לבבך בשני יצריך שגם היצהיר שבחה'ש יהופך לאהוב את ה' ממש בהתלהבות רשפי אש בדמים להיות נכלל בבחי' שלהבת י"ה דנשמות ממש כו').

אמנם הנה שר האופי' דבחי' קדושה האלקי' הוא בחי' הממוצע שכולל לשר המשקי' ושר הטבחי' הניל, והוא הוושט שיש בו מהרכבת המוח והלב בחי' חויב דקנה וורידיו הניל. והענין הוא ב[נ'] אופני' הניל בענין שר המשקי', הא' בחי' הדבור דד"ת כמיש ודכרת כם ולא בדביט כו' וכמיש ואשים דברי בפין למען תהי' תורת ה' בפין וכה"ג וכת' כי קרוב אליך הדבר בפין ובלבבך לעשותו כו' (והוא לנגד הקליפה דאמורי הניל שהוא רבוי הדבור בדביט שמוציא הרע הגנוז ונעלם לגילוי בדבור שנק' עומ'ר, ובדבור דב"ת שנק' פתח כמו פיה פתחה בחכ' כו' הוא המוציא לבחי' עומק טוב שבנפשו לידי גילוי להחזירו למוטב כל היום, ורא' לזה שגם בשינה נאמ' בשכבך תשמור עליך כו' והוא שאותי' התורה געשה בחי' שומר ומקיף לנפשו מבחי' עומיט שבה כו'), והוא כמשל המפוח שנופח בניצוץ שיתרבה ויתגדל השלהבת ע"י הרוח והבל דמפוח כן נאמר הלא דברי כאש כו', והעיקר הוא מבחי' הרוח שנק' רוח ממללא כו' שבטבעו להוציא ההעלם דעומיט דתורה שלמעלה שנק' מאור שבה להגדיל הניצוץ האלקי בתוס' גדול [הרבה] יותר מכמו שהוא בעצם מקורו, ויש כי אמרתך חייטני ממש וכת' חיים הם למוצאייהם למוצאייהם בפה דוקא (וכמשי"ת).

וביאור הענין הנה ידוע שיש ב' מצות בת"ת, הא' בבחי' עיון והגיון כמ"ש והגית בה יומם ולילה וכן וכתורתו יהגה שהוא במח' ששואב ממעין החכ' דתו' כנ"ל בבחי' שר המשקים, והב' מצות הקריאה בדבור דוקא שנק' גירס' כמו גרש כרמל כו', עדימ השיניים הטוחני' המאכל שמחלקו

בכל לבבך בשני יצריך: נסמו לעיל ע' תטב.
 שויה והלב — חויב דקנה: ג' חריג דקינ. ד' חריג דקנה.
 ודכרת כם ולא בדביט: ואתחנן ו. ז. ראה יומא יט. ב וברשי שם. הנסמו לעיל ע' תעז הערה ד"ה: שאין לקוטי שיחות תהלים כרך ז ע' 268 הערה 2.
 ואשים דברי בפין למען תהי' תורת ה' בפין: ישעי' נא, טז. טז. בא יג, ט.
 כי קרוב אליך הדבר בפין: נצבים ל, יד [ושם: הדבר מאד — אבל כ"ה גם בפיסקא הבאה. מאמרי אדה"א וקרא חיב ע' תשט].
 פיה פתחה בחכ': משלי לא, כו.
 בשכבך תשמור עליך: משלי ו, כב.
 הלא דברי כאש: ירמי' כג, כט (כדילוג).
 רוח ממללא: תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.
 כי אמרתך חייטני... חיים הם למוצאייהם למוצאייהם בפה: תהלים קיט, נ. משלי ד, כב. עירובין נד, א.
 ב' מצות בת"ת... עיון והגיון... הקריאה בדבור: נסמו לקמן ע' תטכו.
 והגית בה יומם ולילה וכתורתו יהגה: יהושע א, ת. תהלים א, ב.
 גרש כרמל: וקרא ב, יד. ראה גם לקו"ת בהר מ, ג. ביאורי הוהר אמור עט, ב. לקמן ע' תתקע. וש"נ.

לחלקי ומפררו היטיב כו' אז נתעכל המאכל בטוב כמעיו ונהפך לחיות הרוחני לכל האברים עד הלב ומוח שנתחזקו ביותר מן חיות הדם רוחני שנברר ועולה מן המאכל כניל בענין שר האופי כו', וכך הוא בענין התו' כשנק' [בשם] מאכל לחם כמיש' לכו לחמו בלחמי כו' וכתי' ותורתך בתוך מעי כו' שהוא נעשה בחי' מזון לנשמה האלקי' כמיש' כי אמרתך חייטני [ממש], והיינו כאשר לומד אותי' התו' בדבור דוקא שנק' גירסא שמתלק הדין וההלכה לחלקי' בבירור בכלי הפה הטיב ואז נאמר ותורתך בתוך מעי ממש עד שנעשה מזה בחי' מזון האלקי רוחני לנשמה שבמות ורוח שבלב כמו עדימ' התהפכות המאכל לדם ונברר כו', ולמעלה היינו גיכ בחי' מאכל העליון שמוסיף כח וחיווק למוחין ומדות שבלב אדה"ע מאחר שנק' לחמי ממש, וזה ענין ריעייתו פרנסתי שמפרנסין לאבשביש' מלחמה ש"ת שעוסקים בדבור דוקא. וזהו שנק' שר האופי' דקדושה שאופה ללחם לתו' עיי הדבור בגיט' עד שראוי למוזן למעלה ולמטה לנשמה כו', וכמשל הניל באפי' ובישול שהוא עיי המים דוקא, והיינו כאשר נמשך מיין דאורייתא בעיון והגיון ללב כניל אז נמשך לקול ודבור בפה כו' כמיש' ודברת במ כו', והדבור כלול הוא מאמיר והעיקר בו הוא הרוח והבל הלב שמורכב מאש ומים יחד דהיינו מקרירות דמים ולחלוחית דאותיות המח' דמוח שבא לדבור כניל ומחמימות יסוד האש שבלב שבא מרתחות [הדמים] שעיי הורידין כהתלהבות ותשוקה מורגשת כניל, ועייכ בחי' הדבור בד"ת הוא העיקר הוא הכולל לב' השרי' דקנה וורידין (שהוא המח' והמעשה שבתו"מ), ועייכ ת"ת כנגד כולם להרוג יניקת החצוני' דקליפת אמורי שמקבל מרבוני דביט' כניל שעייז' נעשה ונתהווה רבוי המיז בתפלה שנק' מיין מרידין להוסיף שפע [יניקה] לחצוני' אבל עיי הדבור בדבורי תורה נהפוך הוא שמוסיף אור וחיות בנשמה שבמוח כניל להוציא ההעלם דעומיט להיות נובע רק מח' טובות ולא יומשך צרופי' זרים ורעים כתרין דמסאבותא לטמאות הנפש כלל [וכלל] אדברנה נעשה שומר ומקיף מהבל הדבור דד"ת לשומרו כל היום גיכ [וראי' לזה ממה שמצינו כרביג' שלא הי' יכול מהי"מ לקרב אליו מפני שגרס [ב]תו' בדבור עד שהפסיק גרסתו כו', וכן ראי' ממה שאין ד"ת מקבלי' טומאה כלל דבעיק' מותר בד"ת לפי שנק' אש שנא' כה דברי כאש כו' ואין אור הגהינם שולט בתו"מ], וייש ודברת במ במ דוקא ולא בדביט' שממילא יהי' זה שלא

לכו לחמו בלחמי . . . ותורתך מתוך מעי: נסמן לעיל ע' קח.

רעיייתו פרנסתי שמפרנסין לאבשביש' [ג' ד"ת: לאביהם שבשמים]: שיר השירים א. ט. וכשיר השירים בא שם פ"א ט (ו). וזה (רעיא מהימנא) צו לג, ב. וקרא ז, כ. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תרעט.

מנחמה ש"ח: סנהדרין ק"א, ב.

ת"ת כנגד כולם: טאה רפ"א.

ממה שמצינו כרביג' ראה נבא מציעא טו, א.

דבעיק' מותר בד"ת: ברכות כב, א.

ואין אור הגהינם שולט בתו"מ: ראה תגיגה כו, א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשצד.

ידבר רבוי דביט שרביי דביט בא ממייעוט היראה והדבור בד"ת הוא מצד
 בחי' הביטול דיראת אלקי' דוקא. וז"ש כי קרוב אליך הדבר בפיו ובלבבך,
 בפיו הוא בדבור בד"ת, ובלבבך כשנקבע הדבר תו' בלבו ע"י שר המשקין
 מהגיון שבמוח שנא' וכתורתו יהגה כו' וסמוך ל"ו והי' כעץ שתול על פלגי
 מים דאוריית' כו', אך דוקא כשכא בדבור שנאמר למען תהי' תורת ה' בפיו
 כו' דוקא וחיים הם למוצאיהם כפה דוקא, וכמ"ש כי לא על הלחם דתו' לבדו
 יחי' האדם שהיא הנשמה שנק' אדם בצלם אלקי' כיא על כל מוצא פי הוי'
 שבדבר הלכה בדבור דוקא יחי' האדם וד"ל.

והאופן ה' בענין הדבור הוא בבחי' הקול ודבור בתפלה (כמ"ש הקל קול
 יעקב קול התו' וקול התפלה, וז"ש השמיעני את קולך כי קולך
 ערב כמשית'). דהנה מבואר למעלה בענין קנה חכ' בבחי' שר המשקי' שהוא
 הממשיך מן המוח אל הלב ההתבוננות דבחי' סוכ"ע שביחוד' ויחיות כמ"ש
 והשבות אל לבבך דוקא, ואמנם העיקר הוא בגילוי אלקות זה שבלב ומוח
 שבא לקול ודבור [דוקא] כמ"ש רוממות אל בגרונו דוקא, שהוא כמו ענין
 התפעלות הלב בשיר וניגון כמ"ש לבי ובשרי ירננו כו' ונק' שיר אל, כידוע.
 ומבואר במ"א שיש בזה הרכבה טובה מיסוד המים [ואש] דחויב דהיינו קנה
 חכ' וקנה בינה דבינה לבא ובה הלב מבין שהוא מיסוד האש התפעלות
 בינה לבב שהוא הרגשת התפעלות [דשמחה] ותענוג, והוא השיר וניגון
 שיוצא מהלב הלב בדבור בפסד"ז, וכמו שיר הלויים בדבור שיש בזה תמצית
 הכוונה ותמצית התענוג שבשכל שנק' עומק המושג בחי' עומק בינה וגם
 בחי' עומק חכ', ויש בו הרכבה גם מהתלהבות דרתיחת הדמים שבחש"ש
 מיסוד האש שהקול בשיר מורכב מאמ"ר וע"כ נק' קול ערב להיותו ממוזג
 מב' הפכים דמים ואש שהתענוג שבו מורכב מחויג דתענוג שהוא ענין
 העריכות, כמ"ש השמיעני את קולך כי קולך ערב קלא דאורייתא וקלא
 דצלותא שנק' שיר אל כמו בתפלת השבת (שמזה נעשה המתקת כל הדינין
 קשין שעל האדם לפי שהיא עבודה [שבלב] בשמחה וטוב לבב כו', כמ"ש
 במ"א בענין ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו שהוא השכל ודבק באשתו
 שהוא הדבור שיוצא בניגון שהוא בחי' תמצית הכוונה ותענוג שבו למעלה
 מן התענוג המורכב בהשגה שבמוח בהסבר כו' (וגם קלא דאורייתא בדבור

והי' כעץ שתול על פלגי מים: תהלים א, ג. ראה פירוש המלות פ, ד.
 כי לא על הלחם... לבדו... כיא על: עקב ח, ג [ושם: כי על — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ב
 ס"ע תג]. ראה מאמרי אדה"א כמדבר ח"ב ע' תרסא. דברים ח"ד ע' אשמב ואילך.
 הקל קול יעקב קול התו'... התפלה: נסמן לעיל ע' שמח.
 השמיעני את קולך כי קולך ערב: נסמן לעיל שם.
 והשבות אל לבבך: ואתחנן ד, לט.
 לבי ובשרי... שיר אל... דחויב [דג]: דחויג: ראה גם תורת חיים שמות ע' רא ואילך.
 דבינה לבא ובה הלב מבין: חסוני זהר בהקדמה יז, א.
 ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו: בראשית ב, כד. ראה סידור דרושים לחתונה קלו, ב.

בד"ת, דהיינו כשהוא מזוג מב' הפכים דחויג שהוא בחי' רוי"ש דאוי"ר
 תפלה דוקא, דאורייתא בלא דו"ר לא פרח' לעילא, ווי"ש כי קולך ערב דוקא
 דאז סלקא לעילא וכמי"ש האו' אין לי אלא תורה אפי' תו' אין לו כו' וכמי"ש
 אשרי מי שבא לכאן ותלמודו שלמד בעוה"ז בידו דוקא כו' כמי"ש במ"א.
 ועוד דגם מצד התו' עצמה הרי היא כלולה מחויג כמי"ש מימינו אש דת כו',
 דכתי' קול הוי' על המים כו' קול הוי' בכח וחוצב להבות אש ואו' דברי כאש
 כו', וזהו קול הוי' בהדר בכחי' ת"ת שכלולה מכמה גוונים הפכים, ווי"ש כי
 קולך ערב כו' וד"ל. ונמצא מובן עכ"פ דבחי' קול הדבור תפלה ותו' הוא
 הממוצע שכולל לבחי' מים דקנה דשר המשקי' ובחי' אש דורידין שר הטבחי'
 שהוא חום התלהבות הדמים בהתפעלות הלב בשר בחה"ש בהרגשה גדולה
 כניל שבקול היוצא מהבל הלב בדבור כלול הוא משניהם כמו בשיר וזמרה
 שכפה שהוא בחי' חויג שבתענוג כניל וד"ל.

והנה ידוע שהעבודה שלב בתפלה בבחי' אוי"ר שהוא בבחי' רוי"ש דקנה
 וורידין הנ"ל והממוצע שהוא כלול משניהם שהוא קול הדבור שהוא
 הוושט כו', הנה מזה יהי' יסוד ושרש למעשה האדם כל היום להטות לבו אל
 ה' כל היום שיהי' לבבו נוטה לדרכי ה' ללכת בדרכיו ולשמור מצותיו ולא
 לנטות ימין ושמאל והוא להיות סוי"מ בפוי"מ ועי"ט. והענין הוא כידוע
 דהאהבה היא שרש לרמי"ח מ"ע ששרשן בבחי' הח' כמים שיוורדי' מגבוה
 לנמוך, והיינו עי" בחי' המשכה דקנה חכ' הנ"ל שנקי' שר המשקי' דקדושה
 להביא ולהמשיך מן המוח ללב להיות נתפס ונקבע בו הטיב ההתבוננו'
 דסומ"מ יחוי"ע ויחיות כניל, עי"ז נעשה שרש לבחי' המשכות אלקות
 מלמעלמ"ט שיחפוץ האדם במצות ה' ברמי"ח מ"ע להאיר נפשו באור ה'
 בדביקות והתקשרות אמיתי' בכל לב ונפש ימשוך אחרי דרכי הוי' ומצותיו
 כמו במצות ת"ת וצדקה וכה"ג ובחי' התפעלות התלהבות בלב בשר תפלה
 עד שנהפך להיות גמ חו"ט הטבעי ברתחת הדמים בתשוקה מורגשת לה'
 לבדו שנקי' שר הטבחי' רב קטולי' כניל עי"ז נעשה שרש ויסוד בלב האדם
 כל היום להיות סומ"ר בפ"מ שלא יתפעל באש זרה דתאות הרעים כלל
 מטעם הנ"ל וד"ל. והעיקר הוא עי" בחי' [ה]ממוצע שהוא שר האופי' בבחי'
 קול ודבור דתו' ותפלה שכלול משניהם כניל עי"ז נעשה עיקר החרב פיפית

דאורייתא בלא דו"ר לא פרח' לעילא: בתניא פליט: בחי' פליט – תקוני זר ת"י כה. ב.

האר אין לי אלא תורה: ראה יבמות קט, ב.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו . . . בידו: נסמו לעיל ע' תה.

מימינו אש דת: ברכה לג, ב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ה.

קול ה' על המים . . . בכח וחוצב להבות אש . . . בהדר: תהלים כט, ג-ד. ו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד

ע' איתמט. רש"י.

דהאהבה היא שורש לרמי"ח מ"ע: נסמן לעיל ע' עה.

כמים שיוורדי' מגבוה לנמוך: ראה תענית ג, א.

לעשות נקמה בגוים כנ"ל, דהיינו חרב של ב' פיות א' לחתוך שרש יניקת החצוני למעלה (והוא ע"י הדבור דד"ת) וא' להכרית יניקת החצוני למטה (שזהו רוממות אל דפסד"ז ותפלה לשון זמיר עריצי' כידוע). וכללות הענין הוא דע"י התגברות בחי' ג' שרים אלו בבחי' הקדושה האלקי' להמשיך ולחבר בחי' פנימי' הכתר דח"ב דאצ"י במדות שבלב כנ"ל או לא יומשך כלל בחי' מותרות השפע לג"ש דפרעה בעורף שהוא בחי' אחוריים דכתר דקדושה אדרבה נתברר ונתהפך מהם הרע לטוב ויתפרדו לגמרי כו', כמו ע"י התגברות דקנה חכ' בחי' שר המשקי' לקבוע יחז"ע ויח"ת בלב לא יומשך לעורף מים הרעים דמ"ז כ"כ, וכן ע"י התגברות דהתלהבות אלקי' דורידין בלב בשר יהופך כל אש זרה דק"נ שהוא שר הטבחים [דק"נ] שיהופך ממנו הרע לטוב, וכללותם הוא ענין חרב של ב' פיות ברוממות אל שבגרון דקדושה להפריד יניקת החצוני' דג' שרים דק"נ מבחי' המוחין שבראש כב' אופני' כפה העליון ע"י מ"ע בהמשכות אלקות מלמעלמ"ס וכפה התחתון בסומ"ר דספ"ה ל"ת, והוא מ"ש אשר לקחתי מיד האמורי דוקא בחרבי שהוא ע"י הדבור דקול יעקב בתפלה ותו' שהוא העיקר החרב להרוג לקליפת האמורי כנ"ל וד"ל.

וזהו ואני נתתי לך שכס א' על אחיך כו', דהנה מבואר למעלה בשרש מדריגות יוסף שהוא בחי' צ"ע בחי' משפיע שהי' למעלה הרבה ממדריגות השבטים, עד דמה שהי' עלי' לשבטים שנק' בחי' צ"ת בחי' מקבל שנא' ששם עלו שבטי' כו' בהעלאו' מ"נ במס"נ בפנימי' המדות דאצ"י בפנימי' הכתר הוא שהי' בחי' ירידה וצמצום ליוסף העליון [שהוא בחי' צ"ע] שהוא בחי' החסד והטוב שהוא בא מצד עצמו' המשפיע שלמעלה מכל ההשתל' דאין כל העלאו' מ"נ באתדל"ת מגיע לשם כלל כו' (והוא בחי' ד"ע [כמון] שהוא מיש האמיתי לאין כו' כנ"ל באריכות שהוא מעין העוה"ב שע"י יח"ע דתו"מ שנאמר להנחיל אוהבי יש האמתי כו'), וע"כ ממילא נאמר וראו כ"ב מצד שיבוטל כל בחי' יש של כל העולמות, עד שגם ע"ש דנוגה דעש"י נאמר בהם אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' לעבדו שכס א' ממש למהוי אבי"א הוי' א' ושמו א' בלי חילוק מדריגות כלל בין פנימי' לחיצוני' כו' מאחר שאין האור בא מבחי' הצמצום ולבוש מסתיר כלל כו'. וז"ש ואני נתתי לך שכס א'

דפסד"ז ותפלה ל' זמיר עריצי': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תמו: בפסד"ז . . שנק' זמרה לשון זמיר עריצי'. ישע"י כה, ה. ראה זרה וילך רמז, א. תנסמן במאמרי אדה"א שם ס"ע תה.

כנ"ש: ג"ד: לגי שרי.

שורה כלב — שיהופך: ג"ד: שיבורר.

להנחיל אוהבי יש האמתי: ראה גם לעיל ע' נה. וש"נ.

וראו כ"ב: ישע"י מ, ה.

אז אהפוך . . לעבדו שכס א': צפנ"ג, ג, ט.

למהוי אבי"א הוי' א' ושמו א': זכרי' יז, ט. ראה זרה בראשית יח, א.

על אחיך למעלה מבחי' בירור והעלאו' דשבטי' בהעלאו' מ'ן שלהם כו', ולא עוד אלא שגם מה שיש בשבטי' וענפיהם בכל דור ודור לבר[ר] ולהעלות בחי' הטוב מע'ש דנוגה דעשי' הוא בא רק מכה המשפיע עצמו שהוא בחי' יוסף שנק' בן פורת יוסף שמפרה ומרבה גילוי אור העצמות דאיס ב'ה לאין שיעור כו' עלי עין למעלה מבחי' עין דחכ' דמע'ב שהוא רק בחי' ד'ת מאין דחכ' ליש כו' כניל.

וזהו ג'כ ענין ויוסף הורד מצרימה שנמכר יוסף בחי' צ'ע זה בגלות בירידה גדולה בפרעה וג' שרים דקינ' כדי ליתן כח ועוז לבני' בהיותם בגלות מצרים שיוכלו לעלות מנשיט ולברר לג' שרים דפרעה באוי"ר ותו"מ כניל. ושרש הענין הוא, דמה שמבואר למעלה בענין רוממות אל בגרונם שירד ונמשך מבחי' רוממות אל ממש שהוא עצמות רוממות דאיס ב'ה שלמעלה גם מבחי' סומ"מ כו' במיצר הגרון ללב ולדבור בבחי' ג' שרים דקדושה הנ"ל כדי לברר ולהפך גם ל[בחי' ג' שרים דפרעה דעורף ואחוריים כניל, הנה בחי' רוממות אל [עצמו] כמו שהוא למעלה ממש דהיינו בבחי' עצמות המאצי' דלאו מכאמ"כ ונק' סדכ"ס דלמתביכ כאשר יורד מעצמו בבחי' גילוי מן ההעלם והוא במיצר הגרון לבא לגילוי [הקול ו]דיבור ובמדות שבלב, זהו למעלה הרבה ממה שיבא ע"י העלאו' מ'ן באחדלית דכני' להיות מצד ירידת עצם הטוב דמשפיע בחי' צ'ע כניל, ויש לשון הורד מעצמו וממילא, והוא בחי' רוממות אל עצמו שכא בחי' גרון דקדושה להיות בכחי' חרב פיפיות לג' שרים דפרעה להיות כח לבני' כעבודתם בתפלה ותו"מ להפריד משרש יניקתם באחוריי' דכתר דקדושה כניל. וזהו שרש סוד גלות יוסף העליון שהורד מצרימה לברר כל הניצוצו' שבפרעה שיונק ע"י ג' שרים כניל ודיל (וכמ"ש יוסף לאחיו למחי' שלחני ה' לפניכם כו' עד לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם דוקא לפליטה גדולה עד ימוהמ"ש כמ"ש תנו עוז לאלקי' כידוע).

והנה בתחלה נמכר יוסף צ'ע לשר הטבח' רב קטולי' הנ"ל שהוא מקור הגבוה קשות דקליפת פרעה כו', ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח כו' וכל אשר הי' עושה הי' מצליח בידו דהיינו שבירר והעלה לכל הניצוצו' הטובים שברע דקליפ[ת] שר הטבח', עד שכל הכח שהי' לישראל בגלות

בן פורת יוסף שמפרה ומרבה: נסמו לעיל ע' תסג.

יוסף הורד מצרימה: ראה לעיל שם.

דלאו מכאמ"כ . . . סדכ"ס דלמתביכ: נסמו לעיל שם.

למחי' שלחני ה' לפניכם . . . לשום לכם . . . לפליטה גדולה: ויש מה, ה. ז.

תנו עוז לאלקי': נסמו לעיל ע' קלח.

ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח: וישב לט, ב.

וכל אשר הי' [הא] עושה: וישב שם, ג.

מצרים לצאת מנשיט דמצרים ומה שיש בכל דור לנשיי להפוך חום אש זרה תאוות חומריות להיות בהתלהבות שלהבת י"ה האלקי כנ"ל הכל ע"י בחי זה [ה]כירור דיוסף שנותן כח ועוז לכירור דשכטי מצד שה' אתו ממש וה' מצליח [כירור] מטעם הנ"ל. ואח"כ ניתן יוסף זה צ"ע בבית הסוהר בבית שר הטבחים (אחר שיצא מקליפה דאשת זנוני' דיותרת הכבד שהיא אשת פוטיפר כו') אשר אסירי המלך אסורים שם כו', וגם שם ה"י ה(ו"י) ממש] אתו כנ"ל ואשר הוא כו' ה' מצליח בידו (וכך הוא בכל דור דכתי' מלך אסור כו' וד"ל). ואח"כ פתר יוסף לחלומות דשר המשקי' ושר האופי' דפרעה שהיו אתו בבית הסוהר וכאשר פתר כן ה"י, משום דבחי' הכירור דיוסף צ"ע התחיל מלמטלמ"ע, בתחלה בירר בבחי' גבו' קשות כשר הטבחי' כנ"ל, ואח"כ העלה ובירר למעלה יותר והוא לשר המשקי' [שהוא] בחי' קנה הממשיך מן המוח אל הלב, וידוע בענין בן פורת יוסף אותי' תופר שהוא המתקן ומברר לצרופי' זרים דק"נ להביא לבחי' היחוד להיותו מבחי' שם מ"ה החדש שהוא מלך ה' (וע"כ נק' אבר"ך לאחר שפתר חלום פרעה דוקא כו' כמ"ש במ"א), והוא שפתר לטוב לשר המשקים שישב על כנו להיות כוס פרעה בידו כמשפטו הראשון, והוא מה שבבחי' יוסף צ"ע הוא שיש בכח החכ' שבתו' לכרר ברורי' דרפ"ח כו', שהוא ענין ובגפן שלשה שריגים כו' שהן כניי שנק' גפן כמ"ש גפן ממצרים תסיע כסו הרים צילה כו', והוא בחי' יין המשמח אלקים בהתבוננו' דסומ"מ כו', והעיקר בבחי' יינה ש"ת דנכנס יין יצא סוד ה' שבתו"מ. וז"ש ואתן את הכוס על כף פרעה כו' שנק' כניי כוס גימט' אלקי' דבינה ובירר כל הטוב שבגבו' דאחוריים דשם אלקי' דבינה שבפרעה כמו שיהי' לעיל בעוה"ב, שז"ש אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה כו' שאין שם

יוסף . . . בבית הסוהר בבית שר הטבחים: ראה וישב לט, כ. מ, ג.

דאשת זנוני' דיותרת הכבד: ראה זהר פינחס רלא, ב.

אשר אסירי המלך אסורים שם: וישב שם לט, כ.

ואשר הוא כו' [ד"ל: עושה] ה' מצליח בידו [ד"ל: כו']: וישב שם, כג.

מלך אסור: שיר השירים ז, ו.

פתר יוסף לחלומות: וישב שם, מ, יב ואילך.

בן פורת אותי' תופר: ראה תורה אור וישב כט, רע"א. לקטי תורה קרח נה, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א

ע' ל. ושי"ג.

שם ק"ה החדש שהוא מלך החי: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פי"ג.

נק' אבר"ך לאחר שפתח חלום פרעה: מקץ מא, מג.

ובגפן שלשה שריגים: וישב מ, י.

גפן ממצרים חסיע כסו הרים צילה: תהלים פ, ט, שם, יא.

יין המשמח אלקים: ע"פ שופטים ט, יג.

יינה ש"ת: עבודה זרה לה, א.

דנכנס יין יצא סוד: צירובין סה, טע"א.

ואתן את הכוס על כף פרעה: וישב מ, יא.

כוס גימט' אלקי: נסמן לעיל ע' רעט.

אשר אהי' אנא זמין לאתגלא: שמות ג, יד. ראה זהר ויקרא יא, א. אחרי סה, ב.

בחי' אחוריים כלל כו' [מצד] שהחצוני' נמשך אחר הפנימי' בלי הפרש כלל כניל בבחי' יוסף צ"ע. ע"כ ביקש משר המשקי' כיא זכרתי כו' שיזכירנו לפני פרעה כדי שיוכל לברר גם לבחי' כתר דק"ג, והוא ע"י בחי' פנימי' התענוג שבחכ' שכתורה שיתגלה לעיל בעוה"ב כו', אבל [ו]לא זכר שר המשקי' את יוסף העליון שגנוז ונסתר בחכ' כסוד דתו' ונשאר כלוא בבית האסורים וישכחהו (כמ"ש בפי' מקץ באריכות). ולשר האופי' תתר לרע, שזהו לחם דתו' שבא בעה"ז טו"ר לברר כו' בדבור, ובאולע"ז הוא קליפה דאמורי שכולל לחי' דשר הטבחים ושר המשקים כניל, שז"ש בחלומי בסל העליון מכל מאכל פרעה שנא' ע"ז ונבל כי ישבע לחם דתו' כאשר עוסקי' שלא לשמה ומוסיף יניקה לחצוני' וכמו ברבוי דבי"ט כניל שזהו כאשר אין רוממות אל בגרונו כו' שקשה [לו] מאד התיקון והבירור שהוא בחי' חרו"ן נחיר גרוני' ששם הן חוקף הגבו' קשות דחם וכנען שלעיל איבודם זהו תיקונם כו' (ע"כ תלה יוסף לשר האופי' ע"י פתרונו כמ"ש ואת שר האופי' תלה כאשר פתר להם יוסף העליון כו', ואחי"כ עלה עוד ע"י פתרון חלום פרעה עצמו להיזק מלך על מצרים כמ"ש יוסף הוא המשביר כו' עד וילקט יוסף את כל הכסף כו' עד שקנה אותם ואת אדמתם לפרעה וא' הא לכם זרע כו' כמ"ש בוורה, והוא כדוגמ' דלעיל [ממש] שא' או אהפוך אל עימם כו' וד"ל.

וזהו ואני נתתי [לך] שכס א' על אחיך, להיות שהי' בחי' ושרש דמדרגות יוסף צ"ע בבחי' פנימי' יסוד דא"א ושרשו בבחי' רב טוב העליון שבעצמות המאצי' הגבה מאד נעלה גם מבחי' הכתר עליון דאצי' ע"כ הי'

כיא זכרתי: יושב מ, יד.

פרעה . . . כתר דק"ג: ראה זכר בא לד, א ובהגהות הרחי"ש שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' חקמג. ושי"ג ח"ד ע' איתצא. במדבר ח"ג ע' אקכו.

(ו)לא זכר שר המשקי' את יוסף . . . וישכחהו: יושב מ, כג.

שרה המשקי' — בסוד . . . כלוא: ג"ד: ליתא . . . ג"ד: בסוד גלות.

. ובאולע"ז [ג"ד: ובלע"ז]: נסמן לעיל ע' סג.

בחלומי בסל העליון מכל מאכל פרעה: יושב מ, טו. יו [שם: ובסל].

ונבל כי ישבע לחם: משלי ל, כב.

חרו"ן [ד': חרו"ן] נחיר גרוני': תהלים טט, ד. ראה עי"ז גם ספר המאמרים תקמ"ח ח"ב ע' תרלא וע' תרלט.

ומקבלו בתורה אור וצא כא, ג, כב, ב.

שרה גרוני' — דחם וכנען: ג"ד: דחם אבי כנען.

ואת שר האופי' תלה כאשר פתר להם יוסף: יושב מ, כב.

שרה פתר — כו': ארצ"ל: כו'.

ויוסף הוא המשביר: מקץ מב, ו (כדילוג — וכ"ה בלקוטי תורה ראה כה, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' חמב).

וילקט יוסף [ג"ד: ליתא] את כל הכסף: יושב מ, יד.

שקנה אותם ואת אדמתם . . . הא לכם זרע: יושב מ, כג.

או אהפוך אל עמיט: צפני ג, ט.

שרה יוסף — דא"א . . . גם . . . עליון: ג"ד: דא"א וע"י . . . ג: ליתא . . . ג"ד: ליתא.

בכחו להאיר גם בחצוני' דעורף אחוריים דכתר שהי' בבחי' ביטול לאא"ס כמו בבחי' פנימי' כניל (ולכך היו כל האוה"ע בטלי' אליו בתכלית כמי"ש ויוסף הוא השליט על הארץ ונק' מלך הגוים מעין דלעיל כניל), כמי"ש לעבדו שכס א' והי' בירור שלו לבחי' השכם ואחוריים דפרעה ושרים העליוני' מקור ושרש לבירור דשכטי' וענפיהן שיוכלו לברר באבי"ע כניל, וז"ש שכס א' על אחיך בשביל בירור דאחיך כו' וד"ל.

ואמנם מה שהי' כח ועוז ליוסף צ"ע לעשות כל אלה במצרים לברר לפרעה ושרים דקי"נ במקור ושרש הראשון כו' הוא שבא מכחו של יעקב דוקא כמי"ש ואני נתתי לך דוקא שאני נתתי לך כח זה, וזהו אשר לקחתי שכבר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי בצלותא, שע"י תפלת יעקב דוקא הי' ממילא כח ועוז ליוסף צ"ע לעשות כל אלה במצרים. והענין הוא כידוע דיעקב הוא בריח התיכון כו' ששרשו עולה עד פו"ע התענוג ורצה"פ שב"עצמות אא"ס ממש, והוא בחי' הרח"ר [העליונים] שהוא בצלות' דיעקב שהוא רחמי' כו', וכת"י אלה תולדות יעקב יוסף דגוף וברית חשבינו חד דהיינו בחי' ת"ת ויסוד שהרחמי' הוא מקור הטוב דצ"ע להשפיע ביתר מכפי המדה שבסדר ההשתל' ע"י העלא' מ"ג והמשכת מ"ד כו', וזהו אשר לקחתי מיד האמורי באמצעות התפלה שנק' חרב של ב' פיות כניל והוא שנתתי לך להיות שכס א' על אחיך להיות משפיע לאחיך כח ועוז של הברורים להיות רוממות אל בגרונם גם למטה בבי"ע גם בנשמות בגופי' להפריד יניקת החצוני' כל הימים עד סוף כל הדורות וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש בחרבי ובקשתי בצלותא ובבעותי מהו ענין הצלותא שהוא בבעותי של מעלה גם בחרבי בצלותי כו'. דהנה בדרך כלל יש ג' מדריגות חר"ב ורמ"ח וקש"ת, רמ"ח הוא בחי' רמ"ח תיבות דק"ש שהוא ד"ת דוקא שהוא עיקר המנגד לקליפת אמורי שע"ז א' אשר לקחתי מיד האמורי כו' כניל. ויש להקדי' תחלה בתוס' ביאור במ"ש ואני נתתי [לך] בבחי' יעקב דוקא, דלפי הנ"ל בשרש בחי' יוסף צ"ע הרי הי' זה ביכולתו מצד עצם מדרגתו בבחי' הטוב והחסד שמצד עצמות המשפיע כניל ולמה

שריה בכחו — לאא"ס: ד: לא"ס.

יוסף הוא השליט על הארץ: מקץ מב, ו.

שריה העליוני' — באבי"ע: ג: לבי"ע. ד: בבי"ע.

דיעקב הוא בריח התיכון: נסמן לעיל ע' קנ.

פוע . . ורצה"פ [ורצון המשוט] . . אא"ס: ג"ד: פנימי ועצמות . . ג"ד: ורצון . . ד: א"ס.

דיעקב שהוא רחמי': נסמן לעיל שם.

אלה תולדות יעקב יוסף דגוף וברית חשבינו חד: נסמן לעיל ע' רצא.

שריה ומעתה — הצלותא: ג"ד: הקשת.

רמ"ח . . רמ"ח תיבות דק"ש: נסמן לעיל ע' תע.

רמ"ח תיבות דק"ש: תחומא קדושים ו. ראה הנסמן בשערי זהר (לתחומא שם) קסד, ד.

ניתן לו מיעקב [דוקא] מאשר נלחם עם האמורי כהרבני] ובקשתני] כו'. אך הענין ידוע בבחי' שרש יוסף צ"ע שהוא בבחי' רב טוב וחסד העצמי כניל הני] האור והשפע לכל ההשתל' דאבי"ע בשוה ממש, לפי שאין כל ההשתל' תופס מקום כלל וכולא קמי' ממש כלא חשיב עד ששוה ומשוה קטן וגדול ראש וסוף מעומיט עד דחשך ואור שוין כמיש כחשיכה כאורה בלי הפרש כלל, והני] האור נמשך גם לחשך דק"נ דבי"ע לחצוני' ואחוריים כמו לפנימי' דחויב דאבי"ע כו', וכדוגמא שא' להודיע כמה ארך אפיים לפניו כו' שגם דור אנוש עובדי ע"ז ה' ניוונין בחסדו של מקום, וכמו שביקש משה שלא תשרה שכינה באוה"ע משום דקמי' ממש כחשיכא כאורה, וכמו שדבר ה' עם הנחתיק ועם בלעם כו' משום דלגבי בחי' טובב הכללי המקיף לכל ההשתל' דאבי"ע אין שם בחי' מעומיט כלל וכמיש בשמים ממעל ועל הארץ כו' אין עוד בשוה כמיש אם אסק שמים כו' [ו]אציעה שאול הנר, ועיכ ביקש משה שלא תשרה שכינה כו' כי כל יכול לשכון באוה"ע כמו בישראל מצד העדר תפיסת מקום לגמרי. וזהו בחי' יוסף צ"ע שהוא בבחי' ד"ע שהוא מיש האמיתי לאין דהיינו כמו שהוא צ"ע במהר"ע ממש שאין [שם] חילוק מדריגות כלל כניל, והוא ענין מלכות יוסף שהי' אב לפרעה ואדון על מצרים וכל אוה"ע, שהי' בחי' משפיע שוה להטיב להם לרעים כמו לטובים ממש כמיש ויוסף הוא השליט כו' הוא המשביר בר לכל עם הארץ כו' וד"ל, ואיכ לא הי' יכול להיות גאולת ישראל ממצרים לקבל התו' פכ"פ שהוא היפוך זה ממש דהיינו להיות בחי' הבדלה דוקא בין פנימי' לחצוני' ובין אור לחשך דק"נ כמיש או הנסה אלקים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי דוקא, שזה הי' כל עובדות דמשה ואהרן כאותות ובמופתים לפני פרעה להכניעו בתכלית ונגלה הוי' בכבודו להכות למצרים ולהציל לישראל, ולא עוד אלא שהעלר כל הניצוצו' הטובים ממצרים וינצלו את מצרים ויצאו ברכוש גדול

וכולא קמי' . . . כלא חשיב: ראה זתר בהקדמה יא, ב.
ששוה ומשוה קטן וגדול: ע"פ סיוט, האוחזו כיד משפטי' (לימים גוראים).
כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.

שרה דחויב [ד"ג]: דאויכ]. . . להודיע כמה ארך אפיים לפניו: אבות ס"ה ס"ב.
דור אנוש . . . ניוונין בחסדו: כ"ה בכ"מ. ראה הגסמו במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתעו.
שביקש משה שלא תשרה שכינה באוה"ע: ראה ברכות ז, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתב. ושיג.
שדבר ה' עם הנחתיק [תנש הקדמוני] ועם בלעם: ראה בראשית ג, יד. בלק כב, טו ואילך.
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת . . . אין עוד: ואמתנ ד, לט.

אם אסק שמים . . . (ואציעה שאול הנר): תהלים קלט, ה.

שרה האמיתי — צ"ע במהר"ע: ד"ג: קמי'.

אב לפרעה ואדון על מצרים: ע"פ ריגש מה, ת.

שרה מצרים — להטיב להם: ד"ג: ליתא.

הוא המשביר בר לכך [ד"ג]: ליתא] הארץ: נסמו לעיל ע' רצג.

או הנסה אלקים [ד': ליתא] לבא [ד"ג: ליתא] לקחת לו גוי מקרב גוי: ואמתנ ד, לד.

וינצלו את מצרים: בא יב, לו.

ויצאו ברכוש גדול: ע"פ לך טו, יד.

כו', וא"כ ענין גילוי א"ס שע"י משה בפרעה ומצרים היפוך גמור מענין מלכות דיוסף שהי' בחי' המשפיע להם בקירוב כו'. אלא הענין הוא דגם שמצד עצם בחי' הטוב דצ"ע דיוסף הי' משביר בר לכל עם הארץ כו', עכ"ז בזה עצמו הי' כח ומקור לבחי' הביורור והבדלה שהי' לישראל ע"י משה [לצאת] מנש"ט מאפילה לאור גדול שהוא להבדיל בין פנימי' לחיצוני' דוקא, והוא ע"י בחי' יעקב שהוא איש תם יושב אוהלי בתו' שבב' ובע"פ, ושרשו העליון הוא חלק הוי' ממש יעקב חבל נחלתו כמ"ש כי יעקב בחר לו י"ה כו' ונקי' איש חלק חלק הוי' ממש וכמ"ש כי הוא עשנו כו', לפי שנברר ונבדל גם במקור הכללי דבחי' סוכ"ע הנ"ל דוקא בבחי' הפנימי' כמא' ישראל עבמ"ח בבחי' פנימי' כמ"ש יבחר לנו כו' את גאון יעקב וכמ"ש ישראל אשר בך אתפאר דוקא, ואוה"ע עלו ג"כ במח' בבחי' החצוני' שהוא הצמצום הראשון דישת חשיך סתרו שאחר פנימי' האור דעצמו' א"ס ממש כמ"ש כמ"א.

ו"ז רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום ותעמוד מח' לכו לדור ודור כי הוא א' ויהי כי בחר ה' בציון כי יעקב בחר לו י"ה כו', ולכאורה אין סמיכות ושייכות לפסוקי' אלה זע"ו. אך הענין הוא כידוע המא' שקודם שנבחי' הי' הוא ושמו בלבד שהוא בחי' מל' דא"ס שקודם הצמצום הראשון, והוא בחי' מח' א' לבד שהוא הכולל לכל ההשתל' רק במח' א' שנק' ידיעה כללי' דבחי' ד"ע המקיף וסובב הכל בסקירה א', עד"מ כשעולה באדם מח' א' להיות לו בנין גדול שכולל כל [מה] שיחולק במח' אח"כ לחלקים הפרטים של הבנין בפרט שיש לכ"א רצון ושכל מיוחד עד שיש גם למה שיש בבחי' החצוני' וטפל לבד ג"כ רצון ומחוד"מ בפרט כו', וכך הוא למעלה כאשר עלה ברצונו ומח' הפשוטה בתכלית להשתל' דאבי"ע הי' רק רצון ומח' א' פשוטה כללי' ואח"כ נחלקו בפרטי' כפי סדר ההשתל' בבחי' קו"ח עד סוף העשי' כו' וד"ל. וז"ש רבות מח' כו' דתחלה הי' רק מח' א' כללי' ונעשה רבוי אותי' המח' שהן [בחי'] רבוי ההתחלקות דאורות דע"ס באותי' וכולם [וב]בחי' ע"ס דתוהו [הי'] רבוי אורות כו' ולא יכלו הכלי' לסבול האור

יעקב . . . איש תם יושב אוהלי' בחי' שבכ' ובע"פ: תולדות כה, כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע"ו. ושי"ן.

יעקב חבל נחלתו . . . כי יעקב בחר לו י"ה: האוינו לב, ט. תהלים קלה, ד.

איש חזק . . . כי הוא עשנו: תולדות כו, יא. תהלים ק, ג (כדילוג).

ישראל עבמ"ח [עלו במחשבה]: נסמן לעיל ע' כו.

יבחר לנו . . . את גאון יעקב . . . ישראל אשר בך אתפאר: תהלים מז, ה. ישעי' מט, ג.

ואוה"ע עלו ג"כ במח': נסמן לעיל ע' רכ.

דישת חשיך סתרו . . . א"ס [ד': אטבי"ח]: תהלים יח, יב. ראה גם לעיל ע' קעט.

רבות מחשבות . . . לו י"ה: יהי כבוד (פסוקי דזמרה).

רבות מחשבות בלב איש . . . ותעמוד [ד': תעמוד] מח' לבו: משלי יט, כא. תהלים לג, יא.

כי הוא א' ויהי כי בחר ה' בציון . . . לו י"ה [ג': ליתא]: תהלים לג, ט. שם קלב, יג.

שקודם שנבחי' הי' הוא ושמו בלבד: נסמן לקמן ע' תקלו.

שורה מ— להיות . . . הפרטים . . . שיש: ד': לבנות . . . ג': הסנימי' . . . ג': שבבנת.

וירדו ונפלו רפ"ח ניצוצי' למטה כו' כידוע שמוה בא בחי' התחלקות ופיוור
 ופירוד האותי' ביותר עד שבא בצרופים שוני' למטה בג' עולמות דבי"ע כו',
 וירדו עוד האותי' ברבוי צרופי' באותי' העליוני' יותר, עד שנשתלשלו עוד
 למטה מטה ביותר שהוא להיות מהם התהוות בחי' נוגה דבי"ע מבחי'
 אחוריים וחצוני' דחצוני' הכללי', עד שיש יניקה לחצוני' כ"כ כמ"ש אזלע"ז
 עשרה האלקי' כו', וע"ז א' ה' הפיר עצת גוים הניא מח' עמים שהן הצרופי'
 שמקבלי' מהם יניקה שנק' מח' עמי' אעפ"י שבאו מסיבת רבוי מח' שבלב
 איש העליון, והוא ע"י בחי' שם מ"ה דחכ' דתו' שנק' עצת הוי' שהיא תקום
 ותעמוד למח' לבו לדור ודור לברר ולהעלות לרפ"ח כו' ויפר עצת גוים
 הניא כו' להיות בחי' הבירור והבדלה בין פנימי' לחצוני' בתכלית, ואעפ"י
 שגם אוה"ע יבוררו לעיל דכתי' אז אהמוך אל עמי' שפי"ב בחי' הבירור' כו',
 זה יהי' גיכ' ע"י הבירור דעצת הוי' דוקא, וגם בזה יהי' הבדלה שהרי א'
 לעבדו לכל א' בחי' שכס וכתף עכ"פ, משאיכ ישראל עם קרובו הן בבחי'
 הפנימי' דוקא כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר גם לעיל, וז"ש כי הוא א' ויהי
 כו' דהיינו מצד שישאל כבר עלו שלמעלה וקודם שעבי"מ הקדומה הכללי'
 הניל גיכ' בבחי' הפנימי' ועצמו' כניל הוא צוה ויעמוד בתחלה, [ווי"ש] כי
 בחר ה' בציון דוקא אוה למושב לו (וכמ"ש עם זו קנית לעיל דוקא), וזהו כי
 יעקב בחר לו יה מכבר מצד בחי' השרש שלו בפנימי' ועצמו' דאיס שקודם
 המח' הכללי' [ופרטית] שהוא סדכיס דלמתבי"כ ואפי' מח' הכללי' הניל דגם
 הכלל שייך אל הפרט וגם בחי' טה"ע שנק' שה"ש לא יכללוהו, אך ורק
 פנימי' האותי' דגליף גליפו בטה"ע שכל בחי' האותי' של התו' שקדמו' לעולם
 בכלל כו' כמ"ש אז ראה ויספרה כו' כמ"ש במ"א, ובוה דוקא יפלו כל בחי'
 התצוני' ואחוריים דמחשבות עמים והטוב שבהם יעלו ע"י תשובה שבא
 מהימוך החשך לאור למטה שע"ז יהופך גם החשך העליון דצמצום הראשון
 שנק' חשך תתרו לאור, וגם זה ע"י יעקב דוקא שנעשה בע"ת [כ]שלבש בגדי
 עשו' כמ"ש במ"א, וז"ש עצת ה' היא תקום ע"י תוי"מ דיעקב שנעשה בע"ת,

אזלע"ז עשה האלקי' נסמן לעיל ע' סג.

שפי"ב בחי' הבירור': ג' : ששה ברורה.

שרה לעבדו — לכל [ג' : שם] . . בחי' [ג' : בנחי] . . ישראל עם קרובו: תהלים קמה, יד.

שרה כו' — כבר . . שלמעלה וקודם . . הקדומה . . גיכ' : ג' : ליתא . . ג' : למעלה קודם . . ג' : ליתא

. . ג' : הא גיכ'.

עם זו קנית: בשלח טו, טו.

טה"ע . . שה"ש לא יכללוהו: נסמן לעיל ע' רכז.

דגליף גליפו בטה"ע: זהר בראשית טו, א.

שרה פנימי' — שכל בחי' . . בכלל: ג' : שהן פנימי' . . ג' : ליתא.

החוי' שקדמה לעולם: מסה"ש גז, א.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תשעג, ושי"ג.

יעקב . . בע"ת (כשלבש בגדי עשו): תולדות כו, טו. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיז, ושי"ג.

דברים ח"ד ע' אש"ט, ושי"ג.

שרה עשו' — תוי"מ: ג' : תורה עצמה.

כמשיח דאתא לאתבא כו', ולכך דוקא אם ישראל עושינו תשובה נגאליו כידוע (ווי"ש בתחלה ה' מלך כו' אבדו גוים מארצו הפיר הניא כו' וגם זה אמת שיהופך אל עמים כו' וד"ל).

וזהו אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, דהיינו ע"י צעת ה' דד"ת בק"ש שנק' רמ"ח ובחרב [ד]בצלותי שמייחדים ישראל בכל יום בק"ש בדבור [ו]בד"ת כל היום שהוא דבר הוי' ממש כמו [שה]אותי דתו' [הוא] בבחי' פנימי ועצמי [דא"ס ממש] שהובדל משם בחי' החצוני דאותי שהן מקור למקור ליניקת ע"ש דנוגה, ולוקח עי"ז מן האמורי דקי"ג שהן מח' עמי כל הטוב שבהם כו'. וזהו ואני נתתי לך דוקא מבחי' יעקב ע"י חרב [ו]רמ"ח דק"ש ותפלה שלקחתי מיד האמורי בחרבי כו' שיפלו למח' עמים כו', ובוזי ה' יכול יוסף ליתן כח ועזו לשבטים לברר כו' ולא יהי' הכל שוים וד"ל. ונמצא שהי' מלכות יוסף על מצרים הכנה גדולה להיות כח ועזו לישראל לצאת מנשי"ט דמצרים ולבא לקבלת התו' ע"י משה, והוא מ"ש ואני נתתי לך כו'.

אך מ"ש בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי, הנה הקשת יורוק חץ למרחוק להרוג לשנאו העומד מרחוק ביותר שאין החרב מגיע שם כי בחרב [לא] יהרג [כ"א] לקרוב איליו בלבד. והענין הוא שיש ב' מיני רע, א' בגילוי מקרוב, שבוזו יועיל החרב שבצלותא וד"ת בדבור כניל בענין אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי, אבל הרע הנעלם שבעצמות הנפש הנק' עומיר שהוא בבחי' מקיף [כמו וירא העם] כי ברע הוא שלא בא בגילוי בקליפה דאמורי ג"כ בזה לא יועיל [בחי'] חרב דתפלה ותו' בדבור אלא רק בקשת שהוא [בחי'] ההכנעה והשפלות בלב נשבר דוקא בעומק ביותר ויותר, כמו שמתחים יתר הקשת לאחור יותר שע"ז נזרק החץ למרחוק יותר, כן הוא ענין הבקשות שבש"ע בתחנוני' [ב]שפלות והכנעה עצומה שמראה הרחמנות שמצד השפלות ביותר, בזאת יעורר בחי' רח"ר העליוני' שהוא מקור כל המקיפי' העליוני' שמשפיל ומדחה גם לקליפות היותר נעלמי' שנק' מקיפים דק"ג שנק' עומיר הנ"ל שהן ג' קליפות הטמאות שנק' חשך ענו כו' וכמ"ש עד אבוד כל הנסתרים מפניך, והוא ע"י בעותי שבתפלה שמבקש בתחנוני' גדול[ים] בשפלות עצומה מאד [מ]ה דוקא יבא סיבת התעוררות רח"ר העצמי' שלמעלה [ב]בחי' העלם העצמו' ממש שאינו בא כלל לפ"ע בחי'

כמשיח דאתא לאתבא: נסמן לעיל ע' קכה.

אם ישראל עושינו תשובה נגאליו: סנהדרין צו, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כג ואילך.

ה' מלך . . . אבדו גוים מארצו: יחי כבוד' שם.

וירא העם: כי ברע הוא: נסמן לעיל ע' שסה.

ג' קליפות . . . חשך ענו: ראה תניא ספ"ז. אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' ז ואילך.

עד אבוד כל הנסתרים מפניך: עקב ז, כ [שם: אבד הנשאים והנסתרים].

שורה העצמי' — כלל: ג"ד: כ"א.

הקטנו' וההכנעה יתירה, כמו יען כי נכנע אחאב מלפני, כמ"ש כי רם ה' ושפל יראה דוקא דעומ"ר אינו נמשך כ"א בעומ"ת דוקא, וזהו כמשל היתר דקשת כל שהוא מושך אותו להלאה למטה יותר יהי' כח הזריקה של החץ הגבה למעלה ולמרחוק ביותר שיגיע גם להרוג הרע שבהסתר והעלם מאד מצד שהגיע לעומ"ר בבחי' המקיפי' דרח"ר העליוני' ביותר שנ[דחה] מפניהם גם כל חשך והעלם דקליפות כו', וז"ש בצלותי ובבעותי דוקא שמוה יהי' כח ליציאת בניי מן החשך ואפילה דמצרים ולהרוג גם הנסתרים ונעלמים שבהם, שכ"ז בא מכח תפלת יעקב שנתן במתנה ליוסף צ"ע דוקא כדי שישפיע [זה] לכני' בכל דור ודור. וז"ש ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך כו' עד תשלום הברורי' דרפ"ח כניל לעיל דכתי' לעבדו שכם א' ממש כניל וד"ל.

שבת פרשת יחזי תקעז"ן לפ"ק

יהוד[ה] אתה יודוך אחיך ירך בעורף אויבך ישתחוו לך בני אביך, הנה כשילדה לאה את יהודה אמרה הפעם אודה את ה' כו' דמשמע עתה הפעם דוקא אחר שכבר ילדה לראובן ושמעון ולוי כו', והוא מפני שא' יודוך אחיך כלומר אחיך ראובן ושמעון ולוי הוא שעשארך להיות נקי יהודה. וביאור הדברים הנה פי' יהודה [הוא] לשון הודאה כמ"ש הפעם אודה את ה' כו'. אך יש במשמעות ב' עניני', א' ענין הווה שתמיד יודה בהשוואה והוא מ"ש בדיה תיבת יהודה בחולים על הוי"ו, והב' ענין עבר שכבר הודה והוא

יען כי נכנע אחאב מלפני: מלכ"ס:א כ"א, כט [רש"י: כי נכנע אחאב מלפני יען כי נכנע מפני]. כי דם ה' ושפל יראה: תהלים קל"ה, ו. דעומ"ר . . נמשך כ"א [במקום תיבות אלו בא ב"ג: אלא] בעמ"ת: ראה גם לעיל ע' רסת. וש"נ. יהודה] אתה יודוך אחיך: נמצא בבקר א' - 34 בתחלתו. ג' - 107 ע' קטו [רש"י נמצא עד לקמן ע' תקי]. ג' - 655 ע' קל"ה. ט"ז - 872 ע' ו' והמשכו בע' ה' [ומתחיל מלקמן ע' תקכד - ומשם נעתק הכותרת שבריש המאמר].

המאמר נדפס בבקר א' ובין אריחיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מביבלאך ב"ג. ד. מאמר זה וביאורו מיוסדים על ד"ה זה וביאורו בתורה אור ריש פרשתנו, והגהות וכו' - באור התורה יחזי כר"ה ע' תקנצו ואילך. ע' תתרה ואילך. כר"ו ע' 2276 ואילך [השוה כר"ה שם ע' 1994 בתוס' הגהות]. ובתוס' ביאור לקמן ע' תקל.

יהודה] אתה יודוך אחיך . . הפעם אודה את ה': יחזי מט, ת. ויצא כט, לה. שו"ה כו' - בהשוואה: ג' : בהודאה [וכן בסמוך בשו"ה: ובחי]. מ"ש בדיה תיבת יהודה בחולים: בתורה אור כאן ובשערי אורה ע' 40 וע' 186 מצ"ל לנחמי יא, י. - אכל כ"ה גם לקמן ע' תקלא וע' תקנה. ביאורי הוה"ר יגש כו, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תקצח. שם ע' אצו [נדפס גם במאמרי אדה"א במדבר היא ע' קטו]. תקס"ז ח"ב ע' תשי"ח. אור התורה יחזי כר"ו ע' 2276.

מ"ש כתורה יהודי הייזי במ[לא]ופים ובקמ"ץ תחת הדליית כו'. וביאור הדבר נודע מפני שיש ב' מדרגות בהשתל' והוא דרך כלל למעלה מן בחי' הזמן ובחי' זמן, והיינו שא' יהודה לשון הווה הוא למעלה מן הזמן, דהשוואה שם בתמידות שלא שייך [שם] לומר שכבר הודה או עתיד להודות אחר שעבר ועתיד הוא בבחי' הזמן ושם הוא למעלה מן הזמן, וזהו מ"ש למען יזמר כבוד ולא ידום כו' כי ההודאה שם בבחי' הוה כמו ככה יעשה איוב כו', וכך פ"י יהודה בחולים שתמיד יודה כו', אבל מה שהוא בבחי' הזמן נק' יהודה לשון עבר שכבר הודה או שעתידי להודות, וכמ"ש [ש] הפעם אודה כו' כלומר הפעם הזה דוקא אודה אתן תודה, והוא מפני היותה תחת הזמן כו' ודל'.

אמנם הנה עתה יש להבין מ"ש הפעם דוקא אודה כו' שהוא מטעם שכבר ילדה לראובן ושמעון ולוי לפי שהם הוא שעשו וגרמו תחלה להיות נק' יהודה כמ"ש יודוך אחיך כו' כנ"ל. והנה תחלה יל' פ"י וענין ראובן ושמעון ולוי מה הם בשרשם ואח"כ יתבאר בחי' יהודה שהוא מפני שיודוך אחיך כו', להיות ידוע בפ"י ראובן שהוא פ"י רא"י ב"ן והוא בחי' רא"י אות"י אר"י כידוע, והיינו מפני שדגל מחנה ראובן ה' לצד דרום דהיינו מסט' דחסד כידוע שהוא בחי' פני אר"י להימין שבמרכב' העליונה ואר"י אות"י רא"י ע"כ נאמר דגל מחנה ראובן תימנה כו', וכמבואר בזהר בהיכלות דפ' פקודי דהדגלי' היו בדוגמ' ממש לד' מחנות שכינה שבמרכבה העליונה הנושאות את הכס' כו' ע"ש. אך הנה הטעם שנק' ראובן שהוא מפני בחי' רא"י כנ"ל. וביאור הדבר יובן זה בעבודת ה' דהנה בחי' רא"י הוא בחי' ההתקרבות דע"י הרא"י והבטתו אנו רואים בחוש שבוה מתקרב האדם לחבירו ומתדבק בו באהבה, דמי שהוא מובדל מבנ"א ישנאו אותו ומי שיתראה תמיד יתקרב לאהוב אותו, כי האהבה שמושכת לב האדם אינה אלא ע"י הרא"י דוקא

שרה להודות — ושם הוא למעלה מן [כ: מבחי] חוסן: ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הזמן . . הזמן.

למען יזמר כבוד ולא ידום: תהלים ל, יג.

ככה יעשה איוב: נסמן לעיל ע' קטו.

ראובן . . רא"י ב"ן: ראה בראשית רבא ט"א, ג.

רא"י אות"י אר"י: ראה תקוני זהר ת"ע קכב, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אל.

שדגל מחנה ראובן . . דרום: נסמן בסמוך.

דרום . . דחסד: ראה ספר המאמרים חר"ן ע' שפט. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצח. מאמרי

אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תרטז.

שדגל מחנה ראובן . . פני אר"י: ראה בסמוך הערה ד"ה: וכמבואר.

פני אר"י להימין: ע"פ יחזקאל א, י.

דגל מחנה ראובן תימנה: במדבר כ, י.

וכמבואר בזהר בהיכלות דפ' פקודי: ער"י הובא בכ"מ — ראה בסמוך ע' תקא וע' תקיב. לקמן ע' תקלג.

שער האמונה סטנ"ד. תורת חיים חיי שרה קסט, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכג. במדבר ח"א ע' כה וע'

סו. ראה זהר במדבר קיח, ב.

וכמ"ש בכיכורה בתאנה בראשיתה ראיתי את אבותיכם, וראי' זו ענין קירוב של אהבה הוא מלמעלמ"ט, ועד"ו יש קירוב אהבה ע"י בחי' ראי' והבטה מלמטלמ"ע, והוא ענין המבואר תמיד בזוהר לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' שהסתכלות הזאת הוא בחי' ראי' מקרוב עד שעייז מתקרב ומתדבק ונמשך לבו כמים כו' מלמטלמ"ע ורוח אייתי רוח כו' מאתעדל"ת זאת אתעדל"ע ג"כ בבחי' זאת להיות נמשך גילוי אור אלקי מלמעלמ"ט בבחי' ראי' מקרוב וכמ"ש ראיתי את אבותיכם כו'. וזהו פי' ראובן ראי' ב"ן בחי' ראי' שהוא אותי' בחי' ארי' להימין כו' וע"כ דגל מחנה ראובן תימנה לסט' דחסד שהוא בחי' האהבה והדביקות ע"י בחי' ראי' מקרוב כניל ודיל.

וכ"ז הוא בא מב"ש עד ואהבת שבק"ש, כי פי' וענין ברוך שא' והי' העולם ידוע שעיקר הענין של ברוך היינו לשון המשכה בבחי' הגילוי אור שיהי' מתגלה כח האלקי מבחי' ההעלם עד שיראו כל בשר איכות התהוות יש מאין וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו', משאי"כ עכשיו דאעפ"י שהכל יודע"י [ורואים] שיש מחי' כל העולם מאין כו' אבל אין זה אצלם רק בבחי' ידיעה מרחוק והוא בבחי' העלם, וכמו ע"ד דוגמ' הנה גם גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי' וידוע לו בודאי באותה שעה שה' צוה והזהיר על הגניבה ואעפ"י אינו שב מחטאו ולא עוד אלא שמבקש שיצליח בשעתו וכו' א"כ אין זה אלא לפי דמה שקרא לרחמנא הוא רק מן השפה ולחוץ ואין זה אצלו בבחי' גילוי אור בשכל ומדות כו', וע"כ ארוזיל איזהו חכם הרואה את הנולד פי' הנולד מאין ליש כו' שיהי' אצלו בבחי' ראי' שכלי' ואז יהי' ממילא באוי"ר תמיד"י כו', וזהו פי' ברוך אוי' ועושה שמתבונן בבחי' ראי' שכלי' איך שאוי' ועושה מאין ליש באמירה זו כמ"ש בדבר ה' שמי' נעשו כו' וכמ"ש ויא' אלקי יהי אור כו' ודיל. ומי' ברוך עושה בראשית הענין הוא על בחי' ששת ימי בראשית הראשוני' מפני שכל שבת הוא בחי' שבת בראשית כי ו' ימים שלפני השבת מתודש' הן מתחלת הבריאה ממש ע"ד ששת ימי בראשית הראשוני' מאחר שאמר מחדש בכל יום תמיד מעשה] בראשית כו'

כביכורה בתאנה בראשיתה ראיתי את אבותיכם: הושע ט, י [כהוספת תיבת אחי', וכיה בסמוך ובהכאור ע' חקיג ולקמן ע' תקלד וע' תקמא ובאור התורה כאו ע' 2276].
לאסתכלא ביקרא דמלכא: נסמן לקמן ע' תקעג.
ורוח אייתי רוח: נסמן לעיל ע' רל.
ברוך . . . לשון המשכח: ראה לקוסי תורה בחוקותי מה, ב. ראה כט, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע קכג ואילך.

ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.
נגבא אפום מחתרתא: גי' העין יעקב — ברכות סג, א. ראה הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א לע ט.

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א. תניא פמ"ג. לקמן ע' תקלד.
בדבר ה' שמי' נעשו . . . ויא' אלקי יהי אור: תהלים לג, ה. בראשית א, ג.
ששת ימי בראשית . . . מתודש': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' אירסו ואילך.
מחדש בכל יום תמיד [ב' ליתא] מעשה: בראשית: ע"פ ברכת יוצר.

לפי שבכל יום התהוות הנברא"י כולן מאין ליש באה בבחי' התחדשות ממש כמו שהי' לפני ההשתל' ממש וזהו פי' ואתה מחי' את כולם מחי' בתמידות בבחי' התחדשות כו', וזהו [ג"כ] פי' עושה בראשית לשון עושה הוא ענין הווה שבתמידות הוא מהווה מאין כו', והיינו ג"כ פי' עושה בראשית' לפי שבכל יום מחדש מעיב וא"כ עושה בראשית כו' ודל'.

והנה בברוך שאמר אנו אומרים יחיד חי העולמי מלך כו' ובק"ש אנו אומרים אחד, וההפרש בין אחד ליחיד ידוע להיות כי פי' אחד הוא ענין אחדות ויחוד וחיבור שאין זה שייך אלא בדבר שצריך יחוד וחיבור והוא בבי' דברים שהן נפרדי' כו', וכך המשל למעלה להיות כי השמי' והארץ וכל צבא [השמים] העליוני' והתחתונים כולם נמשכו ממקור החיים בבחי' יש מאין שהוא בבחי' הפירוד להיות יש ודבר [נפרד] בפ"ע כידוע ע"כ כשממשיכי' אור האלקי עליהם שיהיו מיוחד' ומחוברי' באור אלקי ולא יפרדו היינו ענין א[חד] שהוא ליחדם ולחברם באור האלקי שלא ימצאו מציאות נפרד כו', וזהו א[חד] א"ח דליית [רבתי] פי' הח' הוא ז' רקיע' וארץ והד' הן ד' סטרי עלמ' כו' וכמארוז'ל תמליכהו בשמי' וארץ ובד' רוחות העולם כו', וכמיש במ"א שזהו פי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' שהן בחי' ו"ק העליוני' שהם בחי' מקור ושרש לבחי' ו"ק [התחתונים] מעלה ומטה כו', וכ"ז אינו אלא בבחי' היחוד האלקי שמתייחד בנברא"י, אבל בחי' מהו"ע של אור האלקי הוא למעלה מגדר היחוד והחיבור הנ"ל לפי שלמעלה הוא מבחי' השתל' ההשפעה עדיין מאין ליש כו' ואיך שייך בו ענין יחוד דבר נפרד כו' מאחר שאין עוד מלבדו כו', והוא הנק' בחי' סוכ"ע כידוע שאין שם בחי' מעלה ומטה כו', ונק' מטעם זה בלשון יחיד ולא בלשון אחד שלשון יחיד משמעו ענין ההבדלה שהוא יחיד ומובדל ואין שני לו כלל שיתאחד עמו כו', וכידוע בפ"י יחיד שהוא כאשר האדם לבדו בלתי יש עוד אתו שיאמרו עליו שיתאחד עמו כו', וז"ש בביש יחיד חה"ע, פי' בתחלה הוא יחיד דהיינו בבחי' סוכ"ע הנ"ל למעלה מבחי' השתל' עדיין וע"כ אין עוד מלבדו כלל ונק' יחיד כנ"ל, ואח"כ מתפשטת ההארה מאתו להיות בבחי' ממכ"ע שהוא בחי'

טו"ה לפי — התהוות . . שבכל יום: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: לפי שבכל יום . . לפי שבכל יום.

ואתה מחי' את כולם: נחמי' ט, ו.

וההפרש בין אחד ליחיד: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קלה (ומקבילו בתורה אור וארא נה, ב) וע' רמט. פרשיות התורה ח"ב ע' תשיד. לקוטי תורה בלק ע, א. ואותות יא, ג. דרך מצותיך ע' קנד. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. לקמן ע' תקלו.

אחד) איך דליית: ראה טרי עץ חיים שער (ח) הק"ש מ"ב.

דליית (רבתי): ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפג. ושיג.

חז' ז' רקיע' . . ד' סטרי: ראה שולחן ערוך אדה"ז הל' ק"ש סס"א ס"ז.

תמליכהו בשמי' וארץ: נסמן לעיל ע' לד.

לך הוי' הגדולה והגבורה: דברי הימים"א כט, יא. ראה ונסמן בהערה דלעיל ד"ה: וההמשך.

ההתפשטות להחיות רוח שפלים מאין ליש כנ"ל בפי עושה בראשית וא' ועושה כו', וזהו פי' חי העולמי' מלך כו' מפני שכל חי העולמים כולם הם רק מבחי' מלך וכמ"ש ומלכותו בכל משלה וכן מלכותך מלכות כ"ע, ולהיות כי ב"ש הוא ענין הכנה לק"ש כידוע ע"כ מתחילים שם בבחי' יחיד ואיך שמתפשט ההארה מאתו להיות בבחי' אחד.

וכ"ז הוא כללות הענין גם בברכת יוצר כשאנו אומר' וכולם ממליכים את שם המלך כו', פי' רק מבחי' שם ומלכות מקבלי' כל המלאכים כי בחי' מהו"ע אינם יכולים לקבל מטעם הנ"ל. ואח"כ או' קדושת יוצר איך שאומ' המלאכים ג"פ קדוש כו', והענין הוא שאו' ג"פ קדוש עד שמשגיגין בחי' הכח האלקי שמהווה מאין ליש שהוא הנק' הוי' צבאות כו', וג"פ קדוש כי פי' קדוש הוא ענין בחי' הבדלה הנ"ל שהוא בחי' סוכ"ע וג"פ הוא קדוש ומובדל עד שנעשה בחי' הוי' צבאות להוות מאין ליש כו' וכמ"ש הטעם לג"פ דוקא במ"א, ומה שנזכר בברכת יוצר [אור] מענין המלאכים שיש מתפעלי' באהבה ויש בבחי' יראה ואימה ופחד וכמ"ש וכולם מקבלי' עליהם עומ"ש באימה כו' וכיוצא, הכל הוא מפני שיש בהם רבוא רבבות מיני' שוני' וכמ"ש אלף אלפי' ישמשוני' כו', ודרך כלל הן ד' מחנות מחנה מיכאל תימנה ומחנה גבריאל כו' כמבואר בזהר בפרטי ההיכלות בפ' פקודי ע"ש וד"ל.

והנה כתי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבנקי, פי' שמאלו וימינו הוא בחי' שמאל וימין העליון דבחי' סוכ"ע הנ"ל וכמא' ימינא ושמאלא ובניהו כלה כו', וזהו בחי' אתעדלי' בשמאל העליון וימין העליון כמ"ש שמאלו] תחת לראשי כו' ע"י אתעדלי' [ממש] דוקא, כידוע שאין אתעדלי' אלא ע"י אתעדלי' תחלה וכמא' רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' וכתי' אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף וכמ"ש במ"א, וגם כאן מה שנמשך ימין ושמאל העליון לחבק כללה שהיא כנ"י למעלה זהו ע"י בחי' אתעדלי' [מ]כנ"י למטה תחלה ג"כ באותו האופן דוקא, והוא בבחי' ימין ושמאל, בחי'

שריה ועושה — פי' . . . הוא ענין: ב' ליתא.

ומלכותו בכל משלה . . . מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קג, יט. שם קמה, יג.

שריה כי — ואיך . . . בברכת יוצר כשאנו: ב' ליתא.

כשאנו אומר' וכולם ממליכים את שם המלך: בברכת יוצר [כדלוגים].

הטעם גפ"פ: ראה תורה אור מקץ לו, ב, ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה היא ע' קכד. ובארוכה —

לעיל ע' שלה. ת"א תשא פו, א. מאמרי אדמו"ר דברים ח"ג ע' תתקכ.

וכולם מקבלי' עליהם עומ"ש באימה: ראה ברכת יוצר. וכ"ה לקמן ע' תתלט.

אלף אלפי' ישמשוני' דניאל ג, י.

בוהר . . . פקודי: נסמן לעיל ע' תצח.

שמאלו תחת לראשי: שיר השירים ב, ג.

ימינא ושמאלו ובניהו כלה: פ"ט אומר' בשבתך (זמירות ליל שבת).

אתעדלי' . . . אתעדלי': ראה לעיל ע' רל. וש"נ.

רוח אייתי רוח . . . אם ישים אליו לבו: נסמן לעיל שם.

ימיו הוא כפסוק ואהבת כו' שהוא כללות פ' ראשונה דק"ש, וכמו שאוהב אדם לחבירו שנמשך לכו אחריו כך יש אהבה מכניז כלפי מעלה שנמשך הלב כמים, והוא ענין אהבת ככל לבבך כו', והוא ע"י בחי' רא"י מקרוב דוקא כניל שאין אהבה באה אלא מצד הקירוב כו', ואח"כ באה הדביקות וההתקשרות ממש ע"י הקירוב הזה, והוא באומרו ובכל נפשך, פ"י בכל נפשך לקשר כחות הנפשות מח' ודבור כו', מח' במח' בגדלות ה' ואור תורה ודבורו בדבור שבתו, וזהו אליך הוי' נפשי אשא, וזהו שלימות האהבה והקירוב, וכמשל המתקרב אל המלך באהבה ואח"כ מדבר המלך ע"י ומשתמש בו כו' וד"ל.

וזהו בחי' ראובן רא"ו בין והוא בחי' פ' ראשונה דק"ש שהוא בבחי' ימיו דהיינו סט' דחסד שהוא דגל מחנה ראובן תימנה כניל, ובאתעדלית אמשיך רוח להיות ג"כ אור האהבה העליונה נמשך מלמעלמ"ט כמים שיורדים מגבוה לנמוך כו' וכמ"ש אהבת עולם אהבתך ע"כ משכתך חסד כו', והוא מ"ש וימינו תחבנני וד"ל. וזהו שא' לאה בלידת ראובן כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי כו', פ"י כי עתה דוקא ע"י בחי' רא"י מקרוב לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא בחי' רא"י מלמטלמ"ע ע"יז נתעורר אהבה מקרוב מלמעלמ"ט ג"כ בבחי' רא"י וכמ"ש ראיתי את אבותיכם, והוא פ"י ראובן רא"ו בן כניל. וזהו כי עתה יאהבני אישי בחי' סוכ"ע שנק' אישי כמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי כו' וכמ"ש ואל אישך תשוקתך כו' יאהבני בבחי' אהבה מקרוב שהוא בחי' רא"י כניל וד"ל.

ומה [שאמרה] עוד כי ראה ה' בעניי כו', כי הגה פ"י בכל לבבך ידוע שהוא בשני יצריך כמארו"ל, והענין הוא דהיינו בחי' גבו' שבחסד דמפני

האהב . . . מצד הקירוב: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעו ואילך. ושי"ג.

אליך הוי' נפשי אשא: תהלים כה, א.

וכמשל המחוקב אל המלך: ראה גם לקמן ע' תקמא.

כמים שיורדים מגבוה לנמוך: ראה תענית ז, א.

אהבת עולם אהבתך: ירמ" לא, ב [ושם: ואהבת — אבל כ"ה בכ"מ, ומהם: לקמן ע' תקטו וע' תקמא,

ולעיל ע' שד"ם. מאמרי אדה"א תקס"ה ח"ב ע' תקסב. נביאים ע' ר"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ה. ושי"ג.

ח"ב ע' תשנה. במדבר ח"א ע' טו. ח"ב ע' תתנה. וע' תתסב. ח"ג ע' תתקסב. דברים ח"ג ע' תתקעב. ושי"ג. דברים ח"ד ע' איש"ג.]

כי ראה ה' בעניי ויצא כט, לב.

ראיתי את אבותיכם: נסמן לעיל בסיסקא ד"ה: אמנם.

שריה ראובן — בחי' . . . יאהבני: ב' ליתא.

ביום ההוא תקראי לי אישי: הושע ב, יח [בדילוג ח"ב, מאום ה"י ובהוספת ח"ב, ל"י — וכ"ה גם

בתורה אור כאן מה, ב. לקמן ע' תקמא. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקסב. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' א"רס וע' א"ע"ר.]

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

בכל לבבך . . . בשני יצריך: ואתחננו ו, ה. ובספרי שם. ברכות נד, א [במשנה] ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקע"ת. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' ארמו.

האהבה יבא לבחי' מרירות וצער על הימוכו ממה שמרוחק עדיין ולא נתדבק כראוי כו' והוא בחי' פנימי' האהבה, ונק' חולת אהבה כידוע בפ' רשפי' רשפי' אש כו' דמוקדין ל' בשלהוב' דרחימותא והיינו בגלותא דוקא מפני עוצם הריחוק שיבא מזה תגבורת התשוקה באהבה כו', והיינו ג"כ בחי' בעית' שגדולי' מציג משום דמשכין ל' בחילא יתיר כו' כמיש' בזוהר, והו' [מיש'] ויצעקו אל ה' בצר להם כו' פי' מן המיצר והצמצום שהוא בחי' התגשמות זה העולם מכל צד בבחי' זמן ומקום, וגם מי שאין לו חטא ועון יכול להיות בעית' לצאת מחשך והסתר זה העולם הגשמי וגם מעולמות העליוני' ממנו שגם הם בבחי' גבול ותכלית ת"ק שנה כו', שכ"ז [הוא] בחי' העלם והסתר לאור אלקים חיים שהוא בחי' איס' אין לו תחלה ואין לו תכלה כו', ע"כ באה הנפש לידי מרירות וצער מהסתר הוה, והוא מ"ש ויצעקו אל הו' בחי' סוכיע בצר להם מבחי' הצמצום וההסתר כו' וכמיש' מן המיצר קראתי י"ה כו'. והוה ג"כ פי' כי ראה ה' בעני' פי' בבחי' העוני והמיצר שלי כי מפני בחי' התשוקה באהבה מקרוב הנ"ל כשימנע ממנו ההתקרבות והראי' זהו בחי' עוני ביותר, והיינו כי ראה ה' ג"כ בבחי' אהבה מקרוב בעוני בצעקתם [מצנ'] להם ע"כ יאהבני אישי באתעדליע ג"כ בבחי' פנימי' אהבה ע"ד העלאה זו כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' וד"ל.

וכ"ז בחי' פ' ראשונה דק"ש שהוא בחי' ראובן כניל, אבל פי' שניי' והי' איש תשמעו כו' הוא בחי' שמעון, דהנה בלידת שמעון אמרה כי שמ"ע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה כו', להיות ידוע דהראי' מקרוב והשמיעה מרחוק דוקא וכמ"ש ה' שמעתי שמעך יראתי כו', והטעם הוא דהנה כתי' והחיות רוי"ש, פי' בחי' הרצוא מבואר למעלה שהוא בחי' האהבה מקרוב להתקרב ולהתדבק בתשוקה מורגשת וכמ"ש ואל אישך תשוקתך, והוא ע"י בחי' ראי' לאסתכלא כו' שהוא בחי' ראובן כניל. והנה אחר בחי' הרצוא הנ"ל יש בחי' שוב שהוא היפוך בחי' הרצוא ממש וכמא' הסיי' אם רץ לבך שוב,

שרה האהבה — לבחי' . . . ממה . . . נתדבק; כג: לדי . . . כ: מזה . . . כ: נודכר.
 חולת אהבה . . . בגלותא: שיר השירים ב, ה. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקס. וש"ג דברים ח"ב ע' עתר, וש"ג. לקמן ע' תקיג.
 רשפי' רשפי' אש: שיר השירים ה, ו. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקיב. וש"ג ח"ד ע' איתסב. וש"ג. לקמן ע' תקמב.
 דמוקדין ל' בשלהוב' דרחימותא: ראה זתר קדושים פד, א.
 דמשכין ל' בחילא יתיר: נסמו לעיל ע' קעב.
 ויצעקו אל ה': תהלים קה, ה. כה.
 מעולמות העליוני' . . . ת"ק שנה: ראה חגיגה יג, א.
 מן המיצר קראתי י"ה: תהלים קיח, ה.
 כי שמיע ה' כי שנואה אנכי: ויצא כס, לג. ראה לקמן ס"ע תקיג ואילך.
 ה' שמעתי שמעך ידאחי: תבטק ג, ב.
 והחיות רוי"ש: יחזקאל א, יד.
 אם רץ לבך שוב: ספר יצירה פ"א מ"ח.

והענין של בחי' השוב הזה הוא בחי' הריחוק שמתרחק ומשפיל א"ע מאד, והוא בחי' שמאל דוחה דהיינו שמדחה א"ע ומשפיל א"ע ביותר להיות עומד בריחוק מקום דוקא, משא"כ בחי' ימין של אהב' בבחי' ראי' הנ"ל שהוא מקרוב דוקא כי ימין מקרבת ושמאל דוחה כו', ובחי' הדחיי"ה הזאת היא באה מחמת השפלות שבאה בנפשו אחרי שהוא רואה ומתבונן בגדולת ה' אך שהוא רם ומתנשא על כל ההשתל' בעלוי אחר עלוי עד רום המעלות אי"כ תקטן נפשו מאד בעיניו ויעמוד מרחוק מפני היראה מעוצם הרוממות וההתנשאות ויהי' נבזה בעיניו ונמאס בתכלית הקטנות, וכל שיותר הוא מכיר בגדולת ה' יותר תקטן נפשו בעיניו וכמ"ש דוד ונקלותי עוד מזאת והיתי שפל בעיני כו' מפני שכל מה שתגדל בעיניו ביותר גדולת הבורא יכיר יותר שפלות ערכו ואיך שאיננו ראוי כלל לקירוב ודביקות כו', וכענין וינועו ויעמדו מרחוק וכמו שא' בפירוש דבר אתה עמנו כו' וכ"ז ה"י בהם מפני עוצם הרוממות שנתרומם ונתגדל אצלם אה"ס בהגלות נגלות עליהם בהר בקולות ובריקים כו', וכיוצא בזה [יובן] מה שאמר חבקוק שמעתי שמעך יראתי כו' מפני שהיראה לעמוד מרחוק כנ"ל היא באה מסיבות השפלות והשפלות אינו אלא לאחר הכרת עוצם הרוממות כנ"ל, והכרה זו היא בחי' שמיעה שהוא מרחוק דוקא, שהשמיעה הוא ענין הבנה והשגה וכמ"ש דבר כי נא כי שומע עבדיך כלומר מבין וההבנה אינה אלא מרחוק דוקא כי בבאו מקרוב יראנו בעין וא"צ לזה השגה, ולכך אינו דומה שמיעה לראי' כי הראי' מקרוב והשמיעה אינו אלא מרחוק, וע"ד דוגמ' הגה כשהאדם עומד מרחוק מהיכל המלך אינו אלא שומע באזניו מזולתו מעניני רוממות גדולתו משא"כ העומד בהיכל המלך פנימה כו'. וכך יובן ג"כ בענין בחי' השוב הנ"ל שהוא בחי' עמידה מרחוק שאז הוא בבחי' שמיעה בלבד, כי אם ה"י בבחי' הראי' מקרוב לא ה"י נופל בו היראה אלא אדרבה האהבה והקירוב כנ"ל אלא מוכרח שאינו אלא בבחי' שמיעה שהוא מרחוק ע"כ יהי' נסוג אחר מפני היראה שהוא בחי' שוב הנ"ל, וזה שמעתי שמעך יראתי שהיראה עם השמיעה ענין א' הם אך לפני היראה קדמה השמיעה כו' והוא בחי' שמאל

שמאל דוחה: ראה הערה הבאה.

ימין מקרבת ושמאל דוחה: ראה סוטה מו. א.

שריה תקטן — מעוצם . . הוא מכיר: ב: ליתא.

ונקלותי עוד מזאת: שמואל"ב ה. כב.

וינועו ויעמדו מרחוק . . דבר אתה עמנו: יתרו כ. טו. שם, טו.

שריה עוצם — נגלות עליהם: ג: ליתא.

שהיראה לעמוד מרחוק: ראה לעיל ע' רמב. ושיב.

דבר כי [ג: ליתא] נא [ב: ליתא] כי שומע עבדיך: שמואל"א ג. י [בהוספת תיבות כ"י ונא" — ראה

ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תשה. לקמן ע' תקמ"ה]. ראה הערה במאמרי אדמו"ר ויקרא ח"ב ע' תשמ"א.

בהנסמו לפניו.

אינו דומה שמיעה לראי': נסמו לעיל ע' כח.

דוחה הכל (דקו השמאל הוא בינה גבורה הויד והשמיעה בכח' בינה והרא' בכח' חכ' כו' כידוע ודל'.

וזהו שאמרה כי שמע ה' כי שנואה אנכי, פי' כי שנואה אנכי להשפיל א'ע בכח' שמאל דוחה הנ"ל עד שיהי' נבזה בעיניו נמאס בכח' שנואה לבעלה כו' מצד עוצם השפלות כנ"ל, ומחמת אתעדלית הזאת בכח' שמאל דוחה מעורר ג'כ למעלה בחי' אתעדל'ע ע'ד הזה כי רוח אייתי רוח כו' וכנ"ל והיינו שמעורר למעלה בחי' שמאל העליון להיות שמאלו תחת לראשי כו' והי' בחי' קירוב שמגביה את ראש דכנאי בשמאלו והוא מפני ששמאל התחתון דוחה א'ע בשפלות כו', והיינו שאמרה כי שמע ה' (כי שנואה אנכי) בכח' שמיעה מרחוק ג'כ שכפי אתעדל'ת כך היא אתעדל'ע אך ה' שמיעה זו מרחוק לבא אלי לקרבני להיות שמאלו תחת לראשי כו', וזהו ענין פ' שני' והי' א'ש תשמעו שהוא בחי' שמיעה מרחוק והוא בכח' קו השמאל הדוחה כו', וע'כ נאמר בפ' זו בחי' גבורות ודינין כמו השמרו לכם פן יפתה לבככם כו' וחרה אף ה' כו' וכיוצא, וזהו בחי' שמעון, אבל פ' ראשונה היא בחי' ראובן כנ"ל, ו[בכלל] הן בחי' ימין ושמאל רויש ומעוררים למעלה שיהי' שמאלו תחת לראשי ויימנו תחבקני כו' ודל'.

אך הנה כ"ז ההתעוררות בימין ושמאל באתעדל'ע אחר אתעדל'ת עדיין הוא רק בחי' הכנה לפני היחוד האמיתי, אבל בחי' לוי הוא מה שאמרה עתה הפעם ילוה אישי אלי פי' ילוה הוא ענין היחוד ממש כידוע. ולהביין ביאור ענין זה היחוד דלטעם זה נק' לוי בכח' מדרגה שלישית מלבד בחי' ראובן ושמעון הנ"ל, הנה זהו ענין המא' הנ"ל דימינא ושמאלא ובניהו כלה כו', וזהו ג'כ בחי' וענין ט"ו ווי"ן שבאמת ויצבי שהוא אחר ב' פרשי' דק"ש שמע ואיש כו'. והענין הוא להיות ידוע כי החורה נמשלה למים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו', ועד"מ הנפש הצמאה בצמאון כששותה מים תסלק ממנה הצמאון ויהי' לה מנוח כו' כך התו' הוא בחי' מים העליוני' (הנק' מ"ד), ועי' שהאדם לומד ההלכה בדבור כפה בחי' המים העליוני' הללו משיב' את ניצוץ האלקי שהי' צמא בכח' רויש הנ"ל דהיינו אחר אתעדל'ת הנ"ל באהבה מקרוב ובשמאל דוחה כו' שנעשה עי"ז שמאלו תחת לראשי

דקו השמאל . . בינה גבורה הויד: נסמן לעיל ע' ריו הערה דיה: קו.

גבורה הויד: ג: ליתא.

והשמיעה . . בינה: נסמן לעיל ע' כה.

שויה וזהו — פי' כי שנואה אנכי: ג: ליתא.

(כי שנואה אנכי): ב: כי שנואה אנכי פי' כי שמע ה'. ג: ליתא.

השמרו לכם . . וחרה אף ה': עקב יא. טו. יז.

עתה הפעם ילוה אישי אלי: ויצא כט, לד.

הוי כל צמא לכו למים: ישעי' נה, א. ראה גם לקמן ע' תקסח.

וימינו תחבקני כניל אוי נעשה גוף היחוד והוא בחי' אתדבקות רוח' ברוח' ממש, והוא בחי' התקשרות הדבור בדבר ה' זו הלכה וכמ"ש ודברי אשר שמתו כפיך כו' דברי ממש הוא שמתקבל ושופע בדבורו של אדם, וזהו בחי' יחוד ממש כמשל יחוד משפיע ומקבל גשמי' כו', וכן ע"י המצות שנק' רמיח אברים דמלכא כידוע בענין אשר קדשנו במצותיו כו' נעשה ג"כ בחי' יחוד ממש והוא בחי' חיבור יחוד גופא דמלכא ברמיח אברים דילי' בכני' כו', ונמצא ע"י התו' והמצות נעשה יחוד עליון דקובי' ושכינתי' (בבחי' יחוד מ"נ ומ"ד כשמתחברים יחד כו' וד"ל), וזהו ענין ימינא ושמאלא ובנייהו כלה בבחי' יחוד ממש. והיינו ג"כ ענין ט"ו ווי"ן שבאמת ויציב, דהנהגה אנו אומרים אמת ויציב כו' עד ונחמד ונעים הדבר הזה כו', והענין הוא דהדבר הזה הוא מ"ש בק"ש שמע ישראל כו' עד והי' הדברי' האלה אשר אנכי מצוך היום כו' ועל אותו הדבר הוא שאו' שהוא אמת ויציב ונכון כו' ונחמד ונעים כו' ונחמד ונעים בט"ו ווי"ן כלומר כמו אות הוי"ו הגשמי מורה בצורתו בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט כידוע כן הדבר הזה שהוא התו' והמצו' שנק' מים העליוני' המה נמשכ' בט"ו ווי"ן הנ"ל מלמעלמ"ט בכני' באמרינו ויציב ונכון עד ומקובל כו' הכל בווי"ן, ופי' ונחמד ונעים הוא בחי' התקשרות השפע במקבל להיות בבחי' נעימות כו' (ואזי אתבסמת נוק' ונמתקו הגבו' שלה וכמ"ש קול ה' יחולל אילות דקאי בקול דאוריית' דוקא מטעם הנ"ל וכמ"ש כמ"א). וזהו בחי' לוי שאחר ימינא ושמאלא דראובן ושמעון הנ"ל, וכמו שאמרה עתה הפעם ילוח אישי אלי בבחי' יחוד ממש מפני שאתעדלי'ע ג"כ יהי' בבחי' כו' שירודים מגבוה לגמוך כניל, וילוח אישי פי' היינו אמית' הדבוק שהוא ע"י החסדי' דבחי' מ"ד דוקא, והוא למעלה הרבה מבחי' ראובן שאמרה עתה יאהבני אישי שאינו אלא ימינו תחבקני כו', וזהו ע"י תורה וגמ"ח שנק' מים כניל וד"ל.

וזלו יהודה אתה יודוך אחיך כו', פי' אחיך שהו בחי' ראובן ושמעון ולוי הנ"ל הם אשר יודוך כלומר עשאוך להיות נק' יהודה, וזהו יהודה

אתדבקות רוח' ברוח': ראה זהר משפטים קכד, ב.
 נדבר ה' זו הלכה: נסמן לעיל ע' כט.
 ודברי אשר שמתו כפיך: ישעי' נט, כא.
 שויה שמתו — שמתקבל . . המצות שנק': ב: ליתא.
 המצות . . רמיח אברים: נסמן לעיל ע' לב.
 אשר קדשנו במצותיו: נוסח ברכת המצות.
 ט"ו ווי"ן שבאמת ויציב: ראה הנסמן לעיל ע' קמו.
 שויה ועל — ונחמד ונעים כו': בג: ליתא.
 אות הוי"ו . . ההמשכה: ראה אגרת התשובה פ"ד.
 שויה במקבל — (ואזי . . במ"א): ב: ליתא.
 אתבסמת נוק': לשון תהדר לך צד, א.
 קול ה' יחולל אילות: תהלים כט, ט. ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רו ואילך.

אתה מה שכח' יהודה בא לבח' גילוי באתה שהוא בח' ההתגלות כנודע הוא מפני שידוך [אחיך] דוקא כנ"ל. ולהבין זה תחלה יש להבין שרש ענין יהוד' מהו. דהנה אחר אמת ויציב אעפ"י שהי' שם בח' היחוד כמ"ש ילוד אישי אלי עכ"ז עדיין אין עיקר היחוד אלא בש"ע בתפלה שבלחש דוקא והתפלה שבלחש הוא שנק' בח' יהודה וכמ"ש הפעם אודה את ה' כו', וענין ההודאה הזאת הוא למעלה הרבה מבח' אהבה ודביקות כו', כי הנה האהב' הוא בדבר המושג שתכסוף נפשו אליו כו', אבל בדבר שאינו מושג כלל לא יכול להגיע אליו בשום צד קירוב ודיבוק אלא הן רק בבח' הודאה וביטול בלבד, כמו בעמדו לפני המלך ממש שלא יוכל לני[ן]משך אליו באהבה וקירוב מפני הבדלת רוממות ערכו כו' אבל רק בהודאה שהוא בח' ביטול במציאות יוכל לעמוד לפניו, והוא ענין הכריעות וההשתחווא' שבש"ע מפני שהוא לבח' סוכי' שנק' סוכי' ולמחב' אפי' מח' דאי' כו', והענין הוא שהוא למעלה לגמרי מכל בח' ההשתל' דאבי"ע וע"כ קמ"י כחשיב' כאורה כו' רוחני' וגשמי' שוין ממש מאחר שאינו נתפס בתוך עלמין כלל בבח' ממכ"ע, ואי' אין מגיע' לו בתפלה שבלחש רק בבח' הביטול וההשתחוואה שהוא העדר הכלי כו', וזהו פי' ענין יהודה הפעם אודה את ה' בבח' הודאה לשם הוי' בח' סוכי' כו' שאיננו מושג כלל כו' אך עיי' הודאה זו באה עכ"פ הארה מבחי' סוכי' ככניי, וכידוע דעיי' אתעדלית אתעדלי'ע כו', וזהו פי' יהודה אחת שבח' יהודה לסוכי'ע הנ"ל בא לבח' גילוי מן העולם בבח' אתה שהוא בח' ממכ"ע, והוא עיקר היחוד, וזהו למעלה מבח' לוי הנ"ל, דמה שילוח אישי אינו אלא ממה שיוכל אור אלקי לבא בבח' השתל' בדרך משפיע ומקבל כו' אבל בח' יהודה הוא בח' האור העצמי של א"ס ב"ה דלמתכ"כ כנ"ל. וזהו ענין שמ"ע שאחר ג"פ דק"ש ואמת ויציב דוקא, כי גם אם לא שהקדימו בפסד"ו וברכות ק"ש כו' לא היו יכולים להתחיל בש"ע בלבד כי בח' סוכי'ע לא יכולים לקבל כ"א עיי' הכנה בתפלה מלמטה למעלה והעיקר הוא בג' מדרגות הנ"ל ראובן שמעון ולוי והו' ב' פרשיות ואמת ויציב או יכולי' לעמוד בש"ע (ובמנחה ששייך לבקר דאברהם וכבר הקדימו כשחרית אי' להאריך בפסד"ו ובק"ש לפני ש"ע ויכולי' להתחיל בש"ע בלבד מיד, אבל בערבית ששייך ליום שלאחריו צריך להתחיל בק"ש לפני ש"ע). ח"ש יהודה אתה ידוך אחיך, פי' מה שאתה יהודה בבח' הגילוי מבחי' סוכי'ע בש"ע בלחש ובחשאי שהוא בח' ביטול כנ"ל היינו עיי' אחיך בח' ראובן שמעון ולוי שקדמו תחלה שהרי הם עשאוך באתעדלי'ע שיהי' למעלה ימינא

סוכי'ס ולמחב'י: זור יתרו פט. א. תרומה קמו, ב. תקוני זור בקדמה יו, א.

כחשיב' כאורה: תהלים קלט, יב.

שריה העדר — הפעם . . . ראה: ב: ליתא.

שריה אתה — מבחי' . . . כנ"ל: ב: ליתא.

שריה דלמחב"כ — ג"פ: ב: ב"פ.

שריה שמעון — באתעדלי'ע: ב: באתעדלי'ת.

ושמאלא ובינייהו כלה בבחי' היחוד תחלה כו', ואח"כ יודוך אחיך הנ"ל להיות נקי בשם יהודה בשמיע שלמעלה גם מיחוד זה כנ"ל וד"ל. ובוה מובן בפ"י יהודא בלשון הוה שלמעלה מן הזמן שהוא בבחי' שיע בצלותא דבלחש שאז הארת סוכיך ועכ"ז נקרא יהודה במקמך תחת הדלי"ת לפי שע"י אחי הנ"ל נעשה יהודה כנ"ל. וזהו שאמרה הפעם אודה את ה' כו' הפעם דוקא אחר שקדמו ראיבו ושמעון ולוי שהם ב"פ דק"ש ואמת ויציב וד"ל.

י"ד בעורף אויביך. הנה בחי' עורף הוא בחי' חצוני, עדימ עורף [ה]אדם שהוא למול פני הראש ואחוריו להיות כי בפנים של אדם מאיר [מ]בחי' פנימי החיות של הנפש כידוע ובאחורי עורף אין מאיר שם רק מבחי' חצוני הנפש, כך צריך שיהא האדם בעניני עוה"ז בבחי' חצוני [ב]לכד והוא בבחי' עורף דהיינו בבחי' הקרירות ולא בבחי' פנימי כו' שהוא מקרב [איש] ולב עמוק כו' כידוע, אך עכ"פ בבחי' קרירות בהכרח הוא שיהי' באדם מפני צורך פרנסתו כו', ואי"כ בהיות[ו] עובד ה' אח"כ בתפלה שבלב הרי עולה לה' כל מה שעשה בעניני פרנסתו, כמו מן המאכל שאכל יתחזק כח שכלו ומדותיו בהתבוננ' ואחדות הוי' ומדות או"ר בק"ש וממעות שקיבץ יעשה צדקה להחיות רוח שפלי' וכיוצא עד שנמצא בזה מתעלים גם כל כחות חצוני' שבנפשו שנמשך בעניני פרנסתו לה' אחד. וזהו ירך בעורף אויביך, פ"י אויביך הן כל עניני עוה"ז שנמשכו מהיכלות החצוני' דע"ש שיניקתם מאחוריים דקדושה כידוע והנהי"כ שבאדם משם ג"כ נמשכה כידוע, ומלבד שבו"י פנימי' שבנפש הזאת נתבררה כבר להיות שלא נמשך כלל בעניני גשמי' דנוגה דעשי' כנ"ל עוד זאת שגם בחי' חצוני' שבה שנק' עורף אויביך גם הוא מתהפך לקדושה האלקי', וע"ז שיהי' לעיל דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר כו'. אך מהיכן יש כח הזה להפוך גם בחי' החצוני' דקליפה לקדושה היינו שא' ירך בעורף אויביך, פ"י ירך הוא בחי' יד הגדולה כמ"ש וירא ישראל את היד הגדולה כו', ועל בחי' יד הגדולה הזאת אמר וימינך פשוטה לקבל שבנים פ"י לפי שיד הזאת נקי גדולה כי לעוצם הרוממות מדרגות למעלה מעלה יכולה היא להתפשט מטה מטה מאד, עדימ יד הגדולה באדם

שיע בצלותא דבלחש: נסמו לעיל ע' צט.

מקרב (איש) ולב עמוק: ע"פ תהלים סד, ז.

שרה צורך כו' . . . בעניני פרנסתו: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: פרנסתו . . . פרנסתו.

שרה חצוני' — וזהו ירך בעורף אויביך: ב' ליתא.

דע"ש שיניקתם מאחוריים דקדושה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישצו. ושינ.

והנהי"כ . . . משם ג"כ נמשכה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצר. ושינ.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.

וירא ישראל את היד הגדולה: בשלח יד, לא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישלה. ושינ.

וימינך פשוטה לקבל שבנים: תפלת נעילה. ראה מאמרי אדה"א מארז"ל ע' רפו וע' תכו. אמרי בינה שער

הק"ש עג, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישצו.

שתתפשט למטה בעומק ג"כ להשיג גם מי שנפל בתחתית כו', וזהו וימינך פשוטה לפי שמתפשטת למטה עד אין שיעור [למטה] כו' וע"כ מקבלת גם השבים שאינם ראויים שיתקבלו דהיינו לאהפכ' חשוכ' לנהור' גם מבחי' חצוני' דקליפה שנק' שאול תחתית כו', ועיקר הטעם הוא לפי שבחי' ימין זה שפשוטה לקבל שבים הוא נמשך מבחי' סוכ"ע הנ"ל דקמ' כחשכ' כאורה כו' וגם חשך לא יחשיך כו' לפי שהוא מבחי' עצמי' המאצי' שלפני ההשתל' עדיין ושם שיה ומשוה קטן וגדול כמ"ש קטן וגדול שם הוא כו' עד שבחי' רוחני' נק' גשמי', וכמו החכ' שנק' ראשית בסדר ההשתל' ולגבי עצמות המאצי' נק' בשם בחי' עשי' גשמי' וכמ"ש כולם בחכ' עשית כידוע, וכן בהיפוך שהגשמי' כרוחני' חשוב וכמ"ש בפ"י כחשיכא כאורה שהחושך כאור ממש, והוא מטעם שלמעלה הוא לגמרי מבחי' וערך השתל' וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ולהיות כן יכול להיות שההארה משם יתפוך גם החשך של חצוני' הקליפה לאור הקדושה וכמ"ש אם אסק שמי' שם אתה אציע שאול הנך כו' שגם בשאול תחתית החשך לא יחשיך מפני דקמ' כחשיכא כאורה כו', ולכך גם שם ימינו פשוטה לקבל שבים. וזהו יד' דוקא וא"ת ידך אלא יוד' בחי' יוד', והוא בחי' יוד' דיהוד'ה שהוא בחי' יוד' דשם הוי' בחי' סוכ"ע הנ"ל לפי שיוודך אחיך עד שהוא למעלה גם מבחי' היחוד בחי' לוי כנ"ל ואז יוד' דיהוד'ה יכול להתפשט עד אין שיעור למטה עד שיהפוך גם בחי' עורף דאויבך לקדושה מטעם הנ"ל וד"ל.

ישתחוו לך בני אביך. הנה כתי' שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמך, וידוע בדרז"ל דמוסר אביך נק' תושב"כ ותו' אמך נק' תושב"ע, וי"ל הטעם לזה למה תושב"כ בשם אב ותושב"ע בשם אם. אך הענין הוא פשוט עדימ אב ואם גשמי' שהטפה הנמשכת מן האב אעפ"י שהוא כח המוליד הולד עכ"ז אין הולד נוצר ממנו אלא מן טפת האודם שבאם שמצייר הולד בצורת אברים בהגדלה רבה ראש ויד ורגל והולך

שרה שתתפשט . . פשוטה: ב: ליתא.
 כחשיכא כאורה . . וגם חשך לא יחשיך: תהלים קלט, יב [ושם: גם. אבל כיה בכ"מ — ראה לעיל ע' תסה].
 מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצב. ושינן.
 שיה ומשוה קטן וגדול: ע"פ פיוט (לימים נראים). האוחז ביד משפט.
 קטן וגדול שם הוא: איוב ג, יט.
 החכ' שנק' ראשית: נסמן לעיל בריש הספר.
 שרת רחני' — ולגבי . . בהיפוך שהגשמי': ב: ליתא.
 כולם בחי' עשית: תהלים קד, כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארפה. ושינן.
 כחשיכא כאורה שהחושך כאור: ראה לקוטי תורה צו יב, א, ומקבילו בסידור סדר הגדה רצו, רע"ג.
 לך ה' הגדולה והגבורה: דברי הימים א, כט, יא.
 אם אסק שמי' . . אציע שאול הנך: תהלים קלט, ח [ושם: ואציעה — וכיה לקמן ע' תקנח].
 וא"ת ידך אלא יוד'ך: ראה תקוני זהר בהקדמת ג, ב.
 שמע בני מוסר אביך . . חושבנ"פ: משלי א, ח. ראה לעיל ע' ב, ושינן.
 עדימ אב ואם גשמי': ראה לעיל ע' שה ובהוסמו שם.

ומתגדל בכטן האם בט"ח עד שנעשה ברי' גדולה, ובטיפת האב לא הי' הולד הזה רק בבחי' כח היולי כו' כידוע. והנמשל מזה יובן ג"כ בהפרש [ש]בין תושביכ לתושבע"פ שאעפ"י שעיקר ההשפעה מאא"ס ב"ה הוא בתושביכ כידוע דאוריית' מח"ע נפקת והתלכשות אא"ס אינו אלא בחכ', מימ אין גידול אור ההשפעה לאורך ורוחב כמו בציור ולד וכיוצא אלא דוקא בתושבע"פ לפי שהיא מפרשת באר היטיב כל דין ודין איך הוא ומה הוא ומתגדל באורך ורוחב, וכמו שיש מסכת שלימה בדיני סוכה ע"פ א' בסוכות תשבו ז' ימים וכיוצא, וז"ש ששים המה מלכות ושמוני' פלגשי' כו' ס' מלכות הן ס' מסכתות ופ' פלגשים הן ברייתות כו' כידוע, וכ"ז בתושבע"פ, וזהו שנק' תו' אמך עד"מ האם שמגדלת הולד בכטנה כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו ישתחוו לך בני אביך, פי' אביך הוא בחי' תושביכ שהוא בחי' אור אבא עד"מ הנ"ל, ונק' אבינו אב הרחמן כו' מפני שמקור כל החסדי' מן האב דוקא לפי שהחכ' הוא מקור כל החסדי' ומקור כל הרחמי' כידוע, וע"כ בחי' בני אביך דוקא הוא שממשיכים את ההשפעה למטה והוא תורה וגמ"ח כנ"ל בפ' יודוך אחיך ולוי הוא העיקר כו', ומשום שה' בחכ' יסד ארץ דהיינו ענין אבא יסד ברתא דוקא כמ"ש במ"א ע"כ ישתחוו לך דוקא, פי' שבני איך ממשיכים כשבילך דוקא, כי יהודה הוא בחי' המל' שהוא עולם הדבור ומקבלת מאחיך בתחלה ואח"כ הוא שמתעלה המל' מהם כנ"ל. וזהו פי' ישתחוו לשון זה הוא ענין ההשפעה מלמעלמ"ט דוקא, והוא מפני שב' מיני השתחווה יש, הא' השתחווה מלמטלמ"ע שהשתחווה למטה בארץ בפישוט ידיים ורגלים לפני מי שמתחוו' אליו כו', והב' השתחווה מלמעלמ"ט כאדם שמרכין ראשו שכופף קומתו לגבי מי שמתחנן לו דבר כו' ובהרכנה זו ממשיך לו השפע והברכה, והוא ענין הודאה מלמעלמ"ט (וז"ש ששם עלו שבטי' כו' להודות לשם הוי' כו', וזהו פי' יודוך אחיך מלמעלמ"ט

דאוריית' מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' נב.

והתלכשות אא"ס . . . בחכ': נסמן לעיל ע' כא.

מסכת שלימה . . . בסוכות תשבו: אמור כג, מב. ראה לקמן ע' תקנט. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תכז.

ששים המה מלכות . . . ס' מסכתות: שיר השירים ה, ה. נסמן לעיל ע' יח.

ופ' פלגשים הן ברייתות: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד שם. וש"נ.

אבינו אב הרחמן: ברכת אהבת עולם. ראה כאורי הוהר במדבר קמה, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע

רלו. וש"נ. לקמן ע' תקס.

שה' בחכ' יסד ארץ: משלי ג, יט. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' לג.

אבא יסד ברתא: ראה זהר (רע"א מתימנא) מינחס רנו, ב. רמא, א. רנא, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב

ע' שפז. וש"נ. ח"ג ע' תתקנת. במדבר ח"ג ע' תתקעז וע' אקסח. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקצז.

שריה דהיינו — ישתחוו: ע"כ נמצא בבוך ב.

יהודה הוא בחי' המל': נסמן לעיל ע' רצט.

המל' . . . שהוא עולם הדיבור: נסמן לעיל ע' רמז. וש"נ.

ששם עלו שבטי' . . . להודות: תהלים קכב, ד.

להמשיך לך הברכה והשפע, והיינו ג"כ ענין ישתחוּו לך בני אביך בחי השתחוואה מלמעלה דרך כריעה, וזהו ענין הכורע כורע בברוך כו', והוא ענין הכריעות והשתחוואות שבש"ע שהוא בחי ח"י המשכות עליונים משמות דהוי' דג' מדרגות הנ"ל בכלל בג"ר וג' אחרונות כו' (וממילא יש ג"כ בחי השתחוואה מלמטה מבני אביך לפי שהמל' עולה עד הכתר למעלה מבחי' אחרך הנ"ל ע"כ הם משתחווים לפני בחי' יהודה כי יהודה עולה בבחי' כתר מל' כניל ודיל'). ופי' בני אביך הן ראובן ולוי בלבד, כי שמעון הוא בחי' שמאלו תחת לראשי בלבד אבל ראובן ולוי הן בחי' חסד' שירד' מגבוה לגמוך לבחי' מל' כמ"ש כל הנחל' הולכים אל הים כו' ושרשם של לוי וראובן הוא בחי' אבינו אב הרחמן דהיינו אייס שמלוּבש בכח' שבתו' שבכתב כמ"ש שמע בני מוסר אביך כניל הטעם ודיל'.

והמשך דברי הפ' ירך בעורף אויביך ישתחוּו לך בני אביך הוא ענין קשר דברים שייך ענינם זל"ז, דהיינו שנותן טעם למה שידך בעורף אויביך שהוא לפי שישתחוּו לך בני אביך כו', לפי שהשתחוואה זו באה מבחי' אייס שבחכ' דקמ' כחשיכא כאורה כו' ויכול להיות ג"כ מחמת זה שיהפוך האויב ערפו לנוס כפשט הכתוב דידך בעורף כו', והוא ענין מה שאנו רואי' שלפרקי' יהי' האדם סומ"ר מחמת שהרע אין לו מקום אחיזה אצלו כלל והוא מושלל ומרוחק ממנו הרבה וכש"כ מפני שהאויב יהפוך ערפו לנוס מסט' דקדושה וכמ"ש א' ירדוף אלף כו', וכמ"כ למעלה ברוחני' כתי' יפול מצדך אלף ורבבה מימינך כו' ודיל', והוא מפני שהיו"ד שבחכ' למעלה מבחי' שבירה וכמ"ש ימותו ולא בחכ' כו' ע"כ אין להם מקום שם כלל, וזהו ירך בעורף כו' יודוך כו', והוא ענין א' עד ישתחוּו לך בני אביך כניל ודיל'.

הכורע כורע בברוך: ראה ברכות יב, ע"א.
 כל הנחל' הולכים אל הים: קהלת א, ז. ראה סרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת ים. מאמרי אדה"א
 ויקרא ח"א ע' שצו, רש"י.
 שריה אצלו — וכש"כ: ג', וכ"ז.
 א' ירדוף אלף: יהושע כג, י [שם: אחד מכם].
 יפול מצדך אלף: תהלים צב, ז.
 ימותו ולא בחכ': איוב ד, כא. ראה הנסמך במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצט.
 שריה ככל — עד: ג', עט.

ביאור לתו' (הנ"ל) דשבת פ' יחיד

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה להבין שרש ענין ראובן ושמעון ולוי הנ"ל
 שהוא ענין ב' פ' דק"ש ואמ"צ כנ"ל, הנה תחלה י"ל שרש ענין
 השבטים מה הו'. כתי' ששם עלו שבטי' שבטי' י"ה עדות לישראל להודות
 לשם הוי' כו', פ"י שבטי' י"ה הן בחי' השבטים העליוני' שבבחי' האצי' ונק'
 שבטי' י"ה לפי ששרשם מבחי' מוחין דא"א שملובשים ב"א שנק' י"ה והוא
 י"ה שבשם הוי' דז"א כו' כידוע, ואותן השבטים העליוני' הם מבחי' עלמ'
 דדכורא דהיינו שמשפיעי' מלמעלמ"ט, וזהו להודות לשם הוי' פ"י לעשות שם
 הוי' בבחי' הודאה שיהי' נק' בחי' יהודא, והוא ענין הנ"ל בפ"י יודוך אחיך
 מלמעלמ"ט בבחי' אתעדל"ע כו'. ויש עוד שבטים שהן בבחי' עלמ' דנוק'
 דהיינו בבחי' מל' דאצי', והוא שרש בחי' המרכבה דפני אר"י כו', ונק' בשם
 י"ב ג"א בפרד"ס בשם הגאונים ובזהר פ' פקודי נק' בשם ד' מתנות שכינה
 העליוני' והן ד' דגלי' דגל מתנה ראובן לט"י דדרום כו', והשבטים הללו
 המה בבחי' מקבלי' והן עולין למעלה לקבל והוא בבחי' העלאת מ"ג הנק'
 אתעדלית כנ"ל, ובאתעדלית שלהם נעשה אתעדל"ע למעלה בבחי' מ"ד
 בבחי' שבטים העליוני' שבבחי' האצי' שמסתעפים מ"א, והוא מ"ש ששם עלו
 שבטים שבטי' י"ה להודות לשם הוי' להשפיע מלמעלמ"ט בשבטים התחתוני'
 שבעלמ' דנוק' כו' וד"ל.

וביאור הדברים הללו למעלה הוא עפ"י הנ"ל בעבודת ה' בענין ראובן
 ושמעון ולוי כנ"ל, אך צריך לבארם יותר בתוס' ביאור. דהנה בחי'
 שבט ראובן שבעלמ' דנוק' למעלה יובן ע"ד דוגמ' מבחי' ראובן למטה
 בעבודת ה', כמו שיש אתעדלית באדם להתקרב לה' בדביקה ותשוקה בבחי'
 רא"י לאסתכלא ביקרא דמלכא כו', כך יש למעלה בעולמות העליוני' בחי'
 העלאת מ"ג כזה ברבוא רבבות מלאכים ונשמות עליוני' דלט"י דדרום בד'
 מתנות שכינה ונק' דגל מחנה ראובן כו' שכולם עולים למעלה בבחי'
 התדבקות והתקרבות בבחי' רא"י מקרוב כנ"ל, וה"ז נמשל לשבט כמו שהשבט
 ענף האילן וענפיו הרי הן עולין מלמטלמ"ע, כך הדוגמ' שבט ראובן וכל
 ההוא סט' דדרום שהן עולין כשבט. וזהו ששם עלו שבטים דהיינו שבבחי'

להבין שרשי הדברים: ביאור זה מיוסד על הביאור בתורה אור ר"פ ויחי מה' ד. וכשניינים קלים כאור
 התורה ויחי כ"ו ע' 2280.

ששם עלו שבטי': תהלים קכב, ד. ראה זהר פקודי רכט, ב. רל, א. ביאורי הזהר במדבר פה, ריש ע"ד.
 הנסמן במאמרי אדמו"ר דברים ח"ב ע' תמ. במדבר ח"ג ע' תתקנד.

י"ב ג"א בפרד"ס בשם הגאונים: [ספר יצירה פ"ה מ"א. ספר בהי"ד סמ"ב [צה]. וגמנו בפרד"ס שער (כא)
 פרטי השמות פ"ח.

ובזהר פ' פקודי: נסמן לעיל ע' תצח.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: נסמן לקמן ע' תקענ.

עלמ' דנוק' שעולין בהעלאת מ"נ כו', ואחיכ ממשיכים בזה המשכת מ"ד מבחי' שבטי' שבעלמ' דדכור' והוא הנק' אתעדל'ע כנ"ל והם נק' שבטי' י"ה שמשפיע' מלמעלמ"ט. והנה כמו שמבואר למעלה בעבודת ה' דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו', כך למעלה נמשך עי"ז אתעדל'ע ג"כ מבחי' שבת ראובן שבעלמ' דדכור', ובחי' שבת ראובן שבאצ"י היינו ג"כ בחי' ראי' מקרוב בדביקות ותשוקה אך שהוא ענין ראי' וההבטה מלמעלמ"ט להיותם בחי' משפיעים וממשיכים מלמעלמ"ט, והוא מ"ש כבכורה בתאנה כו' ראיתי את אבותיכם כו' כלומר חשקתי בהם ע"י ראי' והסתכלו' שבאה מצד האהבה מקרוב דוקא כנ"ל. והוא מ"ש בראובן כי עתה יאהבני אישי שהוא בחי' ז"א דאצ"י שנק' אישי וע"י שמתעף ממנו ראובן העליון שהוא בחי' ראי' מקרוב וכמ"ש ראיתי את אבותיכם כו'. וזהו מ"ש וימינו תחבקני הג"ל וד"ל.

ומה שאמרה עוד כי ראה ה' בעניי כו' הוא מפני שענין התשובה הוא ענין הברורי' כידוע שהברורי' הוא מרפ"ח ניצוצי' שנפלו למטה ועולי' למעלה כו', והוא ענין התשובה למטה בנפש האדם שישוב ויקבוץ ממה שנתפזרו ניצוצי' נפשו בקי"נ כו', ולמעלה נק' תשוב ה' תתאה דהיינו בחי' המל' הנק' היא תתאה שירדה בהיכלות דנוגה וכאשר שם ב"ן זה הוא העולה משם ולמעלה בבחי' אצ"י, ולהיות כי הוא בא ממקום רחוק שנתרחק נק' ראי' ב"ן כי מפני שנתקרב מן הריחוק הרי תגדל האהבה והשמחה להיותו תחלה בבחי' קירוב ונתרחק ע"כ יוכפל אור האהבה כשחוזר ומתקרב אחר שהי' תחלה במקום גבוה וירד כשחוזר ועלה למקור חוצבו בתחלה תגדל האהבה, וע"כ בעית גדולי' גם מציג כנודע וד"ל. וז"ש כי ראה ה' בעניי כשירדה המל' למטה ע"כ כשחוזרת ועולה להתדבק בבחי' ראי' ונק' ראובן תגדל האהבה עד שאמרה עתה יאהבני אישי דוקא בכפלי כפליים מכראשונה כנ"ל וד"ל (והוא הנק' בחי' חולת אהבה בגלותא כמ"ש בווהר ע"פ רשפי' רשפי' אש כו' בגלות' דוקא דמוקדי' לי' בשלהוב' דרחימות', והוא מטעם הג"ל שהקירוב בא אחר הריחוק כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

וכ"ז בחי' ראובן למעלה מעלה באצ"י, אבל בחי' שמעון שבעלמ' דדכורא הוא מ"ש כי שמע הוי' כו', ושמיעה זו למעלה מרחוק ע"ד השמיע'

דרוח אייתי רוח . . . אם ישים אליו לבו: ראה לעיל ע' תקא.

כבכורה בתאנה: נסמן לעיל ע' תצט.

כי עתה יאהבני אישי . . . וימינו תחבקני: ויצא כט, לב. שיר השירים ב, ו.

כי ראה ה' בעניי: התחלת הכתוב דכי עתה יאהבני.

תשוב ה' תתאה: ראה זור (רעיא מהימנא) נשא כקב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקסד. ושי"ן.

המל' הנק': היא: ראה פרדס שע"ר (כו) האוהיות פ"ח.

חולת אהבה . . . רשפי' . . . דמוקדי' לי': ראה לעיל ע' תקג. ושי"ן.

כי שמע הוי': ויצא כט, לג.

למטה באדם התחתון שאנו רואים בחוש שישמע האדם יותר מרחוק משיעור שיכול לראות מרחוק שהרי הראי' לא תתפשט יותר מת"ק אמה ע"ד דוגמ' והשמיעה יכול להיות גם ממקום הרחוק יותר מאלף אמה כידוע שיכולים לשמוע קול מרחוק חצי פרסה ג"כ, ואעפ"כ יש בה חזקה יותר מכח השמיעה כמה שיש בה חיות יותר כידוע מהסתכלות בת היענה כו', אבל בענין המרחק יותר גדול כח השמיעה ששומע מרחוק יותר כו', וע"כ בראי' הוא ענין קירוב ודיבור למעלה ובשמיעה הוא ענין ריחוק דוקא. והוא שא' חבוק שמעתי שמעך יראתי לפי שהשמיעה מרחוק כנ"ל ע"כ תפול היראה שהוא בחי' טוב, כענין וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק כו' כי יראו לגשת כו' כנ"ל באריכות. וענין זה הריחוק למטה הוא כשכבט שמעון דבעלמ' דנוק', והיינו מה שא' כי שנואה אנכי שהוא בחי' שמאל דוחה הנ"ל וזוה נולד אתעדלע' מבחי' שבט שמעון שבאצו' ג"כ בבחי' שמיעה מרחוק. והיינו כי שמע ה' כי שנואה אנכי, פי' שמיעה ששומע הו"י הרי הוא מלמעלמ"ט דהיינו ששומע בחי' קול התחתון והיא השמיעה ממרחק גדול מאד והיינו מפני ששנואה אנכי והשפילה א"ע בתכלית למטה כו', אך מפני שהשמיעה למעלה יכול להיות גם ממרחק גדול ע"כ אמרה כי שמע ה' כי שנואה אנכי כו' וגם אמרה כמו טעם שמפני ששמע ה' כי שנוא אנכי ע"כ מזה נתעורר בבחי' קירוב, והוא ענין שמאלו תחת לראשי הנ"ל שהוא ענין קירוב שבא מפני שהמקבל משפיל א"ע ביותר שזוה נולד בחי' התקרבות דוקא, והוא עדימ שאדם יקרב ויאהב לבנו ששפל בעיניו ודומה לו שמואס ושנואי בעיני אביו כו' שמפני שפלותו זאת מתעורר האהבה הפנימי' שהיתה מוסתר בלב אביו ותתגלה כנ"ל וד"ל (וגם מ"ש כי שנואה אנכי אין ר"ל שנואה ממש אלא לגבי אהבה שאהב את רחל נק' שנואה כמו ויאהב גם את רחל מלאה כו', ולמעלה הוא בחי' עלמדאתכ"ס שמפני הריחוק אין האהבה מורגשת שם כו' וד"ל).

ואחר שנסתעפו בחי' ראובן ושמעון למעלה בבחי' ראי' ושמיעה הנ"ל שהו שמאלא וימינא דז"א דאצו' כנ"ל אז נולד ממילא בחי' לוי שבאצו', והוא הנק' בחי' גופא דמלכא, כי הנה ידוע בפרד"ס שנחלק כל העולם דאצו' בדרך כלל לג' קוין חז"נ מימין ובג"ה משמאל וכו' האמצעי הוא בחי' דתי

הראי' . . . מת"ק אמה: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חי' ע' תשלא ובהנמסו במראי מקומות לשם ספר המאמרים תרס"ב ע' רנב.

שרה לשמועו — ואעפ"כ יש בה: ג' ואעפ"כ שהראי'.

מהסתכלות בת היענה: ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. ראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ריש ע' קא. ח"ב ס"ע תשעו. המשך תעריב חי' ע' א"ת.

שמעתי שמעתיך יראתי . . . וירא העם וינועו: חבוק ג. ב. יתרו כ. טו.

כי שנואה אנכי: המשך הכתוב כי שמע ה'.

שמאלו תחת לראשי: התחלת הכתוב וימינו תחבוקי.

ויאהב גם את רחל מלאה: ויצא כט. ל.

ידוע בפרד"ס . . . לג' קוין: נסמו לעיל ע' ריו הערה ד"ה: קו.

כו' והוא הנק' בזהר ורי"מ גוף וברית ונק' בכלל גופא דמלכא, וזהו בחי' לוי כמ"ש כי עתה הפעם ילוה אישי אלי כו'. וכיאר הדברים, כי הגה בחי' ראובן ושמעון ד"א דאצ"י הן בחי' ג' קוין הנ"ל דהיינו קו הימין חח"ג לראובן וקו השמאל בג"ה לשמעון ומהם נולד ענין אתעדליע הנ"ל שיהי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כו' וכנ"ל. ואח"כ נעשה גוף היחוד והוא חיבור קו האמצעי שנק' גופא דמלכא והוא בחי' דת"י שהוא בחי' לוי כו'. וזהו באמת ויציב דוקא, והטעם הוא לפי שבאמת ויציב הוא בחי' היכל הרצון, כי בק"ש ה' רק הכנה ליחוד כנ"ל והוא בבחי' היכל האהבה ועיקר בפסוק ואהבת שכולל בחי' ר"ש דהיינו כללות ענין ראובן ושמעון הנ"ל, ואחר [כך] באמת ויציב שאחר ק"ש מתחיל להיות גוף היחוד, והוא מ"ש כי ילוה אלי אישי, פי' שהמשיע חצו ורצונו להתייחד כי פי' ילוה להבא הוא וד"ל, עתה ודאי יהי' רצונו ותשוקתו להתלוות אלי בבחי' יחוד ממש, והוא הנק' היכל הרצון כו' וד"ל. וזהו בחי' ט"ז ווי"ן שהן הן ה' פעמ"י ג' פרקין דנהי' כו' ע"ש שיסוד ז"א שכולל מה' פרצופים וידוע שהוי"ו מורה ירדת אור השפע מן המשפיע למקבל וראשו מתחיל מן הדעת דא"א כו' וסופו מסתיים בבחי' מל' כו', וסיבת התחברות הזאת באה ממילא באמת ויציב מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שבאמת ויציב אמר על הראשוני ועל האחרוני כו' ראשוני א"א אחרוני ז"ג כו' לפי שכולל הכל מראש לסוף כנ"ל וד"ל, וכן ענין ודבריו חיים וקיימים כו' על אבותינו ועלינו ועל בנינו כו' אבותינו א"א ועלינו ז"ג ובנינו נ"ה כו' והכל מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו שרש ענין יהודה אתה יודוך אחיך כו', פי' יודוך אחיך הן ראובן ושמעון ולוי שבבחי' ז"א דאצ"י שדרך כלל הן בחי' ג' קוין העליוני' הנ"ל חח"ג כג"ה דת"י שכולם משפיעים המה לבחי' יהודה שהוא בחי' המל' כידוע וכנ"ל, וזהו יודוך כמ"ש להודות לשם הוי' ומטעם שהמה בחי' השבטי' העליוני' שהוא בחי' אתעדליע כנ"ל. והנה ענין סדר ההשפעה מג' קוין הללו הוא בא ונמשך במל' ע"י ק"ש ואמת ויציב בבחי' ההתכללות. דכפ' ראשונה נמשך מבחי' קו הימין חח"ג כנ"ל, והוא בתיבת ואהבת שהאהבה הוא בחי' קו החסד כידוע ע"פ אהבת עולם אהבתך ע"כ משכתך חסד כו'. והנה ידוע

הנק' בזהר ורי"מ גוף וברית: ראה זהר (רע"א מהימנא) סיגנס רכג, ב. רלו, א. תצא רמט, א. רמג, א. כי עתה הפעם ילוה אישי אלי: רצא כט, לד [בהוספת חיבת כ"י].
שריה ושמעון — ג: ג: ב.

שבאמת ויציב . . היכל הרצון: ראה פרי עץ חיים שער (ז) הקיש פכ"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תו. רש"י.

בק"ש . . היכל האהבה: ראה פרי עץ חיים שם פ"ד. מאמרי אדה"א שם ע' תו. רש"י.
ט"ז ווי"ן: נסמן לעיל ע' קמ.

שהוי"ו מורה ירדת אור השפע: ראה אנרת התשובה פ"ד.

יהודה שהוא בחי' המל': נסמן לעיל ע' רצט.

אהבת עולם אהבתך: נסמן לעיל ע' תקב.

דב' פרשי' קדש והי' כי יביאך הן חר"ב וב' פ' דשמע וא"ש הן בחי' חר"ג, ובכלל הן ד' מוחין דז"א בתפילין שבראש כו' וכמבואר במ"א. והנה מפני שצריך כאן לבחי' יחוד משפיע [ב]מקבל כנ"ל ע"כ צריך שיהי' בחי' ההתכלות מקו הימין לקו השמאל ומקו השמאל לקו הימין וכמ"ש יקו המים ש"ל שיתחברו הקוין מזה לזה ע"י צינורות המחברים אותם כמבואר בפרד"ס פרטי הצינורות כו'. וענין כללות ההתכלות ביניהם הוא מה שמבואר במ"א שפ' ראשונה הכוונה בשם מ"ב והוא מבחי' אור הגבו' כידוע דשם מ"ב הוא המעלה כל ההעלאות וזהו ענין מ"ב תיבות בפ' אך הכלי הוא בחי' חסד וכמ"ש שם ביאור הדברים באריכות, ובפ' שני' וא"ש הוא בהיפוך שהכוונה שם בשם ע"ב דחסד והכלי בחי' הגבו' כמ"ש וחרה אף כו', ועי"ז הוחלפו האורות ונתכללו גבו' בחסד' וחסד' בגבו', והי"ז ענין לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא כידוע, ועי"ז יכול להיות נולד מזה בחי' הממוצע הכלול משניהם יחד והוא בחי' קו האמצעי דת"י שהוא בחי' לוי כאמת ויציב הוא היכל הרצון כנ"ל וד"ל. וזהו יודוך אחיך בבחי' ההתכלות דוקא מפני שצריך שיהי' בחי' יחוד מקו האמצעי דוקא כידוע.

והנה מה שא' יהודה אתה כו' שרצונו בזה שאחיד הנ"ל עשאוהו להיות נק' דוקא יהודה כנ"ל הנה שרש לזה הענין יובן בהקדים תחלה שרש בחי' יהודה מהו. דהנה ידוע דההיכל היותר עליון הוא היכל ק"ק שבסמיכות גאולה לתפלה באמרו אד' שפתי תפתח כו' לפי ששם עיקר שלימות היחוד, והוא שהמשפיע יורד לשם והמקבל כבר עלה לשם ומתייחדים, עדי"מ העולה במעלות שפוגע את היורד במעלות מלמעלמי"ט ומתחברים באמצע כשפוגעים זבי"ז, כך באמת ויציב המשפיע יורד במעלות עדי"מ כמ"ש כי ילוה אלי אישי לשון להבא כו' ובסמיכות גאולה לתפלה הוא שכבר ירד בהיכל ק"ק והמלי' שהוא בחי' מקבל כבר עלתה לשם, והוא ענין גאולה לתפלה שהוא בחי' יסוד ומלי' כידוע, וע"כ היכל הזה נק' היכל ק"ק לפי שמל' דאצ"י שם בתכלית העלוי שאין עוד עליו יותר לכך הוא למעלה מהיכל הרצון שבאמת ויציב כו' (וגם מצד המשפיע אעפ"י שבהיכל ק"ק ירד יותר בירידת המדריגה מ"מ מצד היחוד הרי שם הוא ביותר עלוי כו').

דב' פרשי' . . . חר"ב . . . חר"ג: נסמן לעיל ע' ר.

יקו המים . . . כמבואר בפרד"ס: בראשית א, ט. ראה שם שער (1) הצנורות.

שפ' ראשונה . . . אור הגבו': ראה מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' תשח האילך ובהנסמן לשם. לעיל ע' רלב ובהנסמן שם. לקמן ע' תקמא.

וחרה אף: עקב א"י יו.

לאכללא שמאלא בימינא: נסמן לעיל ע' קעת.

היכל ק"ק שבסמיכות גאולה לתפלה: ראה בזה (ובהבא לקמן) סידור הארז"ל במקומו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתו. וש"נ. דברים ח"ג ע' א"מ. וש"נ.

אד' שפתי תפתח: תהלים נא, יו.

והנה בעלות המל' לשם אזי נק' יהוד' כמיש הפעם אודה את הוי', והוא בצלותא שהיא בלחש ובחשאי דוקא. כי הנה בהתקרב אליה אור השפע באה בבחי' ביטול המציאות מכל וכל ואזי היא בבחי' שתיקה לגמרי וכמיש ותעמוד מלדת וידוע דכל עמידה הוא ענין שתיקה שמפני עוצם הביטול וכמארוזיל אין עמידה אלא שתיקה כו', כך ענין העמידה בשיע בלחש הוא מפני עוצם בחי' הביטול שלמעלה מבחי' התפעלות אוי"ר, כי קודם היחוד כתי' ואל אישך תשוקתך כו' והוא בחי' ריש מלמטלמיע כניל בבחי' ראובן ושמעון שבעלמ' דנוק' באתעדלית כו', אבל בשיע שכבר עלתה המל' בתכלית הקירוב להתדבק בבעלה ממש אזי למעלה היא מבחי' התפעלות לגמרי כי כל בחי' התפעלות אינה אלא מרחוק דוקא כידוע, וזהו ותעמוד מלדת פ"ה מלדת עוד תולדות של אוי"ר וענפיהן כו', כי אהבה הוא בחי' יש ודבר מ"ה כידוע ובשיע הוא בחי' אין בתכלית כו', וכיז הוא מפני שהמל' מקבלת אז מקו האמצעי הכולל כל הקווין יחד, והג' קווין הנ"ל הנה ידוע שעיקר מקור שרשם הוא בחי' כתר עליון הנק' עילת העילת שהוא למעלה מג' הקוין כידוע בצורת האילן כו' והג' קוין אינם אלא כמו צינורות בלבד שנמשכים מאור הכתר [לכאן ולכאן] לימין ולשמאל ולאמצע כו', ואיכ כשהג' קוין כולם מתחברים ומשפיעים במל', בשעת עמידה דשיע אזי עיקר ההארה שמאיר במל' מבחי' אור הכתר אך שנתלבש האור והשפע שלו ע"י ג' צנורות דהיינו ג' קוין הנ"ל, ולהיות שעיקר השפע מבחי' הכתר הוא בא לכך נק' המל' יהודה כמיש הפעם אודה את הוי' בבחי' ביטול והודאה שלמעלה מהתפעלות אוי"ר לפי שאוי"ר מגיעים רק בג' קוין אבל באור הכתר לא יגיע רק בבחי' הביטול וההודאה בלבד מטעם שהוא למעלה מסדר ההשתל' כידוע ודיל. וזהו יהודה אתה מה שנק' המל' בשיע בבחי' יהודה היינו לפי שיודוך אחיך ע"י ג' קוין שהמשיכו לה מאור הכתר ועי"ז בא הכתר לידי גילוי במל' שנק' אתה כידוע והיינו יהודא אתה מן ההעלם לגילוי כו' וכניל ודיל.

אך הנה פשט המקרא הוה משמע דאעפ"י שיודוך אחיך מי"מ אתה למעלה מהם, והיינו יהודה אתה, אתה דוקא בחי' יהודה מפני שהוא למעלה

בצלוחא שהיא בלחש ובחשאי: נמנן לעיל ע' צט.
 ותעמוד מלדת: רצא כט, לה. ראה גם ביאורי הזוהר ויגש כו, כ. שיערי אורה שער החנוכה ס"ע 40 וריש ע' כא.
 אין עמידה אלא שתיקה: טוטה לט, א.
 ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
 אהבה הוא בחי' יש: ראה לקוטי תורה מסעי צ, ב. וראה לעיל ע' צה.
 כתר . . . עילת העילת: ראה מרדס שער (ג) אם האיס הוא הכתר טפ"א.
 כתר . . . למעלה מג' הקווין כידוע בצורת האילן: ראה מרדס שער (ו) סדר עמידתו פ"א. שער (ז) הצנורות.
 במל' שנק' אחת: ראה זהר (טבא) משפטים קד, א. מרדס שער (כג) ערכי הביניים מערכת אתה. ספר המאמרים תקס"ז ריש ע' שים. אור התורה רח"ב ע' 726. ושינ.

מהם ואעפ"י שידוך אחיד כו', וגם מפני שעיקר הכוונה הוא שיהודה למעלה וכמ"ש בסוף דבריו ישתחו לך בני אביך כו' לכך יש במשמעות ג"כ בפ"י יודוך אחיך שאחיו יודו אליו מלמטלמ"ע כפשוטו של מקרא, וכן הוא בפ"י ישתחו לך בני אביך השתחוואה מלמטלמ"ע ג"כ כמשי"ת בעיה כו'. והענין יובן בהקדים תחלה ענין המא' הידוע בסי' דנתב"ס וסב"ת כו', ופי' המא' הזה ידוע שר"ל על בחי' הכתר שנק' תחלתן שאינו מאיר עיקר הארתו רק בסופא דכ"ד והוא בחי' המל' כידוע, וכמוכּן מתוך צורת הקוין שהמל' עומדת למטה תחת קו האמצעי דה"י לעומתו של הכתר ממש, כי הכתר עומד על קו האמצעי כידוע וע"כ נתב"ס דוקא. והמשל בזה ידוע מבחי' הכאת אור השמש בארץ למטה דוקא ולא באמצע מפני שעיקר כלות השפע הוא בארץ להיות שאין עוד למטה הימנה ובכלות השפע שם תאיר אור ההתחלה דוקא כו'. והנמשל מזה מובן למשכיל כשהשפעה מאור הכתר כשהלכה דרך הצנורות בג' קוין הללו כניל עדיין לא הי' עיקר פנימ' השפע מאור הכתר מתגלה שם אלא הי' מלוּבש ומוסתר בהם, אך כשבא האור למטה מהם ממש במל' ע"י צנורות הנ"ל אזי בכלות השפע שם דוקא האיר מבחי' פנימ' אור הכתר. והנה בחי' פנימ' הכתר הוא אשר אורו למעלה מן ההשתלשלו', ונק' בזוהר בשם טמירא דכל טמירין פ"י שגם מהטמירין שהן בחי' שרשי' הנעלמים מג' קוין גם מהם הוא טמיר ונעלם כו', והוא המתגלה דוקא במל' הנק' סופן כי נתב"ס דוקא כו'. ולזה הטעם ג"כ נעוץ סופן בתחלתן והוא מה שאנו מוצאי' בחי' המל' שנק' בשם כתר ממש כמבואר במא' דאליהו קרקפת' כתר מל' כדוגמ' שהכתר מלכים הגשמי' שהכתר נתונה על הראש בבחי' מקיף ממש וזו היא בחי' המל' כידוע, ואעפ"י שהמל' היא במדרגה התחתונה מ"מ עיקר הארתה מבחי' הכתר והעטרה שעל המוחין שבראש כו', וכ"ז מטעם שנסב"ת דוקא.

ועתה יובן זה היטב ביהודה אתה יותר בביאור ע"ד שאנו רואי' במלכות' דארע', דהנה המלך בוי"ד אין לו כלום מצד עצמו רק שכל אנשי המדינה נותני' לו כסף גולגולת וכמה מיני מסים עד שיתעשר מנתניה שלהם עושר רב מכולם וגדול הוא בעושר וכבוד מכולם כידוע, שנמצא העושר והכבוד אינו שלו אלא מאנשי המדינה לקח ואעפ"כ הוא מלך עליהם אח"כ ומתנשא במלכותו עליהם, דלכאורה אם אין התנשאות זו אלא בשלהם לא היתה ענין ההתנשאות האמיתי' וא"כ למה יקרא מלך, אך הענין הוא דבאמת

המא' הידוע בסי' דנתב"ס וסב"ת: נסמן לעיל ע' ל.

ופי' המ' הזה: ראה פרדס שער (טו) ממטה למעלה פ"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תסב ואילך. והמשל בזה ידוע: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רצו וע' רצט. תורת חיים כשלה ש"ט, ב. בקערה שלפניו.

טמירא דכל טמירין: ראה זהר יתרו פט, א.
קרקפת' כתר מל': ראה הנסמן לעיל ע' כב.

אעפ"י שבשלהם הוא סיבת התנשאותו אעפ"כ אח"כ נעשה התנשאות לבו ורוממות אמיתי מצד עצמו לפי שאחר שנתנוהו לו נעשה באמת גדול ורם מהם ומתנשא עליהם מצד האמת, ונמצא שאעפ"י שבשעת נתינתם נק' הם משפיעים והוא נק' מקבל אבל לאחר שמקבל מהם הוא מתעלה למעלה מהם בעליו אמיתי ולא מצד נתינתם כו' אלא רק שנתינתם הי' סיבה להיות בא עי"ז להתנשאות ורוממות כזאת כנ"ל וד"ל. וכך הנמשל למעלה בבחי' מל' דאצ"י אעפ"י שמקבלת מכל הג' קוין כמ"ש יודוך אחיך כו', אבל לאחר שקיבלה מתנשאת עליהם להיות נקראת בבחי' כתר עליון ממש כנ"ל מבחי' הפנימי' שלו הנק' טמירו דכל טמירין כו' וע"כ נק' כתר מל' מפני שבאמת נעוץ סופן בתחלתו וע"כ מתנשאת עליהם באמת, אך א"א לה לבא לזה כ"א ע"י שתהי' בחי' מקבל מהם כמשל מלכות' דארע' הנ"ל, וזהו אשת חיל עט"ב שנעשית אחר הקבלה מבעלה בחי' העטרה על הראש. וזהו יהודה אתה יודוך, פ"י מה שיהודה אתה מן ההעלם דפנימי' הכתר שלמעלה מן הג' קוין לגילוי אתה ונתעלית למעלה מהם כו' הוא לפי שיודוך אחיך בתחלה וקבלת מהם לפי שבזה אתה מתנשא עליהם אח"כ כו' וד"ל.

י"ך בעורך אויבך כו'. הנה זה המא' שייך למה שקדם לו באמרו יהודה אתה כו' דלכך י"ך בעורך אויבך כו', ולכאורה אין להם שייכות וע"ז כו', וגם יש להבין מ"ש בעורף דוקא כו'. אך הענין יובן בהקדים תחלה שיש בבחי' המל' עליות וירידות תמיד ולעולם אינה עומדת במדרגה א' בלבד, כידוע בענין התפלות דבשחרית עולה המל' גם בכתר עליון כמו שאמרה הפעם אודה את ה' כנ"ל ובמנחה עלייתה באופן אחר ובמעריב באופן אחר ובשבת ויו"ט בדרכים אחרים כמבואר בפרטי' בפע"ח, והכל מטעם שהמל' אינה אלא בחי' נקודה א' בלבד ולפעמי' היא עולה למעלה ע"ג האות כמו החולם ולפעמי' היא באמצעות האות ולפעמי' תחת האות וכמו החיר"ק וכידוע בתיקוני' ור"מ והוא ביאור ענין נקודה קו שטח המבואר במ"א באריכות, וזהו ענין הטעם בבחי' מל' מה שאינה עומדת במדרגה א' אלא עולה ויורדת תמיד, ודרך כלל הן ב' מדריגות, או בתכלית העלוי והוא כמו בחי' החולם שע"ג האות וכמ"ש ותחלימני ותחייני והוא בתפלה בלחש בשחרית שעומדת בבחי' הכתר שהוא עומד ע"ג הקוין הנ"ל ונק' סגול העליון כידוע ולכך ותעמוד מלדת כנ"ל, או שהוא בתכלית הירידה והוא כמו

אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד.

כמבואר בפרטי' בפע"ח: ראה שם שער (א) התפילה פ"ז. ועוד.

נקודה . . . ע"ג האות . . . באמצעות האות . . . תחת האות: ראה תקוני זהר ת"י (כה, א). פרדס שער (כח) הנקודות פ"ב.

נקודה קו שטח: ראה גם הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהע.

ותחלימני ותחייני: שיע' לת, סו [ושם: והחייני — אבל כ"ה בברכות נה, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קה. רש"ן ח"ד ע' אהס].

החיריק שתחת האות כו' ואז הנה היא יורדת למטה בנייע לברר ברורי' דרפי"ח ניצוצי' וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כו' וכמ"ש במ"א וזהו מ"ש ומל' בכל משלה כו'. והנה ענין נפילת אפיים שאחר שיע ידוע שהוא ענין ירידה של המל' למטה מטה מאד ללקט ניצוצי' מהיכלות דנוגה כו', ולכאורה אין שייכות לנפילת אפיים לשיע, אך הענין הוא דשניהם ענין א' והא בהא תלי' משום דלפי"ע כח הרוממות כו' הוא ערך כח ההשפלה והירידה כידוע בענין עומק רום עומת שנו' בס"י, וגם כאן אחר שהי' בחי' עלי' למל' כ"כ עד בחי' הכתר עצמו בבחי' חולם ע"כ יכולה היא שתדך כ"כ למטה לברר גם בעומק תחת והוא בחשך ואפילה ולהיות מתהפך גם הרע לטוב כו' וד"ל. והיינו ג"כ ענין הסמיכות שסמך כאן לומר ידך בעורף אויביך למה שקדם יהודה אתה כו' משום דהא בהא תלי' דלפי שנעשה המל' בחי' יהודה לכך ידך בעורף אויביך ג"כ לברר ברורי' דרפי"ח ניצוצי' שנפלו למטה מטה כו' וד"ל. וזהו ענין יהודה בחול"ם שהוא ענין ולשון הוה שתמיד יהודה כו' מפני שהחולם הוא ע"ג האות כניל וע"כ הוא למעלה מהתחלקות הקוין, ומפני שהם נמצא מציאת בחי' מקור הזמן במל' דאצי', כידוע בפי' מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות שהזמן בנוק' ומקבלת ממקור הזמן שבג' קוין הנ"ל, ע"כ נאמר יהודה בקמ"ץ תחת הדלי"ת ובמ[לא]ופ"ם תחת הוי"ו שזהו ענין עבר שכבר הודה, ולא ענין עבר בלבד אלא ענין נפעל דהיינו שכבר נעשה ונפעל שבחו ע"י אחרים והוא ע"י אחרים ששבחוהו והודו אותו נעשה משוכח ומפואר למעלה, ולכך נק' יהוד' בקמ"ץ ומלאפום דהיינו שכבר הודו אותו ונשכח (בל"א ער איז פאר גילובט גיווארן או אגילובטער כו'). וכך יובן למעלה שמפני שג' קוין הנ"ל המשיכו בו אור הכתר בתחלה ע"כ נק' יהודה בקמ"ץ שכבר הודו אותו אחיך הנ"ל וכמ"ש יודוך אחיך, ולפי שמאור הכתר הוא למעלה מהקוין כניל המשיכו בו ע"כ נאמר יודוך בחולם על היוד ומ[לא]ופום לדל"ת שבו לפי שכבר קיבל ההארה כו', אבל בעלותו למעלה מהם אחי"כ כניל והוא בבחי' הכתר עצמו שמשם נמשך בחי' היד הגדולה הנ"ל שהוא יוד דידך כו' אז נק' יהוד"ה בחולם לפי ששם הוא למעלה גם מבחי' מקור מציאות הזמן שבקוין הנ"ל וד"ל.

ותקם בעוד לילה: ראה לעיל ע' קצג וע' קמ. מאמרי אדה"י כמדבר היא בתחלתו.
ומל' בכל משלה: תהלים קג, יט.

נפילת אפיים שאחר שיע: ראה פרי עץ חיים שער (יג) נפ"א פ"ב.

עומק רום עומת שנו' בס"י: פ"א מ"ה. ראה לעיל ע' רסח. וש"נ.

יהודה בחול"ם: נסמן לעיל ע' תצו.

מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות: קידושין כט, א (במשנה). ראה עץ חיים שער (ג) קצור אבי"ע פ"ד.
תעמי המצות ר"ם בראשית. מאמרי אדה"י פרשיות התורה היא ע' קלח ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"י דברים
ח"ב ס"ע תרכב. וש"נ.

היד הגדולה: ראה לעיל בהמאמר פיסקא ידך בעורף אויביך.

בשר ובאו במערות צורים כו', ועד"ז הי' קצת ענין הכנעה של אוה"ע לפני שלמה המלך ע"ה בחצוני' ג"כ, וגם לעתיד כתי' ועמדו זרי' ורעו צאנכם כו'. אך זהו כימהמ"ש בלבד, אבל באלף הו' גם בחי' חצוני' כגוף לנשמה לא יהיו כי יבוררו מכל וכל עד שיהי' אין עוד מלבדו ממש וכמ"ש בהם בלע המות לנצח שגם המות עצמו יבולע כו' והוא מפני שאת רוח הטומאה אעביר כו' אעביר לגמרי מכל וכל וע"כ יהי' אז דוקא תכלית השלימות כו' וד"ל.

ובזה יובן גם כאן כמ"ש ירך בעורף אויביך דוקא, דהנה מבואר למעלה הטעם דדוקא אחר ש"ע הוא נפ"א מפני שלפ"ע כח הרוממות כך ערך הכח של הירידות, והנה בש"ע המל' עלה בבחי' הכתר עצמו כנ"ל ע"כ ברדתה למטה אח"כ יוכל להיות בכחה להעלות גם שהוא בתחתי' שאול מפני שגם חשך לא יחשיך כו' וכנ"ל דבחי' הרוחני' וגשמי' שוין קמי' בבחי' עצמי' אא"ס וידוע דבכתר עליון יש בו מבחי' התחתונה שבעצמות כו', והנה גם כשהמל' ירדה כ"כ למטה להיותה כש"ע בתכלית העלוי' ע"כ ממילא יבטל מציאות החצוני' בהיותה מאירה עליהם אור האלקי בתכלית העלוי' עד שיתבטלו ממצויאונם וכמ"ש כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעי' מפני אלקי' והוא שם אלקי' דמל' כשירדה לברר למטה מטה וכמ"ש מלך אלקי' על גוים כו'. וענין הביטול הזה יש בו ב' מדריגות, הא' בבחי' פנימי' והוא מפני שנגלה עליהם אור האלקי עד שממילא נכללו באלקות, והוא כמו ענין ביטול הנר בפני האבוקה כידוע, וכ"ז בבחי' הפנימי' שלהם, אבל בבחי' החצוני' כלהם זהו עיקר ענין הבירור, כי הפנימי' ממילא בטל וא"צ בירור כלל אך החצוני' נשאר בגסותו והוא צריך בירור, והבירור שלו א"א להיות מצד ההשתל' משום דלפי ההשתל' יש לו מקום יניקה להיות נשאר בגסותו ועבותו אלא צריך להיות הבירור ממקום הגבוה שלמעלה מן ההשתל' לגמרי דשם רוחני' וגשמי' שוין ממש כנ"ל, והוא בבחי' אור הכתר שבמל' משום דנתב"ס בש"ע דוקא שנק' יהודה כנ"ל, ואז נא' ירך בעורף אויביך פ"י גם החצוני' ואחוריים דקליפה שנק' עורף גם הוא עולה ונכלל בקדושה האלקי', והיינו כענין שיהי' לע"ל דכתי' בלע המות לנצח כו' עד שיהי' אין עוד מלבדו ממש כנ"ל וד"ל. וזהו ענין נתינת טעם למה שקדם יהודה אתה כו' לפיכך ירך בעורף אויביך דהא תלי' דמאחר שיהודה אתה בבחי' הכתר ממש ע"כ ממילא ירך בעורף אויביך. ובחי' היו"ד דידך היינו אותו הכח העליון שמבחי' כ"ע, והוא הנק' קוצו ש"י כידוע המכה באחורי עורף דקליפה

וראו כל בשר ובאו במערות צורים: ישעי' מ. ה. שם ב. ט.

ועמדו זרי' ורעו צאנכם: ישעי' סא. ה.

בלע המות לנצח . . . שאת רוח הטומאה אעביר: ע"פ זכר יג. ב. ישעי' כה. ח.

דבכתר . . . יש בו מבחי' התחתונה שבעצמות: ראה עץ חיים שער (מכ) דרושי אכ"ע פ"א.

כהמס דונג מפני אש . . . מלך אלקי' של גוים: תהלים סה. ג. שם מו. ב.

שריה שלהם . . . אך החצוני': ג' ליתא. וכנראה בשמט מפני תיבות הדומות: החצוני' . . . החצוני'.

שעומדת בעורף דקדושה כידוע בענין פרעה, והיינו ע"פ ענין המבואר ע"פ ויברך יעקב את פרעה כו' שיעקב הוא שבירך בתחלה לפרעה להאיר מבחי' הכתר דקדושה כדי שאח"כ גם כסופא דכל דרגין ג"כ יהי' הכח הזה להפוך גם החצוני, וזהו ענין פי' ירך בעורף אויביך מבחי' יוד' דיהודה דהיינו כמו שעלה סוף מעשה במ"ת כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

ישתחוו לך בני אביך. הנה פי' אביך הוא בחי' נו"ה דאבא, כי פי' אביך הוא בחי' אור אבא כידוע, והטעם שנק' אביך כי הנה ידוע דמאור אבא נמשך מקור החסדי' ומקור הרחמי' ונק' אב הרחמן, כנראה בחוש שכל מה שיש באדם יותר רבוי החכ' תגדל אצלו התפשטות החסדי' ביותר והתינוק להיותו מצומצם בשכלו הוא מלא דינין ורוגז' תמיד כו', וגם הנה אנו רואי' שהחכ' דוקא תחי' בעלי' כו' וכמ"ש במ"א באריכות כו', והנה ידוע דאורי' מח"ע נפקת וכידוע מארז"ל דנובלות חשי"מ תורה כו' ופי' חשמי"ע הוא בחי' ח"ס דא"א ובחי' הנובלות ממנה הוא בחי' התו' שבאצ"י שהוא מתחיל בקו הימין חכ' חסד כו', והיינו בדרך כלל בחי' אור אבא שיונק ממזל החי' ונוצר שהוא כמו צינור שע"י יפול בחי' נובלות בלבד מח"ס דא"א עדי"מ השערה שבראש שאין בה אלא מותרות מוחין כו' וכמ"ש במ"א. אך הנה ההארה הזאת מסתעפת והולכת מקו הימין לקו האמצעי הוא בחי' דתי' וכמ"ש מימינו אש דת' למו שרת התו' נתנה מימין ונתפשט בקו הממוצע להיות כולל מחו"ג ג"כ והיינו ענין אש שחורה ע"ג לבינה כו' אבל עיקרה כלי' מימין כו', וחיבור זה מקו הימין לקו האמצעי הוא ע"י הצינורות שהולכים ומחברים קו הימין עם קו האמצעי כמ"ש בפרד"ס, וזה החיבור אינו אלא בב' קוין ימי' ואמצע ולא יש לקו השמאלי בגי' חיבור עמהם לענין זה מפני שהוא המשכת אור החסדים בעיקר השפע אך שנתלבשה להיות בבחי' קו הממוצע, אבל קו השמאלי שאינו אלא בחי' גבו' אינו מתחבר עמהם כ"כ

בעורף . . . פרעה: ראה סידור סדר הגדה רצג, ג. הנסמן במאמרי אדה"י פרשיות התורה חיב לע' תקיג. לעיל ע' תעד.

המבואר ע"פ ויברך יעקב את פרעה: ראה באורי' הוהר יוגש שם קלו, ב.

דמאור אבא . . . אב הרחמן: נסמן לעיל ע' תקי הערה ד"ה: אבינו.

שהחכ' . . . תחי' בעלי': קהלת ז, יב. ראה גם לעיל ע' קמו ובהנסמן שם.

דאורי' מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' נב.

דנובלות חשי"מ תורה: בראשית רבא פ"ז, ה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אירט.

אור אבא שיונק ממזל הח' ונוצר . . . צינור: נסמן לעיל ע' ד.

השערה . . . מותרות מוחין: ראה לעיל ע' רנג, ושי"ג.

מימינו אש דת' למו . . . כולל מחו"ג: כרכה לג, כ. ראה שער היחוד והאמונה פ"ה. מאמרי אדה"א דברים

ח"ד ס"ע איתמח ואילך.

אש שחורה ע"ג לבינה: ראה רשי' שיר השירים ה, טז (ד"ה שחורות), והר' נשא קלב, א. רשי' ברכה שם.

ירושלמי שקלים פ"ז סה"א. תנחומא ר"פ בראשית.

כמ"ש בפרד"ס: ראה שם שער (ז) הצינורות.

כו' רק בדרך שלילה בלבד הוא שמתחבר, והיינו ענין שסיה לית כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והוה ישתחו לך בני אביך מבחי' נו"ה דאבא שמסתעפים גם לקו האמצעי שהוא בחי' לוי כניל ע"כ נק' בני אביך שהם שניים בלבד והם ראובן ולוי ואין שמעון ככללם לפי שהוא מבחי' קו השמאל כניל וד"ל.

ובי"אור הדברים, הנה מה שא' למעלה יודוך אחיך דר"ל כל השלשה אחין דוקא והו' ג' הקוין ביחד זהו בש"ע דוקא כניל רק חיי שעה כידוע, אבל ישתחו לך בני אביך ר"ל במצות ת"ת בדבור בפה אחר התפלה שנק' חיי עולם והוא למעלה ממדרגת יודוך אחיך הנ"ל ע"כ אין בזה רק השניים בלבד והו' ראובן ולוי כו', והטעם הוא לפי שא"ס שמלוכש באור אבא דאורייתא נפקת מיני' הוא מבחי' מקור כל התסדי' שבבחי' הכתר עצמו ונק' מ"ע, וכמ"ש יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים כו' דהיינו בין בחי' מים עליוני' שבכתר שהוא שרש התורה כניל וכמ"ש ותמלא כד"ה כו' כ"ד ספרים דאוריית' שנשאבו מ"ע שבח"ס כו' לבחי' מ"ת שמתחת לרקיע, והוא אור השפע שנמשך בג' הקוין וכמ"ש יקו המים כו' והרקיע המבדיל הוא בחי' הפרסא שבא"א כו', וע"כ גם כשירד אור זה למטה בקוין למטה לא נתלבש רק בקו הימין שבבחי' החסד ונסתעף גם לקו האמצעי, ובכללם הוא ענין תורה וגמ"ח תורה בקו האמצעי וגמ"ח בקו הימין כו', והוא הנק' חיי עולם שמהם נמשך מוחין לז"א שנק' עולם, וע"כ הוא למעלה הרבה מבחי' יודוך אחיך הנ"ל שאינו אלא בבחי' אור הכתר שנמשך מלמעלה ע"י צמצום הפרס' והוא הרקיע המבדיל כו' (וזהו שנאמר במשה כי מן המים משיתיהו פ"י מבחי' מ"ע הנ"ל וד"ל). ולהיות כי אבא יסד ברתא דוקא משום דאיש מזריע תחלה יולדת בת כו' ע"כ א' ישתחו לך בני אביך שבשביל המל' שנק' יהודא כניל הוא שיוצאי' ונמשכים בני אביך הנ"ל שהו' ראובן ולוי בני' קוין

בש"ע . . . חיי שעה . . . חיי עולם: שבת י' א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תב.
 ת"ת בדיבור: ראה ה"ל ת"ת לאדה"ו פ"ב הי"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמ. חיד ע' א"רג. ושי"ג.
 לעיל ע' שמה. לקמן ע' תקכו.
 במצות ת"ת . . . אחר החפלה: ראה לקוטי תורה ואתחנן ד, א. כרכה צג, ב.
 שא"ס שמלוכש באור אבא: נסמן לעיל ע' כא.
 יהי רקיע בתוך המים: בראשית א, ו.
 ותמלא כד"ה . . . כ"ד ספרים דאוריית': חיי שרה כד, טו. ראה תקוני זהר תכ"א (מו, ב). מאמרי אדה"א
 דברים ח"א ע' רכו. ושי"ג חיד ע' אקצט. ושי"ג.
 יקו המים: בראשית א, ט.
 שורה בחי' — בקוין למטה: ג' ליתא.
 במשה כי מן המים משיתיהו: נסמן לעיל ע' קלט.
 אבא יסד ברתא: נסמן לעיל ע' תקי.
 דאיש מזריע תחלה יולדת בת: ראה ברכות ט, א. נדה לא, טע"א.
 שורה מזריע — שבשביל: מכאן מתחיל בוך ד'.
 המל' שנק' יהודה: נסמן לעיל ע' רצט.

הגיל, והוה בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כי ישראל עבמ"ח סתימא' הגיל כמו התו' כידוע דתלת קשרין הן כו' וכמ"ש במ"א ודיל.

[גג] הנה פ"י השתחוואה זו הוא מלמטלמ"ע יתפרש ע"ד הגיל בפי' יודוך אחיך שאח"כ הוא למעלה מהם כו' משום דנעוץ סופן כו' כך גם כאן משום דסומ"ע עבמח"ת וכענין במי נמלך בנשיצ כו' אי"כ כנ"י גבוה וכמ"ש ע"כ שהתו' נק' חתן תחלה כו' ואח"כ נעשית כנ"י עטרת לבעלה כו' כנ"ל. ושרש ענין ההפרש שבין לוי ליהודה הגיל בתוס' ביאור, הנה יובן בהקדים תחלה להבין ההפרש בין תורה לתפלה. דהנה כתיב לאהבה את הוי' אלקיך ולעבדו כו', ויש להבין ההפרש הזה בין לאהבה ובין לעבדו כו'. אך הנה לשון עבודה לא שייך אלא כשמתקן איזה דבר כנודע, וענין התיקון היינו להוציא הפסולת ולברר הטוב עד שיהי' הדבר נקי מכל סיג וברור בתכלית זהו הנק' תיקון, והוא הנק' עבודה, ע"ד עבודת העבד לאדוניו שמתקן לו צרכי ביתו שיש בוה ב' עניני' כלולים הא' לפנות הבית מכל דבר רע והב' להכשירו ולייפותו בכל מיני תיקון ויופי המצטרך כידוע, והדוגמ' מזה יובן ג"כ בעבודה לה' שאין הענין בעבודה מצד איזה הכנעה וכי להכנעת הנברא הוא צריך מאחר דכולא קמ"י כלא חשיבי ואין לך דבר חוץ ממנו כו', אך הענין הוא שיתקן איזו דבר זהו הנק' עבודה לפני ה', והתיקון הוא בב' אופני' הגיל הא' בסומ"ר והב' בוע"ט שהן כללות ענין [המצוות] רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, והוה העבודה האמית' במ"ש ולעבדו כו'.

אך הנה זה יתכן בבחי' המעשה שיהי' [ס]ו"ר בפ"מ וע"ט בפ"מ אבל כשאין מעשה מצוה לפניו האיך יקיים מצות ולעבדו כו', הנה ידוע דע"ז ארו"ל דמצות ת"ת כנגד כולן דהיינו לפי שבת"ת הוא פועל כל הפעולה הכללי

בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית: בראשית א, א וברשי"ש. הנסמך בלקוטי שיחות מקץ כרך ג ע' 820.

ישראל עבמח"ת . . דתלת קשרין הן: נסמן לעיל ע' כו.

דנעוץ סופן: ראה לעיל ע' תקיח.

דסומ"ע עבמח"ת: מיט לכה דחי. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרד. במדבר ח"ב ע' שסט. ח"ג ע' אקס.

במי נמלך בנשיצ: נסמן לעיל ע' נוה.

וכמ"ש ע"כ: משלי יב, ד.

שהתו' נק' חתן: ראה לקוטי תורה ברכה צג, סע"ד ואל"ך.

לאהבה את הוי' אלקיך ולעבדו: עקב יא, יג [ישם: אלקיכם, וכי' ב' ג'א, אבל כיה גם בספר המאמרים חקטי"ב ח"א ע' כה].

לשון עבודה . . כשמתקן: ראה מאמרי אדה"א אתהלך לאניא ס"ע קפו ור"ש ע' קפו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתלו ואל"ך ובהנסמן שם.

דכולא קמ"י כלא חשיבי: ראה זהו בהקדמה יא, ב.

שורה אך — וע"ט בפ"מ: ד' ליתא.

דמצות ת"ת כנגד כולן: סאה רפ"א.

שבכל המצו בכלל ברמיח מיע ושסיה לית כו, ולכאורה אינו מוכן איך שיהי ענין העבודה לברר הפסולת [במצוות ת"ת, דלכאורה מצוות ת"ת אינה אלא כשאר מיע שהוא רק בבחי' וע"ט כו, אך הענין לפי שיש ג"כ בעסק התורה ענין העבודה לברר בירורים להוציא הפסולת] כו, והוא כשלומד בעיני דוקא שאז מפלפל בהלכה ומקשה קושי' רבות והקושי' הללו הרי מסתירי' אור האמת של הדין וההלכה [ו]א"כ ה"ז כמו בחי' הפסולת של הפרי המסתיר על הפרי, וכשמתרץ כל הקושי' ועומד על אמית' הדין של ההלכה ה"ז כמו שהסיר הפסולת והציא הברור והנקי ונק' או ההלכה ברורה מפני שנתבררה מכל סיג ופסולת המסתיר [להן] והן כל קושי' ובלבול, כמו ע"ד דוגמא כשמקשה איזה סתירה מן דין משנה זו למשנה אחרת הרי א' מהן אינו אמת והרי נסתר אור האמת, וכשמתרץ לא קשי' הא מני' כו' וכל א' על מקומו יבא בדין אמת ה"ז כמכרר דבר אוכל מתוך פסולת, וע"ז א' ג"כ סלסלה ותרומומך כו' כמו שהטלסול בשערות הדבוקי' יחד מפרידין זמ"ז כך התירוצי' שהן הסברות המיישבי' הקושי' מפריד דבר הלכה זו מזולתה שלא יתבלבלו יחד כו' ולכך נק' התירוצי' פרוקי' כו, ודרך כלל הנה הענין בהלכה עד שמביא הדבר לאורו נק' עבודת הברורי' אם כמו בירור של פסולת מן הפרי או התבואה או כמו בירור של הדיבוק של השערות עדימ' משום שבהלכות שבתושבע"פ נק' גימין דמט[רוניתא] כו' כמ"ש בזוהר וד"ל. וז"ש בר"מ על עבודת בני' במצרים בחומר ובלבני' בחומר זו קושי' ובלבנים זול ליתון להכחא ובכל עבודה בשדה הן ברייתו' כו', כי הנה כתי' ששים המה מלאכות הן ס' מסכתות ושמונים פלגשי' הן ברייתות כו' וכולם צריכים בירור מכל סיג ופסולת עד שיבאו בתכלית הברור, וה"ז ממש כמו העבודה הגשמית בשדה שיש בה מלאכות רבות בברורי' רבי' דהיינו כחרישה וזריעה וכל המלאכות עד שיוציאו הבירור האמיתי והוא גרעין הצומח וגם הוא צריך בירור עד שיעשה ממנו פת למאכל כו', וז"ש הראשוני' חרשו וזרעו כו' וכידוע וד"ל. וזהו עיקר הטעם שנק' בשם תורה וענין הוראה כי עיקרה הוא רק להבדיל בין פנימי' לחצוני' וכמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כו' והוא להפריד הרע מן הטוב כו'. וא"כ הרי יש במצוות ת"ת ענין העבודה לברר

סלסה ותרומומך: נסמן לעיל ע' רנה.

שבהלכות שבתושבע"פ נק' גימין: ראה גם מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' נג. ושיג. דברים ח"ב ס"ע הקלד.

במדבר ח"ד ע' אתעו.

ז"ש בר"מ . . בחומר ובלבני': ראה זהר (רע"א מהימנא) בהעלותך קנ"ג. א. פינחס רכט. ב. בראשית כו. א.

מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' .

בחומר זו קושי': ועדי' הובא במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תריג: בחומר דא ק"ז וקושי'. וזוהר שם:

בעבודה קשה זו קושי'. בחומר דא קל וחומר.

ששים המה מלכות הן ס' מסכתות . . ברייתות: נסמן לעיל ע' תקי.

הראשוני' חרשו וזרעו: שקלים רפ"ה.

להבדיל בין הטמא לטהור: שמיני י"א. מז [שם]: ובין הטהור — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב

ע' שנה. דברים ח"א ע' רמה וע' רמה].

זוהר . . לברר בירורי': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אתסו.

ברורי, וזהו ע"ד ענין העלאת מ"נ בתפלה שגם הוא עולה מלמטלמ"ע כדבר שעולה מן המים נקי כו', וכמ"ש שינייד כעדר הרחלי' שעלו מן הרחצה, ופי' שיניים הן ליב נ"ח שבתושבע"פ שמבררת וטוחנת ההלכה ונקי' לכך בשם גירס' וע"י העיון שאחר הגרס' הוברר, וזהו ענין הגרס' והעיון שהו מצות קריאה ומצות עיון שהן ב' מצות כמ"ש והגית בו יומם ולילה שהוא מצות עיון וכתבי לא ימוש ספר התו' הזה מפיך כו' שהוא מצות קריאה וכאמרו בכמה דוכתי הקורא בתו', ודרך כלל עיקר מצות הקריאה הוא במקרא וגם כמשנה אבל בתלמוד הוא רק מצות העיון כו', וככללם הן בדוגמת רו"ש שבתפלה כו' וד"ל.

והנה מאחר שעיקר עבודת לימוד התו' הוא בחי' העלא' ובירור כניל איכ אין זה תכלית הענין במה שלמד תורה בעיון בלא בחי' המשכת מ"ד מלמעלה, וי"ש רז"ל האומר אין לי אלא תורה אפי' תו' אין לו כו', והי' כמשל המת שזאפה ואינו נאכל שלא נעשה ממנו שום חיות כאדם אלא שנשאר בגשמיותו, כך הנה התו' נמשלה ללחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי, וכניל במשל הברורי' שתכליתם הוא אמיתי' הדין המתברר כו' אמנם הגם שהוא דין אמיתי מ"מ מלוכש הוא למטה בענין גשמי וצריך שיעלה למעלה ויוכלל באלקות כמשל לחם האדם התחתון כו', וזהו בענין הדינין וההלכות שהקביה יושב ושונה כנגדו כמו בעובד' דרבינ' שא' שם הקביה במתיבת' דרקיע' א' טהור כו' לפי שכל ענין הדינין וההלכות כמו בענין הלכות נגע' יש גם למעלה בעולמות עליוני' אלא שהן שם יותר בענין רוחני ושם הן מתכללי' ממש באלקות כמו עדימ הנ"ל בברורי' המאכלי' כו'.

והנה עיקר ההתכללות שלהם הוא בזמן ק"ש בשעה שמיחד האדם יח"ע כפי' ראשו]נה[דק"ש שאז כל מה שבירר ולמד ביום של אתמול נכלל ועולה באותו יחוד העליון, כי בכחי' אחד שאו' למטה נמשך אחי' העליון

שינייד כעדר הרחלי': שיר השירים ו, ו. ראה לקמו ע' תקעד.

מצות קריאה ומצות עיון: ראה הל' תית לאדהיז פיב הי"ב. מאמרי אדהיז תקס"ה ח"א ע' מה-מו. ח"ב ע' תשד. ענינים סיע רכד ואלך. שערי תשובה ח"א לט, ב. פירוש המלות ה, כ (סס"ז). מאמרי אדהיז ויקרא ח"ב ע' תקנז וע' תקעד. דברים ח"ד ע' אשמא ואלך. לקוטי ביאורים לאגרת התשובה ע' מג ובהערה 8 שם. לעיל ע' תקנד. ע' שמו וע' תפד.

והגית בו... לא ימוש: יהושע א, ח.

הקורא בתו': ברכות י, ב. מגילה כב, א. לב, א. תענית כו, ב.

בתלמוד הוא רק מצות העיון: ראה גם שערי תשובה שבהערה דלעיל ד"ה מצות.

האומר אין לי אלא תורה: ראה יבמות קט, ב.

לכו לחמו בלחמי: נסמן לעיל ע' קה.

שהקביה יושב ושונה כנגדו: נסמן לעיל ע' עד.

בעובד' דרבינ': בבא מציעא פו, א. וראה ד"ה זה במאמרי אדהיז ויקרא ח"ב ע' תמג וע' תנו.

שהוא בחי' אדם שעל הכסא כו' איח' דליית' והוא הנק' הקדביה שהוא בחי' ז"א דאצי' כידוע ודל'. וזשארזיל' העוסק בת"ת פטור מן התפלה, [מן התפלה] דוקא ולא מק"ש, כי אפילו מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש בפסוק ראשון כידוע לפי שבק"ש עולה כל מה שלמד ונכלל ביחוד עליון ואם לאו הרי נשאר למטה כל מה שלמד, והיינו מה שאמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו שלא נשאר למטה כו' ודל'. ואמנם הנה מה שאמרו שפטור מן התפלה דוקא משמעות הענין הוא שהתפלה ג"כ מאותה המדרגה ולכך כבר נפטר [מ]תפלה ע"י מצות ת"ת, ולכאורה אין להם שייכות זע"ז כלל שהרי התפלה נק' חיי שעה והתרו' נק' חיי עולם כידוע. אך הענין יובן בהקדים שיש ב' מדרגות בתפלה עצמה הא' בחי' ג' ראשוני' וג' אחרונות והב' י"ב ברכות האמצעות כמ"ש בפע"ח, ועל י"ב האמצעי' הוא שאמרו שהתפלה נק' חיי שעה אבל לא על ג' ראשוני' וג' אחרונות' לפי שייב האמצעי' הם בקשות ושאלות צרכיו כמו רפאנו ברך עלינו משא"כ בג"ר וג' אחרונות' כידוע וכשארזיל' בעוסק בת"ת שפטור מן התפלה כוונתם הוא לתפלה שנק' חיי שעה והו' י"ב אמצעי' כו'. והענין הוא לפי שהתפלה ג"כ מאותה מדרגה שיש בתורה, והוא ענין העבודה שהוא להמשיך אוב"כ כמו בתורה בבחי' עבודה הנ"ל, אך שבתפלה ההמשכות הן בבחי' מל' דאצי' שתאיר אוב"כ דבייע' כמו במלאכים ונשמות עד עולם העשי' השפל שלנו ובכל עולם לפי ערכו מגיע אור השפע ד"יב האמצעי', וע"כ נק' חיי שעה לפי שהתהוות העולמות כולם ממל' דאצי' נק' שעה א' בערך האצי' וחיי שעה היינו המשכות מוחין וחיות השפע לכולם לכא"א כפי הראוי כו', ובתורה ההמשכות הן בעולם האצי' עצמו שיהא שם המשכות אוב"כ שבבחי' האצי' והוא הנק' חיי עולם, דז"א דאצי' נק' עולם והמוחין העליוני' מאורות דא"א שנמשכו בו נק' חיי עולם כידוע, ואי"כ מי שתו' אומנתו פטור מן התפלה בהמשכות חיי שעה לפי שיש בכלל מאתיים מנה וכבר נכללו אותן ההמשכות שבש"ע בעסקו בתו' בהמשכות חיי עולם, והיינו שתמה מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה משום דכל ההמשכות שבי"ב האמצעי' נכללי' למעלה בחיי עולם ובטלים שם כביטול גר בפני האבוקה ולכך פטור מן התפלה דוקא לפי שממילא הן באים משום הטפל בטל לגבי העיקר והולך ונגרר אחריו ממילא כו' ודל'.

איח' דליית: ראה פרי עץ חיים שער (ח) הק"ש ט"ב.

הקדביה . . ז"א: נסמן לעיל ע' עז.

העוסק בת"ת פטור מן התפלה: ראה שבת יא, א.

מי שתורתו אומנתו מפסיק לק"ש בפסוק ראשון: ראה שלחן ערוך אדה"ז איח' ה"ל תפלה סק"ז ס"ד.

אשרי מי שבא לכאן: פסחים ג, א.

התפלה נק' חיי שעה והתרו' נק' חיי עולם: נסמן לעיל ע' תקכד.

ב' מדרגות בתפלה . . כמ"ש בפע"ח: ראה שם שער (ט) העמידה פ"ה.

שיש בכלל מאתיים מנה: בבא קמא ע"ד, א.

היינו שתמה מניחין חיי עולם: שבת י, א.

ואמנם אעפ"י שמטור מן החפלה אינו פטור מק"ש מטעם הנ"ל לפי שצריך שיוכלל ביחוד עליון תחלה ואם לאו אינו מתקן וממשיך כלום כו'. וכ"ז בבחי' י"ב אמצעי' שבתפלה אבל בחי' ג"ר וג"א לא נק' תפלה לענין זה אחר שאינן שאלות ובקשות כלל אלא הן רק בחי' הודאה ושבח בעלמ' ועינים הוא למעלה הרבה מבחי' עבודה הנ"ל בתורה ובתפלה. כי הנהגה בהודאה זו הוא רק בחי' ביטול במציאות ואינו מבקש לתקן דבר למלך כי בחי' העבודה שהוא שירות ושימוש לפנות בית המלך וכיוצא זהו רק באנשי' הכלתי מקורבים כ"כ למלך אבל באותן המקורבים מאד לא יתכן עליהם בחי' העבודה אלא נקראי' רואי' פני המלך והן שריו הנכבדי' שהן עומדי' תמיד לפניו ואינם עושים שום שירות ותיקון דבר מה, וכענין שא' מלכ' שבא לשלמה אשרי אנשי' העומדי' לפניך כו', והוא במדרגה היותר עליונה עד שנחשבי' כבן ולא כעבד וכמו שא' ר"ג על רחבי'ד שהוא כעבד ע"כ פועל בקשתו מיד, והוא כמו שר שלמעלה הוא ממדרגת פעולה זו כו'. והדוגמ' מזו למעלה בדרך כלל שזהו ההפך בין י"ב אמצעי' לג"ר וג"א לפי שבג"ר וג"א הוא רק בחי' ביטול במציאו' ע"י הודאה וברכה לא לבקשת דבר מה כו' איך בהכרח לומר שלמעלה הוא מבחי' תיקון ועבודה הנ"ל. והנהגה העבודה הנ"ל הרי הוא בא בהכרח ע"י יחוד מ"ן ומ"ד כנ"ל בפ"י לעבדו בתורה שהוא בחי' ברורי' בהעלאת מ"ג ואח"כ נכלל במ"ד ביחוד דק"ש וכה"ג ביי"ב אמצעי' שבשיע' כי הכל ענין א' הם, אבל בג"ר וג"א הוא למעלה מעלה מבחי' יחוד מ"ג ומ"ד וע"כ אין שם ענין עבודה כלל כו' וד"ל.

וז"הו ההפך שבין לוי ליהודה דבט"ו ווי"ן דאמת ויציב היינו המשכות המשפיע וכמ"ש כי ילוה אישי אלי, והוא ענין המשכות חיי עולם בתורה וממילא נמשך המשכות בנוק' ביי"ב אמצעי' הנק' חיי שעה כנ"ל, והרי עכ"פ יש כאן בחי' משפיע עם בחי' מקבל מאחר שא' ילוה אישי אלי הרי יש מי שנק' אישי והוא המשפיע ויש בחי' מקבל שהוא מל' דאצי' וזהו שאמרה אלי והוא ע"ד יחוד מ"ג ומ"ד שהי' בק"ש בפסוק ראשון כנ"ל, אבל בג"ר וג"א נאמר הפעם אודה את הוי' בכחי' הודאה וביטול במציאות כלתי שום ענין המשכה ממשפיע למקבל לפי ששם המל' עומדת למעלה מבחי' משפיע ומקבל והיינו בבחי' פנימי' הכתר כנ"ל שזהו פ"י עטי"ב כו' לפי שנסב"ת ונק' אז כתר מל' כו' וע"כ הוא למעלה אז גם מחיי עולם וחיי שעה הנ"ל שהרי הן רק יחוד דו"ג דאצי' וד"ל. וזהו ג"כ ההפך בין לאהבה ובין לעבדו כו', דהנה האהבה של בן לאביו אינה פועלת שום ענין רק האהבה היא טבעי'

אשרי אנשי' העומדי' לפניך: מלכ"א י, ח (בדילוג).

ר"ג על רחבי'ד שהוא כעבד: ראה ברכות לד, ב (ושם: ר' יוחנן בן זכאי, וכ"ה לעיל ע' שנד — אבל כ"ה בכ"מ, ומתם: ביאורי' ההור' קרח צד, א (ושם: ר"ג) ריב"ז, ויצא קלד, סעי"ג. מאמרי אדמו"ר אדמו"ר תקס"ג ח"ב ע' תשנ"ו ואילך. תקס"ה ח"ב ע' תשס"ד. תקס"ח ח"א ע' תכ"ג (עיי"ש). הנהגת הרי"ם ע' קטט. הנהגת הצי"צ בטה"מ תקס"ב ח"ב ע' תרט"ו.

בתמידו' גם שאינו מבקש כלום משא"כ בעבד שאין אהבתו ניכרת רק בשעה שמבקש דבר כו' וד"ל.

והנה כמו שנעוץ סופן בתחלתו בכחי' יהודה בגיר' וגיא' כגיל כך גם במצות מעשי' ג"כ נסבית עד שמעשה המצוה גדולה מגוף המצוה המפורשת בתורה. דנהג עד"ד מצות סוכה נתפרש בתו' ואעפ"י שנתפרשה כבר אינה נק' מצוה ממש עד שתבא לידי עשי' בפ"מ והוא שיעשה האדם סוכה וישב בה אז נק' מצוה, וכידוע שהמצוה היא ב[כחי'] מל' שהוא בחי' עשי' וכמיש' כי נר מצוה ותו' אור כו', וא"כ כשנסבית הרי המעשה של המצוה גדולה מגוף אור המצוה שכתובה בתו' כענין הנ"ל ביהודה כו'. והו' שרש ענין ישתחוו לך בני אביך כו' דקאי בב' עניני' בגיר' שכתפלה ובמעשה המצות ומטעם א' לשניהם כגיל, ובני אביך הו' תושב"כ שנק' מוסר אביך כגיל וד"ל. והיינו שא' שכר מצוה מצוה כי המצוה עצמ' גדול מאור המצו' כמו שהיא בתו' מטעם הנ"ל להיותה בכחי' כתיב מל' וד"ל.

תורה

בעו"ה פ' יחי

מאדמו"ר

יהודה אתה יודוך אחיך ירך בעורף איביך ישתחוו לך בני אביך. הנה בפסוק זה מרמז על שרש וטעם למה שנק' בשם יהודה, והוא לפי שידוך אחיך, פ"י אחיך הו' ראובן שמעון ולוי שקדמו אליו בלידה שמהם ועל ידם הוא נעשה להיות נק' שמו יהודה, וזהו ידוך אחיך שאחריך יודוך להיות בכחי' יהודה שהוא מורה ענין ההודאה שהרי א[חר] שילדה לאה לראובן ושמעון ולוי דוקא בלדתה את יהודה א' הפעם אודה את ה' ע"כ קרא[ה] שמו יהודה דמשמע מלשון הפעם אודה שזהו עתה הפעם דוקא מפני שילדה לראובן ושמעון ולוי תחילה ע"כ עתה הפעם שצריכים להודות לה' ע"כ קרא' כו', וא"כ מאחריך נעשה קריא[ת] שמו יהודה כו'. ושרש הדברי' בכללות הנה

שורה המפורשת — עדיד: על דרך דוגמא. ד: עדימ — על דרך משל.

שורה כבר — ממש . . . נק' מצוה: ד: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: נק' מצוה . . . נק' מצוה.

כי נר מצוה ותו' אור: משלי ג' כג.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

יהודה אתה יודוך אחיך: נדפס מבור ב-1322 עק. ב. וכן אריחיים ניתוספו אותיות או חיבת מבור

א-949 ע' נה [כתי"י זה מטושטש בכי"מ] ומבור ג-1338 ע' קיא [ומשמ' נעתקה הכותרת שבריש המאמר].

לאמאי זה ראה ד"ה שלפניו. וש"נ.

יהודה אתה יודוך אחיך: יחי מט, ת.

הפעם אודה את ה': יוצא כט, לה.

התורה נצחי' כו' ומרמז בזה על סדר התפי', ובכלל היינו ב' פרשיות דקיש שהן בחי' ראוּבן ושמעון (כמשיית) ואמת ויציב עד ש"ע הוא בחי' לוי וש"ע הוא בחי' יהודה כמ"ש הפעם אודה את ה' כו', וזהו הפעם אודה דוקא אחר ג' מדריגות דראובן ושמעון ולוי שהן בי"פ דקיש ואמת ויציב כגיל, ווי"ש יודוך אחיר דוקא כגיל ודל'.

ולחבין ביאור ענין הדברי', הנה תחילה יש להבין בכללות שרש ענין יהודה ע"ד הפשוט (וכידוע ש"ע"ד הקבלה בחי' יהודה הוא בחי' המל' דאצי' שהוא בחי' אות הדליית דיהודה שהוא בחי' ד' דאחד שנעשה היא, ויש בו שם הוי' שהן ג' קוין דאצי' שמשפיעי' למל' שעומדת תחת ג' הקוין תחי' מימין כו', והן ג' מדריגות דראובן ושמעון ולוי כמשיית). דהנה פ"י הפשוט בתיבת יהודה הוא ל' הודאה וכמ"ש הטעם הפעם אודה את ה' כו', שזהו בחי' הביטול והודאה שיש בכאור'א מישאל שע"ש זה נק' יהודה כידוע, והוא ככלל נש"י באמצעות שרשם למעלה כמ"ש ששם עלו שכטים כו' להודות לשם הוי' כו'. [ו]אמנם בתיבת יהודה יש משמעות ב' ענינים, א' ענין עבר שכבר הודה והוא בתיבת יהודה בו"י שהוא במל[א]פרי'ם ובקמץ תחת הד', וענין הב' ביהודה לשון הוה כמו שנזכר תיבת יהודה בד"ה בחולם על הוי"ו וסגול תחת הד' שמשמעות שתמיד יודה בהודאה בלי הפסק כלל וכמו למען יומרך כבוד ולא ידום כו' (וכמשמעות ד"י דיהודה כמו ככה יעשה איוב כידוע). והענין הוא כידוע דיש ב' מדריגות, א' הבא בבחי' [ה]השתלשלות דבחי' הזמן שהוא עבר הוה ועתיד כמו מלך מלך ימלוך כו', ובוה יש הפרש בין עבר לעתיד, דעבר הוא שכבר הודה או שעתיד להודות, ומה שכבר הודה זהו שם יהודה במלאופרי'ם בו"י (ולפי"ז מ"ש יודוך אחיר היינו שכבר הודוך שנמשך מן הג' קוין למטה במל' או יודוך אחיר להבא כו', וכן מלמטה למעלה בעל[י]ת[ת] המל' דיהודה בכת"ר למע' מן [ג'] הקוין ש[פ"י] יודוך אחיר מלמטה למעלה), ומה שעתידי להודות זהו כמ"ש הפעם

התורה נצחי': נסמן לעיל ע' צג.

יהודה הוא בחי' המל' דאצי': נסמן לעיל ע' רצט.

יהודה . . . אות הדליית: ראה בראשית רבא — שיטה חדשה לברכת יעקב. נדפסה בס"פ ויחי בדמוס וילנא — : ליקוט שמעוני ויחי מט, ח (רמז קנט).

המל' . . . אות הדליית . . . שנעשה היא: ראה זהר ויחי רלו, ב. סבא משפטים קד, א. ובאר החמה ומקדש מלך שם.

זוה"י מימין: נסמן לעיל ע' ריו.

ששם עלו שבטים . . . להודות לשם הוי': תהלים קכב, ד.

שנוכר תיבת יהודה בדיה: נסמן לעיל ע' תצז.

למען יומרך כבוד ולא ידום: תהלים ל, יג.

ככה יעשה איוב: נסמן לעיל ע' קסז.

הזמן . . . עבר הוה ועתיד . . . מלך מלך ימלוך: ראה עטרת ראש ע' ה.

מלך מלך ימלוך: ראה זהר בראשית לד, א.

אודה, [אודה] דלעתיד ולהבא, או הכוונה שבפעם [הזה] אתן תודה כי יש בבחי' הזמן גם מבחי' הוה אבל לא בתמידות (וכן בפי' יודו"ר אחיך לשון הוה אך לא בתמידות בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה). אבל מדריגה הב' הוא למעלה מן ההשתלשלות שהוא למעלה מבחי' הזמן שזוהו למעלה מהתחלקות דעבר הוה ועתיד שאין הפרש כלל בין עבר לעתיד משום דלמעלה מן הזמן שם כלולים עבר הוה ועתיד כא' ממש כידוע, דזוהו פי' דשם הוי' ה' הוה ויהי' כאחד ממש. וזוהו יהודה בחולם על הוי"ו שמורה לשון הוה בתמידות מפני שהוא למעלה מן הזמן דעבר ועתיד ע"כ בחי' ההודאה שם תמיד בל"י] הפרש לומר שכבר הודה או עתיד להודות מאחר שעבר ועתיד הוא בבחי' הזמן ושם הוא למעלה מבחי' זמן (והוא בחי' שם הוי' שבתיבת יהודה בג' אותיות יהי' דוקא שכולל עבר הוה ועתיד והוי"ו] הוא קו האמצעי, ואות ה' הוא בחי' המל' שמקבל [מ]למעלה מהתחלקות הזמן שהוא שם הוי' בתמידות בלי הפסק כלל, וכמ"ש למען יזמרך כבוד שהוא בחי' כבוד העליון שנק' כבוד נברא שזוהו בחי' המל' ולא ידום בלי הפסק כלל שלא שייך שם לומר עבר ועתיד כו', והוא הי"ד דיהודה שמורה התמידות כמו ככה יעשה איוב כו' כידוע שיו"ד מורה לעתיד, אבל יהוד"ה בחולם הוא ענין ההוה בתמידות, וזוהו בעליית המל' בכת"ר שנק' חולם ע"ג אתוון כמו לעיל במל' משיח דכתיב ב' ישכיל עבדי כו' וגבה מאד כידוע. ולפי"ז יודו"ר אחיך מלמטה למעלה שג' הקוין דאצי' עולים בכתר מל' דיהודה בחולם, ומ"ש יודוך הוא ענין הוה בתמידות, ופי' יזמרך כבוד הוא בחי' כבוד נאצל שהוא כתר מל' ונק' כת"ר שי"ט דמשיח שיהי' בבחי' נצחיו' דא"ס ממש ע"כ אמר ימלוך לע"ן], שז"ש דוד מ"י חי וקיים וכן אמר עד דוד הגדיל כידוע). (וכדוגמא זאת יש בכל ניצוץ קטן בפרט ב' מיני הודאה הנ"ל, א' ההודאה שבהתחלקות זמן עבר ועתיד כו', והוא בחי' ההודאה והביטול שמצד השכל והטעם, כמו שאמר [דבינה] עד הוד אתפשט' כו' שחולפת ועוברת מזמן לזמן ושייך בה ענין עבר ועתיד כו', והב' הודאה וביטול לאלקות [בנקודת] הרצון הפשוט שלמע' מן השכל שהיא תמידית [ו]נצחיות

הוי' ה' הוה ויהי' כאחד: ראה שלחן ערוך אדה"י תארת רס"ה. עשרת ראש שם. מאמרי אדה"י דברים ח"א ע' תשצד. ושי"ג.

כבוד העליון שנק' כבוד נברא: ראה בסמוך הערה כבוד נאצל.

המל' . . חולם ע"ג אתוון: נסמן לעיל ע' תקיט.

משיח . . ישכיל עבדי . . וגבה מאד: ישעי' נב, יג. ראה מאמרי אדה"א וישרא ח"ב ע' תקלו. ושי"ג. דברים ח"א ע' סו. ושי"ג.

כבוד נאצל: ראה לעיל ס"ע ב. ושי"ג.

כת"ר שי"ט דמשיח: נסמן לעיל ע' לה.

דוד מ"י חי וקיים: נסמן לעיל ע' שיב.

עד דוד הגדיל: שמואל"א כ, מא.

[דבינה] עד הוד אתפשט': נסמן לעיל ע' רצד.

כלי הפסק כלל ולא שייך בה ענין עבר ועתיד כלל אלא תמיד דבוקה וקשורה במקור חוצבה שזוהו בחי' יחידה שבנשמה כידוע, וע"ש זה נק' יהודה שיודה תמיד כניל ביהודה בחולים כו'.

והנה מעתה יש להבין מ"ש הפעם אודה את ה' כו' אחר שילדה לראובן ושמעון ולוי דוקא כניל לפי שמהם הוא שנמשך ונעשה להיות נק' שמו יהודיה כניל בפי' יודוך אחיך. והנה מבואר למעלה שזוהו ענין ש"ע שהוא בחי' יהודיה אחר ענין בי"ס דק"ש ואמת ויציב. והנה תחילה יש להבין בענין ראובן שזוהו ענין פ' ראשונה דק"ש שמע ואהבת כו'. דהנה אמרה לאה בטעם קריאת שם ראובן כי ראה ה' בעניי עתה יאהבני אישי כו', דמשמע מזה עכ"פ ששם ראובן הוא בחי' ראי' שראה ה' כו', וזהו ראובן ראי' ב"ז, וידוע דבחי' ראי' הוא בחכ' כמו וירא ראשית כו', והחסד ענף החכ' בקו הימין דתח"נ, וזהו שראי' אותיות ארי' שהוא בבחי' החסד כמ"ש לפני ארי' להימין כו'. והיינו שורש ראובן למעלה, כידוע בענין ד' דגלים שהן בדוגמא דד' מחנות ממש למעלה ממש כמ"ש בזהר דפ' פקודי, וכתוב דגל מחנה ראובן תימנה דוקא שהוא בחי' החסד סט' דדרום כידוע (ולמעלה היינו כל מחנה מיכאל שעבודתם כאהבה דייקא, וכן פני ארי' להימין, וארי' גי'מ' גבורה כמו גור ארי' יהודה זהו בחי' גבורה שבחסד כמו שאגת ארי' על טרפו כו'. וזהו ארי' אותיות יראה שהן ב' מדריגות דיראה עילאה דחכ' ויראה תתאה שנק' גבורה עילאה וגבורה תתאה כמ"ש בזהר עה"פ מי ימלא

שורה וקשורה — יהודה: א: יהודיים.

כי ראה ה' בעניי: יצא כט, לב [בדילוג].

ראובן ראי' ב"ז: ראה בראשית רבא פ"א, ג.

וירא ראשית: ברכה לג, כא. ראה סידור ערב שבת קסה, א. שערי אורה שער החנוכה ע' מ. לעיל ע' תלג.

והחסד ענף החכ': ראה זהר ואתחנן רסב, סע"א. לך צד, א. תרומה קעה, ב.

שראי' אותיות ארי': נסמן לעיל ע' תצה.

ארי' . . . החסד: ראה זהר חדש יתרו לא, ב. ביאורי הזהר יחי כו, ריש ע"ד. הנסמן כמאמרי אדה"א דברים

ח"ד ע' איתמה.

ופני ארי' להימין: יחזקאל א, י [נשם: אל הימין, וכיה בל — אבל כיה גם כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ריש ע' רכד (נשם: פני)].

ד' דגלים . . . מחנות שכינה . . . בזהר דפ' פקודי: נסמן לעיל ע' תצה.

דגל תמנה ראובן תימנה . . . החסד: נסמן לעיל שם.

דגל מחנה ראובן . . . מחנה מיכאל: ראה זהר במדבר קית, ב.

וארי' גי'מ' גבורה: ראה פי' הראב"ד לספר יצירה פ"א מ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אל. וש"נ.

במדבר ח"ג ע' תתקנ.

גור ארי' יהודה: יחי מט, ט.

שאגת ארי' על טרפו: ראה ביאורי הזהר שם.

ארי' אותיות יראה: מגלה עמוקות אופן קג. ביאורי הזהר שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקנ. וש"נ.

כמ"ש בזהר עה"פ מי ימלא גבורות ה': תהלים קו, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אל. וש"נ.

גבורות ה' כו). וזהו פי' ראו ב'ן דב'ן שהוא בחי' האהבה כידוע בפי' כי כל זכר חסדו כו' מסטרא דאבא קאתי שהוא בחי' ראי' דחכ' דוקא כידוע.

וללהבין הטעם לענין האהבה שהוא מבחי' ראי' דוקא שלזה נק' ראובן ראו בן כנ"ל, הנה יובן זה בעבודת ה' בהתפעלות האהבה האלקית שהוא בחי' הקירוב ודיכוכ בדביקות והתקשרות אמיתי' באלקי' חיים זהו בא מבחי' הראי' דוקא. והענין הוא כמו שאנו רואי' שע"י הראי' שאדם רואה תמיד את [חבירו] כזה דוקא מתקרב לבו אליו ומתדבק בו באהבה עד שנדבקו יחד משום דהראי' מושכת הלב בקירוב ודיכוכ באהבה, וראי' לזה שא[ם] הוא מובדל מבניא ואינו מתראה עמהם ישנאו אותו אבל מי שיתראה תמיד עם בניא יאהבו אותו ויתדבקו [כו], וע"כ אמרו איזה[ו] שונא שלא דיבר עמו ג' ימים דהיינו שלא ראהו ג' ימים שנפסק ממילא האהבה, ולהיפך גם מי ששונא לו מאד אם יתראה אתו פנים א"פ ודאי תפול השנאה באותה השעה כידוע (ומטעם זה הוזהרו ולא תתורו כו' אחרי עיניכם שהעין רואה והלב חומד להתדבק בזה). ונמצא שהראי' גורם ההתדבקות בין מן המשפיע אל המקבל, כמו כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי את אבותיכם ראי' זו הבטת והסתכלות לקירוב ואהבה כמו שרואה התאנה הטובה שחומדה כו', וכמו שראי' זו ענין קירוב ואהבה היא מלמעלה למטה עדי' ממש יש קירוב ואהבה ודביקות מלמטה למעלה ע"י הראי' שמון המקבל אל המשפיע מכני' להקב"ה שע"י בחי' הראי' שהוא התשוקה לאסתכל[ל]א ביקרא דמלכא וכמ"ש לחוות בנועם ה', שהסתכלות הזאת הוא בחי' ראי' מקרוב בבחי' עין השכל שבלב כידוע, וכמו ענין עולי רגל שנאמר יראה כל זכורך את פני כו' וכמ"ש שאמרו רצוננו לראות את מלכינו כו', ועי' דוקא מתקרב לב האדם ומתדבק באה"ר לה' ונמשך לבו כמים תמיד, כנראה כחוש בכל טועם טעם ראי' עין השכל שבלב שנמשך ו[נ]דבק לבו אחרי ה' אחד כו' וד"ל, ורוח אייתי רוח

דב'ן . . מסטרא דאבא קאתי: ראה זהר במדבר קכ, א. ביאורי הוהר לשם קמה, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרכב.

כי [א]: ליתא כל [אג]: ליתא] זכר חסדו: תהלים צח, ג [ותיבת, כי כל' ליתא שם. — בהוספת תיבת כ"י הובא בכ"מ, ומהם: ביאורי הוהר במדבר קמה, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקפ"ט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ל. ושיב. במדבר ח"א ע' יב וע' קיש. ח"ב ע' תמו. אמרי בינה [קה"ת תשמ"ד] שער התפילין קלה, ב].

איזהו שונא: ראה סנהדרין כו, ב (במשנה).

ולא תתורו . . אחרי עיניכם: שלח טו, לט (ישם: ואחרי).

שהעין רואה והלב חומד: נסמן לקמן ע' תקעג.

כבכורה בתאנה בראשיתה: נסמן לעיל ע' תצט.

לאסתכללא ביקרא דמלכא: נסמן לקמן ע' תקעג.

לחנות בנועם ה': תהלים כו, ד.

בבחי' עין השכל שבלב: ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים קמה, ב.

יראה כל זכורך . . רצוננו לראות את מלכינו: תשא לד, כג. מכילתא יתרו יט, ט — הובא ברש"י שם.

ורוח אייתי רוח . . דבאתדלית . . אתדלית: ראה לעיל ע' רל. ושיב.

כו' דבאדתלית כשם שבא לראות כו' אתדל"ע ג"כ להיות נמשך בבחי' ראי' באהבה מקרוב כמו ראיית את אבותיכם כו' (וכמ"ש במ"א כמ"י עיניך יונים ועיניו כיונים כו'). וזהו פ"י ראונו ראינו בין דע"י בחי' הראי' בבחי' החכ' נמשך בחי' בן שהוא קו הימין דחסד בחי' אר"י שזוהו דגל מחנה ראונו תימנה שכל המחנה הזאת למעלה היא בבחי' האהבה ודביקות שע"י בחי' ראי' מקרוב כנ"ל וד"ל.

והנה מעתה יש להבין מהו ענין הראי' שמושכת האהבה וקירוב בבני' מלמטה למעלה עד שנק' ראי' בין בפי' ואהבת דק"ש כנ"ל, הנה זה סדר אנשי כנה"ג שתיקנו לומר ב"ש תחילה שהוא הכנה לק"ש וכל פסוד"ז וגם ברכות יוצר אור הכל הוא להיות בחי' הראי' מקרוב בבני' שמוזה יומשך האהבה וקירוב, וכמו שא' ברוך שאמר והי' העולם, פ"י ברוך לשון המשכה וגילוי האור מן ההעלם, והוא שיהי' גילוי אור האלקי שמהווה כל העולם באמירה ודיבור עד שיהי' בבחי' ראי' מקרוב לכל הברואים, כמו לעיל דכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כי כ"כ כי פ"י ה' דיבר כו', דאעפ"י שגם עתה באמת כח המאמר האלקי מחי' את הכל והכל יודעים אמיתית הדבר הזה שהוא ית' בורא הכל מאין ליש וגם אוה"ע קרו ל"י אלקא דאלקייא כו', עכ"ז אין זה אצלם רק בבחי' ידיעה מרחוק שנתאמת אצלם הדבר, וגם זה בבחי' ההעלם בנפשם ולא בגילוי גמור כל היום שאל"כ לא הי' איש חוטא כלל, וראי' מגנבא דאמחחרתא קארי' שיושענו ה' כו' ואם הי' גילוי אלקות אצלו בראי' מקרוב לא הי' עובר על לאו דלא תגנוב ולא עוד שהוא מטעה א"ע שמבקש מה' שיעזור ויצליח לו על העבירה הזאת, וכדמיון זה יש בכמה בניא בעסקיהם [ב]אונאה וגזל ועולה שעושה איש לריעהו ומבקשים עור ה' כמו ששם שמים שגור בפי' הכל גם ע"ד ש[הוא] נגד רצון ה' בגנבא כו', והיינו משום דמה ש[ש]ש שגור בסיו הוא רק מן השפה ולחוץ שאם הי' בגילוי אור וידיעה וראי' מקרוב לא הי' עושה גזל וע[ו]ל וכה"ג, [נ]אמנם לעיל יהי' בבחי' ראי' האלקות מקרוב וכמו שאומר וידע כי כ"פ כי אתה פעלתו ויבין כל יצור [כי אתה יצרתו] כו' [ב]ידיעה וראי' מקרוב וכמ"ש כי כולם

כשם שבא לראות: ראה תגיגה ב, א.

עיניך יונים ועיניו כיונים: שיר השירים א, טו, ד, א, ה, יב, ראה לקמן ע' תקעג.

אנשי כנה"ג שתיקנו לומר ב"ש: תולעת יעקב [לר' מאיר גבאי סוד פסוקי דזמרה] כשם אור זרוע. הובא

בשולחן ערוך אדה"ז הל' ברכות השחר ט"א סיב.

ברוך לשון המשכה: נסמן לעיל ע' תצט.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה (בדילוג).

אוה"ע קרו ל"י אלקא דאלקייא: מנחות בסופה.

מגנבא דאמחחרתא קארי': נסמן לעיל שם ע' תצט.

לאו דלא תגנוב [א]: תגנובו: יתרו כ, יג, ראה סנהדרין טו, א הובא ברש"י יתרו שם.

וידע כיפ [כל פעול]: נוסח תפלת העמידה לראש השנה.

כי כולם ידעו אותי . . . וראונו כל המעשים: ירמי' לא, לג, תפלת העמידה לימים נוראים.

ידעו אותי כו' ע"כ או' ויראוך כל המעשי' כו'. וגם עתה יש מעין זה בתפילה
מביש ועד קיש שעיקר הכוונה בכלל הוא להיות בבחי' ראי' מקרוב. והוא
שאמר ברוך שאמר כו' ברוך הוא ברוך אומר ועושה כו', פי' ברוך הוא שיהי'
גילוי אור עצמות אלקות שנק' הוי"א כמו ברוך המקום ברוך הוי"א וכמ"ש כי
הוי"א עשנו כו', והוא [ע]פ"י ראי' עין השכל בלב שממילא התפעלות או"ר
בתמידות בלי שינוי, וכענין [נ] איזה חכם הרואה את הנולד כמו שהחכם ראה
בעין השכל מה שיוליד שהוא כהעלם כך בחי' חכ' דנה"א הוא ראיית השכל
הרואה בעין השכל את הנולד מאין ליש כמו שהוא באמת, וע"י בחי' ראי'
מקרוב ממילא יומשך לבו באהבה וקירוב כניל ודיל. וכן יתפרש מ"ש עוד
ברוך אומר ועושה, פי' שמתכוונן בראי' עין השכל איך שהוא יתברך אומר
ועושה מאין דחכ' ליש דבינה שע"ז נמשך מאין ליש ממש כידוע במע"ב
דאביא א' לאימא שהוא אומנא כו', והוא פי' הפשוט דאומר ועושה בכל יום
מאין ליש כמ"ש בדבר ה' כו'. ופי' ברוך עושה בראשית ידוע שעושה זה
הוא ל' הוה בתמידות דוקא וקאי עכמ"ב שנק' וימ"ב למעלה שמתחדשים בכל
שבת למטה כמו וימ"ב הראשוני' ממש מאחר שמחדש בכל יום מע"ב כימ"ב
[הראשוני'], לפי שבכל יום ויום באה התהוות הנבראי' כולן מאין ליש בבחי'
התחדשות גמורה כמ"ש ואתה מחי' כו' בכל יום באור וחיות חדש ממש כמו
שהי' טרם ההשתלשלות, ואי"כ כל שבת הוא כמו שבת בראשית כי ו' ימים
שלפני כל שבת מחודשים הן מתחילת הבריאה ממש כמו שהי' טרם ו' ימי
בראשית הראשונים, והוה ג"כ מ"ש עושה בראשית ענין הוה שבתמידות
עושה ומהוה למע"ב מאחר שבכל יום מחדש מע"ב, ומ"ש בראשית ולא א'
מעשה בראשית לפי שבראשית דחכ' נמי מאמר הוא וגם הוא מתחדש בכי'
וכמ"ש והחכ' מאין כו' (ואף שאמר כבר או' ועושה שהוא מחכ' לבינה, אבל
זה הוא רק מאין דחכ' בבינה ואמנם מע"ב זהו שכולם בחכ' עשי' שהוא בחי'
[יש] דחכ' בבינה כמ"ש במ"א, ועמ"ש בסידור).

והנה ב"ש שהוא הכנה לקיש יש בו ב' דברי' בכלל, א' ברוך שהוא הגילוי
דבחי' ראי' מקרוב מלמעלה למטה בכל העיס' דאצי' עד ברוך שמ"ז

ברוך המקום ברוך הוי"א . . . כי הוי"א עשנו: מדות ספיה. תהלים מ, ג (כדילוג).
איזה חכם הרואה את הנולד: נסמו לעיל ע' תצט.
דאביא א' לאימא: ראה גם לעיל ע' ד. ושינ.
בדבר ה': תהלים לג, ו.
עכמ"ב: על כל מעשי בראשית.
ואתה מחי': נחמי' ט, ה. וראה לעיל ע' תק.
טוה שלפני — טוה טרם: א: ליתא.
שבראשית דחכ' נמי מאמר הוא: נסמו לעיל ע' טו.
והחכ' מאין איוב כה, יב.
טוה זה — מע"ב: א: עושה בראשית.
ועמ"ש בסידור: שחרית מ, ד. מירוש המלות סקיב.

שהוא בחי' המל', והב' מלמטה למעלה בכני' בא' האל אב הרחמן המהולל כפה עמו כו' עד ונוכיר שמך מלכ[נו] כו' יחיד חי העולמים מלך משובח כו', וענין יחיד חי כו' הוא הכנה לק"ש שאו' ה' אחד שמבחי' יחוד זה הוא שיכולי' לעשות יחוד עליון דע"ס שנק' א' כידוע. וההפרש בין יחיד לאחד ידוע דאחד לשון אחדות וחיבור שיש שני לו ומתאחד עמו וכמו גם אחד במספר כו' משאי"כ בחי' יחיד אין שני לו ולא שייך בזה לשון יחוד וחיבור כלל כי הוא יחיד לבדו כו'. וכך יובן למעלה בין ענין יחיד[ו] בין ענין יחידת שוהו ה' אחד ושמו אחד כידוע הנה שייך בזה ענין יחוד וחיבור שיתאחדו יחד, כמו בכ' דברי' שהן נפרדי' ששייך בזה לשון חיבור ויחוד לקשר ולחבר לתחנות בעליון, כמו התהוות כל העולמות מאין ליש כמו צבא השמים העליונים ותחתונים שכולם נמשכו ממקור החיים שנק' אלקי' חיים מאין ליש בבחי' יש נפרד ממש ע"כ שייך לומר לשון יחוד וחיבור שהוא להעלות העולמות ולחברם ולהחדם באלקות שיהי' בבחי' התכללות וביטול באור האלקי בביטול היש [א]ין ממש עד שלא ימצאו בבחי' נפרד כלל, זהו ענין יחידת דיהוד המל' בכורסיא לתתא בעולם הבריאה ונכללים כ[נר] בפני האבוקה ממש כו', וזהו שמו אחד וכידוע בענין יחידת דבשכמליו. וכמ"כ בבחי' יחידע דה' אחד שהן יחוד דע"ס דאצי' במאציל כשלהבת הקשורה בגחלת ממש ונק' ע"ס כל[י] מה, ואחי"כ נמשך מעצמות המאציל לייחדם ולקשרם זע"ז, וזהו ה' אחד שהן ד' אותיות דהוי' שזהו כללות ע"ס דאצי' [יוד] חכ' כו', וגם בזה שייך ענין יחוד וחיבור מאחר שהן ע"ס ומתאחד במקורם כו', וכן ענין אחיד זה ע"ד הפשוט שהחית הן ז' רקיעים וארץ בחי' מעלה [ו]מטה וד' סט' עלמא כו' וכמא[רזיל] תמליכהו בשמים ובארץ וד"ר כו' גם זה הרי הוא ע"כפ' בחי' יחוד וחיבור שהוא יחוד בחי' נוק' דאצי' שמאיר למטה בשמים ובארץ כו', וזהו למהוי אחד באחד יחידע ביהודית כידוע ודל'. ואי"כ הרי כל זה הוא רק בבחי' יחוד אור עצמו המאציל באבי"ע שנאצלו ונבראו מאתו כו' שנק' אחד למעלה ולמטה כניל, אבל בחי' יחיד[ו] הוא בחי' מהר"ע דאי"ס ב"ה ממש כמו שהי' הוא ושמו בלבד קודם [שעלה] כרצונו להאציל ולברוא כו' שזהו בחי' יחיד עצמו שאין שני לו

וההפרש בין יחיד לאחד: נסמן לעיל ע' חק.

ה' אחד ושמו אחד: זכרי' יד, ט. ראה זהר בראשית יח, א. תרומה קלד, רע"א. שער האמונה פס"ו.

אלקי' חיים: לשון הכותב ואחתנו ה, כב.

יחידת דבשכמליו: ראה זהר בראשית יח, ב.

כשלהבת הקשורה בגחלת: ע"ס בלתי מהו: ספר יצירה ס"א מ"ז.

[יוד] חכ': נסמן לעיל ע' שצא.

שהחית הן ז' רקיע' . . . וד' סט': ראה שולחן ערוך אדה"ז הל' קיש סט"א ס"ו.

תמליכהו בשמים ובארץ וד"ר: נסמן לעיל ע' לד.

למהוי אחד באחד יחידע ביהודית: ראה זהר תרומה קלג, סעיב ואל"ך.

שהי' הוא ושמו בלבד: ראה פרקי דרבי אליעזר ס"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארע"א.

שיפול בו ענין אחדות וחיבור כלל, וכמ"ש אנת הוא חד בעצם ולא בחושבן י"ס כלל וכמו שמטיים ולאו מכל אינון מדות כלל אפי' בהעלם כו' לפי שהוא יחיד לבדו ממש כאיש יחידי שאין לו חבר כלל [שיתאחד עמו כו'] וכמ"ש אין עוד מלבדו כו', והוא לפי שהוא ית' עצמו למעלה מהיות גם מקור להשפעת העולמות מבחי' קויח כו', עד שגם בחי' סוכיע לא יתכן לומר בו דבחי' סוכב הוא ככלל אל הפרט] שמתאחדים בכלל מן כל הפרטי' כמו ענין מח' א' [הכללי] שסוקר בסקירה א' כידוע ואין זה כמו יחיד שהוא לבדו ממש (וזהו שאומר אתה קדוש [ושמך קדוש] שזהו בחי' ההבדלה שהוא ענין יחיד מובדל ולא שמובדל משלמטה הימנה מאחר שאין עוד מלבדו אלא הבדלה וקדושה זו מצד בחי' העצמות ממש (ומה שאו' אתה אחד ושמך א' הוא בחי' אחדות הפשוטה ושמך אחד הוא בחי' מל' דאי' שנעשה מקור כללות ההשתלשלות דאבי"ע, וי"ש מלך יחיד חי העולמים כמו המלך [ה]מרומם לבדו שהוא מל' דאי' שזהו בחי' ההתנשאות שמצד עצמו שנמשך להיות הנכסיע כידוע, אבל מ"ש כאן יחיד חי העולמים מלך היינו כמו שהוא ית' יחיד לבדו ממש ואח"כ נק' חי העולמים מלך שהוא בחי' מל' דאי' (והוא מה ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל בקויח כו'). ונמצא יש כאן ב' מדריגות דיחיד לבדו ומה שמתפשט ההאר' ממל' דאי' בקויח שנק' חי העולמים מלך שז"ש מלכותך כו' ונק' ממכ"ע בכלל. וזהו ברוך אומר ועושה בראשית כניל שזהו נכלל בבחי' חי העולמים מבחי' מלך מל' דאי' כו' ודיל.

ולהיות כי ב"ש הוא הכנה לק"ש כניל [מ]תחילים בו מבחי' יחיד [ומבחי' מלך שהוא התפשטות ההארה הכללי' מחי העולמים כו', ומה נעשה הכח דיחיע דאחד בק"ש בע"ס דאצי' מבחי' יחיד] שבביש וכח יחית דבשכמליו מבחי' מלך משובח כו' ודיל. וכ"ז ההכנה לק"ש מלמעלה למטה מצד הנשמות ששרשם במהויע דיחיד לבדו ממש [ו]כמו שאמר נגדלך עד ונזכיר שמך מלכינו [אלקינו] יחיד כו'. וכמ"כ בברכת יוצר אור הכנה [לק"ש] מלמטה למעלה ע"י המלאכי', כמו שאו' המלך המרומם כו' שזהו מל' דאי' שמתפשט עד מל' דבריאה ומל' דיצירה ועשי' להיות התפשטות אימת מל'

אנת הוא חד . . . ולא בחושבן; תקוני זתר בהקדמה י, א.
אין עוד מלבדו: ואתחנן ד, לה.

אתה קדוש: נוסח תפלת העמידה. ראה גם לעיל ע' שלו.

אתה אחד ושמן א': נוסח תפלת העמידה (מנחה) לשבת.

מלך יחיד . . . המלך (המרומם) לבדו: ברכת ישתבח. ברכת יוצר.

מלכינו: מלכות כל עולמים.

שורה חה — ונמצא . . . מלכותך כו': ג; ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כו' . . . כו'.

ששיער בעצמו בכתל לעיל ע' טו: מאמרי אדה"א דברים ת"ג ריש ע' תתיח; ספר המאמרים תשי"ס ע' 38 (דב') — בשם העיח' ושיג.

מלכותך: תהלים קמה, יג.

שמים במלאכי כפי צמצום קבלתם, כמו שאנו אומרים וכולם משבחי ומפארים [ומעריצים] ומקדישים וממליכים את שם [האל] המלך הגדול שהוא מלי דאיס, אבל לא בבחי' יחיד לבדו שאי' לקבל כלל מטעם [ש]שורש המלאכי רק [מבחי'] מלך כו' ודיל. ואחיכ או' קדושת יוצר אור שהוא מה שהמלאכי אומרי גיפ קדוש ה' צבאות, דהיינו גם מעיס דאצי' בבייע נמשך עיי גיפ קדוש שהוא הצמצום וההבדלה עד שמשיגים גם המלאכי לכה האלקי דאצי' בבייע שנק' ה' צבאות כמ"ש ה' צבאות הוא מלך הכבוד כו', וזהו שיוכלו לומר גיפ קדוש מבחי' סוכב דעיס דאצי' כמ"ש במ"א הנה הוא בא עיי העלאת מין שלהם בתחי' שאומרים וכולם מקבלי' עליהם עול מלכות שמים באימה ויראה כו' שהו ריבוי מיני אופני ההתפעלות דמלאכים שבד' מחנות שכינה, ויש שמתפעלים באהבה כמחנה מיכאל ויש שמתפעלי' ביראה ופחד כמחנה גבריאל, ובכאויא יש ריבוי התחלקות [ה]מדריגות כמ"ש היש מספר לגדודיו כו' וזהו לפי שמתכללים זעיו, וכמו שאו' וכולם נותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם כו' דהיינו כמ"ש וקרא ואיזו ומקבלין דין מן דין דכלילן דא בדא ושליבן דא בדא כו', שהרי ארי' מבחי' החסד ויש בו מבחי' הגבורה דוקא שזהו גור ארי' גבורה והוא מבחי' שאג' ארייה ברעש ההתלהבות כו', ולזה אמר כולם כאחד ממש עונים [באימה וביראה] ואומרי' קדוש כו' שעייז מעוררי' למעלה מבחי' התכללות האורות דעיס שיומשך בו' פעמים קדוש עד שיהי' נקי' ה' צבאות. וזהו הכל הכנה לבחי' יחודית דבשכמליו כמו שעיי נשוי נעשה הכנה ליחודע דאחד מביש כניל ודיל.

והנה אחר שנתבאר שבחי' הראי' מקרוב לאלקות הוא הגורם להיות [ב]בחי' קירוב ודיבוק באהבה כניל, הנה ודאי באתדלית נעשה אתדליע

כמו שאנו אומרים: ראה ברכת יוצר.

שאי': שאין יכולים.

שורה המלאכים — רק . . . שהמלאכי': ג'. ליתא. וכנראה נשמט ממני תיבות הדומות: המלאכים . . . שהמלאכי'.

שורה שהמלאכים — נמשך . . . דאצי' בבייע: ג'. ליתא. וכנראה נשמט ממני תיבות הדומות: דאצי' בבייע . . . דאצי' בבייע.

גיפ קדוש: נסמן לעיל עי' תקא.

ה' צבאות הוא מלך הכבוד: תהלים כד, י.

וכולם מקבלי' . . . באימה ויראה: וכיה לעיל עי' תקא.

שבד' מחנות שכינה: ראה זהר במדבר קיח, ב.

באהבה . . . מיכאל . . . ביראה . . . גבריאל: ראה גם לעיל עי' נו ועי' ג.

היש מספר לגדודיו . . . וכולם נותנים רשות זה לזה: איוב כה, ג. ראה ברכת יוצר.

וקרא ואיזו ומקבלין דין מן דין: ישעיי ה, ג ובתרגום יונתן שם.

דכלילן דא בדא ושליבן דא בדא: ראה זהר תרומה קעא, א. וראה גם הנסמן במאמרי אדמו"ר דברים ת"ג עי' תשמו ועי' תתקמט.

ארי' . . . החסד . . . נור [ג': אג'] ארי' גבורה: ראה לעיל עי' תקלג.

כולם כאחד . . . עונים . . . ואומרי' קדוש: ראה ברכת יוצר.

באתדלית . . . אתדליע: נסמן לעיל עי' רל.

[ממש באותו האופן, וכידוע בענין שמאלו תחת לראשי וימינו תחבוקני דהיינו ב' מדות דימין ושמאל העליון דבחי' טובב המשפיע שנמשך לכני' שהן בחי' מקבל ע"י אתדלית דוקא והוא ענין המאמר ימינא ושמאלא ובנייהו כלה שהיא כני' כ"י משום דאין אתדלית] אלא ע"י אתעדליע ג"כ בימין ושמאל, וכידוע דרוח אייתי רוח כ"י, וכמו אם ישים אליו לבו כ"י וכתוב כמים הפא"פ כן לב האדם העליון לאדם התחתון שהן כני', וא"כ כאשר נמשך בחי' ימין ושמאל העליון לחבק לכני' שנק' כלה למעלה זהו ודאי ע"י אתדלית מכני' למטה ג"כ באותו האופן דוקא ג"כ בבחי' ימין ושמאל (אך ההמקבל עומד נגד המשפיע ששמאל דמשפיע לנגד ימין [דמקבל] וימין דמשפיע נגד שמאל דמקבל וע"כ באתדלית מן המקבל הוא תחילה בימין דאהבה כמיש ואל [א]ישך תשוקתך כ"י וכן והחיות רוי"ש ומן המשפיע אל המקבל שמאלו תחת לראשי תחילה כ"י). והנה בחי' ימין דכני' שהוא התעוררות האהבה והקירוב מלמטה למעלה הוא בפסוק ואהבת דפ' ראשונה דק"ש, כי ואהבת זה אינו ענין ציוי דאיך יפול לשון ציוי באהבה אלא שממילא נמשך לב האדם באהבה וקירוב ודיבוק לאלקי חיים כמו שנמשך לב אדם אחר רעיהו בנפשו באהבתו אותו כאהבת יונתן לדוד שאהבת נפשו אהבו, וכך יש אהבה מכני' בכלל ו[ב]פרט מכא"י שנמשך לב כאו"א כלמי שכינה בבחי' ימין מקרבת שמתקרב כל ניצוץ ו[ג]דבק לשרשו כניצוץ העולה בשלהבת שירוצ במרוצה כמי' ענין ריח לבך כ"י או שנמשך כמים כ"י, וזהו ענין אהבה דכל לבבך וזה בא ע"י בחי' ראי' מקרוב דוקא כני' שאין האהבה והקירוב ודיבוק באה אלא מצד הראי' בתמידות והוא ראיית עין השכל שבבחי' יחוד' ויחוד' כני' ודיל. ומיש עוד ובכל נפשך, היינו ענין הדביקות והתקשרות ממש ע"י הקירוב ואהבה זו דבכל לבבך היינו רק האהבה והקירוב לבד, אבל מהו גוף ההתקשרות ודביקות [זהו שאמר בכל נפשך פי' לקשר בחי' הנפשות לה' לבדו והן כחות המחשבה ודיבור] מחשבה במחשבה בגדלות ה' בדביקות אמית' וכן באור חכ' דתו' ודיבור בדיבור זהו ענין הדיבור דדית' כמיש

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבוקני: שיר השירים ב, ו.

ימינא ושמאלא ובנייהו כלה: ראה לעיל ע' תקא.

דרוח אייתי רוח . . . אם ישים אליו לבו: ראה לעיל ע' רל. ושיג.

כמים הפא"פ . . . לאדם התחתון: משלי כו, יט [שם]: לפנים — ראה הנסמך במאמרי אדה"א וקרא ח"א ע'

ג. דברים ח"ב ע' תרעא. במאמרי אדה"א וקרא שם בשם הזהר. ושיג. (וראה גם) דברים ח"ד ע' אשלו. ושיג.

ואל [אישך תשוקתך . . . וכן והחיות רוי"ש] K: מתיבתא וכן ליתא: בראשית ג, טו. יחזקאל א, יד.

ואהבת . . . אינו ענין ציוי: ואתחנן ג, ה. ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תשל. ושיג.

שאהבת נפשו אהבו: שמואל"א כ, יז.

ימין מקרבת . . . ריח לבך: סוטה מו, א. ספר יצירה פ"א מ"ה.

שויה היינו . . . בכל נפשך: ג'. ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ובכל נפשך . . . ובכל נפשך.

הדיבור דדית' כמיש ודברח בט: ואתחנן ו, ז ובספרי שם. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ריש ע' תרעה.

מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קלה. ושיג. ח"ד ע' ארג. לעיל ע' שמה.

במוד' [במחשבה ודיבור] . . . אל"ף ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

ודברת במ כו', וזהו בכל נפשך שיעלה כל נפשו ליכלל במוי"ד העליון כמו אליך ה' נפשי אשא כו', וזהו באמת שלימות האהבה והקירוב, וכמשל איש המתקרב אל המלך ברוב עוז אהבה וחשק שאח"כ ידבר עמו המלך ועל ידיו ישלח דברו וגם ישתמש בו ועל ידו כו', שזהו עיקר שלימות הקירוב ודיבוקו [שלו] ודיל.

וזהו ענין ראובין ראיו בין שזהו ענין פ' ראשונה דק"ש שהוא בבחי' ראי' מקרוב שמוה נתעורר האהבה והקירוב דבחי' ימין שהוא סט' דחסד שהוא דגל מחנה ראובן תימניה דוקא, ובאחדלית נמשך אתדל"ע ג"כ בבחי' המשכת אור אה"ר העליונה מצד הראי' מקרוב שיהי' נמשך כמים שיורדים מגבוה לנמוך, וז"ש אה"ע] אהבתיך ע"כ משכתך חסד עליון, והוא מ"ש וימינו תחבקני כו' (ולפי שקו הימין כלול מקו השמאל כ"י) אר"י אותיות יראיה ע"כ פ"א דק"ש הוא בבחי' חסד מ"ב שהוא אור החסד בכלי הגבו' (כמ"ש במ"א). וזהו שאמרה לאה בטעם קריאת שם ראובין כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי, פ"י כי ראה [ה'] בבחי' ראי' מקרוב שמעורר את האהבה כמו ראיתי את אבותיכם כו' וע"כ יל[דה לראובן בחי' ראי' מקרוב שמוה נמשך האהבה התמידית. וז"ש כי עתה יאהבני אישי, פ"י עתה דוקא ע"י ראי' מקרוב ש]ב]כניי לאסתכלא ביקרא דמלכא שזהו [ב]בחי' ראי' בכניי מלמטה למעלה שמעורר וממשיך אהבה מקרוב מלמעלה למטה ג"כ בבחי' ראי' כניל. וז"ש כי עתה אחר שילדה לראובן בחי' ראי' בין יאהבני אישי שהוא בחי' טובב כ"ע שנק' אישי כמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי שיאהבני בקירוב תמיד מטעם בחי' ראי' וכניל ודיל.

אך מ"ש כי ראה ה' בעניי [ש]זהו המרירות והצער מצד הריחוק שנתרחק ממנה בעלה וכמ"ש כי שנואה לאה כו', הענין הוא כידוע שיש בבחי' [ה]אהבה ב' מדריגות, הא' התפעלות האה' בקירוב ודיבוק שהוא כחדוה ושמחה ותענוג גדול, והב' באותה האהבה עצמה כאשר באה מצד היפוכו

כמים שיורדים מגבוה לנמוך: ראה תענית ז, א.

אחינוס אהבתיך: נסמן לעיל ע' תקב.

וימינו תחבקני: המשך הכתוב שמאלו תחת לראשי.

שקו הימין כלול מקו השמאל: ראה לעיל ע' תקסז.

כ"י) אר"י אותיות יראיה: נסמן לעיל ע' תקלג.

פ"א דק"ש . . חסד [א]: שם] ח"ב: ראה הערה הבאה.

פ"א דק"ש . . אור החסד בכלי הגבו': ראה לעיל ע' רלב. וש"נ.

ח"ב . . הגבו': ראה לעיל שם.

כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי: רצא כט, לב.

ראיתי את אבותיכם: נסמן לעיל ע' תקט.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: נסמן לקמן ע' תקעג.

ביום ההוא תקראי לי [א]: ליתא] אישי: נסמן לעיל ע' תקב.

כי שנואה לאה: רצא כט, לא.

שהוא הריחוק שהוא מגודל האה' והתשוקה כאשר לא ישיגו לאהבו ולא יתקרב אליו יבוא לידי מרירות וצער גדול, כאב שמיצר על [ריחוק] בנו האהוב [לן] ביותר כמו יעקב על יוסף, וכן מבן אל האב כשהוא מרוחק ומגודל הגעגועים אל אביו ואינו יכול לראותו יחלה חולת אהבה, וכן מאיש לאשה ומאשה לאיש אם אהבתם נפלאה בקירובם ויחודם כן לפי' ממש יגדל המרירות וה[צער] בריחוק עד שיביא לבחי' חולת אהבה (כמעשה שא' העלה בלבו כו' וחלה חולת אהבה). וזהו הנק' גבורה שבחסד שהוא קו השמאל שבחסד ואהבה, אבל זהו מקור נקודת פנימי' האהבה בתגבורת כח יותר מגופה של האהבה אפסי' שאין זה בא רק לפי' עצם האהבה מי' מהיפוכו במרירות העצומה בריחוק אז ניכר יותר כח של האהבה עצמה. וזהו הנק' כוזהר שלהובי דרחימותא שזהו בזמן הגלות דוקא שנא' רשפי' [רשפי] אש שלהבת ייה בשלהובי דרחימותא כו', שמצד [ע]וצם הריחוק שנתרחקו כניי בזמן הגלות דאתתא אתתרכא מבעלה כו' (ובגודל לחץ ודוחק הפרנסה שמררו חיהם בעבודה קשה כו', וזה יביא דוקא גודל תגבורת התשוקה [ב]רשפי אש הצמאון כמי' צמאה לך נפשי בארץ ציה כו', וכא' בפרט יראה בנפשו גודל עוצם ריחוקו בהתגשמות שלו בעניני גופו עד שאין לו לב ומוח כלל לעבודת ה', ועי' בהצר לו מזה יצעק אל ה' במרת נפשו ובכה יבכה שיעלה ויבוא למעלה לידבק באלק' חיים ולא ישאר בעולם הפירוד ולא ידח ממנו נדח, וזהו ענין מית' בוכים אנו בעינו למהוי קדם מלכא כו', והו' ענין הכעית שגדולי' מצ' משום דמשכין ל' לקודביה בחילא יתיר פי' בכח גדול יותר מאהבה רבה בתע' דציג, שמצד הצער והמרירות שבנפשם על ריחוקם מה' בזה נגלה וניכר כחה של אה' יותר, וכמו צעק לבם אל ה' כו' ויצעקו אל ה' בצר להם שצעקה זו מגודל המרירות שנגע עד הנפש ואינה רק מכח האה' אלא שהיא באה בקו השמאל מצד הריחוק (וי'ש כן בקודש חזיתך כלו' הלואי כן בקודש חזיתך באהבה בקירוב כמי' במיא).

וזהו מן המיצר קראתי ייה כו', מן המיצר כמו בכח' בעית או בגלות מצד הריחוק העצום שהקריאה לה' רק מחמת המיצר עיי' ענני במרחב ייה

כמעשה שא' העלה בלבו: סנהדרין עה, א.

שלהובי דרחימותא . . . בזמן הגלות . . . רשפי': נסמן לעיל ע' תקב.

דאתתא אתתרכא מבעלה: ראה זהר רגש רי, א. בשלח נח, ב. ויקרא כ, ב. אחרי עה, א.

צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב (בדילוג).

ולא ידח ממנו נדח: עי' שמואל"ב יד, יד.

חית בוכים: נסמן לעיל ע' קג.

דמשכין ל' . . . בחילא יתיר: נסמן לעיל ע' קעב.

צעק לבם אל ה': איכה ב, יח. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקב.

ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קו, ו. כח.

כ' בקודש חזיתך: תהלים סג, ג. ראה זהר תרומה קמ, טע"א ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קה.

ושיג' דברים חיד' ע' אחטב. ושיג'.

מן המיצר קראתי ייה: תהלים קיה, ה.

כמיש דמשכי לי לקוביה בחילא יתיר כו' (דעמית מעורר עמיר כמיש כי רם ה' ושפל יראה, והעיקר מצד עוצם התגברות האה' שמעורר ג"כ כמוהו כו'). והנה הפי' הב' במיש מן המיצר קראתי [ייה] כו' וכזה'ג כל צעקה מן המיצר אין זה דוק[א] כמי שיש לו חטא ועון כמו בעית או הריחוק שנמשך ביותר בעניני עוה"ז, אלא ענין המיצר הזה הוא ענין התגשמות זה העולם השפל וחומריותו ואיך שבעוה"ז הוא בחי' צמצום והסתר אלקות בתכלית ונק' חושך גמור (והוא כמו ארץ צי"ה ועי"ף [כ]מדבר ממש כו'), וכאשר יש לאדם התעוררות בנפשו לפקוח עיניו ולראות בראי' שכלי' האלקי' איך שכל העולם החומרי אינו רק בחי' חיצוני' [דחיצוני'] השפע הנמשך מכח האלקי' עיי' צמצום האחרון ביותר, וגם העולמות הרוחנים ביותר גם הן בחי' גבול ומדה כמו המלאכי' וצבא השמים דעשי' וגם האופנים ושרפים דיצי' וכריאה, ואפי' געה"ע והחתתון לנשמות הכל בבחי' צמצום וגבול ותכלית, לפי שכ"ז נמשך מאין ליש עיי' בחי' צמצום והסתר והעלם אור מאלקי' חיים שהוא ית' בבחי' איס ממש גם למטה כמו למעלה וידוע דאוא"ס אין לו תחילה ואין לו תכלה כו'. ועי' כאשר יתבונן האדם היטיב על השפלת נשמתו למטה בבחי' הצמצום והמיצר שהוא בחי' הסתר אלקות של כל העולמות עד עוה"ז השפל שהוא הסתר האחרון ביותר, תבוא הנפש לידי מרירות וצער גדול, והוא ענין הצעקה אל ה' מן המיצר והצמצו[מין] האלה ליכלל נפשו בהוי' שהוא בחי' סוכי'ע, וזהו מן המיצר קראתי כו' וכן ויצעקו אל הוי' שהוא סוכב כו' ולא מצד החטא' בלבד כו'. וזהו כי ראה ה' [בעניי] בבחי' עוני והמיצר שלו מהסתר אלקות שימנע ממנו בחי' הראי' וקירוב לאלקות, שזהו בחי' עוני ביותר, והיינו כי ראה ה' בבחי' ראי' בקירוב על היפוכו עני בצעקת [כניי מצער] להם כו', עי' [י]אהבני אישי בחי' סוכי'ע באתעדל'ע ג"כ בבחי' פנימי' אהיר זו עי' אופן העלאה זו כי רוח אייתי רוח כו' כידוע ודל'.

והנה כ"ז הוא בחי' ראובן ראיו ב"ן שהוא הראי' והקירוב, והוא פ' ראשונה דקיש בואהבת כו' (רק שיש בזה עצמו מקו השמאל שבו שהוא ענין המרירות מן ההיפוך כו', שהוא גבורה שבחסד כמו ארי' אותיות יראה כו', וכשאגת ארי' להימין כו', וזהו שם מ"ב שהן מ"ב תיבות מואהבת עד ובשעריך כידוע). אבל פ' שני' והי' איש כו' הוא בחי' שמעון ל' שמיעה, וכטעם שא' בלדת שמעון כי שמע ה' כי שנאה אנכי ויתן לי גם את זה כו'. דהנה ידוע בעיקר ההפרש בין ראי' לשמי[עה] שהראי' מקרוב והשמי[עה]

דעמית מעורר עמיר: נסמן לעיל ע' רסח.

כי רם ה' ושפל יראה: תהלים קלח, ו.

ארץ צי"ה ועי"ף: תהלים סג, ב.

האופנים ושרפים דיצי' [א]: דאצי' וכריאה: נסמן לעיל ע' יב.

אין לו תחילה ואין לו תכלית: ראה חובת הלבנות שעני התור ספיה. המשך מרסיו ע' כ.

כי שטע ה' כי שנאה אנכי: רצא כט, לג.

ההפרש בין ראי' לשמייעוה: ראה לעיל ע' רמב. ושי. ע' תקיד.

מרחוק דוקא, שא"א לומר בענין השמיעה רק בהיותו מרחוק שאינו רואה דבר רק ש[ו]מע באוזן, שלזה אמר דאינו דומה שמיעה לראי', ומטעם זה בשמיעה מרחוק תיפול היראה דוקא כמ"ש שמעתי שמעך יראתי כו', וכמו במלך שרואי' אותו תמיד ימשיך האהבה בלב העם אליו וכאשר יתרחק מן העם ושומעי' גדלו ורוממתו יפול הפחד ויראה יותר כו'. והנה בחי' ה[י]רא[ה] ופחד הוא הגורם שיעמוד מרחוק ולא יוכל לגשת וליקרב כלל, [ו]כמו וינעו ויעמדו מרחוק, וכידוע שזהו ענין והחיות רצוא ושוב דמשמעות הענין מיד אחר בחי' רצוא הוא בחי' שוב, ובחי' רצוא מבואר למעלה שזהו בחי' הקירוב ודיכויק שלבו נמשך כמים להתקרב אל ה' ולדבקה בו באה' ותשוקה מורגשת בלב [כ]תשוק[ת] האשה [לבעלה כמו ואל אישך תשוקתך להתקרב בקירוב אחר קירוב, וזהו ע"י בחי' ראי' האלקות לאסתכלא כו' (או התשוקה לראות אור פני מלך חיים כמו מתי אבא ואראה פני אלקי' שבא מצד הריחוק כניל)]. והנה מיד אחר בחי' הרצוא רץ לבך להתקרב לאלקי' הגיל מיד יש בחי' שוב לאחור שהוא היפוך בחי' הרצוא ממש, וכמ"ש בס"י אם רץ לבך כו' שוב כו' (וכמ"ש במלאכי' בעמדם תרפינה כנפיהם לפי שהחיות רויש כו'). והענין של בחי' שוב הזה הוא בחי' הריחוק שבא מחמת השפלות שמשפיל א"ע מאד ע"כ מתרחק וירא לגשת ויעמוד בריחוק מקום דוקא, והוא בחי' היראה שבא מצד שפלות ערך עצמו לגבי רוממות ערך המלך כאשר נשמע לו גדולתו ורוממותו [ו] הנפלאה ביותר ע"כ מאד משפיל א"ע בבחי' שמאל דוחה כו', כידוע בהפרש שבין ימין לשמאל דימין מקרב' כניל בבחי' הראי' מקרוב דוקא ושמאל דוחה א"ע דוקא, ובחי' הדחי' הזאת לדחות א"ע בריחוק דוקא הוא בא רק מחמת גודל השפלות האמיתי' שבאה בנפשו אחרי שמעו במוח הבינה בהתבוננות היטיב בגד[ו]לת הבורא ית' איך שהוא רם ומתנשא על כל ההשתלשלות דאבי"ע בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור למעלה כידוע דאוא"ס למעלה עד אין קץ (וראי' מעליות העולמות עד שיהי' גוי' א' יובלות וכמו שאומר אין זולתך לחיי העוה"ב כו'). ע"כ תקטן נפשו מאד בע[י]ני[ו] והי' כעפר ואפר ממש ויפול עליו היראה והבושה

דאינו דומה שמיעה: נסמן לעיל ע' כח.

שמעתי שמעך יראתי: חבסק ג, ב.

וינעו ויעמדו מרחוק: יתרו כ, טו.

מתי אבא ואראה: תהלים מב, ג.

בעמדם תרפינה כנפיהם: יחזקאל א, כד"כ [ושם: כנפיהן — אבל כ"ה גם בהבא לקמו. ועוד]. ראה

מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' שסד וע' תשנ.

דאוא"ס תמלכה עד אין קץ: נסמן לעיל ע' ריד.

גוי' א' יובלות: נסמן לעיל ע' רטו.

אין זולתך לחיי העוה"ב: ע"ס נוטח ברכת יוצר לשבת. ראה גם לעיל ע' רכה. מאמרי אדה"א במדבר חיב

ע' תקצא וע' תרסד. ושי"ג.

דוד . . המלך: ראה תרסס שער (בג) ערכי הכינויים מערכת דוד. והנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע'

תחטט.

ויעמוד מרחוק מגודל היראה והבושה שזהו מעוצם הרוממות והתנשאות אלקות והי' נבזה בעיניו נמאס כעפר בתכלית הקטנות מאד, וכל שהוא מכיר ומבין יותר בגדולת ורוממות אלקות יותר תקטן נפשו בעיניו ויסול עליו היראה ובושה יותר בבחי' שמאל דוחה כו', וכמו דוד המלך שהי' מרכבה לבחי' המל' שהוא בחי' היראה הי' שפל מאד בעיניו והי' משפיל א"ע תמיד לפני ה', וגם בשמחתו וטוב לבו הי' מסזו ומכרכר בכל עוז בתכלית השפלות כהגלות נגלות א' הריקים וא' למיכל ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני כו', וזה רק מצד שתגדל בעיניו רוממות מל' שמים ביותר הי' בנפשו בתכלית הביטול [ב]מציאות והי' מכיר יותר שפלות ערכו ביותר ואיך שאינו ראוי כלל לקירוב ולדביקות וע"כ במקום גיל[ה] הי' ברעדה ויראה כו', וכן במ"ת שעמדו מרחוק מפני עוצם גילוי אור רוממות שנתרומם ונתגדל עצמ' או"ס עליהם ע"י קולות וברקי' בקשו ממש דבר אתה עמנו ונשמעה כו'.

ויעד"י? יובן מ"ש חכקוק שמעתי שמעך יראתי, פ"י שמעתי בשמ[י]ע[ה] שהוא הבנה והכרה בעוצם רוממות דעצמות א"ס שהוא מרחוק כמו מרחוק ה' נראה לי שהוא מצד ריחוק הערך של ההשתלשלות שכלא ממש חשיבי, ע"כ כל שמוסיף השגה בהסלגת הרוממות ד[א]י"ס ב"ה זהו שמיעה מרחוק דוקא מב' טעמים שהן [א'] שהוא ריחוק והסלגת הערך של רוממות דא"ס על העולמות וריחוק ערך ושפלות של ההשתלשלות, והכל א' דהא באה תל"י. וע"כ היראה והשפלות תלוי בשמיע[ה] מרחוק דוקא כמ"ש שמעתי שמעך יראתי שהיראה מרחוק מפני השפלות דמקבל ורוממות דמשפיע, ועיקר ההכרה ברוממות אלקות באה ע"י שמ[י]ע[ה] דוקא שהוא מרחוק והיינו ההשגה וההבנה, [כי בלה"ק פ"י שמיעה היא ההבנה וההשגה בכי טוב כמו דבר נא כי שומע עבדיך כל' מבין, והשגה והבנה] הרי היא באה בלבוש מסת' לאמיתי' עצם הדבר כמו שהוא, שהרי גם מי ששמע כל פרט' גדלות המלך ומבין בה היטיב אינו דומה [שמיעה] זו לראי' כשרואה את המלך וגדולתו בעיניו כי הראי' מקרוב רואה לאמיתי' הדבר כמו שהוא משאי"כ כשנתפרש ונתבאר לו הדבר ע"י השג[ת] שכלו ששומע ומבין הדבר כו' שע"י השגה זו עצמ' מרחוק נודע לו, וכך הוא בהתבוננות כמו שנראה בחוש שגם אם יעמיק אדם בכלי השגתו ברוממות אלקות יותר יהי' מרחוק ומופלא ממנו כו', ומשום דלית מחשבה תפיסא כו' ונעלם מכל רעיון והשגה שכליים ולזאת מה שנראה לנשמות בגופי' ומלאכי' בבחי' השגה שלהם

מפוז ומכרכר בכל עוז: שמואל"ב ו, טז. יד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תחלת. כהגלות נגלות א' הריקים. ונקלותי עוד מוזאת: שמואל שם ו, כ ואילך. במקום גילנה הי' ברעדה: ע"ד ברכות ל, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג שם. ושי"ן. דבר אתה עמנו ונשמעה: יתרו כ, טו. מרחוק הי' נראה לי: ירמי' לא, ב. דבר נא כי שומע עבדיך: ראה לעיל ע' תקד. ושי"ן.

מרחוק ה' נראה להם ולא מקרוב ע"כ היראה כמלאכ' ביותר משום דאינו דומה שמיעה לרא' (שהרא' בחכ' איזה חכם הרואה את הנוול כניל, והשמיעה בכינה דוקא כידוע). וזהו ג"כ ענין והחיות ר"ש דרצוא בא בבחי' האהבה והקירוב ע"י הרא' כניל ומיד מרחוק נראה להם ע"י שמיעה והשגה [שהוא מרחוק] דוקא ע"כ מיד נסוג אחר בבחי' שוב, שזהו ענין שמאל דוחה להשפיל א"ע לעמוד מרחוק מפני היראה והשפלו' והפלת הרוממות כניל שזהו ענין א' ממש כניל ודיל. וזהו] שמעתי שמעך יראתי שהשמיעה עם היראה ענין א' הם מטעם הנ"ל, אך השמיעה דהשגה דכינה קדמה ליראה שהרי מחמת השמיעה שהיא מרחוק בעצם הרוממות יפול בשפלות ויראה ובושה כניל שהוא בבחי' שמאל דוחה א"ע כניל ודיל (וז"ש אני כינה לי גבורה. כידוע דקו השמאל הוא כינה גבורה הוד דמחמת [ההשגה] שע"י שמיעה מרחוק יבוא ליראה שנק' גבורה בבחי' פחד יצחק כו' אבל הרא' הוא בבחי' החכ' וחסד נצח דקו הימין בימין מקרבת כניל בבחי' ראוב' [ודיל]).

וזהו שאמרה לאה כי שמע ה' כי שנואה אנכי כו'. דהנה ידוע דבחי' לאיה למעלה הוא בחי' המחשבה שבכינה שנק' אם הבנים להוליד המדות או"ר כו', ובבחי' רא' מקרוב שמוליד האה' בקירוב זה הי' בלידת ראוב' שאמרה כי ראה ה' בעיני כו' כניל, אבל בלידת שמעון שהוא בחי' היראה שבאה מצד בחי' השמיעה דכינה בהשג[ת] שכל א' כי שמע ה' בבחי' שמיעה מרחוק כי מרחוק ה' בהשגה דכינה מצד בחי' עוצם הרוממות כניל. וז"ש כי שמע ה' כי שנואה אנכי מצד בחי' השפלות שמשפיל א"ע [מ]יראה עד שגבוה בעיניו נמאס וזהו ג"כ בבחי' שמאל דוחה דמשפיע, ע"כ זהו שכניי נק' שנואה לבעלה מצד עוצם השפלות כו', אך אדרבה היא הנותנת שמחמת אתדל"ת בכני' בבחי' שפלות זאת דשמאל דוחה א"ע ביותר מעורר למעלה בשמאל העליון אתדל"ע להיות משפיל א"ע לקרב ולהעלות לכני' העומדי מלמטה בתכלית השפלות, והוא כמ"ש שמאלו תחת לראשי שגם דרישא שכיבת לעפרא בגלותא כו' נמשך שמאלו העליון להגבי' ראשי דכני' בבחי' קירוב משפלות לעלי' גדולה למעלה להתיחד בבעלה בחי' סוכ"ע, וז"ש

איזה חכם הרואה את הנוול: ראה לעיל ע' תקלו.

והשמיעה בכינה: נסמן לעיל ע' כח.

אני כינה לי גבורה: משלי ת, יד.

דקו השמאל . . . דקו הימין: נסמן לעיל ע' ריו.

לאיה . . . בחי' המחשבה: ראה סידור שחרית ס, ג, ט, א. מאמרי אדה"ו פרישות התורה היא ע' קנו

ובהנסמן לשם. ח"ב ע' תקמ. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' רכו. ח"ב ע' תרמה.

שבכינה שנק' אם הבנים: נסמן לעיל ע' לא.

שמאלו תחת לראשי: שיר השירים ב, ו.

ש"ה מלמטה — שגם . . . תחת לראשי: א: ליתא. וכנראה נשטט מפני תיבות מדומות: תחת לראשי . . .

תחת לראשי.

דרישא שכיבת לעפרא: ראה זהר במדבר קיט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יד. וז"ש.

שמאלו תחת לראשי להעלות ולהגבי' בקירוב עוז מבחי' הגבורה שבדורעא
 שמאלנא] כו', וזהו דוקא מצד השפלות דכני' בשמאל דוחה א"ע (וכאסתר
 שנפלה לפני רגליו ויושט לה כו') כמ"ש כי רם ה' ושפל יראה כו', וע"כ
 מ[רחוק] דוקא יבוא להיות שמאלו תחת לראשי כו' וד"ל.

וזהו ענין פ' שני' והי' אם שמוע תשמעו שהוא בחי' שמיעה מרחוק. כי הנה
 ארז"ל למה קדמה פ' שמע לוהא"ש כדי [שי]קבל עליו עול מ"ש
 תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, דעומ"ש [צ]ל באהבה ורצון דוקא כמו
 שום תשים עליך מלך וכן א' ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו', וזהו בפ'
 ראשונה דק"ש שא' תמליכהו בשמי' כו', ובואהבת בבחי' קירוב ע"י הרא"י
 לאסתכלא [ביקרא דמלכא] כמו רצוננו [לראות את] מלכנו כו' כני"ל, ופ' שני'
 מקבל עליו עול מצות המלך שהוא כיראה דוקא ע"י השפלות דשמאל דוחה
 א"ע שהוא הביטול עצמותו לגמרי נגד רוממות המלך שזהו ע"י בחי' שמיעה
 מרחוק וכמ"ש החפץ לה' בעולו' שהוא רץ לבך כו' כ"א שמוע מזבח טוב כו',
 וזהו פ' והי' אם שמוע תשמעו את מצותי כו', וכמ"ש סוף דבר האלקי ירא
 ומצותיו שמור כו', וזהו בחי' שמעו"ן לשון שמיעה שהו[א] בקו השמאל
 ובינה גבו' כו', ולהיות דפ' זו והי' אם שמוע היא בבחינת הגבורה ע"כ נאמר
 בה בחינת גבורות ודינים קשים כמו השמרו לכם כו' וחרה אף ה' כו' שהוא
 הדין הקשה שביראה כו' ונכלל בה מבחי' החסד דימין ע"כ אמר תחי' ונתתי
 מטר כו' (והוא שם [ע"ב דחסד שהוא אור הגבו' בכלי [החסד] ובפ"א אור
 החסד בכלי הג' דשם מ"ב). ובכללות ב' הפ' דק"ש שהוא בחינת ראובן
 ושמעון הן בחי' ימין ושמאל בחי' רוי"ש שמעוררי' למעלה ג"כ בחי' ימין
 ושמאל העליון כמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבטני כו' וד"ל.

אך הנה כל הנ"ל כב' מדריגות דראובן ושמעון שהן ב"פ דק"ש שמע והי'
 אם שמוע אין זה רק בחי' התעוררות ליחוד העליון בחי' ימין ושמאל
 באתדל"ת שיהי' על דרך זה אתדל"ע כני"ל שזהו [כ]ענין ימינא ושמאלא
 וכנייהו כלה כו' כידוע, אבל עדיין אין כאן גוף היחוד העליון דקוב"ה

וכאסתר שנפלה לפני רגליו ויושט לה: ראה אסתר ה. ג"ד.

למה קדמה פ' שמע לוהא"ש: ברכות יג, א (במשנה).

שום תשים עליך מלך . . . ומלכותו ברצון: שו"מ יז, טו. גוסס תפלת ערבית.

תמליכהו בשמי': נסמו לעיל ע' לד.

לאסתכלא . . . רצוננו . . . מלכנו: נסמו לקמן ע' תקענ. לעיל ע' תפלד.

החפץ לה' בעולו' . . . כ"א שמוע מזבח טוב: שמואל"א טו, כב (ושם: כשמוע . . . הנה שמוע — ראה מאמרי

אד"הא דברים ח"ג ע' תתקצא. ושי"ג.

סוף דבר האלקי ירא: קהלת יב, יג (בדילוג).

השמרו לכם . . . וחרה אף ה' . . . ונתתי מטר: עקב יא, טו. יז. יד.

(ע"ב דחסד . . . דשם מ"ב: נסמו לעיל ע' רלב.

ימינא ושמאלא וכנייהו כלה: נסמו לעיל ע' תקא.

ושכינתא שהן כניי רק ענין הכנה לבד לפני גופו של היחוד האמיתי
 בהתעוררות אוי"ר שנק' ימין ושמאל כניל כמ"ש שמאלו כו', אבל בחי' גוף
 היחוד [ה]אמיתי הוא בחי' לוי שהוא ל' התחברות ויחוד, [ו]כמ"ש לא"ה
 בלידת לוי עתה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים כו' שהוא
 בחי' היחוד ממש (והוא בחי' קו האמצעי דתו' שהוא כל[ו]ל מב' הקוין שהוא
 בלוי דוקא כמ"ש יורו משפטיך כו'). ולהבין ביאור ענין היחוד הזה דבחי' לוי
 שהוא מדריג' שלישי שאחר מדריג' דראובן ושמועון כב"ט דק"ש, הנה זהו
 ענין אמת ויציב שאחר ב' פ' דק"ש שיש בו ט"ו ווי"ן שהוא גוף היחוד
 וכמאמר בווי"ן תקטור כו'. והענין הוא כידוע [ד]כאמת ויציב [הוא] בחי'
 [היכל] הרצון שהוא בחי' אתד[ב]קות רוחא כרוחא [ממש] ע"י מצות ת"ת
 [דוקא] (שהיא בקו האמצעי דבחי' לוי, והוא מ"ש עתה הפעם ילוה אישי אלי
 ממש כניל). דהנה ידוע שהתו' נמשלה כמים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים
 כו', וכמו עדי"מ המים שמרווין צמאון כאשר הנפש צמאה ביותר כשישתה
 מים יסתלק ממנו הצמאון ותשוב נפשו ורוחו אליו כו' ויהי' מנוח [ל]נפשו
 שנק' ניח' דרוחא כו', כך התו' נאמר בה יערוף כמטר לקחי כו' שהוא בבחי'
 מים העליונים שנק' בחי' המשכות מ"ד לנוק' דעביד ניח' לה ואת[ב]סמת] כו'
 שירוה הצמאון דה[ע]ל[א]ת מ"ן ברשפי אש התשוקה כמים שמכבה אש כו',
 וכמו שאנו רואי' בלמ[ו]ד ת"ת שאדם לומ[ד] דבר ה' [ו]ן הלכה ומשנה מיד
 אחר התפי' בדבור בפה שהוא המרוה צמאון התשוקה שהי' לנפש בתפי'
 בבחי' רצוא בשלהובי דרחימותא כניל באה' ודיבוק מקרוב ובשמאל דוחה
 א"ע כו', כי בחי' מ"ע הללו דתו' אור המאיר ונמשך בנפש האלקית משיבים
 את הנפש האלקית שתחזור למטה להתענג על הוי' בדבר הוי' שמדבר ולקבל
 שפע אור התענוג וחי'ע שבתו' בעצמה והי' לה למשיב נפש ממש כמו מים
 קרים על נפש עייפה כו' וכמ"ש תו' ה' תמימה משיבת כו', כמו עדי"מ של
 היחוד וזיוג הגשמי שכאשר הנוק' מקבלת בחי' מ"ד דדכורא תשוב נפשה
 ותפול התשוקה כי אין התגברות התשוקה ברשפי אש רק קודם שמקבלת
 השפע דמ"ד כו' (ו"ש ההופכי הצור אגם מים דחסדי' דמ"ד דתו' כו'). וזהו

עתה הפעם ילוה אישי אלי ויצא כט, לד.

יורו משפטיך: ברכה לג, י.

אמת ויציב . . ט"ו ווי"ן: נסמן לעיל ע' קמו.

בווי"ן תקטור: אמר בשבתין (ומירות ליל שבת). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שג. דברים ח"ב ע'

תו.

[ד]באמת ויציב . . [היכל] הרצון: נסמן לעיל ע' תקטור.

הוי כל צמא לכו למיט: ישעי' נה, א. ראה גם לקמן ע' תקטור ואילך.

יערוף כמטר לקחי: האוינו לב, ב.

ואתונכסמת: זהר לך צד, א.

שרה איע — משיבים את הנפש האלקית: ג'. ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: בנפש האלקית

הנפש האלקית.

מים קרים . . תו' ה' תמימה משיבת: משלי כה, כה. תהלים יט, ה.

ההופכי הצור אגם מים: תהלים קיד, ה.

ענין גוף היחוד העליון דקוב"ה ושכינתא שנק' אתדבקו' רוחא ברוחא ממש כנ"ל והיינו בחי' [ה]התדבקות ו[ה]התקשרות דרוח [ה]הבל דבר ה' זו הלכה (כחי' מ"ד) בדבורו של אדם שלומד ומדבר בדבר ה' שמקבלו ברוח הכל פיו ממש וכמ"ש ודברי אשר שמתו בסוף ממש זהו נקרא אתדבקות רוחא ברוחא מ"ד ומדות [וחכ' ורצון שבתו' במו"ד ומדות] וחכמה דנפש אלקית והיו לאחדים ממש, וע"כ א' כי אמרתך חיינני ממש וכן הוא אומר חיים הם] למוצאיהם בפה דוקא שזהו כמו גוף היחוד דמשפיע ומקבל מאחר שדבר ה' ממש ש[ו]פע ונמשך כדיבורו של אדם בלימוד ת"ת [וע"כ] זהו עליון יותר ממדריגות דאוי"ר ר"ש שבב' ס' דק"ש שמע והי' א"ש שהו רק התעוררות יחוד בימין ושמאל ברו"ש אבל במצות ת"ת הרי זה גוף היחוד האמיתי כו') (וכמו במ"ת שהי' דבר ה' מאיר ונמשך ומתקבל בנש"י ביחוד פנימי ועצמי כמו שאר' באור פניך ממש נתת לנו תורת חיים ודבריו חיים וקיימים כידוע). ואף על פי שאנו או' לשם יחוד קוב"ה ושכינת' על גוף מעשה המצות דוקא לפי שכל היחוד ה' ע"י המצות בפר"מ [דוקא] כידוע, גם זה אמת, אבל העיקר ומקור הכולל כל יחוד' שבמצות הוא מצות ת"ת דוקא וכמו שאמר ות"ת כנגד כולם ונ[מ]נו וגמרו דתלמוד גדול לפי שמביא לידי מעשה כידוע, והטעם הוא לפי שכל המצות נק' [בחי'] רמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי' גופא דמלכא וע"י המצות נעשה גוף היחוד וחיבור ברמ"ח אברים חיצונים כו', אבל עצם פנימי היחוד שהוא יחוד וחיבור דמ"ד ומ"ן כו' הוא ע"י בחי' המוחין דחי' דתו' שלוחה הוא העיקר הכולל כל פרטי היחוד' שבכל מצוה ומצוה ולכן נקרא אתדבקות רוחא ברוחא דוקא וד"ל (ומה שבפ' והי' אם שמוע כו' מקבל עליו עול מצות כו' עדיין אין זה קיום המצות בפר"מ רק שמקבל עליו עול מצות והוא בחי' יראה בחי' שוב, וכן באהבה בקירוב בקבלת עול מ"ש באהבה ורצון כנ"ל שאין זה גוף היחוד רק הכנה לכד כנ"ל). ונמצא מובן עכ"ס שעי' התורה והמצות נעשה גוף היחוד העליון בכלל ובפרט בפנימיות וחיצוני' וז"ש והתורה והמצות אשר כתבת להורותם חסר

ודברי אשר שמתו בפ"ד: ישעי' נט, כא.
מ"ד: מחשבה וחיבור.

כי אמרתך חיינני . . . חיים הם) למוצאיהם בפה: תהלים קיט, ג. משלי ד, כב.
באור פניך . . . נתת לנו תורת חיים ודבריו חיים וקיימים: ברכת ש"ם שלום (תפלת העמידה — בדילוג השם), ברכת אמת ויציב.
שאנו או' לשם יחוד: ראה פרי עץ חיים שער (ו) הזמירות ספ"ה. מאמרי אדה"ז פרישת התורה חיב ע' תקצב ובהנשמן במראי מקומות לשם. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקסד. דברים חיג ע' תתקפס. ושי"ן שכל היחוד ה' ע"י המצות בפר"מ: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ס"ע תת"א ואלך. ע' תת"ה ואלך.
ות"ת כנגד כולם ונמ[נו] וגמרו דתלמוד גדול: טאה רפ"א. קדושים מ, כ.
שכל המצות נק' . . . רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לעיל ע' לב.
שרה שמוע — עדיין . . . עול מצות: א: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדמות: עול מצות . . . עול מצות [חיבת כו' שלפני חיבת מצות ליתא גם בג].
והתורה והמצות . . . להורותם . . . להרתיס: משפטים כד, יב [ושם: והמצוה — אבל כיה גם כמאמרי אדה"א במדבר חיג ע' תתקפד]. נסמן לעיל ע' לא.

להרת"ם כו' וזהו ענין ימינא ושמאלא ואחר כך ובנייהו כלה שהוא גוף היחוד ממש.

אך איא לגוף היחוד בלא רו"ש דימין ושמאל תחילה כו', וזהו ענין אמת ויציב שאחר בי"פ דק"ש שהן ט"ו ווי"ן דבווי"ן תתקטר כו'. דהנה פ"י] הפשוט דאמת ויציב הוא כמו יציבא מילתא כו' שזהו ענין שמאמת לאמית' הדבר לומר שהוא אמת ויציב ונכון וקיים עד [ונחמד] ונעים [ונורא ואדיר] ומתוקן ומקובל וטוב ויפה הדבר הזה כו', פ"י הדבר הזה שכבר אמרנו בק"ש בפ"א ואהבת [את ה'] בכ"ל והי' הדבר' האלה כו' ודברת בם כו' ובפ' שני' [והי' א"ש] לשמוע אל מצותיו לאהבה את ה' ולעבדו בכל לבבכם כו' שהיא עומ"ש ועו"מ, על אותו הדבר הוא [ש]אומר אמת ויציב ונכון כו' ונחמד ונעים [ומתוקן] ומקובל כו' הדבר הזה כל' שאמת ויציב הדבר הזה כמו יציבא מילתא כו', ולכאורה לי"צ לאמת עוד הפעם הדבר הזה כי כבר נתאמת הדבר בקבלת מלכות שמים כאהבה במס"נ בכל לבבך בבחי' רצוא וביראה בעול מצות כו'. אלא הענין הוא מפני שבחינת גוף היחוד העליון בעצם הוא בזה שאומר אמת ויציב כו' שהוא ע"י לימוד התורה שמתחברים ומתייחדים ממש שנקרא אה[ב]קות רוחא ברוחא כנ"ל, ע"כ אנו אומרים אמת ויציב הדבר הזה שכבר הוכן [ע"י] או"י"ר כשהוא בא [ב]בחי' יחוד בפו"מ, והוא בחי' המשכת מ"ד דתורה שנקרא אמ"ת שמאמת כל אמת דאהבה ויראה רו"ש כו', והוא ענין ט"ו ווי"ן שבאמת ויציב כידוע בענין צורת הוי"ו שמורה צורת ההמשכה והירידה מגבוה לגמוך מן המשפיע אל המקבל דוקא, וכמ"ש בזהוה ע"פ ונתתם לי אות אמת דא וי"ו דוקא, והוא בחי' ירידות והמשכות מצות עשה דתורה ומצות שנמשכים בכנ"י מלמעלה למטה בט"ו ווי"ן דאמת ויציב באמרנו אמת ויציב ונכון כו' עד ומתוקן ומקובל וטוב ויפה עלינו דוקא הדבר הזה והוא דבר ה' אשר שמתי בפיר, שז"ש אשר אנכי מצוך היום כו' וכמ"ש כי קרוב אליך הדבר מאד בפ"ך ובלבבך לעשותו שהוא לעשות את הדבר דתורה ומצות כו', וז"ש ונחמד ונעי' בחי' נעימות ועריבו' ומתיקות קבלת תענוג השפע [דאור] דתו' בכנ"י, כמו במ"ת שעל כ"ד פרחא נשמתן וכמ"ש דוד אחת שאלתי שבתי בבית ה' שהן אותיות התו' כו' ולחזות בנועם

דאמת ויציב . . יציבא מילתא: דניאל ו, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תו. וש"נ.
ועו"מ . . לי"צ: ועול מצות . . למה צריך.

צורת הוי"ו . . ההמשכה: ראה אגרת התשובה פ"ד.

ונחתם לי אות אמת דא ווי"ן יהושע ב, יב. וזר ויקרא ב, א. ראה ספר המאמרים הקסיה ח"א ע' ששח ואל"ך.

באמרנו אמת ויציב: א: ליחא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: ויציב . . ויציב.

אשר אנכי מצוך היום . . כי קרוב אליך הדבר: ואתחנן ו, ו. נצבים ל, ד.

במ"ח שעל כ"ד [כל דיבור] פרחא נשמתן: ראה שבת פה, ב. וכהנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג.

במדבר ח"ב ע' תקמו ועי' תרה.

אחת שאלתי שבתי בבית ה' . . ולחזות [א: לחזות] בנועם ה': תהלים כו, ד [בדילוג].

ה' כו', וזהו סימן להתקשרות השפע דאור דתו' במקבל שנק' נעים כמיש נעימות בימינך נצח כו' וד"ל (דאז אתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כו' שנמתקו בחי הגבורות דנוק' ונעש' חסדי טובים ומתוקי' כמיש קול ה' יחולל אילות שהוא קלא דאורייתא דוקא שממתיק לגבורות דנוק' כו').

וזהו בחי' לוי כמיש עתה הפעם ילוה אישי אלי, אישי זה הקדביה שילוה ויתחבר לכנ"י בתמידות, כי יחוי' דתו' בתמידות היא כמיש ודברת כס בשבתך כביתך ובלכתך כו' דכאתדלית נעשה אתדלי'ע כאופן זה דוקא דרוח אייתי רוח כו', ובחי' רוח דיבור התורה בהתקשרות מלמטה למעלה באמת ויציב אייתי רוח העליון דדבר ה' שבתורה להתייחד בתמידות בבחי' יחוד גמור דהיינו חיבור מ"ד ומ"ן כניל. וזהו ילוה אישי אלי שהוא אמיתית הדיבוק רוחא ברוחא וגופא בגופא ע"י התורה ומצות כניל, שזהו המעלה הרבה מן ההכנה ליחוד [ב]י"פ דק"ש גם מבחי' ראובן שא' כי עתה יאהבני אישי שאינו אלא אהבה רבה דימינו תחבקני לבד שאין זה גוף היחוד ממש וד"ל (וזהו על ג' דברים העולם עומד שהוא בחי' המל' שמקבל מג' קוין והעיקר מקו האמצעי דלוי הנ"ל שהוא תורה ועבודה דקו השמאל וגמ"ח דקו הימין נכללים בו וכמיש אשריכם זורעי על כל מים שהוא מים דאורייתא דוקא כידוע וד"ל).

וזהו יהודה אתה יודוך אחיר, ט"י אחיר הו' ראובן ושמעון ולוי שקדמו אליו בלידה כניל הם אשר יודוך להיות בבחי' יהודה כניל להיות שבלידת יהודה א' הפעם אודה את ה' היינו אחר שילדה לראובן ושמעון ולוי דוקא (ולמעלה היינו בחי' המל' שמקבל מג' הקוין דאצי' שה[ן] ג' מדריגות דראובן ושמעון ולוי כניל, וויש יהודה אתה כו' שזהו בחי' התגלות דא[תה] שבבחי' יהודה דוקא הוא לפי שיודוך אחיר בתחילה דוקא וד"ל). וזהו ענין ש"ע ששם בחי' הודאה דוקא כמיש הפעם אודה כו', והוא דוקא אחר ג' מדריגות ד[ב]י"פ דק"ש ואמת ויציב שהן בחי' ראובן ושמעון ולוי כניל. וכאמת י"ל תחילה בשרש בחי' יהודה מהו, דלכאורה אין שלימות המעלה והמדריגה יותר מבחי' לוי שהוא גוף היחוד האמיתי והוא באמת ויציב שע"ן אמר] עתה הפעם ילוה אישי אלי ממש כניל, וא"כ מהו ענין ש"ע שאחר אמת ויציב שזהו בחי' יהודה כניל. אך הנה ידוע שיש ג' מדריגות שהן ג' היכלות, היכל אה' בקיש בשמע ואהבת כו' והיכל הרצון באמת ויציב והיכל ק"ק

נעימות בימינך נצח: תהלים טו, יא.

קול ה' יחולל אילות: גסמו לעיל ע' חסר.

ודברת כס בשבתך בביתך ובלכתך: ואתחנן ג' ז.

על ג' דברים העולם עומד: אבות פ"א מ"ב.

אשריכם זורעי על כל מים: ישעי' לב, כ. כבא קמא י', א.

ג' היכלות: ראה לעיל ע' תקטו ואילך.

בסמיכת] גאולה לתפילה. וביאור כ"ז ידוע [דב]ק"ש הוא בחי' האה' והקירוב בבחי' רצוא כניל שזהו בחי' ראובן כניל (והיראה נכללת בה לאכללא שמאלא בימינא, כמ"ש בלידת שמעון כי שמע ה' כי שואה אנכי, שהוא בחי' המחשבה עלמא דאתכסי' כו', ויתן לי גם את זה שהוא שמעון, ופי' גם את זה שבקו השמאל שטפל ונכלל בימין). ובאמת ויציב הוא היכל הרצון שהוא התדבקות רוחא ברוחא כניל, היינו בבחי' הביטול שברצון שלמעלה מן האהבה והתשוקה כו', והיינו בחי' קטור[א] דנשמתין שבווין תתקטר כו' (כמ"ש במ"א שזהו ענין הקטורת שע"ג מזבח הזהב כו'), והתקשרות זו היא במוחין ומדות דתו' [דוקא] כניל שהוא בחי' לוי כמ"ש הפעם ילוה אישי אלי כו', ואעפ"י שזהו היחוד השלם בבחי' משפיע ומקבל בפנימי' וחיצוני' ד[ת]ר"מ, מי"מ עדיין אין עיקר היחוד העליון יותר הרבה [רק] בש"ע שהוא בבחי' ההודאה וביטול[ן]ל במציאות לגמרי מכל וכל והוא צלותא שבלחש, וזהו ענין היכל ק"ק שבו היחוד בסמיכת] גאולה לתפ"י.

ובאמת אין זה מובן כלל דאיך יהי' מעלת התפ"י דרבנו ונק' חיי שעה יותר ממעלת יחוי"ע דתו"מ כמו באמת ויציב שעז"א ילוה אישי אלי ממש כניל. ואמנם הענין הוא דשניהם אמת, דודאי בחי' היחוד דשמ"ע שהוא במלי נק' חיי שעה ומקבל מיחוי"ע דתו"מ דאמת ויציב ומהכנה דרו"ש אוי"ר דימין ושמאל דבי"ס דק"ש שלזה קדמו לש"ע, וע"כ אמר יהודה אתה [יודוך אחיך] שהוא בחי' ההודאה שבש"ע באמרו ברוך אתה [ו]יודוך אחיך מאחריך הוא שנמשך לך מלמעלה למטה כמ"ש כל הנחלי' הולכים אל הים כו', שאם לא האוי"ר שנק' גדפין בק"ש ומצות ת"ת בדיבור שנק' גופא באמת ויציב לא הי' בחי' הודאה וביטול בש"ע וכמ"ש הפעם דוקא אוד"ה כניל, וזהו יהודה במלאפוס כו"ו ש שנעשה בחי' יהודה מאשר יודוך אחיך כניל, אבל הנה יש יתרון מעלה בתפ"י בלחש בבחי' הודאה וביטול במציאות לגמרי מכל וכל למעלה גם מן התקשרות דרצון[ן] וחכ' ומדות כו' שזהו למעלה גם מבחי' היחוד דלוי' באמת ויציב ולמעלה הרבה מיחוד דאהבה ודביקות שבק"ש כו'. והענין הוא כידוע שאין האהבה והדביקות שייך רק בדבר המושג בשכל

לאכללא שמאלא בימינא נסמן לעיל ע' קעה.

קטור[א] דנשמתין שבווין תתקטר . . . מזבח הזהב: ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' ג.

שור"ה (כמ"ש) — במ"א . . . כו"א: X במ"א) . . . אג: כו.

צלותא שבכדוש: נסמן לעיל ע' צט.

התפ"י דרבנו: ראה שולחן ערוך אדה"ז הל' תפלה סק"ו ט"ב תניא רמ"ח: פני"ג (ע' 148): אגרת התשובה

ספ"ב לקוטי שו"ת קעב כרך יד ע' 223. ספר המאמרים תקס"ד ט"ע קעה, ומקבילו בלקוטי תורה בלק ע' ג

ובהערות וציונים מכ"כ אדמו"ר שליט"א לשם. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' צג. ושי"ו ח"ב ע' התסה. ושי"ו

דברים ח"א ע' קסה וע' רנד.

התפ"י . . . חיי שעה: שבת י' א.

כל הנחלי' הולכים אל הים: נסמן לעיל ע' תקיא.

האוי"ר שנק' גדפין: נסמן לעיל ע' עה.

ובלב שלמי אופן טוב השגתו יכסוף לבו ונפשו אליו בדביקות וחשיקה בו, אבל דבר שהוא מופלא ממנו ואינו מושג כלל בשכל איך יגיע אליו באה' ודביקות [ו]לא בשום צד קירוב ודיבוק כמוה ולב בו, ואיך לכאורה יפלא על מצות האה' ודביקות כמיש ואהבת את ה' בו, וכן לדבקה בו ית' איך יוכלו להגיע למהר"ע ית' באה' ודביקות מאחר דלית מחתביכ' להיותו למעלה מכל ההשתלשלות דע"ס דאבי"ע וכמיש ולא מכל אינון מדות כלל ואע"ג דתפיס בכ"ע למתביכ' וכלל כידוע, ומצות מסינ' באהבה רבה ודביקות אינו רק לה' עצמו כמיש אליך ה' נפשי אשא בו, וצריך לומר שיש ב' מדריגות בזה, א' בחי' האהבה והדביקות ע"י ההשגה ותפיסא בחכ' ומדות דוקא, והוא ע"ד שאמר וכי אפשר לדבק בשכינה אלא הדבק במדותיו מה הוא רחום בו, וכך יובן באה' ודביקות דק"ש בא' ואהבת בו' שהוא בא מן ההתבוננות באא"ס מאשר נגלה ומושג במדותיו שהן [ע]ס דאצי' חכים ומבין וחסדן בו וכה"ג שהוא קבלת דע"ס דאבי"ע באה' ורצון ודביקות והם ימין ושמאל העליון וזוהו לדבקה בו ממש באה' משום דאיהו וחייהו חד בו, וכ"ש ביחוד דתו"מ באמת ויציב שהן באו בהתלבשות למטה שהן גילוי רצונו והכמתו ומדותיו בדיבור דת"ת כמיש ודברי אשר שמת' בסיד' כנ"ל, שיש בזה בחי' קירוב ודיבוק ממש ברצונו והכמתו ומדותיו הפנימי' יותר מבחי' ע"ס דאצי' כידוע, וז"ש ילוה אישי אלי ממש כנ"ל (ויחוד"ע זה הוא כב' מדריגות דפנימי' וחיצוני', כידוע דג' קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא באורייתא בקודביה בב' מדריגות דסתים וגליא, וכמו שהנשמות בבחי' אדם למטה בחכ' ומדות מקבלים מחכ' ורצון ומדות דתו' הנגלי' כנ"ל זהו בג' קשרי' דחיצוני', וכמו שהנשמות למעלה בשרשן בפנימי' אדם דאצי' מקבלי' ג"כ מבחי' הפנימי' דאדם דתו"מ שהן פנימי' רצה"ע וחכ' ומדות דתורה שבבחי' סתים, כמו במית' דכתיב חכמת אדם תאיר פניו וכאור פניו נתת לנו פני' בו, שכ"ז הוא בבחי' יחוד משפיע ומקבל בבחי' אדם דדכ"ר ונוק' עכ"פ דאע"ג דלמתביכ' אבל מח' וחכ' דתו' תפיסא ב"י ממש, וזהו הדבק במדותיו בו). והמדריגה הב' בחי' הדביקות וההתקשרות שלמעלה מן החכ' ומדות לגמרי (לבחי' מ]הו"ע א"ס ב"ה ממש שלא יגיעו אליו באיזה דבר מה המושג ונתפס

ואהבת את ה' . . . לדבקה בו: ואתחנן ו, ה. ע"ס עקב יא, כב. נצבים ל, כ. דלית מחתביכ' . . . ולאו מכל אינון מדות כלל: ראה תפינו זהר בהקדמה י, אב. שריה להגיע — להיותו . . . למתביכ' וכלל [א: ליתאן]: ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דלית מחתביכ' . . . למתביכ'.

דתפיס בכ"ע: ראה זהר (רע"א מהימנא) סינחס רכה, א. הנסמן כמאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסב. אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א. וכי אפשר לדבק בשכינה מה הוא רחום: ראה ספרי ס"ס עקב. כתובות ק"א, ב. סוטה יד, א. אגרת הקדש סט"ז (ר"ש ע' 246).

דאיהו וחייהו חד: תפינו זהר בהקדמה ג, ב.
דג' קשרין הן: נסמן לעיל ע' כו.
חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.

בשכל ומדות, וע"ד שאמר ע"פ מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו אליו ולא למדותיו משום דלמתיב כלל אפי' מחשבה וחכ' ומדות דתוימ, וכ"ש שלא יתקרבו אליו ממש באה' שעפ"י השכל והתבוננות מאחר שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל עד ולא מכל אינון מדות דבחי' אדם כלל, וכמו כי לא אדם הוא כו', וא"כ איך נאמר לדבקה בו ממש כו' וכ"ע מסי' הוא דוקא למהו"ע יתברך ממש ולא למדותיו כו', אלא צריך לומר שיש עוד מדריג' בדביקות והתקשרות, שהוא דביקות והתקשרות עצמי' הנפש ממש שהוא למעלה גם מבחי' רצון וחכ' דהיינו למעלה מבחי' אד"ם דנר"ג, והוא בחי' יחיד[ה] שבנפש והיינו רק בחי' ההודאה והביטול במציאות ממש בעצם הנפש עד שנשאר כמו אבן דומם ממש שא"י להיות בבחי' התפשטות גם בהתפעלות רצון ושכל כלל, עד"מ הבא מתאום לפני המלך שמתבטל ממציאותו לגמרי וא"י לדבר כלל וכ"ש שלא יוכל להתקרב אליו באה' והתפע' רצון כלל כ"א בבחי' ביטול המציאות הזאת הוא שיכול לעמוד לפניו, שנמצא שלא יגיע אל המלך בשום צד קירוב מצד רוממות ערכו כו' רק בבחי' הודאה לבד שהוא ביטול[ה] המציאות, והוא ההשתחואה לארץ והעמיד' אח"כ כאבן דומם בבחי' ביטול מכל וכל כו', וכך הוא ממש בענין הכריעות והשתחואות דשי"ע בלחש שהוא מצד העלי' של הנשמה האלקית [ל]מהו"ע ית' ממש ושנק' סדכ"ס דלמתביב אפי' מחשבה הקדומה דתו' כו' שלמעלה גם מבחי' טובב הכללי כידוע, ע"כ א"א להגיע אליו ממש בשום קירוב אה' כו' רק בבחי' ביטול ההודאה שהוא השתחואה בבחי' העדר הכלי מכל וכל כו' כעומד לפני המלך, וזהו שרש ענין העמידה דשי"ע שלזה או' אד' שפתי תפתח כו' כמו אין מלה בלשוני מעוצם הביטול בתכלית מטעם הנזיל, וע"כ התפתי בלחש, והוא ענין הדביקות במהו"ע ית' ממש אליו ולא למדותיו ע"י בחי' הביטול שלמעלה מן הדעת וגם למעלה מן הרצון כניל ודיל.

וזהו בחי' יהודה בחולם על היינו שהוא בבחי' פנימי' הכתר שא"א שיושג בשכל כלל, וז"ש הפעם אודה את ה' שלפני כל ההשתלשלות כו' שלמעלה גם מבחי' לוי, דמה שילוח אישי אלי ע"י המשכות מ"ד דתוימ היז האור אינו בא רק ממה שאוא"ס בא ונמשך בע"ס דרצון וחכ' ומדות שבא

מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו: ואתחנן ד. ז (בדילוג).

אליו ולא למדותיו: ספרי הובא בפרד"ס שער (לב) הכוונה ס"ב. אלימה רבתי מעין א תמר א. הנסמן במאמרי אדרי"א ויקרא ח"א ע"ג אמרי בינה פתח השער פס"ו.

חכים ולא בחכ' ידוע: נסמן לעיל ע' טו.

כי לא אדם הוא: שמואל"א טו, כט.

וכ"ע: א"ג: וכל עיקר.

אד' שפתי תפתח: אין מלה בלשוני: ראה לעיל ע' צט. וש"נ.

בלחש. והוא ענין הדביקות: א: בתכלית הדביקות.

יהודה בחולם על היינו: נחמי"א יו.

האור והשפע בדרך משטיע ומקבל דבחי' אדם עכ"פ וכמ"ש וזאת תורית' האדם כו', אבל בחי' הודאה וביטול המציאות לגמרי שבשיע' היינו באור העצמו' ממש דאי"ס ב"ה דלמתכ"כ ולא יוכלו להגיע אליו גם בתו"מ כמו אם צדקת במיע' מה תתן לו כו' דקמ"י כחשיכא כאורה כו', וזהו ותעמוד מלדת להיותו למעלה מבחי' יהוד דמשטיע ומקבל בין באו"ר שנולדי' מחורב' ובין בתר"מ, והוא ענין הנצחיות דיהודה בחול"ם כמו לעיל וכנ"ל. ולפי' פי' יודוך אחיך שהן ג' קוין דאצי' היינו מלמטה למעלה דוקא, וכפשוטו שהוא ע"י הג' קוין דחגית' בפנימי' הכתר שהוא החולם דיהודה שנאמר בדי' כנ"ל שעי"א למען יזמרך כו' ל[ע]ולם אודיך וד"ל, אך עכ"ז קדמו הג' מדריגות דבי"פ דק"ש ואמת ויציב לפני שיע' וא"א להתחיל בשיע' לבד, כי לא יוכל להיות עלי' המל' לקבל ממה[ו]יע' אי"ס ב"ה כ"א ע"י ההכנה בתחילה מלמטה למעלה בג' מדריגות דראובן שמעון ולוי באו"ר ותו[מ] או יכול' כנ"י לבוא ל[בחי'] העמידה בשיע' שהוא בחי' הודאה וביטול לגמרי (וזהו יודוך אחיך מלמעלה למטה שמשפיע' למלי' כנ"ל, ושניהם אמת וד"ל), רק במנחה דיצחק שנכלל בבקר דאברהם אצ"ל ק"ש ובי' [לפני] לפני שיע', אבל תפילה ערבית דיעקב צ"ל ק"ש קודם שיע' רק במקום אמת ויציב או' אמת ואמונה כו' לפי ששייך ליום שלאחריו וד"ל.

וזהו [יהודה] אתה יודוך אחיך, פי' מה שיהודה אתה בבחי' הגילוי דאתה בהודאה לה' כביטול [המ]ציאות לגמרי שאין זה רק לגבי בחי' אור של העצמות דאי"ס דוקא שלא יגיע שם באה' ודביקות שעכ"פ יש בהארה זו הבא בגילוי בבחי' מכ"ע שנק' אתה מעצמות אי"ס ממש (כמו לעיל ממש) (וכמו שירות ותשבחות דדוד בס' תהלים שתמיד הי' בהודאה וביטול לה' וכמ"ש ה' אלקי לעולם אודיך והי' זה בבחי' גילוי בעלמא דאתגלי'), היינו מפני שיודוך אחיך תחילה שהן ג' מדריגות דראובן ושמעון ולוי [ב]כ"פ דק"ש ואוי' שקדמו תחילה שהם עשו אתדלית' לעורר למעלה ימין ושמאל העליון ובנייהו כלה שהוא היחוד להשפיע במל', ועי"ז נק' בשם יהודה בחולם בשיע' לעלות למ[ע]לה גם מיחוד זה, והוא להיות כלי לגילוי עצמות אי"ס רק ע"י הביטול במציאות שהוא העדר הכלי כנ"ל. וזהו יהודה שלמעלה מן הזמן דעבר והו' ועתיד כו', ועכ"ז נק' יהודה בקמץ תחת הדלית שנעשה בחי' יהודה ע"י אחיו דוקא שהן בי"פ דק"ש ואוי' כנ"ל, וכמ"ש הפעם דוקא אודה את ה' כו', ושניהם אמת כנ"ל וד"ל.

וזאת תורית' האדם: שמואל ב' ז, יט.
 אם צדקת . . . מה תתן לו: איוב לה, ז.
 תחולם דיהודה שנאמר בדי': נטמן לעיל ע' תצנ.
 למען יזמרך . . . לנעולם אודיך: תהלים ל, יג.
 ואי": ואמת ויציב.

ידך בעורף אויביך. הנה ידוע דשעת צלותא שעת קרבא דנהיא עם נה"ב, דכאשר הנשמה האלקינית] מתגברת בהתפעלות אלקי ברצון ושכל ואוייך בפנימי' הלב אזי ממילא נוסל כח הנהיט בכחות שלה ברצון ומדות הרעות ולא יוכלו לגבר א"ע כלל ובורחי' מן הקדושה האלקי כמיש כהמס דונג כו', והוה כמו ב' הנלחמים יחד שכאשר ינצח הא' היסוף המנגד עורף לנוס, והוה ידך בעורף אויביך כאשר האויב בורח, וכידוע דבחי' הרע שכאדם הוא הנק' אויביך שהוא העולה ומקטרג ורודפו ברוחני' וגשמי' כמיש תיטריד רעת'ך כו', אך להיסוף כאשר האויב גובר כמו כי הגדיל אויב שנתגדל במוחין ומדות ורצון זר וגובר על נהיא מסתלק כח הקדושה ובורח כו'. אמנם בחי' יהודה שבכל א' שע"ז נק' יהודי' הוא גובר בכח הביטול [והודא] לה' הנ"ל להיות ידו בעורף אויביך לרודפו גם בבחי' עורף שבו כו' וד"ל. וענין עורף ידוע שהוא בחי' החיצוניות ואחוריים של הנפש, כמו בעורף האדם בגופו שהוא למול פניו הרי פנים של אדם מאיר בו מן בחי' פנימי' האור וחיות של הנפש פנימי' הרצון והשכל וראי' ושמיעה וריח ודיבור כו', ובעורף אין שם רק חיצוני' החיות של הנפש. וכך יובן בענין פנימי' וחיצוני' בעבודת ה' שכאשר יגבר בנהיא פנימי' הרצון ומוחין ומדות מקרב ולב עמוק אז לא יומשך האדם בעניני עוה"ז גם בנהיט בבחי' פנימי' כלל רק בחיצוני' כי לא יוכלו לעמוד בפנימי' הרצון הזר לנגד גילוי האור דקדושה כנ"ל, ע"כ גם בהכרחיות האדם בעסקי' בפרנסתו כל היום הוא בא בקרירות ועצלות ולא מקרב ולב עמוק כלל אך עכ"פ בבחי' קרירות והכרח הוא שעוסק כל היום בצרכי גופו, ואמנם ג"ז יעלה למעלה בשוכו אל ה' לעמוד בתמי' בעבודה הפנימי' שבלב שגם כל מה שעשה ופיוזר נפשו בעסקיו וגם מה שנהנה גופו במאכל ומשתה הכל יעלה [למעלה] מבחי' טוב שבק"ץ במס"נ שלו באחד, והוא ממה שנתחזק שכל ומדות דנהיט יתפעל בהתבוננות ומדותיו באלקות לאהוב את ה' בכל לבבך בשני יצריך כו' וגם מיגיע כפיו יתן צדקה להחיות רוח שפלי' וכה"ג, ונמצא שכל חיצוניות כחות נפשו שנתפזרו בעניני עסקיו פרנסתו עלו ג"ה למעלה כו'. והוה ידך בעורף אויביך שגם בחי' עורף דאויביך נכנע ונתבטל לאלקות, והן כל כחות נהיט שנמשכו

דשעת צלותא שעת קרבא: מוכא בכ"מ כשם הוהר — ראה הנסמן במאמרי אדהיא ויקרא ח"א ע' תכת. דברים ח"ג ע' אעב.

כהמס דונג: תהלים סח, ג.

תיטריד רעת'ך: ירמ"ב, יט. ראה מאמרי אדהיא ויקרא ח"א ע' טו. דברים ח"ב ע' תקנט. ושי"ג ח"ג ע' אקלה, ושי"ג ח"ד ס"ע אקעו.

כי הגדיל אויב: איכה א, ט. ראה מאמרי אדהיא דברים ח"ד ע' איתצה. ושי"ג במס"נ. באחז: ראה זוהר (רעיא מהימנא) משפטים ק"ט, א. צו ל"ג א. הנסמן במאמרי אדהיא דברים ח"ב ע' תו.

בכל לבבך בשני יצריך: נסמן לעיל ע' חקמ.

להחיות רוח שפלי': ישעי' נו, טו.

גיה: גם ה"ט.

בעניני עוה"ז ששרשם מהיכלות דק"נ שיניקתם מאחוריים דקדושה שמשם נמשכה הנה"ט כידוע. ולבד שבחי' הפנימי' כחות דנה"ט נתברר ונהפך לקדושה בעת המלחמה שבתמי' עד שלא נמשך כלל בעניני עוה"ז דבחי' נוגה דעשי' כניל, עוד זאת שגם בחי' חיצונית שבה שנק' עורף אריבך גם הוא מתברר ומתהפך לקדושה האלקי' בשעת התמי' שפנימי' דנה"א גובר לעלות שאז גם בחי' החיצונית דנה"ט נטפל עמה לעלות כניל ודיל (ולהיפוך כתיב כי פנו אלי עורף ולא פנים שזוהו כאשר גובר כחות הזרות דנה"ט מהתגברות התקשרות בעניני עוה"ז בפנימי' ביותר אזי [הוא] להיפוך שנאמר נבלע ישראל בגוים כו' (כפרות הרעות שבל[ע]ן את הטובות כו') ונתבטל פנימי' חיות דנה"א ולא נשאר רק בחי' החיצונית ואחוריים, וז"ש כי פנו אלי עורף כו', וכמו בפיו ושפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני כמיש במ"א).

אך מהיכן יש כח הגדול הזה [לה] להפוך גם לבחי' חיצונית דק"נ דנה"ט לקדושה, זהו שא' ידך כעורף כו', פי' ידך היינו בחי' יד הגדולה ויד החזקה כו', וכמו ימינך ה' תרעץ אויב, והוא בחי' התגברות דאור הסד העליון שבעצמות א"ס ב"ה שיש בכחו הגדול להתמשך ולירד למטה מטה ביותר, כמו שאנו אומרים וימינך פשוטה לקבל שבים דהיינו גם למי שנמל בשאול תחתית יעלה אותו בחי' ימין מקרבת העליון לקבלו בתשובה, כמו גם למנשה חתר ברקיע כו' וכענין ב"ק מברות בכל יום שובו ש' בנים שובבים כו' וכתיב אם יהי' נדחך כו' משם אקבצך כו' וכן ובאו האובדים בארץ אשור והנדחי' בא"מ והשתחוו, והטעם הוא כי לעוצם רוממות גדולתו ית' למעלה מעלה עד אין קץ היא הנותנת שיכולה ידו הגדולה להתפשט מטה מטה ביותר לקבל גם הנופלי' בארץ תחתית, עד"מ יד הגדולה באדם הגדול שיכולה להתפשט למטה ביותר להשיג גם למה שבעומק כו', וזהו וימינך דוקא פשוטה למטה כ"כ לקבל שבים לפי שמתפשט עד אין שיעור למטה

כי פנו אלי עורף ולא פנים: ירמ"ב ב, כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קלה. ושי"נ ח"ב ע' עתר. ושי"נ ח"ד ע' שלז וע' אישפא.

נבלע ישראל בגוים: נסמן לעיל ע' ש.

כפרות הרעות שבלגטו את הטובות: ראה מקץ מא, ד. כ.

בפיו ושפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני: ישעי' כט, יג [שם: ובשפתיו]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב שם.

ושי"נ.

יד הגדולה יד החזקה: ראה בשלח יד, לא. בא יג, ט.

ימינך ה' תרעץ אויב: בשלח טו, ג.

וימינך פשוטה לקבל שבים: נסמן לעיל ע' תת.

למנשה חתר ברקיע: ראה סנהדרין קג, א. הנסמן לעיל ע' רסב.

ב"ק מברות בכל יום שובו ש' [אג: ליתא]: ירמ"ב ג, יד. כב [ותיבת ש' ליתא שם]. ראה זהר נשא קכו, א.

מאמרי אדה"א יקרא ח"א ע' ט. ושי"נ דברים ח"ד ע' איקעא. ושי"נ.

אם יהי' נדחך . . . משם אקבצך: נצבים ל, ד [שם: יקבצך].

ובאו האובדים בארץ אשור: ישעי' כו, יג.

דהיינו גם בחושך ואפי'לה] דק"נ גם בחיצוניות דקליפה שנק' שאלו ואבדו לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וד"ל. ועיקר הטעם הוא לפי שבח"י יד הגדולה הזאת בא מרום עצמות איס ביה שלמעלה מכל ההשתלשלות דקריה דאביע ששם שוה. ומשוה ראש וסוף קטן וגדול עד שאמר גם חושך לא יחשיר ממך כחשיכא כאורה שניהן שוין מאחר שהוא למעלה מבח"י תחילה וסוף דגם החכ' שנק' ראשית בכלל בבח"י הרוחני בח"י אין נק' בח"י עש"י גשמי כמ"ש כולם בחכ' עשית שהעש"י בחכ' כפועל פעולה גשמי' וכמאמר עושה בראשית [דבראשית] נמי מאמר הוא וכן הגשמי' דחושך כאור יחשב לפי שרוחני' וגשמי' שוין שם להיותו למעלה לגמרי מבח"י השתלשלות עדיין כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' ולך ה' הגדולה כו', ולהיות כן יכול להיות שכאשר מאיר אור מלפני ההשתלשלות יהופך גם החושך דק"נ לאור משום דקמ"י כחשיכא כאורה כו', וראי' לזה ממה שכתוב אם אסק שמים כו' אציע שאל הנך ממש דגם כשאלו יאיר כמו בשמים בשוה ממש וכמ"ש בשמי' ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כו', ולזאת ימינו פשוטה לקבל שכנים גם לאשר נפלו בשאלו תחת"י כניל וד"ל.

וזהו ירך בעורף אויביך וקאי אדסמיך ל"י שאמר יהודה אתה יודוך אחיך בהקדמה ג' מדריגות דבי"ט דק"ש ואר"י שע"ז יבוא לבח"י ההודאה והביטול לגמרי להיות בבח"י עמידה דש"ע לפני מהו"ע ית' ממש שלמעלה מכל ההשתלשלות דאביע ע"כ ירך יד הגדולה שמאיר מבח"י אור העצמי דקמ"י כחשיכא כאורה להפוך גם לבח"י עורף דאויביך וכמ"ש ואתה מרום כו' [כי הנה אויבך יאבדו כו'] וד"ל. ועוד יתפרש ירך על בח"י יו"ד בשם יהודה וא"ת ירך אלא יודיך כמו יו"ד דשם הוי' (דשם הוי' הוא בתיבת יהודה לבד אות הד' כניל), וענין היו"ד דשם הוי' הוא בבח"י פנימי' הכתר שמורה [לשון] תמידות ונצחיות כמו ככה יעשה איוב כו' שהוא בבח"י עצמות המאציל שלמעלה מן ההתחלקות דג' קוין דאצ"י, ע"כ אמר יודוך אחיך מלמטה למעלה, עד שיהודה למעלה גם מבח"י היחוד דלוי הנ"ל שהוא ענין

שאלו ואבדו: ראה גם לעיל ע' קג.

גם חושך לא יחשיר. . . כחשיכא כאורה: תהלים קלט, יב.

החכ' שנק' ראשית: נסמן לעיל בריש הספר.

כולם בחכ' עשית: נסמן לעיל ע' תקט.

וכמאמר עושה בראשית (דבראשית) נמי מאמר הוא: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארימה.

כי עמך מקור חיים. . . ולך ה' הגדולה: תהלים לו, י. דברי הימים א כט, יא.

אם אסק שמים. . . אציע שאלו הנך: נסמן לעיל ע' תקט.

בשמי' ממעל ועל הארץ מתחת: ואתחנן ד, לט.

ואתה מדום. . . כי הנה אויבך יאבדו: תהלים צב, ט, י.

וא"ת ירך אלא יודיך: ראה תקוני זהר בהקדמה ה, ב.

ככה יעשה איוב: נסמן לעיל ע' קסו.

יהודה בחולם על הוי"ו כניל, ולזה יכול להתפשט עד אין שיעור למטה להפ[וך] גם לבחי' עורף דאויביך לקדושה מטעם הניל ודיל.

ישתחוו לך בני אביך. הנה ע"ד הפשוט הוא לפי שנא' לא יסור שבט מיהודה כו', והוא מלי' בית דוד, ולזה א' ישתחוו לך בני אביך. אך מ"ש בני אביך דוקא ולא [אמר] אחיך כמ"ש תחיל[ה] יודוך אחיך יש בזה רמז לענין הניל, ויש להקדי' ענין הידוע במ"ש שמע בני מוסר אביך שהוא תושב"כ וא[ל] תטוש תו' אמך זהו תושב"כ וכמו אבינא[ך] אל בית אמי תלמדני כו', וי"ל הטעם לזה למה נק' תושב"כ בשם אב דוקא ותושב"כ בשם אם. הנה ידוע דתושב"כ ותושב"כ שמקבלת מתושב"כ הוא כמו דמיון יחוד דכר ונוק' דאויא המוליד' הולד, דעיקר כח המוליד' להוליד הולד הוא בא מכה טיפת מ"ד דאב, אך עכ"ז עדיין כל כחות רוחני' וציור אברי הולד הגשמי' הכל בהעלם עדיין ולא בא לידי גילוי כלל רק ע"י מ"ן שהוא האודם שמן האם שמציי"ר אברי הולד בהגדלה וריבוי וגדל וצומח בעיבור בבטן האם בטי"ח עד שנעשה בחי' גדולה כו', וכל גידול זה מראש לרגל הכל הי' כולו כמ"ד דאב בהעלם כניל ואין כל חדש בזה רק שיצא מן ההעלם לגילוי לבד. וכך הוא בנמשל בתושב"כ שנק' מוסר אבייך דוקא דאורייתא מח"ע דאור אבא נפקת שזוהו כל האותיות דתושב"כ שיש בהם בהעלם כל פרטי המצות שנק' רמיח אברי' כו', רק שהן בקיצור ותמצית ולא בא לידי גילוי כיכ בהתפשטות לאברי' לאורך ורוחב כו' רק בתושב"כ דוקא עם כמ"ש ואל תיטוש תורת אמר, והוא מה שאנו רואי' שבתושב"כ נתפרשי' כל הדינין והלכות לאורך ורוחב בהגדלה רבה מאד, כמו מפסוק א' בתושב"כ בסוכות תשבו כו' נתפרש ה' סוכה במס' שלימה וכן פסוק וקשרתם כו' נתפרש ה' תפילין באריכות בפרטי' [רבים] מאד, וכה"ג כל ו' סדרי משנה שהן ס' מסכתות הכל הוא התפשטות וגילוי דתושב"כ, ולכן נק' תושב"כ אם כאם המגדלת הולד כו', וכמו ששים המה מלכות שהן ס' מסכתות ופ' פלגשי' ברייתות כו', ועכ"ז אין כל חדוש בתושב"כ רק מה שמקבל מתושב"כ שבלא דרש מפסוק בתושב"כ אין יכולי' לחדש דבר כמו מנלן אמר

לא יסור שבט מיהודה . . מלי' בית דוד: ויחי מט, י. ראה סנהדרין ה, א.

שמע בני מוסר אביך: נסמן לעיל ע' ב.

אבינא[ך] אל בית אמי תלמדני: שיר השירים ח, ב.

דמיון . . דכר ונוק' . . המוליד': ראה לעיל ע' שה ובהנסמן שם.

דאורייתא מח"ע . . נפקת: נסמן לעיל ע' נב.

המצות שנק' רמיח אברי': נסמן לעיל ע' לב.

בסוכות תשבו . . במס' שלימה: ראה לעיל ע' חקי.

פסוק וקשרתם: ואתחנן ו, ה. עקב יא, יח. ראה גם מאמרי אדה"א דברים חיד ע' איתנו.

ו' סדרי משנה . . ששים המה מלכות שהן ס' מסכתות: שיר השירים ו, ה. נסמן לעיל ע' יח.

ופ' פלגשי' ברייתות: ראה מאמרי אדה"א דברים חיד ע' איתנו.

מנלן אמר קרא: ראה פסחים טא, סע"א. סה, רע"א. ראש השנה יא, ב. יומא מה, א. סוכה כז, א. ועוד.

קרא מיט דר' פלוני א' קרא כו' לפי שהוא כמו האם המוליד כו' רק שיצא
מן ההעלם דתושביכ לידי גילוי בתושבע"פ מל' קרינן לה (וכמיש במ"א
שזוהו ענין פנים מאירות בתושביכ ופנים מסבירות בתושבע"פ ולעיל אמר
אחעטי"ב כו').

וזהו ישתחו לך בני אבי"ך, דהנה כמו שמבואר למעלה בענין יודוך אחיך
שהו ג' מדריגות דראובן ושמעון ולוי שהן בי"פ דק"ש ואוי שנמשך
ליהודיה מלמעלה למטה, תחיל[ה] להיות בחי הביטול והודאה בש"ע כו',
ואחי"ב יעלה בחי יהודיה למעלה מהם בבחי פנימי הכתר שאו יודוך אחיך
מלמטה למעלה כו'. וכך יובן ג"כ עדי"ז במ"ש ישתחו לך בני אביך
שהשתחווהו זו היא בחי ההמשכה והירידה אור ושפע מלמעלה למטה לבחי
המל' שנק' יהודא (כמשי"ת), והוא ענין ירידת והמשכ[ת] אור ושפע דאותיות
דתושביכ שנק' בני אביך כניל בענין מוסר אביך לתושבע"פ מל' קרינן לה
שהוא בחי יהודה כניל. והענין הוא כמיש פ"י פתחה כחכ' ותורת חסד על
לשונה, דתושבי"פ הוא הבא בגילוי בדיבור בפה כמו בהלכות שבמשנה בס'
מסכתות [וי"ש פ"י פתחה כו', ואמנם מקור קבלת השפע דתי' שבע"פ הוא
שבא בהגדלה וריבוי בס' מסכתות] הנה הוא בא מבחי מקור כל החסדי
העליוני' שמבחי' אור אבא דוקא, והוא שנק' תורת חסד דוקא, ווי"ש ותורת
חסד על לשונה, וכידוע דהחכ' דבחי' אור אבא שבתושבי"כ דמח"ע נפקת הוא
מקור כל החסדי' העליונים ומקור כל הרחמים כענין אנינו אב הרחמן כו'
שבע האב בחסדי' ורחמי' ביותר, כך תושבי"כ שנק' אב אעפ"י שנק' מוסר
אביך כמיש שמע בני מוסר אבי"ך אבל תוכו רצוף אה' וחסד הנק' תורת
חסד [על לשונה] דוקא, ולזאת כל עיקר השפע חסד וטוב הוא מן החכ' דוקא
כמיש ה' בחכ' יסד ארץ שהוא בחי' המל' שנאמר בה והוכן בחסד כסאו כו'
וכידוע דאבא דוקא יסד ברתא, וכך הוא ג"כ בתושבי"כ שמשפיע לתושבע"פ
בחי' מל' שיבוא בה ההגדלה וריבוי כניל. ווי"ש דבני אביך שהן באין

בתושבע"פ מל' קרינן לה: ראה תקוני ותר בהקדמה י, א.
פנים מאירות . . . ופנים מסבירות: ראה ד"ה לוסטחי מכ"ק אדה"א, נדפס בסה"מ תקס"ד ע' רנא. לעיל ע'
ת"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אירד-ושי"ג.
אחעטי"ב: משלי יב, ד.
ש"ה שחשחחווהו — מלמעלה . . . אור ושפע: ג' לת"א, וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: אור ושפע
אור ושפע.

המל' שנק' יהודה: נסמן לעיל ע' רצט.
פ"י פתחה בחכ': משלי לא, כו.
אנינו אב הרחמן: נסמן לעיל ע' תקי.
ה' בחכ' יסד ארץ: משלי ג, יט. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' לג.
והוכן בחסד כסאו [א"ל: כסא]: ישעי' סו, ה [וי"ש: כסא — ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע'
רלה. ח"ד ע' אישית. לעיל ע' רפו וע' תסא].
דאב . . . יסד ברתא: נסמן לעיל ע' תקי.

ונמשכין [מבחי' החכ' (דתושבי'כ) שנק' אביך הן המביאין וממשיכין את החסדי' למטה ביהודה שהוא תושבע'ס וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כו' לנטוע שמי', והיינו בחי' ב' הקרן דאצי' קו הימין וקו האמצעי שהן ראובן ולוי שהן תו' וגמיח דקו הימין חצי' הוא בבחי' גמיח והקו האמצעי דתו' שהוא בחי' לוי הוא העיקר (ועבודה דקו השמאל נכלל בהן). ח"ש ישתחוו לך ממשיכים בשבילך בני אביך, כי בחי' יהודה הוא בחי' הדיבור דתושבע'ס בחי' מל' ומקבל מתושבי'כ שהן תו' וגמיח דהיינו בחי' ראובן ולוי שנק' בני אביך, ואח"כ יעלה למעלה מהם כניל כפי' יודוך אחיך שהוא בבחי' יהודה בחולם כו', וכך גם כאן כפי' ישתחוו זהוהו כמו השתחואו' שבש"ע, וכידוע שיש ב' מיני השתחואו' הא' השתחואו' הפשוטה מלמטה למעלה כעבד שמשתחוה לפני אדונו אפי"ן] ארץ והב' השתחואו' שלמעלה למטה כאדון שמרכין ראשו למבקש ממנו דבר שכופף קומתו אל המתחנן ומבקש שמורה על השפע חסד וטוב שימלא בקשתו ושאלתו ובוה ישיב נפש השואל ומתחנן כו' דבהרכנת ראשו אליו הרי ממשיך לו השפע והברכה כו' (והיינו גי' ענין ההודאה שהוא מלמעלה למטה כענין יודוך אחיך מלמעלה למטה הנ"ל, וז"ש ששם עלו שבטי' שבטי י"ה דאוא"ס שממשיכין הודאה לשם הוי' כניל). והוה גי' כפי' ישתחוו לך בני אביך בחי' השתחואוה דעליון לתחתון מלמעלה למטה, כענין כורע בברוך בש"ע שהן חיי המשכות עלינונות משמ' דהוי' דז"א במל' והיינו מג' מדריגות דראובן ושמעון ולוי ביהודה מלמעלה למטה כניל, והיינו המשכות דבני אביך מתושבי'כ לבחי' המל' שהוא תושבע'ס כניל. והוה [שכתוב] ישתחוו לך כלומר בשבילך כדי להשפיע לך מכל החסדי' העליונים ממקור החסדי' דאבא כניל ודיל. ואמנם הנה לאחר שבחי' יהודה מקבל מבני אביך ע"ד הנ"ל בידוך אחיך מלמעלה למטה, אח"כ יעלה בחי' המל' שהוא תושבע'ס למעלה בבחי' פנימי' הכתר שלמעלה מהחכ"ע דתושבי'כ, וכמו לעיל דכת"י איח עטי"ב, והוא משום דלאחר הברור דבחי' ב"ן עולה לסיג דביניה עד בחי' הכתר ממש שלמעלה משם מ"ה דתושבי'כ (וכמאמר דבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש, שהרי אנו רואים שיש כח בחכמי ישראל בתושבע'ס להוסיף או לגרוע מתושבי'כ, וכמו אלה מועדי כו' אתם אפי' מוטעי, וכמלקות שגרעו חדא וכה"ג, והוא לפי שעיקר

ואשים דברי בפיך: ישעי' טו, טז.

יהודה הוא בחי' הדיבור: ראה פי' הראב"ד לספר יצירה סי' א' מה.

שירה — (והיינו — כענין . . . לחסה: ג' ליתא. וכנראה נשמט ממני תיבות הדומות: מלמעלה למטה . . . מלמעלה למטה.

ששם עלו שבטי' שבטי י"ה דאוא"ס [אג': דאריא]: תהלים קכב, ד.

איח עטי"ב . . . ב"ן עולה לסיג: נסמן לעיל ע' סד.

דבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש: ראה לעיל ע' יט. רש"י.

אלה מועדי . . . אתם אפי' מוטעי: אמר כב, ד. ראש השנה כה, א.

וכמלקות שגרעו חדא: ראה מכות כב, ב. (א) ב.

גילוי אופן פרטי' בנקודה פנימי' רצה'ע הוא בא בתושבע'פ דוקא (דהיינו שבכוחם להורות אופן רצה'ע מבעל הרצון כמי'ש במ"א). ואז פי' ישתחוו לך כפשוטו בהשתחווהא מלמטה למעלה דוקא דהיינו שבני אביך הן ראובן ולוי דתושבי'כ דחכ' דאצי' עולי' ומשתחווי' לבחי' כתי'ר מל' דיהודה שעולה בבחי' פנימי' הכתר כניל, [וע]כ' קורין בני אביך ולא בני אמך משום דתושבע'פ נק' אם המגדל כריכוי והתפשטות יותר מגוף השפע דמשפיע כו' שעולה למעלה מראובן ולוי שנק' בני אביך אבל שמעון הוא מבחי' [ק]ן השמאל דבינה כניל רק ראובן ולוי הן בקו החסדי' שיורדי' מגבוה לנמוך ואננם ישתחוו גם הם מלמטה למעלה מטעם הניל).

וזהו המשך הפסוק יהו' אתה כו' שמקבל מאחיד ועולה ע"ג ע"כ ידך בעורף אויביך להכניעו שיהפוך עורף לנזם כפשוטו, והוא לפי שישתחוו לך בני אביך מגילוי אור דתושבי'כ כפי' הא' הניל, וכמו שאנו רואי' בחוש שלפרקי' יהי' האדם סור מרע מחמת שאין לרע אחיזה אצלו כלל וכלל וכמו שהוא מושלל ומרוחק בטבעו ממנו, והוא מצד הארת אור דתו' שבנשמתו שבא מכה עצמי' א"ס שבאותי' דתושבי'כ, וכפי' השתחווהא מלמעלה למטה הניל, וכמי'ש בשכנך תשמור עליך כו' וכתיב יפול מצדך אלף ורבבה כו', לפי שאין מקום לחיצוני' כלל ביו"ד דחכ', כידוע בענין ימותו ולא בחכ' שלא הי' שבירה כלל בחכ' ע"כ בורחי' מאור דתו' כבהמות שבורחים מאדם וכמו איכה ירדוף [א' אלף] כו'. וזהו ידך בעורף יו"ד שלך דחכ' דתו' שהוא ענין א' עם ישתחוו לך בני אביך לפי פי' הא', ולפי [פי'] הב' בהשתחווהא זו מלמטה למעלה היינו בעליי' המל' בכתיר שנק' יהודה כחולם זהו בבחי' תושבע'פ דוקא שתעלה למעלה מתושבי'כ ועיז' א' ידך בעורף כו', והוא בחי' כתר שיט' דמשיח דכתי' בי' ישכיל עבדי כו' שישתחוו לך בני אביך מלמטה למעלה להיותו בבחי' פנימי' עיי' שלמעלה מן החכ' הנק' אביך כו' ודיל'.

פנימי' רצה'ט . . בתושבע'פ: ראה לעיל ע' לג ואילך.
שבכוחם להורות: ראה לעיל ע' שנז ואילך. תורת חיים חיי שרה קלד, ג.
ע"ג: על גביהם.
שרה שבא — שבאותי': א"ל: שבחי'ע.
בשכנך תשמור עליך . . יפול מצדך אלף ורבבה: משלי ה, כב. תהלים צב, ה.
ימותו ולא בחכ': איוב ד, כא. ראה הנסמן במאמרי אדמו"ר דברים ח"א ע' רצט.
איכה ירדוף: האזינו לב, ל.
כתר שיט' דמשיח: נסמן לעיל ע' לה.
דמשיח . . ישכיל עבדי: נסמן לעיל ע' תתלב.

חכלילי עינים מיין ולבן שיניים מחלב. כתיב הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני כו'. דהנה אמרו בזהר תלת קשרין הן אורי' וקובי'ה וישראל כו', ולכאורה י"ל איך שייך לומר דישראל מתקשרין ומתאחדין ממש בקובי'ה אחר שהן בעי'ג וקובי'ה הוא אחדות הפשוטה בלתי בעי'ג, וכידוע שאוי'ס עצמו הוא למעלה מבחי' זמן ומקום, ולכך נא' כי אני הוי' לא שניתי וכמו שאנו אומרי' אתה הוא עד שלא נברא העולם כו' דהיינו שאין שינו בין קודם הברי'א ולאחר הבריאה לפי שאין כל ההשתלשלות תופס מקום כלל דכולא קמי' כלא חשיבא כו', משום דמה שהוא מחי' כל העולמות אינו אלא בחי' זיו ואור הארה בעלמא דהיינו רק מבחי' אותיו' שמותי' ית' וכמ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא העוה"ז כידוע, ועד"מ אותיות הדיבור מה שמדבר אדם מהבל פיו שאינם אלא דבר נבדל חוץ מעצמותו ומהותו וכלא חשיבא נגד עצמותו כמו שכלו ומדותיו ואיברי גופו וכיוצא שנחשבי' מבחי' עצמותו משאיכ' אותיו' הדיבור שיוצאין בבחי' נפרד מעצמותו, והרי יש כאן כ' דברים הא' שאות הדיבור עצמו אינו נחשב כלל וכלל מבחי' עצמות האדם ועוד שיוצא לחוץ מעצמותו כמו לזולתו, משאיכ' השכל או המדות שמתאחדי' בעצמו' האדם ג"כ. וכך יובן הנמשל למעלה מה שבי"ד נברא העוה"ב ובה' העוה"ז הרי ב' אותיו' הללו הן רק מבחי' אור והמשכה אלקי' מעצמו' אואי'ס הנק' מקור כל החיים כו', ועד' בחי' גילוי אותיו' הדיבור באדם למטה שהן נבדלין מבחי' העצמו' לצאת לחוץ דהיינו להתיות כל העולמו' על ידן מאין ליש בבחי' גבול ותכלית שנק' בחי' נפרד מאלקות, והאותיו' עצמן עדיין הרי הן למעלה מגוף הבריאה כי הרי הן עדיין בחי' מקור לבריאה וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' וכמ"ש ויאמר אלקים כו', וכללותם נכלל בב' אותיו' הללו יו"ד והיא' ביו"ד נברא העוה"ב מאין ליש כו', ופי' ביו"ד נברא היינו שגם האות בעצמו הוא בדרך בריאה מאין ליש כי הרי אין האות רק מבחי' גילוי דבר נבדל מן העצמו' כו' וד"ל.

חכלילי עינים מיין: נדפס מבין 2001 ע' מ.ג.
 המאמר מיוסד על דיה זה שנדפס במאמרי אדה"ז הקצרים ע' כו. וראה גם דיה ה' עוז בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' שכב (ובסופו מזכיר: ונגז' במ"א בארובה בתורה ברבי' ע"פ חכלילי עינים — אולי כוונתו למאמרי אדה"ז הנ"ל).

חכלילי עינים מיין ולבן שיניים מחלב: יחיד מט, יב.
 הסבי עיניך מנגדי שהם הרהבוני: שיר השירים ו, ה.
 אמרו בזהר תלת קשרין הן: נסמן לעל ע' כו.
 כי אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
 וכמו שאנו אומרי' אתה הוא: נוסח תפלת השחר. ראה שליה ג, א. מאמרי אדה"ז מארו"ל ע' שלו.
 דכולא קמי' כלא חשיבא: ראה זהר בהקדמה יא, ב.
 כי בי"ה ה' צור עולמים: ישעי' כו, ד. מנחות כט, ב.
 בדבר ה' שמים נעשו: . . . ויאמר אלקים: תהלים לג, ה. בראשית א, ג.

והנה לפי מובן שאותיות י"ה שהן מקור כל העולמו' עליונ' ותחתונ' נבדלי' המה בשני אופני', הא' שהן נבדלין למעלה דהיינו מבחי' עצמו' אלקו' כניל, וע"ד דמיון מאותיו' שמו של אדם שאינם נחשבי' מבחי' עצמותו רק שיפנה לקוראו בשמו כו', והב' שהן נבדלין מלמטה דהיינו מה שאין העולמות ערך ויחוס אליהם והמה נבדלין בערך אליהם מאחר שהן מקור הבריאה וכניל שהאותיו' הן למעלה מן העולמו', וגם כל התהוות שפע החיות בעולמו' בי"ע מבחי' האותיו' הנ"ל אינו בא רק בבחי' שמרי' בלבד, והן בחי' רפי"ח ניצוצין שנפלו מעולם התווה שנק' בחי' שמרי', וכידוע בענין חטא אדה"ר שטרף חביות בשמרי' כו' וד"ל. וזהו מ"ש אני הוי' לא שניתי שאין השינוי נופל אלא בעולמו' אבל לא באותיו' שמו ית' ג"כ אחר שהן נבדלין בערך מן העולמות, והגם שהי' נמצא בחי' שינוי באותיו' י"ה הנ"ל לא הי' שינוי עיי"ו בעצמו' אלקו' אחר שהן יוצאין מלמעלה בבחי' נפרד מן העצמו' כניל, אך האמת הוא שגם בהם לא נמצא בחי' שינוי ממה שיפול שינוי הנהגה בכל העולמות, ולכך אמר אני הוי' באותיו' י"ה הנ"ל ג"כ לא שניתי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה וכמו שאומרי' אתה הוא עד שלא נברא העולם כו' וכניל וד"ל.

ומעתה י"ל לכאורה בענין המאמר הנ"ל דתלת קשריו הן כו' איך תוכל נפש האדם שנמשכה בבחי' גבול לקשר א"ע בעצמו' אלקו' שהוא נבדל בערך גם מכל חיי העולמות שהן בבחי' אותיו' הנ"ל שהרי כל קשר ודביקות בהכרח שיש ביניהם ערך. וגם לפי"ו יפלא ג"כ על מצות הדביקות וכמ"ש לדבקה בו ובו תדבקו ואתם הדבקים וכיוצא איך שייך בחי' הדביקות בעצמו' אלקו' אחר שאין לנברא"י ערוך לו כלל וכלל כניל. אך הענין הוא דבחי' התקשרות ודביקו' זאת דכנ"י בקוב"ה הוא בא ע"י בחי' ממוצע המחברם ומקשרם והוא ע"י התו', וז"ש תלת קשריו דוקא דהיינו ע"י אמצעו' התו' שהיא בחי' קשר האמצעי בין ישראל לקוב"ה וכמ"ש ישראל מתקשרין באורי' ואורי' בקוב"ה. דהנה התו' נק' בשם מאכל ובשם משקה ובבחי' משקה נק' ע"ש ה' משקין שהם מים ויין ושמן ודבש וחלב. דהנה כתיב לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי הרי התו' נק' לחם וגם נמשלה לבחי' משקה

רפי"ח ניצוצין: נסמן לעיל ע' ג.

חטא אדה"ר שטרף חביות בשמרי': ראה גם מאמרי אדה"ר הקצרים ע' רנט. שערי תשובה ח"ב ע' 8 (שם: וכמ"ש בגמ'). מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תשסה. ח"ד ע' איתקנא (שם: כמשארי"ל) וע' איתקס. דברים ח"א ע' סח. ח"ג ע' תתלג. לעיל ע' חטט. לדבקה בו: עקב יא, כב; נצבים ל, כ; יהושע כב, ה (שם: ולדבקה — ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשח וע' תשצט).

ובו תדבקו ואתם הדבקים: ראה יג, ה. ואתחנן ד, ד. התו' . . . ה' משקין: ראה דברים רבא פ"י, ג. לכו לחמו בלחמי: ראה לעיל ס"ע קח. וש"נ.

כמ"ש הוי כל צמא לכו למים וכתוב שתו יין כי טובי' דודיך מיין וכתוב שמן תורק שמך כו' וכתוב דבש וחלב תחת לשונך כו'. וייל מהו בחי' לחם ומהו בחי' מים ושאר משקי'. דהנה עד"מ הלחם הגשמי הוא מזון הגוף וכמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד דהיינו שמחזק את הלב ומקיים לאיברי הגוף להיות עומדים בחיותם ולא יתחלשו, כי המזון מחבר לנפש באיברי הגוף, כנראה לעין שכתענית האדם חלוש אבריו גם במוחו ולבו כו' דהיינו שמסתלקי' כוחות הנפש ואינן מתחברי' באיברי הגוף, אך ע"י המאכל הרי תשוב רוחו איליו ותחבר הנפש בגוף כידוע, ואין בזה שום חידוש אור וחיות בגוף רק מה שמעמידו על עמדו הראשון בלבד. אך הנה עיקר התועלת בזה היינו מה שאחר שיאכל האדם ויתחזק בחיזוק טבע בריאות גופו הוא כלי מוכן לקבל כל מיני תענוגי' שוני' כמו התענוג מן מאכלים המטעמים או מן המשקי' הערבים ומתוקי' וכיוצא בזה בשאר התענוגי', משאיכ' בהיותו בתענו' וכיוצא שמשתלקי' לכוחות נפשו כניל' אזי אין ביכולת לקבל כל תענוג ממעודני' ומשקי' ערבי' וכיוצא בזה להיות כלי גופו חלושי' מהכיל עד שלא יערבו לו כלל וכלל ויוכל להיות לצער ויסורי' היפך העונג, משאיכ' כל מה שיתחזק יותר בבריאות גופו ע"י... ביכולה כניל' יותר הוא מוכשר לקבל בכי טוב כל מיני עונג, וכנראה דבר זה בחוש בטבע הבריאי' בגופם יותר שיקבל תענוג בנקל יותר וע"ד מ"ש שמנת עבית כו' ובמאוב כתיב כל איש בריא ושמן הרי שניהם ענין א' וכידוע בספרי הטבע. והנה כ"ז תועלת המאכל, ואמנם הנה תועלת המים לשתי' אינו כמו תועלת המאכל כו', דהרי ידוע שאין עיקר שתיית המים רק לצמאון או לעייפות בלבד ולא בכל העיתים והיינו כמ"ש כמים קרים על נפש עייפה דוקא, והיינו שהמים מצד עצמם ומהותם אין בהם חיות נפש כלל כמו במאכל שיש בו חיות ולכך יש ביכולת לחבר הנפש בגוף כניל', אך המים קרים הם בלי חמימות אור וחיות רק כאשר האדם נפשו עיפה או צמאה שזה בא מצד החמימות בדם הגוברת מן המאכל או מן המלאכה והיגיעה או משאר סיבת החולה וכיוצא אזי יש ביכולת המים לחבר הנפש בגוף שלא תסתלק ע"י העייפות והצמאון וכמ"ש כמים קרים על נפש עיפה שמשביי' את הנפש ממש כידוע, ולכך השותה מים לצמאו דוקא מברך ולא השותה שלא לצמאו כו'.

הוי כל צמא לכו למים . . שתו יין ישעי' נה. א. ירמי' לה. ה (במדרש שם: ושתי בין מסכתי. במאמרי אדה"ז כאן ע' כה מביא ג' פסוקים: לכו לחמו . . ושתי ביין: דבש וחלב: הוי כל צמא). כי טובי' דודיך מיין . . שמן תורק שמך . . דבש וחלב תחת לשונך: שיר השירים א, ב. שם א, ג. שם ד, יא.

ולחם לבב אנוש יסעד: תהלים קד, טו. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איקסט. שמנת עבית: האזינו לב, טו.

כל איש בריא ושמן: שופטים ג, כט [ושם: כל שמן וכל איש חיל].

כמים קרים על נפש עייפה: משלי כה, כה [ושם: מים. אבל כ"ה גם בסמוך. וראה לקמן ע' תקסו] מאמרי אדה"ז כאן ע' כה. ראה לעיל ע' קיז.

השותה מים לצמאו: ברכות מד, א (במשנה).

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' לחם דתו' כמ"ש לכו לחמו בלחמי שהוא כ"ב אתוון דאורי' שנק' חטה בגי' כ"ב כמ"ש בזהר ונק' גי' לחם והיינו הלכות הנגלו' לנו בתושב"ע' ותושב"כ ע"ד הפשוט דוקא, ולמעלה היינו בחי' חיבור לחבר ולקשר אוא"ס בעולמו דאבי"ע להיות מתלבש בבחי' או"כ כו', ועד"מ מחיבור והתלבשות נפש האדם בנופו ע"י מאכל הגשמי כו', וזהו לכו לחמו בלחמי כו'. וזהו מ"ש ואתה מחי' אי"כ את"ה היינו בחי' כ"ב אותיו כללו' התור' וה' מוצאו' הפה העליון הוא ה"א דאתה שמחי' כל העולמו' כידוע, וזהו שאמרו בזהר דקוב"ה אסתכל באורי' וברא עלמין כו' דהיינו שע"י אמצעו' התו' הרי מחבר אוא"ס להחיות את כל העולמות בבחי' ממלא כו' כמו עד"מ התלבשות הנפש באיברי הגוף כנודע.

וזהו ענין תלת קשרין הנ"ל והתו' הוא בחי' קשר האמצעי בין ישראל לקוב"ה כנ"ל. דהנה עד"מ הלחם הוא בחי' ממוצע לחבר הנפש בגוף, כך התו' היא בחי' ממוצע לחבר קוב"ה וישראל, וזהו ענין תלת קשרין ישראל ואורי' וקוב"ה והתו' בחי' קשר האמצעי שע"י יתחבר אוא"ס גם שהוא בלתי בע"ג בנשמות ישראל שהן בע"ג כו' הגם שאין ערוך ביניהם כלל כנ"ל. והנה עד"מ הלחם בו יתחזק כח האדם על עמדו הראשון ואין עיקר החידוש רק מה שיוכל לקבל כל מיני עונג כו', וכך הנה למשכיל למעלה יובן בלחמה של תו' שנק' חט"ה כנ"ל, דמה שמחברת להמשיך אוא"ס בנאצלי' ונבראי' היינו רק כדי להמשיך חיות המצטרך לפי המדה הקצובה כבר מראשית ההשתלשלו' כשעלה ברצונו להאציל כו' עפ"י מאמר קו המדה, אך שבתחילת ההשתלשלו' היתה סיבת השפע מחמת שהוא ית' רב חסד וכמ"ש כי חפץ חסד הוא כמו עד"מ מטבע הטוב להטיב כו' וכמ"ש בע"ח, ומאז והלאה צריך להמשיך האור תמיד מלמטה ע"י מעשה התחתוני' וכמ"ש בע"ח, והיינו כמו ע"י התו' שנק' לחם ונק' לחמי כבי' שממשיך אוא"ס להתחבר בנאצלי' ונבראי' תמיד וז"ש אם לא בריתי יום ולילה כו' ותמיד הוא ית' מסתכל באורי' וברא עלמין מאין ליש כו', ואמנם אין כל חדש בזה רק להיות נמשך אור ושפע לאבי"ע כמו בתחילת ההשתלשלו', אך עיקר החידוש הוא שע"י התו' שנק' לחמי אזי דוקא נתקבל בעולמו' כל מיני עונג העליון

כ"ב . . . חטה . . . כמ"ש בזהר: ראה זהר בלק קפה, ב. תקוני זור תסי' (קיד). ב. שם, ד.

לחם . . . הלכות הנגלו': ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארכג וע' ארכז ואילך.

ואתה מחי' אי"כ [את כולם]: נסמן לעיל ע' רס.

דקוב"ה אסתכל באורי' וברא עלמין: נסמן לעיל ע' טו.

כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, ית.

מטבע הטוב להטיב . . . וכמ"ש בע"ח: נסמן לעיל ע' טז.

ע"י מעשה התחתוני' וכמ"ש בע"ח: בלקוסי תורה נצבים מז, ב: וכמ"ש בע"ח שם [שער הנסירה רפ"ב].

וראה גם שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ז. הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקמג. אמרי בינה שער

הקיש מפי' (מ), ב.

אם לא בריתי יום ולילה: נסמן לעיל ע' קמ.

ממקור התענוג העליון דאצי' הנק' עתיקא דעתיקין כו'. וז"ש ואהי' אצלו
 אמון שעשועי' יום יום שנמשך ע"י שעשועי' העליון הנק' שעשועי' המלך
 בעצמותו כו' לפי שע"י התו' שנק' לחם מתחזק האור לקבל כל מיני עונג כו'
 משאיכ' בלתי לחמה של תורה אין ביכולת לקבל העונג ולא יערב לו כלל כו'
 וכנ"ל וד"ל. ולמטה בעוה"ז הנה השגות פנימי' התו' ורזין דאוריי' נק' בחי'
 עונג כמו עדימ' מיני מעדני' ומשקי' העריבי' ומתוקי' כו', וז"ש דבש וחלב
 תחת לשונך כו' וכתוב בהם מתוקי' מדבש ונופת צופים כו', וכן קבלת עונג
 האלקי בתפלה מהשגה בפנימי' אלקי' וכיוצא כו' בחי' הארת עונג העליון
 מבחי' עתיקא כו', אך בלתי לחמה של תו' בלמוד הלכות הנגלית לנו ע"ד
 הפשוט דוקא נכ"ל לא יערב לנפש אדם כל בחי' עונג הללו ועדימ' הנ"ל במי
 שיושב בתענית כו', וכן הנשמות בגי'ע הרי נהנין מזיו השכינה בבחי' עונג
 נפלא כמו מתיקת הדבש וכיוצא לא יערב עונג זה לנפשם בלתי לחמה של
 תורה כמבואר בזהר ובגמ' שגם בגי'ע לומדין פרטי הלכות כו'.

וזהו שהתו' נק' לחם ונק' בשם דבש כו', אך מה שנק' בשם מים היינו ע"ד
 מ"ש כמים קרים על נפש עיפה כו' שתשיב את הנפש ג"כ להתחבר
 בגוף כנ"ל. והענין בתו' הוא מ"ש זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני. דהנה
 כאשר ילך אדם בעסקיו כל היום הרי מתרחק מאד מאור פני אלקי' חיים
 להיותו הולך במקום צי' ושממה חושך ואפילה בתכלית ההסתה, וה"ז עדימ'
 כהולך בארץ צי' ושממה שמתגבר עליו חולי הצמאון או חולי העייפות
 וכאשר ימצא מים יהי' מאד למשיבת נפש ומחמת שהי' עיף ויגע או
 בתגבורת הצמאון תחלה נדמה לאדם שתיית המים לתענוג גדול מאד יותר
 ממה שהי' שותה משקים העריבים והמתוקים ביותר להיותם משיבים את
 נפשו ממש בשעת עייפות וכמ"ש מים קרים על נפש עיפה וכידוע, אך באמת
 אין זה תענוג אמיתי מצד עצמו כמו מתיקת הדבש וכיוצא, שהרי במים אין
 שום טעם ערב כלל רק לנפש העיפה יערבו וגם זה לפי שעה הזאת בלבד
 ומיד שישתה המים וישיבו את נפש' לא יחפוץ עוד במים הללו ולא יתאוה
 להן כלל כי מצד אמיתי מצד עצמו אין בהם טעם כלל, משאיכ' הדבש וכיוצא יש בו
 מתיקות מצד עצמו גם לאחר שאכלו כמה פעמים יערבו וכמאמר רוחא
 לבסומי שכיחא, וא"כ התענוג מן המים הוא תענוג מדומה ולא אמיתי אלא
 הוא בא רק מסיבות העייפות ואם אינו עיף וצמא אינם לעונג כלל כו'.

ואהי' אצלו אמון . . . שעשועי' המלך בעצמותו: משלי ת, ל (בדילוג). נסמן לעיל ע' טז.

שרי' בעצמותו — האור: אינו ברור בהכתי'.

מתוקי' מדבש ונופת צופים: תהלים יט, יא (ושם: ומתוקים).

הנשמות . . . נהנין מזיו השכינה: ראה ברכות יז, א.

בזהר ובגמ' שגם בגי'ע לומדין: ראה בבא מציעא פז, א. וראה גם זהר שלח קטז, א. בלק קטז, ב.

זאת נחמתי: בעניי: תהלים קיט, ג.

מים קרים על נפש עיפה: ראה לעיל ע' תקטז.

רוחא לבסומי שכיחא: ערוכין סב, ב.

והנמשל מזה יובן בעבודה שבלב זו תפלה ומתוכו יובן ג"כ בתו'. דהנה כאשר ילך אדם כל היום אחרי שרירות לבו בהבלי העוה"ז שנמשל לארץ צ"ו ושממה כו' אוי תתגבר על נפש האלקי' בחי' העייפו' או הצמאון מפני עוצם הריחוק שנתרחק מה' כו' ותצמא נפשו כמ"ש צמאה נפשי לאלקי', אוי יערבו לנפשו כמים קרים כו' מה שנתפעל באהבה בהתלהבות בתפילה שנדמה לו בחי' עונג ושעשוע האלקי' לפי שמחמת הריחוק תשיב לנפש העייפה או הצמאה ואם לא הי' מרוחק לא הי' נתפעל באהבה זו בעונג כ"כ, והמופת לזה שהרי מיד שיפסוק כמעט שעה קטנה אחר התפילה יכוסל התפעלו' וזאת להיותה רק לפי שעה בלבד מחמת העייפות והצמאון כו' ומיד שאינו עייף אינו מקבל עונג באהבה בהתלהבו' וזאת כלל כו', משא"כ עונג האלקי אשר בתפילה מצד השגה פנימי' באלקו' וכיוצא שאינו בא מצד העייפו' וכיוצא הרי הוא עונג תמידי בלתי יופסק לעולם גם שיפסיק בה הרבה כו' וכמשל הדבש מפני שהמתיקות שלו מצד עצמו העונג ממנו אינו נפסק כו'. וככה יובן בתו' שנמשל למים כמ"ש הוי כל צמא כו' דהיינו דוקא כמ"ש זאת נחמתי בעניי לאחר עוצם הצמאון והתשווקה בתפלה עד שמואס בחייו ונק' עייף וייגע אוי אמרתך חייטני בדרך שתיית מים קרים על נפש עייפה כנ"ל.

ומעתה נתבאר מה שהתו' נק' לחם ומים ע"ד הנ"ל, ומה שנק' דבש וחלב וכיוצא היינו בחי' מתיקת התו' שזהו בחי' קיבול שכרה וכמרוז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כו', ואין לאדם לכוון בזה רק בשביל קבלת השכר בזה שהרי צ"ל כעבד שעובד שלא ע"מ לקבל פרס אלא סוף הכבוד לבוא דהיינו להנות מזיו השכינה כו' בבחי' השגות פנימי' התו', וזהו פ"י העוסק בתו' לשמה בלבד ולא לקבל פרס לזכות לרזי תורה אוי ממילא זוכה לרזי תורה לפי שהוא דבר הבא ממילא ומאיליו במתנה מלמעלה כמ"ש עבודה מתנה אתן כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה מעתה י"ל בחי' יין ושמן מה הן. דהנה ידוע בטבע היין והשמן שהן ב' הפכי' בטבעם, שהיין טבעו חם מאד שהרי מפעולתו ניכר כח טבע עצמותו כי היין מחמם לכוחות הגוף ומרתחי' כאש ומוכרח שבטבעו יש בו כח החמימות כידוע, והשמן טבעו קר ולח כו'. והנה יש עוד בטבע היין שמגלה באדם כל מצפונוי גם מה שבמוחו ולבו בהעלם גדול היין מגלה

צמאה נפשי לאלקי' תהלים מב, ג.

הוי כל צמא: ישעי' נה, א.

היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א. לקוטי שיחות ואתחנן תשרי.
ואין לאדם . . . רק בשביל קבלת שכר: במאמרי אדמו"ר כאן ע' כו נמצא הגהת הצי"צ: עיין לקמן [בבבך
1064] דף קכד ע"א נד"ה הנה דורות הראשונים — נדפס במאמרי אדמו"ר הקצרים ע' תנה ואליך.

כעבד שעובד שלא ע"מ לקבל פרס: אבות פ"א מ"ג.

העוסק בחי' לשמה . . . לרזי תורה: ראה אבות רפ"ו.

עבודה מתנה אתן: קרח ית, ז [ושם: עבודת].

כמא' נכנס יין יצא סוד, ולפי שהיין הוא בא ג"כ מן ההעלם לגילוי כי בעודנו בענביו גנוז ונעלם שם ובסחיטת הענבי' יוצא מהענבי' ומתגלה לחוץ ע"כ פעולתו ג"כ לגלות הסוד. והנה כאשר היין מגלה הסוד היינו שיוצא בחי' הפנימי' שבאדם לחוץ, כי יש בכל דבר ודבר בעולם בחי' פנימי' ובחי' חיצוני' והפנימי' בהיפך מן החיצוני' אם מטוב לרע או מרע לטוב, וכמו שיש אדם שפנימי' בהעלם כטוב במזג מדותיו וחיצונותיו בגילוי' כהיפך ממש ואמנם ע"י היין מתגלה בחי' הפנימי' דוקא, ואם פנימי' האדם טוב וחיצונותיו רע אעפ"י שנגלה תמיד לרע ע"י היין נהפך לטוב בכל מדותיו, וכנראה בחוש שע"י היין מתהפך לאיש אחר כשכלו ומדותיו מכמו שהוא תמיד כו'.

והדוגמ' מזה יוכן בעבודת ה', דהנה כתיב ראה נתתי לפניך החיים והטוב המות והרע ובחרת בחיים כו' וכן כתיב לאהבה את הוי' כי הוא חיידך כו'. ולהבין זה יש להקדים ענין א' הידוע שיש בכל דבר ודבר בחי' חומר וצורה דהיינו בחי' גוף וחיות, כמו הגלגלי' יש בהם ב' מדריגו' הא' בחי' חומר גופם והב' בחי' הנפש והוא בחי' אור וחיות שלהם הנמשך מכה אלקי וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, וכך יש בכל העולמו' בפרטי' עד רום המעלות בכאריא' בחי' חומר וצורה שהוא בחי' גוף וחיות כו', אך מבחי' חומר וגוף שבעליונעשה נפש וחיות לתחתון עפ"י סדר השתלשלו' מעילה לעילה כו' וכתרגו' וקרא זאי' ומקבליו דין מן דין. והנה למעלה נק' חומר וצורה בשם פנימי' וחיצוני', עדי"מ נפש באדם בגופו החומרי למטה שנק' ג"כ בשם חומר וצורה והנפש הוא בחי' פנימי' הנעלם והגוף הוא בחי' חיצוני' הנגלה, וכך למעלה בכל העולמו' העליוני' עד רום המעלו', ולמטה בדברי' התחתוני' נק' זה בשם חיים ומות או טו"ר והיינו לאחר שירד האור ונפל למטה בעה"ד טו"ר ע"י השבירה כנודע אזי מה שלמעלה נק' בשם פנימי' וחיצוני' נק' למטה חיים ומות או טו"ר ובחי' הפנימי' טוב כו', והיינו בחי' האור והחיות הנמשך מאלקו' בכל דבר הוא בחי' החיים והטוב שבו ועצם חומר הדבר ההוא נק' מות ורע להיות הווה ונפסד בכליון כו'. וזהו מ"ש ראה נתתי לפניך את החיים והטוב והמות והרע ובחרת בחיים כו', פ"י שלא יראה אדם על עולם הגשמי הזה לרבק א"ע בעצם חומריות ההווה ונפסד בכליון ונק' מות כו' אלא יראה ויתבונן בבחי' הפנימי' הגנוז בו והוא בחי' הארת אור המשכה אלקי' שנמשך בו להחיותו מאין ליש כו' שהוא בחי'

נכנס יין יצא סוד: עירובין טו, טע"א. ראה גם לעיל ע' רפח.
 ראה נתתי לפניך . . . והרע: נצבים ל, טו (נשים: היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. אבל עדין הובא במאמרי אדה"צ כאן ע' כו (נשים: לפניכם)).
 ובחרת בחיים . . . לאהבה את הוי' כי הוא חייד: נצבים שם, ט. כ (בדילוג).
 חומר וצורה: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקסו. וש"נ.
 בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
 וקרא זאי' ומקבליו דין מן דין: ישע"י ג, ג ותרגום יונתן שם. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איסב ויע' אקסו ואילך.

החיים והטוב שבו, ולמעלה נק' זה בשם פנימי כניל, ועיז א' ובחרת בחיים כלומר שיהי' כל רצונך לדבקה באור האלקי המחי' כל העולמות שנק' חיים נצחיים כי אין לו תחלה ואין לו תכלה כידוע ולא יחפוץ בגשם של עוה"ז שנק' מות ורע וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו'. וזהו ובחרת כו' למען תחי' כו', פי' אחר שבאת לכלל ההתבוננות זאת שתדבק נפשו בחיי החיים בחי' אור האלקי מקור הכל כניל אוי גם בבחי' הארת החיים והטוב הנמשך מאור האלקי בכל נברא בפרט גיב לא תחפוץ כי אינם רק בחי' הארה בעלמא ומצומצמת מאד מאד לגבי בחי' עצם אור חיים העליוני האלקי כמ"ש באור פני מלך חיים כו' וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו', וכידוע דכל החיו' והאור הנמשך למטה בעולמו' אינו רק בחי' שמרים שנפלו בבחי' חיצינוני' והן מבחי' רפיח' ניצוצין שנפלו מלמעלה כו', וטוב יותר לדבקה בעיקר ומקור כל החיים, וז"ש למען תחי' כו' דהיינו כמ"ש לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חייך הנק' מקור החיים וחיי כל החיים הנמשכי' למטה, ובוהר נק' בשם אילנא דחיי כו', והוא אור הגנוז בחי' שנק' חיי עולם ונק' עץ החיים שהוא פרי אילנא דחיי דקאי על החי' דוקא וכמו שית' בסמוך בעוה"ז. וזהו פי' כל הנשמה תהלל יה, פי' דוקא בחי' נשמה תהלל ולא הגוף כי הגוף הוא הווה ונפסד ועיז כתיב לא המתים יהללו י"ה להיות בחי' המות והרע שהוא בחי' נפרד מאלקי, אבל הנשמה שהיא בחי' החיים והטוב בחי' הפנימי' דוקא יכולה להלל לי"ה שהוא חי כל העולמי' כו', ולפי שכל חי העוה"ז ועוה"ז אינו רק ב' אותיו' י"ה כמ"ש כי ביה הוי' צור עולמים וכניל כפי' ביודי נברא העוה"ז כו' והאותיו' הללו אינם רק בחי' זיו והארה בעלמא לגבי מקור חוצכם כניל הרי יותר טוב לדבק א"ע בחיי ומקור בחי' אותיו' הללו שהוא הנק' מקור כל התענוגי' שבעוה"ז ועוה"ז כו'. וזהו פי' כל הנשמה תהלל לי"ה שבעוה"ז ועוה"ז להיות דבוקי' ומאירי' באור מקור חוצכם דוקא, וזהו פי' תהלל מלשון בהלו נרו כו' וכמ"ש במי' ודיל'.

והנה זהו פי' בחי' יין שבתו', כי הנה למטה היין מגלה בחי' הפנימי לחוץ כניל, כך החי' נק' יין להיותה מגלה למעלה בחי' הפנימי שבאלקו'

אין לו חזילה ואין לו תכלה: ראה חובת הלבבות שער היחוד ספ"ה. המשך תרפי' ע' כ.
 מי לי בשמים: תהלים עג, כה. ראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרעג. מאמרי אדרי"א דברים ח"א ע' סה. ושי"ג. ח"ב ע' תקסא וע' תרנג. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' שכח וע' תרסח. ח"ג ע' א"ק, וראה גם ספר השיחות התשי"ה ע' 121.

למען תחי': נצבים ל, יט.

באור פני מלך חיים: כי עמך מקור חיים: משלי טו, טו. תהלים לו, י.

כל הנשמה תהלל יה: תהלים קג, ה. ראה דרך חיים שער התפלה עו, ג, פג, ד.

לא המתים יהללו י"ה: תהלים קטו, יז.

כי ביה הוי' צור עולמים: נסמן לעיל כריש המאמר.

תהלל מלשון בהלו נרו: איוב כט, ג. ראה תורה אור מקץ לו, ב ואילך, ומקבילו ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קכד. לקוטי תורה בשלח ב, ב.

כמו בחי' החיים והטוב למטה ולמעלה הוא בחי' גילוי מקור כל החיים כי כניל וזהו שנק' התו' בשם אילנא דחיי ונק' חיי עולם כניל ועדימ' כשנכנס יין יצא סוד כו', וזיש כי טובים דורך מיין כו', וכניל דעי' התו' מתקשרי' ישראל בקוביה בבחי' לחם ומזון מלמטה למעלה כך אחיכ' נתקשר קוביה בכניי לבוא מן ההעלם אל הגילוי והוא בחי' יינה של תו', ועדימ' ששותין יין אחר הסעודה, וזיש לכו לחמו בלחמי ושתו ביין כו' (ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכלו כו', פי' ואשר אין לו צמאון בתפילה האיך ישתה מים בלימוד התו' אחיכ', כי הכסף הוא בחי' אהבה בצמאון דוקא כמי'ש נכסוף נכספתי כו' נכספה וגם כלתה נפשי, אבל יין וחלב יוכל לשתות גם בלא צמאון כו' ודיל'), ועדימ' הניל שהיין מהפך כל מדות האדם מרע לטוב שנגלה בו גיכ' בחי' הפנימי והטוב, וזהו שרמזו בלשונם שהמאור שבה מחזירו למוטב דהיינו בחי' אור הגנוז בתו' בהעלם נק' מאור שבה כמו ביין הגנוז בענבי' כו' וכמו שטבע היין שיצא אחיכ' מן ההעלם (ולזה רמזו כל תיח' שאין תוכו כברו כו').

אך הנה כיו' הוא בחי' יין, אבל בחי' שמן הוא היפוך טבע היין כניל, כי היין חם בטבעו ואין טבעו לעמוד במקום א' כמי'ש כי היין בוגד כו' כי פעולתו בגוף להרתיח לבו ואיבריו עד שאינם נחים ושקטי' אפי' רגע א', אבל טבע השמן קר ולח ועיכ' טבעו לעמוד על עמדו ולא ישונה האדם מחמתו כלל והיינו מה שעיי' היין נהפך האדם לאיש אחר כניל משאיכ' עיי' השמן כו'. ובעבודת ה' הנה יובן גיכ' כידוע שיש ב' מדריגו' חויב' החכ' נק' שמן ובחי' בינה נק' יין כמי'ש בזהר. והענין הוא כי הנה חכ' נק' כ"ח מ"ה היינו שהוא משיג מיד התמצית והמכוון מאור השכל על בוריו ואינו מתבונן עדיין בשכל ההוא בהתבוננו' איך הוא ומה הוא לעמוד על כל פרטיות אופניו. והנה בחי' השמן הוא בחי' חכמה כ"ח מ"ה הניל ובחי' יין הוא בחי' ההתבוננות לעיין באיכות הדבר לעמוד על כל פרטיו ולהשיג פנימי' הענין ההוא. ובעבודת ה' הנה בחי' ההתבוננו' היטיב בהשתלשלו' העולמו' איך

כי טובים דודין מיין: שיר השירים א. ב.

לכו לחמו בלחמי ושתו ביין: משלי ט. ה.

ואשר אין לו כסף: ישעי' גה, א.

נכסוף נכספתי: פיטס ירדד נפשי. ויצא לא, ל: נכספה — ראה מאמרי אדהיא במדבר חיב ע' תכסב בהערה.

נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים מד, ג.

שהמאור שבה מחזירו למוטב: ראה ירושלמי תגינה פ"א סוף ה"ז — לגי קרכו העדה שם. הנסמן

במאמרי אדהיא דברים ח"א ע' ש. במדבר חיב ע' שכט וע' תרפב. לעיל ע' תט.

כל תיח' שאין תוכו כברו: יומא עכ, ב.

כי היין בוגד: חבקים ב, ה.

החכ' נק' שמן: ראה זהר ויקרא ז, ב ובמקדש מלך שם. אמור פה, ב ובהגהות הרח"ז שם.

בינה נק' יין: ראה זהר נשא קכ, א. מאמרי אדהיא ויקרא ח"א ע' לג. וש"נ.

חכ' נק' כ"ח מ"ה: נסמן לעיל ע' ת.

שנבראו ונאצלו מהארת אוא"ס כו' עד ששיג בחי' פנימי' ההשתלשלו' שהוא בחי' אוא"ס ונולד מזה התפעלו' התשוקה בההלכה כו' ושמחה מורגשת דהיינו שיוצא בחי' פנימי' שבו מן ההעלם לגילוי עד שלא יוכל להכיל ההתפעלו' בלבו ומוחו ואינו יכול לעמוד בעמדו מפני גודל התשוקה, והי' כמשל היין שפועל בחי' הגילוי מן ההעלם ושינוי המדות והמוח עד שנהפך לאיש אחר ואינו יכול לעמוד על עמדו כניל, וזהו בחי' בינה שנק' יין המשמח כו' וכמ"ש אם הבנים שמחה. אבל בחי' שמן הוא היפך זה דהיינו בחי' החכ' שמשגיג התהוות הבריאה יש מאין בלתי התבוננו' אך ומה רק שרואה בעין השכלתו תמצית הענין כניל, הנה מחמת זה לא יבא בחי' התפעלו' התלהבו' כמו מבחי' בינה אלא אדרבה יבוא לבחי' ביטול עצמותו מכל וכל בבחי' שוב, כמ"ש בס"י אם רץ לבך שוב לאחד, פי' אם רץ לבך בתשוקה גדולה ע"י בחי' ההתבוננו' כניל שוב לאחד בבחי' ביטול ע"י בחי' החכ'. וזהו בחי' השמן שהוא בחשאי בלתי התפעלו' אלא הוא קר ועומד בעמדו בלתי שינוי אך הוא בחי' שורש ומקור להוציא ממנו מציאות אור התפעלו' והיינו כאשר יתבונן היטיב אח"כ כניל, והי' כמשל השמן שנמשך אחר הפתילה וממנה באה עיקר סיבת ההדלקה שיוכל להדליק אור בכל פעם שירצה אך השמן בעצמו בלתי מאיר כלל, וכך בחי' החכ' ממנה מקור מוצא הדלקת התלהבו' הגפש ע"י ההתבוננו' ובעצמה אינה נקראת אור כלל אבל אור הנמצא ממנה הוא נמצא, ולכך נק' הנשמה נר הוי' עז"מ הנר שבו מדליקין האור ע"י השמן שבתוכה, וז"ש ושמן על ראשך לא יחסר כו' וד"ל. וב' מדריגות הללו יש בתו', בחי' יין מבואר למעלה שהוא בחי' גילוי הפנימי' סוד אלקי' מן ההעלם כו', ובחי' שמן היינו כמ"ש שמן תורק שמך דהיינו בחי' ההעלם שבחכ' שבתו' כי אורי' סתי' וגלי' וד"ל.

וזהו חכלילי עינים מיון כו'. דהנה כל ישראל ביחד הן כמו בחי' קומה שלימה בצירוף אדם ברמ"ח איברי' כניבן בשה"ש כמו זאת דמתה לתמר עינייך יונים כו' וכידוע, לפי שיש נשמות הרבה שהן בבחי' מוחין שבראש ונק' ראשי אלפי כו' ויש שהן בבחי' זרועות ונק' חגית ויש מבחי'

שורה בחי' — בהלכה: אינו ברור בהכתיב.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

אם רץ לבך שוב לאחד: ספר יצירה פי"א מ"ח. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שעו. ושי"ן.

הנשמה נר הוי': משלי כ, כו.

ושמן על ראשך לא יחסר: קהלת ט, ח [ושם: אל יחסר — אבל כיה גם לעיל ע' שצא וע' שצג. מאמרי

אדה"א דברים ח"ב ע' תיד].

שמן תורק שמך: שיר השירים א, ג.

אורי' סתי' וגלי': ראה זרע אחרי ע"א, ב, עג, א.

כל ישראל: קומה שלימה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרעה. ושי"ן. דברים ח"א ע' מז [ושי"ן].

וע' קו.

זאת דמתה לתמר עיניך יונים: שיר השירים ז, ח [ושם: קומתך]. שם א, טו, ד, א.

נשמות: מוחין שבראש: ראה תניא רס"ב.

גהי כו', וזהו דרך כלל ודרך פרט יש נשמות שהן מיוחדת באבר א' פרטי כמו נשמות שהן בבחי' עיניים ונק' עיני העדה כו' ויש נשמות שהן בבחי' שיניים כמ"ש שיניך כעדר כו'. והנה אותן הנשמות שהן מבחי' עינים העינין הוא שנשמתו דבוקה בה בהתלהבו' תמידית לפי שהמה ששיגים אלקי' בהתבוננו' גדולה מאד ע"ד הנ"ל בבחי' י"ן המשמח כו', והוא ג"כ בחי' עינים. כי הנה העין בטבעו להסתכל בכל דבר היטיב, והסתכלו' זאת בחי' התבוננו' עמוקה היא באותה הדבר איך ומה כו', וכידוע שבהסתכלו' העינים בדבר מה שם משים האדם כל שכלו וכל פנימי' מדותיו, כנראה בחוש שבאותו הדבר שאדם מסתכל בעיניו שם הוא כולו כמ"ש עינא ולבא תרי סרסורי דעבירה העין רואה והלב חומד כו', וכמו עיני' נתנה באחר וכמו מעשה שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טינא עד שחלה למות כו', הרי בהסתכלו' עינים בדבר מה יש שם כל פנימי' ותוך האדם וכל חפצו ותשוקתו אינו רק שם כו'. וע"כ הנשמות שמסתכלי' באלק' בבחי' בינה י"ן המשמח כו' כל שלם ומדותיה' וכל תשוקתם שם היא וכמאמר לאסתכלא ביקרא דמלכא כו', ומ"ש עיניך יונים כו', והן הנק' עיני העדה. ולכך נק' בחי' זו בשם י"ן המשמח כמ"ש ישמח ישראל בעושי' שהשמחה לאלקי' היא כי היין משמח אלקי' ואנשים, לפי שכמים הפני' כו' בהתעוררו' התשוקה מלמטה באה"ר ע"י ההתבוננו' והסתכלו' באלק' כניל כך כבי' מתעורר מלמעלה למטה מאלקי' חיים להסתכל בכני' ג"כ בבחי' פנימי ותוך בתשוקה נפלאה באה"ר עד שלא יכול הכלי לסבול האור הזה כי רב הוא ואין הכלי תכילנו. וזהו פ"י הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבונני, פ"י עיניך המסתכלי' מלמטה כניל מעוררי' למעלה ג"כ בחי' אה"ר בהסתכלו' עינים מלמעלה למטה דהיינו מקוב"ה לכני' וכמ"ש עיניו כיונים כו' וכתוב עיני ה' אל צדיקי' כו' עד שלא יכילנו הכלי, וזהו שהמה הרהיבונני ואמרו בזהר משום דמוקדין לי בשלהובי דרחימותא, ולכך א' הסבי עיניך מנגדי כו', וכ"ז ע"י בחי' יינה של תורה הנ"ל שמוציא ומגלה בחי' הפנימי' שבה לידי גילוי ומ"ש כי טובי' דודך מ"יין כניל, ולכך א' הסבי עיניך מלהסתכל כי יותר מדאי לגלות מצפוני' לפי שהמה הרהיבונני וד"ל.

עיני העדה . . . שיניך כעדר: ראה שלח טו, כד. שיר השירים ו, ה.

עינא ולבא תרי סרסורי דעבירה: ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ה.

העין רואה והלב חומד: רש"י שלח טו, לט. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרפד.

עיני' נתנה באחר: נדרים צ"א, ב.

מעשה שנתן עיניו באשה: סנהדרין ע"ה, א.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זהר מקץ קצט, א. בראשית לו, א"ב. סקודי רמז, ב. תרומה קלד, א.

ישמח ישראל בעושי' . . . היין משמח אלקי': תהלים קמט, ב. ע"ס שומטים ט, ג.

שכמים הפנימי' משלי כו, יט.

הסבי עיניך מנגדי: שיר השירים ו, ה.

עיניו כיונים . . . עיני ה' אל צדיקי': שיר השירים ה, יב. תהלים לד, י.

דמוקדין לי בשלהובי דרחימותא: ראה זהר קדושים פד, א.

כי טובי' דודך מ"יין: שיר השירים א, ב.

וזהו חכלילי עינים מיין, כי הנה העינים מתאדמים ביותר ע"י שתיית היין מפני שהיין מרבה שלהבת רשפי אש בעינים עד שמתאדמין, וזהו פי' הפשוט דחכלילי עינים מיין שהוא האדמימו' העינים מן היין. וכמו"כ יובן בבחי' ההסתכלות העינים הנ"ל שהרי כשאדם מסתכל ביותר מדאי בעיניו בדבר מה הנה ג"כ יתאדמו העינים כי מחמת עוצם ההסתכלו' בעיניו בחזקה יבוא בהם אדמימו' מצד שאין הכלי יכול לסבול בחי' הפנימי שמתגלה בהסתכלות חזקה יותר מדאי. וכך יובן למעלה למשכיל בבחי' הסתכלו' באלקו' כמו בהשגות פנימי' החו' עד שיאדמו העינים מיינה של תורה, וכמו"כ יובן למעלה בכני' שמפני עוצם ההסתכלו' בבחי' פנימי' יהי' בה בחי' אדמימות עינים כו', וזהו חכלילי עינים מיין דוקא וכמו"כ בהתלהבות בתפילה שמחמת ההתבוננו' וההסתכלו' באלקו' יבוא לבחי' אדמימו' עינים כו' וד"ל.

ולבן שיניים מחלב. הנה כמו שיש בחי' אדמימו' עינים ובחי' יין בהסתכלו' ביינה כנ"ל, כך יש בחי' ליבון שיניים מן החלב. דהנה שורש יניקת השיניים הן מבחי' החכ' ולכך המה ליב במספר ליב נתיה כידוע, ולכך השיניים לבנים לפי שמוחין שבראש נמשכין בהם, ולכך דוקא בתינוק שנגמר ימי יניקתו נגדלי' השיניים לפי שבימי היניקה מתגדלי' בו המוחין שבראש ונק' מוחין דיניקה כו'. ולמעלה היינו מ"ש בוהר דדוקא בחכ' אתברירו, פי' עדי"מ השיניים שהן טוחנות המאכל ומתחכו לחלקי' רבי' ובטחינה זאת מתבררי' כל חלקי המאכל ונבדל בו הטוב מן הרע, ולזה אמרו הלועס בשיניו צריך להמתין ו' שעות כמ"ש הכשר עודנו בין שיניהם כו'. וכך יובן בחי' הברור שעי' החכ' כמו שיתחכם בשכלו היטיב איך לברר ולהשליך ולהבדיל הפסולת הרע מז' מדות הרעות כנפשו כמו אהבה רעה וכיוצא, ויש נשמות שהן מבחי' השיניים כמו שיש נשמות שהן מבחי' עינים ונק' עיני העדה כנ"ל. ובחי' שיניים למעלה היינו כמ"ש שינייד כעדר, ועיני השיניים הן ליב נתיכות הארת מוח החכ' שבראש להבדיל ולברר הטוב כו', ונק' בר"מ ליבון הלכות שהוא ללבן ולברר בהן בין טמא לטהור כו', שזהו דוקא מבחי' חכ' שבתו, כנ"ל בענין ההפרש בין יין לשמן שהיין מבחי' בינה שיצא הסוד לגילוי כו' ובחי' שמן הוא בחי' העולם שבחכ', אך גילוי העולם לברר ברירו' כו' הוא נמשך בשיניים ונק' ליבון הלכתא, וכמו השיניים שהם לבינים מצד הארת המוחין שבראש שהן לבינים כו' וד"ל.

השיניים . . . החכ' . . . ליב נתיה [נתיבות החכמה]: ראה עץ החיים שער (כח) העיבורים פ"ה. מבוא שערים
 שיה ח"ב פ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קו.
 בחכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' סב.
 הלועס בשיניו: ראה טור יורה דעה ספ"ט.
 הכשר עודנו בין שיניהם: בהעלותך י"א, לג.
 ונק' בר"מ ליבון הלכות: ראה זור שם בהעלותך קנ"ג, א. פינחס רמח"ב מאמרי אדה"א ויקרא שם.

והנה כמו שהאדמו"ר נמשך בעינים מן היין כניל כך הליבון נמשך בשינים מן החלב דוקא. והענין הוא כי הרי אמרו דם נעכר ונעשה חלב כו' וגם אמר דעשה לדדים במקום בינה שבלב כי הלב מבין כו', כי הדם נעכר ומתהפך לחלב רוחני כמוה שבראש שעי' כל המאכלי' שתאכל האשה בימי מניקתה, ומן המוח יוצא ומתגשם בדדים שבלב שנק' מקום בינה כי בינה לבא כו', לפי ששורש הדם מבחי' הגבו' כמ"ש כי הדם הוא הנפש, וממנה באה בחי' ההתלהבות בלב במקום בינה שהלב מבין בהתכוננות דוקא כניל, אך אח"כ מתהפך הדם לחלב דהיינו להיות מתפעל באהבה בתענוגים והיינו כמו שמהיראה נעשה אהבה כו' והתענוג ממשיך חלב כו'. וזהו ג"כ בחי' חלב שבתו' שהו' בחי' טעמי תורה שנמשכי' מבחי' העלם החכ' וכניל בפי' דבש וחלב תחת לשונך כו' וכמרו"ל ע"פ דדיה ירווך כו' מה תינוק זה כו', ושורש זה החלב הוא בבחי' העלם החכ' שבתו' אך הוא בא מן ההעלם אל הגילוי במקום בינה שבלב כו', ומשם הוא נמשך לתינוק בימי יניקתו ומתלבן השיניים ע"י החלב שיונק כו' כידוע, והיינו למעלה ג"כ בחי' ליבון השיניים לברר בחכ' כניל ע"י בחי' חלב שבתו' דוקא וכמ"ש דדיה ירווך כו'. וזהו ולבן שיניים מחלב פי' מבחי' חלב שבתו' דוקא נמשך בחי' ליבון שיניים להיות בחכ' אתברירו כו' כמו ליבון הלכתא שזהו הגרסא שאדם גורס וטוחן הלכות כפה לפסוק ולחתוך הדיו כמ"ש גרסה נפשי כו' והיינו כמשל השיניים הטוחנין המאכל לחלקי' כניל. ובעבודת ה' היינו לברר כל המדות רעות כניל, וידוע שהאודם מורה על בחי' הגבו', ולכך א' חכלילי עינים מיין שהוא מחלב שהוא בחי' החסדי' שבחכ' (כידוע בפי' כי אתה אבינו ששורש החסדי' מאור אבא וכל העצמות ממוחין שבחכ' והדם נמשך מבחינת בינה ולכך אד"ם א' ד"ם כידוע), ודם נעכר ונעשה חלב היינו בחי' היפוך הגבו' דאימא לחסדי' דאבא, ויש חכלילי עינים מיין ואח"כ ולבן שיניים מחלב כו' וד"ל.

דדם נעכר ונעשה חלב: ככורות ג, ב.
 דעשה לדדים במקום בינה: ברכות י, א. ראה הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקיז.
 הלב מבין: ברכות סא, טע"א.
 בינה לבא . . . כי הדם הוא הנפש: תקוני זהר בהקדמה י, א. ראה יב, כג.
 דדיה ירווך . . . מה תינוק זה: משלי ה, יט. ראה עירובין נד, ב.
 גרסה נפשי: תהלים קיט, כ. ראה תורת חיים ויחי קא, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תעב. ויקרא ח"א ע' קו. לעיל ע' תקכו וסיע תפד.
 שהאודם מורה על בחי' הגבו' . . . והלבון . . . החסדיים: ראה מרדס שער (י) הגוונים פ"א.
 כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.
 והדם נמשך מבחינת בינה: מרדס שער (כג) ערכי הכינייים מערכת דם.
 אד"ם א' ד"ם: נסמן לעיל ע' קח. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איר"ט.

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים*

בראשית

תקפ"ד ¹	בראשית ברא כו' יהי רקיע ¹
תקפ"ה ²	בראשית ברא אלקים ²
תקפ"ו ³	וייצר ה' אלקים ³
תקפ"ז ⁴	והנחש ה' ערום ⁴
תקפ"ח ⁵	ותלד עדה את יבל ⁵
תקפ"ט ⁶	בראשית כו' ירא בשת ⁶

נח

תקע"ח ⁷	שבת פ' נח	אלה תולדות נח ⁷
--------------------	-----------	----------------------------

- (*) המאמרים שלא נתברר לעיני זמן אמירתם — לא נרשמו ברשימה זו.
- נדפס בתורת חיים בראשית בתחלתו ולעיל ע' קל. והוא חלק מדיה והוא עומד עליהם משנת תקנ"ט (נדפס לעיל ע' קז) בהוספת התחלה: בראשית ברא כו'. יהי רקיע בתוך המים כתיב.
 - ס' תורת חיים ח"א (על פרשיות בראשית — ח"י שרה) נדפס ע"י כ"ק אדה"א בעצמו בשנת תקפ"ז, ודרושי התורת חיים (כמו שהם לפנינו) נכתבו לערך בשנת תקפ"ד. וגם בהביכילאך הוציא של"ע לא נתברר זמנו המדויק של כתיבת הדרושים (דחרי"ח) בפעם הראשונה, וגם בהביכילאך כתיב מדרושים אלו לא נרשם זמן כתיבתם — לכן צויין בפנים הרשימה תאריך דרושים אלו לשנת תקפ"ד.
 - נדפס בתורת חיים בראשית ז, א.
 - נדפס בתורת חיים בראשית יח, ד.
 - נדפס בתורת חיים בראשית ל, א.
 - נדפס בתורת חיים בראשית לג, ד.
 - נדפס לעיל בריש הספר. רש"י.
 - הנחת כ"ק אדה"א מהנדפס בספר המאמרים תקפ"ג ח"א ע' ד (ושם נדפס הנחת הר"מ — ונדפס בתוס' הגהות ובר — באורי התורה נח כרך ג ע' תקצו), ונאמרה עוה"ש ע"י כ"ק אדה"א בשנת תקע"ח ובארוכה בתורת חיים פרשתנו מו, א.
 - ולהעיר מאוה"ת שם ע' תרד: ואני מסתפק אם לא אמרם רז"ל [רבינו ז"ל] רק להוראת עשה בלבד כפי שרשום בוכרנו לפני מי שאמר דרוש זה שה"י צריך להסירו מריבוי השגות תנועות חיצוני דרשמי אש כו'. (9) התאריך ע"פ בוך 974 ע' קמה: בעזיה שבת פ' נח תקע"ח לע"ק.

- (*) ראה הערה מספר 1.
- (**) ראה מילואים לאגרות קודש כ"ק אדה"א ס"ג וס"ד ובהערות שם. וראה גם ברשימת דפוסי החזרות ז"י"ט (קמ"ח תשל"ד) הערה ד.
- (***) חוץ מדיה בראשית ברא יהי רקיע — ראה הערה 1.
- (****) ולענין לא נתברר אם הכתיב"ד הם העתק מהנדפס, או שנעמקו בעת כתיבת המאמר בפעם הראשונה.

תקעו

רשימת מאמרים

תקע

הקעי"ט	שבת פ' נח	אלה תולדות נח ¹⁰
¹² הקעי"ח		[אלה תולדות נח ¹¹
² תקפ"ד		אלה תולדות נח ¹³
² תקפ"ד		אלה תולדות נח ¹⁴
² תקפ"ד		ויהי כל הארץ שפה אחת ¹⁵
לך לך		
¹¹ תקעי"ז	לך לך	ויאמר . . לך ¹⁶
² תקפ"ד		ויאמר . . לך ¹⁸
² תקפ"ד		ויראו אותה שרי פרעה ¹⁹
² תקפ"ד		בעצם היום הזה ²⁰
וירא		
תקעי"ט		והוא עומד עליהם ²¹
תקפ"ב		ויאמר גוי ארדה ²²
² תקפ"ד		ויאמר גוי ארדה ²³
² תקפ"ד		ויאמר גוי ארדה ²⁴
²⁶ תקפ"ה	י"ד חשוון	להי'ע כר משמח חתן וכלה ²⁵
תקפ"ז		ויטע אשלי ²⁷

- 10 נדפס לעיל ע' צג. ושי"ג.
 11 נדפס לעיל ע' ק, ובארוכה בתורת חיים נח נח, ד.
 12 ראה לעיל ע' צג בהערה.
 13 נדפס בתורת חיים נח מ, ב. וראה לעיל הערה 8.
 14 נדפס בתורת חיים נח נח, ד. וראה לעיל הערה 11.
 15 נדפס בתורת חיים נח סג, ג.
 16 נדפס באור התורה לך כרך ו' ע' תתרעב.
 17 התאריך ע"פ בוך 2008 בתחלתו: פ' לך לך תקעי"ז וא"ו לסי' בק"ק ליבאורי'.
 18 נדפס בתורת חיים לך לך פ, א.
 19 נדפס בתורת חיים לך לך צ, סע"א.
 20 נדפס בתורת חיים לך לך צג, ב.
 21 נדפס לעיל ע' קו. ושי"ג.
 22 נדפס לעיל ע' קצה. ושי"ג.
 23 נדפס בתורת חיים וירא צו, א.
 24 נדפס בתורת חיים וירא קח, ד.
 25 יודפס בע"ה במאמרי אדה"א דרושי חנונה.
 26 התאריך ע"פ בוך 1119 ע' רסו. חתונת נכדי [בן ב"ק אדה"צ] יהודה ליב שר י"ד חשוון תקפ"ה.
 27 זכר במבוא לקנטרס, בד קודש' ע' 9 — ולהעיר שישנו מאמר בהתחלה זו מאדוה"ז, הובא בס' שני המאורות (לרי"א עשש"ין מהאמיל — קה"ת תש"ב) ע' 226.

תקעט

רשימת מאמרים

חיי שרה

תקפ"ד ²	והיו חיי שרה ²⁴
תקפ"ד ²	והנערה טובת מראה מאד ²⁹
תקפ"ד ²	והאיש משתאה לה ³⁰

תולדות

תק"פ	ואלה תולדות יצחק ³¹
תקפ"ד ³³	שמאלו תחת לראשי ³²
תקפ"פ ³⁵	וירח . . ריח בני ³⁴
תקפ"ה ³⁷	ואלה תולדות יצחק ³⁶
תקפ"ה ³⁹	ויתן לך ³⁸

ויצא

תקע"ו ⁴¹	והי' העטופים ללבן ⁴⁰
תקפ"ד ⁴³	ורחל היתה יפית ⁴²
תקפ"ח	להיע לקיחת אנשי חיל ⁴⁴

וישלה

תקפ"ה ⁴⁴	וישלה יעקב ⁴⁶
---------------------	--------------------------

- (28) נדפס בתורת חיים חיי שרה קכא, א.
(29) נדפס בתורת חיים חיי שרה קכו, ד.
(30) נדפס בתורת חיים חיי שרה קלו, ד.
(31) ראה לקמן הערה 33.
(32) נדפס בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תקטו.
(33) התאריך ע"פ בוך 359 ע' ט. ובסופו נרשם: נאמרה שנת תקי"פ מ' תולדות וד"ה אלה תולדות יצחק נא פה ק"ק ויילין.
(34) נדפס (בשינויים) בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' יו (נוסחא שני').
(35) התאריך ע"פ בוך 154 ע' קנת. ושם: תורת אדמיר' מ' תולדות שנת תקי"פ לפ"ק.
(36) נדפס בתורת חיים תולדות א, א.
(37) התאריך ע"פ בוך 811 ע' קנב: בעזיה מ' תולדות תקפ"ה.
(38) נדפס בתורת חיים תולדות ח, א.
(39) התאריך ע"פ בוך 282 ע' עב: ביה מ' תולדות התקפ"ה.
(40) נדפס בשערי תשובה שער התפלה ח"א נו, א.
(41) השערי תשובה (ח"א) נדפס בשנת תקע"ו.
(42) נדפס בתורת חיים ויצא כו, ג.
(43) התאריך ע"פ בוך 146 ע' קטו: ביה מ' ויצא יריד כסלו התקפ"ד.
(44) נדפס כ, מגדל ע"י (כפר תביד תשי"מ) ע' (שצט) ת. וידעם בעזיה במאמרי אדה"א.
(45) נדפס בתורת חיים וישלה לט, ג.
(46) התאריך הוא ע"פ בוך 1119: מ' וישלה התקפ"ג (מהאמצעי ני"ע).

רשימת מאמרים

תקפ

תקפ"ה ⁴⁷		ויקח מן הכא בידו מנחה ⁴⁷
	וישב	
תקע"ח ⁵⁰		ר"ש פתח אך אל הפרוכת ⁴⁹
	מקץ	
תקפ"א ⁵²		ויהי מקץ ⁵¹
תקפ"א ⁵⁴		ביאור על הנ"ל ⁵³
תקפ"ג		ואת גביעי גביע הכסף ⁵⁵
תקפ"ז ⁵⁷		ויהי מקץ ⁵⁶
	הנוכה	
תקע"ז ⁵⁹	יום ב' ר"ח טבת	רני ושמחי ⁵⁸
תקע"ז ⁶¹	שבת חנוכה	רני ושמחי ⁵⁸ וביאורו ⁶⁰
תקפ"ב ⁶³		בכ"ה בכסלו ⁶²
תקפ"ב ⁶³		רני ושמחי ⁶⁴
תקפ"ב ⁶³		כתיב כי אתה נרי ⁶⁵

(47) נדפס בתורת חיים וישלח מז, א.
 (48) התאריך הוא ע"ס בוך 811 ע' עז: בעזיה פרשה וישלח שנת תקפ"ה.
 (49) לא נדפס לע"ע.
 (50) התאריך ע"ס בוך 421 ד, א: פ' וישב תקע"ח לפ"ק.
 (51) נדפס בתורת חיים מקץ ע"א, ג (טריקים א"ג).
 (52) התאריך ע"ס בוך 811 קמז, ב: בעזיה פ' מקץ שנת תקפ"א ליבאוויץ.
 (53) נדפס בתורת חיים מקץ ע"ב, טע"ד (טריקים ד"ו).
 (54) התאריך ע"ס בוך הנ"ל קמט, ב: ביאור על הנ"ל מושק תקפ"א מקץ.
 (55) נדפס לעיל ע' רעט. וש"נ.
 (56) נדפס בתורת חיים מקץ ע"ד, ב.
 (57) התאריך ע"ס בוך 1000 ע' קפח: בעזיה פ' מקץ התקפ"ז.
 (58) נדפס בסידור שער התנוכה ע' 556. — ולהעיר שהסידור נדפס ע"י ב"ק אדוהא בשנת תקע"ז.
 (59) התאריך ע"ס בוך 2008 ע' סא: ביה יום ב' ר"ח טבת שנת תקע"ז לפ"ק. וראה לקמו הערה 61.
 (60) נדפס בספר המאמרים תקפ"ה ח"א ע' קכד.
 (61) התאריך ע"ס בוך 417 צח, ב: תורה שאמר אדמרי שליטיא בשבת חנוכה שנת תקע"ז בליובאוויץ.
 ושם ע' קלח על הביאור נרשם: תורת אדמרי שליטיא שאמר בחנוכה שנת תקע"ז לפ"ק בליובאוויץ. ועל
 הגליון שם נרשם: ביאור על תורה רני ושמחי דלעיל [צח, ב] שאמר אדמרי שליטיא ג"כ בשבת זה ושנת זה.
 וראה לעיל הערה 59.
 (62) נדפס בשערי אורה ג, ב.
 (63) השערי אורה נדפס בשנת תקפ"ב.
 (64) נדפס בשערי אורה כד, ב.
 (65) נדפס בשערי אורה לד, ב.

תקפא	רשימת מאמרים
תקפ"ב ⁶⁶	כי עמך מקור חיים ⁶⁶
תקפ"ז	רני ושמחי ⁶⁷
תקפ"ו(ז?)	מי כהן אלקינו המגביהי לשבת ⁶⁸
	יגש
תקע"ח ⁷⁰	ר"א פתח כי אתה אבינו ⁶⁹
תקפ"א ⁷¹	יגש אליו יהודה ⁷¹
	יחי
תקע"ג ⁷⁴	[יחי יעקב ⁷³
תקע"ז	יהודה אתה יודוך אחיך וביאורו ⁷⁵
תקע"ח ⁷⁷	כמשוש חתן על כלה ⁷⁶
תקפ"א ⁷⁹	ואני נתתי לך שכמ אחד ⁷⁸
תקפ"ו ⁸¹	חכלילי ⁸⁰

66 נדפס בשערי אורה מד, ב.

67 נדפס לעיל ע' שכט. ושי"ג.

68 נדפס לעיל ע' שטא. ושי"ג.

69 לא נדפס לע"ע.

70 התאריך ע"פ בוך 421 ז, ב: בעזיה יגש תקע"ח לפ"ק.

71 נדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קמב (נוסחא שני').

72 התאריך ע"פ בוך 2002 ע' צה (הכ): כעזרת ה' תורה פ' יגש שנת תקפ"א לפ"ק.

73 נדפס בביאורי הוהר יחי כז, ב.

74 התאריך ע"פ בוך 691, ושם: אדמיר' מוהרד"ב נבגימ תקע"ג. וכנראה שהמעתיק טעה ברשימת השנה.

75 נדפס לעיל ע' תצז. ושי"ג.

76 יודפס בעזיה במאמרי אדה"א דרושי חתונה.

77 התאריך ע"פ בוך 2022 ע' קג, ובסופו גרשם"י: נאמרה עשרה בסבב דשנת תקע"ח על חתונה פה ק"ק ליבאוויץ יצ"ל.

78 נדפס בתורה אור קב, א.

79 התאריך ע"פ בוך 286 ע' כח: תורת אדמיר' פ' יחי שנת תקפ"א לפ"ק.

80 נדפס בתורת חיים ויחי צה, ד.

81 התאריך ע"פ בוך 476 (דפים מלוקטים) ע' 91: ב"ה שנת תקפ"ו.

(*) ואולי קאי על מאמר הנא בעמוד שלאחריו, ד"ה אז חשמה.

Handwritten text in a cursive script, likely a manuscript page. The text is densely packed and appears to be a religious or philosophical treatise. The script is dark and somewhat faded, with some ink bleed-through from the reverse side. The page is numbered '33' at the top center. The text is written in a style characteristic of medieval or early modern Hebrew manuscripts.

פסקימיליא מן חלק מעמוד גוכים כ"ק אדמורד האמצעי
נדפס לעיל ע' רט

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
חונתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה

כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא רבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חי' מוסקא בת שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה

נכדו אברהם יהושע העטיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה

נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר

ולעיני בעלה המנוח אליעזר אלימלך ע"ה בן ניסן שי'

ובתה חי' מוסקא בת מלכה

נכדתו חנה בת אסתר

ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא

ובנם לוי יצחק בן חנה

נכדו אברהם יהושע העטיל בן אסתר

נכדו יוסף יצחק בן אסתר

נכדו נתן בן אסתר

נכדו שלמה בן אסתר

נכדתו רחל רייזל בת אסתר

נכדו שלום דובקר בן אסתר

נכדתו רבורה לאה בת אסתר

נכדו אברהם יהושע העטיל בן צבי מרים

נכדתו חנה בת צבי מרים

נכדו משה מרדכי בן צבי מרים

נכדתו אסתר בת צבי מרים

נכדתו רבורה לאה בת צבי מרים

נכדתו רבקה בת צבי מרים

נכדתו סטקרינא שרה בת צבי מרים

שיחדין